

Annesine sıkı sıkıya sarılmış uyuyan Anamaya, ansızın uyandı. Kulübenin çatısına inen yağmuru dinledi.

Henüz geceydi, tropikal ormanlara özgü derin ve koyu bir gece. Yağmur boşanıyordu. Sağır ediciydi. Başka hiçbir ses isimlemiyordu; ne kırılganların gıcirtısı, ne de ormanda her zaman duyulan maymunların, yırtıcıların haykırırları.

Sazlardan yapılmış kerevette dönüp annesinin elini aradı. Uykusunun neden kaçtığını anlayamıyordu.

Gözlerini açacak olsa, çatının kırılganları yılanlara, su küpleri de yüzlerini buruşturmuş canavarlara dönüşüyordu. Kapatsa, bu kez de yağmurun gürültüsü katlanılmaz oluyordu. Taş gibi ağır damlalar, palmiye yapraklarından yapılmış kalın çatı örtüsünü delip geçiyor gelip göğsüne saplanıyordu sanki.

Nedensiz bir korku duydu. Yüreğinde bir keder, düşlerde olduğu gibi, insanın üzerine çöken bir ağırlık, yoğun, anlaşılabilir bir sıkıntı vardı... Titreyerek dizlerini büktü. Annesine yaslanıp büzüldü, için için ağladı.. Dudaklarının arasından, ne bir yakınma çıktı, ne bir söz...

Sonra yeniden, farkına bile varmadan dalıp gitti.

1 Şimdiki Bolivya topraklarında.

Şafağın ilk ışıklarıyla uyandı, gece kapıldığı dehşeti çoktan unutmuştu.

Bir sıçrayışta kalktı ve hamakların arasından süzülerek ıssız avluya çıktı.

Balta girmemiş ormanın uçsuz bucaksızlığının kuşattığı küçük bir köydü burası. Uçları sivri tahta kazıklardan oluşan yüksek bir duvar, ana avlunun kenarlarına dizilmiş dört büyük ortak kulübeyi çevreliyor ve koruyordu. Sabahın bu erken saatinde avlu bomboştu. Yağmur durmuştu, ama hava sıcak ve yapış yapıştı. Tekdüze gri bir gökyüzü, yüksek otlar arasında ışıldayan çamurlu su birikintilerine yansıyor.

Anamaya kolunun üzerinde bir sivrisineği ezdi; nemli havada sinekler kaçak, saydam, küçük bulutlar gibi kümeler halinde, zikzaklar çizerek uçuşuyorlardı.

Birkaç adımda kazıktan duvara ulaştı, kapının yanında nöbet bekleyen savaşçıya yaklaştı.

Savaşçı, genç bir erkekti. Tüm diğer Chiriguandar, yani "soğuktan korkanlar" gibi, belden tutturulmuş dokuma bir peştamaldan başka bir şey yoktu üstünde. Çenesi ve yanakları, yeşil ve siyah kıvrak desenlerle boyanmıştı; alnı, düzgün kavisli kafatasının tepesine kadar kazınmıştı. Toprak rengi cildi, köyün çamurlu toprağı kadar parlaktı; göğsündeki uzun firuze kolyesinin boncukları, cildiyle kontrast oluşturarak ışıldıyordu.

Nöbetçi uyukluyordu; yaklaşan Anamaya bir su birikintisine basarak sıçratınca irkilerek uyandı.

İçgüdüleriyle mızrağına sarıldı önce; sonra onu gördüğünde, gülmeye başladı:

"Bu saatte dışarda ne yapıyorsun, ufaklık!"

"Köyü korumanda sana yardım etmeye geldim" diye cevapladı Anamaya en ağır başlı haliyle.

Savaşçı gülmeyi bıraktı ve ciddi ciddi başını salladı:

"İyi fikir! İnkalar senin benimle olduğunu anarlarsa, bize saldırmayı dünyada göze alamazlar!"

"Asla, bu kesin!... O halde dışarı çıkmama izin verecek misin?"

Genç savaşçının yüzünde o aydınlık gülüş yeniden belirdi ve Anamaya'nın ensesine hafifçe vurdu:

4

"Haydi, git bakalım ufaklık. Ama çok uzaklaşma, yoksa annen kafamı büyücü küpüne sokar" diye gülerken, ağır kütük kapıyı tutan sarmaşanı gevşetti.

Anamaya, daracık çıkıştan süzülerek sık ormana daldı.

Peştamalına takılıp duran dikenlere aldrış bile etmiyordu. Çıplak ayakları binbir renkli çiçeklerin arasında uçuyordu sanki. Ormandaki bir açıklığa sıçradı.

Büyük gölete varınca, duraksamadan kollarını öne uzattı, su kadar akıcı ve esnek genç bedeniyle hemen daldı. Uzunca bir süre yıkanmanın mutluluğuna bıraktı kendini. Bir frenk üzümü kütüğünün alt dallarından birine uzandı, bir sıçrayışta yakaladı, maymun çevikliğiyle tek bir hamlede asmaya tırmanmadan evvel, bir an dala asılı kaldı.

Aşağıda, hemen altında, yansıması önce dalga dalga yayıldı, ardından, suyun dinginleşmesiyle toparlandı. On yaşında, ama yaşına göre uzun boylu bir kız çocuğunun görüntüsüydü bu.

Köydeki öteki kızlara benzemeyi ne kadar da isterdi. Teni, diğer kızlarınkinden daha soluktu, alnı da daha düzdü. Dudakları bile farklıydı: Daha dar, biçimli olmakla birlikte inceydi. Sivri sayılabilecek iradeli çenesi, yüzünü uzun gösteriyordu. Çenesinden bile daha çok nefret ettiği özelliğı, küçük Chiriguano yerlilerininkinden çok daha ince ve uzun olan burnuydu.

Ama hepsinden de öte gözleri vardı...

Gözlerini yumdu, ayaklarıyla vurarak suyu sıçratıp dalgalandı ve görüntüsünü sildi. Neden böyle yaratılmıştı? Köyde fısıldanan pek çok söylenti gelmişti kulağına, ama annesi bu konuda ona hiçbir şey söylemiyordu. Annesi..! Birden onu görmek, ona dokunmak ihtiyacı duydu. Hem de kamına ağrılar girecek kadar.

Gülerek ismini haykırdı ve haykırışı henüz zümrüt ormanda yankılanırken frenk asması dalından aşağı atladı, yüreği derin bir özlemlerle çarparken bacaklarının var gücüyle köye doğru koştu.

5

Öğleye doğru bulutlar aniden aralandı. Bir ışık demeti önce ormanın, sonra da ilerleyip kulübelerin üzerine vurdu; güneş ışığı omuzlarına kadar gelince katılcasına güldü Anamaya. Yüzü gülüşüyle aydınlanmış, dans etmeye başladı. Kolları iki yana açılmış, gür siyah saçları hareketlerinin ritmine kapılmış savrulurken, çıplak bedenini güneşe ve çiseleyen yağmura bıraktı.

"Anamaya!" diye seslendi annesi.

Köyde giysi kullanan, dizlerine kadar inen dokuma uzun bir gömlek giyen tek kişi annesiydi. Renkleri solmuş bir giysiydi bu. Üzerinde özenle dizilmiş kare, haç ve baklava dilimli ekose desenleri, artık zar zor seçilebiliyordu. Yer yer görünen yırtıklar agave ipliğiyle dikilmişti.

"Güneş çıktı!" diye bağırdı çocuk, yaldızlanan ışıktaki fırl fırl dönerken. "Haydi anne, gel!"

Anamaya annesine doğru koştu, ellerini yakaladı ve onu sürüklemeye çalıştı. Annesi

gölüyordu, bir an direndi, sonra çocuğun coşkusuna katıldı.

Sıçraya sıçraya dans ediyorlardı. Tiz çığlıklar atarlarken, ayaklarının arasından çamurlar sıçırıyor, fıskırıyordu. Anamaya birden kaydı. Annesi kolundan yakaladı onu, kaldırdı ve kucakladı. Bu kez ikisi birden düşecek gibi oldu. Kahkahaları yatışırken, sıkı sıkıya birbirlerine sarılmış durumda dengelerini yeniden sağladılar.

"N'olur anne, bir daha!" diye mırıldandı Anamaya annesinin boynuna sarılarak. Anne, sevecen, ışıldayan gözleriyle çocuğunun gözlerinin içine baktı.

"Hani söz vermiştik, unuttun mu yoksa?" diye fısıldadı, sertleştirmeye çalıştığı bir sesle.

Anamaya suratını astı. Hayır, unutmamıştı işte, ama hiç de eğlenceli değildi bu.

* Agave: Amerika kıtasına özgü tropikal bir bitki. Bu bitkinin bir türü bizde "yucca" olarak tanınır (ç.n.).

6

"İhtiyar büyücüye gerçekten yardım etmek zorunda mıyız?"

"Anamaya! İhtiyar büyücü değil o, ruhların büyükannesi."

"Olsun! Gene de hoşlanmıyorum ondan!"

Annesi, onu elinden tutup götürürken gülümsedi. El ele, büyük ortak kulübelere birinin çevresinden dolanıp ana avluyu geçtiler. Güneş, durmaksızın yağan ince ve düzgün yağmurla yüzeyi kırı kırı olan birikintilerden yansıyordu artık.

Hava öylesine sıcaktı ki, orman sanki tütüyordu. İçinden yumuşak ve saydam buhar bulutları yükseliyor, gelip yüksek kütük duvarın sivri uçlarına takılıp parçalanıyorlardı.

Kulübelere birinin köşesinde, küçük bir ateşin yanında, yaşlı bir kadın, elinde iroko¹ ağacından, düz uzun bir tahta kaşıkla geniş ağızlı bir çömlekteki yeşil, yoğun bir sıvıyı karıştırıyordu. Anamaya yüzünü buruşturmadan kendini alamadı.

"Bezi getirdim, ruhların büyükannesi..."

Büyücü kadın dokumayı kuşkuyla inceledi. Bez parçası o kadar yıpranmıştı ki, bakınca arkası görünüyordu, pembe işlemeleri ağarmıştı.

"İş görür" diye homurdandı büyücü.

Anamaya çömlekteki sıvıya bakmak için ayaklarının ucunda yükseldi.

"Bunun içinde ruh olduğunu nasıl anlıyorsun?" diye sordu yaşlı kadına.

"Çünkü onu oraya ben koydum, küçük budala."

"Ben budala değilim. Onu görmüyorum, o kadar..."

"Sus, Anamaya" dedi annesi pek de aldırış etmeden.

"Neden sen görüyorsun da, ben görmüyorum?" diye üsteledi Anamaya.

"Çünkü benim görme yeteneğim var, sen de bunu pekâlâ biliyorsun!" Yaşlı kadın kızmıştı.

"Şimdi sus! Annenin sözünü dinle, çocuk!"

¹ İroko: Tropikal bölgeye özgü bir bitki (ç.n.).

7

Öğleye doğru bulutlar aniden aralandı. Bir ışık demeti önce ormanın, sonra da ilerleyip kulübelerin üzerine vurdu; güneş ışığı omuzlarına kadar gelince katılırcasına güldü Anamaya. Yüzü gülüşüyle aydınlanmış, dans etmeye başladı. Kolları iki yana açılmış, gür siyah saçları hareketlerinin ritmine kapılmış savrulurken, çıplak bedenini güneşe ve çiseleyen yağmura bıraktı.

"Anamaya!" diye seslendi annesi.

Köyde giysi kullanan, dizlerine kadar inen dokuma uzun bir gömlek giyen tek kişi annesiydi. Renkleri solmuş bir giysiydi bu. Üzerinde özenle dizilmiş kare, haç ve baklava dilimli ekose desenleri, artık zar zor seçilebiliyordu. Yer yer görünen yırtıklar agave ipliğiyle dikilmişti.

"Güneş çıktı!" diye bağırdı çocuk, yaldızlanan ışıktaki fırl fırl dönerken. "Haydi anne, gel!"

Anamaya annesine doğru koştu, ellerini yakaladı ve onu sürüklemeye çalıştı. Annesi gülüyordu, bir an direndi, sonra çocuğun coşkusuna katıldı.

Sıçraya sıçraya dans ediyorlardı. Tiz çılgınlık atarlarken, ayaklarının arasından çamurlar sıçırıyor, fışkırıyordu. Anamaya birden kaydı. Annesi kolundan yakaladı onu, kaldırdı ve kucakladı. Bu kez ikisi birden düşecek gibi oldu. Kahkahaları yatışırken, sıkı sıkıya birbirlerine sarılmış durumda dengelerini yeniden sağladılar.

"N'olur anne, bir daha!" diye mırıldandı Anamaya annesinin boynuna sarılarak. Anne, sevecen, ısıldayan gözleriyle çocuğunun gözlerinin içine baktı.

"Hani söz vermiştik, unuttun mu yoksa?" diye fısıldadı, sertleştirmeye çalıştığı bir sesle.

Anamaya suratını astı. Hayır, unutmamıştı işte, ama hiç de eğlenceli değildi bu.

' Agave: Amerika kıtasına özgü tropikal bir bitki. Bu bitkinin bir türü bizde "yucca" olarak tanınır (ç.n.).

6

"İhtiyar büyücüye gerçekten yardım etmek zorunda mıyız?"

"Anamaya! İhtiyar büyücü değil o, ruhların büyükannesi."

"Olsun! Gene de hoşlanmıyorum ondan!"

Annesi, onu elinden tutup götürürken gülümsedi. El ele, büyük ortak kulübelere birinin çevresinden dolanıp ana avluyu geçtiler. Güneş, durmaksızın yağın ince ve düzgün yağmurla yüzeyi kırış kırış olan birikintilerden yansıyor artık.

Hava öylesine sıcaktı ki, orman sanki tütüyordu. İçinden yumuşak ve saydam buhar bulutları yükseliyor, gelip yüksek kütük duvarın sivri uçlarına takılıp parçalanıyorlardı.

Kulübelere birinin köşesinde, küçük bir ateşin yanında, yaşlı bir kadın, elinde irokd ağacından, düz uzun bir tahta kaşıkla geniş ağızlı bir çömlekteki yeşil, yoğun bir sıvıyı karıştırıyordu. Anamaya yüzünü buruşturmadan kendini alamadı.

"Bezi getirdim, ruhların büyükannesi..."

Büyücü kadın dokumayı kuşkuyla inceledi. Bez parçası o kadar yıpranmıştı ki, bakınca arkası görünüyordu, pembe işlemeleri ağarmıştı.

"İş görür" diye homurdandı büyücü.

Anamaya çömlekteki sıvıya bakmak için ayaklarının ucunda yükseldi.

"Bunun içinde ruh olduğunu nasıl anlıyorsun?" diye sordu yaşlı kadına.

"Çünkü onu oraya ben koydum, küçük budala."

"Ben budala değilim. Onu görmüyorum, o kadar..."

"Sus, Anamaya" dedi annesi pek de aldırış etmeden.

"Neden sen görüyorsun da, ben görmüyorum?" diye üsteledi Anamaya.

"Çünkü benim görme yeteneğim var, sen de bunu pekâlâ biliyorsun!" Yaşlı kadın kızmıştı.

"Şimdi sus! Annenin sözünü dinle, çocuk!"

' iroko: Tropikal bölgeye özgü bir bitki (ç.n.).

7

Anamaya içini çekti. Bez parçasını isten kararmış bir testinin ağzına gerdiler. Yaşlı kadın sıvıyı yavaş yavaş akıtmaya başladı. Dokumanın üzerinde yeşil yapışkan bir tortu birikiyordu. Güçlü bir kokusu vardı, güneşin asla ulaşamadığı ormanın derinliklerinin kokusu...

Anamaya sabırsızlıkla ruhun görünmesini bekledi, ama testinin dibine gittikçe daha uzun aralıklarla düşen damlaların sesinden başka bir şey duymadı.

Bir soru daha sormak istediye de, cesaret edemedi. Ansızın, güneşten yanmış omuzlarını bir serinliğin yalayıp geçişini hissetti. Gözlerini gökyüzünden geçen karaltıya doğru kaldırdı. O anda da kumaş parçasının bir köşesi elinden kurtuldu!

Yeşil tortu testinin içine döküldü. Yaşlı kadın kulak tırmalayıcı bir çığlık attı.

"Anamaya!" diye bağırdı annesi. "Ne yapıyorsun!"

"Bak, anne! Kuşa bak!"

Çok büyük bir kuştu, neredeyse bir kulübe kadar büyük. Parlak, siyah kanatlarının havayı itişini işittiler. Öylesine alçaktan uçuyordu ki, yere konacakmış gibiydi. Ama hayır... Alt tarafı tüylerle kaplı uzun boynunu çevirdi, korkunç gagasını yukarı dikti ve tek bir kanat çırpışıyla yeniden yükseldi.

"Anne, bak ne kadar güzel!"

Avluda, çıplak çocuklar oyunlarını bıraktı. Yetişkinler donakaldı. Erkeklerin kazınmış alınları kaygıyla kırıştı. Yaşlılar bile, ortak kulübelerinden çıkıp, ellerini güneşe ve yağmura karşı siper etmeye çalışarak, gözlerini gökyüzüne diktiler.

Kuşun, insan elinin parmakları gibi açılmış kanat uçlarında, uzun beyaz telek tüyleri titreyordu. Dönüp yeniden üzerlerine doğru gelmeye başladı; insan elinden daha geniş olan iri pençelerini gördüler. Anamaya onun bakışlarını üzerinde hissetti: Yuvarlak ve dışarı doğru fırlamış gibi duran gözbebekleri bir an Anamaya'nın gözlerine dikili kaldı. Artık çevresini görmüyordu çocuk. Yalnızca, giderek şiddetlenen uğultuları, karanlık bir gecenin patirtisine benzeyen, sanki yüzlerce adam birlikte koşuyormuş gibi yaklaşan bir tepinmeyi işitiyordu. Haykırmak istedi

8

ama annesinin yumuşak elini omzunda hissetti: Onu yatıştırmak isteyen, ama titreyen elini...

"Kondor"* diye kekeledi annesi, parmaklarıyla omzunu biraz daha sıkarak.

"İnkaların habercisi" diye ekledi büyücü kadın.

Anamaya annesine sıkı sıkıya sarıldı:

"Kondor..." diye mırıldandı fısıldarcasına. "Ama burada kondor yaşamaz... Dağlardan kalkıp savana inmez ki hiç..."

Anamaya annesine baktı; kâkülleri dağılmış, yüzü sararmıştı.

"Anne! Anne, neyin var?"

Kuş bir kanat çırpışıyla havalandı, doğuya doğru halkalar çizerek yükseldi, sis bulutlarının da üstüne çıktı ve birden yana yatarak, köyün üzerine çakılacakmış gibi dalışa geçti. Ama hayır, gittikçe daha yükseklerle çıkıyordu. Gökyüzünün açılan mavisini dağların batı yamaçlarına doğru ona yol verirmiş gibi, bulutlar yarılıverdi.

Anamaya heyecanla titredi, sözcükleri boğazında düğümlenmişti. Apansız içinde binlerce çığlığın yankılandığını, göğsüne, karnına taş gibi oturduğunu hissediyordu.

Köyün avlusunda yüzler hâlâ gökyüzüne dönüktü, herkes susuyordu. Her şey durmuş, sesler yok olmuştu artık. Orman bile susup kalmıştı.

Ardından, uluyan bir av borusu sessizliği yırttı.

*

"İnkalar! İnkalar!"

Nöbetçi köy duvarının üstünden sıçramış, sarhoş gibi yalpalayarak koşuyordu.

"İnkalar! Buradalar!"

'Kondor (Vultur gryphus): Andlar'ın yüksek kesimlerinde yaşayan ç büyük bir Amerikan akbabası. İnkaların simgesiydi (e.n.).

Anamaya içini çekti. Bez parçasını isten kararmış bir testinin ağzına gerdiler. Yaşlı kadın sıvıyı yavaş yavaş akıtmaya başladı. Dokumanın üzerinde yeşil yapışkan bir tortu birikiyordu. Güçlü bir kokusu vardı, güneşin asla ulaşamadığı ormanın derinliklerinin kokusu...

Anamaya sabırsızlıkla ruhun görünmesini bekledi, ama testinin dibine gittikçe daha uzun aralıklarla düşen damlaların sesinden başka bir şey duymadı.

Bir soru daha sormak istediye de, cesaret edemedi. Ansızın, güneşten yanmış omuzlarını bir serinliğin yalayıp geçişini hissetti. Gözlerini gökyüzünden geçen karaltıya doğru kaldırdı. O anda da kumaş parçasının bir köşesi elinden kurtuldu!

Yeşil tortu testinin içine döküldü. Yaşlı kadın kulak tırmalayıcı bir çığlık attı.

"Anamaya!" diye bağırdı annesi. "Ne yapıyorsun!"

"Bak, anne! Kuşa bak!"

Çok büyük bir kuştu, neredeyse bir kulübe kadar büyük. Parlak, siyah kanatlarının havayı itişini işittiler. Öylesine alçaktan uçuyordu ki, yere konacakmış gibiydi. Ama hayır... Alt tarafı tüylerle kaplı uzun boynunu çevirdi, korkunç gagasını yukarı dikti ve tek bir kanat çırpışıyla yeniden yükseldi.

"Anne, bak ne kadar güzel!"

Avluda, çıplak çocuklar oyunlarını bıraktı. Yetişkinler donakaldı. Erkeklerin kazınmış alınları kaygıyla kırıştı. Yaşlılar bile, ortak kulübelerinden çıkıp, ellerini güneşe ve yağmura karşı siper etmeye çalışarak, gözlerini gökyüzüne diktiler.

Kuşun, insan elinin parmakları gibi açılmış kanat uçlarında, uzun beyaz telek tüyleri titreyordu. Dönüp yeniden üzerlerine doğru gelmeye başladı; insan elinden daha geniş olan iri pençelerini gördüler. Anamaya onun bakışlarını üzerinde hissetti: Yuvarlak ve dışarı doğru fırlamış gibi duran gözbebekleri bir an Anamaya'nın gözlerine dikili kaldı. Artık çevresini görmüyordu çocuk. Yalnızca, giderek şiddetlenen uğultuları, karanlık bir gecenin patırtısına benzeyen, sanki yüzlerce adam birlikte koşuyormuş gibi yaklaşan bir tepinmeyi işitiyordu.

Haykırmak istedi

8

ama annesinin yumuşak elini omzunda hissetti: Onu yatıştırmak isteyen, ama titreyen elini...

"Kondor"" diye kekeledi annesi, parmaklarıyla omzunu biraz daha sıkarak.

"İnkaların habercisi" diye ekledi büyücü kadın.

Anamaya annesine sıkı sıkıya sarıldı:

"Kondor..." diye mırıldandı fısıldarcasına. "Ama burada kondor yaşamaz... Dağlardan kalkıp savana inmez ki hiç..."

Anamaya annesine baktı; kâkülleri dağılmış, yüzü sararmıştı.

"Anne! Anne, neyin var?"

Kuş bir kanat çırpışıyla havalandı, doğuya doğru halkalar çizerek yükseldi, sis bulutlarının da üstüne çıktı ve birden yana yatarak, köyün üzerine çakılacakmış gibi dalışa geçti. Ama hayır, gittikçe daha yükseklerle çıkıyordu. Gökyüzünün açılan mavisi dağların batı yamaçlarına doğru ona yol verirmiş gibi, bulutlar yarılıverdi.

Anamaya heyecanla titredi, sözcükleri boğazında düğümlenmişti. Apansız içinde binlerce çığlığın yankılandığını, göğsüne, karnına taş gibi oturduğunu hissediyordu.

Köyün avlusunda yüzler hâlâ gökyüzüne dönüktü, herkes susuyordu. Her şey durmuş, sesler yok olmuştu artık. Orman bile susup kalmıştı.

Ardından, uluyan bir av borusu sessizliği yırttı.

#

"İnkalar! İnkalar!"

Nöbetçi köy duvarının üstünden sıçramış, sarhoş gibi yalpalayarak koşuyordu.

"İnkalar! Buradalar!"

' Kondor (Vultur gryphus): Andlar'ın yüksek kesimlerinde yaşayan çok büyük bir Amerikan akbabası, inkaların simgesiydi (e.n.).

9

Haykırışı dudaklarından çıktığı anda yere kapaklandı. Düşerken firuze kolyesinin ipi koptu, küçük mavi boncuklar yerlerde yuvarlanıp çamura bulandı. Şakağından kopkoyu bir kan akıyor, yüzündeki yeşil siyah boyalara karışıyordu. Sapan taşı kafatasına gömülmüştü. Anamaya, annesini baştan ayağa saran ürpertiye hissetti. Av borusu yabanıl bir hayvan kükreyişiyle aralıksız uluyor, davulların homurtusu ormanı sarsıyor, hava çığlıklarla yırtılıyordu. Erkekler silahlarını almak için kulübelere atıldılar. Bazıları ellerinde yayları, sadaklarında ucu görünen çift çubuklu oklarıyla, kütük duvara çıkmışlardı bile. Dayanılmaz bir hengâme almış yürümüşü...

Anamaya yanağını annesinin karnına yasladı; annesi, onu sakinleştirmeye çalışarak, hızlı hızlı kızının saçlarını, yanaklarını, ellerini okşuyordu.

Akbaba dağlara doğru uzaklaşmış, gözden kaybolmuştu. Bulutlar gökyüzünü yeniden kapladı.

Chiriguano savaşçıları kazık duvarın dibine çömeldiler. Kısa bir süre her şey dondu kaldı.

Sonra aniden, sanki bütün dünya uğuldamaya başladı. Anamaya gökyüzünün çizik çizik tırmalandığını gördü. Böcek bulutu gibi kara, geniş bir gölge şişiyor, yüzlerce ok avluya yağıyor, çamurlara saplanıyordu.

"Anne!" diye haykırdı Anamaya yeniden.

Annesi çoktan onun üzerine eğilmiş, vücuduyla ona siper olmuştu. Mızraklar, çamur birikintileriyle savaşçıların bedenlerine aynı kolaylıkla saplanırken, anne kız gözlerini yumdular. Akan kanlar sulara karışıyor, kocaman adamlar çocuklar gibi ağlıyordu.

Yeşil sıvının bulunduğu küp devrildi.

Her yerde dehşet ve ölüm vardı. Annesi, büzülüp kalmış kızını yatıştırmak, yanında olduğunu, korkmaması gerektiğini hissettirmek için bir şarkı mırıldandı ama Anamaya işitmiyordu. Gözlerini açtığı anda, avlunun rengârenk tüylü oklarla kaplanmış olduğunu gördü. Parlak renkli tüyler, yere serilmiş erkeklerin bedenlerinde büyümlerden büyümüş çiçekleri andırıyordu.

"Gel" diye fısıldadı annesi.

10

Çocuğu elinden çekerek ok tarlasına sürüklediği anda, istilâcılar kütük duvarı aşmışlardı. Artık hiçbir yararı kalmayan kazıkların tepesinde rengârenk miğferli adamlar belirdi. Sapanlar fırl fırl dönüyor, ay//osların" deri kayışları havada ısıklar çalıyordu. Düşmanlarının sayı ve silah üstünlüğü karşısında, Chiriguano savaşçıları işe yaramayan kısa topuzlarıyla sapır sapır dökülüyorlardı.

"Çabuk, çabuk ol!" diye haykırdı annesi.

Kırılmış mızrakların ayaklarını yırtmasına aldırmadan, dosdoğru ileriye koştular. Sapan taşları kulaklarının dibinden ısıklar çalarak geçiyordu. Dişleri kararmış, yaşlı bir adam onlara işaret etti, tam o sırada göğsüne bir taş gömüldü, gık bile diyemeden sırt üstü devrildi.

"Daha çabuk, Anama..."

Anamaya, çarpmayı kendi elinde hissetti. Sarsıntı koluna kadar yayıldı. Eli birdenbire serbest kaldı. Annesiyle aynı anda o da yere kapaklandı, ama hemen kalkıp annesinin dizlerine doğru süründü.

"Anne, çabuk ol! Haydi, lütfen!..."

Annesi kımıldamadı. Anamaya onun yüzüne bakamıyordu. Daha bir an önce kendisine sapasağlam uzattığı elini yeniden tuttu, gene öyle sıcak, öyle güven vericiydi -ama öylesine uzun zaman geçmişti ki aradan... Annesini çekiştirdi, hareketsiz beden çamurlu zeminde kayar gibi oldu.

"Anne, çabuk ol, yetişecekler.

Arkasında, parlak gömlekleri içindeki askerlerin yaklaştıklarını hissedebiliyordu. Savaş çığlıkları dinmişti, iniltilerden ve kahkahadan başka bir şey duyulmuyordu.

Sonunda, annesinin yüzüne bakmaya cesaret etti.

Alnının ortasında kan kırmızı bir çiçek vardı. Gözleri kapalıydı, dudaklarının arasındaysa koyu renkli bir sıvı...

Anamaya anladı...

' Ayllos: Çevirerek taş fırlatmaya yarayan bir tür sapan (ç.n.)

11

Hâlâ annesinin sıkılmış avcunda duran düğümlemiş bez parçasına baktı; ruhun gizlendiği yeşil sıvıyla ıslanmıştı. Kasılmış parmakları açtı ve kumaş parçasını aldı. Ne muzaffer askerlerin gülüşlerini işitiyordu, ne ölmekte olanların iniltilerini, ne de kulübelerden birinde, hamağında terk edilmiş bebeğin feryatlarını. Düşen son savaşçıları, önce kütük duvarı, ardından kulübeleri saran ilk alevleri görmüyordu artık. Tek duyduğu sessizlikti, yüreğinin tüm kapıları birbiri ardına kapanmıştı sanki.

Havayı kavuran kor yığınının kızgın hırıltıları arasında diz çöktü ve annesinin karnının üstüne yavaşça kıvrıldı.

Annesi soluk almıyordu artık, yaşamıyordu, hafif bir sıcaklığı vardı yalnızca; altındaki sıcaklık yavaş yavaş yok oldukça, Ana-maya sonsuz bir acıdan başka bir şey hissetmiyordu.

Asker, onu işte bu durumda buldu.

Onu götürmek istediğinde, hiç sesi çıkarmadan, bütün gücüyle direndi.

Askerin, bu sıkılmış parmakları açması, annesinin bedenine sarılmış ona hayat vermeye çalışan kızı söküp ayırması gerekti.

Sonunda asker onu annesinden koparmayı başardı ve cansız gibi kaskatı duran bedenini toprağın, çamurun içinde sürüklemek zorunda kaldı.

Canlı ama ölü...

#

İnka subayı sağ elinde bir chuqui, yani ucu bronzdan, sapı akbaba tüyleriyle süslenmiş sert ağaçtan bir mızrak tutuyordu. Deri bir zırh göğsünü koruyordu. Hasır otundan incecik örülmüş, sarı kırmızı bir sorguçla süslü miğferi hâlâ başındaydı.

Havada acı bir duman kokusu dalgalanıyordu. Anamaya ipekli beze kenetlenmiş parmaklarıyla, gözlerini inatla yere dikmiş bekliyordu. İnka subayının uzun, ince silüetinin yaklaştığını sezdi.

"Şu lanet olası Chiriguanolarla işimiz bitti mi sonunda?" diye sordu Anamaya'yı getiren askere.
12

"Evet, ama birkaç adam ormana kaçmayı başardı."

"İyi."

Subay, yüzü ve bütün vücudu çamura bulanmış Anamaya'ya dönerek:

"Ya bu?" diye sordu. "Kim bu kız?"

"Bilmiyorum, Yüzbaşı Sikinchara. Ölmüş bir kadının yanındaydı. Onu size getirdim, çünkü..."

"Bak bakayım bana, çocuk" diyerek onun sözünü kesti subay.

Anamaya kıpırdamadı. Parmakları, elindeki bez parçasını daha da sıkı kavradı. Asker onu tutmaya hazırlandı, ama Sikinchara kısa bir komutla durdurdu onu.

"Haydi, baksana bana, küçük" diye seslendi umulmadık bir yumuşaklıkla.

Anamaya kılını bile kıpırdatmadı. Subay mızrağını ve miğferini askere uzattı, ani bir hareket yapmaktan kaçınarak kıza yaklaştı. Diz çökerek çocuğun çenesini ince parmaklarının arasına aldı, yüzünü kendine doğru kaldırdı. Dikkatli gözleri Anamaya'nın mavi gözlerindeki ışık demetini yakaladı.

Düştüğü şaşkınlığın etkisiyle arkaya devrilecek gibi oldu.

Anamaya da adamın yüzünü, onun uzun ve soylu burnunu, ince ve biçimli dudaklarını gördü.

Onun şaşırdığını gördü.

Ve onun korktuğunu gördü.

13

2 Quito, 'Ekim 1527

O sabah Anamaya büyük yatakhane de sığrayarak uyandı.

Kızların çoğu hasır şiltelerinden çoktan kalkıp gitmişlerdi bile. Gelgelelim, üzerine eğilmiş bir yüz, kaşlarını çatmış, ağzını hoşnutsuzlukla çarpıtmış, onu inceliyordu. Cuzco prenseslerine özgü dolgun yanaklarıyla, sert ve kara gözleriyle, genç bir kızdı bu. Adı inti Palla idi. Yaşça Anamaya'dan büyüktü, vücudu şimdiden bir kadın vücuduydu, bunu sergilemekten de hiç kaçınmıyordu doğrusu.

Ama en önemlisi, İnti Palla, Dört Bucak İmparatorluğunun Tek Efendisi Kral Huayna Capac'ın kızlarından biriydi.

Kralın kaç çocuğu vardı? Tapınaklarındaki altın ve gümüş levhalar kadar çok: İki yüz, belki de üç yüz... Kesin sayısını bilen yoktu!

Gözleri karşılaştığında, İnti Palla'nın yüzündeki hoşnutsuzluk, alaycı bir gülümsemeye dönüştü:

"Anamaya" diye kıkırdadı, "bu kadar çirkin olmayı nasıl bece-riyorsun?"

Anamaya, krallığın kuzeydeki büyük kenti Üuito'daki Bakireler Evine geldiğinden bu yana, İnti Palla, ona yaklaşma isteğinden vazgeçmemişti; ama ağzından kötü sözlerden başka bir şey çıktığı yoktu. Bunlar öylesine kötü sözlerdi ki, Anamaya'nın bu sözlerle alırdış etmiyor görünmek için çok uğraşması gerekiyordu.

"Anamaya, bugün başına gelecekleri biliyorum!" diye sırtıttı İnti Palla yeniden.

Anamaya gerindi ve kayıtsız görünmeye çalıştı, inti Palla kolundaki bilezikleri şingırdattı:

"Öğrenmek istemez misin?"

"Elbette isterim."

"Öyleyse sana daha sonra söylerim."

Tam inti Palla'ya göre bir davranış! Anamaya öfkesini bastırdı, ama onun kendini tuttuğunu sezen prenses, tepesini daha da attırmaya çalışırcasına üsteledi:

"Haydi bakalım, kim bilir kimin kızı, söyle bana, sen neden bu kadar çirkinsin?"

Anamaya bu kez ayağa fırlayıp onu hoyratça itti.

"Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum! Ama eminim sen bilirsin, sen her şeyi bilirsin, öyle değil mi?"

inti Palla'nın gülüşü deniz kabuklarıyla dolu bir sepetin şıkırdamasını andırıyordu:

"Zavallı, çaresiz arkadaşım! Neredeyse dört mevsimdir buradasın ama bizler gibi olamayacağını bir türlü kabul edemiyorsun."

Anamaya kırılganlığını gizlemek için arkasını döndü ve yün battaniyesini özenle katlamaya koyuldu. Kabul etmesi gereken bir şey varsa, o da buydu. Sorun, yalnızca kral soyundan bir prenses olmaması değildi. Büyüdükçe, vücudu da genç inkalarınkin-den farklılaşıyordu. Prenselerin baldırları ve bacakları dolgunla-şıp yuvarlaklaşırken, onunki gitgide ince ve uzun oluyordu. Yüzü de öyleydi; genişlemesi gerekirken uzuyordu. Alnı şişkinleşmi-yor, dudakları ince kalmakta ayak diriyordu. Kaşları da incecikti... Ama hepsinden çok da, gözleri..!

Neredeyse diğer kızlarıinki kadar geniş, ama safir gibi masmaviydi gözleri. Berrak bir öğle sonrasında, bir dağ gölüne yansıyan gökyüzüyle aynı inanılmaz mavilikte... Madeni bir bakıştı onunki; kendisine yönelen bakışları iten ve alaylara neden olan, ama en çok da korkutan bir bakış... Anama-ya'nın gözleri bütün sevgileri yasaklıyor, dostlukları engelliyordu. Acllahuasi'de' geçirdiği bir yıla yakın zamandır, hiç kimse onunla gerçekten arkadaşlık etmeye cesaret edememişti. Analar bile,

' Acllahuasi: Bakireler evi (ç.n.).

15

gerçek bir insan değilmiş de, hemen hemen bir insanmış gibi davranıyorlardı ona. Habis bir hastalık gibi çevresini kuşatan bu tiksinti halesine karşı koyabilen tek yürekli kişi, İnti Palla olmuştu. O da, Anamaya'yla daha rahat alay edebilmek için...

Anamaya, gözleri yaşlı, katladığı örtüyü göğsüne bastırarak düzeltti, yatağa attı:

"O kadar çirkinsem, neden durmadan çevremde dolanıp duruyorsun?"

Prencesin gülümsemesi, küçük bir yırtıcınıninkine benzeyen dişlerini ortaya çıkardı:

"Seni görmek çok ilginç de ondan!"

"Pekâlâ, beni görmek için bol bol vaktin var! Şimdi beni rahat bırak..."

"Evet, bu doğru" diyerek kahkahayı bastı İnti Palla.

Anamaya'nın yataktan çıkarmaya hazırlandığını gören İnti Palla, gitmesin diye bileziklerini şırıltılatarak tatlı bir sesle ekledi:

"Anamaya, bugün seni neyin beklediğini söyleyeceğim sana."

"İster söyle, ister söyleme, hiç umrumda değil!"

"Bugün senin için büyük bir gün olacak. Tek Efendi, babam Huayna Capac, bugün seni görecektir..."

Anamaya donakaldı, soluğu kesildi. Bu anın geleceğini kaç dolunaydan bu yana biliyordu. Ama gene de bu haber onu şaşırtmıştı...

İnti Palla'nın gözlerine bakmak için arkasına döndüğünde, onun düşmanca sevinciyle karşılaştı.

"Ve sana, kim bilir kimin kızı, nasıl ölmen gerektiğini söyleyecek."

Bir gece önce, her yeni ayda olduğu gibi, ormandaki köyü görmüştü düşünde. Eli annesinin elindeydi, çevresinde haykırışlar yankılanıyordu. Ateş gibi bir soluk, göğsünü alazlıyordu.

Annesi

16

yere düştüğü anda, buzdan bir sessizlikle dayanılmaz bir acının karışımından oluşan bir dehşet duygusu sarmıştı onu. Annesinin dudaklarında birkaç sözcük belirmiş gibi gelmişti ona, ölümün peşesinin ardından gelen birkaç sözcük... Ama duyamamıştı bir türlü. Kolları, artık olmayan bir annenin bedenini arayarak, yalnızlık duygusuyla titreyerek, gözyaşları içinde uyandı. Şafağın kurşuni, soluk ışıkları duvarlardaki işlemeli örtüleri aydınlatırken, ölümü ve korkuyu uzaklaştırmak için gözlerini yumdu. Sonra, işitilmesin diye, soluklarını yatıştırılmaya çalıştı; sonsuz sessizliğin annesinin yumuşak sesiyle yankılanışını hayal etmeye başladı...

Uyandığında, bir hazine gibi sakladığı kare kumaş parçası, sıkılı avcundaydı. Gün geçtikçe dağılıp seyrelen zayıf bir orman kokusu dışında, hemen hiç kokusu kalmamıştı artık.

Acısına gelince... kimse bilmemeliydi bunu: Yüreğinin derinliklerine gömmeliydi.

Analar onu hazırlarken bunu düşünüyordu.

Bakireler Evi fısıltılarla doluydu. Analar, Anamaya'nın saçlarını yıkayıp ince ince örürlerken, ara sıra kınayan bir bakış atıyorlardı ona. Anamaya, İnti Palla'nın acımasız sözlerini kendi kendine tekrarlıyor, korku yüreğinin derinliklerine işliyordu: Tek Efendi, Öteki Dünyaya insan gibi geçme hakkı tanımaksızın ölmesi gerektiğine karar verirse, pumanın pençelerinde mi can verecekti?

Analar, saçlarıyla işleri bitince, onu göğsünden topuklarına kadar örten, ham kumaştan bir peştamala sardılar. Belini işleme-siz, kırmızı bir kemerle, biraz da sertçe sıktılar. Sonra omuzlarının üzerine bir llicla, yalnızca yaka kenarlarında beyaz biyeler olan, açık mor renkte uzun bir pelerin koyarak, göğsünün üstünden, sedir ağacı tahtasından bir iğneyle tutturdular. En son olarak da, hasırdan yapılmış, yepyeni, Anamaya'nın giymekte zorluk çektiği sandalları getirip verdiler.

Sonra da geriye çekilip onu incelediler.

Yeni giysilerinin bile, onların gözündeki çirkinliğini azaltmadığı gün gibi ortadaydı. Sonuçtan hiç hoşnut kalmadıkları yüzlerinden okunuyordu. Gözlerinin içine bakmaya cesaret bile edemiyorlardı!

Onu küçük ve karanlık bir odada uzun süre beklettiler. Korkusu büyüdükçe büyüyordu. Anamaya'yı Bakireler Evinden nihayet çıkardıklarında, güneş tepeye varmıştı. İki asker onu bekliyordu. Aylardan beri, acılaşmasından dışarı adımını ilk atışıydı bu.

Askerler onu, hiç konuşmaksızın, yüksek duvarlar arasındaki dar küçük sokaklardan geçirerek sarayın büyük meydanına kadar getirdiler. Yolda kimseciklere rastlamamışlardı; Ana-maya kentin, kendisi yüzünden mi böylesine ıssız olduğunu merak etti.

Boş meydana vardıklarında sarayın dar kapılarından birine yöneldiler; kapının tepesindeki taş kemerde bir Sonsuz Yaşam Yılanı kabartması vardı. Kapıya geldiklerinde, askerler mızraklarını yere vurup esas duruşa geçerlerken, Anamaya soluğunu tutarak bekledi.

Sarayın eşiğinde beliren görkemli üniformalı subayı hemen tanıdı. İsmi bile anımsıyordu: Sikinchara. Yüzünü de hiçbir zaman unutmayacaktı: Annesini öldüren askerlere o komuta ediyordu.

Subay bu kez ona korkmadan ve şaşırmadan baktı, ama hiçbir şey söylemedi. Yakışıklı ve etkileyiciydi. Göğsünü som altından bir zırh örtüyordu; başında, yüz çizgilerini daha da belirginleştiren, iki kısa, enli yeşil tüy dikilmiş sarı yünden bir alın bağı vardı. Gerilmiş kulak memelerindeki deliklerden geçen bir parmak boyundaki gümüş çubuklara tutturulmuş geniş gümüş diskler kulaklarını örtüyordu. Bu muazzam takılar, her hareketinde sallanıyor ve ısıltılar saçıyordu.

Küçük bir el işaretiyle, Anamaya'ya yaklaşmasını buyurdu. Kız kıpırdamayınca, askerlerden biri mızrağının ucuyla sırtını dürttü. O zaman sarayın eşiğinden geçip içeri girdi Anamaya.

Gözleriyle ona yanından ayrılmamasını işaret eden Sikinchara'nın peşinden gitti sessizce.

Alçak, uzun duvarlarla çevrelenmiş ilk iç avludan geçtiler. Taş döşeli yolun iki yanında, beyaz orkideler, erguvan canruaslar" ve pembe açalyalar yekpare dik duvarları silme kaplamışlardı. Anamaya, heyecandan bu çiçeklerin görkemini ancak hayal me-yal görebiliyordu.

Bundan sonra üstü kapalı bir tür verandadan geçtiler, kocaman düzgün taşlardan yapılmış duvar boyunca yürüdüler; duvardaki sayısız nişte, altından ve renkli tahtalardan yapılmış muhteşem süs eşyaları göz alıyordu. Sonunda yan dikmeleri, taştan kusursuz bir şekilde yontularak birleştirilmiş dar bir kapıya ulaştılar. Anamaya, ortasında sütunlu bir havuz bulunan daha geniş bir başka iç avluyu ancak şöyle bir görececek kadar zaman bulabildi. Sikinchara kuru bir sesle emretti:

"Yere kapan, çocuk! Tek Efendinin önünde yere kapan!"

Anamaya dizlerinin üzerine düştü, öne eğilip ellerini yere koydu; göz ucuyla, yüzbaşının ilerleyip kapıdan geçtiğini gördü. Güneşin ısıttığı kızgın taşlar, avuçlarını ve dizlerini acıtırken, elinden geldiğince onun gidişini izledi.

"Böylesi daha iyi sayılır" diye düşündü, çünkü artık Güneş Kral'ın önünde dururken, kendini şimdiden ölmeye hazırmış gibi hissediyordu.

Anamaya, işittiği alçak sesle konuşmalar, gürültülere bir anlam veremedi. Ansızın, bir sopayla omzunun dürtüldüğünü hissetti. Donup kaldı. Gene Sikinchara'nın sesini duydu:

"Tek Efendim" diyordu, "işte sana sözünü ettiğim kız."

Karşılık verilmedi. İşitilebilen tek ses, su sıpırtılarıydı. Sonunda, yorgun ve ilgisiz bir ses,

"Bu banyo beni yordu" dedi. "Elbiselerimi verin bana..."

Anamaya, koşuşturan bir düzine kadar kadının peştamallarının etek uçlarını seçer gibi oldu. Kumaşlar çok güzeldi, göz alıcı renkli motiflerle dokunmuşlardı. Anamaya, neler olup bittiğini tahmin etti. Bakireler Evinde pek çok kez anlatmışlardı ona. Hizmetçiler, doku-macılann elinden çıktığından bu yana, hiçbir insanın eli değmemiş

* Cantuas:Tropikal bir süs bitkisi (ç.n.)

yeni elbiselerini Tek Efendiye uzattılar. Güneşin Oğlu, birini vikunya gömleğini sırtına giydirmesi, bir başkasını kemerini bağlaması, bir diğerini pelerinini omzuna yerleştirmesi, son olarak hükümdarlık alın bağını başına takması için, bu genç kızları bizzat seçmişti...

Anamaya gözlerini kapatıp nefes almaya çalıştı. Kalbi öylesine hızlı çarpıyordu ki, Tek Efendinin güçsüz sesini zar zor işitti:

"Yüzbaşı Sikinchara, kızı ayağa kaldır!"

Anamaya bu kez sırtına vurulduğunu hissetti. Sikinchara alçak sesle homurdandı:

"Tek Efendinin önünde ayağa kalk!"

Bunu yapabilecek kadar gücünün olup olmadığını bilmiyordu. Omuzlarında kendisinden üç misli ağır bir yük taşıyor-muşcasına zar zor doğruldu. Ayağa kalktığına da, gözlerini inatla avlunun döşeme taşlarından ayırmadı, ama Tek Efendinin buyuran sesi yeniden duyuldu:

"Gözlerini bana doğru kaldır, çocuk!"

Anamaya onu o zaman gördü.

Onu, Tek Efendi Huayna Capac'ı, bütün inkaların İnkasını", Güneşin Oğlunu, Dört Bucak İmparatorluğunun Hükümdarını...!

Çok yaşlı bir adamdı. Kadim denebilecek kadar yaşlı göründü Anamaya'ya.

Giysilerinin olağanüstü güzelliğine, bileklerindeki onca altın bileziğe, boynunu saran, renkli tüylerle süslü pelerinine, kulak memelerini geren kocaman altın diskilere, sedef göğüs zırhının zarafetine karşın, gene de kuş kemiklerinden yapılmış bir adam kadar çelimsiz görünüyordu. Sarkmış yanaklarının derisi, çok eski bir çömleğin ısıltısıyla parlıyordu. Ellerinin derisi ise öylesine kırıktı ki, bir başka bedene aitmiş gibi duruyordu.

Minderlerle kaplı yüksek tahtından, dosdoğru Anamaya'nın gözlerinin içine baktı. Şaşırmış ya da korkmuş görünmüyordu.

"Vikunya: Amerika'da sürüler halinde yaşayan, açık kahverengi tüylü, postu için avlanan bir lama türü (ç.n.).

"/n/ca'nın kelime anlamı "Güneşin çocuğu'dur. İnká sözcüğü, hükümdar anlamında kullanılıyordu (e.n.).

20

Birden keskin ve buyurgan bir ses yankılandı:

Tek Efendimiz, şu kızın gözlerine bakın. Hiçbir İnká kadınının gözleri mavi değildir, asla!"

"Sus, Villa Oma, bırak da ona bakayım."

Anamaya, bu konuşan adamı daha önce görmemişti. Tek Efendinin sağında, hayli uzağında duruyordu. Kral soyundan İn-kalara özgü gösterişli kulak takılarından onda da vardı, ince dudaklarının arasından, çiğnediği koka yapraklarının yeşil suyu sızıyordu.

Huayna Capac, gözlerini Anamaya'nın gözlerinden ayırmadan sordu:

"Ormandan geliyor, öyle mi, Sikinchara?"

"Evet, Tek Efendimiz. Vahşi Chiriguandann köylerinden birini yerle bir ettik. O da başka çocuklar ve annesiyle birlikte oradaydı."

"Annesi nerede?"

"Öldü, Tek Efendimiz. Köye saldırdığımız sırada bir sapan taşı isabet etti. Kim olduğu tahmin edilebilir, çünkü üzerinde bir İnká gömleği vardı."

"Bir Cuzco" kadını mı?"

"Muhtemelen, Efendim."

"Saf olmayan bir çocuk" diye homurdandı ağzı yeşillenmiş, adı Villa Oma olan adam.

"Ya babası?" diye sordu Tek Efendi.

Villa Oma, bilmediğini ve bilmek de istemediğini gösterirce-sine, tiksintiyle dudak büktü.

Huayna Capac, Sikinchara'ya döndü:

"Senin bir bilgin var mı?"

Yüzbaşı Sikinchara da sustu ve başını eğdi. İmparator gözlerini yine Anamaya'ya dikti; Anamaya, onun bakışlarında acıyı gördü. Dudakları titriyordu. Birden parmakları tahtının kollukları üzerinde kasıldı. Boncuk boncuk terlemişti; ter damlaları kraliyet başlığının püskülleri altında birikmiş, altında pırıldıyordu.

'Cuzco: İnká İmparatorluğu'nun 13. yüzyılda kurulan başkenti (e.n.).

21

Anamaya, ölüm korkusunun içinde yeniden düğümlendiğini hissetti; ama acı çeken bu yaşlı adamın görüntüsü, ölüm korkusunun ötesinde, yüreğini adını koyamadığı başka bir duygunun sardığını, sanki onunla birlikte, onun için acı çektiğini hissetti.

Tek Efendi bir an ürperdi, gözkapakları seğirmelerle kıpırdadı. Ama sırtını dikleştirerek kendini topladı. İtilir itilmez bir sesle sordu:

"Villa Oma. Kâhinler bu kız hakkında ne söylüyorlar?"

Yeşil ağızlı adam homurdanarak, horgörüsünü belirten bir el hareketiyle:

"Çoğunluğu uğursuz olduğunu söylüyor. Tiksindirici mavi gözleri var, üstelik senin de gördüğün gibi, bedeni de biçimsiz. Göğüsleri küçük, bizim kızlarımızdan da daha ince ve uzun!

Damarlarında annesi tarafından İnká kanı dolaşıyor olabilir, ama saf değil! O aşağı dünyadan biri, oraya da geri dönmeli!"

"Bir işaret daha!" diye mırıldandı Tek Efendi göz kapaklarını halsizce kırıştırarak ve bir süre suskun kaldı.

Anamaya tuhaf bir şekilde, bu yaşlı adamın bakışında iyilik dolu bir yan gördüğü izlenimine kapıldı. Villa Oma istemeye istemeye ekledi:

"Tabii bütün kâhinler bu konuda hemfikir değil..."

"Diğerleri ne diyorlar peki?"

"Senin hükümdarlığın bakımından uğurlu bir işaret olduğunu söylüyorlar! Ouiila tarafından, Ay Anamız tarafından gönderilmiş olduğunu, böylece sana, mavi gözleri nedeniyle, gökyüzünde mutlu bir yolculuk vaat ettiğini söylüyorlar."

Tek Efendinin soluğu sıklaştı. Acısını gizleme çabalarına karşın, Anamaya'nın gözünden kaçmadı.

Onu şimdiden soluksuz, uzanıp yatmış görüyordu sanki, Güneşin Oğlunun ölmekte olduğunu biliyordu. Çok yakında onu babasının yanına, öte dünyaya götürecek olan görünmez yolda ilerliyor olacaktı!

Gözlerine dolan yaşları tutmalıydı.

Tek Efendi gözlerini ondan ayırmıyordu.

"Adı ne bu kızın?" diye sordu.

22

"Anamaya."

Sikinchara henüz yanıt vermişti ki, Tek Efendi inleyerek elleriyle karnına bastırdı. Anamaya yüzbaşıyı donduran dehşeti hissetti. Ama Tek Efendi bir an sonra kendisini toparladı ve güç işitilir bir sesle sordu:

"Ya sen, Villa Oma, sen ne düşünüyorsun?"

"Aşağı Dünyaya geri gönderilmesi gerek!" diye homurdandı Villa Oma, "hem de çabucak. Bana sorarsan, pumaya verelim. Onu yesin ve yok etsin! Ne bu dünyada ne de öteki dünyada, sana bir daha dert olmasın, Efendimiz. Babamız İnti böyle bir yaratığın yaşadığını görmek istemez."

"Ya o Ouilla'nın habercisi ise?"

"O zaman kalbini Ay Anamıza sunabiliriz, ama..."

Bilge Villa Oma cümlesini tamamlayamadı. Tek Efendi birdenbire boşuk bir çığlık attı. Öne doğru eğilip tahtının yanına istifra etti. Ağrısı bir anda öylesine katlanılmaz olmuştu ki, tahtından kayarak dizlerinin üstüne düştü. Erkekler, kadınlar, efendiler, uşaklar, orada bulunan herkes dehşete kapıldı, donakaldı.

Anamaya bir refleksle ileri atılır gibi oldu, ama hemen tuttu kendini.

Hiç kimse Tek Efendiye dokunma hakkına sahip değildi!

Sikinchara, hemen Anamaya'yı omuzlarından yakalayarak uzaklaştırmaya çalıştı. Ne var ki, yüzü acıyla buruşmuş, çizgileri altüst olmuş Tek Efendi ona baktı ve haykırdı:

"Bana yardım et, çocuk, çabuk yardım et bana!"

İhtiyar adam, sanki onun bedeninin içinden geçirmek istiyormuş gibi kurumuş, titrek ellerini ona doğru uzattı. Göğsü gömleğinin altında sarsılırken, sonuna kadar açılmış ağzından boşuk bir nefes koyuverdi. Öne doğru eğilip dizlerinin üstünde kaydı, yaşlı ellerini salladı:

"Yardım et bana!"

Artık ne efendi, ne de yasaklar vardı; Anamaya artık ölümden de korkmuyordu. Çok uzun zamandır tuttuğu gözyaşları, görüşünü bulandırdı, sonra da yanaklarına doğru akmaya başladı.

23

Quüo, Kjisım 1527

Birbirine titizlikle uydurulmuş taşlardan örülü duvarları* kaplayan altının ışıltısına karşın, koka yaprağı yakılan mangalların dumana boğduğu oda, loş ve kasvetliydi.

Tek Efendi üç gündür, vikunya ve lama yününden dokunmuş battaniyelerin altında yatıyordu.

Kısa sürelerle, titreyerek uyuyor, ardından sessizce uzandığı uzun uyanıklık sürelerinde, gözleri odanın loşluğunda, kafasına üşüşen sorulara cevaplar arıyordu.

Kendisinden sonra yerine geçecek olanı belirlemeden ölürse, babası Güneş onu öteki dünyada nasıl karşılayacaktı?

Ya Cuzco'da yarattığı imparatorluğuna ne olacaktı? O, Huayna Capac, bu imparatorluğu, kuzeyinden güneyine gitmesi aylarca sürecek kadar genişletmişti.

Geçen mevsimden beri, dağlarda olduğu gibi gökyüzünde de ortaya çıkan şu garip işaretler ne anlama geliyordu?

Öfkesini dile getiren İnti, yani babası Güneş miydi? Yoksa Üuilla, yani annesi Ay mı korkusunu dile getiriyordu?

Yüksek ateş, bilincini yeniden alıp götürünceye kadar sorular kafasında birbirini izledi, insanı bitirip tüketen uzun bir dua gibi... Ağrı başından, karnından başlayıp, onu ayakta tutan kemiklerine kadar, her tarafına yayılıyordu. Nereden geldiği bilinmeyen ve Güneşin Oğlunda hiç olmaması gereken bir sancıydı bu.

* Harç kullanılmayan bu taş örme tekniğinde, yüzeylerin birbiri üzerine oturması için taşlar yontularak birleştirilirdi (ç.n.).

O zaman, acılarının arasında, güneydeki ormanda yakalanan küçük kızın o garip mavi gözlerini görüyordu yeniden. Zamanı yaratan kutsal büyük gölün, Titicaca'nın suları rengindeki gözler... Her bakıldığında, acıyı dindiren gözler...

*

Saray girişinde boruların çalındığını işitti. Sonra iç avluda ayak sesleri ve konuşmalar yankılandı. Ama odanın eşiğinde yalnızca bir adam görüldü. Derhal diz çökerek başını iyice yere eğdi. Ensesine çocuk büyüklüğünde bir taş yerleştirilmişti. Ağır taşı oynatmadan, öylece, hastanın yatağına doğru yaklaştı.

Tek Efendi inleyerek yarı yarıya doğruldu. Yüksek ateşin değiştirdiği sesiyle sordu:

"Atahuallpa? Sen misin oğlum?"

Odanın en karanlık köşesinden Villa Oma cevap verdi:

"Evet, Tek Efendi, Atahuallpa geldi."

"Ayağa kalk!"

Bu kadarcık konuşmayla bile soluksuz kalan Tek Efendi, kendini yeniden yatağına bırakırken, bir hizmetkâr, ayağa kalkmakta olan Atahuallpa'nın ensesindeki taşı aldı.

Kusursuz alnında, prens olduğunu gösteren bir bant vardı. Yönetici klana özgü motiflerle bezeli uzun bir gömlek ve pelerin giymişti. Burnu iri ve kemerli, kafatası uzundu. Göz akları, öfkesini içinde banndırıyormuş gibi sık sık kanlanırdı, ama yüzünün düşüncelerini ele vermesine asla izin vermezdi. Sağ kulak memesi fazlaca sarkmış olsa da, güçlülüğü ve yakışıklılığıyla, kendisine bakan herkesi etkisi altına alırdı.

Buna karşılık, şimdi ihtiyar babası Tek Efendinin yüzüne bakarken etkilenen kendisiydi.

Huayna Capac, sandığından çok daha kötü durumdaydı. Rahat soluk alamıyordu. Gözleri, koka ve chicha' ile sarhoş olmuş bir adamın gözleri gibi donuk donuk bakıyordu. Onu son

* Chicha: Inkalara özgü, biraya benzer bir tür mayalı içki (ç.n.).

25

görüşünden bu yana, inanılmaz ölçüde ihtiyarlamıştı. Atahuallpa geriye çekilmemek için kendini zor tuttu, getirdiği kötü haberi babasına iletmeli miydi, bilemiyordu. Suskunluğu uzayınca, Tek Efendi nedenini tahmin etti:

"Ne öğrendiğini söyle bana, Atahuallpa, oğlum! Benden bir şey saklama."

Atahuallpa, göz ucuyla Villa Oma'ya baktı, bir baş işaretiyle onaylanınca,

"Tek Efendim" dedi çekine çekine, "haberlerim iyi değil."

Huayna Capac parmaklarıyla devam etmesini işaret etti.

"Kıyı tacirleriyle bir görüşme yaptım. Okyanustan tuhaf yaratıklar gelmiş, dalgaların üzerinde yüzen tahtadan bir dağla gelmişler..."

Huayna Capac ateşli gözlerle oğlunun yüzünü inceledi.

"Kalabalıklar mıymış?"

"Hayır, on ya da yirmiden fazla değil. Tumbes'de bir balsama yükünü soyduktan ve denizcileri esir aldıktan sonra geri dönmüşler."

"İnsan mıymış bunlar?"

"Bilen yok, Tek Efendim... Bazılarının vücutlarının üst kısmı özel bir gümüşten yapılmış, geriye kalanların ise her tarafları kıl kaplıymış, yüzleri bile... İnsanlar gibi ayakta duruyorlarmış ama çok pis kokuyorlarmış ve hiç duyulmadık, farklı bir dil kullanıyorlarmış."

"Ne zaman gelmişler?"

"Üç mevsim önce."

"Hemen mi dönmüşler?"

"Evet, okyanusa dönmüşler; geldikleri gibi yüzen dağa binip gitmişler, Tek Efendim."

Villa Oma, sözlerini kesercesine bir adım öne çıktı:

* Balsa: Orta Amerika'ya özgü, kerestesi çok hafif bir ağaç ve bu keresteden yapılmış yelkenli sal (ç.n.).

"Viracochalar olabilir... Bunu düşündün mü hiç?"

"Ne demek istiyorsun?" diye sertçe sordu Atahualpa.

"Viracocha, dünyayı kuran efendimiz, ovaları, dağları, kadınları, erkekleri doğurmak için Titicaca'dan çıkmıştı. Yüce Viracocha, Güneş İnti'nin bizi aydınlatmasını, Ouilla'nın da geceleri korumasını isteyendir..."

"Villa Oma! Çok fazla konuşuyorsun. Viracocha'nın kim olduğunu biliyorum."

"Öyleyse... işini tamamlayınca batı ufkunda dinlenmeye çekilmek için okyanusta kaybolduğunu ve günün birinde geri dönmeye söz verdiğini de biliyorsundur..."

"Ve şimdi de geri dönen O mudur?" diye sözünü kesti Atahualpa sinirli sinirli. "Yüzer dağlara binerek, pis kokulu, kararmış gümüş ve kıllarla kaplı insanlar görünümünde mi?"

Villa Oma, Atahualpa'nın kızgın bakışlarına karşılık verdi ve Huayna Capac'a döndü:

"Bu olabilir, Tek Efendim. Viracocha istediği her şekle girmesini bilir. İnsan, hayvan, orman ya da dağ, bir veya birçok şekilde görünebilir... O her şeye kadirdir."

Huayna Capac, gözleri kapalı, gürültüyle soluyordu. Duyulur duyulmaz bir sesle,

"Ya sen, bunun bize geri dönen Viracocha olduğuna inanmıyor musun, oğlum?" diye sordu.

Atahualpa omuzlarını silkerek cevap verdi:

"Bilmiyorum, Tek Efendim. Buna karar vermek için çok erken diye düşünüyorum. Biliyoruz ki, saf olmayan insanlar da tuhaf biçimlere girebilirler. Güneyin ormanlarında ve dağlarında yaptığın savaşlarda sen de bunların her türlüşünü gördün... Hem Viracocha şimdi bize neden dönsün ki? İmparatorluğumuz büyük ve güçlü. Yasaları ve düzeni sağladık..."

"Ama ben İnti'ye kavuşmak üzereyim" diye soluk soluğa konuştu Tek Efendi. "Benden sonra krallık bor/asını" kimin taşıyacağını belirleyemedim hâlâ."

' Borla: İnkalarda krallık tacının karşılığı olan alın bağı (ç.n.).

Bu sözlerden sonra ağır bir sessizlik çöktü.

Yaşlı hasta adam, güçlükle bir dirseğinin üzerinde doğruldu ve daha kuvvetli bir sesle çıkıştı:

"Seni seçmemi neden kabul etmiyorsun oğlum Atahualpa? Kalbimdeki yerin diğer bütün oğullarımdan önce gelir, bunu biliyorsun! Biliyorsun ki, içlerinde en bilge, en yetenekli olan sensin! Neden reddediyorsun ve öteki dünyaya göçeceğim şu günlerde beni üzüyorsun?"

"Tek Efendim, babam, bu sorunun cevabını ikimiz de biliyoruz. Cuzco'daki kabileler beni kabul etmeyecektir! Sen babamsın, evet ama annem yönetici kableden değildi. Krallık bandını alnıma taksam bile, imparatorlukta düzeni asla koruyamayacağım, yasalara saygıyı asla sağlayamayacağım! Öyleyse ne yararı olacak?"

"Tek Efendi" diye haykırdı Villa Oma. "Karar vermen gerekiyor. Senden sonra gelecek olanı belirlemeden gidemezsin. Tanrıları kızdıracaksın ve senin hatanın sonuçları bizim üzerimize yağacak."

"Villa Oma!" diye çıkıştı Atahualpa. "Buna nasıl cüret edersin?"

"Cüret ediyorum, çünkü mutsuzluk karşımızda duruyor. İşaretleri unuttun mu, Atahualpa?"

Geçen gece Ay Anamız sarayın üzerinden geçerken üç halkaya bölündü. Birincisi kan

kırmızıydı. İkincisi aynı anda hem kara, hem de yeşildi. Sonuncusu ise yalnızca dumandı!"

Gücü tükenen Huayna Capac, yeniden yatağa bıraktı kendini. Boğuk iniltilerle soluyordu.

Atahualpa, ancak gözünün ucuyla bakabildi ona. Bilgeye kuru bir sesle sordu:

"Ouilla bize ne söylemek istiyordu sence?"

"İlk halkanın anlamı şu: Tek Efendi, babası Güneş'e kavuştuğu zaman, soyundan gelenlerin kanı oluk oluk akacak. İkinci halka, katliamlar ve savaşlar yüzünden kuzeyle güney arasında köprüsüz bir uçurumun açılacağını haber veriyor. Üçüncüsü sadece dumandı, yani bir hata işlersek İnti'nin ve Ouilla'nın öfkesi öylesine büyük olacak ki, bizden geriye dumandan başka bir şey kalmayacak. İşte böyle, Tek Efendinin güçlü oğlu!"

"Hıh!" diye dudak büktü Atahualpa öfkeyle. "Saçmalık bunlar! Villa Oma, seni daha bilge sanırdım. Ne dediklerini bilmeyen kâhinleri çok fazla dinliyorsun. Onlar konuşurlar, hep konuşurlar! Biliyorsun ki, bu pire torbalarından bir başkası da, bize bunun tam tersi bir açıklama yapabilecektir."

"Kimdir bilge olan?" diye sordu Villa Oma gözlerini kısarak, "işaretlere bakan ve onları anlayanı? Yoksa daha koyu bir bilmezliğe gömülmek için, gözlerini sıkı sıkı yumanlar mı?"

"Bilge, gerektiğinde susmasını da bilendir, sevgili Villa Oma!"

"Atahualpa... Atahualpa!" diye fısıldadı Huayna Capac titreyen elini kaldırırken. "Atahualpa, oğlum, öfkelenme! Senin düşüncelerinden ve gücünden hoşlanırım. Ama belki de Villa Oma haklıdır. Bana hep iyi öğütler vermiştir; ben gittikten sonra ona kulak vermeni istiyorum..." Yaşlı adam, göğsünü yaran yeni bir sancı dalgasıyla sarsıldı. Sonra kesik kesik konuşarak ekledi:

"İnanıyorum ki, annem Ouilla bana başka bir işaret gönderdi. Villa Oma, mavi gözlü kızı buraya getirt!"

#

Bakireler Evinde yeni bir gün doğuyordu, ama artık eskisinden çok farklıydı. İnti Palla, capcanlı renklerle dokunmuş kapı örtüsünün altından sessizce kayarak odaya girince Anamaya korkuyla irkildi. Geçen günlerin kötü anıları henüz büsbütün silinmemişti. Oysa İnti Palla arkadaşça bir gülümsemeyle gelip yanına çömeldi.

"Bak!" diye fısıldadı. "İşte, al! Bu senin..."

Prencesin ona muhteşem bir altın bilezik uzattığını görünce çok şaşırdı Anamaya. Birbirine sarılmış iki yılan biçimindeydi bilezik; yılanlar öylesine canlıydı ki, kolunun üzerinde hemen düğümlemek ister gibi bir halleri vardı.

"Al" diye ısrar etti İnti Palla, "sana bu!"

"Ne kadar güzel..."

29

İnti Palla, Anamaya'nın bileğini yakaladı ve bileziği ustaca bir hareketle koluna geçirdi.

"Bunu yanından ayırma, kardeşim. Bu seni hep koruyacak!"

Kardeşim mi? Anamaya işittiği sözlerle inanıp inanamayacağını bilmiyordu. Dün ölüme gideceğini gülerек haber verenle bu, aynı İnti Palla mıydı?..

Ama onun yüreği kin tutamazdı. İnti Palla'ya doğru sıkılganlıkla eğildi ve yanakları al al fısıldadı:

"Teşekkür ederim."

İnti Palla kollarını açtı, onu kucakladı. Anamaya bu yabancı bedenin sıcaklığını, genç göğsünün altında yüreğinin çarpmasını hissetti. Kimse onu kucaklamayalı, hiçbir el onu okşamayalı koca bir yıl oluyordu... Elinde olmadan boğazı düğümlendi, parmakları prensesin omuzlarını kavradı. Tek bir beden gibi titrediler; Anamaya bunun bir işaret olup olmadığını merak etti.

Önce İnti Palla kollarını gevşetti. Anamaya'nın gözlerindeki yoğun maviye baktı ve gösterişli bir şekilde,

"Dostun olduğumu sakın unutma" dedi.

Duyduğu minnet, Anamaya'nın gözlerinde parlıyordu ama buna inanabileceğinden emin değildi.

"Haydi, çabuk ol" diye ekledi İnti Palla kalkarken. "Yüzbaşı Sikinchara seni almaya geldi. Tek Efendi yine seni çağırılmış."

Anamaya artık alıştığı korkunun arkasında, yepyeni bir duygunun yeşerdiğini hissetti: Bir çeşit heyecan dolu merak, yakında olacak önemli bir şeyin beklentisi gibi.

Hattâ bir tür gurur...

Gölgelerle dolu odanın eşiğinde diz çöküp yere kapanmadan önce, Anamaya, kırmızılar giyinmiş ilginç ve çok küçük bir silueti seçecek zamanı buldu; delici bakışları, onun mavi gözlerine dikilmişti. Bir çocuktan daha kısa boylu bir adamdı bu. Güçlü elleriyle Tek Efendinin yatağının kenarını kavramıştı. Ağzı, ilginç bir umutsuzluk ifadesiyle bükülmüştü.

30

Sikinchara ilerlemesini buyurduğunda, soluduğu hava boğazını ve gözlerini hemen yaktı.

Yanmış koka yaprağı kokusuna, hastalığın kokusu karışmıştı. Odanın loşluğunda başkalarını da seçti, koka yeşili ağızlı bilgenin gömleğini tanıdı.

Dizleri ve avuçları üzerinde Tek Efendinin yatağının yakınına kadar gelince, cüce ona yer açmak için geri çekildiyse de, odadan çıkmadı. Onun şekilsiz vücudunun varlığını yakınında hissediyordu, ama her nedense, bundan bir hoşnutsuzluk duymuyordu. Sonra Tek Efendinin kum gibi hışırtılı sesini duydu:

"Ayağa kalk, kızım. Bana bak."

Ayağa kalktı, ama gördüğü şey korkunçtu.

Tek Efendi öylesine hastaydı ki, yüzü çürümekteymiş gibi görünüyordu. Tiksinti uyandıran lekeler alnının ve şakaklarının biçimini bozuyordu. Şiddetli titremelerle sarsılan ellerinde de aynı lekelerden vardı.

"Atahuallpa" diye mırıldandı oğluna, "gözlerine bak..."

Genç Efendi yaklaştı ve karşısına geçti.

Anamaya geri çekilme isteğine karşı koydu. Bu adamdaki etkileme gücünü sezinledi. Gözlerini hiç şaşkınlık eseri göstermeden onun mavi gözlerine dikmişti. Oysa Anamaya onun göz aklarına yayılan kanlı çizgileri görünce şaşırılmıştı. Her şeye karşın yüzü güzeldi, ağzı geniş, dudakları çok net bir resim gibi çizilmişti.

Ona uzun uzun bakmaya cesaret edemedi ve döndü. O anda gözüne çarpan şey korkudan titremesine neden oldu, az kalsın bir çılgık atacaktı. Tek Efendinin yatağının üzerinde başka bir çift göz parlıyordu. Karşısında, dişleri parlayan koyu renk bir hayvan kafası vardı! Ürperti içinde, nihayet pumanın canlı olmadığını anladı. Tek Efendinin ayakları üzerine serilmiş bir posttan başka bir şey değildi bu. Ama kafası o kadar iyi korunmuştu ki, yırtıcının gözleri onu delip geçecek gibiydi.

Atahuallpa sordu:

"Kimdir bu? Nereden geliyor?"

31

"Villa Oma sana açıklayacak" dedi Tek Efendi fısıltıyla. "Buraya gel, kızım, yaklaş."

Anamaya, kralın yatağına çekine çekine biraz daha yaklaştı. Koku boğazını tıkıyordu sanki. Bu başına gelenin yırtıcı hayvanların karşısında olmaktan daha fena olup olmadığını soruyordu kendi kendine. Cüce, ağzını Anamaya'nın kulağına yaklaştırdı, korkuya kapılan kız tam onu itecekti ki, "Ondan korkma" dedi gizlice. Kimsenin işitmediği basit bir fısıltıydı, ama yüreğinin çarpıntısını yatıştırdı. Tek Efendi, sarsıla sarsıla titreyen elini çok büyük bir çaba harcayarak ona uzattı.

"Elimi tut, kızım!"

Arkasında, Villa Oma haykırdı:

"Tek Efendi! Kendini sakın!"

Anamaya'nın, elini kaldırmaya bile cesareti yoktu. Kendisine doğru uzanan, don yüzünden çürüyen kökler gibi kararmış parmaklara dehşet içinde bakıyordu. Seçilmiş Kadınlar dışında hiç kimse Tek Efendiye asla dokunamazdı!

Bununla birlikte, ateş yüzünden dışarı uğramış gözleri onun gözlerine dikilmişti. Huayna Capac yeniden buyurdu:

"Dokun bana, kızım!"

Bulantı boğazına kadar yükselirken, solgun parmaklarını inka'nın parmakları üzerine koydu.

Yaşlı adam hemen hemen hakim olamadığı bir hareketle, elini Anamaya'nın eline bıraktı.

Hırıldayarak gözkapaklarını indirdi, bedenine bir serinlik dalgası yayılırken sırt üstü düşer gibi, başını terden sırlıslık olmuştuk yastığa bıraktı.

Çevresindeki herkes susmuştu.

O sırada kendisi de Tek Efendi kadar titremekte olan Anamaya, onların kaygılı soluklarını işitmiyordu.

Sonunda Güneşin Oğlunun kurumuş dudakları bir sırtışıyla gerildi; belki de bir gülümsemeydi bu. Gözkapakları hareketlendi, ama bakışları sarhoş bir adamınki kadar bulanıktı. Sesi, kurumuş boğazında titreşen bir hırıltıdan başka bir şey değildi artık:

32

Titicaca'nın mavi suları onun gözlerinde, oğlum. Gökyüzünün suları! Ey Ckiilla, bana onu gönderdiğin için sana şükürler olsun. Artık biliyorum. Biliyorum..."

"Tek Efendim, babam..."

"Bırak, Atahuallpa! İyiyim. Öteki dünyanın eşiğine kadar bana eşlik etsin diye gönderdiler onu. Gözleri beni rahatlatıyor.. Sesimi işitiyor musun, oğlum? Biraz açıldım bile. Sancı benden uzaklaşıyor. Ah! Sana şükürler olsun Üuilla!"

Anamaya sallandı. Tek Efendinin ne demek istediğini anlamamıştı, ama elini nasıl kuvvetle sıkıttığını duyumsuyordu. Onun gerçeği söylediğini, daha az acı çektiğini seziyordu...

O da gülümseme isteği duydu.

Uzun bir sessizlikten sonra, taşların üzerinde ayakların sürtünmesini duydu. Villa Oma'nın ve genç Efendi Atahuallpa'nın odadan çıkmakta olduklarını anladı. Yatağın yanına çömelmiş, eli İnka'nın elinde, arkasına gizlenmiş cüceyle yalnız kaldı.

"Büyük oğlum hâlâ yanımda mı?" diye sönük bir sesle sordu İnka.

"Buradayım, sevgili babam."

Cücenin sesi, bir devin göğsünden çıkıyormuşcasına kalın ve derindi.

"Şimdi bizi yalnız bırakman gerekiyor, oğlum" diye mırıldandı Tek Efendi.

Uzaklaşan cücenin ayak seslerini dinlerken, Anamaya'nın kafasına birbiri üstüne cevapsız sorular üşüştü. Nasıl oluyordu da Tek Efendi böyle bir yaratığın babası olabilirdi? Bununla beraber seslerinde birbirlerine karşı derin bir sevgiyi sezer gibi olmuştu ...

Cüce çıkınca. Tek Efendi iki elini ondan beklenmeyecek bir kuvvetle Anamaya'nın elinin üzerine kapattı. Kız, bağırmamak için dudaklarını ısırды. Yaşlı adam çok hafif bir sesle, "Sabırlı ol, kızım, dedi sana anlatacak çok şeyim var."

33

Tek Efendi bütün gece Anamaya^^ elleri'ri'ni avuçlarında sıktı. Bütün gece anlattı... anlattı. Gü^ ya|nı-^c.:a bu kadarına yeti-yormuş gibi, çok alçak sesle, ama hiç ara Ve^nnmeden konuştu.

Geçmiş, dünyanın doğuşunu, il^ jnka t .raefinden Cuzco Krallığının temelinin atılışını ve Güneşin n Qğ|u tarafından dağların ovaların ve göllerin sabırla fethedilişi^j anlattı f' • Kendisinin, yani Huayna Çapacın, Ont^?'*™0' Oğulun, Dört Bucak İmparatorluğunu kuzeyde O-Uto'nun sıcak dağlarına kadar, güneyde Titicaca'nın da ötesine)e# ner ^©vsm buz ve karla kaplı çok uzak diyarlara kadar nasıl Genişlettir^1'1™ an'attı-

Kendi savaşlarını, egemenliği al^ına aid,,^' kentleri ve yendiği kavimleri anlattı.

^

Söylenen bu kadar çok söz yüzüh,denf s lujğu kesilip dudakları kuruyup çatladığında bile susmadı; egenw^""â'n' bilgeliğin, büyüklüğün ve Güneşin Oğullarının güc(jnun n^ ^plldüğünü anlattı.

Can çekişme hırıltılarına karışa^ hıçkını'^r arasında da- annesi Ay'ın onu ne çok sevdiğini, ir^i'ye, y^rni babası Güneş'e kavuşacağı için ne büyük mutluluk duyduö *4,nu anlattı- Ancak, Öteki Dünyada atalarıyla karşılaşmal^tan ne^;^dar çekindiğini de itiraf etti. Krallık bandını oğullarından birinin ^! nina takarak imPa-ratorluğun geleceğini güvence altına^ almadı^11 için' onu kmava" caktı.

Gene de, soyundan geldiği atal%, ğfo\, S, Ozco'nun bir dağında, yumuşak ve esnek otlar üzerine l<onmıjc> P*o\ş taş olmayı umut ettiğini söyledi. *

Ve nihayet bir sırrını paylaştı; on^ ge|ec p gi fısıldadı!

Ama artık sözler sanki ağızdan kulağa ri*^çmiyordu da, Tek Efendinin harabeye dönmüş elinden(gen ^ kızın taze avcuna akıyordu.

Anamaya bütün bu sözcükleriyle c ..^nrlilerden sarhoşa dönmüştü. Artık iştmiyordu. İmparatorluğun bütün ileri geler^|erjnjn v*»-üzlerce meşalenin aydınlattığı büyük saray avlusunu ^0idur^' JMK, kapının ardında biriktiklerinin de farkında değildi.

34

firdi- Kulak tı-

fath bir şekilde giyinmişler ve süslenm //^toplanmış Ş n altınları gece karanlığında, aniden bir Ljft™* bekleş-kaçla,rin'nihi ısıldıyordu. Ama mutlak bir sessizlikO/ D'r böceğin y'dızlı

Yalnızca, pencereye sıkışıp da kudurnWordü. gaması 9^ T^ Efendinin mırıldanan sesi işij^ o ay a(maz V imDaratorluğun ileri gelenleri bütün bir ge^iiiy7/"01'yorgun-- tİK/ü izlediler:

Ölüm döşeğinde yatan Teki jp'r fızın elini ?JÜİn durduğu yerde sallanan, diz çökmüş kütâjffi bir k.z, IUt tordu ' ^f İnka olmayan ve gözleri göl reglf uşuyordu, ulu soydan'9elmeyen bir çocuk... Ve Tek Efen0 sonu gelmez bir şekilde konuşuyordu! fk pri bu k|Za

Sadece Güneşin Oğullarının bildiği bütün / emanet ediyordu!

s.//orc^

Babaların ve Ataların sırlarını bir kıza emanet nfnak isterdj

Pek çoğu kutsallığa saygısızlık, günah diye h ed j kuşkusuz, ama hiçbir buna cesaret edemedi, j ^

/ure0inden

Güneşin aydınlığı ufukta belirdiğinde, Anam kan çekilmişcesine bitkin düşmüştü.

Vj f?anrnasını

Yüzlerce kez uyuyacak gibi oldu. Gözlerin ,|lercs kez, önlemek için boşa kalan öteki eliyle bacakları^ f kanatıncaya kadar tırmaladı. \ 7 /e üyg^

Yüzlerce kez pumanın gözbebekleri onu 14 j tuttu. [Jf^kai-

Şafağın aydınlığı ufukta belirirken, bedeni, Ponrnuş-mışcasına katılmış, duyarsızlaşmış, uyuşmuştu. ka/|,/ndei si-tu, Tek Efendinin söylediği cümleler daha o and h |

linmiştL . Q> ^ka-

Ardından, avluda dikilmiş bekleyen İleri G, i/n dırıltı paklan kapanırken, yorgunluktan başları düşerke, JI kesiliverdi. Çj

Anamaya titredi, boynu kasıldı, gözleri iri iri \ W

35

Tek Efendi bütün gece Anamaya'nın ellerini avuçlarında sıkı.

Bütün gece anlattı... anlattı. Gücü yalnızca bu kadarına yeti-yormuş gibi, çok alçak sesle, ama hiç ara vermeden konuştu.

Geçmiş, dünyanın doğuşunu, ilk İnka tarafından Cuzco Krallığının temelini atılışını ve Güneşin Oğlu tarafından dağların, ovaların ve göllerin sabırla fethedilişini anlattı.

Kendisinin, yani Huayna Capac'ın, Onbirinci Oğulun, Dört Bucak İmparatorluğunu kuzeyde Ouito'nun sıcak dağlarına kadar, güneyde Titicaca'nın da ötesinde, her mevsim buz ve karla kaplı çok uzak diyarlara kadar nasıl genişlettiğini anlattı.

Kendi savaşlarını, egemenliği altına aldığı kentleri ve yendiği kavimleri anlattı.

Söylenen bu kadar çok söz yüzünden, soluğu kesilip dudakları kuruyup çatladığında bile susmadı; egemenliğin, bilgeliğin, büyüklüğün ve Güneşin Oğullarının gücünün ne olduğunu anlattı.

Can çekişme hırıltılarına karışan hıçkırıklar arasında da, annesi Ay'ın onu ne çok sevdiğini, İnti'ye, yani babası Güneş'e kavuşacağı için ne büyük mutluluk duyduğunu anlattı. Ancak, Öteki Dünyada atalarıyla karşılaşmaktan ne kadar çekindiğini de itiraf etti. Krallık bandını oğullarından birinin alnına takarak imparatorluğun geleceğini güvence altına almadığı için, onu kınayacaklardı.

Gene de, soyundan geldiği ataları gibi, Cuzco'nun bir dağında, yumuşak ve esnek otlar üzerine konmuş bir taş olmayı umut ettiğini söyledi.

Ve nihayet bir sırrını paylaştı; ona geleceği fısıldadı!

Ama artık sözler sanki ağızdan kulağa geçmiyordu da, Tek Efendinin harabeye dönmüş elinden, genç kızın taze avcuna akıyordu.

Anamaya bütün bu sözcüklerden, cümlelerden sarhoşe dönmüştü. Artık işitmiyordu.

İmparatorluğun bütün ileri gelenlerinin, yüzlerce meşalenin aydınlattığı büyük saray avlusunu doldurarak, kapının ardında biriktiklerinin de farkında değildi.

34

Şatafatlı bir şekilde giyinmişler ve süslenmişlerdi. Kulak tıkaçlarının altınları gece karanlığında, aniden bir araya toplanmış yıldızlar gibi ışıldıyordu. Ama mutlak bir sessizlik içinde bekleşiyorlardı. Yalnızca, pencereye sıkışıp da kudurmuş bir böceğin vızıldaması gibi, Tek Efendinin mırıldanan sesi işitiliyordu.

İmparatorluğun ileri gelenleri bütün bir gece o akıl almaz görüntüyü izlediler: Ölüm döşeğinde yatan Tek Efendi, yorgunluktan durduğu yerde sallanan, diz çökmüş küçük bir kızın elini tutuyordu..! Saf İnka olmayan ve gözleri göl rengindeki bir kız, ulu soydan gelmeyen bir çocuk... Ve Tek Efendi konuşuyordu, sonu gelmez bir şekilde konuşuyordu!

Sadece Güneşin Oğullarının bildiği bütün sırları bu kıza emanet ediyordu!

Babaların ve Ataların sırlarını bir kıza emanet ediyordu.

Pek çoğu kutsallığa saygısızlık, günah diye haykırmak isterdi kuşkusuz, ama hiçbir buna cesaret edemedi.

Güneşin aydınlığı ufukta belirdiğinde, Anamaya yüreğinden kan çekilmişçesine bitkin düşmüştü.

Yüzlerce kez uyuyacak gibi oldu. Gözlerinin kapanmasını önlemek için boşa kalan öteki eliyle bacaklarını yüzlerce kez, kanatıncaya kadar tırmaladı.

Yüzlerce kez pumanın gözbebekleri onu uyardı ve uyanık tuttu.

Şafağın aydınlığı ufukta belirirken, bedeni, kar altında kal-mışcasına katılmış, duyarsızlaşmış, uyuşmuştu. Beyni donmuştu, Tek Efendinin söylediği cümleler daha o anda bilincinden silinmişti.

Ardından, avluda dikilmiş bekleyen İleri Gelenlerin gözka-pakları kapanırken, yorgunluktan başları düşerken, ansızın mırıltı kesiliverdi.

Anamaya titredi, boynu kasıldı, gözlen iri iri açıldı.

35

"1

Uyuşmuş parmaklarını ateş gibi yakan bir karıncalanma hissetti.

Tek Efendi daha sık ve güçlü soluyarak titredi.

Yaşlı yüzü, çenesinin ve şakaklarının kemikleri eriyormuş gibi gece boyunca gitgide buruşmuştu.

Ama, altını eritecek kadar şiddetli bir ateşle yanan, geçirdiği gece gibi karanlık gözbebekleri, Öteki Dünyaya beraberinde gö-türebilirmiş gibi, Anamaya'nın mavi gözlerine dikiliyordu. Anamaya korkmuyordu, ama yüreği parçalanıyor, sanki dünyanın bütün açlılarıyla doluyordu. Köyde ölen annesini ve yaşlı adamın yüzünü karşısında görüyordu. Bir hüzün yumağı göğsünü tıkadı. Gözyaşları boğazına akıyordu.

Tutamadığı hıçkırığını avlunun en uzak köşesine kadar herkes işitti. Korkudan titrediler.

Buna karşın, Tek Efendi son bir kez Anamaya'nın elini yakaladı ve yatağın üzerine çekecek kadar kuvvetle asıldı.

"Anamaya!" diye bağırdı. "Gölün kızı, Üuilla'nın çocuğu! Dünyanın bu yakasında ömrün uzun olsun! Çünkü ben, babam Güneşin yanına vardığımda seni sevgiyle anımsayacağım!"

Arka üstü düştü ve her şey bitti. Ölmüştü.

Krallık sarayı avlusundan geniş bir inleme yükseldi.

Anamaya, kopan bir buz saçağı gibi yere düştü.

36

4 Quito, AraCt^1527

"Bu kadar beyinsiz bir çocuk musun sen yoksa? Kafan yok mu senin? Söyleneni anlamadan mı dinlersin sen? Tek Efendi bütün bir gece seninle konuştu, ama parmaklarının arasındaki bir koka yaprağı kadar da mı etkisi olmadı sende?"

Villa Oma saatlerdir aynı soruları soruyordu. O ise başını eğip hep aynı cevabı yineliyordu:

"Bilmiyorum, Güçlü Efendim, hatırlamıyorum. Anlamadım... Konuşuyordu, hep konuşuyordu! Bilmediğim kelimeler söylüyordu. Unutmak istemezdim. Ama puma bana bakıyordu, her şey kafamdan silindi..."

"Puma sana bakıyordu ve her şey silindi, öyle mi!"

Dudak bükerek bakışında, öylesine acı ve öfkeli bir alaycılık okunuyordu ki, Anamaya, onun yüzüne daha fazla bakamadı.

"Sakin ol, Villa Oma!" diye araya girdi Atahuallpa kupkuru bir sesle.

Villa Oma öfkesini biraz azaltabilirmiş gibi, yumruğuyla altın göğüslüğüne vurdu ve hışımla yana doğru çekildi.

Yalnızca bir yatakla kocaman, boş bir çömleğin olduğu küçük loş odada hava solunamaz hale gelmişti. Villa Oma pelerinine sarındı ve elini hırsla sallayarak döndü:

"Güçlü Efendi Atahuallpa, soy kardeşim!" diye haykırdı. "Sana saygım var, ama bana öyle geliyor ki, durumun ciddiyetinin farkında değilsin. Baban Huayna Capac öteki dünyaya gideli bir ay oluyor. Kendisinden sonra kimin geleceğini belirlemeden gitti. Belki de son isteğini, can çekişmenin karışıklığı içinde bu kıza

söyledi. Ama görüyorsun işte! Puma postu ona bakmış, onun da kafasından her şey silinivermiş!"

Villa Oma, Anamaya'ya tiksinti dolu bir bakış fırlattı. Küçük kız dizlerinin çözüldüğünü ve göğsünün utançla dolduğunu hissetti.

"Bu yüzden" diye sürdürdü Bilge buz gibi bir sesle, "bu yüzden İmparatorluk karanlık günler yaşıyor. Hiçbir İnka krallık bandını alnına takmak için öne çıkamıyor. Dört Bucak İmparatorluğunun merkezi yok artık. İnti'nin bizi yönetecek oğlu kalmadı artık! inanıyor musun ki, dünyamız parçalanmadan bu böyle sürüp gidebilir? Atahuallpa! Atahuallpa! Tek Efendi sen olabiliydin..."

"Neden reddettiğimi biliyorsun, Villa Oma! Bu konuya boşuna dönmeyelim."

"Sebebin bir önemi yok! Senin reddedişin, bir ayağı öteki dünyadayken, ölmek üzereyken Huayna Capac'ı yanlış kararlar almaya zorladı."

"Villa Oma sözlerine dikkat et!"

"Yalın gerçek de bu değil mi zaten? Senin yerine kimi seçti peki? Son doğan oğlunu! Daha doğalı bir ay oldu! Henüz süt çocuğu! Üstelik onunla ilgili kehanetler de çok kötü. Kâhinler bunun çok kötü bir seçim olduğunda birleştiler. Ne yazık ki, hastalığın harabeye çevirdiği baban inat etti..."

"Bana yeni bir şey söylemiyorsun, Villa Oma. Dönüp dolaşıp aynı yere geliyorsun, üstelik saygısızsn."

"Peki öyleyse, izin ver de, sana daha bugün şafakta gelen bir haberi vereyim..."

"Söyle."

"Rahipler, o seçildi diye, krallık bandını bu bebeğin alnına takmak için Tumbamba'ya gittiler. Ama oraya vardıklarında bebek de babası kadar ölüymüş."

Sessizlik, birden soğuk bir rüzgâr gibi üzerlerine indi. Ana-maya istemeye istemeye ama dikkatle dinledi. Elinden geldiğince hareketsiz kaldı. Atahuallpa'nın ağır ağır soluk alıp verişini. Bilgenin dişlerini gıcırdatmasını duyabiliyordu.

38

"Ne olacak şimdi?" diye sordu Villa Oma. "Madem ki her şeyi biliyorsun, Atahuallpa, söyle bana, şimdi ne olacak?"

"Cuzco'nun egemen kabileleri, krallık bandını tereddütsüz, kardeşim Huascar'ın alnına takacaklar" dedi Atahuallpa düşünceli düşünceli. "İkinci sırada o var..."

"Evet, ama onunla ilgili kehanetler de o süt bebeğinkine kadar olumsuz! Ama gene de bu seçimi onaylarsa... Huascar'ı sen de benim kadar tanıyorsun. Ne yapacağı önceden kestirilemez biri. Şimdilik hakkındaki kehanetlere kolaylıkla boyun eğiyor, iktidarı paylaşmak istemeyen ve kuzeydeki kabilelere karşı yüreklerinde kinden başka bir şey beslemeyen amca ve halalarına da boyun eğiyor, imparatorluğu ne hale getireceğini kimse bilemez. Ama kesin olan bir şey var: Ne yapacaksa kan gölü içinde yapacak. Acımasız ve yahşi! Şimdi bizi düşman ilan edecek. İşte yarın olacaklar bunlar, istediğin bu mu? Sana bunu ben söylüyorum. Babamız İnti'nin öfkesinden korkarım, Üuilla'nın gözyaşıla-rından, İllapa'nın yıldırımından korkarım! Atahuallpa, imparatorluğun birliğini ve dirliğini ancak sen koruyabilirsin!

Atahuallpa hakim olmaya çalıştığı bir sesle kısaca yanıtladı:

"Hayır. Sor/ayı alnına takan Huascar olacak. Babam Huayna Capac'ın isteği de böyleydi."

Villa Oma kızgınlıktan ayağını yere öyle şiddetli vurdu ki, Anamaya yerinden sıçradı. Bilge, bir mızrak ucu gibi kuru ve sert parmağını ona doğru salladı. Koka yüzünden yeşil bir renk almış dudakları ve dişleri, odanın loşluğunda kararmış gibi görünüyor ve ağzı, içi boş, ürkütücü bir görünüm alıyordu. Homurdanarak sordu:

"Bu konuda ne biliyorsun? Gerçeğini bu yumurcağa mı emanet etti! Bütün bir gece! Ne söylediğini öğrenmemiz gerek. Hatırlaması yeter!... Ah, Atahuallpa! Güven bana. Bırak da, gerekirse derisini yüzeyim. Sana söz veriyorum ki, akşam olmadan..."

"Hayır, Villa Oma" diye sözünü kesti itiraza yer bırakmayan bir tonda. "Böyle şeyler yapmayacaksın."

Kısa bir an iki adam gözleriyle birbirlerini tarttılar. Bilge sonunda odanın dar kapısına doğru uzaklaşırken, Anamaya neredeyse yere yığılacaktı. Atahuallpa sert bir buyrukla onu geri çağırırdı.

39

"1

"Beni dikkatlice dinle, Villa Oma kardeş! Biliyorum ki, benim iyiliğim için konuşuyorsun, bunu unutmayacağım. Ama babamın seçimine, hoşuma gitsin gitmesin saygı göstermek isterim. Bu kızın ona Anamız Ay tarafından gönderildiğini düşündüyse, kendince sebepleri vardı. Kız bugün hatırlamadığı halde, geleceği ona emanet ettiyse, bunun için de haklı sebepleri vardır."

Villa Oma içini çekti. Kısa bir tereddüitten sonra geriye dönerek ona sordu:

"Ne yapmamı istiyorsun?"

"Yapılması gerekeni. Sen de benim gibi işittin, babam şöyle dedi: 'Kız, Anamaya! Gölün kızı, Üuilla'nın kızı! Dünyanın bu tarafında ömrün uzun olsun...' Babam, 'Kutsal ikizi'nin bekçiliğine onu seçti. Böyle de olacak."

"Öyle bir şey törede yoktur. Kutsal ikizin asla bir karısı olmadı."

"İyi ya, bundan sonra olacak. Rahiplere sen kendin haber vereceksin: Bu kız, Kutsal İkizin Coya Camaquen'\n" olacak."

"Asla kabul etmeyecekler! Onu pumanın çukuruna atmama izin ver, bak nasıl hatırlayacak..."

"Hayır! Tek Efendi Huayna Capac, onu yakınında, burada ister. Bu dünyadan öteki dünyaya geçtiği gece hazır olan soylular da, tıpkı bizim gibi onu gördüler ve işittiler."

"Bu kız bir yabaniden başka bir şey değil!" diye itiraz etti Villa Oma. "Camaqueri'n ne olduğunu bile bilmez, Kutsal İkizi de hiç görmedi!"

"Öğrenmesi için gerekeni sen yapacaksın. Hem de derhal..."

"Atahuallpa! Bu gerçek bir İnka değil, neden ona sırlarımızı verelim? Bu hem töreye hem de yasaya aykırı... Yanılıyorsan eğer, başımıza neler geleceğini biliyor musun?"

"Babamın iradesine göre davranırken yanılıyor olamam."

"Bunu kim söyleyebilir ki? Çok büyük bir yanlış yaparsak, Güneş doğudaki dağları aşamaz olur! Geceyle aynı bir gündüzün

' Coya Camaguen: Güneşin oğluyla ya da vekiliyle evli rahibe eş (ç.n.).

40

sabahında, Aşağı Dünyada kalsın ister misin? Zaman dursun, sonumuz gelsin ister misin?"

Her kelime Anamaya'nın yüreğine çarpar gibi oturuyordu. Ama Atahuallpa sakin bir sesle,

"Sızlanmayı bırak, Villa Oma!" diye buyurdu. "Senden istediğim şeyi yap."

Bilge, bir an gözleri kapalı bekledi ama sonunda yenilgiyi kabullenip eğildi. Çevik bir hareketle Anamaya'nın çenesini, kurumuş bir odun parçası kadar sert parmaklarının arasına aldı. Yüzünü kaldırdı ve karanlık gözlerini onunkilere dikti:

"Kız, Anamaya! İştittin mi? Bundan sonra her konuda bana boyun eğeceksin. Kardeşim Atahuallpa'nın buyruğu böyle. Ve sana yemin ediyorum, eğer Tek Efendinin ölmeden önce sana söylediklerini benden başkasına anlatmak için aklın ve dilin çözülürse, kalbini çıkarıp küçük küçük doğrarım!"

Anamaya'nın yüzünü neredeyse tokatlar gibi, şiddetle bıraktı. Atahuallpa'nın yüzüne bakmadan çıktı. Anamaya'nın dizleri çözüldü ve daracık yatağın üzerine yığıldı. Gururu onu terk etmiş, korku soluğunu kesmişti, ağzı duyulur duyulmaz küçük bir haykırıyla açılırken hıçkırdı. Efendi Atahuallpa bir an ona baktı, duraladı, sonra bir adım attı ve eğildi.. Parmağının ucuyla omzuna dokundu, elinin tersiyle okşar gibi yaptı.

"Bana bak, küçük kız" dedi yumuşak bir sesle.

Bilgeyle yaptığı tartışma, gözaklarının hiç olmadığı kadar kızarmasına neden olmuştu. Ama güzel dudaklarının üstünde hafif bir gülümseme kıpırdanıyordu.

"Ağlama, Anamaya kız" dedi çok hafif bir sesle. "Güçlü ve onurlu ol. Bilgeden korkma. Çok bağırır ama görüldüğü kadar kötü değildir. Bizim iyiliğimizi ister..."

Hâlâ mavi gözlerindeki gizemde bir şey arıyormuş gibi inceliyordu onu. Artık gülümsemiyordu. Yüzü tekrar ciddileşti:

"Kimseden korkma. Babamın Öteki Dünyadan istediği gibi, seni koruyacağım."

41

"Anamaya, kardeşim..."

Atahuallpa çıktıktan sonra gizlice odaya süzülen İnti Palla, Anamaya'nın yanına diz çöktü ve elini okşadı; parmaklarını yılanlı bileziğin üzerinden geçirmişti. Gözleri merakla parlıyordu.

"Söylenenler doğru mu?" diye fısıldadı.

Anamaya anlamadan baktı.

"Yani hiçbir şey hatırlamadığın..?" diye ekledi İnti Palla, gözlerini sinirli sinirli kırıştıırıyordu:

"Tek Efendinin sana söylediklerinden hiçbir şey hatırlamadığın doğru mu..?"

Anamaya cevap vermekte tereddüt etti. Villa Oma'nın tehditleri kafasında çınlıyordu hâlâ. Ne var ki, yeni dostuna güven-miyormuş gibi görünmek de istemiyordu.

"Tek Efendi benimle konuştu, söyledikleri de bende kalacak" diye temkinli cevap verdi.

"Ama hatırlamıyor musun?" diye yineledi prenses Anamaya'nın bileğini kuvvetlice sıkarak.

"Tek Efendi ne zaman isterse, o zaman hatırlarım..."

İnti Palla içini çekti; Anamaya'nın mavi gözlerinde okuduğu şey, üstelemesine engel oluyordu.

Parmakları gevşedi, umursamaz bir okşama hareketi yaptı. Hiç de dostça olmayan, hafif bir gülüşle aralandı dudakları.

"Öyle olsun. Bana güvenmek istemiyorsan..."

"İnti Palla, yapamam! Hakkım yok!"

Genç prenses omuz silkti, pelerininin altın iğnesini düzelterek ayağa kalktı. Ayağa kalkmasıyla, Anamaya'nın çoktandır onda görmediği çalımli, hor gören tavrını alması bir oldu.

"Her neyse önemi yok" dedi. "Sana daha önemli bir şey söylemeye gelmişim. Tek Efendinin ölümünden bu yana bu odadan çıkmadığın için haberin olmadı kuşkusuz..."

"Çıkma hakkım yok" diye mırıldandı Anamaya, canı sıkkın, kapının örtüsüne göz atarak.

"Benim söylediğim de bu!" diye sözü yeniden aldı İnti Palla. "Ayrıca ben de burada daha fazla oyalanmasam iyi olur. Ama bilmen daha iyi. Tek Efendinin Öteki Dünyaya göçmesiyle

42

girilen perhiz tamamlanır tamamlanmaz, Efendi Atahuallpa'nın cariyesi olacağım!"

"Ya?!"

"Evet... Bu seni şaşırttı mı?"

"Hayır! Sen güzelsin! Anlıyorum..."

"Evet" diye güldü İnti Palla kendini beğenmişlikle. "Onun da beni çok güzel bulduğunu sanıyorum. Görüyorsun ya, bana hiçbir şey söylemeyeşinin önemi yok. Efendiler ayaktaiken kibirli ve suskundur, ama cariyelerinin kolları arasında yatarlarken durum değişir!" İnti Palla, ince yün gömleğini hışırdatarak bir kahkaha sağanağı içinde çıkıp gitti.

"Anlattıklarının hiçbirine inanma" dedi Anamaya'nın hemen tanıdığı kalın ve derin bir ses. "İnti Palla yalancı ve zalimdir!"

Cüce önce omuzlarını, sonra göğsünü ve bacaklarını çıkardı küpten. Gür saçları yer yer mısır taneleriyle kaplamıştı. Çevik bir hareketle küpün kenarına oturdu ve büyük bir ciddiyetle Anama-ya'yı seyretti.

"Çok yalancıdır ve yaralı bir yılan kadar da zalimdir" diye sürdürdü mısır tanelerini düşürmek için başını sallarken. "İlk görüşünde bana tekme yağdırmıştı. Güçlülere boyun eğer, zayıfları ezer. Yalnızca söylediklerini dinlemek bile acı verir insana."

Anamaya şaşkınlıktan donmamış olsaydı, başının üstünde kutsal bitkinin altın yağmuruyla bir çömlekten maymun gibi fırla-yıveren bu cücenin görünüşü karşısında herhalde gülmekten katılırdı. Ama ağırbaşlılıkla kaşlarını çattı ve hakarete uğramış gibi görünmeye çalıştı:

"Neden karışyorsun? Hem'sen orada ne yapıyordun?"

"Sana göz kulak oluyordum. Prensese."

"Kimin dostum olduğunu anlamak için sana ihtiyacım yok."

43

"Sahi mi? Bundan o kadar emin misin?"

Cüce bıyık altından, kurnazca güldü. Küpten tamamen sıyrıldı, bir sıçrayışta yere atladı ve gılgınca kahkahasını zor tutan Anamaya'nın önünde yerlere kadar eğildi.

"Prensese!"

"Budalaca davranmaktan vazgeç!"

"Budalaca davranmıyorum, Prensese" diye itiraz etti cüce acılı bir ağırbaşlılıkla. Tam tersine. Efendim öldü. Sana hizmet etmek şerefinden başka bir şey istemiyorum."

"Hizmet etmek mi, bana mı? Ben çirkinim ve...."

"Bana iyice baktın mı, Prensese?"

Anamaya'nın cüce ortaya çıktığından bu yana tuttuğu kahkahası sonunda patladı: Onu derinlemesine sarsan ve özgürleş-tiren bir gülüş... Gülmeyeli o kadar uzun zaman olmuş, öylesine uzun süre acı ve korku içinde yaşamıştı ki, susmak elinden gelmiyordu. Cüce ise yeniden doğrulmuş ve karşısında soğukkanlı bekliyordu.

"Özür dilerim" diye kekeledi sonunda biraz sakinleşerek. "Senin kim olduğunu bile bilmiyorum..."

"Tek Efendimizin bana 'oğlum' dediğini işitmedin mi?"

"Evet, ama..."

"...ama hastalığın aklını bulandırdığını sanıyordun, değil mi?"

"Bilmem. Çok korkmuştum, belki de ben..."

"Kaygılanma" diye sözünü kesti cüce gücenmeksizin. "Onurumu kırmadın..."

Anamaya, hafif bir meltemle kıpırdayan kapı örtüsünün aralığından, gölgelerin sarayda oraya buraya koşuşturduklarını gördü. Cüce onun kaygısını sezdi ve bir el hareketiyle endişesini giderdi.

"Kimse girmeyecek" diye fısıldadı, bir sırrı paylaşır gibi.

"Nereden biliyorsun?"

"Böyle şeyleri bilirim" dedi gülünç bir güvenle.

44

Bir süre, karşılıklı sustular. Anamaya onun garip varlığına, ancak göğsünün hizasına gelen orantısız kafasına, etekleri yerlerde sürünen ve tozu, çamuru toplayan uzun, kırmızı gömleğine giderek alışıyordu. İlk gün, Tek Efendinin yatağının ayak ucunda onu gördüğü zaman da, üzerinde bu giysi vardı.

"Bu gömlekten hiç vazgeçmez misin sen?"

"Efendi Huayna Capac'ın beni esir aldığı ve oğlu yaptığı gün üzerimde bu vardı..."

"Anlamıyorum."

"İnkalarla daima savaş halinde olan Canaris Kabilesindenim. Huayna Capac'ın bizimkileri Yaguarcocha gölüne kadar kovaladığı ve evlerimizi yakıp yıktığı gün, titreyerek, kalın yün örtülerden bir yığının altına sığınmıştım..."

Yağmur mevsiminde gökyüzü nasıl değişirse, cücenin yüz ifadesi de kelimedenden kelimeye öyle değişiyordu. Gözlerinden ölçüsüz korku ve eğlence birbiri ardına geçiyordu.

"Müthiş öfkesinin fırtına taşıyan bulutlar gibi kelimelerde patladığını işitiyordum. Sonuç olarak, ölmekten korkuyordum, müthiş ve rezil bir korku... Bir el, örtüleri yokladığında sonumun geldiğine gerçekten inanmıştım."

"Çok acı çekmiş olmalısın!"

"Hiç de değil, Prenses. Neden bilmem, saçmalık işte, avaz avaz bağırdım: 'Kim açtı üstümü? Bırakın da uyuyayım!' Derin bir uykudan uyanıyormuş gibi esneyerek örtülerin üzerinde doğruldum ve birçok kez tekrarladım: 'Bırakın da uyuyayım!'"

Anamaya'nın yüreğine bir hafiflik dolmuştu, yeniden güldü.

"Tek Efendi ne dedi?"

"Senin gibi yaptı, Prenses, kahkahalarla güldü. Onunla birlikte yanındakilerin hepsi, kumandanları, savaşçıları, efendiler, hepsi güldü; gözlerinde yırtıcı ışıltılar vardı, ama efendileri gülüyor diye onlar da gülüyordu... Gülmeyen tek kişi, kırmızı gözlü oğluydu..."

"Atahuallpa mı? Neden?"

Cüce sustu.

"Nedenini biliyorum, benimle birlikte birkaç kişi daha biliyor... Ama inan bana, bunu bilmemen daha iyi."

45

"O zaman sen de tehlikeli bir sır saklıyorsun."

Elinin keskin yanıyla bir boğaz kesme hareketi yaptı.

"İşte hayatımın değeri bu kadar, fazlası yok. Tabii eğer, Kral Huayna Capac beni büyük oğlu olarak ilan etmeseydi, saygı gösterilmesini istemeseydi... İşte böylece hayatta kaldım. Ama artık o Öteki Dünyaya göçtü..."

Cüce birden sustu. Anamaya gülmek istemiyordu artık.

"Babamı kaybettim" dedi ciddi bir tavırla; içinde soytarılık izi olmayan bir hüznle çıkmıştı bu sözler ağzından.

Anamaya'nın kalbi duracakmış gibi çarpıyordu. Cüce, kalın sesiyle ekledi -sesinde hiçbir duygu belirtisi yoktu:

"Senden nefret ettikleri kadar, benden de nefret ediyorlar!"

"Sen de benim kadar yalnızsın, değil mi?" diye mırıldandı Anamaya; sözü nereye getireceğini anlamıştı sonunda.

"Evet, öyle de denebilir."

Onları birleştiren sessizlikte, Anamaya artık küçük bir kız olmaktan korkmuyordu. Anlamak için bir çaba göstermediği eski duygularla ürperdi. Bir sevecenlik dalgası sardı göğsünü, gözleri buğulandı. Sözcükler boğazında düğümlendi. Parça parça anılarını, korkularını ona açmak, anlatmak isterdi. Ama ancak biçimlenmemiş sesler gevelemekten öteye gidemedi. Gözyaşları soluğunu keserken, cücenin tuhaf, orantısız parmaklı kocaman eli, büyük bir yumuşaklıkla onun elini yakaladı.

"Hiçbir şey söyleme, Prenses! Bir şey söyleme, her şey yolunda."

"İsterdim ki... isterdim ki..."

Ama sözcükler aklına gelmiyordu hiç. Cücenin kollarında büzüldü ve birden kendisini küçücük hissetti, öylesine küçük... ondan daha küçük, öylesine yalnız, öylesine terk edilmiş...! Bununla birlikte aylardan beri yüreği ilk kez umut ve minnetle doldu.

Sonunda bir dostu olmuştu.

46

Cüce her gürültüde, her ziyaretçide saklanıyordu.

Gece ilerleyince, hasırın üzerinde Anamaya'nın yanına uzanıyor, ikisi laflıyordu.

Anamaya ona, köylerine yapılan saldırıyı, annesinin ölümünü, yüzbaşı Sikinchara'yı. İnti Palla'nın ona karşı beslediği kindar tutkuyu, şimdi de Huayna Capac'ın emanet ettiği ve herkesin sahip olmak istediği sırrın kendisinde olmasından duyduğu korkuyu anlattı.

Cüce de ona saraydan, saray entrikalarından, cariyeler arasındaki rekabetten, Efendilerin zalimliğinden söz etti. Atahuallpa'nın yüreğinde sakladığı sırrı, İnka olamayışının gerçek nedenini de anlattı. Tek Efendinin ona emanet ettiği ve şimdi içinde uyumakta olan gizli sırlardan başka, hiç kimseye güvenmemesini söyledi ona.

Birbirlerini bulduktan sonra ayrılmaktan korktuklarını ikisi de itiraf etti; bundan böyle, ellerinden geldiğince birbirlerini kollamaya söz verdiler.

O Anamaya'ya "Prenses" diye hitap ederken, Anamaya da onu "Efendim" diye çağırarak güldürüyordu. Gecenin ıssızlığında, korkunç yalnızlıklarının zırlarından ve birikmiş korkularının yataklarından sıyrılıp çıkıyorlardı.

Şafak vakti yaklaşırken, cüce, İnkaların kendisini öldüreceklerini, bunu adı gibi bildiğini söyledi Anamaya'ya.

Anamaya, boğulan biri gibi bütün gücüyle ona sarılıp kucakladı; ölmemesini, kendisini bırakıp gitmemesini istedi ondan.

47

S

V

Quito, Ocak1528

"Coya Camaquen! Coya Camaquen! Uyan lütfen!..."

Anamaya sığırayarak uyandı ve şaşkınlıkla, dirseklerinin üzerine doğruldu. Altı ya da yedi genç kadın odasına dolmuş, yan yana dizilmiş olarak karşısında duruyordu. O daha ayağa kalkmaya çalışırken, hizmetçiler ancak yüksek tabakadan bir kadına gösterilen saygının bütün belirtileriyle duvara doğru gerilediler ve eğildiler.

içlerinden en yaşlısı -ki herhalde yaşı Anamaya'ninkinin iki katı bile yoktu- başı öne eğik, diz çöktü. Avuçlarını sıkıştırılmış toprağı örten kilimin üzerine koydu ve yüzünü kaldırmadan mırıldandı:

"Coya Camaquen, lütfen, bizi izlemen gerekiyor."

"Coya Camaquen"...

Böylece, Bilge Villa Oma'nın bütün itirazlarına rağmen, Güçlü Efendi Atahuallpa'nın iradesi yerine getirilmiş oluyordu.

"Coya Camaquen"...!

Hiç değilse bu sözlerin ne anlama geldiğini bilseydi. Bundan böyle rolü ne olacaktı? Görevleri neydi?

Ama kendi kendine sorular sormanın sırası değildi.

Kapının örtüsü yukarı kaldırılmıştı, dışarda güneş parlıyordu. Bir odadan çok, bir hapisane hücrelerini andıran bu bölmeden sonunda çıkabilecekti!

Kendi yalnızlığını sunarak onunkini kırdığı geceden bu yana, cüceyi bir daha görmemişti.

Anamaya bazen kendi kendine, bunun düş olup olmadığını soruyordu...

Kalktı ve hiçbir gözlerine bakmaya cüret edemeyen hizmetçilerin peşinden gitti. Güneşin altında birkaç adım atmıştı ki, duyduğu korkunç sesler içini ürpertti.

Koskoca Krallık Sarayı inlemelerle uğulduyordu. Bahçedeki çiçekler kesilmiş, yerlerde solmaktaydı. Tek Efendinin eşleri, yüzleri kederden altüst olmuş, inleyerek dolaşıp duruyorlardı. Hepsisi de sahipsiz ve kimsesizmiş gibi amaçsız, bir oraya bir buraya gidip geliyorlardı.

Hizmetçiler, Anamaya'yı başka bir avluya götürdüler. Burada ise, en az kadınlar kadar kederli erkekler küçük gruplar halinde toplanmışlardı. Giysilerinden ve kulaklarındaki altın disklerden soylular sınıfından oldukları anlaşılıyordu. Anamaya geçerken başlarını başka yöne çeviriyorlar, o uzaklaşıncaya kadar da hareketsiz kalıyorlardı.

Anamaya sonunda büyük taş yapılardan birine girdi. Duvarlar altın levhalarla kaplıydı, yüksek nişlerde pişmiş kilden ve taştan yapılmış lama heykelleri, büyük bir özenle şekillendirilmiş, incelikle boyanmış ahşap vazolar vardı. Tahta bir peyke üzerinde göz kamaştıran giysiler onu bekliyordu. Lliclla yani, koyu kırmızı pelerini, V şeklinde, sarı ve açık mavi büyük bir motif süslüyordu. Kumaşına dokununca Anamaya'nın parmakları titredi. Dokusunu hafifçe yoklamayı göze aldı: İnsanın bebek cildi diyesi geliyordu.

Acsuya', uzun gömleğe gelince, eşi görülmemiş bir şaheserdi. Lliclla ile aynı kırmızı renkte, sarı-beyaz ve mavi-kırmızı geometrik motiflerden iki geniş bantla süslenmişti; öylesine bir mükemmellik ve incelikle yapılmıştı ki, bazı renkli çizgilerin kalınlığı ancak bir saç teli kadardı...

Hemen tanıdığı bir ses,

"Bunlar Huayna Capac'ın motifleridir!" diye homurdandı arkasından.

Karşılaştığı şeylerin heyecanıyla olsa gerek, Bilge Villa Oma'nın odaya girdiğini işitmemişti.

Hizmetçiler geri çekildiler ve başları öne eğik beklediler. Bilge, uzun gömleği ve pelerini parmağının ucuyla yokladı:

* Acsu: Yerli kadınların giydiği, dizlere kadar inen uzun gömlek, tunik (ç.n.).

49

"Sanıyorum ki, sana her şeyi benim öğretmem gerekecek, kız Anamaya! Bundan böyle, ölmüş olan Tek Efendinin kabilesine mensupsun. Yapılacak bazı törenlerde uzun gömleğin ve pelerinin beyaz olacak. Bunun dışında, her zaman onun renklerini taşıyacaksın, Coya Camaquen..." Bu son sözler konusunda Bilge hâlâ kuşkulu olsa gerek, derin bir iç geçirip sustu; bir yandan koka yaprağı çiğnerken bir yandan da Anamaya'yı gözden geçiriyordu. Kendi kendine konuşuyormuş gibi başını sallayarak ekledi:

"Coya Camaquen\ Sen artık busun işte. Atahuallpa böyle istedi; bana gelince, ben rahipleri bu düşünceden caydıramadım. Çılgınlığımızdan dolayı İnti yardımcımız olsun!"

"Güçlü Bilge..."

"Şimdi soru sormanın sırası değil, Anamaya kız. Bilmen gerekenleri ben sana daha sonra açıklayacağım!"

Hizmetçilere doğru döndü, sertçe,

"Çabuk giydirin onu! Beni bekletmesin!"

m

Anamaya sarayın merkez avlusunda yeniden belirttiğinde, kulakları geniş altın kapaklı soylular konuşmalarını kestiler gene, ama bu kez başlarını başka yana çevirmedi.

Tam tersine, ciddi bakışları küçük kızın üzerindeydi. Bir çoğu, beden ölçülerinin yabancılığından, uzun boyundan, açık teninden, fazlaca düz burnundan, fazlaca ince dudaklarından değil, irislerinde parıldayan mavi rengin olağanüstü gücünden etkilenmişti. Aralarından bazıları da, bu çok acayip maviyi, Tek Efendi Huayna Capac'ın renklerine eklenmiş olağanüstü ve son bir mücevher gibi görüyordu.

Bu kadar gözün üzerinde olmasından bunalan Anamaya, elinden geldiğince gösterişsiz bir şekilde Bilge Villa Oma'ya doğru ilerlemeye zorladı kendini.

Villa Oma, bir sonraki avlunun giriş kapısının yanında dikiliyordu; elinde ağır bir tören mızrağı, sivri ucu altından, yeşil ve kırmızı tüylerle süslü bir chuqui vardı. Anamaya'yı, bütün bir iç

50

avluyu soylular arasından yalnız başına geçmek zorunda bırakarak, hiç hareketsiz bekliyordu.

Ama göz ucuyla da olsa, ona eşlik eden şaşkın bakışların hiçbirini kaçırmıyordu.

Sonunda kız birkaç adım ötesine geldiğinde, alçak sesle homurdandı:

"Şimdi peşimden gel. Söylediklerimi yap ve ancak ben emir verdiğim zaman konuş."

Arkasını döndü ve giriş kapısına doğru canlı adımlarla yürüdü. Orada, kan rengi büyük bir perdenin iki yanında askerler bekliyordu. Onların hizasına gelince, Villa Oma chugu/siyle yere vurdu. Askerler iki yana ayrıldılar, Bilge perdeyi iterek eşiği aştı. Yüreği hızla çarpan Anamaya, onu izledi.

Kapıyı geçince donup kaldı, bir adım daha atacak hali kalmamıştı..

Avlu çok genişti, taşlar özenle döşenmişti. Üç yanından alçak yapılarla çevrelenmiş, kapı, pencere açıklıkları mavi ve sarı tüylerden örtülerle kapatılmıştı. Avluyu çeviren duvarlar gibi bütün bina duvarları da altın levhalarla kaplanmıştı; bu levhalar öylesine inceydi ki, en küçük bir esintiyle bile titreşiyordu.

Bu titreşme, tam anlamıyla göz kamaştırıcıydı: ikinci güneşinin yoğun aydınlığında, avluyu çeviren, erimiş altından bir ırmak vardı sanki. Işık dayanılmaz, büyüleyici bir keskinliğe ulaşıyordu.

Anamaya, ışığın yoğunluğundan dolayı gözlerini kırptırdı. Kasları baştan ayağa titriyor, teni ipeksi giysilerin altında alacalanıyordu.

Genç kız birkaç adımda, İnkaların Güneş babası İnti'nin, "dünyadaki gözü'ne girdi. Burada her şey daha ağırmış, hava daha zor solunabilirmiş gibi geliyordu insana.

Villa Oma onu beklemeden, avlunun ortasına kadar yürüdü. Burada, sonsuz sayıda küçük, yuvarlak altın kürelerin sarktığı örtüler, bir tür üstü açık oda oluştuyordu.

Villa Oma buraya varınca Anamaya'ya döndü; buyurgan bir hareketle yaklaşmasını işaret etti.

51

Anamaya boğazı düğümlenmiş bir halde yürümeye başladı. Altın ve güneşin birbirine karışan kızgın yansımaları, yüzünün çıplak derisinde işiyordu. Sıcağa karşın üşüyormuş gibi titriyordu. Ensesinden beline kadar tere batmıştı. Kızgın taşlar üzerinde yürümekte zorlanıyordu.

Sonunda, Villa Oma'nın yanına vardığında, Bilge ona sırtını döndü ve mızrağının ucunu güneşe doğru kaldırdı. Başını arkaya atıp boğuk ve derin bir sesle mırıldandı:

"İnti! İnti! Gündüzün güçlü Efendisi! İşte oğlun Huayna Capac'ın Coya Camaqueri) senin önünde eğilmeye geldi. Onu kabul et ve onun cahilliğini bağışla!"

Mızrağıyla altın örtüyü kaldırdı ve bir bakışla, Anamaya'ya kendisini izlemesini işaret etti. Ölürken bütün bir gece elini tuttuğu adam oradaydı. İnce hasırlar üzerine serilmiş ot ve quinoa' samanından kalın bir yatağa yatırılmıştı. Etrafını kuşatan, büyük altın lamalar ona bekçilik ediyordu. Pişmiş kilden geniş vazolarda koka yaprakları yanıyordu. Birkaç adım ötede, parlak granitten bir kaide üzerinde zümrüt gözlü altın bir heykel duruyordu.

Cesedin etleri esmer ve gergindi. Karnı açılmış, boşaltılmış ve yanık kokan siyah, parlak bir macunla doldurulmuştu. Anamaya haykırarak kaçmamak için tırnaklarını avuçlarına gömdü. Hiçbir zaman, hayır hiçbir zaman, annesi yanı başında öldüğünde bile, böylesine korkunç bir şey görmemişti!

Hemen yanında, Bilge eğildi ve anlayamadığı sözler mırıldandı. Kendisinin de aynı yapıldığını gerekip gerekmediğini düşündü, ama Bilge ona hiçbir buyruk vermediğinden, korkudan taşlaşmış bir şekilde ayakta hareketsiz kaldı.

Büyük bir çabayla, gözlerini İnka'nın açılmış karnından ve göğüs boşluğundan ayırıp yüzüne baktı. Gözkapakları boş göz çukurlarının üzerinden kaldırılmıştı. Çıkık elmacık kemikleri gergindi; artık büyük altın diskler takılı olmayan kulak memeleri sunmuş, tuhaf bir şekilde sarkıyordu. Bununla birlikte, acıları nede-

"Ünino: Orta Amerika'da besleyici taneleri için yetiştirilen, protein yönünden zengin bir bitki (ç.n.).

52

niyle ancak yüzünü buruşturmuş olarak gördüğü Güneşin Oğlunun çehresi artık dingin ve güzel görünüyordu.

Arkasındaki altın heykel, sanki canlı bakışlarla onu izliyor gibiydi. Bir çocuk büyüklüğünde, ayakta duran bir adam heykeliydi bu, açık ellerini bacaklarına yapıştırmıştı. Yüzü çok tanıdık bir yüzdü, Huayna Capac'ın yüzü...

Aşırı heyecandan titreyen Anamaya sallanmaya başladı. Tam o anda Villa Oma'nın sert sesi kulaklarında çınlamasaydı, neredeyse yere yığılacaktı. Bilge, heykeli ona göstererek, ağır sesiyle homurdandı:

"Kız, karşımda Tek Efendinin Kutsal İkizini görüyorsun. Biri İnti'ye kavuşmak için giderken, diğeri bizi korumak üzere burada, aramızda canlı olarak kalır. Tek Efendi, seni onun ebedi eşi olarak seçti. Yaşadığın sürece daima altın İkizin yakınında olacaksın. Asla, beni anlıyor musun, asla onu terk edemezsin. İşte bunun içindir ki, bundan böyle, Coya Camaquen diye çağrılacaksın. Tek Efendi iradesini bize senin ağzından ve Kutsal İkizinin yaşamıyla bildirecek, bizi koruyacak..."

Anamaya daha da şiddetle titredi.

Bu sözlerin anlamını kavradığından emin değildi... Birkaç saniye boyunca kaçıp uzaklaşmayı, korkuya kapılmış bir çocuk gibi -ki öyleydi- haykırmayı düşündü.

Bununla birlikte, görünmez bir el kalbini yatıştırıyormuş, ağrıyan ensesini okşayarak yumuşatıyormuş gibi, Bilgeyi dinlemeyi sürdürdü. Tek Efendinin sakın yüzünün yavaş yavaş kendisini yatıştırdığını hissederken sabırla ve hareketsiz bekledi.

"Şimdi" diye yeniden söze girdi, Villa Oma yavaşça. "Benden sonra tekrarlar: Tek Efendim, ben senin ruh ikizinin eşiyim..."

Sözcükleri kasılıp kalmış ağzında çekip çevirmek zordu. Kasları kopacak gibi oluyor, karnı, önünde kuruyan cesedin karnı gibi boşalıncasına oyuluyordu.

Tekrarlar!" diye homurdandı, Bilge gözlerini altın heykelden ayırmadan.

Tek Efendim, senin ruh ikizinin eşiyim."

53

"Tek Efendim, sen öteki dünyada yaşarken ben burada bekleyen kadını."

"Tek Efendim, sen öteki dünyada yaşarken ben burada bekleyen kadını."

"Tek Efendim, senin kutsal ikizinin sadık eşi olacağım." "Tek Efendim, senin kutsal ikizinin sadık eşi olacağım."

"Şimdi de, Coya Camaquen Anamaya, hizmet ettiğin adamın önünde eğil!"

54

6 Quito, Şubat 1528

Bilge Villa Oma, sonraki yirmi gün boyunca, günde beş kez yüksek rahipler dışında kimsenin giremeyeceği Güneş avlusuna sürükledi Anamaya'yı.

Bazen bitki özleri ve güherçile ile güneşte kurutularak, bazen dağdan özel olarak getirilmiş, samanla kaplanmış buz kalıplarıyla gece boyunca dondurularak mumyalanan Tek Efendiyi beş kez daha gördü.

Son gördüklerinde, vücut artık yatar durumda değildi, sazlarla desteklenerek oturtulmuştu. Dizleri bükülmüş, topukları, kuruya kuruya artık kemik kalınlığında kalan bacaklarının altına kaydırılmıştı. Nihayet en son görüşünde, Tek Efendinin kuru bedeni artık çıplak değildi, vikunya yününden göz alıcı bir kumaşla örtülüydü. Başında tüylerden yapılmış bir taç vardı.

Görünümü o kadar canlıydı ki, alacakaranlıkta Anamaya, bir an dudaklarının kıpırdadığını, gözlerinin kendi gözlerine dikildiğini gördüğünü sandı.

Yaptıkları her ziyarette, Bilge Villa Oma sert havasını biraz daha yitiriyordu. Kutsal İkizin heykelinin önünde ona hep aynı cümleleri tekrarlatırken, sesinde, giderek daha çok sabır hissediliyordu. Anamaya'ya sakın sakın, dünyanın üç kısımdan oluştuğunu anlattı. Birisi gözlerinin önünde olandı ve ismi Kay Pacha'd\'. Dağlar, göller, hayvanlar, insanlar ve bunların eseri olan şeyler burada bulunurdu. Bu yaşamın savaşları, sevinçleri, yavrulamaları ve hastalıkları da buradaydı. Cuzco İnkalarının kanunları, düzeni, Dört Bucak İmparatorluğunun Prensleri ve Güneşin oğulları olarak kabul ettiği, soylu Tek Efendiler de buradaydı.

"Güneşe gelince, o Yukarı Dünyada yaşar. Onun eşi-kız kardeşi Ay ve Erkek kardeşi İllapa, yani Şimşek orada gider gelirler. Ve ayaklarının altında, Coya Camaquen, atalarımızın dünyası var..."

"Ama o zaman Tek Efendi şimdi nerede?" diye sordu şaşırان Ana maya.

"Her yerde, kız. Yukardaki Dünyada, babası Güneşin yanında. Aşağıdaki dünyada atalarının yanında Ve Kutsal İkizi sayesinde burada bizim yanımızda. Sen onu işitebilirsin... Yeteneğin varsa tabii!"

Villa Oma gülümser gibi oldu. Artık alaylarında ne öfke ne de küçük görme vardı.

"İşte bunun içindir ki, o Öteki Dünyada diyoruz" diye ekledi. "Öteki Dünya, mutluluk dünyasıdır. Ama oraya ulaşmak için yanlış yapmadan, Cuzco yasasına ihanet etmeden yaşamış olmak gerekir. Yasaya ihanet etmeden ölmek gerekir."

Bilge kokasını bir süre sessiz sessiz çiğnedi, sonra başını sallayarak konuşmayı bitirdi:

"Sen, Tek Efendi Huayna Capac ölmeni istemeden ölmemelisin! Kutsal İkizi terk etmemelisin. Anlaşıldı mı?"

Gerçekten de anlıyor muydu? Anamaya bundan emin değildi.

Güçlü Efendi Atahuallpa'yı o akşam ilk defa yeniden gördü. Yalnız başına yemek yerken, ansızın odasına girdi. Anamaya, şaşkınlıktan az kalsın çorba ve patates çanağını deviriyordu.

Yatağın ayak ucunda hemen diz çöktü ve eğildi ama Ata-huallpa nezaketle,

"Kalkabilirsin" dedi, "... ve bana bakabilirsin, Coya Camaquen."

Anamaya, biraz çekinerek itaat etti. Oysa Atahuallpa'nın bakışları güven vericiydi. Ağzı çok daha kaygılı ve ciddi bir ifadeyle büzülmüş olsa da, onu ilk gördüğü günkü kadar yakışıklı buldu.

56

"Anamaya" dedi, "senden hoşnutum. Bilge senin çabuk öğrendiğini, itaat ettiğini ve güçlü göründüğünü söyledi bana."

Anamaya kızardı, teşekkür etmek için hafifçe eğildi. Soru hemen geldi:

"Coya Camaquen, artık Tek Efendinin sözlerini anımsıyor musun?"

Kederli bir şekilde başını salladı:

"Hayır, Güçlü Efendim. Anımsamıyorum..."

"Tek bir söz bile..?"

"Hayır... Ama..."

"Ama?"

Doğruldu ve içtenliğini görsün diye Atahuallpa'nın gözlerinin içine baktı:

"Biliyorum ki sözleri bende, içimde. Yalnız, Tek Efendinin bunları bugün hatırlamamı istemediğini sanıyorum."

Atahuallpa, yaklaşmadan önce kısa bir an, onu sessizce seyretti. Kapının örtüsüne doğru bir bakış attı, sonra zor işitilebi-lecek kadar alçak bir sesle sordu:

"Bundan emin misin?"

"Hayır" diye yanıtladı Anamaya aynı sesle. "Hayır, emin olamam. Ama Kutsal ikizle beraberken unutmadığımı hissediyorum. Yalnızca sözler ağızımdan çıkamıyor."

Atahualpa'nın kanlı ve koyu gözbebeklerinde bir sevinç şimşegi parladı. Şaşılacak kadar yumuşak bir hareketle elini uzattı ve parmaklarının ucuyla okşar gibi koluna dokundu.

Uzayan bir sessizlikten sonra gene Atahualpa konuştu.

"Dikkatli ol" diye mırıldandı. "Coya Camaquen, dikkatli ol! Ben seni burada koruyabilirim ama benim kabilemden olmayanlar sana kötülük yapabilirler."

"Neden, Güçlü Efendim? Neden böyle bir şey istesinler ki?"

"Çünkü senin içinde tuttuğun cümleler, Krallığın geleceğini belirleyebilir. Kendini sakın, kız Anamaya, sözlerinde dikkatli ol, özellikle de büyük törenden sonra."

57

"Büyük tören mi?"

"Göreceksin... Sana güveniyorum. Babamın, ne kadar tuhaf görünse de, iyi bir seçim yaptığına inanıyorum. Ama uyanık ol, çünkü kardeşim Huascar'ın kabilesinden olanlar kötüdürler. Senin bedeninde saklanan sözleri onlar da öğrenmek isteyebilirler!"

Daha sonra, gece yeniden yalnız kaldığında, Anamaya korkuya kapıldı. Sessizlik, bir uçurumun çeneleri gibi üzerine kapandı.

Onu kuşatan ve sarayı donduran sessizlik...

içine yerleşen ve onu donduran sessizlik...

Gerçekten de durum, Efendi Atahualpa'nın dediği gibi miydi? Yüreğinde gömülü kalan ve oradan çıkmayan sözler, bu kadar önemli miydi? Peki neden?

Evet, neden özellikle kendisi?

Bir taş boynunu kırsa, göğsünü ezse, bu kadar dehşete kapılmazdı.

Neden kendisi?

Daha küçük bir kızdı o! Ne yapmıştı da, böylesine ağır bir yüke katlanması gerekmişti?

Ya yanılmışsa, o zaman ne olacaktı? Ya sözler onda değilse..? Tek Efendi Huayna Capac'ın sonu gelmez konuşmasını dinlerken, aşırı yorgunluktan söylenenleri ya gerçekten unutu-verdiyse..?

Gözleri buğulandı. Yatağın yanındaki kandilin kısa alevi, gözyaşlarının perdesinin arkasında parçalara ayrıldı.

Korkuyordu, çok korkuyordu! Kimse yardımına gelemezdi. Coya Camaquen olduğundan bu yana, cüce ona yaklaşmamış-tı. Belki o da kendisinden korkuyordu... Yalnızdı. Bilge'nin anlattığı üç dünyada da yalnızdı!

Birden irkildi.

Odanın en karanlık köşesinde, sarı gözlerini kendisine dikmiş bir pumayı seçer gibi oldu bir an. Çıglık atmamak için dudaklarını ısırıldı. Tırnaklarını örtüye geçirdi.

58

Evet, iki altın göz ona bakıyordu. Puma onu gözetliyordu. Yuvarlak kulaklarını, seğiren burnunu, kanca dişlerinin ucunu seçti. Soluğu kesilmişti. Sözcükler, içinde biçimlendiler, ama sese dönüşmediler:

"Beni öldürme, puma! Beni öldürme, Kutsal İkize eşlik etmek için uzun süre yaşamalıyım.

Yalvarırım sana, puma, beni parçalama. Bırak yaşayayım, anımsamayı başaracağım!...."

Puma geldiği gibi yok oldu. Kösedeki gölge, yalnızca gölgeye dönüştü yeniden.

Titreyerek oturup kalan Anamaya, ancak bundan sonra uykuya dalabildi.

!*

Ertesi gün şafakta, birdenbire, bütün saray birbirine karışan inlemeler ve korku çıgıklarıyla cınladı.

Anamaya yeni bir felâket olduğunu düşünerek avluya çıktı. Gördüğü şey karşısında şaşırıp kaldı. Huayna Capac'ın eşleri ve hizmetçiler, binaların arasındaki geniş alanda fır dönüyorlardı. Gözleri yaşlı, yüzleri yere dönük, birbirlerinin ardından koşup duruyorlardı. Sonra birden, karşı koyamadıkları bir acının etkisinde, kollarını gökyüzüne doğru kaldırıp haykırıyorlardı:

"Viracocha! Viracocha! Bize yardım et"

Bazen de, ağlamaktan ıslanmış yüzleri, korkudan büyümüş gözleriyle bağılıyorlardı:

"Ey İnti, Tek Efendimize yardımcı ol! Ey İnti, ona yardım et! Sabretsin, çünkü onu sevmek ve ona hizmet etmek için yakında onun yanında olacağız."

Anamaya bu korkunç manzara karşısında titredi. Bedeni ür-perdi, tüyleri diken diken oldu.

Küçük odasına sığınmak için binanın gölgesinde geriye çekilirken uzaklardan, saray duvarlarının dışından başka haykırışlar işitti. Binlerce, binlerce çıgık gökyüzünde patladı ve hiç bulut olmamasına karşın göğü kararttı.

Titreyerek yatağının kenarına büzüldü, dizlerini kollarının arasına aldı. İçini bir sıkıntı kemiriyordu. Saatlerce bekledi. Kimse gelmedi. Bu acı yüklü dağdağanın ortasında onu unutmış gibiydiler.

59

Sonunda korku ve üzüntü içine öyle işledi ki, ilk kez, farkında olmadan, gözleri kapalı. Kutsal İkizle konuştu. Altın heykele hiçbir şeyden korkmasına gerek olmadığını fısıldayarak güvence verdi...

"Sözümü tutacağım! Asla, asla seni terk etmeyeceğim. Benden istediğin her şeyi yerine getireceğim..."

Sonunda, güneş tepeye varmazdan az önce, Bilge Villa Oma odasına girdi. Her zamankinden daha görkemliydi. Üstünde kırmızı mavi, geniş bir pelerin, başında uzun ve ince renkli tüylerden yapılmış bir başlık vardı. Göğsünü, incelikle işlenmiş altın bir zırh beline kadar örtüyordu. Yüzü dingin ve mutluydu.

Arkasından, gözleri yerde, Bakireler Evinin iki Anası girdi. Birisi beyaz bir uzun gömlek, diğeri ise tepesine, üzerinde yeşil taşı ve arasına yerleştirilmiş iki kırmızı tüyü olan, taç biçiminde altın bir kask oturtulmuş beyaz kumaştan bir başlık taşıyordu elinde.

iki Ana tek kelime etmeden, büyük bir beceriyle beyaz gömleği Anamaya'ya giydirdikten sonra, başlığı da, örgülü uzun saçlarına oturtular.

işlerini bitirince başları önde, yere bakarak geri geri odadan çıktılar. Villa Oma gözleri gözlerinde, bir süre Anamaya'yı inceledi. Gözkapaklarında küçük bir kırpışma, Bilge'nin gördüğü şeyden hoşnut kaldığı, kendisinden memnun olduğu izlenimini verdi Anamaya'ya.

"Beni izle" dedi kısaca.

Avlunun ortasında dört asker bir sedye üzerinde Kutsal İkizin altın heykelini taşıyorlardı. Işıl ısıldı, güneşin kendisi kadar parlaktı!

Villa Oma, acılarını haykırarak tören alayı halinde geçen eşlere ve hizmetçilere aldırmandan, bir bakışıyla ona sedyenin tam önündeki yeri işaret etti. Mızrağının ucu yukarıda, tek başına Anamaya'nın önünde yürüyordu.

Garip tören alayı, sarayın dört avlusunu geçmek üzere hareketlendiği sırada, Anamaya dışardan gelen büyük uğultuyu bir kez daha işitti. Ama Villa Oma hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey işitmiyormuş gibi ilerliyordu. Güneş daha da yükselmmişti. Gölgeler kısa ve koyuydu.

60

Sarayın kapısına ulaştıklarında, dışarıdaki uğultu sağır edici olmuştı. Sarmal biçimli deniz kabuklarından yapılmış borular taşıyan iki kişi önlerinden yürüyordu. Villa Oma mızrağını sallayınca, kapı açıldı.

Anamaya dehşetten donakaldı.

Karşısında sonsuz bir kalabalık, büyük meydanda birbirini ezercesine sıkışık, bağırışıyordu.

Erkekler, kadınlar, kızlar, oğlanlar, kollarını göğe doğru kaldırıp İnti'ye yalvarıyorlardı!

Ama deniz kabuğundan boruların kalın, titreşimli sesi yeniden, uzun uzun yükseldi ve bütün haykırıışları bastırdı. Yüzler dondu. Kalabalık, sarayın kapısına doğru döndü.

Binlerce göz Bilgeye, Coya Camaquen'e, Kutsal ikizin heykeline çevrildi. Meydandan tek ses

gibi bir inilti yükseldi. Villa Oma yırtılan bir kumaş gibi iki yana açılan kalabalığa yürüdü

doğruca. Boğuk bir yakınma, alana bir dalga gibi yayıldı ve gelip Anamaya'nın ayaklarının dibinde, saygı dolu bir inilti halinde söndü.

Tek bir hareketle başlar indirildi, gövdeler eğildi.

O zaman Anamaya bir adım atarak, ilerlemeye cesaret etti. Beyazlar içinde bütün güzelliğiyle, uzun boyuyla, gözleri doğruca ileriye bakarak, Villa Oma'nın açtığı yoldan alana girdi.

Borular yeniden çaldı.

Binlerce dudak arasında tek bir mırıltı bile kalmamıştı, gelip beyaz bakire üzerinde duracak tek bir bakış bile gözkapaklarını aşamıyordu. Rüzgâr önünde bir quinoa tarlası gibi görünen kalabalık, Anamaya'nın önünde daha da açılıyor ve eğiliyordu.

Alanın diğer yanında, iki sıra askerin arkasında, Viracocha tapınağının kapıları ardına kadar açılmıştı. Boruların kalın homurtuları yeniden işitildi. Duvarları yerden tavana kadar parlak ve ince deniz kabuklarıyla kaplı yuvarlak salona Villa Oma önden girdi. Koka yapraklarının dumanı havayı dolduruyor, ışığı loşlaştırıyordu.

Sedyeyi taşıyanlar Kutsal ikizi tam ortaya yerleştirdiler. Villa Oma geçip sol yanında durdu.

Anamaya da bir sezgiyle heykelin sağındaki yerini aldı.

61

Bilge, askerlerin salondan çıkmalarını bekledi. Sonra kollarını kaldırıp net bir sesle haykırdı:
Hiçbir şey boş yere varolmaz, ey Viracocha!

Herkes Titicaca'nın kıyılarından çıkar yola,
Ve herkes senin gösterdiğin yere varır!

Evren senin arzundur Viracocha,
Başlangıç asası senin elinde

Ey Viracocha beni işit...

Ey yukarının gerçeği, aşağıının gerçeği,

Huayna Capac'ın Kutsal ikizini kabul et

Tek Efendinin Coya Camaquen'ini kabul et

Ey Viracocha, onun kızlık adı Anamaya,

Kendini gösterirsen

Yere dikilmiş gözleriyle

İbadet eder sana tevazuyla

Ey yukardaki gerçek, aşağıdaki gerçek,

Onun tükenmesine engel ol,

Ölmesine izin verme.

Son sözcükler, Anamaya'nın göğsünde yankılandı. Dışarda olduğu kadar, tapınakta da derin bir sessizlik hüküm sürüyordu.

Bilge, Anamaya'dan, duayı kendisinin ardından tekrarlamasını istedi.

Üç kez ellerini gökyüzüne doğru kaldırdılar ve seslendiler. Sonra Bilge gidip kutsal chicha doldurulmuş bir testi aldı, Anamaya'nın ve heykelin çevresine bu içkiden serpti. Bundan sonra yalnızca rahipler tapınağa girdiler ve teker teker dua edip toprağa chicha serptiler.

Saçı Töreni uzun sürdü; o kadar uzun sürdü ki, güneş alçal-dı, gölgeler, mızraklar gibi uzadı.

Nihayet deniz kabuğu borular yeniden çaldı ve sonunda tören alanı avluya geri döndü.

Ama şaşırıp kaldı Anamaya: Meydan bomboştu.

62

Sonra, altın heykelin peşinden ilerleyerek, saraya geldi. Avluları geçerken onların da boş olduğunu gördü. Kadınlar, çocuklar, erkekler artık yoktu.

O ana dek hiç kimse oralarda yaşamamış gibi ıssızdı her yer.

Soğuk ve ürkütücü bir sessizlik vardı.

"Neredeler?" diye sordu soluk soluğa. "Herkes nerede?"

Villa Oma, ağzı koka suyuyla yeşermiş, dikkatle ona baktı. Sakin ve doygun bir gülümsemeyle yanıtladı:

"Öteki dünyada hizmet etmek için Tek Efendinin yanına gittiler!"

O gece, sarayın boğucu sessizliğinde, Anamaya gözünü bile kırpmadı.

Hıçkırma hıçkırma ağlayıp durdu.

Bu dünyadaki kalplerini ve hayatlarını Tek Efendi Huayna Capac'a sunmak için Öuito çevresindeki kutsal taşlara gidenler kaç kişiydi? Öteki dünyaya gitmek ve orada Tek Efendiye hizmet etmek için atalarının yolundan gidenler kaç kişiydi?

Binlerce!

Bütün eşleri, bütün cariyeleri ve hizmetçileri, savaşta kazanılmış bütün hadım oğlanları, köleleri, uşakları, büyükler, küçükler!

Hepsi buradaki hayatlarını bırakmışlardı! Kentin havası kan ve ölüm kokuyordu. Bu tiksindirici, mide bulandırıcı kokuyu, ilk kez, İnkaların ormandaki köyüne saldırdıkları gün solumuştu.

Daha fazla dayanamadı, şafak sökmeden kalktı ve avluya çıktı. Ay yusuvarlak parlıyordu; öylesine aydınlıktı ki, döşeme taşlarına gölgeler vuruyordu. Anamaya bir an, ıssız bir dünyada kaybolduğunu, unutulduğunu düşündü.

Ve sonra birden, gecenin içinde, binlerce inleme hafif hafif titreşti; Tek Efendiye kavuşmaya giden bütün ruhlar sanki ona veda etmeye gelmişti.

63

7 ArÜfiilS28

||ru bedenine eşlik eden tören alayı, Cuz-|<ijnaQına doğru yola çıkmaküzere kuzeyin Alı neredeyse dört mevsim olmuştu. Inti "AbQr\ı imparatorluğun kuzeyindeki diğer {j'tebamba'da konaklanmıştı. Tek Efendi .f^ Yararlanmak için kuzeyli eşleri ve cari-l'ttan hoşlanırdı.

f?)îra başkentiydi yalnızca, sma düzen» ve }',%iñş benzerdi ki, kuzeyli Efendiler ba zen ^imiendirirlerdi.

liflen, güneş tapınağının geniş merkez av-
"i'düz, çoğunlukla da birbirine dik soka^31"
}&r\h yapılan sulama kanalları bu soka^3"
indilerin sarayları geniş kutsal alana &a"
!"/üksek surlarla çevrili vesiradan ev^re
olardı

ti I

W' Özerine çok iyi oturtulmuş taşlar^311 f< Ç'Çek bahçeleriyle ve kutsal bitkilenn \$ s^bze
bahçeleriyle süslenmiş, ba*ımlı Çevreleyen odaları olduğu kadar, sa^ısl* ^rtülü kanallarla
getirilen su, göz alıcı*taŞ ^rdi.

X|a Çevrili avlu, avlulu ev (ç.t).

, vvün, boyanmış pamuk, çanak çömlek, kilim ve ku-

YeC| r |j İraların hizmetinde çalışan köylü ve zenaatkârla-

rriaş depo a > ^ onlarca hizmetkâr tarafından yürütülür, hesabı

nla b""1""^6, ~^e^ Efendi Huayna Capac'ın kuru bedenimden 'Der" bütün kabileler saraylara
yerleştirilemediğin-nin ge 'Ş| k9urulmuş, kent genişlemişti. Artık şarkıların, dans-^en' bi'viJk
töi genlerin, bitmez tükenmez saçı ayinlerinin, Güçlü ciddilerin oqux""annın erkekliğe kabul
şölenleri, huarachiku, yani

aündönüm'ü Büyük Kutsama Bayramı denilen geniş şölenlerin gürültüsü, sentten hiç eksik
olmuyordu.

Bu çocukU ar uzun ve güç sınavlardan sonra, nihayet erkek-... ^gt^ı ecjj|i rlerdi. En yiğit
olanları, bu dünyadaki Güçlüler ve Öteki Dünyada' Atalar tarafından onurlandırılırdı. En zor
sınav olan Büvük Ko-Şu< büyük rahipleri ve geleceğin büyük savaşçıları belirlerdi. C3eri
kalanların, imparatorluğun iyi ve fedakâr hizmetlileri olmakla yetinmeleri gerekirdi.

Gelgelelirr"- sınavı yarıda bırakmayanların kulakları da, ilk Efendilik diskirni takmaları için altın
bir iğne ile delinirdi. Daha sonra Güçlülerin işareti olan altın diske dönüşecek, gösterişsiz tahta
birdisk takılırdı...

Villa Oma'nın buyruklarına uyan Anamaya, altın Kutsal İkizden bir daha hiç ayr ılımadı. Ama
çevresinde pek çok şey değişmişti.

Artık hiç kdmse onunla ya da mavi gözleriyle alay etme cesareti gösteremiyordu. Cuzco
Efendilerinin yanı sıra, kuzeyli kabilelerin Efendileri de, en küçük hareketini bile saygıyla
izliyorlardı. Saygıyla, ama aynı zamanda da kaygı ve sabırsızlıkla...-Hepsi Tek Efe rıdinin
sözlerini hatırlamasını ya da Tek Efendinin, Huascar'ın ata nmasına ilişkin onayını ya da reddini
onun aracılığıyla bildirmes ini bekliyorlardı.

Belki de durumunun gereği olarak, Coya Camaquen'\n görü-
nu?ü birkaç ayda çok değişmişti. Özgüven kazanmıştı, onu incele-
pön bakışlara, bızmetçilerin önünde eğilmelerine şaşırtmıyordu artık.
ece oisun gündüz olsun, uzayıp giden törenlere, rahiplerin bitme-
tertışmalarına, sürekli kurban ve saçı ayinlerine alışmıştı...

65

Bilge, askerlerin salondan çıkmalarını bekledi. Sonra kollarını kaldırıp net bir sesle haykırdı:

Hiçbir şey boş yere varolmaz, ey Viracocha!

Herkes Titicaca'nın kıyılarından çıkar yola.

Ve herkes senin gösterdiğin yere varır!

Evren senin arzundur Viracocha,

Başlangıç asası senin elinde

Ey Viracocha beni işit...

Ey yukarının gerçeği, aşağıının gerçeği,

Huayna Capac'ın Kutsal İkizini kabul et

Tek Efendinin Coya Camaquen'ini kabul et

Ey Viracocha, onun kızlık adı Anamaya,

Kendini gösterirsen

Yere dikilmiş gözleriyle

İbadet eder sana tevazuyla

Ey yukardaki gerçek, aşağıdaki gerçek,

Onun tükenmesine engel ol,

Ölmesine izin verme.

Son sözcükler, Anamaya'nın göğsünde yankılandı. Dışarda olduğu kadar, tapınakta da derin bir sessizlik hüküm sürüyordu.

Bilge, Anamaya'dan, duayı kendisinin ardından tekrarlamasını istedi.

Üç kez ellerini gökyüzüne doğru kaldırdılar ve seslendiler. Sonra Bilge gidip kutsal chicha doldurulmuş bir testi aldı, Anamaya'nın ve heykelin çevresine bu içkiden serpti. Bundan sonra yalnızca rahipler tapınağa girdiler ve teker teker dua edip toprağa chicha serptiler.

Saçı Töreni uzun sürdü; o kadar uzun sürdü ki, güneş alçal-dı, gölgeler, mızraklar gibi uzadı. Nihayet deniz kabuğu borular yeniden çaldı ve sonunda tören alanı avluya geri döndü.

Ama şaşırıp kaldı Anamaya: Meydan bomboştu.

62

Sonra, altın heykelin peşinden ilerleyerek, saraya geldi. Avluları geçerken onların da boş olduğunu gördü. Kadınlar, çocuklar, erkekler artık yoktu.

O ana dek hiç kimse oralarda yaşamamış gibi ıssızdı her yer.

Soğuk ve ürkütücü bir sessizlik vardı.

"Neredeler?" diye sordu soluk soluğa. "Herkes nerede?"

Villa Oma, ağzı koka suyuyla yeşermiş, dikkatle ona baktı. Sakin ve doygun bir gülümsemeyle yanıtladı:

"Öteki dünyada hizmet etmek için Tek Efendinin yanına gittiler!"

O gece, sarayın boşucu sessizliğinde, Anamaya gözünü bile kırpmadı.

Hıçkırma hıçkırma ağlayıp durdu.

Bu dünyadaki kalplerini ve hayatlarını Tek Efendi Huayna Capac'a sunmak için Üuito çevresindeki kutsal taşlara gidenler kaç kişiydi? Öteki dünyaya gitmek ve orada Tek Efendiye hizmet etmek için atalarının yolundan gidenler kaç kişiydi?

Binlerce!

Bütün eşleri, bütün cariyeleri ve hizmetçileri, savaşta kazanılmış bütün hadım oğlanları, köleleri, uşakları, büyükler, küçükler!

Hepsi buradaki hayatlarını bırakmışlardı! Kentin havası kan ve ölüm kokuyordu. Bu tiksindirici, mide bulandırıcı kokuyu, ilk kez, İnkaların ormandaki köyüne saldırdıkları gün solumuştu.

Daha fazla dayanamadı, şafak sökmeden kalktı ve avluya çıktı. Ay yusuvarlak parlıyordu; öylesine aydınlıktı ki, döşeme taşlarına gölgeler vuruyordu. Anamaya bir an, ıssız bir dünyada kaybolduğunu, unutulduğunu düşündü.

Ve sonra birden, gecenin içinde, binlerce inleme hafif hafif titreşti; Tek Efendiye kavuşmaya giden bütün ruhlar sanki ona veda etmeye gelmişti.

63

7

Üumcbamba, AraâilS28

Huayna Capac'ın kuru bedenine eşlik eden tören alayı, Cuz-co'daki Corincancha tapınağına doğru yola çıkmak üzere kuzeyin başkenti Üuito'dan ayrılalı neredeyse dört mevsim olmuştu.

Inti Haymi ayının başından beri, imparatorluğun kuzeyindeki diğer büyük kent olan Tumbamba'da konaklanmıştı. Tek Efendi Huayna Capac, ikliminden yararlanmak için kuzeyli eşleri ve cari-yeleriyle burada kalmaktan hoşlanırdı.

Tumbamba bir taşra başkentiydi yalnızca, ama düzeni ve yapılarıyla Cuzco'ya öylesine benzerdi ki, kuzeyli Efendiler bazen onu "Öteki Cuzco" diye isimlendirirlerdi.

Cancha\ann' duvarları, güneş tapınağının geniş merkez avlusu çevresinde uzun, düz, çoğunlukla da birbirine dik sokaklar oluşturlardı; bakımı özenle yapılan sulama kanalları bu sokakların içinden geçirdi. Efendilerin sarayları geniş kutsal alana bakardı. Bunlar etkileyici, yüksek surlarla çevrili ve sıradan evlere göre daha gösterişli yapıları.

Yüksek surlar birbiri üzerine çok iyi oturtulmuş taşlardan yapılmıştı. Bu duvarlar, çiçek bahçeleriyle ve kutsal bitkilerin yetiştirilmesine ayrılmış sebze bahçeleriyle süslenmiş, bakımı özenle yapılan iç avluları çevreleyen odaları olduğu kadar, sayısız konutu da içine alırdı. Örtülü kanallarla getirilen su, göz alıcı taş çeşmelerden sürekli akardı.

' Cancha: Yüksek duvarlarla çevrili avlu, avlulu ev (ç.n.).

Yiyecek, yün, boyanmış pamuk, çanak çömlek, kilim ve kumaş depoları, inkaların hizmetinde çalışan köylü ve zenaatkâr-ların bütün üretimi, onlarca hizmetkâr tarafından yürütülür, hesabı tutulur ve denetlenirdi.

Bununla birlikte, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuru bedeninin gelişinden beri, bütün kabileler saraylara yerleştirilemediğinden, çadırlar kurulmuş, kent genişlemişti. Artık şarkıların,

dansların, büyük törenlerin, bitmez tükenmez saç ayinlerinin, Güçlü Efendilerin oğullarının erkeklığe kabul şölenleri, huarachiku, yani yaz gündönümü Büyük Kutsama Bayramı denilen geniş şölenlerin gürültüsü, kentten hiç eksik olmuyordu. Bu çocuklar uzun ve güç sınavlardan sonra, nihayet erkeklığe kabul edilirdi. En yiğit olanları, bu dünyadaki Güçlüler ve Öteki Dünyadaki Atalar tarafından onurlandırılırdı. En zor sınav olan Büyük Koşu, büyük rahipleri ve geleceğin büyük savaşçılarını belirlerdi. Geri kalanların, imparatorluğun iyi ve fedakâr hizmetlileri olmakla yetinmeleri gerekirdi. Gelgelelim, sınavı yarıda bırakmayanların kulakları da, ilk Efendilik diskini takmaları için altın bir iğne ile delinirdi. Daha sonra Güçlülerin işareti olan altın diske dönüşecek, gösterişsiz tahta bir disk takılırdı...

Villa Oma'nın buyruklarına uyan Anamaya, altın Kutsal ikizden bir daha hiç ayrılmadı. Ama çevresinde pek çok şey değişmişti.

Artık hiç kimse onunla ya da mavi gözleriyle alay etme cesareti gösteremiyordu. Cuzco Efendilerinin yanı sıra, kuzeyli kabilelerin Efendileri de, en küçük hareketini bile saygıyla izliyorlardı. Saygıyla, ama aynı zamanda da kaygı ve sabırsızlıkla... • Hepsi Tek Efendinin sözlerini hatırlamasını ya da Tek Efendinin, Huascar'ın atanmasına ilişkin onayını ya da reddini onun aracılığıyla bildirmesini bekliyorlardı.

Belki de durumunun gereği olarak, Coya Camaquen'r\ görünüşü birkaç ayda çok değişmişti. Özgüven kazanmıştı, onu inceleyen bakışlara, hizmetçilerin önünde eğilmelerine sasinmıyordu artık. Gece olsun gündüz olsun, uzayıp giden törenlere, rahiplerin bitmeyen tartışmalarına, sürekli kurban ve saç ayinlerine alışmıştı...

65

Bedensel olarak da gelişme göstermişti. O sabah, ince dokuma gömleğini düzlerken bacaklarının uzadığını, kalçalarının yu-varlaklaştığını ayırımsamıştı. Günden güne küçük kız görünümünü siliniyor ve yavaş yavaş, tıpkı katılaştan kalbi ve ruhu gibi, kadın bedeni de belirginleşiyordu. Artık yalnızlıktan daha az korkuyor, daha seyrek ağlıyordu. Üuito'dan beri cücenin korteji izlediğinin farkındaydı. Ama birkaç kelime konuşma fırsatını bile pek az bulmuşlardı. Kalabalıkta zaman zaman bir bakışla varlığını algılıyor, yüreği ısınıyordu... İnti Palla'nın bazen bir kız kardeş gibi sevecen, bazen bir sapan taşı gibi yaralayıcı mizaç değişimlerine de alışmıştı! Bunlara sabırla katlanıyordu.

Efendi Atahualpa'nın yanında geçirdiği geceler, prenses İnti Palla'yı sonunda gerçek bir genç kadına dönüştürse de, karakterini hiç mi hiç yumuşatmamıştı. Ama güzelleşmişti. Bir inka kadınının olabileceği kadar kusursuz bir güzelliğe onunki. Vücut hatları gelişmişti; çizgileri ince ve kararlı, yüzü yuvarlak, alnı, burun hizasında bombeliydi. Ağız, kanatları açık bir şahinin süzülüşü gibiydi. Ve Tumbamba'ya geldiğinden beri onu izleyen gençlerin bakışları, her zamankinden daha göz alıcı görünmesini sağlıyordu.

Anamaya bazen onun gibi olmak istiyordu; öylesine güzel, öylesine kaygısız, kibirli ve bukalemun gibi değişken... Bazen de kendisini ondan koruması için inti'ye dua ediyordu! O gün büyük gündü, huarachiku koşusu yapılacaktı. Anamaya, yalnızca bir kereye özgü olmak üzere, diğer genç kızlar gibi olacaktı. Bunu inti Palla'nın ayak oyununa borçluydu. Yaşlılar Kurulunun önünde, Anamaya'nın da yarışmacılardan birinin yardımcısı olarak törene katılmasında ısrar etmesi için Atahualpa'yı kandıran oydu. Müthiş koşunun sürdüğü gün boyunca, Anamaya da bir koşucuyu destekleyecek, ona cesaret verecekti. Aslına bakılırsa, Anamaya, o geceye kadar bundan mutluluk bile duymuştu. Ne var ki, inti Palla bu mutluluğu berbat etmeyi başarmıştı.

Birkaç gün önce İnti Palla, yapılacak törenlerin düzenini Ana-maya'ya açıkladığı sabah, birden gözleri parlayarak, işaret parmağıyla, kente hakim dik yamaçları ve geçitleri göstermişti...

66

"En çetin sınav koşu olacak. Yalnız gerçek kahramanlar bitişe kadar gelebilecekler! Yalnızca ilk bitirenler Güçlülerin Güçlüsü olarak onurlandırılacak! Soğukla, yağmurla, dağla ve korkuyla mücadele etmeleri gerekiyor. Çok az kuru mısırdan başka hiçbir şey yemeyecekler. Öyle yorulacaklar ki, ayakta duramayacaklar. Ama gene de devam etmeleri gerekecek..."

"Ama zaten bir haftadan beri oruç tutuyorlar" diye bağırıyordu Anamaya. "Bu kadar uzun yolu koşamazlar!"

"Evet, bu doğru. Üç geçidi aşmak, zaaflarını unutmak ve inti'ye teslim olmak zorundalar..."

"Ya başaramazlarsa?"

İnti Palla'nın gözlerinde vahşi bir pırıltı belirmişti.

"Birer hiç olacaklar, kabilelerine utanç getirecekler. En azından biraz cesaretleri kalmışsa, kendilerini bir uçurumdan atarlar ya da bitişten önce soluk tıkanmasından ölürler! Böylesi daha iyi."

inti Palla'nın zalim gülüşü karşısında Anamaya şaşırıp kalmıştı. Ama İnti Palla haklıydı, Anamaya iyi biliyordu bunu: Dört Bucak İmparatorluğunun yasa ve düzeni böyle yürürdü. Hep yenmek ve kazanmak gerekirdi. Yoksa Öteki Dünyada mutluluk olanaksızdı.

Ve prenses biraz düşündükten sonra eklemişti:

"Bu yıl Cuzco kabilesinin delikanlılarının kazanmaması gerek. Bu onların iktidar iştahını kabartır. Ne yazık ki, ben bizim çocuklara yardım edemem, artık bakire değilim çünkü. Ama sen,, sen bunu yapabilirsin!"

"Öyle mi sanıyorsun?"

"Senin için bunu isteyeceğim..."

"Olmaz, bu imkânsız! Ya Kutsal İkiz ne olacak? Bir gün bile olsa, Villa Oma ondan ayrılmamı asla kabul etmez!"

"Evet, belki eder!" diye ısrar etmişti İnti Palla. "Kutsal ikiz koşuyu tapınağın üstünden izleyeceğine göre, zaten onu gerçekten bırakmış olmayacaksın ki, o seni görecektir, sen de onu..."

Düşüncesine hayran kalan inti Palla, sevimli bir gülüşle Ana-maya'ya sarılmıştı:

67

"Güven bana, Atahualpa kabul edecek! Elde etmek için bazı şeylerin nasıl istenmesi gerektiğini bilirim..."

Gerçekten de istediğini elde etmeyi bilmişti.

Son gecenin tam ortasında haberi vermek için Anamaya'yı uyandırmıştı:

"Anamaya! Anamaya! Efendi Atahualpa kabul etti! Sen Guaypar'la gideceksin!"

"Kim bu?"

"Amcamın oğlu. Kabilemizin en cesurudur... Ve çok güzeldir, göreceksin!"

Bu kez Anamaya alnını alnına dayayarak sevinçle sarılmıştı ona. Ama gülüşme ve kıkırdamalardan sonra birden ciddileşen inti Palla eklemişti:

"Senin için elde ettiğim şeye karşılık, bir konuda bana söz vermeni istiyorum..."

Anamaya coşkusunun bütün saflığıyla düşünmeden cevap vermişti:

"Ne istersen..."

"Manco'nun ya da erkek kardeşi Paullu'nun koşuyu kazanmasına izin verme."

Anamaya'nın kanı donmuştu. Bir sezgiyle İnti Palla'dan uzak durmak isteyerek gerilemişti.

"Ama neden?" diye karşı koymuştu çok zayıf bir sesle. "Onları da Guaypar'dan daha fazla tanımıyorum!"

"Ah, Anamaya! Bu kadar aptal olma! Bazen hiç ama hiçbir şey anlamıyorsun! Guaypar bizlerden biri; halbuki Manco ve Paullu, çılgın Cuzcolu Huascar'ın kabilesinden. Manco ya da kardeşi kazanırsa, Cuzcolular bunun bir işaret olduğuna inanmak isteyecekler..."

"İnti Palla! Çok iyi biliyorsun ki, inka olmayı reddeden Efendi Atahualpa'nın ta kendisi..."

68

"Ben ne dediğimin farkındayım! Bu konularda senden çok daha fazlasını bilirim."

"Peki, Manco ya da Paullu en güçlü olanlarsa, onların kazanmalarını nasıl engelleyeceğim?"

Prens İnti Palla'nın gözleri tam bir kararlılıkla parlamıştı:

"Kutsal ikizin yardımıyla! Burada herkes bilir ki, böyle şeyler senin elinden gelir... Sen bunun için aramızdan seçildin Ana-maya, bunu unutmal!"

Anamaya kızaran yüzüyle gene de karşı çıkmak istemişti:

"Hayır, bu yanlış. Benim hiçbir gücüm yok!"

"Elbette var. Coya Camaquen değil misin? Kutsal ikizin onları galip olarak kabul etmediğini söylemen yeterli!..."

"Sen delisin, inti Palla!"

"Hayır!... istersen Tek Efendi Huayna Capac'ın onların zaferini istemediğini de söyleyebilirsin! O seninle konuşuyor, öyle değil mi?"

Hem öfke, hem de utançtan titreyen Anamaya ayağa fırlamıştı:

"Bu yalanı isteyen Atahualpa mı, yoksa sen misin?"

"Senin için ne fark eder ki?..."

"Bilmek istiyorum, çünkü bunu o istiyorsa, isteğini onun ağzından işitmek isterim."

Duyduğu büyük öfke nedeniyle yüzü birden çirkinleşen İnti Palla, neredeyse onu tokatlayacaktı:

"Ah, sen ne aptalsın! Bu ona vereceğim bir armağan... Ve sen, sen de bunu ona armağan edeceksin. Ona çok şey borçlusun, yanılmıyorsam..."

Uzun bir saniye iki savaşçı gibi, bakışlarıyla birbirlerini tartmışlardı. Sonunda İnti Palla mırıldanarak,

"Anamaya" diye sessizliği bozdu, "dostun olduğuma ve gerçek bir inka olmadığını unuttuğuma pişman etme beni..."

Şu anda, Büyük Kutsama gününün eşiğinde, şafağın ilk ışıkları, erkek çocukların aşmak zorunda olduğu geçitleri belir-ginleştirirken Anamaya'nın yüzü ürpertiyle kararıyordu.

69

İnti Palla'nın damla damla verdiği zehir, etkisini gösteriyordu. Bir mutluluk zamanı olması gereken gün, geleceğin üzerine düşen bir gölgeden başka bir şey değildi artık.

"Bağırma. Gözlerini açma."

Anamaya gecenin karanlığında sıçrayarak uyandı, kalbi deli gibi çarpıyordu. Avuçları boynuz gibi sert büyük bir el, omzuna bastırdı. Kalın bir sesle verilmiş buyruğa karşın gözkapaklarını araladı: Cücenin, bir hayalet kadar ürkütücü gölgesini gördü.

"Yaklaşılması zor biri oldun, prenses..."

"Bir yolunu bulmak konusunda yaratıcılığına inanıyordum! Az kalsın beni düş kırıklığına uğratiyordun..."

"Ey kutsal Coya Camaquen..."

"Hiç güleceğim yok, büyük Oğul! Ve böyle uyandırılmaktan da nefret ederim!"

Öfkeden kararmış gözleriyle kalkıp doğruldu. Ne var ki, cüce onun keyifsizliğinden habersizdi; hasıra, yanı başına oturdu.

"Gülmek istememekte haklısın" diye başını sallayarak doğruladı. "Savaş yaklaşıyor."

"Savaş mı?"

"Bunu hissediyorum, biliyorum. Yarınki huarachikuda karşılaşacak olanlar genç savaşçılar değil, kabileler: Atahuallpa ve kuzeyliler, Huascar ve Cuzcolulara karşı... Kardeşe kardeş, kana kan..."

"Dostun İnti Palla, Cuzcoluları zaferden yoksun bırakmak için güçlerimi kullanmamı istedi benden. Özellikle de Manco'dan çeki-niyormuş gibi görünüyordu..."

"Atahuallpa'nın buyruğuna göre davranıyordun."

Anamaya başını salladı.

"Öyle değil diyor. Bence doğruyu söylüyor. Atahuallpa böyle bayağılıklara gönül indirmeyecek kadar soyludur. Hem ... hatırlasana, imparatorluk bor/asını kabul etmeyen de kendisiydi."

70

"Ama başkaları onun adına istiyorlar. Benim cici dostuma ne cevap verdin?"

"Bu güçlere sahip olmadığımı söyledim."

Cüce içini çekti.

"Onları tanırım. Yeterince izledim onları. Ey soylu İnkalar, güneşe, aya ve yıldırıma tapanlar!

Güçlü, yırtıcı, bir köpek sürüsü kadar kana ve iktidara susamışlar..."

"Sus, küfür etme."

"Küfür etmiyorum, Prens. Yalnızca ölmek istemiyorum..."

Cüce sustu. Anamaya onun soluğunu yanı başında işitti. Omzunda duran el, bir dost eliydi. Coya Camaquen... Korunduğunu hiç hayal etmemiş olsaydı, bu şiddet zamanında ayakta kalamazdı.

Yapılacak, söylenecek hiçbir şey yoktu. Gözyaşı dökmenin zamanı geçmişti. Yalnızlıktan dehşete kapılarak ona sığındığı ilk geceyi anımsadı.

O zaman cüceyi kollarının arasına aldı, onun ürperdiğini ve titrediğini hissetti. Hafifçe bir şarkı mırıldanarak soğuktan ve korkudan korunması gereken bir çocuk gibi, kollarında salladı onu.

71

Turne 6am6a, J1LrahfLI528

Gökyüzü kurşun gibi ağırdı. Manco, tepenin aşağısında, ince yağmurda, yükselen sis kümelerinin ve sunak ateşi dumanlarının arasından, Tumbamba'nın saraylarını ve evlerini görüyordu. Büyük meydanın ortasında, Güneş tapınağının önünde, soyluların da katıldığı kalabalık, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuru bedenini koruyan tüylerden yapılmış tavanlığın çevresinde yoğunlaşıyordu.

Hemen yakınında, tapınağın yüksek basamakları üzerinde, Kutsal İkizin altını parlıyordu. Uzakıkça uzayacak bir koşu gününden sonra, başarabilirlerse varmaları gereken yerde işte orası, onun yanıydı.

Oysa bu öylesine uzak, öylesine ulaşılmaz görünüyordu ki..!

"Hayır değil, o kadar uzak değil" dedi, hemen yanındaki Paullu fısıltıyla, kardeşinin aklından geçeni okumuştı sanki. "Senin için uzak değil Manco. istemen yeter..."

Küçük bir kahkahayla sözünü yarıda kesti, Manco'nun kaburgalarına dostça bir yumruk atarak alay etti:

"Ama bacaklarının biraz kısa olduğu gerçek! Hah-ha... Seni bekleyeceğim.!"

Manco gülümsedi. Paullu'dan iki kat hızlı koşardı. Ama şu bir gerçektir: Mümkün olduğu kadar birlikte koşacaklardı. Aynı ayın kardeşleriydiler ve aralarında sarsılmaz bir dostluk vardı.

Ölü Huayna Capac'ın her iki İnka oğlu da hemen hemen aynı gün doğmuşlardı, bununla birlikte dostlukları bu doğumdan gelmiyordu: Tek Efendinin gökteki yıldızlardan daha çok oğlu vardı ne de olsa.

Doğrusu, Tek Efendiyle hiç karşılaşmamışlardı. En azından bunu anımsamıyorlardı. Anneleri olan iki kadın, Cuzco'nun en soylu kabilelerinden geliyorlardı. Huayna Capac, Üuito'da yaşamak ve rüzgârla dağılan polenlerden farksız tohumlarıyla, her gece kuzeyli cariyelerinin karnını şişirmek için terk etmişti onları.

Ama anneleri, onları birlikte yetiştirdiler. Manco ve Paullu, gözleri görmeye, dilleri dönmeye başladıktan itibaren, tıpkı bir elin parmakları gibi her zaman yan yana oldular.

Paullu, Manco'nun omzunu sıkarak kararlı ve emin bir sesle,

"Biliyorum, kazanacaksın" dedi. "Dolayısıyla ben de kazanacağım, çünkü gözümün önünden kaybolmana izin vermeyeceğim! Gel şimdi, yere chicha saçma ve adak verme zamanı."

Rahipler, Cuzco'da doğmuş ve uçan bir şahin kadar hızlı koşmakla ünlenmiş, ölünce de kayaya dönüşmüş bir ata olan huaca Anahuarque'in ayağında bir ateş yaktılar. Üzerine yavaş yavaş, alpaka yününden tutamlar, koka yaprakları ve mısır taneleri serptiler. Sonra da genç lamalar kurban ettiler.

Manco olan bitene dikkatini pek veremiyordu. Açtı ve karnı ağrıyordu. Diğer çocukların çökmüş yanaklarında, çevresi halka halka morarmış, ateşli gözlerinde de aynı bitkinliği, aynı tasayı okuyordu.

Ama hepsi dik duruyordu, hiçbirisi zayıflığını göstermek istemiyordu.

Kötü kokan dumanların arasından amcaların tanıdık yüzlerini seçiyorlardı. Koşunun başlaması yakındı, ama bundan önce bir de kamçı ayinine dayanmak gerekiyordu. Erkekliğe adım atacak her toy delikanlının, uyacağı yasanın bedelini öğrensini diye, amcası tarafından kırbaçlanması gerekiyordu.

Manco yarıştan çok, bu andan korkuyordu. Acı nedeniyle değil, daha şimdiden içini öfkeyle dolduran aşağılanma duygusu yüzünden.

Ne mutlu ki, onun amcası çok kuvvetli değildi. Diğer çocuklarla aynı anda, kollarını ve bacaklarını kamçılama başlaştığında, deri kayışlar hafif hafif dokunuyor gibi geldi Manco'ya. Sıkılğan bir gülümsemeyle, bir özür gülümsemesiyle kalktı. "On beş yaşında bile değilim" diye düşündü, "ama ondan daha kuvvetliyim. Hepsinden daha kuvvetliyim."

73

Kardeşine inanmalıydı. Paullu'yla aynı güveni duymalıydı. Bugün kazanacaktı.

İşaret verildiğinde, boruların sesi bütün vadide, koyakların diplerine kadar yankılanıp, tepelere doğru yükseldiğinde, Manco'nun bütün enerjisi serbest kaldı. Kuşkularını ve yorgunluğunu unuttu, sınavın büyüklüğünü ve soğuk yağmuru unuttu. Koşmanın mutluluğundan başka bir şey düşünmüyordu artık.

İlk yamacı, özgür, güçlü ve mutlu bir pumanın esnekliğiyle sıçrayarak indi. Soluğunu tutumlu kullanmak zorunda olmasa, mutluluktan haykıracaktı.

Yol, ilk önce dosdoğru kuzeye yöneldi. Çok kısa bir inişten sonra, koşucuların kara bir tepeye tırmanmaları gerekiyordu: Fazla yüksek görünmüyordu, ama her adımı insanı tüketen, yıldırıcı, taşlı bir kayşatı gizliyordu. Bundan sonra yol batıya yöneliyor ve koşucuları Huanacauri'nin, Apu'uun, yani onlara bakan ve meydan okuyan Dağ tanrının eteklerine götürecek olan tatlı eğimli uzun iniş başlıyordu. Tepeye ulaşabilir, inişte de hayatta kalırlarsa, bir menderes onları Güneş tapınağının yakınındaki bir yayladan geçirecek ve zorlu koşu, gelirken geçtikleri kara tepeye kadar, bakirelerin bekleyeceği dere yatağı boyunca dayanılması zor bir tırmanışla sona erecekti.

Paullu, Manco'nun hemen arkasındaydı. Yamacın ilk kıvrımlarında koşucuların çoğunluğunu zorlanmadan, beraberce geçtiler, ama korkunç taşlık alanda, yorgunluk, birdenbire bacaklarını ağırlaştırdı. Üstelik bir boranın getirdiği ani yağmur, koşu başlangıcındaki amcaların kırbaçlarından daha çok canlarını yakmaya.

Manco, tahmininden çok önce solumasının sıklaştığını hissetti. Ciğerleri yanıyor, bacakları katılıyordu. Paullu'nun boşuk solumasının geride kaldığını fark etti. Geniş vadinin yuttuğu bir gürültü gibi uzak... Onları izleyen ve cesaretlendiren ağabeylerinin sesleri de bir süre sonra silinip gitti. Bedeni, canını yakan bir düşman olmuştu.

"Apu: Inka inanışında Dağ Tanrılarına verilen ad (ç.n.).

74

Geriyeye döndü ve Paullu'nun acıyla buruşmuş yüzünü, yuvalarından uğramış gözlerini, sonuna kadar açılmış ağzını gördü: (Vlanco'ya gitmesini, onu beklememesini işaret ediyordu...

Tam o sırada dönemeçten beliren bir grup kuzeyli genci gördü. Manco, içlerinden en cesur olanının, Guaypar'ın kendisini geride bıraktığı sırada yüzünde beliren küçümseyici ifadeyi fark etti.

O zaman öfkesi, örme sandaletlerinin altında kayan taşlara aldırmandan bacaklarını daha çabuk kaldırmaya yardım etti.

Hemen arayı kapattığını ve solumasının düzeldiğini hissetti. Ama Guaypar da, taşların üzerinde sandallarını yukarı kaldıra kal-dıra büyük bir çeviklikle koşuyordu.

Manco, kaslarını kesen ateşten bıçakları, ciğerlerini yakan korları unutmuştu. Vücudunu tümünden unutmuştu, koşmaktan başka bir şey düşünmüyordu, ruhu kendisinden bağımsız bir güç olmuştu sanki.

Çok geçmeden, aynı anda ancak iki kişiye geçiş imkânı veren bir yolda, Guaypar'a yetişti.

Yan yana, hızda kapışarak, birbirine denk bir çabayla, dudakları gerilmiş koşuyorlardı. Derken, Guaypar bıraktı. Omzu kaydı, yüzü gerildi. Elleri, önündeki havayı gittikçe daha yakından çekiyordu.

Manco tam onu geçerken, Guaypar onunla aynı hizada kalmak için sarf ettiği umutsuz çabadan dolayı dengesini yitirdi ve dirseği Manco'ya çarptı. Genç prens bir an boşlukta hissetti kendini, sonra toparlandı.

Hemen hemen elinde olmadan, taşlarda yankılanan bir zafer çığlığı attı.

Guaypar onu izlemekte zorlanıyordu.

Manco, arkasına bakmadan, diğerlerinin artık iyiden iyiye geride kaldığını sezdi. Paullu da öyleydi. Verdiği sözlerle karşın, ince ruhlu Paullu onu izleyemeyecekti. Ama Manco ona güveniyordu: Sonuncular arasında da olsa fark etmezdi, en azından "kara don"u giyeceğinden emindi...

75

Manco, taşların arasından, kayalık bir tepeye ulaştı ve ya- !

maçı inmeye koyuldu. Giderek daha geniş adımlarla, arayı durmadan açıyordu.

Gözleri bir sonraki geçide dikilmiş koşarken, yaşayan her şey arasında böylesine güçlü olmanın coşkusu sardı içini. Kayaların, böceklerin ve ruhların arasında insandı o. "Ben rüzgârım, ben yağmurum, ben ışığım."

Her yerde gözü olan, eski tanıdık, dost bir bakış, gökyüzünden, aynı zamanda da her kayanın arkasından kendisini izliyormuş gibi geliyordu ona.

Tuhaf bir şekilde, yarış asla bitmeyecekmiş gibi görünürken, soluması rahatladı ama Huanacauri'nin ilk yamaçlarına varmadan belli belirsiz yavaşladı. Patika yukarda dik bir uçurumun kenarı boyunca daralıyordu. Tam burada yol, artık bir kaya çıkıntısı üzerine gerilmiş baş döndürücü bir ipe dönüşüyordu.

Manco baş dönmesinin nelere yol açabileceğini bilirdi. Çok dik yamaçlarda cesaretini kaybedebileceğini, felce uğramış gibi, bir adım daha atamayacakmış gibi donup kalabileceğini hesaba kattı. Buna hazırlandı, onu donduran bu mutlak korku anını aşmaya zorladı kendini.

Ne yazık ki, uçuruma yaklaşırken yapmaması gereken şeyi ' j yaptı. Boşluğa baktı.

' j

Hayalinde taşların arasında, uçurumun dibine düştüğünü j

görür gibi oldu. Bacakları titredi. Soğuk bir ürperti, tüylerini diken j

diken ederek ensesinden beline doğru indi. Boşluk her adımda büyüyor gibiydi, uçurum tuhaf bir şekilde, neredeyse gülerek onu çağırıyordu sanki.

Manco sonunda, kayalık yamaca sınırsız yaslandı, ellerini kayaya dayadı ve yapışıp kaldı.

[İlerde, birkaç adım ötede, çevresinden dolanacağı tek bir ' kaya bloku kalmıştı yalnızca.

Artık buradan sonra patika, geniş çimenli bir yamaca doğru uzanıyordu... Ama oraya ulaşmak için, tutunduğu kayayı bir an bırakmak, boşluğa karşı koymak gerekiyordu. Bunu yapmak zorundaydı. Yapamayacaktı.

I
i
I
I

i

I

76

Ter bastı. Yağmur, kızgınlık gözyaşlarına karışıyordu. Sis içinden, çevresinden gürültüler geliyordu: Düşenlerin, yaralananların haykırıları, yüreklendirmeler, seslenmeler...

Ve Guaypar'ın, yanından tam hız geçerken, katıla katıla gülererek onunla alay etmesi:

"Manco! Manco! Düşeceksin, sonuçta 'kara don'un bile olmayacak! Bir ödlekten başka bir şey değilsin sen, Cuzcolu oğlan!"

Guaypar haklıydı. Az önceki cesareti gibi, şimdi de ödleliği eline geçirmişti onu. Deminki yenilmezlik duygusu gibi, bu kez de utanç... Gece ininceye, elleri tutmaz olup da çözülünceye kadar burada kalabilirdi. Bedenini, paramparça, uçurumun dibinde bulurlardı. Onun için fark etmezdi. Nerede, atasının sesi neredeydi? Onun kesinlikle en güçlü olduğunu söyleyen ses..? Bunlardan hiçbir şey kalmamıştı geriye, yalnızca panik ve bir sinekkuşu kanadı hızıyla çarpan yüreği...

"Manco!"

Paullu'nun tanıdık sesiydi bu; ne olduğunu hemen anlamıştı.

"Elini ver bana..."

Manco, çaresiz, boyun eğdi. Bütün kasları titreyerek, kardeşinin kendisini beklediği çıkıntıya kadar, adım adım geriye çekildi.

"Yavaş yavaş soluk al. Bırak, önce ben deneyeyim. Şimdi senin önüne geçeceğim. Sana rehberlik edeceğim."

Paullu, önüne geçti, uzun bir adım atarak, Manco'yu durduran kayanın diğer yanına dolaştı.

"Gel şimdi."

"Yapamam."

"Ben yapabiliyorsam, sen de yapabilirsin."

Ben yapabiliyorsam sen de yapabilirsin. Bu onları çocukluklarından bu yana birbirine bağlayan, onları ruh ikizi yapan cümleydi.

77

Manco, anlamadığı bir sürü şey söyleyen kardeşinin sesini izleyerek parmak parmak ilerledi.

Uçurumun dikliğine gelince vazgeçeceğini, düşeceğini hissetti...

Paullu'nun eli, onu bileğinden yakaladı.

"Benimle kal, kardeşim."

Manco, tepeye az kala, yukarda, birçok koşucunun onları geçmiş olduğunu gördü. Paullu, yitirilen zamana hayıflanmasına fırsat vermedi:

"Koş, sevgili kardeşim! Koş, sen en iyisin. Seninle gurur duyuyorum."

"Yanlış bu, ben ödlelerin en büyüğüyüm..."

"Hayır, cesur ve güçlüsün, Manco; üstelik, seni seven, sana her zaman yardımcı olacak bir kardeşin var... Haydi, ikimiz için kazan!"

Yüreği yeniden çarpmaya başladı, gözlerine dolan yağmuru kuruladı.

"Ben rüzgârım..." diye düşündü granitten bile daha ağır çeken ayaklarını kaldırırken...

#

Su yatağı boyunca tırmanırken, uçurumun kıyısındaki zaafından yararlanarak önüne geçenleri birer birer geride bıraktı. Acısını unutmak ve utancını ruhunun bir köşesinde dondurmak istiyordu. Dişlerini sıkarak koştu.

Bir yandan koşuyor, bir yandan da birinci gelmenin, "şahin" olmanın onurunu, diğerlerinin, bütün ötekilerin güçleri tükenmiş bir halde gelişlerini seyretmenin gururunu düşünüyordu.

Az önce yeniden geçtiği ve bu kez yüzüne bile bakmadığı Guaypar'ın yenilgisinin tadına varmaktan gizli bir sevinç duyacaktı.

Artık soluk almaya gereksinmesi yokmuşçasına koşuyordu. Önündeki patikayı ve aşağıda, su yatağının diğer yanındaki destekçi bakireler grubunu hayal meyal görüyordu. Dünya onun koşusunda dans ediyordu, dağlar dans ediyordu, bulutlar, çalılar,

78

vadi onun soluğunda dans ediyordu. Koşunun sarhoşluğuna kaptırmıştı kendini, rüzgâr gibi uçuyordu...

"Dikkat et!"

Bir yılanın ısılığıyla aynı anda duyduğu bu haykırış, olduğu yere mihladı onu. Sarı çizgili gri, bir kulaç uzunluğunda bir yılan, önüne, yolu üzerine dikilmişti.

"Dikkat!" diye yineledi aynı ses, bu kez daha alçak tonda, tuhaf bir yumuşaklıkla.

O zaman gördü onu. Pembe ağzı, uzun zehir dişleri görünecek şekilde sonuna kadar açılmış, iki yana salınan yılanın arkasından yaklaştı genç kız ve,

"Kıpırdama!" dedi.

Manco soluk soluğaydı, gözlerini fark etti. Mümkün müydü, böylesi bir renk..?

Maviydiler, güneyn gökyüzünden daha da mavi... Bu gerçek bir kız mıydı... etten, kemikten..?

Ama Manco düşünemiyordu artık. O tuhaf gözlerini yilandan ayırmadan, yavaşça diz çöktüğünü gördü. Yılan saldıracakmış gibi başını iki yana sallıyor, asabi kıvranımlarla çörekleniyordu.

Manco bir refleksle eğildi, bir taş alarak avcunda sıktı.

"O taşı bırak" dedi kız ona bakmadan. "Bırak da ben halledeyim."

Sesi sakın ve güvenliydi. Buyruklarında bir kararlılık vardı, Manco, bu buyruklara uymamayı aklından bile geçirmedi. Genç kız yılanı bakıyor, gözlerini sürüngeyin açılmış çenelerinden ayırmıyordu. Yavaş yavaş çömeldi...

Yılan hızla ileri doğru atıldı, çalılıkların içinde gözden kayboldu.

Arkada bir koşma gürültüsü işitildi; bayıra ulaşan Guaypar'dı bu. Ama yılan hiç ilgilenmedi.

Birden açıldı ve yeryüzünden sili-niyormuş gibi, taşların arasına kayıp gitti.

Mavi gözlü kız kalktı ve gülümsedi. Tuhaf bakışı, dağın bütün yeşili ve grisiyle işiyordu.

79

"Yol açık!" dedi neşeyle.

Manco, Guaypar'ın durduğunu ve onlara baktığını ayırımsa-dı. Gidip gitmemekte ikirciklendi.

Genç kız bir hareketle onu cesaretlendirdi.

Manco yeniden yola koyuldu, artık vücudunda hiçbir şey ona acı veremezmiş gibi Tumbamba düzlüğüne kadar koştu.

Henüz kayalık tepedeki yolda koşan kabile kardeşlerinin destekleyici haykırışları arasında koşusunu bitirdiğinde, yarı yarıya bilinçsiz, yere yığıldı; sanki meçhul kızın gözlerindeki maviyi oraya kadar taşımış da, bütün bedeniyle o renge dالیormuş gibi geldi ona.

80

9 tfumbamba, jiraCı^I528

Meydan, som altın ve gümüş ayaklara tutturulmuş uzun simli kordonlarla çevrilmişti. Ortada yağmura direnen bir ateş yanmaktaydı. Üzerindeki koka ve mısır yaprakları, sarhoş edici, tatlımsı bir koku yayarak tütüyordu.

Manco'nun ağzı yapış yapıştı. Dilinde ve damağında chicharvn ekşi, kalıcı tadı vardı hâlâ.

Birkaç adım ötesinde Villa Oma ve rahipler, delikanlıların kahramanlığını överken, onun kafasından yarışın görüntüleri tekrar tekrar geçiyordu. Daha derinde, kaslarında gücünü, korkunç baş dönmesini ve zafer sarhoşluğunu yeniden duyuyordu.

Ilık bir hava akımıyla sürüklenen koka dumanı, Huayna Capac'ın altın Kutsal İkizini kapladı, kısa bir an, "Coya Comaquen" diye isimlendirilen genç kızın tuhaf yüzünü örttü. Sonra onun mavi gözleri, yumuşak ve güzel hatlı ağzı yeniden göründü. Bir şimşek çakışı kadar süren bir an için, bakışları karşılaştı.

Yanında kardeşi Paullu, bu bakışmayı kaçırmamıştı. Gülümsedi ve alçak sesle sordu:

"Onu güzel buluyor musun?"

"Bilmem... Gerçekten, diğerleri gibi değil. Nereden geliyor?"

"Ormandan, galiba."

Rahipler genç çocuklara yaklaştılar; lama kanının konduğu çanağa daldırdıkları bir tüyle yüzlerine birer çizgi çektiler. Sonra sıra yeminlere geldi.

Manco'ya, güneşe bağlılık ve Inka'ya itaat sözlerini kendisinden başka biri tekrarlıyormuş gibi gelmişti. Bir tek şey için sabırsızlanıyordu: Onu bir auqui, gerçek bir savaşçı olarak ilan eden sözleri bir an önce işitmek istiyordu.

Yarışın galibi olduğundan, ak donu ilk o aldı. Sonra hasır sandallar, beyaz çizgili kırmızı gömlek, tüylerden yapılmış, altın ve gümüş diskler sarkan şanlı alın bağı...

Kalabalık ona bakıyordu. Hısımlar, kabileler, Cuzco'nun ve Ouito'nun soyluları onu hayranlıkla, ama bazıları da biraz kıskançlıkla izliyorlardı.

Manco gururla doğruldu. Ondan sonra sıra, Paullu ve Guaypar'ın da içinde olduğu baş gruba geldi. Paullu kardeşi, Manco'ya sevgiyle baksa da Guaypar, bu biraz kendini beğenmiş galibi, öfkeden kıvılcımlanan gözlerle süzüyordu. Küçük düşürücü kara don alan mağluplar gibi başını eğeceği yerde, bakışlarından kibirli bir meydan okuma, gizli bir tehdit seziliyordu.

Saatler geçti, ilahilerin arkasından danslar başladı. Alanı kahkahalar, kutlama haykırıları doldurmuştu. Manco kendisini güleç bir gözle izleyen en yaşlı savaşçılara yanaşıp önlerinde eğildi, onlar da ellerini omzuna koydular...

Ama ne olursa olsun, bakışları dönüp dolaşıp altın Kutsal ikizin karısı, genç Anamaya'yı buluyordu...

Ayin sona erince, bakireler ellerinde chicha kupalarıyla genç adamlara yaklaştılar. Yeni savaşçılara içki sunacak ve açık havada, yıldızların altında geçirecekleri huarichikunun bu son gecesinde, onların yanında kalacaklardı. Birayla sarhoş olup Üuilla Ana'nın saflığıyla, Öteki Dünyadaki Ataların ruhlarıyla, iyileri, kö-tüleriyle yüzleşeceklerdi.

Manco, şaşkınlıkla Anamaya'nın Guaypar'a yöneldiğini gördü. Bunu Paullu'ya gösterdi ve bağırdı:

"Desteklediği koşucu bu köpek mi?"

"Kuşkusuz seçimi o yapmadı, Manco! Atahuallpa'nın kabilesine mensup o."

"Kabileler, Paullu, hep bu lanet olası kabileler! Büyük Manco Capac hanedanlığımızı kurduğunda, kabileler sorunu yoktu."

82

Biraz önce koşarken aklımda Cuzco kabileleri yoktu, bunu sana söyleyebilirim!"

"Sorun, senin bunu düşünüp düşünmemende değil, kardeşim; onların öyle düşünmeleri yeterli."

Onlar için belirlenen genç kızlar, gözleri yerde, dudaklarında gülümseme, yaklaştılar. Çok genç, bebek gibi güzeldiler; kupaları büyük bir saygıyla uzattılar. Manco bütün chichayı uzun yudumlarla içti. İçki tazeydi, daha bu sabah yapılmıştı. Mayhoş serinliği damağının, boğazının ve tüm yorgun bedeninin susuzluğunu giderdi.

Genç bakireler boşalan kupaları hemen doldurmak için, hizmetçilerin ipler yardımıyla eğdikleri kocaman küplerin başına koştular. Anamaya da diğerleri gibi, kupasını doldurmak için, incelikle resimlenmiş büyük fiçinin, maccanın yanına gitti. Bira oluk gibi akıyordu, biraz bulantı veren ekşi kokusu havayı sarmıştı.

İnti'ye son yakarı da bitmişti. Sarhoşluk yavaş yavaş yayılıyor, yorgunluk birden çöküyordu; içki birkaç dakika içinde genç çocukları sersemletmişti, dizleri bükülmüş, gözleri kapanmıştı. Oldukları yerde uzanıp uyumak arzusu, karşı konulamayacak kadar büyüktü. Manco kendisini gözetleyen bakışları hâlâ hissedebiliyordu. Daha derin soluk almak için gözlerini yumdu ve doğruldu.

"Manco?"

Paullu gömleğinin kolundan çekti onu. Gözlerini açtığı anda Anamaya karşısındaydı.

"Ah, sen misin?" diye şaşırıp başının dönmesine kahrederek. "Sana teşekkür etmemiştim, Anamaya. Bugün belki de hayatımı kurtardın!"

Genç kız bir yadsıma hareketi yaptı:

"Yalnızca koşuyu kazanmanı engelleyebilirdi, o kadar! Daha ilk yürüdüğüm sıralarda yılanlar çoktan ayaklarımın arasında dolaşmaya başlamışlardı... Onlarla dost olmayı öğrendim."

Birbirine geçmiş iki yılan bulunan bileziğini gösterdi. Manco şöyle bir göz attı. Mavi gözlerinden hâlâ tedirgin oluyordu. Hem ince hem de sağlam silüetine hayranlık duyuyordu.

"Yılan bilgeliğin işareti değil mi?"

83

"Öyle söyleniyor."

"Neden herkes sana bakıyor Anamaya?"

Tam bir küçük kız gülüşüyle:

"Hiç kimse senin kadar değil, soylu savaşı" dedi.

Anamaya, gözlerini ona dikmiş olan Villa Oma'nın ciddi bakışlarıyla karşılaştı. Bilge, buyurgan bir işaretle ondan uzaklaşmasını istedi. Anamaya eğilerek iki kardeşi selamladı:

"Desteklediğim koşucuya dönmem gerekiyor şimdi. Ama bu güzel gecede ikinize de mutluluklar dilerim. Üuilla Ana sizi hoş tutsun!"

Anamaya uzaklaşınca Manco, alaycı bir tavırla Paullu'ya döndü:

"Ee, ne diyorsun, kardeş? Onu güzel mi yoksa çok çirkin mi bulalım?"

"Diğerlerine benzemiyor, bu kesin... Ama gördün işte, Bilge, yaşlı kiskanç bir koca gibi gözlerini üzerinden ayırmıyor! Korumasındaki kızla arkadaşlık etmemizi istemiyor sanırım!"

O gece, Anamaya korkuyu yeniden tanıdı.

Canchamn avlusunda bir ateşin yanması güven vericiydi, ama Guaypar'ın gözlerini gittikçe daha çılgın bir ışıltıyla parlatıyordu. Karanlık çöktüğünden bu yana aralıksız içiyor, uğradığı aşağılanmayı chichada boğuyordu.

Küçük yudumlarla içiyordu; elleri öylesine çok titriyordu ki, biranın içtiği kadarını da un/a/suna* döküyordu. Sarhoşluk uykusunu getirmiyor, dalıp dalıp uzaklara gidiyordu. Ara sıra başını kaldırıyor ve parmağını içine sokacakmış gibi, elini Ay Anaya doğru uzatıyordu; ağzı haykıracaktıysa açılıyor ama ses çıkmıyordu. Sonra birden alkol çanağını elleriyle arayarak, arkaya bıraktı kendini:

' Unku: Yerli erkeklerin giydikleri uzun gömlek, üstlük (ç.n.).

84

"Boşalmış" diye bağırdı. "Git bana içki getir, mavi gözlü kız!"

"Çok sarhoş oldun zaten, Guaypar..." diye yokladı Anamaya. "Belki de dinlenmelisin artık."

"Git, chicha getir" diye eliyle sert bir hareket yaptı. "Git, chicha getir ve benimle tartışma!"

Anamaya kalktığı anda, onu bacağından yakalamak için elini uzattı. Anamaya eteğini havalandıran bir dönüşle bu hamleden sıyrıldı, ama Guaypar'ın parmakları kumaşı yakaladı ve çekti. Anamaya sert bir diz vuruşuyla eteğini bıraktırdı; çocuk alaycı bir sırıtışla yana yıkıldı:

"Hoşuna gidiyor mu, ha? Kardeşim Manco hoşuna gidiyor mu?"

"Guaypar..!"

"İkinizin nasıl bakıştığınızı gördüm! Ama sen ormanların kızından başka bir şey değilsin. Ona gelince, o Cuzco'dan! Ona asla ulaşamazsın..."

"Babanın ikiz Kardeşinin karışımı ben... Sakın bunu unutma!"

"Biliyorum, biliyorum! Coya Camaquen\ Laf olsun diye konuşma! Villa Oma senden başka kimseye uymayacak bir isim bulmuş sana!"

Guaypar, sırt üstü dönerek kendini bıraktı, öfkeden yüzü altüst olmuştu.

"Manco bir sahtekâr!" diye mırıldandı Anamaya'ya olduğu kadar göğsü de söylüyormuş gibi.

"Hile yaptığını herkes öğrenecek yakında..."

Anamaya, inti Palla'nın Manco aleyhinde söylediği kin dolu sözleri anımsadı. Oysa koşuyu Manco kazanmıştı.

Güç ve sevinç gecesi olması gereken böyle bir gecede o, yüreğine karanlık gölgelerin ve tehditlerin çöktüğünü hissediyordu. Evet, Cuzcolu ve Ouitolu kabileler arasında, her şeyi mahveden bir kin dalgası vardı.

Guaypar yalpalayarak doğruldu ve işaret parmağıyla onu göstererek,

85

"Senin yardımınla hile yaptı, Coya..."

"Benim yardımım mı?"

"Ona yarışı sen kazandırdın!"

"Aptallık etme! Yalnızca, bir yılanın kurtardım onu..."

"İnti onun yoluna bir yılan çıkarmıştı ve sen yılanı kovaladın. Bu bir hile değil mi?"

Atahuallpa'nın, benim gibi gerçek kardeşi bile olmayan bu uyuz köpeği sen kazandırdın! Bize ihanet ettin!"

"İstemezdim ki..."

Anamaya sustu. Cevap vermek hiçbir şeye yaramayacaktı. Guaypar, aklın sesini duyamayacak kadar sarhoştı. Kendini sarhoşluğa bırakmasını ve sızıp kalmasını ummaktan başka yapılacak bir şey yoktu.

Ama Guaypar yalpalayarak da olsa, ayağa kalkmayı başarmıştı.

"Gel" diye homurdandı. "Beni takip et."

"Nereye?"

Guaypar gözlerini yeni bir dikkatle Anamaya'ya dikti. Cevap vermek yerine, başını sallayarak sırttı:

"Kendi tarzında oldukça güzelsin, bu gerçek! Hoşuma gidiyorsun, ormanın kızı. Bütün öteki kızlardan çok daha hoşuma gidiyorsun, ama sen kötüsün!"

Anamaya dudaklarını ısırarak geriledi. Guaypar, onu kolundan hoyratça yakalayarak tek bir söz daha etmeden sürükledi; sert hareketlerle iç avludan geçirdi. Anamaya onun canchadan çıkmak istediğini anlayarak direnince, kalan bütün kuvvetiyle kolunu büktü ve karşı koymasına rağmen önu sıra iteledi.

Sarhoşluk bütün sokaklara yayılmıştı. Kimse onlara dikkat etmiyordu. Canchalann kapılarından ezgiler, bağırışlar, bazen de flüt ve kısa süreli davul sesleri işitiliyordu. Ateşler çılgın gölgeler yansıyorlardı. Sokak kavşaklarında, yerlerde, sarhoş insanlar kendi kusmuklarına bulanmış yatıyorlardı. Chicha kokusu her yeri sarmıştı.

86

! Guaypar ince yapım bir duvarın önünde, ileri geri sallanarak birden durdu ve bağırıldı:

"Manco! Paullu!"

Anamaya'yı önu sıra iterek, iki kardeşin canc/ıasının eşliğini geçerken boğuk sesi hâlâ yankılanıyordu.

"Guaypar!"

Anamaya, yukarda, ateşin karşısında Manco'nun soylu silüetinin doğrulduğunu görünce rahatladı. Gözlerinin kızarmış olmasına ve kuvvetle solumasına karşın, sarhoş gibi görünmüyordu. Anamaya'yı göstererek,

"Bırak onu!" diye gürledi. "Coya'yı bırak, ona bu şekilde davranmaya hiç hakkın yok!"

Ondan sonra Paullu da ayağa kalktı. Yarı aydınlıkta, ağır adımlarla ilerledi:

"Yerine dön, Guaypar" dedi sakın bir sesle. "Sınavı sürdürmelisin..."

"İşte buradalar!" diye alay ederek sırttı Guaypar; önündeki Anamaya'yı öylesine şiddetle itti ki kız, tökezleyerek dizlerinin üzerine düştü, "işte çok sevdiğin kardeşler! Tabansızlıklarını daha iyi gizlemek için her zaman beraber dolaşan düzenbazlar!"

Manco, Anamaya'yı kaldırmak için atıldı. Paullu alaycı:

"Kara donunu giymedin mi, Guaypar?" dedi. "Oysa sana çok yakıştı, senin içindeki gece kadar kara..!"

Manco, ağzı öfkeyle kasılmış, başlığını omzunun üzerine itti ve yumruğu ilerde yürüdü.

"Hayır Manco..." diye karşı koydu Anamaya. "Ne yaptığını bilmiyor o..."

[Ama çok geç kalmıştı. Guaypar bir haykırıyla sağ elini göm-
I leğinin yenine soktu ve oradan, yarım ay biçiminde bir bıçak, bir
j tumi çıkardı, ateşin ışığında parlıyordu. Keskin iki hareketle
i önündeki havayı doğradı, sonra bakır bıçağı Manco'nun yüzüne
I doğrulttu.

i "İşte şimdi koşmaya başlayacaksın, Manco! Hem de hızla!

i Sana benim söyleyeceğim kadar hızla."

I I

\

87

]

Paullu, Anamaya'nın yanına kaydı; Manco, bir çöl yaban kedisi esnekliğiyle yana doğru iki adım atarken kızı omuzlarından tuttu ve geriye çekti.

"Bak hele!" dedi Manco duygusuz bir sesle dişlerinin arasından. Tabansızlıktan söz edene de bak hele! Elleri boş biriyle dövüşmek için fum/ye davranıyor.

"Düzenbaz! Cuzcolu hayvan soyu! Oradaki herkes, hepiniz düzenbazsınız! Kendinizi en soylular sanıyorsunuz, ama üç kağıtçıdan başka bir şey değilsiniz..."

Onları kuşatan karanlıktan bir uğultu yükseldi. Çevrelerini kalabalık sarmıştı, hizmetçiler, hattâ amcalar, dayılar, kız kardeşler, teyzeler, halalar... Hiç kimse tek söz etmedi. Sarhoş olan biri çılgınca şeyler söyleyebilirdi, sarhoşluğuna verilirdi bu. Ne var ki, hakarete uğrayan Manco'ydu ve ayıktı, cevap vermek de ona düşerdi.

"Zamanıdır, Guaypar! Bu anı uzun süredir bekliyordum. Gel! Gel de bıçağını boğazıma sapla..."

Tabii, elinden gelirse!"

iki genç, ateşin çevresinde döndüler. Guaypar sarhoşluğundan biraz sıyrılmışa benziyordu. Ama ateşin üzerinden yaptığı hamleyi Manco kolaylıkla savuşturdu. Esnek bir hareketle yana eğildi, aynı anda da ellerini uzattı: Biriyle Guaypar'ın kolunu yakaladı, omzuna sıkıştırdı, diğeriyle fum/yi tutan elini kavradı. Öfkeye kapılmış bir halde açılıp topukları üzerinde döndü. Sağ kolu ateşin üzerinden büyük bir daire çizdi ve bıçak, Guaypar'ın yanağı üzerinden kayarak geçti. Guaypar bir acı çığlığıyla geriledi. Yarasından çok kan akıyordu. Parmaklarını yüzünden geçirdi, kanlı avcuna inanmazlıkla baktı.

"Yerine dön, Guaypar" dedi Paullu bir kez daha. "Hâlâ zaman varken!"

"Hayır, kardeşim" dedi Manco. "Artık zaman kalmadı!"

Akan kan onu ayırtmış gibi, Guaypar bıçağı uzağa fırlatarak Manco'nun üzerine atıldı ve belinden sarıldı. Alt alta üst üste, ateşin yanına yuvarlandılar, korlardan bir kıvılcım fiskiyesi yükseldi. Anamaya bir çığlık attı. Çocukları ayırmak için ileri atılmak üzereyken, Paullu onu tutmak zorunda kaldı.

"Bırak! Bırak onları! Bu işin bitirilmesi gerek!"

88

Manco ve Guaypar tozların içinde boğuşuyorlardı. Birbirlerine öyle sıkı kenetlenmişlerdi ki, kanları birbirine karışıyordu. Sıklaştıkça solumaları, darbe alındığında ya da bir yerleri büküldüğünde, yaralandığında, çıkan acı homurtularıyla kesiliyordu. Sonra birden, Anamaya, Guaypar'ın yana yuvarlandığını gördü; unkusu büyük bir cayırtıyla yırtılmıştı. Hemen ayağa fırlayan Manco, onun üzerine atladı, parmaklarını kanlar içindeki boynuna geçirdi.

"Sen savaşçı yiğitlik yemini ettin mi?" diye sordu zor duyulur bir sesle. "Onura saygı yemini ettin mi?"

Guaypar yanıt vermedi. Sonuna kadar açılmış ağzıyla, hırıltılar içinde soluk almaya çabalıyordu. Manco, daha yüksek sesle yeniden sordu:

"Yemin ettin mi, evet ya da hayır, babamız inti'yi, anamız Ay'ı tanık tutarak yemin ettin mi? Atalarımızı, bütün Tek Efendilerin ruhlarını tanık tutarak..?"

Anamaya, Manco'nun artık öfkesini denetleyemediğini fark etti. Paullu'nun elini iterek yaklaştı.

"Manco, lütfen, bırak onu..."

Ama Manco artık dinlemiyordu.

"Burada babama göz kulak olan bakireye hakaret eden sen misin?"

Ellerini Guaypar'ın boğazından çekerek yumruklarını sıkı ve bir savaşçı öfkesiyle, dış bileliği kardeşin yüzüne indirdi. Ne Anamaya'nın çığlıkları, ne de Guaypar'ın gırtlığından yükselen iniltiler onu durdurabiliyordu. Çevrelerinde, akrabalarından oluşan çember daraldı, ama kimse müdahale etmedi. Anamaya, genç Inkanın siyah gözlerinde ateşin alevlerinin dans ettiğini görünce, Manco'nun kollarını tutmak istedi. Bu alevlerde Guaypar'a karşı duyduğu bütün kin yanmaktaydı sanki...

"Yeter!"

Buyruk, karanlıkta kırbaç gibi sakladı. Anamaya, yumruğu havada kalan Manco'yla aynı anda gözlerini kaldırdı. Ateşin karşısında, rahip giyimli bir adam elini uzatarak yeniden konuştu:

"Yeter, Manco! Onu öldürme."

89

Manco'nun amcalarından biriydi bu, Anamaya tanıyordu onu. Genç kıza güvensizlik dolu kısa bir bakış attı ve ekledi:

"Ders verilmiştir ve kimse bunu unutmayacaktır. Cuzco kabilelerine dil uzatanlar cezasız kalmaz."

Manco, Guaypar'dan ayrıldı ve yavaşça kalktı. Bütün kavga boyunca hareketsiz, sessiz kalan Paullu ve Anamaya göz göze geldiler. Kardeşinin soluklanmasını izlerken bakışlarında hüznün vardı.

Guaypar, kan tükürerek, soluk soluğa, kendi çevresinde yuvarlanarak güçlüğüle dizlerinin üzerine kalktı, Anamaya'nın yardımını arayarak doğrulmaya çalıştı ama genç kız elini uzatmadı. O zaman son bir çabayla, ellerini karnına bastırarak ayağa kalktı, gücünü toplayıp: "Lanetlendin, Manco" dedi. "Öteki dünyaya kavuşmadan önce yanacaksın! Ruhun asla özgür kalmayacak!"

Manco parmaklarına bulaşan kanı kuruladı:

"Lanetlemekten söz edene bakın, kendisi lanetli."

Guaypar canchaöan, sallana sallana ayrılırken, Anamaya tereddüt etti. Gözleri bir an Manco'nun gözlerine takıldı kaldı.

"Onunla gitmeliyim" dedi sonunda. "Sana karşı hatalı davranmış bile olsa, bu gece ona göz kulak olmalıyım."

Manco, cevap vermeden önce Paullu'ya bir baktı ve böylesine bir şiddet anından sonra yumuşacık, titreyen, tuhaf bir sesle:

"Biliyorum, mavi gözlü kız kardeş..." dedi.

"Kendine iyi bak, Manco ve yılanlardan da korkma."

"Ne yazık ki, sen onlarla konuşmak ve benden uzaklaştırmak için her zaman yolun kenarında olmayacaksın!"

Anamaya'nın silueti, geceyi koyulaştıran dumanda gözden silindi.

90

10 (Çumebamba, JIraCt^I528

"Uyan, Anamaya."

Gözkapakları ağırlaşmıştı. Hasır yatağından çıkmak istemiyordu. Sarındığı manfayı üzerine çekti. Villa Oma ona sert sert bakıyordu.

Odaya hiç ses çıkarmadan girmişti, ayaklarına giydiği hasır sandallar taş döşemenin üzerinde sessizce kayıyordu. Çoğu zaman olduğu gibi, uzun siluetiyle, dudak köşeleri biraz yeşermiş ağzıyla, birdenbire ortaya çıkışı tehdit yüklüydü.

"Uyan, çabuk!"

"Ne oluyor?"

"Tartışma. Kalk ve beni izle!"

Anamaya kafasını toplamaya çalıştı. Erkek çocukların kabul törenleri biteli henüz iki gün olmuştu. Manco'yla Guaypar'ın birbirlerine hakaretlerinin ve kavgalarının üzerinden iki gece geçmişti. Yalnızca iki huzur günü... ve yeni bir dram daha şimdiden kendini gösteriyordu! Kalktı, ılık ve koruyucu yatağına özlem dolu bir bakış attı. Gün ışığı. İç avluya açılan kapının perdesinin ardından belli belirsiz seçiliyordu.

"Kötü bir şey mi yaptım?"

"Ne yaptığını bilmiyorum. Ama senin Tumebamba'da olman belki de iyi bir şey değil."

"Guaypar'la Manco arasındaki kavgayı ben istemedim..."

"Sana bu çocukça şeylerden söz eden oldu mu şimdi?"

Villa Oma'nın ses tonu, Anamaya'yı iyice uyandırdı ve ürpertti.

Pencerenin yanındaki bir nişte Ouilla'yı, Ay Ana'yı simgeleyen gümüş bir disk, alaca karanlıkta, gözyaşları döküyormuş gibi parlıyordu. Villa Oma'nın kuru parmakları, kapı örtüsü üzerinde kasıldı. Boğuk sesi bir gök gürlemesi gibi yankılandı:

"Tek Efendinin kuru bedeni artık tapınakta değil."

Anamaya, karnına bir yumruk yemiş gibi soluksuz, ağzı açık kalakaldı. Duyulur duyulmaz bir sesle fısıldadı:

"Sen ne diyorsun?!"

"Beni duydun. Huayna Capac'ın mumyası kayboldu."

"Ama nasıl? Bu nasıl olabilir?"

Villa Oma, bir çaresizlik ifadesiyle gözlerini kaldırdı. Odanın loşluğunda daha da uzun ve zayıf görünüyordu. Öfke ve sıkıntı, yüzüne derin çizgiler oymuştu.

"Gün doğarken rahiplerle birlikte İnti tapınağı salonuna gittim" diye yeniden konuşmaya başladı. "Niş bomboştı. Mumya artık kürsüsünde değildi."

"Ama kim... buna kim cüret edebilir?"

"Kim? Nasıl?.. Kesin olan bir tek şey var: Bu suç yüzünden suçlanacak olan sensin, kız!"

"Ben mi? Ben mi? Neden? Beni böyle bir cürümle suçlayamazsın, Villa Oma, bunu biliyorsun!..."

"Seni ben suçlamıyorum, Anamaya!" dedi Bilge, bezginlikle iç geçirerek. "Ne yazık ki, başkaları bu görevi seve seve üstlenecekler! Sen Coya Camaquen's'n. Kutsal İkizin yardımıyla mumyayı korumak senin işin değil mi? Göçtüğü gece Huayna Capac'ın sana verdiği buyruk bu değil mi? O öteki dünyaya geçerken bu dünyada sen ona destek olacaktın."

Gözyaşları Anamaya'nın görüşünü buğulandırdı. Ama haksızlık o kadar ağırdı ki, elinin tersiyle hemen kuruladı. O artık in-ka ülkesine getirilen ürkek küçük kız değildi. Sesi öfkeyle titriyordu:

92

"Böyle bir şeyi neden yapayım ki?"

Villa Oma bir hareketle onu susturdu:

"Nedenlerin hiç önemi yok! Atahuallpa'nın koruması altındasın. Gerekirse bir yalan uydururlar!"

"Anlayamıyorum..."

"Sahi mi? Cuzcoluların bize dış bilediklerini, bizi yollarından kaldıracak her fırsatı kullanacaklarını anlamıyor musun?"

Villa Oma ansızın sözünü kesti, iç avluda bağırışlar yankılanıyordu. Anamaya ismi, bozuk bir telaffuzla, boğazlar yırtılırca-sına haykırılıyor, bir küfür gibi havada dalgalanıyordu.

"Tamam işte, hiç zaman yitirmediler" dedi Villa Oma sakin bir tavırla. "Hazırlan, kızım. Beni değil, onları suçsuzluğuna inandırman gerekecek."

"İşte bu o!"

"Efendimiz Huayna Capac'ı yitiren o işte!"

"Kutsallığa saygısızlık, kutsal şeylere saygısızlık! Dünya mahvolacak! inti bizden intikam alacak!"

"Bu mavi gözlü kız uğursuz! İnti kül olmasını istiyor, Ouilla ırmağa atılmasını diliyor!"

Huayna Capac'ın sarayının iç avlusu çok genişti. Ama öylesine dolmuştu ki, yeni gelenler, sinirli hareketlerle, üstünde çift yılanlı bir kemer bulunan kapının önünde yığılmışlardı. Hepsi Cuzcolu soylulardı, hepsi Huascar'ın kabilesine bağlıydı. Bazıları silahlıydı. Kimileri kara taşlardan yapılmış ve özenle parlatılmış öldürücü topuzlarını sallayarak, kimileri mızraklarını oynatarak, kimileri de sapanlarını çevirerek, obsidiyen* baltalarını sallayarak avaz avaz haykırıyordu... Kabilelerin önderleri, iç avlunun ortasında bir çember oluşturmuşlar, tartışıyorlar, mırıldanıyorlar ve birbirlerinin yüzlerine

' Obsidiyen: Asit bileşimli, çabuk katılaştan bir lav çeşidi, doğal cam (ç.n.).

93

dikkatle bakıyorlardı; sözler henüz ölçülü olsalar da, bakışlar yalan söylemezdi. Tüm gözler, soğukkanlı ve' sessiz duran Ata-huallpa'yla Villa Oma'nın arasındaki Anamaya'ya yönelmişti.

"Bu kız aramıza geldi geleli, işaretler hep kötü!" diye bağırdı bir ihtiyar. "O uğursuz!"

"Bizi alaya almak için onu koruyorsun, Atahuallpa!" diye haykırdı zengin giyimli bir savaşçı, altı renkte tüylerle bezenmiş mızrağını Anamaya'ya doğrultarak.

Çevresinden onaylayan bir homurdanma yükseldi. Unkusu vikunya yününden dokunmuş ve en yüksek kabilelerin bütün kare, üçgen motifleriyle süslenmiş olan adamın alnında bir kumandan bandı vardı. Ağzını küçümser bir tavırla bükerek gülümsedi:

"Dalavereni keşfettik! Huayna Capac'ın mumyasının, Cuz-co'nun Tek Tapınağına gelmesini engellemek istiyorsun. Dünyanın başlangıcındaki atalarının yanında yer almasından korkuyorsun; çünkü o zaman bizim Tek Efendimiz Huascar, hükümdar olmak için babasının gücüne sahip olacak! İşte bu nedenle, bu kızdaki mumyayı kaybetmesini istedin..."

"Ayaklarını yakalım onun, nereye sakladığını söyler o zaman."

Anamaya, uzakta, avlunun bir kuytusunda Manco'nun kartal profilini ve Paullu'nun soylu yüzünü fark etti. Bakışları yerde, sıkıntı içinde duruyorlardı. Onlar da Huascar'ın kabilesindendi. Ama kendisine yardım etmek isteselerdi bile, ellerinden bir şey gelmezdi ki... Tam karşıda, Atahuallpa'nın yakınlarının ve Üuitoluların gruplaştığı yerde, Guaypar'ı gördü. Yüzü yara bere içindeydi; sol yanağı, ince bir kumaşın tuttuğu bir ot yakası ile kapatılmıştı. Ama şişmiş dudakları çarpık bir gülümsemeyle gerilmişti.

Birden, homurdanmaları bastıran Atahuallpa'nın güçlü sesi bir yay kirişi gibi sakladı:

"Söyleyeceğiniz daha başka boş sözünüz var mı?"

Parmak uçlarına kadar titrediği halde, öfkesi hiç belli olmuyordu. Bağışmalar bıçakla kesilir gibi kesildi. Avcu yere doğru açık, elini uzattı ve Cuzcoluları gösterdi:

94

"Aranızdan hiç kimse, bu saygısız hırsızlığı Coya Camaqueri'n, yani babamın Kutsal ikizine eş olarak seçtiği kızın yaptığına gerçekten inanıyor olamaz. Aranızdan hiç kimse, benim inti'nin iradesine ve babamın Cuzco'ya dönmesine karşı geleceğime inanamaz."

Atahuallpa sağına dönerek, alnında Büyük Efendilerin altın diskini taşıyan bir ihtiyarı işaret etti:

"Tek Efendi Huayna Capac öteki dünyaya geçmeden önce Camaquen'\ belirlerken, Colla Topaç da diğer ileri gelenlerle birlikte oradaydı. Daha kardeşim Huascar bor/asını kuşanmadan önce, iradesinin töreye uygun olarak yerine getirilmesi görevini, Colla Topac'a bizzat babam vermişti. Babamı Cuzco'ya götürmesi gereken kişi odur. Onu Coricancha tapınağına yerleştirmesi gereken kişi odur."

"Bu doğru" diye bağırdı ihtiyar. "Vasiyet bana yapıldı. Şuna tanıklık ederim ki, hiçbirimiz Tek Efendimizin sevdiği kente dönüşünü görmekten başka bir şey istemiyoruz artık! Ve Coya

Camaqueri'n de, bu cürmü işlediğine inanmıyorum: Güneşin Oğlunu ona emanet eden, bizzat kendisiydi."

"Aranızda en kuvvetli haykıran" diye tekrar söze girdi Atahualpa, "daha ölçülü davransalar iyi olur... Bu saygısız cürmü işleyenlerin onlar olmadığını kim bilebilir?"

Cancharun havası kısa bir sessizlikle donmuş gibiydi. Sonra tiz bir ses haykırdı:

"Bizi mi suçluyorsun? Bize gözdağı mı veriyorsun, Atahualpa? Biz ki kardeşin Huascar'ın kabilesiyiz! Babanın en sevgili oğlu! Nasıl cüret edersin?"

Bu kez Atahualpa'nın öfkesi patladı:

"Babamın seçtiği kıza hakaret eden ve tüküren sizlerden daha cüretkâr değilim!"

Anamaya, gittikçe artan gerginlik ortamında soğukkanlı bir tavırla avlunun ortasına yürüdü.

Elini açarak havaya kaldırdı ve güçlü bir sesle haykırdı:

"Benim için tartışmayın!"

Bütün gözler ona çevrildi.

95

"Beni tapınağa, kocam Kutsal İkizin yanına götürün. O bana mumyanın nerede olduğunu söyleyecektir."

Villa Oma ve Atahualpa aynı şaşkın gözlerle ona bakıyorlardı.

"Ne dediğinin farkında mısın?" diye mırıldandı yeşil dudaklı Bilge.

Anamaya başını salladı. Doğrusu, söylediği sözler Bilge kadar onu da şaşırtmıştı! Ağzında bu sözleri biçimlendiren kendi iradesi değildi. Dudaklarından güvenle, kendiliklerinden dökülüyormuştu. Şimdiyse yüreği sıkışıyor, bir sıkıntı teri avuçlarını ıslatıyordu. Gelgelelim, kalabalıktan yükselen mırıltılarda şaşkınlık kadar saygı da vardı... Gerilerde, Manco ve Paullu başlarını kaldırıp ışıldayan gözlerle ona baktılar. Guaypar'a gelince, artık gü-lümsemiyordu. Bir haykırış sessizliği yeniden bozdu:

"Atahualpa! Bu kız, Efendimiz Huayna Capac'ın kuru bedenini yeniden bulamazsa, onun iç organlarını söküp çöplüğe atacağız!"

Bir onaylama uğultusu kalabalığı dolaştı.

Atahualpa'nın kuşkucu bakışları önünde, Villa Oma'nın eli, Anamaya'nın ince kolunu kararlı bir şekilde yakaladı. Kalabalığa dönerek konuştuğu zaman, Anamaya onun sesinde titreşen gururu hissetti.

"Tehdit edin bakalım!" dedi Bilge. "Tehdit edin bakalım! Ama bakın: Kız sizden korkmuyor!"

m

Sarayla tapınak arasındaki mesafe uzak değildi. Sıcaklık boğucuydu, Anamaya bunu ensesinde hissediyordu; soluğunu yavaşlattı. Tüm kent kapkara bir sisin pençesine düşmüş gibiydi. Erkek grupları daracık sokaklarda birikiyor, yüzlerinden öfke ve korku okunuyordu. Bazıları, Anamaya geçerken, küfürler mırıldanıyorlardı. Kadınlar can/ıların eşiklerine çıkıyorlar ve yüzlerini ekşiterek, genç kızı bakışlarıyla izliyorlardı.

Anamaya, gözleri Atahualpa'nın geniş omuzlarında dalgalanan pelerinde, dimdik yürüyordu.

Muhafızların iki yanında, Villa Oma'nın da ardında yürüdüğünü bilmek, onu rahatlatıyordu.

Üzerine çatılmış sonsuz gökyüzünden başka bir çatısı olmayan boş tapınağın dokuz nişli salonuna girdiler.

96

Anamaya, kanallardaki ve çeşmelerdeki suyun canlı şırıltısını işitiyordu. Güneşin ufka yaklaşan ışıkları, görkemli bir şekilde örülmüş taş duvarlar üstünde ince gölgeler oluşturuyor, tanrıların ve hayvanların resimleri çiziyordu. Duvar boyunca uzanan nişlerin üzerinde, dövme altından eşkenar dörtgenler, yamuklar, kuş yumurtaları gibi oval biçimli taş kabartmalar göze çarpıyordu.

Altın Kutsal ikiz orta nişteydi. Ama yanındaki nişte, mumyanın bu dünyayı ve aşağıdaki dünyayı dinler vaziyette durduğu kürsü bomboştı. Anamaya, ancak çok kısa bir an ona bakabildi.

Oysa Villa Oma, bazı izler görebilirmiş gibi etrafında dolandı. Sonunda Atahualpa'ya,

"Eminim ki" dedi, "bu aptalca suçu işleyenler, kardeşin Huascar'ın adamları!"

"Olabilir. Ama akılları başlarında değil. Babamıza böyle bir saygısızlık yapıldığı şimdiye kadar asla görülmedi."

"Bu Huascar'ın ve taraftarlarının korktuklarının işaretidir."

"Korkmak mı? Neden? Babamın sözlerine kesin bir şekilde sadık kalacağımı biliyorlar! Biliyorlar ki, kutsal llautu'yu alnıma takmak istemiyorum. Tek Efendi olmak istemiyorum. Sen de biliyorsun, Villa Oma! Hepsi biliyor bunu: İşaretler bana karşı..."

"Hepsi değil... Buna inanmayı çok fazla istiyorsun! Huascar da bunu seziyor. O bir hayvan gibidir. Düşünmekten çok, hisseder. O kendi tarzında, uzağı senden iyi görüyor: Çevrende toplanan güçten korkuyor. Şu kızıdan korkuyor."

Villa Oma, Anamaya'yi işaret ederek ekledi:

"Onun, Tek Efendinin göçtüğü gece söylediklerini hatırlamasından korkuyorlar. Babanın gerçek iradesini, ona Kutsal İkizin bildirmesinden korkuyorlar!"

Atahuallpa, bir süre Kutsal İkizin dingin ama anlaşılabilir altın yüzüne baktı. Ona dokunmak ister gibi bir hareket yaptı, ama elini geri çekerek, Anamaya'ya doğru döndü ve sordu:

"Ya sen, küçük kız, sen de Bilge gibi, babamın iradesini anlamadığımı mı düşünüyorsun?"

"Sanıyorum ki, sen kim olduğunu anlamıyorsun, Güçlü Efendim!"

97

"1

Bu sözler dudaklarının arasından dökülür dökülmez, Anama-ya ellerini ağzına bastırarak bir çılgılığı boğdu.

"Bağışla! Bağışla... Bu sözler ben aklımdan geçirmeden ağzımdan çıktı!"

"Dinle onu" diye fısıldadı Villa Oma. "Dinle onu, Atahuallpa! Huayna Capac'ın iradesiyle konuşuyor, bunu hissediyorum!"

Atahuallpa'nın biraz kızarmış gözleri, Bilge'den genç kıza kaydı. Ama Anamaya'nın bakışları Kutsal İkizin nişine çakılmıştı. Bir gün ışığı demeti geldi ve bir mızrak ucu netliğiyle heykelin yüzüne kondu...

"Mumyayı bul, Anamaya" diye mırıldandı Atahuallpa. "Bul onu!"

Atahuallpa başını çevirdiği anda, güneş ışığı, miğferinden kulaklarındaki disklerine doğru kaydı. Anamaya altın yansımalarının içine aktığını ve henüz bilinmeyen, söylenmesi olanaksız yeni sözler oluşturacaklarmış gibi göğsünün içine dolup titreştiklerini hissetti.

98

h*w3ı Oü

11 <îumebamba, Şubat 1529

Anamaya ve Villa Oma, tapınağın önündeki alanda ilerliyorlardı. Karşılarında, Tumbamba tepesinin üzerinde, sarayları, iç avluları ve daha sıradan evleri çeviren canchafarın duvarları, düzgün kareler topluluğu oluşturarak uzanıyordu.

Bilge suskundu. Anamaya soru sormaması gerektiğini biliyordu. Vadinin karşı yamacında, Huanacauri'nin mavimsi siyah zirvesine baktı. Yürüdükleri taş döşeli yol, dağın zirvesiyle tapınak arasında dimdik bir çizgi oluşturuyordu.

Sıcak durmaksızın artmaktaydı. Anamaya şakaklarında, ensesinde boncuk boncuk biriken terin, çok kalın olan tören gömleğinin altından, sırtından aşağı aktığını hissediyordu.

Bilge, adımlarını yavaşlatmadan elini, yanından hiç ayırmadığı c/ıuspasının, kumaş kesesinin içine daldırdı. Bir tutam koka yaprağı ve beyaz bir tozla, talk gibi ince kireçle dolu bir şişe çıkardı. Kokayı kıza uzatarak,

"Al" dedi yalnızca.

Sonra avcunun içinde, üzerine biraz kireç tozu ilave etti. Anamaya, kalın ve yeşil yaprakları bir çeşit silindir oluşturacak şekilde büktü, yavaş yavaş çiğnemeye başladı. Tatlı-acı tadı, ağzının tükürükle dolmasına yol açtı.

Kent, arkalarında yavaş yavaş gözden kayboluyordu; özenle döşenmiş taş yol, iki yanından kabaca örülmüş olsa da düzgün iki duvarla sınırlı toprak bir yola dönüşmüştü hemen. Genç kız çaba harcamadan, yorulmadan yürüyordu. Bir çeşit keyifli huzur sarmıştı onu.

Tepenin diğer yüzü, tatlı bir eğimle bir düzlüğe ulaşıyordu. Burada, bir kaostan etkisindenymiş gibi, aynı zamanda hem yere gömülen hem de yerden fıskıran, yarılmış, kıvrım kıvrım olmuş koca bir kayanın soluk kütlesi görülüyordu.

Anamaya biliyordu, Bilge'nin anlatmasına ihtiyacı yoktu: Bu bir Ziuacaydı, yani bir Kaya Ata... yalnızca büyük rahiplerin bildiği eksenlere göre, Dört Bucak İmparatorluğunun sınırlarını belirleyen binlerce kutsal taştan biriydi bu.

Eskilerin ruhları ve Tanrılar burada soluklanırlar ve görünür dünyada yaşayan erkeklerin, kadınların dualarını kabul ederlerdi.

Villa Oma, buranın girişini işaret eden duvarın önünde durdu.

Bu duvar, kaya yüzeyine bazı yerlerde ikinci bir yüz gibi oturacak kadar incelikle çalışılmış taşlarla örülmüştü ve ///apa'nın, yıldırım ve gök gürültüsü tanrısının parlak zikzakını çiziyordu. Villa Oma, şişkin chuspasmdan koka yaprakları aldı yeniden. Bu kez onları duvardaki bir nişe, küçük bir altın heykelciğin ayağına özenle yerleştirdi. Sonra heybesinden bir chicha şişesi çıkararak, önce nişin içine birkaç damla döktü, ardından da yere saçtı. Sonra doğruldu, başını yana eğerek avuçlarını göğze açtı.

Bu saygı duruşunun ardından Anamaya'ya döndü, chichayı uzatarak, içmesini işaret etti. Genç kız itaat etti, boğazını tuhaf bir şekilde yakan iki uzun yudum içti.

"Şimdi bekleyeceğiz" dedi Bilge.

Anamaya, bacaklarını altına alarak, düz, sıcak bir taşın üzerine oturdu. Güneş tenini okşuyor ve onunla konuşuyordu. Tuhaf bir gevşeme gözkapaklarını ağırlaştırdı, soluğunu yavaşlattı. Gözleri kapandı, her kısmı ayrı ayrı, kolları, bacakları, gövdesi, başı, bütün vücudu ağırlaştı. Sonra birden tamamıyla kendisine döndüğünü hissetti; ama onu, karşı koyması olanaksız, baş döndürücü bir kayma ile yerin derinliklerine sürükleyecek kadar yoğun bir ağırlık vardı üzerinde...

Belki de uykuya dalmıştı.

Kendine geldiğinde, gün batmak üzereydi. Yaylayı çevreleyen dağların yamaçlarında şimdiden yakılmış birkaç ışık gördü.

100

"Villa Oma!"

Boşuna çağırıyordu. Kokanın ve chicharun etkisi silinmişti. Korkunç bir yorgunluk ve yoğunlaşan karanlıkla onu saran parça parça korkular kalmıştı geriye.

"Villa Oma!"

Sesi uzaklarda çınılıyordu. Dağların yamaçları, çağrısını ona geri gönderiyordu.

Anamaya kalktı. Bacakları katılaşmıştı, dizleri ağrıyordu. Yolunu bulmak için parmak uçlarıyla yordamlayarak Illapa duvarı boyunca ilerledi. Duvarın bittiği yerde, dikenlerin istila ettiği ve huacann çevresinden dolanıyormuş gibi görünen dar bir yol başlıyordu.

Hasır sandallarıyla kaymamaya çalışarak dikkatle yürüdü. Bileğindeki çift yılanlı bilezik, ay ışığında altın parıltılar saçıyordu.

Birdenbire, yolu bir kapıdan bile daha iyi kapatan, kalın dikenli bir çalı yumağına çarptı.

Korkuya kapıldı, hızlı ve boşuk boşuk soluyarak yüz geri etti. Ama dönüşü fazlaca hızlıydı.

Tökezledi, ellerini hızla ileriye, karanlığa uzattı... Bir kayanın sağlamlığını bulacağını sandığı yerde, kolları tamamen bir yarığa girdi ve başı önde, bacakları bir taş çıkıntısına takılı, oraya devrildi.

Dengesini yeniden bulduğunda, soluk alamıyordu, karanlığın suskunluğuyla taşlaşmıştı; kayanın, onu içine almak için açıldığını anladı.

İçeride dondurucu bir soğuk vardı; gecesi geceden daha karanlıktı.

Titredi. İstemine karşın elleri titriyor, omuzları titriyor, yüreği titriyordu. Nereden bildiğini bile bilmeden biliyordu ki, geriye dönmesi artık olanaksızdı.

Yeniden ayağa kalktı. Adım adım, omuzlarını iki yanındaki duvarlara çarpa çarpa ilerledi.

Yol çok hafif bir eğimle iniyordu. Acımasızca yerin içine, daha uzağa ve daha derine dalıyordu.

Ağzı kupkuruydu, göğsünde kalp atışlarının acısını duyuyordu. Bir parçası, yukarıdaki dünyadan ayrılmak istemediğini bağırarak, haykırmak istiyordu.

101

Ve sonra onu kuşatan boşluk sonsuzlaştı. Karanlık, havanın yumuşaklığıyla hafifledi, iki yana açtığı kolları kayalara değiniyordu artık. Karanlıkta ilerledi, ama hâlâ hiçbir şey yoktu. Ne sağında, ne solunda! İşte o zaman, hiçbir ses, hiçbir ışık olmamasına karşın, vücudunu chichadan daha da acı, daha da etkili kesin bir sezi sardı: Yalnız değildi.

"Vi... Villa Oma..." diye fısıldadı ağlamanın eşiğinde.

Önünde, karanlıkta, bir çift sarı göz parlıyordu.

Puma!

Villa Oma'nın ilk günden bu yana istediği şeydi bu: Parçalaması için kalbini pumaya sunmak; etini aşağıdaki dünyaya vermek; evreni mavi gözlerinin, esrarengiz soyunun pisliğinden temizlemek.

Sarı gözler, onu daha iyi gözetlemek ister gibi sola doğru kaydı.

O zaman birden Huayna Capac'ın sesi, günlerdir beklediği ses, ona bütün bu çığlıklara, bütün bu kinlere mal olan ses, kafasında çınladı. Net bir sestir bu; bir zamanlar gecenin ortasında

konuşan ve onunla olacağını söyleyen yaşlı bir adamın yorgun sesi değildi artık. Ama bir o kadar da tanıdık!

"Kız Anamaya! Gözleri göl rengi saf kız, sözümü tutmayacağıma nasıl inanabildin? Haydi, Anamaya kız, gel, yaklaş bana! Korkma..."

Anamaya, pumanın sarı gözlerine doğru ilerledi. Korkusu geçmişti; evet, pumanın kendisini parçalayıp yutacağından emin olmasına karşın, korkusu geçmişti. Buna karşılık, dünyadan ayrılma sırası kendine gelmeden önce, Tek Efendiyi tekrar bulmuş olmaktan mutluydu.

"Beni almak istediler" dedi ses büyük bir yumuşaklıkla, "ama ben, Cuzco'da, babam Güneşin yanında, ölümsüzlük koltuğuma oturtulacağım saate kadar senin yanında kalmak istiyorum. Beni almak istediler, ama ben şimdi döndüm, hiçbir zaman ayrılmadığım yere..."

"Kız Anamaya, benden kuşku duyma. Benim soluğumda kal ve pumaya güven..."

Sesi kafasında, taşların üzerinde yankılanıyordu.

102

Anamaya kollarını açtı ve kendini pumanın açılmış ağzına bıraktı. Ne var ki, sarı gözler kaybolmuştu. Çevresinde sonsuz karanlıktan başka bir şey yoktu...

Hayır!

Hayır: Tam tepesinde, kayanın bir yarığından, Ay Ananın gümüşü ışığını, Ouilla'nın parıltısını gördü!

Anamaya bir kahkahayla ellerini yanaklarına götürdü, şakaklarını tırmaladı!

Yaşıyordu!

İllapa duvarının yanında, soluk soluğa ortaya çıktığında, gece karanlığında beyaz silüetiyle Villa Oma'yı orada, kendisini bekler buldu. Anamaya, dudaklarında bir gülümsemeyle, onun karşısına dikildi.

"Seninle konuştun, değil mi?"

Anamaya, gözlerinin karanlıkta nasıl parladığının farkına varmaksızın, başını salladı.

"Ve nerede olduğunu biliyorsun?"

"Gel."

Bilgeyi alıp götürme sırası ona gelmişti. Duvarlar boyunca koşarcasına kente doğru yola koyuldular; ara sokaklardan, uykudaki cancha'ı kapılarının önünden kayarcasına geçtiler. Tapınağa yaklaştıklarında, henüz ergenlik çağındaki iki genç rahip onları karşılamaya koştu. Saçları darmadağın, gözleri uykuluydu; büyük bir heyecanın etkisinde görünüyorlardı.

"Bilge Villa Oma! Bilge Villa Oma!"

Bilge kesin bir hareketle sakın olmalarını işaret etti.

"Bilge Villa Oma! Mumya döndü!"

"Biliyorum" dedi Bilge, Anamaya'ya bir göz atarak.

Dokuz nişli salonda, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuru bedeni kürsüsüne oturmuştu. Ouilla Ana, onun altın maskesini, çok ince vikunya örtüsünü, vücudunu kaplayan yarasa tüylerini

103

Ve sonra onu kuşatan boşluk sonsuzlaştı. Karanlık, havanın yumuşaklığıyla hafifledi, iki yana açtığı kolları kayalara değiniyordu artık. Karanlıkta ilerledi, ama hâlâ hiçbir şey yoktu. Ne sağında, ne solunda! İşte o zaman, hiçbir ses, hiçbir ışık olmamasına karşın, vücudunu chichadan daha da acı, daha da etkili kesin bir sezi sardı: Yalnız değildi.

"Vi... Villa Oma..." diye fısıldadı ağlamanın eşiğinde.

Önünde, karanlıkta, bir çift sarı göz parlıyordu.

Puma!

Villa Oma'nın ilk günden bu yana istediği şeydi bu: Parçalaması için kalbini pumaya sunmak; etini aşağıdaki dünyaya vermek; evreni mavi gözlerinin, esrarengiz soyunun pisliğinden temizlemek.

Sarı gözler, onu daha iyi gözetlemek ister gibi sola doğru kaydı.

O zaman birden Huayna Capac'ın sesi, günlerdir beklediği ses, ona bütün bu çığlıklara, bütün bu kinlere mal olan ses, kafasında cınladı. Net bir sestir bu; bir zamanlar gecenin ortasında konuşan ve onunla olacağını söyleyen yaşlı bir adamın yorgun sesi değildi artık. Ama bir o kadar da tanıdık!

"Kız Anamaya! Gözleri göl rengi saf kız, sözümü tutmayacağıma nasıl inanabildin? Haydi, Anamaya kız, gel, yaklaş bana! Korkma..."

Anamaya, pumanın sarı gözlerine doğru ilerledi. Korkusu geçmişti; evet, pumanın kendisini parçalayıp yutacağından emin olmasına karşın, korkusu geçmişti. Buna karşılık, dünyadan ayrılma sırası kendine gelmeden önce, Tek Efendiyi tekrar bulmuş olmaktan mutluydu. "Beni almak istediler" dedi ses büyük bir yumuşaklıkla, "ama ben, Cuzco'da, babam Güneşin yanında, ölümsüzlük koltuğuma oturtulacağım saate kadar senin yanında kalmak istiyorum. Beni almak istediler, ama ben şimdi döndüm, hiçbir zaman ayrılmadığım yere..." "Kız Anamaya, benden kuşku duyma. Benim soluğumda kal ve pumaya güven..." Sesi kafasında, taşların üzerinde yankılanıyordu.

102

Anamaya kollarını açtı ve kendini pumanın açılmış ağzına bıraktı. Ne var ki, sarı gözler kaybolmuştu. Çevresinde sonsuz karanlıktan başka bir şey yoktu...

Hayır!

Hayır: Tam tepesinde, kayanın bir yarığında, Ay Ananın gün-rnüşi ışığını, Ouilla'nın parıltısını gördü!

Anamaya bir kahkahayla ellerini yanaklarına götürdü, şakaklarını tırmaladı!

Yaşıyordu!

İllapa duvarının yanında, soluk soluğa ortaya çıktığında, gece karanlığında beyaz silüetiyle Villa Oma'yı orada, kendisini bekler buldu. Anamaya, dudaklarında bir gülümsemeyle, onun karşısına dikildi.

"Seninle konuştun, değil mi?"

Anamaya, gözlerinin karanlıkta nasıl parladığının farkına varmaksızın, başını salladı.

"Ve nerede olduğunu biliyorsun?"

"Gel."

Bilgeyi alıp götürme sırası ona gelmişti. Duvarlar boyunca koşarcasına kente doğru yola koyuldular; ara sokaklardan, uykudaki canchaların kapılarının önünden kayarcasına geçtiler. Tapınağa yaklaştıklarında, henüz ergenlik çağındaki iki genç rahip onları karşılamaya koştu. Saçları darmadağın, gözleri uykuluydu; büyük bir heyecanın etkisinde görünüyorlardı.

"Bilge Villa Oma! Bilge Villa Oma!"

Bilge kesin bir hareketle sakın olmalarını işaret etti.

"Bilge Villa Oma! Mumya döndü!"

"Biliyorum" dedi Bilge, Anamaya'ya bir göz atarak.

Dokuz nişli salonda, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuru bedeni kürsüsüne oturmuştu. Ouilla Ana, onun altın maskesini, çok ince vikunya örtüsünü, vücudunu kaplayan yarasa tüylerini

103

aydınlatıyordu. Yerinden hiç oynatılmamış gibi orada duruyordu. Parlak metal yüzü, Kutsal ikiz heykeline dönüktü. Villa Oma bu yüzde gülümsemeye benzer bir şey olduğuna yemin edebilirdi. O, kurnaz ve katı ihtiyar Biçe, titriyordu.

"Benden asla uzaklaşmamış olduğunu söyledi bana..."

Villa Oma yoğun ve sessiz bir dua için kollarını kaldırdı, sonra yorgun bakışını sevecenlikle Anamaya'ya dikti.

"Sana özen göstermemiz gerekecek, küçük kız. Tek Efendi Huayna Capac isteyince seni ziyarete geliyor. Ölümler arasında yolculuk ediyorsun, Aşağıdaki dünyaya gidiyor ve dönüyorsun... Senin hayatın hepimiz için çok değerli oldu!"

Anamaya onun kibirli sesinde korkunun ürpertisini sezinledi.

"Beni pumaya vermek istemiyor musun artık?"

"İstiyorum. Her zamankinden daha çok; çünkü biliyorum ki puma seni koruyor."

Anamaya bir an pumanın karanlıktaki sarı gözlerini, korkudan daha güçlü, ölümden daha güçlü bir şekilde onu avcuna alan teslimiyeti anımsadı.

Tek Efendinin sözleri kafasının içinde, sonsuzcasına yankılanıyordu: "Soluğumda kal ve pumaya güven..."

ştm£>&^^

104

İKİNCİ KISIK

12

SeviCk1, İspanya, Şubat 1529

Şafaktan bu yana bekliyordu.

Gece vakti gelmişler, onu ot şiltesinden ve berbat uykusundan kaldırmışlardı. İlk düşüncesi, o gün öleceği olmuştı.

Bu düşünce, olması gerektiği kadar ürkütmüyordu onu. Ölüm, aylardan beri maruz kaldığı işkence tehdidinden daha az ürperticiydi. Bu bitmeyen bekleyişin sona ermesi, yani ölüm, işkence aletlerinin vereceği acılardan daha az korkutucuydu.

Öğle vakti yaklaşmıştı; güneş Triana şatosunun büyük giriş salonunda ısıldıyordu. Zindanın karanlığına öylesine alışmıştı ki, oranın aydınlığında gözlerini yumması gerekti.

Sonra, bir de bu sonu gelmez sessizliğe katlanmak vardı.

Sabah onu buraya getirdiklerinden bu yana, ne büyük merdivende bir ayak sesi, ne dışarda bir kuş cıvıltısı duymuştu. Ayaklarını iki yana açtı. Ayak bileklerini saran ve çoraplarından geriye kalanı parçalayan kalın zincirler, cilalı ahşap parkeye çarparak şingirda-dı. Derin sessizlik, metal halkaların sesini anında yutuverdi.

Sonuçta, Kutsal Engizisyonun temeli, özü buydu işte: Sessizlik. Sessizliğin büyük gücü ve şiddeti. İster bir yaşam patırtısı olsun, ister ölümün sesi, tüm sesleri susturabilecek kadar sonsuz bir sessizlik.

Ölümün olduğu kadar, yaşamın seslerini, gürültülerini de...

*

Sonunda engizitör, yüzünde bir gülümsemeyle çıkageldiğin-de, neredeyse gece olmuştı.

Sevecen ama gözdağından bile daha beter bir gülümseyişti bu.

Engizitör, gülümsemesini kesmeden, tombul elinin küçük bir işaretile ona yaklaşmasını buyurdu.

Alışılmış bir salondur. Yüksek pencerelerde kırmızı kadife perdeler, gündüzü olduğu kadar geceyi de örtüyordu. Mumların titreşen alevleri, boyalı tavanın işlemeli panellerinde hareketli gölgeler oluştuyordu. Kapıdan başlayan açık mor renkli bir halı, geçiş yolunu belirlemekteydi. Salonun ortasına, dik ve yüksek arkalıklı bir sandalye yerleştirilmişti; yüzlerce sanığın korkusuyla parlatılmış cilası ışı ısıldı.

Sandalye bir yükseltinin karşısına konulmuştu. Ve orada, uzun bir masanın arkasında, üç kişi oturuyordu. Engizitör genç ve yuvarlak yüzlü, alnı ve yanakları beyaz, basit bir cübbe giymiş, dört köşeli bir başlığın örttüğü kafasında saçları erken dökülmüş biriymiş. Sağındaki sekreter, aynı şekilde siyah olmakla birlikte, bol bir ayın cübbesi değil, boğazına dek yükselen düğmeleri sıkı sıkı iliklenmiş bir cübbe giymişti. Ağız hüznü, bakışları dikkatli, yaşlı bir adamdı. Zabıt kâtibi, gözlerini kaçıra kaçıra bakan, şakakları kırmızı lekelerle kaplı genç bir lise mezunuydu.

Gabriel oturur oturmaz, ilk soru geldi:

"Adınız Gabriel Montelucary Flores mi?"

Engizitörün sesi, yüzünün tam tersine, ince ve kuruydu. Hemen hemen bir ihtiyarın ağzından işitilecek kadar da batıcıydı. Gabriel sabırsızlıkla omuzlarını kaldırdı.

"Adımı benden daha iyi biliyorsunuz, iki yüz elli üç gündür zindanızdayım. Ve on ikinci defadır ki, bana bu soruyu soruyorsunuz..."

"Senyörlerinize saygılı cevap verin!" diye havladı sekreter.

Gabriel gülmek isterdi, ama içini çekmekle yetindi:

"Kardinal Hazretleri isimimin söylediği gibi olduğunu bilmez değil. Dahası babamın adını da, unvanını da bilmez değil. Hattâ annemin eskiden bir hizmetçi olduğunu da..."

108

"Yalnızca sorulara cevap verin, don Gabriel. Tanrının lütfettiği 1525 yılında, Coilegio Mayores Santa Maria del Jesus'e" girdiğiniz doğru mu?"

"Evet. Orada dört yıl okudum. Ne yazık ki, beni oradan aldılar. Oysa orada çok şey öğreniyordum."

"Kuzeyden gelen saçmalıkları mı?"

"Saçmalıklar mı, Kardinal Hazretleri? Din bilimleri, doğanın unsurları ve yasaları, felsefe..."

"Çok sadık bir Erasmus" hayranı olarak tanındınız, öyle mi?"

"Kentin okuma yazma bilen yarısından daha çok değil, Kardinal Hazretleri!"

"Kentin o yarısı Dona Francesca Hernandez'in dostu değil ama" diye yeniden gülümsedi engizitör.

Gabriel bir tereddüt geçirdi. Gözleri zabıt kâtibine gitti. Cevap verdiğinde, sesindeki kararlılık yok olmuştı:

"Kardinal Hazretleri biliyor ki, Dona Francesca'nın evine sadece üç kere gittim."

"Sayının önemi yok! Peki, bu evde ne yapıyordunuz?"

"Sohbet ediyorduk."

"Yalnız mı?"

"Asla."

"Bu şeyler... sohbetler ne üzerineydi?"

"Ruhla ilgili meseleler üzerine."

"Ve din hakkında, sanırım?"

"Kardinal Hazretlerinin de bildiği gibi, ruhsal meseleler ile dinsel meseleler bazen aynı şeylerdir."

"O halde Luther doktrininden de söz ediyordunuz, öyle mi?"

"Ortaçağ ıspanya'sında bir yüksek okul (ç.n.)."

"Desiderius Erasmus Roterodamus (1469-1536): Hollandalı hümanist. Dinsel polemiklerden arındırılmış bir Hristiyan hümanizması tanımlamaya çalıştı (ç.n.)."

109

"Ender olarak, o da eleştirmek ve yadsımak için."

"Dona Francesca'nın, Tanrı sevgisinin insanda bir mutluluk gücü şeklinde varolduğu bahanesiyle, bedenini hazza terk edilmesini savunduğu doğru mu?"

"Bazen, evet. Vecde geçişin bir yolu olarak, çünkü..."

"Tanrı sevgisinin insanı günden uzak tutmaya yettiğini, ne Tanrıdan ne de cehennemden korkmak gerekmediğini mi düşünüyor?"

"Kardinal Hazretleri izin verirlerse, bu çok daha karmaşık bir şey! Dona Francesca'nın düşüncesi..."

"Evet ya da hayır diye cevaplandırın; onu, Tanrıdan korkmak gerekmediğini onaylarken duydunuz mu?"

"Yalnızca, Tanrıyı sevinçle ve güvenle sevmek gerektiğini belirtmek için."

"Sizin deyişinizle, bunun bir vecde gelme yolu olduğu bahanesiyle, bedensel günahı tekrar tekrar, pek çok kere, hattâ halkın gözü önünde işleyebilecek kadar mı?"

Engizitörün yüzü madeni bir maske kadar katı ve soğuktu. Gabriel kasıldı, kendinden emin gülümsemesini yitiriverdi.

"Bu soruyu anlayamadım, Sayın Kardinal."

"Ya, öyle mi?"

Zabıt kâtabı ağrıyan parmaklarını esnetirken engizitör, yarım ağızla sahte bir tavırla gülümseyerek bir elini sekretere doğru uzattı. Sekreter başını sallayarak önünde yığılı kâğıtlardan birini çekti ve engizitöre verdi:

"Size ait bir kitabın içinde şunu bulduk. Tam olarak söylemek gerekirse, Erasmus'un Enchiridion'u..."

"Kardinal Hazretlerinin de bildiği gibi, bu eser Palencia piskoposluk kurulu üyeleri tarafından çevrildi, üstelik Papa tarafından da onaylandı."

"Beni endişelendiren kitap değil, don Gabriel, şu mektup. Doğrudan Dona Francesca eliyle yazılmış..."

Daha engizitörün gerisini getirmesine kalmadan, Gabriel bacaklarının zayıfladığını, kalbinin boşaldığını hissetti.

110

"Yalnızca bir bölümünü okuyacağım, bana gücenmezseniz... 'Benim sevecen dostum, nasıl oluyor da sizinle olduğumda Tanrının tam kalbinde hazza ulaşabileceğimi hissediyorum? Üstelik tam bir güven içinde? Böylesine ilahi bir ateşle iliklere kadar yanmak mümkün olur mu? Dün gece, yalnız kaldığımız o çok kısa ve çok tatlı anlardan sonra, benim için bir kurtarıcı olduğunuzu düşündüğümü biliyor musunuz? Siz, sevecen dost, billur gökyüzüne tesbit edilmiş bir burç takımyıldızı gibi, aslangillerden bir hayvan, bir yırtıcı, belki bir aslan... ya da kedi damgası taşıyorsunuz! Ama biliyorum ki, sizdeki hayvan yumuşak başlı olur, onun mırıltısı benim için azizdir...'Kalanını okumaya gerek yok."

Engizitör mektubu bıraktı. Gözleri kin ve şehvetle tutuşmuştu.

"Bu kedi-kaplan lafları..." diye sordu, "din tartışmalarının sonucu mu?"

"Omzumun arkasında, doğumdan gelen bir leke söz konusu, sayın Senyörleri. İri bir kediyi andırıyor ve Dona Francesca..."

"O bu lekeyi nasıl görebildi? Onun karşısında çıplak mı duruyordunuz?"

"Elbette hayır!" diye haykırdı Gabriel kıpkırmızı. "Bir nedenle bundan söz etmiştik ve..."

"Dona Francesca mektubunda açık bir şekilde, 'tatlı bir yalnızlık anı...' diyor. Buna karşılık siz, az önce, onunla hiç yalnız kalmadığınızı söylemişsiniz. Şimdi kime inanacağız don Gabriel?" Zabıt kâtibinin tüy kaleminin gıcirtısı kesildi. Gabriel, kendi gözlerine dikilmiş, suçlayıcı üç çift göz karşındaydı. Sessizlik ayak bileklerini sıkan pranga kadar katıydı. Engizitör parmaklarını yuvarlak yüzünün üzerinden geçirdi. Sesi birden tatlılaştı:

"Don Gabriel, sizden rica ediyorum, aklınızı başınıza toplayın. Bize gerçeği söylemeniz yetecek! Biliyoruz ki, Dona Francesca sizi birçok defa günaha sürükledi. Bunun yalnız sizinle sınırlı kalmadığının da farkındayız. Ve gene biliyoruz ki, siz onunla Luther öğretisinden yana görüşler hakkında konuşuyordunuz. Biliyoruz ki, o sizle bazı işler..."

Gabriel bir el hareketiyle kesti:

m

"Kardinal Hazretleri!"

Ayağa kalktı, güçlü bir soluk aldı:

"Bana istediğinizi yapın. Şu andan itibaren konuşmayacağım."

"Öyle mi sanıyorsunuz?"

"Susmayı artık beceremez olursam da, öleceğim."

"Ölümünden daha kötüsü de vardır, bayım. Çok daha kötüsü."

Gabriel, gözlerini engizitörün gözlerinin içine dikerek öylece durdu, adam sonunda gözlerini kaçırdı ve muhafızlara küçük bir işaret yaptı:

"Yarın tekrar görüşeceğiz, don Gabriel. Sizin seçiminize bağlı: İster işkence aletleriyle ister onlarsız..."

112

13 Sevitla, Şubat 1529

Gabriel, o akşam, bir saatten daha uzun bir süre, sinirleri tepesinde, boğazına dek yükselen bulantıyla, dar hücresinde bir aşağı bir yukarı yürüdü durdu. Tek açıklığı tahta bir kapı ve farelerin girip çıktığı bir havalandırma deliği olan dört duvar arasında gidip geliyordu. Tuvalet olarak kullandığı pis pis kokan bir kovanın üzerinde, bir içyağı kandili sarkıyordu. Duvarlar boyunca ot şilteler dizilmişti.

Bu iğrenç mağarayı ilkin Cadizli iki kumaş tüccarı, sonra da bir fırıncıyla paylaşmıştı; son iki aydır da, Bartolome isimli tuhaf bir keşişle arkadaşlık ediyordu.

Henüz çok genç olmasına karşın, keşişin saçları dökülmüştü. Zindanın sürekli karanlığında görülebildiği kadarıyla, gözleri sabah pusu gibi soluk, bazen gri, bazen maviydi.

Sağ elinin orta ve yüzük parmakları, doğuştan olsa gerek, tuhaf bir şekilde birbirlerine yapıştı. Şaşırtıcı bir kutsama işaretiyle tek bir parmak haline gelmiş gibi, aynı et ve deriyle kaplanmıştı.

Az konuşan bir adamdı. Hiç yakınmazdı, korkularını kimseye açmazdı.

Sorgulamalar için birçok kez gelip almışlardı, ama bir akşam, onu yatağına gardiyanların taşınması gerekmişti. Bütün bir gece inlemişti; ama sabah, Gabriel'in hiçbir sorusuna cevap vermemişti. Gabriel, onun zindana atılışının nedenini bile bilmiyordu. Gel gör ki, keşişi sessizliğe gömen şey, bir saklanma isteminden çok, tuhaf bir bilgelik gibi görünüyordu ona.

COHOVfSTA

""1ESTM

Sakin bu keşiş mükemmel bir oyuncu ve mahkumların boşboğazlıklarından bilgi derlemek için kutsal engizisyonun zindanlara dağıttığı casuslardan biri olmasın? insan zindana inmeyegör-sün, her şey mümkündür!

O sırada birader Bartolome aniden sert bir sesle bağırdı:

"Dolaşmayı bırakın, don Gabriel! Yatın ve sakinlesin. Kendinizi boş yere harap ediyorsunuz."

Gabriel titredi ve boyun eğdi. Ot şiltesine kıvrıldı ve bir süre hareketsiz kaldı. Sonra birader Bartolome'nin açık renk gözlerinin üzerine dikilip kaldığını fark ederek mırıldandı:

"Korkuyorum! Yarın beni aletlere sokacaklar. Kendime engel olamıyorum, korkuyorum."

Keşiş, evet anlamında başını salladı ve sustu. Gabriel bundan dolayı ona minnettar kaldı.

Teselli sözleri, öfkesini ve utancını daha da artırmaktan başka bir şeye yaramazdı.

Bütün azizler adına, Dona Francesca'nın mektubunu neden yok etmemişti sanki? Üstelik daha o mektubu aldığı gün, bunu yapmasındaki ihtiyatsızlığı da fark etmişken!

Birden, keşişe güvenmemesine karşın, onunla dertleşmek arzusuyla yanıp tutuştu. Rahip, cellatları tarafından onun yanına yerleştirilmişse bile, bunun ne önemi vardı artık! Konuşması

gerekiyordu, içindekini dökmek ve unutmak için, gerçeği şimdi söylemeliydi! Yarın, demirler bedenini parçalarken susma cesaretini gösterecek kadar unutmalıydı...

"Birader Bartolome, beni dinleyin! Baştan aşağı yanılıyorlar. Olmayan şeylerin olduğunu düşünüyorlar. Yalnızca konuştuk hepsi o, anlıyor musunuz? Aşk, kendinden geçme, ilahi tutku, serbestlik, tatlılık, faydalanma, mülkiyet... Kelimeler! Yalnızca kelimeler... Ama bana hiç inanmıyorlar."

"Hiç, asla."

"Buna karşılık, onlara şunu açıklamaya çalışabilirdim..."

"Hiçbir şey açıklama" diye boşuk bir sesle kestirip attı keşiş, ilk kez "sen" diyordu. "Hiçbir şey söyleme! İstersen acıdan haykır, ama konuşma."

114

Gabriel ürperdi. Kendi dişlerinin takırdadığının farkına vardı birden. Doğruldu ve kendini toparlamak için oturdu.

"Dona Francesca'ya da çoktan işkence yaptıklarını biliyorum, itiraf etmiş olmalı. Ama Tanrı bilir neyi... Papayı yadsıdığını mı, dinden döndüğünü mü, Lutherci sapkınlıkları mı!! Günaha kapıldığımızı mı..."

"Hayır. O bir şey söylemedi. Söyleseydi sana ihtiyaçları kalmazdı."

"Öyle mi sanıyorsun? Birbirimizin aşığı olduğumuzu benden duymak istiyorlar... Ne budalalık!"

"Değil miydiniz?"

"Yalnızca kelimeler, sana söylemiştim."

"Ne yazık, dostum! Kelimeler onlara bol bol yetiyor..."

Bir süre, belli belirsiz hışırtıların duyulduğu bir sessizlik, akıllarından geçen korkunç düşüncelere eşlik etti.

"Yarın" diye yeniden söze girdi Gabriel, "başparmaklarımı ezdiklerinde, ayaklarımı yaktıklarında ya da avuçlarımı deldiklerinde..."

"Gerdirilip çektirilmeyi ve yaralara zift dökülmesini de unutma!"

Keşişin gözlerindeki bir ışıltı, Gabriel'i gülümsetti. Onu boğan dehşeti, çok kısa bir an süresince aklından çıkardı. Birader Bartolome gülümsedi ve serin elini onun terden ıslanmış bileğine koydu:

"Bunları şimdiden düşünüp durma, don Gabriel. Aletlerden korkmak için yarın bol bol zamanın olacak..."

"Evet, bunu biliyorsun sen, değil mi?"

"Bunu biliyorum."

"Ee..?"

Birader Bartolome'nin eli, Gabriel'in bileğini bıraktı. Boyun damarları şişti, bakışları zindanın duvarlarında kayboldu. Farkında olmadan sakat parmaklarını oğuşturdu.

"Demirleri ya da ateşi yaklaştırdıkları andan önce, kendi hakkında hiçbir şey bilemezsin" dedi sonunda fısıltıyla. "Evet, bilincinde şimşek o anda çakar!"

115

"Sen konuştun mu?"

Bartolomâ kıpırdamadı. Çocuksu, ama öylesine bilge yüzü, uzak bir gülümsemeyle aydınlandı. Bitişip kaynamış iki parmağını Gabriel'e doğru kaldırdı.

"Sessizliğini koru, kardeşim. Ve dinlen şimdi."

Düş görüyordu, hücresinin kapısı birdenbire bir pencere kanadına dönüşmüştü. Ne ki, zindanın eşiğinden giren ne özgürlük, ne de ışıktı, vıcık vıcık bir yılan sürüşüydü. Sürüngenlerden oluşan ve onu yutan gerçek bir nehir boğazını sarıyor, ayaklarını çekiştiriyordu.

Haykırarak uyandı. Artık düş görmüyordu, ayak bileklerindeki demirleri çıkaran gardiyanlar alabildiğine geçmişti.

"Hey! Artık uyanmanız gerekiyor!" diye homurdandı kel kafalı bir gardiyan.

Gabriel yere düşen prangalarına baktı ve bön bön sordu:

"Vakit geldi mi?"

"Öyle görünüyor. Haydi, kalkın!"

"Beni nereye götürüyorsunuz?"

"Bilmiyor musunuz?"

Karanlıkta Bartolome'nin ısrarlı bakışını hissetti. Ama ne o, ne de öteki, bir hareket ya da bir söz için zaman bulabildi. Onu ilkin merdivene, sonra da koridorlara ittiler; birkaç dakikada, nasıl olduğunu anlayamadan zindanın ana kapısından açılan küçük kapının önünde buldu

kendini. Muhafızlar, onun sorularını duymazdan geliyorlar, sanki yokmuş gibi davranıyorlardı! Kara yağız bir gardiyan anahtarları şıkırdatarak kilidi çevirdi; küçük demir kapı açıldı ve öte tarafında, meydan, şafağın ilk ışıklarıyla beliriverdi. Ne gülünç durum..! Yeniden itelediler onu. Eşikte tökezledi ve ayak parmaklarından birini kaldırım taşının sivri köşesine çarparak yaraladı. Tam geri döndüğü anda, kapının arkasından kapatıldığını gördü. Şimdi dışarda, Rosario meydanında, yalnız başınaydı. Bacakları ve bilekleri serbestti. Başının üzerinde gökyüzü geniş ve lekesizdi!

116

"Yani...şimdi?... " diye mırıldandı.

Buna inanamıyordu. O kelimeyi söylemek bile istemiyordu! Artık o da kelimelere güvenmiyordu!

Ama bir köpek ağır ağır geçti ve uyuşuk bir tavırla zindanın kapısına işedi; sonra alanı aynı rahvan gidişle geçerek Cuesta del Rosario'ya kadar uzaklaştı. Bakışlarıyla köpeği izleyen Gabriel, orada çift koşulu bir araba gördü. Siyah ve gümüşü renkli kasası pırlı pırlı, kapısının üzerindeki armayı hemen tanıdı.

Ağzı açık bakakaldı.

Talavera markisinin arabası... Babasının arabası!

Kapısı aralandı. Eldivenli bir el ona doğru sallandı. Arabacının peykesi üzerinde bir uşak ona bakıyordu.

Gabriel, akıllı karmakarışık, alanı geçti. Döşeme taşlarının serinliği çıplak ayaklarını yavaş yavaş donduruyordu. Arabanın yanına yeterince yaklaşıncaya çok tanıdık bir ses,

"Haydi binin, salak oğlu salak!" diye buyurdu. "Bütün kentin, bulunduğunuz duruma hayran kalmasını mı bekliyorsunuz?"

itaat etti. Her zaman itaat ettiği gibi. Oturur oturmaz, araba hareket etti.

Arabanın gösterişi ve babasının göz alıcı Segovia yeleği, kendi durumunun bilincine varmasını sağladı birden. Bir zamanlar siyah olan külot pantolonu tozdan grileşmiş, gömleği, bedenine sıkı sıkı oturan giysisindeki büyük bir yırtıktan dışarı sarkmıştı. Dizlerine kadar çıkan çorapları baştan sona delik deşikti. Zincir baklalarının deriyi mahvedeceği bahanesiyle çizmelerine muhafızlar tarafından el konulalı çok zaman olmuştu.

Küçük, siyah gözlerinden, markinin de aynı şeyleri düşündüğü anlaşılıyordu. Eldivenli parmağı yanındaki bohçayı gösterirken yüzünü tiksintiyle ekşiterek gözlerini başka yöne çevirdi:

"Tanrım! Ne koku bu böyle!... Temiz giysiler şurada. Birazdan giyersiniz... Ah! Ne pislik!"

Gabriel belli belirsiz, alaycı bir reverans yaptı:

"Bundan dolayı üzgünüm, efendim."

117

"Olmanız da gerekir zaten! Kurtulmanız bana üç bin iki yüz dukaya mal olduğu düşünülürse! Bu, Almeria'daki topraklarımın yıllık geliri kadar. Hepsini sizin ipe sapa gelmez davranışlarınız ve şu kaltak için..."

"Efendim, ben..."

Arabanın sarsılmasıyla markinin şapkası sallandı, ama o ellerini kararlı bir şekilde çırpı:

"Hayır, hayır! Tek kelime dahi istemiyorum, bayım! Sizden tek bir kelime daha işitmek istemiyorum! Buraya kadar. Şu ana kadar sizinle ilgilenmem yalnızca adımın şerefi içindir, eğitim giderlerinizi karşılamam yalnızca adımın şerefi içindir. Size gelince, siz baştan beri, bu ismi çılgın ve sapkın çevrelere sürüklemekten geri durmadınız! Aman Tanrım! Talavera Markisi dinden sapma kuşkusu altında, çünkü piçi, Lutherçilerin evinde uçkur çözüyor!... Üç bin iki yüz duka! İsmimi Kutsal Kurulun kayıtlarından çıkarmak için diz çöküp yalvarmalar, lütuf isteme dilekçeleri, küçük düşürücü vaatlerde bulunmalar, sıkıntılar içinde iki ay ve karanlıkta el yordamıyla çabalama-lar... İşte bana maliyetiniz bu! Ama artık bitti, tamamen bitti. Ekselansları Baş Engizitöre gözden kaybolacağınız hakkında söz verdim. Sizi hayatımdan, dahil ettiğim kadar basit bir şekilde çıkarıyorum..."

Marki yeleğinin cebinden, kırmızı mühürlü bir mektup çıkardı ve ölü bir fare tutuyormuş gibi öne doğru uzattı.

"İşte Napoli'de, Dominiken rahipler yanında sizi bekleyen görevin kâğıtları. Son bir Hristiyan iyilikseverliği, beni size bir gelecek bağışlamaya zorluyor! Bununla birlikte, gelecekte herhangi bir şekilde benden bir şey istemenizi yasakladığıma dikkatinizi çekerim! Bir kanun adamı benim bütün kayıtlarımdan, sizin varlığınızla ilgili her şeyi çıkardı..."

"Demek beni evlatlıktan reddediyorsunuz, öyle mi?" diye homurdandı Gabriel. "Bir fahişeyi reddeder gibi yani...?"

Öfkesinden sesi dikleşmiş, soluğu sıklaşmıştı. Atların durması için bağırdı ve araba yavaşlarken babasının hâlâ elinde tutmakta olduğu mektubu yakaladı, yırttı ve parçalarını koltuğa fırlatırken ağzından taş gibi sözler döküldü:

118

"Beni zaten her zaman bir baş belası olarak gördünüz, efendim! ••• Sizden hiçbir zaman hiçbir şey almadığıma göre, efendim, bundan böyle de hiçbir şey istemiyorum. Sizin tarafınızdan reddedildiğime göre, ben de sizi reddediyorum. Madem ki, beni hor görüyorsunuz, ben de sizi hor görüyorum ve size hınç duyuyorum. Artık isminizi taşımıyorum, bundan büyük bir rahatlama duyuyorum: Ama bir gün siz benim adımla işiteceksiniz."

Markinin ağız sudan çıkarılmış bir balık gibi bir açılıp bir kapanıyordu. Gabriel yere atladı ve kapıyı çarptı. Arabacı, dizginler elinde, tereddüt etti. Bastonun cama vurmasıyla araba harekete geçerken, kapı yeniden açıldı ve elbise bohçası kaldırım taşlarına düştü.

Gabriel alaylı alaylı gülümsüyordu, ama bir ceset gibi de kaskatıydı. Kalbi hızlı hızlı çarpıyordu. Arabanın tekerlek sesleri duyulmaz olduğunda, hıçkırıklar göğsünü tıkadı. Bir duvara dayanmak için üç adım attı, ama şiddetli hıçkırıklar boğazında kay-nayarak patlamaya başlamıştı bile.

Tepeden tırnağa titriyor, bacakları tutmuyordu. Sabah sabah yoldan geçenlerin bakışlarına aldırmadan, ölmekte olan bir adam gibi diz üstü bıraktı kendini.

119

14 ^umeSamda, Şubat 1529

"Demek puma seninle konuştu?"

Manco'nun gözleri inanmazlık ve heyecanla parlıyordu.

"Yavaş ol, Manco..." diye uyardı, Paullu alçak sesle kardeşini.

Canchaöa herkes uyuyordu. Anamaya mavi gözlerini kırpiştırdı.

"Benimle konuşanı görüntü olarak görmedim, Manco. İnsan mıydı, puma mıydı, söyleyemem.

Ama ses, baban Huayna Capac'ın sesiydi. Elimi eline aldığı günden daha güçlü bir sesle konuşmasına karşın, onu hemen tanıdım..."

"Babam sana dokunmuş muydu?"

"Çok yaşlı ve hastaydı... Gözlerimi ona doğru kaldırmamı istedi benden."

"Sen de ona baktın ha?"

Manco'nun şaşkınlığı öylesine büyük, bakışları öylesine masumiyet yüklüydü ki, Anamaya gülümsedi. Manco yaşça ondan pek az büyüktü, ama yaşamı daha şimdiden deneyimlerle dolu olan Anamaya, yüreğiyle ve aklıyla ondan çok daha olgun hissediyordu kendini...

"Evet, inka'ya baktım" diye fısıldadı gülerek, "ama ölmedim işte. Ya da öldüm, ama bu dünyaya yeniden geldim!"

"Ya kurumuş bedeni? O neredeydi?"

"Bilmiyorum. Belki de tapınakta. Üzgünüm, daha fazlasını bilmiyorum..."

"Çözmeye çaba gösterilmemesi daha hayırlı olan muammalar vardır" diyerek içini çekti Paullu.

"Önemli de değil zaten" diye gülümseyerek tekrar söze başladı Anamaya. "Önemli olan, babanızın tapınaktaki yerine tekrar dönmesi ve bütün oğullarıyla bütün Yaşlıların yakınında kalması değil mi? Dünyanın tek düzeni bu değil mi?"

Manco bir baş işaretiyle onayladı, ama uzunca bir süre o da, kardeşi de düşünceli kaldılar; böylesi bir mucizenin ne anlama gelebileceğini çözmeye çalışıyorlardı. Sonra Paullu yumuşak bir sesle haberi verdi:

"Yarın gidiyoruz."

"Bu kadar erken mi? Ama neden?"

"Bütün bu olup bitenlerden sonra" dedi Manco, "bizim kabileden olanlar orada, Cuzco'da, kardeşimiz Huascar'a katılmak üzere daha erken yola çıkmaya karar verdiler..."

"Öyle görünüyor ki, kardeşiniz Huascar çok aceleci bir adam. Özellikle de Tek Efendi olmak için çok acele ediyor!"

Paullu gülümsemeye çalıştı, ama Manco alay belirtisi vermedi. Anamaya'nın beyaz tenli koluna, bir erkek kardeş inceliğiyle, hafif hafif dokundu.

"Senin gücünü öğrendiği zaman" dedi çok alçak bir sesle, "seni yanında isteyecektir. Savaşı yalnız bunun için göze alacaktır..."

"Benim için mi? Ne çılgınlık!"

"Hayır. Sen dünyalar arasında gidip geliyorsun, babamız seninle konuşuyor, sana öğüt veriyor... Atahuallpa'nın seni yanında tutmakla kazandığı güç, çok büyük... Huascar buna katlanamaz."

"Evet" diye ekledi Paullu kaygılı kaygılı. "Senden uzak kalmak-tansa, gerekirse, seni toz halinde ele geçirmeyi tercih eder!"

"Villa Oma, bunu bana daha önceden söylemişti" dedi Anamaya karamsarlıkla.

İç avluya düşen bir taş onları yerlerinden sıçrattı.

121

"Biri bizi dinliyor!" diye fısıldadı Paullu.

Bir süre üçü de, dışarda hüküm süren karanlık ve boş geceye diktiler gözlerini. Sonra Manco omuzlarını silkerek, mangaldaki ateşe biraz odun attı.

"Bizi bir arada görmemeliler" diye mırıldandı Anamaya. "Şu sıralar her şey kuşku uyandırıyor! Bu belki de Guaypar'dır!"

"Onu unut!" diye homurdandı Manco, gözleri yükselen alevler gibi ateşli. "Ne yaparsa yapsın, Paullu ve ben, seni ondan koruyacağız."

"Hep bizim dostumuz olarak kalma sözü veren sen değil misin?" diye sordu Paullu sevgiyle.

"Evet... Sizin dostunuzum."

Göğsünde düğümlenen heyecan yüzünden, Anamaya'nın sesi neredeyse işitilmeyecek kadar hafif çıktı.

"Ama biliyorsunuz ki, aynı kabileden değiliz. Bundan böyle benimle görülürseniz Cuzcolular sizi ihanetle suçlarlar."

"Vız gelir" diye yapıştırdı Manco onun elini yakalayıp kalbinin üzerine koyarken, "gene de dostumuz olduğunı söyleriz, çünkü sen babamız Huayna Capac'ın sırdaşı olan kızsın!"

Gözleri, Anamaya'nın gözlerine dalmış durumda bir saniye tereddüt ettikten sonra ekledi:

"Ve çünkü sen güzelsin ve çünkü biz seni seviyoruz..."

"Bakin!" diye haykırdı Paullu.

Mangalda yanmakta olan alevler, ateşin bulunduğu çömleğin kenarlarından taşarak birden büyüdü. Kireç badanalı kerpiç duvarda, uzun, canlı gölgeler oynadı. Ve birden, Anamaya, Paullu'nun, eliyle neyi işaret ettiğini anladı. Gölge, bir kuş biçimini aldı. Dans ediyor gibiydi. Uzun boynu, gagası ve başı... ve kanatları, bükülmüş ve sivri... Bir kondor! Evet, gökyüzünde, çok yükseklerde, Ay Anaya çok yakın uçuyor olması gereken bir akbabanın küçük gölgesi! "Koru bizi, akbaba" diye fısıldadı Anamaya ellerini ona doğru açarak. "Bizi koru ve uçuşun bitmesin."

122

"Efendi Atahuaiipa!"

İnti Palla'nın anacosunun kumaşı incecik bir yünlü dokumaydı ve büyük, diri göğüslerinin yuvarlak hatlarını gizleyemi-yordu. İnka'nın oda kapısındaki örtünün altından, başı önde ilerlerken koyu gözlerinde heyecan pırıltıları vardı.

Atahuaiipa, onu geri çevirmek isteyen hizmetkâra bir işaret yaptı. Yanacona eğildi ve gerileyerek, bir çeşme şırıltısı gelen iç avluya doğru gözden kayboldu.

Oda, bir tapınaktan bile daha zengin döşenmişti: Altın ve gümüş varaklar, mavi, lâl rengi, parlak sarı kuştüyünden duvar kaplaması, yüz çeşit motifli kilimler... Yapraklarla kaplı, yamuk biçimindeki dar nişlerde, altından yapılmış erkek, kadın ve lama heykeltikileri sıralanmıştı. Bunlardan başka, büyük bir incelikle şekillendirilip boyanmış, eli topuzlu savaşçıları savaşırken gösteren kil heykeller de vardı. Soldaki duvarda, küçük altın karelerle kaplı bir tören gömleği asılıydı. Aşağıda, bir taburenin üstünde, ince burunlu, ağzı açık puma kafası şeklinde, chicha dolu bir keros vardı. Meşalelerin oynak ışığında altın dişleri yırtıcı pırıltılar saçıyor, boyalı ahşap kupa canlanıp ısıracakmış gibi görünüyordu.

Alpaka bir şilte üzerinde, iki kadının arasında, bedeni yalnızca siyah beyaz damalı bir unkuy\la örtülü yatan Atahuaiipa, bir dirseği üzerinde doğruldu. Yalın duruşuna karşın, çıplak kafası, yalnızca bant geçirilmiş alnı, yüz çizgilerindeki güç ve soyluluk gene de göz alıcıydı. Memesi yırtılmış, disk takılı olmayan kulağı hemen hiç göze çarpmıyordu.

İnti Palla, yapmaması gerektiği halde, başını eğmeden önce birkaç saniye, onun yüzünün ayrıntılarını gözden geçirmeden edemedi. Onu en çok çeken şeyin hangisi olduğunu bilmiyordu: Mekânın görkemi mi, yoksa yalnızca, böylesine mükemmel a-ğzılı, böylesine yakışıklı bu adamın bakışları karşısında bulunmak, onun baktığı ve arzuladığı biri olmak mı?..

"Ne istiyorsun, İnti Palla?" diye sordu bezgin bir sesle.

"Seninle konuşmak, güçlü efendim."

"Gecenin ortasında, dinlendiğim bir sırada mı? Yorgunum! Günler, benim için uzun olduğu kadar da ağır. Beni boş yere rahatsız ettiysen kamçılanacaksın, kibirli kız."

123

İnti Palla birkaç anlama çekilebilecek şekilde gülümsedi:

"Senin hoşuna gitmekten başka bir kibrim yok, güçlü efendim. Ve bunu sana, şafağı beklemeden kanıtlamak istiyorum."

Boğuk sesi ve saygılı duruşunda kalçalarının aşırı hareketliliği, aldanmaya yer bırakmıyordu.

Atahuallpa, kızın ona anlatmak istediği her şeyi anladı.

Sağ eliyle, yanında yatan genç kızlardan birinin yanağını okşadı. Parmakları çıplak bir omuzdan kayarak çok genç bir göğse hafifçe dokundu. Gülümsedi ve buyurdu:

"Anaların yanına dönün ve beni cariyeye yalnız bırakın."

Kızlar hemen yataktan çıktılar. Hizmetçiler onların üstlerine bir şey giydirmek için atıldıklarında birkaç fısıltı işitildi. Sessizlik yeniden çöktüğünde Atahuallpa, İnti Palla'nın karşısına oturdu:

"Yaklaş, kadın."

İnti Palla yapmacık bir sıkılganlıkla dizlerinin üzerine çöktü ve ona, dokunacak kadar yaklaştı.

Alnını bir kez daha, şilteye kadar eğdi, Atahuallpa'nın sol elini çekip, yüzük parmağını süsleyen güneş yüzüğünü öptü. Cantuta esansı kokuyordu ve beyaz görünsünler diye, yanaklarına

gardenya merhemi sürmüştü. Gerçekten mi, yapmacık mı bilinmez, sık ve kesik kesik soluyordu. Halinde, puma kafalı kerosun yırtıcılığını anımsatan bir ağgözlülük seziliyordu.

Atahuallpa çevik bir hareketle, İnti Palla'nın geniş cumb/sini tutan kuşağı çözdü, toprak rengi kumaş kaydı. İnti Palla, başı öne eğik, çırılçıplak kaldı.

Ama Atahuallpa onun ipeksi, kusursuz tenli vücudunu hayranlıkla seyrederek hareketsiz kaldığından, inti Palla doğruldu, keros biçimindeki kupayı iki eliyle kavradı ve Efendisine uzattı.

Atahuallpa, parmaklarını pumanın altın dişlerinden geçirerek uzun bir yudum aldıktan sonra, genç kadın yatağa uzandı ve ona sarıldı.

"Kesinlikle haklısın, cariyeye" diye iç geçirdi Atahuallpa chicha kupasını boşaltırken, "bu, şafağa kadar bekleyemezdi."

İnti Palla, ellerini damalı uncunun altına soktu ve Atahuallpa'nın tüysüz gövdesini okşadı.

124

"Efendim, ben senin zevkin için buradayım... Ama özellikle de bilesin diye!"

"Neyi bileyim? Ne demek istiyorsun?"

"O kızın sana ihanet ettiğini."

Atahuallpa'nın alkol etkisiyle ağırlaşan gözkapakları kırıştı, bakışı ifadesiz bir şekilde dondu.

Pumanın altın dişlerini İnti palla'nın alnına dayadı.

"Peki, kimmiş bakalım bana ihanete cüret eden?"

"Mavi gözlü kız. Onu, kardeşin Huascar'ın köpekleri Manco ve Paullu'yla birlikteyken yakaladım. Konuştuklarını işittim... Tek Efendinin öteki dünyaya göçtüğü gece ona söylediklerini Huascar'a ve Cuzcolulara açıklayacak!"

Atahuallpa kısa bir an tepkisiz kaldı. Bir tek, İnti Palla'nın parmaklarından kurtulmak için, gövdesini geri çekti. Sonra bir bilek hareketiyle kerosu taburenin üzerine fırlattı. Tahta kupa boğuk bir takırtıyla çatladı. Pumanın altın dişleri kırıldı ve yere saçıldı. Kızgınlık ve yırtıcılık şimdi Atahuallpa'nın yüzüne geçmişti:

"Yani bunun için mi bu akşam beni görmekte bu kadar acele ettin?"

İnti Palla bir sezgiyle göğsünü örterek ve eğilerek geriye çekildi:

"Sana yürekten bağlıyım, Efendim. Sana gerçeği söylüyorum."

Atahuallpa inanılmaz bir yumuşaklıkla, cariyenin incecik yüzünü kavradı ve kaldırdı. Şehvetli dudaklarına, yumuşak yanaklarına, uzun kirpiklerine yakından baktı. Başparmağının ucuyla, kapalı gözkapaklarına hafifçe dokundu:

"Bana yardım edeceksin, İnti Palla" diye mırıldandı.

"Ne istersen yaparım..."

"Babam Huayna Capac'ın iradesine bir kere daha karışırsan, aşağıdaki dünyaya benim yas törenimde öldürülmeden önce kavuşursun. Beni anlıyor musun?"

İnti Palla'nın yüzündeki kan çekildi. Önüne geçemediği bir titreme aldı onu. İnka'nın güçlü ellerinden kurtulmaya çalıştı. Atahuallpa'nın yumuşak tutuşu giderek hoyratlaşmıştı.

125

"Efendim, sana hizmet etmekten başka bir şey istemiyordum!"

"Bana tek bir şekilde hizmet edebilirsin, kadın. Yalnızca bir tek şekilde."

İnti Palla'nın gözleri dehşetle açılmıştı.

Atahualpa parmaklarını gevşetti. Eli cariyenin çıplak, muhteşem vücudu üzerinde kaydı. Sonra tekrar yukarı doğru hızla kaldırdı ve güneş yüzüğünün çıkıntıları, koyu renkli, sert meme üzerinde ince bir çizik yaptı; küçük bir kan damlası belirdi, inti Palla, ağzı kapalı, inlememeye çalışıyor, en küçük bir harekete bile cesaret edemiyordu. Atahualpa eğildi ve diliyle yarayı yaladı.

Gecenin sessizliği, çeşmelerden akan suların müziğinin hafif hafif işitildiği bütün canc/jayı dolduruyordu. Meşalelerin dans eden ışıkları karanlığı zar zor yırtıyordu.

Artık konuşmuyorlardı. Yalnızca, bazen bir çığlığa, bazen bir iniltiye dönüşen, hızlanan solumaları vardı. Atahualpa güçlü, mutlu ve özgür, sevişmenin tadına vardı. Duyduğu hazla altında gülümseyen İnti Palla'nın yanaklarına süzülen gözyaşlarını görmedi. Bunlar kin gözyaşlarıydı.

126

15 Sevittd, Şubat 1529

Hanın adı "Dipsiz Fıçfydı. Patronu şişman, asık yüzlü, belki de zindana yakınlığı nedeniyle filozoflaşmış bir adamdı. Gabriel ona bir oda ve yıkanıp üstünü değiştirmek için bir kova sıcak su verip veremeyeceğini sorunca hiç şaşırmadı.

"Bu, üç maravedf eder" diye yanıtlamakla yetindi.

Gabriel kabul edince ekledi:

"Para peşin."

Gabriel, çorabının zindandan artan kısmından, acınacak derecede yassılmış bir kese çıkardı. Onun içinden de tek bir parça, görünüşü çok acıklı bir reyale çıkardı. Hancının geriye verdiği otuz bir maravâdiyi dikkatle saydı.

Bir saatten daha kısa bir süre sonra, hanın salonunda tekrar görüldüğünde yepyeni bir adam olmuştu. Giysileri gösterişli değildi ama temiz, boyuna uygun ve gömleği dışında, çoraplarından yelege kadar siyahtı. Yeniden doğuşunu tamamlamak için bir berber bulmaktan başka yapacağı bir şey kalmamıştı. Ondan sonra sıra, gelecek bilmecesini düşünmeye gelecekti.

Çıkacağı anda, domuz yağlı bir çorbanın kokusu onu sımsıkı yakalayıp durdurdu. Ölçsüz bir açlık duygusu üzerine çullandı.

Hancı, gereksiz tek söz söylemeden, ona, karanlıkta bir masa işaret etti. Gabriel, taburenin üzerine düşer gibi bıraktı kendini ve soluk soluğa, siparişini verdi:

' Maravedi: Kuruş değerinde eski İspanyol parası (ç.n.).

"Bir tabak gacha," bir testi Cadiz şarabı ve bir somun zeytinli ekmek."

"Dört maravedi daha..."

"...para peşin, biliyorum."

Sipariş vermesinden bile daha kısa bir zamanda tabağı sıyırdı, somunu yuttu ve testi boşalttı. Çorba harika geldi, ekmek bir şaheserdi, şarap bir iksirdi. Yeniden başı dönüyorsa, bunun daha iyi bir nedeni vardı! Ne zamandır adına yemek denilebilecek böyle bir yemek yememişti.

Bedenini tatlı bir sarhoşluk sarmıştı. Bir testi şarap daha istedi.

Şarabın kalanını kederli kederli boşaltırken ve maravedileri hancının avuçlarında sinekler gibi havalanırken, özgürlük ona birdenbire daha az çekici görünmeye başlamıştı.

"Affedersiniz, saygıdeğer efendim, ama merakımızı giderebilir miyiz?"

Konuşan iri kıyım bir adamdı. Omuzları bir hammalınkiler kadar genişti. Ama yüzü sipsivri, sakalı düzgün kesimli ve bakımlıydı. Sivri ve kemerli burnu, muzipçe pırıldayan gözlerinin de yalanlamadığı bir kurnazlık havası veriyordu ona. Alnı kırış kırıştı, cildi güneşte yanmıştı.

Yanında, ondan daha az iri, kara derili bir adam duruyordu. Çizgileri çekici, elmacık kemikleri çıkık, bakışları zeki, hareketli, emin ama kibirden uzaktı. Dudakları ince, çenesi tüysüzdü. Sağ kulağından, denizcilerde adet olduğu gibi, büyük altın bir halka sarkıyordu. "İspanya'da az görülenlerden bir zenci" diye düşündü Gabriel.

"Evet, beyler?" diye cevap verdi sonunda, çenesini kaldırarak, tetikte.

Beyaz devin yüzüne bir gülümseme yayıldı ve zoraki bir kibarlıkla başını eğdi. Bir tabure çekti ve nazlanmadan oturdu.

"Saygıdeğer efendim... Demin, kir pas içinde, giysileriniz yırtık pırtık geldiğinizde biz şurada, köşedeydik. Ve şimdi yeni bir

" Gacha: Yulaf lapası (İsp.).

128

metelik gibi tertemiz ortaya çıktınız! Acı acı kokan şu çorbayı, şu üç günlük bayat ekmeği, şu berbat şarabı bir kral ziyafetiymiş gibi yediniz, daha doğrusu yalayıp yuttunuz. 'Hey' dedim arkadaşım Sebastian'a, 'işte zindanda kaldığı günlerin kokusunu taşıyan biri!'

Adam göz kırptı, ayakta bekleyen arkadaşına gülümseyerek baktı ve alçak sesle ekledi:

"Üstelik orada geçirilen günlerin sayısı da öyle az buz değil gibi! Sizi rahatsız etmek istemedim, tam tersine..."

Gabriel birkaç saniye sessiz kaldı. Doğruldu, elini tehdit etmek ister gibi kaldırdı; ama bu hareketiyle müthiş bir yorgunluk göktü üzerine. Gülerek yeniden taburesine çökmekten kendini alamadı.

"Gerçekten de az buz değil!" dedi. "Ama ben başka şey düşünmeyi yeğlerim, canınızı sıkmazsa. Kiminle tanışma şerefine erdiğimi öğrenebilir miyim?"

Dev cevap vermeden önce, koca yumruğunun bir hareketiyle hancıyı çağırdı ve yeni bir testi istedi.

"Benim adım Pedro de Candia. Ama dostlarım, Yunan asıllı olduğum için 'Grek' derler sadece. Bu da Sebastian de la Cruz. Derisinin rengi yüzünden kendisi biraz esirdir ama daha çok benim serüven arkadaşımıdır."

Siyah adam, alaycı bir bakışla ve tek bir sözle bu tanıştırmayı onayladı:

"Hizmetkârınız, saygıdeğer efendim!"

Gabriel, neşeyle küçük bir hareket yapmaktan kendini alamadı.

"Nereden çıktı bu hitap, beyler? Neden bana saygıdeğer efendimiz deyip duruyorsunuz böyle?"

Grek, göz ucuyla Sebastian'a baktı. Şaşkınlıkları ciddiydi.

"Bir caba//eroya* böyle hitap edilmez mi?"

Gabriel kahkahalarla güldü.

"On yıldır böyle denmiyor artık!"

"Şövalye, beyefendi anlamında kullanılan İspanyolca bir sözcük."

129

Gülümseyerek iki arkadaşı gözden geçirdi: Onların da uzun çorapları, gömlekleri ve ceketleri daha dün giyilmiş benzemiyordu. Kumaşları kullanmaktan ve yıkanmaktan yıpranmıştı:

"Hint Adalarından geliyoruz da ondan. Geleli topu topu bir ay kadar oluyor."

"Ya?"

"Orada yeni bir ülke keşfettik" diye atıldı siyah Sebastian.

"Anlıyorum" diye mırıldandı Gabriel, birden ilgisi artıverdi, ama belli etmek istemedi.

Grek, meydanın diğer yanında, kapısına güneş vurmuş zindanı parmak ucuyla göstererek ekledi:

"Bizi on yıldan fazladır, dünyanın ta öteki ucuna götüren kaptanımız Francisco Pizarro, çok eski ve adi bir borç hikâyesi yüzünden oraya hapsedildi. Gemimizin burnu iskeleye dokunur dokunmaz, muhafızlar tarafından kallesçe tutuklandı. Utanılacak şey! Zavallı, üç haftadır zindanda çürüyor. Biz de işte burada, onu bekliyoruz."

Conquistador'lar\' gözlerinde üzüntünün gölgesi vardı. Gabriel, onlara bir şefkat duymaktan kendini alamadı.

"Adım Gabriel Montelo... Hayır, artık sadece Gabriel. Bana don Gabriel deyin, böylesi daha iyi. Doğru tahmin ettiniz, ama yarı yarıya yanıldınız. Evet, daha bu sabah zindandaydım, ama şu karşıdaki zindanda değil..."

"Hangisinde?" diye sordu Grek.

Gabriel, dudaklarında bir gülümseme, dikkatle ona baktı:

"Bana Hint Adalarından söz eder misiniz?" dedi sevimli bir tavırla.

*

Grek ve Sebastian susmak bilmiyorlardı.

"Gözünüzün önünde canlandırmanız gerek, don Gabriel! Karşınızda uçsuz bucaksız deniz, ayaklarınızın altında kızgın kum,

' Conquistador: Fatih. Ortaçağda, Amerika kıtasını fethetmeye giden İspanyol serüvencilerine verilen ad (ç.n.).

130

arkanızda tahta bir duvar gibi yükselen sık orman, tepenizde zehirli oklarıyla ağaçlara tünemiş vahşiler. Ve güneşin kızarttığı bizler!"

"Uzun zaman mı kaldınız orada?"

"Aylarca, don Gabriel! Aylarca. Sonunda örümcek yemeye başladık. Kann kısmında et olan, biraz iri bir tür örümcek. Ancak, önce iğnesini çıkarmak gerekiyordu, yoksa şişmeye başlıyordunuz... Bir de tüylü oldukları için ön ayaklarını koparıp atmak gerekiyordu. Yoksa gırtlığa tutunup yapışıyorlar, insanın içini dışına çıkarıyorlardı! Ama başlangıçta karınca yumurtaları vardı... Onlar da hiç fena değillerdi. Ya da çok yağlı, koyu kahverengi ve parlak kurtçuklar vardı. Ölmüş ağaçların içinde buluyorduk. Kızartması çok besleyiciydi..."

"Ya kendi hayvanlarınız?" diye sordu Gabriel, anlatılanların dehşetinden olduğu kadar şaraptan da midesi bulanarak. "Bazen savaşlarda da yapıldığı gibi, hayvanlarınızı yiyebilirdiniz..."

İki conquistador kahkahayı bastılar.

"Onlar çoktan yenip yutulmuştu! Kumsalda geçirdiğimiz dört haftadan sonra köpekler ağıltan çığına dönmüşlerdi. İlk önce onları kızarttık. İki atımız vardı: Kemiklerine kadar silinip süprüldü. Müthiş bir ağıltı, müthiş, size söylüyorum. Bir gün içimizden biri palaskasını çıkardı ve kaynatıp pişirdi. Çizmelerimizi bile yedik! Ve doyduk!"

Siyah Sebastian yumuşak sesiyle ekledi:

"Kertenkeleler de vardı... Tadı fena sayılmazdı. Ama yakalamak çok zordu. Hem sonra ısırıkları zaman insanı bir iki saat içinde öldürüyorlardı. Bazıları seçim yapıyorlardı: Ağıltan mı ölelim, yoksa kertenkelelerden mi..."

"İsa aşkına!..."

Grek, Gabriel'in bileğini yakaladı.

"Ama kaptan... O daima, hattâ en umutsuz anlarda bile altın ülkeyi bulacağına inandı! Hattâ şu, az kalsın geberip gideceğimiz, lanetli kumsalda bile... Sana bunu daha önce de anlatmıştım, ha, Sebastian?"

Zenci gülümseyerek onayladı. Candia taburesini iterek yavaşça doğruldu. Dev cüssesiyle, gözleri yarı kapalı, bir caballercnun soyluluğu içinde, Gabriel'i tepeden şöyle bir süzdü.

131

w

inleseliaptarı yani, dimdik ve sert; başkal-ıdamlliiikara gözleriyle teker teker bakarak e

sa^orum! Sabır, dostlarım; sabır arka-

gerjiii Gece, düşünö gördüğünüz altın

Den3e yarılacak ve Kutsal Bakire Mer-,fia do:S gösterecek. Bana güvenin! Uzun kötüa gördüm.

Savaşmak gerektiğinde lynek fffide de beklenir. Bakın bana: Pasifik ı^kyart'^ak için vahşilerle ve canavar hay-

ornififide geçtim. Kutsal Bakirenin bana ".ttiği, iş sona altın kaplı şu Pirou'ya ulaşmak [nusı»ie geçiyorum! Sabır companerosV 'e: Gtiecekler. Ve onları bulacaklar! Boş jşe yfş taşaklarınızı ne yapacağınızı bilmi-

in! M* de bir savaştır!..."

yerinirken, handa sessizlik donmuş gi-'(?lun#i'in korkudan ürperiyormuş gibi di-âunuti

Heyecan kollarını bacaklarını katibini fctı. Tutuk bir sesle sordu:

geri'fcfiü?"

rapas*© bakarak başını salladı:

pnra.it gölden geçirir gibi kolayca gemiyi i. Ta»|ir kaptan!"

I?"

Mştu*k gülümseyerek.

w

m ps'nun söylediği şekilde" diye ekledi

say#yarak.

Perüteil isterseniz, don Gabriel."

^larali1

er yAattın! Ve yerliler, başka yerlerde ras giysiika, tuhaf hayvanlar, tuhaf sebzeler..."

\\i

ına gelen İspanyolca bir sözcük.

"Siz, kendi gözlerinizle gördünüz mü?"

"Kesinlikle! Sebastian'a sor!"

"Ben kendi gözlerimle gördüm. Yemin edebilirim."

"Öyleyse burada ne işiniz var?"

"Don Francisco, vali olarak atanmak için kralı görmeye geldi. Kaptan Cortez'in atandığı gibi!"

"Ama kraldan randevu almak için önce zindandan çıkması gerekiyor" diye atıldı Sebastian biraz alaycı.

"Alay etmenin zamanı değil" diye homurdandı Grek.

Gene sessizlik oldu. Gabriel şarap maşrapasını iterek sordu:

"Kaptan don Francisco vali olursa, Hint Adalarına mı dönecek?"

"Elbette! Mümkün olduğu kadar çabuk."

"Şu Peru'nun fethi için, öyle mi?"

"Tastamam öyle."

"Şu halde, iyi niyetli adamlara ihtiyacı olacak!"

Grek'in gülümsemesi ateş gibiydi.

"Hey, yeni dostumuz don Gabriel bu ülkeyi görmekten hoşlanacağı benzer, Sebastian..."

Ama siyah adam bir çığlık attı ve koluyla zindandan tarafı gösterdi.

"Pedro! İşte o! Bak..."

Üçü birden, aynı anda ayağa fırladı. Orada, güneşin altında, sırtında gri ve nar çiçeği kırmızısı parlak bir ceket, ayağında rengi atmış yeşil çoraplarıyla, inanılmayacak kadar zayıf bir adam, arkasından kapanan zindan kapısının önünde üç adım attı. Gri, uzun saçlarını kocaman bir kaz tüyü takılı bir şapka örtüyordu. Ama şapkanın altında, Gabriel, heyecandan titreyerek, daha önce kimsede görmediği bir bakışın parladığı kanısına vardı.

Peru'nun kâşifi bir adım daha ilerledi, kılıç kemerinin omuz kayışını düzeltilti. Bir zindanın karanlığında üç hafta geçirdiğine kimse inanamazdı. İnsanların gelip önünde eğilmeleri için yüzyıl daha öylece bekleyebilirmiş gibi görünüyordu.

133

"Onu bir dinleseydiniz, kaptanı yani, dimdik ve sert; başkaldırmaya hazır adamlarına kapkara gözleriyle teker teker bakarak konuşurdu. 'Size sabredin diyorum! Sabır, dostlarım; sabır arkadaşlarım! Ruiz geri dönecek. Gece, düşünü gördüğünüz altın ülkeyi bulacak: Deniz, önünde yarılacak ve Kutsal Bakire Meryem Anamız, ona doğru yönü gösterecek. Bana güvenin! Uzun ömrümde daha kötü günler gördüm. Savaşmak gerektiğinde savaşılır. Beklemek gerektiğinde de beklenir. Bakın bana: Pasifik denen o koca okyanusu bulmak için vahşilerle ve canavar hayvanlarla dolu bir ormanı en önde geçtim. Kutsal Bakirenin bana her gece vaat ettiği, baştan sona altın kaplı şu Pirou'ya ulaşmak için Büyük okyanusu en önde geçiyorum! Sabır companeros!' Söylüyorum size: Geri dönecekler. Ve onları bulacaklar! Boş midelerinizi ve işe yaramayan taşaklarınızı ne yapacağınızı bilmiyorsanız, dua edin! Dua etmek de bir savaştır!..."

Grek tekrar yerine otururken, handa sessizlik donmuş gibiydi. Gabriel kolundaki tüylerin korkudan ürperiyormuş gibi diken diken olduğunu hissetti. Heyecan kollarını bacaklarını katılaştırmış, ciğerlerini boşaltmıştı. Tutuk bir sesle sordu:

"Ya şu Ruiz, geri döndü mü?"

Pedro, maşrapasının dibine bakarak başını salladı:

"Üç hafta sonra, evet. Bir gölden geçirir gibi kolayca gemiyi güneyden getirdi. Tanınmış bir kaptan!"

"Bulmuş mu?"

"Evet, bulmuştu" dedi Grek gülümseyerek.

"Tam da don Francisco'nun söylediği şekilde" diye ekledi Sebastian başını saygıyla sallayarak.

"Ya şu Pirou?"

"Pirou ya da Peru, artık nasıl isterseniz, don Gabriel."

"Altın kaplı olarak, ha?"

"Altın kaplı, her yeri! Altın, altın! Ve yerliler, başka yerlerde rastlanmayan türden, giysileri harika, tuhaf hayvanlar, tuhaf sebzeler..."

'Compafiero: Yoldaş, dost anlamına gelen İspanyolca bir sözcük.

132

"Siz, kendi gözlerinizle gördünüz mü?"

"Kesinlikle! Sebastian'a sor!"

"Ben kendi gözlerimle gördüm. Yemin edebilirim."

"Öyleyse burada ne işiniz var?"

"Don Francisco, vali olarak atanmak için kralı görmeye geldi. Kaptan Cortez'in atandığı gibi!"

"Ama kraldan randevu almak için önce zindandan çıkması gerekiyor" diye atıldı Sebastian biraz alaycı.

"Alay etmenin zamanı değil" diye homurdandı Grek.

Gene sessizlik oldu. Gabriel şarap maşrapasını iterek sordu:

"Kaptan don Francisco vali olursa, Hint Adalarına mı dönecek?"

"Elbette! Mümkün olduğu kadar çabuk."

"Şu Peru'nun fethi için, öyle mi?"

"Tastamam öyle."

"Şu halde, iyi niyetli adamlara ihtiyacı olacak!"

Grek'in gülümsemesi ateş gibiydi.

"Hey, yeni dostumuz don Gabriel bu ülkeyi görmekten hoşlanacağı benzer, Sebastian..."

Ama siyah adam bir çığlık attı ve koluyla zindandan tarafı gösterdi.

"Pedro! İşte o! Bak..."

Üçü birden, aynı anda ayağa fırladı. Orada, güneşin altında, sırtında gri ve nar çiçeği kırmızısı parlak bir ceket, ayağında rengi atmış yeşil çoraplarıyla, inanılmayacak kadar zayıf bir adam, arkasından kapanan zindan kapısının önünde üç adım attı. Gri, uzun saçlarını kocaman bir kaz tüyü takılı bir şapka örtüyordu. Ama şapkanın altında, Gabriel, heyecandan titreyerek, daha önce kimsede görmediği bir bakışın parladığı kanısına vardı.

Peru'nun kâşifi bir adım daha ilerledi, kılıç kemerinin omuz kayışını düzeltti. Bir zindanın karanlığında üç hafta geçirdiğine kimse inanamazdı. İnsanların gelip önünde eğilmeleri için yüzyıl daha öylece bekleyebilirmiş gibi görünüyordu.

133

"1

Ve birden, artık yüreğini titreten sesin Grek Pedro'nun değil, Kaptan Francisco Pizarro'nun sesi olduğunu fark etti. Çıplak ve geniş bir kumsalda, her şeyden yoksun, sıtmadan ve aşıktan titreyen, ama Tanrının yarattığı her gün bilinmeyene meydan okuyan bu adam, boyun eğmez bir iradenin zırhlı şövalyesi, düşlerinin çılgınlığını kelime kelime onun yüreğine işledi.

134

16 <Iutne6am6a, Şubat 1529

Çok geç olmasına karşın, şurada burada, bazı canctalarda meşaleler hâlâ yanmaktaydı. Gecenin durgun havasında, yapılan hazırlıkların gürültüleri yankılanıyordu. Ertesi gün Huayna Capac'ın kuru bedenine eşlik eden ayin alayı, Cuzco'ya gitmek üzere Tumbabamba'dan ayrılacaktı; her şey hazır olmalıydı.

Anamaya kimseye görünmeksizin canchadan sıvıştı.

İsteddiği zaman bunu yapabiliyordu: Tozun içinde toz rengine, su gibi canlı bir yılan olur, gecenin içine kayardı.

Gecenin ortasında, ona seslenen bir çağrı yankılanmıştı sanki. Hiçbir sözcükten oluşmayan, görünür hiçbir işaret taşımayan, dokunulabilir hiçbir yanı olmayan bir çağrıydı bu. Bununla birlikte, içinde duymuştu onu: Tapınağa gitmeliydi. O gece Kutsal İkizin yakınlarında olmalıydı. Artık çok dikkatli olması gerektiğini biliyordu. Onu Huayna Capac'ın varlığından ayıran, kendi korkusundan başka bir şey değildi. O, Anamaya'ya birçok şekilde ulaşıyordu: Ya bir gölgenin kaymasıyla ya da bir kuşun çığlığıyla... Pumanın gözlerinin karşısına geçmekten korkmamalıydı, yırtıcı dişlerinden dehşete kapılmamalıydı...

Doğudaki tepenin üzerinde, tapınağın ay ışığıyla aydınlanmış basamakları yükseliyordu.

Emin adımlarla alanı geçti. Girişi koruyan yanaconalar, meşalelerinin ışığına girince onu tanıdılar ve geçmesi için bıraktılar. Daha da iyisi, saygıyla geri çekilerek eğildiler.

O Coya Camaquen değil miydi? İmparatorluğun önde gelenleri, yasamanlar, Atahuallpa ve Bilge Villa Oma, onun sözlerini büyük bir hevesle dinlemiyorlar mıydı?

Huayna Capac'ın mumyası orada, dokuz nişli salondaydı. Ay Ananın gümüşsü ışığı, altın maskesini parlatıyor, ona huzur dolu bir ifade veriyordu. Hemen yanındaki mangalda, çamur gibi ıslak, burun deliklerini yakacak kadar acı, tuhaf kokulu otlar yanıyordu ağır ağır.

Anamaya, ölmüş hükümdarın önünde diz çöktü. Küçük bir kızken, onun karşısına çıkanıdığı günkü gibi korku ve saygıyla başını eğdi.

Uzun bir süre hiçbir şey olmadı.

Sonra bir dalga ürperdi. Altın maskeden çıkan bir soğuk hava cereyanı gelip Anamaya'nın alnında esti. Kuru bedeninin omuzlarına konulmuş tüyler titredi. Anamaya, tek kelime söylemeksizin verilen buyruğa uydu: Başını yavaşça kaldırdı ve elini, sonsuza kadar uyuyacak Tek Efendinin kalın unkuşu üzerine koydu.

Bir çocuk teninden bile yumuşak olan kumaşın altından bir sıcaklık hissetti.

Yüzünü daha da yukarı kaldırdı. Ay ışığı saçlarında parladı, ellerini ağarttı ve bakışını soldurdu. Gözlerini kapattı Anamaya. Uyku değildi bu; uyanıklık da değildi. Hareketsizlik değildi; hareket de değildi. "Şimdi" değildi, öncesi, sonrası da yoktu.

Balta girmemiş ormanın ıslak kokusunu, eski bir mutluluğun kokusunu içine çekti. Ağır ve basık gökyüzü, altında soluk soluğa koştuğu, güldüğü bulutlarla doluydu.

Bir ses ve bir yüz vardı. Güzel ve tatlı bir yüzdü, sevgi doluydu, uzaktı, öylesine uzak..!

Kalbi durdu: Annesinin kendisini çağırdığını işitti:

"Anamaya!"

Kulağında yalnızca bir fısıltıydı sanki bu ses.

"Anamaya!"

136

Annesinin ezgili sesiydi bu; çevresindeki orman sıvımsı bir dünyaya, masmavi billur bir göle dönüştü. Annesi oradaydı, her yerdeydi, dünya kadar geniş, onun kadar rahatlatıcı ve kucaklayıcıydı. Her şey onun karnı, her şey onun göğsüydü. Gülüşü, kuşla" havada tutan rüzgâr, yuvarlak omuzları ise dünyayı taşıyan dağlardı. Dudaklarında sevgi ve kavuşmanın ezgisi vardı. Elleri ve kolları mutluluğun yumuşaklığındaydı. Görünmez parmaklar Anamaya'nın üzerine kapandılar ve öylesine sevecen, alnını okşayıp boynunu sardılar.

Anamaya gözyaşlarının yanaklarına süzüldüğünü hissetmedi.

"Ağlama" dedi ses. "Yanımdayım..."

Yavaş yavaş sakinleşti. Saçlarında hep o sıcaklığı, o eli hissediyordu. Bu okşayısta, kendisinden çalınan bütün sevgi yılları akıyordu; korkularını, ürkütücü anılarını alıp götüren bir okşamaydı bu.

Derken, ani bir rüzgâr, koruyucu yumuşaklığı itince her şey silindi.

Gözlerini açtı ve İnka'nın unku su üzerine koyduğu kendi elini gördü.

Ay Ana Üuilla'yı. Şu son gecelerin tümünde çevreleyen hale kaybolmuştu. Işığı gökyüzünün en uç noktalarına kadar ulaşabiliyordu. Bu ışık birden öylesine şiddetlendi ki, bu asla mümkün olmadığı halde, ayın güneşle kucaklaştığı sanılabiliirdi.

Kocası İkiz Kardeş, işte o zaman dikkatini çekti; bedeni Anamaya'nın gözlerini kamaştırıp körleştirecek kadar şiddetle parlamaya başladı. Genç kız korunmak için ellerini kaldırdı. Ama bu basit hareketiyle olağanüstü şey gerçekleşti.

Ayaklarının altındaki zemin yok oluverdi. Tutunmak istedi, ama hiçbir şey bulamadı. Bağırды, ama kendi sesini işitemedi.

Gecenin içinde uçuyordu.

Altında, meşalelerle aydınlatılmış tapınağı gördü. İnka'nın yanında diz çökmüş kendisini gördü.

Uyuyan kenti, ertesi gün için güçlerini toplayan erkekleri gördü. Efendi Atahuallpa'yı gördü; tüylerle kaplı yatağında yalnızdı; sonra birden doğruldu, savaştaki bir adam gibi, kafesteki bir puma gibi, odasında bir aşağı, bir yukarı yürümeye başladı.

137

Takım yıldızlara o kadar yakındı ki, avcuyla dokunabilirdi. Colca sarmalı onu okşayıp geçti, yılan Amaro ayaklarının dibinden aktı. Saçları C/ıacana'nın, Kuşaklı Efendi yıldızının içinde uçtu. Kutsal ırmağın gökyüzündeki eşi Samanyolunun sonsuz ırmağına kollarını daldırdı! Ve sonunda anladı.

Onun Anamaya'ya ihtiyacı vardı.

Dünyanın öteki tarafından, on birinci Tek Efendinin Dört Bucak İmparatorluğunun

Birleştiricisinin ona ihtiyacı vardı.

Bu sırada, güneydoğu ufkunda, yeni doğan bir yıldıza benzeyen bir ateş topu belirdi. Çok büyüktü, karanlıkta dağlardan daha geniş bir kuyruk bırakarak geceyi yırttı ve doğruca üzerine geldi.

Işık, yaklaştıkça, inanılmaz derecede yoğunlaşan bir ateş topuna dönüştü. Ne kadar küçülürse, parlaklığı da o kadar dayanılmaz oluyordu! Birden, yön değiştirdi ve bir rüzgâr onu sürük-lüyormuş gibi, yere doğru daldı.

Ve bir sapan taşı gibi Atahuallpa'nın alnına çarptı.

Ve söndü.

Güçlü Efendi düştü.

Düştü ve bir daha kalkmadı.

Anamaya haykırdı.

Omzuna bir el kondu ve onu sarstı.

"Ne oluyor sana, küçük kız?" diye kaygıyla sordu Bilge Villa Oma.

Anamaya titriyordu.

Çevresindeki şeylere, dokuz nişli salona, Huayna Capac'ın kuru bedenine, Kutsal İkize inanmaz gözlerle baktı.

Yeşil ağzılı Bilge gözlerini inceliyor, sorular soruyordu.

"Şimdi değil" diye tekrarlıyordu Anamaya yalnızca, "şimdi değil..."

Anlatamazdı. Olup bitenlerden hiçbirisi söze dönüşemezdi. Kimse anlayamazdı, hattâ Bilge bile.

138

Villa Oma, Anamaya'yı kolundan yakalayarak kalkmasına vardım etti. Tapınaktan yavaşça ayrıldılar.

Canchaya kadar bütün yol boyunca, Anamaya'nın kalbi deli gibi çarptı. Güçlü Efendinin düşüşünün hayali, bir türlü silinmi-yordu kafasından.

Sonra hayal silindi, zihni ağır bulutlarla sislendi, heyecanı elindi; sonsuz genişlikte, dayanılmaz bir yalnızlık duygusuna bıraktı yerini.

139

1

^umebamBa, Mart 1529

"Bir ateş topu mu? Bir yıldız kadar büyük bir ateş topu mu?"

Colla Topaç, yaşlı yasaman, Anamaya'nın cümlelerini, ina-namıyormuş gibi tekrarlayıp duruyordu.

Daha önce, Tek Efendinin kuru bedeni kaybolduğunda da onun yardımına ve sözlerine gerek duymuştu Villa Oma. Çünkü mumyayı Cuzco'ya götürecek ve Güneşin Oğullarından biri, herkes tarafından Tek Efendi olarak tanınincaya kadar yasayı yürütecek olan kişiydi o.

Yağ kandilinin zayıf ışığında o kadar yaşlı görünüyordu ki, insan onun yaşıyor olduğuna güç inanırdı. Sırtı bir kaya gibi yuvarlak, yüzü bir mumyanınki kadar zayıf ve kırılgan. Ama gözleri, yüzünde hâlâ canlı kalan bir tek oniarmış gibi, olağanüstü yoğun bir parlaklıktaydı.

Bir süre, meşalelerin aydınlığında, Anamaya'nın mavi gözlerini inceledi. Sonra yaşlı bedeninden umulmayacak bir esneklikle döndü ve Villa Oma'nın yüzüne baktı:

"Atahuallpa'nın sağlığının iyi olduğundan emin misin?"

Villa Oma başını salladı:

"Bundan eminim, Yasaman. Şu anda cariyelerin arasında uyuyor. Uyumadan önce, içlerinden ikisini onurlandırdığı söylendi."

"Öyleyse Coya Camaquen'\n söyledikleri hakkında ne düşünüyorsun? İyi işaret mi, yoksa kötü mü?"

"Bilmiyorum, Yasaman! İşte bu yüzden hikâyeyi senin de işitmeni istedim. Ateş topunun güneydoğudan geldiğini de unutma. Yani Cuzco yönünden."

"Ama aynı zamanda da her şeyin doğduğu gölden" diye onun sözünü kesti Yasaman.

"Titicaca'dan!"

"O zaman" diye başını salladı Villa Oma, "bu iki anlama gelir, jllapa'nın ateşi, Şimşek, yakın zamanda Efendi Atahuallpa'yı mahvedecek. Ya da Güneş İnti'nin ateşi, onu Huayna Capac'ın halefi olarak belirleyecek!"

Her iki yorumun anlamı da öylesine ağırdı ki, iki adam, sessizliğin bu sözleri silmesine zaman tanımak için sustular. Sonunda, Yasaman, Anamaya'nın kolunu tuttu ve yumuşakça sıktı.

Anamaya onun gözlerindeki ateşte, sevecenlik kadar dikkat de olduğunu fark etti:

"Coya Camaquen, sen çok gençsin, bense çok yaşlı. Ama sen de benim gibi, gördüklerinin önemini biliyorsun, değil mi?"

Cevap veremeyecek kadar etkilenen Anamaya, yalnızca başını salladı.

"Sana bunu bir kere daha soruyorum: Ateş topu Atahuallpa'nın kalbine kadar mı gitti?"

"Hayır, Güçlü Efendim. Alnında söndü."

"Ee, ya da evet..?"

"Bilmiyorum" diye kekeleydi Anamaya. "Korktum."

"Korktun mu?"

"Efendi Atahuallpa'nın öleceğini sandım."

"Artık öyle sanmıyor musun?"

Anamaya söyleyebileceği sözlerden ürküyordu. Ağzını kapatıp başını eğdi.

"O görüyor. Yasaman" diye araya girdi Villa Oma. "Ama o henüz bir çocuk. Gördüğü şeyi anlayamıyor. Bu engel değil, bir karar almalıyız. Ve sana borçlu olduğum bütün saygımla

soruyorum: Eğer bu kötü bir işaretse, Huayna Capac'ın kuru bedeninin yolunu kesmeli miyiz? Burada mı tutmamız gerekir..."

141

"Elbette hayır!" diye bağırdı yaşlı adam. "Yasa, kuru bedeninin Cuzco'ya dönmesini buyurur. Yasaya kimse karşı gelemmez; benim görevim de bunu sağlamak. Aksi halde, babamız Güneşin gazabı hepimizin üzerine çöker!"

"Öfkesi, belki de bizi şimdiden vuruyor, Yasaman!" diye üsteledi Villa Oma. "Belki de Cuzco'nun, Çılgın Huascar'ın ellerinde, hepimizi yok etmeye hazır bir ateş topuna dönüştüğü anlamına geliyor bu! Belki de Coya Camaquen'\n gördüğü şey budur: Ouilla bizi uyarıyor ve dönüşsüz bir yolculuktan kurtarmak istiyor olamaz mı?"

"Böyle de olabilir, tersi de..!" diye kararlı bir sesle karşı koydu Yasaman. "Ama bir tek yasa var, Bilge Villa Oma; bu yasayı sen de çok iyi biliyorsun. Beni taş yağmuruna tutmaları gerekse bile, Tek Efendinin kuru bedeniyle birlikte Cuzco'ya gideceğim. Sen de, Coya Camaquen de bana eşlik edeceksiniz, çünkü bu sizin göreviniz."

Bilge, elini bezgin bir hareketle yorgunluktan çökmüş yüzünden geçirdi. Parmakları titriyordu. Anamaya onun ne düşündüğünü biliyordu. Kâhinler, Ata-huallpa, babası Huayna Capac'tan açık bir işaret alır umuduyla, şu son günlerde yirmi kere toplanmışlar, koka kor ateşlerine, yıldız hesaplarına ya da lama iç organlarına bakarak Tek Efendinin iradesini çözmeye çalışmışlardı!

Ve her seferinde kehanetler, Dört Bucak İmparatorluğunun geleceğindeki karışıklıklara işaret etmişti. Ve her seferinde de Huayna Capac'dan sonra kimin Güneşin Oğlu olacağı hakkında hiçbir işaret bulamamışlardı.

"Bir şeye izin ver, Yasaman" diye birden bir istekte bulundu Villa Oma, sesi öylesine alçaktı ki, işitmek için kulak kesilmek gerekiyordu.

"Söyle."

"Atahuallpa, kuru bedene Cuzco'ya kadar refakat etmesin. Huascar'la yüz yüze gelmemesi gerekiyor, yoksa, benim gibi sen de biliyorsun ki, savaş olur. Babasına burada, Tumbamba'da veda etsin. Ve özellikle de Coya Camaqueri'n gördüklerinden hiç bilgisi olmasın. Cuzcolular da zaten buna uğraşırken, onun içine korku

142

salmak neye yarar ki? Ondan yalnızca, kuzeyde kalmasını ve imparatorluğun düzenini sürdürmesini isteyelim..."

Yaşlı Yasaman yorgun yorgun başını sallarken, Villa Oma kuru elini Anamaya'nın omzuna koyarak ekledi:

"Sana gelince, Coya Camaquen, kimseye bir şey söylemeyeceksin..."

Anamaya uyuyacak zaman bulamadı.

Günün ilk ışıklarından önce Atahuallpa, sanki bir önsezinin dürtüsüyle, Anamaya'yı kendi sarayına getirtmişti. Ona mısır ekmeğini ve sıcak ormandan kendisine her gün getirilen meyveleri paylaşma onurunu verecekti.

Anamaya, pençesine düştüğü korkuyu elinden geldiğince unuttu ve saygılı bir gülümsemeyle önünde eğildi.

Ama aslında, Güçlü Atahuallpa'yı her zamanki kadar canlı ve sağlıklı bulmaktan duyduğu rahatlamayla, ateş topunun anlam veremediği ve bir türlü yakasını bırakmayan anısı arasında gidip gidip geliyordu yüreği.

Bir kupa keçi boynuzu suyunu bitirdiklerinde, Atahuallpa sordu:

"Babam seninle konuşmadı mı?"

Anamaya, yalanın göğsünü sıkın ürpertisini hissetti.

"Hayır, Güçlü Efendim" diye cevap verdi çok zayıf bir sesle.

Atahuallpa bir süre dikkatle baktı ona, solgunlaşan gökyüzüne bir göz attı, içini çekti.

"Yasaman, Cuzco'ya kadar size eşlik etmemi istemiyor. Haklı olduğunu düşünüyorum.

Kehanetler çok karışık, Cuzcolu kabileler de çok çılgın. Senin varlığını özleyeceğim, Anamaya kız. Yanımda olmanı istiyorum."

Atahuallpa'nın sesindeki tonla heyecanlanan Anamaya, parlayan gözlerini fark etmesin diye başını daha da öne eğdi.

"Dağların sessizliği büyük ve güzeldir" diye yeniden konuştu Atahuallpa yumuşak bir sesle.

'Babam Huayna Capac'ın sessizliği karanlık, İnti'nin sessizliği ise korkunç."

143

"Yakında konuşacaktır, Efendim" demeye cesaret etti Ana-maya.

"Buna gerçekten inanıyor musun, Coya Camaquen?"

Atahuallpa'nın sesi birden öylesine umutla dolmuştu ki, Anamaya konuşmamak için dudaklarını ısırırdı. Atahuallpa küçük! boğuk bir kahkaha attı; bu o kadar ender yaptığı bir şeydi ki, Anamaya başını kaldırdı, bakışları karşılaştı. Atahuallpa'nın gözleri beklenti, aynı zamanda da duygu yüklüydü. Bu ona tuhaf bir ifade kazandırmıştı, daha az güçlü, daha ağır, belki biraz ihtiyarlamış...

Anamaya, dudaklarını sımsıkı kapattı, ama gözlerine dolan yaşları tutamadı. Atahuallpa'nın gülümsemesi genişledi. Günün ilk aydınlığında gözakları daha az kırmızıydı, ama gözkapakları gecelerin yorgunluğuyla şişmişti.

"Hayır" dedi çok hafif bir sesle. "Hayır, bundan emin değilsin."

Elini uzattı ve parmaklarını Anamaya'nın omzuna koydu. Sıcak ve gerçek bir beden bulamamaktan korkarcasına, parmak uçlarıyla kızın yanağını okşadı.

"Ama beni hoşnut etmek için böyle söylemenden mutluyum. Bu iyi."

Elini çekti, okşamanın izlerini saklıyormuş gibi parmak uçlarına baktı. Birden elini, gittikçe daha çok aydınlanan doğuya doğru uzattı ve haykırdı:

"Savaşın yaklaştığını, İnti'nin kan lekeleriyle kaplandığını görüyorum! Bu sessizliği, kan gölüne dönüşmeden önce kırmak isterdim. Dört Bucak İmparatorluğunda karışıklıkların sebebi ben olmak istemiyorum... Kardeş kabileleri karşı karşıya getiren kişi olmak istemiyorum! Ama babam böylesine sessizken, hiçbir şey yapmadan öylece bekleyemem."

Anamaya'nın ancak bu sözlerdeki şiddeti hissedecek kadar zamanı olmuştu ki, Villa Oma'nın zayıf, uzun silueti iç avlunun kemerli kapısında belirdi.

"Vakit geldi efendim!" diye seslendi. "Kutsal alana gelmen gerekiyor. Seni bekliyorlar."

Atahuallpa, tartan bakışlarını bir an Anamaya'ya dikti.

144

"Haydi" diyerek kalktı ve saygıyla bekleyen Anamaya'ya, "babamın kuru bedenine kadar bana refakat et" dedi.

Alanda, güneşin göz kamaştıran aydınlığında, rahipler ve bakireler Efendilerin önünde şarkılar söyleyip dans ediyorlardı.

Ushnunun' basamaklarının yukarısında, Huayna Capac'ın mumyası açık mavi, canlı sarı, zaferlerini simgeleyen iki yüz motifle süslenmiş uzun gömleğinin içinde, altın bir tahtırevana oturtulmuştu. Biraz arkasında, yine bir tahtırevanda, Kutsal İkiz sabırla bekliyordu. Her ikisi de öteki dünyanın gözleriyle dansçıların gözlerinden akan veda yaşlarına bakıyordu.

Hizmetkârlar, zenaatkârlar, köylüler ve tepelerde, saz kulübelerde yaşayan çobanlar, alanın çevresine sıkışık sıralar halinde yığılmışlardı. Hepsi de teker teker, kendisinin ve bütün atalarının doğduğu kent olan Cuzco'ya doğru uzun yolculuğuna başladığında, Tek Efendinin kuru bedeni önünde eğilebilmek istiyordu.

Atahuallpa, ushnunun basamaklarının yarı yolunda, hareketsiz durdu. Görkemi, tüylü başlığından, göğsünü süsleyen binlerce mavi kırmızı inciden yapılmış zırhından, kulaklarından sarkan altın disklerden gelmiyordu. Haşmet, yalnızca Efendi bandı takılmış alnında ve dudaklarının kararlı çizgilerindeydi.

Anamaya, onun az önce suskunluğa karşı çıkan sesinin, yüreğinde hâlâ titreştiğini hissedebiliyordu.

Atahuallpa şimdi, burada, bütün Güçlü Efendilerin huzurunda, özgüvenini yeniden kazanmıştı. Eşi benzeri olmayan bir güç vardı onda. Kollarını birden gökyüzüne doğru kaldırınca boruların sesi alanın üzerinde gürledi. Şarkılar seyrekleşti, flütlerin ezgileri sönükleşti, davulların gürlemesi birdenbire duruveren dansçıların adımlarının altında silindi.

Sessizlik, Atahuallpa'nın büyük sessizliği kutsal meydana, hemen arkasından da bütün Tumbamba kentine yayıldı.

' Ushnu: inkalara özgü, basamaklı piramid şeklinde tapınak (ç.n.).

145

Kalabalık soluğunu tutmuştu.

O anda, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuzeyli genç oğlunun sesi Andlar'ın billur havasında gürledi:

"Size kederimden söz etmek istemezdim, ama kederim benden daha büyük. Tek Efendi orada ve bizi görüyor. O, babası İnti'nin yanında. Ben onun babasız oğluyum, ben sessizliğin içindeyim. Siz sessizliğin içindesiniz..."

"Onun, ebedi ikametgâhı Cuzco'ya doğru yola koyulmasının zamanı geldi. Orada, ilk atalarımız Manco Capac ve Occlo Ana, Viracocha'nın armağan ettiği verimli topraklara altın çapalarını diktiler...

"Tek Efendi kuzeye geldi ve kuzeyi fethetti. İnti'nin gücüyle, Viracocha'nın armağanı olan toprakları o kadar genişletti ki, Dört Bucak İmparatorluğu artık gökyüzü kadar geniş. Topraklarımız öylesine geniş ki, şimdi bir toprak çanak gibi kırılabilir.

"Tek Efendi kuzeye geldi ve İnti'nin isteğiyle, kuzeyli kadınların karnından kuzeyde de oğulları dünyaya geldi. Tek Efendi babam Huayna Capac, imparatorluğun her köşesinde, nasıl mısır ve quinoa ekilirse öylece oğullar ekti.

"Tek Efendi onlar arasında bir bölünme istemedi, tersine, bütün oğulları arasında barış istedi. Cuzcolu oğullarıyla Ouitolu oğulları arasında bir seçim yapmadı, çünkü barış güneyden başlayıp kuzeye kadar varan bir vikunya halı olsun istiyordu...

"Ama kardeşim Huascar, kehanetleri beklemeden krallık şeridini kendi alına taktı. Onun karşısında eğileyim istedi. Kuzey onun önünde eğilsin istedi..."

Atahuallpa birden sustu. Bütün yüzler ona çevrildi. Bütün yüzler onun ağzından çıkacak sözleri bekliyordu. Yalnızca sinekler hâlâ kımıldamaktaydılar.

Ve Atahuallpa konuştu:

"Yasa böyledir. Herkes Tek Efendinin önünde eğilmelidir. Eğer Huascar bizim Tek Efendimizse, babamız İnti bana emir verdiğinde, onun önünde eğilmeye gideceğim. Ama şimdilik kederim çok büyük. Doğduğum bu toprakları, babamın hüküm sürdüğü bu toprakları, üzerinde yaşamak ve ölmek istediğim bu toprakları terk edemem..."

146

Soylular ve yoksullar başlarını eğdiler. Üzüntülerini ve kaygılarını gözyaşlarıyla akıtmıyorlardı, yüzleri sakindi.

Atahuallpa, Yasamana doğru döndü. Bir işaret üzerine bütün rahipler, gözleri kapalı olarak kollarını güneşe doğru kaldırdılar, sonra mumyanın tahtirevanına doğru indirdiler. Borular öttü. Taşıyıcılar tahtirevanı kaldırdılar ve ushnuuun basamaklarını inmeye başladılar.

O anın görkemiyle büyülenen Anamaya yerinden kıpırda-yamadı. Villa Oma kolunu tuttu ve fısıldadı:

"Kutsal İkize yetiş, Anamaya Kız! Hiç ayrılmaman gereken ve bilgeliği sende uyuyan kişiye yetiş."

Güneş tam tepeye ulaştığında, tören alayı Tumbamba'dan ayrıldı. En önde, yirmi kadar hizmetkâr, ellerinde ara' tüyünden süpürgelerle oraya buraya koşuşturarak yoldaki döşeme taşlarını temizliyordu.

Onları müzisyenler izliyordu, tahtirevanın tam önündeydi-ler. Sırayla, önce borazanların keskin sesi, sonra deniz kabuğu boruların pes çağrıları ya da flütlerin yakınan ezgileriyle hava patlıyordu sanki. Mumyanın önünde ve arkasında, ince boyunlu chicha testileri, mısır, meyve, et, kumaş, mücevher sepetleri, Tek Efendinin kuru bedeninin eksikliğini duymaması gereken her türlü yiyecek ve giyecek sepetlerini taşıyan yüz kadın yürüyordu.

Sonra, Kutsal İkizin tahtirevanı geliyordu. Tavanını örten renkli tüyler, tahtirevan sanki insanlar değil de, kuşlar tarafından taşınıyormuş gibi, hafif rüzgârda dalgalanıyordu. İçi inanılmaz bir zenginlikteydi. Anamaya altın heykelin karşısında, yalnızca sıcak bölge kuşlarının karın bölgesinden koparılan yeşil, kırmızı ve altın renkli kısa kuş tüylerinden yapılmış bir halının üzerinde oturuyordu.

' Ara: Güney Amerika'da yaşayan, uzun kuyruklu ve güzel tüylü bir tür papağan (ç.n.).

147

Ve nihayet sırasıyla, Güçlü Efendilerin tahtirevanları, onların arkasında yaya giden Efendiler ve gene yüzlerce hizmetkâr geliyordu. Kortejin iki yanında, sapanlar ve bronz baltalarla silahlanmış çift sıra muhafız, alayla aynı hızda ilerleyen hareketli bir duvar oluşturunuyordu.

Bu kusursuz uyumdaki tek düzensizlik cüceydi: Sırtından hiç çıkarmadığı kırmızı uzun gömleğini uçuşturarak kuru bedeninin tahtirevanının çevresinde koşuyor, taşıyıcıların adımlarının uyumuna her an göz kulak oluyor, yolun temizliğine titizleniyor, toz bulutu kaldıranları uyarıyordu. Anamaya sevecenlikle, gizliden gizliye onu gözlüyordu. Birkaç sıçrayışta Anamaya'nın yanında bitiveriyor ve bir tür komik dans taklidi yapıyordu.

"Eee, Prenses, benim korumam altında güvende misin?"

"Artık daha çok benim korumama ihtiyacı olan sen değil misin?"

"Elbette. Biliyorsun ki, beni Cuzcolulara hediye etmek istiyorlar."

Anamaya, onun gözlerinin derinliklerindeki korku ifadesine şaşırdı.

"Korkuyorum, Prenses. Tek Efendinin beni örtü yığını altında bulduğundan beridir ki, bu kadar korkmamıştım."

Cüceye hiçbir cevap veremedi, kahkahalar ve alaylar arasında beceriksiz dansını sürdürerek uzaklaşırken, onun ardından baktı yalnızca.

Kentin son duvarlarına ulaştıklarında, isminin çağrıldığını işitti. Tahtirevanın kenarından eğilince, koruma kordonunun dışında İnti Palla'yı gördü.

"Anamaya! İzin ver geleyim!"

Anamaya en yakındaki subaya işaret etti. İnti Palla'nın sonunda Kutsal İkizin tahtirevanına yanına gelebilmesi için kortejin bir sapan taşı atımı yol alması gerekti.

Anamaya, onun ağlamaktan kızarmış gözlerini, kötü geçirilmiş bir gece yüzünden, çöken yanaklarını ilk bakışta gördü.

"Hasta mısın?" diye kaygıyla sordu.

148

"Hayır!" diye güldü İnti Palla hızlı hızlı yürürken. "Hayır, sadece dostum gidiyor diye üzgünüm. Belki de bir daha hiç görü-şemeyeceğiz?"

"Kim bilir? Belki Cuzco'ya gelirsin..."

"Atahuallpa, Cuzco'ya asla gitmek istemeyecektir!" diye homurdandı İnti Palla, bir öfke parlamasıyla. "Bunu biliyorum. Asla gitmeyecek."

Birden gözleri, kanı donduran yansımalarla parlayarak ekledi:

"Ne yazık ki, sen babasının onu seçtiğine inandıramadın! Cuzcolu iki kardeş için de böyle olmuştu. Huarachiku gününde onların kazanmasına izin verdin, şimdi de onlara katılmaya gidiyorsun!"

"İnti Palla!" diye karşı çıktı Anamaya.

Ama cariyeye elini yakaladı ve çabuk çabuk,

"Hayır, hayır, sana kızmıyorum" dedi. "Hatalı olan bendim, bunu iyi biliyorum! Sen bazı şeyleri yapamazsın... Bunu iyi biliyorum..."

Sözlerinde olduğu gibi, ses tonunda da konuştuklarını yalanlayan bir şeyler vardı. Ama Anamaya üzerinde durmak istemedi.

"Seni düşüneneceğim" dedi, "seni unutmuyacağım, İnti Palla."

İnti Palla gülümsedi. Gözleri, ne anlama çekileceği bilinmeyen gözyaşlarıyla buğulandı.

Anamaya'nın kolunu okşadı, altın yılanlı bileziğini çevirdi:

"Bunu sana benim verdiğimi unutma, Anamaya. Ben senin kardeşimim! Atahuallpa'nın Tek Efendi olmasını sağlayacak şekilde davran!"

149

18 ToUdo ^olu, Mart 1529

Sabahtan bu yana, son zamanlarda her sabah olduğu gibi, mevsime göre çok sıcak bir havada yol alıyorlardı.

Don Francisco başı çekiyordu; hemen arkasından Grek Pedro geliyor, biraz daha uzaktan Gabriele! ve Sebastian yan yana, onu izliyorlardı.

Daha arkadan da çok garip bir grup geliyordu. Atlas okyanusunu geçen altı lamadan ikisi, Siyah Sebastian'ın eğerine düğümlenmiş uzun iplerin ucunda, salına salına yürüyordu.

Ağızlarında gerçekten yiyecek varmış gibi boşluğu çiğniyorlardı. İri, ceylan gözlerini yusuvarlak açmış, bir genç kız şaşkınlığıyla Kastilya kırlarını seyreder gibiydiler.

Daha da arkada, bir düzine kadar kral muhafızı, kim bilir nelerle tıka basa dolu, gıcırdayan üç arabanın çevresinde, atlarını uyuşuk uyuşuk sürüyordu.

Bir arabanın kereveti üstünde, altın ülkesinden gelmiş değerli ikonlara benzeyen iki yerli, renkli uzun gömlekleri içinde, katırcılarla Kastilya dili konuşmaya çalışıyordu. Birçok kelimeye dilleri dönmüyordu, ama bu halleri, eğitim çalışmalarında bazen sert davranmaktan da kendilerini alamayan İspanyolları çok eğlendiriyordu.

Son dört fersahtan bu yana, Sebastian göz ucuyla Gabriel'in asık yüz ifadesini izliyordu.

Sonunda, bıyık altından gülerek sordu:

"Don Gabriel, söyleyin bana, bütün İspanyollar sizin kadar mağrur mudur?"

Gabriel kötü kötü bakarak onu susturdu:

"Ya bütün Hintli siyah esirler senin kadar münasebetsiz mi?"

"Durun bakalım, saygıdeğer efendim!" diye kahkahayı bastı Sebastian, gözlerini yapmacık bir korkuyla devire devire. "Ben kim olduğumu biliyorum... Siyah ve esir, bunu hiçbir zaman unutmam. Ama Peru'nun altın krallığını keşfedenlerden biri olduğumu da unutmam!..."

"Bununla ne demek istiyorsun?"

"Şunu demek istiyorum: Kaptan size bir 'okul çocuğu' gibi davrandığı her seferinde suratınız asılıveriyor!"

Gabriel, canı sıkılmış, omuzlarını kaldırdı.

"Mezun olalı çok oluyor, artık okul çocuğu değilim. Okuma yazma bilmeyen bu ihtiyar, kuşkusuz aradaki farkı da bilmiyordur. Benim bütün bilmek istediğim, Hint Adalarına doğru tekrar denize açıldığında, benim de gelmemi kabul edip etmediği... Kalemimi, bilgimi ve hayatımı onun hizmetine verdiğimi söyleyeli on beş gün oluyor! Bana cevap vermek zahmetine bile girmede! Onun gözünde, varlığımın şu yoldaki bir çakıldan fazla bir değeri yok!"

"Sevilla'dan bu yana sizi kim yedirip içiriyor? Elcija'da, Kor-doba'da, Morena'da, yola çıktığımızdan beri her durakta, yatak ücretinizi kim ödedi? Günde üç kere, kim sizi yanında görmek istiyor? Kardeşi Hernando'dan gelen mektubu okumanızı sizden kim istedi, üstelik bu güven gerektiren işi, Grek de pekâlâ yapabilecekken?..."

İçinde umut yeşeren Gabriel, dikkatle Sebastian'a baktı.

"Ciddi misin?"

"Hiç bu kadar olmadım..."

"Ama, İsa hakkı için! Peru'nun fethinde onu izlemem için beni kabul ettiğini neden bana doğrudan söylemiyor?"

"Çünkü, işin doğrusu, don Gabriel, Kral Charles bu iş için onu resmen atamadıkça, Kaptan Pizarro bir hiçtir. Şu anda düşlerinden başka verebileceği hiçbir şeyi yok. Düşlere gelince, don Gabriel, bu onun sata sata neredeyse tükettiği bir şey. Bu yüzden başına çok dert açtı..." Gabriel bir süre, kervanın kaldırdığı toz duman içinde sessizce atını sürdü ve Sebastian'ın sözlerini düşündü. Bu sözler-deki bilgeliği kabul etmesi gerekiyordu.

151

Günlerden beri, Kaptan Pizarro'nun satmasına bile gerek kalmadan, zaten bir düş içinde yaşıyordu, ıspanya'dan ayrılmak, okyanusları aşmak ve Kutsal Engizisyonun aşağılayıcı ısırtıkları ile arasına sonsuz uzaklıklar koymak. Ve bir de hiçbir zaman kendisine gerçekten babalık etmemiş şu hödük markiden uzaklaşmak..!

Orada, o bilinmeyen ülkede, bambaşka bir insan olacaktı.

Evet, orada şöhreti bulacak, ismi dört bir yanda yankılanacaktı. Ve ondan sonra, kendisini aşağılamış olanlara, intikamının bedelini ödetmek üzere geri dönecekti!

"Bana gerçeği söyle" dedi birden Sebastian'a. "Don Fracis-co'nun, vali olarak atanmak için Kralı ikna edeceğine inanıyor musun?"

Zencinin ince ve dost yüzü geniş bir gülüşle aydınlandı:

"Bugüne kadar, insan, hayvan, eşya ya da okyanus, ne kadar büyük olursa olsun, kaptana karşı koyacak hiçbir şeye rastlamadım. Onun gibi sabırlı olun, don Gabriel!"

Grek Pedro, altındaki yarım kanın dizginini çektiğinde, saat hemen hemen beş olmuştu. Bir çam ve sedir korusundan çıkınca önlerinde beliren görkemli manzarayı, hayran kalan bir çocuk gibi parmağıyla gösterdi.

"Toledo mu?" diye sordu, gözlerini şaşkınlıkla açarak.

Gabriel güldü ve başını salladı.

Tajo menderesinin bir kıvrımı içine çöreklenip yeşil suyun üzerinde yükselen kent, gökyüzünü tırmalamak istercesine tepenin üzerinde yükseliyordu. Öğleden sonranın yakıcı havasında evler, aşağıda, Alcazar'ın* görkemli iri kütlesinin üstünde yükselen tek bir tuğla yapı gibi görünüyordu.

Toledo. Dünyanın Kraliçesi olan kent!

' Alcazar: (Arapça: el-Kasr) Toledo'da, Mağripli (Kuzey Afrikalı) kralların saraylarına verilen ad. 1936'da yıkıldı (ç.n.)

152

iki fersah uzaklıktan bile, daha ilk bakışta, evreni beğendiği gibi yoğurup biçimlendiren, keyfine göre genişleten büyük imparator Beşinci Charles'ın* olanca ihtişamını ve iktidarını dile getiriyordu.

Gabriel, Grek'in şaşkınlığıyla alay etmek isterdi ama ağzını açacak zaman bulamadı. Don Francisco Pizarro, atının dizginine asılınca hayvan sertçe çark etti. İhtiyar fatihin çelik bakışı

kızgınlıkla pırıldadı. Sakalının içine gömülmüş dudaklarının arasından sözcükler ısıklı gibi döküldü:

"Bu da ne demek oluyor, Grek! Okyanusun öte yanında bütün gördüklerinden sonra, benim yanımda bütün çektiklerinden sonra, tuğladan yapılmış küçük bir kentin görünümü seni hâlâ şaşırtabiliyor mu?"

"Affedersiniz, don Francisco! Bu şeyden..."

Pizarro bir el hareketiyle susturdu onu.

"Nefesini boşa harcama! Bundan sonra, hiçbir koşulda, hiçbir şey seni şaşırtamaz, hiçbir şey seni etkileyemez! Anlaşıldı mı, Pedro? Sen duvarları altın kaplı bir kent görmüş adamsın! Altın! Bunu nasıl unutabilirsin?"

Kastilya'nın sıcak havasında titreyen kızıl kentten yana döndü ve boğuk bir sesle ekledi:

"Onlara, Toledo'nun büyüklerine düş gördürecek olan biziz!"

Don Francisco'nun sert bakışı, birbiri ardına hepsinin üzerinde durdu. Gabriel, elinde olmadan kızardı.

"Büyük imparator Charles'ın ihtiyaç duyduğu altını ve gücü getiren biziz! diye gürledi don Francisco. Şaşkınlık ve manzara biziz! Ve biraz sonra kentin kapılarından geçtiğimiz zaman sevinç çığlıklarıyla karşılanacak olan biziz! Ve siz buna şaşırmış gibi görüneyim demeyin!.. " Yaşlı fatihin gri sakalı gururla titredi, atı tökezledi ve yana doğru kaydı, ama o hafif bir mahmuz darbesiyle sakinleştirdi atını.

' Charles Quint ya da İspanya Kralı V. Charles: Ülkemizde Şarlken olarak da tanınır. 1516-1556 yılları arasında hüküm sürdü (ç.n.).

153

Don Francisco'nun işaret parmağı yeniden Grek'i gösterdi, sonra siyah Sebastian'ın göğsüne kayd:

"Siz ikiniz, önümüzdeki haftalarda, bunu asla unutmayın! Binlerce ölüm gördünüz ve hâlâ hayattasınız. Sizin yaptığınızı hiç kimse yapmadı. Sizin gördüklerinizi hiç kimse görmedi. Tumbez'in, duvarları altınla kaplanmış kalenin, sokaklarında yürüdünüz. Yerlilerin eğittiği yırtıcı hayvanlarla dövüştünüz! Benim kumandam altında, Hint adalarının en zengin krallığını keşfettiniz! Ve şimdi bize olan borçlarını almak için buradayız: O krallığı fethetmenin onurunu almak için buradayız! Bu tuğla kentten, Peru ve Tumbez Krallığının valisi olarak yola çıkacağım... Çocuklu Kutsal Bakire hakkı için, burada, bu kırdaki sizi şaşırtacak ne olduğunu bana söyleyin bir?"

Hiçbiri cevap vermedi. Ağustos böcekleriyle küçük çekirgelerin cırıltısı, birdenbire sağır edecek kadar güçlenmiş gibiydi.

Gabriel, Sevilla'dan yola çıktıklarından bu yana, ilk kez Kaptan Pizarro'nun çehresinde gülümseyişe benzer bir şeyin varlığını sezer gibi oldu.

Don Francisco haklıydı. Bütün kent şaşkıncı ve onları seyretmek için yollara dökülmüşlerdi. Geldikleri haber verilir verilmez, Puerta San Martin'de kent soylu, zenaatkâr, kadın, hizmetkâr, ihtiyar, zengin ve yoksullardan oluşan bir kalabalık toplandı vermişti. Kalabalık, surlar ve muhteşem katedrale kadar döne döne çıkan sokaklar boyunca daha da yoğunlaşarak sıkıştı. Çocuklar, Piedrabuena'dan gelen yolda en önden koşuyor, bağırıp çağırarak kervana eşlik ediyorlardı.

Don Francisco, bir eli eyerin ön kaşında, diğeri kılıcında, kortejin başını çekiyordu; üç adım arkasından gelen Grek Candia da o kadar görkemli ve iriydi ki, altındaki at küçücük kalıyordu. Kalabalıkta insanlar, on kişilik bu kortej, önlerinden uygun adım geçerken başlıklarını, şapkalarını çıkarıyordu; onlar da, teşekkür anlamında bir baş hareketi ve ciddi bakışlarla kalabalığı selamlıyordu.

154

iki yerli, şaşkın, gülümsüyorlardı; en küçük bir kaygı belirtisi yoktu yüzlerinde, dahası, çok gururlu görünüyorlardı, tuhaf lamaların yularlarından tutmuşlardı. Çocuklar lamaların postunu okşamaya çalışarak yanları sıra sıçrayıp duruyordu. Martinillo'nun ge-njş yanaklı, bakır ile zeytin arası bir renkteki yayvan şakaklarını, soğukkanlı, güzel yüzünü, yay şekli kısık gözlerini, özenle çizilmiş benzeyen dudaklarını gören kadınlar, elleriyle ağızlarını kapatarak küçük çığlıklar atıyordu. İçlerinden biri, yanındaki kadının bileğini yakalayıp fısıldadı:

"Bak! Ne kadarda insana benziyorlar!!.."

"Ama şu biraz baş belasına benziyor!" diye kıkırdadı öteki kadın, parmağıyla Felipillo'nun daha ince, daha zayıf yüzünü ve yuvalarında fırıl fırıl dönen gözlerini gösteriyordu.

Kente yarım fersah kala yetişen küçük bir piyade muhafız birliği, korteje eşlik etmek için gelerek arabaları kuşattı. Peru'nun altını, pırıl pırıl bir öğleden sonra güneşinin altında, bütün sıcaklığıyla ısıldıyordu.

Bir dürtüyle hareketlenen Sebastian arabanın içine atladı, ince yüzlü, gözleri lacivert taşından, çıplak bir adamı gösteren altın bir heykeli ellerinin arasına aldı. Bir hayranlık haykırışı patladı. Bundan sonra zenci, güneş biçiminde, renkli şeritlerle süslenmiş kan kırmızı kocaman maskı aldı, yüzüne yapıştırdı, seyircilere tepeden bakarak güldü. Haykırışlar korku çığlıklarına dönüştü, kadınların çığlıkları tizleşti. İncelikle yapılmış dövme altın vazolar, eşi görülmemiş hayvanların resimleri, altın lamalar, kalem oyma gümüş levhalar, çömlekler, masrapalar, sedef kolyeler, altın sırma iplikle dikilmiş tüy bayraklar... Ve bütün bu altınlar göz kamaştıracak kadar ısıldıyordu.

Kalabalık ve kargaşanın sürekli artmasına karşın, kortej bir saniye bile duraklamıyordu. Görmüş olanlar biraz daha da görmek istiyordu! Arabaları yalvar yakar izliyor, atların arasına kayıyor, askerler onları tehdit edinceye kadar katırların dizginlerine yapışıyorlardı.

Kendini o anın çılgınlığına kaptıran Gabriel de, çömleklerin bulunduğu ikinci arabaya atladı. Dünyanın öteki tarafından kendi elleriyle getirmiş gibi, insan yüzü biçiminde, tam bir doğrulukla boyanmış ve biçimlendirilmiş, neredeyse konuşacakmış izlenimi

155

verecek kadar ayrıntılı testileri havaya kaldırdı... Bunları kuş, ayak, el, dişli ya da dişsiz balık biçimli çömlekler, altın yıldız^ ateş kırmızı ya da lâl kırmızı boyalı çift ağızlı çömlekler, kertenkele, kadın, asma kabağı, canavar biçiminde, hattâ çiftieşen çömlekler izledi...

Bir halkın bütün bu güzellikleri, zenaatkârlarının binlerce yıllık çabalarının ürünü bütün bu bilgi ve bilim, şaşkınlık içindeki yüzlerce gözün önünde geçit yapıyor, orada, okyanusun ötesinde gerçek bir ülkenin varlığına ve keşfedilmiş olduğuna tanıklık ediyordu!

Sonunda bu harikaların kutsanacağı ve putperest ruhtan arındırılacağı katedral meydanına varabilmeleri, bir saatten fazla sürdü. Gabriel'in yüreği, harikalar diyarı Peru'ya doğru uzun yolculuğu, şimdiden başlamış gibi ateşler içindeydi.

H

156

19 ÜZjmac Hambo, 9^san 1529

Kral yolu geniş ve düzgün döşeliydi. İki yanını, özenle yapılmış, orta yükseklikte iki duvar sınırlıyordu. Bu duvarları yapan ustalar, taş bulamadıkları zaman, işlerine aynı yükseklikte kazıklarla devam etmişlerdi. Eğim arttığı zaman, ayin alayının dikkatle çıkmaya başladığı bu geniş basamaklar oyulmuştu.

Tambolara, bir tür depo olan ve bir bölgenin bütün zenginliklerinin, birçok yiyeceğin, dokumanın, çanak çömleğin İnka için toplandığı bu etkileyici kalelere yaklaşıldığında, konaklama hazırlığı yapılması için önden haberciler koşturuluyordu.

Her kentte, a/racalar, yani oraların başkanları, Huayna Capac'ın kuru bedeninin bulunduğu tahtırevana yaklaşıyorlardı. Alçakgönüllülükle eğiliyorlar, omuzlarına ağır bir taş koyuyorlardı. Herkes mummya sonsuz saygı göstermekte birbirleriyle yarış ediyordu.

Bununla birlikte, günlerin yorgunluğu Anamaya'yı bitkinleş-tirmişti. Tumbamba'dan yola çıktıklarından bu yana, artık günlerin hesabını şaşırmıştı. Her konak, bir öncekinin aynı gibi geliyordu ona. Aylardan beri tahtırevanda, mumyanın ve Kutsal ikizin karşısında uzun süre oturmaktan çoktan vazgeçmişti. Kadınların ve ihtiyarların arasında yürümeyi ve kendini unutturmayı tercih ediyordu.

Bazen Bilge Villa Oma, önde gelen efendilerin yanından ayrılıyor, gelip onun yakınlarında yürüyordu. Artık ona saygıyla, kimi anlarda da neredeyse korkuyla bakıyordu. Ama onun yol arkadaşlığı

eğlenceli değil, ciddi ve kaygılıydı. Ayin alayının uzun konvoyu her gün söylentilerle çalkalanıyordu. Yüzler gergin ve kaygılıydı... Cuzco'ya yaklaşılması dışında gerçek bir nedeni olmadığı halde, kuzeyden ne kadar uzaklaşılsa korku da o kadar büyü-yordu.

Bu ağır havayı gidermesini bilen tek kişi cüceydi. Çoğu zaman konvoyun başında gidiyordu.

Kendisine çok uzun gelen kırmızı gömleğinin etekleriyle, görevleri tahtırevanların önünde bıkıp usanmadan yolu temizlemek olan yüzlerce hizmetkâr kadar toz süpürüyordu.

Ama gittikçe daha sık, sessizce Anamaya'nın hizasına kadar geliyor, hızlı ve küçük adımlarla onun yanında yürüyordu.

"Prenses, hayal mi kuruyorsun?"

"Bana hayal kurduran sensin, Efendim..."

Cüce gülümsedi. Birbirlerine takılmalarındaki sevecenliği biliyordu. Yüreklerini birbirlerine açtıkları ilk geceden bu yana, sessiz dostluklarının ne kadar değerli olduğunu biliyordu... İkisi de, ölü İnka'nın tahtirevanını izleyenlere benzemiyordu. Onlara doğru çevrilen bakışlar, bazen tedirginlikle olduğu kadar gıptayla da yüklüydü. Yarın ikisi için özellikle belirsizliklerle doluydu. "Bize ne olacak, Penses?"

"Nereden bileyim?"

"Senin her şeyi gördüğünü sanıyordum!"

"Benimle alay et bakalım, Efendim! Ne var ki, benim gördüğümü sen de görüyorsun. Gidip gelen haberciler, Efendi Atahuaiipa'nın köylerindeki katliam söylentileri... Ve Huascar'ın gazabı üzerine bütün o söylentiler..."

Cüce karamsar karamsar güldü:

"Beni görmekte geciktiği içindir! Öyle görünüyor ki, ona uğur getireyim diye beni ona hediye edecekler... Sivri kafalı, uzun bacaklı, biçimli ve saf bir İnka olmayan her şeyden nefret ettiği de söyleniyor!"

"Beni de beklediğini düşünüyorum" diye mırıldandı Anamaya.

Bu defa işi şakaya boğamadılar.

158

Yan yana, çağıldayan ırmağın yakınında ilerlediler. Irmak, yağmur mevsimi nedeniyle sarı çamura boğulmuştu; sanki toprağın kendisi acı çekiyormuş gibi gürlüyordu.

Öğleden sonra, oldukça dik ama bakımlı, gittikçe genişleyen bir yol, onları Rimac Tambo yaylasına ulaştırdı. Anamaya, kuzeye doğru, zirvesi, vadinin iki yamacı arasında tam bir ok misali dağı görüverdi.

Her seferinde olduğu gibi, borular ve flütler vadide yankılanırken, köydekiler onları karşılamak için koştular ve tahtirevanların önünde saygıyla eğildiler.

Bu tambo küçük boyutlarda bir kaleydi. Ama kutsal alanı tutan istinat duvarları kusursuzdu. Tapınağın oranları uyumluydu, parlatılmış ve büyük bir ustalıkla birleştirilmiş taşlar, dağların zirveleri arkasında kaybolmadan önce güneşin son ışıklarını alıyorlardı.

Curacanın, ağlamaklı siyah gözlerinden törenlerde gerektiğinden fazla chicha içtiği belli oluyordu. Yaşlı Efendilere bağlılığını abartılı bir biçimde gösteriyordu. Yasamanların önünde o kadar uzun süre saygı duruşunda kaldı ki, yol yorgunu yaşlı Colla Topaç sonunda kendini tutamayıp öfkelendi.

Nihayet, akşam saçlarından sonra, kutsal alanın yer aldığı yamacın tam ortasındaki bir canchaya yerleştiler. Odalar özenle temizlenmiş, ambarlardan yeni çıkarılmış güzel şiltelerle döşenmiş, nadide çömlekler konulmuş, yeni battaniyeler serilmişti.

Ama Anamaya o akşam uzun süre avluda kaldı. Iрмаğın çağıltısı oraya ulaştığında artık dinlendirici bir fısıltıya dönüşüyordu. Alacakaranlıkta, kenti çepeçevre saran dağların yamaçları, koruyucu taç yapraklarını andırıyordu. Canchanın tam karşısında, güneye doğru derin ve dar bir vadi açılıyordu. Yaklaşan gecenin içinde, saydam bir sisin çıktığı vadiyi, garip bir solukluk örtmüştü.

Onun yokluğundan kaygılanan Villa Oma yanına gelince, Anamaya vadiyi göstererek sordu:

159

"Nereye gidiyor?"

Villa Oma kaşlarını çattı, kuşkucu gözlerle baktı. Anamaya ona doğru döndü, isteksizliğini fark edince şaşırdı.

"Bilmiyorum" diye homurdandı sonunda Bilge.

Sesinin tonu, yalan söylediğini gizleyemeyecek kadar güvensizdi. Anamaya yüreğinin öfke olduğunu hissetti.

"Bilge! Bana güvenmen için, daha ne kadar zaman geçmesi gerekecek? Yeterince sınavdan geçmedim mi?"

"Kim olduğunu biliyorum, küçük kız" diye sıkıntıyla gülümsedi Villa Oma. "Artık yüreğinden geçenleri biliyorum. Sorun bu değil..."

"Öyleyse neden bana yalan söylüyorsun?" diye sinirli sinirli sordu Anamaya. "Bu vadinin içinde bir yol var, kuşkusuz... Bir yol da ancak bir yoldur. O zaman neden..."

"Çocuk!" diye sözünü kesti Villa Oma, onu kolundan tutarak. "Çok şey biliyorsun, ama daha çok şeyi de bilmiyorsun. Bazı bilgiler vardır ki, onları öğrenmemek daha iyidir."

Öylesine tatlılıkla konuşuyordu ki, Anamaya'nın süngüsü düştü. Öfkesini boşaltmak, neredeyse zevk için tartışmayı sürdürmek isterdi, ama aniden sustu. Bilge de, sanki dili tutulmuş gibi, suskun kaldı.

Orada, karşılarında, gecenin artık tamamen kapladığı bu gizemli vadinin ekseni doğrultusunda, kararmış ufukta beliren ilk yıldızların arasında bir ateş topu belirdi.

Akşam güneşi gibi, soluk sarı, hemen hemen ay kadar bir ateş topuydu bu. Arkasında rüzgârla havalanan saçlar gibi, uzun bir kuyruk vardı. Ama daha da tuhaf olanı, gökyüzünde hem sığrayan bir yırtıcıdan daha hızlı akması, hem de hareketsiz kalmasıydı.

Dağların birbirine karışan gölgelerinin üstünden yavaşça, çok yavaşça yükseldi.

Anamaya öylesine şiddetle ürperdi ki, dudaklarının arasından bir inilti kopuverdi.

"Bilge Villa Oma! Söyle bana, bu gördüğümüz şey..."

160

Bilge döndü, onun dudaklarının titrediğini, açık renkli gözlerinin korkuyla büyüdüğünü gördü.

Cevap olarak:

"Tumebamba'dan ayrılmamızdan bir gece önce gördüğün bu muydu?" diye sordu. "Seni korkutan bu muydu?"

Anamaya başını salladı. Kollarını göğsünün üstünde sıkıyordu, karnı öylesine kasılmıştı ki kendini ikiye katlanmış gibi hissediyordu:

"Evet! Evet, buydu... Ama çok hızlı gidiyordu! Çok daha hızlı..."

Villa Oma, onun ellerini yakaladı ve kemikli parmakları arasında sıkı.

"Korkundan sıyrıl, Coya Camaquen" diye mırıldandı. "Bırak ruhun seni yönetsin. Ataların kayasındaki yolculuğunu anımsa. Korkundan sıyrıl..."

Kuyruklu yıldız öylesine yoğunlaşarak ve dikkatle baktı ki, gözleri acıdı. Ama, belki de Bilgenin dokunuşu nedeniyle, yüreği sakinleşti, korkusu azaldı. Ve birden anladı, bir çığlık attı.

Kuyruklu yıldız ve kuyruğu tam anlamıyla, krallık bandına takılan curiguingue tüyü biçimindeydi. Atahualpa'nın alnında görmüştü. Bu, yok edici bir ateş, bir ölüm habercisi değildi. Hayır! Tam tersine, orada Tek Efendinin işareti vardı. Bu gece gökyüzünde gördüğü şey, İnti'nin, oğul olarak Atahualpa'nın ismini belirlediğini gösteren bir işaretti!

"Ne var?" diye kaygılandı Bilge. "Ne görüyorsunuz?"

Anamaya ona baktı. Konuşmayı göze alamadı. Başını eğdi ve ağrıyan gözlerini kapadı.

"Ne görüyorsunuz?" diye ısrar etti Bilge.

"Hiçbir şey."

161

20 lokdo, <Nisan 1529

"Kısacası, o gün, okyanus yumuşaktı, rüzgâr belli belirsiz esiyordu. Gel gör ki, gökyüzü kurşuniydi. Ben onların ufkun üzerinde, gelmekte olduklarını görmemiştim" diye açıkladı Sebastian. "Ben San Cristobal'm arka güverte ambarındaydım. Ruiz kılavuzdu, kötü bir söz yüzünden beni zincire vurmuştu ve çorbayı pişirmekle görevlendirmişti..."

Grek bir tiksinti ifadesiyle homurdandı.

"Çorba ha! Çorba yapmasını ne bilirsin sen? Nohut unundan, balık kafasından ve lahana turşusundan başka bir şey kalmamıştı sanırım! Seni iyi tanırım, tanrı bilir koyulaştırmak için çorbaya nohut bitlerini de katmışsındır!"

iri zenci belli belirsiz gülümsedi ve devam etti:

"Üç haftadır, nereye gittiğimizi bilmeden güneye doğru yol alıyorduk, yanaşmaya elverişsiz olduğundan kıyıya da yanaşamı-yorduk... Biri homurdanmaya başladığında, Ruiz her seferinde şu cevabı veriyordu: 'Onları hissediyorum! Onları hissediyorum, çok yakındalar!'"

Don Francisco'nun çok yeni ve ateşli hayranlarından biri olan Bejar dükü tarafından kendisine tahsis edilen evin büyük silah salonunda, sabah güneşi en uzak köşelere kadar ulaşıyordu.

Tozlar, ışık demetlerinin içinde oynayıyordu.

Gabriel, üzerinde gömlek ve pantolonu, kan ter içinde, yepyeni kılıcının kabzasını sıkı sıkıya kavramış, arkadaşlarının konuştuklarını içer gibi dinliyordu. Çevik gövdesi üzerinde gömleğinin önü açık olan Grek Candia, eldiveniyle yüzünü ovuyordu. Gözlerinin önünden, yüzünün ifadesini karartan anılar geçiyordu. Sebastian, hikâyesine kaldığı yerden başlamıştı bile:

"Neyse, çorbayı karıştırıyordum. Ve birdenbire Niceno, o gün direkte gözcüydü, böğürmeye başladı: 'Yelkenli! Yelkenli! Yelkenli, iskele baş omuzlukta! Bir yelkenli, size söylüyorum!'"

"Ah!" dedi Grek heyecanlı bir sesle, elini Gabriel'in omzuna koyarak. "Orada olmak için, kalan on dört dişimi seve seve verirdim. Bak, görüyor musun, hayal etmek bile yetiyor, kolumdaki tüyler diken diken oldu!"

"Eee, bunlar onlar mıydı?" diye fısıldadı Gabriel.

Tabii ya, başka kim olacaktı?" diye yeniden başladı Sebastian sabırsızlıkla. "Bir dev eline benzeyen, çok iyi yapılmış, bir yelkeni ve bir dümeni olan koca bir salın üzerindeydiler. Yirmi kişi kaddılar, kadın gibi tüysüz erkekler. Bizi görünce birçoğu suya atladı! Gözünüzde canlandırın, don Gabriel: Onlar aşağıda, suyla aynı hizadalar; herhalde Sarı Cristobal onlara ahşaptan, yüzer bir dağ gibi görünmüş olmalı!"

"Ama hemen arkasından, bu gördüklerinin sıradan vahşiler olmadığını anlamışlar" diye sürdürdü Grek. "Geçen gün sokaklarda salladığın uzun gömleklerden giymişler, içlerinden birinin şey olduğunu söylüyorlar... her neyse işte, bizim tercüman Martinillo ile Felipillo'ya hiç benzemiyorlarmış..."

"İçlerinden biri hemen göze çarpıyordu" diye atıldı Sebastian kızgın kızgın. "Ben onu gördüm, ben!... Don Francisco kadar sertti! Gözleri ilerde, pelerinine sarınmış... Sonra kulaklarından sarkan şu altın tıkaç gibi şeylerle..."

Gözleri heyecandan parlayarak, bir şeyler eklemek isteğiyle tutuşan Grek, açılmış elini Gabriel'in önünde salladı ve Sebastian'ı susturdu:

"Evet, aynen böyle! Altın diskler, hem de nah şu avcum büyüklüğünde! Altın bir çubukla da kulak memelerine gömülmüş. Bu çubuğun geçtiği delik o kadar geniş ki, şu iki parmağımı içinden geçirebilirdim! Tanrı şahidim, yalan söylemiyorum!"

Candia, gözleri boşlukta, hareketsiz kaldı.

163

"Yalnız kulaklarındaki altınla kalmıyordu!" diye inatla sürdürdü Sebastian. "San Crisôbal sala iyice yaklaşınca Ruiz, güverteye çıkması için yerliye işaretler yaptı. Yerli o zaman pelerinini açtı. Kutsal Bakire aşkına! Altın! Çenesinden göbeğine kadar altınla kaplıydı! Bileklerinde de... Öyle değil mi Pedro?"

"Ruiz ve ötekilerin söyledikleri böyle..." diye mırıldandı beriki.

Gabriel sinirli bir şekilde, şakaklarına biriken teri kuruladı ve gözlerini kapadı. Üç adam aynı düşü kuruyormuş gibi sessizliğe daldı.

"Yerli bir efendi" diye mırıldandı Gabriel.

Diğer ikisi başlarını salladılar yalnızca.

"Don Francisco, hayırlısıyla, Peru valisi olursa göğüslenmesi gerekenlerden biri!" diye hırıltılı bir sesle homurdandı Grek.

Yumruğunu sertçe indirerek salonun sıcak havasını ikiye ayırdı ve tozların girdap yapmasına yol açtı.

"Yeter bu kadar! Şu dersimize dönmenin zamanı geldi. Kalk ve kendini koru! Bir gün orada, bu yerlilerin karşısında tek parça olarak kalmak istiyorsan, mektepli, kılıcını başka türlü tutman gerekecek! Şeytan alsın, bu delik genişleten burgu değil! Sepf/meden* tierce'e" geçişin tam bir felâket! Haydi bakalım, çalışmaya!"

Gabriel iç geçirerek kerevetten kalkarken, Grek küçük adımlarla geriledi.

Dizler biraz bükülmüş, gövde dik olacak şekilde duruşunu aldı. Ama kılıcına uzanan eli istediğinden daha az esnek ve kararlıydı. Grek, kılıcını çark ettirip pek de eğitici olmayan bir sertlikle onun kılıcına vurdu.

"Tierce, yüksek duruş, sol baldırını ilerletiyorsun, bak şöyle..."

Çarpışan kılıçlar çınladı. Grek sola çekilerek savuşturdu. Yandan keserek toparlandı. Gabriel'in kılıcı ince bir dal parçası

' Septime: Eskrimde çarpışma hatlarından biri (ç.n.). " Tierce: Eskrimde üçüncü savunma pozisyonu (ç.n.).

164

gibi sekerek kaydı. Grek'in hamlesinin hızıyla büküldü, öyle ki, kabza korumalığı olmasaydı eli kesilecekti.

"Hayır! Gene hayır!" diye bağırdı Pedro. "Septime içeri doğru alçaktan yapılması gereken bir hamledir! Gören de, kulakların şimdiden Peru'daki altınla tıkanmış sanır! Kolunu kaldır, bileğini yukarı doğru çevir ve hamle... Böyle! Günaydın demek kadar basit, tanrı aşkına!"

Hiç de o kadar basit değildi doğrusu! Ama Gabnel cesaret, biraz da öfkeyle elinden geleni yapıyordu. Öyle ki birkaç dakika sonra eskrim dersi bir girdaba dönüştü.

Sebastian dudaklarında bir gülümsemeyle, silahlarını dans ettiren iki adama bakıyordu. Gabnel oyunu ciddiye almıştı ve kısa bir sürede, nefes nefese, bakışları sertleşmiş, daha güvenli davranmaya, daha net vuruşlar, daha az zorlama hareketler yapmaya başlamıştı. Grek alanına girdi ve atağı bir kedi çevikli-ğiyle savuşturdu. Vuruşlarında deneyimin zarafeti vardı, kılıcı titriyor, fırlıyordu. Birden Gabriel bir çığlık attı. Grek, yüzünde üzüntülü bir ifadeyle geriye sıçrarken:

"Ah, başışla!" diye bağırdı.

"Yok bir şey" diye mırıldandı Gabriel ve elini omzuna götürdü.

"Kan var" diye gösterdi Sebastian yaklaşarak.

"Neden üzerime atıldın ki?"

"Savuştururum sandım" dedi Gabriel acınacak bir sesle, yüzü biraz solgundu. "Yok bir şey...."

"Sen gene de çıkar şu gömleği de bir bakalım" diye buyurdu Grek. "Hiç belli olmaz!"

Gömlek çıkarılınca Gabriel'in omzunu incelediler, yalnızca küçük bir sıyrık değildi bu, ama fazla derin de sayılmazdı.

"Heey... Omzundaki o şey de nedir?" diye sordu Grek, kaşlarını çatarak.

"Olağandışı bir şey değil: Bir doğum izi!" diye açıkladı Gabriel, yarasını gömleğiyle silerken.

Grek, hiç de yumuşak olmayan bir hareketle onu çevirdi ve ağır pençesini sırtına yapıştırdı.

165

"Bir doğum lekesi, belki... Sebastian! Bu sana bir şey anımsatmıyor mu?"

"Anımsatmaz olur mu: Tumble önünde bizi yutmak isteyen o iri kediye tabii ki!.."

Gabriel, omzunu kapatarak onların alaycı yorumlarından kurtulmayı denerdi. Ama o yeni şakalar yapmalarını beklerken, onların düşünceli bakışlarıyla karşılaştı.

"Pekâlâ dostum" dedi Grek alnını kurularak. "Tuhaf bir rastlantı diye buna derler işte!"

"Siz neden söz ediyorsunuz yahu?"

"Orada, Peru'da sürten tuhaf bir kediden" diye gülümsedi Grek. Tercümanlar, yerli efendilerin ona çok değer verdiklerini söylüyorlar."

"Bu bir lekeden başka bir şey değil. Siz buna, hoşunuza giden biçimleri ve isimleri

yakıştırabilirsiniz!" dedi Gabriel sinirlenerek.

Grek, artık tek kelime bile etmeden ona bakarak başını salladı.

Ama Gabriel surat asmayı sürdürerek yarasını sardırırken, bekleyişin, yüreğini bir yelken gibi, bir umut gibi şişirdiğini hissediyordu.

166

21 (İoledo, Vasatı 1529

Karanlık bir geceydi. Toledo'nun kuzeyinde bir yaz sonu fırtınası patlamak üzereydi.

Gabriel bir koltuğa gömülmüş derin derin uyuyordu. Grek'in iri harfli yazısıyla dolu sayfalar, parmaklarının arasından kaymış, kırmızı karo döşemeye yayılmıştı.

Düşünde bir kapı menteşesinin gıcırdadığını duydu, zindanın karanlığında defalarca işittiği bir gıcırta. Sıçrayarak uyandı, ağzı açık, göğsü ateşler içinde, ayağa fırladı.

Kocaman açılmış gözlerle, odadaki koyu gölgeleri, bir anlam veremeden inceledi.

Görmekte olduğu kâbusu hatırladı: Kollarını şişman engizitö-re doğru uzatıp, saç başı darmadağınık, elbisesi yırtılmış, omuzları çıplak, yerde, ayaklarının dibinde yatan Dona Francesca'yı başışlaması için yalvarıyorlardı...

Ama sadece bir düştü bu, uyanmıştı işte! Yerde, ayaklarının dibinde, tokalı ayakkabılarıyla çığnediği yazılı kâğıtlardan başka bir şey yoktu.

Düşüncelerine sızan korkusuna ve sürekli gördüğü bu korkulu düşlere homurdandı. Kâğıtları toplamak için diz çökerken, birinin varlığının işareti olan hışırtıyı işitti.

Doğrulduğu sırada, bir beden mum ışığına girdi. Bir maske gibi keskin ve ince bir yüzde, geceden daha kara iki göz parlıyordu.

"Hey!" diye bağırdı, yerli Felipillo'yu tanıyınca soluğunu tuttu. "Ne arıyorsun sen burada?"

"T

Yerli, bir kedi kadar sessizce girmişti. Her yeri yamalı bir külot, pantolon, uzun yürüyüşlerde sertleşmiş kuru baldırlarını açıkta bırakıyordu, omuzlarında bir tür kahverengi bir örtü vardı.

Düzgün hatlı ağzı son derece gururluydu. Gülümsedi.

Gabriel, heyecanını gizlemek için kâğıtları kayıtsız bir tavırla topladı. Sonunda ceket kollarının tozunu silkerek yeniden sordu:

"Ne istiyorsun?"

Felipillo'nun gülümsemesi silindi. Kastilya lehçesinin ezgili sertliğine ulaşmakta zorlanan bir sesle haberi ilettiler:

"Efendi Capitan seni ister görmek."

"Şimdi mi? Gecenin bir yarısı mı?"

"Efendi Capitan söyledi: Sen gel şimdi!"

Gramer ne kadar bozuksa, ses tonu da o kadar kestirip atıcıydı. Ama Gabriel'i tedirgin eden şey, yerlinin çok derin, anlaşılmaz bakışlarıydı.

"Peki beni neden görmek istiyor?"

Yerli yeniden gülümsedi:

"Felipillo'ya düşüncesini şakımadı."

Gabriel düzeltmekten kendini alamadı:

"Hayır. Şöyle demen gerekir: 'Don Francisco bana nedenini açıklamadı...'"

Yerli cevap vermeden başını salladı. Tavrında öyle bir kayıtsızlık vardı ki, Gabriel kendini, kurumlu bir sesle eklemek zorunda hissetti:

"Kastilya dilini doğru öğrenmelisin, Felipillo. Yoksa iyi bir tercüman olamazsın!"

Felipillo hâlâ susuyordu. Gabriel omuzlarını silkti, Grek'in kâğıtlarını ellerinin arasında yuvarlayarak, rulo yaptı; don Francisco içeriklerini bilmek isteyebilir düşüncesiyle, yanında götürmeye karar verdi. Sonra ceketini yeniden düğmeleyerek kapiya doğru yürüdü.

"Pekâlâ, haydi bakalım!" diye iç geçirdi.

168

Yerli, ancak don Francisco'nun kapısına vardıklarında ondan ayrıldı. Gitmeden evvel kapiya yumruğuyla yalnız bir kez vurdu ve beklemeden kapiyı itti. Gabriel selamlamaya hazırlanarak eşiği geçti. Ama gördüğü manzara karşısında şaşkınlıktan dili tutuldu.

Oda elli kadar şamdanla aydınlatılmıştı, gün ortasındakinden daha aydınlıktı. Don Francisco tavanlıklı geniş bir yatağın karşısında, küçük bir "Güllü ve Çocuklu Bakire" resmi önünde diz çöküp başını öne eğmişti. Dua etmek için savaş kıyafetini giymişti!

Pas yüzünden yer yer karıncalanmış, aldığı darbelerin anılarıyla yamru yumru olmuşsa da, çelik göğüs zırhı, omuzlukları, diz zırhı plakaları, mumların aydınlığında ihtişamla parlıyordu. Şapkasını ve Şam işi kabzası ve yonca şeklindeki siperiyle bir ustanın elinden çıktığı hemen anlaşılan kılıcını dizlerinin yanına, yere koymuştu.

Donup kalan Gabriel, yaklaşan fırtınanın habercisi gök gürültüleri arasında, don Francisco'nun ateşli bir coşkuyla mırıldandığı duayı işitti:

"Tanrının Kutsal Annesi, beni asla yalnız bırakmadınız. Elinizi omzumdan hiç eksik etmediniz. Fırtınalarda gemilerime yol gösterdiniz, bütün pusularda hayatımı korudunuz. Kutsal Bakire, size sesleniyorum, beni yöneten ses sizsiniz. Ve biliyorum ki, benden daha fazlasını istiyorsunuz. İstiyorsunuz ki, gücünüz ve ışığınız Peru'nun altın duvarları üzerinde parlansın. Ah! Çok kutsal Azizem, biliyorum ki beni oraya götüreceksiniz! Kral Charles'ın beni kabul etmesini ve dinlemesini sağlayınız! Her sabah sizin için kalkıyorum, sizin için sabırla bekliyorum! Müşfik Anne, beni terk etmeyin, Peru'yu yeni doğmuş küçük bir çocuk gibi kucağınıza vereceğim. Bunu sizin için yapacağım, büyük bir dindarlık ve sevgiyle her an sizi düşünen oğlunuzum... Amin!"

Don Francisco Pizarro istavroz çıkardı ve Bakirenin ikonunu, sakalının elverdiğince öptü. Sonra bir delikanlı çevikliğiyle ayağa fırladı. Kılıcını kuşandı ve Gabriel'den yana döndü.

Onu odasının ortasında zırhlarını giymiş, yanakları kâseler gibi içine çökük, benzi balmumu rengindeki fatihi böyle görmek, başka bir zaman gülünç olabilirdi. Çılgın, komik ve yalancı bir ihtiyaç! Böyle bir ihtiyarın, dünyanın bir ucundaki bir ülkeyi fethedebileceği, inanmak bir yana, düşlenebilir miydi?

169

Gelgelelim, Gabriel ona hayran olmaktan kendini alamadı.

"Dua eder misiniz, genç adam?" diye sordu don Francisco gözlerini kırıştırarak. "Bakire Anamızı sever misiniz?"

"Eh... Sanırım, yani evet" diye bocaladı Gabriel.

"Sanıyorsunuz, öyle mi?.. Bense ona her gün dua ederim. Hayatımı yüzlerce defa kurtardı. O istemeseydi, damarlarımda kan çoktan tükenmişti... Peru'yu benden daha da çok O istiyor!..."

Sesi hırçındı, ama alev alev yanan gözleri öyle değildi. Odayı baştan başa geçip pencereyi açtı ve bir şimşegın gecenin karanlığını tırmalarcasına çakışını seyretti. Şimşek, bir an, sakalının

grisi gibi zırhının çeliğini de mavi bir ışıkla örttü. Bu gürültü içinde döndü, kaşlarını çatarak Gabriel'i süzdü.

"Grek Pedro bana, silahlarda ilerleme gösterdiğini söyledi. Bu iyi. Bir fatih olmak için okuma yazma yeterli değildir! Bir de sırtında bir kader lekesi olduğunu iddia ediyor..."

"Bu bir doğum lekesinden başka bir şey değil, efendim!"

"Hımm..."

Bir şimşek ve bir gökgürültüsü süresince sessiz kaldıktan sonra, hiç eveleyip gevelemeden ekledi:

"Kardeşim Hernando senden hoşlanmıyor, mektepli. Seni geri göndermemi istiyor."

"Ama neden? Ancak birkaç kelime konuşmuşuzdur şimdiye dek..."

"Zindandan çıkan delikanlılardan çekinir."

Gabriel sarardığını hissetti. Demek ki bu yüzden don Francisco onu gece yarısı çağırmıştı!

Babasının da yaptığı gibi, onu kısa yoldan kovmak için!..

Bununla birlikte, don Francisco'nun gözlerinde, neredeyse, bir gülümseme vardı.

"Üzölmek yok, mektepli!" diye homurdandı. "Ben de zindandan çıktım! Hernando istediğini söyler, ama kararı ben veririm, anlıyor musun? Belki de kardeşim yalnızca hapse tıkmaktan korkuyordur, kim bilir?.."

170

Don Francisco yüzünü buruşturdu, Gabriel ise orada bir gülümseme gördüğünü sandı.

"Şimdilik yanımda kalıyorsun" diye açıkladı Capitan pencereyi kapatırken.

"Şimdilik..." diye ağızından kaçırdı Gabriel. "Peki, ne zaman Peru'ya doğru yola çıkacaksınız?"

"Bakalım, göreceğiz. Yarının neler getireceğini kim bilebilir? Şu lanet olası görüşmeyi bekliyorum!... Elindeki kâğıtlar nedir?"

Omzundan sertçe yakalayacak kadar Gabriel'in yakınındaydı.

"Grek Pedro'nun keşifleriniz hakkındaki raporu, efendim."

"Ha! Olanları iyi anlatmış mı?"

"Evet... Sanırım... Pek çok şey var!"

"Öyle! Gerçekten pek çok şey var! Hiç kuşkusuz unuttuğu birkaç şey de olmuştur."

Don Francisco'nun çizgilerle kırış kırış, açık havada ve savaşlarda yıpranmış yüzünden öylesine olağanüstü bir güç yayılıyordu ki, Gabriel artık soluk almaya bile cesaret edemedi.

"Mektepli, Grek bana, senin Kralı daha önce yakından görmüş olduğunu söyledi."

"Bu doğru."

"Nasıl biri?"

"Şey, eh... Çok iri yapılı değil. Siz Efendimden daha kısa. Ama ufak tefek sayılmaz, hiç sayılmaz ve..."

"Yo, yo... Sorduğum o değil. Bunu zaten biliyorum! Onunla alay ediliyor, nedenini biliyor musun?"

"Çenesi yüzünden."

"Çenesi mi?"

"Çenesi çok... iri. Alt çenesi ön dişlerinin önüne geçiyor, o kadar ki hiçbir zaman çenesini tam olarak kapatamıyor!"

"Zavallı adam."

"Siz Efendimin o konuşurken çok dikkatli dinlemesi gerekecek, çünkü söyledikleri iyi anlaşılıyor. Üstelik Kastilya dili, onun ana dili değil. Kekeleyerek ve kelimeleri yutarak konuşuyor..."

171

Don Francisco göğüs zırhına öfkeyle vurdu:

"Bu çok önemli bir bilgi. Kimse de söylemedi bana!"

"Sormuş olsaydın, kardeşim, sana söylenirdi!"

"Hernando!"

Kapıyı tıpkı yerli gibi sessizce açmış olan don Hernando Pizarro, hınç dolu bakışlarını Gabriel'in gözlerine dikti:

"Bu çocuğun saçmalıklarını neden dinliyorsunuz?" dedi atışmaya hazır bir tavırla.

Aydınlığa doğru yürüdü ve, birden, büyük bir gülümseme dudaklarına yayıldı. Don Francisco'nun hiçbir zaman olmadığı kadar kibar, bakımlı ve yakışıklı bir adamdı. Lâl rengi ceket, damasko külot pantolonu parfüm kokuyordu. Burnu kırmızı ve küçük gözleri fırıl fırıldı.

Gabriel'i görmezden gelerek birden kahkahalarla gülmeye başladı ve don Francisco'yu kucaklamak için kollarını açtı.
"Sonunda oldu, Francisco! Her şey tamam, kardeşim! Saray danışmanı Los Cobos'la akşam yemeği yedim. Görüşme kabul mektubunu yarın sabah alacaksınız."
Don Francisco inleyerek istavroz çıkardı. Bir sıçrayışta Bakire ikonuna doğru atıldı ve sert bir hareketle dudaklarına götürdü
Sonra, yüzü aydınlanmış, gençleşmiş bir halde, ikonu Gabriel'e ve Hernando'ya doğru salladı:
"Bunu O istedi! Bunu O istedi! Tanrıya şükürler olsun! Haydi gelin, tasvirini öpün ve önünde diz çökün!"

172

1

22 fiitnac Üambo, 9\$san 1529

Kuyruklyıldız, her akşam gizemli vadinin üzerinden geçiyordu.
Her akşam, gün batımında, Anamaya canchaları geçiyor, tapınağın çevresini dolaşılıyor, sel yatağına kadar uzanan düzlüğe giden basamakları iniyordu.
Her akşam Atahuallpa'nın tacını "görüyor" ve ne cüceye ne de Bilgeye söz etmediği gizli bir şaşkınlık sarıyordu yüreğini.

Uykunun umudunu yok edeceği korkusuyla, bir duvarın üzerinde, uzun zaman geceyle, yıldızlarla ve kaygılarla sarınmış oturuyordu. Yasaman Colla Topaç, sıkıntısını sezdiği genç Coya Camaquen'e beslediği asık yüzlü şefkatten değilse bile, ilerlemiş yaşının sebep olduğu uykusuzluktan olsa gerek, gelip ona katılıyordu.

Beraber oturdukları o geceler boyunca, güneyin olduğu gibi kuzeyin de bütün savaşlarını, bütün isyanlarını bilen, asık yüzlü yaşlı bir asker gibi, Anamaya'ya geçmiş anlattı. Ay Ana Üuilla'nın gümüşü aydınlığında, yüzü çöl toprağı gibi çatlak çatlaktı.

"Yarıdan sonra Rimac Tambodan ayrılacağız diye haber verdi o akşam. Tek Efendinin kuru Bedeninin yolculuğunu tamamlamasının zamanı geldi."

Yaşlı Yasaman, romatizmadan bükülmüş parmağını uzattı ve köyün güneydoğusundaki dik yamacı gösterdi. Bir kral yolu, orada, ekili alanı bir sapan taşının izlediği yol gibi dümdüz kesiyor, boğazı hiç dönemeç yapmadan geçiyordu.

"Yakında" diye yeniden söze girdi Yasaman, kırık ama kararlı sesiyle. "Yakında pumayı göreceksin."

"Puma mı?"

"Pumanın kenti, evet. Cuzco, başkentimiz. Orada güneş, tapınağımız Coricancha'nın üzerine bin ateş şeklinde yansır... Kent eski zamanlarda Viracocha'nın iradesiyle Manco Capac ve Mama Occlo tarafından bulunmuş. Bir gün, çevresindeki dağların tepesine gelmişler. Ovayı görmüşler ve ovanın içinde bir ırmak görmüşler, derken kocaman bir puma belirmiş..."

Ve İmparatorluğun kadim tarihinden bir başka efsaneyi anlatmaya koyuldu.

Anamaya, Dört Bucak İmparatorluğunun gücünü oluşturan Tanrıları ve büyük insanları anlatan Yasamanın konuşmasındaki müziğin ninnisine bıraktı kendini.

Zaman zaman ağzı kuruyan yaşlı adam susuyordu. O zaman yaşlı, yıpranmış elini, Anamaya'nın incecik elinin üzerine koyuyordu, oradan güç alıyormuşçasına gülümseyerek bu eli okşuyor ve hikâyesine dönüyordu.

Huascar'ın gönderdiği adamlar, şiddetli bir yağmurda, gün doğarken geldi.

Şafakta, her sabah olduğu gibi, rahipler beyaz bir lama kurban ettiler, mummyaya eşlik eden bütün ileri gelenler saçı töreni için toplanmıştı. Kutsal taş kan akıtıldı, kutsal yere chicha saçıldı, Tek Efendinin kuru Bedeninin ayakları dibinde mısır yakıldı. Av borazanlarının ve deniz kabuğundan boruların yas feryatları dağlarda yankılandı.

Anamaya, gözlerini çok bulutlu ve alçak gökyüzüne doğru kaldırıncaya, onların kuzeydeki boğazı geçtiklerini gördü: Sonsuz yeşillikler içinde, yağmurdan ıslanmış parlak kırmızı manfalarıyla" bir düzine kadar asker...

Manta: Orta Amerika yerlilerine özgü, gerektiğinde yağmurluk gerektiğinde yaygı ya da battaniye olarak kullanılan kalınca örtü (ç.n.).

174

Köye girdiklerinde, sapanlar, mızraklar ve özellikle de yıldız biçimli korkunç topuzlarla silahlanmış olduklarını gördü. Hayır, bu bir barış birliği değildi... Alanın alt tarafına gelip, yabancılar gibi, hareketsiz kaldılar. Tek bir söz etmeden, tek bir hareket yapmadan, törene kayıtsız, kenarda durdular.

Villa Oma, hiç alışık olmadığı bir nezaket çabasıyla onlara yaklaştı ve başlarındakini selamladı: "Hoş geldiniz, siz, ey Güçlü Huascar'ımızın gönderdikleri!"

"Tek Efendi Huascar!" diye düzeltti subay.

Genç, kaba saba bir adamdı. Gözleri göz çukurlarına öylesine gömülmüştü ki, anlaşılmasın bakışları gölgede kalıyordu. Mumyanın karşısında saygı duruşunda olan Yasamanları kabaca işaret ederek:

"Onları almaya geldik" dedi.

Villa Oma sakin tutumunu hemen yitirdi:

"Ne demek istiyorsun, yüzbaşı?"

"Tek Efendimizin emridir: Eski Güçlüler, babasının kuru bedeninin Cuzco'ya gelmesinden önce Cuzco'ya, onun yanına gidecekler..."

"Önce mi? Ama neden?" diye şaşırdı Villa Oma. "Törede bu yok..."

"Tek Efendi Huascar'ın emrine karşı mı gelecekler?" diye yanıtladı subay kaba saba yüzünde silik bir gülümsemeyle.

"Ne bileyim..." diye mırıldandı Villa Oma. "Bunu onlara sormak gerek. Yasa da onlar, yasayı bilen de. Ama onların kararını beklerken, gelip yemeğimizi paylaşabilirsiniz..."

Ama asker reddetti.

Beklemeyi de reddetti.

Daha geldikleri andan beri, tören alayındaki gerilim de artmıştı. Kadınlar bakışıyorlar ve fısıldaşmamak için kendilerini zor tutuyorlardı. Cüce, Anamaya'ya yaklaştı:

"Bizim için mi gelmişler?" diye kaygısını belirtti.

Anamaya başını hayır anlamında salladı:

175

"Hayır... Yasamanlar için."

"Deli mi bunlar?" diye mırıldandı cüce.

Colla Topaç ağırbaşlı, bir tavırla subaya yaklaştı ve sordu:

"Yasa, bizim babasının yanında olmamızı buyururken Güçlü Efendi Huascar bizi neden görmek istiyor?"

"Tek Efendi, Yasaman" diye yeniden düzeltti subay soğuk bir saygıyla. "Nedenini bana bildirmedi. Senin ve diğer bütün Yasamanların beni izlemesi gerekiyor, buyruğu böyle."

Colla Topaç, Villa Oma ve diğer Yasamanlara doğru döndü. Gözlerinden korku ve anlamazlık okunuyordu.

"Silahlısınız, subay" diye işaret etti Yasaman. "Huascar bizim güvenliğimiz konusunda mı endişeli?"

Tek Efendi sizi zaman geçirmeden yanında istiyor" diye havladı subay, ardından daha yumuşak bir sesle ekledi: "Sanıyorum ki, babasından yeni haberler almak için acele ediyor."

"Öyle mi?.. Ya şu son gecelerde gökte kayan kuyruklu yıldızı gördü mü?"

Bu kez subay sustu ve gözlerini indirdi.

"Huascar'ın arzusu Yasa'ya aykırı" diye yeniden söze girdi Yasaman, herkesin işitebileceği kadar güçlü bir sesle. "Ama onun kalbini kırmak istemem. Biliyor ki, barış içinde geliyoruz, bunu ona kanıtlamak isterim. Yatıştırılmaya ihtiyaç duyuyorsa, belki, ona babası Huayna Capac'ın cesaretini hatırlatabilirim."

Subay tokat yemiş gibi irkildi. Sözlerindeki alaya rağmen sesi sakin ve kararlı kalan Yasamanın yüzünü inceledi. Gelgelelim, sözlerinde yüklü acı alaya karşın, Colla Topaç'ın yüzü ağırbaşlı ifadesini koruyordu. Cevap vermedi, hiçbir duygu belirtisi göstermedi. Yalnızca, askerlere, Eski Güçlülerin tahtirevanlarının hazırlanması buyruğunu verdi.

Topluluk, aralıksız yağın yağmurun altında donup kalmıştı. Dağların yamaçları boz bir tül altında gözden silindi, vadiler sisle doldu.

Anamaya çevresindeki gözlerde kaygıyı gördü. Villa Oma gözleri yarı kapalı, koka yapraklarını çiğniyordu. Genç kızın mavi gözlerinin üzerine dikildiğini hissedince, başını başka yana çevirdi.

176

O zaman Anamaya, Colla Topaç'a doğru ilerleyerek, tahtirevanına yerleşmeden önce, eğildi ve önünde yere kapandı.

"Yasaman, bana öğrettiğin her şey için sana teşekkür etmek isterim."

Colla Topaç ellerini tuttu ve onu kaldırdı. Gülümsedi:

"Senin yakınında olunca, Coya Camaquen, gece uyumamak bir mutluluk oluyor!

Anamaya, yaşlı ellerin kendi ellerini sevecenlikle sıkıldığını hissetti.

"Kendine iyi bak, Efendi Yasaman" dedi alçak sesle, "ihtiyatlı ol."

Colla Topaç, onları gözetleyen subaya doğru bir bakış atarak dilini şaklattı:

"Benim durumumda korkuya yer yok, Anamaya kız. Umut edebileceğim son yolculuğun Öteki Dünyaya olduğu bir yaştayım..."

Yaşlı adamın önünde yeniden eğilmek istedi, ama Colla Topaç tahtirevanına yerleşmek için onun omzuna dayanmak istiyormuş gibi Anamaya'yı kendine çekti.

"Bu akşam kuyruklu yıldız gözle, Coya Camaquen\" diye fısıldadı. "Bütün bu son geceler neyi düşündüğünü ve neyi söylemeye cesaret edemediğini biliyorum. Kuyruklu yıldız gözle ve şimdiye kadar olduğu gibi Atahuallpa'ya destek ol. Onu destekle. Buna ihtiyacı var. Yasayı koruyan ve taşıyan kişi, senden bunu istiyor."

*

Gece yaklaşırken, bütün vadileri av boruları gibi inleyen sert bir rüzgâr çıktı, fırtına ve yıldırım tanrısı İllapa'nın öfkesinin yankılarını dağdan dağa yansıttı.

Tek sessiz yer tapınağın içiydi. Anamaya ağır hareketlerle, Yasamanların ansızın yanlarından ayrılışından ve Colla Topaç'ın son sözlerinden bu yana içini kemiren korkuyu bastırmak için

özellikle yavaşlattığı hareketlerle, Kutsal İkizi taşıyan kaidenin önüne mısır ve quinoa yerleştirdi. Sonra, çevresine chicha döktü.

Sonunda, çoğu zaman olduğu gibi, diz çöktü. Uzun süre Tek Efendinin altın maskesinin önünde durdu.

Tapınaktaki hava o kadar nemliydi ki, saç kolları zar zor yanıyordu.

Arkasında bir ses işitti, Villa Oma'nın sessiz adımlarını tanıdı. O da, Tek Efendinin altın maskesinin önünde kendisini toparlama ihtiyacı duymuştu. Profili her zamankinden daha sertti; gergin çizgileri uykusuz geçen gecelerin, kuyruklu yıldızın neyi işaret ettiğini anlamak amacıyla tanrısal cevapları ve kâhinleri okumakla geçirdiği uzun saatlerin birer kanıtıydı. Dudak çatlaklarında koka, her zamanki gibi, yeşil damgasını bırakmıştı.

Anamaya, bugün ilk kez onun güçsüzlüğünün farkına vardı. Yüzünü katılaştıran öfke, aşağılanmanın öfkesiydi.

"Kehanetler ne diyor?" diye sordu genç kız.

"Atahuallpa'nın krallık bandını aiması gerektiğini" diye kuru bir sesle yanıtladı Bilge.

"Bunu biliyordum!" dedi Anamaya.

"Ama bana hiçbir şey demedin..."

"Kimsenin bana inanmayacağını düşünüyordum."

Villa Oma bir bezginlik hareketi yaptı.

"Sonuçta pek de önemi yok. Artık kuzey ve güney arasında savaş kaçınılmaz oldu! Huascar artık yasaya bile saygı göstermiyor. Henüz zamanı gelmeden Yasamanların yanında olmasını istiyor! Onları, babasının halefi olarak kendisini tanımaya zorlamak istiyor..."

"Colla Topaç kabul etmeyecek!" diye karşı çıktı Anamaya.

"O zaman Huascar onu daha da aşağılayacak! Hem zaten Colla Topaç'ın onayı olmasa da onun için bir şey değişmez!"

"Güçlü Atahuallpa, kuyruklu yıldızın Tek Efendimiz olarak kendisini işaret ettiğini bilmeli" diye ısrar etti Anamaya. "Bunu öğrenmesi gerek. Bilge Villa Oma."

178

"Ve bu da savaşı başlatacak!" diye bağırdı Bilge. "Sen savaşı ne olduğunu bilmiyorsun, Coya Camaquen\ Ve bu savaş, imparatorluğu parçalayacak, bunu hissediyorum!"

"Savaşın ne olduğunu bilirim, Bilge Villa Oma" diye yanıtladı Anamaya yumuşaklıkla. "Yüzbaşı Sikinchara'nın, çocukken yaşadığım köye geldiğini ve onu yaktığını unutuyorsun. Bütün sevdiklerim o gün öldü. Ve annem bir sapan taşıyla vurulduğunda elimden tutuyordu..." Bilge bu kez sustu.

Anamaya, kor ateşlerin, Kutsal İkizin altın bedenine yansıyan zayıf ışıltılarına baktı ve hep aynı, sakın sesle ekledi:

"Savaşın ne olduğunu bilirim. Ondan korkmanı anlıyorum. Ama her şey İnti'nin buyurduğu gibi olur: Bunu bana öğreten sensin. Onun Güçlü Atahuallpa'yı seçmesine yürekten seviniyorum.

Şimdi onun yanına gitmeliyim. Babasının benimle konuştuğunu ve bana ateş topunu gösterdiğini bilmeli. Onun artık sessizlikle kuşatılmış olmadığını, Öteki Dünyadakilerin kendisine umut bağladıklarını öğrenmeli. Tek Efendimiz olmak için her şeyin onu işaret ettiğini,

bunun İnti'nin iradesi olduğunu bilmeli... Bilge Villa Oma, Atahuallpa'ya destek olmak için, yanına yalnız dönmem gerekiyorsa yalnız giderim."

Bu kez de şaşkınlıktan dili tutulma sırası Villa Oma'daydı.

"Yapamazsın" diye fısıldadı sonunda. "Cuzco'da Kutsal İkize eşlik etmen gerekir. Yasa böyle."

"Artık Cuzco'da olan bitenlerin hiçbiri Yasa değil, Bilge" diye yanıtladı Anamaya ayağa kalkarken. "Yasamanın kendisi söyledi bunu."

Villa Oma, bakışlarıyla onun tapınaktan ayrılışını, bir yabancıyı izler gibi izledi.

Anamaya, dışarda, hep aynı şiddette yağan yağmurun kamçılmasına bıraktı yüzünü.

Geleceğin belirsizliğine karşın, tuhaf bir şekilde, kendini yatışmış, dinginleşmiş, hattâ mutlu hissediyordu. Sonunda doğru olanı söylediğini biliyordu.

İssiz meydanı ürpererek geçti, çok ince olan ///c/ası onu soğuktan koruyamıyordu. Yağmur ve rüzgâra karşı siper etmek

179

için elini kaldırdı, kuyruklu yıldızın hâlâ aktığı vadiye doğru baktı hemen.

Ne yazık ki, gökyüzü kapalıydı ve kuyruklu yıldız, bulutların arkasında görülmez olmuştu.

Yasamanın yola çıktıkları güne de aynı derecede koyu bir karanlık hakimdi...

Yaşlı Colla Topac'ı sevgiyle aklından geçirmişti ki, ıslak otların arasından duyduğu bir ses, dönüp bakmasına neden oldu. Ama hiçbir şey göremedi.

Birden, geniş ve güçlü bir el ağzını kapattı, çılgın atacak zaman bulamadı. Bir beden onu sıkıca kucakladı ve bir oyuncak bebek gibi havaya kaldırdı.

180

23 !Ritnac ^ambo, 9\$san 1529

Tek kelime yoktu.

Yaşlı Colla Topac kırıksa kırıksa elini beyaz saçlarından, sonra da, tek hareketi bile bir zamanlar emretmeye yeten köşeli, güçlü çenesinden geçirdi. Oysa bu gece, güçsüzlük -ve itiraf etmeliydi ki- korkuya yenik düşmüş hissediyordu kendini.

Neden, tamboran ayrılıklarından bu yana, Huascar'ın askerleri tek kelime etmemişlerdi?

Görünürdeki sakinliklerine karşın, neden göz göze gelince, sıkıntılı bir tavırla bakışlarını kaçmıyorlardı?

Kafile kral yoluna çıkar çıkmaz, muhafızların şefini, o sabah aşağıladığı küçücük gözlü adamı çağırttı. Ama boşuna zahmet: Adam yaklaşmaya bile tenezzül etmedi. Yaşlıların heyecanının farkındaydı.

Yol, gürleyerek akan bir sel yatağı boyunca dikleşiyor ve gitgide daralıyordu; iki yanda yükselen ağaçlar, başlarının üstünde kemer şeklinde birleşip kapanıyordu; gün ortasında akşam karanlığı çökmüştü sanki. Yağmur bir yağıyor, bir duruyor, sonra yeniden başlıyordu. Yaşlı adamın kemikleri donmuştu.

Gece, dik ve kaygan bir yamacın ortasında, kerpiçten yapılmış birkaç yoksul kulübenin önünde durdular. Askerlerin şefi nihayet ona doğru yaklaştı. Artık gözlerini kaçırmıyordu.

O anda Colla Topac, ölüm saatlerinin geldiğini anladı.

Buracıkta.

Bu gece.

"Daha iyi bir yol bulamadın mı?

"Bağırmanı istemiyordum."

Anamaya, yağmurun kamçılacağı gecenin içinden Manco'ya bakıyordu. Karanlığa karşın sertleşmiş çizgilerini seçebiliyordu. Ayrılmış henüz birkaç hafta olmuştu, ama onun kartal gagasını andıran burnu, dağdan sökülmüş bir kayaya benzeyen yüzünde daha da belirginleşmiş gibi geldi Anamaya'ya.

"Gelmeni beklerken askerleri gördüm ve gizlenmek zorunda kaldım."

"Beklemen uzun sürebilirdi."

"Babamın seninle konuşacağını söyleyip durdum kendi kendime."

"Neler oluyor, Manco?"

"Olan şu ki, Huascar delirdi."

"Delirdi mi?"

"Gökten gelen işaretlerden mi, yoksa Atahuallpa'nın isyanı hakkındaki söylentilerden mi bilmiyorum; ama Cuzco'da herkes, Huascar'ın gittikçe daha sık sarhoş olduğunu, içki alemlerinde aklını yitirdiğini, öz annesine Atahuallpa'nın orospusu diye hakaret ettiğini biliyor..."

Onu Sacsayhuaman tapınağının kuleleri arasında kurt gibi ulurken buldular, Chancaların saldırdığını sanı-yormuş ve savaşçılara dönüşüyor diye taşlara küfürler yağdırdı-yormuş..."*

"Ya sen? Ya Paullu?"

"Şu ana kadar bizimle fazla ilgilenmedi. Ama gözü üstümüzde. Bir gün, kim bilir bizi hangi ihanetlerle suçlayacak..."

"İhtiyarların götürülmesi emrini neden verdiğini biliyor musun?"

Manco'nun gözlerinde büyük bir şaşkınlık vardı.

İnka İmparatorluğunun efsanelerle karışık tarihine göre, 14. yüzyılda Sekizinci İnka Viracocha döneminde başkent Cuzco, Chanca adlı bir kuzeyli kabile tarafından istila edildi. İnka'nın kaçıp bir kaleye sığınması üzerine, oğullarından Yupanqui teslim olmadı. Her şey bitmiş görünürken, savaş meydanındaki taşlar canlanarak inkaların yardımına koştu.

182

"İhtiyarlar mı? Anlamadım."

"Az önce bir yüzbaşı onları almaya geldi. Huascar mumyanın gelişine yapılacak hazırlıklar için onların önceden gelmesini emretmiş."

Manco ayağa fırladı. Anamaya da onu izledi.

"Gel, acele edelim."

"Önce Villa Oma'yı bulmalıyız."

"Yeşil ağzılı Bilgeyi mi? Emin misin?"

Karşılarında, meşalelerin ışıkları, tapınağı aydınlatıyordu. Alan, yağmur altında çamur gölüne dönmüştü. Anamaya hasır sandallarını, yapışkan çamurdan söke söke koşuyordu.

"Bilge bilir" dedi inançla.

Ama koşarken, bir yandan da, Bilgenin belki de bilemeyeceğini düşünüyordu.

«I

"Size verilen emirler nedir?"

"Aldığımız bir emir yok, ama bir görevimiz var: Öteki Dünyaya göçmüş olan İnka Huayna Capac'ın mumyasına, Cuzco'nun Coricancha tapınağına kadar refakat etmek; tahta geçecek Güneşin Oğlunun kim olacağı orada onaylanacak."

"Atahualpa'dan aldığınız emirler nedir?"

"Hiçbir emir almadık. Ama elçileri tören alayında. İnka Huascar'a kardeşinin armağanlarını ve bağlılığını götürüyorlar."

"Atahualpa'nın gerçek niyeti nedir?"

"İhanet suçu işlediğimizden kuşkulaniyorsan, neden suçlu olup olmadığımızın ortaya çıkması için yargılanmak üzere bizi Cuzco'ya götürmüyorsun? Neden bu suçların gizli, tanrıların bilgisi dışında kalması gerekiyormuş gibi, bizi dağların arasında, bu kulübelerde tutuyorsun?"

Colla Topaç hissettiği güçsüzlüğe karşın, elinden geldiği kadar kendinden emin bir sesle konuşuyordu. Toprak tabanlı bir kulübede, sağlam bir agave ipiyle bir direğe sımsıkı bağlanmıştı.

183

Arkadaşları, alınlarının ortasına çakılan bir taş ya da tam yüreklerine saplanan bir okla teker teker öldürülmüştü; kanları, yaşlı Yasaman'ın çağıltısını işittiği ırmağa akıyordu.

Bir tek o kalmıştı.

Karanlık gözlü yüzbaşı, yaşlı adamla yalnız kalmak için yanındaki bütün askerleri dışarı yolladı.

"Sen onların başkanısn" dedi ağır ağır.

"Hayır! Ben sadece Baş Yasaman'ım. Ne olmuş?"

"Sapay İnka Güçlü Huascar'ın ordularının yerini öğrenmek ve sürdürmek istediği başkaldırı savaşında yararlı olacak bilgileri sağlamak için hain Atahualpa tarafından casus olarak gönderildin."

"Saçmalama... Casusluk yapmak için mumya tahtirevanının arkasına saklanan on zavallı ihtiyar..."

Yüzbaşının gözlerinden bir kuşku pırıltısı geçti. Colla Topaç'a yaklaştı, gözlerini onun gözlerine dikerek önüne çömeldi.

"Bize Cuzco'da söyledikleri bu."

"Bak bana, delikanlı; işkence ettiğin ve ölümün eşiğinde korkulu bakışlarından başka bir şey elde edemediğin arkadaşlarımdan cesetlerine bak... Bir bilgi kııntısı bile olsaydı, alamaz mıydın sence? Elleri bulaşan kandan başka, hiçbir şey elde edemedin."

"Sen de ölümün eşiğinden geçeceksin. İşkence yapılmasını ve ciğerinin pumaya verilmesini istemiyorsan bildiklerini anlat..."

"Benden hiçbir şey elde edemeyeceksin, oğul. Bir inilti bile."

Yüzbaşı cevap vermedi. Sessiz bir sıçrayışla ayağa kalktı. Yaşlı adamın ellerini çözdü ve kulübenin dışına itti.

Güzel bir geceydi. Samanyolu, o ebedi göksel ırmak gökyüzünde ışıdayarak akıyordu. Colla Topaç, ciğerlerini yaşamın havasıyla doldurdu. Bu sert bakışlı adam, onun oğlu olabilirdi, bu doğru. Zorlu savaşçılık hayatında düşmana aman vermemişti, bu da doğru... Ama bir sefil gibi arkasına sığındığı bu emirlerin, bulanmış bir zihnin meyveleri olduğunu nasıl görmüyordu? Dört Bucak imparatorluğunda karışıklığa neden olacağını nasıl anla-mıyordu? Hiçbir söz, onu buna ikna edemeyecekti.

184

Ölmek zorundaydı.

Askerler ona yakaladılar; kollarından bacaklarından ikişer kişi sıkıca kavradılar.

Evren onu daha kolay içine alsın ve huzurla ödüllendirsın diye gözlerini olabildiğince açtı. Tam o sırada, dağların üstünde, uzaklaşmakta olan bulutlar kuyruklu yıldızın ışığıyla bir hale biçimini aldı.

Eller... onlarca el onu çekti, askerlerin gösterdikleri çabayla salıverdikleri iniltileri, homurtuları işitti. Korkunç bir yırtılma sesi işitti ve bu sesin kendi göğsünden çıktığını bilecek kadar zamanı ancak oldu.

Hissettiği son şey, yaşlı bedeninin, hızla fırlatılmış bir taşın bir kayaya çarparak bin parçaya dağılması gibi parçalanmasıydı.

#

Cüce önden koşuyordu.

Ormanda doğmuştu ve insanların, hayvanların yolları üzerinde bıraktıkları izleri okumayı biliyordu: Yerinden oynamış taşlar, kırılmış dallar, karışmış çalılar...

Villa Oma, Manco ve Anamaya, sessizce, yürekleri sıkışarak peşinden gidiyorlardı.

Henüz nem yüklü gecenin karanlığında, yıldızlar birbiri ardından yanıyordu.

Birden, çığlığı işittiler.

Bedenleri birer birer buldular.

Kimileri yolun hemen kenarında öldürülmüş ve uyumayı bekleyen çocuklar gibi uzanmış durumdaydı.

Bazıları, bütün iblisleri görmüş korkunç hayaletler gibi garip biçimler almışlardı.

İçlerinden biri, belkemiğini kıracak kadar ağır taşlarla ezilmişti.

185

f

1

Başka birinin açık kaim ^mda, son derece etkili kırmızı biber tohumları buldular: O); jen önce, mideyi ve bütün bedeni parçalayan bu ateş işke(isinden geçmişti.

Her tarafta kan gölleri, «|eXrça|arı vardı; her tarafta, boşuna yankılanmış inlemeleri, can <|0fjme haykırıışlarını işittiler.

En son Colla Topaç'ı fiililer. Bedeni dağılmış, ağzı bir ölüm sırtışıyla bükülmüştü. '>^(Gözlerinde henüz bira^A),!,^ katlandığı acılara meydan okuyan son bir gurur ifadesi ^, Anamaya onun yanında,^çöktü; o öğleden sonra, yağmur yağarken ve karanlık gözleri ^ A çukurlarına gömülü adam kesin bir sesle emirlerini verirken 'i Lğ, g,^ e\\n\\ tuttu.

"Hayatta kal, küçük ^Jm can soluğu uçup giden yaşlı adam. "Mavi gözlerindeki işiüy foru../ "Neden? Neden?" U!

Yaşlı adam son bir çat I i> % gözlerini kaldırdı. Gökyüzünde, bulanık ışığı onları aydmlatd kuyruklu yıldızla doğru, daha uzak bir noktayı gösterir gibiydi. I J

Anamaya, gözleri yaşla ^ f ,j0|U(yeniden doğruldu ve Man-co'ya döndü: ',

"Neden bu kadar geç gj \\g nr

Manco cevap vermedi,! evaplandırılacak bir şey yok" diye geçirdi içinden. "Cücenin yi\\^ ğ, gj^i yapmak gerek; eteklen tozu ve çamuru toplayan kırı /,! elbisesiyle dans etmek, yere düşünceye kadar dans etmek, , ^»

"Geri dönmeliyim" dedi L,, 'nUnda Manco.

Anamaya, Villa Oma'ya,^/,ndü.

"Ya biz? Biz ne yapmç'W/2? Tamboya geri dönüp, yeni bir bölüğün bizi katletmesini ^ ^İ ^\eyeceğ\z?"

"Siz de aynı şekilde ge j J'önmelisiniz" dedi Manco. "Size bu mesajı iletmeye gelmiştim. | ^
"Ne diyorsun, Bilge?" | f J

Villa Oma, birden iyice «lanmış gibiydi. Yüzü daha da uzamıştı, gözlerinde gölgeler vj | j
186

"Genç Manco haklı diyorum: Şimdi seni korumak g^rek."

"Paullu ve ben" diye aceleyle yeniden söze girdi M^co, "bi-zjm Cuzco'da kalmamız gerek, ama sen kaçmalısın ve Atahuallpa'yı uyarmalısın."

"Ya mumya? Ya Kutsal İkiz?"

"Ne kadar delirmiş olursa olsun, Huascar onları y0|< edemez. Sen yaşamalısın: Sen onun sözlerini içinde taşıyordun."

Gökyüzü artık tamamen açılmıştı; sanki hiç yağmur yağmamış, hava hiç bulutlanmamış gibiydi. Kuyruklu yıldız daha da parlaktı. Anamaya, aydınlığa kavuşmak için mavi gözlerini oraya çevirdi.

Manco ve Bilge sustu. Anamaya soluklandı ve yazgısının gücünün onu eline aldığı, bedeninin derinliklerinde, başına gelecek her şeyi kabul ettiğini hissettiği o anı hatırladı.

Cüce, kendi boyu kadar yüksek bir taşın üstünde oturuyordu.

"Benim de senden aynı şeyi istemem gerekiyor m j(Prenses?"

Anamaya ona gülümsedi, saçlarını karıştırdı.

"Bilirsin ki, senin sözünü her zaman dinlerim. Efendi^."

"Haydi" dedi Villa Oma, "acele edelim."

"Nereye gideceğiz?"

"Beni izleyeceksin."

Manco, dağın tepesine, içinden geçerek Cuzco'ya ulaşacağı platoya doğru gecenin içinde gözden kayboldu.

Cüce, Bilge ve genç kız acele ediyorlardı.

187

Başka birinin açık kalmış ağzında, son derece etkili kırmızı biber tohumları buldular: Ölmeden önce, midneyi ve bütün bedeni parçalayan bu ateş işkencesinden geçmişti.

Her tarafta kan gölleri, et parçaları vardı; her tarafta, boşuna yankılanmış inlemeleri, can çekişme haykırımlarını işittiler.

En son Colla Topac'ı gördüler: Bedeni dağılmış, ağzı bir ölüm sırtışıyla bükülmüştü.

Gözlerinde henüz biraz canlılık, katlandığı acılara meydan okuyan son bir gurur ifadesi vardı.

Anamaya onun yanında diz çöktü; o öğleden sonra, yağmur yağarken ve karanlık gözleri göz çukurlarına gömülü adam kesin bir sesle emirlerini verirken yaptığı gibi, elini tuttu.

"Hayatta kal, küçük kız" dedi can soluğu uçup giden yaşlı adam. "Mavi gözlerindeki ışığı koru..." "Neden? Neden?"

Yaşlı adam son bir çabayla gözlerini kaldırdı. Gökyüzünde, bulanık ışığı onları aydınlatan kuyruklu yıldız doğru, daha uzak bir noktayı gösterir gibiydi.

Anamaya, gözleri yaşlarla dolu, yeniden doğruldu ve Man-co'ya döndü:

"Neden bu kadar geç geldin?"

Manco cevap vermedi. "Cevaplandırılacak bir şey yok" diye geçirdi içinden. "Cücenin yaptığı gibi yapmak gerek; eteklen tozu ve çamuru toplayan kırmızı elbisesiyle dans etmek, yere düşünceye kadar dans etmek gerek."

"Geri dönmeliyim" dedi sonunda Manco. Anamaya, Villa Oma'ya döndü.

"Ya biz? Biz ne yapmalıyız? Tambcya geri dönüp, yeni bir bölüğün bizi katletmesini mi bekleyeceğiz?"

"Siz de aynı şekilde geri dönmelisiniz" dedi Manco. "Size bu mesajı iletmeye gelmiştim." "Ne diyorsun, Bilge?"

Villa Oma, birden iyice yaşlanmış gibiydi. Yüzü daha da uzamıştı, gözlerinde gölgeler vardı.
186

"Genç Manco haklı diyorum: Şimdi seni korumak gerek."

"Paullu ve ben" diye aceleyle yeniden söze girdi Manco, "bizim Cuzco'da kalmamız gerek, ama sen kaçmalısın ve Atahuallpa'yı uyarmalısın."

"Ya mumya? Ya Kutsal İkiz?"

"Ne kadar delirmiş olursa olsun, Huascar onları yok edemez. Sen yaşamalısın: Sen onun sözlerini içinde taşıyorsun."

Gökyüzü artık tamamen açılmıştı; sanki hiç yağmur yağmamış, hava hiç bulutlanmamış gibiydi. Kuyruklu yıldız daha da parlaktı. Anamaya, aydınlığa kavuşmak için mavi gözlerini oraya çevirdi.

Manco ve Bilge sustu. Anamaya soluklandı ve yazgısının gücünün onu eline aldığı, bedeninin derinliklerinde, başına gelecek her şeyi kabul ettiğini hissettiği o anı hatırladı.

Cüce, kendi boyu kadar yüksek bir taşın üstünde oturuyordu.
"Benim de senden aynı şeyi istemem gerekiyor mu, Prens?"

Anamaya ona gülümsedi, saçlarını karıştırdı.

"Bilirsin ki, senin sözünü her zaman dinlerim. Efendim."

"Haydi" dedi Villa Oma, "acele edelim."

"Nereye gideceğiz?"

"Beni izleyeceksin."

Manco, dağın tepesine, içinden geçerek Cuzco'ya ulaşacağı platoya doğru gecenin içinde gözden kayboldu.

Cüce, Bilge ve genç kız acele ediyorlardı.

24 >, 9^san 1529

"Bakın, bakın! Oh, ne kadar da güzel şeyler! Oh, Haşmetli Kralımız, kuzu gibi yumuşacık! Ve sonra büyük! Mira, mira\ Gerçek yün; koyun yününden de yumuşak. Ooooh! Miniş, miniş, miniş! Ne kadarda şirinmiş!"

Soytarının sesi yükseliyor, yaygara ediyor, kahkahalara karışıyordu. Küçük boyuna göre, şaşırtıcı ölçüde güçlüydü. Üstünde danteller, bebek giysileri ve koca bir şapka ile, küçük kollarını havaya fırlatıyor, bir lamadan ötekine koşuyor, karınlarının altından geçiyor, okşuyor, miniciklıyor, boyunlarına zıplıyor, yanağını tüylerine sürüyor, sıçrayıp duruyordu.

Yularları çekilen hayvanlar rahatsız oluyor, iki yerliyi, Marti-nillo ve Felipillo'yı çekerek sağa sola sürüklüyorlardı. Bulundukları yerlerin büyüklüğü ve görkemi karşısında zaten şaşırmış ve korkmuş olan yerliler, anlaşılmayan cümleler söylüyorlardı.

"Hey!... Ama bu hayvancıklar konuşuyorlar, Kralım!..."

Büyük boylu adam, kaba saba seslerle yerlileri taklit ediyor, mantolarını çekiyor, yüzünü çarpıtarak bacaklarının arasında sıçırıyordu. Ve birden, yapmacık bir beceriksizlikle Felipillo'ya çarpıp onunla birlikte kalın halının üzerine yuvarlandı. Serbest kalan lamalar hareketlendiler, kralın tahtına yöneldiler dört nala. Grek Pedro hemen atılarak boşuk bir sesle anıran ve tüküren hayvanı yakaladı.

"Ama bu ne yapıyor, bu!" diye lamanın karşısına geçip yapmacık bir dehşetle bağırdı soytarı.

"Kralıma saygısızlık ettiğini görmüyor mu?"

(T^r^/fn c

"Ne zaman lama kızmış, senor, o hep böyle yapmak" diye zar zor kekeledi Felipillo.

"Ne zaman lama kızmış..." diye Felipillo'nun üzerine tüküre-rek gülünç bir şekilde yineledi cüce.

Kalabalık gürültüyle güldü, hattâ alkışladı. Soytarılığı cesaretlendirilen cüce, Felipillo'ya şapkasıyla vurdu:

"Kralım: Bunun yalnızca iki bacağı var, ama kullanmayı bilmiyor... Bakın: Her ne kadar baldırlarında yünü olmasa da, halılarınızı otlak sanıyor."

Şaşkına dönen Gabriel, don Francisco'nun bunca hakaret karşısında öfkeden sarardığını gördü.

Deri eldivenli eli, hırsla kılıcının kabzasını yoğuruyordu. Burun kanatları titreyerek kralın tahtına doğru döndü. Genç kraliçenin yüzünde bir gülümseme belirtmişse de, Kral Beşinci Charles'ın yüzü ciddiye. Geniş ve güçlü çenesi ona kaba saba bir adam görüntüsü verse de, aydınlık bakışı tam tersini söylüyordu. Başını kısaca sallayışında ve gözkapaklarını kırıştırmışında, ağırbaşlı bir selamlamayı sezmek için biraz dikkatli bakmak yeterdi.

Don Francisco'nun yüreği hemen yatıştı. Elinden gelen bütün nezaketiyle, belini kırarak reverans yaparken elindeki şapkasının yeşil tüyü yeri okşadı..

Grek Pedro, lamanın yularını tutuyor, Felipillo, siyah Sebas-tian'ın bir işaretiyle yatışmış, ayakta duruyordu. Gabriel de gizli bir iç geçirmeyeyle, rahatladı.

*

Yirmi saatten bu yana didişip durmuşlardı. Don Francisco sonunda dayanamayıp gecenin bir yarısı hepsini kaldırmıştı. Yüz kere aynı uyarıları yapmış, yüz kere yepyeni, simsiyah ceketinin tozunun fırçalanmasını istemiş, şapkasındaki tüyün sarı bir tüyle, daha sonra beyaz, sonra kırmızı ve ancak şafak vakti karar vererek yeşil bir tüyle değiştirilmesini söylemişti. Yüz kere,

beşinin de, Grek Pedro'nun, Sebastian'ın, Gabriel'in, kardeşi Hernan-do'nun, hattâ iki yerlinin Kutsal Bakire minyatürünün önünde diz çökmelerini buyurmuştu!

189

Şafak vakti, elleri nemli, bakışları boş, karınları aç, güneş gittikçe daha çok ısıtırken hiçbir şeyi göremeden muhteşem bahçeleri adımlarken, Alcazar'daki bekleyiş uzadıkça uzamıştı. Öğleye doğru salonlara doğru götürdüler; geniş, şişkin etekli, yakaları brüj dantelli, göğüsleri inci ve değerli taşlı mücevherlerle süstü hanımlar, onları, birazdan arenada parçalanacak hayvanlarmış gj. bi incelediler!

Akşamın alacakaranlığı artık yaklaştığında, kabul salonuna alındılar. Peru'dan gelen bütün altın eşyalar, çömlekler, kumaşlar uzun bir masanın üzerine yayılmıştı. Ne var ki, geniş salon eşyalarla, mobilyalarla, halılarla, kaplamalarla, tablolarla dolu olduğundan, bütün o yabancı görkemlerine karşın, bu inka eşyalarının sayıları birden çok azalmış gibi görünüyordu!

İspanya'da itibar sahibi kim varsa oradaydı: Mevsim kışmış gibi ipekli brokarlar giyinmiş, moda olan boncuk zırhlar kuşanmış, cinsiyete göre sakallarına balmumu ya da yanaklarına allık sürülmüş, yüzlerce şöhretli isim ve unvan orada toplanmıştı. Bakışlar kurumlu, ağızlar her an gülmek için açıktı.

Gabriel, bir soytarının maskaralıklarıyla hiçe sayılan don Francisco, bu Peru kâşifi kendisiymiş gibi yüreği altüst, alnında utanç bekliyordu.

Kral, küçük bir hareketle kahkahaları susturdu ve ısıklıkla köpeğini çağıran biri gibi soyтарыı uyardı:

"Yeter, Estabanillo!"

Sakin, oldukça anlaşılır bir sesle ekledi:

"Sizi dinliyoruz, Kaptan Pizarro."

Bunu ağır bir sessizlik izledi.

Don Francisco birdenbire tek kelime söyleyemeyecekmiş gibi sustu kaldı. Kardeşi Hernando hemen öne çıkıp, dudaklarında bir gülümsemeyle eğiliyordu ki, don Francisco sert bir şekilde bir eliyle onu durdurdu.

"Bırak. Konuşmak bana düşer!.." diye alçak sesle homurdandı.

Hernando'yu kenara iterek sert bir sesle konuştu:

"Majesteleri, altın madeni olacak ve gelecekteki yüzyıllarda İspanya'nın zenginliğini sağlayacak bir ülke keşfettim."

190

Kral kıpırdamadı. Yanında ayakta duran soyтарыı alay etti:

"Altın! Altın! Altın! Uuu, her yerde altın, Kralım!.. O böyle diyor! Ama şuradaki kocaman koyunlar, yemin ederim, yünden, altından değil!"

Gülüşmeler oldu ama, Kraliçenin umulmadık bir şekilde kesin sesi kesiverdi:

"Kaptan Pizarro, bu keşfin hikâyesini sizin ağzınızdan dinlemek isterdik."

"Uzun sürdü, Altesleri! On yıldan fazla!"

"Bu durumda, kısaca anlatınız, don Francisco."

"Kısaca anlatmak zor, Altesleri... Çünkü keşif, Darien'in* diğer tarafındaki Güney Denizi diye adlandırdığımız denizi keşfettiğimiz zaman başladı. Çok zor oldu! O zamanki vali ile Panama kentini kuranlardanım. Valinin adı... şeydi..."

Yeniden heyecana kapılan don Pizarro'nun sesi kesildi. Aşırı gerginlikten iri, zayıf bedeni titriyordu.

"Balboa..." diye fısıldadı Gabriel düşünmeden.

Hernando Pizarro sert sert baktı ona. Ama don Pizarro doğruladı:

"Evet. Vali Balboa..."

Gabriel, don Francisco'nun sesinin açıldığını işiterek rahatladı.

Bir cümle, iki cümle, derken giderek ısındı Kaptan. Konuşması giderek rahatladı ve canlandı. Böylece, neredeyse bir saat boyunca anlattıkları, dinleyicilerin soluk soluğa kaldıkları tam bir destan gibiydi. Bütün bir karaveli" nasıl söktüklerini ve orman içinde, Atlas okyanusundan Güney Denizine nasıl parça parça taşıdıklarını anlattı! Böcekler, yılanlar, yırtıcılar, yerliler, susuzluk, açlık ve hastalıkla nasıl aralıksız mücadele ettiklerini söyledi.

Darien: Orta Amerika'da, Darien körfezinin batısındaki İspanyol sömürge yerleşimi (e.n.).

"Karavel: (ya da Karavela) Eskiden küçük ya da orta tonajlı, yelkenli bir tür savaş gemisi (ç.n.).

191

Yalnızca en inatçıların hayatta kaldıklarını, ormanların ötesinde, uzakta tamamen altınla kaplı bir ülkeden söz edildiğini işiterek yeni bir hırs ve cesaretle bir daha yola düştüklerini belirtti. Kuşku, kaygı, umutsuzluk, parasızlığın ve güvensizlik kangreninin üstesinden nasıl geldiklerini açıkladı. Bu bitmez tükenmez gibi görünen on uzun yıl boyunca, aralıksız denizle nasıl boğuştuklarını, bilinmeyen düşmanlığının Tanrının çocuklarını uğrattığı, akla gelebilecek her türlü sefaleti nasıl alt ettiklerini anlattı!..

"Ve sonunda bir gün, Altesleri, gördük! Gemimizden, kıyıda bir kentin belirdiğini gördük! Büyük bir kent... Etrafındaki orman çepçevre açılmıştı, yalnız orada bulunduğunu sandığım güzel kokular yayılıyordu. Ah, bana inanmalısınız, en azından iki bin hanelik bir kent! Ve bu kent, Altesleri, göksel bir kent gibi, baştan sona ışıltılar içindeydi. Ancak yaklaştığımız zaman anladık ki, güneş, kendisi kadar parlak altının üzerinde yansıyor! Kutsal Bakire adına, duvarlar altındandı! Tumbes kenti böyleydi! Ah, size yemin ederim!.."

Heyecanının ateşine kapılan don Francisco, ansızın diz çökerek istavroz çıkardı. Çevresindekiler de, Sebastian, Hemando, yerliler, Grek, Gabriel, hepsi hikâyenin heyecanına kapılmış, hiç düşünmeden diz çöktüler ve istavroz çıkardılar!

Kabul salonunu dolduran kalabalıkta bir hayranlık mırıltısı dolaştı. Ama Kraliçenin dinç ve duru sesi bir kez daha yükseldi:

"Don Francisco, anlattığınız güzel bir hikâye. Ama bu müthiş serüven boyunca çok fazla sayıda insanın ölmüş olduğu söylendi bana..."

Coşkuya kapılmış olan don Francisco birden ayağa fırladı. Kraliçeyi tamamen görmezden gelerek, ateşli bakışları kralın gözlerine dikili, kralın huzurunda olduğu halde hiçbir nezaket kaygısı taşımadan bağırdı:

"Altesleri beni bağışlasın, ama bu kınama bir yığın saçmalıktan başka bir şey değil! Peru gibi altın kaplı bir ülke bulmak kolay olsaydı, Altesleri şimdi burada beni dinlemek yerine, akşam yemeğini yiyor olurdu!"

"İyi dedi!" diye alkışlayarak kahkahayı bastı soytarı.

192

"Gene de, hiç gerçek payı yok mu, Kaptan Pizarro?" diye sordu Kral bozuk Kastilyacasıyla.

"Ne yazık ki, ölenler oldu! Hintlerde, bağışlayın, zamanından önce ölenler çoktur. Ama bu felâketten dolayı beni suçlamak!... Benimle gelmeleri ya da geri dönmeleri konusunda adamlarıma seçim hakkı tanıdım hep"

"Senor Pizarro, yüz adamı bir yıl boyunca bir adada zorla tuttuğunuz ve yarısının bu nedenle öldüğü söyleniyor..."

"Doğru değil! Hiç değil, Altesleri! Oraya ben, kendim kapandım, çünkü devam etmem engellenmek isteniyordu. Orada yirmi kişi kaybettim, fazla değil. Sonunda bir gemi yardımımıza geldiğinde, ne yaptım, biliyor musunuz?... Bir kumsalın üzerindeydik, sandallar bekliyordu, güneye doğru yola devam etmek ya da Panama'ya dönmek için herkesin tek tek karar vermesi gerekti..."

Don Francisco birden sustu, bir adım attı ve kılıcını çekerek başının üzerinde salladı; bu hareketi kalabalıktan bir çığlık yükselmesine sebep oldu.

İşte yaptığım şey, Altesleri! Kılıcımı böyle kaldırdım ve kuma sapladım..."

Don Francisco sözleriyle hareketi birleştirerek kılıcını kalın haliye sapladı. Bir öfke homurtusuyla bir çizgi çekti...

"Senyör don Francisco!" diye bağırdı genç kraliçe, ellerini sallayarak. "Rica ederim! O haliye dikkat ediniz, Osmanlılardan ele geçirildi!"

Don Francisco sıçradı; kaşları çatık, ona baktı, belli belirsiz bir özür işareti yaptı, sonra da üzerinde fazlaca durmaksızın Krala döndü:

"Gallo adası kumsalında, tam böyle bir çizgi çizdim, Altesleri, derinliği her ne kadar aynı değilse de... Ve dedim ki: 'Dostlarım, yoldaşlarım! Ben Panama'ya dönmüyorum. Daha öteye, güneyin bilinmeyen yerlerine gidiyorum. Benimle gelmek isteyenler bu çizgiyi geçsinler. Bunu yapanlar kuşkusuz açlığı, susuzluğu, hastalıkları ve belki de ölümü seçmiş olacaklar... Çizgiyi geçmeyenler Panama'ya, sıradan hayata dönecekler. Onlara teşekkür edeceğim, çünkü onlar da bizimle, hiç kimsenin karşılaşmadığı acıları, cehennem azaplarını paylaştılar, onlar da diğerleri

193

gibi sevgimi hak ettiler... Ama çizgiyi geçenlere, Peru'yu ve altın ırmaklarını vaat ediyorum. Kimseyi zorlamak istemiyorum. Ama cesaret, attığı tohumun meyvesini bir gün alacaktır! Bunu

biliyorum!' Sözlerim bunlardı işte, Altesleri. Gerçek şu ki, çoğu Panama'ya döndü ve ben onları engellemek için küçük parmağımı bile oynatmadım! Ama on üç kişi, benimle kalacaklar için çizmiş olduğum çizgiyi geçtiler: Bu on üç kişi, Altesleri, daha yüzyıllarca anlatılacak bir destanın kahramanlarıdır!"

Parfümlü kalabalıkta, kadın elleri alkışlamaya koyuldular, dükler, markiler, mabeynciler ve danışmanlar onaylayıcı nidalarla birlikte ciddi başlarını salladılar.

Soluğu kesilen Gabriel, o zaman Kral Charles'ın, Avrupa'nın beşinci imparatorunun ve en zengin hükümdarının ayağa kalktığını gördü. Büyük, tuhaf ağız bir gülümsemeyle aralanmış, tahtından ayrılarak yükseltiden indi. Hemen hemen sıradan bir insan gibi, tek bir hareketle hem yerlileri, hem de lamaları gösterdi:

"Bana biraz da şu garip hayvanlardan söz edin, Kaptan Pizarro."

H

194

25 Saıcantay, Mayıs 1529

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu Anamaya.

Rimac Tambo'nun ışıklarını arkada bırakıp geceye gömüldüklerinden bu yana, bu soruyu Villa Oma'ya defalarca sormuştu. Neredeyse düşmanca bir sessizliğe gömülmüş olan Bilge cevap vermedi. Yanlarına yalnızca iki hizmetkâr, iki muhafız, bir de, Anamaya'nın ısrarıyla, yük taşımak, savaşmak ya da ne istenirse onu yapmak üzere, cüceyi almışlardı. Villa Oma onun bu arzusunu homurdanarak kabul etmişti.

Tambonun ışıkları çabucak gözden silinmişti. Onları ayırdıkları vadiye bağlayan tek şey, kalın bir bitki örtüsünün arasındaki dar yoldan yukarı doğru hızlı hızlı tırmanmalarına karşın, ırmağın hâlâ dinmeyen çağlıtıydı.

Akan su, akan kanı anımsatıyordu Anamaya'ya. Gözlerinin önüne, hiç durmadan, yaşlı Colla Topac'ın görüntüsü, terden ıslanmış beyaz saçları, hiçliğe doğru yola çıkmış devrik gözleri, ellerine asılı kalan yaşlı, kırışık elleri geliyordu. Ağlamamak için dişlerini sıktı.

Gecenin gölgelerini onlardan gizleyen sis bulutlarının içinden geçtiklerini, karanlıkta bile hissedebiliyordu. Dağ keçisi, sincap gibi tanıdık hayvanların sesleri, onu yatıştırıyordu. Gene de, çalıların arasından bir hisirtti duyduğunda, derhal kulak kesiliyordu: Gelen bir gelincik olabileceği gibi, onları tutuklamak ve ihtiyaçlar grubuna yaptıkları gibi işkence etmek için gönderilmiş birliğin öncüleri de olabilirdi.

Patika gittikçe dikleşiyordu; Anamaya, ayağıyla bir taş bulup dengesini sağlamak için kayan toprakla cebeleşiyordu. Bir boşaza

yaklaştıklarını içgüdüleriyle biliyordu. Bitki örtüsü seyrekleşti ve sonunda, oldukça geniş bir düzlüğe vardılar. Villa Oma onları yoldan uzakta, seyrek bir tocacho koruluğunun arkasında bulunan, kerpiç duvarları çoktan harap olmuş bir eve doğru sürükledi. Ottan yapılmış çatısı yer yer delinmişti. Kabaca örülmüş alçak bir taş duvarla çevriliydi; bir su akıntısı evi dolaşüyor ve yılan biçiminde bir arktan iki kayanın arasına boşalıyordu. Dünyanın dışında gibi duran bu ıssız yerde, Anamaya saatlerden beri ilk kez biraz huzur buldu.

Saçılardan sonra Bilge, yola çıkışlarından bu yana ilk sözlerini söyledi:

"Geceyi burada geçireceğiz.*

"Bana nereye gittiğimizi söyleyecek misin?"

"İsmin ne önemi var, küçük kız! Seni oraya götürüyorum. Bu benim kararım, belki de benim yanlışım."

Hizmetkârlardan biri ateş yakmaya hazırlanıyordu ki, Bilge onu bir işaretle durdurdu. Hava soğuktu soğuk olmasına, ama karanlık da koruyucuydu.

Yataklarının çoktan yerleştirilmiş olduğu tek odaya girdiklerinde, Anamaya bütün yorgunluğunu sırtında bir kaya gibi hissetti. Manfasına sarınıp uzandı.

"Prenses?"

Çoktan ağırlaşmış olan gözkapaklarını açtı. Cüce kendi şiltesini onunkinin yanına kadar kaydırды. Onun elini tutmasına izin veren Anamaya uykuya daldı.

Gökyüzü katıksız maviydi; güneş çoktan doğmuştu. Birazdan tepenin sağından yükselecek ve dağın vadiyi kaplayan gölgesini kovacaktı. Anamaya, şiddetli bir rüzgârın doruktan kopardığı bir kar dalgasının akışını izliyordu.

Koyu yaldızlı aydınlık, onun arkasından yamacı indi, ilk ışık demetleri topuklarını yalamaya başladı. Bu sıcak okşayışın altında gözlerini kapadı.

"Bir ölüm gününden sonra bir güzellik günü."

Anamaya dönmedi. Villa Oma'nın hemen arkasında olduğunu biliyordu.

"Gittiğimiz yer orası değilse" dedi tepeyi göstererek, "belki artık bana ismini söylemeye yetkin vardır, ha?"

"Bizim bilmediğimiz şeyleri biliyorsun, ama bu sana yetmiyor..."

"Ne demek istiyorsun?"

"Hiçbir şey, küçük kız, hiçbir şey... Zaten onun hakkında çok şey öğrendin! Bu dağın adı Salcantay'dır."

Anamaya, Bilge'ye döndü. Gözleri hemen hemen yabancı ısıltılarla parlıyordu.

"Gel şimdi" dedi Bilge "bir solukta, yola çıkmamız gerek."

Üç tam gün boyunca, yukarılarında hiç erimeyen buzullarıyla Salcantay'ın geçitlerinden geçip tepelerini aştılar. Her akşam, ilki gibi basit, virane kulübelerde uyudular. Buzul, ışığın hareketleriyle, bulutların gelişle, güneşin ışık-gölge oyunları ile değişiyordu. Çevresini nerdeyse tamamen dolaştılar. Dönünce, buzul hemen hemen gri renkte, mavi çizgilerle ve çatlakların koyu izleriyle taranmış beyaz bir göl gibi göründü ona.

Bilge haklıydı: Buraları insan için değildi.

Son boğazda, manzara birdenbire genişledi. Derin vadiler, ufukta ormanın maviliğine dalıyordu. İnildikçe, çalılar yavaş yavaş kısa otlara galip geliyordu. Anamaya farklı bir dünyaya girdiklerini anladı.

Daha geniş bir şoseye ulaştılar. Özenle örülmüş bir taş duvarla desteklenen dolgu bir yoldu bu. Döşeme taşları olabildiğince düzdü, yürürken boşluğa düşme korkusu duymaksızın, rahatça düşlere dalabilirdi insan. Yol boyunca gölge ve güneş nöbetleşiyordu: Bazen bir kayanın içine oyulmuş, içinde bir pınarın damlamalarının yankılandığı bir koridordan, bazen dev bambuların altında bir yeşillik tünelinden geçiyorlardı.

Uzun süre hızlı hızlı yürüdüler. Alacakaranlık çöktüğünde, uyku onları yere serdi.

Bilge, Anamaya'yı uyandırmak için elini omzuna koyduğunda henüz gecenin karanlığıydı.

Küçük bir işaret, Bilgeyi izlemesine yetti.

Dik bir patikayı tırmandılar. Doruktaki koninin tepesi bir platform şeklinde düzeltilmiş, yalnızca bir tek kaya bırakılmıştı.

"Gittiğimiz yere girmek için apuların iznini almak gerekiyor" diye mırıldandı Villa Oma.

Anamaya sustu: Öğrenmekten vazgeçmişti, bundan rahatsızlık duyuyordu. Yıldızlar soluklaşmıştı, ürkek şafakta, dev gibi bir dağ, geceden sıyrılıyor, bütün kütlesi, ihtişamı ve korkutuculu-ğuyla belirginleşiyordu. Mesafeler daha da büyümüş gibiydi.

"Salcantay, bölgenin en güçlü apularından biridir. Kimsenin lamalarını yaklaştırmasına izin vermez. Buraya gelip de, aklını yitirmiş olarak geri dönen pek az kişi, delirmeden önce kırmızı bir kadınla ilgili ipe sapa gelmez sözler ederler. Ama ona saygı gösterirsen, çocuk, seni korumayı kabul edecektir."

Manzaranın gücüyle büyülenen Anamaya sessiz kaldı. Tepe, rüzgârın canlandırdığı kor ateşle birden aydınlandı. Sonra da buzul, portakal kırmızısı bir ışık seli içinde alazlandı.

"Bak, Villa Oma. inti, Apu Salcantay'ı kucakladı."

Ormandan yumuşak yumuşak sis yumakları çıkıyor, yamaç boyunca koşuyor, kütlenin eteğinde kalın bir bulut halinde toplanıyordu.

Villa Oma kayanın önüne çömelmişti. Oraya altı küçük kil şişe dizdi, içlerini duru suyla doldurdu. Sonra yere, kare biçiminde küçük bir örtü yaydı. Anamaya, bu değişmez töreni göz ucuyla izliyordu. İçinde tedirginlik ve korku, ama aynı zamanda da sevinç vardı.

Bilge, koka chuspasını dudaklarının hizasına kaldırdı, gözleri kapalı, kendinden geçmiş bir halde üzerine üfledi. Mırıldanarak içinden en güzel ve en yeşillerinden üç yaprak seçti, örtünün bir köşesine özenle yerleştirdi; bir sonraki köşe için başka üç yaprakla yeniden aynı işlemleri yaptı. Sonra, acele etmeden, karenin ortasına, lama şeklinde küçük heykelcikler, renkli yünden küçük yumaklar ve beyaz, mor, siyah mısır taneleri yerleştirdi.

Bulut belli belirsiz bir şekilde, buzulun sarkan ilk parçalarını birbiri ardına örterek, yamaçtan yükselmeye başladı. Apu altına dönüşmüştü; bazı yerlerde yumuşak, bazı yerlerde keskin çizgilerinde bir ışık halesi oluşturunuyordu.

Rahibin bir bakışı, Anamaya'nın kayanın karşısına geçip oturmasına yetti: Durduğu yerden bakılınca, kaya Salcantay'ın kusursuz bir suretiydi.

Şişelerin yüzeyinde, renkli köpükler altında yavaş yavaş gözden silinen taneler ve tozlar yüzüyordu: Mayalanma tamamlanmıştı. Apu saçları kabul etmişti.

O zaman Villa Oma şişeleri birer birer aldı. Her seferinde onları Anamaya'nın başı üstüne koyuyor ve genç kızın aralarından yalnızca kendi adıyla dağın adını ayırımsayabildiği sözler mırıldanıyor, sonra da şişenin içindekini kayanın üzerine döküyordu.

"Sıra sende."

Anamaya, saçların düzenini bozmamaya dikkat ederek örtünün köşelerini birer birer katladı, bohça biçimini alınca, bezi dağa doğru kaldırıp uzatarak, üzerine üç kez üfledi.

Villa Oma saç bohçasını geri aldı ve elini Anamaya'nın saçlarına koydu. Genç kız onun sıcaklığı hissetti. Çağrı başlangıçta yalnızca bir fısıltıydı:

"Hamp'u Apu Salcantay, Hamp'u! Hamp'u Apu Salcantay, Hamp'u! Hamp'u Apu Salcantay, Hamp'u!..."

Çağrı mırıltıya dönüştü, sonra giderek güçlendi. Bilgenin sesi onları çevreleyen karşı yamaçlara ulaştığında, sanki bütün tepeler, apı/nun gelmesini isteyen çağrıya katılıyormuş gibi oldu.

Bedeninde sıcak dalgalar yayılıyordu.

Son yankı vadinin derinliklerine daldı ve orada söndü. Sessizlikte, Salcantay'ın aydınlanmış zirvesi, utangaç bir bulut tülünün arkasında gözden yitti.

Anamaya kendini dağla bir hissetti. Üzerine derin bir huzur çöktü.

199

Tepenin eteğinde cüce onları bekliyordu. Apu tapınağı muhafızlarının yanında, sessizlik içinde, hizmetkârların lamaları yüklemelerini izliyordu. Son terasın altında geniş bir merdiven, bulut denizintn çabucak yuttuğu bitki örtüsünün ortasına diklemesine dalıyordu. Yakınlardaki birkaç doruk dışında, her şey tamamen bulutların altına gömülmüştü.

"Dünyanın çatısı üstündeyiz" dedi cüce; gözleri hoşnutlukla parlıyordu.

Villa Oma, Anamaya'ya cevap verme imkânı bırakmadı:

"Haydi. Zaman daralıyor."

Bir hizmetkârın uzattığı mamadan bir avuç chuno alarak uzun inişe başladı.

Taşlar nemden kayganlaşmıştı. Küçük grup çabucak yoğun sisin içinde eridi. Canlı renkli çiçekler ve eğreltiotlarıyla bezenmiş orman sıklaştıkça, nemli bir sıcak bastırıyordu. Ağaçların gövdeleri kalın, yeşil bir yosun örtüsüyle kaplıydı. Su, sarmaşanların sarktığı, bambu kümelerinin fışkırdığı kayalar boyunca akıyordu. Toprak burada son derece doğurgan yaşam doluydu.

Anamaya, annesi öldüğünden bu yana hiç orman görmemişti. Burun kanatları, unuttuğu ya da yitirdiğini sandığı kokulara açılıyordu. Neme doymuş geniş yaprakları, ıslak toprağı, kocaman açılmış taç yapraklarıyla kırmızı, pembe, sarı çiçekleri, böcek ve sinek kalabalığını, yaşamın kaynaşmasını yeniden bulmuştu. Mücadele ve sürgünün öldürdüğü bedeni, sanki yeniden yaşamaya başlıyordu.

Colla Topac'ın ölümünün getirdiği dehşet bile, uzak bir yerde ve geçmişte kalmış gibiydi.

Cüceye baktı: Taştan taşa sıçırıyor, kelebek gibi uçuyordu. Anamaya gibi, o da ormandan gelmişti. Anamaya gibi, o da dağlarda, yaylalarda, vadilerde doğanların yabancı olduğu bu gizemli bir yaşamın parçasıydı.

Bazen bitki örtüsü öylesine gümrahlaşıyordu ki, gün ortasında, doğanın açtığı bir tünelin alacakaranlığında ilerliyorlarmış gibi geliyordu onlara. Ter, hizmetkârların ensesinden neredeyse su gibi akıyordu. İçlerinden biri, yüreklerini burkan, hüzünlü, zor işitilir alçak bir sesle şarkı söylüyordu.

200

34

İlk taş Gabriel'in omzunu yalayarak geçti; arkasındaki duvarın köşesine çarptı. İkincisi boğuk bir ses çıkardı: Grek Pedro'nun bacağına çarpmıştı. Grek, sıçraya sıçraya, külhanbeyi gibi küfretti.

Ne var ki, Gabriel soru soracak zaman bulamadı. Paçavralar içinde yirmi kadar adam, başlarında miğferleri, göğüs bağı açık, saç sakal karmakarışık, sokağın her köşesinden ortaya fırladılar ve bağırışmaya koyuldular.

"Hırsızlar, hırsızlar! Yalancı! Alçak Grek!"

Havaya kalkan yumrukları taş yağdırıyordu. Taşlardan üçü, yumuşak bir şekilde Gabriel ile Grek'in arasına düştü.

"Öyle sanıyorum ki, bu serseriler bana kızıyorlar" diye homurdandı Grek; iri yapısı mükemmel bir hedef oluşturunuyordu.

Aynı anda, daha küçük ama daha ustaca fırlatılmış bir taş da kafasına çarptı.

Hiç çıkarmadığı kırmızı başlığı olmasaydı kafası varılacaktı. Gene de sendeledi. Gabriel onu tutmak için kolunu uzattı. Ama ansızın taş yağmuru da, küfür ve haykırıışlar gibi yoğunlaştı. Kulağından vurulmuş olan Pedro, öfkeden olduğu kadar acısından da kükredi. Sakalı, yaradan sızan kanla yapış yapış olmuştu.

Gabriel belinde keskin bir acı hissetti. Kılıcını çoktan çekmişti, yeni bir salvoyu savuşturmak amacıyla yana çekildiği sırada, Pedro da yüzünü korumak için kollarını kaldırmıştı.

"Kaleye!" diye bağırdı Gabriel. "Git, haydi! Ben onları oylarım!"

"Seni öldürürler" dedi Grek...

"Beni değil, ama inat edersen seni öldürecekler!.."

Grek, çevresinde uçuşan taşların altında yalpalayarak, onur kırıcı bir şekilde az önce geçtikleri sur kapısına doğru geriledi.

"Delirdiniz mi siz?" diye bağırdı Gabriel kılıcını kızgınlıktan sarhoş olmuş yüzlere uzatarak.

"Evet, delirdik. Bu şeytanın yalanlarını dinleye dinleye delirdik!"

"Burada altın filan yok! Hiçbir zaman da olmadı."

"Diyelim ki, duvarlar altın kaplı! Yiyecek hiçbir şey yok, bir yerli boku bile yok!"

"Pedro yalan söylemedi. Buraya geldi ve anlattığı her şeyi gördü."

"Ah, evet! Bu tozun toprağın içinde altını bulursan ona inan-mamazlık etme sakın!.."

"Kent, yerlilerin yaptıkları savaşta yıkılmış" diye ikna etmeye çalıştı Gabriel onları. "Vali bunu nasıl bilebilirdi?"

"O hiçbir şey bilmiyor! Hattâ nereye gittiğimizi bile!"

"Peki, bu konuda sen ne biliyorsun, sen delikanlı? Onun buraya daha önce gerçekten gelip gelmediğini bile bilmiyorsun!"

"Evet, biliyorum. Kral için getirdiği bütün o eşyayı gördüm. Onları kendi gözlerimle gördüm! Bir araba dolusu vardı..."

"Boş laf! Neden sana inanalım ki?"

"Sen de onlar gibisin, yumurcak! Zaten tanrının her günü onların çizmelerini ve kışkırtılarını yalıyorsun!"

"Kaybedecek bir şeyin yok, ailen yok, evin yok, oh ne âla... Boş gezenin boş kalfası! Sözde vali gibi, sen de delinin tekisin!"

"Kral deli değil" diye bağırdı Gabriel kendini kaybederek. "Hintler Konseyi de deli değil. Onu vali olarak atayan onlar, herhalde sebepsiz değil. Deli olan sizsiniz! Gömleğiniz gibi beyniniz de delik deşik! Bu, yerliler arasındaki savaş, size diyorum..."

"Yani?"

266

"Yani sabırlı olmak gerek. Tek bir şehri istila ederek, bir ülkeyi bir günde fethedeceğinizi mi sanıyorsunuz?"

"Hep bu laf: Sabır! Sen de Pizarro gibi konuşuyorsun, yumurcak, senin söylediklerin de onunkiler kadar boş..."

"Tekrar sallara binmeyi mi tercih edersiniz?"

Adamlar sustular ama Gabriel, onların kızgın homurdanmalarının ve bakışlarının hiç de iyi şeyler vaat etmediğini biliyordu.

#

"Dayanacak halleri kalmadı!" diye kuru bir sesle açıkladı So-to; gözlerini Grek'in kanayan yüzünden ayırarak don Francis-co'ya baktı. "Bu kadar az bir şey için bu kadar çok acı çekmeye dayanacak halleri kalmadı. Haftalardır açlıkla, hastalıklarla, yerlilerin sürekli ihanetleriyle boğuştu. Üstelik bütün bunlar yıkılmış bir kent ve boş vaatler uğrunaymış... Sayın vali, onlar haklı. Ne yapmayı düşünüyorsunuz, bilmek isterim. Ne bekliyoruz?"

Don Francisco hemen cevap vermedi. Damarlarının öfkeyle kaydığı zamanlardaki gibi sakalı titriyordu, görülebilen tek belirti buydu.

"Çevrenize bir bakın, Kaptan de Soto" dedi nihayet denetleyebildiği yabancı bir sesle.

Gerçekten de, bir ihtişam çepeçevre kuşatıyordu onları. Yüzer adım aralıklarla beş yüksek sur duvarıyla korunmuş, bir kaleye benziyordu. Duvarlar öylesine sağlam örülmüştü ki, kentin yarısını harabeye çeviren saldırıya, hiçbir hasar görmeden karşı koyabilmişti. Şu anda içinde bulundukları kent merkezinde saraya benzer bir yapı yükseliyordu. Burada duvarlar incelikle

sıvanmış, canlı renklerle boyanmış ve hayvan, yıldız, sert geometrik şekillerin birbirine girdiği olağanüstü motiflerle bezenmişti...

"Bütün bunlar büyük ve güçlü bir ülkenin işaretleri değil mi?" diye sordu don Francisco.

"Burada altın filan göremiyorum."

"Altın, altın... Kaptan de Soto, adım gibi biliyorum ki, yerimde olmak hoşunuza giderdi. Ama ben, bütün bu ülkeyi,

267

öncelikle Kutsal Bakireye ve Krala sunmayı düşünüyorum. Ondan sonra altınımız da olacak. Onu bize Kutsal Bakire verecek!"

Giysilerin kaybına karşın, gene de şıktı de Soto. Sinekkaydı tıraş olmuştu, uzun zamandır efendi olmayı bilenlere özgü, mütehakkim bakışları vardı. Küçümseme dolu bir kahkaha attı:

"Bana değil, Pizarro, bunları bana anlatmayın! Kutsal Bakireyi evde bırakın, rica ederim!"

"Soto" diye gürledi bir adım öne çıkarak Hernando, eli kılıcının kabzasına gitmişti bile. "Valiyle saygılı konuş, yoksa hesabını bana verirsin..."

Soto sükkünle süzdü onu. Gözlerini önemsemez bir gülümsemeyle kırıştırdı, Gabriel ve Pedro'ya bir göz attıktan sonra hemen Hernando'ya döndü yeniden.

"Pizarro kardeşler! Galiba yeğenlerinizden biri de buradaymış. Bütün kardeşler tek bir babadan ama hepsi bu kadar..."

Hernando'nun kılıcı havada ısıklık çaldı, ama Soto'nun kılıcı da hemen kalktı.

"Yavaş ol, Hernando" diye araya girdi don Francisco...

"Dinle vali, sen de Hernando. Kafan elverirse bir saniye düşün. Ben askerlerimle çekilirsem bana söz vermiş olduğunuz altını kaybedersiniz... Peru'yu da! Bensiz kaç kişisiniz? Elli? Altmış? Ve ayakta zor duran yirmi kadar at."

"Seninle de daha fazla değiliz" diye homurdandı Hernando.

"Hiç fazla değil, ama gene de iki katı! Madem ki, don Francisco altından önce ülkeyi ele geçirmek istiyor, bu yararlı olabilir, öyle değil mi? Çok yararlı! Bensiz..."

"Ekselans! Ekselans!"

Panama'dan oraya kadar gelmiş iki Dominiken rahipten biri olan birader Vicente Valverde, çekilmiş kılıçları görünce odanın eşliğinde hareketsiz kaldı. Hiç duraksamadan, bir rica hareketiyle ellerini iki yana açtı:

"Beyler! Bir an için sağduyulu olamaz mısınız? Durumun daha bilgece davranmayı gerektirdiğini görmüyor musunuz?"

268

"Ne iyi ettiniz de, yaptığımız çocukluklara son verdiniz, birader Vicente" diye gülerek kılıcını kınına soktu Soto. "Ama keyifsizliğimiz sürüyor..."

"Getirdiğiniz haber neydi?"

Birader Vicente don Francisco'ya dönerek haç çıkardı ve bir sır veriyormuş gibi fısıldadı:

"Bu sabah yaşlı bir yerli geldi. Tercümanımız Martinillo'ya çok şaşırtıcı şeyler anlatıyor. Onu dinlemeniz gerek, Ekselans. Tabii sizde, baylar..."

Adam oldukça ufak tefekti. Bakışları derin ve açık yürekliydi. Garip bir şekilde, çevresini alan denizden gelmiş bu yabancılara büyük bir hayranlık gösteriyordu. Bir parmağıyla giysilerinin kumaşlarına, sakallarına, kamalarının madenine, kılıçlarının kınına okşar gibi dokunuyor ve hoşnutlukla gülümsüyordu. Bir umudun gerçekleştiğini görür gibiydi.

Üzerinde parlak sarı ve kırmızı, basit bir uzun gömlek vardı yalnızca. Güneş yanığı cildi yıpranmış, kırılgan, ama sesi ne kadar hafifse, elleri o kadar canlıydı. Hızla konuşuyordu; akıcı, hissettiren bir dili vardı, öyle ki, Gabriel'e konuşmadan çok, bir şarkı dinliyor gibi geldi.

İspanyollar gibi giyinmiş olan yerli Martinillo, adamın söylediklerini büyük bir ciddiyet içinde, artık çok iyi konuştuğu Kastilya diline çeviriyordu:

"Bu ülkenin Tek Efendisi, Güneşin Oğlu inka için savaştığını söylüyor. Denizden gelen Büyük Efendileri beklemek için burada kalan tek kişi olduğunu, çünkü onların savaşma şeklinden hoşlandığını söylüyor. Tumbez'in, İnka'ya saygı göstermeyen Puna adasındaki düşmanlar tarafından yakılmasından önce, şehirde yaklaşık bin hanenin bulunduğunu söylüyor. Ama pek çoğu öldürülmüş, kalanlar da, denizden sakallı adamların ve hayvanların çıktığını öğrenince kaçmışlar. Ona gelince, o kaçmak istememiş, çünkü savaşın ne demek olduğunu bilirmiş. Tek Efendinin kutsal şehri olan Cuzco'da bulunduğunu söylüyor. Başka hiçbir yerde görülemeyecek bir şehirmiş burası. Sokaklar altın-

269

dan yapılmış; evler, hayvanlar, hattâ bitkiler bile altındanmış. Diyor ki, sakallı adamlar ve hayvanları çok güçlü savaşçılar, çok şey yapabilirler. Onların herkesi yenebileceğini düşünüyor, işte bu sebeple, o diğerleri gibi kaçmak istememiş. Evinin yağmalanmamasını diliyor..."

Yerli susunca tam bir sessizlik oldu. Oysa herkes, onun konuşmasını sürdürmesini istiyordu.

Kaptan de Soto bile kibirli gülümsemesini bir yana bırakmıştı.

Don Francisco birden, Toledo'da bir akşam, Gabriel'in de gördüğü hareketini anımsatan bir hareketle diz çöktü ve yerlinin önünde haç çıkardı. Doğrulduğunda, dudaklarına gurur dolu bir gülümseme yayıldı:

"Kaptan de Soto" diye yerliyi göstererek mırıldandı, "işte bize sizden daha çok inanan bir adam! Size, sabredin dememiş miydim!"

"Anlattıklarına inanıyor musunuz?" dedi Soto. "Altın duvarlar, altın hayvanlar, altın bitkiler? Buna gerçekten inanıyor musunuz?"

"Bu ülkede pek çok şeye inanırım Kaptan. Ve tabii iyi talihime de. Bunu kendi gözlerimizle göreceğiz nasılsa..."

Martinillo'ya dönerek emir verdi:

"Söyle ona, evi yağmalanmayacak. Duvarına bir haç işareti konulacak. Bize şu Cuzco şehrinde ve oraya giden yoldan biraz daha söz etsin. Uzak mıymış?"

270

35 rtuamackuco, 9\$san 1532

Uzakta, Porcon tepesinin doruğunda dikilen üç kaya, hale şeklinde mavi bir ışımanın belli belirsiz başladığı, ama hâlâ karanlık olan gökyüzünde, üç gölge gibi seçilebiliyordu.

Anamaya, Villa Oma'ya baktı.

Savaşın korkunç talepleriyle yüz hatları sertleşmiş ve çizgileri derinleşmişti. Çukurlarına biraz daha çekilen gözleri, üzerlerine kor ateş konulmuş taşlar gibi parlıyordu. Savaş başladı başlayalı bütün muharebe meydanlarında bulunmuş, kâhinlerle birlikte işaretleri yorumlamış, kimi zaman düşmana lanet okumuş, kimi zaman askerleri yüreklendirmişti. Sarayda, onun zayıf, kuru bedeninin yiyeceğe ihtiyaç duymadığı, koka yaprağı suyuyla idare ettiği söylentisi dolaşıyordu.

Şafağın ilk ışıkları, geceyi henüz bastıramamış olsa da, küçük bir grubu kararlı adımlarla tepeye doğru götürüyordu. Anamaya, Villa Oma'nın tam arkasında, sessiz ve düşüncelere dalmış yürüyen Guaypar'ın yanındaydı. Chicha testilerini, altın ve gümüş kupaları, içinde, huacaya adanmış saçların korunduğu kumaşları taşıyan hizmetçiler grubunun önünden gidiyorlardı. İki küçük oğlan, kurban edilecek on lamayı gütmekteydi.

Anamaya, Guaypar'ın varlığından tedirgindi. Onun akıl almaz isteğini ve şaşkınlığını unutamıyordu. Düşmanı olmadığını, ona karşı olmadığını Guaypar'a nasıl açıklayacağını bilmiyordu. Onu bir bakışla yatıştırmak istiyordu, ama gözlerini ona çevirdiği her seferinde Guaypar'ın bütün dikkatiyle, belli belirsiz aydınlanmakta olan gökyüzüne bakıyormuş gibi yaptığını görüyordu.

Küçük köyün evleri, tepenin eteklerinde üst üste binmiş gibi görünüyordu. Bütün sakinleri huacanın hizmetindeydi; hepsi de Sapay İnka Atahuallpa'nın, beylerinden ikisini, huacaya danışmak için gönderdiği söylentisini işitmişlerdi. Evlerinden çıkmışlar, Villa Oma, Guaypar ve diğerlerinin geçişini izliyorlardı. Anamaya, onların kara gözlerinden hiçbir şey okuyamadı, orada değillerdi sanki.

Sonunda güneşin ilk ışıkları tepenin doruklarına vurdu: En yüksek tepede, putu koruyan kara taş duvarlar dikiliyordu.

Yamaca vurdukları sırada Anamaya, Villa Oma'ya döndü.

"Efendimiz Atahuallpa ne istiyor?"

"Babasının artık ona söylemediği şeyi öğrenmek istiyor" dedi Villa Oma sönük bir sesle.

"Gene bunun benim hatam olduğunu söyleyeceksin..."

"Öyle bir şey demiyorum, genç kız" diye mırıldandı Bilge. "Korkuya kapılmış bir kahramanın iyiye işaret olmadığını bilmek için kehanete ihtiyacım yok."

Anamaya sustu. Yüreğinin ta derinlerinden, bilgenin haklı olduğunu biliyordu...

Huacayı koruyan rahip, insanı korkutacak kadar zayıftı. Boynu üç parmak inceliğindeydi ve o kadar yaşlıydı ki, kafasında birkaç beyaz telden başka bir şey kalmamıştı. Gözlerinin rengi bile yoktu artık. Topuzu çöreklenmiş yılan biçiminde olan bir bastona dayanarak, güçlükle ayakta durabiliyordu. Ayakları, görenleri iğrendirecek kadar kirliydi. Topuklarına kadar inen uzun bir

gömlek giymişti. Uzun tüylü -kuşkusuz guanakd postu- gömleğinden çok sayıda, pembe, minik deniz kabukları sallanıyordu.

Arkasında, ondan daha az yaşlı veya daha az kirli, küçük bir rahipler grubu dikilmiş duruyordu. ' Guanaco: Şili And'larına özgü yabani bir lama türü (ç.n.).

272

Villa Oma önüne geldiğinde, koruyucu rahip, yani tarpuntay ağzını açtı ve Anamaya elinde olmadan geriledi: Hiç dişi kalmamıştı, ağzından çıkan seste, hortumdan çıkıyormuşçasına bir derinlik vardı -bu ses, deniz kabuğundan çıkıp gelen tanrıların sesiydi.

"Neden burada olduğumu biliyorum."

Güneş ağır ağır tepe noktasına doğru yükselirken Villa Oma, insan biçiminde ve boyunda, taştan bir heykel olan puta sunulacak saçların dağıtımını yönetti. Bulunduğu tapınak çatısız, pencereleri doğuya, kapısı batıya açılan tek bir bölmeden ibaretti. Duvarlara yerleştirilmiş nişlerde zengin kaplamalar ve çok sayıda altın eşya vardı.

Rahipler ilk önce putun ayaklarına koka yaprakları serpiştirdiler. Sonra Villa Oma ve Guaypar, karşısında durarak, birer kirpiklerini koparıp ona doğru üflediler. Daha sonra, gereken sözleri mırıldanarak chicha testilerini yere döktüler.

Saçılardan geri kalanları koruyucu rahibe verdiler. Rahip her saçının üzerine üfleyerek, yün kumaşların içine koydu: Koka, mısır koçanı, renkli tüyler... Sonra bohçalar düğümlendi ve huacaum hemen dışında tutuşturulan ateşte yakıldı.

Ateş söndüğü zaman, Villa Oma putun önüne iki kupa altın, iki kupa da gümüş koydu.

Lamalara çobanlık eden küçük çocuklara bir işaret yaptı: Her hayvan ağır bir taşa bağlanmıştı ve bunun çevresinde dönüyordu. Dört ya da beş kez dönmelerinden sonra, koruyucu rahip bıçağını birincinin göğsüne sapladı, öteki rahipler kanı toplarlarken, o kalbini kesip çıkararak ağzına götürdü.

Hizmetkârlardan bir uğultu yükseldi.

Anamaya gözlerini başka yana çevirdi: Saklı Kente giderken, gizler dünyasına girdiğinden bu yana, yeminiyle bağlanmış olmasına karşın, bu kaçınılmaz kurban ayinleri sırasında hep bir tikslenme duygusuna kapılmaktan kendini alamıyordu.

Kan, Koruyucu Rahibin dudakları boyunca akıyor, boynuna, oradan da gömleğinin üzerine sızıyor, pembe kabukların üzerinden kayarak, uzun tüylerin arasında kayboluyordu. Hiç konuşmadan tapıntıdan dışarı çıktı, geçti, yalnızca Villa Oma peşinden gitti.

273

Anamaya ise, Guaypar, hizmetçiler, çobanlar ve huacarn\ rahipleriyle dışarda kaldı. Çıkan hafif rüzgâr enselerine doğru esiyordu. Gökyüzünü kara bulutlar kaplıyordu, hava ağırlaşmıştı. Koruyucu Rahip putun arkasına geçerek yerini aldı, kuru, cılız silueti gözden kayboldu. Açık kapıdan yalnızca, dua eder gibi eğilmiş Villa Oma'nın sırtı ile savaş tanrısı Catequil'in putunun korkunç yüzü görünüyordu.

"Sorunu sor" dedi put.

"Efendim, Sapay İnka Atahuallpa geleceğinin ne olacağını bilmek istiyor."

Putun sesi, bir an bile tereddüt etmeden, fırtınalı gök gürültüsü gibi yankılandı.

"Atahuallpa çok kan döktü ve tanrıları kızdırdı. Sonu ölümcül ve yakındır."

Villa Oma'nın kılı bile kıpırdamadı; grupta herkes soluğunu tuttu. Anamaya kalbinin atışlarını duyabiliyordu.

"Sonu ölümdür ve yakındır" diye yineledi gök gürültüsünü andıran ses; bu sırada gök yarıldı, yağmurun ilk damlaları düşmeye başladı.

Villa Oma doğruldu, döndü ve huacarun kapısından çıktı. Yüzü kül rengindeydi.

Tepenin yamacını iri damlalar halinde düşen yağmur altında konuşmadan, sırtlarını kamburlaştırarak indiler. Aşağıda köy boşalmıştı, sanki ruacanın bütün hizmetkârları, korkunç kehaneti anlamış da evlerine kapanmışlardı.

Huamachuco'nun fambosunun duvarlarını gördüklerinde Villa Oma durdu ve Guaypar'ı kolundan tuttu;

"Benimle gelme."

"Neden?"

"Atahuallpa iyi bir kehanet beklerken iki kişi olabilirdik. Ama durumun böyle olmadığını haber vermek için yalnız olmalıyım."

Guaypar sabırsızlık ve üzüntüyle titriyordu. Anamaya, elini yumuşakça onun elinin üzerine koydu, sonra Atahuallpa'nın, kâhinin yanıtını beklediği curaca sarayının duvarlarına doğru bir işaret yaptı.

274

"Senin korkmadığını biliyoruz" dedi.

Guaypar kara gözlerini ona doğru çevirdi.

"Korktuğumu bilen tek kişi benim."

"Yeter, Guaypar" dedi Bilge. "Canc/ıaya dön ve Tek Efendinin emirlerini bekle."

Guaypar gözlerini Anamaya'dan ayırmadı; bakışı ürkütecek kadar yoğundu. Anamaya onun gözlerinde öylesine şiddetli duygular gördü ki, anlamaktan korktu. Yatıştırma ve dostluk sözleri boğazında kuruyup kaldı.

"Sizinle geliyorum" dedi Guaypar sonunda.

"Duydun mu, Villa Oma?"

Atahuallpa'nın gözleri öfke ve sevinç karışımıyla parlıyordu.

"Huascar yenildi!"

"Duydum."

"Ona tekrar et, Sikinchara, bana anlattığın gibi, kelimesi kelimesine."

Anamaya, yüzbaşı Sikinchara'yı tanıyordu, çok yıllar önce, onu ormanda esir alan Sikinchara'nın ta kendisiydi. Onu her görüşünde, geçmişteki küçük kızın korkusuyla davranmaktan kendini alamıyordu -yüreği o küçük kızın korku dolu yüreğiyle hâlâ.

"Birliklerimiz Huascar'ın birliklerini, haberi bütün dağlarda yankılanan bir bozguna uğrattı.

Ordularının bir kısmı kaçtı, bir kısmı imha edildi, bir kısmı da Tek Efendimize katıldı."

Cancharun iç avlusunda, kalın duvarların arkasında sevinç çığlıkları yankılanıyordu.

"Canın sıkkın gibi görünüyorsun, Villa Oma. Zaferimiz seni sevindirmedi mi?"

"Beni kâhin Catequil'e danışmak için göndermiştin, Efendim."

"Demek zaferimi sana önceden söyledi."

275

"Pek değil."

"Pek değil mi?"

Atahuallpa'nın sesi, dışa vurulmamış bir öfkeyle titriyordu.

"Kâhinin ne söylediğini bana tekrar et."

"Duymak isteyeceğinden emin değilim."

"Neyi duymak istediğim yargısını bana bırak."

Villa Oma soluğunu ayarladı.

"Kâhinin sözleri şöyleydi: 'Atahuallpa çok kan döktü ve tanrıları kızdırdı. Sonu ölümcül ve yakındır.'"

Sessizlik, saray odasına bomba gibi düştü. Atahuallpa, bir kaide ile yükseltilmiş üç ayaklı iskemleye oturdu. Krallık işaretleri üzerindeydi -borla, tüy taç ve sunturpaukar, krallık asası. Sikinchara yanında ayakta idi. Villa Oma ve Guaypar, başları eğik, karşısında duruyordu. Anamaya biraz geride kalmıştı. Atahuallpa'nın huzurunda olduğu zamanlar, İnka'dan yayılan ve şimşekler, yıldırımlar taşıyan karanlık gücü hissedirdi. Buna karşılık, ilk sözlerini beklenmedik bir yumuşaklıkla söyledi:

"Bana bu kehanetten söz et..."

Villa Oma istenileni yaptı: Gece yürüyüşünü, köyü, saçıları, uzun gömleği pembe kabuklarla süslü yaşlı rahibi anlattı. Sonra sözlerini tekrar etti: "Ölümcül ve yakın son".

Atahuallpa katıla katıla güldü.

"Ve sen bu kâhine inanıyorsun, öyle mi?"

Villa Oma hiçbir şey demedi.

"Cevap ver bana, sen ki insanların Bilge dediğisin, sen ki gerçekten de yalnız bilgece sözler söylersin. Ona inanıyor musun?"

"Sana cevap vermek istemiyorum, Efendim."

"Ya sen Anamaya?"

O da ağzını açmadı.

"Korkuyorsunuz" dedi Atahuallpa. "Kardeşim Huascar kadar bana düşman olan bu huacadan korkuyorsunuz."

276

Atahualpa sakın bir sesle konuşmaya çaba harcıyordu, ama Anamaya, onun dengesinin bozulduğunu, sesinde derin bir kaygının varlığını sezdi.

"Ya sen Guaypar" diye sordu nihayet, "sen ne diyorsun?"

"Sana karşı duranı yok etmek gerek diyorum, Efendim."

"İşte benim kardeşim" dedi Atahualpa.

277

36 Torcon, Olaziran 1551

Atahualpa'nın ordusu Catequil köyüne gün batımında girdi. Guaypar ve diğer yüzbaşılar uncularının üzerine deri ve madeni zırhlar giymişlerdi. Başlarında sazdan örme miğferler vardı. Bunlar öylesine sağlamdı ki, bir taş ya da sopa darbesiyle parçalanmak şöyle dursun, hasar görmeleri bile mümkün değildi. Önde unancha\ar, yani parlak renkli bayraklar dalgalanıyordu. Onların arkasında sık sıralar halinde mızraklılar, daha sonra da okçular geliyordu.

Köyün ortasından geçen taş döşeli sokakta ne bir erkek ne de bir kadın görünüyordu; hiç kimse kalmamıştı. Yalnızca küçük bir erkek çocuk, kısa tüylü siyah köpeğiyle birlikte, korkudan donup kalmış bir şekilde ortada duruyordu.

Guaypar ona yaklaştı.

"Kim olduğumuzu biliyor musun?"

Çocuk başını salladı, ama tek bir kelime söyleyemedi. Guaypar sert davranmaksızın kenara çekti onu.

O anda borular ve davullar gürledi, sesleri tepelerden yankılandı.

Atahualpa'nın tahtirevanı, batıdan gelip akşam güneşini üstüne almış olarak, altın ve gümüşten gözalıcı süsleriyle, insanlar değil de bir kuş ordusu tarafından taşınıyormuşçasına rüzgârda dalgalanan rengârenk tüyleriyle ağır ağır yaklaştı.

Tahtirevan durduğunda irice cumbi örtüler esintiyle hafifçe titreşti. /

"Hazır mısınız?" diye so/du inka'nın sesi.

"Evet, Efendim" dedi Guaypar. "Emirlerinizi bekliyoruz."

"Orduyu tepenin çevresinde bir çember şeklinde yayın ki, düşmanım, lanetli put kaçmasın." Birkaç kesin ve sert emirle, birlikler harekete geçti.

m

Şafakta Atahualpa, tepenin doruğuna tek başına çıktı. Yalnızca, kâhine danışmaya gitmiş olan iki efendi ona eşlik etti: Villa Oma ve Guaypar.

Koruyucu rahip, pembe kabuklu gömleği içinde her zamanki gibi kirli ve tiksindirici, onları bekliyordu.

Atahualpa, elinde altın kaplama bronz bir baltayla tahtirevanından indi. Rahip, inka'nın önünde gözlerini indirmedeği gibi, karşısında eğilmedi. Sapı yılan biçimli bastonuna dayanarak dimdik durdu.

"Kim olduğumu biliyorsun" dedi Atahualpa.

Rahip başını salladı.

"Seni tanıyorum. Sen Efendi Atahualpa'sın"

"Beni tanıyorsan, neden önümde eğilmiyorsun?"

"Çünkü Catequil'in kehanetini sormak için başka adamlar geldi. O da onlara benim sesimle cevap verdi. Yalnızca bir tek Sapay inka olduğunu, onun adının da Huascar olduğunu söyledi."

"Yalan söylüyorsun."

"Yalan ya da doğru söyleme gücüm yok. Ben Tanrı Cate-quil'in sesiyim. O benden önce oradaydı, benden sonra da orada olacak."

"Yalan söylüyorsun. Benimle ilgili bütün yalanları tekrarla ki, ağzından duyayım."

"Sen Efendi Atahualpa'sın. Çok kan döktün. Sonun ölümcül ve yakındır."

"Yalan söylüyorsun. Düşmanımın dostusun, dolayısıyla da düşmanımsın. Bilmiyor musun ki, ben alay edilebilecek bir adam değilim, ne insan, ne huaca, ne de put beni alaya alamaz..."

279

"Sen İnka değilsin. Kurallara uygun olarak belirlenmedir). Büyük Huayna Capac'ın oğlusun ama alt sınıftan bir annedensin..."

Balta havada ısıklık çaldı, öyle hızlıydı ki, Koruyucuya vurmadan önce kimse fark edemedi. Kafası boynundan koptu, kan fokurdayarak fışkırdı. Yaşlı elleri bir an bastonuna dayalı kaldı, sonra gevşedi ve başsız bedenle aynı anda, bastondan aşağı kaydı.

Guaypar, yüzünde donup kalan bir aşağılama gülümseme-siyle, yerde yuvarlanan kafaya bakmaya zorladı kendini.

Bir damla kan, Atahuallpa'nın un/a/sunu süsleyen benzersiz altın motifin, geometrik kapak, yani şef figürünün üzerine sıçrayıp aktı. İnka bunu fark etmedi ve putun hâlâ durduğu küçük tapınağa doğru yürüdü. Kapıdan girmeden önce Villa Oma ve Guaypar'a dönerek, "Kimse benimle alay edemez" diye yineledi.

Baltasını yeniden kaldırdı ve tıpkı Koruyucuya yaptığı gibi, insan biçimli put Catequil'in boynuna indirdi. Hareket öylesine şiddetliydi ki, heykelin toprağa oturmuş olan gövdesi sarsıldı ve kafası koptu. Yerden kalkan kül rengi toz, gelip İnka'nın uzun gömleğinin eteğine yapıştı. Kan çanağı gibi gözleriyle, vahşi ve mutsuz, soluk soluğa, tapınağın eşliğinde durdu.

"Memnun değil misin, Villa Oma?"

"Memnun olmam gerekmiyor, Tek Efendi. Olmamam da gerekmiyor. Seni dinlerim, öteki dünyadaki Ataları dinlerim. Seni dinlerim, babamız inti'yi dinlerim."

Tepenin aşağısında bir chaski" hızla koşuyordu. Soluk soluğa Guaypar'ın yanına geldi. Alnı terden parlıyordu, gösterdiği çabadan, bacaklarının uzun ve güçlü kasları hâlâ gergindi. Genç yüzbaşı ona döndü. Chaski kulağına uzun uzun bir şeyler mırıldandı. Guaypar'ın yüzü aydınlandı.

"Tek Efendi!" diye haykırdı.

* Chaski: Ulak, haberci (ç.n.).

280

Sesinin içe kapanık, kuşkucu tonu, Villa Oma'yı cesaretlendirdi ve bu kez güçlü bir sesle, "Hiçbir şey yapmazsak" dedi, "Dört Bucak İmparatorluğu dağılacak! Atahuallpa ile Cuzcolu kabileler arasındaki savaş, her şeyi yıkacak. İki tarafın da güçleri eşitse, imparatorluk parçalanır."

"Benden taraflardan birini seçmemi istiyorsun, Villa Oma! Ben bir yıldızlar rahibiyim. Ne Atahuallpa'ya ne de Cuzco'ya hizmet ederim. Ben bir tek inti'ye, Üuilla'ya, bizi yaratmış ve korumakta olanlara hizmet ederim!.."

"Elbette, Huillo Topaç! Sizden bir kabileyi seçmenizi değil, hepimizi, bizleri, Güneşin oğullarını kurtarmanı istiyorum. Dengeyi kaybetmekteyiz! Saçılar sunmayarak Atalarımızın güçlerini ellerinden almaktayız. Bu kızla geldim, çünkü öteki dünyadaki Atalar ona güveniyorlar. Ona sesleri iletme saflığı ve gücü ver ki, Huayna Capac onun vasıtasıyla, çok geç olmadan, iradesini bildirsin! Bunu yapabilecek tek kişi o! Ve biz de burada dua edelim. Buradan daha kutsal bir yer yok..."

"Saflık ve güç! diye homurdandı Huilloc Topaç, Anamaya'yı süzerek. Eğer bunları taşıyabilecek yetenekteyse, yarından sonraki sabah ikisini de tevdi edeceğiz ona. Bu arada gidip Yirmi Çeşmede yıkansın. Kadınlara haber verin, onu hazırlasınlar..."

217

28 CcuCiZj OcakJ-530

Cadiz rıhtımları bütün gün, bağırış ve gürültülerle çınladı.

Üç gündür, şafakla birlikte, arabaların ve tıka basa yüklenmiş katırların bitip tükenmez gürültüsü, San Antonio'nun bordası boyunca sürüp gidiyordu, iki ya da üç düzine adam, sürekli bir koşuşturma içinde gemiye, un, nohut, kurutulmuş et çuvalları, yakacak odun, yağ ve şarap fıçıları, yapağı sandıkları ya da portakal kasaları yüklüyordu...

Ocak ayının soğuğuna karşın çoğunun belden yukarısı çıplaktı ve omuzları terden parlıyordu.

Gabriel, kış güvertede dikilmiş, bu gidiş gelişleri denetliyordu.

Güverteye bir yazı masası koydurmuştu. Taşınan malzemenin cinsini ve miktarını deri kaplı bir deftere kaydediyordu. Zaman zaman, gemi kaptanının sıkıntılı bakışları altında, siyah Sebastian'ın gemiden ustaca rıhtıma kaydığını, bir yükün örtüsünü kaldırdığını, bir çuvalı açtığını, ağırlığını yokladığını, hattâ saydığını görüyordu. Her şey yolundaysa, Sebastian kocaman elini kaldırıyor, Gabriel de söz konusu yükü deftere kaydediyordu.

Gelgelelim iki kez de, başparmağı yeri gösterecek şekilde yumruğunu kaldırdı. O zaman hamalların çalışması durdu. Bir kental una çok fazla çavdar katıldığı anlaşılmıştı. Bundan biraz sonra da, çömleklerinin iyi korunmamış olması nedeniyle, kulöv-r/nlerin* doldurulmasında kullanılan barutun nem yüzünden bozulmuş olduğu ortaya çıktı!

' Kulövrin (ya da kulevrin) 15. ve 17. yüzyıllarda kullanılmış dar ağızlı, uzun namlulu bir tür top (ç.n.).

"Nemlenmiş barut, ölü baruttur" dedi Sebastian gülümseyerek. "Ve kötü barut da, çok adamı kulövrin\ın yanlış ağzına koy-rpak demektir!"

Zayıf, saçlı, sakalı kırlaşmış, teni bir Mağriplininki gibi güneşte esmerleşmiş bir adam olan San Antonio'nun kaptanı kızdı ve satıcıların tarafını tutarak, gür sesini yükseltti:

"Hey, kömür surat! Kendini ne sanıyorsun sen? Bir zencinin keyfine göre hareket edecek değilim herhalde! Bu geminin efendisi benim!"

"Özür dilerim, kaptan" diye yanıtladı Sebastian, denizcinin öfkesini daha da körükleyen sükkününden vazgeçmeksizin. "Geminin güvertesinde, kuşkusuz, efendi sensin, ama rıhtımda ır-ih. Burada efendi o!"

Parmağıyla, tartışmayı gören ve yanlarına gelmiş olan Gabriel'i gösterdi. Sözleri ve bakışları kadar yalın bir hareketle, un çuvallarını ve barut çömlleklerini açtı.

Kaptanla satıcıların, Sebastian'ın derisinden bile karanlık bakışlarını sırtında hissetti Gabriel. Buz gibi bir ağırbaşlılıkla, Sebastian'ın teşhisini doğruladı:

"Baylar, senor Sebastian yerden göğe haklı. Bu çöpleri kabul edeceğimi mi düşünüyorsunuz? Şu barut, bir fırının içinde bile patlamaz. Bu una gelince, ancak bitlerin ağzına lâayık!.."

Satıcılar itiraz ettiler, kaptan saldırıya geçti. Gabriel, kibirli gülümsemesi daha da genişlemiş olan Sebastian'a bir göz attıktan sonra sert konuştu:

"Hayır dedim, baylar. Bu da 'hayır' demektir. Zaman kaybediyoruz. Senor Sebastian limanda suya attırmadan önce, çuvallarınızı alıp götürün."

Yükleme, artık başka bir olay çıkmadan devam etti. Sonunda, karanlığın basmasına bir saat kala, rıhtımın San Antoniönun önündeki kısmı boşaldı.

Son araba da uzaklaştı. Ara sıra teknelerin ya da direklerin gıcırtilanıyla, martıların çığlıklarıyla, yelkenleri onaran denizcilerin kahkahalarıyla bozulan sessizlik çöktü.

219

Gabriel, yazdıklarını kumla kurutuyordu ki, güçlü bir ses onu şaşırttı:

"Tatmin olduğunuzu sanıyorum, bay vali yardımcısı! Ambarlar dolu, hem de gönlünüze göre..." Geminin kaptanı kış güvertesine bir kedi sessizliğiyle gelmişti. Kayıt defterini ve hâlâ Gabriel'in elinde duran tük kalemi işaret ederek ekledi:

"Yüklememin böyle denetlenmesiyle ilk kez karşılaşıyorum... Benim düşüncemi sorarsanız, bayım, bunda Kutsal Engizisyona yakışır bir şeyler var!"

Gabriel gülmekten kendini alamadı:

"Sizin düşünceniz, kaptan, hayali şeylerle olduğu kadar yanlışlarla da dolu. Gerçek şu ki. Vali Pizarro, bana bu görevi en iyi şekilde tamamlanmak üzere verdi. Ben de bunun için uğraşıyorum. Haydi! Surat asmayın. Un ve baruttan gelecek komisyona güle güle... Ama ayak sürümek için benden aldığınız duka akınlarıyla şişen keseniz, bu can sıkıntısını karşılamış olsa gerek."

Kaptanın yanakları kızardı. Sesinin tonu, bir turşu fıçısı kadar ekşiydi.

"Bu tür konuşmalar için çok gençsiniz, bayım. Anladığım kadarıyla bu sizin okyanusu ilk geçişiniz!.. Size şunu söyleyeyim: Sizin gibi toy delikanlıları çok gördüm ben. Hint adalarına giderlerken havalardan yanlarına yaklaşılmaz. Ama biliyor musunuz, içlerinde dönüş yolculuğu yapabilenler çok enderdir!.. Haydi, iyi geceler, bayım. Öngöröldüğö gibi, yarın güneş doğmadan bir saat önce demir alacağız."

Geriye dönüp kış güverte köşkünde gözden kaybolmuştu ki, Sebastian'ın hafif gülüşü işitildi:

"İşte önümüzdeki iki ay boyunca yaptığınız şakalara gülmeyecek biri!"

"Yeter ki gemiyi okyanusun öteki yakasına götürsün" diye alay etti Gabriel, "lütuflan umrumda değil..."

Kayıt defterini kapatır, tük kalemlerini yerleştirirken, iri zencinin yüzündeki gülümseme silindi ve yerini alışılmadık bir sıkıntıya bıraktı...

220

"Size bir teşekkür borçluyum, don Gabriel..."

"Bana mı?"

"Genellikle bana zenci, abanoz surat, habeş ya da başka tatlı isimlerle seslenirler, 'Senor Sebastian' diye çağırın pek yoktur! Grek Pedro dışında..."

Gabriel zencinin yoğun bakışları altında bir an ikirciklendi. Sonra yapmacık bir umursamazlık içinde kahkahalarla güldü:

"İnanın, Senor Sebastian, bunda şaşılabacak bir şey görmüyorum. Peru'yu fethetmeye gidiyoruz. Dünya büyüyor: Arkadaşlığınızı kabul edecek iki kişi olması artık normaldir!"

Birlikte güldüler, ama duydukları sıkıntı yüzünden gözlerini hemen, güneşin kızılığında tatlı tatlı dalgalanan yelken ve seren ormanına çevirmek zorunda kaldılar.

"Birkaç dakika daha" diye aklından geçirdi Gabriel, "sonra ateşten yıldız, dümdüz görünen okyanusa dalacak. Bizde gece sürerken o, orada, altın ülkenin üzerinde parlayacak! Yakında orada olacağız ve sonunda engellenmeden kendim olabileceğim... Ve kim bilir, Grek belki de haklıdır; omzumdaki işaretin gerçek bir kader lekesi olmadığını kim bilebilir?"

"Bizi orada neyin beklediğini bilmek zor, don Gabriel" diye mırıldandı Sebastian onun düşüncelerini okumuş gibi. "Bazen, düş kuruyorum, bu Peru'da o kadar çok altın var ki, ben bile o-rada özgür olabilirim, derim beyazlaşmış da, ben beyaz adam olmuşum gibi, özgür olabilirim! Ama bu bir çocuk masalı. Don Francisco, Peru Valisi olabilir, ama şimdilik yalnızca düşlerinin valisi. Peru dünyanın öteki ucunda, yerli Felipillo'nun durmadan söz ettiği şu İnkalar da oranın efendisi! Biz ortaya çıktık diye yenilgiyi kabullenecek değiller ya!.. Üstelik don Francisco yeterince adam da bulamadı..."

"Biliyorum" diye onun sözünü kesti Gabriel. "Bu geminin kaptanı da bunu biliyor. Bu yüzden Hintler Konseyinin iznini almadan, gecenin karanlığında limandan ayrılmak için benden ek olarak elli duka daha istedi! Ama Panama'da adam buluruz."

"Eğer bizim arkamızdan gelecek kadar çılgın birileri kalmışsa! Size dostça söylüyorum, don Gabriel: Bizden biri olmak için her şeyi yaptınız."

221

"Bazı günler kendi kendime soruyorum, beni kendilerinden biri gibi görüyorlar mı diye..."

"Hernando'dan mı söz ediyorsunuz?"

"Yanılmıyorsam, kaptanın küçük kardeşleri de ondan geri kalmazlar: Şu Juan ve Gonzalo çok ateşliler, umarım aynı zamanda onurlu savaşçılardır. Bu bir yana bırakılırsa... Ama boş ver bu akşam, benim için önemli değil. Rüyasına inanan yalnızca don Francisco değil. Bu akşam, bu gece benim gerçek yaşamım başlıyor. Bunu biliyorum, bunu hissediyorum! Evet, karşımızdaki kızıl güneş beni çağırıyormuş gibi, ufkun öteki tarafında gözden kaybolurken benî de kendisiyle birlikte oraya sürüklemeye çalışıyormuş gibi!.."

222

29 Macttu ÜHccfiu, OcakJ.530

Bütün gece, duvarların ve örtülerin korumasına karşın tenine yapışan ve içine sızan nemi hissetti. Uyumadan önce uzun süre, güneşin, dibinde VVilcamayo'nun çağıldadığı vadiye bir taş gibi düşerek batmasını izleyerek pencereden baktı. Bu muhteşem boşluk orada, çok yakınındaydı ve gözlerini her açışında, kendisini bir kuş hafifliğiyle orada uçar görüyordu. Villa Oma'nın ve rahiplerin sözleri, ışığın çevresinde uçuşan pervaneler gibi dönüp duruyordu kafasında: Tanrıların, insanları gizlilik içinde olgunlaşmaları koşuluyla davet ettiği bu kale kentte, savaş öylesine uzak görünüyordu ki... Ne var ki -Villa Oma'nın dediği ve yineleyip durduğu gibi- savaş yakındı, hattâ başlamıştı bile.

"Yarın, şafakta..." diye mırıldanmıştı gece yanından ayrılırken.

Bütün gece, sona eren günün heyecanlarıyla bitmiş tükenmiş bir halde, tir tir titreyerek şafağı bekledi. Yarın, şafakta? Gecenin içinden gelen ve şenlikten çok yakınmayı andıran boğuk şarkılar işitiyordu: Sesler çevresinde dört dönüyor ve onu kendilerine katılmaya çağırıyorlardı. Boşuna çırpınıyordu. Yarın, şafakta? Vadinin üzerine açılacak bir aydınlık arıyordu, sessiz sessiz İnka Huayna Capac'ı çağırırdı. Ama hiçbir aydınlanma olmadı, hiçbir ses gelmedi yardımına. Güneşin ilk ışıkları, uzak bir sıradağın karlı tepelerine vurduğunda derin bir uykuya daldı; Villa Oma'nın onu uyandırmak için sarsması gerekti. Sıçrayarak gözlerini açtı: Kalbi hızlı hızlı çarpıyordu. Küçük hücrelerine sızan ışık henüz griydi. Doğruldu ve fupusunu, yani manfasını tutan iğneyi düzeltti.

"Vakit geldi" dedi Villa Oma sadece.

Kentin dar sokaklarından geçerek, kubbesini gördüğü gu_ neş tapınağına doğru çıktılar. Ne kadar istemese de, gözleri sürekli dağlara, vadiye ve gürleyen ırmağa kayıyordu. Geriye dönüp baktığında, arkasında, ışığın Huayna Picchu'yu sardığını, onun toprak rengi kayasının üzerindeki altını ışıldattığını gördü.

Rahip Huilloc Topaç, tapınağın önünde onları bekliyordu. Beyaz giysisi ince vikunya yünündendi ve gene kutsal başlığını giymişti. Altın bir güneş alnını kaplıyordu.

Villa Oma, önünde eğildi.

Anamaya'nın bakışları, tapınaktan çıkmakta olan küçük bir yanaconalar, hizmetkârlar grubuna takıldı; bir rampa, süslemeleri mumyaninkinden daha sade, ama onunki gibi çok ince dokunmuş bir cumb/yle örtülmüş tahtirevanı taşıyorlardı.

Genç kız ürperdi.

Güneşin doğmuş olmasına karşın, havada hâlâ nem vardı. Güneşin Kapısının üzerinde birkaç bulut toplanmıştı.

Küçük grup, muhafızın evine doğru, açık mor gu/noalardan mısırların altın yaldızına kadar, kutsal bitki bahçelerinin bulunduğu görkemli teras katları boyunca yavaş yavaş çıktı. Tek kelime konuşulmadı.

Önde Yüce Rahip ve Bilge yürüyordu, onların arkasında, taşıdıkları tahtirevanla yanacona'lar, beyaz renkte altı lama ile başka hizmetkârlar geliyordu. Anamaya, yürüyüş kolunun en sonundaydı.

Binalardan uzaklaşırlarken, kenti ilk kez gördüğü Güneşin Kapısına, İnti Punku'ya yöneldiklerini anladı. Yol, çok iyi döşenmişti, eğimine karşın çok rahat ilerlenebiliyordu. Mısır teraslarının üstünden geçtiler. Anamaya gözlerini yukarılarında, tepesi henüz soluk mavi olan gökyüzünde, bir kuş kanadı biçiminde kesilen dağa doğru kaldırdı.

Machu Picchu. Eski tepe. Anamaya bu kelimeleri kendi kendine tekrarlarlarken, karnında ve göğsünde kaygının düğümlendiğini hissetti.

224

Rahip birden inti Punku yolunu bırakarak, sağda, doğrudan yamaca, Machu Picchu'ya doğru giden bir merdivenin basamaklarına yöneldi. Anamaya, Rahibe ve Villa Oma'ya yetişmek için acele ediyordu. Geçerken rampanın içine doğru bir göz attı, ama boşunaydı.

"Nereye gidiyoruz?"

Villa Oma tepeye doğru belli belirsiz bir işaret yaptı.

"Ne yapacağız?"

Sesindeki sabırsızlık, Yüce Rahibi kızdırmıştı; asık bir suratla ilkin genç kıza, sonra da Villa Oma'ya baktı.

"Bu kız bizimle böyle konuşmaya nasıl cüret ediyor?"

"Yalnızca ne yapacağımızı soruyorum."

"inti'ye bir kurban..." dedi Villa Oma bezgin bir sesle.

"Lamaları mı?"

Villa Oma cevap vermedi. Anamaya'nın bakışları tahtirevana doğru kaydı. Villa Oma gözlerini kaçırdı.

*

Yol daha da daraldı ve dikleşti; ormanda, bitki örtüsünün gökyüzünü bile saklayacak kadar sıklaştığı bir bölgeye girdiler. Bu yeşillik okyanusunda, yer yer sarı, kırmızı, pembe orkide demetleri açılmıştı. Yolun kenarında, kayalar boyunca, her yerde dereler akıyordu.

Ormanın üstüne çıktıkları zaman Anamaya arkasına dönüp baktı, aşağıda gördüğü kent soluğunu kesti. Sanki bir kanat çırpışıyla yükselmişti de, merkez avlunun yeşil lekesi çevresinde terasların, evlerin ve tapınakların mükemmel düzenini tepeden görüyordu. Sonra gözlerini kaldırdı ve gökyüzünün her an daha yoğunlaşan mavisinde, Machu Picchu tepesinin siyah çizgilerini gördü.

"İlk geldiğin günden beri senin öğretmenim olmadım mı? Bilgiye giden yolda sana kılavuzluk etmedim mi?"

Villa Oma'nın sesi onu şaşırttı: Nerdeyse yakınan bir tondaydı.

"Aydınlığa çıkacak uzun yolumuzu, alevleriyle bizi şimdiden yakan savaşı anlamayı sana öğretmedim mi?"

"Beni pumaya vermek istiyordun, Huayna Capac'ın buyruğu üzerine yaşamama izin verdin."

"Sana her şeyi öğrettim, seni buraya, en gizli, en kutsal yerimize getirdim ve şimdi..."

"Anlamıyorum, Villa Oma."

Yolun iki yanında iki duvar yükseliyordu. Anamaya'nın kalbi daha hızlı çarpmaya başladı: Dağ burada, tam bu yerde, gizini açıyordu.

Vanaconalar tahtirevanı koydular. Cumb/nin ince örtüsü, hafif bir rüzgâr vurmuş gibi titredi.

Bir kız çocuğu indi. On yaşından daha büyük değildi. Dudaklarının arasından çizgi halinde koka suyu akıyordu. Basit, beyaz bir anaco giymişti; belini kırmızı bir kuşak sarıyordu. Siyah gözlerini, yoğun bakışlarını Anamaya'nın gözlerine dikti. Bu gözlerde ne gülümseme, ne de korku vardı. Hiçbir şey yoktu.

Anamaya anladı ve yüreği isyanla kabardı.

"Bana öğretmek istediğin bu mu? Bu çocuğu mu kurban edeceksiniz?"

"Sus!"

Villa Oma'nın sesi, buyurgan ifadesini yeniden kazanmıştı. Hizmetkârlar başlarını eğdi, lamalar yularlarının ucunda kıpırdandılar.

"Evren sarsılıyor; savaş gökyüzünü şimdiden tutuşturdu, Viracocha okyanusu sallıyor, büyük bir yıkım hazırlanıyor... Ve sen kalkmış bana bu çocuğun hayatından söz ediyorsun?

Capacocha yani babalarımız bu kurban etme işini uyguluyorlardı, onların babaları da... İnkalar böylelikle efendi oldu. Ve sen, mavi gözlü kız, evrenin düzenini bozmak, kanın toprağa dönmesine engel olmak mı istiyorsun?"

Bilgenin her kelimesi, Anamaya'yı yüreğinden vuruyordu. Evet, öğretilenleri öğrenmişti; kutsal kentte geçirdiği günler İnka ruhunun derinliklerini kavramasını sağlamıştı. Evet, yaşamın 226

sürmesi için yaşamlar vermek gerektiğini biliyordu. Evet, eşikte bekleyen karışıklıklar karşısında elinden bir şey gelmiyordu. Bununla birlikte, bu küçük kızın ifadesiz bakışları karşısında, aylardan, aylardan beri içine gömdüğü bir şeyler, dudaklarının ucuna geliyordu. Işıktan sakınmak için bir an başını eğip gözlerini kapattı.

Villa Oma susuyordu, genç kızın boyun eğdiğini biliyordu.

"Gidelim" dedi yalnızca.

Anamaya küçük kıza doğru birkaç adım attı. Saçlarını okşadı. Elinden tuttu.

"Gel" dedi çok hafif bir sesle, "seninle kalacağım."

Yolda giderlerken elinde, küçük kızın elini, kendini ona bırakmış küçük bir hayvan gibi sıcacık hissediyordu.

227

30 Macfiu Çiccku, OcakJ-530

Yolun kenarı, bir kale duvarı gibi yükselen kayalardan bir setle sınırlanmıştı.

Anamaya, elinden tuttuğu çocuğu korkutmamak için titre-memeye çalışarak yürüyordu.

Kayada bir yarığa rastladığında durmadı, küçük kızı kollarına alarak aralıktan içeri süzüldü.

Diğer yana geçtikten sonra, büyük, ürkütücü, dibinde kentin minicik kalmış görüldüğü boşluğun üzerinde balkon gibi çıkıntı yapan dar yolda sadece bir kez ardına baktı.

Artık gökyüzünden başka ve gökyüzünün ortasında, bulutlardan ve dağların ufkunda siyah bir leke gibi uçan bir kuştan, bir şimşekten başka bir şey görünmüyordu.

Yukarılarda, tam başının üstünde, dağın zirvesi de, gökyüzünde rüzgâra teslim olmuş bir kuş tüyüydü. Aşağıda boşluk, yukarıda boşluk... artık toprak kalmamıştı, havadan ve gökyüzünden başka bir şey yoktu, avcundaki bu küçük elden başka, dünyada tutunacağı hiçbir şey kalmamıştı.

Zirveden hemen önce, onları gökyüzünden ayıran daracık toprak şerit üzerinde huaca içine bir sunak masası oyulmuştu. Uzakta, bulutların ötesinde, uçsuz bucaksız kar örtüsüyle Sal-cantay yükseliyordu. Gökyüzünde, rüzgârın keyfine göre dalgalanan ince vikunya yününden kuşaklar gibi bir sis mantosu bir

toplanıp bir dağılıyordu. Göz açıp kapayınca kadar hava aydınlanıyor, ardından kararveriyordu.

Anamaya küçük kızla birlikte dizlerinin üzerine çöktü; onun ellerini ellerine aldı ve birlikte bir tür sarhoşluk içindeymiş gibi iki yana sallanmaya başladılar. Çocuk koka çiğnemişti, chicha içmişti, kurban edileceği düşüncesine kayıtsızdı. Anamaya bazen onun parmaklarının, altın bileziğindeki yılanlardan birinin kafasını yakaladığını ve oraya asılıp kaldığını duyumsuyordu. Kalkıp birkaç adım atsalar, akbabanın kanatlarıyla uçacaklar, sonra da vadinin dibinde, çağlıtı artık bir mırıltı gibi gelen ırmağa dalacaklardı.

Huacarun önünde, hizmetkârlar ilk saçılar için bir ateş yakıyorlardı: Mısır, quinao, koka...

Sonra sıra lamalara gelecekti.

Sonra da küçük kız.

Anamaya artık korkmuyordu, isyan da duymuyordu artık.

Boyun eğdiği Villa Oma değildi: Bütün bir evren, dağlar, bulutlar, güneş ve gölgeydi.

Bakışları vadinin görünümü üzerinde uçuyordu, kuş da öyle... gökyüzünü hareketlendiren sis kümeleriyle yükseliyor, sonra kutsal kentin, bulundukları yerden çakıl taşları, kum taneleri gibi görünen evlerine kadar iniyordu. Anamaya, küçük kızın kulağına bir tür ninni mırıltıdanarak kucağında sallıyordu onu.

Sis, gittikçe daha çok büyüyen bir kütle halinde toplanıyor, vadiye iniyor ve yavaş yavaş kenti örtüyordu. Soluk mavi gökyüzü nerdeyse bembeyaz olmuştu. Kuş uzaklaşmıştı. Artık yalnızca rüzgârın çığlıkları hüküm sürüyordu.

Anamaya pumayı gördü.

Dev gölgesi Huayna Picchu'yu, kente hakim olan ve tüm ihtişamlı gücüyle onu koruyan dağı kaplıyordu. Gözleri iki kaya, ağzı bir kaya yarığının gölgesiydi; kulakları avına atılmak üzereymiş gibi dikilmişti, pençeleri okyanusun sisine gömülmüştü.

Anamaya gülümsedi: Puma dostuydu.

229

"Korkma" diye fısıldadı rüzgârda küçük kıza, "korkma ve pu. maya bak..."

Lamaların kanı altın bir kupada toplanmıştı. Rahip ve Bilge karşılarında, ikisine bakıyordu. Kalktılar, Anamaya'nın elleri, bedeni artık kendi bedeninin bir parçası olan çocuğun omuzlarındaydı.

"Şimdi" dedi Villa Oma.

Anamaya kollarını açtığı anda, ufuktan bir gök gürültüsü koptu ve gökyüzünü baştan başa geçti.

Kondor. Gücün ve ölümün kuşu, gökyüzünü çığlıklarıyla doldurdu ve gölgesi tam başlarının üzerine düştü.

Hava karardı.

Rahibin, fı/m/yi, yani ışıldayan gümüş bıçağı tutan eli durak-sadı.

"Ben Huayna Capac'ım" dedi Anamaya, rüzgârı ve ilk yağmur damlalarını bastıran güçlü bir sesle. "Hükümlerim sırasında Dört Bucak İmparatorluğunun gücünü doruğa çıkaran İnka'yım."

"Sizin gördüğünüz her şeyi görüyorum, ama siz beni göremezsiniz. Gizlenen güneşi ve batan ayı görüyorum, yeryüzünü ve gökyüzünü sarsan fırtınaları görüyorum.

"Kargaşayı görüyorum, boş yere dökülen kanı görüyorum, altüst olmuş evreni görüyorum, sellerle birlikte taşlar gibi yuvarlanıp sürüklenen ordular görüyorum, kardeşin kardeşe vurduğunu, oğulun oğlu öldürdüğünü görüyorum, öldürülen ve tecavüz edilen kadınların çığlıklarını işitiyorum.

"Gerçek gözyaşları döküyorum."

Anamaya'nın göğsü hafifçe kabardı, kesik kesik soludu. Gözlerini akbabaya doğru kaldırmaya cesaret edemedi; gözlerinin önünde, onun için artık birer gölgeye dönüşmüş Rahibi, Bilgeyi, küçük kıza görmesine engel olan, yoğun bir sis dalgalanıyordu. Konuşmasına o konuşuyordu, ama konuşan kendisi değildi.

230

"Açgözlülükle birbirlerini parçalayan insanlar görüyorum, açığın karınlarını ve ruhlarını parçaladığını görüyorum, kurumuş çeşmeler görüyorum, evreni tanımamızı sağlayan gölge ve ışık yollarının kapandığını görüyorum.

"Yerin kalbine giden merdivenlerden artık yalnızca acıların indiğini görüyorum.

"Ve sonra kaçmak, çok pek çok aylar sonra, gelecek pacha-cı/f/yi haber vermek için yeniden gün ışığına çıkmadan önce gölgelere saklanmak zorunda olan Kutsal İkizimi, Güneşten Kardeşimi görüyorum."

Ve sustu.

Rahibin bıçağı elinden düşürdüğünü görmedi, Villa Oma'nın karanlık gözlerini ve hizmetkârların kapıldığı dehşeti görmedi.

Uzaklaşan akbabayı işitmedi.

Yeniden beliren güneş ensesine vurunca, işte ancak o zaman, başını silkerek düşünden uyandı.

"Anamaya kız" dedi Bilge, "gözleri göl rengi kız, bize neyi haber verdiğini bilmiyorum, ama sana inanıyorum..."

"Bunu ben, kendim de bilmiyorum."

"İşte bu nedenle sana inanıyorum. Şimdi anladın mı, isyanın neden yararsızmış?"

Anamaya başını salladı, ama şu sözleri mırıldanmaktan da kendini alamadı:

"Gene de, çocuğu kurban etmediniz..."

"Büyüklik taslama. Bunun, senin yüzünden yapıldığını sanma, işaret geldi..."

"Bunu biliyorum, Villa Oma."

Hizmetkârlar, lamaların hâlâ sıcak olan leşlerini omuzladılar. Sis ağır ağır dağılıyordu. Kentin, bir mücevher kutusunun ortasındaki zümrüt gibi ışıldadığı görülebiliyordu.

Anamaya, dar çıkıntıyı ağır adımlarla indi, sonra, dik basamaklardan, yeniden kayalığın iç tarafına geçti...

İniş; süresince, duvarları ve hasır çatıları her adımda daha netleşen kenti gördü.

231

İniş; süresince, bütün evrenin savaş yüzünden parçalanacağını düşündü. Villa Oma'nın sözleri ve Huayna Capac'ın kiler, görülenler ve işitilenler: Hepsi kandan, ölümden, yıkımdan söz ediyordu.

İniş; süresince, tam karşısında, karşısındaki dağa asılmış duran pumanın ona vermek istediği sırrın ne olduğunu sorup durdu kendine.

Ve iniş; süresince, küçük kızın elini elinin içinde hissetti; dingin, anlatılamaz ve paylaşılamaz bir mutluluk, göğsünün içinde ikinci bir yürekmiş gibi çarpıyordu.

H

232

rff

açanca

KISIM

Pff"

31 (PunajicCası,

"Beni mi istediniz, efendim?"

Dalgaların kırılmasının şiddetli gürültüsüne karşın, Gabriel bir önseziyle, alçak sesle konuşmuştu.

Zifiri karanlık bir geceydi. Zaman zaman bulutların arasından incecik bir hilal görünüyordu.

Işığı, kudurmuş dalgalarda yansı-yamadan dağılıp yok oluyordu. Geminin fenerleri, eğlenmek isteyen bir şeytanın oyuncağı olmuştusuna, gıcırtilarla sallanıyordu. Rüzgâr, yelkenleri istinga edilmiş serenlerde ısıklık çalarken ve tekne, zincirleri durmaksızın sakırdayan demirlerini tararken bütün direkler gıcırdayıyordu.

Ancak bir arbalet" atımı uzaklıkta olmasına karşın, Puna adası görünmüyordu.

Elleri bir pruva metaforasının" eğrisi üzerinde kasılmış, bacaklarını ayırmış, bir kuyruk gibi sarkan kılıcıyla don Francisco, gözlerini karşısındaki geceye dikmişti. Ağarmış sakalları, karanlıkta, tıpkı zincirlerinden boşanmış okyanusun fosforlu köpükleri gibi işiyordu. Gabriel'e cevap vermek için zorlukla döndü.

"On iki mil! On iki deniz mili ve üç deniz günü, işte bizi Peru'dan ayıran bütün uzaklık bu, Gabriel! Tumbes orada, karşımızda, beş yıl önce gemiden indiğimiz ilk şehir, Altın Krallığı sözleşmesinin mühürlendiği yer..."

' Arbalet: Eski silahlardan, kundaklı yay, tatar oku (ç.n.).

" Pruva metaforası: Bir gemide tahliye sandallarının askıya alındığı makaralı, ucu kıvrılmış direk düzeneği (ç.n.).

C\A**4- 1 Z20

Tapınakları ve zenginliklerin ısıltılarını seçebilirmiş gibi gözlerini kısarak bir süre suskun kaldı.

"Her şey yarın başlıyor, delikanlı!" diye fısıldadı birden, öyle-sine hafif sesle konuşuyordu ki, Gabriel işitebilmek için ona dokunabilecek kadar yaklaşmak zorunda kaldı. "Engeller ne olursa olsun, Kutsal Bakire fethimizi daima korur..."

"Cadiz'den ayrıldık ayrılalı, efendim" diye aynı tonda yanıtladı Gabriel, "bundan asla kuşku duymadım. Hattâ aylar yıllara dö-nüşse bile. Hattâ yol buraya kadar çok zor ve ölümcül olsa bile... Hattâ inançsızları ve entrikaları yüzünden Panama'da onca zaman kaybetmiş olsak bile..."

"Altın ve zümrütten çok, vaat dağıttım orada" dedi Pizarro onda pek de alışılmış olmayan alaylı bir tonda.

Don Francisco, kuru parmaklarını kılıç kemerinin üzerinde kapadı ve baştan sona dalgaların gürültüsünün doldurduğu uzun bir süre sustu. Sonra birdenbire sordu:

"Kaptan de Soto hakkında ne düşünüyorsunuz?"

Gabriel kelimelerini dikkatle seçerek konuştu:

"Savaş bilgisi iyi, çok yiğit bir kaptan gibi görünüyor..."

Pizarro sakalını sinirli hareketlerle silkti ve homurdandı:

"Söylediklerin tamamen doğru. Ama gene de..."

Pizarro cümlesini tamamlamadan sustu. Kaban bir dalganın geri çekilmesiyle dengesini kaybeden gemi, baş-kıç vurdu. Gabriel ıslak köprünün üstünde kaydı, kaygan zemini tırmalayararak tutundu. Dengesini tekrar bulunca Pizarro'ya yeniden seslendi:

"Size gerçeği söylememe izin verirsiniz, Ekselansları, Nikaragua'da bize katılmasından memnunum! Getirdiği iki gemi, yüz adam, yirmi beş atı da hesaba katarsak! Bu, askeri gücümüzü iki katına çıkardı!"

"Benalcazar da bize katıldı... Üstelik ondan kuşkulanmıyorum da."

"Ama Benalcazar'ın topu topu otuz adamı var."

236

Pizarro sıkın, bu savı elinin tersiyle kovaladı.

"Sayılarla kazanmayacağız, delikanlı."

Gabriel, Bakirenin koruyuculuğunun onlar için her koşulda süreceğine inanmak konusunda Pizarro'nun ne ölçüde aşırılığa kaçmış olabileceğini düşündü.

"Düşüncemi size söyledim" diye sakin bir şekilde yeniden sözü aldı Gabriel, "kuşku duymadım, şimdi de hiç kuşum yok. Bununla birlikte, İspanya'dan yola çıkalı, şimdiden iki yıl yaşlandım bile, ama beklemekten ve adamlar arasındaki geçimsizlik kavgalarına, hastalıklara koştuktan başka bir şey yapmadım henüz!..."

"Bunlarda da çok başarılı oldun, evlat!"

"İşte sizin Peru'nun kıyılarına geldik" diye sözünün kesilmesine fırsat vermeden sürdürdü Gabriel, "şu yağmurlar bizi altı aydır bu adada kalmaya zorluyor. Gelişimizde bizi şenliklerle karşılayan yerliler, artık buldukları en küçük fırsatta bile bizi boşazlamaktan başka bir şey düşünmüyorlar. Dün, asker diye baktığınız bu herifler, burun sümürür gibi yerli kızlarına tecavüz ediyorlardı. Bugün yalnızca, bir yerlinin yüzünü görmek bile silaha davranmalarına yetiyor!... Bir eşkiya kadar acımasız davranan kardeşiniz Hernando, sırası gelmişken söyleyeyim, bacağında taşıdığı ok ucu yüzünden iki hafta daha ata binemeyecek! Küçük kardeşleriniz, Gonzalo gibi Juan da, daha en küçük saz bir kulübeyi bile ele geçirmediikleri halde, yağma yapmaktan başka bir şey düşünmüyorlar... Açıksözlülüğümü bağışlayın don Francisco, ama Kaptan de Soto olmazsa, asla Peru Valisi olamazsınız!"

Gariptir, bu sert eleştiriden rahatsız olacağı yerde, Pizarro öksürür gibi hafif hafif güldü.

"Bunun önemi yok. Ben zaten valiyim. Bakire böyle istiyor, Kral böyle istiyor, ben böyle istiyorum! Soto'ya gelince, o, kendisi için bir toprak istiyor, ilk fırsatta bizi yüzüstü bırakmasından korkuyorum...."

"Olabilir, don Francisco!" diye homurdandı Gabriel. "Olabilir! Ama şu an için tehlike başka yerde. Adamlar daha altın ülkesinin kıyılarına ayak basmadan bitkin düştüler. Bu kadar yakınında

237

olmaya katlanamıyorlar artık. Aç ve hastalar! Her gün birinin canını alan korkunç verruga" hastalığının, kurbanını uyurken yakaladığı söylendiği için, gözlerini kapamaya cesaret edemiyorlar. Kimileri de verrugarun balıktan ya da yengeçlerden geldiğini söylüyor! O zaman da ağızlarına koyacak gerçekten başka bir şey olmadığı halde balık ve yengeç yememeye başlıyorlar..."

"Bu senin için yeni, bir şey, delikanlı!" diye alay etti don Francisco. "Bu senin ilk seferin, şarkıyı yeni öğreniyorsun. Bana gelince, bu şarkıyı bana kırk yıldır söylüyorlar!"

Pizarro, gözleri de sakalı kadar tasasız, geminin sallanmasına karşın dimdik, bir süre sustu.

Sonra birden Gabriel'in bileğine yapıştı, kıracaktı gibi sıktı ve törensel bir nezaket takınarak sordu:

"Hatırlıyor musunuz, don Gabriel; Toledo'da, kırdı, beni takip etmiş ve Peru seferinde yanımda olmak için ricada bulunmuşunuz?"

"O saat hafızama kazınmış bulunuyor, efendim, ölünceye kadar!"

"Size ne cevap vermiştim?"

"Benden 'mutlak bir bağlılık, size, yalnız size kayıtsız şartsız, bedeli ne olursa olsun ve ne kadar pahalı olursa olsun itaat yemini...' istemiştiniz."

"Pekâlâ, verdiğiniz sözün bir kısmını yerine getirmenin zamanı geldi. Yarın şafakta, gemilerimiz Tumbez kıyısına doğru yola çıkıyor. Ama ambarlar bütün adamları ve atları alacak kadar geniş değil. Tumbez'in yerli şefiyle görüştüm, bize yerli sallarımdan göndersin diye..."

"Salları daha önce gördüm" diye coşkuyla onayladı Gabriel. "İyi yapılmışlar. Umduğumdan daha büyük ve sağlam! Sizin ve kardeşiniz Hernando'nun sandıkları yüklenmişti bile..."

"Sorun, bu salları sağlamlığında değil" diye onun sözünü kesti don Francisco alaylı. "Sorun, Soto'ya güvenimde. Bu ba/saların

' Verruga: Cilt üzerinde ur, et beni, siğil şeklinde belirti veren bir hastalık (ç.n.).

238

bizim gemilerden daha hızlı gittikleri bahanesiyle Soto, bize hazırlık yapmak için, yerlilerle birlikte önden gitmeyi önerdi... Kuşkusuz, uygun bir şekilde karşılanmak hoşuma giderdi. Ama elimdeki birliklerin yarısını bir çırpıda kaybetmek de hoşuma gitmi-

H

yor...

Diğerlerinden daha kuvvetli bir dalga, onları bir an yeniden birbirlerinden ayırdı. Geride, görünmeyen adanın kıyısında kışnemeler ve haykırışlar işitildi. Pizarro, Gabriel'in dirseğini yakalayıp, kendisine doğru öylesine yaklaştırdı ki, kılıcının kabzası genç Endülüslünün boğruüne battı:

"Tumbezli yerlilerle yalnız kaldığında, Kaptan de Soto'nun çevireceği dolaplara göz kulak olun."

"öa/saların çok kolaylıkla ters yüz oldukları söyleniyor..."

"Yüzme biliyorsun, evlat!" diye homurdandı don Francisco, asık yüzlü samimiyetine yeniden dönmüştü. "Bu işine yarayabilir. Ama özellikle gözlerini ve beynini kullan. Ve bu seferlik, diline bir dinlenme izni ver."

"Güvenebileceğim bir arkadaşa ihtiyacım var. Sebastian'ın benimle gelmesine izin verin."

"Siyah bir köleye güveniyorsan pekâlâ, istediğin olsun..."

#

fia/salar sağlam olmasına sağlamdı.

İri bir el biçiminde tasarlanmışlardı, üzerlerine, direk işini gören birer kazık dikilmişti. Akdeniz filikalarının yelkenlerini andıran yelkenleri vardı. Suyla aynı hizadaydılar. Biraz şiddetli olan her çırpıntıda dalgalar basıyordu. Öküz bacağı kalınlığındaki kütükler, üzerlerine açılmış yivlerden geçen, agave liflerinden yapılmış organlarla birbirlerine bağlanmışlardı. Don Hernando Pizarro'nun güçlkle yükseltilmiş sandıkları, Puna adasına doğru yola çıkmalarının üzerinden bir saat bile geçmeden ıslanarak kararmışlardı bile.

"Bütün azizler adına" diye inledi Bocanegra, "bu gidişle don Hemando'nun ceketleri çürüyecek. Güzelim keten gömlekleri de!.. Yedek çizmeleri de!.. Bir gün daha böyle giderse, yanmış odun kadar yumuşayacaklar. Don Hernando öfkeden hasta olacak."

239

"Senin yerinde olsam" diye takıldı Sebastian, "Ekselanslarının kardeşinin yakalanabileceği hastalıklar için kaygılanmaz-dım. Bana öyle geliyor ki sen kendi hesabına yeterince şifayı kapmışsın..."

Andres de Bocanegra, acıyla buruşturduğu biçimsizleşmiş yüzünü öte yana çevirdi. Zavallı adam, verruga hastalığı yüzünden suratı canavar yüzüne dönenlerden biriydi. Sol yanağından, incir büyüklüğünde korkunç bir ur sarkıyordu. Ürkütücü bir kızılılıkta, biraz daha küçük bir başkası, burnunun ucundan sallanıyordu; iri yapılı annelerinin arkasında, doğurduğu yavrulara benzeyen nohut büyüklüğünde bir düzine kadar et beni de boynunu ve omuzlarını kaplamıştı. O sabah, adadan ayrılmalarından bir saat önce, çok acı çeken Bocanegra, kendi kamasiyla, çenesinden sarkan parçayı kesip atmıştı. Çok fazla kan akınca yüzünü bir bezle sarmıştı. Ama öğleden bu yana, sağ şakağında, gözünü şişiren ve onu Hristiyan katedrallerini süsleyen şu taş oyma oluklara benzeten yeni hiyarcıklar çıkmıştı bile!

Bunun öylesine itici bir etkisi vardı ki, Gabriel ona ancak kendini zorlayarak bakabiliyordu. Ama şimdiki kaygısının kaynağı başkaydı.

Sandıkların üzerinde ayakta durmuş, öa/sanın yelken direğine tutunmuş, uzun bir süredir dalgaları gözlüyordu.

"Bir şey yok" diye bağırdı Sebastian'a. "Hiçbir şey yok."

Durduğu yerden ayrılarak geldi ve balsanm arka tarafında dikkatle çömeldi.

"Bir yelkenliden başka kalmadı" dedi kaşlarını çatarak. "Bu sabah toplam sekiz saldı oysa..."

"Akıntılar" diye homurdandı Bocanegra dönmeden. "Daha önce de gördüm bunu. Bu aletlerin omurgası yok, yönlendirilmesi kötü."

"Akıntılar mı, yoksa Kaptan de Soto'nun iradesi mi!" diye yanıtladı Gabriel. "Çevirmen Martinillo da onun yanında. Bizi kaybetmeleri için emir vermiş olabilir! Don Francisco kaygılanmakta haklıydı..."

240

"Bana kalırsa" diye alçak sesle homurdandı Sebastian, "korkarım ki, ne akıntı ne de Soto..."

Çenesiyle dört yerliyi işaret etti, büyük dümen kürekleriyle sa|ı rahatça yönetiyorlardı.

"Bunlardan hoşlanmıyorum. Ne zaman yüzlerine baksam gülümsüyorlar."

"Eee, n'olmuş?"

"Bu öğrenmeniz gereken bir şey, don Gabriel. Bir yerli size gülümserse, size oynayacağı kötü oyunu düşünüyor demektir."

Gabriel tam cevap verecekti ki, yerlilerden biri, önlerindeki bir şeyi işaret ederek anlaşılmasız sözler haykırdı.

Çok yakınlarında, okyanusta dalgalanıyormuş gibi, dalgaların üstünde, nerdeyse siyah bir yeşillikte, birbirine girmiş ağaçlarla kaplı bir toprak şerit göründü.

"Ada!" diye bağırdı çoktan ayağa kalkmış olan Sebastian.

"Pekâlâ" diye gülümsedi Gabriel, "yerli dostlarımızın niyetleri o kadar da kötü değilmiş. Nereye gittiklerini biliyorlar, en azından geceyi kuru yerde geçirebileceğiz. Ve yarın akşam da, öngörüldüğü gibi, Tumbes'e çıkacağız."

"Ben" diye sızlandı Bocanegra, "ben salda kalacağım! Hayatım boyunca bir daha asla ağaç altında ya da kumun üstünde uyumayacağıma kendi kendime söz verdim."

Gün batarken, gözlen uzaktaki dağların yaldızlı doruklarında, Sebastian ve Gabriel kumsalda oturmuş sessizce bekliyorlardı. Yerlilerin gevezelikleri, dalga kırılmalarına karışan bir fısıldaşma gibiydi.

Gabriel gömleğini çıkarmıştı; cildi kurumuş ve yoksunluklardan çatlamış gövdesine, kollarına bakıyordu.

Sebastian kuma resim çiziyordu.

"Bu ne?"

"İyi bak... Grek ve ben onu ilk kez orada, Tumbes kumsalında gördük..."

Gabriel gülmeye başladı.

"İri kedi! Omzumun üzerindeki, değil mi?"

"Onunla karşılaşmanın zamanı gelmedi mi, ne dersin?"

Sebastian, son bir çizgiyle resmi tamamlayarak, hayvanın gücüne ve vahşiliğine hayat verdi. Gabriel'in gözleri, iri kedinin üzerinden kaydı, okyanusu, uzak ve görünmez kumsalı, ormanı, dağları geçti; düşünün bu denli yakın oluşu onu sarhoş ediyordu.

İlk çılgılığı işittiğinde belki de gece yarısıydı.

İkincide tam olarak uyanmış olan Gabriel, üstündeki örtüyü iterek kalktı, çoktan kalkmış ve yanına gelmiş olan Sebastian'ı gördü.

"Bocanegra!" diye bağırdı Gabriel. "Zavallı çok acı çekiyor! Belki de yeniden ırlarından birini kesiyordur..."

Daha şiddetli yeni bir haykırış geceyi yırttı ve kırılan dalgaların sürekli gürültüsünün üzerinde titreşti.

"Hayır!" diye işaret etti Sebastian. "Bocanegra bir ur için böyle ulumaz. Hattâ bu pisliklerin otuz tanesi bile onu böyle ba-ğırtamaz! Bu başka bir şey."

İkisi de aynı düşünceye vardılar.

Bir sıçrayışta, sığındıkları sık ağaç örtüsünden fırladılar ve kum yamaçta koşular.

Gece, bir fırının içinden daha karanlık olmakla birlikte, Boca-negra'nın ulumaları, onlara bir deniz feneri gibi yol gösteriyordu. Kıyıya yaklaşıp da kumsal ıslaklık nedeniyle sertleşince Gabriel kılıcını öylesine şiddetle kınından çekti ki, çelik, havada ısıklık çaldı.

Bocanegra'nın haykırışları değişerek çok net çağrılara dönüştü:

"Yardım edin arkadaşlar! Bizi soyuyorlar. Beni öldürüyorlar, öldürüyorlar!.."

242

Gabriel karanlıkta, salın rüzgârı gerilmiş yelkenini fark etti. Balsa çoktan kıyıdan açılmıştı, dalgaların üzerinden geçerken yanlamasına havalanıyordu. Bu arada çılgınlık da artmıştı.

"Pis hain yerliler!" diye bağırdı Sebastian. "Bizi burada bırakıyorlar..."

Öfkeye kapılan Gabriel, köpükleri karanlığı beyaz çizgiler halinde kesen dalgalara doğru koştu. Kılıcı yukarda, başının üzerinde, koşusunun onu salın arkasına kadar götürebileceğini sandı bir an. Bocanegra'yı net olarak görüyordu; iki yerli onu salın kütükleri üzerine yatırıp tutarken bir üçüncüsü tek bir topuz vuruşuyla işini bitirdi. Çılgınlık kesildi. Okyanusun bitmeyen yuvarlanışından başka bir şey kalmamıştı. Sebastian'ın kendisine seslendiğini duydu sonra:

"Don Gabriel, delilik etmeyin! Geri dönün, geri dönün! Boğulacaksınız..."

Ama öfkesi çok güçlüydü, onu okyanus dalgaları gibi itiyordu. Bileğiyle su duvarını kırarak ilk dalgayı yardı. Salın kıcı ancak bir kılıç boyu kadar uzağındaydı, dümeni tutan yerlinin gözleri kaygıyla parlıyordu!

Sonra birden, su, kükreyen bir yırtıcı gibi kalkarken, Gabriel kurşun gibi ağırlaştığını hissetti. Çizmeleri, çorapları, gömleğinin kollarına kadar ıslanmıştı. Dalga üzerine indi, onu yuvarladı ve bir çamur topuymuş gibi yoğurdu. Kılıcının ucu, yüzüne tokat gibi çarptı, tepetakla olmuştu, tamamen suyun içindeydi, ölüm haberinin gürleyişi kulaklarını sağır etmişti, kolları bacakları sanki ondan ayrılmak istiyordu. Başı okyanus tabanının kumuna çarptığı ve tuzlu suyu yuttuğu sırada, göğsünde boğulma ateşi tutuştu. Saniyeden daha kısa bir süre, bilinci, yeni bir dünyanın eşiğinde böyle boğularak ölmenin gülünçlüğünü kavrayacak kadar aydınlandı. Derken, ayağı okyanus tabanının sertliğine değdi, umutsuz bir çabayla kendini yüzeye doğru itti. Yuttuğu suyla yarı yarıya boğulmuş bir halde, delicesine kulaç attı ve sala yetişti. Yerliler bir tekmeyle onu dalgaların arasına gönderebilirler, zavallı

243

Bocanegra'ya yaptıkları gibi bir topuz darbesiyle işini bitirebilirlerdi. Ama bir hayalet gibi suların altından böyle çıkıvermesi, onları şaşırtmışa benziyordu.

"Sıkı tutunun, don Gabriel" diye gürledi Sebastian'ın sesi yanı başında.

Siyah adam ona yetişti; bu kadarı yerliler için fazlaydı: Suya atladılar ve yüzerek kaçmaya çalıştılar. Soluğu tükenmek üzere olan Gabriel, son bir çabayla salın üzerine çıktı. Ama Sebastian, yerlilerden daha yavaş yüzenini yakalamak için atıldı, onu bir paket atar gibi öa/sanın üzerine attı ve soluk soluğa, tükürerek, kendisi de sala çıktı.

"Kaçmaya çalışırsan" diye yerliyi boynundan yakaladı, "seni yerim."

Henüz ergenlik çağındaki genç yerli korkudan titriyordu. Sebastian ve Gabriel soluklandılar.

"Bunu ne yapıyoruz, don Gabriel?"

"Yemek istiyorsan sana izin veriyorum."

"Doğrusunu isterseniz, dumanlanmış kafamdaki plan daha çok...onu Tumbez'e kadar bize rehberlik etmeye zorlamak. Elbette siz uygun bulursanız."

"Sebastian?"

"Don Gabriel?"

"Yüzme bilmediğini sanıyordum."

Sebastian okyanusun karanlığını işaret ederek,

"Bu doğru" dedi, "tabii eğer şu korkunç canavarın içinde hayatta kalabilmek adına kollarımın ve bacaklarımın gelişigüzel çırpınmalarına yüzme dersiniz, o başka."

Dalgalar biraz sakinleşti. Sebastian, genç yerliye dümen küreğini işaret etti, yerli kısa bir duraksamanın ardından küreğe yapıştı. Gabriel, gökyüzünü aydınlatan yıldız yağmurunun altında, yaşıyor olmanın mutluluğuna bıraktı kendini.

"Sebastian?"

"Don Gabriel?"

244

"Sana bir hayat borçluyum. Şunu da söylemeliyim: Senden bir iyilik daha isteyeceğim... Bana sadece Gabriel demek nezaketinde bulunur musun?"

Sebastian cevap vermedi. Kendini denizi seyretmeye vermiş gibi görünüyordu. Sonra Gabriel'e döndü ve elini tuttu. Gabriel onu kendine çekti ve iki adam, iki kardeş gibi kucaklaştı.

245

32 !rtuamacfvuco, Mart 1532

Huamachuco ovasında ince, düzgün bir yağmur çiseliyordu. Sis kümeleri çevre yamaçlarda parçalanıyor, dağların tepesini örtüyordu. Çatılardan çıkan dumanlar yükselmiyor, havaya, yanan keçi boynuzunun baharatlı kokusunu yayıyordu.

İnka Atahualpa'nın alayı bir gün önce gelmiş, famöyü bir anda doldurmuştu; barış içinde bağırışlar, gülüşler, flütlerin ezgileri, danslar ve kır yaşamının dingin düzenliliği de onlarla birlikte gelmişti.

"Bu ovayı seviyorum" diye mırıldandı Anamaya bir düş içindeymiş gibi. "Kuru mevsimde buna benzer bir köye yerleşebil-seydik harika olurdu. Yeter artık! Yol tepmek, köprüler, dağlar aşmak bitsin! Tahtirevanlardan nefret ediyorum artık..."

Arkasında, kendisi gibi, ince ve kül rengi bir çamurla saçlarını yıkayan hizmetçilerin usta parmaklarına teslim olmuş Inti Palla, ayıplayan bir tavırla konuştuğunu duydu:

"Böyle şeyler söylediğini kimsenin duymaması daha iyi! Sen ki olacıkları önceden bilirsin, Huascar'ın savaşı kaybetmekte olduğunu hissetmiyor musun?"

"Aylardır hiçbir şey görmediğimi ve işitmediğimi pekâlâ biliyorsun" diye içini çekti Anamaya ve kendini hizmetkârın okşayan ellerine iyice bırakmak için gözlerini yumdu.

"Oh, evet, bunu biliyorum!" diye bağırdı İnti Palla. "Müstakbel kocam senin suskunluğun yüzünden öfkelenmeye başladı... Atahuallpa'yı hiç bu kadar kaygılı ve sıkıntılı görmemiştim.

Birbiri

ardına bunca savaştan sonra, zafere böylesine yakınken! Bu anlaşılmaz bir şey..."

"Artık göremiyorsam, ne yapabilirim?" diye hemen hemen işitilmez bir sesle mırıldandı Anamaya.

Hizmetçiler soğuk yağmur suyuyla saçlarını durularken, bir süre sustular. Canchamn köşesinde küçük kızlar, önlerinde sağılan kocaman alpaka yapağısından ip eğirmeye ara vermeden onları hayranlıkla izliyorlardı.

Avlunun diğer yanında, bir sundurmanın altında on beş kadar kadın dokuma yapıyordu. İri çiçeklere benzer canlı renklerdeki onlarca yumağın arasında çömelmişlerdi. Tabanı bir tür kemerle bellerine tutturulmuş tezgâhlarının üzerine eğilmişler, kusursuz bir ritimle hareket ediyorlardı. Tezgâhın üstü bir direğe tutturulmuştu; rengârenk iplikler ellerinin arasında, görülmemiş bir beceriklilikle, mekiklerin dingin ritmine uyarak bağlanıyor, çözülüyor, oynuyor ve kıvrılıyordu. Bazı dokumalar tamamlanmaya yakındı. Anamaya bunların inceliğini ve görkemini biliyordu: Yalnızca Tek Efendinin dokunacağı kişilerin malı olacaklardı.

Hizmetçiler altın pullarla karıştırılmış bir merhemle saçlarını kurularken, tezgâhlarının üstünde böylesine dingin çalışan bu "dokumacı bakireler" karşısında heyecan duymaktan kendini alamadı. Asla onlardan biri olamayacaktı. Onların huzur ve sükûnetlerini asla bilemeyecekti... Saklı Kentte geçirdiği o birkaç günden sonra, neler neler olmuştu!

Tek Efendi Atahuallpa'nın çok yakınındaydı artık -eşi ya da cariyesi olmayan bir kadının olabileceği kadar yakındı ona. Herkesten saygı görüyordu; hizmetçiler çevresinde dönüyordu. Her türlü arzusunu yerine getirmeye hazırdı hepsi. Eskiden dönüp suratına bakmayacak olan kuşkucu yaşlı kumandanlar bile sözlerine önem veriyorlardı. En nihayet Baş Cariye mevkiine ulaşmayı başaran inti Palla da, en yakın dostu ve sırdaşı olmuştu.

Bütün ihtişamına karşın, bu saray yaşamı boğucu, son derece ağır zorunlulukları olan bir yaşamdı!

247

"Şu son aylarda çok değiştiğin bir gerçek" diye birden söze başladı İnti Palla, Anamaya'nın aklından geçen düşünceleri okuyormuş gibi. Kabarık saçlarının üstüne eğilen hizmetçileri buyur-gan bir hareketle uzaklaştırarak Anamaya'ya yaklaştı.

"Yalnızca gözlerin değişmedi" diye ekledi.

"Öyle mi diyorsun?" diye güldü Anamaya. "Yanaklarım daha şişman ve yaşlı bir cadaloz kadar ciddiym, bunu mu demek istiyorsun?"

inti Palla güldü ve sevecenlikle ellerini tutarak yanı başına oturdu.

"Evet, özellikle kalçaların, daha iri!" diye takıldı. "Ve bir de şunlar..."

/Anaconun ince dokumasının üstünden Anamaya'nın göğüslerine hafifçe dokundu; genç kız bir utanma refleksiyle ellerini itti.

"Göğüslerin neredeyse tamamen belirdi!" diye tekrar başladı inti Palla, Anamaya'nın bacaklarını sıkarken. "Seni tanıdığımda, gülünç ve kibirli küçük bir kızdan başka bir şey değildin. Senden hiç hoşlanmamıştım."

"Çünkü beni kıskanıyordun..."

"Doğru. Ama kim olduğunu anladım. Diğerleri gibi. Asıl şimdi kıskanmam gerekirdi. Gerçek bir kadın oldun! Meselâ, neredeyse benim kadar güzel..."

"Yalnızca neredeyse mi?" diye güldü Anamaya.

"Hemen hemen. Daha çok değil" diye ciddi ciddi doğruladı İnti Palla. "Hâlâ bir şeylerin eksik..."

"Ya, öyle mi?"

inti Palla kışkırtıcı bir şekilde dudaklarını büzerek geriye çekildi, göğsünü dikleştirdi ve göğüsleri kumaşların altından daha iyi fıksırsınlar diye ince belini sıkınan tocapuyu sıktı.

Çevrelerindeki hizmetçiler, ağızlarını elleriyle kapatarak kıkırdadılar.

"Benimkiler daha güzel, değil mi?"

"Belki!" diye kabul etti Anamaya yüzü birden kızarak.

"Belki değil. Kesinlikle. Nedenini biliyor musun peki?"

248

"Çünkü Ay Ana Quilla sana akıldan çok, göğüs bağışlamaya karar verdi" diye takıldı Anamaya. Hizmetçiler yüksek sesle gülüştüler, ama inti Palla karanlık bir bakışla onları susturdu. "Ay Ana Quilla bana başka bir şey de verdi: Bacaklarımın arasındaki Tek Efendimiz! Kadınlara gerçek güzelliklerini veren şey budur işte..."

"Budala!"

Anamaya daha fazla bir şey söylemedi ve yeniden ciddileşti. Avlunun diğer tarafında, çevresinde dört askerden oluşan bir muhafız grubuyla bir silüet belirdi. İnti Palla gözleriyle izledi ve ağgözlü bir çığlık koyuverdi:

"Oh! Güzel yüzbaşı Guaypar değil mi bu?" diye fısıldadı. "Angoyacu savaşı kahramanı! İşte, sana yatak oyunlarını öğretmekten çok hoşlanacak biri, Kutsal İkizin Eşi!.."

Guaypar, hadım muhafızlardan birine seslendi. Adam hemen, yağmur yüzünden acele adımlarla onlara yöneldi. Mızrak sesleri üzerine, sundurmanın altında ve cancanın köşesinde dokuma yapan ve yün eğiren kadınlar durup meraklı gözlerle baktılar.

"Gelsin!" dedi İnti Palla dudaklarında bir gülümsemeyle.

Bir mantaya sarınacak ve hâlâ ıslak olan saçlarını örtecek zamanı ancak bulabilmişlerdi ki, Guaypar odanın girişinde belirdi. Savaşçı, avuçları gökyüzüne dönük, ellerini açarak onları saygıyla selamladı. Gözlerini Anamaya'dan kaçıırıyordu:

"Prensesler!"

"inti seni korusun, yüzbaşı Guaypar" diye tatlı bir sesle cevap verdi İnti Palla. "Seni ayakta görmekten mutluyum. Demek ki yaran iyileşti."

Guaypar, gözlerini gururla kırptırarak, parmaklarının ucuyla sol omzuna bastırdı.

"Evet, Tek Efendimiz gelecek savaşa karar verince yeniden savaşılabileceğim..."

"Cesaretinden etkilendim" diye gene takıldı ona İnti Palla.

249

Ne var ki, genç yüzbaşı onu duymamış gibiydi. Gözleri Ana-maya'nın gözlerini aradı:

"Kutsal İkizin Eşi, İnka seni yanına çağırıyor."

"Şimdi mi?"

"Seni bekliyor, seni ona götürmeye geldim."

Bu sözler daha ağzından çıkar çıkmaz, inti Palla ayağa kalktı ve Anamaya'yı hazırlamaları için hizmetçileri tezcanlılıkla harekete geçirdi.

Guaypar ve muhafızlarının arasında, hizmetçilerin tuttukları bir gölgelikte yağmurdan korunan Anamaya, eşlerin canchasm-dan ayrılıp, Atahuallpa'nın kaldığı curaca sarayının dış surlarına vardığında, bütün gözler üzerindeydi.

Refakatçiler birinci avluda dağıldılar, hizmetçiler geri döndü. Sarayın eşiğini geçerlerken

Guaypar, Anamaya'yı tutmak için bir hareket yaptı. Genç kız refleksiyle, bu dokunuşu savuşturmak için, saçlarındaki altın ve gümüş süslerin şıkırdamasına yol açacak kadar sert bir hareketle yana çekildi.

"Bana bir dakikanı ver!" diye bağırdı Guaypar değişmiş bir sesle. "Anamaya, benden korkma!"

Anamaya sertçe cevap vereceği anda, Guaypar'ın bakışlarındaki karışıklık ve korkuyu gördü.

"Ne istiyorsun?"

"Beni affetmeni!"

"Guaypar, ben..."

"Hayır, bırak, söyleyeceklerimi söyleyeyim! Yıllardan beri boğazımda şiştiler, artık beni boğuyorlar! Anamaya, o zaman kendini beğenmiş genç bir çalgından başka bir şey değildim!.."

"Ben unuttum ve Tek Efendi..."

"Anamaya, dinle beni! Tumbabamba'daki o geceyi, huarachicu gecesini anımsadığını biliyorum. Chichay'a sarhoş olmuş, yenilgim yüzünden aşağılanmış, kötü cinlere kapılmıştım. Cinler

250

kanıma girmişlerdi ama...ama uzun zaman geçti, çok uzun zaman geçti. Dört kış gündönümü! Mevsimlerin çemberi dört kez döndü! Ben çocuktum, sen de öyle. Bugün askerim, Tek efendimiz Angoyacu köprüsündeki savaştan sonra beni yüzbaşı olarak atadı..."

"Evet, orada çok cesaret gösterdiğini biliyorum" diye yumuşak bir sesle doğruladı Anamaya.

"Huascar'ın iki kumandanını esir aldığın söyleniyor."

"Evet" diye bağırdı Guaypar, elini yarasına götürürken gözleri gururla parlıyordu. "Evet!

inka'nın düzmece kardeşi Manco'nun senin önünde aşağıladığı, kendini beğenmiş, zayıf çocuk değilim artık!"

Anamaya, bu gurur şişinmesinin geçmesini bekledi. Guaypar daha alçak sesle, ama aynı ateşlilikle devam etti:

"Sen de değiştin. Sen... Sen Dört Bucak İmparatorluğu kadınlarının en güzelisin! Ötekilerin hiçbiri senin yarın kadar bile güzel değil. Hiçbirinde senin gözlerindeki güç yok, hiçbiri senin dudaklarındaki güce ve güzelliğe sahip değil..."

"Lütfen, Guaypar..."

"Anamaya, beni dinle! O lanetli geceden bu yana seni düşünmeden geçen tek bir günüm olmadı. Angoyacu savaşında bile, aklımda sen vardın! Senin güzelliğini ilk gören benim Anamaya! İlk... Bütün bu zaman boyunca sustum, senden uzak durdum. Şimdi Tek Efendimizin yanındayım ve hazırlandığım şey..."

"Benden ne bekliyorsun, Yüzbaşı Guaypar?"

"Karım olmanı!"

"Sen çıldırmışsın! Biliyorsun ki ben Kutsal İkize aidim!"

"Ah!" diye bağırdı Guaypar bir öfke hareketiyle. "Atahuallpa'nın sana verdiği bir unvandan başka bir şey değil bu, üstelik o zaman İnka bile değildi! Bugün o artık İnka, büyük ölçüde de senin sayende. Yapmış olduğu şeyi bozabilir..."

Anamaya soluk soluğa, Guaypar'ı akla davet edecek sözler aradı. Ama genç yüzbaşının bakışlarında sezdiği büyük ve içten çaresizlik ifadesi, onu altüst etti. Gerçekten de

Tumebamba'daki,

251

chicha sarhoşu yeniyetme değildi artık o. Ama, onun bugün kapıldığı sarhoşluk, o günden daha az şiddetli değildi. Üstelik bunun nedeni de doğrudan kendisiydi.

"Ruhum burada, ancak seninleyken soluk alabiliyor, Anamaya!" diye inledi Guaypar. "Kocan Kutsal İkiz altından yapılmış, aşkın acısını bilmez. Oysa ben yaralıyım ve yanıyorum. Seni düşünür düşünmez içim tutuşuyor. Sana bir şey söyleyeyim mi? Hain Huascar'ın icat ettiği işkenceler, bunun yanında hiç kalır..."

Dudaklarının titreyişinde, sesini kısarken bütün bedenini saran ürpermede, söylediklerinin gerçekliğinin kanıtları vardı.

Heyecanı dudaklarında düğümlenen Anamaya geriledi.

Ona hiç böyle şeyler söyleyen olmamıştı. Genç adamın acısını, kanayan bir yaraya parmaklarıyla dokunuyormuşçasına hissediyordu. Bununla birlikte... bununla birlikte, bütün varlığıyla onun bu isteğine karşı durması gerektiğini de biliyordu.

Elinden geldiğince yumuşak bir sesle:

"Yüzbaşı Guaypar" dedi, Tumebamba'daki geceyi tamamen unuttum ben. Ve şu anda olanları da unutacağım. Çünkü söylediklerini dinleyemem, işitmek de istemiyorum. Ama şeyden... cesaretinden dolayı sana teşekkür ederim. Umarım İnti seni, Efendimiz Atahuallpa'nın kumandanlarının en büyüğü ve en mutlusu yapar. Ve şimdi o sabırsızlanmaya başlamadan önce beni yanına götürsen iyi olur."

Anamaya dönüp iç avluya doğru uzaklaşırken, Guaypar'ın yüzü acıyla ve umarsız bir öfkeyle gerilmişti.

Ama genç kız bunu görmedi.

Bir süredir, Tek Efendiyle her karşılaşmasında, Anamaya ondaki fiziksel değişme karşısında şaşırıp kalıyordu.

Atahuallpa artık bir bakışıyla onu yüreklendiren, koruyan ve etkileyen ince ve canlı adam değildi.

Gücünden hiçbir şey yitirmemişti; tam tersine: Üuito'da, büyük bir törenle, krallık bor/asını alına taktığından, İnka olduğundan

252

bu yana, her şeyiyle güçlülüğü ve üstünlüğü simgesiydi. Gel-gelelim, sonu gelmez törenlerde küpler dolusu chicha içmekten, kutsal sarhoşluğa dalarak umutsuzca Atalarını duymaya çabalamaktan, bedeni hantallaşmıştı.

Yüzü yayvanlaşmış, çenesi ağırlaşmıştı. Göbeklenmişti de. Yüreği sanki enerji fazlasını orada tüketiyormuş gibi gözakları, hiç olmadığı kadar kanlıydı. Cildi tuhaf bir kara, mor renk almıştı. Giderilemeyen bir hüznün olduğu kadar, bir fırtınanın da habercisi olabilecek bakışlarından, ne düşündüğünü ve hissettiği anlamak çok güçtü.

Anamaya, karşısında dizleri ve elleri yerde, saygı duruşuna geçtiği zaman, hiç vakit kaybetmeden, sabırsızlıkla sordu:

"Babam Huayna Capac seninle hâlâ konuşmadı mı?"

"Hayır, Tek Efendim."

"Ah!... Ama neden? Neden?"

"Belki de bunu yapması için hiçbir neden yoktu..."

"Hiçbir neden mi? Deli misin sen?"

Anamaya, Atahuallpa'nın sesinde titreşen tüm acı ve öfkeyi fark etti. Duruşunu bozmadan sordu:

"Tek Efendim, sizinle tam bir içtenlikle konuşabilir miyim?"

"Hep bunu yaptın zaten, bugün susman için bir neden görmüyorum!"

"Çok sevgili Efendim, korkunu ve sabırsızlığını anlamıyorum. Cuzcolu çılgın kardeşine karşı dokuz savaş yaptın. Huascar bunlardan yalnızca ikisini kazanabildi, Üuito'ya gittin ve inti'nin iradesine göre kuzeyli soylular, rahipler, bilgeler ve Atalar mascupaichayı ve curiguingue tüyünü senin alına taktılar. Sen bizim İnka'mızısın, Dört Bucak imparatorluğunun Tek Efendisi-sin. Yarın Huascar'ın askerleriyle son bir savaş yapacaksın. Kutsal Cuzco kentine galip olarak gireceksin. O zaman, bir savaş çağından sonra bir barış çağının hüküm sürmesini sağlayabileceksin, imparatorlukta artık aldığı soluğu, yediği lokmayı ve içtiği bir yudum suyu sana borçlu olmayan tek bir canlı olmayacak.

Anamaya sustu. Ama Atahuallpa hiçbir şey söylemeyince, çok daha kararlı bir sesle yeniden başladı:

253

"Tek Efendim, kuşku duymak ve korkmak için hiçbir nedenin yok. Baban Huayna Capac'ın uzun süredir benimle konuşmadığı bir gerçek. Ama bu, senin artık güçlü ve egemen olmandandır. inti ve Üuilla senin yanındalar. Puma hırsıyla savaşıyor ve akbabanın gölgesi altında ilerliyorsun... Bu yeterlidir."

Atahuallpa boğuk bir sesle buyurdu:

"Ayağa kalk, Coya Camaquen ve bana bak..."

Anamaya, Atahuallpa'nın dudaklarında belli belirsiz bir gülümseme sezdi. Çok uzun süredir onu böyle görmemişti.

"Beni değişmiş bulduğunu biliyorum" dedi. "Ama sen... sen de bir rahip kadar ciddi oldun! Evet, Villa Oma seni iyi yetiştirdi: Başka kadınların koca aradığı bir yaştasın, ama sen onların anneleri kadar ciddi ve akıllısın!"

"Yalnız senin önünde, Tek Efendim. Çünkü soluk alıp verişimi sana borçluyum."

"Kim kime daha çok borçlu, mavi gözlü kız! Saklı Kente gittikten sonra bana geldin. Ben kaybedilmiş bir savaşın utancı içindeydim. Topraktan bir delikte tutsaktım, beni oradan nasıl çıkaracağını sen bildin... beni yılan olduğuma inandırarak!"

Bu anı üzerine Atahuallpa hafifçe gülmekten kendini alamadı.

"Bazen bunu tekrar düşünüyorum ve senin, muhafızlar horlarken, duvarın tuğlaları üzerine yılan derisi koyduğunu görüyorum. Bu, hayatımın en eğlenceli anlarından biri!"

Atahuallpa'nın yüzü hemen, sıkıntılı haline geri döndü. Sandalyesinden sertçe kalktı ve Anamaya'ya öylesine yaklaştı ki, genç kız onun soluğunun kokusunu duydu:

"Evet, beni Üuito'ya gidebileceğime ve Huascar'ın kumandanlarını yenebileceğime inandırdın. Babam seni görmeye gelmişti. Ateş topunu gördüğün zaman ya da Saklı Kentte olduğu gibi. Tumbamba'da, kuru bedeni kayıpken olduğu gibi. Gerektiği her seferinde babam Huayna Capac sana yol gösterdi! Her seferinde öteki dünya sana kapılarını açtı. Şimdi ise suskunluk! Neden?"

254

"Belki de ben kutsal kente varıp da eşim Kutsal İkize kavuşunca bu durum değişecektir."

"Hâlâ oraya girmek gerekiyor mu?"

"Huascar'ı yeneceksin, Tek Efendim.! Bunu biliyorum..."

"Hayır!" diye patladı Atahuallpa, kanlı gözleri birden kıvılcım-ılanmıştı. "Çekindiğim Huascar ve askerleri değil. Onlar sonuna geldiler. Cuzco'dan çekiniyorum ben! Cuzcolu kabileler, önümde karanlık bir kuyu gibi! Kuzeyli bir kadının oğlundan başka bir şey değilmişim gibi, beni asla kabul etmediler. Ama annemin damarlarında babamın babasının kanı dolaşıyordu. Onların İnka'sının oğlu olmamın sanki hiç önemi yok! Bir sürü oğuluz! Onlar bana karışık kan diyorlar. Onların gözünde gayri meşru bir oğulum yalnızca! Anamaya! Acımı dindirebilecek bir kişi, bir tek kişi var, o da babam. Sonunda sana gelseydi... Cuzcolulara karşı benimle birlikte olduğunu

senin ağzınla bana söyleseydi... Ama susuyor... Hiç değilse, öteki dünyaya geçtiği gece sana söylediklerini hatırlasaydın. En azından bu sözler aklına gelseydi."

Anamaya başını umutsuzlukla sallayarak yere kapandı, inka'yı bunca gündür kemiren acıyı sonunda anlamıştı:

"Hayır, Tek Efendim. Bunlar hiç mi hiç aklıma gelmiyor."

Atahuallpa, Anamaya'yı bir süre süzdü. Ona dokunmak istiyormuş gibi bir hareket yaptı, sonunda odanın eşiğine yaklaştı. Dışardaki muhafızlar hemen eğildiler.

Sırtı dönük olarak bir süre düşündükten sonra, Huamachuco çevresindeki tepeleri birbirine ulayan sisi işaret ederek ekledi:

"Orada, yukarda güçlü bir kâhin var: Catequil... Geleceği okumayı bilir. Yarın onu görmeye gideceğiz."

33 Vumbız, Mart 1532

"Sola, bütün azizler adına! Sol tarafa, Grek, yoksa atları boğacağız."

Don Francisco'nun haykırıları, dalgaların gürültüsünü bastırıyordu.

Sal, üzerinde çılgına dönmüş birkaç at ve yarım düzine adamla dalganın tepesinde yükseldi.

Yelkeni indirilmiş, atların yularları yelken direğine sıkıca bağlanmıştı. Yüklerini iyi kötü boşalttıkları tumbaz kumsalından bakan Gabriel, Grek Pedro'yı uzun boyundan ve pamuklu kırmızı başlığından tanımıştı.

Grek bütün kuvvetiyle, ağır dümen küreğine abanıyordu. Ne yazık ki, tutturmaya çabaladıkları yön ne olursa olsun, sal yanlamasına dalganın sırtına tırmanıyor, sonra da görünmez bir kuvvetle itiliyormuş gibi sağına, en kuvvetli dalga kırılmasına doğru. kayıyordu.

Sanki boyuna ve ağırlığına karşın, şeytanın elinde küçük bir kemik parçasından başka bir şey değilmiş gibi, bir an, suyun üstünde o kadar hızla ilerledi ki, balsa havada asılı gibi kaldı.

Sonra su duvarı kütüklerin altında kükremeye başladı. Adamlar hemen hemen aynı anda anlamışlar ve bağırmaya başlamışlardı. Onların korkusu atlara da bulaştı, dışarı uğramış gözleriyle, iplerini çekiştirdiler, ön ayaklarını vurdular ve kışneyen ejderhalar gibi dişlerini gösterdiler.

Her şey o kadar çabuk gelişti ki, zaman durmuş gibiydi. Kaygıya kapılan Gabriel, yanında Sebastian'ın şaşkınlık haykırışını duydu.

Sal, dalga serpintileri içinde, kendi ekseni çevresinde döndü. Adamlar köpüğe boğulmuş kütükler üzerinden kayarken, atlar dehşete kapılıp iskele tarafına yığıldılar. Altlarında bir dalga tüneli kabardı, dev bir demet halinde yükseldi ve sağır edici bir gürültüyle kırıldı. Bu azgın döngünün tepesine çıkan balsa umulmadık bir şekilde bir an dengede kaldı...

Sonra, dalganın ucu, beyaz, kudurgan bir öfkeyle köpürerek sal kütüklerinin üstüne indi, adamlar bellerine kadar suyun içine gömüldü. Ba/sanın yelken direği eğildi, salın kış tarafı, rüzgârın ters çevirdiği bir yaprak kadar kolayca kalktı. O zaman don Francisco kılıcını çekerek dalgaların üzerine çıkardı ve bir vuruşta atların iplerini kesti, aynı anda da deniz, yaşlı kaptanın üzerine kapandı; agave organları kopararak kütükleri, birer kibrit çöpü-müş gibi savurdu!

"Öldüler!" diye istemeden bağırdı Gabriel.

"Henüz değil!" diye yanıtladı Sebastian.

Ve haklı çıkan da o oldu.

Dalga tamamen söndüğü, köpükler kumsalın yeşil ve ağır dalgalanmasında dağıldığı zaman, atlar peş peşe dalgalanan sulardan çıktılar. Sonra da köpüklerin dinmeyen kaynamasında, saçlar, sakallar, açılmış ağızlar ve ürkmüş gözler belirdi...

"Orada! İşte Pedro!" diye bağırdı Sebastian, kırmızı başlığını bile yitirmemiş bir kafayı işaret ederek.

Grek'in yakınlarında, geriye kalan bütün adamlarını kumsala kadar yüzmeye teşvik eden don Francisco'nun beyaz saçları göründü.

Topallayan Gabriel, beline kadar suya girerek, onları karşılamak için ileri atılan Sebastian'ı izlemeye çalıştı. Ama bir ilk dalga gelip bacaklarında kırılınca geri çekildi.

"Herhalde" diye mırıldandı kendi kendine, "bu gece için bu son yolculuk; deniz çok sertleşti."

Bir gün önce neredeyse boğulacaktı, anısı çok tazeydi; yuttuğu ve Sebastian'ın kollarındayken çıkardığı bir fıçı deniz suyunun tuzundan boğazı hâlâ yanıyordu!

257

Ote yandan ona ihtiyaçları da yoktu. Nallarının altında kumu yeniden hissetmek için acele eden atlara tutunmayı başarmıştı hepsi.

Don Francisco, eyerinin üzerinde dimdik, dizginleri elinde, yeri göğü titreten adımlarının altında kıtaları yaratan Neptün gibi| üzerinden sular akarak okyanustan çıktı ve şeref listesine girmeye hak kazandı!

"Sana güvenilemeyeceğini biliyordum."

Bir kum yükseltisine yarı yarıya uzanmış olan Hernando Pi-zarro, tehditkâr parmağını Gabriel'e dikmiş, dalgalar gibi öfkeyle köpürüyordu.

Nihayet öğle üzeri, kıyidan birkaç ankablür' açıkta demirleyen gemilerle kumsai arasında boşaltma işine çok tehlikeli olduğu için ara verildi. Artık gemilerden ve sallardan uzakta, sert toprağa kadar ulaşmış bir avuç adam ve attan ibaretiler.

Don Francisco, kaygılanmasına karşın, denizden kahramanca çıkışından bu yana eyerinden inmemişti. Gözleri durmaksızın sonsuz genişlikteki kumsalın ötelere kayıyor, daha oradan Tumbezli görebilirmiş gibi, mangrov" ormanının sık yeşilliğinde bir geçit arıyordu.

"Altı üstü birkaç elbise, kardeşim" dedi. "Yenilerini getirtiriz..."

"On iki keten gömlek, bir çift çizme ve bir at değerinde üç ceket, örme bir yedek zırh... Elinizin tersiyle süpürüverdiğiniz şey bu işte, kardeşim!"

"Bunun için az kalsın ölüyorlardı, kardeşim. Bana gelince, bu adamların her birine ihtiyacım var."

"Onlara bile!" diye tiksintiyle fısıldadı Hernando.

' Ankablür.-(encablure) Deniz milinin onda biri, yaklaşık 200 metre (ç.n.).

" Mangrov: Sıcak kuşaktaki deniz kulaklarında, koylarda, ırmak ağzlarında, yaprakları hep yeşil kalan bitkilerden oluşmuş sık orman (ç.n.).

258

^^

Don Francisco sıkıntıyla dudaklarını ısırды. Hâlâ ıslaktı, kardeşinin kızgınlığından uzaklaşmak için atını topukladı.

Tam bu sırada Sebastian aceleyle kumsala çıktı; mangrov ormanını ikiye bölen ve çamur yüzünden sapsarı olmuş, güney denizine karışan ırmağın girişinde bir noktayı gösterdi:

"Başka salları! Beş ya da altı... Bize doğru geliyorlar..."

"Yerliler mi?" diye sordu don Francisco.

"Seçemeyeceğim kadar uzaktalar."

Ama belirsizlik uzun sürmedi, keşif için ırmak ağzına giden Grek, kara kum bulutları kaldırarak ve kumsalı kaplayan küçük kırmızı yengeç sürülerini dağıtarak, dörtnala döndü.

"Gelen Soto, vali! Soto nihayet geri döndü!" diye bağırdı ses menziline girince.

"Bizi işitti! Anladı. Bu yeni sallarla, yarın, malzemeyi kıyıya daha hızlı boşaltabileceğiz."

"Neyi anlamış, şu Soto?" diye homurdandı Hernando ağrıyan bacağını ovarken. "Bacağımda bir ok başı olması, kulaklarımı, öğrenmeye tıkamaz! Ben de anlamak isterdim."

Gabriel, don Francisco'nun gözlerini aradı. Vali ciddi bir ifadeyle başını salladı ve atını, kurumaya çalışan bir grup İspan-yola doğru sürdü.

"Kaptan Soto'yu tam zamanında yerlilerin ihaneti hakkında uyarmayı başardık" demekle yetindi Gabriel, Sebastian'ı işaret ederek.

Hernando anlamazlıkla bir kaşını kaldırdı ve gerisini bekledi ama boşuna... Gergin bir sessizlikten sonra terslenme dolu bir "Öyle mi?" dedi.

Gömleği ve çorapları tenine hâlâ yapışık olan Grek, atından atladı, hayvanı sevgiyle okşarken, Gabriel'e diplomatça bir bakış fırlattı:

"Geceni anlat bana! Güzel geçmiş gibi görünüyor, ama benimki öyle değil. Nasıl bir belaya çattığımızı henüz tam anlamış değilim...."

Gabriel, gereksiz abartmalardan kaçınarak, birkaç cümleyle, gecenin bir yarısı yerliler tarafından kaçırılarak katledilen Boca-negra'nın hazin sonunu anlattı.

259

"Bana gelince" diye okyanusu göstererek tamamladı, "Se-bastian burada olmasaydı, yengeçler şimdi barsaklarımla eğleniyor olacaktı."

Grek, siyah arkadaşını dostluk duygularıyla süzerken, don Hernando üçüne birden aynı sinirli bakışlarla, kumlardan çıkarak kıskırtılmışlar gibi gelip çizmelerinin dibinde koşuşturan inatçı yengeçlerin gözleriyle baktı.

"Ve benim giysilerimin dibe gitmesini öylece seyrettin, öyle mi?" diye homurdandı.

"Size borçlu olduğum saygıyla seyrettim, don Hernando, sizin değerli giyeceklerinizle uğraşamayacak kadar canımı kurtarmakla meşguldüm. Biliyorum ki hakkımda, beni yirmi kulaç

dipte onları aramaya göndermekten daha değerli bir niyetiniz yok. Başka bir yaşam için olur bu, sizce uygunsa..."

Birkaç İspanyol, kendi kendilerine güldü.

"Fena değil,mektepli" diye fısıldadı Grek.

"Bütün bu panik birkaç maymun yerli yüzünden..." diye homurdandı Hernando, onuru kırılmış.

"Sizin yakıştırdığınız adla, bu maymunlar Bocanegra'yı öldürdüler, bizi de geberelim diye üç karışık kumsalda bırakmaya niyetlendiler. Mangrov ormanının yanı başındaki ırmağa yanaştıkları sırada, Kaptan de Soto'yu ve askerlerini nasıl öldürmek niyetinde idilerse..."

"Ve sen bu tuzağı bozdun, hem de tek başına, öyle mi?" diye alay etti Hernando. "Peki, nasıl oldu bu?"

Gabriel ağzını açmadan süzdü onu, ama Sebastian küçük bir kahkahayla Grek'e döndü:

"Bir rehber üzerinde, bizi buraya kadar getirmesi için bütün ikna yeteneğimizi kullandık..."

Soto'nun sallalarının yelkenlerinin giderek büyüdüğü kuzeyi, ırmağın karşı yakasını parmağıyla gösterdi:

"Kumsal orada daha dar, mangrov ormanı da daha sık. Bilin bakalım, orada ne gördük? Bir düzine yerli! Bir düzine sırtan yüz! 'Kutsal Bakire yardımcımız olsun' dedim don Gabriel'e.

260

'Bunlar bizi, üzerimize baharat bile dökmeden pişirirler!' O da bana cevap verdi: 'Onlara açık bir mesaj göndermemiz yeter!'"

"Rehberimizin boğazını kestik..." diye sözü aldı Gabriel, katı bir yüz ifadesiyle.

"Anladılar" diye alay etti Sebastian. "Rüzgârın ve şansın yardımıyla buraya kadar ulaşabildik.

Dalga sizin gibi bizi de tepetakla etti, ama bizi buraya sağ salim tükürdü! Özellikle de yerlilerin menzili dışına... akıntı orada şiddetli olduğundan ırmağı ge-çemiyorlardı... Bizim sala gelince, sizin karaya çıkışınıza kadar el sürülmedi..."

"Kaptan de Soto'nun ba/salarını beklerken mangrov ormanına gizlendik" diye yeniden başladı Gabriel. "Göründükleri zaman da öylesine çok bağırdık, öylesine çok işaretler yaptık ki kıydan uzaklaştılar..."

Gabriel konuşmasını sürdürmeye hazırlanıyordu, ama Her-nando Pizarro topallayarak ayağa kalktı ve başka yana döndü, artık dinlemiyordu.

"Kardeşim!" diye bağırarak don Francisco'ya seslendi. "Bir saat sonra gece olacak. Neye karar verdin?"

Don Francisco, atını adi adımda tutarak, acele etmeden yaklaştı. Yeterince yakına gelince kılıcını kınından çekti ve çeliğini Hemando'nun gözlerinin önünde pırıldattı. Üzerinde parlayan, birleşip toplanarak ve çelik boyunca ince bir akıntı oluşturarak, kılıçla kesilmiş gibi yere düşen damlacıkları herkes görebiliyordu.

"Bana görüldüğü kadarıyla" dedi çevresinde halka olan adamları gözden geçirerek, "altın bir kente asil bir şekilde girecek durumda değiliz henüz. Özellikle de yerliler ihanete eğilim gösterirken. Bu çıkarma harekâtı bizi olduğu kadar atlarımızı da tüketti. Mangrov ormanını şimdi geçmek ihtiyatsızlık olur..."

Kül renkli okyanusa ve o sırada dalga çekilme sınırının çok yakınında bulunan ba/salara bir göz atarak ekledi:

"Soto henüz aramızda değil. Onu beklemek daha iyi olacak... Gemideki diğer atları indirmeye zamanımız yok. Geceyi burada geçirelim derim. Bir tedbir olarak da atlarımızın sırtında uyuyalım."

"Yarım fersah bile at süremeyecek haldeyken, bütün bir ge_ceyi kötü bir beygirin sırtında geçireceğimi aklınıza bile getirmeyin!" diye bağırdı Hemando.

"Yo, sizi düşünmüyordum, kardeşim" diye gözleri kıvılcımla-narak tatlı tatlı yanıtladı don Francisco.

"Siz kumun üzerinde dinlenebilirsiniz... işte, dostumuzun şimdiden atına şerefle bindiğini gördüm. Kötü beygirinizi ona emanet edebilirsiniz. O nöbet tutarken, siz rahat bir uyku çekebilirsiniz. Hepsi bir yana, o bu güvene layık. Hayatlarımıza karşılık, giysilerimizi feda ederek kendisini kanıtlamış bulunuyor!"

Valinin, eliyle işaret ettiği Gabriel, övgüden kızardığını hissetti.

Kaptan Hernando de Soto, atı olmadan yaşayamazdı. Kumsaldaki küçük gruba katılmak yerine, kıydan üç ankablür açıkta demirlemiş Santiago'ya yöneldi ve ayrılmaz parçası olan demir-kırı arapatını sala yüklemeyi başardı. Tropikal sularda bir banyo almanın zevkini o da tattı, ama sonunda, üzerinden sular damlamakla birlikte, mağrur bir tavırla kumsala çıkmayı başardı.

Valiyi selamladı ve bir baş işaretiyle Gabriel'e yöneldi.

"Sizleri görmekten mutluyum, dostlarım" demekle yetindi bu az konuşan adam.

Bütün geceyi, eyerlerine sıkı sıkı tutunup, artık tükenmiş atlarını hissizleşmiş baldırlarının arasında sıkarak geçirdiler.

Bazen uyuyorlardı. Ama bir yengecin kumları tırmalaması bile, sıçrayarak uyanmalarına yetiyordu. Mangrov ormanından akın akın gelen yerli kalabalıkları, ulumalar canlanıyordu kafalarında. Buna karşılık angut gıdıklamalarından ve fosforlu köpükleriyle okyanusun dalgalarının sesinden başka bir şey yoktu.

Gün batarken gelgit hâlâ öylesine şiddetliydi ki, yalnızca altı ispanyol, atlarıyla birlikte kumsala çıkmayı başarabilmişti. Piyadeler de sayılırsa hemen hemen on iki adam, açıktaki gemilerden ve öa/salardan uzakta, geceye ve iradelerine karşı, kumsalda taç yaprakları dikenli bir çiçeğe benzer bir çember oluşturdu.

262

*IF

Bazılarının kılıçları açıkta, eyerlerinin ön kaşı üzerinde duruyor, yıldızların altında parlıyordu. Herkes çok yakınlarındaki mangrov ormanının uğultulu karanlığında gizlenmiş, altın kaplı kenti düşünüyorlardı. Valiyle Grek'in anlattığı hikâyeleri düşünüyorlardı. Duvarları bile birer servet olan sarayları düşünüyorlardı.

Gözkapakları, vahşi yerliler korkusuna ve uykuya direndikçe ağırlaşıyordu. Kendilerini bekleyen altın yığınlarının hayaline o kadar dalmışlardı ki, gökyüzü altın yaldızlı pullarla kaplanmış gibi geliyordu onlara. Bitkinlikleri içinde her şey, gecenin karanlık deliklerine kadar her şey, ışıldayan altın biçimi alıyordu gözlerinde.

Şafağın solgun ışıkları doğudaki sisleri ağırttığına, artık dayanamadılar.

Vali Pizarro başta, gelgitin kara, kalın tortulu ve kokan bir yatakta çıplak bıraktığı bir deniz kolunu geçerek mangrov ormanına daldılar.

Kuru, hattâ yer yer ilerlemeye elverişli taşlık, dar bir yol, hint incirlerinin" çılgın gövdelerinin arasında uzanıyordu. Yükseklerde, başlarının üzerinde, tanımlanamayan hayvanlar yapraklı dalları sallıyorlardı. Kol kalınlığında yılanlar iki kez atları ürküttüler. Sonra da bir kez, çürümüş bir kütüğe benzeyen ama çeneleri bir danayı ikiye bölebilecek kadar ölümcül şu pullu canavarlardan biri çıktı yollarına.

Bu ezici balta girmemiş ormanın en sık yerinde, ağaçlar, başlarının üzerinde, bir devin kılıcıyla kesilmiş benzeyen bir boşlukta, çok az bir gökyüzü açıklığı bırakıyordu.

Ama yerliler görünürlerde yoktu.

Mangrov ormanından sonraki kırlarda, Tumbez'in en yüksek duvarları uzaktan görüldüğünde de, ne korkuyla haykıran ne savaş çığlığı atan tek bir yerliye rastladılar.

Sinirleri gergin, atlarını tırısı kaldırdılar.

"Hint inciri: (Banian, Banyan) Dallarından çıkan köklerini aşağı doğru sarkıtarak toprakta yeniden köklenip yeni gövdeler oluşturan tropikal bir ağaç (ç.n.).

263

Bir ok atımından daha yakına geldiklerinde, Grek, kaşları ça_ tık, don Francisco'ya bir bakış attı; Capitan da ona soğukkanlılıkla baktı.

Gabriel, uzak tepelerden nihayet yükselen güneşte altının ilk pırıltılarını görmeyi umuyordu. Ama parlayan hiçbir şey yoktu.

Artık çatıları olmayan, duvarları yangınlarla kararmış, bazıları da çökmüş evleri görmek için kente girmelerine gerek yoktu. Bütün sokaklar yıkıntılarla, çamura dönüşmüş kerpiç kalıntılarıyla dolu, kovuklar bomboştu...

Onları saran sessizlik, savaşın, bitirilmiş yağmanın, yıkımın sessizliği idi.

Bütün kent boşaltılarak terk edilmişti.

Tumbez'den geriye kalan buydu işte.

"Kutsal Haç adına" diye haykırdı Soto, atını don Francisco'nun atı önünde çark ettirerek. "Bize ne hikâyeler anlatmıştınız? Bu mu sizin harika şehriniz?"

Gabriel, gururlu yüzünde öfke ya da kuşku görmeyi umarak, Pizarro'ya baktı. Bu çehrede, belli belirsiz bir sıkıntıdan başka bir şey göremedi.

264

34 rfumbız, 9şsan 1532

İlk taş Gabriel'in omzunu yalayarak geçti; arkasındaki duvarın köşesine çarptı. İkincisi boğuk bir ses çıkardı: Grek Pedro'nun bacağına çarpmıştı. Grek, sıçraya sıçraya, külhanbeyi gibi küfretti.

Ne var ki, Gabriel soru soracak zaman bulamadı. Paçavralar içinde yirmi kadar adam, başlarında miğferleri, göğüs bağı açık, saç sakal karmakarışık, sokağın her köşesinden ortaya fırladılar ve bağışmaya koyuldular.

"Hırsızlar, hırsızlar! Yalancı! Alçak Grek!"

Havaya kalkan yumrukları taş yağıdırıyordu. Taşlardan üçü, yumuşak bir şekilde Gabriel ile Grek'in arasına düştü.

"Öyle sanıyorum ki, bu serseriler bana kızıyorlar" diye homurdandı Grek; iri yapısı mükemmel bir hedef oluşturunuyordu.

Aynı anda, daha küçük ama daha ustaca fırlatılmış bir taş da kafasına çarptı.

Hiç çıkarmadığı kırmızı başlığı olmasaydı kafası yarılacaktı. Gene de sendeledi. Gabriel onu tutmak için kolunu uzattı. Ama ansızın taş yağmuru da, küfür ve haykırışlar gibi yoğunlaştı. Kulağından vurulmuş olan Pedro, öfkeden olduğu kadar acısından da kükredi. Sakalı, yaradan sızan kanla yapış yapış olmuştu.

Gabriel belinde keskin bir acı hissetti. Kılıcını çoktan çekmişti, yeni bir salvoyu savuşturmak amacıyla yana çekildiği sırada, Pedro da yüzünü korumak için kollarını kaldırmıştı.

"Kaleye!" diye bağırdı Gabriel. "Git, haydi! Ben onları oyalarım!"

"Seni öldürürler" dedi Grek...

"Beni değil, ama inat edersen seni öldürecekler!.."

Grek, çevresinde uçuşan taşların altında yalpalayarak, onur kırıcı bir şekilde az önce geçtikleri sur kapısına doğru geriledi.

"Delirdiniz mi siz?" diye bağırdı Gabriel kılıcını kızgınlıktan sarhoş olmuş yüzlere uzatarak.

"Evet, delirdik. Bu şeytanın yalanlarını dinleye dinleye delirdik!"

"Burada altın filan yok! Hiçbir zaman da olmadı."

"Diyelim ki, duvarlar altın kaplı! Yiyecek hiçbir şey yok, bir yerli boku bile yok!"

"Pedro yalan söylemedi. Buraya geldi ve anlattığı her şeyi gördü."

"Ah, evet! Bu tozun toprağın içinde altını bulursan ona inan-mamazlık etme sakın!.."

"Kent, yerlilerin yaptıkları savaşta yıkılmış" diye ikna etmeye çalıştı Gabriel onları. "Vali bunu nasıl bilebilirdi?"

"O hiçbir şey bilmiyor! Hattâ nereye gittiğimizi bile!"

"Peki, bu konuda sen ne biliyorsun, sen delikanlı? Onun buraya daha önce gerçekten gelip gelmediğini bile bilmiyorsun!"

"Evet, biliyorum. Kral için getirdiği bütün o eşyayı gördüm. Onları kendi gözlerimle gördüm! Bir araba dolusu vardı..."

"Boş laf! Neden sana inanalım ki?"

"Sen de onlar gibisin, yumurcak! Zaten tanrının her günü onların çizmelerini ve kıçlarını yalıyorsun!"

"Kaybedecek bir şeyin yok, ailen yok, evin yok, oh ne âla... Boş gezenin boş kalfası! Sözde vali gibi, sen de delinin tekisin!"

"Kral deli değil" diye bağırdı Gabriel kendini kaybederek. "Hintler Konseyi de deli değil. Onu vali olarak atayan onlar, herhalde sebepsiz değil. Deli olan sizsiniz! Gömleğiniz gibi beyniniz de delik deşik! Bu, yerliler arasındaki savaş, size diyorum..."

"Yani?"

266

"Yani sabırlı olmak gerek. Tek bir şehri istila ederek, bir ülkeyi bir günde fethedeceğinizi mi sanıyorsunuz?"

"Hep bu laf: Sabır! Sen de Pizarro gibi konuşuyorsun, yumurcak, senin söylediklerin de onunkiler kadar boş..."

Tekrar sallara binmeyi mi tercih edersiniz?"

Adamlar sustular ama Gabriel, onların kızgın homurdanmalarının ve bakışlarının hiç de iyi şeyler vaat etmediğini biliyordu.

"Dayanacak halleri kalmadı!" diye kuru bir sesle açıkladı So-to; gözlerini Grek'in kanayan yüzünden ayırarak don Francis-co'ya baktı. "Bu kadar az bir şey için bu kadar çok acı çekmeye dayanacak halleri kalmadı. Haftalardır açlıkla, hastalıklarla, yerlilerin sürekli ihanetleriyle

boğuştu. Üstelik bütün bunlar yıkılmış bir kent ve boş vaatler uğrunaymış... Sayın vali, onlar haklı. Ne yapmayı düşünüyorsunuz, bilmek isterim. Ne bekliyoruz?"

Don Francisco hemen cevap vermedi. Damarlarının öfkeyle kaynadığı zamanlardaki gibi sakalı titriyordu, görülebilen tek belirti buydu.

"Çevrenize bir bakın, Kaptan de Soto" dedi nihayet denetleyebildiği yabancı bir sesle.

Gerçekten de, bir ihtişam çepeçevre kuşatıyordu onları. Yüzer adım aralıklarla beş yüksek sur duvarıyla korunmuş, bir kaleye benziyordu. Duvarlar öylesine sağlam örülmüştü ki, kentin yarısını harabeye çeviren saldırıya, hiçbir hasar görmeden karşı koyabilmişti. Şu anda içinde bulundukları kent merkezinde saraya benzer bir yapı yükseliyordu. Burada duvarlar incelikle sıvanmış, canlı renklerle boyanmış ve hayvan, yıldız, sert geometrik şekillerin birbirine girdiği olağanüstü motiflerle bezenmişti...

"Bütün bunlar büyük ve güçlü bir ülkenin işaretleri değil mi?" diye sordu don Francisco.

"Burada altın filan göremiyorum."

"Altın, altın... Kaptan de Soto, adım gibi biliyorum ki, yerimde olmak hoşunuza giderdi. Ama ben, bütün bu ülkeyi,

267

öncelikle Kutsal Bakireye ve Krala sunmayı düşünüyorum. on_ dan sonra altınımız da olacak. Onu bize Kutsal Bakire verecek!»"

Giysilerin kaybına karşın, gene de şıktı de Soto. Sine|<_ kaydı tıraş olmuştu, uzun zamandır efendi olmayı bilenlere özgü, mütehakkim bakışları vardı. Küçümseme dolu bir kahkaha attı:

"Bana değil, Pizarro, bunları bana anlatmayın! Kutsal Bakireyi evde bırakın, rica ederim!"

"Soto" diye gürledi bir adım öne çıkarak Hernando, eli kılıcının kabzasına gitmişti bile. "Valiyle saygılı konuş, yoksa hesabını bana verirsın..."

Soto sükûnetle süzdü onu. Gözlerini önemsemez bir gülümsemeyle kırıştırdı, Gabriel ve Pedro'ya bir göz attıktan sonra hemen Hernando'ya döndü yeniden.

"Pizarro kardeşler! Galiba yeğenlerinizden biri de buraday-mış. Bütün kardeşler tek bir babadan ama hepsi bu kadar..."

Hernando'nun kılıcı havada ısıklı çaldı, ama Soto'nun kılıcı da hemen kalktı.

"Yavaş ol, Hernando" diye araya girdi don Francisco...

"Dinle vali, sen de Hernando. Kafan elverirse bir saniye düşün. Ben askerlerimle çekilirsem bana söz vermiş olduğunuz altını kaybedersiniz... Peru'yu da! Bensiz kaç kişisiniz? Elli? Altmış? Ve ayakta zor duran yirmi kadar at."

"Seninle de daha fazla değiliz" diye homurdandı Hernando.

"Hiç fazla değil, ama gene de iki katı! Madem ki, don Francisco altından önce ülkeyi ele geçirmek istiyor, bu yararlı olabilir, öyle değil mi? Çok yararlı! Bensiz..."

"Ekselans! Ekselans!"

Panama'dan oraya kadar gelmiş iki Dominiken rahipten biri olan birader Vicente Valverde, çekilmiş kılıçları görünce odanın eşğinde hareketsiz kaldı. Hiç duraksamadan, bir rica hareketiyle ellerini iki yana açtı:

"Beyler! Bir an için sağduyulu olamaz mısınız? Durumun daha bilgece davranmayı gerektirdiğini görmüyor musunuz?"

268

"Ne iyi ettiniz de, yaptığımız çocukluklara son verdiniz, birader Vicente" diye gülerek kılıcını kınına soktu Soto. "Ama keyifsizliğimiz sürüyor..."

"Getirdiğiniz haber neydi?"

Birader Vicente don Francisco'ya dönerek haç çıkardı ve bir sır veriyormuş gibi fısıldadı:

"Bu sabah yaşlı bir yerli geldi. Tercümanımız Martiniilo'ya çok şaşırtıcı şeyler anlatıyor. Onu dinlemeniz gerek, Ekselans. Tabii sizde, baylar..."

Adam oldukça ufak tefekti. Bakışları derin ve açık yürekliydi. Garip bir şekilde, çevresini alan denizden gelmiş bu yabancılara büyük bir hayranlık gösteriyordu. Bir parmağıyla giysilerinin kumaşlarına, sakallarına, kamalarının madenine, kılıçlarının kınına okşar gibi dokunuyor ve hoşnutlukla gülümsüyordu. Bir umudun gerçekleştiğini görür gibiydi.

Üzerinde parlak sarı ve kırmızı, basit bir uzun gömlek vardı yalnızca. Güneş yanığı cildi yıpranmış, kırıks kırıktı, ama sesi ne kadar hafifse, elleri o kadar canlıydı. Hızla konuşuyordu; akıcı, hışırtılı bir dili vardı, öyle ki, Gabriel'e konuşmadan çok, bir şarkı dinliyor gibi geldi.

İspanyollar gibi giyinmiş olan yerii Martinillo, adamın söylediklerini büyük bir ciddiyet içinde, artık çok iyi konuştuğu Kastilya diline çeviriyordu:

"Bu ülkenin Tek Efendisi, Güneşin Oğlu İnka için savaştığını söylüyor. Denizden gelen Büyük Efendileri beklemek için burada kalan tek kişi olduğunu, çünkü onların savaşma şekli hoşlandığını söylüyor. Tumbez'in, İnka'ya saygı göstermeyen Puna adasındaki düşmanlar tarafından yakılmasından önce, şehirde yaklaşık bin hanenin bulunduğunu söylüyor. Ama pek çoğu öldürülmüş, kalanlar da, denizden sakallı adamların ve hayvanların çıktığını öğrenince kaçmışlar. Ona gelince, o kaçmak istememiş, çünkü savaşın ne demek olduğunu bilirmiş. Tek Efendinin kutsal şehri olan Cuzco'da bulunduğunu söylüyor. Başka hiçbir yerde görülemeyecek bir şehirmiş burası. Sokaklar altın-

269

dan yapılmış; evler, hayvanlar, hattâ bitkiler bile altındanmış. Diyor ki, sakallı adamlar ve hayvanları çok güçlü savaşçılar, çok şey yapabilirler. Onların herkesi yenebileceğini düşünüyor. İşte bu sebeple, o diğerleri gibi kaçmak istememiş. Evinin yağmalanmamasını diliyor..."

Yerli susunca tam bir sessizlik oldu. Oysa herkes, onun konuşmasını sürdürmesini istiyordu.

Kaptan de Soto bile kibirli gülümsemesini bir yana bırakmıştı.

Don Francisco birden, Toledo'da bir akşam, Gabriel'in de gördüğü hareketini anımsatan bir hareketle diz çöktü ve yerlinin önünde haç çıkardı. Doğruduğunda, dudaklarına gurur dolu bir gülümseme yayıldı:

"Kaptan de Soto" diye yerliyi göstererek mırıldandı, "işte bize sizden daha çok inanan bir adam! Size, sabredin dememiş miydiniz?"

"Anlattıklarına inanıyor musunuz?" dedi Soto. "Altın duvarlar, altın hayvanlar, altın bitkiler? Buna gerçekten inanıyor musunuz?"

"Bu ülkede pek çok şeye inanırım Kaptan. Ve tabii iyi talihime de. Bunu kendi gözlerimizle göreceğiz nasılsa..."

Martinillo'ya dönerek emir verdi:

"Söyle ona, evi yağmalanmayacak. Duvarına bir haç işareti konulacak. Bize şu Cuzco şehrinde ve oraya giden yoldan biraz daha söz etsin. Uzak mıymış?"

270

w

35 9(uamacfvuco, 9{isan 1532

Uzakta, Porcon tepesinin doruğunda dikilen üç kaya, hale şeklinde mavi bir ışımanın belli belirsiz başladığı, ama hâlâ karanlık olan gökyüzünde, üç gölge gibi seçilebiliyordu.

Anamaya, Villa Oma'ya baktı.

Savaşın korkunç talepleriyle yüz hatları sertleşmiş ve çizgi-> leri derinleşmişti. Çukurlarına biraz daha çekilen gözleri, üzerlerine kor ateş konulmuş taşlar gibi parlıyordu. Savaş başladı baş-, layalı bütün muharebe meydanlarında bulunmuş, kâhinlerle bir-; likte işaretleri yorumlamış, kimi zaman düşmana lanet okumuş, kimi zaman askerleri yüreklendirmişti.

Sarayda, onun zayıf, kuru bedeninin yiyeceğe ihtiyaç duymadığı, koka yaprağı suyuyla idare ettiği söylentisi dolaşıyordu. Şafağın ilk ışıkları, geceyi henüz bastıramamış olsa da, kü-

çük bir grubu kararlı adımlarla tepeye doğru götürüyordu. Anamaya, Villa Oma'nın tam arkasında, sessiz ve düşüncelere dalmış yürüyen Guaypar'ın yanındaydı. Chicha testilerini, altın ve gümüş kupaları, içinde, huacaya adanmış saçların korunduğu kumaşları taşıyan hizmetçiler grubunun önünden gidiyorlardı. İki küçük oğlan, kurban edilecek on lamayı gütmekteydi.

Anamaya, Guaypar'ın varlığından tedirgindi. Onun akıl almaz isteğini ve şaşkınlığını unutamıyordu. Düşmanı olmadığını, ona karşı olmadığını Guaypar'a nasıl açıklayacağını bilmiyordu. Onu bir bakışla yatıştırmak istiyordu, ama gözlerini ona çevirdiği her seferinde Guaypar'ın bütün dikkatiyle, belli belirsiz aydınlanmakta olan gökyüzüne bakıyormuş gibi yaptığını görüyordu.

Küçük köyün evleri, tepenin eteklerinde üst üste binmiş gibi görünüyordu. Bütün sakinleri huacanın hizmetindeydi; hepsi de Sapay inka Atahualpa'nın, beylerinden ikisini, huacaya danışmak için gönderdiği söylentisini ısıtmışlardı. Evlerinden çıkmışlar, Villa Oma, Guaypar ve diğerlerinin geçişini izliyorlardı. Anamaya, onların kara gözlerinden hiçbir şey okuyamadı, orada değillerdi sanki.

Sonunda güneşin ilk ışıkları tepenin doruklarına vurdu: En yüksek tepede, putu koruyan kara taş duvarlar dikiliyordu.

Yamaca vurdukları sırada Anamaya, Villa Oma'ya döndü.

"Efendimiz Atahualpa ne istiyor?"

"Babasının artık ona söylemediği şeyi öğrenmek istiyor" dedi Villa Oma sönük bir sesle.

"Gene bunun benim hatam olduğunu söyleyeceksin..."

"Öyle bir şey demiyorum, genç kız" diye mırıldandı Bilge. "Korkuya kapılmış bir kahramanın iyiye işaret olmadığını bilmek için kehanete ihtiyacım yok."

Anamaya sustu. Yüreğinin ta derinlerinden, bilgenin haklı olduğunu biliyordu...

Huacay\ koruyan rahip, insanı korkutacak kadar zayıftı. Boynu üç parmak inceliğindeydi ve o kadar yaşlıydı ki, kafasında birkaç beyaz telden başka bir şey kalmamıştı. Gözlerinin rengi bile yoktu artık. Topuzu çöreklenmiş yılan biçiminde olan bir bastona dayanarak, güçlkle ayakta durabiliyordu. Ayakları, görenleri iğrendirecek kadar kirliyd. Topuklarına kadar inen uzun bir gömlek giymişti. Uzun tüylü -kuşkusuz guanako postu- gömleğinden çok sayıda, pembe, minik deniz kabukları sallanıyordu.

Arkasında, ondan daha az yaşlı veya daha az kirli, küçük bir rahipler grubu dikilmiş duruyordu.

' Guanaco: Şili And'larına özgü yabani bir lama türü (ç.n.).

272

Villa Oma önüne geldiğinde, koruyucu rahip, yani tarpuntay ağzını açtı ve Anamaya elinde olmadan geriledi: Hiç dişi kalmamıştı, ağzından çıkan seste, hortumdan çıkıyormuşçasına bir derinlik vardı -bu ses, deniz kabuğundan çıkıp gelen tanrıların sesiydi.

"Neden burada olduğunu biliyorum."

Güneş ağır ağır tepe noktasına doğru yükselirken Villa Oma, insan biçiminde ve boyunda, taştan bir heykel olan puta sunulacak saçların dağıtımını yönetti. Bulunduğu tapınak çatısız, pencereleri doğuya, kapısı batıya açılan tek bir bölmeden ibaretti. Duvarlara yerleştirilmiş nişlerde zengin kaplamalar ve çok sayıda altın eşya vardı.

Rahipler ilk önce putun ayaklarına koka yaprakları serpiştirdiler. Sonra Villa Oma ve Guaypar, karşısında durarak, birer kirpiklerini koparıp ona doğru üflediler. Daha sonra, gereken sözleri mırıldanarak chicha testilerini yere döktüler.

Saçlardan geri kalanları koruyucu rahibe verdiler. Rahip her saçının üzerine üfleyerek, yün kumaşların içine koydu: Koka, mısır koçanı, renkli tüyler... Sonra bohçalar düğümlendi ve huacarun hemen dışında tutuşturulan ateşte yakıldı.

Ateş söndüğü zaman, Villa Oma putun önüne iki kupa altın, iki kupa da gümüş koydu.

Lamalara çobanlık eden küçük çocuklara bir işaret yaptı: Her hayvan ağır bir taşa bağlanmıştı ve bunun çevresinde dönüyordu. Dört ya da beş kez dönmelerinden sonra, koruyucu rahip bıçağını birincinin göğsüne sapladı, öteki rahipler kanı toplarlarken, o kalbini kesip çıkararak ağzına götürdü.

Hizmetkârlardan bir uğultu yükseldi.

Anamaya gözlerini başka yana çevirdi: Saklı Kente giderken, gizler dünyasına girdiğinden bu yana, yeminiyle bağlanmış olmasına karşın, bu kaçınılmaz kurban ayinleri sırasında hep bir tiksime duygusuna kapılmaktan kendini alamıyordu.

Kan, Koruyucu Rahibin dudakları boyunca akıyor, boynuna, oradan da gömleğinin üzerine sızıyor, pembe kabukların üzerinden kayarak, uzun tüylerin arasında kayboluyordu. Hiç konuşmadan tapınaktan dışarı çıktı, geçti, yalnızca Villa Oma peşinden gitti.

273

Anamaya ise, Guaypar, hizmetçiler, çobanlar ve huacarun rahipleriyle dışarda kaldı. Çıkan hafif rüzgâr enselerine doğru esiyordu. Gökyüzünü kara bulutlar kaplıyordu, hava ağırlaşmıştı.

Koruyucu Rahip putun arkasına geçerek yerini aldı, kuru, cılız silueti gözden kayboldu. Açık kapıdan yalnızca, dua eder gibi eğilmiş Villa Oma'nın sırtı ile savaş tanrısı Catequil'in putunun korkunç yüzü görünüyordu.

"Sorunu sor" dedi put.

"Efendim, Sapay İnka Atahuallpa geleceğinin ne olacağını bilmek istiyor."

Putun sesi, bir an bile tereddüt etmeden, fırtınalı gök gürültüsü gibi yankılandı.

"Atahuallpa çok kan döktü ve tanrıları kızdırdı. Sonu ölümcül ve yakındır."

Villa Oma'nın kılı bile kıpırdamadı; grupta herkes soluğunu tuttu. Anamaya kalbinin atışlarını duyabiliyordu.

"Sonu ölümdür ve yakındır" diye yineledi gök gürültüsünü andıran ses; bu sırada gök yarıldı, yağmurun ilk damlaları düşmeye başladı.

Villa Oma doğruldu, döndü ve huacan'n kapısından çıktı. Yüzü kül rengindeydi.

Tepenin yamacını iri damlalar halinde düşen yağmur altında konuşmadan, sırtlarını kamburlaştırarak indiler. Aşağıda köy boşalmıştı, sanki huacanm bütün hizmetkârları, korkunç kehaneti anlamış da evlerine kapanmışlardı.

Huamachuco'nun temöosunun duvarlarını gördüklerinde Villa Oma durdu ve Guaypar'ı kolundan tuttu:

"Benimle gelme."

"Neden?"

"Atahuallpa iyi bir kehanet beklerken iki kişi olabilirdik. Ama durumun böyle olmadığını haber vermek için yalnız olmalıyım."

Guaypar sabırsızlık ve üzüntüyle titriyordu. Anamaya, elini yumuşakça onun elinin üzerine koydu, sonra Atahuallpa'nın, kâhinin yaratını beklediği curaca sarayının duvarlarına doğru bir işaret yaptı.

274

"Senin korkmadığını biliyoruz" dedi.

Guaypar kara gözlerini ona doğru çevirdi.

"Korktuğumu bilen tek kişi benim."

"Yeter, Guaypar" dedi Bilge. "Canchaya dön ve Tek Efendinin emirlerini bekle."

Guaypar gözlerini Anamaya'dan ayırmadı; bakışı ürkütecek kadar yoğundu. Anamaya onun gözlerinde öylesine şiddetli duygular gördü ki, anlamaktan korktu. Yatıştırma ve dostluk sözleri boğazında kuruyup kaldı.

"Sizinle geliyorum" dedi Guaypar sonunda.

"Duydun mu. Villa Oma?"

Atahuallpa'nın gözleri öfke ve sevinç karışımıyla parlıyordu.

"Huascar yenildi!"

"Duydum."

"Ona tekrar et, Sikinchara, bana anlattığın gibi, kelimesi kelimesine."

Anamaya, yüzbaşı Sikinchara'yı tanıyordu, çok yıllar önce, onu ormanda esir alan Sikinchara'nın ta kendisiydi. Onu her görüşünde, geçmişteki küçük kızın korkusuyla davranmaktan kendini alamıyordu -yüreği o küçük kızın korku dolu yüreğiyle hâlâ.

"Birliklerimiz Huascar'ın birliklerini, haberi bütün dağlarda yankılanan bir bozguna uğrattı.

Ordularının bir kısmı kaçtı, bir kısmı imha edildi, bir kısmı da Tek Efendimize katıldı."

Canchanm iç avlusunda, kalın duvarların arkasında sevinç çığlıkları yankılanıyordu.

"Canın sıkın gibi görünüyorsun, Villa Oma. Zaferimiz seni sevindirmedi mi?"

"Beni kâhin Catequil'e danışmak için göndermiştin, Efendim."

"Demek zaferimi sana önceden söyledi."

275

"Pek değil."

"Pek değil mi?"

Atahuallpa'nın sesi, dışa vurulmamış bir öfkeyle titriyordu.

"Kâhinin ne söylediğini bana tekrar et."

"Duymak isteyeceğinden emin değilim."

"Neyi duymak istediğim yargısını bana bırak."

Villa Oma soluğunu ayarladı.

"Kâhinin sözleri şöyleydi: 'Atahuallpa çok kan döktü ve tanrıları kızdırdı. Sonu ölümcül ve yakındır.'"

Sessizlik, saray odasına bomba gibi düştü. Atahuallpa, bir kaide ile yükseltilmiş üç ayaklı iskemleye oturdu. Krallık işaretleri üzerindeydi -borla, tüy taç ve sunturpaukar, krallık asası.

Sikinchara yanında ayakta idi. Villa Oma ve Guaypar, başları eğik, karşısında duruyordu.

Anamaya biraz geride kalmıştı. Atahuallpa'nın huzurunda olduğu zamanlar, inka'dan yayılan ve şimşekler, yıldırımlar taşıyan karanlık gücü hissedirdi. Buna karşılık, ilk sözlerini beklenmedik bir yumuşaklıkla söyledi:

"Bana bu kehanetten söz et..."

Villa Oma istenileni yaptı: Gece yürüyüşünü, köyü, saçları, uzun gömleği pembe kabuklarla süslü yaşlı rahibi anlattı. Sonra sözlerini tekrar etti: "Ölümcül ve yakın son".

Atahuallpa katıla katıla güldü.

"Ve sen bu kâhine inanıyorsun, öyle mi?"

Villa Oma hiçbir şey demedi.

"Cevap ver bana, sen ki insanların Bilge dediğisin, sen ki gerçekten de yalnız bilgece sözler söylersin. Ona inanıyor musun?"

"Sana cevap vermek istemiyorum, Efendim."

"Ya sen Anamaya?"

O da ağzını açmadı.

"Korkuyorsunuz" dedi Atahuallpa. "Kardeşim Huascar kadar bana düşman olan bu huacadan korkuyorsunuz."

276

Atahuallpa sakın bir sesle konuşmaya çaba harcıyordu, ama Anamaya, onun dengesinin bozulduğunu, sesinde derin bir kaygının varlığını sezdi.

"Ya sen Guaypar" diye sordu nihayet, "sen ne diyorsun?"

"Sana karşı duranı yok etmek gerek diyorum, Efendim."

"İşte benim kardeşim" dedi Atahuallpa.

277

mu

wm 36

Sorum, HÜziran 1532

Atahuallpa'nın ordusu Catequil köyüne gün batımında girdi. Guaypar ve diğer yüzbaşılar un/fularının üzerine deri ve madeni zırhlar giymişlerdi. Başlarında sazdan örme miğferler vardı. Bunlar öylesine sağlamdı ki, bir taş ya da sopa darbesiyle parçalanmak şöyle dursun, hasar görmeleri bile mümkün değildi. Önde unancılar, yani parlak renkli bayraklar dalgalanıyordu. Onların arkasında sık sıralar halinde mızraklılar, daha sonra da okçular geliyordu.

Köyün ortasından geçen taş döşeli sokakta ne bir erkek ne de bir kadın görünüyordu; hiç kimse kalmamıştı. Yalnızca küçük bir erkek çocuk, kısa tüylü siyah köpeğiyle birlikte, korkudan donup kalmış bir şekilde ortada duruyordu.

Guaypar ona yaklaştı.

"Kim olduğumuzu biliyor musun?"

Çocuk başını salladı, ama tek bir kelime söyleyemedi. Guaypar sert davranmaksızın kenara çekti onu.

O anda borular ve davullar gürledi, sesleri tepelerden yankılandı.

Atahuallpa'nın tahtirevanı, batıdan gelip akşam güneşini üstüne almış olarak, altın ve gümüşten gözalıcı süsleriyle, insanlar değil de bir kuş ordusu tarafından taşınıyormuşçasına rüzgârda dalgalanan rengârenk tüyleriyle ağır ağır yaklaştı.

Tahtirevan durduğunda ince cumbi örtüler esintiyle hafifçe titreşti.

"Hazır mısınız?" diye sordu İnka'nın sesi.

w

"Evet, Efendim" dedi Guaypar. "Emirlerinizi bekliyoruz."

"Orduyu tepenin çevresinde bir çember şeklinde yayın ki, düşmanım, lanetli put kaçmasın."

Birkaç kesin ve sert emirle, birlikler harekete geçti.

Şafakta Atahuallpa, tepenin doruğuna tek başına çıktı. Yalnızca, kâhine danışmaya gitmiş olan iki efendi ona eşlik etti: Villa Oma ve Guaypar.

Koruyucu rahip, pembe kabuklu gömleği içinde her zamanki gibi kirli ve tiksindirici, onları bekliyordu.

Atahuallpa, elinde altın kaplama bronz bir baltayla tahtirevanından indi. Rahip, İnka'nın önünde gözlerini indirmedeği gibi, karşısında eğilmedi. Sapı yılan biçimli bastonuna dayanarak dimdik durdu.

"Kim olduğumu biliyorsun" dedi Atahuallpa.

Rahip başını salladı.

"Seni tanıyorum. Sen Efendi Atahuallpa'sın"

"Beni tanıyorsan, neden önümde eğilmiyorsun?"

"Çünkü Catequil'in kehanetini sormak için başka adamlar geldi. O da onlara benim sesimle cevap verdi. Yalnızca bir tek Sapay inka olduğunu, onun adının da Huascar olduğunu söyledi."

"Yalan söylüyorsun."

"Yalan ya da doğru söyleme gücüm yok. Ben Tanrı Cate-quil'in sesiyim. O benden önce oradaydı, benden sonra da orada olacak."

"Yalan söylüyorsun. Benimle ilgili bütün yalanları tekrarlar ki, ağzından duyayım."

"Sen Efendi Atahuallpa'sın. Çok kan döktün. Sonun ölümcül ve yakındır."

"Yalan söylüyorsun. Düşmanımın dostusun, dolayısıyla da düşmanımsın. Bilmiyor musun ki, ben alay edilebilecek bir adam değilim, ne insan, ne huaca, ne de put beni alaya alamaz..."
279

"Sen Inka değilsin. Kurallara uygun olarak belirlenmedin. Büyük Huayna Capac'ın oğlusun ama alt sınıftan bir anneden-sın..."

Balta havada ıslık çaldı, öyle hızlıydı ki, Koruyucuya vurmadan önce kimse fark edemedi. Kafası boynundan koptu, kan fokurdayarak fişkırdı. Yaşlı elleri bir an bastonuna dayalı kaldı, sonra gevşedi ve başsız bedenle aynı anda, bastondan aşağı kaydı.

Guaypar, yüzünde donup kalan bir aşağılama gülümseme-siyle, yerde yuvarlanan kafaya bakmaya zorladı kendini.

Bir damla kan, Atahuallpa'nın uncusunu süsleyen benzersiz altın motifin, geometrik kapak, yani şef figürünün üzerine sıçrayıp aktı. İnka bunu fark etmedi ve putun hâlâ durduğu küçük tapınağa doğru yürüdü. Kapıdan girmeden önce Villa Oma ve Guaypar'a dönerek,

"Kimse benimle alay edemez" diye yineledi.

Baltasını yeniden kaldırdı ve tıpkı Koruyucuya yaptığı gibi, insan biçimli put Catequil'in boynuna indirdi. Hareket öylesine şiddetliydi ki, heykelin toprağa oturmuş olan gövdesi sarsıldı ve kafası koptu. Yerden kalkan kül rengi toz, gelip İnka'nın uzun gömleğinin eteğine yapıştı. Kan çanağı gibi gözleriyle, vahşi ve mutsuz, soluk soluğa, tapınağın eşliğinde durdu.

"Memnun değil misin, Villa Oma?"

"Memnun olmam gerekmiyor, Tek Efendi. Olmamam da gerekmiyor. Seni dinlerim, öteki dünyadaki Ataları dinlerim. Seni dinlerim, babamız İnti'yi dinlerim."

Tepenin aşağısında bir chaski" hızla koşuyordu. Soluk soluğa Guaypar'ın yanına geldi. Alın terden parlıyordu, gösterdiği çabadan, bacaklarının uzun ve güçlü kasları hâlâ gergindi. Genç yüzbaşı ona döndü. Chaski kulağına uzun uzun bir şeyler mırıldandı. Guaypar'ın yüzü aydınlandı.

"Tek Efendi!" diye haykırdı.

"Chaski: Ulak, haberci (ç.n.).

280

"Kardeşim?"

"Gasıp Huascar, kumandanın Chalcuchima tarafından tutsak alınmış, zincire vurulmuş, yenilmiş bulunuyor, Tek Efendi! İstedğin zaman derisini kemiklerinden sıyrabileceksin!"

"Gözlerini bana doğru kaldır, Villa Oma, olmayan tanrılardan korkmaksızın, Efendine bak." Villa Oma gözlerini yerden ayırmadan durdu.

"Bir dönüşüm hazırlanıyor, ey Bilge, Dört Bucak İmparatorluğunun, Değişimci Pachacuter'den bu yana görmediği bir dönüşüm! Ben dünyanın yeni değiştiricisiyim. Ben eski tanrıları, kötü tanrıları yok eden kişiyim, ben insanları taşlara, taşları insanlara dönüştürenim..."

"Bunu söyleyemezsin, Tek Efendi" dedi Villa Oma alçak sesle. "Bu yalnızca Viracocha'nın, her şeyi yaratmış olan Tanrının elinden gelir!"

"Bunu ve istediğim her şeyi söyleyebilirim, bilgeliği olmayan Bilge. Guaypar?"

"Evet Efendim."

"Bulabileceğin bütün saçı odunlarını, lanetli bir huacaya ve lanetli bir puta hizmet eden bu lanetli köyün binalarından toplamanı istiyorum."

Koruyucunun başsız gövdesini aşağılamayla işaret ederek ekledi:

"Ve şu cesedin, şu putun ve bu tepenin çevresine, ordumun yaptığı gibi, çember şeklinde yaymanı, sonra da babam Güneşe kadar ulaşacak kocaman bir ateş yakmanı istiyorum!"

Guaypar yüzünü kaplayan gülümsemeyi bastırmaya çalıştı.

"Emrettiğin gibi yapacağım, Efendim."

"Bu iş bitince putun kafasından geriye kalanın bulunmasını, kalan diğer parçalarla birlikte toz haline getirilmesini ve rüzgâra savrulmasını istiyorum!"

Chaski, söyleyeceği bitmemiş gibi, Guaypar'ın arkasında, ellerini arkasında kavuşturmuş, başı öne eğik, saygılı bekleyişini sürdürüyordu. Yüzbaşı ona döndü:

281

"Ne var daha?"

Genç adam yeniden uzun uzun mırıldandı. Guaypar'ın yüzündeki gülümseme kayboldu.

"Başka haberler de var" dedi Guaypar.

"Daha sonra, kardeşim" dedi Atahuallpa, "bugünkü haberler bana yeter, artık oyalanmak istemiyorum."

Tahtirevanına çıktı.

#

Anamaya ateşe bakıyordu.

Alevler köyün evlerini sardı, çalılıktan ilerleyip tepenin üstündeki üç kayaya yaklaştı.

Ateş gecenin karanlığını gündüze çeviriyor, korkunç bir sıcaklık yayıyordu. Genç kız, Guaypar'a döndü.

"Bunu yapan sen misin?"

"Sapay İnka'nın emirlerine uydum."

Verilecek cevap yoktu. Köylülere baktı: Yüzleri sakın, evlerinin, tepelerinin ve tanrılarının yanışını seyrediyorlardı.

"Kaygılı görünüyorsun" dedi Anamaya.

"Garip bir haber geldi..."

"Huascar'ın tutuklanması mı?"

"Hayır. Kıyıda yaşayan Tallane yerlileri, denizden, yüzleri kıllarla kaplı, vücutları metal kaplı beyaz adamların geldiklerini söylüyor..."

Anamaya'nın yüreği hızla çarpmaya başladı.

"Bellerinde bir kemer varmış; bu kemere, kadınların dokuma yaparken kullandıkları değneğe benzeyen, gümüşten bir çeşit nesne bağlıymış... Bizim lamalardan daha büyük lamaların üzerine biniyor ve gidiyorlarmış. Tallane yerlileri bunlara viracochakuna adını vermişler."

Anamaya, sığağa karşın o kadar şiddetli titriyordu ki Guaypar'ın dikkatini çekti. Kolunu omuzlarına sarmaya kalktı, ama genç kız yumuşakça itti onu.

282

w

"Hatırlıyorum" dedi, "hatırlıyorum... O zamanlar bir çocuktum, büyük Kral Huayna Capac, haberciler geldiğinde, benden kendisini ısıtmamı istemişti... Denizden gelen yabancılardan söz ediyorlar, Viracocha'nın ismini söylüyorlardı... O zamandan beri Dört Bucak İmparatorluğunda her şey değişti."

"Biz güçlüyüz!" diye haykırdı Guaypar. "Bütün kabileleri ege-, menliğimiz altına alınız!"

"Huayna Capac neden artık Aşağı Dünyadan benimle konuşmuyor, bilmiyorum. Onun suskunluğu beni korkutuyor. Uzun ' zaman hatalı davranan benim sandım. Şimdiyse dünyanın sonunu görmemek için onun saklanıp saklanmadığını soruyorum kendi kendime... Yakın ve ölümcül demişti kâhin."

"Kâhin yok artık, Anamaya."

"Bak!"

Anamaya kolunu tepeye doğru uzattı. Her şey alev alev yanıyordu, ama üzerinde Catequil putunun kırılmış kalıntılarının bulunduğu kaya ve bina yanmıyordu. Alevler onu sarıyor, gecenin içinde kızıl altından bir tapınakmış gibi aydınlatarak, çevresinde dönüyorlardı. Anamaya, Huayna Capac'ın sözlerini düşündü, daha önce işittiği ve kalbinde hâlâ saklanan sözleri...

"Ne ateş, ne su, ne rüzgâr, doğru sözleri hiçbir şey yok edemez, Guaypar. Ne de hiçbir öfke..."

283

37 Cajas, 'Ekim 1532

"Sence onlar bizi görebiliyorlar mı?" diye sordu Gabriel.

Sebastian başını salladı.

"Ben gördüğüme inanırım. Gerisi..."

Dağlara tırmanmak için nehir yatağından ayrıldıklarından bu yana, Gabriel ikide bir başını çevirmekten, ağaçların, çalıların arkasında, yanmış kayaların gölgesinde, onlar oradalar mı diye bakınmaktan kendini alamıyordu.

Soto'nun komuta ettiği elli kadar adamdan ve on kadar attan oluşan birlik, iki gün önce, rehberlerle birlikte, istihbarata göre yerlilerin kralının önemli bir karargâhının bulunduğu tahmin edilen bir kente doğru ilerleme emri almıştı.

Garip bir deniz, ırmak, kum, mangrov ve orman dünyası olan Tumbes'de geçirilen haftalar, düşlerinin gücünü etkilemişti: Ne kadar yaklaşırlarsa, aradıkları şey de o kadar ele geçmez oluyordu. Günler farkına varılmadan geçen sıradan günlere benzemeye başlamıştı. Açlığa ve susuzluğa öylesine alışmışlardı ki, artık mahrumiyetlerini fark etmiyorlardı bile. Denizi ve uzakları, dalgaların üzerinde dans eden kara noktaları, ıspanyolların kendi aralarında caballitos adını koydukları şu garip deniz atlarına binmiş balıkçıları seyretmeye alışılıyordu. Bir kadının

kaçamak gülümsemesiyle, küçük bir erkek çocuğunun karanlık, anlaşılmaz, düşmanca bakışıyla karşılaşmaya alışılıyordu. Her zamanki gözcü değiştirme işi ve sonu gelmez bekleyiş, kendilerini kurtarmaları çok zor olan bir uyuşukluk atmosferine sokuyordu onları.

Pizarro, Soto'ya bir birliğin başına geçmesi, o çok istediği elçilik unvanıyla birlikte, rehberlere bakılırsa yayan üç günlük uzaklıkta bulunan bu kente giden dağları aşması emrini verdiği, Gabriel'i de bir kenara çekip, ona özel bir görev verdiği zaman işte ancak o zaman genç adamın yüreği yeniden çarpmaya başlamıştı.

"Soto'nun yanından ayrılmamanı istiyorum" demişti Vali. "Onun gölgesi olmanı ve gizlice hazırlayacağı her kötü girişiminden beni korumanı istiyorum..."

"Kötü girişim?" diye şaşırarak sordu Gabriel.

"Anlamaya çalışma. Onu tanırım, insanları da tanırım. Onun itaatinin karşılığını bilirim. Gittiği her yere git, ne yaptığını gör. Ve bana aktar. Anlaşıldı mı?"

"Ya işler kötü giderse?"

"İki yüz kişiden daha azız, Gabriel" dedi Capitan garip bir gülümsemeyle. "Soto'dan kurtulmak için her şeyi yapmaya hazır olan sevgili kardeşim Hernando'nun tavsiyelerine karşı, elimdeki kuvvetin dörtte birini telef olsunlar diye gönderemem. Bu Hristiyanca olmaz, özellikle akıllıca olmaz. İşler kötü gitmeyecek. Sizin için dua edeceğim."

Gabriel, valinin yüzünü, tükenmez bir enerji yayan kuru bedenini, içinden geçenleri ele vermeyen bakışını, her zaman titizlikle kesilmiş gibi görünen sakalını yeniden düşündü. Gerçekten ne istiyordu? Yerli kral -Altabaliba ya da bu tür bir isim- ile resmen ilişki kurmak ve ona dostluk önermek mi? Gabriel içini çekti: İç huzurunu korumak istiyorsa, Pizarro'nun sözlerinde başka niyetler aramaması en iyisiydi. Yoksa delirmesi işten değildi.

İki günden beri yoldaydılar, ama hâlâ yamacın tepesine tır-manamamışlardı. Yolun iki yanına dikilmiş iki nöbetçiye benzeyen iri ve beyaz iki kayaya gelince, vadinin tabanındaki yoldan ayrılarak, sık bir bitki örtüsü içinde gittikçe daralan ama düzgün, taş döşeli bir yola girmişlerdi. Bir dağın tepesinin yakınında çalılık alandan her çıkışlarında, Gabriel bir vadinin dingin ve zahmetsiz manzarasını görmeyi umut ediyordu. Ama küçük birliğin üzerine kapanırcasına birbirini ardına başka dağlar beliriyordu her seferinde.

Belki yüzüncü defa, yanında yürüyen Sebastian'a döndü.

285

"Kaç kişidirler dersin?"

Sebastian güldü.

"Bu soruya daha önce cevap yermiştim, don Gabriel."

"Biliyorum: Sen gördüğüne inanırsın. Ama gene de..?"

"Bu İspanyol ne de inatçı...Yıkıntılarını gördüklerimiz gibi kentler inşa edebiliyorlarsa...

Başkentleri, bizim ihtiyarın anlattığının yarısı kadar güzelse..."

Gabriel, atına yapışmış, onunla bütünleşmiş gibi görünen Soto'nun güçlü sırtına bakıyordu.

"Ya o, onun bizden daha çok şey bildiğini sanıyor musun?"

"O tıpatıp valiye benziyor. Öyle gibi yapıyor... ama, inan bana, yüreğinin gücü de gözünün hızı da ondan geri kalmaz."

Gözler... Gündüz, gece... Gabriel birden silkinerek uyandı, gözetlendiğinden, bu gözlerin karanlığa gizlenmiş olduğundan, hırsıyla ona bakıp incelediğinden emindi. Garip bir duyguydu bu, hayatı için hem korkuyordu, hem de korkmuyordu. Aklının sesini dinlese, kuşkusuz, bu girişimin tam bir delilik olduğunu anlardı. Mızraklar, oklar, kargılarla silahlanmış olarak onları bekleyen, bir boğaz çıkışında onları çembere alacak ve dudaklarında bir sırtışla hepsini korkunç bir şekilde katledecek on binlerce askeri gözünün önüne getirdi o zaman. Ama onu gözetleyen gözlerin karanlık, neredeyse melankolik bir havası vardı, kendini onların gece mavisine bırakmak iyiydi.

Üçüncü günün sabahı, gözetleyenlerden ikisi esir edildi. Felipillo'nun aracılığına karşı, görevlerinin düşmanca olup olmadığını veya efendilerinin kim olduğunu tahmin etmek zordu. İspanyollar arasında söylentiler dolaşmaya başladı; o kadar ki, Soto bazılarını cezalandırmak zorunda kaldı. Deri göğüs zırhları çıkarılıp örme metal zırhlarla değiştirildi. Gabriel, zaman zaman bir makine gibi, elini kılıcına götürüyordu.

Savaşmak gerekecekti, bu kesin.

Ama tam olarak neye karşı?

286

Yol birdenbire bozulmuş, adamların, hayvanların üzerinde kaymamak için savaştıkları gevşek taşlardan oluşan korkunç bir yokuşa dönüşmüştü. Haykırışlar, kişnemeler, kesik kesik solumalar, şakaklardan akan, gömlekleri ıslatan ter... Taşlar, görünmeyen bir el tarafından atılıyormuşcasına rüzgâr hızıyla düşüyordu.

Yalnızca Soto zorlanmıyordu. Atını dizginlerinden çekerek yürüyordu. Bu da çok garip bir izlenim yaratıyordu, çünkü atının zırhıyla kendi örme metal zırhına varıncaya kadar, ikisinin tek bir beden oluşturmalarına hepsi çok alışmıştı. Şimdiyse, atının yanında, sanki ayakları yere çiviliymiş gibi hiç kaymadan, düzgün bir şekilde tırmanıyordu.

Gabriel onu yakından izliyordu. Doruğa vardığında, göğsü ateş gibi yanarak ve körük gibi soluyarak ona yetiştirdi.

"Geldik" dedi Soto sakın bir şekilde.

Gabriel cevap vermedi. Soto alaycı bir sevgiyle baktı ona.

"Benimle konuşmamak da aldığın emirler arasında mı?" diye sordu hınç duymadan. "Görevinin hareketlerimi ve yaptıklarımı gözlemekten ibaret olduğunu sanmıştım..."

Gabriel gözlerini kaçırıp, abartılı bir omuz silkişle başını çevirdi:

"Ne demek istediğinizi anlamıyorum, Kaptan de Soto."

"Haydi" diye gülümsedi Soto, "yalan söyleme, bu sana yakışmıyor. Senden hoşlanıyorum oğlum. Bunun tek sebebi hayatımı kurtarmış olman da değil üstelik."

Ne cevap vereceğini bilemeyen Gabriel kızardı.

"Ama şundan emin ol" diye bağladı Soto şen bir tavırla, "bu senin açısından hiçbir yükümlülük getirmez.

Dağların örttüğü perde nihayet açılarak bir ovaya dönüştü. Hava kuru ve daha serindi. Hafif bir rüzgâr akasya salkımlarını sallamaktaydı. Artık isminin İlama olduğunu bildikleri bir koyun sürüsü onların gelişine aldırış bile etmeden otlamayı sürdürüyordu.

Biraz daha uzakta, ovadaki otlar yer yer sararmıştı; bu sarı lekeler birkaç yüz kadar çadırın yeni sökülmiş olduğunun işaretiydi. Terk edilmiş ocakların ortasında birkaç köşegi hâlâ tütüyordu. Gabriel'in kalbi bir an durur gibi oldu.

287

"Kimse yok" dedi Soto. "Gitmişler."

"Nereye?"

Soto yanıtlamadı. Birliğin geri kalanı onlara yetişip de ovayı gözden geçirmeye başladığında, Soto ve Gabriel çayırlığın içinden ilerlediler. Lamalar, orada bırakılmış nöbetçiler gibi, uzun boyunlarını dikip, ıslak, diş gözleriyle onları gözetliyorlardı. Gabriel, duyuları tetikte, rüzgârı dinliyor, gökyüzünü inceliyordu. Her an bir birliğin haykırarak üzerlerine atılmasını bekliyordu. Sadece rüzgârın biraz bozar gibi olduğu öyle bir sessizlik, öyle bir dinginlik vardı ki, bu imkânsız gibi görünüyordu.

Kamp yerini geçtiler: Küllerin içinde ateşler hâlâ sıcaktı. Gabriel, kara, yumruk büyüklüğünde bir topak buldu ve burnuna götürdü.

"Papa" dedi arkasında, gırtlaktan çıkan tanıdık bir ses.

Döndü; iki tercümandan biri, hiç hoşlanmadığı Felipillo'ydu.

"Nedir bu?"

"Toprağın altında yetişen ve ateşte közlenilen şu elmalardan biri..."

"iyi midir?"

"Elbette! Neden?"

Gabriel cevap vermedi. Nedense, Felipillo'nun yanında kendisini rahat hissedemiyordu.

Tercümanın yüzü, sanki ikiye bölünmüştü: Alt yanına şehvetli bir ağız, obur dudaklar egemendi; üst yanı ise, hep fırl fırl dönen, küçük tilki gözleriyle dikkati çekiyordu. Felipillo'da, sürekli kovalanıyormuş gibi, her yöne bakınma saplantısı vardı. Bunu yapmadığında da, her yeri gözetlerdi. Bakışını bir andan daha uzun süreyle yakalamak olanaksızdı. Böyle olunca da, yaptığı çevirinin doğruluğundan emin olmak hiçbir zaman mümkün olmuyordu...

Gabriel, Soto'nun arkasından gidiyordu. Ateşlerin çevresinde yeni ve telaşlı bir ayrılışın izlerini buldular. Bazı aletler, ahşap ya da pişmiş kilden kupalar, küpler, hattâ yiyecekleri bırakıp gitmişlerdi. Soto ona döndü.

"Ne düşünüyorsun?"

288

"Gözcülerini esir almıştık ama, demek ki başka gözcüleri de varmış..."

Soto'nun yüzü aydınlandı. Gabriel, kendisini gözetlemekle görevlendirildiğini bilen, gene de ona bir kızgınlık duymayan bu adama yakınlık duymaktan kendini alamıyordu.

"Sence kim daha çok korkuyor? Biz mi, onlar mı?"

"Biz korkmuyoruz, Kaptan."

"Ben de senden bu cevabı beklerdim."

Son çadır yerlerini geçerlerken, ikisi de gökyüzündeki kuşu fark ettiler. Kartallardan, albatroslardan daha geniş ve dupduru mavi gökyüzünde esen bir fırtına bulutu gibi simsiyahtı. Başlarının üzerinde, çok yükseklerde, yavaş yavaş yaklaşan çemberler çiziyordu. Hayranlıkla baktılar. Soto'nun gözleri bir an kuştan ayrıldı, çayırılığın ortasında, tam karşılarında dikilen üç ağaca kaydı.

"Aman Tanrım!" dedi.

Gabriel de bağarmamak için kendini zor tuttu.

*

Ovanın öteki ucunda, vadiye hakim bir çeşit doğal meydanla buluşmak üzere, eğim yeniden yükseliyordu. Kerpiç duvarları ve saz damlarıyla kentin ilk evleri burada yer alıyordu.

Bir tuzaktan çekinen adamlar sessizdi.

Hepsi de, ayaklarından asılmış ve rüzgârda sallanan o üç yerliyi düşünüyordu. Göz çukurları boşalmıştı ve insanın şu aptalca soruları sormaktan kendini alması çok zordu: Gözlerini kim böyle oymuştu: İnsanlar mı, yoksa kuşlar mı? Ve sonra, o sırada canlı mıydılar, yoksa ölü mü? Bütün atlılar, içgüdüsel olarak, eyerlerine daha sıkı yapıştılar. Havada silah tıkırtıları, bir kuşku ve korku uğultusu vardı. Ve bir de -Gabriel'in şaşkınlık içinde fark ettiği gibi- bir çeşit neşeli bekleyiş!..

Tumbez'deki yıkım kadar olmasa da, savaştan burası da gözle görülür şekilde nasibini almıştı. Çatılar yanmış, bazı duvarlar yıkılmıştı, bazı evler de... Ama burada hayatın sürdüğü ve hiç

289

kesintiye uğramadığı anlaşıyordu. Girişte, diğerlerinden daha önemli olduğu hemen anlaşılan bir bina, onları yüksekliğiyle etkiledi. Soto kente doğru ilerleme işareti verdi.

Sağlam bir sur duvarı boyunca ilerlediler. Üzerinde, Gabriel'in tipik biçimlerini artık kolayca tanıdığı kapılar vardı: Altı daha geniş, yukarısı daha dar olan bu kapıların üst kısmında, bazen bir hayvan, yani ya bir çıta ya da bir yılan heykelinin yer aldığı bir alınlık bulunuyordu.

Avlulardan yükselen gürültülerde tehditkâr hiçbir şey yoktu. Bilinen çocuk feryatları, annelerin azarlamaları duyuluyordu yalnızca. Bazen bir köşeyi dönünce, dehşet içinde gözden kaybolmasından hemen önce bir adamın silüetini seçiyorlardı.

Felipillo, Soto'nun yanında, seferin önderiymiş gibi gururla yürüyordu. Gözleri, her zamankinden daha süratle bir oraya bir buraya kayıyordu.

Sokak, ortasında geniş bir açıklık olan, düzgün ve sağların görünüşlü kalın bir duvarla sona eriyordu. Ölçüleri büyük tutulmuş bir alana çıktılar, dip tarafında, tepesi kesik bir tür piramit yükseliyordu: Bu kesik tepe, yüksek basamaklarla ulaşılan bir platform oluşturuyordu. Soto, adamlarına durma emrini vermek için elini kaldırdı. Platform üzerinde, batıdaki ışığa karşı siyah silüetler halinde toplanmış küçük bir insan grubu görülüyordu. Hareket etmiyorlardı.

"Gabriel!" diye çağırdı Soto.

Gabriel, kaptanın hizasına kadar geldi.

"Bir tek Filipillo'yu alıp, yürüyerek oraya git ve bu kentin başkanını bana getir... Unutma, biz onların dostuyuz."

"Sizce silahlı mıdır?"

"Bunu keşfetme şerefi sana ait."

Gabriel atından indi.

"Tatlılıkla, tamam mı, tatlılıkla... Sen beni kaybetmek istemezsin, ama ben de seni kaybetmek istemem. En küçük bir tehlikede 'Santiago!' diye bağıracaksın."

Gabriel, atının dizginlerini Sebastian'a verdi. Kendini ağırlamış ve çekingen hissediyordu, bacaklarında güç kalmamıştı •

290

FelipiHo çok yakınından yürüyordu. Gabriel kolunu gerince yerlinin göğsüne çarptı; adam şaşkın, birden korkuya kapılarak geriledi.

"Geri bas!" dedi dişlerinin arasından Gabriel. "Arkada kal!"

Alan, kumu andıran bir toprakla kaplıydı. Binlerce minik kabuk ayaklarının altında çıtırdıyordu. Ortada, şekli alanın bitimin-deki piramidin tamamen aynı olan bir çeşmeden incecik bir su

çıkıyor, ince bir titizlikle işlenmiş basamaklar boyunca oyulmuş bir arktan aşağıya kadar iniyordu. "Hernando'ya göre vahşiler, maymunlar" diye aklından bir an geçirdi Gabriel, "ama doğrusu taş işlemeyi çok iyi biliyorlar!"

Piramide ulaştıklarında FelipiHo, Gabriel'den ihtiyatlı bir uzaklıkta durdu. Dönüp bakmadan, Soto'nun güven veren korumasından, atlardan, kılıçlardan ayıran uzaklığı hesaplayabiliyordu Gabriel. Soluk soluğa kalmamak için basamakları ağır ağır çıktı.

Tepeye vardığında, yukarı çıkarken piramitin arkasında kalmış olan güneşin ışığıyla gözleri kamaştı. Tuhaf bir şekilde, içine geniş bir özgürlük duygusu doldu. Toledo'da, hücreindeki genç keşişin sözleri beyininde bir şimşek gibi çaktı -adı neydi? Bartolome!

"Ateşte korlanmış demirleri sana yaklaştıracakları ana kadar, kendin hakkında hiçbir şey bilemezsin..."

Evet, insanın kendi gerçeğiyle nihayet tanışacağı anlar vardır.

Korkmuyordu.

Karşısına çıkan adam, garip ama görkemli bir şekilde giyinmişti. Başının çevresinde, üzerinden renkli tüyler sarkan rengârenk bir şerit vardı. Dizlerine kadar inen kırmızı siyah bir gömlek giymişti: Üst kısmında iki iri kedi deseni vardı, ağızları tehditkâr bir ifadeyle açılmış, birbirlerini gözleyen, kuyrukları helezon şeklinde kıvrılmış iki iri kedi. Adam, ayaklarına deriden, incelikle örülmüş sandallar giymişti.

"İmparatorumuz Beşinci Charles'ın elçileri olarak buradayız," diye gururla başladı Gabriel, "Kralımızın dostluğunu, isa'nın sözlerini, barış ve sevgi mesajını getirmek üzere denizin öte yakasından geldik..."

Arkasında Felipillo'nun sesi, boğuk tınısıyla biraz sevimsiz, çevirmeye başladı. "Çevirebildiği ne acaba?" diye merak etti Gabriel.

291

Sonra uzun bir sessizlik oldu.

Adam nihayet ciddi bir sesle, acele acele bir şeyler söyledi, Gabriel, bu sesteki korkuyu ayımsadı.

"Ne diyor?"

"Sizi beklemekte olduğunu söylüyor."

#

Göşü kedili adam -Felipillo onun curaca, yani başkan diye çağrıldığını açıklamıştı -onlara dostluk ve saygı gösterilerinde bulunmuştu. İspanyolların kendi sarayına yerleştirilmeleri, hizmetkârların onlara yiyecek -mısır, kuru et, peksimet- getirmelerini emretmişti. Atların karşısında duyduğu korku, soğukkanlılığının sınırlarını ele veriyordu: Onlara yaklaşmamak için elinden geleni yapmıştı.

Altın Ülke konusunda hep ertelenen umutla, kanları iyice kaynayan adamlarının şiddetli itirazlarına karşın, Soto, onlara kentin her evini altışar kişilik gruplar halinde aramalarını buyurmuş, yağma olaylarına ya da her tür soygun ve cinayete karşı en ağır cezaları vereceğini bildirmişti.

Saray, dörtgen bir iç avlunun çevresine yerleşmiş bağımsız bölümlerden oluşuyordu. Gece meşaleler yakılmıştı; başkanın gömleğiyle aynı yünden yapılmış -bazıları geometrik motifli, bazıları çiçek ve hayvan desenli- kapı örtülerinin asılı olduğu duvarlar meşalelerle aydınlanmıştı.

Gece, ısırcı soğuğu da beraberinde getirdi. Hizmetkârlar onlara, gözleri yerde, ince yünden dokundukları halde çok iyi ısıtan örtüler getirmişlerdi.

Yalnızca Soto, Gabriel ve Felipillo curacayla birlikte kaldı.

Başkan, konuşacakmış gibi ağzını açıyor ve kapatıyordu, ama yüzü hareket etmiyordu.

Sonra gözleri, ancak bir yarıktan ibaretmiş gibi kısıldı, yüz hatları çözüldü.

Ağlıyordu.

292

38 Cajas, 10 <Lkyn 1532 gecesi

Sebastian gecenin karanlığında, Gabriel'in yanına, geldikleri yolun zorluklarını onlara unutturan yumuşaklıktaki şilteye uzandı.

Duvardaki meşale hâlâ yanıyor, odanın bir köşesindeki ocakta korlar ısıldıyordu. Gabriel yarı uykuluydu.

"Kızlar var" dedi Sebastian.

Gabriel doğruldu.

"Neden söz ediyorsun sen?"

"Kente girerken yanından geçtiğimiz büyük binayı hatırlıyor musun? Tamam işte, orası kızlar yatakhane, ben diyeyim, onlarca yüzlerce kız -yaşlısı, genci, çok güzel olmayanları ama aynı zamanda da..."

Gabriel tamamen uyandığını hissetti.

"Aynı zamanda ne..?"

"Aynı zamanda hiçbir şey, ne sanıyorsun? Valinin buyruklarına da, Kaptan Hernando de Soto'nun da emirlerine itaatsizlik etmeyeceğiz!"

"Bu konuda kuşkuluyum, amigo."

"Olağanüstü miktarlarda ürettikleri o mayalı tuhaf içkiden birkaç kupa içmekle yetindik. Mısır tadı var, oldukça berbat ama, şeytan alsın, insanın içini mutlulukla dolduruyor!"

Siyah Sebastian'ın gözlerindeki bir pırıltı, Gabriel'i gülümsetti.

"Ya birkaç zararsız kupayı boşaltmanın dışında ne oldu?"

"Hiçbir şey, sana dedim, yemin ederim! Bizim kızlarla konuşma tarzımızı siz beyazlar asla anlayamazsınız -öylesine hayvansı bir sertliğiniz var ki... Bizde, sizin gözünüzden kaçan bir incelik vardır ve bu bize imkân..."

"Sus artık, Zenci!"

"Anlat bana o zaman, ben siyasi önemi olan görevleri yerine getirirken siz hangi ciddi işlerle meşguldünüz?"

Gabriel içini çekti.

"Başkanları bize acı hikâyesini anlattı."

"Çok büyük acılar, bundan eminim!"

"Ciddi görünen Soto bile onun anlattıklarından duygulandı."

"Anlatsana."

"Tek efendi olmak için iki kardeşin birbiriyle kapıştıkları bir savaşın ortasında gelmişiz bu ülkeye. Ve bizim curaca, vergisini doğru tarafa ödememiş."

"Asılmış olanlar?"

"Onlar ve daha başkaları da var... Kentinin yağmalandığını, kısmen yıkıldığını, sakinlerinin katledildiğini, birçoğunun dağlara kaçtığını söylüyor başkan... Galip Kralın ordusunun oğullarını ve kızlarını elinden aldığı, erzak depolarını boşalttığını anlattı... Görmüş olduğumuz kamp, galip gelenlerin kampıymış. Bizim yaklaştığımızı haber alınca, buradan yürüyüşle iki günlük mesafeye çekilmişler. Ama o hâlâ, her an geri gelecekler ve başka intikam planları uygulayacaklar diye korkuyor. Gözyaşlarında işkencelerin ve bizim aklımızın alamayacağı zalimliklerin anıları var..."

Sebastian sustu. Sonra:

"Soto ne diyor?"

"Bunun bizim için iyi bir haber olduğunu söylüyor."

m

Altın yığını pek zavallıydı. Birkaç külçe, birkaç eşya, birkaç vazo... Curaca daha iyisini yapamamaktan samimi bir üzüntü

294

duyuyor gibi görünüyordu. Avlunun ortasına doğru, bir akasyanın gölgesinde, üç ayaklı bir iskemleye oturmuştu; Soto yanındaydı ve tamamen tatmin olmuş gibi görünmeye çalışıyordu.

Adamlar kendi aralarında homurdanarak meydanda dolanıp duruyorlardı. Yerlilerin ushnu dedikleri, tepedeki platforma gözcüler yerleştirilmişti. Felipillo, son derece hareketliydi; kendisinden istendiğinden fazlasıyla çevirmenlik yapıyor, kendi başına sorular soruyordu.

Sonunda, ispanyol kaptana doğru döndü:

"Diyor ki, size başka şey verebilirmiş..."

"Ne meselâ?"

"Size yolda aşçı olarak hizmet etmek için kadınlar... Sizi elinden geldiğince iyi ağırlamak, Hristiyan adetlerini öğrenmek istiyor. Sizden dostluk ve koruma istiyor."

"Söyle ona, böyle devam ederse bizden ona ve kentindeki-lere kötülük gelmez."

Felipillo çevirdi. Curacanın yüzü, bütün soylu tavrını yeniden takındı. Sesinin tonu, buyruk vermeye alışkın bir adamın ses tonuydu.

"Sizden birinin, onun hizmetkarlarıyla birlikte acclahuasiye, yani genç kızlar evine gitmesini öneriyor, istediğinizi seçmeniz için, kadınları meydana getirmesini söylüyor."

Soto, Gabriel'e işaret etti. Birkaç İspanyol olup biteni ve söyleneni anlayabilmek için yaklaştılar.

"Çabuk ol" dedi Soto, "bizim çocuklar gidip kendileri almaya kalkışmadan önce, onları buraya getir..."

Gabriel, "çocuklar"ın, Tanrı bilir ne niyetle, orayı daha önce ziyaret ettiklerini söylemeyi göze alamadı... Sebastian'ın gülümseyen gözleriyle karşılaştı.

Hizmetkârlarla birlikte kadınlar evine vardığında, orada, anlatılmaz bir hareketlilik hüküm sürüyordu. Bütün kadınlar geniş iç avluda toplanmışlardı: Yönetici gibi görünen en yaşlıları ve kimileri daha çocuk olan en gençleri... Her hareketlerine güzellik katan, beyaz ya da kırmızı, uzun gömlekler giymişlerdi. En yaşlıların omuzlarının üzerinde, ince ince işlenmiş altın ya da gümüşten iğnelerle kapatılan bir çeşit harmani vardı. Gabriel, bir odanın kapısından, içerdeki dokuma tezgâhlarını gördü. Arasında patlayan

295

hıçkırıkların ya da sinirli kahkahaların seçildiği bir çiftlik avlusu gürültüsü hüküm sürüyordu.

Curacarun hizmetkârları emirler yağdırdılar ve göreceli bir sessizlik sağladılar.

Alana geri döndüklerinde, ispanyollar bağırmaya ve ısıklık çalmaya başladı; bazıları kızları kollarından yakalamayı denemekte tereddüt etmediler, bazıları da harmanierindeki altın iğneleri söktüler. Anlatılmaz bir kargaşa başladı.

Birden, bir haykırış büyük gürültüyü bastırdı, piramidin tepesinden gelen bir öfke haykırışıydı bu... İki ispanyol gözcünün kollarından tuttuğu uzun boylu bir yerli, platformun üstünde ayakta duruyordu. İspanyolların ikisinden de neredeyse bir baş daha uzundu ve soyluluğu açıkça anlaşıyordu. Uzun gömleğinde, altın ve gümüş ipliklerle, inanılmaz bir incelikte geometrik motifler işlenmişti, kulaklarında, daha önce de gördükleri, ama daha etkileyici bir büyüklükte, şu altın disklerden vardı.

"Kesin!" diye bağırdı Soto.

Sessizlik şimşek hızıyla geldi.

"Bırakın onu" diye bağırdı Soto nöbetçilere.

Yerli, piramidin yüksek basamaklarını bir kedi esnekliğiyle indi, enerjik adımlarla alanı geçti ve Soto'yı tümüyle görmezden gelerek, et/racanın önüne gelip dikildi, birkaç kelime söyledi. Büyük bir öfke içinde olduğu görülüyordu. Curaca apar topar kalktı ve birkaç özür sözü geveledi.

Soto, İspanyollara kırırdamamalarını, curacaya da yanına oturmasını işaret etti ve Felipillo'ya dönerek sorar gibi baktı.

Ama tercüman da yeni gelenin etkisiyle felç olmuş gibiydi.

Bu kargaşa sırasında Sebastian geldi ve Gabriel'e sokuldu.

"Sarkık kulaklı yarasa ele avuca sığmaz birine benziyor" diye fısıldadı.

Yerli, o sırada öfkeli bir sesle Felipillo'yla konuşuyordu.

"Diyor ki" diye başladı tercüman, "efendisinin mülkiyetinde olan kadınlara dokunduğunuz için hepimiz ölecekmişiz. Diyor ki, içinizden biri yeniden ona el uzatırsa, birlikleri gelip her birimizi tek tek gebertecekmiş."

296

"Gücünden kuşku duymuyorum" diye sakın sakın cevap verdi Soto. "Ama bizi iki kez öldüremez. Efendisi kim?"

"Kral. İnka."

"Adı nedir? Efendisi nerededir?"

Felipillo, bu sözleri, onun yüzüne doğrudan bakmaya cesaret edemedi sinirli bir şekilde çevirdi; beriki artık daha sakın konuşuyordu.

"Adı Sikinchara'ymış. Kralları Atahuallpa'nın elçisiymiş. Kral buradan yirmi fersah ötede bulunuyormuş."

Yirmi fersah... Gabriel, kalbinin deli gibi çarpışını hissetti. Yolculuğun anıları kafasından yıldırım gibi geçti: Saraylar kadar yüksek dalgalar, fırtınalar, açlık... Şimdiyse servetten ya da ölümden sadece yirmi fersah uzaktaydı.

"Ona de ki, yeryüzünde hüküm süren bizim Kralımız Beşinci Charles'ın elçisi olan efendimiz vali don Francisco Pizarro, onu dostça davet etmek istiyor, bizimle gelmek lütfunda bulunmanızı, hediyelerimizi ve dostluğumuzu kabul etmenizi istiyor. Ona de ki, ona saygı duyuyoruz, onu hırpalamak istemedik, güçlü bir efendi olduğunuzu bildiğimiz Efendisinden korkuyoruz ve ona onurlu savaşında yardım etmek için gelmiş bulunuyoruz."

Felipillo uzun uzadıya çevirdi. Etli dudakları titriyor, teri alnının üstüne akıyordu. Sikinchara onu dikkatle dinliyordu. Bu arada, gözü kaymış gibi, başka yerlere de, askerlerin kılığına, atlara, sarkan kılıçlara, zırlara bakmayı da ihmal etmiyordu. Felipillo konuşurken birçok kez, işittiklerinden görünür şekilde hoşnut, gülümsedi. Sırası gelince cevap verdi.

"Sizin efendinizi görmek istiyor, onun için önemli bir mesajı ve hediyeleri varmış."

"Söyle ona" dedi Soto, "bizim efendimiz, buradan yayan üç günlük mesafede, Serran'da bulunuyor. Gitmeyi kabul ederse, kendisine oraya kadar bir kardeş olarak refakat edeceğim ve güvenliğinin garantisi olacağım."

Gabriel, Sikinchara'yı inceliyordu. Böyle bir yüz görmemişti hiç: Yerlilerin bal rengi tenine ve çıkık elmacık kemiklerine alışmış olsa da, kor gibi gözlerin parladığı bu bakışa daha önce hiç

297 rastlamamıştı. Kendi arkadaşlarına bir göz atarak karşılaştırdı: Yüzleri, giyimleri, tavırları... Bu adamla karşılaştırılınca ne kadar da zavallı görünüyorlardı.

"Yani inka şimdi buradan yirmi fersah ötede, başkentinde mi?"

Sikinchara'nın bu soruyu çok gülünç bulduğu apaçıktı. Şefleri olduğunu söyleyen adam kadar cahil olup olmadıklarını anlamak istiyormuş gibi, İspanyolları tek tek gözden geçirdi. Sonra uzun uzun açıkladı.

"Onların başkenti" diye başladı Felipillo ihtiyatla, "yayan bir aydan daha uzak dağlarda bulunuyor. Çevresini dolaşması bir gün sürer. Yeryüzünün her bölgesinden birçok halk orada oturur. Ölmüş İnkaların sarayları ve bir rahipler kalabalığıyla sayısız tapınaklar da orada bulunur. Bunlardan en önemlisinin içinde kıymetli madenlerden sayısız sunular bulunur..."

Tabanı gümüş döşeli, duvarları ve çatıları birbirine geçmiş altın ve gümüş levhalarla kaplı binaların hayaliyle alana tam bir sessizlik çöktü.

Gabriel artık dinlemiyordu.

Gözlerini yukarılara, avlunun yukarısına, piramidin yukarısına, kente hakim dağların da yukarısına kaldırdı. Bu uzak dağlarda uçuyor, altın levhalar gibi güneşi yansıtan erimez karları aşiyor, altın ve gümüşün dereler gibi aktığı bu saraylarda, bu tapınaklarda duruyor, bu hayal ülkesine ulaşıyordu; düşlerinde buraları ilk keşfeden oydu, kollarını açıyordu, dünya onundu. Kendini artık toprağa bağlı bir adam olarak değil, bir hayvan, havayı yaran bir kuş, sıçrayan kocaman, güçlü bir kedi ya da yamaçlar boyunca akan ve vadileri bir sıçrayışta geçen bir bulut, bir sel gibi duyumsuyordu.

Özgürdü.

Soto'nun verdiği hareket emrini neredeyse duyamayacaktı.

298

39 nföocan, %çLsxm 1532

Sikinchara, Hollanda gömleğini, bağcıklı potinleri, kolyeleri Atahuallpa'nın önüne serdi. İki cam kadehi de büyük bir dikkatle İnka'nın yanına yerleştirdi,

"Bazen capito, bazen de governo" diye isimlendirdikleri başkanları, "bu armağanları bana vermeden önce şu sözleri söyledi: 'Onunla en kısa zamanda buluşabilmek için, hiçbir köyde mola vermeden ilerleyeceğimi efendine söyle.'"

Tek Efendi Atahuallpa, küçük bir kerevetin üzerine oturmuştu; Anamaya ise, bütün merakına karşın, gölgede kalmış, adeta gölgenin bir parçası olmuştu. Guaypar ve Villa Oma armağanlara bakıyor, ama dokunmayı göze alamıyorlardı. Saydam maşrapalar, o ana kadar görmüş oldukları en ilginç şeydi. Atahuallpa elini uzattı, parmak uçlarıyla dokundu, sonra birini kaldırdı ve ışığın bu garip maddenin içinden geçişine baktı.

"Ya sen" diye sordu, "bizim armağanlarımızı ona verdin mi?"

"Evet, Tek Efendim. Taş kale maketlerine, hiçbir şey demeden baktılar. Yün doldurulmuş ördeklerle ilgili sorular sordular. Toz haline getirilince buma hoş gelen bir koku yaydıklarını söyledim... Ama altın ve gümüşle dokunmuş gömlekler hakkında hiçbir şey sormadılar."

"Nereden geldiklerini söylüyorlar?"

"Denizin öte yakasından. İki krala itaat ediyorlar: Biri oradaki dünyayı yönetiyor, öteki de yukardaki dünyayı.

' Capito: Şef, başkan, kaptan. Governo: Yönetici, vali (ç.n).

"Tallane'ler onların hem kara hem de deniz yaratıkları olduklarını öne sürüyor, üst kısımları insana, alt kısımları ise lamalara benziyormuş. Viracochalar kelimesini kullandılar..."

Sikinchara kahkahasını tutamadı.

"Öteki dünyadan yaratıklar ha! Bu efsaneyi ben de işittim... İnan bana Tek Efendim onlar da bizim gibi insan! Evet, bizden farklılar, çünkü derileri soluk renkli ve yüzlerinde kıllar var. içlerinden bazılarının koyunların üstüne bindikleri gerçek, bu onların ovada hızlı gitmelerini sağlıyor. Ama bu hayvanları, İnka yollarında bir düşünsene? Casuslarım onların ilerleyişini gördü. Ancak Cajas'a kadar gelebildiler!.."

"Ateş kusan silahları olduğu da söyleniyor."

"Bu onların eğlencelerinden biri: Sopanın içine bir çeşit toz koyuyorlar ve ona ateş veriyorlar, sağır edici bir gürültü yapıyor, ilk seferinde insan şaşırıyor."

"Ya şu yanlarında taşıdıkları kemerler..."

"Bizimkiler gibi, ama biraz daha hafif silahlar. Benim karşımda duydukları korkuya bakılırsa, çok etkili olmasalar gerek."

"Kaç kişiler?"

"İki yüzden az. içlerinden birçoğu zayıf ve hasta görünüyor."

"Başkanlarından söz et bana."

"Uzun boylu bir adam, ama çok zayıf ve çok yaşlı. Kılları kar gibi beyaz. Gözleri sapan taşları kadar sert, ama çok gülümsüyor. Onun kadar önemli görünmek isteyen ve kardeşi olan biri dışında, bütün yüzbaşları ona itaat ediyor. Ama gözlerine ve kıllarına karşın, yalnızca bir ihtiyar. Bir topuz vuruşu, kafasını kırmaya yeter. Ve sanıyorum ki, senden korkuyor. Sana çok saygı gösteriyor ve yalnızca sana yardım için burada bulunduğunu söylüyor."

Birden Guaypar'ın sesi yükseldi.

"Bu yabancı yaratıkları ben de gördüm. Her ne kadar elçi Sikinchara kadar deneyimli değilsem de ve onları onun kadar yakından görme fırsatı bulamamış olsam da, ben onunla aynı düşüncede değilim."

Atahuallpa, Guaypar'a döndü.

"Deneyiminin, cesaretin kadar olmadığı bir gerçek, Guaypar."

300

w

"Bu adamlar tehlikeli, Tek Efendim. Yüzümüze gülüyor, dostlarımız olduklarını ileri sürüyorlar. Ama geçtikleri köylerde, Si-kinchara'nın zararsız dediği bu silahlarla büyük katliamlar yapıyorlar. Sana yardım etmek istediklerini söylüyorlar, ama başkalarına da, o melun Huascar'a yardım etme sözü veriyorlar!"

"Huascar'ın asıl şimdi onların yardımına ihtiyacı var" diye alay etti Sikinchara.

"Ne öneriyorsun, Sikinchara?"

"Bize kadar gelmelerini öneririm."

"Çılgınlık!" diye atıldı Guaypar. "Onları hemen imha etmek gerekir. Birliklerimle Cajas'tan çekildiğim sırada, onları çembere almıştım. Tamamen benim insafıma kalmışlardı. Saldırı emrini almak için yanıp yanıp tutuşuyordum, Tek Efendim, ama emir gelmedi."

Sikinchara'nın yüzünde küçümseyen bir gülümseme belirdi.

"Onları Tek Efendimiz emrettiği zaman imha edeceğiz."

"Bundan kuşkun mu var, Guaypar?"

Guaypar cevap verecek zaman bulamadı. Konuşmaların başından beri suskun kalan Villa Oma birden atıldı:

"Ben bundan kuşku duyuyorum."

Atahuallpa sessizliği sağlamak için elini kaldırdı ve düşünceye daldı. Anamaya, kaçamak bir bakışla onun yüzüne baktığında, gözlerinde gördüğü üzücü kuşku ifadesine şaşırıldı.

Bir yağmur bulutu geçti ve tambo üzerine doğru gitti. Atahuallpa, sarayında yalnız kalırken Villa Oma ve Anamaya canchadan çıktılar.

Anamaya, Dört Bucak İmparatorluğunun en ücra köşelerine varıncaya kadar her yerinde hüküm süren uyum ve kusursuz örgütlenmeye hayran kalmaktan kendini alamıyordu. Burada kallankay\, yani erzakın korunduğu ambarlar dizisini gördü: Buğday ve quinoa ekimi yapılan ilk terasların tam kenarında, Ybocan'a hakim dağın çizgisi boyunca yükselen huacanm altında sıralanmışlardı. Birkaç günlük yürüyüşle, Atahuallpa'nın zaferini kutlamak ve imparatorluk hakkında

301

son değerlendirmeleri yapmak için Chinchaysuyu'nun başlıca kentlerinden biri olan Cajamarca'ya varmış olacaktı.

Ama güzel havanın yerleşmesine fırsat tanımaksızın, güneşi örterek geçen bu yağmur bulutlarına bakan Anamaya sordu:

"Ne düşünüyorsun Villa Oma?"

"Cuzco'ya yüreğim kurşun gibi ağırlaşmış bir şekilde hareket ediyorum, genç kız."

"Ne demek istiyorsun?"

"Bu sabah işittiklerim hoşuma gitmedi. Sikinchara sadık bir asker, ama zekâsı hakkında bazı kuşkularım var... Guaypar'sa cesur ama düşüncesiz..."

Anamaya hiçbir şey söylemedi.

"Atahualpa bir pachacutiye, yani bir dönüşüme, efendisi olacağı dünyanın değişimine hazırlandığına inanıyor... Ama işaretleri görmüyor, kimseye kulak vermiyor..."

"Adamlar ona yalan söylüyorlarsa ya da gözleri bağlanmışsa, bu onun hatası değil..."

Villa Oma başını umutsuzca salladı.

"Dahası, Cuzco'nun yazgısı için de korkuyorum..."

"Neden? Kentin efendisi Chalkuchima değil mi?"

Villa Oma'nın yüzünde acı bir gülümseme belirdi:

"Bana öyle geliyor ki, kentin efendisi sadece delilik. Oysa Atahualpa'yı, Huascar'a ve deliliklerine başkaldırması için ilk ben yüreklendirmiştim..."

"Gereken de buydu" diye onayladı Anamaya.

"Kuşkusuz... Ama artık kin, bir çılgınlık çiçeğine dönüştü! Atahualpa da, kardeşinin deliliğinden geri kalmayan bir intikama girişti. Huascar'ın yeni bir şekil vermek istediği rahipler sınıfını ele almakla beni görevlendirdi. Ama yalnız gitmiyorum. Kumandan Cuxi Yupanqui bana eşlik ediyor, kesin emirler aldı: Huascar yanlılarının hiçbirini, kadınları ve en küçük oğulları bile hayatta bırakılmayacak. Yalnızca erkek tanımamış genç kızlar öldürülmeyecek -Tek Efendinin haremını genişletmek üzere! Onların erkek ve kız kardeşlerinin de cezalandırma dışında bırakılmamasını özellikle belirtti. Kendi babası Huayna Capac'ın

302

kabileleri de dahil olmak üzere, bazı kabileler tümünden yok edilecek. Bundan hiç hoşlanmıyorum, Anamaya, bütün bunlar imparatorluğun geleneklerine aykırı, İnkaların soyluluğuna ve Güneş Dinine de aykırı... Kan ve cinayetle intikam alan, bayağı bir çete reisidir..."

"Atahualpa böyle bir şeyi nasıl emreder?" Villa Oma, onda pek az görülen bir sevecenlikle baktı Anamaya'ya.

"Put Catequil'in yazgısına sen de tanık oldun! Huascar'a duyduğu kin, gözlerini kör ediyor ve eski korkularının baskısı altında eziliyor..."

I "Aylar var ki bütün gözler üzerimde, Villa Oma, hem de bil-I mediğim bir gerçek için."

! "Biliyorum, genç kız, gene de sana tam ve sarsılmaz bir güven duyuyorum. Hatırlıyor musun, bunun için ne kadar uzun bir süre gerekmişti. Seni kutsal kente götürmüştüm, bugünse sana yüreğimdeki sırrı açıyorum: Dört Bucak İmparatorluğunu kurtaracak adam Atahualpa değil..."

"Kim öyleyse?"

Bu sözler Anamaya'nın ağızından öyle bir haykırıyla çıktı ki, geniş terasları zarif adımlarla geçmekte olan kahverengi lama sürüsünü avluya doğru çıkaran genç çoban sıçradı. Daha sakın bir sesle yeniden sordu:

"Öyleyse, Bilge, imparatorluğu kim kurtarabilir?"

"Bunu bilmiyorum, genç kız. Bekleyip göreceğiz. Bu arada sen Atahualpa'ya yardım edebilirsin..."

"Nasıl?"

"Hiç kimseye olmadığı kadar sana güveniyor. Sen onun zaferini 'önceden görmüş olan' kızsın, onu zindandan kurtaran kızsın... Onun geleceğini görebilseydin, imparatorluğa barış, Cuzcolu kabilelere af getireceğini söyleyebilseydin..."

Anamaya sesini yükseltmeden, ama sertçe kesti:

"Görmediğim şeyleri görmemi mi isterdin?"

Villa Oma yoğun bir bakışla baktı.

"Senden felâketi durdurmanı istiyorum..."

303

"Yalan söyleyemem, Bilge. Bana öyle geliyor ki, bunu yap. saydım İnka Huayna Capac, beni cezalandırmak için aşağıdaki dünyadan çıkıp gelirdi..."

Villa Oma içini çekti.

"Bize yardım etmelisin, Coya Camaquen\

Villa Oma'nın sesi kaygıyla titredi. Gözleri, Anamaya'nın, Cuzco yolunda Eski Güçlülerin ölümünden bu yana, onun bakışlarında ender olarak gördüğü bir kaygıyla parlıyordu.

"O zaman bana yardım et, Bilge" diye mırıldandı genç kız.

"Ne demek istiyorsun?"

"Kocam altın Kutsal ikizi yanıma getirt!"

"Bu olanaksız! O olması gereken yerde: Kökler Tapınağında, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuru bedeninin yanında..."

"Benim yardımımı istiyorsan, Bilge, onu bana yaklaştırmalarını emret."

"Benden ne istediğini biliyor musun? Bir Kutsal ikiz ile Efendisi asla ayrılmazlar! Başına kötü bir iş gelirse biz ne yaparız?"

"Onun yakınlarında olmalıyım, Villa Oma! Yalan söyleyemem. Ama belki Kutsal ikizin gücü Huayna Capac'ın beni ziyaret etmesine, benimle konuşmasına ve beni öteki dünyaya götürmesine yardım edebilir. Tekrar eskisi gibi olmam için tek çözüm bu. Bana nedenini sorma, ama böyle olduğunu biliyorum..."

Güneş yeniden çıkmış, hava tazelenmişti; artık hiçbir şey dinginliği bozacakmış gibi görünmüyordu.

"Cuzco'ya varır varmaz, iyi bir koruma eşliğinde onu sana göndereceğim."

"Bunu Atahualpa'ya söyleyecek miyiz?"

"Hayır! Bunun aramızda kalması daha iyi, genç kız."

Anamaya razı oldu. İstedikini almış olmasına karşın, saraya doğru çıkarlarken bacakları titriyordu. Büyümek, diyordu kendi kendine, ağır gelen sırları taşıyabilmek, kimseyle paylaşılama-cak heyecanlar hissetmektir.

304

Canchann üzerindeki gölgeler uzamıştı. Anamaya, sokaklardan gelen sevinç haykırılarına kulaklarını tıkamış, odasında tek başına dinleniyordu. Chicha çoktan oluk gibi akmaya başlamıştı: Bütün askerler, bu yıl Capac Raymi şenlikleriyle birleşen zafer şenliklerinin unutulmaz olacağını biliyordu.

Kapı boşluğunda bir siluet belirdi. Anamaya yatağından fırlayıp köşeye sığındı, az kalsın bir küpü deviriyordu.

"Korkma!"

Guaypar'dı bu. Beyaz renkte, basit bir unku giymişti, üstünde sarı, kırmızı ve portakal renkli geometrik desenler görünen bir kemer takmıştı yalnızca. Anamaya, onun tavırlarında belirgin bir vahşiliği sezdi.

"Korkma" diye yineledi kıpırdamadan. "Buraya seni tehdit etmek ya da aşktan söz etmek için gelmedim..."

Sesindeki hüznü Anamaya'yı derinden etkiledi, adeta felç etti. Onu anladığını, ondan hoşlandığını -belki de daha fazlasını- söylemenin yolunu hiç bulamamıştı. Şimdi her zamankinden de fazla belki... Bu düşünce bir şimşek gibi geçti kafasından, ama onu hemen kovdu. O yürekten Coya Camaquen'di, ölmüş inkanın karısıydı.

"Benim fevri ve düşüncesiz olduğumu söylüyorlar, ama Sikin-chara'dan daha düşünceliyim. Yabancıların tehlikeli olduklarını söylüyorsam, bunu biliyorum da ondan. Ama beni dinleyen yok..."

"Zaferi şimdiden kutluyorlar..."

"Yanılıyorlar, inan bana, birçok oymak için, yabancıların geçişi birçok köyde, uyumakta olan öfkeyi uyandırdı... Evet, onlar sadece iki yüz kişiler: Ama onlara kim hizmet ediyor, onları kim besliyor, yüklerini kim taşıyor? Hattâ kim onların yanında savaşmak için silahlarını kuşandı? Yerliler... Biliyorum, korkutup yıldırarak ya da siyasetle onlara boyun eğdirdik. Ama onlarda bir intikam duygusu sürüp gidiyor. Bu yüzden yabancıların yalanlarına kulak tıkamamız gerekiyor, bu yüzden bir adım daha atmalarına izin vermeden onların işini bitirmemiz gerekiyor."

"Bunları Tek Efendiye söyledin ama seni dinlemedi."

"Ama seni dinleyecektir."

"Beni bırak, Guaypar."

305

Anamaya'ya, aralarında bir karış kalacak kadar sokuldu, bir elini kaldırdı. Genç kız soluğunu tuttu.

"Bana dokunma" diye fısıldadı boğuk bir sesle.

"Sana dokunmuyorum."

Elini onun çok yakınından, vücudunun çok yakınından geçirdi, o kadar yakınından ki, Anamaya, onun göğsünü şişiren soluğunu, elindeki titremeyi duyuyordu. Vücudunun girinti ve çıkıntılarını uyararak, aşağılara indikçe diz çökerek, son derece hafif bir okşama gibi, dokunmaksızın elini Anamaya'nın üzerinde dolaştırdı. Anamaya daha hızlı solumaya başladığını hissediyor, kendine hakim olmak istiyor ama başaramıyordu.

Guaypar, Anamaya'nın hasır sandallı çıplak ayaklarına ulaşınca, sadece parmaklarından biriyle hafifçe dokundu, genç kız düşeceğini sandı, onun soluğunu teninde hissetti...

"Guaypar!..."

Genç adam sertçe doğruldu.

"Seni unutmak istediysem de başaramadım."

Bu kelimeleri çok çabuk, dişlerinin arasından, sesinin yumuşaklığına ters düşen bir şiddetle söylemişti. Sonra döndü; şaşkın şaşkın Anamaya'ya bakan inti Palla'ya, neredeyse çarparak, çıktı.

"Burada ne işi vardı onun?"

"O..."

Anamaya soluğunu topladı.

"Atahualpa'yla konuşmamı istiyordu..."

"Ayaklarına kapanarak mı?"

"Bana yalvarıyordu."

İnti Palla kınarcasına dudak büktü. Anamaya ona hayran kalmaktan kendini alamadı. Başka kızların üzerinde bir torba gibi duran anaco onun vücuduna yapışıyor, güzel çizgilerini ortaya koyuyordu. Uzun saçları iki kalın belige ayrılmış, biri yılan, diğeri sinekkuşu biçiminde ince, iki altın iğneyle tutturulmuştu.

"Belki seni dinler..."

"Beni mi? Neden?"

306

Anamaya rahatladı. Inti Palla, Guaypar konusunda ısrar etmeyecekti. Göründüğü kadarıyla, başka bir şeyden söz etmek için gelmişti.

"Bana bakmıyor, bana dokunmuyor artık..."

İmparatorluğun sorunları çok ağır..."

"Öyleyse neden gecelerini Cori Chimpu'yla geçiriyor? Ya da Cusi Micay'la?"

"Sana dönecektir, İnti Palla, bütün diğerlerinden daha güzelsin sen..."

Bu sözler, Anamaya'nın ağızından içtenlikle dökülmüştü. İnti Palla, bacaklarını altına alarak yatağın üzerine çöktü ve onu da yanına oturttu.

"Benim tek dostum oldun" dedi. "Bense sana öylesine kötü davranmıştım..."

"Sen mi, kötü mü? Hatırlamıyorum."

İnti Palla gülmeye başladı ve onu boynundan yakaladı.

"Evet, kötü, öyleydin. Çünkü seni kiskanıyordum ve onu elimden almak istediğini sanıyordum..."

"Ben mi?"

Anamaya şaşırmıştı. Ormandan çıkmış, küçük, zayıf bir kız, inti Palla gibi böylesine mükemmel, böylesine şehvetli genç bir kadın için nasıl bir tehdit olabilirdi?

"Bana sarıl" diye mırıldandı carie.

Anamaya şaşkındı, ama onun dediğini yaptı. Uzandılar, canchaya açılan pencereden biraz rüzgâr giriyor, kapıyı kapatan tüylü nakış örtü rüzgârla ürperiyordu.

Bir kolunu inti Palla'nın yuvarlak omzuna sardı, günlerden beri ilk kez, savaşın çatışmalarının ve kaygılarının getirdiği sürekli gerilimini unuttu.

Parmağını dostunun yanağına koydu ve orada bir damla gözyaşı yakaladı.

Karanlıkta, parmağındaki gözyaşını yaladı ve onu yatıştırmak için yumuşak, amaçsız sözler söyledi.

307

40 ffuagayoc, 11 %çLsım 1532

İki şimşek, vadinin dibinde çelik griliğindeki gökyüzünü art arda yırttı. Gök gürültüsü vadi duvarlarını dövercesine dik yamaçlar arasında yuvarlandı.

Gürültü uzaklaşırken Pedro Martin de Moguer'in köpeği, ısı-rılacak bir yerli görmüş gibi kafasını kaldırarak havlamaya başladı. Şimşekler ve gök gürültüsü, hayvanı uyara uyara tüketmişti;

dana iriliğinde, süt beyazı bir Napoli çoban köpeğiydi, ama gözleri sahibinin gözleri kadar kara ve çılgındı. Sahibine gelince, sefere Benalcazar'la birlikte katılmış olan, şişman, köşeli bir çenesi olan bir denizciydi. Gabriel'in bilmediği bir sebepten, Moguer keşif görevlerinde her zaman gönüllü olurdu. Ellerini vaat edilmiş hazinelere ilk daldıran olmayı mı umuyordu, kim bilir?

Gabriel, ona ve köpeğine, bastırmakta zorlandığı bir tiksintiyle bakıyordu.

Keşfe çıkmışlardı; arkalarından valinin getirdiği büyük birliğin ancak çeyrek fersah önündeydiler. Ama birkaç dönemecin ardından, ırmağın üzerine çökmüş sis bulutunun üstüne çıkmışlar ve Cajamarca'ya doğru ilerleyen uzun, alacalı bulacalı büyük birliği gözden kaybetmişlerdi.

"Yüz seksen adam ve elli yedi at", diye yinelemekten hoşlanıyordu Pizarro; bu geniş ve güçlü imparatorluğun fethi için yola çıkanların gülünç sayısını hatırlatmak için değil, imparatorluğun merkezine doğru ilerleyişleri sırasında, sonradan, gün be gün katılanlardan onları ayırt etmek için tekrarlayıp duruyordu bunu. Yeni gelenlerse yerilirdi: Kıstaktan gelmiş yüzlerce melez ya da siyah köle ve özellikle de binlerce yerli, 7a//aneler, Chimdar, vergi ödemediği için köyleri yakılanlar, şu ya da bu nedenle inkalardan nefret edenler, onlardan intikam almak isteyenler...

Yol çok dardı. Tırmanıyor, tırmanıyor, kimi zaman bir atla yanında yürüyen bir adamın zar zor geçebilecekleri kadar darala-rak bir kaya duvarı ile uçurumun arasından ilerliyordu.

Küçük öncü birliği, birkaç fersahtan beri yaya olarak ilerliyordu. Yağmur gözlerine dolmasın diye boyunlarını öne eğmiş, miğferlerini alınlarına indirmiş, atlarını gemlerinden çekerek yol alıyorlardı.

Atlar sinirli ve yorgundu. Haftalardır çok az beslendiklerinden böğürleri çökmüş, eyer kolanlarının geçtiği yerlerdeki kıllar sürtünmeyle dökülmüş, çıplak derileri ortaya çıkmıştı. Bazı günlerde, sabah ayazını tanıyacak kadar yüksek tepelerden boğazları geçmişler, iniş sırasında üşümüşlerdi. Bazı günler, boşucu vadilerin dibinde, hemen hemen şahin büyüklüğünde, etobur yarasaların saldırısına uğramış, sağrıları ya da boyunları yırtılmıştı...

Şimdi de kasırga, kuru çalılıklarla kaplı dik yamaç boyunca uzanan patikayı sarı bir çamur seline dönüştürmüştü. Basamak şeklinde yontulmuş kaya tabakaları, basamakları kayganlaştıran ve tehlikeli hale getiren azgın küçük çağlayanlar oluşturuyordu. Yol kenarındaki toprak, su akıntılarıyla oyuluyor ve atların nallarının altında vıcırdayarak eziliyordu.

Bir gökgürültüsü henüz işitilmişti ki, yeni bir şimşek bulutları çizdi. Hepsini bir araya toplamaya çalışırcasına, ufuktaki dağların zirvelerinde ateşten bir yılan gibi koşuşturdu.

Burun kanatları soluk soluğa açılıp kapanan atlar, daha sert adımlar atıyor, ikide bir sürçüyorlardı. Dikilmiş kulakları durmaksızın oynuyordu. Gabriel eldivenli eliyle atının gemine biraz daha sıkı yapışırken, diğer eliyle de, hayvanı yatıştırmak için burnunu okşadı.

Ama aynı anda, gök gürlemelerinden çılgına dönen Moguer'in köpeği boğulurcasına havlamaya başladı. Kızgın birkaç sıçrayışla, kafilenin başını çeken Perdo'nun önüne geçti; göğsünü içeri çekip sırtını kamburlaştırarak yolu kesecek biçimde öylece hareketsiz durdu. Patlak gözleri her zamankinden daha çılgın, bir bakışla, yağmur altında kaybolmuş, uzaktaki vadiye doğru yeniden havlamaya koyuldu.

309

"Melun köpek, sus artık!" diye bağırdı Grek Pedro. Sonra da Sebastian, Gabriel ve Moguer'e döndü: "Atlarınıza sahip çıkın, bu salak onları ürkütecek!"

Ağzı yağmura karşı açık, dişleri vahşetle parıldayan çoban köpeği bir süre duraksadı, sonra beyaz postunu kara sarı bir renge bulayan çamur deryasında koşturdu, hırlayarak adamlarla atların arasına daldı. Pedro'nun atının arka ayağına adeta sürtü-nürcesine geçti; hayvan irkilerek yana doğru bir adım attı ve na-lıyla çarptığı iri bir taşı yerinden söktü.

Taş, üç sıçrayışın ardından, yağmur damlası hafifliğiyle uçuşuma düştü.

"Cehenneme git, Moguer!" diye parladı Grek; sakalından, sıkılmış süngerden fışkırcasına su damlıyordu. "Şu aptal köpeğine sahip ol! Bizi uçuşuma yuvarlayacak diyorum sana!"

iri yapılı Moguer kafilenin en arkasında yürüyordu. Omuzlarından bacaklarına kadar örtündüğü deri paltosuna karşın sıırıslıklam ıslanmış pamukludan tulumunun içinde terliyor, atını güçlükle çekiyordu. Zavallı hayvan, bir verruga hastasından, can çektiği esnada, yarı şaka bir vasiyetle koparılmıştı. Yarı yarıya çalınmış hayvan, hiç de iyi görünmüyordu. Vampir yarasaların derin ısırıkları yeniden açılmış, yağmurun bile sulandıramadığı sarımtırak bir irin

sızdırıyordu. Zorla soluk alıp veriyordu. Dudakları ateşle gerilmiş, gözleri büyümüş, güçlkle ilerliyordu.

Moguer'in çağrısı üzerine, çoban köpeği bütün dişleri meydanda, ona doğru atılınca at ürktü. Keskin bir kışnemeyle ısırmaya çalışarak başını salladı ve havlayan köpeğin karşısında şaha kalktı. Gemi, Moguer'in uyuşmuş parmaklarından kurtuldu, atın tekmesi az kalsın işini bitiriyordu. Ama sadece birkaç ot kümesinin tuttuğu toprak, atın arka ayaklarının altında yumuşak bir sesle çöktü.

Moguer haykırırken, atı kendi ağırlığıyla kaydı. Zavallı hayvan, basacak sağlam bir yer bulma çabasıyla bacaklarını öne atınca yan tarafına devrildi ve zayıf karnı bir kayaya çarptı. Ön ayaklarıyla son bir tekme attı, ama bu onu birdenbire yardan uzaklaştırdı ve korkunç boşluğa daldı.

Conquistador'ın dehşet dolu bakışları altında, bir an uçu-yormuş gibi göründü. Sağrısı bodur bir ağaca çarpınca tepetakla

310

döndü. Burnu önde, ilk önce, ağırlığı altında çatırdayarak dağılan bir taş yığınınca çarptı. Boynu kırılarak öldü ve yaklaşık otuz kulaç aşağıda, su dolu bir çukura kadar yuvarlandı.

"Kutsal Bakire adına!" dedi dişlerinin arasından Grek başını sallayarak.

Herkes, yeniden ayağa kalkmasını beklemiş gibi, gözleri dikmiş hayvana bakıyordu.

"Seni uyarmıştım!" diye homurdandı Pedro.

Moguer, gözleri hâlâ korku dolu, omuzlarını silkti.

"Boş ver" diye yapmacık bir sükûnetle cevap verdi. "Hastaydı. Zaten uzun süre dayanamayacaktı..."

Bu sözlerdeki sahte kayıtsızlığı hepsi anlamıştı. Sebastian tatlı tatlı alay etti:

"Haydan gelen at huya gider!"

Moguer başını kaldırdı, ağzı öfke doluydu:

"Seni gündüz feneri, seni..."

Ama küfrünü tamamlamaya zaman bulamadı. Gabriel vadinin dibini göstererek bağırdı:

"Bakın! Şunlara bakın!"

Yağmurun ağırlaştırdığı çalıların altından, otlar arasından, kayaların arkasından saklandıkları yerlerden yirmi kadar yerli ortaya çıkmıştı. Merakın baskın geldiği bir ihtiyatlılıkla atın ölüsüne yaklaştılar ve çevresinde halka oluşturdular.

Bir an susar gibi olan çoban köpeği onları görür görmez yeniden havlamaya başladı. Yerliler durdular ve bakır renkli yüzlerini ıspanyollara doğru kaldırdılar. Ama, ne olursa olsun, korkmaları gerekmeyecek kadar uzaktaydılar. İçlerinden biri, elini ata uzatmaya cesaret ettiğinde Grek dilini şaklattı ve yürümeye koyuldu:

"Elbette bizi gözetliyorlar! Ne sanıyordunuz? Hem de gece gündüz. Siz horlarken onlar burnunuzdaki kılları sayıyorlar. Sinekler gibiler. Ya biz; biz de bal çanağına düşmüşüz!"

311

Gün ortasında, yorgunluktan tükenmiş, yerlilerin görünmez varlığıyla sinirleri gerilmiş bir halde zirveye ulaştılar.

Dar bir vadiye indikleri sırada yağmur nihayet durdu. Bakımlı duvarlarla desteklenmiş yay biçiminde uzun teraslarda, tarım bitkilerinin yumuşak yeşilleri bütün ırmak boyunca kat kat yükselerek bir çeşit yelpaze deseni oluşturunuyordu. Kasırga yerini öylesine derin bir gök mavisine bırakmıştı ki, gökyüzü bir okyanus kadar derin görünüyordu.

iki saat sonra, yerleşim tarzına artık aşina oldukları bir köye ulaştılar; köy, geniş, düz bir alan çevresine dizilmiş, altmış kadar evden oluşuyordu. Yükseltilmiş meydanın tam ortasında, sağlam yapılı, devler için tasarlanmış bir tahtı andıran bir çeşit basamaklı piramid vardı.

Duvarları mükemmel bir düzgünlükteydi; taşları öylesine ustalıklıla birleştirilmişti ki, ne kadar ince olursa olsun, bir bıçak ucu bile taş aralarına giremezdi.

En son basamakta, yerlilerin şu garip din törenlerini yaptıkları tapınaklardan biri yükseliyordu.

Orada yaprakları, hattâ en güzel kumaşlarını yakarlar, anlaşılmaz dillerinde şarkılar haykırırlar, kollarını göğse kaldırırılar, güneşi, ayı ya da kim bilir neyi yücelten abuk sabuk her çeşit sözü söylerlerdi.

Ama köyde altın, gümüş, değerli çanak çömlek, hattâ zümrüt varsa, ancak orada bulunabilirdi!

Her zamanki gibi, sakallı yabancıları karşılamaya bir çocuk güruhu koşup geldi. Her zamanki gibi, çok etkileyici olan kılıçların demirini ve atları gözetlemek için çalıların, bodur ağaçların

arkasına gizlendiler. Yetişkinlere gelince, onlar genellikle daha temkinliydi. Evlerin ya da avluların eşiğinden, ancak çok derin bir ihtiyatla ve ancak curacalarının arkasında çıkarlardı. Ne var ki, bu kez, Gabriel ve Grek, yan yana at sürerek, kılıçları özellikle görünür durumda, çeliği eyerin ön kaşına yaslanmış, yükseltilmiş meydanın öteki ucuna geldiklerinde, köylülerin burada toplanmış olduklarını gördüler. Tapınağın basamakları dibinde, gölgeliklerle örtülmüş, altın varaklar ile mavi ve sarı kuş tüylerinden oluşturulan damalı desenle süslenmiş iki tahtirevan vardı.

Gabriel, arkasından Moguer'in bağırdığını işitti:

312

"Hayda! Bu bizim büyükelçi maymun değil mi, işte!"

Gerçekten de, yerli kralın temsilcisi, valiyi Cajas'ta karşılamaya gelmiş olan soylu ve kibirli şu uzun kulaklı yarasa, Sikinchara'ydı bu; köylülerle birlikte, yerli askerlerden, lamalardan, hizmetkârlardan oluşan küçük bir kalabalığın en önünde, onları bekliyordu.

Giyimi ilk karşılaşmalarında olduğundan çok daha görkemliydi. Parlak kırmızı renkte, ince geometrik motiflerle bezenmiş bir pelerin baldırlarına kadar iniyordu. Bunun altına, damalı motifleri yeşil, sarı ya da mavi renklerde, parlak bir ipekten uzun bir gömlek giymişti. Dövme gümüş ve altından bir zırh göğsünü kaplıyordu. Alnı ve sık saçları, bir miğferin altında görünmez olmuştu. Miğferin üstüne kısa ve çok ince, sarı ve mavi kuş tüyleri bir çizgi oluşturacak şekilde dikilmişti. Sol bileğinde taşıdığı kalkan, gömleğiyle aynı cins kumaşla kaplanmıştı. Sağ elinde bronzdan, ağır uçlu bir mızrak tutuyordu.

Yaklaşırlarken, onlara gülümsedi. Atlarını geri tutmaya çalışarak, ihtiyatla ilerlediler.

"iyi sürpriz mi, kötü sürpriz mi?" diye mırıldandı Grek, Gabriel'e doğru.

"Vali gelinceye kadar at üstünde kalsak iyi olacak" diye cevap verdi Gabriel.

"Sırıttıyor" dedi Sebastian dişlerini gıcırdatarak, arkebüzünün* namlusunu göstere göstere kolunun üzerine koyarken. "Sırıtmalarından hoşlanmıyorum..."

"O zaman sen de sırt" diye alay etti Moguer. "O bembeyaz zenci dişlerini görünce, belki de seni yamyam sanırlar!"

Yerli Efendi Sikinchara'nın çevresindeki köylülerin yüzleri korku ve saygıyla gerilmişti.

Gelgelelim, Gabriel biraz daha yaklaşıncaya, onların kendilerinden değil de, elçi Sikinchara'dan korktuklarını fark etti. Ona gelince, gururlu gülümsemesi, yerli Efendi'nin gülümsemesinden çok, evsahibi gülümsemesiydi!

"Arkebüz: Ortaçağda kullanılmış, tek atımlık, ilk ateşli silah, çakmaklı bir tür tüfek (ç.n.).

313

Atlarını teras meydanının altında durdurdukları zaman yerli Efendi yaklaştı. Onunla birlikte sadece bir kişi, daha önce fark etmedikleri biri daha ilerledi. Sikinchara'dan daha genç, daha inceydi, yüzü zayıftı, gözlerinde ateşli bir şeyler vardı. Sikinchara gibi o da soyluların işaretini taşıyordu: Sarkık kulak memelerini delip geçen şu garip tıkaçlar... Bununla birlikte, onunkilerin altın kapsülü elçininkilerden daha küçüktü. Öte yandan giysileri de onunkiler kadar görkemli değildi, miğferinde daha az süs tüyü vardı, zırhı daha gösterişsizdi. Davranışlarındaki soyluluk ve gurur kadar yürüyüşündeki ölçülü şiddet de dikkat çekiyordu.

Elçi onlara anlaşılmaz bir cümle söylemeye başlamıştı ki, köyün girişinden koşarak gelen çocukların çığlıkları işitildi.

Ve her şey çarçabuk olup bitti.

Köpek hırlayarak ok gibi atıldı. Moguer ısırlıkla onu geri çağırdı ama hayvan ısığa kulak asmadı.

Birkaç esnek sıçrayışla çocukların arasına daldı; çocuklar korkudan hareketsiz dona kaldılar.

Yerlilerden bir haykırış yükseldi, aynı anda Gabriel mah-muzlarıyla atının böğürlerine acımasızca vurmuştu bile.

Sıyrılmış kılıcını yanda tutarak durması için bağırdı, ama köpek itaat etmedi. Pedro da arkasından avaz avaz bağıırıyordu. Köpek, ağzı açık, terastan sıçradı ve çocuklardan birinin üzerine düştü; diğer çocuklar bağırarak kaçtılar.

Çocuğun bacağından kan fışkırdı. Atının boynu üzerine yarı yatmış olan Gabriel kılıcıyla bir hamle yaptı. Ama son anda kolunu kaldırdı: Köpek, çocuğu sallamış, bir çaput gibi kolayca döndürerek onun sırtını kılıca çevirmişti.

Gabriel atını çark ettirirken, çıldırmış köpek çocuğun bacağını bir an bıraktı ve boğazından yakaladı. Çocuğun yürek paralayan çığlığı bir kan dalgasında boğuldu ve bir anda kesildi.

Artık köpeğin sürüp giden çılgın hırıltılarından başka bir şey işitilmiyordu. Gabriel, hayvanın üzerine atladı. Kılıç köpeğin göğsünü bir yandan öbür yana deldi ve toprağa gömüldü. Delice

bir öfkeyle hemen doğrulup kılıcını kurtardı. Bir dizi hâlâ yerdeyken güçlü bir darbeye hayvanın başını kesti, kafa siyah bir kan ırmağı içinde yana yuvarlandı.

314

Napoli çoban köpeğinin ağzı ancak o zaman açıldı ve parçalanmış çocuğu bıraktı.

"Efendi Guaypar diyor ki, don Gabriel cesur bir adam ve cesur bir savaşçı."

Gece olmuş, Huagayoc'un çevresinde ateşler yakılmıştı. Köy ışıklarla ve kaynaşan bir kentin gürültüleriyle kuşatılmıştı.

Don Francisco'nun yönettiği birlik, basit pamuk dokuma çadırlar kurarak ya da sadece ocakların çevresinde toplanarak bir saatten daha kısa bir sürede köye yerleşmişlerdi. Vali, kardeşleri ve kaptanlar, elçi Sikinchara tarafından cı/racanın sarayında yemeğe davet edilmişlerdi.

Kızartılmış lama eti, taşlar üzerinde pişirilmiş, mısır peksimet, soluk renkli, tatlı ve yuvarlak, ince kabuklu tuhaf bir kök, gereğinden çok birayla karınlarını tıka basa doyurmuşlar, konuşmalar yeniden başlamıştı.

ilk konuşan, elçi Sikinchara'ya eşlik eden genç efendi oldu. Sonra ikinci tercüman Martinillo ayağı kalkarak, korların üzerinde oynayan alevler kadar akıcı, biraz hışırtılı bir Kastilya lehçesiyle konuşmaya başladı.

"Efendi Guaypar, çocukları çocuk yiyen vahşi hayvanı yere sermiş olduğu için don Gabriel'e teşekkür ediyor..."

Kısa süre önce, öğleden sonra, Sebastian, boğazlanmış çocuğun dehşet verici cesedi önünde bitkin düşen Gabriel'i kaldırırken, Grek Pedro da, aynı gün hem atını hem de köpeğini kaybetmekten deliye dönen Moguer'i tutarken, bakışları dostça karşılaşmıştı.

Köylüler ağlayıp inleyerek ölü çocuğa doğru koşmuşlardı. Yerli efendiler kıpırdamamışlar, soğuk bir ilgiyle Gabriel ve Moguer arasındaki tartışmayı gözlemekle yetinmişlerdi.

Ama genç Guaypar ansızın bir adım öne çıkmıştı. Ellerini açmış ve gözleri Gabriel'in gözlerinde, anlaşılmayan bir cümle söylemişti. Ve işte genç adam şimdi yeniden ayağa kalkarak.

315

büyük bir ciddiyetle, sözüne kaldığı yerden devam edercesine, avuçlarını açarak konuşmuştu.

"Efendi Guaypar diyor ki, don Gabriel ve kendisi, öteki dünyaya girdikleri zaman belki kardeş olacaklar..."

Gabriel, valiye sıkıntılı bir bakış attıktan sonra ayağa kalktı. Toledo'da yapıldığı gibi bir reveransla ve gerçek bir saygıyla yerliyi selamladı. Arkasında acı bir kahkaha yükseldi:

"Vallahi kardeşim" diye kahkahayı bastı Hernando Pizarro, Gabriel'i göstererek, "işte artık kimsesizlikten kurtulmuş biri. Şu sevgili Gabriel, sonunda kendine bir aile buldu..."

İspanyolların arasında kahkahalar yükseldi. Yerli iki efendi kaşlarını çattılar.

"Sessiz ol, Hernando" dedi don Francisco sert bir sesle kahkahaları keserek. "Bize bakıyorlar! Martinillo, bu prenslere Ata-huallpa ile ilgili haberleri sor şimdi..."

Yerli konuşurken Gabriel, öfkeden kıpkırmızı ve Hernando'yu tokatlamamak için kendini zor tutarak yerine oturdu. Kaptan de Soto onu bileğinden çekerek fısıldadı:

"Şu budala Hernando'yu dert etme, dostum Gabriel. Onu görmezden gel, küstahın tekidir; senin suskunluğun ona işkence olacaktır... Ama önümüzdeki günlerde arkayı kolla. Moguer'in öfkesi geçmez O, ancak öldürdüğü köpeği kadar sağduyuludur. İntikam almak isteyeceğinden emin olabilirsiniz."

Don Francisco'nun bir bakışı onları susturdu. O sırada Martinillo, kurumuyla orada bulunan herkesi ezen yerli efendinin önünde birkaç kez eğildi:

"Diyor ki, Güneşin Oğlu, Dört Bucak İmparatorluğunu parçalamak isteyen kardeşi Huascar'a karşı yürüttüğü savaşı tamamladı. Binlerce ve binlerce askerle galip geldi. Kötü oğul, kötü kardeş Huascar, artık bir mahkumdan başka bir şey değil. Gelecek günlerden birinde, Tek Efendi Atahuallpa'nın önünde bir kül yığınının ibaret kalacak."

"Bu haberle mutlu oldum" diye yanıtladı sakın bir yüzle don Francisco. "Kralının büyük bir savaşçı olduğunu işitmek hoşuma gitti."

316

"Efendi Sikinchara diyor ki, Tek Efendi Atahuallpa'dan daha büyük savaşçı olamaz, çünkü o Güneşin Oğludur. O, çılgın Huascar'ı, bütün ordusunu bir dağdan bir dağa üç gün boyunca yanan bir ateş çemberi içine alarak yendi. Huascar ve savaşçıları artık ne soluk alabilirler ne de savaşabilirler. Hayatta kalmak için yalvardılar, ama Tek Efendinin yüzbaşlıları, ayaklarının altındaki ovanın otları gibi yanmaya bıraktılar onları. Tek Efendimiz Ata-huallpa, kendisine

saygı gösterenlere karşı iyidir, kendisiyle savaşınlara karşıysa acımasızdır. Yabancılarla Cajamarca ovasında buluşmaktan mutlu olacaktır. Buradan yayan sadece iki günlük yoldur. Yabancıların çabuk geleceğini umuyor ve onlar için yiyecek erzak, kalacak yer hazırlıyor." Bu sözlerle birlikte, İspanyolların üzerine ağır bir sessizlik çöktü. Eğer kanıtı ihtiyaçları olsaydı, elçi Sikinchara'nın bütün tavırları, küçümseyici bir sırtıyla gerilmiş dudakları, büyük bir tehdit karşısında bulunduklarını doğrulamaya yetip de artardı.

Gabriel, soylu genç yerlinin bakışlarını aradı. Ama Guaypar'ın zayıf yüzü, soğuk ve kapalıydı. Vali, yumuşak, tuhaf bir sesle:

"Kralınızın zaferinden gerçekten de sevinç duyuyorum" diye söze başladı. "Büyük ve cesur bir prens olduğundan kuşku yok. Ama benim efendimin çok daha güçlü olduğunu, buradakinden çok daha büyük bir dünyayı yönettiğini bilmesi yararlı olur. Sayılamayacak kadar çok sayıda hizmetkârı ve savaşçıları vardır. Ben kendim, yanımdaki az sayıda savaşçıyla Kral Atahuallpa kadar güçlü pek çok prensi yenmiş bulunuyorum... Hem sonra bizim bu efendimizden daha büyük bir Efendimiz daha var. Onun krallığı, yeryüzünü olduğu kadar gökyüzünü de kapsar, insanlara, bitkilere ve hayvanlara olduğu kadar güneşe, aya ve yıldızlara da hükmeder. Bize kuvvetimizi veren odur ve bu nedenle sayıca bu kadar azız. Efendimiz Tanrı sayesinde her birimiz yirmi ya da otuz sıradan adam gibi savaşabiliriz... Ama Kralına şunu söyleyebilirsin: Önümüzdeki günlerde Cajamarca'da olacağız. Beni barış içinde kabul etmek isterse, onun dostu olurum. Ama savaşmak isterse, bana, İmparatoruma ve Tanrıma her karşı koyana yaptığımı, ona da yaparım."

Sikinchara'nın yüzündeki küçümser ifade kaybolmuştu artık. Yalnızca kin dolu ve gergindi.

Genç Guaypar kalktı ve kısa bir

317

cümle fısıldadı, Martinillo bunu çevirmedi. Ardından, Guaypar bir kez daha Gabriel'e baktı. Bu gözlerde artık dostluk yoktu. Düşmanından korku duymayan, ölünceye kadar savaşmaya hazır bir adamın bakışıydı bu.

Gabriel gözlerini ondan kaçırmadı. Gülümsemeye çalıştı, ama bu yalnızca gergin bir sırtıydı. Dudaklarında karşısındakinin anlamayacağı sözler biçimlendi:

"Senden korkmuyorum."

Ama bundan o kadar da emin değildi.

318

kişim

41

Cajamarca, İnka %fipCıca(drı, 14 %çismi 1532

İnka kaplıcaları, toprakla suyun durmaksızın birbirine karıştığı bir ovada, kentin çok yakınındaydı. Kral yolundan ayrılan bir yabancıнын, bataklıklarda ya da -daha kötüsü- ırmağın serin sularııyla karışan kaynar su kaynaklarında kaybolması işten bile değildi.

Tek Efendi işte burada konaklamıştı, ordusu burada kamp kurmuştu; beyaz çadırlar ovayı kaplıyor, kenti çevreleyen tepelerin yumuşak eğimli yamaçlarına kadar tırmanıyordu.

Gece yaklaşıyordu; İnka, orucun üçüncü gününün akşamında, konutunun iç avlusunda dinleniyordu.

Anamaya, bütün akşam boyunca yabancıların çıkıp gelmeleri beklenen boğaza kaçamak bakışlar attı; oradan, evlerin ve Cajamarca saraylarının üstünden, geniş ve düzgün basamakları bu mesafeden bile görülebilen yoldan geleceklerdi.

Neye benziyorlardı?

Günlerden, aylardan beri, casusların söylediklerini, Sikin-chara'nın küçümseyici sözlerini, Guaypar'ın kuşkusunu ve kinini dinlemişti; bu adamların çirkinliklerinin, çevirebilecekleri dolapların, ağgözlülüklerinin ve yalanlarının betimlemelerini dinlemişti... Bununla birlikte onları görmek, incelemek ve belki de anlamak istiyordu. Onu heyecanlandıran, basit bir meraktan daha öte bir şeydi.

"Anamaya?"

Inti Palla avluyu geçti ve ortasında sıcak ve soğuk suyun karıştığı çeşmenin öte yanından elini sallayarak onu çağırdı. Anamaya yanına gitti. Cariye, Tek Efendinin yanındaki itibarını yitirdi yitireli, üzerine iyiden iyiye çöken karanlık havadan sıyrılamıyordu bir türlü.

"Seni görmek istiyor" dedi donuk bir sesle.

Tek Efendi, yanmakta olan ve ağır kokularını nemli havaya yayan tütsü dumanları arasında, gölgede dinleniyordu. Anamaya başı önünde, eğilerek ilerledi.

"Kalk" dedi bezgin bir sesle, "ve bana bak..."

Genç kız duraladı. Bu dostça buyruğu işitmeyeli öyle uzun zaman olmuştu ki, bir zamanlar onları bağlayan içtenlik, artık bir anıdan başka bir şey değilmiş gibi görünüyordu...

"Kalk" diye yineledi Atahuallpa, öfkenin sınırındaydı. "Yalnızız!"

"Nasıl istersen, Tek Efendim."

"Evet, böyle istiyorum! Yakınıma gel" diye ekledi daha yumuşak bir sesle. "Eskiden olduğu gibi, çekinmeden..."

Kızıl gözleriyle karşılaşmaktan çekinerek ölçülü adımlarla yaklaştı.

"Tek Efendi değildin o zaman..."

"Sensiz, olamazdım da..."

"Bana daha önce de teşekkür ettin, ama şimdi olan her şey inti'nin, Üuilla'nın ve bütün Öteki Dünya Güçlülerinin eseridir, Tek Efendi, ormandan gelmiş bir kız çocuğunun değil..."

Tek Efendinin yüzünde bir gülümseme şimşeklendi.

"Şu tüye bak, genç kız, al bunu."

Ellerinde, krallık bandından göstermeden söktüğü bir curiguingue tüyü tutuyordu. Anamaya titremekten kendini alamadı.

"Korkma, dediğimi yap..."

322

Hükümdarın eline dokunmamaya özen göstererek tüyü iki parmağının arasına aldı.

"Hafif, değil mi?"

Anamaya başını salladı. Harika renkleri olan tüyün avcunda hiç ağırlığı yok gibiydi.

"Çok hafif, genç kız; buna karşın, benim alnımda o kadar ağırlaşıyor ki uykuyu yitirdim..."

Sesindeki titremeden, içtenlikten heyecanlanan Anamaya sustu.

"Bunu kardeşimden almakta haklı değil miydim? Yaptığım şey doğru değil miydi? Bununla birlikte arkamdan nasıl fısıll— daştıklarını hiçbir zaman unutmuyorum; Cuzco'daki taşlar bile bunu haykırıyor: Ben resmen halef olarak belirlenmedim ve töreleri bozdum..."

"Ama sen bu hakkı cesaretle elde ettin..."

"Senin kehanetlerine güvendiğim için, bir de... sen beni yılanı çevirdiğin için, değil mi?"

Güldü, sesinde biraz acı vardı.

"Babamın neden beni seçmediğini sana hiç söyledim mi?"

"Annen..."

"... soylu bir kabilede değildi. Herkesin söylediği bu. Ama ben gerçek nedeni biliyorum. Onu biliyorum..."

Sustu, iç geçirerek yeniden başladı:

"Huarachicuyu başarıyla geçtikten dört mevsim sonra, babam İnka Huayna Capac beni bir ordunun başına geçirip başkal-dıran bir kabileyle savaşmaya gönderdi; bu kabileyi onun egemenliğine sokacaktım. Yenildim; babam yardıma gelmeseydi, kim bilir, yenilgi belki de bozguna dönüşecekti..."

"Yaguarcocha Gölü yakınındaki Canari yerlilerine mi karşıydı bu savaş?"

Atahuallpa şaşırarak baktı.

"Bunu da mı biliyordun?"

323

Anamaya cevap vermedi. Cücenin gelip odasına girdiği ilk geceyi anımsadı, bu sırrı o vermişti... Ruhu bir an, yalnızlık mevsimlerinin ortasında onun tek dostu olan cüceye uzandı...

Ölmüş müydü, yoksa hâlâ sağ mıydı?

Atahuallpa, onun suskunluğundaki gizi anlamak istercesine gözlerini dikmiş, bir an bekledi.

Sonra bir bezginlik hareketiyle devam etti.

"Neyse, önemi yok. ihtiyatsızlığımı hatırlıyorum, genç kız, göğsümü şişiren düşüncesiz gururu hatırlıyorum... Benim hatam yüzünden binlerce değerli savaşçı cansız yere düştüğünde, yenilginin rüzgârında kapıldığım uyuşukluğu hatırlıyorum. Ve özellikle de babamın bakışları karşısındaki utancımı hatırlıyorum..."

Onları muhafızlardan, hizmetkârlardan ve kadınlardan ayıran kapı örtüsünün ardında bir hareketlenme işitildi. Atahuallpa düşüncelere dalmıştı:

"Bu bakış hep üzerime çevrilmiş duruyor" diye sürdürdü, "her gece gelip beni buluyor..."

"Tek Efendi" diye seslendi bir yanacona.

"Ne var?"

"Cajamarca'nın başkanı."

"Onu şimdi görmek istemiyorum."

"Bunu ona söyledik, Efendim, ama ısrar ediyor."

Atahualpa sonsuz bir bezginlikle Anamaya'ya baktı.

"Şu iktidar tüyü" dedi, "öylesine hafif, ama öylesine ağır ki..."

Curaca sırtına konulmuş bir taşla ilerledi ve dinlenirken rahatsız ettiği için Tek Efendisinden af diledi. Atahualpa bir işaretle kesti ve:

"Konuş" dedi.

"Tek Efendim, yabancılar kente iyice yaklaştılar, yürüyüşle ancak bir günlük mesafedeler."

Atahualpa kararlı bir sesle:

324

"İstiyorum ki" dedi, "ihtişamım karşısında eziklik hissetsinler..."

"Bana emirlerini bildir..."

"Boş bir kente girmelerini istiyorum, erkekleri ve kadınları olmayan bomboş bir kente girsinler, yürekleri kaygıyla sıkışsın, akılları cevapsız sorularla bunalsın..."

"Bunun ne zaman yapılması gerekiyor?"

İnka'nın dudaklarından bir öfke haykırışı koptu:

"Ne zaman geleceklerini söylemiştin, beyinsiz curaca? Yarın? O halde, bunun bu gece yapılması gerek."

"Bu gece" diye yineledi curaca.

Atahualpa, gecenin geç saatlerinde, kalmasını ve yanına uzanmasını istedi ondan. Anamaya ilkin onu cariyelerinden biri yerine koymasından korktu. Ama Atahualpa'nın tek istediği konuşmaktı. Onunla içtenlikle, güvenle, bir dere gibi mınldayan bir sesle konuştu, öyle ki genç kız onun, az önce öfkeyle haykıran, Cuzco'da katliam emirleri veren adamla aynı kişi olduğuna inanmakta zorlandı...

Konuşmasına kısa sürelerle üç kere ara verdi, alacakaranlıkta yalnızca soluması işitiliyordu ve Anamaya üç keresinde de onun uykuya daldığını sandı. Kalkmak için her harekete geçişinde, Atahualpa'nın sakin sesini işitti: "Kal, beni bırakma." Bu ses öylesine derinden kaygılı, öylesine hüzünlüydü ki, yüreğini burkuyordu.

Genç kız, artık eskisi gibi yararlı olamamaktan, öteki dünyanın işaretlerini artık görememekten, sözlerini söyleyememekten üzüntü duyduğunu anlattı. Atahualpa yumuşak bir sesle sözünü kesti:

"Senin varlığından başka hiçbir şey istemiyorum, gözleri göl mavisi kız" dedi. "Seni artık yalnızca sen olduğun için seviyorum."

325

Şafak yaklaşırken Atahualpa onu yatakta yalnız bırakıp kalktı ve duyguları karmakarışık, önünde diz çöktü. Ona dokunmadan, hattâ giysisine bile değmeden, bütün vücudunun üzerinden, baştan ayağa, bir çeşit hayvansal tapınmayla dolaştırdı yüzünü; sanki beyaz anacosunun, yılanlı bileziğinin, uzun bacaklarının üzerine ya da ince kalçalarına saklanmış bir sırrı çözmeye çalışmış gibi...

Anamaya heykel gibi hareketsiz durmaya çalıştı; kıpırtısızlığı bozan tek şey soluk alıp vermesiydi. İnka onun bedenindeki gezintisini bitirince, yüzünü onun yüzüne iyice yaklaştırdı.

"Gözlerin" diye mırıldandı, "gözlerin..."

Anamaya gözlerini kapadı, gözkapaklarının üzerinde dudaklarının bir kelebek kanadı gibi hafif okşamasını hissetti.

Gözlerini açtığı anda İnka gitmişti.

326

COMOVİSTA

42

Cajamarca,

15 %asım 1532, Cuma

Tam öğle vaktiydi, buna karşın gökyüzü kurşun siyahıydı.

Birliğin büyük kısmından birkaç dakika önce, vadiye hakim platoya ulaştılar. Atlar, binicilerinin heyecanını sezmişti. Yorgunluğa ve yüksekliğe karşın, taş döşeli yoldan kendiliklerinden ayrıldılar ve biçilmiş otların üzerinde tırıs kalktılar. Grek Pedro, Diego de Molina ya da valinin küçük kardeşi Juan gibi, Gabriel de atına engel olmayı düşünmedi.

Onu biraz sarhoş eden Andlar'ın canlandırıcı havasını derin derin içine çekti. Birdenbire, en küçük bir övünme ya da yarış düşüncesi olmaksızın, atını sertçe topukladı. Hayvan,

sağrısından boynuna kadar ürperdi. Fark edilemeyecek bir ayak hareketiyle, kulaklarını biraz indirerek ve gemini gösterecek şekilde ağzını açarak dörtnala kalktı. Gabriel arkasından bir kahkaha atıldığını ve adının çağrıldığını işitti ama dönmedi; yalnızca, atının dörtnal temposuna ayak uydurmak için eyerin üzerinde hafifçe doğruldu.

Nallar, sıkışmış toprağın üzerinde çınlıyor, yankılanmaları kalbinin kuvvetli çarpışına karışıyordu. Bir agave çiti boyunca ilerledi; derken, taş döşeli yol, bir çeşit kapı oluşturan iki duvar arasına girdi. Ötelerde iri kaya çıkıntılarla beneklenmiş dik bir yamaç vardı. Yer yer, otlayan lama kümeleri görülüyordu; lamalar, atının ilk kişnemesiyle ürküp kaçtılar.

Baş döndürücü yamaca birkaç adım kala, neredeyse dinsel bir ürküye kapılarak, durmak için dizginlere asıldı ve atından indi. Bir evden daha da büyük görünen bir kayaya yaklaştı, taş tutunarak aşağı baktı: Önünde inanılmaz bir görünüm seriliyordu.

Ayaklarının dibinde vadi, ürkütücü bir bulut kütlesini taşıyor-muş duygusu veren bir dağ karmaşasının dik yamaçları arasında kıvrılmış, bir deniz gibi uzanıyordu; genişliği birkaç fersah kadardı. Ve... bir ucundan diğerine çadırlarla kaplıydı!

Geniş bir kanadın tüyleri gibi birbirine geçmiş, zaman zaman bir altın yansımasının kıvılcımlandığı binlerce beyaz çadır vardı. Çadırların tepelerinde bu soluk renkli zemine parlak renkler serpiştiren sancaklar dalgalanıyordu. Dumanlar yükseliyor ve sarı, kalın bulutların altında toplanıp kalıyorlardı. Uzaktan uzağa gürültüler, boru sesleri, haykırımlar, bağırımlar, çağırımlar işitiliyordu...

Hayat dolu, dev bir çadır kentti bu!

"İsa'nın Kutsal Kanı adına!"

Gabriel, arkadaşlarının geldiğini işitmemişti bile; Pedro'nun şaşkınlık ünlemesiyle yerinden sıçradı.

Vadinin karşı yakasında, karşılarındaki dağın eteğinde, bir bataklığa benzeyen şey boyunca yeniden, günün loş aydınlığını delen ışık yansımaları görüldü. İlk tepki, genç Juan Pizarro'dan geldi.

"Altın mı bu? Şu, parladığını gördüğümüz altın mı?" diye sordu tiz sesiyle.

Üç arkadaştan hiçbiri ona cevap vermedi. Ancak soluk alacak kadar güçleri vardı. Yünlü tulumlarından dışarı sızan tere karşı, kasları aynı buz ürpermesiyle katılmıştı.

Daha dikkatle bakınca, çadırların, bir askeri kampın rastlantısal düzeninde yerleştirilmemiş olduğunu fark ettiler; büyük bir özenle çizilmiş, kareler ve dikdörtgenler biçiminde öbeklenmişlerdi. Sokaklarıyla, meydanları ve avlularıyla, gerçek mahalleler oluşturmuyorlardı.

Karşılarına dikilen bu geçici kent, güneye doğru, Cajamarca'yla aralarında, bir duvardan bile daha sağlam, aşılmaz bir bariyer oluşturmuyordu!

328

Orada kendilerini bekleyen askerlerin sayısı kaç bindi acaba?

Yirmi, otuz, kırk bin mi?

Yoksa iki katı mı?

"Tanrım" diye düşündü Gabriel dişlerini sıkarak. "Bize qe-/ linçe... bir avuç adam!"

"Yerleşeceği yeri iyi seçmiş, bu lanet olası İnka" qjye mırıldandı Pedro, Gabriel'in aklından

geçenleri okumuş gibi, "Bizi bu-!, raya davet ederken ne yaptığını iyi biliyormuş!"

"Asıl kente bakın! Asıl kent bu tarafta!" diye bağırarak kayanın '• öte yanına dolanmış olan Diego de Molina.

Şehir tam altlarındaydı, ama sağda, bir yamacın böğrüne > yaslanmış olarak, bataklığın batı kıyısına kadar uzanıyordu. Taştan olduğu gibi, dövülmüş topraktan da yapılmış olan binalar iyi durumdaydı, çatıları yeni ve bakımlıydı. Bununla birlikte, çadırlarla kaplı ovayla kıyaslanınca çok küçük görünüyordu... Birbirine sıkı sıkıya geçmiş on kadar canchadan öteye, fazla bir şey görünmüyordu. Kentle ova arasındaki doğu sınırında uzun, kerpiç bir duvar, ana meydana çevreliyordu.

Çok geniş ve çok boş bir meydana bu.

"Gitmemiz söylenen yer orası" diye homurdandı Gabriel makine gibi. "Ama bizi orada bekliyorlarmış gibi görünmüyor..."

Göğsü ağırılar içinde hızlı hızlı soluyarak düz bir kayaya otur-l du. Karşısındaki sahnenin büyüklüğünü, elinden geldiği kadarıyla, tek bir bakışta kavramaya çalıştı.

Sonunda gelmişti işte!

Orada, bir okyanusu andıran, bilinmeyen bir canavar kadar tehditkâr, aynı zamanda da muhteşem olan bu vadinin karşısındaydı.

Pedro ve Alonso, coşku içinde, onu bekleyen şey hakkında valiyi uyarmaya gitmek için atlarına atlamışlardı bile. Tam bu sırada, Gabriel'in arkasındaki bulutlar birdenbire dağıldı. Ensesine vuran güneş, çadırların beyazlığını da bir ışık seline boğdu.

Güneşin çıkmasıyla birlikte, aşağıdaki vadide garip bir gölge dansı başıyayıverdi. Gölge ormanı çizgi çizgi dilimliyor, dalgalar

329

oluşturuyor, çadırların arasından kıvrılıyor, siliniyor, yeniden doğuyordu; çadırlar, neredeyse kendilerine özgü bir yaşamla canlanmışlardı.

Güneş ışığı demeti geri çekildi sonra, daralıp bir mızrak biçimini aldı. Kente inen yamacın aşağısında, Gabriel'in az önce, yerelması filizleri ve çakılların oluşturduğu kare biçimli bir yeşillikten başka bir şey görmediği yerde, net bir şekil belirdi; saban çizgilerinin ve bitki örtüsünün yumuşak yeşilliğinin üzerinde yüzüyordu. Ana hatları tanıdık bir şekil! Tumbez karşısındayken Sebastian'ın kumlara çizdiğiyle aynı şekil. Omzundaki işaretin aynısı...

Gölge yavaşça hareket etti. Yırtıcı dişlerinin açıldığını, rüzgârda kulaklarının oynadığını gördüğünü sandı. Gözlerinin olması gereken yerde de, iki sarı çakıl taşı vardı.

O zaman gökyüzü bütün ağırlığıyla gözkapaklarının üzerine iniyor ve gözlerini kapatıyormuş gibi geldi ona. Kendini düş gücünün akıntısına bırakan bir çocuk gibi, gözlerini kapadı ve hayvanın düşlerine sıçradığını gördü.

Pizarro'nun eli sarsarak onu hülyasından kopardı.

Sıçrayarak kalktı.

"Muhteşem, değil mi?" dedi vali heyecanla.

Gözleri gururla parlıyordu. Gabriel, bu bakışlarda korkudan ya da kuşkudan en ufak bir iz bile görmedi. Pizarro'nun parmakları, kemiklerini ezercesine omzunu sıktı.

"Seni buraya getireceğime söz vermemiş miydin? Bu sözü vermemiş miydin sana!" diye fısıldıyordu sakalı heyecandan titreyerek. "İşte buradayız, oğlum! İşte geldik sonunda! Hepsi bizim için buradalar ve kim olduğumuzu yakında öğrenecekler!"

Adamlar büyük bir gürültüyle birbiri ardına geldiler; önde Pizar-ro kardeşler, Soto, Benalcazar'la atlılar, onların arkasında piyadeler, daha sonra yaralılar, taşıyıcılar, köleler, kıyı yerlileri... Hepsi kaç kişiydiler ki? Belki on bin. Ya savaşta? En çok iki ya da üç bin.

Karşılarındaki ordu ise bunun on katı, yirmi katı, kim bilir belki de yüz katı...

330

Adamlar soluklarını tutup manzarayı sessizce, seyrettiler. Kimileri kayaların üzerine oturup başlarını ellerinin arasına aldı; kimileri de sakallarını rüzgâra vererek sadece baktı ve ciğerlerini doldurdu. Hepsi susuyordu. Uzak bir tepede, onlara uğursuz bir karşılama selamı gönderircesine boruların uluduğunu işittiler.

Konuşacak ilk kişi, bağırırsak düğümleyen korkuyu itiraf ederdi herhalde. Kimse bunu ilk itiraf eden olmak istemiyordu.

Elçi Sikinchara valiye yaklaştı ve kara gözlerini onun üzerine dikti, ispanyolların büyük cap/tosunun korkusunun tadına varmak istiyordu kuşkusuz. Kendi efendisinin mutlak gücünün sergilenmesi karşısında gözlerini kırıştırdığını görmek isterdi. Ama don Francisco Pizarro, sevimli bir gülümsemeyle Sikinchara'ya döndü:

"Haydi, randevumuza gidelim" dedi rahat bir tavırla.

#

Tepeden henüz inişe geçmişlerdi ki, yağmur yeniden başladı; ince ve düzenli yağıyordu. Kral yolunun eğimi öylesine dikti ki, döşeme taşları atlar için tehlikeli olmaya başlamıştı. Süvarileri atlarından inmek ve hayvanları dizginlerinden çekerek yürüyüşe geçmek için emir verilmesini beklemediler.

Hepsi de vadinin derinliklerine bakmaktan kaçınıyordu. Yerlilerin büyük çadır kentinden ara sıra boru sesleri yükseliyordu. Ama İspanyollar hiçbir şey işitmek için yeterince gürültü yapıyorlardı.

Yerli birliklerinin büyük kısmı dağın tepesinde kalmıştı, ispanyolları yalnızca hizmetkârlar ve taşıyıcılar takip ediyordu. Don Hernando, İnkaların elçisi Sikinchara eşliğinde, güvenilir on piyade ve beş atlıyla önden gitme ayrıcalığını istemişti. Grek Pedro ile Sebastian da, bu öncülerin arasındaydı. Artık köpeksiz ve atsız kalan Moguer de yaya olarak onlara katılmıştı. Gabriel böyle bir lütuf için kimsenin önünde eğilmemişti, dolayısıyla bu şerefe nail olamamıştı. Ama bu durumu önemsememişti; öncülerin iki ya da üç yüz adım arkasında, valinin yanında gitmekten hoşnuttu.

Kral yolunun yanındaki saz ve toprak damlı kulübeler boştu. Tarlalar boştu. Tek bir kadın ya da çocuk sesi bile işitilmiyordu.

331

Mor renkli quinoa sapsarı, yağmurun ağırlığı altında bükülüp kırılıyordu.

Aşağılarda kral yolu daha da daraldı ve eğimi arttı. Burada yokuş öylesine dikleşiyordu ki, bu kesime merdiven basamakları yapılmıştı. Bu noktadan sonra, kulübelerin yerini kerpiç, bazen de taş duvarlı yapılar almıştı. Ama onlar da boştu.

Irmağın homurtusu artık sürekli hale gelmişti. Kuzeydeki tepeler boyunca yayılan ve inka kaplıcalarına kadar uzanan bataklıktan, birdenbire dumana benzeyen kalın bir sis yükseldi. Herkes kuşkuyla başını o yana çevirdi, sonra bunun serin havayla aniden karşılaşan sıcak suların çıkardığı buhardan başka bir şey olmadığını anladılar.

Gabriel, valinin gözlerini yerlilerin kentinden ayırmadığını fark etti.

Kent, yukarıdan görüldüğünden çok daha büyüktü. Vadinin bir kıvrımında, geniş meydanın kenarında sıkışan evlerin ve sokakların arkasında saklı kalan kaleyi gördüler ansızın.

Birlik içgüdüsel olarak durunca don Francisco, Gabriel'e dönerek, uzaktan işitilebilecek kadar güçlü bir sesle,

"Yalnızca bir kaya!" dedi.

Doğruydu bu. Koni biçiminde, yağmur altında koyu sarı ve siyah renklere bürünmüş, üzerine helezon şeklinde dönerek yükselen bir yol yontulmuş bir kayaydı. Tam bir salyangoz kabuğuna benziyordu! Tepesinde dar bir yapı vardı. Don Francisco eldivenli parmağıyla onu göstererek, "İşte" dedi, "İsa'nın Haçını oraya dikeceğiz ve Kutsal Anamız için de bir gül bahçesi yapacağız!" Gülüşmeler olduysa da, çarçabuk kesildi. Birader Vicente Valverde istavroz çıkardı ve mırıldandı:

"Efendimiz sizi işitsin!"

"O beni işitir" diye gülümsedi don Francisco.

332

İlk sokağa girdiklerinde, atların nalları, kusursuz biçimde döşenmiş taşların üzerinde çınladığı anda, yağmur birdenbire doluya çevirdi. Milyarlarca ince, beyaz dolu tanesi miğferler üzerinde tıkdırdı, yanakları ve burunları dondurdu ve yerleri baştan sona beyaza boyadı.

Nihayet girebildikleri büyük meydan da bembeyaz, lekesizdi; tek bir ayak izi bile görünmüyordu.

Geniş bir alandı. Daha önce girdikleri bütün inka kutsal meydanlarından daha büyüktü. "Hattâ İspanya'nın bütün Plaza fíea/lerinden bile daha büyük!" diye düşündü Gabriel, dolunun soğüğünden kaynaklanmayan bir ürpertiyle.

Orası burası kesilerek yamuğa, sonra da üçgene çevrilmiş bir dörtgen gibi, düzensiz bir biçimi vardı.

Adam boyundan daha yüksek ve en azından beş yüz kadem uzunluğunda kerpiç bir duvar, bataklıklardan ayırdığı kentin güney sınırını belirtiyordu. Diğer kenarları, sayısız kapılı muhteşem binalarla çevrilmişti. Her biri iki yüz adımdan geniş, çok büyük binalardı. Ve her zaman olduğu gibi, sol tarafta, yerlilerin tanrılarına tapınmak için gittikleri ve puta tapma ayinleri yaptıkları dev basamaklı bir piramid yükseliyordu.

Dolu, başladığı gibi ansızın kesildi. Kimse yerinden kıpırdamadı. Don Hernando ve öncüleri daha fazla ilerlememişlerdi. Sessizlikte, birader Vicente Valverde'nin mekanik bir şekilde kendi kendine mırıldandığı dua işitiliyordu bir tek.

Ötede, alanın diğer ucunda, geniş vadiye açılan yamuk şeklinde büyük bir kapının yanında bir köpek havlıyordu. Tazı kırması, küçük ve ince, tüysüz denilecek kadar kısa tüylü bir yerli köpeğiydi. Napoli çoban köpekleri ona karşılık verdilerse de, sahipleri tarafından derhal susturuldu.

İkinci vaktiydi. Ancak gökyüzü öylesine bulutluydu ki, vakit sabahın alacakaranlığı gibiydi.

İspanyolların yüzleri asık ve ciddiye. Yalnızca korku değildi bu. Gabriel, artık korkunun

yüzlerini iyi tanıyordu. Adamların yüzlerinde gördüğü şey, dehşete yakın bir duyguydu.

Kuşkusuz, hiçbiri, duvarın öte yanında, köpeğin havlamaya devam ederek kaçtığı vadide, on binlerce yerlinin varlığını aklından

333

çıkarmıyordu. Ama oradaki herkes yüreğinin ta derinlerinde, bedeninde dolaşan kanın her damlasında hissediyordu ki, o gün başka günler gibi olmayacaktı.

Evet, dünyanın bu enleminde, kasım ayındaki bu tuhaf yaz günü, gerçeğin günü olacaktı. Ertesinde, Tanrının dünyasında olduğu gibi, insanların yaşamında da artık hiçbir şeyin aynı kalamayacağı bir gün olacaktı.

Yalnız valinin yüzü değişmemiştir.

Don Francisco, meydana gözden geçirdikten sonra, bir söz, bir işaret bekliyormuş gibi, elçi Sikinchara'ya döndü. Ama ondan hiçbir karşılık gelmedi. Soylu yerlinin kibirli dudakları kıpırdamadı. Gözleri hiçbir şey ele vermedi.

Orada, yüz yetmiş İspanyolun ortasında, hizmetkarlarıyla birlikte, canlı renklerle giyinmiş bir tek o vardı. Dolu tanelerinden bir halıdan yansıyan bu tuhaf kış aydınlığında, altın kulak diskleri, o sırada görünmeyen güneş gibi parlıyordu.

Yüzü kapalı ama dingin, güçlü ve düzgün adımlarla yürüyordu. Bundan etkilenen Gabriel, "Ne kadar soylu bir İspanyol olursa olsun" diye düşündü, "valinin kardeşi onu nasıl küstah ya da gülünç bulabilir? Üstelik en az, geçen günkü görüşmenin hesabının kapatılması için yerli Kralın kampına çoktan gelmiş olması gereken zayıf yüzlü genç efendi kadar tehlikeli olduğu da kuşku götürmez."

Don Francisco, hafif bir mahmuz vuruşuyla atını tırısı kaldırdı ve piramidin dibine kadar ilerledi. Nallar, dolu taneleri üzerinde gıcırda ve iz bıraktı.

Basamakların altına gelince dizginleri çekti. Atını genişçe çark ettirerek, yüzünü hareketsiz duran birliğe çevirirken bağırdı:

"Elçi, Prens Atahuallpa'ya haber verin, Majesteleri Beşinci Charles'ın temsilcisi, onu burada bekliyor. Nereye yerleşeceğimizi bize söyleyin!"

*

Tek Efendi Atahuallpa'nın teni, dolu yağarken aldığı çok sıcak banyonun etkisiyle hâlâ kıpkırmızıydı. O sırada, iç avluya

334

açılan odada, oyma ağaçtan iki direk arasına kurulmuş ince kumaş hamağında dinleniyordu. Yarı kapalı gözleriyle dolunun erimesine, çeşmenin kaynar suyunun buharlaşmasına bakıyordu. İnti Palla onu, dolu fırtınasının hemen arkasından çöken ağır sıcaktan korumak için, yelpazeyle serinletiyordu. Havada, kükürtlü su buharından gelen yoğun bir koku vardı.

Geride, Tek Efendinin eşlerinden bazılarının arasında oturmuş olan Anamaya merak ediyordu: Tek Efendi, banyonun reha-vetiyle uyukluyor muydu, yoksa kendisi gibi o da, az önce vadinin öte yakasından gelişlerini gördükleri yabancıları mı düşünüyordu?

Işık çok kötü, mesafe de çok fazlaydı, bu nedenle de yabancıları iyi seçememişlerdi. Bununla birlikte, konvoyun dağın dik yamacından, yerelması ve quinoa tarlaları arasındaki kral yolundan inişini görebilmişlerdi.

Sikinchara ve Guaypar'ın söyledikleri gibi, çok uzun bir konvoy, büyük bir birlik değildi bu.

Doğanın yumuşak yeşilliğinde, topu topu, gri ve siyah bir kordondan işte. Güneşin Oğlunun canlı renklerini taşımayan bir ayın alayıydı. Vadinin aşağısında sürünen uzun bir solucan gibi, siyah, gri ve donuk renkli bir kafilden başkaca bir şey değildi.

Ama Tek Efendi belki de uyuyordu, çünkü avlunun dışından gürültüler duyulmasının ardından, Guaypar gelip hamağın önünde yere kapandığında tek kirpiği bile kıpırdamamıştı.

Guaypar, Tek Efendinin sormasını bekleyerek bir süre selam duruşunda kaldı. Ama soru gelmeyince, başını kaldırmadan, saygı içinde haber verdi:

"Tek Efendim, Sikinchara'nın gönderdiği ulak geldi. Yabancılar meydana girmişler..."

Atahuallpa bir süre bekledikten sonra sordu:

"Ne yapıyorlarmış?"

"Ushnunun dibinde, cap/tolarının etrafındalar. Bazıları sokaklarda dolanıyor ve gizlenmiş askerleri arar gibi evlere giriyorlar-mış. Sikinchara, onların korktuğunu söylememi istedi." Atahuallpa bu kez gözlerini açtı ve Guaypar'a gülümsedi.

335

çıkarmıyordu. Ama oradaki herkes yüreğinin ta derinlerinde, bedeninde dolaşan kanın her damlasında hissediyordu ki, o gün başka günler gibi olmayacaktı.

Evet, dünyanın bu enleminde, kasım ayındaki bu tuhaf yaz günü, gerçeğin günü olacaktı. Ertesinde, Tanrının dünyasında olduğu gibi, insanların yaşamında da artık hiçbir şeyin aynı kalamayacağı bir gün olacaktı.

Yalnız valinin yüzü değişmemiştir.

Don Francisco, meydanı gözden geçirdikten sonra, bir söz, bir işaret bekliyormuş gibi, elçi Sikinchara'ya döndü. Ama ondan hiçbir karşılık gelmedi. Soylu yerlinin kibirli dudakları kıpırdamadı. Gözleri hiçbir şey ele vermedi.

Orada, yüz yetmiş ispanyolun ortasında, hizmetkarlarıyla birlikte, canlı renklerle giyinmiş bir tek o vardı. Dolu tanelerinden bir halıdan yansıyan bu tuhaf kış aydınlığında, altın kulak diskleri, o sırada görünmeyen güneş gibi parlıyordu.

Yüzü kapalı ama dingin, güçlü ve düzgün adımlarla yürüyordu. Bundan etkilenen Gabriel, "Ne kadar soylu bir ispanyol olursa olsun" diye düşündü, "valinin kardeşi onu nasıl küstah ya da gülünç bulabilir? Üstelik en az, geçen günkü görüşmenin hesabının kapatılması için yerli Kralın kampına çoktan gelmiş olması gereken zayıf yüzlü genç efendi kadar tehlikeli olduğu da kuşku götürmez."

Don Francisco, hafif bir mahmuz vuruşuyla atını tırısı kaldırdı ve piramidin dibine kadar ilerledi. Nallar, dolu taneleri üzerinde gıcırdadı ve iz bıraktı.

Basamakların altına gelince dizginleri çekti. Atını genişçe çark ettirerek, yüzünü hareketsiz duran birliğe çevirirken bağırdı:

"Elçi, Prens Atahuallpa'ya haber verin, Majesteleri Beşinci Charles'ın temsilcisi, onu burada bekliyor. Nereye yerleşeceğimizi bize söyleyin!"

Tek Efendi Atahuallpa'nın teni, dolu yağarken aldığı çok sıcak banyonun etkisiyle hâlâ kıpkırmızıydı. O sırada, iç avluya

334

açılan odada, oyma ağaçtan iki direk arasına kurulmuş ince kumaş hamağında dinleniyordu. Yarı kapalı gözleriyle dolunun erimesine, çeşmenin kaynar suyunun buharlaşmasına bakıyordu. İnti Palla onu, dolu fırtınasının hemen arkasından çöken ağır sıcağın korumak için, yelpazeyle serinletiyordu. Havada, kükürtlü su buharından gelen yoğun bir koku vardı.

Geride, Tek Efendinin eşlerinden bazılarının arasında oturmuş olan Anamaya merak ediyordu: Tek Efendi, banyonun reha-vetiyle uyukluyor muydu, yoksa kendisi gibi o da, az önce vadinin öte yakasından gelişlerini gördükleri yabancıları mı düşünüyordu?

Işık çok kötü, mesafe de çok fazlaydı, bu nedenle de yabancıları iyi seçememişlerdi. Bununla birlikte, konvoyun dağın dik yamacından, yerelması ve quinoa tarlaları arasındaki kral yolundan inişini görebilmişlerdi.

Sikinchara ve Guaypar'ın söyledikleri gibi, çok uzun bir konvoy, büyük bir birlik değildi bu.

Doğanın yumuşak yeşilliğinde, topu topu, gri ve siyah bir kordondan işte. Güneşin Oğlunun canlı renklerini taşımayan bir ayin alayıydı. Vadinin aşağısında sürünen uzun bir solucan gibi, siyah, gri ve donuk renkli bir kafileden başkaca bir şey değildi.

Ama Tek Efendi belki de uyuyordu, çünkü avlunun dışından gürültüler duyulmasının ardından, Guaypar gelip hamağın önünde yere kapandığında tek kirpiği bile kıpırdamamıştı.

Guaypar, Tek Efendinin sormasını bekleyerek bir süre selam duruşunda kaldı. Ama soru gelmeyince, başını kaldırmadan, saygı içinde haber verdi:

"Tek Efendim, Sikinchara'nın gönderdiği ulak geldi. Yabancılar meydana girmişler..."

Atahuallpa bir süre bekledikten sonra sordu:

"Ne yapıyorlarmış?"

"Ushnunun dibinde, cap/folarının etrafındalar. Bazıları sokaklarda dolanıyor ve gizlenmiş askerleri arar gibi evlere giriyorlar-mış. Sikinchara, onların korktuğunu söylememi istedi."

Atahuallpa bu kez gözlerini açtı ve Guaypar'a gülümsedi.

335

"Korku, her zaman korku gibi görünmez, kardeş Guaypar! Ruminahui yapması gerekeni yaptı mı?"

"Bu sabah, şafakta, Tek Efendim. Yirmi bin asker kenti kuşattı. Tepelerin, ağaçların, yüksek otların arkasına gizlenerek görünmez oldular. Yabancılar kapana kısılmış durumdalar. Onları hemen bu gece hint domuzları gibi canlı canlı yakabiliriz, buna karar vermen yeterli!"

"Kana susamışsın sen, Guaypar! Ama neye karar verdiğimizi biliyorsun. Ay Ana, gece savaştığımızı görmek istemiyor, İnti de orucumu bitirmemi istiyor. Bunları yarın yapacağız, inti'nin oğulları için büyük bir bayram, büyük bir gün olacak."

"Senin buyurduğun gibi yapacağız, Tek Efendi" dedi Guaypar biraz da esefle.

"Sikinchara yabancıları bu gece meydanda kalmalarını emretsin. Benim huzuruma çıkıp, saygılarını belki yarın sunabileceklerini haber versin."

Guaypar çekilirken, İnti Palla'nın salladığı yelpazenin bir tüyü Atahuallpa'nın yüzüne hafifçe dokundu. O zaman inka, gözleri ateş saçarak, öfkeli bir homurdanmayla, bir dirseğinin üzerinde doğruldu. İnti Palla bir çığlık atarak dizlerinin üzerine düştü ve hızla geri çekildi. Başka bir carieye onun yerini almak için atılırken, Atahuallpa'nın kıpkırmızı gözleri, dosdoğru ona bakan Anamaya'nın bakışıyla karşılaştı; genç kız gözlerini indirmede. "Bunlar yalnızca insan, değil mi, Coya Camaquen? Atalarımıza saygılarımı sunmak için yakında Cuzco'ya gitmem gerektiği bir sırada Viracocha bana yardım için kimseyi göndermezdi..." Sesi öylesine acı doluydu ki, Anamaya ona cevap vermek için söylenecek söz bulamadı. Onun yanında geçirdiği geceyi düşündü; yoksa bir düş mü görmüştü..? Gabriel, kılıcının ucuyla bir örtüyü itti. Ot ve toprak kokan ılık, geniş bir odaya biraz ışık girdi, içerisi boş görünüyordu.

336

I

Kapı görevi yapan örtünün yeniden düşüp kapanması için bırakmaya hazırlanırken küçük bir gıcırta işitti. Postu kızılımsı bir hint domuzu çanak çömleklerin arasında koşuşturdu, sonra bir ikincisi, derken on tanesi daha bağrıışan fareler gibi ansızın ortaya üşüştü.

Gabriel o zaman karşı köşede bir dal demetiyle yarı gizlenmiş, parlayan bir çift göz gördü. Sonra küçücük bir ayak... ve minicik bir el. Bir çocuk!

Gabriel, huşnutlukla olduğu kadar, duyduğu rahatlamadan da gülümsedi. Kılıcını sol eline geçirdi ve eğilerek mırıldandı:

"Merhaba çocuk."

Çocuk, taş kesilmiş gibiydi. Gözleri kocaman açılmıştı. Yanakları ipeksi, dudakları kadın dudakları gibi düzgün, güzel bir erkek çocuktü. Gür ve siyah saçları, düzgün ve ince yüzünü çevreliyordu.

Gabriel çizmeleri gıcırdayarak, kılıcı mahmuzlarında sakırdarak çömeldi. Sağ elini, eldiveninden çıkarıp uzatarak gülümsedi.

"Korkma" dedi elinden geldiğince yumuşak bir tonda. "Korkma, küçük..."

Kendi sesi, kulaklarına yabancı geldi. Kirli ve hâlâ nemli, içi yünlü kalın tulumu, miğferi, kılıcı, yüzünü gözlerine kadar örten sakalıyla çocuğa nasıl göründüğünü düşünecek zamanı yoktu. Hint domuzları gittikçe daha çok bağırıyor ve dört bir yana koşuşturuyorlardı.

"Korkma çocuk" diye yineledi Gabriel. "Ben senin dostunum..."

Çocuk hiç kıpırdamadığından, Gabriel doğruldu ve elini uzatarak yaklaşmak istedi.

Çocuk o zaman bir kedi gibi, odanın diğer yanına sıçradı.

"Çocuk!"

Ama bir hareket yapamayacak kadar şaşırmış olan Gabriel, çocuğun gözlerini kırptırdığını, son bir cesaretle yumruklarını sıktığını, doğrudan doğruya üzerine daldığını, onu ıskalayan bir yumruk attıktan sonra, kapıdan dışarı süzıldüğünü gördü. Dönüp baktığında koşarak avluyu geçiyordu bile. Bir odun yığınının üzerinden atladı, sur duvarının üzerinden aşarak gözden kayboldu.

337

İç avlu kapısının boşluğunda beliren Sebastian, küçük bir kahkaha attı.

"Canını yakmak istemiyordum" diye somurttu Gabriel eldivenini giyerken.

Sebastian gülmeyi kesti. Göz göze geldiler.

"Küçükken ben de İspanyollardan kaçardım" dedi siyah Sebastian. "Ve çoğu zaman da, dost Gabriel, çok haklıydım!"

"Evet?" diye sordu vali, alana döndükleri zaman.

"Asker filan yok" diye haber verdi Gabriel. "Birkaç çocuk, kadın ve yaşlı..."

"Erkekler yok, savaşılar yok. Yalnızca ıvır zıvır dolu depoların önünde birkaç nöbetçi" diye ekledi Sebastian.

"Sakin görünüyorlar" diye yeniden söz aldı Gabriel. "Kadınlar, biz orada değilmışiz gibi dokumalarına devam ediyorlar."

"Kaç kişiler?" diye sordu Vali.

"Dört ya da en çok beş yüz."

Sebastian sol tarafta, karşılarında yüksek ve güzel bir duvarı işaret etti.

"Saray, burası" diye açıkladı. "Hizmetkârlar var ve iç avlusu diğerleri gibi değil, duvarları boyalı ve taşlara oyulmuş yılanlar var."

"Yılanların canı cehenneme" diye dişlerini gıcırdattı don Her-nando, atı çok sinirliydi. "Gabriel 'Beyefendi' bazı savunma mevzii keşfedebilmiş mi?"

"Orada, yukarda, don Hemando" diye alayı anlamazlıktan gelerek yanıtladı Gabriel. "Kayanın tepesinden bakınca görünüm mükemmel; oradan kent ve ova, hattâ çadırlara ve inkaların konutlarına kadar giden yol bile görülüyor. Yol geniş ve taş döşeli, iki yanı ağaçlık, bataklığa kadar uzanıyor. Biz onları görmeden bize yaklaşamazlar..."

338

r

"Yukardan iyi görüldüğüne kuşku yok" diye homurdandı Moguer. "Bunu anlamak için yukarıya çıkmaya gerek yok."

"Don Francisco" diye söze girdi Kaptan de Soto, "bütün bunlar canımı sıkıyor."

"Ne gibi?"

Soto gözleriyle, gelen yerli ulakların katıldığı elçi Sikinchara'yı işaret ederek, "Hoşuma gitmeyecek kadar çok tuzak kokusu var bunda" dedi ağzının içinden homurdanarak. "Kentinde tek bir savaşçı bile yok! Koca kent bize bırakılmış. Hiçbir şey görmememiz için muhteşem bir gözetleme yeri; öte yanında on binlerce asker bulunan duvarlarla kuşatılmış durumdayız. Hayır, vali, bu hiç hoşuma gitmiyor. Yerlilere ne ad vererseniz verin, ama savaşmayı biliyorlar ve kazanmaya alışıklar... onları hafife almayın."

"Soto haklı" dedi Hernando gönülsüzce. "Bu kuşların nasıl öttüğü biliniyor. Ağzlarında yalan ve kurnazlıktan başka bir şey yok."

"Topu yukarıya yerleştirebiliriz, efendim" dedi Grek Pedro, piramidin tepesindeki platformu göstererek. "Bu bize iyi bir menzil sağlar."

Hepsi birlikte ushunun tepesine ve oraya çıkan dik basamakların yüksekliğine baktılar.

"Evet" dedi sonunda, don Francisco. "Onu oraya gecedten önce çıkarmak için yanına yeteri kadar adam al..."

"Ama bu yetmez" diye gene homurdandı don Hernando, Gabriel'e kötü kötü bakarak. "Bu şaşkın, görülmesi gerekeni görmeyi bilmiyor. Kentin nasıl yerleştiğine bakın, arkasını yamaca dayamış. Oradan, arkadan bize baskın verebilirler, daha biz farkına bile varmadan sokakları istila edebilirler."

"Pekâlâ, kardeşim" dedi don Francisco sakın bir şekilde; Gabriel, uğradığı hakaret karşısında bu kez de sessiz kalmıştı. "Size böylesi uygun geliyorsa, neden gidip gerekenleri kendiniz yapmıyorsunuz?"

Don Hernando ağzının içinde anlaşılmasız bir şeyler homurdandı; atının dizginlerini biraz fazlaca çekiştirince, hayvan dişlerini

339

göstererek yana doğru döndü. Gabriel, sakalının kılları arasında alaycı bir gülümsemeyle gözlerini onun gözlerine dikti. Don Hernando iki, üç atlıya, kendisini izlemelerini işaret etti. Nalları döşeme taşları üzerinde çınlayarak, hızlı tırıs la alanı geçtiler.

Çevrede, adamların bakışlarındaki gerginlik sürüyordu. Kaptanların sinirliliği, dişlerinin arasında gıcırdayan kum gibiydi. Yalnız birader Vicente sakın görünüyordu; içinde büyük bir haç, kutsanmış su ve ayin cübbesi bulunan sandıklarını kontrol etmek için taşıyıcılara doğru uzaklaştı.

Don Hernando ve ona eşlik edenler alandaki kapılardan birinde henüz gözden kaybolmuşlardı ki, tercüman Martinillo, don Francisco'nun atına yaklaştı ve önünde saygıyla eğildi.

"Efendi Sikinchara, Tek Efendi Atahuallpa'dan bir mesaj aldı" diye haber verdi.

"Öyle mi? Pekâlâ nedir?"

"Tek Efendi Atahuallpa, efendi valiye, gece için alana yerleşebileceğini ve kendisinin yarın sabah geleceğini bildiriyor..."

Gabriel, Martinillo'nun ikirciklendiğini sezdi. Genç tercüman gözlerini indirerek sözlerini bitirdi: "Tek Efendi Atahuallpa, kazandığı zaferlerden dolayı, babası Güneşe teşekkür etmek için oruçta olduğunu ve kutsal kaplıcalardan ayrılmadığını söylüyor. Vali Efendiyi nazikçe karşılamak üzere... yarın geleceğini söylüyor."

Elçi Sikinchara'ya doğru dönen don Francisco'nun öfkesi, belki de yapmacık bir öfkeydi. Gabriel onun gözlerindeki kıvılcımlanmada kızgınlık kadar eğlenme de görür gibi oldu.

"Alana yerleşmek mi! Oraya, bulut ve yağmur yüklü göğün altına mı? Olacak şey değil. Elçi! Majestelerinin temsilcisi, kalabileceği güzel ve iyi binalar varken açık havada gecelemez. Ayrıca, boş yere bekletilmekten de hiç hoşlanmaz!"

Martinillo onun sözlerini çevirirken, Kaptan de Soto söze girdi:

"Don Francisco, bana izin verin, İnka'nın kampına kadar gideyim ve bizden ne istediğini öğreneyim."

340

"Bu tehlikeli olur, Soto. Onun insafına kalmış olacaksınız.

"Ağıla kapatılmış sığırlar gibi bu meydanda beklemekten daha tehlikeli olacağını sanmıyorum. Hem sonra bu kampın neye benzediğini de sonunda öğrenmiş olacağız. Tabii bir de şu Atahuallpa'nın..! Yirmi atlı alırım, bizden korkarlar..."

"Sakin onunla konuşurken attan inmeyin. Ama saygılı olun. Onu kızdırmamanız gerek, gene de kararlılığınızı gösterin. Elçiyi de yanınıza alın. Sürekli bizi gözetlemesi hoşuma gitmiyor. Tercüman Felipillo'yu da götürün. Martinillo'dan daha güvenilirmez, ama ondan daha zeki. İnka'yı etkilemek kadar pohpohlamak da gerek, her şeyin barış içinde yürüyebileceğini anlamasını sağlayın!"

Soto gene gülümseyerek onayladı başıyla; sonunda hareketsizlikten kurtulmuş olmaktan hoşnuttu.

Kaptan kendisiyle gidecekleri belirlerken, Gabriel atını valinin atına doğru sürdü:

"Efendim, bir 'şaşkın' olarak, onlara katılmama izin vermenizi istiyorum. Belki orada aramayı bileceğim şeyler vardır..."

Don Francisco kaşlarını çatarak onu süzdü.

"Bana bir at kaybettirmeyin" dedi yalnızca cevap olarak.

Soto'ya doğru döndü ve homurdanarak ekledi:

"Açık havada gecelemeceğimi İnka'ya söylemeyi de unutmayın. Bu çok önemli..."

"Bu ilk tecrübem değil, vali!" diye yanıtladı Soto gülerek. "Gerekeni yapacağım."

Don Francisco, gözleri kaptanın gözlerinde, sakalı söylediklerini boğarak, Soto'nun atının gemini yakaladı:

"Mamafih, Kaptan de Soto, otuz bin yerlinin ortasında ilk kez yalnız ve boynunuz çıplak kalıyorsunuz... Tanrı sizi korusun dostum!"

"Biliyorum" dedi Soto gülümseyerek. "Daima size geri döneceğimi düşünün, don Francisco!"

Gabriel gülümsemesini kendine sakladı...

341

43 Cajamarca, 15 %asım 1532

İkinci ortasında, gökyüzü batıdan doğru açıldı. Yağmurdan pırıldayan vadi, güneşin okşayışıyla ışıldadı. Dağların zirveleri, en derin köşelerine bile yayılan yumuşak ve esnek bir ışıkla aydınlandı. Çayırkuşları ve kerkenezler, bataklıkların sazları üstünde halkalar çizerek uçuşuyor, böcek avlıyorlardı.

Çadır kentin her yerinde, kadınlar çorba ısıtmak ve mısır peksimeti pişirmek için ateşleri canlandırıyorlardı.

Atahuallpa, günün son töreninde çok chicha içmişti. Şimdi yanında yalnızca kadınlar vardı.

Cajamarca curacası ve Güçlü Efendiler, hizmetkârların koşuşturdukları iç avludan ayrılmışlardı. Ortalık sakindi.

Derken, yeni bir ulak koşarak geldi. Guaypar, yabancıların bir subayının atlı bir savaşçılar grubuyla, Tek Efendi Atahuallpa'yı selamlamaya geldiğini ve Sikinchara'nın da onlarla birlikte olduğunu haber verdi.

Bunun üzerine Atahuallpa, banyoların bulunduğu iç avludan çıktı, büyük havuzlu tümseğe tırmanarak kente doğru baktı.

Onların yerini bulmak biraz zamanını aldı. Birden dilini şaklatarak, bataklığın kenarında, yolda ilerleyen küçük siyah noktaları gösterdi.

Anamaya'ya dönerek umulmadık bir yumuşaklıkla:

"Bak" dedi, "ovada ilerleyen kulübeler gibi görünüyorlar."

Gülümsemesi huzur ve sevecenlik doluydu. Yüzü kısa bir an, kızıyla başbaşa kalan mutlu bir babanın ifadesine büründü.

Sonra Guaypar'a döndü:

"Kardeş Guaypar, muhafız alayımı iç avluya getir. Bütün Güçlüleri ve rahipleri de. Her birine tek tek, Güneşin Oğlunun kimsede en ufak bir korku belirtisi görmek istemediğini söyle."

#

Toprak yol, beş kişinin yan yana geçebileceği genişlikteydi. Doğruca bataklığın içinden ovanın diğer tarafına, çadırlara gidiyordu. Ama halkın, onların geçişini görmek için yer yer yolun

kenarlarına yığılmaları için çadırlara kadar gitmeye gerek kalmadı. Yerliler bu kez gizlenmek için hiçbir çaba harcamıyorlardı.

Hiç heyecan ve merak duymuyormuş gibi, bakışları sabit, yüzleri donuktu.

Sofo, Gabriel'e döndü ve ekşi bir yüzle düşüncesini tam olarak ifade etti:

"Her zaman bizden fazla bir şeyler biliyormuş gibi bir havaları var, değil mi?"

Sinirlerinin gergin olmasına karşın adi adımla, mızraklarının sapı çizmelerinin burnunda, elçinin adımlarına uyarak yavaş yavaş ilerliyorlardı. Yarım fersah kadar böylece gittikten sonra, yol birden bir batağa daldı, geriye sazlar arasında daracık bir patika kaldı. Gabriel önce atını sürdü ama hemen durdurdu:

"Çok fazla bulanık" diye açıkladı Soto'ya. "Atların çamura saplanıp kalma tehlikesi var."

"Ya da bacaklarının kırılma riski..." diye yanıtladı Soto.

"Güçlü Elçi şuradaki yoldan geçmemizi öneriyor" diye araya girdi Felipillo.

Elçi Sikinchara onlara gülümsedi ve sazlar arasında çakıllı bir sığılığı işaret etti.

"Herif göz göre göre bizi batağa saplayacaktı!" diye homurdandı Soto ve elçiye takip etme emri verdi.

"Şimdi artık" diye düşündü Gabriel, "zayıf noktamızı da öğrendi. Kaçmak zorunda kalırsak ya da atlarımızı örkütürlerse, bir daha içinden çıkamayacağımız bir banyoya gireriz!"

Son adamın da geçtiği sığılıkta su öylesine duruydu ki, taşların yüzeyi altın pullar gibi pırıldıyordu.

343

Soto, Gabriel'in hizasına geldi. Tek kelime konuşmadan göz göze geldiler.

Aynı şeyi düşünüyorlardı.

#

Kadınlar, Tek Efendiyi giydirme işini tamamladılar.

İç avluda, sıcak su havuzunun çevresinde yerlerini alan askerlerin ayak sesleri duyuluyordu.

Bütün kamp, Tek Efendinin emirlerini yerine getirme telaşı içindeydi.

Subaylar adamlarını, savaştaki gibi, ellerinde topuzlar ve sapanlarla, omuz omuza sıkışık sıralar halinde yerlerini almaları için sıkıştırıyordu. Kral yolunun kenarında, sıcak su ırmağının ve bataklıkların kıyısında bulunanlar, kuzeye doğru kaçamak bakışlar atıyorlardı. Sazların oluşturduğu oynak çitin ötesinde, başlarına gümüş kupalar geçirmiş, yüzleri kılların altında kaybolmuş ve oturuyor oldukları halde, sazların üzerinden görünebildiklerine göre, dev misali adamlar olmalıydı bunlar...

Kadınlar peksimet ve çorba pişirmeyi bıraktılar. Çadırların arasında koşup durmasınlar diye bağırarak, tokatlayarak ya da okşayarak çocuklarını yakınlarında tutuyorlardı. Çocuklar ağlıyorlardı. Yabancıları onlar da görmek istiyorlardı.

Atahuallpa, yabancıların kendisine hediye ettiği gömleğin uzun bir sırtığa bağlanmasını ve cancharun duvarları üstüne, yenilgiye uğratılmış bir düşmanın bayrağı gibi dikilmesini istedi. Sonra çok uzun süredir sessiz duran Anamaya'yı gördü.

"Yanımda dur, Coya Camaquen" dedi, "ve benim gözlerim ol. Yabancıların yüzlerine iyi bak. Belki de hiçbir şey olmadıklarını anlamaları için senin gözlerinin rengini görmeleri yetecek, ne dersin?"

Anamaya bu sözlerde hiçbir alay izi olmadığını sezdi, sadece yorgunluk ve yalnızlık vardı.

344

Bir başka ırmağı daha geçtikten sonra, kampa İnka'nın yerleştiği binaları görecektik kadar yaklaşmışlardı. Yerlilerin çadırları, Cajamarca bölgesinin, ovanın bir kenarından diğerine, göz alabildiğine uzanan beyaz bir çeşit duvar oluşturuyordu, öyle ki, tuhaf koni biçimli kayadan başka bir şey kalmıyordu sanki.

"Kaptan" diye haykırdı konvoydaki adamlardan biri. "Bakın! İnka'nın oturduğu binanın üzerindeki bayrağı bakın!"

Diğerleri gibi Gabriel de gösterilen yöne baktı. Bir sırtığın tepesinde vali tarafından yerli Krala armağan edilen ipek gömleği gördü: Çok hafif esintide belli belirsiz dalgalanıyordu!

Soto küfretti. Mızrağını kaldırarak durmalarını emretti. Feli-pillo'yu çağırdı ve elçi

Sikinchara'nın önden gidip yabancı efendilerin gelişlerini efendisine haber vermesini istedi.

Felipillo duraksadı.

"Haydi, tercüme et, hayvan!" dedi Soto, öfkeden ses tonunu yükselmişti.

Sikinchara, her zaman olduğu gibi, gözünü kaptandan ayırmadan tercümanı dinledi.

Felipillo sustuğunda da, beyaz dişlerini gösteren geniş bir gülümseme belirdi yüzünde. Hiç sesini çıkartmadan, elini kaldırarak bir veda hareketi yaptı ve taşıyıcılara buyruk verdi.

Biraz uzaklaştıklarında Soto, Felipillo'ya sordu:

"Neden öyle gülümsüyordu?"

Tercümanın dudakları da aynı gülümsemeyle gerildi:

"Oh... Çünkü gelişinizi Tek Efendiye bildirmekten büyük onur duyuyor!"

Soto ve Gabriel'in bakışları bir kez daha karşılaştı.

"Biz mi o mu, kim daha iyi yalan söylüyor, yakında öğreneceğiz" diye içini çekti Gabriel.

345

İç avlu kapısından girer girmez, Sikinchara Inka'nın önünde yere kapandı. Bahçeyi başı önünde, gövdesi eğik geçti, havuzun çevresinden dolandı; askerlerin ve Güçlü Efendilerin önünden geçerek, gölgeliğin altında üç ayaklı bir iskemlede oturan Tek Efendinin ardında tekrar ellerininin ve dizlerinin üzerine çökerek yere eğildi.

Alın toprağa ne kadar yakın olursa olsun, bütün gözlerin üzerine çevrildiğini hissediyor, gururdan titriyordu.

"Önüme gel, Sikinchara" diye buyurdu Atahuallpa. "Buraya kadar gelen yabancıların kim olduğunu söyle bana?"

"Otuz adamıyla, cap/tonun bir kaptanı" diye yanıtladı Sikinchara. "Hepsi hayvanlarının üstüne binmişler, mızrakları ellerinde, kalkanları oturdukları şeye asılı. Bu, tetikte olduklarının ve senden korktuklarının işareti, Tek Efendi."

"Ne istiyorlar?"

"Cajamarca alanında kalan büyük capito adına seni davet etmek. Bunu sana, onların dilini konuşan yerlinin ağzından söyleyecekler."

Atahuallpa başka soru sormadı, sustu. Çok fazla banyo ve kükürtlü buharla iyiden iyiye tahriş olduğundan, gözlerinin kırmızılığı bu akşam daha da artmış gibi görünüyordu.

Anamaya, Tek Efendide, Güçlülere de bulaşan bir kaygı sezdi. İç avlunun üzerindeki gökyüzü de kızıla bürünmüştü. İnti'nin altın sarısı renginin kana dönüşmeye başladığı saatti.

Ama gerçekte, kaygıyla ürperen Tek Efendi Atahuallpa değil, kendisiydi, Anamaya'ydı. Belini sıkın, göğsünün üzerine çöreklenen soğukluğu hissedene oydu. Öğleden sonra yağın dolu, içine sızmış ve erimeden kalmış gibi titreyen oydu.

Neden?

Ah! Kutsal İkiz yakınında olsaydı keşke...

Neden yabancılar yaklaştıkça midesinde bir düğümleme hissediyordu? Onlar bir avuçtu, oysa küçük iç avluda bile yüzlerce asker yerlerini almıştı, kampta da binlercesi hazır bekliyordu!

Sikinchara'nın yumuşak ve mağrur sesi sordu:

346

"Emirlerin nedir. Tek Efendi?"

"Onları dinleyeceğiz. Ve yarın, onları öldüreceğiz. İşte böyle!*

Atahuallpa elini aniden kaldırdı ve bir sinek yakalamış gibi yumruğunu sıkı.

Bu hareket hoşuna gitmişti; gülümseyerek daha canlı bir şekilde yeniden yaptı.

"İşte böyle" diye yineledi.

Avluda bir ilk gülüş işitildi. Sonra bir ikincisi.. Ve bir başkası. Ve başkaları. Tek Efendi de güldü.

O zaman Güçlülerin göğüsleri büyük bir kahkahayla sarsıldı, altın kulak tıkaçları sallandı.

Askerler, cariyeler ve hizmetkârlar, ağızları kocaman açık, kahkahaları, kızıla bürünen gökyüzüne sıcak su buharları gibi yükselsin diye, başlarını arkaya atarak güldüler.

Tek Efendi, kızarık gözlerinde kahkaha gözyaşlarıyla, el hareketini bir kez daha yaptı.

"İşte böyle!" dedi.

* Yol, önlerinde birdenbire kesildi.

Bambudan yapılmış, ırmağı geçen dar bir köprüyle yol devam ediyordu. Ancak, bu ırmağın suyu öylesine sıcaktı ki, yer yer fokurduyordu.

Karşı kıyıda, on adım kadar ötede, beyaz çadırlı kamp başlıyordu. Elli kişilik, çok düzgün kareler oluşturan, savaş giysili yerli grupları, mızrakları önde ve sivri uçları yere çevrilmiş, onlara bakıyordu.

Her zamanki gibi, yüzlerinde heyecandan eser yoktu. Ne ufacık bir şaşkınlık, ne de kuşkusuz, en küçük bir korku.

Gabriel, atının boynuna yatarak iki sazın ucunu kesti ve buhar tüten suya attı. Bitkiler kıvrılıp battılar, küçük, siyahımsı kabarcıklar çıkararak, göz açıp kapayıncaya kadar akıntıyla sürüklenip gittiler.

Onu izlemekte olan Soto dişlerinin arasından ısılık çaldı.

347

Süvarilerden biri, toprak kaplı bambu köprüyü göstererek homurdandı:

"Üzerinden geçmek olanaksız. Atların ağırlığına dayanamaz, kesin, pişeriz!"

Kulakları ve boynu kocaman altın tıkaçlarla kaplı, yaşlı bir yerli Efendi, karşı kıyıdan yaklaştı. Diğerleri gibi Gabriel de şaşkınlığını güç gizledi. Yaşlı adamın başını süsleyen olağanüstü tüylerin dışında, tüm bedeni altın kaplıydı; ırmağın akıntısını gösterirken bilekleri, elleri, altın bileziklerin, yüzüklerin ağırlığını hissettiriyordu!

Felipillo onun kısa sözlerini çevirdi:

"Güçlü Efendi biraz daha aşağıdan ırmağı geçebileceğinizi söylüyor. Akıntı orada alçakmış."

Soto, Gabriel'e ve diğer üç atlıya işaret etti:

"Beni izleyin!... Ve sizler" diye ekledi geriye kalanlara dönerek, "altınlara dalıp kalmayın.

Çadırların önündeki askerleri gözden kaçırmayın. Yerlerinden bir santim bile kıpırdarlarsa vargü-cünüzle bağırın ve bize yetişin..."

Geçit, soğuk bir ırmağın sıcak akıntıyla kavuşma yerindeydi. Akıntı yakıcı değilse de, buhar tütecek kadar sıcaktı gene de.

Karşı kıyıda, geniş birkaç taş basamak, İnka'nın binalarına çıkıyordu. Çok düzgün kare biçiminde yerleşmiş iki birlik, yapıların girişini tutmuştu.

Suların anafor yaparak karışmasından ve yükselen kükürt kokusundan rahatsız olan atlar geri geri kaçıyor, ayaklarını yere vuruyorlardı. İlki kadar göz kamaştırıcı altınlarla kaplı birkaç yerli Efendi daha ortaya çıkıp yabancıları izlemeye başladı.

Soto atını geçmeye zorlamak isteyince, hayvan fosurdaya-rak, kızgın bir kişnemeyle şaha kalktı.

Gabriel, mızrağını çizmesinin üzerine dayadıktan sonra atını sakinleştirdi. Don Francisco'yu düşündü: Böyle bir durumda vali atını hiç tereddüt etmeden sürerdi. Üç mahmuz darbesiyle karşı kıyıda olurdu!

Ama tam bunu yapmaya hazırlandığı anda, orada, Yerli Kralın binalarında müthiş bir kahkaha patladı.

348

Havada bir aşağılama gibi yayılarak gelen bir kahkaha tufanı.

Gabriel, arkalarından dolap çevirmekle suçladığı Felipillo'yu kalaylayarak mahmuzlarını, kan çıkarırcasına atının böğrüne bastırdı. Soto da aynı refleksle atını ırmağa sürdü. Diğerleri de onları izledi. Hayvanlar sıcak suyla temas edince duvar üzerinden atıyormuş gibi zıpladılar. Zorlandılar, tekmeler attılar ama geçtiler. Irmaktan çıktıkları zaman, demir nallar taş basamaklarda kıvılcımlar çıkararak çınladı.

Gabriel, karşılarındaki savaşçıların birkaçının yüzünde ilk kez şaşkınlığın izlerini gördü. Ağızlar aralandı, gözler kırıştı.

Soto'ya baktı. Kaptan da görmüştü, başını salladı ve gülmeye koyuldu.

Kısa bir tırısın ardından, İnka'nın avlusuna girdiler.

Kapı girişinin altından geçmek için atlarının yeleleri üzerine yattılar. Ama diğer yana geçer geçmez, sağ elde sıkı sıkıya tuttukları mızrakları, sol elde gerilmiş dizginlerle, eyer kuburluğunda sallanan kılıçlarıyla hemen dikildiler.

Atlar da öyle, kıpırtısız duran asker sıralarının arasından bahçeyi geçerlerken, birden bir tören havasına kapılmış gibiydiler. Kulaklarını dikeyyorlar, gözlerini çevire çevire dizginlerini geriyorlardı. Buhar tüten sıcak su dolu bir havuz boyunca ilerlerken, yoldan kalmış bir öfkeyle fosurduyorlar, ancak gökten inmiş devlerin yapacakları şekilde, ayaklarını taş döşeli yere vuruyorlardı.

Ama buradaki yerlilerden hiçbiri etkilenmiş görünmüyordu.

İspanyollar, İnka Kralını kolayca ayırt ettiler. Bir tek o oturuyordu. En azından on kadın, ayakta ve gözleri yerde, çevresini almıştı. Altın varaklardan yapılmış, kolsuz, uzun bir gömlek giymişti. Kollarının ön kısmı dirseklerine kadar altın kaplıydı. Ama yüzü görünmüyordu.

Önünde iki kadın, yüzünü bir tül gibi gizleyen, desenleri gümüş ipliklerle dokunmuş geniş bir örtü tutuyordu. Yüz hatları ve gözleri görülmüyordu, ama o herkesi görebiliyordu.

349

Gabriel'in seçebildiği kadarıyla, başında bir bant vardı. Alnında ipeksi yünden, koyu kırmızı banda, ince altın kordonlardan bir püskül ve gökkuşağı kadar renkli, kısa, geniş, elmasa benzeyen bir tüy tutturulmuştu.

Balmumundan yapılmış gibi kıpırtısızdı.

Bir titreyiş bile yoktu. Hiçbir şey... Canlı mı, ölü mü olduğu bile sorulabilirdi. Ama tülün, ağzının önüne rastlayan kısmı soluğunun ritmine uygun olarak dalgalanıyordu.

Atlar, havuzun iki yanından gelip buluşarak çok yakınında durduklarında, dizginlerin gerdiği dudaklarını açıp dişlerini gösterdiklerinde bile, hiçbir hareket, bir kıpırtı olmadı.

Bu hareketsizlikte, insanı ürperten bir soyluluk, bir kudret vardı. Gabriel, o ana kadar uzakta tutmayı başardığı korkunun, içine dolduğunu hissetti.

Eyerinin üzerinde dikildi, gözlerini İnka'nın çevresindeki yüzlerde dolaştırdı ve elçi Sikinchara'nın kibir dolu gözlerini buldu. Onun yanında, Moguer'in köpeğini öldürdüğü için kendisine teşekkür eden, tavırları onurlu genç savaşçıyı tanıdı.

Gabriel, selamlamak için başını eğdiyse de, beriki gözlerini bile kırpmadan, bakışlarını ona dikmekle yetindi.

Soto atını bir adım daha ilerletince, Felipillo bir haykırıyla karşı koydu.

"O kadar yakına değil!" diye inledi. "Daha fazla yaklaşmayın!"

Elleri yere yapışık, boynu eğik, atların arasında, diz çökmüş duruyordu.

Soto, Gabriel'e bir bakış attı. Biraz sararmış gibi görünüyordu, ama kararlı bir sesle, "Ben" dedi, "Efendimiz Tanrı ve Majesteleri ıspanyalı İmparator Beşinci Charles tarafından bulunduğumuz bu toprakları tanımak ve İsa'nın dinini öğretmek için gönderilen vali don Francisco'nun bir kaptanıyım..."

Sustuğu zaman müthiş bir sessizlik oldu; havuzdaki suyun fokurdaması işitilebiliyordu.

Göğsü sıkışan Gabriel, mızrağının sapını Felipillo'nun sırtına öyle bir yapıştırdı ki, adam az kalsın yuvarlanacaktı.

350

"Tercüme et! Haydi, çevirsene, eşek herif!"

Felipillo boğuk bir sesle, başı öne eğik, çeviriyi yaptı. Gabriel, onun gerçekte ne söylediğini merak etmekten kendini alamadı!

Soto, kendine güvenini yeniden kazanmıştı bile. Bir bilek hareketiyle atını yana aldı, İspanyol tarzı bir selam verdi ve ekledi:

"Efendimiz Vali, yarın sizi yemeğini paylaşmaya davet ediyor; dostluğunuzu mühürlemek ve size yardım önerisinde bulunmak istiyor, çünkü sizin fetihler yapmaktan hoşlandığınızı biliyor..."

Yalnızca İnka'nın yüzünü kapatan tül kımıldadı.

Sonra, sessizlik artık dayanılmaz olunca, ırmakta onları karşılayan altın kaplı yaşlı adam bir iki söz söyledi.

"İyi" diye çevirdi Felipillo.

"Ne? Ne demek 'iyi'?" diye homurdandı Soto.

"Tek Efendi adına konuşan Güçlü Efendi dedi ki, İyi'."

O zaman Kaptan de Soto, Gabriel'e kısa bir bakış attıktan sonra, doğal soyluluğuyla ağır ağır, sol elindeki eldiveni çıkardı. Yüzük parmağındaki ince altın halkayı alarak sağ elinin iki parmağı arasında tuttu, İnka'ya doğru eğildi ve yüzüğü ona uzattı.

Tül, bu kez bir sesin etkisiyle titredi. Yaşlı soylu, İnka'nın arkasından atılarak Soto'nun eline uzandı, ama kaptan hemen kapattı parmaklarını.

"Hayır" diye bağırdı sinirlenerek. "Sen değil! Bu halkayı efendinin almasını istiyorum."

Tortop olan Felipillo, bu sözleri tercüme etmedi, ama kaptanın sözlerinin anlamı, aksiliği kadar açıktı.

Sessizlikte Soto atını İnka'ya o kadar yaklaştırdı ki, hayvanın kocaman burun deliklerinden çıkan hava, tülü havalandırdı ve krallık bandındaki tüyü salladı. Açık avcuyla halkayı yeniden uzattı.

Sonsuzluk gibi uzayan bir süre boyunca hiçbir şey olmadı.

351

Ardından, hareketlerinin sanki diğerlerininkinden daha yavaş olması zorunluymuş gibi, İnka nihayet kıpırdadı.

Avcunu açarak kolunu uzattı. Halka avcuna düştü. İnka kolunu geri çekti, ama aynı hareketle avcunu iyce açarak elini ters çevirdi.

Halka döşeme taşlarının üzerinde sıçradı ve hafif bir tıngırtıyla yuvarlandı.
Ama Gabriel artık duymuyordu.

m

Neden Tek Efendi ona "gözlerim ol" demişti?

Gördüğü şey, kanını buza çevirmişti.

Gördüğü şey, gözlerini yakıyordu.

Avluya öfkeli şeytanlar gibi dalmışlardı. Bedenlerini dev bacaklar gibi uzatabilen hayvanların kocaman gözleri, uçları tahtadan ve gümüşten ayakları vardı, döşeme taşlarını kırmak istiyorlarmış gibi, durmadan ayaklarını yere vuruyorlardı.

Ve adamlar, bedenlerini çıplak bırakıncasına sıkı sıkı saran elbiseler giymişlerdi. İkinci kat bir deri, ayaklarını ve baldırlarını sarıyordu. Ellerini de ikinci kat bir deri kaplıyordu. Ama bacaklarının gücü, kalçalarının darlığı gözle görülüyordu; omuzları bir yerlininkinden daha genişti.

Ya yüzleri..?

Yüzleri çoğunlukla siyah, bazen de yer yer beyaz kıllarla kaplıydı. Bununla birlikte, içlerinden birinin saçları, sabahın ilk ışığı gibi yaldızlıydı. Dudakları uzun ve kıvraktı. Gümüş başlıklarının altında gözleri canlı ve ısıtılıydı. Gözleri, bir yüzden diğerine kayıyor, nezaketsizce tüm yüzlere bakıyorlardı. Tek Efendiye bile inceler gibi bakmışlardı. Kadınlara bakıyorlar, tek bir hareketle bütün ruhlara girebilirlermiş gibi, gözleri gözlerini arıyordu.

Ve çirkin değillerdi.

Hayır, Sikinchara ve Guaypar'ın söylediği gibi çirkin değillerdi!

Bunlar sadece beyaz adamlardı.

352

Yüzü altın kıllarla kaplı olan yabancıda, burun kanatlarını *"*" reten korkuya varıncaya kadar, yumuşak, kırılğan bir şeyler Var~ di. Burnu ince, dudakları çok kırmızı, uzun ve incecikti, cildi a\Ça~ ka sütü gibi soluk ve çok açık renkliydi...

Gene de bu yüzler... Anamaya'yi dehşete düşürüyordu.

Bu adamların yüzlerinde gördüğü şey, pumanın yırtıcı dişle-riyle karşılaşmaktan daha beterd.

Bu yaratıklarda ve bu yüzlerde gördüğü şey, geçmişine, belleğine aitti.

Çocuk Anamaya'yı hatırladı. On yaşına göre büyük görünen kızı hatırladı. Çok uzun boyu ve soluk teniyle, sıcak ormandaki o küçük köyde, Chiriguano kızlarını güldüren kızı hatırladı.

Düz alnı, çok ince ve çok uzun dudaklarıyla alay edilen kızı anımsadı.

Nihayet Üuito'da acllahuasiöeki anaların ve kızların, gözleri yüzünden aşağıladığı kızı...

O zaman. Tek Efendinin altın halkayı avcundan yere bıraktığı anda, yüzüğün taşlar üzerinde çınlamasının iç avludaki sessizliği doldurduğu anda, Anamaya, sakalı altın yaldızlı yabancıya doğru yüzünü kaldırdı ve o güne kadar hiç kimseye bakmadığı gibi baktı ona.

Ve Anamaya anladı.

!>

Soto'nun sunduğu altın halka, küçümseyen İnka'nın elinden düştüğü zaman, Gabriel döşeme taşları üzerindeki çınlamasını bile işitmedi.

Gördü ve başı döndü.

Mavi gözler.

İnanılmaz mavi gözler.

Giysileri görkemli, altın sırma pelerinli, zengin renkli gömlekli genç yerli kadınların arasında, biraz daha uzun boylu, baştan aşağı beyazlar içinde, belini basit, kırmızı bir kuşak saran bir kız vardı. Ötekilerin tersine, bir çizgiyle özenli bir şekilde ikiye ayrılmış

353

kehribar siyahı gür, kalın telli saçları yoktu. Onunkiler yumuşaktı, omuzlarına ince bukleler halinde dökülüyordu, küçük saç örgüleri sırma ipliklerle örülmüştü; alnını, üzerine kırmızı, mavi, sarı renkte üç kısa tüy takılmış, zümrüt taşlı bir çeşit taç süslüyordu.

Bir de ... şu mavi gözleri vardı.

Ve güzeldi.

Ama Gabriel'in yüreğini yakan, onun yabancı ve benzersiz güzelliği değildi; varlığıydı.

Sevilla'dan buraya kadar, bilinmedik bir dünyanın bu vadisine kadar, bu uzun yolculuğu, onun karşısında olmak için yapmıştı sanki!

Sanki Tanrı, kader ya da rastlantı, yoluna sınavlar yağmakla yalnızca bunu buyurmuştu. Sanki soylu olmamanın utancının, Kutsal Engizisyonun aşağılamasının, don Francisco Pizarro'nun

yorulmaz çılgınlığının o anı gerçekleştirmek dışında bir amacı yoktu! O anda, orada, bu meçhul kızın önünde olmak! iri, gök mavisi gözlü, göl bakışlı, başka bir evrenin kadınının önünde olmak...

Baş dönmesi öylesine şiddetliydi ki, düşmemek için atının yelesine tutunmak zorunda kaldı.

Korkuya kapılmış bir çocuk gibi inlememek için dişlerini sıkması gerekti.

Çevresindeki her şey, onu bu kadından ayıran bir boşluktan, onu umuttan ve bu kadına ulaşmaktan alıkoyan bir boşluktan başka bir şey değildi.

Artık işitmiyor, görmüyordu. Onun kalbini işitiyor, onun gözlerini görüyordu.

Daha rastlar rastlamaz bir yüzün özlemine çekmek mümkün müydü?

Bu yüzün soluğu, bu dudakların yakıcılığı olmaksızın soluk alınamayacağını, tek bir bakışla bilmek mümkün müydü?

Gabriel üşüyordu. Ve ona dokunmazsa ısınamayacakmış gibi geliyordu.

354

Ve sonra, halkanın döşeme taşları üzerindeki çınlaması kesilince büyük bir gürültü koptu, bağırış çağırışlar, nalların şakırtısı yankılandı. Don Hernando Pizarro'nun yüksek ve kaba sesi işitildi:

"Neler oluyor, Soto?"

"Tanrının belası İnka Hazretleri benimle konuşmayı reddediyor. Yalnızca valiyle konuşmak istiyor! Ya siz? Siz burada ne arıyorsunuz?"

Gabriel dönüp bakmadı. Yapamazdı, yapmak da istemezdi. Don Hernando'nun avluya girişiyle, genç kız gözlerini yere indirmişti. Gabriel'in bakışları, onun gür saçlarına ve tacının küçük tüylerine takılıp kalmıştı. İnatla bakması, yüzünü tekrar kaldırmasını sağlayabilirmiş gibi...

"Biliyor, biliyor! O da biliyor olmalı! Başka türlü mümkün değil..."

"Yardıma geldim" diye bağırdı don Hernando. "Kötü durumda olmanızdan korkuyordum.

Sizinle konuşmuyorsa, belki benimle konuşur..."

Gabriel söylenenleri, tanrı bilir nasıl tercüme eden Felip-illo'nun sesini hayal meyal işitiyordu.

Sonra sessizlik oldu; sessizlik ve boşluk... çünkü kız yüzünü kaldırmamıştı.

Bitkin görünüyordu, belki de titriyordu, çünkü dehşete ka-pılmışçasına parmakları kımıldıyor, kasılıyor, kenetleniyordu. "Hayır, biliyor! Korkuyor olamaz! Benden korkması gerekmez! Küçük bir çocukmuş gibi benden korkuyor olamaz!" diye kendi kendine yineliyordu Gabriel.

Don Hernando'nun sesini işittiğinde, bir hareket yapmak, belki de haykırmak üzereydi.

"Şu maymuna söyle, maymun kafasını kaldırsın da kendisiyle konuşulduğunda cevap versin!"

Felipillo çevirmedi. Ama cümlelerin ve söyleniş tonunun çeviriye gereksinmesi yoktu. İnka kımıldamadı, ama çevresindeki bütün soylular bu hakaret karşısında irkildiler ve karıncaların hepsini öldürmeden önce karınca yuvasını seyrederlarmış gibi, gözlerini İspanyollara diktiler.

Gabriel, farkında bile olmadan, atının yularını çekti ve atını çark ettirerek don Hernando'yla çizme çizmeye geldi. Eli kılıcının

355

kabzasını kavramıştı bile, yüzünde öylesine bir öfke vardı ki, valinin kardeşi şakacı bir sırıtişla baktı ve mırıldandı:

"Seni uyandırmak için bir şakaydı yalnızca, bana korkudan donakalmışsın gibi geldi de, mektepli!... Kimin en kuvvetli olduğunu onlara göstermek gerek! Felipillo, Kral Atahualpa'ya benim sıradan bir kaptan olmadığımı, Vali don Francisco Pizarro'nun kardeşi olduğumu söyle. Vali onun dostudur. Onu akşam yemeğine davet ediyor. Cajamarca'da onu bekliyor. Ondan cevap almadıkça, yemek ya da yatmak için harekete geçmeyecek."

Gabriel, İnka'ya dönünce genç kız başını kaldırdı ve yeniden ona baktı.

Gözlerinin mavisi şaşkınlığını söylüyordu.

Hiçbir kadının bakmadığı gibi baktı ona. Çok uzun zaman önce, Sevilla'da, Dona Francesca'nın bile bakmadığı gibi.

Gabriel'e baktı. Gabriel onun saçlarını okşamak istedi, dudaklarına hafifçe dokunmak istedi.

Eğilebilir, kolunu uzatabilir, onu atının sırtına alabilir, ona sarılarak kaynayan ırmağın üzerinden atlayabilirdi...

Bir coşkuya kapılmış gibi kasları kasıldı; acı, bıçak gibi sırtına saplandı.

Ama yumuşak bir duygu, bir bahar gibi doldu içine.

Arzunun yol açtığı baş dönmesinden, onu saran çılgınlıktan sıyrılmak için bir an, yalnızca bir an gözlerini kapadı.

Gözkapaklarını açınca, sırmalı tülü o ana kadar İnka'nın yüzü önünde tutan kadınların büyük bir ihtiyatla tülü kaldırdıklarını fark etti. İnka Kralın geniş, güçlü, tuhaf bir güzelliikteki yüzü görüldü.

Burnu yırtıcı bir kuşun gagasını andırıyordu. Bir küçümseme ifadesiyle bükülmüş ağzı, bir heykel ağzı kadar kusursuzdu. Ama gözleri şaşırtıcıydı. Gözkapaklarının çizgi gibi aralığında, iki kara gözbebeği kanla halkalanmıştı! İnka'nın yüzü, aynı zamanda hem zalimliğin hem de acının gözalıcı maskesiydi sanki.

Gabriel, yanı başında, don Hernando'nun ve Soto'nun şaşkınlığını sezdi.

356

Ama İnka, ağır ağır ve kesin bir sesle konuşmaya başlayınca, mavi gözlü kadının gözden kaybolmuş olduğunu gördü.

İnka yabancılara konuşmuyordu. Yalnızca çevresinde bulunan Yaşlılardan birine hitap ediyor, o da Kralın sözlerini tercüman Felipillo'ya aktarıyordu.

"Yolunuz üzerinde her yerde" diye çevirdi Felipillo, "benim Güçlü Efendilerime kötü davrandınız. Köylerimdeki curaca'lara kötü davrandınız, bana, Güneşin Oğluna, sizin olmayan bu toprakların Tek Efendisine saygısızlık edip onları zincire vurdunuz, onları dövdünüz. Bakire evlerine saygısızca girip kadınları aldınız. Tapınaklardaki altın ve gümüşleri aldınız. Babam Huayna Capac'ın buradaki yaşamında uyuduğu bir saraya girdiniz ve değerli yatakları çaldınız. Denizden itibaren bütün yolunuz boyunca size verilmemiş olanı yediniz, köpekleriniz çocuklarımızla beslendi..."

İnka yabancılardan zalimliğinden uzun uzun söz etti. Bütün öfkesiyle, onların Dört Bucak İmparatorluğundaki barışı bozmaya geldiklerini söyledi.

Sustuğu zaman don Hernando Pizarro, bütün bunların yalanlara dayandığı cevabını verdi. Sesinde büyüklemenin cesareti vardı.

"Vali iyi bir Hristiyandır. Kimseye zarar vermek istemez. O yalnızca kendisine karşı koyanlarla savaştı. Bize barış içinde, gülümsemelerle ve armağanlarla gelince, biz de barış içinde gülümser, armağanlar veririz. Bize saldırılırsa, o zaman elbette savaşırız ve boyun eğmeyen herkesi yeneriz. Hep böyle yaptık ve gerektiği her zaman da böyle yapacağız. Hiçbir korkumuz yoktur, çünkü her birimiz, atının üzerinde, buralıların bütün bir ordusuyla çarpışacak kadar güçlüdür!"

İnka bütün aşağılamasını tükürür gibi güldü.

"Dinlenmek ve kendinize gelmek için atlarınızdan inin" dedi.

"Biz de oruçtayız" diye kendine güvenle cevap verdi don Hernando. "Yerimize dönmeden önce yere ayak basmamaya ant

357

çittik... Yakında gece olacak. Kardeşim valiye bir cevap götürmemiz gerekiyor. Onun ekmeğini paylaşmaya gelecek misiniz?"

İnka'nın gözleri, kanlı halkalar içinde hâlâ gülüyor gibi görünüyordu.

"Bugünü" dedi, "babam Güneşe, anam Ouilla'ya ve yıldırım illapa'ya, yasaya saygı göstermek istemeyen kardeşim Huascar'ı yenmek için bana güç vermelerinden dolayı şükretmekle geçireceğim. Bugün ben de sizin gibi oruçtayım, çünkü sayıları binlerce, binlerce olan ve ancak ben emir verdiğim zaman kımıldayan savaşçıları, büyük savaşlardan zaferle çıktılar..."

Orucum yarın bitiyor. O zaman Güçlü Efendilerimin birkaçıyla birlikte Cajamar-ca'ya gideceğim. Yaklaşan gece için, alanda bulunan büyük binalara yerleşebilirsiniz. Yılanlarla süslenmiş olana girmeyeceksiniz: O benimkidir."

İnka biran sustu, atları ilgiyle inceledi. Sonra ekledi:

"Gitmeden önce kutsal bira içmeniz gerekir, çünkü düşmanım olmayanlara dostluğumu ben böyle söylerim."

Sözlerini henüz bitirmişti ki, iki genç kadın iki göz kamaştırıcı, kocaman altın maşrapayla yaklaştılar. İnka maşrapaların ikisinden de içtikten sonra, biri don Hernando'ya sunuldu.

Soto için de, bu kez gümüş maşrapalarla aynı işlem yinelandı.

İşte o zaman mavi gözlü genç kız, İnka'ya yaklaştı.

O da İnka'ya iki altın maşrapa uzattı. Kral ona kaşlarını çatarak baktı. Yanındaki yaşlılar da, şaşkınlıklarını gizlemediler. Bununla birlikte, İnka hiçbir şey söylemeden maşrapalardan birini aldı, dudakları beyaz ve ekşi köpüğe değerken, genç kız saygı duruşunda bekledi. Sonra döndü ve Gabriel'in atına yaklaştı ve gözlerini onun gözlerine dikerek altın maşrapayı ona uzattı.

Anamaya altın kupayı sunduğu zaman İnti Palla'nın yabancılara tiksinti dolu bakışını görmüştü.

Sikinchara'nın horgörüsünü, Guaypar'ın vahşi kinini, kan ve savaş arzusunu da görmüştü. Tek Efendinin büyük hayvanlara

358

gösterdiği merakı ve onlardan birine sahip olmaktan duyacağı hazı sezmışti.

Atahualpa'nın sesindeki öfkeyi, kurnazlığı ve horgörüğü de anlamışti. Tek Efendinin, yabancıları korkuttuğundan, kendi gücünden, binlerce savaşçısının gücünden ve babası Güneşin desteğinden ne kadar emin olduğunu hissetmişti.

Gel gör ki, Tek Efendi yanılmaktaydı. Anamaya bunu biliyordu.

Bu, yabancılarının başkanının sözlerindeki şiddetten gelmiyordu. Onun yalan söylediği ve yüksekte attığı, sesinden kolaylıkla anlaşılıyordu çünkü.

Bunu sakalı yaldızlı adamın suskunluğundan ve bakışından seziyordu. Yabancı başkan, tercümanın çevirmeye bile cüret edemediği hakaretler yağdırırken, elini silahına götürüşündeki güvenden anlıyordu.

Onda, diğer yabancıların fark etmiyor gibi görüldüğü bir gözüpeklik vardı. Onda, Atahualpa'nın görmeyi bilemediği bir yücelik vardı. Onda, kendi dünyasının bütün gücü vardı.

Bunu, sanki ona dokunmuşçasına hissediyordu. Yabancı, sanki onu soluğunu kesercesine kucaklamış ve tuhaf hayvanının sırtına atıp götürmüş gibi hissediyordu.

Ama burada herkes bundan habersiz gibi görünüyordu.

Tek Efendi de bu gerçeğe karşı kördü!

Bu yüzden, chicha masrapalarından hiçbirinin ona verilmediğini görünce, böyle bir emri olmayan Tek Efendinin gazabından korkmadan, altın kupalardan birini doldurmuştu.

Bunu ona uzattığı zaman şaşkınlığını gördü.

Ellerinin ikinci kat derisini çıkardı; uzun ve beyaz parmakları titriyordu. Hayvanın üstünden ona doğru eğildi; şimşek çakması kadar bir an, kollarına düşecekmiş gibi oldu.

Parmaklarının birbirine dokunmasından özenle sakınmış-lardı.

Genç adam ne kadar da solgundu!

359

Evet, o da o anda genç kızın kollarına düşebileceğini düşünmüştü.

Ve Gabriel, içkinin ekşi tadından hiç hoşlanmamasına karşın, bunu belli etmemeye zorladı kendini. Masrapadaki içecek, sanki genç kızın bakışı ve ruhuymuş gibi, içerken gözlerini yerli kızın mavi gözlerinden ayıramıyordu. Ve sonunda biranın tatlı-ek-şi tadından hoşlandı. Kız, ata çok yakındı; hareketsizdi ve korkmuyordu. Kızın göğsü, dizlerinin hizasına geliyordu; küçücük bir hareket, atını hafifçe yana almak, ona dokunmasına yetecekti.

Kalbi, göğsünü parçalarcasına çarpıyordu.

Bira düğümlenen midesini ısıtmışti. Bütün gözler onların üzerindeydi. Gabriel, inka'nın kanlı gözlerinin ağırlığını üzerinde hissetti.

Boşalttığı masrapayı nihayet geri verdi. Genç kız; bütün masumiyetini bir çırpıda ona sunuyormuşçasına, bütün saflığını onda okumasını istiyormuşçasına, yüzünü arkaya atarak kolunu uzattı.

Gabriel tam o anda, don Hernando'nun sihri bozan sesini işitti:

"İzninizle şimdi gidiyoruz, sizi yarın bekleyeceğiz."

İnka bir çeşit gülümsemeyle başını biraz eğdi:

"İçinizden birisi bu akşam bizimle kalsın, konuğum olsun" diye cevap verdi.

Ve altın baltasıyla Gabriel'i gösterdi.

"Hayır" diye telaşla karşı çıktı don Hernando. "Vali buna izin vermez. Cajamarca'da bizi bekliyor, hepimiz dönmeliyiz. Bizden birini alıyorsanız, öfkesi büyük olur..."

Tek Efendi gülümsedi. Bütün Güçlü Efendiler gülümsediler. Avluya yığılmış bütün askerler gülümsediler.

Hepsi de yabancıların korktuğunu anlamışti.

Yüzleri alayla aydınlanmışti: "Şu büyük savaşçılara bakın hele, öylesine korkuyorlar ki önümüzde hint domuzları gibi kaçıyorlar!" der gibiydiler.

360

Ne ki, don Hernando atını çark ettirirken. Kaptan Soto bağırđı:

"Durun biraz! Konukseverliğinden dolayı Yerliye teşekkür etmemiz gerekmiyor mu? Sanıyorum ki atlarımız çok ilgisini çekti. Hem sonra tabansız olduğumuzu sanmasını istemeyiz, öyle değil mi?"

Çift mahmuz kullanarak, avlunun çevresinde hızlı bir şekilde dönmeye koyuldu. Çok akıllı, iyi eğitilmiş bir atı vardı. Mahmuzla-rıyla ve bilek hareketleriyle, önce adı adımla ileri ve geri gitti, sonra kısa dörtnala kalktı. Nallar döşeme taşlarını büyük bir gürültüyle dövüyordu. Gittikçe daha hızlanarak, kendi çevresinde öyle bir çabuklukla dönüyordu ki, hizmetkârlar ve savaşçılar kenarlara çekildi. Hayvan soluyor, homurdanıyordu; dudaklarının üstünde beyaz köpüklü salyalar belirdi. Sonunda Soto bağıarak atını şaha kaldırdı. O zaman dehşete kapılan yerliler geriye kaçıştılar, kıçlarının üzerine düştüler, paniğe kapılan bazıları avludan dışarı kaçtı. Don Hemando güldü ve hayvanını dörtnala avlunun dışına sürdü. Gabriel son bir kez geriye dönüp baktığında, yerli kızın mavi gözlerini bulamadı, yalnızca İnka'nın alaylı gülümsemesiyle karşılaştı.

Öfkeden deliye dönen Tek Efendi, eşlerin, hizmetkârların, muhafızların derhal avluyu terk etmelerini emretti.

Onu yatıştırmak isteyen Sikinchara:

"Hepsini öldüreceğiz" dedi, "ama hayvanlarını öldürmeyiz. Taşta ateş çıkaran şu metal ayakları hayvanlara takan yabancıyı da öldürmeyiz."

"Hepsini öldürmüş olmalıydık" diye yanıtladı Guaypar yüzünü buruşturarak, "hem de çok uzun zaman önce. Atları da dahil, topunu birden..."

Tek Efendi onları bir bakışıyla susturdu ve Anamaya'ya döndü:

361

"Neden o mağrapayı sessiz yabancıya sundun Coya Camaquen? Ben emir vermemiştim."

Anamaya yere kapandı:

"Bağışla beni, Tek Efendi."

Atahuallpa kaşlarını çatı

Guaypar neredeyse üzülerek:

"Huagayoc'ta çocuğu parçalayan koca köpeği o öldürmüştü, Tek Efendi" dedi.

Sikinchara'nın yüzündeki küçümser ifade sürüyordu. Atahuallpa hafifçe başını salladı.

"Hayvanları hoşuma gitti" dedi ağır ağır. "Ama onlar, anlaşılmasın insanlar."

Sonra kalktı, dönmeden ama Sikinchara'ya hitaben söylediği belli, ekledi:

"Yabancıların hayvanlarından korkmuş olan herkesi bul. Askerlerin önüne götür. Kafaları kesilsin. Burada hiç kimse yabancılardan korktuğunu gösteremez."

362

44

Cajamarca,

15 %psım 1532 gecesı

Atahuallpa'yla buluşmaya giden grup, dörtnala, geniş Cajamarca meydanına döndüğünde, hemen hemen gece olmuştu. Vali don Francisco Pizarro yerinden kıpırdamamıştı. Atının üzerinde, öğleden sonraki dolu, onu sanki orada dondurmuş gibi, kaskatı duruyordu.

Binalara çoktan yerleşmiş olan adamlar, ellerinde meşalelerle, atların gürültüsüne koştular.

Meşalelerin zayıf ışığında yüzleri gölgelerle çukurlaşmıştı.

"İnka bizimle gelmek istemedi, Francisco" diye haber verdi hemen don Hernando, "ama yarın için davetini kabul etti.."

Vali başını sallayarak anladığını belirtti ve sordu:

"Nasıl görünüyordu?"

"Büyük bir prens gibi" diye atıldı Soto.

"Biraz Mağribiye benziyor" diye yumuşattı don Hernando. Taburesinden hiç kalkmadı; başka herkes ayaktaydı. Düşmanlarını çiğ çiğ yemiş gibi, gözlerini kan bürümüş. Ve bütün yerliler gibi küstah."

"Aynı zamanda onurlu da..." diye ekledi Soto. "Yerinin ne olduğunu biliyor."

Don Hernando homurdandı:

"Soto buna onur desin, isterse. Gerçek şu ki, ben oraya varıncaya kadar İnka onunla konuşmadı bile. Ancak benim valinin kardeşi olduğumu öğrenince dili çözüldü..."

Soto sesini çıkarmadı. Don Francisco damdan düşer gibi sordu:

"Kaç kişiler?"

"Çok kalabalık" diye içini çekti don Hemando belirsiz bir hareketle. "Dahası donanımları çok iyi: Mızraklar, sapanlar ve topuzlar. En tehlikelisi de bu!"

Valinin bakışları sorarcasına Soto'nun üzerinde bekledi.

"Sanırım kırk bin. Ve savaşta pişmişler. Yıldızlı ve sivri topuzları oldukça zayıf verdirebilir."

İspanyolların arasında bir mırıldanma dolaştı. Herkes sayıyı tekrarlıyordu: Kırk bin!

Adamlardan hiçbirisi daha önce bu büyüklükteki bir ordu görmemişti.

Birader Vicente, Gabriel'in atına yaklaştı, geminden yakalayarak sordu:

"Yerlilerin Kralına, bizi ona Tanrının getirdiğini söylediniz mi?"

Don Hemando alaycı bir kahkaha koyuverdi:

"Bunu ben söyledim, birader Vicente, hattâ tekrar tekrar. Ama domuz ahırında domuzlara isa'dan söz etmekten farkı yoktu. İnka bize babasının Güneş, anasının da Ay olduğunu ilan etti..."

Birader Vicente başını sallayarak istavroz çıkardı.

"Putatapan soysuz bir soy" diye sürdürdü don Hernando. "Onları sadece Tanrı kelâmıyla yola getirebileceğinizi aklınıza bile getirmeyin."

"Kimseden farkı olmayan erkekler ve kadınlar" diye atıldı Gabriel kuvvetli bir sesle, karanlıkta don Francisco'nun gözlerini arayarak. "Bizim gibi insanlar, efendim. Ve onlar kendi evlerindedeler."

"Mektepli onların içkisinden içti... bir erkek gibi!" diye kahkahayı bastı don Hernando. "Akı başında değil artık!"

364

Ama şakası boşa gitti; sessizlik, enseleri donduran soğuk gibi onu da yuttu. Geceyle birlikte sert bir rüzgâr çıkmıştı. Meşalelerin alevlerini yatırdı ve tıslattı.

Sonunda vali kıpırdadı, atını binaların en büyüğüne doğru sürdü ve hepsinin onu duyması için çok yüksek bir sesle:

"Kendinizi yanıltmayın, kardeşim" dedi. "Gabriel haklı: Onlar da bizim gibi yaratılmışlar.

Cesaretleri de var, beyinleri de. Bunu hesaba katmamız bizim hayrımıza olur."

Akşam rüzgârı, uzaktan boruların ve davulların sesini getiriyordu.

Çadırların altında, korku ve heyecanla birbirlerine sokulmuş uykusuz çocuklar, alçak sesle, lamalardan daha iri olan yarı insan, yarı hayvan yabancıların nasıl gidip geldiklerini, duvarların üzerinden nasıl inanılmaz bir şekilde atladıklarını, gümüş ayaklarıyla nasıl kıvılcımlar saçtıklarını birbirlerine anlatıyorlardı.

Tek Efendi canchadaki odasına çekilmiş ve artık rahatsız edilmemesini istemişti. Banyolar boştu. Kampına tedirgin edici bir dinginlik çökmüştü.

Gece, yatağının yakınında kalmayan diğer kadınlar gibi Ana-maya da, iç avlunun alaca karanlığına geri geri çıkmadan önce saygı selamında durdu. Atahuallpa başını çevirip de bakmadı. Sayısız masrapalar dolusu içtiği chicha, oruç ve yabancılarla karşılaşmanın getirdiği gerginlik, onu tüketmiş benziyordu. Gözleri öylesine kanlanmıştı ki, artık gözbebekleri seçilemiyordu.

Anamaya, sıcak su kaynağının yakınındaki küçük tapınağa gitmeye karar verdi. Ama avlunun eşliğini geçer geçmez İnti Palla karşısına dikildi.

Karanlıkta gözleri parlıyor, dişleri yırtıcıların dişleri gibi ışıldıyordu. Eli, Anamaya'nın bileğini sertçe kavradı.

"Nereye koşuyorsun? Onlara katılmaya mı?"

"Onlara katılmak mı? Sen ne diyorsun?"

365

"Yalan söyleme! Senin ta içini gördüm" dedi dişlerinin arasından İnti Palla.

Anamaya kolunu kurtarmaya çalıştı, ama İnti Palla'nın parmakları, altın bileziği cildine gömercesine daha da sıktı.

"Onlara nasıl baktığını gördüm..."

"Bırak beni" demekle yetindi Anamaya, içinde öfkenin kabardığını hissediyordu.

Ama yüzü kinle çarpılmış İnti Palla, öteki kolunu da yakalayarak, bütün gücüyle itip onu duvara yaptırdı.

"Senin uğursuz olduğunu baştan beri biliyordum!" diye sırtıttı. "Tek Efendi beni hiç dinlemek istemedi. Ama bu sefer beni dinleyecek!"

"Neden söz ettiğini anlamıyorum" diye mırıldandı Anamaya.

İnti Palla onu avluya itti. Anamaya prensesin gücüne karşı dikildi, ama mücadele etmeye kalkışmadı. Havuzdaki kaynar sudan içmiş gibi göğsü yanıyor, içi tutuşuyordu. İşiteceği şeyi önceden biliyordu.

"Sakin, bana büyük ve soylu Coya Camaquen numarası yapma!" dedi İnti Palla neredeyse zafer kazanmış gibi. "Yabancıya nasıl baktığını gördüm. Bir kadın bunun ne anlama geldiğini bilir. Bacaklarının arasında olmasını istediğin bir erkeğe bakar gibi bakıyordun ona!"

"Kes sesini!" diye bağırdı Anamaya.

"Yıllarca sanki senin dostunmuşum gibi yaptım. Çünkü Tek Efendi seni koruyordu. Ama seni gördüğüm ilk günden beri, beni iğrendiriyorsun. O zamandan beri hep biliyorum ki, günün birinde bize ihanet edeceksin."

"Bu doğru değil" diye inledi Anamaya onu iterek.

İnti Palla yumruk yaptığı eliyle ona vurdu. Anamaya yana doğru sendeledi; başı, havuzdan bir adım uzaklıkta, yere düştü. •Kükürtlü suyun kavurucu buharı ciğerlerine doldu.

"Nedenini biliyorum!" diye homurdandı kendini kaybeden prenses.

366

Anamaya yerden doğrulurken, görüntüler ve duygular sel gibi sökün etti: Annesinin gülümsemesi, sevgisini mırıldanan dudakları, yaşlı İnkânın çatlak cildi, gözlerini gözlerine dikmiş bir adamın yüzü ve yaldızlı saçları... kasırga gibi gözlerinin önünden geçti.

"Ben de biliyorum!" diye bağırdı sonunda.

İnti Palla, onun sözlerinden öyle büyük bir şaşkınlığa kapılmıştı ki, kolunu bıraktı. Anamaya'nın dudaklarında anlamlı bir gülümseme belirmiş, üzerine garip bir sükûnet çökmüştü. Mavi gözlerinde sezdiği bir şeylerden ürken İnti Palla, bir adım geriledi.

Anamaya, ne korku ne hayranlık duyarak baktı sahte dostuna ilk kez. Onun kıskançlık ve kinle çarpılmış yüzünü gördü... Onu ilk kez olduğu gibi gördü.

"Biliyorum" diye tekrarladı, "bilmekten de korkmuyorum. Nereden geldiğimi biliyorum, geldiğim yolu biliyorum. Biliyorum ki, babam da bir yabancıydı, o adamlara benzeyen bir adamdı."

Sözlerinin gecenin içinde yankılanışını dinliyordu.

"Bunu gözlerimin önündeki bazı hayallerden, tenimdeki bir duyumsamadan, köyümdeki çocukların söylediği sözlerden biliyorum -yüzü kıllarla kaplı bir yabancı ormandan geldi ve sonra da ormanda gözden kayboldu..."

"Sen de onlar gibisin. Onlar kadar da iğrençsin!"

Anamaya sözünün kesilmesine aldırmayarak devam etti:

"Ama şunu da biliyorum: Bütün hayatım boyunca. Tek Efendi Huayna Capac'ın öldüğü gece kalbime yerleştirdiği emirleri izledim, bana göz kulak olacağına söz verdiği zaman..."

Sustu ve İnti Palla'nın allak bullak olmuş yüzüne baktı.

"Üuito'da bana neden bu kadar çirkin olduğumu sormuştun, hatırlıyor musun? Ben sana aynı soruyu sormayacağım. Senin neden bu kadar çirkin olduğunu biliyorum. Tek Efendinin sana neden artık dokunmak istemediğini biliyorum, neden tenini solumaktan tiksindiğini, bedeninin neden onu iğrendirdiğini biliyorum..."

"Sen delisin!" diye bağırdı İnti Palla, gözleri yaşla dolmuştu.

"İçindeki karanlığı görüyorum, İnti Palla. Yanaklarının düzgün derisinin altında kin ve aşağılık kötülüklerden başka bir şey yok. Gözlerinde gördüğüm, ruhunun çürüyüşü yalnızca..."

367

"Sen bizi mahvetmek için Aşağı Dünyadan gelmiş bir cadısın" diye bağırdı İnti Palla iki hıçkırık arasında; bir ateşten korunmak ister gibi ellerini yüzünün önünde sallıyordu: "Sen bir yabancıydın, kendini onlara verdiğin gibi, bizi de onlara teslim etmek istiyorsun... istiyorsun ki, hayvanlarıyla buraya gelsinler ve bizi çiğnesinler!"

İnti Palla bağıırken Anamaya, ona yaklaşıp kollarını çözmeye çalıştı. Prensес sıcak havuza doğru geriledi.

"Kin seni tüketiyor" diye mırıldandı, "kin selleri, sefil yalanlar..."

"Sen bizim gibi değilsin! Ölmemizi istiyorsun!"

Anamaya tereddüt etmedi. Sert bir hareketle İnti Palla'nın çırpınıp duran bileklerini yakaladı ve kırarcasına sıktı.

İnti Palla gözlerini onun gözlerinden ayırdı ve inledi. Artık gözlerinin derinliklerinde korku ve yüzünde ter vardı; havanın sıcak nemiyile gözyaşları birbirine karışıyordu.

Anamaya garip bir dans hareketiyle, daldırmak ister gibi onu havuza doğru çekti. Prensес bütün gücüyle direndi. Kendini dizlerinin üzerine bıraktı, taşlar bacaklarının ince, duyarlı cildini yırttı. Kanı toprağa ve tere karışıyordu. Kaynar su o kadar yakın-larındaydı ki, sıcaklığını yüzlerinde hissediyorlar, kükürt genizlerini yakıyordu.

Anamaya, yüzünü acıyla buruşturan İnti Palla'nın kollarına daha da kuvvetle bastırarak yanına çömeldi ve onu havuzun korkuluğuna yasladı.

"Planın bu muydu?" diye fısıldadı Anamaya. "Beni kaynar suya atmak mı istiyordun? Benden kurtulmak mıydı dileğin?"

inti Palla artık durmamacasına ağılıyordu.

"Cevap ver bana!"

İnti Palla başını salladı.

"İyi bak" dedi Anamaya.

İnti Palla'nın kollarını bıraktı ve derisini yüzercesine sert bir hareketle altın bileziğini, mevsimler önce inti Palla'nın kendisine armağan ettiği çift yılanlı bileziği çıkardı. Prensesin önünde salladı.

368

"Hatırlıyor musun? O zamanlar korku dolu küçük bir kızıdan başka bir şey değildim, bir orman yaratığıydım; öylesine çirkin ve biçimsizdim ki, ancak alay edilmeye değer görülüyordum... Senin de ötekiler gibi olduğuna inanıyordum... Derken, günün birinde tatlı sözlerinle, gülümsemele odama girdin; bana bu bileziği verirken, dostum olduğumu söyledin... Çok güzeldin ve ben de sana inanmayı öylesine istiyordum ki... Evet, ben de senin dostun olmak istiyordum..."

Bileziği havuza atınca, bir çakıl taşının ya da bir yağmur damlasının çıkaracağı sestten daha güçlü olmayan hafif bir şıptı duyuldu. Kaynayan bir su sütunuyla bir an yüze çıkmasının ardından, parıldayarak battı, sonra da havuzun dibini kaplayan kahverengi ve kırmızı kükürt çiçekleri arasında gözden kayboldu.

Anamaya çevik bir hareketle kalktı. Ölen dostluk, kaybedilen bu mücevherden daha çok ses çıkarmamıştı yüreğinde.

Kıvrılıp kalan ve aralıksız hıçkıran inti Palla'ya dönüp bakmadan uzun gömleğini düzeltti ve gecenin içinde uzaklaştı.

"Efendi Francisco!!"

Hem berber hem cerrah olan, Pancho lakaplı Francisco Lo-peze, diğer İspanyollar gibi meydandaki binalardan birine yerleşiyordu. Kalaydan çanakları, kan alma bisturileri, diş kerpetenleri ve çekiçleri, usturaları, merhemleri ve şifalı ot kavanozları meşin sandık üstüne düzenli bir şekilde çoktan dizilmişti.

Gabriel'in seslenişiyile döndü ve gülümsedi.

"Senin için ne yapabilirim, Gabriel?"

"Benim için, şu sakalımı bir hale yola koyabilirsin."

Berber önce Gabriel'in ifadesiz yüzüne uzun uzun bakarak, şaka yapıp yapmadığını anlamaya çalıştı, sonra da ona eşlik eden Sebastian'ın güleç yüzüne.

"İnka'yı ziyaret etmek onu delirtmiş olmalı!" dedi sonunda.

"Saçlarını da kesmeni istiyor" diye güldü Sebastian göz kırparak.

369

Berber başını salladı.

"Gabriei! Geç oldu. Vali, bir saatten daha kısa sürede toplantıda olmamızı istedi bizden."

"İyi ya, zamanın var işte."

"Hayır yok! Hem sonra, değil mi ya, yarın kendini kesip biçtirmek, kazıtıp yontturmak için istediğin kadar fırsatın olacak!"

"İşte cesur bir erkeğin işareti" diye takıldı Sebastian.

"Hem sakalını neden kestirmek istiyorsun ki?" diye yeniden söze girdi cerrah ciddi bir ifadeyle.

"Sana çok yakışıyor."

"Yanaklarımda rüzgârı hissetmek için."

"Gerçekten mi delisin, yoksa deli taklidi mi yapıyorsun?"

"Pancho, yarın, yeni bir metelik kadar temiz olmak istiyorum. Sakalımı tıraş et, saçlarımı kısalt. Kalan kirimi de ırmakta kaybedeceğim.."

"Madre de Dios! Gecenin ortasında mı? Çevremizde bağrıışan kırk bin vahşinin arasında mı?"

Pancho atıldı, küçük şişelerinden birini aldı ve Aşai Rabbani ayinindeymiş gibi sallayarak,

"Gabriei" dedi. "Şu iksirden üç damla içersen sakınleşir ve uyursun, işte yapman gereken bu!"

Sebastian katıla katıla gülüyordu:

"Sen anlamıyorsun, berber! El senor Gabriei yarın bir hanımla buluşacak."

Gabriei, iri siyaha kuşkulu kuşkulu bir göz attı.

"Bu hanımınızın neye benzediğini bilirim ben" diye bağırdı berber, ekin biçer gibi bir ölüm işareti yaparak. "Hepimizin onunla randevusu var. Ama inanın bana, don Gabriei, sakallı ve kötü kokuyor olmamıza hiç aldırılmaz o!"
"Aptal aptal konuşmayı bırakın, ikiniz de" diyen Gabriei, sandığın üzerinden bir ustura alarak açtı ve keskin tarafını avcuna sürerek kontrol etti, ucunu Francisco'nun karnına dayadı ve yüz-" Madre de Dios: Tanrının annesi, Meryem Ana (ç.n.).

370

lerindeki gülümsemeyi silecek kadar ciddi, alçak bir sesle buyurdu:

"Lütfen beni tıraş et, Pancho, yoksa Peru'nun altınlarının neye benzediğini asla öğrenemeyeceksin."

*

Anamaya, yalınayak, kaynağa kadar koşmuştu. Bütün pisliklerden, onu kirleten bütün sözlerden, yaşadığı bütün o şiddetten arınması gerekiyordu.

Yeniden doğması gerekiyordu.

Yakıcı denebilecek kadar sıcak olan sudan çıktı. Ayın gümüşü aydınlığında ve gecenin serin havasında çıplak bedeninden buhar tütüyordu. Banyo, yanaklarına akan gözyaşlarını silememişti. Beyaz anacosunu giydi, ama mücevherlerinden hiçbirini takmadı. Inti Palla'nın armağanı yılanlı bileziği atmıştı, ama kolundaki kanlı izi hâlâ duruyordu.

Orada, vadinin öte yanında, dağın yamacında, Cajamarca'ya uzanan ve sabah, yabancıların yürüyüş kolunun oluşturduğu gri-siyah tuhaf tırtılın kıvrıldığı kral yolu üzerinde, şimdi sonu görülmeyen bir ateş kordonu vardı. Bunlar sakallı adamlara katılan, boyun eğmemiş binlerce yerlinin meşaleleriydi. Atahuallpa'nın yendiği ve kaybettiği bütün yerlilerdi. Huascar'a bağlı olan ve bugün Tek Efendiden intikam almak için, kinlerini ve silahlarını yabancıların gücüne katmaktan başka çareleri kalmamış bütün yerlilerdi.

Gecenin karanlığında bir altın seli gibi akan ateş kordonu, dağın tepesinden başlayıp kente kadar uzanıyor ve kent surlarını aydınlatıyordu.

Cajamarca öylesine yakın ama öylesine uzaktı!

"Hepsi ölecekler" dedi karanlıktan bir ses.

"Guaypar!"

Genç savaşçı, gövdesi ve bacakları çıplak, yalnızca huara giymiş olarak gecenin karanlığından çıktı. Anamaya, kasları dağ selleri gibi fışkıran güçlü bedenine hayranlık duymaktan kendini alamadı.

371

"Her şeyi işittim" dedi. "Bu kadının yüreğinde yer etmiş kötülüğü bilirim. Ve biliyorum ki, sen ihanet etmedin... asla!"

"Sağol, Guaypar."

"Ama senin o yabancıya, bir babaya bakar gibi bakmadığının da farkındayım..."

Genç kız onun sesindeki acılığı duyumsadı.

"Ve sana, onun da öleceğini söylemek istiyorum."

Anamaya gözlerini kapadı. Kolları, bacakları acıyla gerildi, sırtı kasıldı.

Yabancıнын yüzünün hayali gözlerinin önündeydi. Az kalsın kollarına düşmek üzereyken, içini kızdırılmış bir taş gibi parçalayan bakışı ve baş dönmesi gözlerinin önündeydi.

Yabancıнын çekiciliği, kaynayan bir umut ve yumuşaklık dalgası gibi içini sarmıştı.

Ve şimdi de onun ölmesi korkusu doldurmuştu yüreğini.

"Beni yalnız bırak, Guaypar" diye mırıldandı.

"O ölecek" diye soğukkanlılıkla yineledi savaşçı. "O da, ötekiler de..."

Gecenin içinde uzaklaştı.

Anamaya doğruldu ve Cajamarca'ya arkasını döndü. Villa Oma unutmadıysa eğer, Kutsal İkizin geleceği batıdaki karanlık tepelere baktı.

"Gel" diye kekeledi. "Gel, Kutsal ikiz, yalvarırım gel ve bana yardım et!"

Birader Vicente, duvarlardaki nişlerde duran bütün çömlüklerin, küçük kuklaların, bütün putperest figürlerin kaldırılmasını emretmişti. Onların yerine, altın varaklarla kaplı sütunlu büyük salona hayaletler toplantısı yapılan bir mağara havası veren içyağı mumlar yakılmıştı. Ön tarafta, bir düzine kapı doğruca alana açılıyordu, içeriye giremeyenler oraya yığılmışlardı.

Boş kentte, ellerinde borularla

372

birlikte, tehlike işareti vermek üzere bir avuç nöbetçi kalmıştı. Kale yolu ile piramidin tepesindeki nöbet yerlerinde bekliyorlardı.

Vali, sandıklardan aceleyle yapılmış bir yükseltinin üzerine çıkınca sessizlik çöktü. Don Hernando ve kaptanlar çevresinde dikiliyordu.

Birader Vicente, bir sırığın ucuna bağladığı altın haçı yukarı kaldırdı. Şapkalarını, miğferlerini ya da başlıklarını çıkaran topluluğa doğru üç kez eğdi. Sonra don Francisco'ya döndü ve sakalına bastırabilsin diye bir kez de onun yüzünün çok yakınına doğru eğdi.

Ve hepsi birden istavroz çıkardı.

"Göğün altında ve üstünde olup biten her şey, Tanrının İradesine tâbidir" dedi don Francisco yüksek ve berrak bir sesle. "Bizi kutsal koruması altına alsın ve rehberlik etsin, isa'nın Kutsal annesi de bizi korusun ve bize yol gösterebilir..."

Yüzler gerildi, kimse gözünü bile kırpmıyordu artık. Don Francisco yüzlerini tek tek görebiliyor gibiydi. Sakalı kadar gri yansımalar saçan gözbebekleri, küplere oturtulmuş meşalelerden daha çok ışık saçıyor gibiydi. Eldivenli elini havaya kaldırarak gürledi:

"Ovanın bir ucundan öteki ucuna kadar bizi kuşatmış olan yerlilerin kırk bin kişi olduğunu sanıyorsunuz. Ama hayır!"

Bir kez daha sustu.

"Daha da kalabalıklar. Kuşkusuz iki katı. Seksen bin!"

Güçlerdeki bu korkunç dengesizlik karşısında, aralarından kimilerinin yakınmasını beklemiş gibi sustu.

"Seksen bin! Dört yüze karşı bir! Dört yüz yerliye karşı bir İspanyol! Puna'da kaç kişiydiler? Birkaç yüz! Ya Tumbes'de? Daha fazla değil. Kral Atahualpa bize dostluk sözü verdi ve güzel armağanlar sundu. Bizi bu muhteşem meydanda ağırladı. Ama bütün bunlar bir tuzaktan başka bir şey değil. Daha iyi bir katliam yapmak için bizi burada tutmak istiyor. Ve siz korkuyorsunuz. Karanlığa bakan ve düş gücünü salıveren çocuklar gibi korkuyorsunuz! Korkuyorsunuz, çünkü Tanrıya yeterince inancınız yok! Dört yüze karşı bir! Evet, çünkü Tanrı öyle istedi..."

373

Ve Tanrı öyle istedi çocuklarım, zira onu henüz tanımayanlara Kendi gücünü göstermek istiyor. Tanrı, ırmakları altın akan bu kıtanın yerlilerinin, yeryüzündeki bütün diğer insanlar gibi. Kendi kucağına gelmesini istiyor! Tanrı şöyle diyor: 'Dört yüze karşı bir, işte senin göğüsleyeceğin şey, sen Grek Pedro, sen Alonso, sen Juan, ve sen Benalcazar, Mena, siz, hepiniz..."

Don Francisco'nun uzanan parmağı, boğazlarından tutuyormuş gibi işaret ediyordu adamlarını. Daha güçlü bir sesle gürledi:

"Hepiniz!... Tanrı böyle istiyor, çünkü inancımızı sınamak istiyor, dostlarım! Tanrı, karşılaştığımız bütün güçlülere... ama bütün güçlülere karşın buraya kadar gelmemize izin verdi, çünkü O, Kendi gücünün ve Kendi büyüklüğünün görkemli kanıtı olmamızı istiyor! Yoldaşlarım, kardeşlerim! Tanrı bizi seçti ve bizi kutsadı, çünkü O, içimizde korku değil, O'nun Krallığını cesaretimizle genişletmenin sevinci olsun istiyor!... Yoldaşlarım, gözlerinizi açın, aklınızı açın! Yerliler buraya, bu ovaya seksen bin kişi geldiler, çünkü sizden korkuyorlar! Korktukları için kulaklarımızı sağır eden ve uyumamızı engelleyen bu şamatayı yapıyorlar..."

Sustu; bu kez gülüşmeler sakalları araladı, iki ya da üç kişi kahkaha attı. O zaman don Franciasco Pizarro da güldü ve başını salladı. Sonra sakın bir şekilde ekledi:

"Onların Kralı yarın sabah buraya gelecek. Hizmetkarlarıyla, kanlarıyla kuşatılmış ve incik boncuklarıyla kaplanmış olarak bu meydana girecek. Onun elini, elime alacağım ve bir daha bırakmayacağım. Ve göreceksiniz, seksen bin yerli, küçük parmaklarını bile kaldırmaya cesaret edemeyecekler, işte, yarın olacak şey bu..."

#

Toprak, dağlar ve bulutlar, bir an bile susmamış olan boruların ve davulların gürültüsüyle yankılanıyordu. Ovada yer yer, hiç söndürülmeyen ateşler yakılmıştı. Böylece aydınlatılan çadır kampı, gece karanlığında gündüz olduğundan daha da muazzam görünüyordu. Rüzgâr dinmiş, yerini çiseleyen yağmura bırakmıştı;

374

çisenti, alevlerin üstünde yükselirken ağır bir dans yapan kıvılcımları durduramayacak kadar hafifti.

Ama Anamaya hiçbir şey işitmiyordu. Hiçbir şey görmüyordu.

Gece yarısından bu yana, bir duman bulutu içinde çömeli-yordu. Bu tütsüleri hiçbir rahibin yardımı olmadan, tek başına hazırlamıştı. Kokayı ve chichay\ gizlice getirmiş, tapınak duvarının arkasına, gözlerden uzağa yerleştirmişti.

Birayı içmiş ve dumanı derin derin içine çekmişti.

Artık sadece bekliyordu. Topuklarının üzerinde bir öne, bir arkaya sallandığının bile farkında değildi.

Yalnızdı. Sikinchara tarafından esir edildiği ilk günlerden bu yana, bu kocaman dünyada kendisini hiç bu kadar yalnız ve yitik hissetmemişti. Tek Efendi Huayna Capac ona elini uzattığından bu yana, kendini hiç bu kadar zayıf ve terk edilmiş hissetmemişti.

Ama hâlâ umudu vardı. Başka hiçbir geceye benzemeyen bu korkunç gecede gelmesini ve yardım etmesini bekliyordu. Ona, bütün bu yıllar boyunca desteğini istediği ve elde ettiği genç kıza, yardım etmesini!

"N'olur bana yardım et, yardım et bana!"

Ama yağmur, saçlarına binlerce minik inci ekerek yağıyor, koka yapraklarını ıslatıyor, dumanı ağırlaştırıyor ve acılaştırıyor-du. Öteki dünyadan gelen tek şey, sessizliğin dondurucu soluğuydu.

Silahlı gölgeler fısıldaşarak boş sokaklarda yürüyorlardı.

Cajamarca'nın duvarları arasında her yerde, ovadaki yerlilerin yaptığı cehennemi gürültü yankılanıyordu. Bütün gece bir saatliğine, bir dakikalığına olsun kesilmemişti. Atlar bile uyuyamamışlardı.

Binlerce ateş yakmışlardı, öyle ki gökyüzündeki bütün yıldızların ovaya indiği söylenebilirdi. Ama ispanyollar gözlerini ovaya, çadır kente doğru çevirmiyorlardı artık.

375

"Onlara bakmayın, gözlerinizi kapatın!" diye emretmişti don Francisco Pizarro. "Numaradan başka bir şey değil bunlar. Hiçbir şey işitmek için gerekirse kulaklarınızı gömleklerinizin ucuyla tıkayın."

Vali, grupları kendisi tek tek dolaşıyordu. Elini, çiseleyen yağmurun ıslattığı omuzlara koyuyor, tavsiyeler veriyordu:

"Kılıçlarınızı kuru tutun, çizmelerinizi ve tolgalarınızı yağlayın. Bu, ellerinizi olduğu kadar beyinlerinizi de meşgul eder."

Süvarilere, kaptanlara olduğu kadar piyadelere de uğruyordu. Günün sonunda, büyük Tallane\ birlikleri ile birlikte gelen yerlilerin hazırladıkları mısır ekmeklerini nasıl bulduklarını soruyordu. Onlarla şakalaşarak ve yüreklerinin bakla çorbası kadar sıcak olup olmadığını soruyordu! Sakalının altında ince dudaklarını belli belirsiz aralayarak gülüyor, alçakgönüllülüğünün şaşkın gözlerdeki yansımasını görünce:

"Bu gece, çocuklarım" diyordu, "artık küçük, büyük yok, artık piyade, süvari yok. Tanrının sıcacık avuçlarındayız, yoldaşlarım. Ve benimle gelen herkes bir efendidir artık!"

Uzun kılıcı basamakların çıkıntısına çarpa çarpa, Grek, Sebastian ile Gabriel'in başında durdukları topu denetlemek için piramidin tepesine kadar çıktı. Atış düzlemini doğrudan yola ayarladı. Bir an düşündükten sonra buyurdu:

"Gün ağardıktan sonra, yola nişan almak yararsız. Her şey burada, meydanın içinde olacak. O zaman topun yerini, duvarın sonunda, ovaya açılan büyük kapıya nişan alabilecek şekilde değiştireceksiniz.... Sen Gabriel, sana aşağıda ihtiyacım olacak..."

Meşalenin oynayan alevlerinde Gabriel'in tıraşlı ve temiz yüzü dikkatini çekti. Gülerek ekledi: "Pekâlâ, işte iyi bir düşünce! Büyük gün için temizlenmek..."

Gözleri sevecenlikle parladı, Gabriel'in omzuna vurup Grek ve Sebastian'ı güldürerek:

"Seni yarın yerlilere böyle göstereceğiz" dedi. "Onları etkileyeceksin: Bir melek gördüklerini sanacaklar!"

376

Birden her yan beyaza kesti ve bir çocuk sesi onu çağırdı:

"Anamaya!"

Görünürde hiçbir şey yoktu. Sonsuz bir boşluk vardı yalnızca. Her şey beyaz ve yumuşaktı, ne bir kabartı, ne girinti, ne çıkıntı... dünyadaki her şey sanki yoktan varolan bir kar yığınının altında kalmıştı.

Çocuğun sesi yeniden çağırdı:

"Anamaya!"

Cevap verdiğini sandı, ama kendi sesini işitemedi.

"Korkma" dedi çocuk sesi, "üzülme".

Kim konuşuyor, diye sorduğunu düşündü, çocuğun sesi cevap verdi:

"Seninle olan ve seni terk etmeyen kişiyim. İnsanların dün-yasındayken sevdiğin ve özen gösterdiğin kişiyim."

Bunun mümkün olmadığını düşündü, çünkü onun özen gösterdiği kişi, çoktan ölümün ötesine geçmiş çok yaşlı bir adamdı. O zaman çocuk güldü ve şöyle dedi:

"Ben oyum işte. Sana çocuk halimle geldim. Çünkü dünya tekrar gençleşmekte. Büyük bir pachacuti zamanıdır. Olagelen artık olmayacak. Olacak şey, henüz anne karnındaki çocuk gibi."

Anamaya ertesi gün başlayacak savaşı düşünerek titredi. Çocuk devam etti:

"Eski olan şey kolayca çatlar, çok büyük olan parçalanır, çok güçlü olan gün gelir gücünü yitirir... Büyük pachacuti budur işte. Quipu sicimlerinin üzerindeki sıkı düğümler tek bir düğüme varır. Onun ötesinde sicimler, uzun ve özgür, düğümsüz olarak, ufuklara doğru gözden kaybolurlar. Dünya, yeniden doğmak üzere kendi içine kapanır. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmaz."

Anamaya düşündü: "O zaman hepimiz öleceğiz. Yabancılar bizi öldürecekler." Çocuk, yumuşak bir sesle şöyle dedi:

' Quipu sicimi: Rahiplerin ezber yaparken hatırlanacak her bilgi için düğümler attıkları sicim, ip v.b. (ç.n.).

377

"Kimileri ölür, kimileri büyür. Kendin için hiçbir korku duyma. Ama yılana dönüştürdüğün oğluma özen göster, çünkü o şimdiki zamanın son düğümüdür. Ve yılandan kurtardığın oğluma özen göster. Çünkü o gelecek siciminin ilk düğümüdür."

Anamaya düşündü: Gerçek bir İnka bile olmayan ben, bunu nasıl yapabilirim? Çocuğun okşamasını hissetti ve şöyle mırıldandığını işitti:

"Sen oiman gerektiği gibisin. Korkma, puma sana, gelecek zamanda da eşlik edecek."

*

"Vali dün akşam güzel konuştu" dedi Grek. "Don Francis-co'nun böyle konuşmasından hoşlanıyorum. Ama bu yalnızca bir konuşmaydı, nutuktu. Gerçek zorluklar şimdi başlayacak."

Bulutlara karşın gökyüzünün ağardığı doğudaki dağları gösterdi.

Her üçü de piramidin tepesindeki hafif topun dibinde, soğuktan ve yağmurdan titreyerek oturuyordu. Büyük yerli kampının gürültüsü ancak bir saat önce, bir mucize gibi birdenbire kesilivermişti. Şafağın yakın olduğunu nasıl anlamışlardı? Yakılan binlerce ateş o kadar çok duman çıkarmıştı ki, gözleri ve boğazı yakan ve bulutlar kadar koyu, pis kokulu, kahverengi bir tabaka, bir dağ sırasından ötekine ulaşarak, vadinin üstünde asılı kalmıştı.

"Bire karşı dört yüz" diye yeniden söze başladı Grek yüzünde hafif bir gülümsemeyle. "Neye benzediğini göreceğiz."

"Görecek kadar uzun süre sağ kalmayı başarabilirsen" diye takıldı ona Sebastian. "Ne yazık ki, bu herifler gece vakti hücumla geçmediler. Yoksa benim en azından bir şansım olurdu."

Kaplıcalar tarafında en küçük bir hareketi gözden kaçırmamaya çalışarak bir an sustular.

"Neden saatlerden beri hiçbir şey söylemiyorsun?" diye Gabriel'e sordu nihayet Grek. "Korku, genelde, insanları konuşkan yapar."

Gabriel ona bir bakış attı ve gülümsedi.

378

"Korkuyorum, ama senin sandığın şeyden değil" dedi çok kısık bir sesle.

"Peki, neymiş o?"

Ama Gabriel, dudaklarında esrarlı bir gülümsemeyle sessizliğini korudu. Grek ve Sebastian'ın artık kendisiyle ilgilenmedikleri bir zamanda gözlerini yıldızlara doğru kaldırdı. "Düşümün arkasında bir düş daha varmış, diye mırıldandı kendi kendine, ama ben bunu bilmiyordum."

379

45 Cajamarca, 16 %çsım 1532

Şafakla birlikte, uzun bekleyiş başladı.

Yüreklerde korku vardı, ama kimse bunu kabul etmeyi kendine yediremiyordu. Bronz baltaların keskin kenarlarındaki kan daha kurumamıştı. Yabancıların atının önünden kaçmış olanların ödediği bedeldi bu.

Yüzlerini kaplayan kılların altında, bedenlerini kaplayan derilerin altında, tiksindirici kokularının ardında, bu yabancılar gerçekte kimlerdi? Hayır, kesinlikle tanrı değildiler, insanlardan daha

aşığı, hayvanlardan daha kötüydüler... Neden sözleri önce lama yavrusu kadar nazik ve tatlı, sonra da yılan gibi saldırgandı? Ne istiyorlardı?

Bu sorular dudakların ucuna kadar bile gelemiyordu: Bedeli ölümdü. Bunun yerine örtbas ediliyor, hizmetkârların ve Efendilerin kanını zehirliyor, korkakları felce uğrattıyor ve yiğitlerin alnına kaygıyı işliyordu. Yerliler hazırlanmaya başladılar. Damalı gömleklerini ve gümüş, altın zırhlarını giydiler. İçlerinden bazıları, unutulmayacak bir gün, muhteşem bir zafer beklentisiyle kahkahalar atacak kadar akılsızdı.

Guaypar onlara küçümsemeyle bakıyordu, ama damarlarında öfke kaynıyordu. Ama elinden gelebilecek bir şey yoktu.

Şafakla birlikte, uzun bekleyiş başladı.

Anamaya, kalbi çarparak gözlerini açtı.

Uyulmamıştı ve vücudunun her yanı ağrıyordu. Bu gece onunla konuşan çocuğun sesi, kadim bir kaynaktan gelmişti; anlamı zamanın içinde yitip giden eski bir düştü. Daha önce bildiğini sanıyordu. Şimdiyse hiçbir şey bilmiyordu...

Korkuyordu; tek bildiği buydu.

Bu İnti Palla ve onun tehditlerinin korkusu değildi artık. Daha derin ve acı veren bir korkuydu onu saran.

Güneşin görünmez olması ve bir daha dönmemesi korkusuydu. Gelişini gürültüyle haber veren bir yeni dünyanın doğuşunun korkusuydu.

Çocuğun sözlerinden ve bu sözlerdeki gizin açıklığından duyulan korkuydu... Yılana dönüştürdüğü oğluma özen göster, çünkü o şimdiki zamanın son düğümüdür. Bu Atahuallpa'yı kuşkusuz... Bir yılana dönüştüğüne inandırarak onu Huascar'ın askerlerinin elinden kurtardığı günü nasıl unutturdu? Yılandan kurtardığın oğluma özen göster...

Her şeyden çok da, kendisiyle kulakların duymadığı, ama gözlerinin ve bütün vücudunun anladığı bir dilde konuşan, üzgün bakışlı, altın saçlı yabancından korkuyordu. Şimdiye dek sanki hep onu beklemişti, böyle hissetti.

*

Şafakla birlikte, uzun bekleyiş başladı.

Tek Efendi Atahuallpa orucunu bitirdi.

Uyandı, yiyecek ve içecek istedi. Cajamarca'da bekleyen yabancılara doğru yolculuğunda, ona eşlik etmeye hazırlanan kampın seslerini dinleyerek yedi ve içti.

Sikinchara, Guaypar ve kumandanlar, hamağının önünde yere kapandılar. Onların deyişyle "av" için her şeyin hazır olduğunu söylediler.

"Yabancılar kaçamazlar, Tek Efendi. Kardeşin Huascar'ın ateşten çemberde sıkıştırılması gibi, onlar da meydanın duvarları arasına sıkıştılar. Çıkacak hiçbir yolları yok, ne onların ne de onlara katılan hainlerin."

381

"Şu anda ne yapıyorlar?"

"Hiçbir şey. Meydandaki bir binaya saklandılar. Çevrelerinde korkunun kokusu duyuluyor."

Tek Efendi, kendisi ve Güçlü Efendiler için yeniden içki istedi.

"Silahsız gideceğiz" dedi.

Guaypar'ın şaşırıldığını gördü ve tekrarladı:

"Yalnızca avda gerektiği kadar silahlanarak gideceğiz."

Güçlü Efendiler aynı fikirde olduklarını göstermek için başlarını salladılar. Bakışları, kaplıcaları ve inka'nın binalarını çevreleyen sazların ötesine, Cajamarca'nın duvarlarına doğru kaydı. Ve hepsi de, chicha içerek, bir chacoda, yani av partisinde korkuya kapılan karacalar kadar kolaylıkla tuzağa düştüklerini hâlâ bilmeyen bu küstah adamlara güldüler!

Şafakla birlikte, uzun bekleyiş başladı.

Sarayın en büyük odasında birader Vicente'nin ayinine katıldılar. Soğuğu, korkuyu, çok az uyudukları bu geceyi unutmak için birbirlerine sokuldular ve uzun süredir unuttukları duaları okudular.

Birader Vicente'nin "Kutsal Meryem, Tanrının Annesi..." sözlerini söylediğini işittikleri anda, bakışlarını Pizarro'ya doğru çevirdiler: Gözlerini inançla, coşkuyla göğe kaldırmıştı. Bu kez, onun davranışını alay konusu etmeyi göze alacak bir tek adam bile yoktu.

Ama coşku, aralarında bazılarının işi şakaya vurmasına engel değildi.

Şafakla birlikte, uzun bekleyiş başladı.

Grek Pedro, ushnunun tepesine İspanyolların top olarak nesi var nesi yoksa hepsini yığmıştı: Hafif sahra topuna ek olarak üç

382

küçük topu geceden yerleştirmişti. Yarım düzine tüfekçi de günün ilk ışıklarıyla birlikte onların yanına çıkmış, gece boyunca nemlenen barutlarını kurutuyorlardı.

Aşağıda, alanın çevresinde, binalarda, süvari ve piyadelere yerlerini tek tek bizzat don Francisco göstermişti. Artık İnka'nın keyfini beklemekten başka yapacak işleri kalmamıştı.

Gabriel, piramidin yüksek terasını çevreleyen korkuluğun üzerine oturdu.

Günün ağarmasından bu yana, mavi gözlü kadının yüzünü anımsamaya çalışıyordu. Güneşli, gölgeli bir yolda, dinginlik içinde birbirlerine doğru yürüdüklerini gözünde canlandırmak istiyordu; hafif, sessiz bir öğleden sonra, gülümseyerek birbirlerine yaklaşacaklardı... Onun yaslanması için kolunu uzatması yetecek, gezintileri yalnızca aşk okşamalarıyla sona erecekti.

Okşayışlar yerine, tıraşlı yanaklarına yapışan nemli ve soğuk havayı hissetti. Uykusuzluktan acıyan, hareketsiz gözleri İnka kampındaki büyük curcunadan başka bir şey görmüyordu.

Ateşlerin dumanı hâlâ, dağılmakta olan bulutların altında asılı duruyordu. Sebastian ve Pedro, korkuluğun üstüne oturmak için yanına gelince, mırıldandı:

"Gökyüzünden yeryüzüne düşmüş bir yıldız gördüm. Ve ona gayya kuyusunun anahtarı verildi. Ve o gayya kuyusunu açtı, ve kayadan büyük fırının dumanı gibi bir duman yükseldi ve güneş ve hava kuyunun dumanıyla karardı..."

"Ne sayıklıyorsun sen burada?" diye homurdandı Grek yüzünü buruşturarak

"Hiç. Eski biranı! İncil'in sözleri..."

"Öyleyse onu kendine sakla! İncil'i birader Vicente'den yeterince dinliyoruz zaten. Cehennemin büyük fırınına gelince, bunun için gereken her şey önümüzde duruyor."

"Hey, bakın!" dedi Sebastian parmağıyla İnka'nın binalarını göstererek. "Hareket ediyorlar!

Bakın geliyorlar!"

383

Her yanda kadınlar, çocuklar, erkekler koşuşturup duruyorlardı. Bir yandan da elbise bohçalarını, son odun demetlerini top-luyorlardı. Çadırların içinde hizmetçiler, kurutulmuş lama eti parçalarını, derisi yüzülmüş ördekleri asıldıkları direklerden alıyorlardı... Küçük erkek çocuklar, giyimlerini tamamlamakta olan askerlerin, efendilerin aralarında koşuşturuyorlar, altın zırhlarını takmalarına ya da parlak tüylü başlıklarını bağlamalarına yardım ediyorlardı. Sonra saflar oluşturuldu. Onlar yüzlere dönüştü, yüzler de binler ve binlercesine... Sonunda güneş bulutları dağıtmaya, yüzleri ısıtmaya başlarken, çiğnenmekte olan ovadan -böylesi muazzam bir orduyu alamayacak kadar küçük görünen ovadan-toz bulutu yükseldi.

Nihayet boruların kalın sesli çağrısı, birliklerin kaplıca binaları çevresinde hizaya girmelerini haber verdiğinde, Tek Efendinin büyük tahtirevanı avluya girdi.

İnka'nın altın tahtının müthiş ağırlığını omuzları üzerine almak onuruna sahip olanlar, baştan aşağı maviler giymiş seksen kişiydi. Onların arkasından taşra valisinin ve Cajamarca curacasının bulunduğu diğer iki tahtirevan ile Atahuallpa'nın danışman amcalarını taşıyan iki hamak geliyordu.

Bütün bu hareketliliğe karşın, Anamaya hemen hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey hissetmiyordu. O sabah gözleri neredeyse Tek Efendinin gözleri kadar kırmızıydı; yanakları çökmüş, dudakları çatlamıştı, benzi hiç olmadığı kadar solgun görünüyordu. Otların dumanları gözkapaklarını tahriş etmiş, chicha ağzında acı bir tad bırakmıştı.

Çocuğun sözleri, kafasında sarhoş edici bir girdap gibi dönüp duruyordu. Sesinin yatıştırıcılığına karşın, anlamanın verdiği korku hep ağır basıyordu.

Anamaya şafaktan beri düşünüyordu: Tek Efendiyle konuşmalı mıydı? Babasının nihayet bir çocuk sesi şeklinde onunla buluşmaya geldiğini söylemeli miydi? O zaman ona, şimdiki zamanın son düğümü olduğunu nasıl söyleyecekti? Yabancıları yabani lamalar kadar kolayca ele geçireceğini düşünürken, o

384

günün belki de Dört Bucak İmparatorluğunda "bugün'ün bitip "gelecek'in başladığı gün olacağını nasıl söyleyebilirdi?

İçki sunduğu yabancıların yüzünün, Öteki Dünyalı çocuğun sözleri kadar kafasını meşgul ettiğini nasıl söyleyecekti ona?

Böylesi bir duygunun utancı ne kadar büyük olursa olsun, altın saçlı yabancıya doğru, açıklayamadığı bir şekilde çekildiğini hissettiğini Tek Efendiye nasıl söyleyebilirdi? Evet, bütün korkusuna karşın, yaklaşan günde yüreğini tutuşturan bir umut seziyordu! Ama çocuk, şimdiki zamanın o gün sona ereceğini önceden haber verdiği göre nasıl umut besleyebilirdi ki?..

Tek Efendi tahtirevandaki yerine otururken, genç kız geride kaldı. Katile, ağır ve ölçülü adımlarla yürüyüşe geçerken, o sırrını yüreğine gömdü.

Başını kaldırdığında, tahtirevanın yanındaki Guaypar'ı ve cariyeler arasında sıraya girmiş inti Palla'yı seçti. Her ikisi de bakışlarını ondan kaçırdılar.

Sebastian, Gabriel'e döndü.

"İşitiyor musun?" diye sordu.

Katileden, yas tutan bütün bir kentten yükseliyora benzeyen uğursuz bir ses geliyordu. Yerin derinliklerinden çıkan bir homurtuydu bu. insan sesleri ve boru sesleri değişmeyen, belirsiz, tek bir notada, ölüm ezgisi gibi uzuyordu.

"Ve buna rağmen" diye mırıldandı Gabriel, "dans ediyorlar..."

"Etmemelerini tercih ederdim."

Gabriel, Sebastian'ın çoğu zaman alaycı bir ifadeyle aydınlanan siyah yüzüne baktı. Bu kez şakadan eser yoktu.

"Diğerleri gibi, bunu da şakaya almayacak mısın?"

Sebastian düzgün, bembeyaz dişlerini gösterdi.

385

"Düş kurmaya devam edin, efendim. Bu lanet ülkenin en derin uçurumlarının dibine kadar her yerde güldüğün işitilsin diye çizme boyu pisliğe batacaksın."

Ama artık gülmüyordu.

#

Pizarro ve önde gelen adamları, durumu bizzat görmek için piramidin tepesine çıkmışlardı.

Birdenbire çıkan ve gökyüzünü sislerden, dumanlardan bir çırpıda arındıran güneşten sakınmak için ellerini siper ederlerken soluk soluğaydılar.

Sanki bütün ova kente doğru harekete geçmişti. Yolda, en önde, kırmızı beyaz damalı uzun gömlekler giymiş yüzlerce siluet koşuşturuyor ve sabahtan beri zaten iki kez süpürülmüş yolu süpürüyorlardı. Toz bulutu ne yapacağına karar veremeyen bir buhar gibi yolun üstünde yükseliyor, sonra da kararsız bir rüzgâr tarafından dağıtılıyordu.

Askerlerin göğüslerini kaplayan altın. Efendilerin alınlarını ve bileklerini örten altın, mızraklardaki, baltalardaki, şatafatlı gürz-lerdeki altın, kadınların saçlarındaki altın, -hepsinden de çok-İnka'nın tahtirevanındaki altın, bu toz bulutunun içinden kıvılcım kıvılcım ışıldıyordu... Katile dayanılmaz bir yavaşlıkla ilerlerken, gün ortası sıcaklığında açılan devasa bir kelebek gibi, parlak renkli iki kanat, krallık tahtirevanının iki tarafında yayıldı. İnka Atahuallpa'nın birlikleri, on binlerce asker, bütün ovayı kuzeyden güneye kapladılar. Seksen tahtirevan taşıyıcısıyla aynı hızda, uygun adım, kusursuz ve disiplinli bir düzen içinde, kentin surlarına doğru amansız bir şekilde ilerliyorlardı.

Gabriel soluğunu tuttu. Bu ürkütücü güzelliğe bakmaya do-yamıyordu.

Ve sonra Candia'nın haykırışı işitildi:

"Silahlı olarak geliyorlar! Silahlılar!"

386

İspanyol birliklerini müthiş bir korku sardı. Ama don Hernan-do ve Kaptan de Soto, altın ya da gümüş göğüslüklerin zırh değil yalnızca süs olduğunu söylediler.

Don Francisco emirlerini henüz tamamlamıştı ki, topun kaidesinde ayakta duran Grek Pedro bağırmaya koyuldu:

"Duruyorlar! Tanrı adına, efendim, ilerlemiyorlar artık. Tahtirevan durdu. Hattâ kamp kuracaklarmış gibi görünüyor."

"Lanet olsun!" dedi Pizarro.

Ağzından kötü bir söz çıktığını ilk kez işitiyorlardı.

Barış zamanı her avda yapıldığı gibi. Tek Efendi gölgede dursun diye bir çadır kurulmuştu.

Kendisine bağışladığı bu kova-lamacanın zevki için babası Güneşe şükretmek amacıyla kutsal chicha istedi.

Uzun, yavaş yudumlarla içti; boşalttığı her maşrapada rahipler toprağa chicha döktü, toprak da aynı doymazlıkla içti.

Uzun bir süre, kimsenin ne yapacağını bilemediği bir kargaşa hüküm sürüyor gibi geldi Anamaya'ya.

Yabancılar gönderilmiş olan casuslar gülererek geldiler, sakallı adamların ve hayvanlarının, hint domuzları gibi nasıl meydanın çevresindeki evlere saklandıklarını anlattılar.

Tek Efendi, eğlence olsun diye, bir yabancıнын huzuruna gelmesini istedi. Anamaya, o zaman, gelecek olanın altın sakallı yabancı olması umuduna kapıldı.

"Oraya yalnız gitmeyi kim kabul ediyor?"

Tercümanlar, İnka'nın kampına dönmeyi kesin bir şekilde reddetmişlerdi. Korkuları, hepsininkini bastırarak kadar şiddetliydi. Pizarro, kömür karası bakışlarını tek tek bütün adamlarının üzerinde dolaştırdı. Savaşçılar gözlerini ondan kaçırmaya çalışıyorlardı.

387

"Onun kentin dışında durmasını istemiyorum. İçeri girmesi gerekiyor. Bu akşam onu ele geçiremezsek, hepimiz öldük demektir. Şimdi; kim gitmek istiyor?"

Mırıltılar havayı doldurdu. Umutlarını yok eden korkuydu artık hüküm süren. Kahretsin, gökyüzü kapalı, kahretsin, dağlar yüksek, kahretsin, korku veriyor...

"Ben!" dedi Gabriel.

"Onların dilini konuşuyor musun?"

"Ben onunla giderim.

Konuşan, Aldana'ydı, Extremadura'dan biri... Üst dudağı yarıktı, ispanyolca konuşmakta cimriydi; yerlilerin sert dilini öğrenebilmek için, tercümanlarla, cı/racalarla, hattâ Sikinchara'yla epey zaman geçirmişti.

Pizarro, Gabriel'e döndü.

"Oraya neden gitmek istiyorsun?"

"İstiyorum işte, don Francisco."

Pizarro'nun kara gözleri ruhunun derinliklerine kadar daldı.

"Kendine dikkat et, küçük kardeş."

Gabriel ve Aldana, atlarına binip arkadaşlarının bakışları altında alanı geçerlerken, şu hermanito, küçük kardeş, sözü Gabriel'in kafasında yankılanıyordu.

Sisin içinden don Hemando'nun küçümseyen mırıltısını işitti: "iki seyyar ceset..."

Ama kimsenin bir anlam veremediği dingin bir gülümseyişle gülüp geçti, çünkü kuş gibi hafif bir yürekle, tuhaf yazgısına gidiyordu.

Anamaya, ilk yabancıyı gördü: Kısa, zayıf, kara, top sakalı ağzının üst tarafındaki yarık dudağını tam anlamıyla örtmeyen bir adamdı. Sonra onu gördü: Oydu! Bir şimşek çakımı kadar süre içinde, onun çizgilerindeki inceliği ve düzgünlüğü, bakışındaki

388

soyluluğu ve yumuşaklığı, artık sakalının kapatmadığı boynunun zarif çizgisini seçti...

Baş dönmesinin önüne geçmek için gözlerini kapadı. Tekrar açtığında, bakışlarını yere dikmeye zorladı kendini.

"Efendim vali, akşam yemeğini sizinle yemek istiyor" dedi yarık dudaklı yabancı beceriksizce eğilerek ve kelimeler üzerinde tereddüt ederek. "Sizsiz hiçbir şey yemeyecek. Ve sizi çok sevdiğini söylüyor. Sizinle barış içinde olduğunu söylüyor..."

Genç kız, Atahuallpa'nın sert bir sesle cevap verdiğini işitti.

"İnsanlarının yanına dön. Gece çokmeden önce ve silahsız geleceğimi söyle onlara. Neden silahlı geleyim ki? Ben bu toprakların efendisiyim..."

Havada kahkahalar çınladı.

"Ya altın saçlı adam" diye tekrar söze başladı Atahuallpa küçümser bir tavırla. "Gece boyunca korkudan yüzündeki kılları döken altın saçlı adam, seninle niye geldi? Başkaları sözleri saçıp savururken o hep sessizliğin bekçiliğini mi yapar?"

Anamaya, yüzündeki kanın çekildiğini hissetti. Tek Efen-di'nin gerçekte kendisine hitap ettiğini sezdi; sanki güçlü bir el göğsünü yaracak, kalbini sökecekmiş gibi hissetti.

"Beni anlamıyorsun" diye homurdandı Atahuallpa, "ama gözlerinde korkuyu görüyorum..."

Telaşlanma, sana hiçbir kötülük yapılmayacak... Şimdilik!"

Anamaya nihayet gözlerini kaldırdı. Tek Efendi doğruldu. Ağır adımlarla, açık renk saçlı adama yaklaştı, gümüş değneğini tutmak istedi. Ama yabancı direndi ve esnek bir hareketle sıyrıldı.

Genç kız, kalabalığın şaşkınlıkla ürperdiğini hissetti, ama Atahuallpa hemen bir hareketle onları sakinleştirdi. Artık onu eğlendirmeyen bu oyun karşısında kayıtsız görünmeye çalışarak, dudaklarında bir gülümsemeyle dönüp tahtına oturdu.

Küçük, zayıf yabancı, alaylı gülüşmeler arasında dönmüş, kente yönelmişti bile. Ama açık renk saçlı adam, İnka'nın tam karşısında, hareketsiz duruyordu. Yumuşak denebilecek, ama kararlı bir sesle birkaç kelime söyledi.

389

Sonra genç kıza baktı.

Gülümsedi.

Sonra da kuzenini ziyaret etmiş de dönüyormuşcasına, sakın bir tavırla dönüş yoluna koyulduğunda Anamaya, yüreğini ısıtan bu gülümseme olmadan yaşayamayacağını anlamıştı artık.

#

Gabriel'in bacakları titriyordu.

"Oradan sağ çıkamayacağımızı sandım" dedi Aldana ifadesiz bir sesle.

"Ben de öyle" diye cevap vermek istedi Gabriel, "ben de orada kalacağımızı sandım".

Ama sustu.

Aslında hâlâ orada olduğunu anlamıştı: Orada, ölümünü isteyen bu yabancı insanların arasında, o kızla birlikte...

Dudaklarında sözcükler biçimlendi, söylenmeyen, yüreğinin gizi olarak saklanacak sözcükler...

"Onu seviyorum."

Bulutlara, rüzgâra, dağlara tekrarladı: "Onu seviyorum." Ne mutlu ki, yoldaşları hariç, her şey onu işitti.

"Onlarla işimizi bu akşam bitireceğiz" dedi Atahualpa boğuk bir sesle.

Tek Efendi çok fazla chicha içmişti. Hareketleri de sesi kadar ağır ve yavaştı, gözlerinde her zamanki kudret yoktu. Sabahtan beri tükettiği kutsal chicha küpleri kadar, oruç süresince aldığı sıcak banyolardan da uyuşmuş, sarhoş olmuş gibiydi. Ama çevresindeki kahkahalara karşın, yüzünde, ağzının kıvrımında, sarhoşluktan çok, büyük bir bezginliğin, derin bir hüznün damgası vardı.

Anamaya, boğazının düğümlendiğini hissetti. Tek Efendiye karşı bir şefkat dalgası kapladı yüreğini. Bir elin parmakları kolunun

390

üzerinde kapandığı anda, Atahualpa'nın ayaklarına kapanmak için atılmak üzereydi.

Sıçrayarak döndü. Guaypar'ın ciddi ve asık yüzüyle burun buruna geldi.

"Seni gördüm" dedi sahte bir yumuşaklıkla.

"Ne demek istiyorsun?"

"Seni gördüm" diye yineledi. "Daha fazlasını söylemem gerekmez. Dün akşam sana söylediğim şeyi hatırlıyor musun?"

Anamaya kızardığını hissetti, gözlerini indirdi.

"Şimdi, kral yolunda Ruminahui'yi bulmaya gidiyorum" diye ekledi Guaypar. "tek Efendi durumu hafife alıyor gibi görünebilir, ama durum görüldüğü gibi değil. Biraz sonra Cajamarca yolunu tutacak ve meydana gireceksiniz. Yabancılar korkup kaçacaklar, ama biz onları bekliyor olacağız. Bu dünyada ya da bir başkasında yıkım işini tamamlamak üzere bir daha asla dönmesinler diye bu soyu yok edeceğiz... Dikkatli ol, Coya Camaquen\ İhtiyatlı ol. Ve mavi gözlerin, yabancılara bilmemeleri gereken şeyi söylemesin."

"Bazılarında yaylar var, bazıları da beş ayak uzunluğunda, ucu ateşte sertleştirilmiş mızrak taşıyor."

"Bunu zaten biliyoruz" dedi Pizarro.

"Uzun gömleklerinin altında gizlenmiş silahlar ve zırhlar var" diye ekledi Aldana.

"Hangi silahlar?"

"Kuşkusuz, sapanlar, belki topuzlar..."

Pizarro küçümsercesine gülümsedi. Korkuyu elinin tersiyle süpürdü.

"Kralları geliyor mu? Beni ilgilendiren tek şey bu."

"Bana geleceğini söyledi" diye cevap verdi Aldana; sesi biraz müteredditti.

Daha güvende olmak için, vali yeni emirler verdi: Atların ve süvarilerin alan çevresindeki binalara kapanmalarını, eyerlere

391

çingiraklar bağlanmasını istedi. Piyadelerin aynı anda dört bir yandan fırlayacak şekilde diğer binalara gizlenmelerini, herkesin yünle beslenmiş pamuklu tulumlarını giymesini ve silahlarını el altında tutmalarını buyurdu...

"Ama hepsinden önemlisi" diye bağırdı iyi duyulması için, "Kralı canlı yakalamamız gerek. Geldiklerinde meydan, bir elin sırtı gibi çıplak olmalı. Hiçbir şeyden kuşkulanamaksızın alana girmelerini bekleyeceğiz. Tek bir nöbetçi bile istemiyorum. Ve siz, yukarıda, piramittekiler, hepinizin korkuluğun arkasına gizlenmenizi istiyorum. Onlar buraya geldikleri zaman, ben emir verinceye kadar arkebüz ateşi yok, ok atmak yok... Ben 'Santiago' diye bağırınca herkes saldıracak..."

Kaplıcalardan gelen yoldan alana girmek için, tahtirevanın geçebileceği kadar geniş yalnızca bir tek kapı vardı. Buraya akan kalabalık alayın sonu görünmüyordu. Önce hizmetkârlar sükun etti, sonra inka'yı taşıyan Efendiler, daha sonra da curacaları taşıyan tahtirevanlar, onların arkasından da hamaklar, kadınlar.

Savaşçılar mızrakları, teberleri, baltalarıyla surun dışında kaldı.

İnka alayı alana dolunca, aralıksız çalan borular ve davullar birdenbire sustu.

Tek Efendi kolunu kaldırdı ve bu tek hareketiyle sesleri, mırıltıları, hattâ rüzgârı bile susturdu.

Alanda tek bir yabancı yoktu.

"Neredeler?" diye sordu Atahuallpa.

"Korkmuyoruz." Altın saçlı yabancı böyle demişti, Anamaya bundan emindi. Genç kız tahtirevana yaklaşmak, Sikinchara'nın baştan beri söylediği sözlerin asılsız olduğunu açıklamak istedi. Ama kalabalık öylesine yoğundu ki, aralarından sıyrılıp geçemedi.

Ağzını açtı, ne var ki, haykırışı kalabalıktan yeniden yükselen şarkılarla boğuldu.

392

"Yüreğinizi" dedi Pizarro, "bir kale haline getirmelisiniz, çünkü başka bir şeyiniz yok..." Alçak sesle konuşmuştu, ama hepsi işitti.

Daha önce, gözleri dalmış, İspanya topraklarının doğdukları köşesini ani ve şiddetli bir özlemle hatırlayan, üst üste sıkışmış atlıların ve piyadelerin birbirlerine omuz atarak sinirli sinirli güldükleri ya da sustukları meydandaki bütün binalarda söylediği sözleri orada, sarayda da, kelimesi kelimesine tekrarlardı.

"Tanrının yardımından başka bel bağlayabileceğiniz bir şey yok; O, hizmetinde olanlardan tehlikeli anlarda yardımını esirgemez. İhtiyacınız olan cesareti bulacaksınız: Tanrı bizim yanımızda savaşacak."

Bazılarının gözlerinde yaşlar vardı, ama eldivenlerin içinde yumruklar sıkılıyordu.

"Kendinizi koruyun" diyordu hep yumuşak bir sesle, "zamanı gelince, kendinizden emin ve hırsla düşmana saldırın. Süvariler, siz tahtirevana varan en kısa yolu izleyin, yalnız dikkat edin, atlar sıkışıp birbirinin önünü kesmesin. Ben, piyadelerle arkadan geleceğim... Benden önce hiç kimse inka'ya el sürmesin."

Gabriel, bakışlarını valinin hipnotize edici bakışlarından zorla ayırdı. Durmuş olan alayın şaşaasını ve bir insan denizinde yüzüyormuşa benzeyen İnka'nın tahtirevanını dar bir aralıktan görüyordu. Şarkılar, yerin derinliklerinden yükselen uğultular gibi durmaksızın sürmekteydi.

"Mavi gözlü kız nerede?" diye düşündü. "Onu kollarıma alayım, aıpgötüreyim..."

"Hermanito? Küçük kardeş?"

Valinin ciddi sesiydi bu.

"Buyurun, don Francisco?"

"Hayal kurmanın zamanı değil."

Gabriel, elini kılıcının kabzasına götürdü ve kuvvetle sıktı.

"Hayal kurmuyorum, don Francisco."

"Yanımdan uzaklaşma."

3Ö3

Valinin fısıltısı o kadar hafif ve hızlıydı ki, Gabriel işitip işitmediğinden emin olamadı. Ama yanlışmış olamazdı: Kalbi onurla daha hızlı çarpmaya başladı.

9

"Neredeler?" diye tekrarlardı Atahuallpa, taburlar alana akmaya devam ederken.

Sikinchara, başı öne eğik, ona yaklaştı.

"Kallankalara gizlenmişler, Efendim; senin emrinle ölmeden önce korkudan ölüyorlar."

"Kendilerini göstermelerini istiyorum" diye yineledi Atahuallpa.

#

"Şimdi git" dedi Pizarro, birader Vicente'ye.

Felipillo, korkuyla Gabriel'e bir göz attı. Başka bir seçim hakkı yoktu: Haçını ve İncil'ini göğsüne bastıran Dominiken keşişin peşinden gitmek zorundaydı. Keşiş, leylak rengi

cübbesinin üzerine, altın yıldızlar serpiştirilmiş boyun atkısını koymuştu. Gözleri hareketsizdi, ama ağzı hiç durmaksızın bir duanın sözlerini mırıldanıyordu.

Anamaya, tuhaf kılıklı bir yabancıнын saraydan çıktığını gördü, arkasında dün onlarla birlikte gelen küçük tercüman vardı.

Yabancı, yerlilerinkine benzer, ama daha uzun bir çeşit unku giymiş, kemer olarak bir quipu bağlamıştı. Diğerlerinden farklı olarak, yüzünde, hattâ kafasında hemen hiç kıl yoktu. Elinde bir kutu ve zaman zaman dudaklarına götürdüğü bir çubuk vardı.

Tek Efendinin üzerinde dolaşan tehlikeyi sezen yüreği hızla çarpıyordu, ama dudakları kapalı kaldı. Uzaklığın az olmasına karşın, onu tahtirevandandan ayıran savaşçı kalabalığı, yanına yaklaşmasını imkânsızlaştıracak kadar yoğundu. ^

Şarkılar sustu.

394

Kalabalık birader Vicente'nin önünde ikiye ayrıldı ve doğruca Tek Efendinin tahtirevanına giden bir yol açıldı önünde.

Konuşmaya başladı; sesi tiz ve kulak tırmalayıcıydı. Ana-maya onu işitmek için kulaklarını tıkamak istedi.

Yabancı, tuhaf sözler söyledi.

*

Birader Vicente'nin İnka'ya kadar izlediği yol, meydanda açılmış ateşten bir koridor gibiydi: Hiçbir yerli oraya ayağını basmaya cesaret edemiyordu.

Gabriel, Dominiken keşişin tahtirevanın önünde durduğunu gördü ve ağzından çıkan sözleri net olarak işitti.

"Ben, Tanrının bir rahibiyim ve Hristiyan la ra Tanrı kelâmını öğretirim. Tanrı, kullarının arasında savaş ve uzlaşmazlık değil barış olsun ister. Senden Onun adına istiyorum: Hristiyanlarla dost ol, nasıl onlar senin dostlarınsa; Tanrının isteği de, senin için hayırlı olan da budur. Barış içinde buluşmak konusunda anlaşmıştık. Neden bu kadar çok savaşçıyla geldin?"

İnka cevap vermedi, kıpırdamadı bile. Gabriel'in gözlerinin önünden bir sahne geçti: Birader Vicente, Efendinin kayığına varmak için suları yarmıştı. Ondan gelecek tek bir hareket boğulmasına, onunla birlikte hepsinin boğulmasına yetecekti.

"Efendi vali" diye tekrar konuştu birader Vicente, "senden çok hoşlandı, seni konutunda bekliyor ve orada görmek istiyor. Gel, onunla konuş, sana yalvarırım, çünkü sen olmadan çorbasını içmeyecek."

Bu kez Felipillo ifadesiz, zor işitilir sesiyle çevirisini ancak yapmıştı ki, İnka cevap verdi.

Bunlar öfke sözleriydi.

Alandaki yerli kalabalığından bir mırıltı yükseldi: İnka'nın öfkesi onların öfkesiydi. Onun söylediği sözler, kendi göğüslerinden

395

kopuyordu: Yağma, öldürme suçlamaları, hırsızlıklar, tecavüzler... Hayır, artık bu iş bir oyun, bir av eğlencesi olmaktan çıkmıştı.

İntikam zamanıydı.

"Benden aldığınız her şeyi bana geri vermediğiniz sürece, buradan kıpırdamayacağım. Ancak o zamandır ki, her birinizin nasıl öleceğine ben karar vereceğim. Bana emir vermeye kim cüret edebilir?"

Yabancı, tercümanın ağzından cevap verdi: Tanrısı ve onun oğlu olan bir başka adam ve onun Efendisi olan bir ruh üzerine anlaşılmaz sözler söyledi. Şu yabancıların hasta ruhlarında ne büyük bir kargaşa vardı!

"Kimmiş bu Tanrı?" diye gürledi Atahualpa. "Sizin tek Efendiniz kim? Nedir onun emirleri?"

"İşte Tanrının oğlu" dedi yabancı dört kollu çubuğunu kaldırarak. "Emirleri de burada yazılı."

Tek Efendiye elindeki kutuyu uzattı.

İnka kitabı açmayı beceremedi. Bir kutuymuş gibi evirip çevirdi.

Gabriel, birader Vicente'nin ona yardım etmek üzere kolunu uzattığını gördü, İnka ona vurdu. Sonunda incil'i açtı, sayfalarını sabırsızlıkla çevirmeye koyuldu ve birden öfke, aşağılama dolu bir sesle bağırmaya başladı.

Kalabalığın içinden bir mırıldanma ve hemen arkasından da bir gürleme yükseldi.

"Baylar, hazır olun" dedi Pizarro'nun sakin sesi, "şimdi zamanı geldi."

N

"Ben de tanrının bir oğluyum" diye bağırdı Atahualpa, "Güneşin oğluyum!"

Coşkuya gelen kalabalık cevap verdi:

396

"Öyledir, Tek efendi."

Bulutlar tamamen dağılmıştı, inti bütün ihtişamıyla kendini gösterdi. Bütün evrenin efendisinin kim olduğu konusunda nasıl kuşku duyulabilirdi?

Anamaya, Atahuallpa'nın bakışının derinliklerindeki ateşin ışığını algıladı. O anda ona doğru atılması gerektiğini biliyordu, gözleri birden canını yakacak kadar yaşla dolmuştu. Gelecekle ilgili olarak gecenin içinde doğan bütün bu kesin bilgiler, korktuğu için, altın saçlı yabancının bakışı bir an üzerinde durduğu için itiraf edemediği bu kesin bilgiler, onu nerdeyse boğacak bir paçavra gibi, boğazını tıkiyordu.

inka kutuyu yere fırlatınca, içinden yüzlerce beyaz kanat kurtulup rüzgârda uçuştı sanki.

Atahuallpa tahtirevanında görkem ve öfkeyle dikildi. Bütün hırsıyla, yanaklarını şişire şişire, yabancıların alçaklıklarını tekrarladı:

"Ben de tanrının bir oğluyum: Ben Güneşin oğluyum!"

"Öyledir, Tek Efendi" diye haykırdı yeniden güneşin ısıttığı kalabalık.

Anamaya uyuşukluğundan sıyrıldı ve tahtirevanın beş ya da altı adım yakınına kadar sokuldu;

Atahuallpa'yla arasında yalnızca birkaç muhafız ve efendi kalmıştı.

O anda iki gök gürültüsü yankılandı.

Ama bu gürültüler gökyüzünden gelmiyordu.

inka, İncil'i fırlattığı zaman hepsi Felipillo'nun onu toplamak için atıldığını gördü. Kafalarında

şimşek gibi bir sessizlik çaktı ve birader Vicente'nin çıığı kulaklarında yankılandı:

"Çıkın, çıkın, Hristiyanlar! Tanrı sözlerini istemeyen bu imansız köpeklerin üzerine yürüyün: Şu adam Kutsal Kitabımızı yere fırlattı!"

Birader Vicente, yerli kalabalığını yara yara saraya doğru koşarken bir yandan da avazı çıktığı kadar bağıriyordu. Gariptir,

397

yerlilerin hiçbirini onu tutmak için bir hareket yapmadı ve dokunulmaz biriymiş gibi geçmesine izin verdiler.

"Beklemenin zamanı değil artık!" diye bağırdı valinin on adım yakınına gelen birader Vicente.

"Kırların bu vahşilerle dolduğunu görmüyor musunuz? Bu köpeği ezin, vali! Sizi şimdiden bağışıyorum."

Don Francisco istifini bozmadan, onun bağırıp çağırmasına baktı.

Pamuklu tulumunun üzerine, yapağıyla parlatılmış çelik zırhlı yeleğini büyük bir sükûnetle biraz önce bağlamıştı. Miğferi, siyah gözleri hariç, bütün yüzünü kapatıyordu. Kalın deri eldivenli elini, göğsü nerdeyse patlayacakmışa benzeyen birader Vicente'ye doğru kaldırdı:

"Sakin olun şimdi, don Valverde. Siz piskoposluğunuzu yaptınız."

Eyere en son Gabriel çıktı. Don Francisco ona doğru döndü.

"Ben yaya gidiyorum. Ben İnka'nın yanındayken" diye mırıldandı, "yakınımda ol."

Saraydan ve meydandaki binalardan hep birlikte çıktılar. Valinin bayrağı rüzgârda dalgalandı ve ağızlardan tek bir haykırış yükseldi: "Santiago!" O zaman komşu binalardan piyadeler yalın kılıç, sivri uçları göğşe dönük, boğazlarını yırtarcasına haykırarak ortaya çıktılar.

Bunu izleyen saniyelerde, sağır edici iki patlama, piramidin tepesini beyaz bir dumana boğdu. Oysa dört atış yapılması öngörülmüştü. Gabriel, onlara bir kez daha ihanet eden nemli barutu düşünecek zaman bulamadı. Yerlilerin kalabalığından büyük bir şaşkınlık çıığı yükseldi. Top güllerinin, ağır ağır geçtiğini, alanın girişine ulaştığını, orada kafaları patlatıp göğüsleri ezdiğini ve kalabalığa tarif edilemez bir dehşet saldiğini gördüler. Kalabalıkta açtıkları gedik, kan kırmızısıydı ve acı hay-kırışlarıyla doluydu.

Tuhaf bir şekilde, gökyüzü birden karardı.

Gabriel, atların eyerlerine bağlanmış çanların gürültüsünden sağıra dönmüştü. Hiç kimseye vurmasına gerek kalmadığını fark

398

etti şaşkınlıkla. Etrafını saran, sanki yalnızca yüzlerden oluşmuş kalabalık, hayvanların önünde kendiliğinden yarılıyordu. Vali, geçit törenindeymiş gibi, sağ eli kılıcının kabzasında, kınından bile çıkarmaya niyeti yokmuş gibi, geniş adımlarla yürüyordu.

Gelgelelim, önlerinden ilerleyen Juan Pizarro, sinirli atına hakim olmakta güçlük çekiyordu; yuları tek eliyle tutarken diğer eliyle mızrağının sapını kavramıştı, baş döndürücü bir merdivenin tepesindeymiş gibiydi.

İnka'nın tahtirevanına iyice yaklaştıklarında, Gabriel göz ucuyla, öteki atlıların piramidin altı başından, yerli kalabalığının arasına daldıklarını görür gibi oldu. Arkada, piyadelerin kılıçlarından kan sızmaya başlamıştı bile; süvariler, mızraklarını doğrultmuş, kalabalığa saldırırken piyadeler tekrar tekrar "Santiago! Santiago!" diye bağırıyorlardı.

O zaman kırılmış bir deniz dalgası gibi bir çalkantı Krallarının tahtirevanı çevresine yapışmış binlerce yerliyi salladı. Birbirlerinin üzerlerine yığıldılar, anlaşılmaz bir şekilde karşılık vermedikleri darbelerden kaçınmak için birbirlerini itiyor, birbirlerini eziyorlardı.

Gabriel, eyerinin üzerinden, vücutların ve kafaların siyah bir köpük oluşturarak yığıldığını görüyordu. Mavi gözlü kızın hayali birkaç saniye gözlerini perdeledi. Orada, İnka'nın tahtirevanı arkasında gördüğü, yüzleri korkuyla çarpılmış, gök tarafından kapılıp kurtarılabiliyorlar gibi ellerini havaya kaldırmış kadınların arasında olmaması için dua etti.

Kalabalık dalgasıyla itilerek, kırmızı gözlerini, horgörüyle büzülmüş ağızını açıkça görecektik kadar İnka'ya yaklaştıkları sırada, on kadar yerli savaşçı, Juan ve Cristobal'ın atları önünde ezildiler, ikisinin de onları çiğnemekten başka yapabilecekleri bir şey yoktu. Nallar karınlarına gömülür, göğüslerini çökertirken, iki yerli savaşçı afallamış gözlerini kaldırmış, ağızlarını sessiz çığlıklarla açmıştı.

"İnanmıyorlardı! diye düşündü acı, neredeyse zalim bir öfkeyle Gabriel. Bu salaklar bize inanmak istemediler!... Biraz sonra hiçbir ayakta kalmayacak, gene de savaşmıyorlar! Neden? Bu çılgınlık neden?"

399

Pedro'nun kumandasındaki arkebüz tüfekleri, Gabriel'e cevap verir gibi, bir salvo atışıyla gelişigüzel kafaları deldi. Ölenler, hâlâ sağ olanların üzerine devrildi, kargaşa iyiden iyiye büyüdü. Tahtirevana açılan yol, oynak kum gibi, arkalarında kapanıyordu. Diego de Molina ve Juan Pizarro, üzengilerin üzerinde, ayaktaydılar; haykırarak ve geniş kılıç darbeleriyle sağı solu biçerek, insan etinden bir geçit açmak için o kadar çok adam ezdiler ki, gedik yeniden oluştu. Beyni uğuldayan Gabriel, yerlilere mızrağının sapıyla vurmakla yetiniyordu. Ama yeni bir arkebüz salvosu paniği daha da körükledi. Kaçışma başladı. Beden yığınlarının arasından yükselen kafalar, ya atların ayakları altında kalıyor, ya mızraklanıyor ya da bir tırpan gibi çevredeki her şeyi biçen bir süvari kılıcıyla ko-parılıyordu.

İzdiham öyle büyüktü ki, Gabriel bacaklarının arasında atının ürküntüyle titrediğini hissetti.

Hayvan umutsuz bir kişnemeyle şaha kalktı ve ön ayaklarının nallarını, çok yakınındaki yüzlere indirerek kanlı bir bulamaç haline getirdi. Kulakları kocaman altın tıkaçlarla süslü bir yerli, mızrağını yakalayıp çekerek Gabriel'i atından düşürmeye çalıştı.

Gabriel bir refleksle mızrağını bıraktı ve atını sola çark ettirmek için dizginlere asıldı. Hayvan onun ne istediğini içgüdüyle anladı. Ağız köpük içinde atılarak topaç gibi döndü ve çevresinde bir boşluk açtı. Durduğu zaman, Gabriel kılıcını çekti; dizleriyle dürttüğü atı üç hamlede, yalnızca kalkarıyla vurarak kendine yol açan ve İnka'nın büyük tahtirevanına iyice yaklaşmış olan valiye yetiştirdi.

Yarı yarıya tahtirevana tırmanmış olan don Francisco, İnka'nın sol kolunu yakalamış çekiyordu. Ama İnka kısa bir şaşkınlık anından sonra, tahtının koluğuna bütün gücüyle yapıştı; tahtirevanın altında yüz kadar yerli, pes etmeden onu bu çılgınlık okyanusu üzerinde taşıyordu.

"Buraya gelin companeros" diye kükredi don Francisco. "Allah kahretsin! Onu oradan indirmeme yardım edin!"

Diego, Juan ve Cristobal, eyerlerinin üzerinde iyice eğilmiş, kudurmuş yırtıcılar gibi haykırarak, taşıyıcıların ellerini kesmeye koyuldular.

400

Yüzünden akan tere karşın, gördüğü manzara Gabriel'i ürpertti. Kılıçlar elleri kesiyor, kolları doğruyor, parmakları uçuruyordu ama taşıyıcılar, bağırarak, inlemeden, budanmış uzuvlarından oluk gibi kan fışkırtırken, eğiliyor ve tahtirevanı omuzlarının üzerine alıyorlardı. Bu inat karşısında öfkeden deliye dönen Juan, kurt gibi uluyarak boyunları biçmeye koyuldu.

Ama gene de, hiçbir şeyin son bulmadığı bu cehennem döngüsünde, ölenlerin yerini hemen başkaları alıyor, bu kez de onlar kendilerini kılıçların zalim çeliğine teslim ediyorlardı!

İnka, devrilmek üzere olan tahtirevanın üzerinde mücadele ediyor, dimdik kalıyordu. Gösterişli giysileri paramparçaydı. Elçi Sikinchara, valiye uzaklaştırmak için Atahualpa'nın yanına sığırdı, ama Molina'nın mızrağı altın göğüs zırhını deldi. Zambak çiçeği şeklindeki demir ucu sırtından, iki omzunun arasından çıktı ve arkaya doğru devrilince tahtirevanın döşeme tahtasına saplandı.

Nihayet öteki yerli efendiler bronz baltalarını sallamaya başlamışlardı. Gabriel'in kılıcı, artık kan kokmaya başlayan havayı boğuk bir ısıklıkla yardı ve bir kolu kesti. Kırılan kemiğin sarsıntısını içinde duydu; tarifsiz bir karabasanın ortasında uyanmıştı sanki.

Bir yerli bacağını yakaladı ve bütün ağırlığıyla asıldı. Gabriel, vurmak için kılıcını yeniden kaldırdığında, bir öfke hıçkırığı boğazını tıkadı.

Üzengilerin üstünde dikildi ve diğerleri gibi haykırarak kılıcını indirdi.

Gelgelelim, alandaki korkunç gürültüde onun haykırışı, bir sessizlik soluğundan başka bir şey değildi.

Güneş bulutların ardına saklanmıştı.

Anamaya, bağırان kadınların başlarının üzerinden, yabancıların orada, hizmetkârların ve efendilerin kollarını, uzun mısırları biçer gibi kestiklerini görüyordu.

401

Yiğit efendilerin, Atahuallpa'ya doğru atılarak, ellerini, başlarını, kanlarını ve hayatlarını gözlerini kırpmadan verdiklerini görüyordu. Ama yabancılar hırsla saldırmaya devam ettikçe, ölümcül kılıçlarının önünde durmadan düşüyorlar, kanları boş yere akıyordu. Gizlenmiş sapanları, zayıf silahları, topuzları ve yayları nasıl da çocuk oyuncaklarına benziyordu artık!

"Ben Güneşin Oğluyum" diye doğrulup göğsü doğru bağırmıştı Atahuallpa.

Ama binlerce savaşıya, hücum emrini vermemişti!

Emri vermemişti ve itaat eden, ölünceye kadar inatla itaat eden savaşçılar boşu boşuna kılıçtan geçirilmiş, boşu boşuna doğranmışlardı!

Böyle davranması, yabancıların hırsı karşısında afallamasından mıydı, yoksa chichay'a fazlaca sarhoş olmasından mı?

Güneş çoktan görünmez olmuştu. Ve Anamaya, Tek Efendisi olan adamın şu anda, ölüm eken yabancılar tarafından götü-rülmemek için, basit bir ölümlü gibi boğuştuğunu görüyordu.

Çevrede her yerde haykırış ve inlemelerden başka bir şey yoktu. Anamaya itiş kakış içinde, bir o yana savruluyor, bir bu yana sürükleniyordu. Ona tutunuyorlar, uzun gömleğini yırtıyorlar, itiyorlardı. Onu sürükleyen, havaya kaldıran, ezen bir vücut seliydi. Öteki Dünyanın rüzgârı, eşi görülmemiş bir fırtına gibi esiyordu.

Çocuğun sözlerini animsadı o zaman: "Olagelen artık olmayacak!"

Neden Atahuallpa'yı uyarma cesaretini gösterememişti? Artık tahtirevana doğru bakmaya da cesareti yoktu, çünkü onun yenik düştüğünü biliyordu şimdiden.

Onun bozgununun sorumluluğu, yabancılar kadar Anamaya'ya da ait değil miydi?

Altın saçlı yabancı yüzünden mi, Atahuallpa'ya hiçbir şey söylememişti?

Tek Efendi Huayna Capac buyurmuş olsa bile, Anamaya bu vahşete katlanamayacaktı artık.

402

Onu dört bir taraftan kuşatan, boğan çılgınlığa teslim olmak, avluda tepinen binlerce ayağın altına kendini atmak üzereydi ki, ovanın diğer tarafında, batı yönündeki, tepelerin koyu gölgesinde altın bir ışık demeti pırıldadı.

Evet, orada, bulutların arasında, bir güneş ışığı demeti ormanı süpürdü ve oradan yansıdı.

Orada, batıya doğru, Cuzco yolu üzerinde.

Katliam çılgınlığının ortasına düşmüş bir barış yıldızına benzeyen altın bir leke.

Anamaya anladı.

Onu hissedebiliyordu: Kutsal İkiz!

Beklediği kişi.

0

Atlarıyla valinin çevresini alan Molina, Juan, ve Cristobal, boyuna iteleyerek tahtirevanı devirmeye çalışıyorlardı, ama bo-şunaydı. O sırada, ayaklarının altında yığılan cesetlerin üzerine tırmanmış olan taşıyıcıların omuzladığı tahtirevan daha da yükselmişti!

"Kimse onu yaramasın!" diye emretti don Francisco, tahtına yapışmış gibi direnen

Atahuallpa'yı yerinden oynatmaya çalışırken.

O sırada alanın diğer yanından süvariler yetiştirler. Bir zafer havası esiyordu artık. Mızraklarının ucuyla ya da doğruca elleriyle, İnka'nın süslerini kopardılar, tüy tacını, sırmalı pelerinini, kolyesini yoldular...

Karşı taraftan kalabalığı yaran Moguer, tahtirevana yaklaşırken güçlü naralar atarak etrafındaki yerlileri biçti. Bir eliyle İnka'nın altın göğüs zırhını yakaladı, sert bir hareketle söktü ve çılgın bir kahkahayla havada salladı. Elinde silah olarak topuz bulunan yerli bir efendi, onu elinden

geri almaya kalkıştı, ama Moguer'in kılıcı yukardan aşağı karnını yarıncı, yerlinin barsakları dışarı fırladı.

"Kralı kimse yaralamasın..." diye tekrarlardı Vali.

Gabriel, ağzı yırtıcı ulumalarla ayrılmış Moguer'in yüzünde dans eden deliliği gördü.

403

O da, İnka'nın hizmetkârlarının oluşturduğu ve üzerine kapanan kalabalıktan sıyrıldı, Moguer kılıcını kaldırırken, atını ölümlerle canlılar arasından sürdürdü, ilk darbe, tahtın yan dikmesi boyunca kaydı. Hamlenin hızıyla kılıcın ucu Pizarro'nun, Atahuallpa'nın kolunu tutan elindeki eldiveni kesti. Vali, Moguer'e bir küfür savurdu, ama elini çekmedi.

Gabriel atını tahtirevana yasladı ve yana yatarak geniş bir hareketle kılıcının yassı tarafını Moguer'in omuzlarına vurdu, darbenin etkisiyle adam öne doğru sendeleyip kılıcını düşürdü.

"İnka'ya dokunma!" diye bağırdı Gabriel, kendini kaybetmiş bir halde, kılıcını afallayan Moguer'in boğazına dayayarak. "Valiyi ışıtmeydin mi, bok çuvalı! Ona dokunmuyorsun!"

Öfkesi o kadar büyük, bağırması o kadar şiddetliydi ki, bir saniyeden daha az bir süre, oradaki herkes dondu kaldı.

Moguer'in kaba yüzü hınçla allak bullak olmuştu. Gabriel bu çehrede dünyadaki bütün canilerin iradesini okuyacak zamanı buldu.

Bu şaşkınlık anından yararlanan Pizarro, İnka'yı en nihayet tahtından sökmeyi başardı.

Tahtirevan yana doğru yatarken, onu güçlü bir hareketle kendine çekti, arkadan sol koluyla boğazını sararken bir yandan da kalkarıyla onu koruyordu.

"Az önce günü kurtardın, oğlum!" diye Gabriel'e sevinçle baktı. "Yanımdan ayrılma. Bu herifi binalara kadar götürmemiz gerek!"

Tam o sırada, kenetlenmiş yerli hizmetkârlardan atını kurtardığı anda, onu gördü.

Genç kız, iri mavi gözleri elmaslar gibi ışıltılı, acı içinde hareketsiz duruyordu.

Ve İnka'ya değil, kendisine bakıyordu.

Anamaya, hengâmenin ortasında, onun, altın saçlı yabancıнын yaklaştığını gördü.

Kutsal ikiz, boşa çıkmış bir umut pırlıtsı gibi, tepenin arkasında gözden silinmişti.

404

Çevresindeki kadınlar, kan selleri ve insan bedeni kalıntıları içinde sendeleyerek, yalvarıp yakararak kaçıyorlardı. Kimileri de akıllarını yitirmiş bir halde ona yapışıyordu. Silkeleyerek onları uzaklaştırdı. Artık adım atamaz olmuştu.

İster atlarına binmiş olsunlar ister yaya, yabancılar artık baştan ayağa ölüm kesilmişlerdi.

Tırnaklarının ucuna kadar ölüme batmışlardı, gözlerinde ölümün alevleri dans ediyordu.

Neredeyse yarı çıplak kalmış İnka'nın üzerindeki birer birer koparan, yolan, küfürler savuran yabancıları gördü.

Atahuallpa'nın başının üzerinde kalkan kılıcı gördü.

Sonra onu gördü, sıçrayıp katili iten onu...

Onun kılıcı da kana boyanmış olsa bile, o, ötekiler gibi vurmuyordu.

Bütün bu katliama karşı öfke dolu haykırışını ışıttı.

Ve altın saçlı adam gözlerini kendisine çevirdi sonra.

Ruhunda ona bir kapı açılıyor ve onu karmaşanın dışına çekiyordu.

Düşündüğü şeyin anlamı yoktu.

Ama hemen hemen yüksek sesle, kendi kendine şöyle dedi Anamaya:

"Götür beni! Beni bu kan ve vahşet içinde bırakma."

#

Gabriel, başı ateşler içinde, beynini tutuşturan mavi bakışı aklından çıkaramadan, vali ve İnka'nın önünden gidiyor, savaş sarhoşluğuna kapılmış kalabalığın içinde atının üstünde savaşıyor yol açıyordu. Don Francisco sürekli bağırıp duruyordu:

"Ona en küçük bir zarar gelirse, kafalarınızı uçururum!"

Sonunda İnka'yı bir binaya ittiler, Pizarro gardiyanlara da tekrarlardı:

"Hayatın, onun canlı kalmasına bağlı! Ona göre!"

Eldivenini çıkardı ve biraz kan akan elini inceledi. Gözbe-bekleri yırtıcı sevinçle parlayarak, Gabriel'e baktı:

405

"Savaş kazanıldı, oğul!"

Savaş?

Gabriel'in bakışları meydanda hâlâ hüküm süren dehşete, ardından onun ötesindeki ovada gezindi boş boş.

Bu hiç başlamamış bir savaştı: Savaşmak için iki taraf olması gerekirdi. Bu bir katliamdan, bir kıyımdan ve şimdi de, sağ kalmayı başarmış yerliler için, gözü dönmüş bir kaçıştan başka bir şey değildi.

Valiye cevap vermek için ağzını açtı, ama bu kargaşa içinde aklına gelen ilk ve tek düşünce, hemen kapamasına neden oldu: Şimdi o kurtarılmalıydı. Gerçek savaş, o kızın bu gece, yarın, her zaman hayatta kalması için olacaktı. Emirlerin, Tanrının, Kralın, hattâ ona derin bir sevecenlikle şu tatlı "oğul" kelimesiyle seslenen don Francisco'nun ötesinde, benzersiz ve tek bir savaş vardı. Ne pahasına olursa olsun, mavi gözlü kızı kurtarmalıydı...

Tek kelime söylemeden dizginleri çevirdi ve sağrısına vurarak, büyük kargaşada bitap düşen atını sürdü.

Orada, binlerce vücudun basıncı altında avlunun duvarı yerinden oynadı ve bir toz bulutuyla birlikte çöktü. Bu yeni panikle sürüklenen kalabalığın ezdiği bedenler molozların üzerine yığılmıştı bile.

Ama Anamaya... O kıpırdamamıştı.

Onu bekliyordu.

Atını biraz yavaşlattı, kolunu uzattı ve hiç beklemeden koltuklarının altından geçirdi. Anamaya beklenmedik bir güvenle boynuna tutundu ve yerden kaldırılmasına izin verdi. Genç kız hafifti, onu atın boynu üzerine, eyerin ön tarafına oturturken, hayvanın hareketine olduğu kadar, Gabriel'e de hemen uyum gösterdi. J

Kalabalığın dağınık dalgalar halinde kaçtığı duvar gedğine elli adım kadar uzaklıktaydılar.

406

Etrafında İspanyollar yarattıkları bu ölümcül yapıtı tamamlamakla uğraşıyorlardı; ağızları edepsiz kahkahalarla aralanmış, bütün bu şiddetle sarhoş, korkunun içlerine gömmüş olduğu zalimlik hazinelerini, ruhlarının derinliklerinde arıyorlardı.

Gabriel, piramidin tepesinde Sebastian'ı fark etti, ona haykı-rarak bir şeyler söylüyor gibiydi, ama işitemedi. Genç kızın elleri belindeydi, vücutları birbirine sıkıca yapışmıştı. Atın sığırtılarından, rüzgârla birbirine dolaşan otlar gibiydi bedenleri.

Genç kızın teninin kokusunu, ağzına çok yakın duran boynunun ılıkliğini hissediyordu. Kirden kaskatı kesilmiş pamuklu tulumuna karşın, onun genç bedeninin sıcaklığı karnına yayılıyordu. Sebastian hâlâ yukardan bağılıyor, ama Gabriel gene anlamıyor, kaçaklar kalabalığında kendine bir geçit açmak için elinden geleni yapıyordu.

Genç kız, onun anlamadığı kendi dilinde mırıldanıyor ya da inliyordu; Gabriel onun vücudunun titrediğini hissediyordu. At, cesetlerin yığıldığı moloz tümseğinin üzerinden bir kalça hareketiyle geçerken sarsılınca ağzı genç kızın şakağına çarptı. Cildinin tadı dudaklarında kaldı, içi bir hoş oldu.

Ama tam o sırada belinde keskin bir acı hissetti. Bir topuk darbesiyle atını yana çekip döndü ve elinde bir mızrak sallayan Moguer'in gülen yüzünü gördü:

"Seni öldüreceğim! Barsaklarını deşeceğim, küçük aptal!"

Mızrağını salladı, ama ıskaladı; mızrağın ucu tuğlalar üzerinde sekti.

Gabriel, sıcak ve yapışkan kanın kalçalarına doğru indiğini hissetti. Genç kızın mavi gözleri kaygıyla onun bakışını aradı. Gabriel, kendini zorlayarak gülümsedi ve farkına bile varmadan, canını acıtacak kadar çok sıktı kollarında onu.

Çıplak çocuklar, ellerinde kirlenmiş renkli tüylerle bezeli bir taçla, bataklıklara doğru koşuyorlardı. Çevrelerinde adamlar, efendiler ya da hizmetkârlar, lamalar ya da köpekler, altın göğüslükler ya da toza, çamura ve kana bulanmış beyaz gömlekler koşuyordu. Yüzleri aynı şaşkınlıkla allak bullaktı.

407

Atın nalları nihayet ovanın biçilmiş otlarına değdi.

Gabriel, mavi gözlerin şaşkın ve aydınlık ışımasını gene görmek için eğildi: Gözyaşlarıyla doluydular.

Titremeye başladı.

Genç kız da titriyordu.

İnce esmer elleriyle Gabriel'in ellerini tuttu. At yavaşlayarak adi adıma dönerken, her ikisi de titriyordu.

Hava, ölüm ve felâket kokuyordu. Ama onlar, yaşamın ilk günündeki kadar saf bir aşkla titriyorlardı.

y

408

34 HMmSeZj O^isan 1532

İlk taş Gabriel'in omzunu yalayarak geçti; arkasındaki duvarın köşesine çarptı, ikincisi boşuk bir ses çıkardı: Grek Pedro'nun bacağına çarpmıştı. Grek, sıçraya sıçraya, külhanbeyi gibi küfretti.

Ne var ki, Gabriel soru soracak zaman bulamadı. Paçavralar içinde yirmi kadar adam, başlarında miğferleri, göğüs bağı açık, saç sakal karmakarışık, sokağın her köşesinden ortaya fırladılar ve bağırışmaya koyuldular.

"Hırsızlar, hırsızlar! Yalancı! Alçak Grek!"

Havaya kalkan yumrukları taş yağdırıyordu. Taşlardan üçü, yumuşak bir şekilde Gabriel ile Grek'in arasına düştü.

"Öyle sanıyorum ki, bu serseriler bana kızıyorlar" diye homurdandı Grek; iri yapısı mükemmel bir hedef oluştuyordu.

Aynı anda, daha küçük ama daha ustaca fırlatılmış bir taş da kafasına çarptı.

Hiç çıkarmadığı kırmızı başlığı olmasaydı kafası yarılacaktı. Gene de sendeledi. Gabriel onu tutmak için kolunu uzattı. Ama ansızın taş yağmuru da, küfür ve haykırışlar gibi yoğunlaştı. Kulağından vurulmuş olan Pedro, öfkeden olduğu kadar acısından da kükredi. Sakalı, yaradan sızan kanla yapış yapış olmuştu.

Gabriel belinde keskin bir acı hissetti. Kılıcını çoktan çekmişti, yeni bir salvoyu savuşturmak amacıyla yana çekildiği sırada, Pedro da yüzünü korumak için kollarını kaldırmıştı.

"Kaleye!" diye bağırdı Gabriel. "Git, haydi! Ben onları oyalarım!"

"Seni öldürürler" dedi Grek...

"Beni değil, ama inat edersen seni öldürecekler!.."

Grek, çevresinde uçuşan taşların altında yalpalayarak, onur kırıcı bir şekilde az önce geçtikleri sur kapısına doğru geriledi.

"Delirdiniz mi siz?" diye bağırdı Gabriel kılıcını kızgınlıktan sarhoş olmuş yüzlere uzatarak.

"Evet, delirdik. Bu şeytanın yalanlarını dinleye dinleye delirdik!"

"Burada altın filan yok! Hiçbir zaman da olmadı."

"Diyelim ki, duvarlar altın kaplı! Yiyecek hiçbir şey yok, bir yerli boku bile yok!"

"Pedro yalan söylemedi. Buraya geldi ve anlattığı her şeyi gördü."

"Ah, evet! Bu tozun toprağın içinde altını bulursan ona inan-mamazlık etme sakın!.."

"Kent, yerlilerin yaptıkları savaşta yıkılmış" diye ikna etmeye çalıştı Gabriel onları. "Vali bunu nasıl bilebilirdi?"

"O hiçbir şey bilmiyor! Hattâ nereye gittiğimizi bile!"

"Peki, bu konuda sen ne biliyorsun, sen delikanlı? Onun buraya daha önce gerçekten gelip gelmediğini bile bilmiyorsun!"

"Evet, biliyorum. Kral için getirdiği bütün o eşyayı gördüm. Onları kendi gözlerimle gördüm! Bir araba dolusu vardı..."

"Boş laf! Neden sana inanalım ki?"

"Sen de onlar gibisin, yumurcak! Zaten tanrının her günü onların çizmelerini ve kışkırtılarını yalıyorsun!"

"Kaybedecek bir şeyin yok, ailen yok, evin yok, oh ne âla... Boş gezenin boş kalfası! Sözde vali gibi, sen de delinin tekisin!"

"Kral deli değil" diye bağırdı Gabriel kendini kaybederek. "Hintler Konseyi de deli değil. Onu vali olarak atayan onlar, herhalde sebepsiz değil. Deli olan sizsiniz! Gömleğiniz gibi beyniniz de delik deşik! Bu, yerliler arasındaki savaş, size diyorum..."

"Yani?"

266

"Yani sabırlı olmak gerek. Tek bir şehri istila ederek, bir ülkeyi bir günde fethedeceğinizi mi sanıyorsunuz?"

"Hep bu laf: Sabır! Sen de Pizarro gibi konuşuyorsun, yumurcak, senin söylediklerin de onunkiler kadar boş..."

"Tekrar sallara binmeyi mi tercih edersiniz?"

Adamlar sustular ama Gabriel, onların kızgın homurdanmalarının ve bakışlarının hiç de iyi şeyler vaat etmediğini biliyordu.

#

"Dayanacak halleri kalmadı!" diye kuru bir sesle açıkladı So-to; gözlerini Grek'in kanayan yüzünden ayırarak don Francis-co'ya baktı. "Bu kadar az bir şey için bu kadar çok acı çekmeye dayanacak halleri kalmadı. Haftalardır açlıkla, hastalıklarla, yerlilerin sürekli ihanetleriyle boğuştu. Üstelik bütün bunlar yıkılmış bir kent ve boş vaatler uğrunaymış... Sayın vali, onlar haklı. Ne yapmayı düşünüyorsunuz, bilmek isterim. Ne bekliyoruz?"

Don Francisco hemen cevap vermedi. Damarlarının öfkeyle kaynadığı zamanlardaki gibi sakalı titriyordu, görülebilen tek belirti buydu.

"Çevrenize bir bakın, Kaptan de Soto" dedi nihayet denetleyebildiği yabancı bir sesle.

Gerçekten de, bir ihtişam çepeçevre kuşatıyordu onları. Yüzer adım aralıklarla beş yüksek sur duvarıyla korunmuş, bir kaleye benziyordu. Duvarlar öylesine sağlam örülmüştü ki, kentin yarısını harabeye çeviren saldırıya, hiçbir hasar görmeden karşı koyabilmişti. Şu anda içinde bulundukları kent merkezinde saraya benzer bir yapı yükseliyordu. Burada duvarlar incelikle sıvanmış, canlı renklerle boyanmış ve hayvan, yıldız, sert geometrik şekillerin birbirine girdiği olağanüstü motiflerle bezenmişti...

"Bütün bunlar büyük ve güçlü bir ülkenin işaretleri değil mi?" diye sordu don Francisco.

"Burada altın filan göremiyorum."

"Altın, altın... Kaptan de Soto, adım gibi biliyorum ki, yerimde olmak hoşunuza giderdi. Ama ben, bütün bu ülkeyi,

267

öncelikle Kutsal Bakireye ve Krala sunmayı düşünüyorum. Ondan sonra altınımız da olacak. Onu bize Kutsal Bakire verecek!"

Giysilerin kaybına karşın, gene de şıktı de Soto. Sinekkaydı tıraş olmuştu, uzun zamandır efendi olmayı bilenlere özgü, mütehakkim bakışları vardı. Küçümseme dolu bir kahkaha attı:

"Bana değil, Pizarro, bunları bana anlatmayın! Kutsal Bakireyi evde bırakın, rica ederim!"

"Soto" diye gürledi bir adım öne çıkarak Hernando, eli kılıcının kabzasına gitmişti bile. "Valiyle saygılı konuş, yoksa hesabını bana verisin..."

Soto sükünle süzdü onu. Gözlerini önemsemez bir gülümsemeyle kırptırdı, Gabriel ve Pedro'ya bir göz attıktan sonra hemen Hernando'ya döndü yeniden.

"Pizarro kardeşler! Galiba yeğenlerinizden biri de buraday-mış. Bütün kardeşler tek bir babadan ama hepsi bu kadar..."

Hernando'nun kılıcı havada ısıkl çaldı, ama Soto'nun kılıcı da hemen kalktı.

"Yavaş ol, Hernando" diye araya girdi don Francisco...

"Dinle vali, sen de Hernando. Kafan elverirse bir saniye düşün. Ben askerlerimle çekilirim bana söz vermiş olduğunuz altını kaybedersiniz... Peru'yu da! Bensiz kaç kişisiniz? Elli? Altmış? Ve ayakta zor duran yirmi kadar at."

"Seninle de daha fazla değiliz" diye homurdandı Hernando.

"Hiç fazla değil, ama gene de iki katı! Madem ki, don Francisco altından önce ülkeyi ele geçirmek istiyor, bu yararlı olabilir, öyle değil mi? Çok yararlı! Bensiz..."

"Ekselans! Ekselans!"

Panama'dan oraya kadar gelmiş iki Dominiken rahipten biri olan birader Vicente Valverde, çekilmiş kılıçları görünce odanın eşiğinde hareketsiz kaldı. Hiç duraksamadan, bir rica hareketiyle ellerini iki yana açtı:

"Beyler! Bir an için sağduyulu olamaz mısınız? Durumun daha bilgece davranmayı gerektirdiğini görmüyor musunuz?"

268

"Ne iyi ettiniz de, yaptığımız çocukluklara son verdiniz, birader Vicente" diye gülerek kılıcını kınına soktu Soto. "Ama keyifsizliğimiz sürüyor..."

"Getirdiğiniz haber neydi?"

Birader Vicente don Francisco'ya dönerek haç çıkardı ve bir sır veriyormuş gibi fısıldadı:

"Bu sabah yaşlı bir yerli geldi. Tercümanımız Martinillo'ya çok şaşırtıcı şeyler anlatıyor. Onu dinlemeniz gerek, Ekselans. Tabii sizde, baylar..."

Adam oldukça ufak tefekti. Bakışları derin ve açık yürekliydi. Garip bir şekilde, çevresini alan denizden gelmiş bu yabancılara büyük bir hayranlık gösteriyordu. Bir parmağıyla giysilerinin

kumaşlarına, sakallarına, kamalarının madenine, kılıçlarının kınına okşar gibi dokunuyor ve hoşnutlukla gülümsüyordu. Bir umudun gerçekleştiğini görür gibiydi.

Üzerinde parlak sarı ve kırmızı, basit bir uzun gömlek vardı yalnızca. Güneş yanığı cildi yıpranmış, kırış kırıştı, ama sesi ne kadar hafifse, elleri o kadar canlıydı. Hızla konuşuyordu; akıcı, hışırtılı bir dili vardı, öyle ki, Gabriel'e konuşmadan çok, bir şarkı dinliyor gibi geldi. ispanyollar gibi giyinmiş olan yerli Martinillo, adamın söylediklerini büyük bir ciddiyet içinde, artık çok iyi konuştuğu Kastilya diline çeviriyordu:

"Bu ülkenin Tek Efendisi, Güneşin Oğlu inka için savaştığını söylüyor. Denizden gelen Büyük Efendileri beklemek için burada kalan tek kişi olduğunu, çünkü onların savaşma şekinden hoşlandığını söylüyor. Tumbez'in, İnka'ya saygı göstermeyen Puna adasındaki düşmanlar tarafından yakılmasından önce, şehirde yaklaşık bin hanenin bulunduğunu söylüyor. Ama pek çoğu öldürülmüş, kalanlar da, denizden sakallı adamların ve hayvanların çıktığını öğrenince kaçmışlar. Ona gelince, o kaçmak istememiş, çünkü savaşın ne demek olduğunu bilirmiş. Tek Efendinin kutsal şehri olan Cuzco'da bulunduğunu söylüyor. Başka hiçbir yerde görülemeyecek bir şehirmiş burası. Sokaklar altın-

269

dan yapılmış; evler, hayvanlar, hattâ bitkiler bile altındanmış rrryor ki, sakallı adamlar ve hayvanları çok güçlü savaşçılar J şey yapabilirler. Onların herkesi yenebileceğini düşünüyor' kt bu sebeple, o diğerleri gibi kaçmak istememiş. Evinin yağmala 6 mamasını diliyor..." n"

Yerli susunca tam bir sessizlik oldu. Oysa herkes, onun konuşmasını sürdürmesini istiyordu. Kaptan de Soto bile kibirli gülümsemesini bir yana bırakmıştı.

Don Francisco birden, Toledo'da bir akşam, Gabriel'in de gördüğü hareketini anımsatan bir hareketle diz çöktü ve yerlinin önünde haç çıkardı. Doğrulduğunda, dudaklarına gurur dolu bir gülümseme yayıldı:

"Kaptan de Soto" diye yerliyi göstererek mırıldandı, "işte bize sizden daha çok inanan bir adam! Size, sabredin dememiş miydim!"

"Anlattıklarına inanıyor musunuz?" dedi Soto. "Altın duvarlar, altın hayvanlar, altın bitkiler? Buna gerçekten inanıyor musunuz?"

"Bu ülkede pek çok şeye inanırım Kaptan. Ve tabii iyi talihime de. Bunu kendi gözlerimizle göreceğiz nasılsa..."

Martinillo'ya dönerek emir verdi:

"Söyle ona, evi yağmalanmayacak. Duvarına bir haç işareti konulacak. Bize şu Cuzco şehrinde ve oraya giden yoldan biraz daha söz etsin. Uzak mıymış?"

270

35 ftuamachuto, 9\$san 1532

eagf

âİ6

Uzakta, Porcon tepesinin doruğunda dikilen üç kaya, hc'k şeklinde mavi bir ışımanın belli belirsiz başladığı, ama hâlâ II ranlık olan gökyüzünde, üç gölge gibi seçilebiliyordu.

Anamaya, Villa Oma'ya baktı.

İzgi* Savaşın korkunç talepleriyle yüz hatları sertleşmiş ve Çi^Cjg.

leri derinleşmişti. Çukurlarına biraz daha çekilen gözleri, üzeri^

rine kor ateş konulmuş taşlar gibi parlıyordu. Savaş başladı b^. jr_

layalı bütün muharebe meydanlarında bulunmuş, kâhinlerle U

likte işaretleri yorumlamış, kimi zaman düşmana lanet okunur *'

kimisi zaman askerleri yüreklendirmişti. Sarayda, onun zayıf, kırı^ - .

bedeninin yiyeceğe ihtiyaç duymadığı, koka yaprağı suyuyla i>i re ettiği söylentisi dolaşıyordu.

kü-Şafağın ilk ışıkları, geceyi henüz bastıramamış olsa da, *

çÜk bir grubu kararlı adımlarla tepeye doğru götürüyordu. Ar. |_

maya, Villa Oma'nın tam arkasında, sessiz ve düşüncelere o

miş yürüyen Guaypar'ın yanındaydı. Chicha testilerini, altın (] .

gümüş kupaları, içinde, huacaya adanmış saçların korundur T. |

kumaşları taşıyan hizmetçiler grubunun önünden gidiyorlardı J'''

küçük oğlan, kurban edilecek on lamayı gütmekteydi.

Anamaya, Guaypar'ın varlığından tedirgindi. Onun akıl alm" isteğini ve şaşkınlığını unutamıyordu. Düşmanı olmadığını, c ~ karşı olmadığını Guaypar'a nasıl açıklayacağını bilmiyordu. O . . Wr bakışla yatıştırmak istiyordu, ama gözlerini ona çevirdiği 'nıar. seferinde Guaypar'ın bütün dikkatiyle, belli belirsiz aydınlı* makta olan gökyüzüne bakıyormuş gibi yaptığını görüyordu.

dan yapılmış; evler, hayvanlar, hattâ bitkiler bile altındanmış. Diyor ki, sakallı adamlar ve hayvanları çok güçlü savaşçılar, çok şey yapabilirler. Onların herkesi yenebileceğini düşünüyor. İşte bu sebeple, o diğerleri gibi kaçmak istememiş. Evinin yağmalanmamasını diliyor..."

Yerli susunca tam bir sessizlik oldu. Oysa herkes, onun konuşmasını sürdürmesini istiyordu. Kaptan de Soto bile kibirli gülümsemesini bir yana bırakmıştı.

Don Francisco birden, Toledo'da bir akşam, Gabriel'in de gördüğü hareketini anımsatan bir hareketle diz çöktü ve yerlinin önünde haç çıkardı. Doğrulduğunda, dudaklarına gurur dolu bir gülümseme yayıldı:

"Kaptan de Soto" diye yerliyi göstererek mırıldandı, "işte bize sizden daha çok inanan bir adam! Size, sabredin dememiş miydim!"

"Anlattıklarına inanıyor musunuz?" dedi Soto. "Altın duvarlar, altın hayvanlar, altın bitkiler? Buna gerçekten inanıyor musunuz?"

"Bu ülkede pek çok şeye inanırım Kaptan. Ve tabii iyi talihime de. Bunu kendi gözlerimizle göreceğiz nasılsa..."

Martinillo'ya dönerek emir verdi:

"Söyle ona, evi yağmalanmayacak. Duvarına bir haç işareti konulacak. Bize şu Cuzco şehrinde ve oraya giden yoldan biraz daha söz etsin. Uzak mıymış?"

270

35 JÜıamacfiuco, 9{ısan 1532

Uzakta, Porcon tepesinin doruğunda dikilen üç kaya, hale şeklinde mavi bir ışımanın belli belirsiz başladığı, ama hâlâ karanlık olan gökyüzünde, üç gölge gibi seçilebiliyordu.

Anamaya, Villa Oma'ya baktı.

Savaşın korkunç talepleriyle yüz hatları sertleşmiş ve çizgileri derinleşmişti. Çukurlarına biraz daha çekilen gözleri, üzerlerine kor ateş konulmuş taşlar gibi parlıyordu. Savaş başladı başlayalı bütün muharebe meydanlarında bulunmuş, kâhinlerle birlikte işaretleri yorumlamış, kimi zaman düşmana lanet okumuş, kimi zaman askerleri yüreklendirmişti. Sarayda, onun zayıf, kuru bedeninin yiyeceğe ihtiyaç duymadığı, koka yaprağı suyuyla idare ettiği söylentisi dolaşıyordu.

Şafağın ilk ışıkları, geceyi henüz bastıramamış olsa da, küçük bir grubu kararlı adımlarla tepeye doğru götürüyordu. Anamaya, Villa Oma'nın tam arkasında, sessiz ve düşüncelere dalmış yürüyen Guaypar'ın yanındaydı. Chicha testilerini, altın ve gümüş kupaları, içinde, huacaya adanmış saçların korunduğu kumaşları taşıyan hizmetçiler grubunun önünden gidiyorlardı. İki küçük oğlan, kurban edilecek on lamayı gütmekteydi.

Anamaya, Guaypar'ın varlığından tedirgindi. Onun akıl almaz isteğini ve şaşkınlığını unutamıyordu. Düşmanı olmadığını, ona karşı olmadığını Guaypar'a nasıl açıklayacağını bilmiyordu. Onu bir bakışla yatıştırmak istiyordu, ama gözlerini ona çevirdiği her seferinde Guaypar'ın bütün dikkatiyle, belli belirsiz aydınlanmakta olan gökyüzüne bakıyormuş gibi yaptığını görüyordu.

Küçük köyün evleri, tepenin eteklerinde üst üste binmiş gibi görünüyordu. Bütün sakinleri huacarun hizmetindeydi; hepsi de Sapay inka Atahuallpa'nın, beylerinden ikisini, huacaya danışmak için gönderdiği söylentisini işitmişlerdi. Evlerinden çıkmışlar, Villa Oma, Guaypar ve diğerlerinin geçişini izliyorlardı. Anamaya, onların kara gözlerinden hiçbir şey okuyamadı, orada değillerdi sanki.

Sonunda güneşin ilk ışıkları tepenin doruklarına vurdu: En yüksek tepede, putu koruyan kara taş duvarlar dikiliyordu.

Yamaca vurdukları sırada Anamaya, Villa Oma'ya döndü.

"Efendimiz Atahuallpa ne istiyor?"

"Babasının artık ona söylemediği şeyi öğrenmek istiyor" dedi Villa Oma sönük bir sesle.

"Gene bunun benim hatam olduğunu söyleyeceksin..."

"Öyle bir şey demiyorum, genç kız" diye mırıldandı Bilge. "Korkuya kapılmış bir kahramanın iyiye işaret olmadığını bilmek için kehanete ihtiyacım yok."

Anamaya sustu. Yüreğinin ta derinlerinden, bilgenin haklı olduğunu biliyordu...

#

Huacay\ koruyan rahip, insanı korkutacak kadar zayıftı. Boynu üç parmak inceliğindeydi ve o kadar yaşlıydı ki, kafasında birkaç beyaz telden başka bir şey kalmamıştı. Gözlerinin rengi bile yoktu artık. Topuzu çöreklenmiş yılan biçiminde olan bir bastona dayanarak, güçlkle ayakta durabiliyordu. Ayaklan, görenleri iğrendirecek kadar kirliydi. Topuklarına kadar inen uzun bir gömlek giymişti. Uzun tüylü -kuşkusuz guanako" postu- gömleğinden çok sayıda, pembe, minik deniz kabukları sallanıyordu.

Arkasında, ondan daha az yaşlı veya daha az kirli, küçük bir rahipler grubu dikilmiş duruyordu. " Guanaco: Şili And'larına özgü yabani bir lama türü (ç.n.).

272

Villa Oma önüne geldiğinde, koruyucu rahip, yani tarpuntay ağzını açtı ve Anamaya elinde olmadan geriledi: Hiç dişi kalmamıştı, ağzından çıkan seste, hortumdan çıkıyormuşçasına bir derinlik vardı -bu ses, deniz kabuğundan çıkıp gelen tanrıların sesiydi.

"Neden burada olduğunu biliyorum."

Güneş ağır ağır tepe noktasına doğru yükselirken Villa Oma, insan biçiminde ve boyunda, taştan bir heykel olan puta sunulacak saçların dağıtımını yönetti. Bulunduğu tapınak çatısız, pencereleri doğuya, kapısı batıya açılan tek bir bölmeden ibaretti. Duvarlara yerleştirilmiş nişlerde zengin kaplamalar ve çok sayıda altın eşya vardı.

Rahipler ilk önce putun ayaklarına koka yaprakları serpiştirdiler. Sonra Villa Oma ve Guaypar, karşısında durarak, birer kirpiklerini koparıp ona doğru üflediler. Daha sonra, gereken sözleri mırıldanarak chicha testilerini yere döktüler.

Saçılardan geri kalanları koruyucu rahibe verdiler. Rahip her saçının üzerine üfleyerek, yün kumaşların içine koydu: Koka, mısır koçanı, renkli tüyler... Sonra bohçalar düğümlendi ve huacanm hemen dışında tutuşturulan ateşte yakıldı.

Ateş söndüğü zaman, Villa Oma putun önüne iki kupa altın, iki kupa da gümüş koydu. Lamalara çobanlık eden küçük çocuklara bir işaret yaptı: Her hayvan ağır bir taşa bağlanmıştı ve bunun çevresinde dönüyordu. Dört ya da beş kez dönmelerinden sonra, koruyucu rahip bıçağını birincinin göğsüne sapladı, öteki rahipler kanı toplarlarken, o kalbini kesip çıkararak ağzına götürdü.

Hizmetkârlardan bir uğultu yükseldi.

Anamaya gözlerini başka yana çevirdi: Saklı Kente giderken, gizler dünyasına girdiğinden bu yana, yeminiyle bağlanmış olmasına karşın, bu kaçınılmaz kurban ayınları sırasında hep bir tiksime duygusuna kapılmaktan kendini alamıyordu.

Kan, Koruyucu Rahibin dudakları boyunca akıyor, boynuna, oradan da gömleğinin üzerine sızıyor, pembe kabukların üzerinden kayarak, uzun tüylerin arasında kayboluyordu. Hiç konuşmadan tapınaktan dışarı çıktı, geçti, yalnızca Vjlla Oma peşinden gitti.

J

273

Anamaya ise, Guaypar, hizmetçiler, çobanlar ve huacanm rahipleriyle dışarda kaldı. Çıkan hafif rüzgâr enselerine doğru esiyordu. Gökyüzünü kara bulutlar kaplıyordu, hava ağırlaşmıştı.

Koruyucu Rahip putun arkasına geçerek yerini aldı, kuru, cılız silueti gözden kayboldu. Açık kapıdan yalnızca, dua eder gibi eğilmiş Villa Oma'nın sırtı ile savaş tanrısı Catequil'in putunun korkunç yüzü görünüyordu.

"Sorunu sor" dedi put.

"Efendim, Sapay İnka Atahuallpa geleceğinin ne olacağını bilmek istiyor."

Putun sesi, bir an bile tereddüt etmeden, fırtınalı gök gürültüsü gibi yankılandı.

"Atahuallpa çok kan döktü ve tanrıları kızdırdı. Sonu ölümcül ve yakındır."

Villa Oma'nın kılı bile kıpırdamadı; grupta herkes soluğunu tuttu. Anamaya kalbinin atışlarını duyabiliyordu.

"Sonu ölümdür ve yakındır" diye yineledi gök gürültüsünü andıran ses; bu sırada gök yarıldı, yağmurun ilk damlaları düşmeye başladı.

Villa Oma doğruldu, döndü ve huacanm kapısından çıktı. Yüzü kül rengindeydi.

Tepenin yamacını iri damlalar halinde düşen yağmur altında konuşmadan, sırtlarını kamburlaştırarak indiler. Aşağıda köy boşalmıştı, sanki huacanm bütün hizmetkârları, korkunç kehaneti anlamış da evlerine kapanmışlardı.

Huamachuco'nun fambosunun duvarlarını gördüklerinde Villa Oma durdu ve Guaypar'ı kolundan tuttu:

"Benimle gelme."

"Neden?"

"Atahuallpa iyi bir kehanet beklerken iki kişi olabilirdik. Ama durumun böyle olmadığını haber vermek için yalnız olmalıyım."

Guaypar sabırsızlık ve üzüntüyle titriyordu. Anamaya, elini yumuşakça onun elinin üzerine koydu, sonra Atahualpa'nın, kâhinin yanıtını beklediği curaca sarayının duvarlarına doğru bir işaret yaptı.

274

"Senin korkmadığını biliyoruz" dedi.

Guaypar kara gözlerini ona doğru çevirdi.

"Korktuğumu bilen tek kişi benim."

"Yeter, Guaypar" dedi Bilge. "Canchaya dön ve Tek Efendinin emirlerini bekle."

Guaypar gözlerini Anamaya'dan ayırmadı; bakışı ürkütecek kadar yoğundu. Anamaya onun gözlerinde öylesine şiddetli duygular gördü ki, anlamaktan korktu. Yatıştırma ve dostluk sözleri boğazında kuruyup kaldı.

"Sizinle geliyorum" dedi Guaypar sonunda.

#

"Duydun mu, Villa Oma?"

Atahuallpa'nın gözleri öfke ve sevinç karışımıyla parlıyordu.

"Huascar yenildi!"

"Duydum."

"Ona tekrar et, Sikinchara, bana anlattığın gibi, kelimesi kelimesine."

Anamaya, yüzbaşı Sikinchara'yı tanıyordu, çok yıllar önce, onu ormanda esir alan Sikinchara'nın ta kendisiydi. Onu her görüşünde, geçmişteki küçük kızın korkusuyla davranmaktan kendini alamıyordu -yüreği o küçük kızın korku dolu yüreğiyle hâlâ.

"Birliklerimiz Huascar'ın birliklerini, haberi bütün dağlarda yankılanan bir bozguna uğrattı.

Ordularının bir kısmı kaçtı, bir kısmı imha edildi, bir kısmı da Tek Efendimize katıldı."

Canchanm iç avlusunda, kalın duvarların arkasında sevinç çığlıkları yankılanıyordu.

"Canın sıkın gibi görünüyorsun, Villa Oma. Zaferimiz seni sevindirmedi mi?"

"Beni kâhin Catequil'e danışmak için göndermiştin, Efendim."

"Demek zaferimi sana önceden söyledi."

275

Tek değil."

"Pek değil mi?"

Atahuallpa'nın sesi, dışa vurulmamış bir öfkeyle titriyordu.

"Kâhinin ne söylediğini bana tekrar et."

"Duymak isteyeceğinden emin değilim."

"Neyi duymak istediğim yargısını bana bırak."

Villa Oma soluğunu ayarladı.

"Kâhinin sözleri şöyledi: 'Atahuallpa çok kan döktü ve tanrıları kızdırdı. Sonu ölümcül ve yakındır.'"

Sessizlik, saray odasına bomba gibi düştü. Atahuallpa, bir kaide ile yükseltilmiş üç ayaklı iskemleye oturdu. Krallık işaretleri üzerindeydi -borla, tüy taç ve sunturpaukar, krallık asası. Sikinchara yanında ayaktaydı. Villa Oma ve Guaypar, başları eğik, karşısında duruyordu.

Anamaya biraz geride kalmıştı. Atahuallpa'nın huzurunda olduğu zamanlar, İnka'dan yayılan ve şimşekler, yıldırımlar taşıyan karanlık gücü hissedirdi. Buna karşılık, ilk sözlerini beklenmedik bir yumuşaklıkla söyledi:

"Bana bu kehanetten söz et..."

Villa Oma istenileni yaptı: Gece yürüyüşünü, köyü, saçları, uzun gömleği pembe kabuklarla süslü yaşlı rahibi anlattı. Sonra sözlerini tekrar etti: "Ölümcül ve yakın son".

Atahuallpa katıla katıla güldü.

"Ve sen bu kâhine inanıyorsun, öyle mi?"

Villa Oma hiçbir şey demedi.

"Cevap ver bana, sen ki insanların Bilge dediğisin, sen ki gerçekten de yalnız bilgece sözler söylersin. Ona inanıyor mu- -sun?"

"Sana cevap vermek istemiyorum, Efendim."

"Ya sen Anamaya?"

O da ağzını açmadı.

"Korkuyorsunuz" dedi Atahuallpa. "Kardeşim Huascar kadar bana düşman olan bu huacadan korkuyorsunuz."

276

Atahuallpa sakin bir sesle konuşmaya çaba harcıyordu, ama Anamaya, onun dengesinin bozulduğunu, sesinde derin bir kaygının varlığını sezdi.

"Ya sen Guaypar" diye sordu nihayet, "sen ne diyorsun?"

"Sana karşı duranı yok etmek gerek diyorum, Efendim."

"İşte benim kardeşim" dedi Atahuallpa.

277

36 (Borcon, ^Haziran 1532

Atahuallpa'nın ordusu Catequil köyüne gün batımında girdi. Guaypar ve diğer yüzbaşılar uncularının üzerine deri ve madeni zırhlar giymişlerdi. Başlarında sazdan örme miğferler vardı. Bunlar öylesine sağlamdı ki, bir taş ya da sopa darbesiyle parçalanmak şöyle dursun, hasar görmeleri bile mümkün değildi. Önde unanchalar, yani parlak renkli bayraklar dalgalanıyordu. Onların arkasında sık sıralar halinde mızraklılar, daha sonra da okçular geliyordu.

Köyün ortasından geçen taş döşeli sokakta ne bir erkek ne de bir kadın görünüyordu; hiç kimse kalmamıştı. Yalnızca küçük bir erkek çocuk, kısa tüylü siyah köpeğiyle birlikte, korkudan donup kalmış bir şekilde ortada duruyordu.

Guaypar ona yaklaştı.

"Kim olduğumuzu biliyor musun?"

Çocuk başını salladı, ama tek bir kelime söyleyemedi. Guaypar sert davranmaksızın kenara çekti onu.

O anda borular ve davullar gürledi, sesleri tepelerden yankılandı.

Atahuallpa'nın tahtirevanı, batıdan gelip akşam güneşini üstüne almış olarak, altın ve gümüşten gözalıci süsleriyle, insanlar değil de bir kuş ordusu tarafından taşınıyormuşçasına rüzgârda dalgalanan rengârenk tüyleriyle ağır ağır yaklaştı.

Tahtirevan durduğunda ince cumbi örtüler esintiyle hafifçe titreşti.

"Hazır mısınız?" diye sordu İnka'nın sesi.

"Evet, Efendim" dedi Guaypar. "Emirlerinizi bekliyoruz."

"Orduyu tepenin çevresinde bir çember şeklinde yayın ki, düşmanım, lanetli put kaçmasın."

Birkaç kesin ve sert emirle, birlikler harekete geçti.

Şafakta Atahuallpa, tepenin doruğuna tek başına çıktı. Yalnızca, kâhine danışmaya gitmiş olan iki efendi ona eşlik etti: Villa Oma ve Guaypar.

Koruyucu rahip, pembe kabuklu gömleği içinde her zamanki gibi kirli ve tiksindirici, onları bekliyordu.

Atahuallpa, elinde altın kaplama bronz bir baltayla tahtirevanından indi. Rahip, İnka'nın önünde gözlerini indirmedeği gibi, karşısında eğilmedi. Sapı yılan biçimli bastonuna dayanarak dimdik durdu.

"Kim olduğumu biliyorsun" dedi Atahuallpa.

Rahip başını salladı.

"Seni tanıyorum. Sen Efendi Atahuallpa'sın"

"Beni tanıyorsan, neden önümde eğilmiyorsun?"

"Çünkü Catequil'in kehanetini sormak için başka adamlar geldi. O da onlara benim sesimle cevap verdi. Yalnızca bir tek Sapay İnka olduğunu, onun adının da Huascar olduğunu söyledi."

"Yalan söylüyorsun."

"Yalan ya da doğru söyleme gücüm yok. Ben Tanrı Cate-quil'in sesiyim. O benden önce oradaydı, benden sonra da orada olacak."

"Yalan söylüyorsun. Benimle ilgili bütün yalanları tekrarla ki, ağzından duyayım."

"Sen Efendi Atahuallpa'sın. Çok kan döktün. Sonun ölümcül ve yakındır."

"Yalan söylüyorsun. Düşmanımın dostusun, dolayısıyla da düşmanımsın. Bilmiyor musun ki, ben alay edilebilecek bir adam değilim, ne insan, ne huaca, ne de put beni alaya alamaz..."

279

"Sen İnka değilsin. Kurallara uygun olarak belirlenmedin. Büyük Huayna Capac'ın oğlusun ama alt sınıftan bir annedensin..."

Balta havada ısıklık çaldı, öyle hızlıydı ki, Koruyucuya vurmadan önce kimse fark edemedi. Kafası boynundan koptu, kan fokurdayarak fışkırdı. Yaşlı elleri bir an bastonuna dayalı kaldı, sonra gevşedi ve başsız bedenle aynı anda, bastondan aşağı kaydı. Guaypar, yüzünde donup kalan bir aşağılama gülümseme-siyle, yerde yuvarlanan kafaya bakmaya zorladı kendini.

Bir damla kan, Atahualpa'nın uncusunu süsleyen benzersiz altın motifin, geometrik kapak, yani şef figürünün üzerine sıçrayıp aktı. İnka bunu fark etmedi ve putun hâlâ durduğu küçük tapınağa doğru yürüdü. Kapıdan girmeden önce Villa Oma ve Guaypar'a dönerek, "Kimse benimle alay edemez" diye yineledi.

Baltasını yeniden kaldırdı ve tıpkı Koruyucuya yaptığı gibi, insan biçimli put Catequil'in boynuna indirdi. Hareket öylesine şiddetliydi ki, heykelin toprağa oturmuş olan gövdesi sarsıldı ve kafası koptu. Yerden kalkan kül rengi toz, gelip İnka'nın uzun gömleğinin eteğine yapıştı. Kan çanağı gibi gözleriyle, vahşi ve mutsuz, soluk soluğa, tapınağın eşiğinde durdu.

"Memnun değil misin, Villa Oma?"

"Memnun olmam gerekmiyor, Tek Efendi. Olmamam da gerekmiyor. Seni dinlerim, öteki dünyadaki Ataları dinlerim. Seni dinlerim, babamız İnti'yi dinlerim."

Tepenin aşağısında bir chaski" hızla koşuyordu. Soluk soluğa Guaypar'ın yanına geldi. Alın terden parlıyordu, gösterdiği çabadan, bacaklarının uzun ve güçlü kasları hâlâ gergindi. Genç yüzbaşı ona döndü. Chaski kulağına uzun uzun bir şeyler mırıldandı. Guaypar'ın yüzü aydınlandı.

"Tek Efendi!" diye haykırdı.

* Chaski: Ulak, haberci (ç.n.).

280

ulaşılması güç dağlık alanlarda saklanırken, soyluların tapınaklara konulurdu.

Mangrov: Sıcak kuşakta, bataklık arazide ve sulak yerlerin yakınlarında yetişen, sarkan dalları toprağa girip yeni kökler salan tropikal bir ağaç.

Manta: Orta Amerika yerlilerine özgü, gerektiğinde yağmurluk gerektiğinde yaygı ya da battaniye olarak kullanılan kalınca örtü.

Mastay: Dört ana yöndeki halkların bir araya gelip yeniden buluşması.

Mosoq Karpay: Gelecek Zamanın Törenleri.

Bu törenlerin aktarımı, kişinin zamanla olan bağlantısının sona ermesini temsil eder. Bu, yüreğin yaşadığı bir süreçtir. Törenler, kişiyi kadim irfan silsilesi ve bireyin erişemeyeceği çapta büyük bir kudretle bağlantılandırır. Nihai olarak, bu kudret, kişiye bir İnka (Aydınlanmış Kişi) bedenine sıçrama dürtüsünü verecektir. Artık kişi, doğrudan doğruya yıldızlarla bağlantı kurmuş olacaktır.

Munay: Sevgi ve şefkat; halkların buluşmasının kılavuz gücü olacak ilkeler.

Pacariq: Şafak ya da köken.

Pachacuti: Büyük değişim, dönüşüm. Sözcük anlamı, pacha "dünya" ya da "zaman", cuti ise "düzeltmektir. Beş yüzyıl boyunca, Ü'ero yaşlıları büyük değişimin kutsal kehanetini muhafaza ettiler. Bu değişimde dünya doğru yönüne dönecek, uyum ve düzen yeniden kurulacak, kaos ve düzensizlik sona erecekti. 1949'daki bir depremin, Cuzco yakınlarındaki bir manastırı yıkarak, altın bir İnka tapınağını ortaya çıkarması, yeni çağın habercisi oldu.

Pachacuti aynı zamanda 1300 sonlarında yaşayan bir İnka liderinin de adıdır. Machu Picchu'yı inşa ettirdiği ve günümüz ABD'sine denk denebilecek bir imparatorluğun mimarı olduğu söylenir. İnkalara göre, Pachacuti bir ruhsal örnektir: Zamanın dışına adım atan bir Usta, aydınlanmış kişidir. Bir Mesih'tir; ama Hristiyanlıktaki gibi insanlığın erişiminin ötesinde tanrının tek oğlu değil. Daha çok, hepimizin dönüşeceği düzeyin bir simgesi ve vaadi olarak görülür. Bu anlamda, Pachacuti aynı zamanda "Dünyanın Dönüştürücüsü" anlamına gelir.

425

"Sen İnka değilsin. Kurallara uygun olarak belirlenmedin. Büyük Huayna Capac'ın oğlusun ama alt sınıftan bir anneden-sın...

Balta havada ısıklık çaldı, öyle hızlıydı ki, Koruyucuya vurmadan önce kimse fark edemedi. Kafası boynundan koptu, kan fokurdayarak fışkırdı. Yaşlı elleri bir an bastonuna dayalı kaldı, sonra gevşedi ve başsız bedenle aynı anda, bastondan aşağı kaydı.

Guaypar, yüzünde donup kalan bir aşağılama gülümseme-siyle, yerde yuvarlanan kafaya bakmaya zorladı kendini.

Bir damla kan, Atahuallpa'nın un/a/sunu süsleyen benzersiz altın motifin, geometrik kapak, yani şef figürünün üzerine sıçrayıp aktı. Inka bunu fark etmedi ve putun hâlâ durduğu küçük tapınağa doğru yürüdü. Kapıdan girmeden önce Villa Oma ve Guaypar'a dönerek, "Kimse benimle alay edemez" diye yineledi.

Baltasını yeniden kaldırdı ve tıpkı Koruyucuya yaptığı gibi, insan biçimli put Catequil'in boynuna indirdi. Hareket öylesine şiddetliydi ki, heykelin toprağa oturmuş olan gövdesi sarsıldı ve kafası koptu. Yerden kalkan kül rengi toz, gelip inka'nın uzun gömleğinin eteğine yapıştı. Kan çanağı gibi gözleriyle, vahşi ve mutsuz, soluk soluğa, tapınağın eşliğinde durdu.

"Memnun değil misin, Villa Oma?"

"Memnun olmam gerekmiyor, Tek Efendi. Olmamam da gerekmiyor. Seni dinlerim, öteki dünyadaki Ataları dinlerim. Seni dinlerim, babamız İnti'yi dinlerim."

Tepenin aşağısında bir chaski' hızla koşuyordu. Soluk soluğa Guaypar'ın yanına geldi. Alnı terden parlıyordu, gösterdiği çabadan, bacaklarının uzun ve güçlü kasları hâlâ gergindi. Genç yüzbaşı ona döndü. Chaski kulağına uzun uzun bir şeyler mırıldandı. Guaypar'ın yüzü aydınlandı.

"Tek Efendi!" diye haykırdı.

' Chaski: Ulak, haberci (ç.n.).

280

ulaşılması güç dağlık alanlarda saklanırken, soylularınki tapınaklara konulurdu.

Mangrov: Sıcak kuşakta, bataklık arazide ve sulak yerlerin yakınlarında yetişen, sarkan dalları toprağa girip yeni kökler salan tropikal bir ağaç.

Manta: Orta Amerika yerlilerine özgü, gerektiğinde yağmurluk gerektiğinde yaygı ya da battaniye olarak kullanılan kalınca örtü.

Mastay: Dört ana yöndeki halkların bir araya gelip yeniden buluşması.

Mosoq Karpay: Gelecek Zamanın Törenleri.

Bu törenlerin aktarımı, kişinin zamanla olan bağlantısının sona ermesini temsil eder. Bu, yüreğin yaşadığı bir süreçtir. Törenler, kişiyi kadim irfan silsilesi ve bireyin erişemeyeceği çapta büyük bir kudretle bağlantılandırır. Nihai olarak, bu kudret, kişiye bir inka (Aydınlanmış Kişi) bedenine sıçrama dürtüsünü verecektir. Artık kişi, doğrudan doğruya yıldızlarla bağlantı kurmuş olacaktır.

Munay: Sevgi ve şefkat; halkların buluşmasının kılavuz gücü olacak ilkeler.

Pacariç: Şafak ya da köken.

Pachacuti: Büyük değişim, dönüşüm. Sözcük anlamı, pacha "dünya" ya da "zaman", cuti ise "düzeltmektir. Beş yüzyıl boyunca, Ü'ero yaşlıları büyük değişimin kutsal kehanetini muhafaza ettiler. Bu değişimde dünya doğru yönüne dönecek, uyum ve düzen yeniden kurulacak, kaos ve düzensizlik sona erecekti. 1949'daki bir depremin, Cuzco yakınlarındaki bir manastırı yıkarak, altın bir inka tapınağını ortaya çıkarması, yeni çağın habercisi oldu.

Pachacuti aynı zamanda 1300 sonlarında yaşayan bir İnka liderinin de adıdır. Machu Picchu'yı inşa ettirdiği ve günümüz ABD'sine denk denebilecek bir imparatorluğun mimarı olduğu söylenir. İnkalara göre, Pachacuti bir ruhsal örnektir: Zamanın dışına adım atan bir Usta, aydınlanmış kişidir. Bir Mesih'tir; ama Hristiyanlıktaki gibi insanlığın erişiminin ötesinde tanrının tek oğlu değil. Daha çok, hepimizin dönüşeceği düzeyin bir simgesi ve vaadi olarak görülür. Bu anlamda, Pachacuti aynı zamanda "Dünyanın Dönüştürücüsü" anlamına gelir.

425

Pago: Saçı, sunu.

Pakarina: Kutsal varoluş kaynağı. Bir insan ya da hanedanın yaşamı bir ırmak, dağ, pınar, puma, kuş ya da başka bir doğal varlıktan kaynaklanabilirdi. Bunlar mitik bir kişinin ansızın beliriver-diği varoluş kaynaklarıydı.

Papa: Ateşte közlenen yerelması.

Paqo: And dininin bugünkü temsilcileri.

Puma: Dünyalar arasındaki gökkuşağı köprüsüdür; bilinçli bir biçimde madde dünyasından ruh dünyasına sıçramayı simgeler. Korku ve şiddetin ötesine geçmeyi anlatır. Bu sayede, yaşam şiddetten uzak yaşanabilecektir artık.

Sinekkuşu: Fiziksel gücün ötesine geçmeyi, uyanıklık, zekâ, kurnazlığı simgeler.

Puna: Serin iklimli otlak ve çıplak yamaçlar.

Üorikente: Altın sinekkuşu.

Üuechua: inka dili. Yazılı bir dil değildi.

Q'ero: Sözcük anlamı "Uzun Sağlı Olan"dır. İnkaların bugünkü temsilcileri. 600 kişilik bir kabiledir. İspanyol fatihlerden kaçmak için yaklaşık 4700 metre yüksekteki dağlara sığındılar. 1949'da "keşfedilmelerine" değin Andlar'ın bu yüksek dağlarında tam bir inziva halinde yaşadılar.

Quilla: Ay tanrıçası. Simgesi gümüştü. Gümüşe, Üuilla'nın gözyaşları adı da verilirdi.

Ouinoa: Orta Amerika'da besleyici taneleri için yetiştirilen bir bitki.

Quiyu sicimi: inka rahiplerinin astrolojik hesaplamalar ve tarihsel kayıtlar için düğümler atarak kullandıkları renkli ipler. Her bir düğümün özgül bir rengi vardı; söz gelimi, kişinin kaç koyun veya lamaya sahip olduğunu gösterirdi. Düğümlerin boyu ve aralıkları değişik olur, bu fark da belirli bir sayıya işaret ederdi.

Rampa: Tahtirevan

Sunturpaukas: Krallık asası.

Tambo: Kale. Machu Picchu'ya giden yol boyunca oluşturulmuş bir çeşit yol istasyon sistemi içinde her bir durak.

426

Tarpuntay: I/Va/calarda hizmet eden dinadamları.

Tavvantinsuyu: Dört Bucak İmparatorluğu.

inka toprakları, başkent Cuzco'da birleşen dört yöne (suyu) ayrılmıştı: Chicansuyu, Cuzco'nun kuzeybatısında, Condesuyu güneybatısında, Antisuyu kuzeybatısında, Collasuyu güneydoğusunda yer alıyordu.

Thokankas: Büyük taşlar, kayalar.

Tocapu: Kemer, kuşak.

- Tumi: Orak biçimli, kıvrık uçlu, kurban ayinlerinde kullanılan, altın ya da gümüşten yapılan küçük bir tören bıçağı.

Tupu: Manta adı verilen dört köşe şalı göğüste birleştirip tutan, altın, gümüş ya da tahtadan yapılma iğne, broş.

Ukhu Pacha: Aşağı Dünya, yeraltı dünyası. Ölülerin ruhlarının da gizlendiği, Yakumama (Deniz Ana) ve Sachamama (Ağaç Ana) adlı iki yılanın bulunduğu katmandır. Bu iki yılan yeryüzüne çıktığında biri ırmağa, diğeri de iki başlı yaşlı bir ağaca dönüşür. Dönüşümleri Yukarı Dünyada da sürer: Biri İllapa (yıldırım), diğeri de Kaychu (gökkuşağı) haline gelir.

Unancha: Parlak, canlı renklerdeki hükümdarlık bayrakları.

Unku: Yerli erkeklerin giydikleri uzun gömlek, üstlük.

Untu: Donyağı.

Ushnu: inkalara özgü, basamaklı piramit şeklinde tapınak.

Ushuta: Sandalet.

Verruga: Cilt üzerinde ur, et beni, siğil şeklinde belirti veren bir hastalık.

Vikunya: Amerika'da sürüler halinde yaşayan, açık kahverengi tüylü, postu için avlanan bir lama türü.

Villa Uma: Sözcük anlamı "Konuşan Kâhin"dir. Başrahip. Genel olarak inka'nın (hükümdarın) yakın bir akrabası (kardeşi, amcası) olurdu; neredeyse onunkine denk bir yetkeye sahipti.

Büyük bir saygı görürdü. Rahipleri atamak veya görevden almak, tüm tapınakları denetlemek de onun yetkileri arasında bulunurdu.

Viracoccha: Her şeyi yaratan, tüm tanrılara olduğu gibi üç dünyaya da hükmeden, gözle görülmez, ezeli ve ebedi, kadiri mutlak tanrı. Pachacamacve Tonapa adlarıyla da anılırdı.

427

Waku: Guaca adı da verilir. Tapınak, kutsal objelerin hepsini kapsar. Waka\ar ölü ruhların bulunduğu yerlerdir.

Wayke: Erkek Kardeş (Kutsal İkiz). Soyluların değerli madenlerden yapılan suretleri ya da heykelleri. Ölenin ruhunu sakladığına inanıldığı için büyük saygı görürdü.

Yanacona: Hizmetkâr.

428

*JSI J-I

İNKA ÜÇLEMESİ

MuAre B- Qklt*I

51wnuTWe7î

İKİNCİ KİTAP

ÖFKESİ

İnka uyanışı... İnhalerin İspanyolistilasına Saş^aldırısı.
TjÇi (Dünya 'nın son düğümü
jitahuatfpa tutsaklıktan ^irtuCmakçin
(Pizarro ile pazarlı^Jialindeyken,
Yeni <Dünya'nın Hödüğümü 9Aanco isyana Hazırlanır.
JLnamaya üe ÇaSrieCarasında^ as^ İspanyolların yerlileri
daha iyi tanımasını sağlar.
Sincap Bu Bile kffn dökülmesini engelleyemeyecel^tir.

\
İNKİ ÜÇLEMESİ
ÜÇÜNCÜ KİTAP
HACHU

İspanyolegementigi.. İstilacılarla yedilerin birarada yaşama çabası
feâkgtte sonuçlanır. İnhalerin gururu,
İspanyol'fatülerinin açgözCüCÜğÜnü ÇörüÇCer.
ÇabrieCbir seçimle Çarşı Çarşıyadır
Hep peşinden kgstugu şan ve ÇudretyoCunu mu iziyeae&r,
yoÇsa aşÇıyld birfiÇte
dağlarda münzevi bir yaşam mı sürecektir?

imMA<n

Bulutlar içindeki imparatorluk... Güneşin çocukları, inka dilindeki adı, Dört Bucak
İmparatorluğu anlamına gelen Tavantinsuyu. Ekvatorun güneyinde ortaya çıkmış tek büyük
uygarlık.

Yeri: Güney Amerikanın Batısındaki 4000 km. boyunda kıyı şeridi. (Fransa, Hollanda, İtalya,
İsviçre, Belçika'nın toplamına eşit bir alan) Bugünkü Peru platosu, Ekvador kıyıları, Kuzey Şili,
Kuzey batı Arjantin'in bir kısmını kaplar.

Egemenlik dönemi: 13. yüzyıl-16. yüzyıl arası. Tarih sahnesine oldukça geç çıkmışlardır.

Yer şekilleri: Yanardağlar, yağmur ormanları, derin vadilerden akan nehirler, çöller, karlı buzlu
dağlar, yeşil yaylalar.

Başkenti: Deniz seviyesinden 3400 m. yüksekteki Cuzco kenti, inkaların buraya nasıl ve
nereden geldiklerine ilişkin arkeolojik ve tarihsel kesin kanıtlar bulunmamaktadır.

Nüfusu: Bundan 500 yıl önce İnka şemsiyesi altında on milyonu aşkın insan yaşıyordu.

Gücünün doruğunda, Amerika kıtasındaki en büyük ulus idi.

Kökenleri: inkaların kökenleri efsaneye dayanır. Güneş, dört kızı ve dört oğlunu yeryüzünü
huzura kavuşturmak için dünyaya gönderir. Altın esasının yere iyice saplandığını gören oğul
Manco Capac ile kız kardeşi, aynı zamanda karısı Mama Ocllo, Cuzco'yu kurarlar.

Tarihi: İnkaların devlet yönetimi şekli tıpkı Eski Dünya insanları gibi krallıktır. Bu yönetim şekli
diğer Yeni Dünya yerlileri arasında hiç görülmez. Kayıtların çoğu 13 imparatorları (İnka)
olduğu konusunda birleşir. 1200 yılındaki efsanevi kuruluştan sonra, hızlı genişleme büyük
fatih Pachacuti ve oğlu Topa İnka döneminde olmuştur. Başa geçtiği 1438 yılından itibaren
güvenilir tarihî kayıtlar tutulmaya başlandığı görülür. Bazı tarihçiler, bu baba-oğulu

Makedonyalı Filip ve Büyük İskender'e benzetir.

İnka İmparatorluğunun hızlı gelişimi, tarihin en olağanüstü olaylarından biridir.

CVJUOVCOM tM^ HAVA

İmparator Huayna Capac, Topa İnka'dan sonra gelir. Ülkenin gelişmesine ve genişlemesine
önemli katkısı olmuştur. Çok sevilen bir hükümdardır. 1527'deki ani ölümünün nedeni, öncü
İspanyolların Yeni Dünyaya taşıdığı ve inkaların bağışıklığı olmadığından onları kırıp geçiren
suçluğu hastalığına bağlanır. Huayna Capac, varis belirlemeden öldüğünden, oğulları
Atahuallpa ve Huascar arasında iç savaş başlar. Atahuallpa'nın üstünlük kazandığı sırada,
sayıları 200'ü bulmayan ispanyol conquistador\ar Francisco Pizarro önderliğinde Peru'nun
kuzeyinde karaya çıkarlar. Yıl 1532'dir.

inka İmparatorluğunun çöküşü: Capitan Pizarro, kendisini Huascar'ı yenmeye odaklamış olan
Atahuallpa'yı atlarının ve ateşli silahlarının da getirdiği üstünlükle kolayca tuzağa düşürür.
Atahuallpa, hürriyetine kavuşmak için Pizarro'ya inanılmaz bir hazine teklif eder. Verilecek
fidyeyi beklerken, Atahuallpa, Huascar'ın idam edilmesi emrini verir. Pizarro ise, bir servet
değerindeki fidyeyi ele geçirdikten sonra Atahuallpa'yı boğdurur.

İnka Uygarlığı

• "inka", imparatorluğu kuran ilk asil aileye ve onun 40 bin kişilik soyuna verilen isimdir. Bu deyim sonradan, inka'nın hükmettiği yüzü aşkın halkın tümü için kullanılmıştır.

• Yazılı dilleri yoktur.

• Yok olmaları da ortaya çıkışları gibi esrarengizdir.

• Başkent Cuzco, Yeni Dünyanın en zengin kenti idi.

• Gündelik hayatları 3400, hattâ 5000 metreye kadar ulaşan yüksekliklerde geçiyordu.

Bu yükseklikte toprağı işlemek, tonlara varan ağırlıkta taşlarla inşaat yapmak, günümüzün teknolojisine özgü özel giysi ve olanaklarla bile çok zordur. İnkaların o şartlarda nasıl yaşadığı, bugün bilim adamlarını hayrete düşürmektedir.

• Renkli iplere atılan düğümlerle kayıt tutarlardı (quipu). Bunların şifresi çözilememiştir.

• Tekerleği keşfetmemişlerdi. Ancak, olağanüstü yol sistemlerinin Çin Şeddi ile kıyaslanabileceği söylenir. Yaptıkları yollardan yalnızca biri, Güney Amerika kıtasının Büyük okyanus

434

kıyısını boydan boya kat ediyordu. İnkaların And dağlarında yaşadıkları göz önüne alınırsa, bu yolların yapımının müthiş gelişmiş bir mühendislik ve mimarî beceri gerektirdiği kolayca anlaşılır.

• Harç kullanmadan arasından bıçak geçmeyen bir taş işçiliği ile örülmüş binaları ile mimarileri efsanevî bir üne sahiptir.

• Altın, gümüş ve değerli taş işçiliği, ispanyolların gözlerini ka-maştırmıştı. ispanyol conquistador Ciezco de Leon, Cuzco'da gördüklerini şöyle anlatır:

"Zenginlerden birinin evinde kocaman ve müthiş bir işçilikle üzerine kıymetli taşlar bezenmiş altın bir güneş figürü vardı. Bahçelerinde ise incecik altın plakalardan toprağı simgeleyen bir parçanın üzerinde yer alan mısır, püskülleri ve koçanı yine altından yapılmıştı."

• İnkaların toplumsal yapısında, hükümdar, Sapay İnka ve karıları Coysalar her şeyin mutlak hakimiydiler.

• Yönetim şekli bugünkü sosyalizme çok benzerdi. Herkes çalışırdı. Herkes birbirine her şeyde yardım ederdi.

• Herkes ihtiyacı olan her şeye sahipti. Hırsızlık olmadığından hapishane yoktu.

• İletişim chaski adı verilen ulaklarla gerçekleştirilirdi. Mesajlar, bu chaskAerden oluşan zincir ile bayrak yarışı gibi iletilirdi.

• Kadınlar tek başlarına doğum yapar, kimseden yardım almazlardı.

• İnka soyundan gelen kızlar sekiz yaşına gelince Seçilmiş Kadın olarak ayrılır ve üç yılda bir, aralarından dört beş tanesi Güneşe gelin olarak seçilirdi.

• Güneşe gelin seçilen kızlar ömür boyu bakire kalır, tapınaklarda dokuma yapar, bazıları törenlerde kurban edilirdi.

• İnkalar tek Evrensel Tanrı olarak Viracocha'ya inanır, ışığı ve gücü sayesinde her şeyi yaratan ve sağlayan GÜNEŞE taparlardı.

435

İNKA nşmi£Mî

VİRACocha*

* Viracocha, İnka panteonunda bütün tanrıların üzerinde yer alan, her şeyi yaratan, gözle görülmez, sonsuzluktan gelen ve sonsuzluğa uzanan, kadiri mutlak tanrıdır. Her üç dünyada da bulunur.

İNKA

1949 Peru depreminde Cuzco civarında bir manastırın yıkıntıları arasında, altın bir inka tapınağı ortaya çıktı. Bu sayede Mo-soq kehanetlerindeki "vakit gelince" bilgiyi dünya ile paylaşma şartı yerine gelmiş oldu.

O'ero'lar yaşayan son inkalardır. Denizden 5000 metre yüksekte yerleşmişlerdir. En yaşlı ruhsal hekimlerden don Mariano şöyle eliyor: "Biz zamanın başlangıcından beri dağlarda yaşarız, Cuzco şehrinin kuruluşundan bile eski... ispanyollar gelince kilise ve devletten uzak durmak için dağların doruklarına çıktık. Daima kutsal dağlarla, Apularla yaşadık biz."

Onlar, 500 yıldır "Pachacuti"yi, yani, büyük değişimi haber veren kutsal kehaneti saklamaktaydılar. 1949 yılında "keşfedilin-ceye" kadar, tamamen dünyadan uzak, mutlak bir yalnızlık içinde yaşamışlardır. O zamana değin, gerçekten var olmayan efsanevî bir geçmişin parçası sanılıyorlardı.

Oscar Nunez del Prado adlı bir antropolog, bir festivalde İnka dili konuşan yerlilere rastladı, Ü'erolar, Bilge hekimler, onları "sizi 500 yıldır bekliyorduk" sözleriyle karşıladı.

1996 yılında bir grup Ü'ero yerlisi, şaman liderleri ile birlikte New York'un da dahil olduğu birkaç ABD şehrini ziyaret etti ve St. John katedralinde özel bir ayin düzenledi.

Kehanete göre, şimdi dört bucaktan gelen halkların birleşme (mastay) vaktidir, Ü'erolar Kuzeyin kartalı (Kuzey Amerika'yı simgeliyor) ile Güneyin kondorunun (Yalnız Güney Amerika'da yaşayan büyük bir akbaba) birlikte uçmalarına hazırlık olmak üzere, öğretilerini Batı dünyasına açacaklardır.

Bu birleşmede, Kuzey Amerika fiziksel gücü veya bedeni, Avrupa zihinsel gücü veya kafayı, Güney Amerika da ruhu sunacaktır.

Q'ero yüksek şamanı don Antonio Morales şöyle söylüyor:

"Dünyanın yeni sahipleri Batıdan gelecektir ve Tabiat Anayı en çok kullananlar önce kendilerini yeniden yaratıp sonra onunla ilişkilerini tazelemek için ahlâkî bir sorumluluk taşıyacaklardır."

Son "pachacuti" veya büyük değişim, bundan 500 yıl önce ispanyollar İnka imparatorluğunu fethettiği zaman meydana gelmişti. O günden beri O'erolar kargaşadan düzenin çıkacağı bir sonraki pachatuciyi beklediler.

Kutsal bilgi, beş asır boyunca muhafaza edildi. Nihayet büyük değişimin habercisi olan işaretler görülmeye başladı: Dağlardaki göller kurudu, kondorun neredeyse nesli tükendi, güneşin gazabını simgeleyen 1949 depremi, Altın Tapınağın ortaya çıkmasına neden oldu.

İnka kehanetleri Maya, Hopi ve Nostradamus kehanetleri ile de örtüşmektedir.

Kehanetler iyimser. Bizim bildiğimiz anlamdaki bir zamanın sonunu işaret ediyor: Belirli bir düşünce ve varoluş tarzının, şu anda doğa ve toprakla kurulan ilişki türünün sonu... Zamanın dışına adım atmak... Bu, diğer dinlerde olduğu gibi Buda'nın, isa'nın ya da Musa'nın izinden gitmek değil, doğayla bütünleşerek kendi adımlarını izlemektir.

Kehanetlerde, dünyamızda ve benliğimizde oluşan, ilişkilerimizi ve ruhsallığımızı yeniden tanımlayan büyük değişimlerden de söz ediliyor.

Daha da önemlisi yaşlı şamanlar zaman kumaşında bir yırtık oluşacağından söz ediyorlar.

O'erolar tam da 5000 metreyi aşan bir irtifada, ozon deliğinin altında yaşıyorlar!

Yeni büyük değişim dönemi başlamıştır ve bu kargaşa döneminden sonra yeni bir insanın ortaya çıkacağını vaat etmektedir.

440

Avrupa medeniyeti paradigması çöküşüne devarn edecek ve Yeryüzü insanlarının yoluna dönüş olacak.

İnkalar altın çağın başlamasını bekliyorlar. Altın bjr barış binyılı__

VVillaru Huayta, inkalı bir ruhsal haberci. Şimdi Cuz^o'da yaşıyor. Bir Ouechua yerlisi. Gizemli gerçek öğretisini, Amazon ormanlarındaki ruhani yolculuklarında almış. Birkaç yıl önce, Büyük Beyaz Kardeşlik'in habercisi olarak büyük kente, Cuzco'ya gitme çağrısı almış.

"Beş yüzyıldır bekliyorduk. İnka kehanetleri, şimdi, bu çağda, Kuzeyin kanalıyla Güneyin kondoru birlikte uçtuğu zaman dünyanın uyanacağını söylüyor. Güneyin kondoru olmaksızın, Kuzeyin kartalı özgürleşemez."

Artık o gün geldi. Gün, dönüşüm çağıdır.

Kova Çağı: Bir ışık, uyanış, doğal yollara dönüş çağıdır. Bu çağda, yüreğin, sezginin ve doğanın mesajını anlayacağız. Bilinç uyandığı zaman kartal ya da kondor gibi yüksekten uçabileceğiz. Bizler Doğa Ananın bir parçasıyız. O bizim içimizde, biz de onun içindeyiz. Tepeden tırnağa Yeryüzüne, Güneşe, Suya aidiz. Fiziksel bedenlerimizde doğanın evrimini taşıyoruz. Ama aynı zamanda Güneşten gelen bir ruhani bedene sahibiz. Bu, gözle görülen güneş değil, başka bir boyutta uzanan, ruhani ışığın ateşiyle yanan altın bir güneş, insanın içsel ışığı, işte bu ruhani kaynaktan doğar. Biz, bu Güneşten geldik; yeryüzü deneyimleri edinmek ve sonunda tekrar o güneşe dönmek için. Biz, Güneşin çocuklarıyız.

Dünya kritik bir değişim, bir geçiş dönemine girmiş durumda. Ruhani ve ahlâki ilkelerdeki bunalım da bunun bir işareti. Bu dönümde, UFO diye bilinen kozmik gemilerin gerçek varlığını ortaya koymak gerekiyor. UFOLar çağlar boyunca dünyayı ziyaret ederek, gelişimini etkilediler. Ne ki, bilimin üç boyutlu gerçekliğinden kapıldığı gurura yenik düşen çağdaş insan, dünyamızın, yaşam ve uygarlığa sahip tek gezegen olduğuna inanıyor. Gerçek ise şudur: Biz, kendimize kargaşadan ve acıdan ibaret karanlık bir dünya yarattık.

441

Bu değişim döneminde, yardıma ihtiyacımız var. Kendi kendimizi ya da başkalarını iyi yönetemediğimiz ortaya çıkmış durumda. Yıkıcı doğamız açıkça kendini gösteriyor. Bu, bizim sınırlı bilincimizin yansımından başka bir şey değil. Kardeşlerimizin, yani dünya dışı varlıkların (extraterrestrials) ardında milyonlarca yıllık bir uygarlık var. Onlar egonun köleliğinden kendilerini kurtarmışlar ve uyum, sevgi ve barış dolu topluluklar kurmuşlar. Onların topluluklarına hükmeden ilke, sağduyu ve bilgelik. Bunlara meleksi topluluklar adını verebiliriz.

Bu dünyada herkes kendi kendinin doktoru, rahibidir. Fiziksel beden, Yaratıcının ruhunun bir tapınağıdır. Böylece onurlandırılır ve aydınlanma ve gerçeğin bir aracı olarak kullanılır. Aydınlanmış ve uyanmış bir bilinçle, bu kardeşlerimiz, kendilerini kıskançlık, zaaf, öfke, tembellik, gurur ve şehvet zincirlerinden kurtarmış, özgürleştirmişlerdir.

Dünya dışı varlıklar, diğer gezegenlerin Beyaz Kardeşlik topluluğuna mensuptur. Fiziksel biçim içinde varolurlar, ama İnka İmparatorluğunun çöküşü ile 500 yıldan beridir bizimle birlikte çalışmayı bıraktılar. O dönemde Amerika kıtası halklarının üzerine büyük bir ruhsal ve ahlâki bir karanlık çöktü. Bilgelik koruyucularımız öldürüldü ve yeni maddecilik dini bütün kıtaya hakim oldu.

Bilimin rahipleri, üç boyuttan ötesini göremezler. Ruhun çok boyutlu dünyasını deneyimleyemezler. Dünya halkları, bilimsel materyalizm ve ağızlılık dogmasının egemenliği altında, dünyayı yağmaladı ve çiğnedi. Silahların gelişmesiyle, akıl almayacak dehşetler, bizi gayya kuyusunun kıyısına dek getirdi. Dünyadaki bu karanlık dönemde, gezegenler arası ittifakla bağlantımız koptu.

Güney Amerika'da, öteki gezegenlerden gelmiş kardeşlerimizle birlikte çalıştığımız bir döneme tanıklık eden fiziksel kanıtlara hâlâ rastlayabiliyoruz. Bunlar, astronot gibi giyinmiş bir erkekle, yanında Ouetchua dilinde "ccoyllor ch'asca" ya da uçan yıldız olarak bilinen bir UFO'nun resmedildiği taşlardır. Geçmişte atalarımız, Mayalar, Aztekler ve inkalar, öteki dünyalardan ziyaretçileri ağırlamışlardı. Evrendeki diğer gezegenlerden gelen bu dev gemiler, onları ziyaret etmişti. Nazca, Sacsachuan, Machu

442

Picchu, Pachamac, Huaytapallana ve Paititi gibi yerlerde, yirmi şanlı güneş uygarlığı doğdu ve gelişti.

Bu yerlerin çoğunda altın, gümüş ve bilinmeyen alaşımlardan yapılmış dev boyutlarda çeşitli uzay gemilerinin indiği havaalanları vardı. Gemiler, güçlerini güneşten alıyordu; mürettebatı ise ışık kardeşlerdi. Bu dönemde kozmik gemilerin yeniden geldiğini anlamamız, kabul etmemiz gerekiyor.

Büyük bir kozmik dönüşümün arifesindeyiz. Onlar bu dönüşüm döneminde bize yardım etmek için buradalar. Önümüzdeki birkaç yılda, dönüşümün adımları hızlandıkça, insanlarla gerek fiziksel, gerek başka türlü temaslarını artıracak, kendilerini daha çok ortaya koymaya başlayacaklar. Görevleri, bize bu uyanış, bilinçlenme çağında kılavuzluk etmek. Bu mümkün olmazsa, o zaman gelecek kuşaklarımızın tohumu olmak üzere seçilen birkaçımızı kurtaracaklar. Seçilecek olanlar, auralarından yayılan sevginin niteliğine göre belirlenecek. Atalarımız, doğanın büyük gizemleriyle uyum içinde olmalarını sağlayan olağandışı fiziksel duyular geliştirmişlerdi. Bilimsel araştırmaları bilinçli bir tarzda yaptılar; yani, keşiflerinde üstün boyutlara ulaştılar. Peru'daki İnka tapınaklarında bunun kanıtları vardır: Doğal güçlere odaklanmayı ve onları denetim altına almayı bilen bir uyanmış bilince sahip olanlar tarafından kesilebilecek yekpare taşları yarattılar.

1750'de İnka Shora Atahuallpa, Güneş'in askerlerini uyarmıştı: "insanlık doğal güçlerle bağlantılarını yitirdiğinde, daha çok savaş yaratacak ve yarattığı bu karanlığın içinde kaybolacak "

Çoğu siyasal ve toplumsal hareket, amacının barış, mutluluk ve özgürlük olduğunu öne sürer. Ama çoğu zaman sadece savaş, tecavüz ve terör yaratır, kıskançlık ve nefret güdülerıyla hareket geçer. Bu, düpedüz işe yaramaz bir yaklaşımdır. Şimdi yepyeni bir yola girmenin zamanı geldi. Kendimizi -içten- değiştirmedikçe, toplumu değiştirmeye çalışmamız boşuna bir çabadan başka bir şey olmaz.

Bu beşinci güneş kuşağının başlangıcında, öteki gezegenlerden gelen melek ve başmelekler vardı. Atlantis'in, okyanusun öfkeli sularına gömüldüğü korkunç tufanla sona eren dördüncü

443

güneş çağından sağ kurtulanlarca yaratılan bu yeni güneş çağında, insanlara yardımcı oldular. Milyonlara varan nüfusuyla birlikte kıta, onca gelişmiş teknolojisiyle birlikte gayya kuyusunun dibine yuvarlandı. O dönemde de insanlık uyarılmıştı, ama dinleyen çıkmamıştı. Sadece birkaç uyanmış bilinç kurtarıldı ve içinde bulunduğumuz çağın tohumları olmak üzere, altı yedi yıl sonra dünyaya geri döndüler. O dönemde, büyük kozmik tufanın ardından, dünyanın hâlâ sarsılıp yeni biçimini almakta olduğu sırada, aydınlanmış olanlar, yeni insanlığın oluşumunu başlatmak üzere Titi-caca gölü ve dünyanın öteki kutsal göllerine döndüler. Bu kutsal göllerden, her bir çift, doğa ve Yaratıcı ile uyum içinde, yeni bir güneş uygarlığı kurma göreviyle, farklı bir yöne doğru ilerledi.

Şimdi, yirminci yüzyılda, Güneş Ame-rika'daki birçok soylu halk, sonsuz uzamları fethetmiş, öteki dünyaları ziyaret etmiş, insanlık yararına kullanılsın diye evrensel bilgeliği, irfanı beraberlerinde getirmişlerdir. Yolculuklarında uzay gemilerine ihtiyaç duymamışlardır. Andlar'daki bazı yerliler, uzak gezegenlere yolculuk etmişler ve evren hakkında birçok şey öğrenmişlerdir. Oysa çağımızın bilimi hâlâ maddesel düzlemin yüzeysel katmanlarını araştırmaktadır.

Üç boyutlu gerçeklik üzerine yapılan araştırmalar, daima eksik kalmaya mahkumdur. İnsanların her biri, bir Kutsal Tapınaktır. Bu tapınağın sunağı yürektir. Büyük ışığın bir yansıması olarak sevgi ateşi, sunağın üzerinde yanar. Bu ışığın farkına varılması, ona özen gösterilmesi ve saygı duyulması gerekir. Bu, Güneşin Oğullarının dinidir. Dünya dışı varlıklarınkiyle aynı dindir; evrensel, kozmik, güneş dinidir. Bu evrensel topluluk, öteki gezegenlere mensup kutsal ailemizi oluşturur. Hepimiz Işık için birleşir, ışık için gönüllü olarak çalışırız.

Şimdi aramızdalar. Kentlerimizin sokaklarında, öteki dünyalardan gelen kardeşlerimiz dolaşüyor. Dünya gezegenindeki görevlerini gerçekleştirmek için, Işık'ın habercileri olarak buradalar. Birçok kozmik gemi, gizli havaalanlarının bulunduğu Güney Amerika'daki Amazon ormanlarına geldiler. Bu kardeşlerimizden bazıları, kimi zaman bizimle kalıyorlar. Onlar bu dönüşüm çağında bizimle çalışmak için gelen gönüllülerdir.

444

Kendimizi hastalıklarımızdan arıtmalıyız: Psikolojik olarak, ru-hansal olarak. Bilincimiz kapana kısılmış, egomuzca hapsedilmiştir. Evrim yeteneğine kavuşmak için, özümüzü özgürleştir-meliyiz. Bu, yeni bir çağın uyanışıdır. Milliyetin artık hiçbir önemi yoktur; ırk, kabile, toplumsal sınıf, dinlerin de öyle. Bizler, dünya bahçesinin çok renkli çiçekleriyiz. İnsan gerçeği tektir. Artık en önemli olan şey, bilinci olumlu bir şekilde uyandırmaktır. Göklerdeki efendilerimiz, bu yeni güneş çağına yönelik birlik, uyum ve sevgi mesajıyla dünya çocuklarının bilincini birleştirmek üzere döndüler. Beyaz Kardeşliğin ustalarına, bize yol gösterdikleri ve bu mesajda, bütün Işık arayıcılarının öteki dünyalarla iletişim kurmasını kolaylaştırdıkları için gönül borcu duyuyoruz.

"Dostlar, kanatlarımız uçmayı hatırlamakta zorluk çektiği zaman, bizi ayaklarımızın üzerine kaldıran meleklerdir."

445

OSMSJLL ŞİFA ÇMKJ

Güney yarımkürenin tek büyük uygarlığı, İnka uygarlığıdır, inkalar ruhsal alanda da dünyada eşi olmayan, kendilerine özgü gelişmiş yöntemler kullanmışlardır, inka ruhsal şifa öğretisi, ışıkla çalışıp şifa bulmak üzerine kurulmuştur.

İnka güneşin çocuğu demektir. İnka, doğasını ışıktan bir varlık olarak tanımlar.

BATI (Puma)

KUZEY (Sinekkuşu)

Esrarengiz öğretiler

a

DOĞU (Kondor)

Gökkuşağı köprüsü, barış yolu

GÜNEY (Yılan)

(f

Şifacı: Geçmişin yükünden kurtulma

önsezi:

Dünyaya

bilgelik getirmek

Bilgi ve güç, şifa çarkının dört aşamasında anlatılır.

Bu çark, insanın ruhsal dönüşümünü simgeler. Dört kademedен oluşur. Her kademenin ruhsal gelişmeyi amaçlayan ayinleri vardır.

Amaç, bedene huzur ve denge getirmektir. Son derece pratik bir öğretiler. Bilginizi mısırsı yetiştirmekte bile kullanabilirsiniz; kullanamazsanız faydasızdır, diye düşünülür. Samanların bireyin kendini arındırması için kullandığı bu yöntem "şifa çarkı" adı verilir. Bu çark dört ana yönü içerir.

Her yönü, güçlü bir hayvan simgeler.

Çarka güneyden girilir. Güneyin simgesi yılanıdır. Yılan nasıl deri değiştirirse, kişi de bir defada geçmişinden kabuk değişti-rircesine çıkar ve geçmiş dediğimiz ağır yükten sıyrılır. Bu, bir sevgi ve güç eylemi olarak yapılır. Güney bir şifacıdır. Şifayı etra-fındakileri tamir ederek değil, dokunduğu her şeye güzellik katarak verir. Şamanlar birçok hayat yaşandığına inandıkları için, her

an ölümüne hazır dırlar zira asla söylenmemiş sözleri kalmaz. Geçmiş üzerlerinde taşımazlar.

Çark, güneyden batıya döner. Batının amacı, içimizdeki korku ve şiddeti iyileştirmek, yok etmektir. Barış ve huzur yolunu öğrenmektir. Batının totem hayvanı pumadır, inkaların başkenti Cuzco da, puma şeklinde inşa edilmiştir. Puma iki dünya arasındaki gökkuşağı köprüsüdür. Maddi dünyadan ruhsal dünyaya atılan bilinçli adımdır. Puma dokuz canlıdır. Bir hayat sona erdiğinde, diğerine zarafetle sığar. Bunu yapabilmek, korku ve şiddetin ötesine geçmeyi gerektirir. Böylelikle, ölümün de ötesine geçilmiş olur.

Kuzey, esrarengiz öğretilerin yönüdür. Burada olağan zamanın ötesine geçilir. Bu yönün öğretileri size ışık saçan bir varlık olmayı öğretir. Artık karma'nın ve geçmişin kölesi değilsiniz-dir. Burada hür olursunuz. Kadim olanların sesini duymayı ve dinlemeyi öğrenirsiniz. Zamanın dışına adım atar, yaşamak istediğiniz kaderi kendiniz çağırırsınız. Kuzeye geçebilmek için, diğer yönlerin görevlerini tamamlamış olmak gerekir. Kuzeyin hayvanı sinekkuşudur. Pek çok çiçeğin bilgisini tatmayı, aklımızı kullanmayı, fiziksel güçten ziyade zeka ve kurnazlıkla hareket etmeyi simgeler.

Doğu, ruhsal şifa çarkındaki en zor yöndür. Önsezili olma yönüdür. Simgesi kondordur.

Öğrendiklerini yaşadığı topluluğa taşıyıp bilgiyi toplulukta uygulamaya koymaktır. İşin en zor kısmı burasıdır, çünkü dünyaya bilgelik getirmek anlamını taşır. Bilgeliliğin kolektif kullanımını vurgular.

447

JÜayCCas Sıradağları, 5%(isanI533

Arkasında yalnızca bezden çadırlar yüklenmiş iki taşıyıcı olan Gabriel, dizginleri elinde, çizmeleriyle gevrek taşlara özenle basarak önden gidiyordu. Üzerinde ilerledikleri patika ancak doru atının korkmadan geçebileceği kadar genişti.

Şafaktan bu yana, bir yar boyunca nerede olduklarını bilmeden ilerliyorlardı. Sis o kadar yoğun ki ne gökyüzünü ne de altlarında şiddetle uğuldayan nehri görebiliyorlardı. Birdenbire sis, dev bir ağızdan üflenircesine sazlığın dibinden yükseliverdi. Gevşedi, yavaş yavaş kümeleşti ve kayaların kenarlarında parçalandı. Ilık bir soluk, bir okşama gibi, Gabriel'in yüzünü yaladı.

Gabriel gözlerini kırptırdı, elini atının omzuna dayadı, öylece durdu. Işık saniyeler içinde parlaklaştı ve gökyüzü berrak bir maviye büründü.

Ancak o zaman, yarı yarılamış olduklarını gördü. Patika bir vadiye doğru değil de dev bir baltayla açılmış benzeyen dağdaki dar bir yarığa açılıyordu. Sayısız bitki ve diken, yarın kaya duvarlarına asılı güneşin altında nemden ısıldıyordu. Altı yüz kadem* kadar aşağılarında önceki günlerde yağın yağmurlara kabarmış burgaçlarla yarılan nehir bir yırtıcı gibi güdüyordu.

Kıyılardan kopmuş toprak ve çakıl taşları o kadar fazlaydı ki ırmağın toprak rengine bürünmüş suları kerpiç yapımında kullanılan çamur kadar ağırlaşmıştı. Sular yer yer kütük, dal, ot birikintileri ya da orkide ve cantutas yığınları sürüklüyordu.

* Eski bir uzunluk ölçüsü. Yaklaşıkaltı kadem iki metreye eşittir (ç.n.).

x

Arkasına baktığında Gabriel, yeşilimtrak kayaların üzerinde renkli bir yılan gibi kıvrılarak onu az uzaktan takip eden uzun sırayı görebiliyordu artık: Altın yüklerinin altında iki büküm taşıyıcılar, bir o kadar da eşek gibi semerlenmiş lama, onların arkasında atlarını dizginlerinden çeken İspanyollar, Hernando Pizarro'nun gümüş işlemeli tulgasının kan kırmızısı tüyü ve nihayet seçkin "misafiri" İnka generali Chalkuchimac'ın büyük teskeresi.

Güneye, altın aramaya -olabildiğince çok altın- giden Her-nando'yla buluşmak için Cajamarca'dan ayrılalı beş hafta olmuştu. Görevlerini başarıyla tamamlamış, hatta daha da iyisini başarmış olarak geri dönüyorlardı. Kurnazlık olduğu kadar da şiddet dolu kendi yöntemiyle, yalanlarını ve oyunlarını esirgmeden, Hernando tutsak İnka Atahu-allpa'nın en önde gelen generalini onlara katılmaya ikna etmişti. Böylece, İnka savaşçılarının en korkutucusu olarak tanınan Chal-kuchimac, efendisiyle buluşmak için onları tahtirevanıyla Cajamar-ca'ya kadar takip etmekteydi. Taş çatlasa yirmi asker ona refe-kat ediyordu! Hernando'ya duyduğu, gün geçtikçe artan hor görüye karşın, Gabriel bu başarıyı ancak takdirle karşılayabilirdi, inka generalin barışçı bir yoldan ele geçirilişi alayın sürekli kapıldığı korkuları azaltabilirdi. İspanyolların aralarında Büyük Savaş diye adlandırmaktan hoşlandıkları olaydan bu yana bütün askerler sabah kalkarken, Atahuallpa'nın söylentilere göre hâlâ kalabalık ve güçlü olan ordusunun saldırısına uğrama kaygısı içindeydiler...

"Hop!" diye homurdandı Grek Pedro Gabriel'in arkasında. "Beyefendi ilerlemeye tenezzül edecek mi yoksa Noel'e kadar burada çakılı mı kalacağız?"

Gabriel cevap vermeden gülümsedi. Sabahtan beri iri Grek'in hırçınlığı üstündeydi. Çoğu gibi atını sürmektense dizginlerinden tutarak çekmekten yorulmuştu! Bu keyifsizliğinin nedeni az ötedeki sırada ilerleyen ayrılmaz arkadaşı Siyah Sebastian'ın yanında olmaması da olabilirdi tabii.

Aralıkları engellemek için bineklerinin dizginlerini gemlerinin yakınında tutarak ihtiyatla tekrar yola koyuldular. Bir an, güneşin sonunda yüzlerini ısıtmasından hoşnut, düzen içinde tırmandılar. Sonra birden bir gölge güneşi örttü ve siyah bir şerit gibi yarın yamaçları üzerinde hızla uçtu.

XI

Gabriel başını kaldırdı: Koca bir kuş, bir kez kanat çırpma-kı-zın, dengeli bir ağırlıkla vadinin oyuntusu üzerinde süzülüyordu. Her ne kadar yüksekte olsa da, devasa görünüyordu.

Her geçen saat, onu Anamaya'dan ayıran geçmek bilmez zamanı hesaplıyordu. Us dışı bir dürtüyle, her bir dağın doruğuna dikkatle bakıp bunun Cajamarca'ya inmeden bir önceki olmasını umuyordu.

Her şeyini özlemişti, sesini, ağzını, ensesini, kuru toprak ve biberimsi çiçek kokusunu. Omuzlarını ve göbeğini öpmek isterdi ama ciğerlerine çektiği, dağın soğuk havasından ibaretti. Gece, okşamalarını, fısıltılarını, gözlerinin seviştiklerindeki o sonsuz maviliğini bekler gibi uyanıyordu. Hülyalarında, vücudunu saklayarak ona teslim etme sanatını, vahşi yumuşaklığını, onu sevdiğini fısıldadığı zamanki gözlerini yarı kapayıp başını eğmesini görüyordu. Ona bu sözcüğün İspanyol dilindeki söylenişini öğrettiği andaki çekingenliğini hatırlayıp gülüyordu. Soğuktan buz kesmiş bedeniyle nemli bir örtüye sarınmış kalkıyor, şafağın yolunu gözlemeye gidiyordu. Sis ve yağmurların arasında, dağların doruklarında, vadilerin kıvrımlarında ona kavuşmak istiyordu. O zaman Peru, gökyüzüne sabitlenmiş bir yıldız kadar esrarengiz o ülke, gözüne olağanüstü görünüyordu, çünkü O'nun ülkesiydi. Kimi zaman, gün boyunca süren uzun yürüyüşleri sırasında, hatlarında ona ait bir şeyler ararcasına taşıyıcıların korku dolu koyu gözlerini inceliyordu.

"Hey! Dalgın," diye homurdandı Pedro de Candia eldivenli parmağıyla işaret ederek, "bizi neyin beklediğine bir bak!"

Üç yüz adım ötelerinde, nehrin kıvrımlarından birinde, biraz aşağıda bir halat köprü vadinin iki yakasını birleştirmekteydi. Öyle uzundu ki, çukurlaşmış bir göğse asılı kolye gibi sarkıyordu.

Gabriel yavaşladı, iri Grek, yanakları gür sakalının altında al-laşmış, homurdanarak yaklaştı.

"Bundan hoşlanmıyorum. Hele atlar hiç hoşlanmayacak." Gabriel söylediklerini duymadan, hayranlık içinde dişlerinin arasından ısıklık çaldı.

"Santiago adına! Böyle bir şey inşa etmeyi nasıl becermişler!" diye haykırdı.

XII

"Bu umrumda bile olmayan bir husus, arkadaş! Asıl sorman gereken soru, üzerinden nasıl geçeceğin ve sağlam olup olmadığı..."

"Bir ayağını diğerinin önüne koyarak, sanırım," diye alay etti Gabriel. "Yoksa korkuyor musun, Grek?"

"Korkmuyorum. Sadece hoşuma gitmiyor!"

"Vallahı, arkadaşım, korkarım hoşlanmaya çalışmaktan başka çaren yok. Ya da atına kanat takmaktan..."

Pedro inançsızca somurttu.

Yar boyunca yeniden yola koyulduklarında, yolun sonunda köprünün halatlarının gerildiği anıtsal sütunlarla karşılaştılar. Halatlar ince bir işçilikle lif lif örülmüş, bir erkek oyluğu kalınlığının-daydılar. Geldikleri yollardan daha geniş olan yapının korkuluğu, bir halat ve düğüm sisteminden oluşuyordu.

Gabriel hayranlıktan dona kalmış, yerinden kıpırdamadı. Ne testere ne oyma kalemi ne rende, hiçbir araca sahip olmayan İn-ka işçi ve mimarlar buna rağmen böyle alımlı, alımlı olduğu kadar da kullanışlı bir yapı inşa etmeyi başarmışlardı. Üç kalın halat titizlikle yerleştirilmiş kütüklerden oluşan bir zemini sabitliyordu. Yüzeyini daha az kaygan ve tehlikeli hale getirmek için kütüklerin üzerine dal yığınları döşenmişti.

"Kutsal Bakire adına!" diye homurdandı Candia. "Bak!.. Bak, Gabriel, kıpırdıyor! Gevşiyor..."

"Doğru" diye onayladı Gabriel. Ağırlığı fazlaydı, çok altlarında uğuldayan ırmağa doğru derin bir kavis oluşturuyordu. Çok da kuvvetli esmeyen rüzgârın etkisiyle yavaşça sallanıyordu.

"Bence atların ağırlığına asla dayanamaz!" diye üsteledi Pedro.

"Hey, Pedro! Seni bundan daha yiğit tanıdım! Halatların uzunluğuna şu kütüklerin kalınlığına bir bak, kuşkusuz sağlam..."

Karşı tarafta yerli muhafızlar belirdi. Birliğin geri kalanı yanlarına ulaştı. Taşıyıcılar uyusukluğun ardına gizlenmiş meraklı bir boş-vermişlikle Yabancıların atlarıyla ilk adımları atmasını bekliyordu.

Gabriel boynundan hiç çıkarmadığı Anamaya'nın gözlerinin maviliğindeki uzun boyun atkısını söküp doru atının alnına bağladı.

XIII

"Benim gibi yap, Pedro," dedi. "Atının gözlerini kapat ki ne boşluğu ne de ırmağı görsün."

Dorusunun dizginini havada tutup kulağına aslında kendini avutan sözler mırıldanan Gabriel, dikkatle sütunlara doğru ilerledi. Birkaç adım sonra boşluğun üzerindeydi, ilerledikçe ırmağın gümbürtüsü yan tarafından yükselen bir havlama gibi hırçınlaşıyordu.

Halatların arasından bir göz attığında köprünün sınırına ulaşan birliği, İnka generalinin tahtirevanını, Hernando'nun miğferinin tüyünü gördü. Herkesin gözü ondaydı.

"Beni takip et, Pedro, her şey yolunda!" diye bağırdı. "Zaten tam arkadayım!" diye haykırdı Candia davudi sesiyle. "Senin tek başına kahramanlık yapmana izin vermeyeceğim herhalde!"

Gabriel gülümseyerek adımlarını biraz hızlandırdı. Doru, kendini onun ellerine bırakmış, adımlarına ayak uydurabiliyordu. Köprünün en alçak bölümüne zorlanmadan indiler. Gabriel, çizmesinin topuğunu zemindeki dal yatağına değil de bir çamur yığınınına saplıyormuşcasına omuzlarını arkaya atmak zorunda kaldı. Atının toynakları kütükleri perdahlayıp soyarken sol eliyle sertleşmiş halatlara tutundu.

Nehrin uğultusu sağır edici olmaya başlamıştı. Sürüklediği çamurun yuvarlanması, devasa dalgaların vadinin bu kısmında bir çeşit ince yağmur meydana getirecek kadar şiddetle patlayıp kayalarda köpürerek parçalanması görülmüyordu.

Birden boşuk bir ses, bir çığlık işitti. Dorusu gürültüyle soluyarak omzuna çarptı. Pedro'nun bağırdığını duyduğu anda arkasını döndü.

"Lanet olası köprü!"

Gabriel az daha gülecekti. Grek kaymış, çizmelerinden biri havada, kış üstü yere serilmiş, ama atının dizginini de bırakmamıştı. Boynu eğilen hayvan, sahibini bacaklarının gücüyle tutuyordu. Candia yana devrilerek bir halata tutundu, dizlerinin üzerinde doğrulup soluk aldı. Tulasının pembe tüyü anında kırılıp kaydı ve yavaşça döne döne boşluğa uçtu. İrmağın öfkesinin tüyü yutabilmesi uzun zaman aldı.

XIV

"İyi misin?" diye sordu Gabriel.

"Neden iyi olmayayım?" diye bağırdı Candia.

Gabriel yukarıda, köprünün başında yandaşlarının arasında gülümseyen Hernando'yu gördü. Uzaklığa ve sakalının gölgesine rağmen bu gülümsemedeki nefret dolu aşağılamayı seçebiliyordu.

"Devam ediyoruz," diye homurdandı kendi kendine. Ama kaza köprünün dengesini bozmuş, yapıyı gizemli bir şekilde canlandırmış gibiydi. Köprüyü sol tarafa çeken sallantıya garip bir dalga sallantısı eklenmişti, sanki zemin birden bir çalkantıya kapılmış gibiydi. Onlar ilerledikçe sallantı artıyordu. Dalganın her hareketinde, her sallantıda doru duraksıyordu. Gabriel dizginini

çekerken midesi bulunmaya başladı. Bir anda, ter gömleğini ve hırkasını göğsüne yapıştırmıştı.

Derken birden her şey durdu. Karşı yakaya halatların gerile-ceği kadar yaklaşmışlardı. Yerli muhafızlar onlara gülümsemek-teydi. Bulantı neredeyse yüreğini ağzına getirmişti. Hızını arttırdı ve geçişini neredeyse koşarak tamamladı. Farkına varmadan, kılıcıyla hücumla geçmişçesine bağırarak. Yerli muhafızlar gülümsemeyi kesip koşu koşu duvar çevrili döküntü bir yapı topluluğuna sığındılar.

Grek, köprünün sonundaki geniş düzlükte yanına geldi, kahkahalar atıp birbirlerinin omzuna sevgiyle vurarak kucaklaştılar.

Bir saate yakın bir süre içinde lamalar ve yerli taşıyıcılar kazasız belasız köprüyü aştılar. Inka generalinin tahtirevanının taşıyıcıları şaşırtıcı şekilde becerikliydiler. Sallanmaya aldirmaksızın halatların üzerinden tam anlamıyla süzülüyorlardı. Örtüleri kıpırdamayan tahtirevan yatay şekilde dengede duruyordu.

ispanyol süvarileri ve piyadelerine gelince, becerileri aynı ölçüde değildi. Gereksiz bağırış çağırışlarla birbirlerini yüreklendiren hareketlerinde yerlilerin ölçülülüğü ve kesinliği yoktu. Bazıları köprünün ortasında kusuyordu; çoğu karşı yakaya ulaştığında kireç gibi bembeyaz olmuştu.

XV

Sebastian kazasız belasız geçip göz kırparak selamladığı iki arkadaşının yanında yerini aldı. Güneş tepe noktasına ulaşmaktaydı. Hafif bir meltem vadinin batısını kaplayan son bulutları dağıttı. Işığın yoğunluğunda çalıların yeşilliği zümrüt rengine büründü. Gökyüzünün maviliğini görkemli bir dansla döne döne çizen artık sadece bir kondor değildi; iki, üç, on taneydiler. Yavaş yavaş yaklaşmalarından hoşnut, Gabriel onları hayranlıkla seyretmekten kendini alamadı. Uzun boyunlarını, Türk hançeri gibi kıvrık kocaman gagalarını daha iyi seçebiliyordu. Ama en etkileyicisi kanatlarıydı. Sonsuza kadar hare-ketsizleşmişçesine sadece havanın esintileriyle titriyor, dipsiz siyah renkleri dev damalı çelik plakalar gibi güneşin ışığını yansıtıyordu. Gabriel'e göre, en büyük kondorların kanat yaylımları bir atın uzunluğunu rahatça aşıyordu.

Çevrinmeleri yavaşça sıklaştı. Şimdi dik açılı eğimler oluşturan uçuşlarıyla nehrin daha üst kısımlarına doğru havalandılar. Geri geldiler, o kadar alçaldılar ki suların uğultusuna rağmen birden havada bir çeşit gıcırtının titreşimleri duyuldu.

Bu sırada, köprüyü geçmekte olan son taşıyıcılar yolu yarılarmıştı.

Çiftler halinde sıralanan yerliler, İspanyolların şöleni demek olan genç lamaların asıldığı uzun bambu çubuk omuzlarında, ihtiyatla ilerledi. Dengede durmakta zorluk çeken geride kalan bir çift dışında köprünün dalgalanmasına ayak uydurmuş, iyice ilerlemişlerdi.

Birdenbire, en öndekiler başları yukarda, tedirgin bakışlarla ilerlemeyi kestiler. Kondorlardan biri o kadar alçalmıştı, arkada kalan taşıyıcılara o kadar yakındı ki sanki kafalarına çarpacaktı, iki yerli şaşkınlık içinde kendilerini korumak için kollarını havaya kaldırdı. Lamanın iskeleti sallandı, kendi çevresinde takla atarak düştü, onu nehrin ivintisinde kaybolmadan önce başka bir kondor izledi.

Görkemli ve küstah yırtıcı zarif bir eğri çizerek anında yeniden yükselip tekrar köprüye doğru dalışa geçti. Avını düşürdüğü için kızmış görünüyordu. Hemcinsleri de bu dansa katıldı. Teker teker, boyunlarını pırıl pırıl yakalarına sokup o anda yeniden dalışa geçerek dehşet içinde bağırarak taşıyıcılara saldırıyorlardı artık.

XVI

Gabriel sonunda onları duymayı başardı:

"Kuntur\ Kunturi"

Kıyıdağların şaşkın bakışları altında yerliler iskeletleri halatların üzerinde sallıyordu.

Son kondor, konarcasına yanlarına yaklaştı. İnsan eli büyüklüğündeki tırnaklı pençelerini açtı, avını kapıp gökyüzüne sürükledi, Gabriel, kesik soluklar alıyor, kuşlar uzaklaşadururken yerlilerden yükselen bağırışları işitiyordu.

"Kuntur\ Kuntu A."

"Tanrı aşkına, ne oldu bunlara?" diye sordu Pedro, gözleri fal taşı gibi açık.

"Kondor onlar için kutsal bir hayvan," diye açıkladı Gabriel, "inkalara göre Güneş Tanrı'nın elçisi ve..."

Daha fazla konuşmasına fırsat kalmadı. Bir öfke çığılığıyla arkasına döndü.

Hernando, köprünün girişinde koşarak gelen taşıyıcılara küfürler yağdırmaktaydı.

"İşe yaramaz sersemler ordusu! Kuşlardan mı korkuyorsunuz! Kim size lamaları aşağı atma iznini verdi?"

Taşıyıcılar, gözleri hâlâ dehşet dolu, Vali'nin kardeşinin birkaç adım ötesinde donakaldılar. Hernando onları Tumbuz çıkarmasından beri takip eden tercüman Felipillo'yı aniden omzundan yakaladı.

"Bu maymunlara söyle, yiyeceklerin harcanmasını istemiyorum!" diye buyurdu.

Felipillo birkaç kelime homurdandı. Yerlilerin en yaşlısı, başını öne eğmiş, duyulur duyulmaz bir sesle cevap verdi:

"Diyorlar ki kondor acıkınca onu beslemek gerekir, aksi takdirde Güneş Tanrı öfkelenirmiş!"

"Tanrı cezalarını versin!" diye parladı Hernando. "Kuşları beslemek mi? Daha neler? Başlarım güneşin öfkesine! Görüp göreceğiniz tek öfke benimki..."

Hernando üç adımda sütunların altından tekrar geçti, yaşlı taşıyıcıyı yakasından tuttuğu gibi bir kalça hareketiyle kaldırıp bir

XVII

oduncu kuvvetiyle halatların üzerinden aşağı attı. Gabriel gözlerine inanamayarak yüzlerdeki şaşkınlığı, ses çıkarmaksızın ağzı bir karış açık aşağıya kayan taşıyıcının kocaman açılmış elini gördü. Adam artık el kol hareketleri yapan bir kukladan ibaretti. Onu yumuşak bir hamur kütlesi gibi nehre savuran bir kayanın kenarına çarptı. Hiç varolmamışçasına ırmakta yitip gitti.

Çöken sessizlikte Hernando ıspanyollara dönüp gülümsedi.

"İşte uçmayı bilmeyen biri," diye alay etti uğursuz bir neşeyle. Yerliler şaşırıp kalmış, suya bakmaya bile cesaret edemiyordu. Sebastian şaşkınlık hıçkırığını tutamamış, her zamanki gülümsemesi bir yüz buruşturmasına dönüşmüştü. Yüzü kül rengine bürünen köle çaresizlik içinde titriyordu. Öfkeyle dolan Gabriel, Hernando'ya yaklaştı. Vali'nin kardeşinin o kadar yakınında duruyordu ki soluğunu yanaklarında hissedebiliyordu.

"Don Hernando, siz iğrenç bir bok çuvalısınız!"

Hernando cevap vermedi. Gözleri nefretle parlayan yarıklara dönüşecek kadar büzüldü. Derin ve sonsuz. Alçak sesle cevap verdi en sonunda:

"Seni iyi duymadım, piç kurusu."

"Varlığınız havayı kirletiyor. Siz erkek değil, Hristiyan değil, soyunuzun yüzkarasıdır. Uzun zamandır kan yerine çamur akıyor damarlarınızdan, beyniniz kokuşmuş!"

"İsa adına!"

Hernando'nun kılıcı kınından fırlayıverdi. Gabriel, boynuna yönelmiş kılıçtan sakınmak için omuzlarını arkaya atacak zamanı ancak bulmuştu.

"Hop!"

Hernando bir haykırıyla havayı kamçılıyarak eğildi ama daha hızlı davranan Gabriel, kolları gövdesinden uzak, kıvrak bir hareketle bir sıçrayışta hamleyi savuşturdu.

"Geberdiğiniz gün, don Hernando," dedi Gabriel daha az titreyen sesiyle, neredeyse eğlenir gibi, "leş kargaları bile yüzünüze bakmayacak!"

"Dövüş!" diye haykırdı Hernando rahat hareket edebilmek için tulgasını geriye atarak. "Haydi kılıcına sarıl, domuz piçi!"

XVIII

Etrafındaki herkes geri çekilmişti. Rahat bir bilek hareketiyle Gabriel'in kınından çektiği esnek kılıç gıcırdayarak parladı. Demirler birbirlerine çarparak çınladı. Aralarında sanki aşılmaz bir görünmez kütle oluşmuş gibi bir an ağırlaştılar.

Ve Hemando atıldı. Kılıcı Gabriel'inkinin üzerinde kaydı. Gab-riel dizleri ve beli bükük, omzunun üstünde kaldırdığı silahı savurdu. Bedenleri kuvvetle çarpıştı. Gabriel Hernando'yu geri itti, dudaklarında bir gülümsemeye kendini kurtardı. Vali'nin kardeşi öfkeden nefes nefese kalmış, hiddetten sersemlemiş ve ağırdı. Kuyruğunu sallayan bir köpek gibi kılıcıyla boşluğu kırbaçlıyordu. Gabriel küçük kılıç darbeleriyle yetiniyor, Hemando'nun gözlerindeki çılgin öfkeyi okuyordu. Gövdesini yana çevirerek bir sıçrayışta yaklaştı ona. Kılıcı Hernando'nunkinin üzerinde kayarak onu esnekçe kapladı. Gabriel kolunun olanca gücüyle silahlara yüklendi ve güçlü bir bilek hareketiyle kolunu sağa savurdu.

Hemando'nun kılıcı çınlayarak gülümsemesini tutamayan Candia'nın ayaklarına kadar uçtu. Gabriel kılıcının ucunu hırkasına batırarak rakibini iterek gerilemeye zorladı. Dudakları kısılan Hemando'nun gözlerinde Gabriel'in daha önce hiç görmediği bir ifade belirdi. Korkuyor diye düşündü zevkle.

"Acının iki yüzü olduğunu bilmiyorsunuz, don Hemando," diye fısıldadı. Başkalarının gözlerinde gördüğünüz korku hoşunuza gidiyor, ama şimdi sizin yüreğinizi ağzınıza getiren korkuya ne dersiniz? Ha gayret..."

Gabriel bir yandan konuşurken Hernando'yu zavallı taşıyıcıyı aşağıya fırlattığı yere, nehrin kenarına kadar gerilemeye zorladı.

"İçiniz rahat olsun, sizi öldürmeyeceğim. Ama emin olun Vali Don Francisco kötülüklerinizin hesabını size soracaktır. Caja-marca'ya çok sayıda altın ve bu yerin Efendisinin büyük bir generalini götürüyorsunuz. Bu sizi affettirmeye yetmez."

"Kutsal Bakire adına! Haydi tehdit et beni! En sonunda kimin acı çekeceğini göreceğiz." Hernando alay etti ama herkes bunun içten olmadığını biliyordu; az önce yaşadığı küçük düşme apaçık ortadaydı.

XIX

"Tamam, beyler, ders verilmiştir!" diye kesti Grek Candia, elini Gabriel'in omzuna koyarak.

"Tanrı şahidim iki konkistador* fethin iyiliği adına onursuzca ve tehlike olmadan savaşamaz! Don Hernando işte kılıcınız. Artık yola koyulalım, lütfen."

Hernando ile Gabriel birbirlerini süzerken Gabriel kılıcını indirdi. Ama gözlerini indiren Hernando oldu. Arkalarında, general Chalkuchimac'ın tahtirevanının örtüsü sessizce indi. Kalabalık harekete geçerken Sebastian Gabriel'i kolundan çekti. Onunla sessizce birkaç adım ilerledikten sonra kulağına eğilip "Sağ ol," diye fısıldadı.

' Amerika'yı fethe giden İspanyol serüvencisi (ç.n.).

KISIM

Cajamarca, 14 Ocak 1533, şafakvaksı

"Seni seviyorum" diye mırıldandı Anamaya Cajamarca'nın üstünden doğan günün soluk ışığında. Havanın hâlâ karanlık olmasına rağmen saman sapı damların üzerinde dalgalanan dumanlar maviye bürünmüştü bile.

Anamaya yalnızdı.

Hafif adımlarla, Atahuallpa'nın tutsak edildiği sarayı terk etmişti. Bir gölge kadar çevik, uzaklaşmış, meydana yukardan bakan tepenin eğimi boyunca uzanan dar sokaklarda ilerliyordu. Kısa sürede nehre ve kral yoluna giden yola ulaşmıştı.

"Seni seviyorum," diye yineledi. "Tequiero!"

İspanyol dilindeki kelimeleri o kadar kolay hatırlıyordu ki bu, konkistadorlar ve yerliler arasında şaşkınlık yaratıyordu! Hatta kendi halkı arasında eski kuşkuları uyandırıyor. Bir kez daha arkasından konuşulmuştu. Umrunda değildi!

Atahuallpa'nın sarayını ve binlerce hazinenin yığıldığı fidye odasını koruyan muhafızlardan saklanabilmek için duvarların karanlığına sığınarak evler boyunca koştu.

Bu değerli birikimlerin manzarası, Cajamarca savaşını kazanıp Tek Efendi Atahuallpa'ya el sürme cesareti gösterenlerin başını döndürüyor gibiydi. Sanki altın onlara sahip olmadıkları gizli güçleri verebilecekti!

Bu yağma Anamaya'da derin ve sessiz bir üzüntü uyandırıyor. Yalnızca.

Ama gözlen doymak bilmiyordu. Fidye odasını daha fazla doldurmak isteyen don Hernando Pizarro uzakta, çok uzakta Güney denizinin kıyısında bulunan Pachacamac tapınağını soymaya gitmişti. Geri gelmesi geciktiğinden, Vali don Francisco Pizarro, Gabriel ve birkaç güvenilir adamını kardeşini aramaya yollamıştı.

Gabriel... isminin, o tatlı, esrarengiz ahengin kalbine dolmasına izin verdi... Bu kelime ona altın saçları, bembeyaz teniyle bir gün ona açıklayacağı, aralarındaki bağı kuran omzunda pusuya yatmış puma lekesi olan Yabancıyı anımsattı.

Gabriel altını sevmiyordu. Anamaya, onun tek bir altın varağa dokunduklarında kendilerinden geçen arkadaşlarına gösterdiği ilgisizliğe ve sıkılganlığına çokça şahit olmuştu. Gabriel yerlilerin nedensizce dövülmesine, zincire vurulmasına ve öldürülmesine karşıydı.

Gabriel Tek Efendi'yi kılıcın darbesinden kurtarmıştı.

Anamaya, Atahuallpa'nın, Tek Efendinin bütün güçleri hâlâ elindeyken söylediği sözleri anımsadı: "Hayvanları hoşuma gitti, ama onlar, anlaşılmasın insanlar."

Onun gibi, "Aralarından biri, benim için okyanustan geleni hoşuma gitti, ama onlar, anlaşılmasın insanlar" diyebilirdi kendisi de.

*

Cajamarca'nın yüksek duvarlarını aşip kral yolunun ilk bayırlarını tırmanırken hızını kesti. Kerpiç duvarlı evler seyrekleşmişti. Şafağın ışığı artık tepelerin üzerinde süzülüyor, sabah

melteminin titrekliliği mısır ve quinas tarlalarını uyandırıyor. Bazen yükünün altında iki büküm bir köylünün gölgesi doğan günün beyazlığında belirliyordu. Anamaya'nın yüreği endişeli bir şefkatle doldu. Adama koşup yükünü taşımasına yardım etmek istercesine bir hareket yaptı. Halkını ezen acıyı düşündü.

Halkı! Çünkü artık çok uzun zamandır mavi bakışlı garip çocuk, fazla uzun, fazla ince, mavi bakışlı, çok tuhaf o küçük kız olmuş olan Anamaya, İnka krallığında yaşayan herkesin "halkı" olduğunu biliyordu. Aynı dili konuşmuyor, aynı giysileri giymiyor ve görünüşte aynı tanrılara inanmıyorlardı. Çoğu zaman savaşmışlar, savaşçı ruhları onları terk etmemişti. Yine de, Anamaya onları kan kardeşleri olarak kabul ediyordu.

4

Derbente geldiğinde gün iyice ağarmıştı. Işık bataklıklarda yansıyor, Cuzco yolunu saklayan tepelere kadar uzanan devasa düzlüklerde ilerliyordu.

Buraya her gelişinde olduğu gibi Anamaya anıların akışına engel olamıyordu. Ovanın yenilmez Atahuallpa'nın ordusunun sayısız çadırlarıyla kaplı olduğu, o kadar da eski olmayan günler.

Cuzco'nun delisi, Huascar'ın zalimliğini yenmeyi başaran kardeşi, Tek Efendi.

ilerde, bulunduğu bayırın karşı tarafında, dinlendiği ve babası İnti'ye uzun bir oruçla teşekkür ettiği kaynar su kaynakları tütüyordu. Anamaya, soluğu hızlanmış, yüreği sıkışmış, Yabancıların yaklaştığının haber verildiği o bitmek bilmez günleri, tenine sonsuza kadar işlenmişler gibi hatırlıyordu. Herkes dalga geçerken onun içindeki korku büyümüşü. Ve birden O'nun, Gabriel'in ortaya çıktığı alacakaranlık. Anlaşılmaz derecede yakışıklı ve çekiciydi!

Geri kalanını hatırlamak dahi istemiyordu. Tek Efendi Atahu-allpa, tapınakları yıkılırken kendi sarayında tutsak edilmiş, artık kendi gölgesinden ibaretti.

Güneşin buyruğu işte böyle yerine gelmişti.

Bir çocuk şekline bürünerek yanına gelen rahmetli inka Hu-ayna Capac'ın korkunç sözleri işte böyle gerçekleşmişti: "Eskiolan kolayca çatlar, çok büyük olan parçalanır, çok güçlü olan gün gelir gücünü yitirir... İşte bu büyük pachacuti'dir... Kimileri ölür, kimileri büyür. Kendin için hiçbir korku duyma Anamaya... Sen olman gerektiği gibisin. Korkma, puma sana, gelecek zamanda da eşlik edecek."

Bu sözlerle, eski İnka, Öteki Dünya'dan her şeyi açıklamıştı, Atahuallpa'nın sonunu ve Gabriel'in gelişini!

Gerçekte, ağzı Gabriel'inkine değdiğinden beri, garip işaretli omzunu öpüşünden bu yana anlayamadığı birçok şey vardı Ana-maya'nın. Bunca yabancı his ve duygu artık benliğinde yaşıyordu! O kadar güçlüydüler ki gerçek bir pumanın pençeleri yüreğini parçalarcasına zalimleştireyorlardı.

Tekrarlamayı reddedip gülümseyerek dinlediği için Gabriel'in sinirlendiği ve inatla öğretmeye çalıştığı o "seni seviyorum" sözcüklerinin anlamı!

5

Ve sonra bu esrar; nasıl olurdu da Yabancıardan biri, bir düşman, ona gelecek zamanda eşlik edecek puma olabilirdi?

Anamaya derbentin zirvesine kadar uzanan yaylanın kıyısına dek yavaşça yürüdü. Bayırın dibine ulaştığında mantosuna sarınıp hâlâ nemli otların üzerine uzandı. Doğudaki en yüksek tepelere doğru bakarak güneşin ilk ışıklarını seyretti.

Gözlerini yumdu. Işığın gözkapaklarını okşayıp içinde toplanan göz yaşlarını silmesine izin verdi. Ve güneş yüzünü ısıtır ısıtmaz gözkapaklarının yalazlanmasında Gabriel belirdi. O, onca yakışıklı, kor gözlü, çocuk gülüşlü ve yumuşak hareketli Yabancı.

Kelimeler tekrar dudaklarında belirdi o anda. Sözcükler dünyanın üzerinde kuşlar gibi uçabilirlermişçesine fısıldadı: "Seni seviyorum."

m

Cajamarca'ya yaklaşırlarken Gabriel, hakim olamadığı bir hamleyle atını mahmuzladı. Tırısı geçerek sıranın başına doğru gitti. Yüreği hızla çarpıyordu. Hemando'yla çatışmasından beri, üç gecedir uyumamıştı. Kah konaklama yerinde, kah tambos menzillerinde nöbetçilerle birlikte sabahlayarak yıldızları seyretmekle geçirdiği üç gün. Ama bugün, artık bitiyordu.

Sonunda ona kavuşacaktı.

Az sonra, o masmavi gözlerinin karşısında olacak, onu bir öpücükle eritip tüm gerçekleri unutturan yumuşacık ağzını hafifçe okşayabilecekti. iki fersah sonra, yerli kadınların arasında

eşi benzeri olmayan ince uzun bedenini görebilecekti. Bunu bilmek bile şimdiden yüreğini buruyordu.

Yokluğunda onun başına bir şey gelmediğini umuyordu. Ca-jamarca'dan ayrılırken, Don Francisco'nun eski suç ortağı maris-cal Almagro'nun yanında atlar ve adamlarıyla gelişti bildirilmişti.

Sevinçten titriyordu. Cesaret edebilse korkusunu savuşturmak için haykırırdı.

Büyük bir altın vazo, altın bir heykel, altın bir koltuk, tapınakların altın duvar levhaları gibi en ağır eşyaların bulunduğu yerlilerin taşıdığı teskereleri geçti. Altın, altın! Her yerde altın vardı; 6

sorgun dalı sepetlerde, deri torbalarda, halı semerlerde! Taşıyıcılar yüklerin ağırlığı altında iki bükülmüdü, lamalar hazinelerin altında kayboluyordu. Jauja'dan beri sanki birlikleri Peru'nun tüm altını ve gümüşüyle ağırlaşmış gibi, sıra yavaşlamıştı...

Bir de bunların sadece numuneler olduğu düşünülürse! Söylentilere göre Vali'nin keşif göreviyle gönderdiği, aralarında Pedro Martin de Moguer'in de bulunduğu üç adamın gittiği Cuzco'dan gelecek olan hazinelerin yanında bunlar bir şey değildi.

İspanyol süvariler her an tetikteydi. Sinirli, gözleri kararmış bir halde, yerlilerin uysallığına rağmen en ufak bir karışıklık alameti arıyorlardı. Aralarında Gabriel'in pek fazla arkadaşı yoktu. Hepsi Hernando'nun adamlarıydı. Vali'nin kardeşiyle arasındaki kişisel düşmanlık uzun zamandır herkes tarafından biliniyordu... Düelloları onu dondurucu bir nefretle doldurmuştu. Kırmızı tüylü kardeş, sağduyudan çok temkinden Gabriel ile karşılaşmamak için her şeyi yapıyordu.

Hernando'nun zincire vurmaya karar verdiği Pachacamac tapınağının iki büyük rahibinin tahtırevanlarının hizasına ulaştığında, tanıdık bir ses ona seslendi:

"Ne bu acele?!.."

Gabriel dizginlerini birden çekti, atı uysalca çark edip Sebas-tian'ın yanına yaklaştı.

Maceralarının başından beri değerli arkadaşı ve sırdaşı dev zenci yirmi gündür yürüyerek ilerliyordu. Atların değeri fazlasıyla artmıştı ve bir de don Hernando, Pachaca-mac'tan ayrılmalarından iki gün önce hastalanıp ölen bir adamın bineğini ödünç almasına izin vermemişti.

Küfürler arkadaşın kulağında hâlâ yankılanmaktaydı: "Dur bakalım zenci! Sen kim olduğunu sanıyorsun? Atların sadece kılıç taşıyan caballero'lara verildiğini unuttun mu yoksa? Yerlilerin kışkırtıcıları tekmelemen sana kendini insandan sanma hakkı vermiyor!"

Gabriel bineğin boynunun üzerinde eğilerek Sebastian'ın ona uzattığı elini sevgiyle sıktı. Dev zencinin atı yoktu ama yepyeni hırkası ikinci bir deri kadar esnekti. Tozlukları İspanya'dan Caja-marca'ya gelen her tür kumaşla işlenmişti. Kastilya'daki son modaya uygundular. Geniş, kabarık, yeşil, kırmızı ya da açık mavi yırtmaçlı, saten olduğu kadar kadifeydi de ve hatta çizmelerinin bağlarında biraz dantel bile vardı. Bu görüntü karşısında giyiminde 7

her zaman sadeliği yeğleyen Gabriel popolarını elbiseleriyle örtmüş bir Toledo'lu hanım edasıyla ilerlediği duygusuna kapıldığını söylemişti!

"Bu kadar hızlı nereye koşuyorsun?" diye sordu Sebastian.

"Burası çok pis kokuyor," diye homurdandı Gabriel Hernan-do'nun muhafızına doğru bir bakış atarak. "Biraz temiz havaya ihtiyacım var."

Dev zenci muzipçe gülümsedi:

"Öyle mi?.. Daha önemli bir nedenden dolayı sabırsızlandığını sanmıştım?"

Gabriel gülümsedi.

"Vali'ye görevim hakkında hesap verme telaşından başka ne olabilir ki?"

"Gerçekten de başka bir neden bulamıyorum." Sebastian fazla uzatmadan sessizce başını salladı. Gabriel'in bakışları Caja-marca'yı çevreleyen doruklara takıldı. Birkaç ay önce bu yabancı manzara tehditlerle doluydu. Şimdi, artık tanıdık, neredeyse dostça geliyordu. Ve elbette vaatlerin en güzelini içeriyordu. Gabriel aniden sağ ayağını üzengiden çıkarıp çevikçe aşağı atladı. Bir koluyla atını yönlendiriyordu, diğeriyle Sebastian'ın omzuna sarılmıştı. Ona doğru eğildi.

"Haklısın" dedi alçak sesle, gözleri parlıyordu, "acelem var... Ve bunun da Hernando pisliğiyle hiç ilgisi yok..."

"Ya öyleyse?"

Gabriel tepeleri kucaklayan belirsiz bir hareket yaptı.

"Benimle evlenmeyeceğini söylüyor. Eski dinlerde bir çeşit rahibe... Bu onlar için yasak, bir yerliyle bile evlenemez.. Ama..."

"Ama?"

"... ama onu seviyorum. Kahretsin, Sebastian. Düşüncesi bile kalbimi patlayan bir gülleye çeviriyor! Daha önce sevmenin ne olduğunu hiç bilmemiş gibi seviyorum onu."

Sebastian kahkahalarla güldü.

"Benim gibi yap, arkadaş. Aynı zamanda birkaçını birden sev. Biri orada, biri burada, ama her zaman seni isteyen bir birisi olsun."

8

Orada şefkatli bir yatak, burada ateşli bir yatak... Böylece sevmenin ne olduğunu anlarsın!"

Atına tekrar bindiği zaman Gabriel'in gülüşüne onaylamazlık karışmıştı.

"Bazen, arkadaş, bir an olsun dalga geçmeyi kesmeni diliyorum."

"Bazen, ben de. Sonra..."

"Sonra, ne?"

Cajamarca'nın tepelerindeki derbente yaklaştıklarında kral yolu daralmıştı bile. Sıra yavaşladı, uzadı ve durdu.

"Sonra ne?" diye üsteledi Gabriel.

Sebastian başını salladı. Bir hareketle, Gabriel'i dörtlüye kalkıp önden ilerlemeye davet etti.

"Sana daha az sabırsız olduğun başka bir zaman anlatırım."

#

Anamaya'yı irkilerek uyandıran vuruşlar kalbinden gelmiyordu. Duyduğu, yerden yükselen insan ve atların ayak sesleriydi. Doğruldu ve kral yolunun biraz uzağındaki bir akasya ve agave çitinin içine saklandı.

Yanıbaşındaki otlaklarda sakince otlayan lama sürüleri çok yakınında belirip sinirli sıçrayışlarla derbentin öbür tarafına kaçtı. İspanyolların demir silahlarına özgü o tıktırılar ılık havada yankılandı. İnsan sesleri ve döşeme taşlarının üzerinde kıpırdayan nal seslerine karışan kahkahalar yavaşça yükseldi.

İnişin alt yanında bir koruluktan çıktıklarını görür gibi oldu Anamaya. Önce süvarilerin mızrakları ve renkli tüyleri, derken tulgaların altındaki sakallı karanlık yüzler, yerli taşıyıcılar, yürüyerek ilerleyen ispanyollar ve sonunda yavaş yavaş Vali'nin kardeşinin önderliğindeki uzun sıranın tamamı belirdi.

Anamaya kesik kesik soluyor, gözleriyle onu arıyordu.

Süvarilerin yüzlerini, kılıklarını ve şapkalarını gözleriyle boşuna taradı. Gabriel derbente yaklaşan adamların arasında değildi sanki. Siyah hırkasını, sağrısında uzun beyaz bir leke olan doru

9

atını göremedi. Gabriel'in söylediği gibi "gözlerinin rengini yanında taşımak" için her zaman boynuna taktığı ve onu uzaktan görmesine yarayan mavi atkısını seçemiyordu.

Farkında değildi ama parmakları titriyor, kalbi hızla çarpıyordu. Korkusundan utansa da görülme tehlikesini göze alarak daha iyi görebilmek için alçak bir dalı araladı.

Atının atkısının mavi lekesi en sonunda bir tahtirevanın arkasında şöyle bir belirdi. Doru atı aralıktan gördü. Yüreğinden bir gülüş koptu.

Ve dudaklarında dona kaldı. Bakışı Gabriel'e yönelmemişti. Tahtirevanı kapatan perdelere dikilmişti. Desenleri, renklen, kan kırmızısı, gök mavisi dikdörtgen ve üçgenlerden oluşan eğik çizgileri tanıdı.

Atahuallpa'nın savaşçılarının en güçlüsü Chalkuchimac'ın tahtirevanıydı bu.

Demek Yabancılar onu Tek Efendinin tutsak edildiği yere kadar gelmeye ikna etmişlerdi! Hangi tuzakla, hangi sinsilikle?.. Artık, Atahuallpa yanlısı tüm efendiler tutsakları olacaktı.

Anamaya, koruyor gibi görüldüğü tahtirevanının önünden geçen Gabriel'i gördü. Kalbi artık onu yeniden görmenin coşkusuyla eskisi kadar hızlı çarpıyordu. Sevinci gölgelenmişti.

Olayların nasıl gelişeceğini biliyordu. Tek Efendinin başına geleceği herkesten daha iyi biliyordu.

Bir bağrış, dönmesine sebep oldu. Derbentin karşı tarafından gelen bir grup süvari tırmandıkları bayırda zorlanmaktaydı. Simsiyah giyinmiş, ak sakalı delik deşik garip bir kumaşın üzerine düşmüş, ispanyolların öncüsü Francisco Pizarro önde gidiyordu. Biraz arkasından ona büyük gelen bir kısrağın üzerinde cılız ve kısa boylu Almagro geliyordu. Korkunç bir yüzü vardı. Yeşil kumaşlı bir gözbağı tek gözünü kapatıyordu. Çiçek bozuğu teni

seyrek sakalının saklayamadığı kızıl yansılar yapan tabakalarla kaplıydı. Öte yandan, konuşurken sesi yumuşak, neredeyse yakınaklıydı. Havada sesler yeniden yankılandı. Kahkahalar çınlıyor, mızraklar havada sallanıyordu. Uzun sıradaki süvariler bir taş atımı mesafesine yaklaştıklarında don Francisco çevikçe atından atlayıp kollarını açarak kardeşine doğru ilerledi.

10

Onlar daha kucaklaşmadan Anamaya uzun bitkilere ulaşmış, çobanların dik patikasından şehre doğru koşuyordu.

#

Derbentin son bayıra atlar için fazla dikti. Gabriel dizginlerini göğüs hizasında tutarak atını ihtiyatla yönlendirdi. Döşeme taşları kaygandı, taşıyıcılar titriyordu. Yaklaştığı anda konuşmalar kesildi; dillerini biraz bildiği yerlilerce biliniyordu.

Sıranın başından bağrış çağırışlar duyuluyordu. Gabriel atını iterek inka generalinin tahtirevanından uzaklaştı. Yukarıda derbentin oluşturduğu dolma toprakta kardeşi Francisco'nun yanına varan Hernando Pizarro'yu gördü.

Alaylı bir gülümsemeyi engelleyemedi. Don Francisco kardeşini karşılamak için bütün süslerini takmıştı. Bir servete mal olmuş görünen geniş Cadix danteliyle işlenmiş yakası ince tıraşlı boynunu ortaya çıkarıyordu. Ama Vali ne yaparsa yapsın, gerçek bir prens gibi duran, ondan daha uzun ve kanındaki asalet, bedenindeki güçle daha kendinden emin olan, kardeşi Hemando'ydu.

Tüm birliğin gözleri, gösterişli bir şekilde sarılıp kucaklaşan iki kardeşe çevrilmişti. Az gerilerinde, Vali'nin iki küçük kardeşi, esmer perçemleriyle Gonzalo ve boynundaki beniyle küçük Juan, şapkaları ellerinde onlara bakıp gülümsüyordu.

Gabriel bu ifadelerin anlamını biliyordu. Dikkatini çeken, cılız bir vücut, asık bir surat ve çocukları ürkütecek ölçüdeki çirkinlikti. Seneler önce Peru kıyılarına doğru yola çıkmadan sadece birkaç kez görmüş olmasına rağmen Gabriel onu hemen tanıdı.

Demek ki, yokluğunda don Diego de Almagro Panama'dan sağ salım gelebilmişti! Don Francisco'nun en çılgın girişimini desteklemek adına on senedir kendini ve servetini tüketen kişi, artık Vali olmuş eski arkadaşının yanında adelantado olmayı hayal eden kişi, kral V. Charles'ın düşük bir ücret ve ola ola bir hi-delgo unvanıyla Tumbez meydanının teğmeni olarak atadığı kişi, işte bu kişi alacağını istemek için buradaydı!

Taşıyıcılar, şehrin ilk sokaklarına uzanan inişin hâlâ kaygan geniş basamaklarında ihtiyatlı ilerleyişlerine yeniden koyuldular, ince dudakları sıkılı, gözbebekleri fıldır fıldır oynayan tercüman

11

Felipillo, en zengin ve süslü tahtirevan olan Chalkuchimac'ın tahtirevanının yanından ayrılmıyordu.

Alay, Vali, kardeşleri ve don Diego Almagro'nun daha önce ulaştığı meydana geldiğinde tahtirevanın perdeleri aralandı. Gab-riel bir lamanın boynunu parçalayacak kadar büyük, güçlü bir elin belirdiğini gördü.

Felipillo koştu, saygıyla eğilip Gabriel'in duyamadığı birkaç kelime mırıldandı. Doğrulduğunda bağırarak bir emir verdi. Gözleri aşağıda, taşıyıcılar durdu. Tahtirevanını kaplayan perde kalktı ve açıldı.

General Chalkuchimac'ın üzerinde pamuklu yünlü çok güzel bir unku vardı. Gömleğin dokumasının üzerine altın yaldızlar serpilmişti. Belinin hizasında ince tocapu'lar lal renginde bir şerit oluşturuyordu. Kulak tıkaçlarını yarı yarıya saklayan gür saçları omuzlarına dökülüyordu. Altındılar, ama Gabriel'in daha önce gördüğü soylularınkinden daha küçük gibiydiler. Diğer taraftan, Chalkuchimac'ın yüzü saygı uyandırıyordu. Yaşını saptamak zordu, ama bir kütle halinde dağların kutsal kayalarına yontulmuş bir heykelin gücü ve dinginliğine sahipti. ilerleyip Gabriel'e kısa bir göz attı. Ağzından birkaç kelime döküldü: "Gidip efendimi görmeliyim."

Homurdanır gibi söylenen kelimeler. Gabriel doğru anlayıp anlamadığından emin değildi. Bu arada Felipillo tahtirevanın yanında sabırsızlanıyordu. İnka generali elini kaldırdı, dokunmaksızın onu geri itti.

Derken taşıyıcıların birine yaklaşıp sertçe yükünü elinden aldı. Yerli elleri boş, gözleri yere dikilmiş, titreyerek durdu. Chal-kuchimac dev sepeti sırtlandı ve şehre ağırlığının altında iki büküm olarak girdi.

"Şimdi," diye ileri sürdü Atahuallpa, "beni serbest bırakacaklar."

ince yünlü mantosu omuzlarında, Tek Efendi üç ayaklı tahtında oturuyordu. Sesi boğuktu.

Sessizliği ancak böler gibiydi.

12

Oda büyük ve hâlâ karanlıktı. İçeriye ne ışık ne hava giriyordu. Braseroların ısı taşları, lal renkli yüksek duvar halılarını ve çatma direklerini karartmıştı. Çoğu niş ya boştu ya içlerinde sadece kutsal bira içmeye yarayan işlenmiş tahtadan muhteşem tören vazoları vardı. Altın kapların, gümüş maşrapaların, tanrı heykelticiklerinin büyük bir kısmı uzun süredir fidye odasına yığılmıştı.

Anamaya'nın her ziyaretinde olduğu gibi Tek Efendi, hizmetkârların, kadınların ve cariyelerin çıkmasını emretti. Bu bir anlık yakınlık eski özgürlüklerinden geriye kalan tek şeydi.

Sarayın avlusuna çıkan açıklıktan giren güneş ışığı sadece eşige kadar uzanıyor, döşeme taşlarının üzerine açık sarı bir dikdörtgen düşürüyordu.

Atahuallpa'nın ana hatları karanlıkta güçlükle seçiliyordu. Anamaya, bir zamanlar göz kamaştıran inka olan kişinin Öteki Dünya'ya doğru kaydığını düşününce titremekten kendini alamadı.

Ilautu, krallık bağı, Tek Efendinin iktidarının en yüce alameti olan siyah beyaz curiguingue tüyleriyle birlikte hâlâ alınındaydı. Anamaya kulaklarında artık altın tıkaçlar olmadığını fark etti. Kulağının yarık sol memesi ölü bir halka gibi omzuna sarkıyordu. Cariyeleri diğer kulağının yırtık memesini örtmesi için saçlarını saran ince bir alpaga bağı dokumuşlardı.

Anamaya canlılığını yitiren hükümdarlığın acı alametlerine bakmamaya çalıştı. Atahuallpa sanki gün geçtikçe ruhunu yitiri-yordu. Her yeni gün için bakireler hâlâ gömleklerini dikeyyorlardı.

Yemeği ona daha önce hiç kimsenin kullanmadığı çanaklarda sunuluyordu. Sarayındaki herkes, kadın ya da erkek, Cajamarca sarayında tutsak olan birkaç güçlü insan, eskiden olduğu gibi sözlerinden çekiniyordu. Yabancılar onunla konuşmadan önce önünde diz çöküyor, ispanyol Vali ona bir Efendiye gösterilmesi gereken saygıyla davranıyordu. Ama yine de Anamaya için tüm bunlar yıpranan bir maskaralıktan ibaretti. Tek Efendi kamburlaşıyor, yüzü gevşiyor, gözlerinin kırmızılığı kararıyordu. Ağzının güzelliği, buyurganlığı azalmıştı. Hareketsizliği çoğalmış ve ağırlaşmıştı. Garip bir şekilde vücudu küçülmüş görünüyordu.

İçindeki fatih, Huayna Capac'ın oğlu yok oluyordu. Ataha-huallpa hâlâ Cajamarca Sarayında yaşayan Tek Efendi'ydi fakat

13

artık Cuzco'lu çılgın kardeşini yenen Güneşin güçlü Oğlu değildi. Kurtuluşunun hayalini kuran zincirsiz bir tutsaktan ibaret kalmıştı.

Anamaya ona derbent yolunda gördüklerini anlatmak isterdi. Chalkuchimac'ın Yabancıların durmadan taşıdığı mücevherlerin en önemlisi gibi, tahtirevanında, burada olduğunu haber vermek. Ama cesaret edemedi. Atahuallpa tekrarladı:

"Artık yeterince altın var, beni bırakacaklar."

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Anamaya gözlerini kaçırarak.

"Ne diyorsun?"

"Bilmiyorum," diye yineledi.

Atahuallpa sıkıntılı bir hareketle dışarıdaki fidye odasını işaret etti.

"Sarayımın en büyük odasını seçtim. Duvarın üzerine fidyemin karşılığı olan hazinemin yüksekliğini gösteren bir çizgi çizdim. Hazine çizgiye ulaştı."

"Hatırlıyorum, Tek Efendi" diye onayladı Anamaya usulca. Yabancılar gülüyor, delirdiğini sanıyorlardı.

"Altın ve gümüş eşyalarımızın nerede olduğunu söyledim. Babaminkiler hariç tüm evlerden istedikleri her şeyi alabileceklerini söyledim."

"Biliyorum, Tek Efendi."

Bir gülümseme Atahuallpa'nın yüzünü aydınlattı.

"Babamın Kutsal İkizinin karısıyla konuştuğumu bilmez değilim..."

Anamaya kısa bir duraksamanın ardından devam etti:

"Tek Efendi, Pachacamac'a gidenler bugün döndü."

"Nereden biliyorsun?"

Anamaya cevap vermedi. Zayıflığı ortaya çıksın istemiyordu.

"Çok sayıda altınla geldiler."

Bir gülümseme İnka'nın yüzünü aydınlattı.

"İşte ben de bunu söylüyordum. Serbest kalacağım."

14

"Tek Efendi," dedi neredeyse duyulmayacak bir sesle, "büyük oda altınlarla, en eskilerden, kuyumcularımızın yeni bitirmiş olduklarına kadar tüm kutsal eşyalarımızla dolacak. Ama Yabancılar ülkemi terk etmeyecekler. Kutsal Şehre gitmek isteyecekler. Odayı doldurup Cuzco'nun altınlarını almaya gidecekler. Ve sana her ne kadar baban Huayna Capac'a ait hiçbir şeye dokunmayacaklarına Tanrıları ve kralları üzerine yemin etmişlerse de altın görür görmez sözlerini unutacaklar. Bunu biliyorsun, Tek Efendi..."

Atahuallpa gözlerini indirdi. Anamaya susmak bilmiyordu. Sözüne tatlılıkla devam etti:

"Ülkeme başka Yabancılar geliyor, Tek Efendi. Atlarıyla, silahlarıyla, onlar da altın istiyorlar."

"Evet," diye mırıldandı Atahuallpa. "En çirkin olanı, tek gözlüsü hiç hoşuma gitmiyor..."

Atahuallpa'nın ağzından çıkan kelimeler ürkmüş bir çocu-ğunkiler kadar zor anlaşılırdı.

"AdıAlmagro."

"Ondan hoşlanmıyorum," diye yineledi inka. "Gözü yalan söylüyor! O ve onunla gelenler iznim olmadan kadınları alıyorlar. Pizarro'nun arkadaşı olduğunu iddia ediyor ama bunun doğru olmadığını gözünden anlıyorum..."

"Yine altın almaya gelmekten başka ne sebeple burada o-labilirler ki, Tek Efendi?"

"Pizarro'nun kardeşi beni koruyacaktır," dedi Atahuallpa. "O çok güçlü."

"Hernando mu? Başışla Tek Efendi ama güvenme ona. Çok sinsî."

Atahuallpa başını salladı.

"Hayır! Güçlü ve diğerleri ondan korkuyorlar."

"Güzel bir görünümü, gururlu bir bakışı olduğu ve onlarla gelen, sokaklarımızı dolduran hayvanlar kadar özensiz ve kirli olan diğerlerinin aksine kıyafetlerine özen gösterdiği için böyle diyorsun. Miğferinin üzerindeki tüy kırmızı ama ruhu kara."

Atahuallpa'nın yüzünü utanç dolu bir umut kapladı.

15

"Bana yardım edeceğine söz verdi. Eğer etmezse..." Sesi alçaldı. Anamaya'ya yaklaşmasını buyuran bir hareket yaptı. Göz bebekleri saf bir heyecanla aydınlanmıştı.

"Eğer yardım etmezse, sadık generallerim tarafından toplanmış binlerce savaşçı beni kurtarmaya gelirler. Chalkuchimac Jauja'da hazır bekliyor. Diğerlerine söyler..."

Anamaya içinden yükselen çılgılığı bastırdı.

"Ah Tek Efendi..."

Ama duraksadığı anda avluda sesler yankılandı. Bir hizmetkâr gelip kapının eşiğinde diz çöktü. Anamaya ne söyleyeceğini biliyordu, kanı dondu.

"Tek Efendi... General Chalkuchimac burada. Onunla görüşmek isteyip istemediğini soruyor."

Atahuallpa önce kıpırdamadı. Kelimelerin anlamı yüreğine ulaştığında rengi attı.

"Öldüm," diye fısıldadı.

"Girsin mi?" diye sordu onu duymayan hizmetkâr yeniden.

"Öldüm," diye yineledi Atahuallpa.

Sarayın girişinde Chalkuchimac sırtındaki ağırlığı indirmemişti. Gabriel, hacı sırtında bir ricacı gibi eğilmiş adama bakıyordu.

Almagro homurdandı:

"Bitsin artık bu şaklabanlık! Bu maymunun tek yapması gereken altını nereye sakladığını söylemek."

Don Francisco siyah eldivenli elini kaldırdı.

"Sabır, Diego. Sabır..."

Avlunun girişini koruyan İnka savaşçıları Chalkuchimac'ın önünde saygıyla geri çekildiler.

Avlunun ortasında, alçak bir çeşmenin içinde taştan bir yılanın ağzından ve kuyruğundan su fışkı-rıyordu. Etrafında İnka'ların çiçeği cantuta'run kan kırmızısı taşları açmaktaydı. Bir hizmetkâr solmuş yaprakları toplamakla görevlendirilmişti.

16

Chalkuchimac, dizlerinin üstünde avlunun ortasına ulaştığında Atahuallpa odadan çıktı. Gabriel onu zorlukla seçebiliyordu, jnka'nın arkasında, onu kısmen saklayan alacakaranlıkta Anama-ya'yı gördü.

Başını kendisine doğru kaldırdığında kendini ona doğru gitmemek için zor tuttu.

Atahuallpa ağır ağır her zaman oturduğu yaklaşık bir karış yükseklikteki kırmızı tahta sekiye geçti. Hizmete hazır kadınlar yanına geldi.

Chalkuchimac sonunda yükünü şehrin girişinden beri kendisini izleyen taşıyıcıların ellerine bıraktı. Tozluklarını çıkarıp avuçları gökyüzüne saklı güneşe doğru dönük, ellerini havaya kaldırdı.

Sert yüzünden göz yaşları süzülüyordu.

Dudaklarından sözcükler dökülüyordu, ama Gabriel'in anladığı tek şey inti'ye şükran sözleri ve İnka için gevelediği sevgi ifadeleriydi.

Derken Chalkuchimac efendisine yaklaştı. Ağlamaya devam ederek yüzünü, ellerini ve ayaklarını öptü. Atahuallpa ona değen sanki bir hayaletmiş gibi tepkisiz durdu. Gözleri uzaklara daldı. Gabriel inka'yı birçok kez görmüş olmasına rağmen ne tepkilerinden ne de yüz ifadesinden bir anlam çıkarabiliyordu.

"Hoş geldin, Chalkuchimac," dedi inka sonunda tekdüze ve içtenlikten yoksun bir sesle.

Chalkuchimac doğruldu ve avuçlarını tekrar göğe doğru kaldırdı.

"Eğer burada olsaydım," dedi titrek bir sesle, "bunların hiçbirisi olmazdı. Yabancılar sana dokunamazdı."

Atahuallpa sonunda ona doğru döndü. Don Francisco biraz etkilenmiş bir şekilde koluna sarılıp ona soruyu yönelttiğinde Gabriel'in bakışı Anamaya'yı arıyordu:

"Ne diyorlar?"

"Bunlar hoş geldin sözleri."

"Hoş geldin demenin tuhaf bir yolu," diye homurdandı Vali.

Chalkuchimac doğruldu. Yüzü soyluluğunu ve soğukkanlılığı-nı yeniden kazanmıştı.

17

"Emirlerini bekledim,Tek Elendi" dedi, alçak sesle. "Babamız Güneşin gökyüzüne çıktığı her gün, yardımına gelmek istedim. Ama biliyordun bunu senin ıraden olmaksızın yapamazdım. Ve buyruğunu iteetecek daskiA gelmedi. Ah Tek Efendim, neden bana Yabancıları yok etmemi emretmedin?"

Atahuallpa c«:eVap vermedi.

Inka generalin susmuş, bir cevap, sıcak bir söz bekliyordu. Ama bu sözler duyulmadı,hiçbirarın da duyulmayacaktı.

Don Francjsoco yeniden sordu:

"Peki, şimdi j ne diyorlar?"

Gabriel Ananmaya'nın onunla konuşan gözlerinin sonsuz ve muhteşem rneiv:jsjni üzerinde hissetti ve birden anladı. Atahuallpa'yi bu kadar - hareketsizieşlifen, onu bu korkunç sessizliğe boğan öfkeydi.

"General I nkka'ya daha iyi Hiet etmediği için üzgün," diye fısıldadı. "Tutsak; 0|duğu için üzgi," Chalkuchimaac iki adım geriledi.

"Emirlerini b0ekledim,Tek Elendi," diye yineledi. "Yalnızdık. Generallerin, QuiujZqUiz, yüzbaşı Guaypar ve diğerleri de yalnız. Eğer emir verne;8zsen gelip seni kurtarmayacaklar."

Bu sözlerir-ı düzerine efendisiolrnuş olana sırtını dönüp girdiği zamankinden odaha ağır bir yiiikaltındaymışçasına omuzları bükülmüş, ağır adırırmiaaria avluyu terletti.

Alacakarar»|||cjakta gabriel teri», sepet ve küplerin arasında dikkatle ilerliyorrdrutfu.'

Geçit, Inkaı aminleri için çok değerli mullus, yeni pembe deniz kabuklarınınnt

s.saklandığısarayınarka tarafında küçük bir odaya açılıyordu.

Anamaya oana bu odavı BüyftSavaştan kısa bir süre sonra göstermişti. Bu» s?Sırrı saklayacağınadair söz vermek zorunda kalmıştı. Alay etti.ğiü^j hatırlıyordu; "lali'yi buraya getirmemi ister misin?"

18

O zamanlar, aralarındaki . _ , ierin yerini alıyor ve sadece ^°z'8' J yordu, ilk gecelerini geçirdikİJnlarW\'(H|

kj kulübeye gitme özgürlükle'1"1 sı0ffla yerleri olmuştu.

' he,!

Odayı geçerken, Gabriel| . soktu, içini hoş ve garip bir t el,.n bir yanında, ona artık tanıdık enizIV3

İL

f-

. W hareketler c^Ç

v^ni ifade edjp p^v L

^>plicalannın yakır»,nw/ 1 Viktu. Geçit, buM5' içindeki altın eşyalardan boşspe'^ ö^

f

lişler bulunuyordu. KalJt'l'PJH«eniz kabuğu ki)P^£
 \wkapladl-0danırl Tünel dikçe bir bayırın k , w ^r
 nlmış toprak tabakasıyla ört(«inc,.e {X
 anlatmıştı Anamaya, acİlahu^^S}
 mez yıkmaya koyulduğu saf5'''^9 &J
 tepeyi aşıyordu. Vang* b^
 olan nişk kaldırdı.
 »sirt'S.
 a perdelerle kapl^ . / \en perdelerden
 Geçit dikkat çekecek oyuklara içinde büyük lenmiş dev sandıklar yerleşti
 «rece»
 ihtin\'c , , Jalle KraV
 yükseldi: Dağın içinden geçerımii. \\ \\
 n yeP h vN\, Eline bir kelebeğin hafi... L:VN vN
 \\\
 rilmî»- \HU
 ;n ye^1 \\
 V-- b karanlığa henüz alışamamışt ''9'y ^
 Hayretle bağırdı:
 "Anamaya!"
 Genç kızın eli yüzünde , altına saklı yanaklarını, göz k^çuşfj; \ sarılmak istiyordu,
 Anamay^Pakla n', ' çak sesle gülüşürler. ^ ise ° 9
 iV Kaya, ince bir *,k'Ç
 Ij ^zamanlarda. diVfg/n
 k ispanyolların 9^-H(ı
 *i kaleye kadar ^u
 v 3d^u
 /ec
 y< ve temizdi, ecek ve giysi i*.... \ altından bir gür*1 Neri. <nı
 dokunduğunda
 0&"
 A. n
 Onu tutmaya çalışmayı . \ farını kapayıp &^J\
 vazgeçiyordu. Soluğunu çolıbıral<t'91 * V>' okşadı. Onu ov p zünü seçebiliyordu. Koruya
 YakınıU irilip bir kaçıyor0 | gülümsüyorlardı. *u *''^jV J
 "Buradasın," diye fısılladı A kanamaya da kaçfj* L kadar derin bir çekingenlik ^adl ?\ \\
 Gediıyor, sundU«a./
 oldu. Dudaklarına ulaşmak meler.
 ij/e ut^nA ' görmeden birb<rlerin
 çin uz^y\ />
 W sonunda. SeS^U*. ' V Vardı ki, Gabrielfj ^1 kat eden o ba5lt k
 1
 "Emirlerini bekledim, Tek Efendi" dedi, alçak sesle. "Babamız Güneşin gökyüzüne çıktığı her
 gün, yardımına gelmek istedim. Ama biliyorsun, bunu senin iraden olmaksızın yapamazdım. Ve
 buyruğunu iletecek chaski asla gelmedi. Ah Tek Efendim, neden bana Yabancıları yok etmemi
 emretmedin?"
 Atahuallpa cevap vermedi.
 inka generali susmuş, bir cevap, sıcak bir söz bekliyordu. Ama bu sözler duyulmadı, hiçbir
 zaman da duyulmayacaktı.
 Don Francisco yeniden sordu:
 "Peki, şimdi ne diyorlar?"
 Gabriel Anamaya'nın onunla konuşan gözlerinin sonsuz ve muhteşem mavisini üzerinde
 hissetti ve birden anladı. Atahu-allpa'yı bu kadar hareketsizleştiren, onu bu korkunç sessizliğe
 boğan öfkeydi.
 "General inka'ya daha iyi hizmet etmediği için üzgün," diye fısıldadı. "Tutsak olduğu için
 üzgün..."
 Chalkuchimac iki adım geriledi.

"Emirlerini bekledim, Tek Efendi," diye yineledi. "Yalnızdık. Generallerin, Quizquiz, yüzbaşı Guaypar ve diğerleri de yalnız. Eğer emir vermezsen gelip seni kurtarmayacaklar."

Bu sözlerin üzerine efendisi olmuş olana sırtını dönüp girdiği zamankinden daha ağır bir yük altındaymışçasına omuzları bükülmüş, ağır adımlarla avluyu terk etti.

Alacakaranlıkta, Gabriel torba, sepet ve küplerin arasında dikkatle ilerliyordu.

Geçit, inka ayinleri için çok değerli mullus, yeni pembe deniz kabuklarının saklandığı sarayın arka tarafında küçük bir odaya açılıyordu.

Anamaya ona bu odayı Büyük Savaşın kısa bir süre sonra göstermişti. Bu sırrı saklayacağına dair söz vermek zorunda kalmıştı. Alay ettiğini hatırlıyordu; "Vali'yi buraya getirmemi ister misin?"

18

O zamanlar, aralarındaki sözler belirsizdi, hareketler cümlelerin yerini alıyor ve sadece onlar sevgilerini ifade edip paylaşıyordu, ilk gecelerini geçirdikleri sıcak su kaplıcalarının yakınındaki kulübeye gitme özgürlükleri her zaman yoktu. Geçit, buluşma yerleri olmuştu.

Odayı geçerken, Gabriel elini büyük deniz kabuğu küpüne soktu, içini hoş ve garip bir deniz duygusu kapladı. Odanın dört bir yanında, ona artık tanıdık gelen ve İspanyol istilası sırasında içindeki altın eşyalardan boşaltılıp pamuklu perdelerle kaplanmış olan nişler bulunuyordu. Kalbi hızla çarparken perdelerden birini kaldırdı.

Tünel dikçe bir bayırın içinde kazılıydı. Kaya, ince bir sıkıştırılmış toprak tabakasıyla örtülmüştü. Eski zamanlarda, diye ona anlatmıştı Anamaya, acı İlahuasMeu geçip İspanyolların gelir gelmez yıkmaya koyulduğu salyangoz biçimli kaleye kadar bütün tepeyi aşıyordu.

Geçit dikkat çekecek derecede kuru ve temizdi, yer yer oyuklara içinde büyük ihtimalle biraz yiyecek ve giysi yedek-lenmiş dev sandıklar yerleştirilmişti. Yerin altından bir gümbürtü yükseldi: Dağın içinden geçen yeraltı nehirleri.

Eline bir kelebeğin hafifliğiyle bir el dokunduğunda gözleri karanlığa henüz alışmamıştı.

Hayretle bağırdı:

"Anamaya!"

Genç kızın eli yüzünde uçtu, dudaklarını kapayıp sakalının altına saklı yanaklarını, göz kapaklarını, alnını okşadı. Onu öpmek, sarılmak istiyordu, Anamaya ise ona bir sarılıp bir kaçıyordu. Alçak sesle gülüşürler.

Onu tutmaya çalışmayı bıraktığı an, Anamaya da kaçırmaktan vazgeçiyordu. Soluğunu çok yakınında hissediyor, sunduğu yüzünü seçebiliyordu. Koruyucu karanlıkta görmeden birbirlerine gülümsüyorlardı.

"Buradasın," diye fısıldadı Anamaya sonunda. Sesinde o kadar derin bir çekingencek ve utangaçlık vardı ki, Gabriel alt üst oldu. Dudaklarına ulaşmak için uzun bir yol kat eden o basit kelimeler.

19

1

t; Gabriel o kadar yakınındaydı ki kokusunu duyuyordu. Bir iti- j
raf kadar utangaç ve çekingencek bedenini ona bırakan Anamaya'yı]
kendine doğru çekti. Göğsünde diri göğüslerini, bacaklarında ba- j
caklarını hissediyordu. Karınları acı dolu, arzusun sarhoşluğuna
kapılarak kucaklaştılar.

içlerindeki bütün güç ve şiddet, günler sürmüş bütün bu , j bekleyiş birden okşamalarla yatıştırdıkları bir titreyişle geri çe- 1' kildi.

i

Gabriel'in eli olanca yumuşaklığıyla Anamaya'nın gür saçlarına daldı. Bir an hareketsiz kaldılar. Yürekləri birbirine çarpacak kadar hızlı atıyordu.

Gabriel'in dudaklarına dudaklarını dokunduran, ona dokunan, soyan, dizlerini bükmesi için onu hafifçe iten ve yavaş yavaş yere kaydıran Anamaya oldu.

Gabriel sırtında kayanın soğukluğunu hissetti.

Sıcaklığını yüzünde, boynunda ve şimdi de göğsünde dolaştıran Anamaya'nın durmadan gelip giden ağzını hissetti.

Elleri işte o zaman harekete geçti ve ince yün hırkasının altındaki çıplak ince kaslı bacaklarını kavradı. Anamaya direnmek-sizin kendini sundu. Gabriel suyun uğultusuna karışan bir fısıltı, inleme duyar gibi oldu.

Anamaya kulağına anlayamadığı kelimeler, canlılık ve mutluluk dolu sözcükler fısıldıyordu.

"Ne kadar da hafif" diye düşündü çıplak vücutları içi içe yanıp tutuşurken.

Aldı götürdü onları sevişmeleri, Gabriel Anamaya ile uçup gitti.

20

2 Cajamarca, 14 9\tsan 1533

Anamaya gözleri kapalı, odasında dinlenmekteydi. Küçük oda hafif bir alacakaranlığa bürünmüştü. İnka'nın sarayında, Coya Camaquen yalnız kendine ait olan bir odada kalma ayrıcalığına sahipti. Ama, Atahuallpa'ninkinin aksine, içindeki nişler bomboştı, duvar halıları yok olmuştu. Tek süsleme, duvarlara tırmanan ince taş yılanlardı. Kıvrımları ışıkla oynuyor, kimi zaman capcanlı görünüyorlardı.

Anamaya tüm bir gece boyunca Gabriel'in yanında kocasının yanındaki bir eş gibi uyuyabileceği günlerin hayalini kuruyordu. Bir gün gerçekleşebilecek miydi bu?

Gerçekleşmeyecek o kadar çok şey vardı ki.

Aşkın huzuruyla hem ağırlaşmış hem hafifleşmiş bedeni, tutkuyla doluydu hâlâ. Ilık bir meltem girişteki perdeyi kımıldattı. Sevgilisinininkilerden sonra vücudunun üstünde son bir okşama gibi kaydı.

Birdenbire, daha şiddetli bir esinti Anamaya'yi irkiltti.

"Coya Camaquen!"

Bu bir fısıltı, neredeyse bir mırıltıydı. Dirseklerinin üzerinde doğruldu.

"Coya Camaquen!"

Anamaya küçük ürkek bir hayvan gibi alacakaranlıkta gizlenmiş bir gölge seçti.

"Kimsin sen?" diye sordu alçak sesle.

"Coya Camaquen, yardımına ihtiyacım var..."

"Kimsin?" diye yineledi Anamaya.

Duyduğu tek cevap gergin, hızlı bir soluktu. Hasırının üzerine oturdu ve ellerini büzülmüş gölgeye doğru uzattı.

"Yanıma gel... korkma."

Çekingen gölge yavaşça doğruldu. Parlak ve karanlık gözler, dağınık saçlar belirdi. Çamur lekeli koyu bir gömlek ve ona çok büyük gelen bir manto giymiş, üçgen yüzlü, daha neredeyse çocuk olan genç bir kızdı. Bir ağırlık taşıyorcasına iki büküm ilerleyerek hasırın yanında durdu. Avuçları yalvarır gibi açık, ensesi titrek, iki küçük elini hasırın üzerine koydu.

"Burada ne yapıyorsun?" diye sordu Anamaya.

Bir çift suskun göz üzerine dikilmişti.

Anamaya'nın yüreği bu küçük yabancıya karşı sonsuz bir şefkatle doldu. Muhafızların arkasından süzülüp ona ulaşmak için avluyu koşarak aşarken duyduğu korkuyu hayal etti.

"Eğer benimle konuşmazsan," diye yapmacık bir sertlikle yeniden söze girdi, "Sana yardım edip edemeyeceğimi asla öğ-renemem!"

"Benim adım Inguill, Cuzco'dan geliyorum," diye bir solukta cevap verdi genç kız. "Güçlü Efendi Manco'nun kabilesin-denim."

Manco! Anamaya'nın boğazı düğümlendi.

Kabileler arasındaki nefret ve savaşımlara rağmen sadık dostu Manco! Büyük Katliamın gerçekleştiği ye Atahuallpa'nın tutsak edildiği o korkunç gecede altın Kutsal İkizle birlikte tavsiyesine uyup Cajamarca'nın tepelerine sığınan Manco!

Rahmetli İnka Huayna Capac'ın, Öteki Dünya'dan onu en son ziyaret ettiğinde "gelecek zamanların ilk düğümü" olarak adlandırdığı Manco.

Birden endişeyle dolan yüreğiyle Inguill'in omuzlarını sıkıca tuttu:

"Nasıl o?"

"Sana gelmemi o söyledi," diye cevap verdi genç kız biraz korkulu. Bana 'Coya Camaquen'e git, seni yanına alacaktır. O, zamanın akışını bizden önce gören kişidir...' dedi."

22

Anamaya soluğunu tuttu. Keşke! Bugün Manco'ya ne diyebilirdi? Hayır, bir Yabancı kalbimi titretip daha önce hiç bir erkeğin yapmadığı şekilde elleriyle bana dokunduğu için artık Öteki Dünya'ya gidemiyorum ve tek Efendi Huayna Capac artık ziyaretime gelmiyor mu? Teninde pumanın işaretini taşıyan, diğerlerinden onca farklı bir Yabancı?

Genç habercinin omzunu okşayarak bir gülümsemeyle yetindi.

"O zaman o iyi!"

Inguill başını salladı. Sonunda rahatlamıştı.

"Bir de onun için ve Kutsal İkiz için endişelenmemeni, herkesin olması gereken yerde olduğunu söylememi istedi."

Anamaya gözlerini kırparak onayladı ve sordu:

"Bana hikayeni korkmadan anlat..."

"Bildiğin gibi, Tek Efendi Atahuallpa'nın yerine İnka olmak isteyen Huascar, Yabancılar yenilmemizden az sonra hayatını kaybetti. Ama, buradan, bu saraydan bile Tek Efendi Atahuallpa'nın Huascar'ın egemenliği altındaki kabilelere karşı emrettiği intikam korkunçtu. Ailem de onlardandı. Tek Efendi Atahuallpa'nın askerleri şehre girip bütün erkekleri öldürdü. Uyuyanların bile kafalarını bronz topuzlarla ezdiler. Sonra, kutsal su yerine sokakların çukurlarına oluk oluk kan akmaya başladığında bizi alıp götürdüler. Biz, çocuklar, genç kızlar ve kadınlar... Mızraklarıyla itekliyorlardı. Kanımızı pumaya vereceklerini, kondorların geleceği bağırsaklarımıza bakarak görececeklerini söylüyorlardı... Onlar..."

Inguill bu ana dek titremeyen, sakın ve çekingen bir sesle konuşmuştu. O anda sesi kesilmedi, sadece alçaldı. O kadar alçaktı ki Anamaya duyabilmek için ona doğru eğilmek zorunda kaldı.

"Annemin karnında taşıdığı bebeği çıkarttılar. Daha ölmeden gözleri önünde ikiye kestiler..."

Anamaya karşılık vermedi. Inguill'i pek iyi göremiyordu. Damlalar gözlerini bulandırmış, her şey titriyordu. Çok uzaklardan gelmiş bir sahne benliğini sardı, yüreğini parçaladı, uyuduğunu sandığı biracıyı uyandırdı. Zihnini kendi annesinin yumuşak ve sevgi dolu yüzü kapladı. Bir inka askerinin fırlattığı, annesinin şakağına

23

saplanan sapan taşının bulanık görüntüsünü gördü! Elinden tutan annesini dengesini kaybedip çamura düşüşünü, bütün o sahneyi dayanılmaz bir canlılık ve yavaşlıkla yeniden gördü. Yalnız, yitik bir halde ayakta duran kendini gördü.

Acı soluğunu kesti. Büyük Huayna Capac'ın koruduğu, Ata-huallpa'yı kurtaran, imparatorluğun geleceğini bilen Coya Cama-quen artık yoktu!

Anamaya kısa bir anlığına savaşçıların hoyratlığından ürkmüş, geceleri uyku tutmayan o küçük kız olmuştu yeniden.

Inguill'in sözüne devam ettiğini zorlukla duydu:

"Bir gece askerler, Huascar'ı destekleyen kabilelere karşı kazandıkları zaferden ötürü Babaları Güneş ve Şimşek Illapa'ya şükranlarını sunmak için chicha içtiler. Uyuduklarında kaçtım.

Nereye gideceğimi bilmediğimden Cuzco'ya geri döndüm. Güçlü Efendi Manco, atalarının tapınağına saklanmış, orada yaşıyordu. Kardeşi Paullu, Titicaca gölü yakınlarına sığınmak için şehirden daha yeni kaçmıştı... Ne ailemden kimse ne evim barkım kaldığından Efendi Manco sana gelecek olursam bana yardım edeceğini söyledi."

"Sana yardım edeceğim," diye fısıldadı Anamaya.

Genç kızın elini tuttu ama o hâlâ korkuyor, elini sıkıyordu. Inguill'in titremesi yavaş yavaş dindi. Gözlerinden yaşlar boşandı. Ona doğru atılıp başını Anamaya'nın kucağına bıraktı.

Hıçkırıkları göğsünü zorlarken cümleleri kesik kesikti.

"Yola çıkalı aylar ve aylar oldu... asla başaramayacağım sandım... Jauja dağlarını aşarken kar yaşıyordum. Öleceğimden emindim... Ama bir gün Yabancıların oluşturduğu sırayı gördüm...

General Chalkuchimac yanlarındaydı. Taşıyıcıların arasına katıldım... Kimse bir şey söylemedi! Tek yapmam gereken bütün gün altın kupalarla dolu bir manta taşımaktı."

"Her şey bitti," dedi Anamaya ensesini okşayarak. Geçti artık."

Inguill gururlu bir hareketle ince bilekleriyle gözlerini silerek doğruldu. Gülümsedi:

"Buraya geldiğimde Yabancı askerlere dikkat etmek zorundaydım. İşte o yüzden yanına hemen gelemedim. Önce çok

24

korktum onlardan. Beni görünce gülüp yakalamaya çalıştılar... Ama pek hızlı koşmuyorlar..."

İkisi de sessizliğin geri gelip soluklarını yatıştırmasını bekledi. Artık kuzey meltemi biraz daha sert esiyordu. Odanın eşişindeki örtü daha düzenli sallanıyordu. Anamaya Inguill'in elini elinde tutuyor, kızın titrediğini hissediyordu. Neredeyse sakinleşmiş, başını salladı. Alçak sesle konuşuyordu:

"Büyük Katliam daha önce varolan olan her şeyi sildi. Eski düzen yıkıldı. Daha fazlasını bildiklerini ve olanları söyleyip olacakları tahmin ettiklerini de iddia edenler, gündüzü gece sanan kör çocuklar gibiler. Burada olanların hiçbirisi henüz bunun farkında değil. Dünya tersine döndü, güçlü olan zayıfladı. Ve yarın, gecenin yıldızlar arasındaki karanlığında bir noktadan ibaret... Güneş Baba ve Ay Ana bize sessizce gülüyor, ne yapmamız gerektiğini söylemiyor.

Herkes kendi bildiğince hareket ediyor ve çoğu yanılıyor. Yabancıların bütün düşündüğü altın. Tek Efendi Atahuall-pa'ya hizmet edenlerin çoğu Cuzcolulardan intikam alma arzusuyla yanıyor... Bundan böyle susman gerek, Inguill. Öykünden kimseye söz etme."

"Biliyorum. Efendi Manco beni uyardı: 'Sadece onunla konuş, seni dinleyecektir!' dedi."

"Bugünden itibaren," diye ekledi Anamaya, "artık ağlama-malısın. Gülümseyerek İnka'ya hizmet etmekten ne kadar hoşnut olduğunu göstermelisin."

"Beni yanına alırsan, ne istersen yaparım, Coya Camaquen\."

Anamaya ayağa kalkarken Inguill ayaklarının üzerinde sığırdı.

"Önce sana giyecek bir şeyler bulmalı..."

Inguill hayranlıkla baktı ona:

"Ne kadar da güzelsin... Efendi Manco bana senin Dört Bucak imparatorluğundaki kadınların en güzeli olduğunu söylemişti... Sana çok değer verdiği için bunu söylediğini sanmıştım..."

"Hayır, böyle şeyler söyleme!" diye itiraz etti Anamaya biraz fazla sertçe. Ve unutma: "Yalnız olmadığımız zamanlar, sana izin vermedikçe benimle konuşmamalısın..."

25

Son sözlerinin sertliğini yumuşatmak istercesine genç kızın yüzünü ellerinin arasına alarak kendi yüzüne yaklaştırdı. Yanağını yanağına dayadı.

"Herkes bir kardeşim olmadığını biliyor. Ama yüreğimin derinliklerinde sen Güçlü Manco'nun bana yolladığı kız kardeşsin.

m

"Hiç memnun değilim" diye homurdandı Vali Francisco Pizarro Gabriel'in gözlerinin içine bakarak, "bunun nedenini de gayet iyi biliyorsun."

"Bana söyler misiniz, don Francisco, sizin ağzınızdan duymak istiyorum."

Pizarro içini çekti. Genç adamı sarayından çıkarıp meydandan uzak inka sarayının kıyısından yukarı çıkan sokaktan, hiçbir asker ya da silahın bulunmamasına rağmen alışkanlıkla "kale" diye adlandırılan o garip yapının bulunduğu tepeye sürüklemişti.

"Kardeşim Hernando'ya ağır bir şekilde hakaret edip adamların önümde düello için kışkırttın."

"Size anlattığı çirkin masal bu mu?"

"Seni böyle konuşmaktan men ederim!"

Sesindeki sertliğe rağmen Gabriel pek fazla endişeli değildi. Eğer Hernando Vali'yi ikna etmiş olsaydı, şu anda şehrin içinde bir gezintide değil de usulünce hazırlanmış bir mahkemede bulmuş olurdu kendini. Temkinli Vali olanları Candia'ya sormuş olsa gerekti.

"İkimiz de zaman kazanalım, don Francisco. Kardeşinize beni en ağır cezalarla tehdit ettiğinizi söyleyin. Ben de size en içten pişmanlığımı belirttiğimi onaylama alçalmasını üstleneyim..."

"Keşke olay bundan ibaret olsa!"

Vali'yi avcuna almış görünen bunaltı Gabriel'in aklını karıştırdı.

"Daha ne var ki, don Francisco? Yoksa kardeşiniz birdenbire bir iyi niyetlilik hevesine kapıldı da nedamet getirip cezasını çekerek bir azize dönüşmek üzere manastıra kapanmakla mı tehdit ediyor sizi?"

26

"Bırak bu acı alayı, mektepli! Generalle birlikte geri döndüğünden beri kardeşim bir kahraman. Bütün yerliler onu beğenip korkuyorlar. Ve kardeşim özür bekliyor..."

Gabriel bir kahkaha patlattı.

"Kardeşiniz beni yanlış tanıyor. Kılıcımın ucunun..."

"Yeter!" diye bağırdı Pizarro kulaklarını tıkayarak, daha fazlasını duymak istemiyorum.

"O zaman bundan daha fazlasını istemeyin, don Francisco."

İki adam Cajamarca şehrinin bulunduğu düzlüğün tepelerindeki yüksekliğe ulaşmışlardı.

Uzakta, Atahuallpa'nın onları beklediği sıcak su kaplıcalarının dumanlarını görebiliyorlardı.

"Seni anlıyorum," diye homurdandı. Pizarro boşuk bir sesle "yerinde olsaydım ben de kesinlikle reddederdim. Ama yine de senden bunu rica ediyorum..."

Pizarro'nun ses tonundaki değişim bundan sonra olacakları dört gözle bekleyen Gabriel'i uyardı.

"Kardeşime ihtiyacım var. Her kusurunu biliyorum ama onun utanmazlığına ve doğal sertliğine inancım var... Parasına ihtiyacım var..."

"Oysa hazine git gide büyüyor!"

"Sen hiçbir şeyi bilmiyorsun. Bu hazine biriken borçlarımızın yanında hiçbir şey, Almagro'nun beklediklerinin yanında hiçbir şey, fetih daha sadece kafamdaki cılgınca bir hayalden ibaretken

özgürce dağıtmak zorunda kaldığım sözlerin yanında hiçbir şey... Hernando beni bırakırsa ben..."

Pizarro cümlesini tamamlamadı ama uzun bir nutuktan daha anlamlı olan bir jestle boğazını bıçakla keser gibi bir el hareketi yaptı.

Açık sözlülüğü Gabriel'i önceki tehditten daha fazla sarstı.

"Ya özürlerimi..."

"... herkesin önünde..."

"Herkesin önünde... Hernando her şeyi bırakmakla tehdit ediyor."

27

Pizarro onayladı. Gabriel'in yüreği delice çarpıyor, sırtından aşağı ter akıyordu.

"Bilmiyorum, don Francisco, gerçekten bilmiyorum.."

Pizarro başını salladı.

"Ne istersen onu yap oğlum."

Gabriel hiçbir şey söylemedi ama yüreğinin derinliklerinde çoktan kabul ettiğini biliyordu.

Rahatlamayla karışık garip bir öfke onu titretti.

Pizarro'nun yüzünden bulut gibi gelip geçen gülümsemeyi görmedi.

m

Ayı gibi iri ve öfkeli Chalkuchimac, meydanda ayakta idi.

"Ne oluyor burada?" diye parladı.

Etrafındaki soylulardan hiçbiri cevap vermeye cesaret edemedi. Faltaşı gibi açılmış gözlerle önlerine bakıyorlardı.

Zarif ushnu piramidinden geriye bir taş yığını kalmıştı. Toz toprak içindeki Yabancılar bu molozlarla, imparatorlukta bugüne kadar görülmemiş bol duvarlı ve damlı garip bir yapı inşa ediyorlardı. Duvarlar o kadar ince ve yamuktu, taşlar öylesine gülünç bir şekilde örülmüştü ki bir rüzgar esintisi, gökyüzünün tek bir öfke nöbeti onları yıkıp çamura çevirmeye yeterdi!

Chalkuchimac Felipillo'ya dönüp bir kez daha haykırdı:

"Bu iğrenç şey de ne?"

"Göklerdeki Babaları için bir tapınak. Tek Efendi Atahuall-pa'yı yenmelerini sağlayana böyle hitap ediyorlar," diye cevap verdi tercüman, abartılı bir uysallıkla.

"Peki, bu "şeyi" yapmak için kim onlara ushnu'yu yıkma hakkını verdi?" diye yeniden azarladı teni öfkeyle kararmış Chalkuchimac.

Felipillo'nun kuşkulu bakışı soyluların yüzünde boşuna bir yardım arıyordu.

"Hiç kimse."

28

Chalkuchimac bir öfke hareketi yaptı ama tam o anda meydandaki yapılardan birinden bir süvari çıkageldi. İnka Generali hayretler içinde, donakaldı.

"Hayvanıyla tapınağın içine mi girdi..." diye fısıldadı gözlerine inanamıyormuş gibi.

Etrafındaki Güçlüler ve Felipillo başlarını öne eğerek sustu. Chalkuchimac gözleriyle süvariye takip edip tehditkar elini ona doğru uzatarak bağırırdı:

"Hayvanıyla Güneş tapınağının içine girmiş! Burada ne olup bittiğini bana söyleyecek misin?"

Felipillo gövdesini eğdi.

"Vali Pizarro... şey, yani onların Machu Kapitu\an ev olarak tapınağı seçti..."

Felipillo konuşmasını kesti, çünkü atın nallarıyla büyük meydanda çıkardığı ses birden bir gürlemeye dönüşmüştü. Süvari bineğini karşı tarafa, kaplıcalara doğru sürüp aniden çark ettirdi. Çizmelerindeki parlak mahmuzlarla bir vuruşta, atını inka topluluğuna çevirdi.

Şapkasının kenarını alnına yapıştırıp üzengileri üzerinde doğrularak hayvanı dörtlüye kaldırdı.

Soylular, burun delikleri ardına dek açılmış patlak gözlü atla büyülenmiş, gözlerini açık ağzından ayıramıyorlardı. Ama Chalkuchimac vakarla bükülmüş ağzını kapamakla yetindi.

Dört nalin gürültüsü göğüslerini titretti. Hayvan yüz adım yakınlarına yaklaştığında inka soyluları korku dolu bir çılgınlıkla atın önünden çekildiler. Felipillo bir sıçrayışla arkalarına sığındı.

Beyaz zırlı, dudakları sarı dişlerini açıkta bırakarak gerilmiş hayvan, dizlerini yukarı kaldırıp soluk aldı. Artık sadece elli adım ötelereydi. Chalkuchimac hâlâ kımıldamıyordu.

Eyerinin üzerinde durmaya çalışırken yüzünü buruşturan kısa boylu bir adam olan süvariye bakıyordu. Tek gözlü, yüzünü hastalığın kemirdiği, alışılmadık çirkinlikte bir adamdı.

Süvari ve atın nalları çok yakına, hemen karşısına geldiğinde, Chalkuchimac daha da irileşmek istercesine sert bir hareketle omuzlarını geri attı. Öfke ve nefret ağız kıvrımlarını aşağı çekti.

Yabancıların gülünç evlerini inşa etmek için ushnu'yu yıkmaya nasıl cüret ettiklerini anlamıştı. Neler yapabileceklerini. Tek Efendi

29

Atahuallpa'yı böylesine cansızlaştırıp tüketen şeyin ne olduğunu. İşte o zaman, çok kısa bir an içinde, arkasındaki güçsüz soyluların bağrıışlarını duydu ve öfkesi o kadar kabardı ki adeta taş kesti.

Tam üstünde, süvarinin dolgun dudakları heyecandan titriyordu. Atın nalları çakıl taşlarını bacaklarına sıçratırken süvari son anda sol elini uzatıp dizginleri çekti. Chalkuchimac çizmenin darbesini omzunda hissetti, hayvanın pis, ekşi kokusunu soludu. At kuyruğu havayı kamçıladi. Chalkuchimac kıpırdamadı. Hatta, gülmekte olan yabancı, gölgesini çiğneyecek kadar yakınında olan atını etrafında çark ettirdiğinde bile gözlerini çevirmedi.

Chalkuchimac hareketsiz kaldı. Kanı donmuştu. Bütün hissettiği, Yabancılara karşı olan nefreti ve böyle bir ayıba göz yuman Tek Efendi Atahuallpa'ya olan kızgınlığıydı.

At hâlâ dönüp duruyordu. Hayvanın salyası, acı teri ve toz general Chalkuchimac'ın unku'sunu kirletti.

Bütün bunların hiçbirisi artık yoktu.

Gerçek olan yalnızca inti ve Üuilla, kutsal yollarla gidilen tepelerin öteki tarafında, dağlardaki Atalar, Apus'lardı.

Bulutlarla kaplı gökyüzünde güneş belirdi.

Süvari tam önünde durdu. Bir diz hareketiyle, bineğin ön ayaklarını havaya kaldırdı. Kışneyen atı, nallanyla yenik generalin soluduğu havayı öfkeyle dövüyordu.

Chalkuchimac kıpırdamadı.

Yüzünü Babası Güneşe teslim etti. Gülümsedi. Yüzü dünyanın yaratılışındaki bir dağ gibi buruştu.

Korkan tek gözlü Yabancı oldu.

Kardeşi Vali'nin yerleştiği yapının yanındaki, Hernando Pizar-ro'yu barındıran saray şimdiden bir ispanyol sarayına benzemişti. Vali'nin kardeşi nasıl başardıysa sayısız sandıklar getirtmiş, ispanyolların şöyle ya da böyle şiddetle çalıştırdığı yerli ustaların faaliyetiyle konutu arı kovanına çevrilmişti.

30

Kabaca işlenmiş büyük masası, devasa şamdanları, altın ve aümüş yemek takımlarıyla yemek odasına dönüştürdüğü oda, V. Charles'ın sarayı kadar iddialıydı. Hizmetkârlar bile başında taşıdığı tüy rengine seçkin kılıklarla donatılmıştı. Don Hernando'nun hizmetkârı olmak başka şeye benzemezdi...

Don Francisco ile Gabriel içeri girdiklerinde, Hemando genç kardeşleri Gonzalo, Juan ve aralarında sadece Candia'nın eksik olduğu önde gelen yüzbaşılarla yemeğe oturmuştu, iki adam kahkahalarla karşılandı.

"Kardeşim, kardeşim," dedi çekingen Juan, "don Hemando tam da bize bir kuş gibi uçmasını tavsiye ederek o vahşiyi nasıl aşağı attığını anlatıyordu."

Juan yapmacık bir tavırla gülerken herkes susmuştu. Bütün gözler Gabriel'e çevrildi.

"Kardeşiniz, size hikâyenin gerisini anlattı mı, don Juan? Söylentilere göre pek eğlenceliymiş."

"Hatırlayamıyorum" diye atıldı Hernando. "Belki beni aydınlatabilirsiniz, beyefendi?"

"Hafızam bu konularda pek de iyi değildir, don Hernando ve sizin unuttuğunuzu ben hatırlayamam."

Don Francisco, kendini son derece gergin hisseden Gab-riel'in yanında dimdik duruyordu.

"Geç de olsa aklınız başınıza gelmiş gibi görünüyor, beyefendi" dedi Hernando öfkeyle.

"Buna daha çok ihtiyat ya da zayıflık diyebilirsiniz efendim. Unutkanlığın böylesine ben bilgelik demezdim doğrusu."

"Gerçekten de bir şey eksik... çok önemli bir şey."

Gabriel neşeli bir kakhaha attı.

"Hatırlayabilmek için öyle çok eksik var ki, efendim..."

"Biraz çaba gösterin."

"Ne kadar denesem olmuyor. Ne yazık."

"Yazık, beyefendi, hem de çok yazık," diye homurdandı Hernando, gözlerini kardeşininkilere dikerek, "Pek yazık..."

31

Masanın üzerindeki elleri kasılan Hernando dayanamadı. Doğruldu, bir hamleyle sandalyesini devirdi ve Gabriel'e doğru ilerledi.

Gabriel, çevik bir hareketle geri dönderek kapı yerine geçen perdeye yöneldi.

Hernando'ya sırtını dönerek homurdandı:

"Size özürlerimi sunarım, don Hernando."

O kadar hızla yok oldu ki, Hernando sallanan perdenin önünde kala kaldı. Öfkeyle diğerlerine döndü.

"Ne dedi bu hayvan?"

"Size özürlerini sundu kardeşim" diye yanıtladı Juan rahatsız bir sesle. "Bize nedenini açıklayacak mısınız?"

Cajamarca, haziran 1533

Tek Efendi Atahuallpa'nın avlusunda alışılmadık bir hava hüküm sürmekteydi.

inka'nın sekisinin tam önünde, yeşil sazlarla özenle örülmüş bir hasırın üzerine kadınlar içinde yemeğini sunacakları altın, gümüş ve pişmiş toprak kapları seriyorlardı.

Yabancıların gelişinden önce olduğu gibi, içlerinde en has etler, uzak okyanustan gelen balıklar vardı. Ama, bu hoş mutluluk vaadi sessiz bir dans içerisinde tamamlanıyordu.

Birkaç adım ileride, mangallardan uzak bir duvarın gölgesinde Gabriel ile Anamaya yan yana ayakta duruyordu. Ne tam olarak karşı karşıya ne de omuz omuzaydılar. Başkalarının bakışları altında artık böyle durmaya alışmışlardı. Kimildanıyorlar, birbirlerine dokunma isteğini gemiyorlardı. Ama hiçbir şey, aralarındaki o esrarengiz ilişkiyi hissetmelerine engel olamıyordu. Atahuallpa'nın sarayının her bir köşesini kaplamış hüznün bile.

Gabriel, alçak sesle, Hernando Pizarro'nun, efendisi Atahuallpa'nın onu görmeye ihtiyacı olduğuna inandırarak nasıl yalan sözlerle Chalkuchimac'ı kandırdığını anlatıyordu. Generalin, Va-li'nin kardeşi ondan acele altın ve gümüş istediği zamanki hor-görülü kayıtsızlığını tasvir etti. Hernando'nun ısrarlarını, üstü kapalı tehditlerini. Moguer ve arkadaşlarının Cuzco'ya ulaştıkları ve oradan bu zamana kadar bulduklarından daha da inanılmaz bir hazine yollayacakları söylentisi geldiği zaman birliğin heyecanını.

"Delice bakışlarını görecektin... Gören onlara ebedi hayat vaat edildiğini sanırdı. Bazıları hazine her an gelebilir diye gece uyumayı bile reddetti..."

Masanın üzerindeki elleri kasılan Hernando dayanamadı. Doğruldu, bir hamleyle sandalyesini devirdi ve Gabriel'e doğru ilerledi.

Gabriel, çevik bir hareketle geri dönderek kapı yerine geçen perdeye yöneldi.

Hernando'ya sırtını dönerek homurdandı:

"Size özürlerimi sunarım, don Hernando."

O kadar hızla yok oldu ki, Hernando sallanan perdenin önünde kala kaldı. Öfkeyle diğerlerine döndü.

"Ne dedi bu hayvan?"

"Size özürlerini sundu kardeşim" diye yanıtladı Juan rahatsız bir sesle. "Bize nedenini açıklayacak mısınız?"

32

Cajamarcaj ^Haziran 1533

Tek Efendi Atahuallpa'nın avlusunda alışılmadık bir hava hüküm sürmekteydi.

inka'nın sekisinin tam önünde, yeşil sazlarla özenle örülmüş bir hasırın üzerine kadınlar içinde yemeğini sunacakları altın, gümüş ve pişmiş toprak kapları seriyorlardı.

Yabancıların gelişinden önce olduğu gibi, içlerinde en has etler, uzak okyanustan gelen balıklar vardı. Ama, bu hoş mutluluk vaadi sessiz bir dans içerisinde tamamlanıyordu.

Birkaç adım ileride, mangallardan uzak bir duvarın gölgesinde Gabriel ile Anamaya yan yana ayakta duruyordu. Ne tam olarak karşı karşıya ne de omuz omuzaydılar. Başkalarının bakışları altında artık böyle durmaya alışmışlardı. Kimildanıyorlar, birbirlerine dokunma isteğini gemiyorlardı. Ama hiçbir şey, aralarındaki o esrarengiz ilişkiyi hissetmelerine engel olamıyordu. Atahuallpa'nın sarayının her bir köşesini kaplamış hüznün bile.

Gabriel, alçak sesle, Hernando Pizarro'nun, efendisi Atahuallpa'nın onu görmeye ihtiyacı olduğuna inandırarak nasıl yalan sözlerle Chalkuchimac'ı kandırdığını anlatıyordu. Generalin, Va-li'nin kardeşi ondan acele altın ve gümüş istediği zamanki hor-görülü kayıtsızlığını tasvir etti. Hernando'nun ısrarlarını, üstü kapalı tehditlerini. Moguer ve arkadaşlarının Cuzco'ya ulaştıkları ve oradan bu zamana kadar bulduklarından daha da inanılmaz bir hazine yollayacakları söylentisi geldiği zaman birliğin heyecanını.

"Delice bakışlarını görecektin... Gören onlara ebedi hayat vaat edildiğini sanırdı. Bazıları hazine her an gelebilir diye gece uyumayı bile reddetti..."

"Fidye odası neredeyse doldu," diye fısıldadı Anamaya.

"Anamaya, onlara gereken bir oda dolusu değil, bir saray değil, bir şehir dolusu altın ve elde ettikleriyle o zaman bile tatmin olmayacaklar..."

"Çok garip insanlar, senin bu kardeşlerin. Neyin farklı olduğunu, nelerin benzediğini anlamak için onları devamlı izliyorum..."

Gabriel ne diyeceğini bilemedi. Başını eğik, Anamaya'ya baktı. Mavi gözlen çoğu zaman yere dikilmiş, bazen de bir yıldızın hızıyla Gabriel'in ateşli yüzüne bakıyordu.

"Tek Efendi Atahuallpa hiçbir zaman serbest kalmayacak" r iye fısıldadı Anamaya.

"Don Francisco kuzeyde, doğduğu yer olan Cuzco'da huzur içinde hüküm süreceğine söz verdi ona."

"Bu olmayacak" dedi Anamaya başını hafifçe sallayarak.

"Vali söz verdi" diye belirtti Gabriel alnını buruşturarak. "Herkes buyruklarına uyacak. Bizde işler böyledir. Vali don Francis-co'nun buyruğunda olduğu kral bile Atahuallpa'nın Tek Efendiniz olarak kalmasını arzuluyor..."

"Biraz önce altının tek yasanız olduğunu söyledin..."

"Onların tek yasası!" diye onurlu bir şekilde cevap verdi Gabriel.

"Onlara yasalarını değiştirebileceğini mi iddia ediyorsun?"

Gabriel bir kez daha sessiz kaldı. Anamaya bakışlarını onun-kilere dikti. Bu bakışın gücünde, dingin bir göl kadar taze ve yalın güzelliğin derinliklerinde kendini kaybolmuş, süzülme ve neredeyse kaygısız hissediyordu. Tek bir kelime söylemeksizin ona inançlarını, acımasız gerçeği aktarabiliyordu. Bu paylaşma Gabriel'i her seferinde sarsıyordu. Her seferinde, daha önce varlığından habersiz olduğu bir gücün etkisini hissediyordu.

Çocuksu bir tavırla, ikna edilmeye bir kez daha karşı çıktı:

"Eğer ona bir kötülük yapmak isteselerdi, buna izin vermezdim!"

O kadar yüksek sesle konuştu ki kadınlar irkildi. Anamaya onlara doğru dönünce hizmetkârlar kuş sürüsü gibi dağıldı. Gabriel kızardı ve sözüne daha alçak sesle devam etti:

34

"Onu öldürmelerini engellediğim o tutsak edildiği günden beri, Vali kralına göz kulak olmamı benden istedi."

Anamaya giysisinin yakasını narin boynu üzerine kapadı. "Olması gerekene karşı duramazsın..." Yeniden sustuğunda Gabriel istediğinden daha sert bir sesle sordu:

"Olması gereken ne?"

"Zaman geçiyor. Karşı gelmenin yetmediği bazı güçler vardır. Sen bile, iyi olmana rağmen, bunu yapamazsın..."

Bu sözlerin sevecenliğinden etkilenen Gabriel, başını eğdi. Atahuallpa'nın ana mekandan çıktığını görmedi. Tek Efendi, değerli taşlarla bezenmiş altın bir tupu'nun göğsünü kapattığı çok ince siyah yünlü bir mantoya sarınmıştı.

Bir kadın, sekisine kadar giden birkaç metrelik alanı süpür-mek için koşuşturdu. Arkası dönükken bile, Anamaya İnti Pal-la'nın hantallaşmış vücudunu tanıdı. Sahte arkadaşı ve çoğu zaman kötülüğünü istemiş gerçek düşmanı. Gerçekte aynı çatı altında yaşamalarına rağmen, aylardır en fazla iki kere konuşmuşlardı.

Anamaya kalktı ve fısıltıyla Gabriel'den uzaklaşmasını rica etti.

O anda, bir bağrı uzak tepelere kadar yankılanarak sessizliği bozdu. Dondurucu netlikteki bir bağrı, daha doğrusu bir çılgılık. Her şey donup kaldı. Boğuk, parçalayıcı inilti bir kez daha yükseldi.

"Chalkuchimac!" diye fısıldadı Anamaya İnka'ya doğru dönerek.

Gabriel için donduğunu hissetti.

Önlerinde duran Atahuallpa, hiçbir ses duymamış gibiydi. Elini altın kaplardan birine doğru uzattı, İnti Palla kabı alıp sunmak üzere eğildi. Çılgının yeniden Cajamarca'nın gökyüzünü deşmek istediği anda, İnka ağzına ince bir vikunya* eti parçası götürdü.

" Bir lama türü (ç.n.).

35

Dudaklarından etin suyundan biraz aktı, bir damla pişmiş kan gömleğine damladı.

Daha fazla beklemeden İnka'nın kutsal avlusuna saygı göstermeksizin, Anamaya ile Gabriel kapıya doğru yöneldiler. Gab-riel, kınından çıkarmadığı kılıcını kaldırarak, sarayın girişini koruyan İnka savaşçılarını ve İspanyol askerleri geri itti.

inti Palla hâlâ et kabını tutarken, Atahuallpa, başını o tarafa doğru belli belirsiz çevirerek gözlerini Anamaya ve Gabriel'in çıkıp gittiği kapıya dikmişti. Mısır tanelerini çiğneyerek kısa bir süre geçirdi. Derken sekisinden kalkıp zaman ve mekana hükme- ; den bir adamın ağır adımlarıyla saraya girerek gölgeler arasında gözden kayboldu.

Vali Francisco Pizarro'nun konağı haline getirilen eski Güneş tapınağının girişindeki meydanda bir kalabalık oluşmuştu. Tapınağı koruyan kerpiç sur duvarının üzerinde hâlâ bir quinquas çiti dikili duruyordu. Gabriel ile Anamaya sessiz yerli topluluğunun arasından geçti. Girişte, dev Grek, Pedro de Candia'nın uzun gövdesi ve kemerli burnu Gabriel'in gözüne ilişti.

"Ne oluyor, Pedro?"

"Soto ona kibarca altının saklandığı yerleri bilip bilmediğini sordu ama cevap alamadı."

Grek, Gabriel'in omzunun üzerinden bir göz attı ve Anamaya'yi fark etti. Bilgiç bir tavırla gülümsedi.

Gabriel uzaklaşıp birkaç adamı geri itti. Az çok ispanyol usulü döşenmiş odayı aşip avlunun aydınlığına ulaştı. Yanındaki A-namaya'nın şaşkınlık dolu çılgınlığını işitti.

Avlu'nun ortasında bir direk duruyordu. Chalkuchimac sıkıca bağlıydı. Ayakları bir saman ve kuru tahta yığınının üzerindeydi. Ateşin henüz yakılmamış olmasına rağmen, generalin yer yer yanmış gömleğinden dumanlar çıkıyordu, baldırları kararmıştı. Arkasında, yerliler ellerinde meşalelerle bekliyordu. Önde, tercüman Felipillo'nun yanında Soto duruyordu. Güçlü gövdesi, fazlaca kısa bacaklarıyla yüzbaşı sanki onun için yer hâlâ çok alçak-mış gibi demirli çizmeleriyle avlunun döşeme taşlarını çiğniyordu.

36

genelde zalim ve alaycı olan bakışları öfkeyle yanıyordu. İşaret parmağını Chalkuchimac'ın göğsüne dayamıştı.

"Dediklerimi iyice anla! Sen generalsin, cesursun, öküz gibi bir kafan, taş gibi bir yüreğin var.

Ve ben sadece bir yüzbaşı olarak, altının nerede olduğunu bilmek istiyorum!" diye bağırdı.

"Birliklerinin nerede olduğunu ve yüzbaşılara verdiği emirleri bilmek istiyorum. Bilmek istiyorum ve öğreneceğim de. Yoksa bir domuz gibi kızarırsın!"

Felipillo, düşüp onunla birlikte yanmaktan korkar gibi,, bir saman balyası üzerine eğilmişti.

Gözleri kapalı, Chalkuchimac'ın kulağına fısıldadı. İnka generalinin yüzünde anlaşılmaz bir ifade vardı ama boynundaki bir damar hızla atmaktaydı.

Gabriel avluya yöneldi.

"Soto!"

Yüzbaşı, bakışı hâlâ öfke dolu, ona doğru döndü.

"Bu işin dışında kal, arkadaşım."

"Vali..."

"Vali bana bu eşekoğlu eşeği sorgulama emri verdi ve onu sorguluyorum," diye sözünü kesti Soto.

Gabriel yalan söylemeyecek cinsten olduğunu bilecek kadar tanıyordu adamı.

O anda, Chalkuchimac'ın ağzından o çılgık duyuldu, Atahu-allpa'nın sarayından duyduklarıyla aynıydı. Gabriel bu çılgınlığın bir kelime olduğunu tahmin etti, ama bir türlü anlayamadı.

İspanyolların hain bir gülümsemeyle gözetledikleri Anamaya'ya döndü. Mavi gözleri Chalkuchimac'ın yüzüne kilitlenmişti. Dudakları generalin çılgınlığıyla aynı hızla kıpırdıyordu. Bir fısıltı, bir kelime Gab-riel'in bu kez seçebildiği bir kelime.

"İnti! İnti!"

General acı ya da korkudan bağırmıyordu. Boğazından çıkan, dağ zirvesinde yankılanan bir boru gibi güçlü bir çağrıydı.

"inti!"

Chalkuchimac Güneş'i çağırıyordu! Kusursuz bir inançla, hiçbir kuşku gölgesi olmaksızın ona güveniyordu. Bakışı Anamaya'ya rastladı ve sakın bir sesle ekledi:

37

"Coya Camaquen. Efendim Tek Efendi'yi buraya getirt."

"Onu bağırsaklarına kadar yaksan bile" diye gürlledi Gabriel Soto'ya, "hiçbir şey söylemeyecek.

Bir sinek kadar bile korkutmuyorsun onu. Tek istediği kralını görmek. Generali konuşmaya tek ikna edecek kişi O."

Yüzbaşı patlamak üzere olan öfkesine zorlukla hakim olarak Gabriel'i süzdü. Ama göz kapakları açıp kapandı. Bir omuz silki-şiyle içini çekerek kabul etti.

Avluda tehdit dolu bir sessizlik belirdi. Anamaya çıkarken havada bir bekleyiş hissediliyordu. Kaçak bakışların arasında kırpmadığı gözlerini horgörü ve kışkırtmayla Soto'ya diken yalnızca İnka generali oldu.

Arkalarından çıkagelen bir ses Gabriel ve etrafındakilerin dönmelerine neden oldu. Vali avluya girmişti, yanında Atahuallpa vardı. Don Francisco'nun bakışı Gabriel ve Soto'nun arasında gidip geldi, sakalının arasında bir gülümseme belirdi:

"Efendi Atahuallpa generaliyle görüşmeyi kabul etti. Belki başaramadığınızı başarır, generali o ikna eder, Soto..."

Gabriel Anamaya'nın tereddüt ettiğini gördü. Chalkuchimac'a yaklaşan İnka'nın önüne çıkmamak için kendini tutuyordu.

İşkence direğine bağlı general efendisini süzüyordu. Atahuallpa ona yaklaşırken, onca bağlılık ve sadakat gösterdiği efendisine kavuşurken kılı kıpırdamadı. En hafifinden bir sevgi ifadesi belirmedi yüzünde. Tam tersine, sert ve horgörülü ağzı daha da kıvrıldı.

Atahuallpa yakmalığın birkaç adım ilerisinde durdu. Sözler alçak sesli ama Gabriel'in anlayabileceği kadar açtı.

"Seni yakmakla tehdit ediyorlar ama onlara inanmamalısın. Sana kötülük etmek bana kötülük etmek demektir. Bu kadar gaddar değiller."

Chalkuchimac kısa bir süre sessiz kaldı. İnka'yı tepeden tırnağa süzüyor, ağır bakışlarını Anamaya'ya çeviriyor, birer gölgeden ibaretmişler gibi ispanyolları görmezden geliyordu.

Sordu:

"Tek Efendi, Baban Güneş'in buyruğunu biliyor musun? Yarın ve öbür gün İnka'mız kalacak mısın?"

38

Atahuallpa tokat yemiş gibi titredi. Doğruldu ve bir anda, İspanyollar eski güçlü ve onurlu adamı patlayan öfkesinde yeniden gördüler.

"Benimle böyle konuşmaya nasıl cüret edersin?" diye gürledi.

"Sanırım ölmekten korkuyorsun, Tek Efendi" diye yanıtladı, onu tahrik etmeye kararlı. "Doğru mu?"

"Ruhun seni terk ediyor, Chalkuchimac. Yabancıların önünde konuşmasan iyi edersin. Sen onların ateşlerinden benim ölümden korktuğumdan daha fazla korkuyorsun. Kimse inti'nin oğluna dokunmayacak."

"Sana el sürdüler bile."

"Bakma. Dinleme."

"Neden?" diye sordu Chalkuchimac sertçe.

Gabriel Atahuallpa'nın rahatsızlığını hissetti, ispanyolların hiçbiri bu "Neden?"in ardında neyin saklı olduğunu bilmiyordu ama Chalkuchimac ile Atahuallpa birbirlerini çok iyi anlıyordu.

"Sus" dedi sonunda Atahuallpa.

"Beni neden hazır olduğun halde çağırmadın? Neden seni kurtarmak adına ölmemi istemedin? Senin önüne, göz yaşları ve şefkatle dolu çıktım, ama bana sunduğun tek şey sessizlik oldu.

Sana bakıyor ve Yabancıların önünde titrediğini görüyorum. Onlar tapınak soyguncuları ve altın hırsızlarından ibaret. Dört Bucak İmparatorluğu'nu yıkan onlar değil Atahuallpa, senin korkun!"

Boğuk bir kükremlerle, Chalkuchimac yakmalığının saman yığınları üzerine tükürdü. Atahuallpa arkasını döndü. Kan gözbe-beklerini yutmuş gibiydi. Anamaya'nın başı ve ensesi eğikti. Gabriel ilerleyip onu kollarına alma isteğiyle dolu, yumruklarını sıktı. Bu hareketinin iyilikten çok kötülüğe yol açacağını biliyordu.

Soto'nun bir hareketiyle Canaris yerlileri kısıp, parlak alevler halinde yanmaya başlayan samana yaklaşıp üzerine meşalelerini bırakmışlardı bile.

Avludaki ani sessizlikte Anamaya ateşin sesini duyuyordu. Yüzünü kaldırdı, ağzı bağıracaktı gibi açılmıştı. Pizarro, davranmasına meydan vermeden Gabriel'in kolunu sıktı.

39

"Tasalanma, oğlum" diye mırıldandı. "İnka haklı, bu sadece bir şaka..."

Samanlardan yükselen alevler kesik çıtırtılarla odunları kapladı. Duman acı ve yoğun. Aralık dudaklarıyla bakışlarını önüne eğen Chalkuchimac'ın çevresinde dalgalanıyordu.

Atahuallpa yeniden karşısındaydı, gözlerini soğukkanlılıkla odunları örten ateşe dikmişti.

Alevler büyüdü, odunlar çatırdadı. Anamaya kan parmaklarından çekilinceye dek ellerini sıktı. Ateşin sıcaklığı Gabriel'in yüzüne ulaştı, işte o zaman Chalkuchimac, yüzü Atahualpa'ya dönük son bir kez öfkeyle bağırdı:

"Bu Efendiyi gözüm görmesin! Gitsin buradan! Onu buradan uzaklaştırın... Sizinle konuşacağım ve beni dinleyeceksiniz!"

Sözlerini henüz bitirmişti ki Felipillo tercümesini bağırdı.

"Söylediğini yapın ve söndürün şu ateşi" diye emretti don Francisco sakın bir sesle.

Canaris'ler ateşin üzerine su dolu küpleri boşaltırken askerler arkasını dönmeden giden

Atahualpa'yı usulca avludan çıkardılar.

Ateş kötü kokan beyaz bir buhara dönüştü. Anamaya'nın gözlerinin mavisi Gabriel'e ulaştı.

Coya Camaqueri'nin güzel yüzü dingin olduğu kadar hüznüydü.

Gabriel onun bakışıyla karşılaşmaktansa arkasını dönmeyi tercih etti. Düşünüp gördüğü şeyler dayanılmazdı.

Küllerin kararttığı Chalkuchimac'ın soluğundan başka ses i-şitilmiyordu. Dizlerinden ayaklarına kadar bedeni parça parça olmuş, kabuklaşmıştı, altlarından kan sızıyordu. Elleri kolları kabarcıklar içindeydi. Yaşlı savaşçı, uzanması için önüne koyulan hasır yaygıyı yine de geri çevirdi. Yakmalığın birkaç adım uzağına götürüldü. Orada, göğsünü sarsan kesik soluması dışında hiçbir acı belirtisi göstermeksizin Canarisleri dirsekleyerek geri itti, Vali'nin kendisine yaklaşmasını bekleyerek öylece durdu.

Soto karşısında bir deli varmışçasına başını salladı.

Dizginlenemez generalin intikam dolu cümleleri ağzından hakaret gibi döküldü.

40

Evet, altın vardı, hem de çok, Cuzco şehrinde. Evet, hazineler vardı orada. Atahualpa, babası inka Huayna Capac'ın malına dokunulmasını yasaklamışsa, nedeni hükümdarların en güçlü ve en zengini olmasıydı: Bu dünyada ölmüştü ama Öte Dünya'da yaşamaya devam ediyordu. Yiyiyor, içiyor, tapınağı da altınla dolup taşıyordu...

Dahası da vardı: Birlikleriyle Tek Efendinin buyruğu üzerine Cajamarca'ya dört kez yaklaşmıştı. İnka dört kez son anda geri çekilmişti. Dört kez saldırmı emrini vermemiş ve o, Chalkuchimac yüreği öfke dolu, geri çekilmek zorunda kalmıştı.

Gabriel, Anamaya'nın alvudan ayrıldığını fark etmedi. Yakmalıktan yükselen duman göz yakıyor, havaya bir utanç ve yanık et kokusu saçıyordu.

Chalkuchimac konuştu ve Vali ile Soto'nun duymak istediği sözleri söyledi. Ama bunlar intikam sözleriydi ve hiç kimse doğruluklarından emin olamıyordu.

Demir ocağı Cajamarca'nın gecelerini aydınlatmaktaydı. Ganimetin dağıtımı başlamış, gece gündüz sürüyordu. Saraydaki fidye odası İnka tarafından çekilmiş çizgiyi aşmış olduğundan yük doğrudan buraya ulaşıyordu. Demir ocağı kızışmış, altın parlak, sihirli bir dereye dönüşerek akmaktaydı. Sonra soğuyor, sevinçle karşılanan yığınlar dönüşüyordu, bu yığınlar ağzına dek çuvalar ve sepetlere dolduruluyordu.

İlk günlerde, yüzleri mangalların korları kadar kızıl, yanakları körüklerle birlikte şişip sönen bütün İspanyollar oradaydı. Kimileri bu mutluluk kütlelerini zamanından önce okşama isteğiyle parmaklarını bile yakıyordu! Gözleri p/afera'ların dökme demir kep-çeleriyle akıttığı bu altın çorbasına kilitlenmiş, başka her şeyi bir yana bırakmışlardı. Yaşadıkları tüm kötü anlar, korkular, hastalıklar, nefretler, arkadaşlıklar geride kalmıştı. Oysa altın aktıkça akıyordu. Sonunda bu akış, güneşin doğuşu kadar sıradan bir hale geldi.

Ocak nöbetçisi seçilen askerler ya kışlarının ya da taşakları-nın yandığını bahane ederek yüzlerini buruşturuyorlardı. Ama

41

mısır koçanı, testi, kulak tıkaçları, kolye, put ya da basit levha gibi tuhaf biçimli altın nesneler gece gündüz eritiledursun, en sadıkları dahil hiçbir yerinin yaklaşmasına izin verilmiyordu. Sebastian demir ocağına yeni konulan uyumsuz altın yığınıncı inceliyordu. Her zamanki gibi vazo, çanak çömleklerden oluşuyordu yığın, ama aralarında bir de çeşme boruları, özenle işlenmiş fiskiyeler, sandalyeler, hatta altın çakıl taşları vardı.

Bütün bu hazineler ay ışığı ve alevlerle kızışmış, Sebastian'ın yüzüne yansıyor.

Yanında duran Gabriel homurdandı:

"Bazı akşamlar bu ganimetten yoksun olduğum, bütün bunların hiçbirine sahip olmadığım için ne kadar sevindiğimi tahmin edemezsin. En değerli varlığım hâlâ atım!"

"Hem de ne hazine: Bugünkü rayiçle üç bin altın pezo değerinde!"

"Aklına bir şey gelmesin, satılık değil."

"Bırak bu duygusallığı, atına bir isim bile takmadın..."

Gabriel biran düşündü.

"İstemiyor değilim ama, neden bilmiyorum, aklıma hiçbir şey gelmiyor. Hiçbir isim ona uygun değil gibi. Benim atım o ve bu benim için yeterli..."

Sebastian başını salladı.

"Bana kalsa bir isim verilmesine memnun olurum ben. Ama Hemando buna karşı..."

"Dangalak herif!"

Nefret ettiği ismi duyar duymaz bu bağış tükürür gibi ağzından çıkmıştı.

"Söylenebilirsin, arkadaş -ve aramızda kalsın ama geçen gün damarına basman beni çok memnun etti... Ama bu durumu değiştirmiyor: Köle kalıp yoksul olmam lazım benim."

"Surdan biraz bir kırıntı koparmayı başarısın..."

Sebastian tüm bedenini titreten sessiz bir gülüşle sarsıldı. Baş parmağıyla ocakta çalışan adamları gösterdi.

42

"Bak bakalım, bunlar öyle kırıntı filan bırakıra benziyor mu!"

"Sabırlı ol" diye homurdandı Gabriel. "Bu lanet altından sana verecek birini bulursun elbette!"

"Öyle mi? Bu kayıp dünyada iki arkadaşım var. Sen ve Can-dia. Senin de ganimette hak sahibi olmayan, üstelik altın da sevmeyen tek konkistador olacağın tutmuş! Bir yerli kızının mavi gözlerinden gayri hiçbir şey sevmeyen çılgının teki!"

Gabriel, kızgınlığının eşiğindeki arkadaşısını süzdü, ama Sebastian'da gördüğü şefkat, alaycılık ve hayranlık oldu. O da usulca güldü.

"Candia seni altını sevdiği kadar seviyor."

"Maalesef! O da senin gibi hiçbir zaman zengin olamayacak!"

Gabriel dudaklarından silinmeyen gülümseme ile içini çekti.

"Kimbilir, Sebastian, belki aramızdaki en zengin sen olursun."

Siyah dev elini beline götürerek kahkahalara boğuldu.

"Atsız mı? Kılıcsız mı?"

"O kılıç yakında gelecektir: Her şeyin zamanı, bir bedeli vardır..."

Gabriel, iki yerlinin etrafını almış bir İspanyol topluluğunu gözleriyle izlemek için sözünü kesti. Büyük bir oyuncak bebek boyutlarında altın bir put taşıyorlardı. Yanında birkaç yakınıyla, hoşnutsuz ifadeli don Diego de Almagro arkalarındaydı.

"Don Diego bütün bu altının gözünün önünde dağılıp gitmesine daha fazla dayanamayacak," diye homurdandı Sebastian. "Buraya geldiğinden beri aklını kaçırdı dersin!"

Yerliler narin bir çocukmuş gibi altın heykelciği bin bir özenle yere bıraktı.

"Kurallar yeni değil" diye yanıtladı. Gabriel alçak sesle. "Ca-jamarca'nın altınından sadece

Büyük Savaşa ve inka'nın yakalanmasına katılanlar pay alacak!"

"Kurallar değiştirilmek içindir" diye homurdandı Sebastian. "Daha güçlü olmak yeterli."

43

"Ne demek istiyorsun?"

"Don Diego'nun çorbasının lezzetine lezzet katması fazla zaman almayacak."

"Vali'yle mi savaşıacak?"

Sebastian omuzlarını silkeli.

"Hepsi altın için burada. Bu da demek ki hepsinin altından pay alması gerek."

Gabriel, heykelciğin önündeki Almagro'nun heyecanına baktı. Eğildi, putu okşadı, tek gözünde ateşin yansıması, güldü.

"Onun gerçekten de hayatını kurtardın mı?" diye sordu Gabriel Sebastian'a çenesiyle don Diego'yu işaret ederek.

"Çok uzun zaman önceydi. Bugüne kadar da bir şey getirmekten çok sırtıma iş yükledi."

"Seni zengin edebilecek olan o."

Sebastian kahkaha attı.

"Hayır. Beni özgür kılabilir! Ben ona aittim. Beni Vali'nin bölüğüne yalnızca ödünç verdi. Onun altını benim özgürlüğüm demek!"

Bir zamanlar, diye düşündü Gabriel, kavga ve bağışlarla dolu karanlık sokaklarda yürürken, sadece hayatta kalmaya bakan ve tanrılarından korkan adamlar yaşıyordu bu şehirde. Şimdi içini altın ve zafer tutkusunun yaktığı uğursuz kuşlara benzeyen bizler buradayız! Bazen, bir sokağın köşesinden gece nöbeti tutan elli kadar süvarinin meşale ateşi görünüyordu. En son

gelenler, Almagro'nunkiler, en hırçınlarıydı, çünkü aralarında en yoksulu onlardı. Meteliksiz, kadinsız.

"Yakında, yakında göreceksiniz..." diyordu onlara keselerinde altın külçeleriyle Cajamarcalılar. Meydana geldiğinde, Gabriel Pizarro'nun sarayına giden yola saptı. Karşı tarafta, inşa edilmekte olan kilisenin yanında, Her-nanodo'nun konak olarak seçtiği, kallankas adı verilen yapıların en büyüğü önünde bir topluluk fark etti.

44

O akşam, kolları ve ayakları yanmış, sinirleri gergin Chalkuc-hirnac orada dinleniyordu. Sakin görünen yerli topluluğu önüne yine de gergin olduğu belli olan birkaç asker giriş kapısını tutmuştu. Alçak sesle konuşuyordu adamlar. Gözlerinden geçen kara şimşegın ötesini anlamak zordu.

Omzuna parmaklar kilitlendi. Eli anında kılıcının kabzasına giderken irkildi.

"Korkma..."

"Anamaya!"

Birlikte hayretle güldüler. Lal rengi bir kemerle tuturulmuş beyaz bir anaco sarıyordu bedenini. Çok güzeldi, dünyaya inmiş bir yıldız benzeyordu. Ona dokunmadan yanında duruyordu.

"Ne bekliyorlar?" diye sordu Gabriel yerlileri göstererek.

"Chalkuchimac'a hizmet etmek istiyorlar."

"Neden?"

Yüzünde alaycı bir şefkatle karışık soğukkanlı bir ifadeyle Gabriel'e döndü.

"İnka'yı kaybettiler ama bir efendiye ihtiyaçları var."

"İnka hâlâ hayatta..."

"Babası Güneş onun için doğmuyor artık."

"Bunun için mi doğduğunu ima ediyorsun?" diye sordu Gabriel, sarayın kapısını işaret ederek.

"Hayır, bütün söylediğim, ona hizmet etmek istedikleri."

"İnka olmayan birine mi?"

Anamaya cevap vermedi. Gözleri tepelere, aya, dağlara, hiç erimeyen karlara daldı.

Bakışları yeniden Gabrile'e çevrildiğinde usulca ona dayandı.

"Gel" diye fısıldadı.

Yerlilerin hüznünden, İspanyolların sarhoşluğundan uzak, meydanın duvarı boyunca yürüyerek İnka kaplıcalarının yoluna çıktılar. Sonbaharda, Atahuallpa'nın görkemli alayının bir gün içinde

45

zafer ve yokoluşu yaşadığı yerdı burası. Kaderin onları götürdüğü yere gitmek için buradan kaçtı onlar da.

Karanlığa gömülürken fısıltıları suların sesine karışıyordu. Kısa sürede gecenin içinde kayboldular.

46

Cajamarca, 25 Temmuz 1533, ŞafaÇyaÇpi

Ağırın günün çekingen maviliğinde, Gabriel at üstünde Ha-tunmayo nehrinin üstündeki taşlı yolda ilerliyordu. Uzakta kalabalık bir ulu ağaç ormanının sabah rüzgarından koruduğu, şafağın soluk altın renkli ışığının aydınlattığı dorukları seçebiliyordu. Hava güzeldi. Gecenin nemi ağaçların üzerine damla damla yağıyordu.

Cajamarca aşağılarda kaldıkça yüreği hafifliyordu. Rüzgarın oyunu, esintinin sarhoşluğu...

Sanki konkistador alayını gitgide avcuna alan gerginlikten atının uçan nallarıyla bir anda kurtulmuştu.

Vali'nin kardeşi Hernando, ispanya'ya geri dönmüştü. Birkaç Hidalgo'yla birlikte, Cajamarca zaferinin müjdesini krala elindeki kanıtıyla vermeye gitmişti; altın dolu bir gemiyle.

Gabriel gidişine sevinecek zaman bulamadı. Hainlik ve alçaklık konusunda Vali'nin iki genç kardeşi Hernando'yu aratmıyordu. Şehirde "sahip olanlar" ve "sahip olmayanlar" arasındaki gerginlik sürüyordu. Altın, hep altın... Ne kadar gelirse açgözlülük o kadar artıyordu: Zengin olanlar daha da zengin olmak istiyor, şöyle bir koklamış olanlar dilediklerince sahip olmak için adam öldürmeye hazır bekliyordu. Panamalı iki arkadaşın, Al-magro ile Pizarro'nun arasındaki gerginliğin dorukta olduğu söyleniyordu.

Yeni söylentiler can sıkırmaktaydı. Halen Hernando Pizarro'nun sarayında tutulan

Chalkuchimac'ın gizlice yönettiği yerlilerin şehrin etrafında, dağlarda birlikler oluşturdukları duyulmuştu.

Tercüman Felipillo'nun ifadesine göre Inka'nın ordusu o kadar kalabalıktı ki, ihtiyaçların daha kolay karşılanması amacıyla generalleri onu üç ya da dört bölüğe bölmek zorunda kalmıştı. Chalkuchimac yeniden sorgulandı. Ama bu sefer sessiz kalmayı tercih etti... Don Francisco içini rahatlamak için Soto'yu geçici bir görevle Cajas yoluna gönderdi.

Her gün, bir öncü birliğinin, gerçekleşmeyen bir saldırının izlerini bulmak üzere, süvariler şehrin etrafındaki yollarda kol geziyordu.

Korku sinsice şehre yeniden yerleşti.

İmparatorluğun gücünü keşfettikleri o dehşet verici sonbaharın korkusu değildi bu. Bire karşı birkaç yüz kişilik bir güçle savaşmak zorunda olduklarını bildikleri gecenin paniği de değildi. Parmaklarını yüreklerine geçiren, sıktıkça sıkılan daha derin bir korkuydu. Geceleri uykuya dalıyor, sonra geri gelerek bir hayvanın ayak sesleri ya da rüzgarın bir esintisinin, ağaçların ardına pusu kuruyordu...

Dörtüncü yaklaşan bir atlı Gabriel'in eyerin üzerinde hızla arkasına dönmesine sebep oldu.

"DonGabriel! DonGabriel!"

Gabriel koyu yeşil kadife hırkayı, gümüş işlemeli dizginleriyle doru atı tanıdı. Pedro Catano bir beyefendiydi ama Gabriel'in varlığından nefret etmediği ender İspanyollardandı. Aynı yaştaydılar, okula aynı sıralarda gitmiş olabilirlerdi. Catano okuma yazması olup da bu serüvene atılan nadir adamlardandı. Ayrıca, sanki kendi hikâyesine hayranmış gibi, yazmaya dünyanın zamanını ayırıyordu. Üstelik, Ekim savaşında İnka'ya hakaret etmeyerek en saygılı davrananlardan biriydi. Bu tutum ve koyu teni, yerlileri andıran çıkık elmacık kemikleri ona "yerli" anlamına gelen "In-dio" lakabının takılmasına sebep olmuştu.

"Hey Pedro! Bu aceleniz ne? Kötü bir haber mi var?"

Catano ağzında bir gülümseme, soluk soluğa başını salladı.

"Hayır! Gittiğinizi gördüm ve canım size katılmak istedi."

"Eşlik istediğimden pek emin değilim" dedi Gabriel ciddi olmayan bir sesle.

48

"Gabriel" diye cevap verdi Catano şaşımaksızın, "tepelerde tel< başına gezmenin yasaklandığını sanıyordum..."

"Ah şu emirler!" diye homurdandı Gabriel kaderci bir iç çekişle-

iki adam yavaş adımlarla ilk tepenin zirvesine ulaştılar. Altlarında, ırmak sakin bir şekilde akmaktaydı. Gün iyice ağarmıştı, hafif bir meltem sıcaklığın yükselmesini engelliyordu. Balta ve sapanlarla silahlanmış binlerce adamın bu ihtişamın içinde saklandığına inanmak güçtü. Catano atını Gabriel'in hizasına getirdi. Omuz omuza iki a-dam bacaları tüten şehrin güzelliğini hayranlıkla seyrettiler.

"Şu söylentiler ne kadar da boş" diye dişlerini gıcırdattı Gabriel sonunda. "Etrafımızda fersahlar boyunca tek bir inka savaşçısı bile olmadığına bütün altın üzerine bahse varım!"

Catano gülümsedi:

"İşte akıllıca bir bahis diye ben buna derim!"

"Bize anlattıkları saçmalıklar, Pedro! Bunun da nedenini biliyorsunuz değil mi?"

Catano temkinli bir şekilde ağzını buruşturdu. Sınırsız olduğu hissedilen bir yüreklilikle birlikte çekingen bir ağırbaşlılığa sahipti. Sözleri bazen çok açıktı:

"Almagro'nun adamlarının İnka Atahuallpa'dan kurtulmak istediğini mi söylüyorsunuz?"

Cuzco'ya ulaşip kendi altınlarını eritmede kralın emirlerine karşı gelecek kadar acele ettikleri mi söylemek istediğiniz?"

"Atahuallpa'nın fidyesi fazlasıyla ödendi" diye onayladı Gabriel. "Yeni gelenler Don Diego başta olmak üzere artık dayanamıyorlar. Atahuallpa'nın etrafta oluşu ve Chalkuchimac'ın askerlerinin saldırı olasılığı söylentileri sınırlarını yıpratıyor. Bu yüzden burada fazla uzun kalmamamız gerekir... Aynı fikirde değil misiniz?"

Catano tereddüt bile etmedi.

"Don Francisco izin vermeyecektir. Yani, inka'nın öldürülmesine."

49

Gabriel doru atının boynunu dostça okşadı. Ona Vali'nin doğruluğundan bahsedildiğinde artık Chalkuchimac'ın yakmalığının yanındaki yanık deri kokusunu burun deliklerinde hissetmekten kendini alamıyordu.

"Umarım."

"Bu tehlikeden haberi var mı ki?"

"Don Francisco her şeyi biliyor ve anlıyor. Burada durumu ondan iyi kavrayan kimse yok. Ve herkes don Diego'yu biraz kandırdığını görüyor. Bu maceraya birlikte katıldılar ve on yıl boyunca rüzgar ve dalgalara karşı el ele, arkadaşça ilerlediler. Ama bugün biri bütün servetini yitirir ve hâlâ sadece bir yüzbaşı iken diğeri zengin ve Vali!"

Bu kelimeler söylenirken ovanın görkemini bir süre daha sessizce ve hayranlıkla seyrettiler. Sonra Cataho yorgun bir gülümsemeyle başını salladı:

"Vali'nin kardeşlerinin sizden neden bu kadar nefret ettiğini şimdi anlıyorum, don Gabriel. Bugüne kadar bunun nedeninin don Francisco'yla olan yakınlığınızın kıskanılması olduğunu sanıyordum. Ama gözünüz fazla keskin. Sizi bağışlamayacaklar..."

Gabriel usulca güldü ve sevgiyle ona baktı.

"Sizin gözünüzün de keskinleşip keskinleşmeyeceği size kalmış. Perdo. Gözlerinizin bu kadar iyi görmesinin yol açacağı sıkıntılar da cabası elbette."

Pedro cevap vermeden ona dikkatle baktı. Ama minnet ve sevgi dolu belirsiz gülümsemesi seçimini şimdiden yaptığını gösteriyordu.

Gabriel, kısa bir selam verip başka bir şey söylemeden atını şehre doğru mahmuzladı.

Hasır sandaletlerini giyen Anamaya, kayışların üzerinde bacakları parlak tüylerle kaplı kocaman bir örümcek gördü. Tiksinti dolu bir hareketin ardından böceğin çıplak bacaklarına tırmanarak dizkapaklarından inip döşeme taşlarının üzerinden kaçmasına izin

50

verdi. Gölge kadar hızlı hareket eden böcek, bir hasırın altında yok oldu.

Anamaya bir süre kıpırdamadı. Sabahlardan artık eskisi kadar hoşlanmıyordu. Çoğu zaman ter içinde, yüreği önsezilerle ağırlaşmış, yalanlardan ve sarayın cancha's\ üzerine çöken ağır sessizliklerden içi kararmış bir halde uyanıyordu. Hizmetkârların ölümleri, kaçışları ve her şeyin git gide yok olup gitmesi İnka'dan saklanıyordu. Etrafında giderek daralan görünmez bir çember çizilmekteydi. Burada henüz mutlak bir efendi olarak hüküm sürüyordu. Dışardaysa, karmaşa, güçsüzlük, karışıklık vardı...

Gabriel'in aşkı bu garip yaşama bir belirsizlik değil, daha da büyük bir karmaşa getiriyordu.

"Rüya mı görüyorsun, Anamaya?"

Inguill viscacha çevikliğiyle odasına girme alışkanlığını hiç yitirmemişti. Bu şekilde hayatta kalmış, bütün sarayda bu şekilde dolaşmaktaydı. Hüküm süren karmaşada, esrarengiz bir şekilde çıkagelmış bu hizmetkâr kız hakkında pek az soru sorulmuştu. Herkese ihtiyaç vardı.

"Uyanmaya çalışıyorum" diye gülümsedi Anamaya.

"Seninle konuşmaya iznim var mı?"

Inguill'in çocuksu ve ciddi tavırları Anamaya'ya kendini bir anne gibi hissettiriyordu.

"İnti Palla hakkındaki söylentileri benim gibi sen de duydun mu?.."

"inti Palla beni ilgilendirmiyor."

Anamaya sesindeki öfkeye hakim olamamıştı. Zamanında çok güzel bir prenses olan kadının nefreti silinmemiştir hafızasından. Inguill şaşırmış, ona bakıyordu.

"Özür dilerim" diye yeniden söze girdi Anamaya şefkatle Inguill'in elini tutarak. "Peki neymiş bu söylentiler?"

"İnti Palla'nın ispanyollara hizmet edip her söylediklerini tercüme eden bir adama kapıldığı söyleniyor."

"Felipillo mu?"

Inguill başını salladı.

51

"Inti Palla Felipillo'nun yatağında... yani yatağına mı gidiyor?"

"Bilmiyor muydun?"

Anamaya horgörüyle omuzlarını silkti."

"İmkansız. İnti Palla Atahuallpa'nın cariyelerinden biri. Nasıl cüret eder?"

Inguill inatçı bir tavırla, söylediğinden emin, Anamaya'nın bileğini sıktı:

"Bu doğru! Onları gördüm. O gece uyumuyordum ve tanrıların tapınağına sığınmadan önce cancha'ya gittim. Ve onları..."

"Onlar mı?"

"Felipillo'nun elleri üzerindeydi ve o mutlu görünüyordu..."

Anamaya'nın sinsi prensese duyduğu eski kin yeniden ortaya çıkıyordu. Sorusunu sorarken sesindeki sertlik artmıştı:

"Seni gördüler mi?"

"Sanmıyorum."

"Sana kendine dikkat etmeni söylemiştim, Inguill!"

"Coya Camaquen\ Onları Atahualpa'nın ismini söylerken duydum. Sana bunu söylemeliydim!"

"Evet... Teşekkür ederim. Dikkati elden bırakma. Ve şimdi, küçük kız, beni yalnız bırak."

Inguill'in gözleri bir süre Anamaya'nın kılınlarına takıldı ve istemeyerek sözünü dinledi.

Yalnız kaldığında Anamaya öylece durdu. Böbreklerini kavrayan bir acı hissetti. Utanç, korku, hayal kırıklığı vücudunda zehirler oluşturunuyordu. Koşup inka'yla konuşması, aylardan ve mevsimlerden beri yaptığı gibi onu uyarması gerekiyordu.

Ama bu sefer, sadece acı ve yalnız kalma ihtiyacı hissediyordu.

#

"Enayi! Aptal!"

Gabriel duvardaki açıklıktan yükselen küfürleri işitti. Atından inip dizginleri her zaman cancftas'ların önünde bulunan yerlilerden

52

pirine uzatıp avluya girdi. Bir İspanyol, topuzunun ucuyla bir yerlinin kafasına, kulaklarına, boynuna küçük şiddetli darbelerle vurmaktaydı.

"Burada ne oluyor?" diye sordu Gabriel.

Dağınık perçemleri hâlâ çocukluğun şişkinliğini taşıyan yüzüne düşen İspanyol, meleksi görünümüyle ona doğru döndü. Gabriel, Vali'nin en küçük kardeşi Gonzalo Pizarro'yu arkadan hemen tanıyamamıştı. Cajamarca'daki adamların en yakışıklısıydı. Bu güzelliğin altında ise bir şeytan ruhu yatıyordu.

Gonzalo yapmacık bir nezaketle ve kılıcının ucuyla ayaklarının yanında bir keser bulunan masayı işaret etti.

"Bu hayvana bir masa yapma görevi veriliyor. Bir masa, anlıyor musun? Ne bir kilise kürsüsü ne de süslü bir sandalye; bir masa. Ve sonuç karşımızda!"

Gonzalo masaya dayandı, masa hafifçe sallandı.

"Peki sorun ne?" diye sordu, kendini Gonzalo kadar doğal bir şekilde gülümsemeye zorlayarak.

"Sorun, sallanması."

Gabriel masanın diğer ucuna yaklaşıp elini masanın üzerine koydu.

"Sallanmıyor" dedi sakince.

Gabriel keseri almak için eğilerek gözleri dehşet dolu yerliye uzattı.

"Al" dedi yerli dilinde, "Korkma."

Adam bir süre duraksayıp Gonzalo'ya korku dolu bir bakış atarak aleti eline aldı.

"Bana kalırsa sallanmıyor" dedi Gabriel Gonzalo'ya- "Ama sallansaydı bile kardeşin Vali bunun zavallı bir şeytanın hayatına değmeyecek kadar önemsiz olduğu düşünceme katılırdı."

Gonzalo'nun eli kılıcının kabzası üzerinde kasıldı. Kardeşi Vali'nin ismi bir an düşünmesine neden oldu.

"Dikkat et" dedi en sonunda.

"Ulu Tanrım" diye yeniden takıldı Gabriel, "Gece gündüz tetikteyiz, bakıyorum."

53

Bu alayın karşısında Gonzalo'nun yanakları kızardı.

"Benden kardeşim Hernando'dan kurtulduğun kadar kolay kurtulamazsın" diye tısladı.

"Seni anlıyorum, Gonzalo. Kırmızı tüylü ağabeyini çok özledir). Senden de ondan korktuğum kadar çok korkuyorum. Nasıl da titriyorum, gördün mü bak!"

Gabriel arkasını dönüp avluyu terk etti ve kılını bile kıpırdatmadan atını tutmakta olan yerliye bir meyve uzattı.

Gonzalo gözlerini yere dikmiş olan işçiye sertçe dürttü.

"Bu masayı tekrar yap, maymunoğlu maymun!" diye haykırdı. "Sallanmasın!"

Sonra Gabriel'in çıktığı yere doğru dönüp yumruğuyla işaret etti.

"Dikkat et" diye yineledi kendi zevki için.

Ve gülümsedi.

*

Tek Efendi tiana's\, tahtına oturmuş, sanki daha şimdiden kendi mumyasına dönüşmüş gibi dingin bir yüz ifadesiyle gözlerini kapamıştı. Kılı kıpırdamıyordu.

Gözlerini açtı. Kızıl birer göle benzeyen gözlerinin bebeği iki küçük kara nokta oluşturunuyordu.

Anamaya sessizliğini korudu. Atahualpa'ya duyduğu öfke, hüznü ve acıdan daha güçlü, eski bir duygu kaplamıştı içini.

Şefkat.

Ama birdenbire, Tek Efendi bu şefkati sezmişcesine olağanüstü bir harekette bulundu. Oturduğu sekiden guanacoz postları ve vikunya yününden örtülerin serildiği yere indi. Elini Ana-maya'ya uzattı. Duyulur duyulmaz bir fısıltı soluğuna karıştı: " Coya Camaquen\" Dizlerinin üzerinde ilerleyen Anamaya, ellerini Güneş'in oğlunun ellerinin üzerine koydu, avuçlarına dokundu.

Tek Efendi titriyordu. Bütün bedeni titriyor, dudakları, elleri, göğsü, her yeri dünyanın sarsıntısıyla titriyordu. Öyle bir titre-

54

meydi ki bu, dişleri takırdıyordu. Pacha Mama, Toprak Ana karnını harekete geçirdiği zaman binlerce defa cilalanmış köşeli taşların tapınaklarda titrediği gibi titriyordu.

Derken inka kollarıyla Anamaya'yı kavradı ve ona sıkıca sarıldı. Eskiden babası Huayna Capac ölmeden önce bir gece boyunca elini nasıl kuvvetle sıkıyorsa o da öylesine kuvvetle sıkıyordu. Kuyruklu yıldızın yardımıyla ona şan ve zafer dolu yazgısını gösterdiği eski günlerde olduğu gibi onu yüreğine yaslamıştı.

Avlunun döşeme taşlarına vuran bir çizme sesi duyuldu. Odanın eşiğine ulaştığında Vali don Francisco Pizarro onları işte bu halde buldu.

*

Pizarro eşikte duraksadı. Şaşkındı. Arkasında duran Felipil-lo'nun kurnaz bakışı gördükleri karşısında dona kalmıştı. Vali birkaç saniye bekledi, sonra hiçbir şey olmamış gibi usulca ve saygılı bir tavırla seslendi:

"Efendi Atahuallpa!"

inka kollarını açtı, Anamaya acele etmeksizin yerinden kalktı. 7/ana'sına oturan Atahuallpa'nın arkasında durdu. Rahatsız olmuş tercüman başını çevirdi. Anamaya Inguill'in sözlerini hatırladı. Ama Vali'nin ağzından çıkan söz bütün dikkatini o yöne çevirdi.

"Özgürsün!"

Onu iyi anlayıp anlamadığından emin değildi.

Vali Atahuallpa'nın yüzüne dikkatle baktı.

"Özgürsün" diye yineledi, "ama seni anlamıyorum."

Felipillo Anamaya'ya alttan bakarak tercüme etti.

"Bu ne anlama geliyor. Machu Kapitu ne diyor?" diye sordu İnka.

Anamaya ruhunu okumayı başaramadığı Vali'yi süzerek tekrarladı.

"Bazı söylentiler duydum, Efendi Atahuallpa!" diye yeniden söze başladı biraz rahatlamış olan Pizarro. "Kulak vermesem de

55

süren söylentiler... Sarayımda, neredeyse her gün adamların gelip bana emirlerinin bize karşı birlikler oluşturmak üzere ülkenin tüm bölgelerine dağıldığını söylüyor... Generalin Chalkuchimac burada, bizimle, ama yüzbaşılardan Quizquiz ile Ruminavi'ye talimat yolluyorsun. Ama senden hoşlanıyorum ve bana söylenenlere inanmıyorum. Onlara inanmamakla haklı mıyım?"

Atahuallpa'nın yüzü aydınlandı.

"Haklısın! Bunlar birer şakadan ibaret."

Vali Felipillo'nun gergin tercümesini dinledi ve başını salladı.

"Bu iyi! O zaman yakında sana söz verdiğim gibi, benim korumam altında, kralımız V.

Charles'ın ve ulu Tanrımızın zaferi adına, ülkenin Kuzey kısmına gidip huzur içinde hükmünü sürebilirsin. Bu arada..."

Atahuallpa dikkatle dinliyordu. Bekledi. Ama Pizarro birden sustu ve hiçbir sabırsızlık göstermedi.

"Öleceğim" diye açıkladı Atahuallpa en sonunda.

"Ne demek öleceksin?" diye şaşırıldı Vali.

"Yakında babamın yanına gideceğim."

Pizarro karşı çıkmadı. Perdenin aralığından Anamaya birden Vali'nin yanında beliren Gabriel'i fark etti.

"Afedersiniz, don Francisco!" diye fısıldadı soluk soluğa. "Daha önce gelemedim."

Pizarro başını çevirmedi. Gözlerini inka'dan ayırmadı.

"Böyle şeyler söyleme, dostum" dedi yumuşak bir sesle. "Ölmeyeceksin. Düşmanların varsa seni onlardan koruruz! Hristiyanların arasında seni anlamayanlara karşı da. Dostluğun benim için çok değerli."

"Yorgunum" diye yanıtladı İnka ifadesiz bir sesle.

"Dinlen. Huzurlu ol ve güzel bir gün geçir."

Pizarro kuru bedenini ikiye bükten bir selamlamayla odadan çıktı. Felipillo ile Gabriel onu takip etti.

"Neredeler?" diye sordu avluya ulaştığında.

iki asker yaklaştı. Gabriel, şaşkın, yüzü örtülü, çocuk bileği kalınlığında büyük zincirler taşıyan Sebastian'ı gördü.

56

"Bununla ne yapıyorsun?" diye sordu.

Sebastian cevap vermedi. Gabriel Vali'ye döndü:

"Don Francisco, açıklayın lütfen!"

"Gel" dedi Pizarro Gabriel'e, iki askere İnka'nın odasının girişini işaret ederek. "Konuşmamız lazım."

Anamaya Atahuallpa'nın arkasında kalmıştı. Perdenin yeniden kalktığını ve İspanyolların ellerindeki zincirleri gördüğünde bir adım geriledi.

"Sakin ol" dedi Atahuallpa, "Her şey yolunda."

Sebastian hareketsiz duran İnka'ya yaklaştı. Gözlerini kaçırı-yordu. Bakışları bir an

Anamaya'nın mavi gözleriyle karşılaştı, gözlerini yeniden kaçırdı.

"Yapmaları gerekeni yapmalarını söyle onlara" diye rica etti Atahuallpa sakince.

Zenci dev İnka'nın boynuna demir bir hamut geçirdi. Çok fazla sıkılamaya çalıştı. Hamutun ucuna takılı olan zinciri bir asma kilit yardımıyla çatının en alçak direklerinden birine tutturdu. Atahuallpa hâlâ kıpırdamıyordu. Soluk bir gülümseme gözlerini aydınlatıyor, yüzünü gevşetiyordu.

"Gördün mü?" dedi Anamaya'ya. "Özgürüm!"

5İ2#d?w

57

Cajamarca, 25 temmuz 1533,

akşam vaftti

İi

Güneş Tapınağının en büyük odası günden güne ispanyol] i

saraylarını yansıtır olmuştı. Kaba mobilyalar, yüksek arkalıklı \ i

sallanan sandalye ve masalar yaptırılmıştı. Duvarda soluk desenli j j

duvar kaplamaları asılıydı. Oraya buraya sandıklar yığılmıştı. Niş- \ ij

lerde içinde Vali Pizarro'nun çok sevdiği Meryem Ana ve İsa j :j

minyatürleri, eritilmiş olan puma maskeleri ve altın ya da gümüş ; j

lamaların, kırık çanakların yerini almıştı. : j

Üzerindeki şamdanların mumlarının damladığı büyük masa- |

ya dört tabak konmuştu. Davetlilerin henüz üçü oradaydı. Don j

Diego de Almagro Gabriel'in karşısındaydı, Pizarro ayakta duru- j

yordu. \

O akşam, don Diego'nun çiçek bozuğu yüzünde gözbağı I yoktu. Gabriel hangi gözüne bakacağını bilmiyordu. Yerli bir mızrağın sakatladığı gözün korkucluduğu alışılmadık bir çekim yaratıyordu. Bazen sağlam gözüyle aynı anda hareket eder gibi görünen siyah ve kuru bir topak oluşturunuyordu. Kaba saba görünüşünün dışında, on adam kadar yürekli olduğu söylenen don Diego kurnaz olmayı ve sakatlığından yararlanmayı biliyordu.

"Onu gördüm" dedi, kaybetmediği ağır Mancha lehçesiyle, "Hücre sine gittim ve sakinleşmesini söyledim."

"Kimden bahsediyorsunuz, don Diego?" diye sordu Gabriel.

"Pedro Catafio! Sanırım arkadaşınız! Demin kurulda sizin ve onun İnka'ya düzenlenen bir komployu bozduğunuzu ileri sürerek don Francisco'nun sözünü kesmesi bir skandal yarattı! Ulu Tanrım, canını ona feda edeceğini söylüyordu! Onun bin iki yüz oğlundan biri mi ki kendisi böyle konuşuyor? Aslına bakarsak derisinin rengi böyle bir soruyu haklı kılmıyor da değil..." Pizarro gülümsedi. Gabriel sararak tek gözlü adama hakaret etmemek için dişlerini sıktı.

"Vali onu sakinleştirmek için bir hücreye kapattı" dedi don Diego gülerek. "Başka ne yapabiliirdi?"
"Onu oraya kapatmamak" diye homurdandı Gabriel, "ve sadece susmasını öğütlemek!"
"Sakin olun, beyler!" diye araya girdi Pizarro ilk defa eldi-vensiz olan ellerini ovarak.
"Dostumuz Catano'nun akşam yemeğimize katılmasını istedim. Bu iyi bir fikir değil mi don Diego?"

Almagro gözünü dödürerek kollarını havaya kaldırdı.

"İyiliğinin sonsuz derinliğini biliyorum, Francisco. Sonsuz ve, izinle tehlikeli.

Pizarro'nun yüzü aydınlandı. Düşmanlıklarının nedenleri ve acılığı ne olursa olsun, Almagro ondan bir gülümseme koparabilirle ayrıcalığına sahip olan nadir kişilerden biriydi.

"Beyler bana bir açıklama bahsedebilir mi?" diye sordu biraz alaycı ve duyacaklarını kestirebilen Gabriel.

"Arkadaşın Catano'nun paldır küldür daldığı savaş kurulunda, inka'ya ne olacağını tartışmaktaydık. Papaz Valverde ve ben onun bir insan olduğuna, onu bir Hristiyan yapabileceğimize ka-niydik, ama diğerleri..."

Titreşen mumlar Almagro'nun yüzüne tekin olmayan gölgeler düşürüyordu.

"Diğerleri bunun tehlikeli olacağı kanısındalar" diye onayladı Almagro, ince sesiyle ve kötü bir şarapla dolu kupayla oynayarak. "Diğerleri İmparatorluğun başkentine yapılacak seferin artık ertelenemeyeceği kanısındalar. Cuzco'dan döndüklerinde Moguer ve Bueno çok kesin konuştu. Orada şimdiye kadar gördüğümüz altınlardan çok daha büyük hazineler var. Yani sizin, dostum. Vali don Francisco'ya eşlik edenlerin toplayıp eriterek özenle cebinize attığınız altınlardan bahsediyorum..."

59

"Ancak hiçbirimizin bu girişimde Hristiyanlığa uygun şekilde davranılması gerektiğinden kuşkusu yok" diye yeniden söze girdi soğukkanlılıkla Pizarro. Ona anlatıldığında, kralımız V. Charles yaptıklarımızdan ötürü sevinç duyabilmeli."

"Kralın emirleri çok açık" diye araya girdi Gabriel. Bu ülkenin prenslerinin, krallarının ve efendilerinin hayatlarının olabildiğince korunması isteniyor."

"Olabilirdiğince, demek ki ihanet buna dahil değil" diye homurdandı Almagro.

"Hangi ihanet?" diye sordu Gabriel sesini yükselterek.

"Hayır, ihanet değil" dedi masaya yaklaşan Vali yumuşak bir sesle. "Bu sadece bir olasılık, Diego! Sadece olasılık; inka'nın ihaneti kantıanmadığı sürece hayatını korumak zorundayız... Soto dönünceye kadar."

"Kanıtımız var!" diye öfkelenildi Almagro, kupasını masaya vurdu.

"Hangi kanıtlar?" diye sordu Gabriel.

"Yerlilerin tanıklıkları!"

"Saçmalık bu, don Diego! Aralarındaki entrika ve intikam çabalarını iyi biliyorsunuz..."

"Saçmalayan sensin, oğlum! Gerçek ne bilmek istiyor musun? İşte sana bir tanesi: Cuzco yollarında bu tüylü hayvanı kığımızda sürükleyemeyiz! Evrenin tüm yerlileri üzerimize gelir!"

"Nereden biliyorsunuz? Onları bir kelimeyle sakinleştiriyor! Gördüm."

"Sen hiçbir şey görmedin, adamım! Tek gözlü olmama rağmen her şeyi gören benim! Bu hayvan soyunun ne yapabileceğini kırk senedir görüyorum. Ve Francisco bunu benim kadar iyi biliyor, öyle değil mi?"

"Yasalara ve düzene uygun şekilde hareket etmeyi seviyorum don Diego."

"Hadi ordan! Düzeni sağla bakalım, Vali! Cuzco'ya gidiş tarihini belirle ve bu tüylü herifi arkamızda sürüklemeye!"

"Bu alçaklık!" diye bağırdı Gabriel yerinden kalkarak. "Yapamazsınız..."

60

Don Francisco onu sakinleştirmek için bir hareket yaptı ve bakışını Kutsal Bakire'ye çevirdi.

"Inka benim korumam altında. Eğer suçlu bulunacaksa buna İspanya'da olduğu gibi bir mahkeme karar verir."

Almagro şekilsiz koca başını salladı, öfkeyle bir mısır ekmeğini dişleyerek bağırdı.

"Diego, ne oluyor?"

"Tanrı'nın cezası! Dişim kırıldı," diye homurdandı Almagro öfkeyle. Meryem Ananı rahat bırak da bize et getirilmesini söyle, Francisco. Acıktım!"

Don Diego de Almagro köpek dişini tozların içine tükürdü.

#

Atahualpa'nın sarayının her köşesi gölgelere gömülmüştü. Tek Efendi meşalelerin yakılmamasını emretmişti. Ona sunulan yemekleri, CL/racas'ların ziyaretlerini, carie ile kadınlarının ilgisini geri çeviriyordu.

Tek istediği, Anamaya'nın yanında kalmasıydı.

Gün ışığı altın pumanın durduğu nişi aydınlattığı sürece sessiz kaldı. Ancak gece olduğunda ilk kelimeleri ağzından döküldü:

"Ben artık sığramayan bir yırtıcıyım."

Acı ya da hüznün yoktu bu sözlerde, yalın bir saptamaydı. Hamuta dokunarak onu düvene tutturan zinciri salladı.

"Yanıma gel, Coya Camaquen, beni kollarına al..."

Anamaya ellerini Tek Efendinin üzerine koydu. Giysisinin altındaki sıcaklığı artık azalmaya başlayan yorgun bedenini hissetti. Kendi isteğiyle ölen bir adam. Şimdiden Öteki Dünya'ya ait bir insan.

"Her şeyi biliyorum" dedi Atahualpa sakince. "Artık çok geç ve hiçbir üzüntüm yok, çünkü bu, bilginin bedeli, yaşamımın ta kendisi. Babamın ölmeden önce sana ne söylediğini biliyorum.

Çünkü onunla aynı karanlıktayım ve yakında onun yanında olacağım. Şu anda seninle konuşan ses benimki değil, yine o-nun sesi. Dinle... Dinle: Sesimizde babalanmızın var! Sesim

61

benden daha eski ve bizden sonra da sürecek. Coya Camaquen, göl gözlü tatlı genç kız, inti'nin Oğullarının sesini taşımayı asla unutma!"

"Gitmen gerektiğini aylardır biliyorum, Tek Efendi" diye fısıldadı Anamaya sonunda. "Buna karşın, artık zamanı geldiği halde, korkuyorum."

"Ben korkmuyorum. Babamla kaldığın gibi kal yanımda."

Anamaya'nın soluğu inka'nınkine karıştı ve gecenin içinde bir oldular.

"Artık Cuzco'da kabile kalmadı" diye fısıldadı Atahualpa. Sarhoş bir adam gibi, öfkeyle dolu adaletsiz bir adam gibi öcümü aldım. Artık ne kardeş, ne düşman var... imparatorluğun tüm çocukları bugün benim gibi zincire vurulmuş. Benim yüzümden ağlıyor, acı çekiyorlar."

Dizleri büküldü, Anamaya onu tuttu ama hamut İnka'nın boğazını ezdi. Acı dolu bir haykırış koptu göğsünden.

"Güney ve Kuzey benim yüzümden zayıf düştü, benim yüzümden Güneşin kanı döküldü.

Chalkuchimac haklıydı. Bunda Yabancıların hiçbir suçu yok," diye sözüne devam etti kısık bir sesle. "Avlarının kendi başına güçsüz kalmasını bekleyen yırtıcılar gibiler. Ben, İnti ve büyük Huayna Capac'ın oğlu Atahualpa, Dört Bucak imparatorluğu'nu ben yıktım, Yabancılar da bundan istifade ediyor. Ama Öteki Dünya'nın gücünden habersizler. Günün birinde uyanarak onları geldikleri okyanusta dağılıp gidene dek yakacak olan bir ateş dağının üzerine toz topraktan yapılar inşa ediyorlar."

Sesi artık göğsünden çıkmıyordu. Yeryüzünün karnından yükselen bir rüzgarınki kadar boşuktu. Dünyanın kuruluşundan bu yana, sonsuz soyu oluşturan Ataların, baba ve oğulların sesi idi.

"Kardeşim Manco'yu uzun zaman boyunca kabul etmedim. Artık bana söylemeye cesaret edemediğin şeyi görüyorum; o, gelecek zamanların ilk düğümü."

"Ya puma?"

Bu soru Anamaya'nın ağzından kaçmıştı. Cevap verirken Atahualpa'nın sesinde hiçbir şaşkınlık belirtisi yoktu:

62

"puma artık benimle değil, ama ona güvenmelisin. Babacın sana buyurduklarını yap, tavsiyelerine uy..."

Yüreğini saran rahatlamayla Anamaya boğazını sıkan o ses-siZlik zincirinin o anda kırıldığını anladı. Tek Efendi aylardan beri gördüğü ve anladığı şeyi sonunda tek başına kavrayabilmişti. Sonunda yeniden Atalarına ve Öteki Dünya'ya yaklaşmıştı. Evet, bedeninin son bulacağı yolun üzerindeydi.

Gecenin içinde, Atahualpa ve Coya Camaquen uzun bir süre gözleri kapalı, yatışmış ruhlarıyla sevinçlerini birleştirdiler. Uyanıklıkları ve düşleri, gece ve gündüz arasında hiçbir sınır yoktu artık. Şeffaf kuşlar gibi, kanatlarını gerip sevgili ülkelerinin dağları ve ovaları üzerinde, geçmiş ve gelecek zamanlarında, kökenleri olan göl ve gökyüzünün kutsal ırmağında, Ayın gümüşü ve Güneşin altını içinde yolculuk ediyorlardı.

Tutsak ama aynı zamanda özgürdüler.

Pedro Catano sendeleyerek Vali'nin yemek odasına girdiğinde meyvelerini soymaktaydılar. Kapatılmış olmanın öfkesi ve korkusu yüz çizgilerini harap etmişti. Don Francisco kalkarak onu omuzlarından tuttu. Gabriel Vali'nin şefkat verip itaat beklediğini gösteren bu hareketini iyi tanıyordu.

"Sakin ol, Pedro! Otur da yemeğini ye!"

Catano kendini bir sandalyenin üzerine bıraktı, tam karşısındaki Almagro'ya gözlerini dikerek üzerinde uzunca düşünülmüş konuşmasına başladı:

"Beyler, Vali, Efendi Atahualpa'nın hak ettiği adaleti yerine getirdiğiniz için size teşekkür ederim."

Dişinin arasına bir mango parçası sıkışmış olan Almagro kıkırdarken Pizarro duymamış gibi sordu:

"Kâğıt oynamaya ne dersiniz?"

"Kâğıt mı?"

Gabriel kulaklarına inanamadı.

"Soylu don Gabriel'imiz kâğıt oynamak için fazla mı bilge?" diye eğlendi don Diego.

63

"Harika" diye tekrar söze girdi don Francisco yerli kadın hizmetkârlara bir işaret yaparak.

"Diego, sen dostumuz Catano'yle birlikte oynuyorsun ama önce bırak da tavuğunu yesin..."

Almagro oyun fikrini tiksinti ve tevekkülle karşılarken Catano burnunu kalaylı çanağına daldırdı.

O anda avludan bir gürültü işitildi, yükselen sesler, öfkeli bağrışlar. Gabriel eşiğe çıktı. İki ıspanyol asker, Nikaragua'dan gelen yerli bir kölelenin çevresini almış, onlara karşı koyan nöbetçilere karşı direnmekteydi. Gabriel, durmadan terleyen, sadık bir Almagro taraftarı olan seyrek sakallı kısa boylu Pedro de Ana-des'i tanıdı.

"Hayrola Anades" diye seslendi, "Ne oluyor?"

"Bunlar girmemize engel oluyor," diye bağırdı Anades nöbetçileri göstererek. "Don Diego de Almagro'yu hemen görmem gerek."

"Hemen mi? Bu ne telaş! Don Diego şu anda Vali'ye kâğıt oynuyor."

Anades'in yüzü aydınlandı.

"İsa benden yanaymış, don Gabriel. Vali'yi de görmem gerekiyor."

"Nedenini öğrenebilir miyim?"

Anades köleyi gösterdi.

"Sanıyorum" dedi, önemini şişiren bir tavırla, bu adamın tanıklığını onlara sunamazsam beyefendiler bana çok kızacak..."

"Ne tanıklığı?"

Anades parmağını dudaklarına götürdü:

"Bağışlayın beni, don Gabriel ama durum öylesine vahim ki bu adamın ancak Vali ve don Diego'nun önünde konuşmasına izin verebilirim."

Anades'in yüzünde haince bir zevkin ateşi seçiliyordu. Gabriel, bir an, bunun yakmalığın alevine benzediğini düşündü. Nöbetçilere doğru bir hareket yaptı.

"Bırakın girsin."

64

"Beyefendiler" diye sözüne başladı Anades yemek odasına Şaştığında, çok önemli..."

"Lafı uzatma" diye kesti Pizarro.

Anades şaşırdı, onu doğrudan amacına ulaştıracak bir yol sunmaktaymışlar gibi kâğıtlara, yemeklere ve masaya bir göz attı. Sonunda oraya kadar sürüklediği yerliyi azarladı.

"Haydi konuşsana..."

Yerli susuyor, korku dolu gözleriyle sağına soluna bakmıyordu. Dudakları kırırdıyor ama ağzından tek bir kelime çıkmıyordu. Alnı parlayan Anades sonunda atıldı:

"Bu adam Cajamarca'nın üç fersah ötesinde şehre doğru yönelmekte olan binlerce yerli savaşçı gördüğünü söylüyor..."

"Eğer kulaklarım beni yanıltmıyorsa, bu adam hiçbir şey söylemiyor," dedi Pizarro soğukça.

"Yavaş ol, Francisco!" diye araya girdi Almagro kâğıtlarını fırlatıp sandalyesinden fırlayarak.

"Aziz Jacques adına, tehlike yakınımızda ve sen Sevil mahkemesindeki gibi konuşuyorsun!"

"Bu adam bir şey diyor ya da demiyor. Ne söylediğini duymak istiyorum."

"Konuş bizimle" dedi Gabriel yavaşça. "Bize ne gördüğünü anlat, bundan mutlu oluruz."

Köle kendine geldi. Cümleleri kısa, kesik kesikti.

"O savaşçıları gördüm. Kalabalıktılar, çok kalabalık... Kuzeyden geliyorlar... Bir köyde saklanmışım. Bir mısır tarlasını yok ettiler. Şarkı söylüyorlardı. Yarın gece şehre saldırmaktan söz ediyorlardı..."

Yerli gözlerini indirmiş hikâyesine devam ederken Gabriel dudaklarını ısırıyor, kaşlarını çatıyordu. Her cümleinin sonunda Pizarro başını sallıyordu.

"Ee?" diye sordu sonunda Anades, hoşnut bir ifadeyle.

Onu yanıtlayan sessizlik oldu.

Derken Almagro'nun alaycı sesi duyuldu:

"Cataho aşkına Beyefendi hepimizin ölmesini mi istiyor?"

65

Pizarro gözlerini ona doğru dikip azarladı:

"Saçmalıklarını kendine sakla, Diego, hepsini biliyorum!"

Eldiveni içindeki bileğini sıkıca kavrayıp Gabriel'e bakmaksızın odayı terk etti. Ayağa kalkmış olan Almagro onu takip etti, peşlerinden de Afiades, arkadaşı ve kölesi. Alevlerin aydınlığına karşın genç Catano'nun yüzü kül rengiydi.

"Bitti" diye homurdandı. "Atahualpa'yı öldürecekler. Kaybettik, değil mi?"

Gabriel yavaşça başını salladı.

"Pedro" dedi alçak sesle, "bu sabah birlikteydik değil mi?"

Catano üzgün bir ifadeyle başını salladı.

"Benim gördüğümü sen de gördün değil mi? Tarlalar, hava, sessizlik. Cajamarca'nın etrafında hiçbir ordu yok."

"Ama o adam..."

"O adam yalan söylüyor!" diye lafı gediğine koydu Gabriel.

66

6

Cajamarcaj 26 'Temmuz 1533. Sabah

"Bana yalan söylediğini kanıtla!" diye haykırdı Pizarro.

"Kanıtla gerek yok. Hiçbir ordunun bulunmadığı tarlaları dağları kendi gözlerimle gördüm!

Şerefim üzerine yemin ederek size söylüyorum: Bu adam yalan söylüyor... Lanet olsun, don Francisco! Bir kölenin sözü benimkinden daha mı değerli?" diye sinirlendi Gabriel.

Vali'nin giyindiği saatte odasının kapısına dayanmıştı. Don Francisco büyük bir titizlikle beyaz dantel işlemeli yakasını boynuna takmaktaydı. Şapkasının üzerindeki birkaç renkli tüyün haricinde, bu onun her zamanki kara kıyafetine biraz hoşluk katmak için kendine izin verdiği yegane süsü.

"Don Francisco" diye yeniden söze başladı, "Hiç değilse Soto'nun gelmesini bekleyin! Böylece daha fazlasını öğrenirsiniz. Süvarileri buradan Cajas'a kadar tüm vadileri teker teker arayıp taradılar. Silahlı üç yerliden fazlası varsa, onları görmüş ya da en azından duymuştur."

Sesi sert, bakışı öfke doluydu. Daha sakın ve daha ölçülü olmak isterdi. Vali'nin ona fazla baskı yapılmasından hoşlanmadığını biliyordu. Zaten, Pizarro kaşını küçümseyici bir şekilde kaldırarak teklifini reddetti.

"Beklemek mi? Peki ama o zaman bu sabah kurula ne diyeceğim, oğlum? Almagro ve kralın subaylarına ne diyeceğim?"

"Efendim, eğer yanlış hatırlamıyorsam, Sevil'den yola çıktığımız zaman kralın subaylarına ilişkin hiçbir kaygınız yoktu... Ne

kurul ne de don Diego'ya ilişkin! Olayların sizin istediğiniz gibi gelişmesini ve adamların önünüzden gitmek yerine sizi takip etmesini istiyordunuz..."

Bir neşe pırıltısı Vali'nin yıpranmış gözbebeklerini aydınlattı. Bu "çılgınlığın" ona hatırlatılması hoşuna gidiyordu. Yine de başını salladı.

"O zamanlar geçmişte kaldı oğlum! Artık bu şehirden, senden ve arkadaşlarından sorumluyum. Ben Valiğim ve bu ülkenin ispanyol yasalarına göre yaşaması gerek."

"Tam üstüne bastınız!" dedii Gabriel sert bir şekilde. "Kral Atahualpa'nın kanıt olmadan öldürüldüğünü öğrenecek olursa..."

Vali'nin elleri şapkasının kenarında titredi. Öfkesi sesini boğuklaştırdı, kelimelerin üzerine basarak konuştu:

"Sana daha kaç kez söylemem lazım? Bana don Diego'nun yerlisinin yalan söylediğini kanıtlayamıyorsun! Atahualpa'nın saç-malıklarıyla bizi uyutup uyutmadığı da buna dahil!"

"Bana bu kanıtları size getirecek kadar zaman tanıyın, size onları bulayım!"

"Yeter!"

Pizarro ilk kez sesini yükselterek eldivenli elini Gabriel'e doğrultuyordu.

"Yeter! Bu kadarı fazla, Gabriel Montelucar y Flores! Bana ne borçlu olduğunu hatırla! Verdiğin sözünü hatırla!"

Piçliğini ve nefret ettiği soyadını anımsatan bu sözler karşısında yanakları solan Gabriel gerginleşti. Gerisine gelince, daha dün gibi hatırlıyordu her şeyi.

Vali kaygı dolu bir ifadeyle dudaklarını ısırırmaktaydı. Sözlerini düzeltti.

"Nereden geldiğinin umrumda bile olmadığını biliyorsun. Ben de senin gibiyim. Ama görevini unutma... Kararlarıma daima uyacağına bana söz vermiştin. Ve bu koşulla sen... Evet, sen oğlum sayılırsın."

Vali'nin sesi onları birleştiren o belirsiz, gizli şefkatle kesildi. "Yaşlı köpek" diye aklından geçirdi Gabriel, duygularına hakim olamayarak.

68

"Senin güvenine ihtiyacım var, Gabriel" diye yeniden söze girdi don Francisco onun kolunu sıkarak. "O yerli kızın, Atahuall-pa'nın yakınındaki büyücünün seni fazla etkilemesine izin verme. Bu iyi bir şey değil."

"Bu yalnızca beni ilgilendirir, don Francisco!"

"Bilmem..."

Göz göze, birbirlerini süzdüler. Sonunda, Pizarro bir sinek kovuyormuşçasına elini salladı.

"Aman, şu kadınlar, ne önemleri var ki! Bunu sana söylememin nedeni, seni bu garip kızla birlikte görmenin kardeşlerimi üzmesi."

işte sonunda, diye düşündü Gabriel neredeyse, keyiflenerek. Bu yaşlı maymun sözü değiştirip, beni zayıf olduğumu sandığı yerden vurmak istiyor...

"Kardeşleriniz hakkındaki düşüncelerimi biliyorsunuz, don Francisco. Ben keyiflerince alıp attıkları yerli kadınlar için hiçbir yorumda bulunmuyorum..."

Gabriel Pizarro'nun yaşlı yüzünde bir eğlence ifadesi gördüğünden emindi. Bundan yararlanarak ekledi.

"Ciddi konulardan bahsediyorduk, Ekselansları."

"Evet... Haklısın. Beni iyi dinle o halde. Burada sadece kralın yetkilerini kullanmıyorum.

Bununla yetinmeyeceğimi bilecek kadar iyi tanıyorsun beni. Başka kimsenin görev ve adalet anlayışı benimki kadar yüksek değildir. Kimsenin, anlıyor musun beni?"

"Biliyorum, don Francisco."

"Gecelerimi boş dualarla geçirdiğimi mi sanıyorsun? Yoksa Çok Aziz Bakire'nin bana söylediklerine kulak mı veriyorum?"

"Biliyorum, don Francisco" diye yineledi Gabriel.

"Benim burada bulunuş nedenim altın değil Gabriel, ne de binlerce köle ve toprak. Bunu don Diego, Almagro ve diğerlerine bırakıyorum... Ben İsa peygamberimizi ve Kral V. Charles'ı yüceltecek bir efsane yazmak için burada bulunuyorum."

"O zaman o yüceliğin kanla lekelenmesine izin vermeyin."

69

Pizarro şapkasını alnına kadar indirip gözlerini gölgeledi. Sert bir hareketle kayışının tokasını sıkarak bir ressamı poz verir gibi elini kemerinin altın topuzu üzerine koydu.

"Anades ve kölesinin yalan söylediği konusunda direniyor musun?"

"Evet."

"Bana kanıt getir."

"Sonra?"

"Sonra hiç. Bana sadece şu lanet olası kanıtı bul, hepsi bu."

#

Sabah olmasına rağmen Cajamarca meydanındaki gergin hareketlilik Gabriel'i şaşırttı. Yerliler guruhlar halinde aralarında alçak sesle sohbet ediyor, ispanyollar korkutucu yüzleriyle devriye geziyordu.

Nöbetçilerin sayısı ikiye katlanmıştı. Yüz süvari Cajamarca'nın sokaklarında ve çevresindeki yollarda bütün gece dolaşmıştı. Bütün ispanyollar silahlarıyla uyumuşlardı. Şafak söktüğünde, peder Valverde inşaatı sürmekte olan kilisede solgun yüzlerdeki tutkuyla Cajamarca'nın eskilerine kasım ayındaki Büyük Savaşı anımsatan bir ayin yapmıştı.

"Gabriel!"

Çağrı onu irkiltti. Sebastian yanına geldi. Her zamanki gülüşü, dişlerinin konkistadorları kıskandıran beyazlığını ve sağlamlığını meydana çıkarttı.

"Beni takip et, olur mu?"

Yan yana, kilisenin çevresinden dolaştılar. Sahanın duvarları ancak bir adam boyu örülmüştü. Taş sunağın üzerine sade bir tahta haç dikiliydi. And dağlarının mavi göklerine yükselen sütunların yarattığı etki tuhaftı.

"Neden İnka'yı zincire sen vurdun?" diye sordu sert bir şekilde Gabriel.

"Çünkü bana bunu emrettiler" diye cevap verdi Sebastian sadece.

70

"Kimler?"

"Almagro ve bizzat Vali."

"Ama neden sen?"

Sebastian'ın sırtışı kötücül, sesi acıyla doluydu.

"Arkadaşım, neden en basit gerçeği her zaman yeniden keşfetmen gerekiyor? Ben, çünkü Diego'nun malıyım. Ben, çünkü derim siyah ve hiçbir iyi İspanyol, Peru'nun tüylü kralı olsa bile bir kralın boynuna zincir vurmak için ellerini kirletmek istemez. Eğer beyazsan ve adın don bilmem ne ise yarın ne olacağını bilemezsin! Ben biliyorum: Bugün ve yarın aynı bokun soyuyum!"

Gabriel gözlerini indirdi. Arkadaşının sesi öylesine acı yüklüydü ki her kelimesi bir yumruk gibi kamına indi. O anda, kilisenin örülmüş duvarları ona bir yalan zinciri kadar çirkin göründü.

"Sorum aptalcaydı, başışla, dostum."

"Aramızda koca bir deniz var, don Gabriel," diye homurdandı Sebastian. Ve dostluk bu denizin bir kıyısından diğerine ulaşmaya her zaman yetmiyor..."

"Dedim sana. Biliyor ve senden özür diliyorum. Dizlerimin üzerine çöküp yalvarmam mı gerek?" diye sinirlendi Gabriel vicdan azabıyla. "Lanet olsun, tamam! Senin bunda bir suçun yok. Beni yanılgıya düşürmelerinden bıktım, sıkıldım sadece. Ayrıca geçirdiğimiz bu gece en karanlık ve en karmaşıklarından biriydi!..."

Sebastian'ın gülümsemesi dudaklarında yeniden belirdi.

"Belki aydınlatabilirim seni. Dün şahitlik yapan o yerli..."

"Anades'in adamı mı?"

"Ta kendisi. Yerli, üstelik de köle. Kimin kim olduğunu bile bilmiyor herif! Dün akşam, boğazda hoş bir tat bırakan, kısa bir sürede insanın çenesini düşüren o tatlı biralardan birkaç tane içtik birlikte. Üçüncü maşrapasını içtikten sonra gördüğü şeyin yerli orduları mı yoksa lama sürüleri mi olduğundan pek de emin değildi artık. Dördüncüsünde derbentin çevresindeki tarlalarda dolaşp dolaşmadığından emin değildi. Beşincisinde, Anades'in masalını anlatması için ona cömertçe verdiği altın iğneyi gösterdi!"

"Sen benim meleğimsin, Sebastian! Nerede şimdi?"

71

"Bir bilebilseydim..."

"Nasıl yani?"

"Ayılınca korkuya kapıldı, bir türlü bulamıyorum..."

"İsa adına!"

"Tam üstüne bastın! Eğer onu Vali'nin önünde konuştur-mazsan Yehuda ben olacağım! İnka'yı boğmak için beni seçtiler."

Gabriel gözlerini arkadaşına dikti. Eğer on dakika daha önce olsaydı büyük bir öfkeye kapılırdı. Artık kendini sonsuz bir acıyla dolu hissediyordu. Son bir umut, kalbinin çarpmaya devam etmesini sağlıyordu.

"Bana nedenini sormayacak mısın?" dedi Sebastian acı acı.

"Tekrar başlama, olur mu!"

Sebastian onu bileğinden yakaladı ve eski bir parmaklığın üzerindeki testinin gıcirtısından daha acı bir şekilde taşı gedğine koyarken karanlık gözlerini onunkilere dikti:

"Eğer İnka'nın boynunu bükersem, bizzat don Diego bana bir kılıç armağan edecek ve don Hernando Pizarro'nun ta kendisi yüce kırımı bir atın sırtına koymama artık karşı çıkmayacak.

Mo-guer bana don Sebastian diye hitap edecek! Hiç fena bir anlaşma değil, ne dersin?"

Gabriel boğazını kemiren öfkeye hakim oldu. Çenesini sıkarak ağzının gereksiz kelimeler tükürmesine engel oldu.

Sebastian haklıydı: Hiç fena bir anlaşma değildi bu.

#

Anamaya İnka'nın odasına giren Yabancı akınına telaşsızca izledi. Hepsini tanıyordu. Başta Vali geliyor, arkasından Tekgöz Pedro, derken elindeki haçla rahip Valverde ve kralın subayları. Ayrıca tercüman Felipillo ve Vali'nin iki genç kardeşi Gonzalo ile şeytani yakışıklılığıyla hem gururlu hem de çekingen tavırlı Juan.

Bütün gece Atahuallpa'nın yanından ayrılmamıştı.

Pizarro'nun bir hareketi üzerine, bir asker hamutu çıkardı. Atahuallpa boynunu yokladı. Tikinti, hor görü ve kayıtsızlıkla Yabancıları bir bir gözden geçirdi. Bakış Vali'ye döndü.

72

"Bunu neden yaptın, dostum?"

Pizarro karşılık vermedi. Onu İnka'dan uzaklaştırıp varlığının tüm izlerini ortadan kaldırmak istercesine hamuta bir tekme attı.

"Buraya satranç oynamaya geldin, değil mi?"

Tercüme süresince ispanyolların arasından bir mırıltı yükseldi. Anamaya gülümseyebilmek isterdi. Atahuallpa o kadar sakın bir güvenle söylemişti ki bu kelimeleri... Gece Tek Efendi için teselli doluydu.

Bir işareti üzerine bir hizmetkâr hasır örgü masayı getirdi. Pizarro'nun yanına bir seki yerleştirildi, derken satranç tahtası getirildi. Tutsaklığı boyunca Atahuallpa bu oyuna merak sarmıştı. Sarayın hemen yanında, artık boş olan dokuma atölyelerinde malzemesi ve boyutlarını özenle seçtiği satranç tahtaları imal ediliyordu.

"Sen beyazları alacaksın" diye açıkladı Tek Efendi. "Ben de siyahları. Olayların gelişi böyle." Vali şaşırıysa da gülümsedi. Sağ elindeki siyah eldiveni çıkardı. Anamaya taşları gergin bir şekilde dizen bu küçük ve kuru eli gördü.

Hâlâ ayakta duran Tek Efendi iktidarının simgelerini teker teker çıkarıp Anamaya'ya uzattı: Olağanüstü incelikteki pembe ve kırmızı mullus göğüslüğü, krallık bağı llautu, hatta yırtık kulağını saklayan atkı. Odaya mutlak bir sessizlik çökmüştü. Bütün ispanyolların gözleri Tek Efendi Atahuallpa'nın üstündeydi. Ne kadar soyunursa o kadar İnka oluyordu.

Üzerinde gömleğinden başka bir şey kalmadığında, Vali Pizarro'ya sakince "oyunalım" dedi. Maiyetindeki hizmetkârlar, kadınlar ve Efendiler odanın arka tarafındaki girintide toplandı. İspanyollar avluya akın ederek iki oyuncuyu yalnız bıraktılar. Arada bir Anamaya'ya kaçamak bir bakış fırlatan Felipillo, temkinli bir şekilde Pizarro'nun arkasında duruyordu.

Avludan gelen aydınlıkta, başka bir İspanyolun gözleri de ısrarla Anamaya'nın kileri arıyordu. Vali'nin kardeşlerinden birinin. Gonzalo muydu? Juan mı? Anamaya iki kardeşten birinin bakışını tam yakaladığını sandığında, onunla alay etmek istiyormuş gibi sadece yandan bir gülümsemeyle karşılıyordu.

73

Orada, dışarıda, İspanyolların arasında bir fısıldaşma vardı. Sesler birbirine karışıp yükseldi. Atahuallpa kayıtsızca, sakın ve kendinden emin taşlarını ilerletiyordu. Pizarro'nun hamleleri daha düzensiz ve daha az düşünülmüştü. Kısa bir süre sonra, Tekgöz Almagro odaya girdi. Gelip Vali'nin o kadar yakınında durdu ki, kılıcının kabzası omuzlarına değdi.

"Don Francisco, buraya satranç partisi izlemeye gelmedik."

Avludan onaylayan bir mırıltı yükseldi. Anamaya Vali'nin şimdiden Atahuallpa'dan çok daha fazla taş kaybettiğini fark etti.

"Don Francisco!" diye üsteledi Almagro.

Pizarro başını belli belirsiz çevirdi.

"Ne var, don Diego?"

"Tanrı aşkına, Francisco! Neler oluyor, Efendim? Biz oyun için değil, inka'ya yargısını bildirmek üzere burada bulunuyoruz."

Felipillo tercüme etmeyi kesmişti, inka'nın kulağına eğilip alçak sesle tercüme eden Anamaya oldu. "Yargı" kelimesini duyan inka biran gerildi. Başını salladı.

"O zaman haydi yapın bunu, arkadaşım, yapın" diye homurdandı Pizarro.

Almagro başını can sıkıntısıyla sallayıp kralın subaylarına doğru dönerken, Vali satranç tahtasının çözülmez bilmeccesine baktı. Eli kalan taşlarından herhangi birinin üzerinde duruyor, kararsızca başkasına ilerliyordu.

Sonunda gözlerini İnka'ya doğru kaldırdığında, Anamaya şaşkın bakışını yakaladı. Pizarro Atahuallpa'dan yardım isteyecekmiş gibi geldi ona.

Nihayet en genç subaylardan biri odaya girdi ve elindeki tomarı açtı. Her cümleinin ardından soluk almak için duraklayarak okumaya başladı. Felipillo gülünç bir şekilde aynı şeyi yaptı. Tek Efendi dilini şaklatarak ona bunu kesmesini emretti. Bu arada İspanyol tomarın üzerindeki bitmek bilmez kelimeleri okumaya devam ediyordu. Anamaya İnka'nın yanı başına diz çökerek en şiddet dolu sözcükleri çevirmekle yetindi: iki yüzlülük... yalan... ihanet... düşman ordular...

74

Her bir kelimenin arkasından Atahualpa'nın gülümsemesi artıyordu. Kralın subayı okumayı kestiği an, İnka Pizarro'ya seslendi:

"Beni bunun için öldürüyorsunuz."

Bu bir soru değildi. Pizarro şaşkınlıkla yerleştirmeye çalıştığı taşı elinden düşürdü. Tek Efendi Atahualpa eğildi, taşı aldı ve Vali'nin parmaklarını yavaşça kapattığı elinin içine koydu.

Gülümsemesi o kadar güzeldi ki, gözlerindeki kırmızılık azalmıştı-

"Daha fazla altın istemediğinize emin misiniz? Daha fazla güzel sofra takımı, güzel heykel, güzel çeşme?"

İspanyollar odanın ortasına kadar ilerlemişlerdi. Solukları işitiliyordu. Sessizlik ağır ve şiddet doluydu.

Tek Efendi son bir taş oynattı. Vali'nin artık hiç taşı kalmamıştı. İnka'nın kilerin neredeyse hepsi hâlâ duruyordu.

"Mat oldunuz, kardeşim" diye belirtti Juan yapmacık bir neşeyle.

Atahualpa kendi şahını aldı, satranç tahtasının üzerinde kaldırdı. Sanki onu ilk defa görüyormuşçasına parmaklarının arasında çevirdi.

"Bu büyük bir şah" dedi, "Güçlü birlikleri var... Ama buna rağmen çok ciddi suçlar işlemiş olsa gerek..."

Sert bir hareketle taşı satranç tahtasının kenarında parçaladı. Kafa bir zar gibi dönerek yere düştü. Kimse onu eline almaya cesaret edemedi.

Sessizlik geri geldi. Don Francisco Pizarro yanında duran eldivenini aldı, parmaklarını oynatarak giydi.

"Büyük bir şah ama kötü bir oyun" diye içini çekti. "Yapabileceğim hiçbir şey yok."

"Bundan emin misin?"

Soru bir cevap almak için değildi ve zaten cevap da gelmedi. İspanyollar endişeyle gözlerini kırıştırdı, İnka Anamaya'nın elini ararken bazıları bir adım geri gitti. Hepsi Coya Camaquen'm elini sıkan, kırarcasına sıkan o güçlü eli gördü.

75

Bu hareketin ne anlama geldiğini bilmiyorlardı, İnka'nın korktuğunu ve bir kadının desteğine ihtiyaç duyduğunu düşündüler.

Tek Efendi elini bıraktığında, Anamaya kırılan taşla ilerledi ve şahın başını eline aldı. Ellerini üzerine kapadı. Atahualpa hafifçe başını sallayarak gülümsedi.

"Haydi" dedi. Pizarro."

'Beni götürmen gereken yere götür, dostum

76

Cajamarcaj 26 Temmuz 1533, aCacaÇaranCt^

Sebastian ve Gabriel, Anades'in konağına ulaştıklarında kapıyı kapalı buldular. Dili dolaşarak anlamsız kelimeler sayılamaktan başka bir şey yapmayan, duvara yaslanmış sallanan bir sandalyede oturan titrek ağızlı yaşlı bir köle vardı önünde. Bütün gün her sokağı, her sarayı, zengin ya da yoksul her cancha'yı gözden geçirerek şehirde koşuşturmuşlardı.

Onu en sonunda Hint domuzlarının çürük yapraklar yiyerek çıplak çocukların arasında koşup durduğu sefil bir avluda buldular. Dört köle orada sızlanarak ağır tekerlekli bir değirmen taşı çevirmekteydi. Cancha'nın dışında, birkaç yerli hizmetkâr mısır unu çuvallarını bekliyordu.

Sebastian taburede oturan bir adamı işaret etti.

"İşte orada!"

Gabriel ona bakıp tanıyan korku dolu bir çift göz fark etti.

"Evet, işte o" dedi.

Tek bir hareket bile yapmaya vakit bulamayan herifin üzerine aynı anda atladılar. Bu itiş kakış sırasında, Hint domuzları ba-ğırarak kaçtı, çocuklar bağırıştılar. Yerliler ihtiyatla değirmen taşıyı bırakıp sefil bir odanın gölgesine sığındı.

"Seni öldürmek istemiyorum," diye homurdandı Gabriel adamı avludan dışarı iterek.

Önlerinde sıralanmış hizmetkârlar sokağın uçlarına kaçıştılar.

"Ben gidiyorum," dedi Sebastian. "Beni bekliyorlar. Acele et."

Dev Zenci koşarak uzaklaşırken Gabriel köleyi toprak duvara yasladı.

"Adın ne?"

"Adım yok..."

Gün boyunca birikmiş tüm gerginliği, yapılmak üzere olan haksızlığa olan tüm öfkesi sinirlerini bozmuştu. Gabriel bir kılıcın düz kısmı kadar sert elinin tersini yüzüne indirdi. Adamın ağzı bumu kan içinde kaldı.

"Kendi ismini bile bilmiyorsun artık, ha? Bildiğini unutup görmediğini hatırlamak için sana kaç tupus ödendi? Kaç?"

Adamın bakışında Sebastian'ın sabahki alaycılığını gördü: "Seninle benim aramda bir deniz var..." Utanç ve yorgunluk, öfkesinin ortaya çıktığı hızla kollarını kilitledi. Bıraktığı adam kan ter içinde yere çöktü.

"Adın ne?"

Kuşku dolu gözler, artık sadece korkuyu gören gözler ona doğru kalktı. Gabriel eğildi ve beklenmedik bir yumuşaklıkla köleyi omuzlarından tuttu.

"Korkma, artık sana vurmayacağım."

Yere, çöplerin arasına, adamın yanına oturdu. Çizmelerinin ucunu kemiren Hint domuzuna aldırış etmedi. Bir açıklıktan gö-melmiş iki kadını seçti. Uzakta, meltemle yankılanan boruların uğursuz sesi duyuluyordu.

"Anlat," diye ısrar etti, "Sahibin senden ne istedi?"

"Hiçbir şey söylememem lazım," diye mırıldandı adam alçak sesle.

"Biliyorum. Ama yine de söylemen lazım."

"Yabancı Efendi eğer olanları onun istediği gibi anlatmazsam hepimizin öleceğini bildirdi. Efendimizin memnun olacağını ve hepimizin hayatını başışlayacağını söyledi. Bana altın bir iğne verdi."

"Asker falan görmedin, inka'nın savaşçıları görmedin."

Adam cevap vermeden ayaklarını yere sürttü. Bir Hint domuzunu yakalayıp hafifçe fırlattı ve tekrar başını salladı.

78

"Eğer şimdi seni Vali'nin önüne çıkarırsam ne dersin?"

"Eğer doğruyu söylersem arkamı döndüğüm anda beni öldürürler."

"Hayır" diye güven verdi Gabriel doğrulup üzerindeki tozları temizleyerek. "Sana söz veririm ki eğer doğruyu söylersen seni öldürmezler."

Atahuallpa'nın sarayı ve meydanın ortasında dikilmiş olan infaz direğinin arasında bir asker kordonu kalabalığın arasında yol açıyordu. Tek Efendi, zincirlenmiş, kafası çıplak çıktığında, Yerliler sarhoşlar gibi bağırarak kendilerini yerlere attılar. Meydanın etrafında, miğferleriyle, elleri kılıçlarının üzerinde süvariler pusu kurmuş bekliyorlardı.

Atahuallpa'nın çevresinde rahip Valverde, tercüman Felipillo ve bir ispanyol yüzbaşı vardı.

Anamaya birkaç adım arkalarından onları izliyordu. Inka ona doğru döndü.

"Babama kavuşuncaya kadar yanımda kal" diye buyurdu.

Anamaya boğazı düğümlemiş, cevap veremeyerek başını salladı.

"Sor bakalım onlara" dedi Atahuallpa sakince Felipillo'ya, "Beni neden öldüreceklermiş."

Tercüman şaşırıldı. Anamaya'nın duymamasını umut ederek sessizce yüzbaşına ve rahibe:

"Inka ölmek için biraz daha altın verip veremeyeceğini soruyor" dedi.

Bu, tercümanın Tek Efendinin sözlerini ilk saptırışı değildi. Anamaya tam karşı çıkacakken Atahuallpa sorusunun cevabını beklemeksizin, tüm kalabalığın onu duyabileceği kadar yüksek bir sesle:

"Yabancılar beni ele geçirdiğinizden beri olabildiğince size altın, gümüş, değerli taşlar vermekten başka ne yaptım?" dedi. "Kadınlarım, hizmetkârlarım, oğullarım size hizmet ve itaat etmekten başka ne yaptılar? Ordularımızın size doğru ilerlediğini

79

ileri sürüyorsunuz... Beni zincirleyip tutsak ettiniz. Güçlü Chal-kuchimac'a işkence yapıyorsunuz. Size arzu ettiğiniz her şey verilmedi mi? Şimdi artık varlığımdan sıkıldınız. Hayatımı almak istiyorsunuz. Alın. Tek alacağınız, bu Dünya'daki varlığımdır. Ben Tahuantinsuyu'nun Tek Efendisiyim ve Öteki Dünya'ya yolculuğumu kimse engelleyemez. Mevsimler önce, Babam Güneş altın tohumunu benim doğumum için bu dağlara attı. Anam Ay

güçlü ve kuvvetli olmam için gümüş sütünü ağzıma akıttı. Sonunda inti'ye döndüğüm zaman sadece sevinç ve huzura kavuşacağım."

Sustuğunda meydana ağır bir acı uğultusu aldı. Erkeklerin yanaklarından gözyaşları akıp parlıyordu. İnka'nın katılığı ve duyarsızlığından yakınanlar bile acıyla eğildiler. Güneş bulutları yırtar gibi, inka'nın yürekliliği ve acısı onlarınki oldu. Dört Bucak İm-paratorluğu'nun erkek ve kadınları olma güçsüzlüğünü onunla birlikte yaşadılar, Yabancıların yarattığı büyük yıkım rüzgarına onunla birlikte katlandılar.

İki adam kollarından tutup onu sedir direğine sıkıca bağladı. Anamaya bir önceki gün Atahuallpa'nın boynuna hamutu geçiren Gabriei'in arkadaşı olan o siyah derili adamı tanıdı. Gözlerini aradı ve bakışında yalnızca sonsuz bir boyun eğiş okudu.

"Vali, dostum Pizarro, nerede?" diye sordu Atahuallpa. "Onunla konuşmak istiyorum."

Peder Vicente Valverde içini çekerek yüzbaşidan don Fran-cisco'yu bulup getirmesini rica etti. İşte o zaman bağrışlar kalabalığı susturdu. Anamaya arkasını döndüğünde asker kordonunu yararak arkasında bir yerli getiren Gabriel'i gördü.

"Vali nerede?" diye bağırdı. "Kanıtım elimde! Benden istediği kanıtı getirdim! Yerli ordusu falan yok, İnka suçsuz!"

Bir anlık şaşkınlığın ardından Vaiverde onu sıkıntıyla yanıtladı:

"Ne istiyorsunuz Vali'den?"

"Peder Vincente, inka'nın bir suçu yok!"

"Nede suçu yok? Tanrının isteğine karşı gelmede mi, hiç sanmıyorum! Arkadaşım, eğer bu yaratığa bir yararı dokuna-caksa, deli gibi bağırıp çağıracağınıza onun için dua edebilirsiniz."

80

Gabriel yanında titreyen adamı göstererek haykırdı:

"Peder Vincente, inka'ya Tanrı yüzünden değil de, ordularıyla bizi yok etmek istediği bahanesiyle öldüreceğimizi size hatırlatmak isterim. Buradaki adamsa Anades'in emrine uyup yalan söyledi. Elli fersah çevremizde tek bir yerli savaşçı bile yok! Bu sizin için hiçbir şey ifade etmiyor mu?"

Rahip sessiz kaldı.

"İsa aşkına, peder Vincente, bana cevap verin!"

Ama Valverde'nin cevap vermesine gerek kalmadı. Bir bağrış dikkatlerini çekti:

"Beyler! Beyler! Don Francisco'yu hiçbir yerde bulamıyoruz! Kimse nerede olduğunu bilmiyor..."

"Gördünüz mü, diye fısıldadı Valverde, işleri daha fazla zorlaştırmaya hiç gerek yok."

Şaşkına dönmüş olan Gabriel inka'ya hâlâ söylenenleri tercüme etmekte olan Felipillo'ya döndü. Anamaya'ya bir göz attığında, onun da dudaklarının fısıldadığını gördü. Atahuallpa pek şaşırmadan Gabriel'in bakışını aradı. Eliyle yaptığı bir hareketle Felipillo'yu susturup doğrudan ona seslendi:

"Vali'ye hâlâ dostu olduğumun ve çocuklarımı ona emanet ettiğimin söylenmesi gerek."

Gabriel'in bir tepki göstermesine vakit kalmadan hacını yukarı kaldırmış Valverde aralarına girdi:

"Çocuklarını unut İnka!" diye haykırdı. "Kadınlarını unut! Tanrıyı düşün, Tanrının yüzünü düşün ve bir Hristiyan olarak öl."

"Çocuklarım küçük, kalabalık ve çok küçük" diye ısrar etti Atahuallpa, rahibin omzunun üstünden Gabriel'in gözlerini arayarak.

"Tanrı bu dünyada yaptığın taşkınlıklar için ölmeni istedi. Bütün bunlardan pişmanlık duyman gerek, o zaman Tanrı seni affeder."

"Çocuklarım çok zayıf, korunmaya ihtiyaçları var... Gabriel Atahuallpa'nın sesini duyuyor ama rahibin havaya kalkmış olan kolları yüzünü saklıyordu. Birdenbire, Anamaya'nın bakışlarının ağırlığını ellerini göğsüne dayıyormuş gibi üzerinde hissetti. O

81

zaman Valverde'nin vaazıyla aynı anda yüksek sesle quechua dilinde:

"Hiç korkun olmasın, Tek Efendi, çocukların için Vali'yle konuşurum" dedi.

Valverde elindeki haçla tehditkar bir hareketle, yanakları kıpkırmızı, hızla arkasına döndü:

"Yeter! Susun!"

Arkasında, Atahuallpa'nın yüzünde neredeyse bir gülümseme vardı.

"Yakılmayabilir miyim?" diye sordu usulca.

"Karar yakılmanı öngörüyor" diye homurdandı Valverde bir solukta. "Tabii eğer Kadiri Mutlak Tanrı'nın isteğini kabul edip ölecek olursan durum değişir."

"Neden?"

"Çünkü Tanrı seni affedecektir. Bağışlanmış olacaksın."

Atahuallpa gözlerini Valverde'ninkilerden ayırdı. Bir müddet kalabalığı her yüzü hafızasına kazımak istercesine inceledi. Sonra aniden haykırdı.

"Tahuantinsuyu halkı, öleceğim!"

Kalabalığın arasından bir uğultu, borazanlarınkinden daha derin bir ses, davullarınkinden daha sağırlaştırıcı bir gürültü yükseldi.

"Sizi nihayet Babama ulaşmak üzere terk edeceğim! Öteki Dünya'dan uzun yolculuğuma başlayacağım. Daha önce bir kere yaptığım gibi size doğru yılan şeklinde geri geleceğim. Yabancılar onlar gibi Hristiyan olmazsam beni yakacaklarını söylüyorlar, Tanrıların gücüne boyun eğmemi istiyorlar."

Kalabalık sessizleşti. Onu hapseden bağlara rağmen Atahuallpa'nın göğsü kalktı.

"Tahuantinsuyu halkı, beni Babama götürebilmesi için vücudumun kül olmaması gerek. O yüzden söylediklerini yapacağım. Ama şunu unutmayın: Ben Inti'nin Oğluyum."

Son sözcükleri öylesine gurur doluydu ki, kalabalık birden bağırmaya başladı.

82

"Öylesin, Tek Efendi!"

"Ben Güneş'in Oğluyum!"

"Öylesin, Tek Efendi!"

O zaman, Atahuallpa bağrıışlar, gözyaşları, çağrılarının ortasında Valverde'nin onu vaftiz etmesine kayıtsızlıkla izin verdi.

Anamaya gözlerini kapadı. Hatırladı. Tek Efendinin kaçmasına yardım ettiği ve nöbetçilerin hayretler içinde zindanında bir yılan derisi bulduğu o günü hatırladı. Büyük Katliamın sabahında kalabalığa tam tamına aynı kelimelerle hitap ettiğini hatırladı.

Dağların zirveleri kızarıırken akşamın gölgesi büyük vadiyi karartmaktaydı bile. Orada burada meşaleler yanmaktaydı. Gab-riel ilerleyip Anamaya'nın vücudunu kollarının arasına almak isterdi. Oraya kadar sürüklediği yerli onu şaşkın bakışlarla inceliyordu. Yerliye kalabalığa karışmasını işaret etti. Başını kaldırdığında Sebastian'ın bakışını fark etti. istemeyerek, bu hareketin ne anlama geldiğini pek de bilmeksizin başını salladı.

Tuhaf bir yumuşaklıkla, Sebastian deri bağı inka'nın boynuna doladı, iki ipi toyakonun deliğine geçirdi. Fındık kırmaya yarayan ahşap vidalara benzer bir vidayı bileğiyle bir kez çevirdi, bağ Atahuallpa'nın etine gömüldü.

Kalabalıktan yükselen uğultu sağır edici hale gelmiş, gökyüzüyle birleşmişti.

Bir bilek hareketiyle Sebastian bir kez daha çevirdi. Tek Efendinin esmer teni bağın baskısı altında bembeyaz oldu. Ağzı sessizce açılırken hançeresi atıyordu. Güzel hatlı dudakları acıyla gerildi.

Anamaya gözlerini açtı, son bir bakışında erimek istercesine onları Atahuallpa'nın kanlı gözlerine dikti. Kalabalık bağırmaya devam ederken Valverde şiddetle tilavet ediyordu.

Anamaya Gabriel'in verdiği emri neredeyse duymadı.

"Daha sıkı, Sebastian, daha çabuk!"

İri yarı siyahî, bu kez toyakayı tüm vücuduyla çeviriyor gibiydi. Bir çatırtı gürültüyü yırttı. Tek Efendinin omurgası kırılmıştı. Gözleri kimsenin göremediği şeye kilitlendi.

83

Gabriel Anamaya'nın omuzlarının omuzlarına ve kalçalarının kalçalarına yakın olduğunu fark etti. Elinin tersinin kendininkine değdiğini hissetti. Anamaya fısıldadı:

"Kimse olmasa gerekene karşı gelemes, sen bile."

Kadınların bağrıışları git gide kararan gökyüzüne yükseldi. Erkekler giysilerini yırtarak göğüslerini tırmalıyorlardı. Meşalelerin alevleri çıldırmış gibiydi. Anamaya parmaklarını onun bileklerinin üzerine kilitledi.

"Her şey yolunda" dedi.

Sebastian yakmalığın ucunda oturmuştu. Yanakları kıpkırmızıydı ama ateşten ölecekmiş gibi omuzları titriyordu.

84

Cajamarca 26 Temmuz 1533 gecesi

Ay ana Üuilla'nın, aydınlatmadığı gecelerden biriydi. Tek Efendi Atahuallpa'nın sarayı hiçbir zaman son bulmayacak bir karanlığa bürünmüştü.

En büyük odalardan en küçüklerine kadar, avlularda ve kilerlerde, her yerde gece iniltiyle yankılanıyordu. Daha dün, bazı eşler, cariyeler ve hizmetkârlar Yabancılar hizmet etmenin hayalini kuruyordu. İnka'dan yakınılıyordu, sertliği, aldırmaılığı hatırlatılıyordu... Artık, her şey acıdan ibaretti. Çekilen acı için ne kadar kan dökülse azdı.

Anamaya içinde yükselen ateşi hissetti. Avludaki çeşmenin önünde durup ellerini duru suya daldırdı. Yüzünden süzülen damlalar içini ferahlatmadı.

Inguill ona doğru gelip tek kelime söylemeden göğsüne sokuldu.

Anamaya da izin verdi, kızı avuttu. Emirleri ve hainliğiyle annesinin ve kardeşlerinin ölümüne sebep olan kişi için Manco'nun koruduğu Cuzco'dan gelen genç kız da ağlıyordu.

Anamaya onu yavaşça kendinden uzaklaştırdı. Gölgede bir an, gözyaşlarının ıslattığı, küçük bir kuşunkine benzeyen yüzünü inceledi.

"Şimdi bırak beni" diye fısıldadı sevecenlikle. "Yapmam gereken şeyler var..."

Inguill gecenin içinde kayboldu.

Aname^ya Atahuallpa'nın 9enis odasına gitti. Odanın h-
l/i aydınlatmayan ama usulca Öteki Dünya'Va in b%
hiçbir şeyi andıran tek bir meşale yakılıydı. nen bir ev
u-.^sı uyar
hLası uyar

Avaöi r^etal sesi çıkaran bir nesneye Çarptı. Az önce im, iriendi3" hamutt-u bu' Gözle,ri
yavaşça l0?lu9a alıs,Yo?5f'^
zincj mıva ilerledi' İnka'nın sagken Vanın*bulunan ve h> E! röa ' _vok olmuş aücünün
izini tasıvan ne varsa nr^ . , 'â sı-

*: Kır-
taMaSL
^Sn' Vok °'muş 9ücünün izini taWan nevarsa^dl? s'-
CakIS bov^ah ahşap tiana' nasır ör9u masa> devrilmi?? h' m|Z(ya do/
m niş Sat
ISI... v

„Sen<^le geri geldin!"
Bir an^a dehşetli bir korkuya kapıldı.
"İntiP-alla!"
Gen kadının bedeni gölgelerden sıyrıldı. Anamaya qeriv bir a ^ırn att1, ayakl ,nka'nın
sekisine takıldı. ye
"Körler"™™™™

Sesi dostluğuna inandığı ve arkasında kıskançlığın saklandığı
sözleri e ona ihanet ec)en o eski İnti Palla'ninkinden farklıydı.
tatl'"Elimi tut, lütfen."
inti P^"a neredeyse yalvarmaktaydı, bununla birlikte sözleri k uzakl^"x'a ka'an dünyadan
gelir gibiydi. Bir anlık duraksa-
art'nın ardı ndan Anamaya uzatılan eli tuttu. Gecenin dinginliği ve
"l%nera^menbuz9ibiydi-
"Gec^'eri öy|esine vicdan azabı çekiyorum ki. Uykuda ya da nık zir,nim onlardan kurtulmak
için boşuna çabalıyor. Vicdan
uy birrî d^gümleri artlk saY|lamaYacak halegelmiş bir gu/pugi-
b' İnti Pa"a' oksuru9e dönüşerek göğsünüsarsan hafif bir kah-
k3 „R ' hiçbir şeyim ama yine de İnka'nınyatağını paylaştı >«'HaLi bakireler evinde sen ve
ben birlikteyken, başka bir» Qlül urZü- İstediyimi elde ettim. Ve, nasıl olduğunu bilmede züj1
Fyf°nC|iden sonra çok ihanetler oldu ardı ardına gelip Y^ T^.^Ln. İhanetleri intikam ve hayal
kırıklıkları izledi. _ı doldur^ , ifj, inti
m Prpnşes Anamaya'ya yaklaştı, kolu ve omzu ona aey ^
„ r^ tÜm bedeni Öteki Dünya'ya hazırlanıyormuş 9'u' P^ - bir şekilde kuru ve pürüklüydü.
y
80

A sen açıkça görüyordun. Onu elimden aiman-"Bu ihaneti Askerlerin paylaştığı, unutulmuş cariyeler gibi n korkuy°rdu^an korkuyordum. O kadar narin olan ben!" bir kenara atl
Sevinçten yoksun bir gülüş.
Tekrar gu çektiğim şey ya|an söy|erTliş Q| mak değil; Ata-„vicdan aza ,y|a a|datmış 0|mak değil| Vjcdan azabım sen-
Felipül^
hualpa'y .. P-4DÇ kız. Seni hiç kimseyi sevmediğim kadar
sev-
ayranlık dur
dim, ""—"" „rar jrkildi, elini çekti. Ama inti Palla, tırnakları Anamaya te kgdar S|k| tutuyordu
suçlarına bataca1"
-Rana inanıfak istemiyorsun, değil mi? Bana hiç güvenmı-Un değil mi? Artık ağzımdan çıkan hiçbir Şeye inanmıyorsun!"
V°rS"Sana inanıyorum, İnti Palla..."
-Bunu o kadar isterim ki! Anamaya, yaşamımın hiçbir anı acllahuasfye geldiğin gün kadar acı çektiirmedi bana. O gün aklımdan çıkmıyor. Bana ilk defa baktığın o gün. Gözlerin öylesine gizemli, güzel ve derindi ki kıskançlık anında yüreğimi dağladı. Benim hiçbir zaman sahip olamayacağım bir şeye sahiptin... Zamanla bakışlarınla tek istediğinin arkadaşlık Ve sadakat olduğunu anladım. Hayat boyu sürecek bir dostluk. Ama gururum ve korkum bunu anında engelledi. Hayat boyu!... Artık öleceğim. Yüreğimde bu pişmanlıkla öleceğim bu gece."
"Sen benim dostumsun" diye fısıldadı Anamaya.
Ağzından dökülen sözler Anamaya'yı şaşırttı, Yalan değildi. Yitik prensese o anda hediye edebileceği, gc* gerilerde kalmış eski bir duyguyu yüzeye çıkarıyorlardı yalnızca.
ğuktunsanki"anın 9İ' e''nde nareketsiz kaldı- Şimdi daha az so-"ArtıkNkorkmaf" dödü ,fonunda inti Palla daha da alçak bir sesle,
AnamayaadintihpP|i|ShaneYe dönüşŞen odada birbirlerine sarıldılar. ve güçlü hir .-İT a'nın soluğunun sakinleştiğini, bedeninin -/eni „t Dir iradeVle rahatladığını hissetti, virridi bana ,
! • •
Ca9üzelolannrpryardlIT'etmenİlstiyorum" dedizamanında on-M %es.

87

Anamaya Atahuallpa'nın geniş odasına gitti. Odanın dibinde hiçbir şeyi aydınlatmayan ama usulca Öteki Dünya'ya inen bir ev havası uyandıran tek bir meşale yakılıydı.
Ayağı metal sesi çıkaran bir nesneye çarptı. Az önce inka'nın zincirlendiği hamuttu bu. Gözleri yavaşça loşluğa alışıyordu. El yordamıyla ilerledi. İnka'nın sağken yanında bulunan ve hâlâ sıcaklığının, yok olmuş gücünün izini taşıyan ne varsa oradaydı: Kırmızıya boyalı ahşap tiana, hasır örgü masa, devrilmiş satranç tahtası...
"Sen de geri geldin!"
Bir anda dehşetli bir korkuya kapıldı.
"İnti Palla!"
Genç kadının bedeni gölgelerden sıyrıldı. Anamaya geriye doğru bir adım attı, ayağı inka'nın sekisine takıldı.
"Korkma..."
Sesi, dostluğuna inandığı ve arkasında kıskançlığın saklandığı tatlı sözlerle ona ihanet eden o eski inti Palla'ninkinden farklıydı.
"Elimi tut, lütfen."
inti Palla neredeyse yalvarmaktaydı, bununla birlikte sözleri artık uzaklarda kalan bir dünyadan gelir gibiydi. Bir anlık duraksamanın ardından Anamaya uzatılan eli tuttu. Gecenin dinginliği ve nemine rağmen buz gibiydi.
"Geceleri öylesine vicdan azabı çekiyorum ki. Uykuda ya da uyanık, zihnim onlardan kurtulmak için boşuna çabalıyor. Vicdan azabım, düşümleri artık sayılamayacak hale gelmiş bir quipu gibi."
İnti Palla, öksürüğe dönüşerek göğsünü sarsan hafif bir kahkaha attı.
"Ben hiçbir şeyim ama yine de İnka'nın yatağını paylaştım, Üuito'daki bakireler evinde sen ve ben birlikteyken, başka bir arzum yoktu. İstediyimi elde ettim. Ve, nasıl olduğunu bilmeden

Tek Efendiden sonra çok ihanetler oldu ardı ardına gelip yatağımı dolduran, ihanetleri intikam ve hayal kırıklıkları izledi."

Prenses Anamaya'ya yaklaştı, kolu ve omzu ona değdi, inti Palla'nın tüm bedeni Öteki Dünya'ya hazırlanıyormuş gibi, teni garip bir şekilde kuru ve pürtüklüydü.

86

"Bu ihanetleri sen açıkça görüyordun. Onu elimden almandan korkuyordum. Askerlerin paylaştığı, unutulmuş cariyeler gibi bir kenara atılmaktan korkuyordum. O kadar narin olan ben!"

Tekrar güldü. Sevinçten yoksun bir gülüş.

"Vicdan azabı çektiğim şey yalan söylemiş olmak değil, Ata-hualpa'yı Felipillo'yla aldatmış olmak değil... Vicdan azabım sensin, mavi gözlü genç kız. Seni hiç kimseyi sevmediğim kadar sevdim, hayranlık duydum."

Anamaya tekrar irkildi, elini çekti. Ama İnti Palla, tırnakları avuçlarına batacak kadar sıkı tutuyordu.

"Bana inanmak istemiyorsun, değil mi? Bana hiç güvenmiyorsun değil mi? Artık ağzımdan çıkan hiçbir şeye inanmıyorsun!"

"Sana inanıyorum, İnti Palla..."

"Bunu o kadar isterim ki! Anamaya, yaşamımın hiçbir anı acclahuasi'ye geldiğin gün kadar acı çektiirmedi bana. O gün aklımdan çıkmıyor. Bana ilk defa baktığın o gün. Gözlerin öylesine gizemli, güzel ve derindi ki kıskançlık anında yüreğimi dağladı. Benim hiçbir zaman sahip olamayacağım bir şeye sahiptin... Zamanla bakışlarınla tek istediğinin arkadaşlık ve sadakat olduğunu anladım. Hayat boyu sürecek bir dostluk. Ama gururum ve korkum bunu anında engelledi. Hayat boyu!... Artık öleceğim. Yüreğimde bu pişmanlıkla öleceğim bu gece."

"Sen benim dostumsun" diye fısıldadı Anamaya.

Ağzından dökülen sözler Anamaya'yı şaşırttı. Yalan değildi. Yitik prensese o anda hediye edebileceği, çok gerilerde kalmış eski bir duyguyu yüzeye çıkarıyorlardı yalnızca.

İnti Palla'nın eli elinde hareketsiz kaldı. Şimdi daha az soğuktu sanki.

"Ne tuhaf" dedi sonunda inti Palla daha da alçak bir sesle, "Artık korkmuyorum."

iki kadın hapishaneye dönüşen odada birbirlerine sarıldılar. Anamaya, İnti Palla'nın soluğunun sakinleştiğini, bedeninin yeni ve güçlü bir iradeyle rahatladığını hissetti.

"Şimdi, bana yardım etmeni istiyorum" dedi zamanında onca güzel olan prenses.

87

"Evet" dedi Anamaya.

Pizarro'nun başı çıplaktı, giysisinin koluna siyah bir bağ ge-çirilmişti. Gabriel içeri girdiğinde gümüş maşrapasını kaldırdı.

"Ne içtiğini biliyor musun?"

Gabriel cevap vermedi. Öfkesini Anamaya'nın yanında bıkmıştı ama Vali'ye doğru attığı her adımda içinde yeniden yükseliyordu.

"Teşekkür ederim, susamadım" dedi soğukça.

"Tadına bak, oğlum!"

Vali'nin sesi itiraz kabul etmiyordu. Gabriel, uzatılan maş-rapayı alıp dudaklarını ıslattı. Ve içindeki sıvıyı birden tükürdü. Q0n Francisco gülümsemeden başını sallayarak maşrapasını geri aldı.

"Sirke! Bütün hafta bundan içeceğim, benimle birlikte Tek-qEZ Almagro ve diğerleri de!"

"Don Francisco, eğer sanıyorsanız ki bu... Soto!"

Soto şapkası hâlâ başında, arkasında birkaç adam, ağır adımca odaya girdi. Yüzbaşının yüzünde kötü günlerin ifadesi vardı. Gözleri yorgun, sakalları tozlu giysileri kadar keçeleşmişti. Daha ağZını açmadan, Gabriel işiteceklerini biliyordu:

"Hiçbir şey! Hiçbir şey, don Francisco! Ne bir yerli savaşına kıcı, ne bir birlik, ne bir alay.

Güney yönünde yüz fersah çev-ternizde, size söylüyorum, hiçbir şey yok! Yollar elimin tersi ka-^r boş, tek bir inka ordusu yok... Gördüğümüz yegane silah, köylülerin elleri! İşte böyle, hiçbir şey... Size saçmalıklar anlatılmış!"

Pizarro için çekti. Gözlerini yere dikmiş, maşrapasındaki sir-l^yi çevirip duruyordu.

"Kandırıldım!"

Soto Gabriel'e döndü, yorgunluk sesini sertleştiriyordu.

"Burada neler oluyor? Bana inka'nın öldüğü söylendi? Şeh-rjn içinden geçerken her yerde kanı donduran bağrıışlar duy-

dum!"

88

Gabriel ürperdi. Sanki günlerdir at sırtında olan kendisiymiş gibi, bütün kasları ağır içindeydi. "Boğularak öldürüldü" diye homurdandı.

"Boğularak mı öldürüldü? Yargılanmadan mı?"

"Yargılanarak."

"Ama ben yoldaydım..."

Yüzbaşının dudakları titredi. Sustu. Anlamıştı.

"Demek öyle. Almagro davayı kazandı ha."

Alnını bir an öne eğdi ve sinek konmuş gibi başını salladı.

"Vali" diye yeniden söze girdi ağır ve ciddi. "İnka'nın varlığının Cuzco seferinde tehlike yaratabileceği doğru, ama idamdan başka çareler de vardı... Yerli Efendinin ölümü beni üzdü. Bu iyi bir şey değil. Ne sizin için ne de bizim için."

"Daha her şeyi bilmiyorsun" diye düşündü Gabriel. Hamutun görüntüsü gözünün önünden gitmiyordu.

Pizarro bir an Soto'nun gözünün içine bakıp boş maşrapasını doldurdu, istifini bozmadan maşrapayı dudaklarına götürdü.

"Ben de üzgünüm, Hernando."

Pizarro'nun sesinde saygı telkin eden bir ağırbaşlılık ve hüznü vardı. Soto bir bakış arayarak, bir söz daha bekleyerek ona sessizce baktı. Bu söz bir türlü gelmedi. Şapkasını başına geçirdi, adamlarının önünden yürüyerek çıktı.

"Anlat bana" dedi o zaman don Francisco Gabriel'e. "Bana nasıl öldüğünü anlat."

Hâlâ sarayın arkasındaki küçük bir odadaydılar. Etraflarını çevreleyen yığılmış ıvın/cus'ların şekilleri, dokumaları, kumaşları ve renkleri olağanüstüydü. Nesiller boyunca Tek Efendileri giydirecek kadar çoktular.

Ambarda agave halatı bulamadılar, inti Palla İspanyolların atlarını bağladığı o uzun deri kayışlardan birini çaldı. Gülümseyerek Anamaya'ya uzattı.

89

"Tek Efendi Atahuallpa buna benzer bir bağla öldü."

Anamaya ellerini inti Palla'nın boynunun etrafında gezdirdi. Kayışa çevik bir hareketle sağlam ve hareketli bir ilmek attı. Erkeklerin arzularını körükleyen bal rengi ince ve esnek teninde ilmek neredeyse güzel bir çeşit kolye gibi durdu.

Prese baktı. İnti Palla başıyla onayladı.

"Eğer koparsa" dedi, "İnka'nın gömlekleri üzerine düşerim ve son gecesini geçirdiği cariyeye olduğumu hayal ederim."

iki sandalyeyi üst üste koydu ve çevikçe bu sallanan istifin üzerine çıktı. Halatı saman sapı damı taşıyan ince çarpmanın ana direğine ustaca bağladı.

"Şimdi beni yalnız bırak."

Anamaya arkasına bakmadan dışarıya çıktı.

Avluya ulaştığında, tahta sandalyelerin boğuk bir sesle yere çarpmasını işitti.

İnti Palla'nın Öteki Dünya'ya yolculuk zamanı geldiğinde çıkardığı tek ses bu oldu.

Anamaya adımlarını yavaşlatmadan hâlâ akan çeşmeden su içmeye gitti.

O gece, Atahuallpa'nın sarayında, Cajamarca'nın canchas'la-rında, acllahuasi'de onlarca kadın inka'yı takip etmek için öldü.

Yargı hükümlerine uymak için, yakmalığın yine de biraz yakılması gerekti. Daha sonra yakıldığını söyleyebilmek için, biraz alev İnka'nın giysilerini, bedeni ve saçlarını yaladı. Gabriel Vali'nin konağını terk ettiği sırada bu görüntünün kötü kokusu havaya yayılmaktaydı. Çığlık ve haykırıları boğan vadinin havası şimdiden solunamaz haldeydi.

Meydanın ortasındaki infaz direği hâlâ dikili duruyordu. Atahuallpa'nın cesedi bütün bir halkın iniltilerine bürünmüş gecenin şehidi yerli bir isa gibi hâlâ direkte asılıydı. Ölümünün yaydığı acı dinmek bilmiyordu. Bir ok gibi ağır ağır ilerliyor, yürekleri en derinden yaralıyor, kırıyordu.

90

Gabriel, çenesi kilitlenmiş, kalabalığın arasından geçti. Genelde tasasız görünümlü yüzler gözyaşlarıyla ıslanıyordu. Akşam boyunca sinirleri yay gibi gergin ispanyollar meydanı birkaç kez boşaltmaya çalışmışlardı ama bu imkansızdı. Kadın erkek bütün yerliler, çizme ve mızrak darbelerini, korku ve acıyı umursamaksızın ölü bedenler gibi tozlu toprağın üzerine uzanmıştı. Kimileri at nallarının onları ezmesine, kafalarını parçalamasına izin veriyordu.

Uzakta, şehri çevreleyen tepelerden ya da daha da ötelerdeki yüksek ve uzak dağlardan, Dört Bucak imparatorluğunun yüreğinin çarptığı yerden, borular ve davullar, şimşeklerle fırtınanın yıldırımları yankılanıyordu. Gökyüzünde, yıldızlar sonsuzluk ırmaklarında usulca hareket ediyordu.

inka tanrılarının soluğu gecenin içinde ilerliyordu.

Gabriel, yakmalığa ulaştığında, bugüne kadar kimse için yapmadığı şeyi yaptı. Sessizce ellerini birleştirerek inka'nın bedeni önünde diz çöktü. Enkizisyon zindanlarında yattığından beri bir daha asla dua etmemeye söz vermiş olan o, sözcükler ve arkalarındaki tutkuyu bunca kolay bulmuş olduğuna şaşırıyordu.

"Geleceğini biliyordum."

Fısıltıdan ibaretti işittiği ama sesi ve lehçeyi hemen tanıdı. Arkasını dönmedi. Yüreği çarparak, gözleri kapalı, sevdiği kızın varlığını seçti.

"Onu öldürmemeleri için elimden geleni yaptım" diye mırıldandı.

Kötü koku kesildi, onun kokusunu soludu, o kadar yakının-daydı ki kollarıyla onu sardı.

Anamaya, eliyle usulca ağzını kapadı.

"Biliyorum."

"Kanıt elimdeydi. Soto geri döndü... Vali nihayet ikna oldu. Ama artık bunun bir anlamı kalmadı. Çok geç."

Anamaya ona yavaşça sarıldı, Gabriel'in koluna yaslanan göğsü titriyordu.

"Hayır. Ne çok erken, ne de geç. Olması gerektiği zaman oldu. Sana daha önce söylemiştim.

Her şey yolunda. Tek Efendi şimdi olması gereken yerde. Sen yapman gerekeni yaptın.

Kahramanlarımızın yaptığı gibi, taştan askerlerin arasında yaşayan bir savaşçı gibi..."

91

"Taştan mı?"

Sakin ve dingin, başını salladı.

Gecenin içinde birlikteydiler. Solukları aynı hıza ulaştı. Yaşadıkları dehşete rağmen, duyduğu isteğin şiddeti onu şaşırttı. Biraz utanarak, Anamaya'nın ince, çevik parmakları gömleğinin altında gezinirken sertleştiğini hissetti. Omzunun üzerindeki puma lekesiyle bir bütün oluşturdular.

"Bilmen gerek bazı şeyler var" diye fısıldadı. "Omzundaki şu leke. İlk gece öptüğüm leke..."

Okşaması çok hoştu, yumuşaklığı tüm bedenini sardı.

"Hatırlıyorum."

"Dağlarımızda yaşayan bir hayvanı simgeleyen, Atalarımızın kuvvetini ve iradesini taşıyan, taptığımız güçlü ve gizemli bir hayvan."

"Puma mı?"

"Evet, Güçlü Efendi puma. Mevsimler evvel, çok uzun zaman önce, daha ben titrek, küçük bir kızken, bir gece, inka Hu-ayna Capac beni yanına çağırttı. Bana İmparatorluğunun geçmişteki sırlarını verdi, gelecektekileri de..."

Anamaya'nın sesi ağzı ve eli kadar yumuşak ve tatlıydı. Gabriel, Anamaya ona nasıl Coya Camaquen olup Büyük Kralın mumyasını Kutsal ikizinin karısı olduğunu anlatırken zorlanıp şaşkınlıksız kendini bıraktı. Kutsal İkize nasıl eşlik ettiğini, sonra onu kaybettiğini ve kutsal taş labirent huaca'da nasıl onu yeniden bulduğunu anlattı.

"İşte karanlığın ve dehşetin ortasında seni ilk kez orada gördüm. Sen, ışık saçan gözleri olan, tırnakları dehşet saçan, bir sıçrayışla dağları aşan pumaydın... Beni parçalayıp yiyip yemeyeceğini bilmiyordum... Ve Huayna Capac'ın bana hitap eden sözlerini duydum:

Puma'yagüven..."

Gabriel Anamaya'nın her sözcüğünü anladığından emin değildi. Kelimeler zihnini gece kuşları gibi aşırıyordu, ve rüyalarında tekrar ortaya çıkacaklardı.

"Seni karşımda gördüğümde ve pumayı omzunda, bana u-laştığını bildim. Nereden gelip nereye döneceğini..."

92

Gözlerini Atahualpa'nın ölü bedenine doğru kaldırdı.

"Burada da bir hayat var, ama başka yerlerde, birçok dünyada başkaları da var... Bu dünyadan Öteki Dünya'ya ve Öteki Dünya'dan Yukarıdaki Dünya'ya, yani en güzel ve en kusursuzu-na yolculuk ediyoruz... Geri geliyoruz, ve yepyeni bir görünüm kazanıyoruz..."

"Sen de mi? Anamaya, sen de mi bu... yolculuğu yaptın?"

Anamaya cevap vermedi. Mavi gözlerini onunkilere çevirdi ve gülümsemesi o göl rengi, gök rengi, gece rengi gözlerini daha da büyüttü. Gabriel hiçbir zaman geri dönmek istemeyeceğini şimdiden bildiği bir yolculuk için güvenle bıraktı kendini bu gözlere.

93

*5

9

^uayfmash SıracCağCan, \$<EkİmI533

"Dikkat!"

Çağrı Gabriel'in bulunduğu yerin yukarılarından gelmişti. İçgüdüyle başını kalkanının altına eğerek kaya duvarına ittiği atının dizginini gerdi. Kaya parçaları mermi gibi dar vadiye döküldü, birkaç dev kütle gülle sesiyle aşağı yuvarlandı. Onlar nefeslerini tutarlarken taşların döşeme taşları ve kalkanların demir şeritleriyle çarpışması tokmak vuruşları gibi yankılandı. Birkaç çakıl taşı kiş-neyen atların üzerine sıçradı. Derken sesler kesildi.

Candia ile Sebastian'ın uzun vücutları neredeyse aynı anda doğruldu. Gabriel'in yaptığı gibi, kalkanlarını bırakıp gözlerini bayırın tepesine doğru kaldırdılar.

Heyelan, derbenti hâlâ saklamakta olan çıkıntının hemen üzerinde meydana gelmiş olsa gerekti. Gabriel, tedirgin, onları takip eden taşıyıcılara doğru döndü. Ama herkes elinden geldiğince sığınmış, sadece birkaç balya yırtılmıştı.

"Lanet olası toparlar!" diye homurdandı Grek. "Ve ne dediğimi biliyorum ben!"

Candia'nın gözleri parlıyordu. Üç arkadaş o an aynı şeyi düşündüler: Heyelan bir tesadüf müydü yoksa ona Quizquiz ve Guaypar'ın orduları mı yol açmıştı?

Doğrusu, bulundukları yerden bunu bilmek imkânsızdı.

"Bu sabahtan beri üçüncü" dedi. Sebastian alaycı bir şekilde yüzünü buruşturarak. "Bu sonuncusunu onlar yapmadı, onlar için çalışan bir tanrıları var!..."

Candia boşlukta yiten bir küfür savurdu.

"Yola devam" diye emretti Gabriel dizginiyle doru atının sağrısına vurarak. "Burada donmaya hiç gerek yok."

Alay arkalarında bir toz bulutu kaldırarak sıradağın tüm yamacı boyunca uzayıp gidiyordu.

Sanki bütün bir halk ilerlemekteydi. Dört yüz askeri yöneten Vali, Soto ve don Diego Almagro, binlerce yerliden, Canarisli müttefik birliklerinden, sahil savaşçılarından, Yabancıların bu yeni ve görkemli gücüne gerekirse zorla katılan yerel küçük efendilerin hizmetkârlarından oluşan birlik içinde kaybolup gitmişti.

Ama bulutlar alçalmış, hava fırtınalı, soğuk ve nemliydi. Dağ ölümcül engeller gibi zirvelerini ve derbentlerini önlerine dikmişti. Sis ve dondurucu havaya gömülerek gitgide yükseliyordu.

Öksürük ve iniltilerden, bağış ve küfürlerden oluşan bir konser nalların aralıklı tıkırtısına karışıyordu.

Vali don Francisco Pizarro'yu çevreleyen topluluğun hemen arkasında, neredeyse sıranın ortasında Chalkuchimac'ın tahtirevanı bulunuyordu. Süsleyen tüylerin renklerinin çeşitliliğinden, ışık az olduğu halde tahtirevanı seçmek mümkündü. Sabahın ilk adımlarından akşam yorgunluğuna kadar beş saatte bir değişen ıspanyol bir piyade çift tarafından çevrelenmekteydi. İşkenceler inka generalini zayıflatmıştı ama yerli savaşçıların gözünde yürekliliğinin efsanesi gücünü yitirmemişti. Vali ve adamlarının onu kurtarmayı amaçlayan bir saldırıdan korkmadıkları gün yoktu.

m

Başkente giden kral yolu dik ve kaygan bayırın üzerinde araları giderek kapanan dolambaçlar oluşturmuyordu. Süvariler körük gibi inleyerek soluk alan atlarını dinlendirmek için üzerlerinden ineli uzun zaman olmuştur.

Sis görünmeyen esintilere göre kah parçalanıyor kah yoğunlaşıyordu. Kimi zaman, bir derbende yaklaşıp gökyüzünün maviliği okyanusunki kadar derinleştğinde güneşin güçlü ışığı Gabriel'in gözlerini kamaştırıyordu.

98

Keşfettiği dünya yeryüzüne ait değil gibiydi. Bayırlar yağmurların yıkadığı, deli rüzgarların süpürdüğü esnek ve çıplak dalgalı bir araziye bırakıyordu yerlerini. Kayaların tozu dona çekmiş kısa, sarı otları kaplıyordu. Tek bir çalı, bitki ya da ağaç yetişmiyordu. Sadece arada bir büyük siyah bir kaya kırmızı topraktan çıban gibi yükseliyordu. Bu dünya artık insanlara ait değildi. Onu kazasız belasız aşmak sadece şansa bağlıydı.

Neredeyse soluk alınamıyordu burada. Cajamarca'nın eritilen tüm altını çizmelerin tabanlarına yapışmıştı sanki, her adım daha da ağırlaşır gibiydi.

Gabriel'in son gecesi uzun bir kâbus olmuştu. Boğulduğundan emin, ağzı açık, donmuş ve terler içinde belki yirmi kez uyanmıştı. Ölmekte olan bir hayvan gibi örtüsünün altında inleyerek, yirmi kere hava alamadan yürüdüğünü görmüştü rüyasında. Yirmi kere, aynı korkuya kapılmış arkadaşlarının çevresini saran iniltilerini duymuştu.

Uyandığında hemen hiçbir şey yemedi. Akşam üstü devam edecek gücü bulamayacağı ve yolda kalacağı düşüncesini yasakladı kendine. Adımlarını yüzer yüzer, sonra onar onar saydı. Artık atacak gücü nereden bulduğuna şaşırarak bir bir sayıyordu adımlarını.

Doru atının ayağı yoldaki döşeme taşlarının birinden kaydığında, dizgin onu sürükledi ve dengesini kaybeden kendisi oldu. Bacaklarının gücüne kavuşması için eyerin ön kısmına tutunması gerekti.

Her çabayla biraz daha yoruluyordu. Ama gayreti arada bir içini uyuşturucu gibi saran uyuşukluktan kurtulmasını da sağlıyordu.

Ağızına bağladığı mavi atkısına rağmen yüzü donmaya başladı. Eldivenlerinin kalın derisinin içinde parmaklarını artık hissetmiyordu. Bununla birlikte, dondurucu bir ter böbreklerini ıslatmaktaydı. Şakakları görüşünü puslandıran bir gürültüyle zonklu-yordu. Boğazı ateşten yanıyordu.

Anamaya'nın öğütleri zihninden geri kalandaki dönüp duruyordu: "Durma, sakın durma, dayanamasan bile, durursan dinlene-mez, daha da hızlı tükenirsin! Yorulduğun zaman" diye eklemişti onu okşayarak, sana vereceğim şeyi yavaşça çiğne..."

99

Evet, vermişti de... Neden daha önce düşünmemişti ki?

Uyuşmuş parmakları anlaşılmaz bir yavaşlıkla Anamaya'nın kayışını omzuna taktığı chuspa'y\, örgü keseyi arayıp açtı. Kırığı yüne yapışmıştı, içinden birkaç yeşil yaprak çıkardı ve düşünmeden ağızına attı. Tatsız, biraz acıydı, az daha tükürecekti. Çiğnemeye koyuldu. Hafiflediğini hissetti, baş ağrısı yavaşça kayboldu.

Yolun kenarında yer yer, artık aşına olduğu ve büyüyle bağlantılı o duvarcılık sanatıyla bir araya getirilmiş taşlardan oluşan, en az otuz ayak yüksekliğinde bir duvar vardı. Atı onun kaygısını hissetmiş gibi bir kez daha duraksadı. Uçurum gözüne birden tehlikeli derecede yakın göründü. Gabriel elinde olmadan söylendi: "Neden Cehennemin orta yerine böyle bir duvar örerler ki sanki?" Buna rağmen, olaylara böyle bakması bir şekilde rahatlamasını sağladı ve yüzünü kamçılaman dolu tanelerini neredeyse umursamaz oldu.

Duvarın arkasında, üzerinden sonunda derbentin görüldüğü bir dolambaç vardı. Gabriel zar zor ilerleyen sıraya doğru döndü. Ayakları kayıp düşen atları, zorlanan taşıyıcıları, giysileri içine büzülen adamları iliklerine kadar ıslatan o dondurucu yağmuru gördü. Bazen hasta bir adam, yorgunluktan ya da mide bulantısından yolun ortasında yığılıp kalıyor, sırayı yavaşlatıyordu. "Gördün mü?"

Gabriel Sebastian'ın bir ruh gibi ortaya çıkan gülümsemesini gördü. Gözlerini tekrar derbente doğru kaldırdı. İki kocaman koyu kütle devlerin işlediği bir kapı gibi geçiti belirliyordu.

Onaylayarak o da gülümsedi. Her inışı daha uzun bir çıkış izliyordu, her seferinde anlamsız bir şekilde bunun sonuncusu olmasını ummaktan kendini alamıyordu.

Birkaç hafta evvel, Cajamarca'dan ayrıldıklarında Pizarro yanlıları ile Almagro yanlıları arasındaki gerginlik doruğa ulaşmıştı. Vali mareşali Kralın üzüleceği haksız idamdan sorumlu tutuyordu; Almagro altın dağılımında kendisi ve yandaşlarının uğradığı ihanete öfkeliydi... Sonsuza yükselen dağlar, kıyısından ilerledikleri uçurumlar, uçuşan taşlar, her şeyi gömen kar ve yükselen sessiz tedirginlikte, artık ikisinin de taraftarı kalmamıştı. Zengin ya da yoksul yoktu artık, sadece yaşam mücadelesi veren insanlar vardı.

100

Oluşuveren bir açıklıktan Gabriel gökyüzünün aydınlandığını, süt beyazı örtüsünün yırtılıp pırıl pırıl rahatlatıcı bir açık mavinin belirdiğini gördü. Bu ışıklı alanda, uçları parmaklara benzeyen kanatlarıyla siyah bir kuş, bir kondor sonsuz bir güç ve özgürlük izlenimi yaratarak havada süzülüp dans ediyordu. Çok güzeldi ama Gabriel yine de Huayllas köprüsündeki saldırıyı, yere atılan taşıyıcıları, Hernando'yla düellosunu anımsamadan edemiyordu.

Yorgunluk ve soğuğu bir an unuttu.

Derken, gökyüzü açıldığı hızda kapandı ve dondurucu rüzgar giderek irileşen kar tanelerini getirdi. Gözlerini ancak arada bir açıp kapatabiliyor, rüzgarın ve çabanın kamburlaştırdığı önündeki bedeni görüyordu. Güçlerin tükendiği, yalnızlığın doruğunda oldu o anda, tuhaf bir şekilde kollarını ve ayaklarını ısıtıp korkusunu eriten bir güven geldi içine. Anamaya'nın yanında olduğundan emindi.

#

Derbente geldiklerinde, fırtına ve rüzgar birdenbire dinmiş, gökyüzü yavaşça bulutlardan arınmaktaydı. Ondan önce gelen İspanyollar mataralarını dikip kana kana içerken, yüzü yanan Gabriel gözlerini kırptırıp usulca soludu.

Yerliler her zamanki kayıtsızlıklarıyla yüklerini bırakıp yere çömelmişlerdi. Aralarından biri gözlerini ona gülümseyen Gab-riel'e doğru kaldırdı. Adam yeşil dişlerini gösterip parmaklarıyla Gabdel'inkileri işaret ederek sessizce güldü. "Koka" dedi büyük bir hoşnutlukla, "KokaV Birkaç adım ötelinde, Gabriel'in ismini bile bilmediği genç bir Almagro taraftarı taş a yaslanmış oturuyordu. Yüzü kül rengiydi, şişmişti, kuru bir öksürüğe kapılmış soluğu ısıklı ve düzensizdi. Arada bir karın üzerine kırmızı çiçekler gibi konan bir pembe köpük tükürmek üzere başını çeviriyordu.

"Neyin var, arkadaşım?"

"Onu görüyorum... onu görüyorum..." diye tekrarladı boğazını paralayan bir hırıltıyla.

101

"Neyi görüyorsun?"

Adam cevap vermedi, şiddetli bir acının pençesindeki başını elleri arasına alıp kırmak istercesine sıkıyordu.

"Altın var" dedi genç adam, "Çok altın ve yanında nöbet tutan o silahlı süvari..."

Sözleri öksürük nöbetleriyle kesiliyordu. Gabriei macera ve servet hayalleri kuran ve bu derbente garip bir hastalıktan ölmekte olan bu genç yabancıya karşı içinin şefkatle olduğunu hissetti.

Yanında diz köktü, elini ellerine alarak onu ısıtmaya çalıştı. Eli bir ölününki kadar soğuktu.

Gabriei onu kollarıyla sardı. Kulağını ıslak ceketiyle örtülü göğsüne dayadı. Bedeninde hiddetli bir göl devinir gibiydi. Bazen soluğu birdenbire kesiliyor ama içinde bu kaynama devam ediyordu.

Temasını sürdürerek yüzünü ondan uzaklaştırdı.

"Nerden geliyorsun?" diye sordu güvenli tınısını korumaya çalıştığı bir sesle. "Annenin adı ne?"

Genç adamın gözleri kapalıydı. Bedeni artık hakim olamadığı ürpermelerle sarsılıyordu.

Tükürdüğünde bütün bedeni sarsılıyordu.

Gelen adamlar ondan uzak duruyordu, yanında yalnızca Gabriei vardı.

Bir uyuşukluk bedenini sarıp onu alıp götürüyormuş gibi, bir anda uyuyor gibi göründü. Ama Gabriei henüz nabzının atışını hissediyordu.

"Estremadure" diye mırıldandı genç adam sonunda, sesi o kadar alçaktı ki Gabriei onu duyabilmek için eğilmek zorunda kaldı, "Maria..."

"Ben de senin geldiğin ülkeden geliyorum ve annemin ismi seninkiyle aynı. Korkma, yanındayım" Adamın eli kilitlendi, gerildi ve yüzü kasıp kavuran bir acıyla şekil değiştirdi.

Bedeni yerden kopmak istercesine havaya kalktı.

"Çok sıcak" dedi, "Boğuluyorum! Camı aç!"

102

"Yanan toprağı benden çok önce göreceksin, arkadaşım ve annenin yüzü çocukken olduğu gibi üzerinde olacak."

Son bir titremenin ardından yaşam onu terk etti. Artık ne barışta ne de savaştaydı. Ölmeden önce ya annesinin yüzünü ya da altınları koruyan süvariye gördü. Ölmüştü.

Gabriel ayağa kalktı. Dondurucu, terli ve berbat hayatı hâlâ elindeydi. Yaşam, öfkelerin, korkuların, açgözlülüğün aşamadığı bir sınırdı...

Sallanarak, gözlerini çevirip kulaklarını tıkamış adamların yanına gitti.

Fırtına uzaklaşırken alacakaranlığın birden örttüğü gökyüzünde, önce bir kara nokta gördü, sonra da bir ikincisini. Ürkünç ve görkemli kondorlar geri dönüp derbentin üzerinde süzülmekeydiler.

Derbenti geçtiklerinde büyük kayalardan birinin içine bir kilisenin apsisine benzeyen bir çeşit oyuk açılmıştı. Mavi-siyah gökyüzünde seçiliyordu oyuk, Gabriel'in yüreğini hoplattı. Şekli,

günbatımının kanlı zirvesini altına boyadığı arkalardaki dağların-kiyle bire bir örtüyordu. Gabriel etrafındaki birkaç İspanyola döndü. Başları öne eğik, omuzları kamburlaşmış rahibin sözlerini homurdanıyorlardı. Yıldızlı gökyüzünün altında, keskinleşen soğukta, yerlilerin görmemesi için bir örtünün altına saklanan ölümün karşısında, çok fazla dua etmedikleri bu Tanrı'nın yolunu bulmuşlardı.

Gabriel kendini duaya veremedi. Genç adamın gizemli bakışı kafasından bir türlü çıkmıyor, onu gecenin öte yanına çeken bir eli hissediyordu. Gözlerini kayadan, arkasındaki dağdan alamıyordu. Bakışı çevrelerindeki taşların dizilişini takip etti, ortadaki, rahibin bulunduğu iki kütleden oluşturulmuş masaya geri geldi. Dağın ortasında bir sunak...

Oradan ayrıldı, çatırdayan karda geriye doğru birkaç adım attı. Kayanın doğal korunağından çıkınca, hafif ve dondurucu bir meltem hissetti. Gökyüzünde parlayan ve onları düşündüren binlerce yıldızdan başka ışık yoktu; ister Estremadura'dan, ya da

103

Kastilya'dan, ister Galiçya ya da Yunanistan'dan gelsinler, bütün konkistadorlar aynı gökyüzünün altında doğmuşlardı. Buradaki ise, sanki şakacı bir Tanrı yıldızları düzensizce serpiştirerek eğlenmiş gibi, farklıydı. Evet, bu başka bir dünyaydı.

Yol arkadaşlarının arkasında yükselen seçilmeyen dualarını ve karşılıklı ilahilerini işitiyordu.

Ama aşağıdan, derbentin üzerindeki doğal yükseltiye kurulmuş çadırlarla büyük yerli kampından gelen bir çeşit müzikli, tekdüze ve hüznü dolu bir uğultu duydu. Davul ya da boru yoktu. Kabileler halinde bir araya gelerek birbirlerine hikâyelerini anlatıp Tanrılarından bahseden Yerlilerin mırıl-tısıydı yalnızca.

İşte bu şekilde, birbirlerini tanımayan, anlamayan, savaşın ayırdığı ispanyollar ve Yerliler ölüm ve hayranlık duydukları gökyüzü karşısındaki korkularında birleşiyordu.

Gabriel, bir kenarda, bir kaya ve kar yığınının arkasına kurulmuş bir çadırdan gelen sesler işitti. Yaklaştı. Çadırın altında, üç adam demirden değil de bronzdan yapıldığı belli olan ve ucu toprağın üzerinde yamulan bir çeşit çapaya vurup donmuş yeri kazmaya çalışarak körük gibi soluyup birbirlerini destekliyorlardı.

"Lanet olası alet!" diye homurdandı Sebastian.

Arkadaşının ter içindeki yüzünü ve aynı anda şişmiş yüzlü ve biri neredeyse bir yarık haline gelmiş şiş gözlü, tilki suratlı bir Almagro yanlısı olan Diego Mendez'i gördü. Bu garip dağ hastalığı ayırım gözetmeksizin adamları seçip saldırıyor ya ölümlerini ya dirilerini bırakıyordu geriye.

"Gel de bizimle ter dök!" diye bağırdı Sebastian.

Gabriel cevap vermeden gecenin içinde ilerledi.

Beyaz pamuklu kumaşlarını geometrik motiflerin süslediği çizgilerden tanınan İnka çadırları Chalkuchimac'inkini çevrelemişti.

Yaklaştığında, sesler alçaldı ya da kesildi, erkeklerle kadınlar örtülerine sarındı, gözlerini aradığında bakışlarını kaçırdılar.

"Senden korkmuyorlar"

Gabriel arkasını döndü. Siyah ve gri yünlü bir mantoyla soğuktan korunan Anamaya yanına sokulmuştu. Gabriel karanlıkta kendi kendine gülümsedi.

104

"Seni arıyordum..."

"Senin için çok korktum"

Onları aydınlatan hiçbir ateş olmadığından, Gabriel Anama-ya'nın yüzündeki ifadeyi göremiyordu. Bedeninin çok yakınında olduğunu hissediyordu. Soğuktan kaynaklanan bir titreme her yanını sardı. Onu kucaklayıp öpme arzusunu dizginlemek için dişlerini sıktı...

"Quizquiz'in askerleri dağda," diye yeniden söze girdi Ana-maya, "Guaypar da aralarında..."

"Guaypar mı?"

İnka yüzbaşının ismi, vakur ifadeli alnı ve burnu, nefret dolu bakışlı adamın görüntüsünü canlandırdı.

"Artık sizi tanıyorlar," dedi Anamaya, "Ve sizin ölümlü olduğunuzu biliyorlar... Büyük Katliam zamanındaki kadar saf değiller... Şu anda onların topraklarındasınız, atlarınız kayıyor, kılıçlarınız size engel oluyor, onların taşları ise uçup vuruyor..."

Gabriel sessiz kaldı. Günlerden beri bütün ispanyollar gibi çaresizlik ve endişe doluydu.

Çevrelerinde Yerliler usulca sohbetlerine kaldıkları yerden devam ettiler. Tüm düşmanlığın ortadan kalktığını hissediyordu. Şimdilik. Bir çadırın arkasında ateşten yükselen ışığı, hareket eden gölgeleri sezebiliyordu. Anamaya'ya döndü.

"Odun mu buldular?"

Cevap vermedi, Gabriel de üstelemedi. Kimi zaman bu sessizlikler onu korkutuyordu. Birlikte, rahibin az önce ayın düzenlediği kayalığa doğru yürüdüler.

Sandıklardan ve çuvallardan yapılmış kare şeklinde bir çeşit küçük tabya etrafında gülüşüp şakalaşan ispanyolların yanından geçtiler. Gecenin içindeki en ufak harekette uyarılmak için atlarının koşumlarına çingiraklar takmışlardı.

"Altın" diye içini çekti Gabriel.

"Onu kendilerinden bile daha iyi koruyorlar..."

Gabriel çaresizliğini gösteren bir hareket yaptı. Anamaya'yla kaçtığı için Pizarro onu ganimetten mahrum bırakmıştı. Ama

105

aslında bu aşağılama hakkında hayırlı olmuştu. Hiçbir şeyi olmamasına, bir şey istememesine seviniyordu.

Gölgesi artık tamamen geceye karışmış olan siyah kayalığa yaklaştılar.

"Buranın neresi olduğunu biliyor musun?" diye sordu Ana-maya.

"Hayır."

"Bizim için tıpkı Güneş ve Ay, pınarlar ve rüzgarlar ya da tanrısal bir varlığı belirten bu kayalıklar gibi dağlar da tanrıdırlar... Bu yerler atalarımızın elleri tarafından bize bunu göstermek için işlenmiştir. O zamandan beri tanrılara cömertliklerinden dolayı minnetimizi göstermek için kurban sunarız... Onlara huacas deriz."

Gölgeden bir ses çıkageldi:

"Hristiyan Tanrı da kurbanları tanıdı... Ama İbrahim'in oğluna kaldırdığı elini tuttu, insanların dik boyunlarını büktü ve onlara günahlarından arındırmak için İsa'yı yolladı..."

Ses yumuşaktı ve peder Vicente Valverde'nin intikam dolu lehçesine benzemiyordu, içgüdüsel olarak Gabriel Anamaya'yı korumak için doğruldu.

"Korkma" dedi yumuşak sesli adam, "Seni tanıyorum..."

Gölge kayalığın içinden sıyrılarak çiğnenmiş karın üzerinde sessizce onlara yaklaştı. Adam sağ elini kaldırdı ve Gabriel'e bir gülümsemeyle:

"Artık nereden geldiğini biliyor musun?" diye sordu.

Gabriel, şaşkın, adamın hem genç hem yaşlı, sakalsız bıyısız yüzündeki gri-mavi gözlere ve iki parmağını -orta ve yüzük parmakları- bitiştirerek onu kutsamak istercesine kaldırdığı eline baktı. İçinde belirsiz anılar yükseldi ve bağırdı:

"Aman Tanrım!"

"Gördün mü gerektiğinde ona doğru dönmeyi biliyorsun..."

"Peder Bartolome!"

"Birlikte" dedi Bartolome Anamaya'ya seslenerek, "iki ay geçirdiğimizi ve bu adamın geride yalnızca üzücü bir doğal kaza bırakmacasına tüm anılarını düşününce..."

106

Gabriel'in içini heyecan kapladı. O zindanı düşünmeyeli, işkence korkusunu, öfkesini ve babasının karşısında alçalmasının anısını canlandırmayalı o kadar uzun zaman olmuştu ki... ve de -bundan neredeyse utanç duydu- dona Francesca'yı.

"O başka bir hayattı" dedi Gabriel.

"Ve nedense aynı hayat."

İki adam gecenin içinde birbirlerine baktılar ve bir anda kucaklaştılar.

"Sefere ne zaman katıldınız?"

"Yola çıkıldıktan birkaç gün sonra geldim Cajamarca'ya."

"Ama nasıl oldu da sizi bu geceye kadar hiç görmedim?"

"Ya, nasıl, değil mi?"

"Soruya soruyla karşılık veren din adamlığını bırakın peder Bartolome"

"Bir sorunun cevabı yoksa, başka bir soru sormalı. Ya da susmalı..."

"Sessizlik... Bana seneler önce bunu öğütlemiştiniz... Bunu başarabileceğimden hâlâ emin değilim..."

"Bana birçok şeyi yapabilecek gibi görünüyorsun" dedi neşeye Bartolome Anamaya'ya bir göz atarak.

iki adam ve Anamaya Sebastian'ın ve yoldaşlarının çukur kazdığı çadıra ulaştılar.

"Bu zavallıyı kutsamalıyım" dedi Bartolome.

"Burada ne yapıyorsunuz, peder Bartolome?"

Rahip kılını bile kıpırdatmadı, gözlerini çevirmedi. Ama ona karşılık da vermedi.

"Tanrının aracılığı" dedi sonunda gülümseyerek.

"Bir sorunun cevabı yoksa..."

"Sana cevap vermedim mi?"

Gabriel bir an geceyi seyretmek için yerinde durdu. Sonra Anamaya onu peşinden sürükledi.

"Bu adam diğerleri gibi değil" dedi. "Senin gibi değil, ama diğerleri gibi de değil."

107

"Benim içinde esrarengiz biri, biliyor musun..."

"Bizi katledebilir mi?"

Gabriel'in bakışı gökyüzünü aydınlatan görkemli yıldızları seçmeye, kuşların saklandığı geceyi görmeye, soğuğu kesmeye çalıştı.

"Sanmıyorum" dedi sonunda, "Ama bilemem."

108

10 Oiatin Sama, 11 *EI(im 1533

Şafağın boz ışığında tarlayı keşfettiklerinde herkes sustu. Elin buraya cömertçe ektiği ne quinoa'nın moruydu ne de mısırın altın rengi: O ölümdü.

Huascar yanlıları ile Atahuallpa yanlıları arasındaki savaş haftalar önceydi, ama insanlar düştükleri yerde kalmışlardı, kiminin başı çamura gömülmüş, kiminin gözleri gökyüzüne dönük. Gabriel bu sonsuz huzurun içinde nedense korkunç bir duygu sezdi: Çürüyen bedenlerin iç bulandırıcı kokusu, büyüyen otların karşı konulamaz hareketi, yaralarla beslenen kurtçukların kaynaşması, göz çukurlarını oymuş kuşlar... Dört bine yakın ceset düzlüğü kaplıyordu, toprağın emeceği, yakında yeşilliğin örteceği tuhaf bir hasat.

Hava güzeldi ve adamlar kusuyorlardı.

Gabriel gözlerini çevirip bakışını manzaranın yeşiliyle doldurmayı denedi. Derbentlerin, kar ve soğuşun sertliğinin ardından, şafak başışlayıcı ve sıcaklık vaadiyle dolu görünüyordu.

Yalnızca alayın başında gelen Vali don Francisco Pizarro, ne kırımdan ne de güzelliğten etkilenmiş görünüyordu. Birden yerli rehberleri bir arazi kazasını incelemek ve açıklama istemek için durdurdu. Uzun saçlarını dört parmak kalınlığında bir halkayla toplamış, şehrin curacası olan bir Huanca'yı büyük dostluk gösterileriyle yanında tutuyordu. "Size iyi bakacağız" diyordu sık sık, "Sizi inka'lardan kurtarıyoruz". Tercüme edildiğinde adamın yüzü aydınlanıyor ve hızlı hızlı başını sallıyordu.

Pizarro seferin ilk zamanlarında olduğu gibi geceyi dua ederek geçirmişti. Cajamarca'nın eskilerinin karınları onları hem korkutup hem heyecanlandıran tanıdık bir kaygıyla düğümlenmişti.

"Savaşacağız."

Dağın yamacı Hatun Sausa şehrine hakimdi. Güneş Tapına-ğıyla, acclahuasry\e, geniş meydanın ortasındaki piramit şeklindeki ushnusuy\ a, duvarlarla çevrili canchas\ ar\, dar sokakları ile güzel bir İnka şehriydi bu... Geniş bir vadinin sonunda, büyük bir ırmağa doğru uzanmış güzel bir kent.

Güzel bir inka şehriydi, ama yanıyordu.

Dağın biraz daha yükseklerinde Pizarro Chalkuchimac'ın tahtirevanının ilerleme güçlükleri yüzünden gecikmişti. Generalin kendini asla göstermemesi, işkencelerin açtığı yaraların yürümesine engel olduğunun bilinmesine rağmen, Vali yerli birliklerin hareketlerini gizlice yönettiğinden emindi. Bu nedenle savaşın eşiğinde onu bir adım uzağından ayırmayacaktı. Kardeşi Juan'ın ve Almagro'nun sabırsızlıklarını gemleyerek Soto'ya süvarileriyle birlikte şehre yönelmelerini emretti.

Gabriel'in öncü birlikler arasında yer alabilmek için yalvarmasının gerektiği günler artık geçmişte kalmıştı: Bir hareketle, Pizarro Soto'yı takip etmesini istedi. "Ne olur ne olmaz. Her zamanki gibi," diye eğlendi Gabriel. Bir topuk vuruşuyla dorusunu öne attı ve ikiye bölünmüş halde ilerleyen on beş süvarinin yanında yerini aldı.

Şehrin girişinde, Soto onları durdurmak için elini kaldırdı. Yerli birliklerin çoğunluğu nehrin diğer yakasında toplanmıştı. Ellerinde meşaleleriyle iki renkli gömlekli askerler tüm yiyeceğin depolandığı caballeroslardan başlayarak bütün ana binaları ateşe vermeye başladı.

"Ambarlan yakıyorlar! Hemen oraya gitmemiz gerek!" diye haykırdı, en ateşli cate//erolardan biri olan Diego de Agüero.

"Sakin ol" diye karşılık verdi Soto.

"Ne kadar temkinlisiniz, yüzbaşı Soto" dedi Gabriel hayretle.

Soto gülümsedi.

"Vali'nin emirlerine uyuyorum. O gelmeden hiçbir önemli çatışma olmayacak."

110

"Her şey yanıyor Soto. İki saat içinde bu şehirde ne mısır, ne kurutulmuş et kalacak" diye söylendi bir caballero.

"Soto" diye yeniden söze girdi Gabriel, "Bırak da Agüero ve Candia ile etrafı bir kolağan edelim..." "Ben de" dedi arkalardan bir süvari.

"Bir de o" diye tekrarladı Gabriel arkasını dönmeden, "iyi bir dötrnala saldırı her şey yanmadan onları engelleyebilir."

Soto bir an düşündü:

"Bu sizin sorumluluğunuz! Destek gelene dek hayatta kalmaya bakın arkadaşlar."

"Merak etmeyin, yüzbaşı. Sofrayı kuracağız. Yemeği kaçırmayın!"

Tırısı kaldırdıkları atlarıyla sığılı aştılar. Gabriel, kral yolunun dar bir sokağa dönüştüğü kesik koni şeklindeki küçük evlere kadar atını dötrnala geçirdi. Koyu ve acı bir duman şimdiden evlerin arasına çökmüştü. Meydanın girişinde, gömleği yırtılmış, yüzü isten kararmış bir yerli kolunu kaldırdı. Onların burada olmalarına pek şaşırarak atların arkasından koşup quechua dilinde bağırdı:

"Her şeyi yakıyorlar! Kurtarın bizi!"

Huancas'lar, İnkalara zorla teslim olmuş, egemenliklerini asla kabullenmemiş kabilelerden biriydi. Gabriel üç arkadaşına doğru döndü:

"Bizi kurtarıcıları olarak karşılıyorlar!" diye bağırdı.

"O zaman onları hemen kurtaralım" diye bağırdı Candia inka askerlerinin yakmaya hazırlandığı, meydanın en yüksek yapılarından olan bir kallanka'yı işaret ederek. "Yoksa biz dahil her şey kızaracak."

Dumandan gözleri kızaran Gabriel kılıcını çekip sıcaklığın çılgına çevirdiği atını okşadı.

Kallanka'öan çıkan askerler balta, mızrak ya da sapanlarla silahlanmışlardı. Onları gören bir yüzbaşı bir emir haykırdı. Bir borunun boğuk sesi meydanda yankılanırken atlardan en ufak bir korkusu olmayan yirmi kadar savaşçı ispanyollara doğru hızla ilerliyordu bile.

Candia'nın göğsünden vahşi bir çığlık koptu; bir hayvanın da çıkarmış olabileceği bir

"Santiago!" Dördü de aynı içgüdüyle,

111

renk renk ışılan kılıçları çekilmiş, hayvanların boyunlarına yattılar. Sanki böyle daha rahat solur gibi, hayvanlar kudurmuşçasına koşuyordu.

İlk saldırı yerli topluluğunu böldü. Kılıçlar mızrakları kırdı, kayışlar ve sapanları kesti, topuzları ve baltaları tutan bilekleri alt etti. İlk düşen, omzu yarılmış, acıyla haykıran bir adam oldu.

Diğerleri dar sokaklara dağıldılar. Gabriel yanında Candia'yla onları takip etti. Uzakta, dumanın kalın perdesinin ardında Agüero ve arkadaşı ırmağa yöneldi.

"Dikkat! Dikkat!" diye bağırdı Candia.

Önlerinde uzanan, evlerin arasındaki geçit iki süvarinin yan yana geçemeyeceği kadar dardı, ilk olarak atının boynuna yatmış Gabriel geçti. Geçiti aştığında karşısına çıkan bir adamın ayağı kaydı ve dorunun nallarının altına düştü. Gabriel adamın çiğnen-mesini tiksintiyle oyluğuna kadar hissetti. Bir sapan taşı az kalsın hayvanın kulağına çarpıyordu. Gabriel bir canc/ia'nın girişine saklanmış atıcıyı gördü. Adamın hizasına geldiğinde atını kılıcının ucunun göğsünü yarabileceği kadar yaklaştırdı. Bir saniyeden az bir süre yuvalarından fırlamış gözlerle baktı. Yanağı ve dudaklarından ilk ölüsünün kan damlaları süzüldü.

Kısa bir süre sonra önünde tek bir kaçak, hızlı koşmanın yormak bilmediği bir adam kalmıştı. Mavi tüylü ağır bir subay miğferi olan bir sarkık kulak. Her sıçrayışında kulak memelerindeki altın tıkaçlar omzuna çarpıyordu.

Gabriel bir bakışta nehre ulaşmaya çalıştığını anladı. Diğer kıyıda, yerli birliklerin büyük bir bölümü kıpırdamadan bekliyordu. Atını subayın yolunu kesmek için ona doğru sürdü, ama subay Gabriele'in yaklaştığını fark ettiği anda durdu. Gabriel, bulan-dığı toz ve ise rağmen hayretle onu tanıdı. Bu gururlu bakışı, bir kayanın kenarı kadar düz burnu hiç unutmamıştı.

"Guaypar!" diye bağırdı. "Senin kim olduğunu biliyorum!"

"Dilimizi mi konuşuyorsun?" diye cevap verdi diğeri büyük bir öfkeyle. "Bu beni öldürmekte ne işine yarayacak?"

"Seni çok düşündüm, Guaypar" diye gülümsedi Gabriel.

Guaypar'ın yüzünde hiçbir duygu belirtisi yoktu, ama Gabriel kendisinin tereddüt ettiğini hissetti. Cajamarca katliamında

112

Anamaya'yı korumaya çalışan bu adamı karşısında bulmak, omuzlarına tuhaf bir yük bindiriyordu. Kılıcının demiri birden müthiş bir şekilde ağırlaşmış gibiydi.

"Beni öldürmelisin" dedi Guaypar, bu tereddüdünü sezerek.

Gabriel atını tamamen hareketsiz tutuyordu. Nehrin üzerinde dumanlar tütmekteydi. Karşı kıyıda yüzbaşılarının yalnız kaldığını gören savaşçılar toplanmış bağııyordu. Köy başka bağırs-lar da doldu. O hareketsiz kaldı. Guaypar da kuşkuya kapılmış gibiydi, kılını bile kıpırdatmıyordu.

Tam o sırada yirmi adım ötelerinde, saman kaplı bir dam bir yırtıcının kükremesiyle bir anda alev aldı. Gabriel başını çevirdi ve gökyüzüne yükselen alevleri gördü. Guaypar'ın atından kaçmak için çevikçe sıçradığını, nehrin kenarındaki kısa otlarla kaplı bayıra atladığını ve süslemelerinin tüm altınlarını suya attığını gördüğünde çok geçti.

"Beni öldürmeliydin, çünkü şimdi ben seni öldüreceğim!" diye bağırdı kendisi de suya dalmadan önce.

Geçtiği her yerde, Gabriel şükran dolu ağlamalar ve bağırs-larla evlerden ve kallanka'lardan çıkan erkek, kadın ve çocuk topluluklarıyla karşılaşılıyordu. Onları çekinmeden iterek açığa vurduğu bir rahatsızlık hissetti.

Aralarından bir grup onu, henüz yaklaştırmaya cesaret edemeyerek bağııp hakaretler yağdıran genç Huanca'larla çevrili, bacağı kırık, baltası elinde bir İnka'nın bulunduğu cancha'ya kadar sürüklemeyi başardı. Bir çocuk kılıcının kınını çekti.

"Zamanım yok!" diye bağırdı.

Dörtümla meydana aştı. Agüero ve Candia'dan eser yoktu. Köprüye doğru ilerledi. Anamaya'nın düşüncesi aklından geçti ama onu uzağa, çok uzağa, kanın akmadığı yere itti.

Nehrin karşı yakasında arkada köprünün samanlarını ve halatlarını yakmaya çalışan on beş kadar inka'nın koruduğu iki yüzden fazla yerli savaşçı toplanmıştı. Agüero ve Candia onları engellemek için kendilerine yol açmaya girişmişlerdi bile.

113

Agüero atını çevik hareketlerle sürüyor, yiğitçe savaşıyor, kılıcını uzağa savuruyor, taşlardan kurtuluyor, topuz darbeleri yağdırıyordu. Candia hareketlerinde daha tutumlu ama bir o kadar da başarılıydı. Bu arada arkadaşlarına doğru ilerlerken Gabriel'i sarsan, kanını donduran şey, onlarla karşı karşıya gelen yerlilerin, arkadaşlarının köprüyü yakmalarını sağlamak ve İspanyolların geçişini engellemek üzere, bağırmak ya da karşı çıkmaksızın, tıpkı Cajamarca'dakiler gibi ölmeye hazır olmalarıydı.

Kendi kendini yüreklendirmek ve tüm tereddütlerini silmek istercesine, ses tellerini koparacak bir haykırıyla atını hızla mücadelenin ortasına sürdü. Candia'nın gülüşü kulağa münasebetsiz ve rahatlatıcı geliyordu.

"Gelmen amma da uzun sürdü!" diye soludu dev Grek.

Gabriel'in kolları koparan, göğüsleri yaran, yüzleri parçalayan darbeleri o kadar şiddet doluydu ki içi ölüm ateşiyle doldu, in-ka'ların hiçbir geleneksel koruyucusu kesen demire dayanamıyordu. Neredeyse hiç direnmeden düşenlerin sayısı önce ondu, sonra yirmi. Bazıları üzerlerine düşen savaşçıların ağırlığından eziliyor, yaralı, sakatlanmış diğeri ise kendilerini nehre kadar sürükleyip boğuluyordu. Ama arkadaşları topuzlarını sallayarak baltaları havada, çılın gözleriyle tekrar saldırıya geçti.

Mücadele sırasında, Gabriel'in dikkatini diğerilerinden daha güçlü bir savaşçı çekti. Daha uzun boylu ve daha güçlüydü, daha soylu görünüşlüydü, durmadan arkadaşlarına seslenirken gözünü korkmak bilmiyordu. Bir kılıcın demiri ya da bir atın nalı birkaç kez onu sıyrıp geçti. Ölümü dans edercesine savuşturuyordu. Birden, çevik bir hareketle Candia'nın atının sağrısına sıçradı, bir eliyle Grek'in omzuna asılırken diğeriyle süvarinin kaburgalarına vurmak için baltasını aranıyordu.

Gabriel atının bir sıçramasıyla tam arkalarına geldi. Kolu bir yayın oku gibi fırladı, avucunda demirin renkli kumaşlar ve etler üzerindeki gıcirtısını hissediyordu, inka savaşçısı bütün ağırlığıyla kılıcı iterek bir çığlık atıp doğruldu. Kısa bir an sanki hiçbir şey olmayacak gibi

göründü. Yerlinin ayakları atın gövdesine sarılı kalmıştı. Sonra çözüldü ve adam atların nallarının altına yuvarlandı.

"Lanet olsun" dedi Candia kaburgalarını ovarak, "Hoş geldin don Gabriel!"

114

PIT"

"Köprü gitti, iyice tutuşacak" diye cevap verdi Gabriel yükselen alevleri işaret ederek.

Yerliler cesetlerle yaralıları arkalarında bırakarak geri çekilmeye başlamışlardı bile. Çatışma esrarengiz bir şekilde sona erdi. Agüero ve yoldaşları yabancı bakışlar, kana bulanmış çizme ve çoraplarıyla yanlarına geldiler. Atlarından inip hilgalarını düzelttiler. Yüzleri kan ter içindeydi, yanakları ve dudakları korkuyla gerilmişti.

"Beyler" diye homurdandı Candia, "İyi bir haberim var. Hâlâ hayattayız!"

#.

Soto ve süvarileri onlarla buluştu, daha sonra, öğleye doğru da Pizarro ve alayın geri kalanı geldi. Şehir sevinç haykışlarıyla dolmuştu, ama İspanyollar kutlamayla, sunulan armağanlarla oyalanmadı.

Pizarro yanında kardeşleri Gonzalo ve Juan, yüzbaşı Soto ve Almagro ile nehrin kenarına ulaştı.

"Durum nedir Gabriel?"

Gabriel aşağı yukarı altı yüz inka savaşçısının bulunduğu karşı kıyıyı işaret etti.

"Onları takip ettik don Francisco ve gördüğünüz gibi birkaçının gözünü korkuttuk. Ama köprüyü yok etmeyi başardılar."

"Korkak! Ödle!"

Horgörü dolu bu havlama Gonzalo'nun ağzından çıkmıştı. Gabriel alnından hâlâ akan teri sildi. Ağzında kötü bir gülümsemeyle esmer perçemli şeytana yaklaştı. Az önce öldürürken beliren ve dudaklarında bir bıçak yarası gibi durmakta olan bir gülümsemeydi bu.

Gonzalo üç adım geri gitti ve yeniden atıldı:

"Hepimiz başkanlarının gitmesine izin vererek nasıl korkakça savaştığını biliyoruz..."

Gabriel şaşırmıştı. Guaypar'dan bahsettiğini anlayana dek duraksadı.

Yeter, Gonzalo!" diye emretti Pizarro.

Vali'nin sert sesi herhangi bir karşılığa meydan vermiyordu. Gonzalo ve Gabriel, yüzleri kibir ve kinle buruşmuş, bir an birbirlerine meydan okudular.

Don Francisco soğuk bir bakışla kurban yığınınına baktı, sonra bakışlarını köyün saldırganlarının kaçtığı yoldan ayıran derin ve akıntılı nehre çevirdi. Arkasını dönmeden bir başka saldırıya katılacak gönüllüler istedi.

"Onlara iyi bir ders vermek lazım" dedi. "Bu kadar kolay kurtulacaklarını sanmalarına izin vermeyelim."

Neden Gabriel ilk kabul edenlerden biriydi? Bunu kendi bile bilmiyordu. Öfke kanının daha hızlı akmasına yol açıyordu. Diğerlerini neredeyse duymadı.

"Bende!" dedi Juan.

"Ben de!" dedi Soto.

"Ve bir de ben!" diye homurdandı Almagro, uzun bir uykudan uyanır gibi.

Pizarro gülümsedi. Dört süvari arkalarında birkaç adamla birlikte kıyıdan nehre indiler. İntikam arzusuyla dolu birkaç genç Huanca, burunlarını akıntıya uzatan atlara hayranlık duyarak onlarla birlikte kendilerini buz gibi soğuk sulara attı.

Akıntı güçlüydü. Bineklerini yormamak için yarım daire çizmek zorunda kaldılar. Ama karşı kıyının bayırı yumuşak ve çıkması kolaydı. Yola ulaşır ulaşmaz Almagro ve adamları dağlara doğru atıldılar, bu arada Juan ve küçük bir topluluk nehir kıyısından ilerliyordu, inka savaşçılarını kovalayıp kıyıda etkisiz hale getirmek Soto ve Gabriel'e kaldı.

Gabriel hiçbir yorgunluk hissetmiyordu. Gonzalo'nun haka-reketi beyinde pervane gibi dönüp duruyordu. Baldırlarıyla atına sıkıca tutunmuş, kılıcının kabzasını kavrayan eli sanki dünyanın tüm gerçeği oradaymış gibi sağ oyluğunun üzerinde ağırlaşmıştı.

ilk savaşçı topluluğu önlerine çıktı. Anlamsız bir şekilde kollarını savuruyor gibi görünüyordular. Ama Soto "dikkat!" diye

116

bağırana kadar, bir sapan taşı yağmuru altında kaldılar. Omzundan vurulan doru tökezledi ve birden yana atıldı. Toplu halde durmamaları gerektiğini anlayan yerli savaşçılar dağıldılar.

Ama, yüz adım ileride, başka sapan atıcıları yerlerini aldılar ve bu kez taşlarını geri çekilmek zorunda kalan Juan Pizarro'nun bulunduğu topluluğun üzerine yağdırdılar.

O anda Gabriel'in aklına çılgınca bir fikir geldi. Başka savaşçılar kusursuz bir sıra halinde dizilmiş, sapanlarını doldururken atını hızla sürdü. Çılgınca bir haykırıyla onlara doğru dörtlüye koştu. Bu olay inanılmaz derecede hızlı gelişirken yerli savaşçılar şaşkınlık içinde dona kaldı. Bağırıyor:

"Santiago! Santiago!"

Ölüm isteği damarlarında dörtlüye, zihni bir şiddet ateşinden ibaretti artık. İlk yüzleri ve açılmış ilk ağızları fark ettiğinde, sağ eliyle kılıcının kabzasını kavrayarak eyerin kenarına sarktı. Bronz bir balta başının üzerinden savruldu, ama o görmedi. Tek baktığı, savaşçıların boğazlarıydı. Sağ eli meşeden bile daha sertti. Yarı eğilmiş, kılıcını arkaya doğru eğik tutuyordu. Üzerlerindeydi.

"Santiago!"

Demir gırtlaklara saplandı. Teker teker! Gabriel'in kılıcı bir şimşek hızıyla bağırma zaman bile bulamayan birer birer on iki adamın soluklarını ve hayatlarını kesti.

Bir bel hareketiyle doğrulup atına çark ettirdiğinde kolları bacakları tuhaf şekilde çırpınan on iki adamın kolları kana bulaya-rak yere yıkıldığını gördü.

Vadinin alışılmadık bir sessizliğe büründüğünü hissetti. Beyaz bir ışık gözlerini kamaştırdı.

Eyerinden düşmemek için atının yelesine tutunmak zorunda kaldı. İleride solda, yerliler korku içinde korunun içine kaçtı.

"Korkak, ödek" diye mırıldandı, ağzından çıkan kelimeleri anlamıyormuş gibi.

Arkasında bağrışlar duydu, Almagro ve Huanca'lar kaçanların üzerine gidiyordu. Gabriel yüzünü bir eliyle sildi.

Soto ona ulaştı. Ona bakıyorlardı. Yüzbaşı, Gabriel'in bir çeşit korkunun varlığını algıladığı bir saygıyla başını salladı. Bitmiş, tükenmiş adamlar gibi, aynı anda dizginlerini çevirdiler.

117

1

Bir saat sonra, nehrin kıyısında altı yüzden fazla ceset vardı. Guaypar'm ordusundan geriye sadece çamurlu köpüğe dalıp boşuna kaçmaya çalışan birkaç kişi kalmıştı.

118

11 fütun Sousa, 15 "Elçim 1533

Alacakaranlıkta Hatun Sausa'nın damları ve çatıları kızıllaşarak yanıp kül oluyordu. Tüm vadide zafer haykırıları ve kahkahaları çınlıyordu. Bazen çocuk ve kadın kahkahaları tuhaf bir müziğe karışıyordu. Genç kızların sancılı şarkıları ve bitmek bilmeyen davul sesleri pes bir flüt sesine karışıyordu.

Gabriel ırmağı yeniden geçerek kutlamaya katılma cesaretini henüz bulamamıştı. Doru atı kıyıda kimsenin kaldırmadığı İnka savaşçılarından cesetleri arasındaki çiğnenmiş otları koparıp yemekteydi.

Arada bir, birkaç yoldaşı gelip ona karşı kıydan sesleniyordu. Soto, kendisi gelip ona bir şeyler bağırıyordu. Neden onlara katılmıyordu? Yaralı mıydı?

Hayır, kanı damarlarının dışında akılmıyordu. Ama kıydaki görüntüden zehirlenmiş gibiydi.

Gitgide aran karanlıkta, kılıcının etleri deştini, kestiğini, deldiğini, öldürdüğünü görüyordu.

Hayır, yaralı değildi. Ama tiksinti göğsünü dindiremediği bir acıyla şişiriyordu. Anamaya'yı düşünüyordu. Tatlı dudaklarının bedenine, yanan gözlerine dokunmasını isterdi. Onca kez ine kalka vurmaktan ağrıyan koluyla onu sarmak isterdi. Bağışlama ve sevgi sözcükleri fısıldamasını isterdi.

Ama yine de o anda ismini bile anmaya cesaret edemeyeceğini biliyordu. Ona bakmasına, dokunmasına dayanamazdı.

m

Gece olduğunda, Gabriel sonunda atını çağırıp nehri aştı. Çizmelerinin üzerinde fokurdayan buz gibi su ona iyi geldi. Diğer

(D 5 '+->

CT> -B nil

E -£2 —

^r Z3

!o ro .O

(0 9. c

kıyıya ulaştığında, bineğini tırısaya kaldırdı. Bakışlardan kaçındı, her yerden ona seslenen zafer çılgınlığından kısılmış taşkın bağrışları da işitmezden geldi.

Büyük meydana ulaştığında Almagro'nun yoldaşları, bizzat Vali ve Hatun Sausa'nın başkanı önünde, hâlâ dumanların çıktığı kallanka'dau hazineleri çıkarıyorlardı.

Her seferinde olduğu gibi, düzinelerce tabak ve masrapa, altın maskeler ve heykelcikler yığılıyordu. Bütün bunlar yangının isine rağmen meşalelerin altında parılıyordu. İspanyolların gözleri daha da fazla parılıyordu. Gülüyorlar, kölelerin yangından kurtarmayı başarabildiği sıcaktan şekilleri bozulmuş altın çanakları kılıçlarının ucuyla hava fırlatıyorlardı. Epeyce uzaktan, kafaları karışmış oranın yerlileri onları izliyorlardı.

Don Francisco'nun yüzünde soğukkanlı bir ifade vardı. Altının yığılmasına bakıyor, ama sanki görmüyordu. Yalnızca, kusursuz sakalının yarı yarıya sakladığı dudakları kımıldıyordu. Gabriel onun Çok Aziz Bakireye dua etmekte olduğunu duymadan biliyordu. Don Francisco hiçbir durumda eski tavırlarından vazgeçmiyordu. Kutsal Oğul'a kanı, ölüleri, acı ve altınının sevincini armağan ediyor ve böylece bunlardan arınmış oluyordu. Gabriel birkaç saniye boyunca ona imrendi.

Don Francisco sonunda arkasını döndü, atından inmiş dizginini sıkılı yumruğunda tutmakta olan yanı başındaki Gabriel'i gördü.

"Demek buradasın..." dedi gözleri şefkatle parlayarak.

Gabriel'i tepeden tırnağa inceledi, ıslak ve yırtık tozluklarını, yarı kurumuş kandan kararmış sol kolu açık kirli hırkasını gözden geçirdi. Gölgelerle çukurlaşmış, şaşkın bakışlı yüzünü, çizik yanaklarını gördüğünde Vali'nin yüzündeki şefkat ifadesinin yerini eğlenme aldı.

"Durumun hiç fena değil, oğlum! Bir korkak için hiç de fena değil..."

Gabriel ne bu iltifatın, ne de Gonzalo'nun yaralayıcı sözlerinin üstü kapalı yadsımasının üzerinde durdu. Soğuk ve yorgunluktan titreyerek bakışını altın eşyayı yerli kadınların getirdiği sorgun dalı sepetlere yığan adamlara çevirdi.

Derken, aniden, Vali borazancı Alconchel'e bir işaret yaptı.

120

"Toplan borusunu çal!" diye emretti sakın bir tavırla.

Alconchel borazanı çaldı. Köyün yerlileri şaşırp bir adım gerilediler. Cajamarca'dan beri İspanyolları takip edenler onlarla dalga geçerek vadinin ağır ve gürültülü havasında yükselen bu iniltinin nereden geldiğini açıkladılar.

"Ne oluyor, don Francisco?" diye sordu Gabriel.

"Bugün parçaladığınız bir müfrezeden ibaretti. On beş bin savaşıdan oluşan ordunun büyük kısmı altı fersah güneyde bulunuyor. Artık adamlar ve atlar dinlendiğine göre, elli süvarinin onları gidip bulmalarını istiyorum.

Gabriel şaşırp kaldı.

"Söylediğim sana değil, oğlum. Artık dinlenmen gerek. Gün senin için sona erdi... Eğlen, yeni dostlarımızın bize sundukları yemek ve kadınların tadını çıkar."

Pizarro onu kucakladı.

Birbirlerinden duygu dolu ayrıldıklarında arkalarında alaycı bir gülüş duydular.

"Ne güzel bir manzara!"

Gövdesi aşırı derecede arkaya doğru bükük, hırkası, kirli ve yırtık gömleğinin üzerinde açık, nefesi bira kokan ama kibrinden bir şey yitirmemiş Gonzalo Pizarro yerlere kadar eğilerek gülünç bir reverans taklidi sundu.

"Kardeşim, sarıldığınız zat hiç kuşkusuz bir kahraman!"

"Ama sen de öylesin, Gonzalo!" diye karşılık verdi Vali kollarını çalım ile açarak. "Ve eğer Vali'nin kucaklaması seni mutlu edecekse, bunu memnuniyetle yaparım!"

Ona uzatılan kollar görmezden gelen Gonzalo etrafındaki süvarilere dönerek alay etmeyi sürdürdü:

"Şapkalarınızı çıkarın beyler! Bir avuç yerliyi öldürdüğü için don Gabriel artık bizlerden biri. Hoş geldin, piç!"

Bu hakaret karşısında Vali'nin rengi sarardı. Küfür kendisine yönelseydi yüz ifadesi bu kadar donuklaşır. Sol eli Gabriel'in bileğini yakalayıp tutarken kelimeleri sıkılı dişlerinin arasında ısıklı çaldı.

121

"Gonzalo, bir gün gelecek zehrinle kendini zehirleyeceksin. Ve o gün senin için üzüleceğimi pek sanmıyorum!"

Gonzalo'nun kendini beğenmiş gülümsemesi bir anda silindi. Francisco'ya şaşkınlıkla baktı. Cevap vermek için ağzını açtı, ama Gabriel bileğini Vali'nin elinden kurtarıp onu tepeden tırnağa süzmek için bir adım atınca sustu.

"Haklısınız, don Gonzalo burada piç olanlar var. Ama sizin kadar bok kokanı yok."

Arkasını döndüğünde Gabriel'in kulağına tek bir gülüş gelmedi, işitilen yalnızca ilk harekete geçme emirleriydi. Don Fran-cisco'nun sesi hiçbir şey olmamış gibi yeniden sakinleşmişti. Vücudu akşamüstü yaşamış olduğu şiddetten hâlâ ağırlı, meydanı soğukkanlı tutmaya çalıştığı adımlarla aştı. Bir süre sonra, köyün dışındaki çadırlara gitmeye hazırlanırken birkaç savaşçının ortasındaki Chalkuchimac'ın tahtirevanını gördü. Altı kadar yaşlı soylu Anamaya'ya sert bir ifadeyle bakarak onu takip ediyorlardı.

Gabriel elinde olmadan bir anda durgun ve kokmuş su kokan daracık bir ara sokağa saptı. Bugün öldürdüğü yerlilerin kaniyla kirlenmiş tozluklarını, yüreğini ve bakışını onun hiçbir şekilde görmesini istemiyordu.

Ushnu'nun merdivenlerinin alt tarafına dikili meşaleler hatlarını titretilerek ve belirsiz kılıyordu. Chalkuchimac gözlerini kırparak ziftle sıvanmış bayrak direklerinin yaklaştırılmasını emretti. Bir düzine genç erkek sandaletlerinin döşeme taşlarına sürtünmesinin bile duyulmadığı bir sessizlikle, ama telaşla hareket etti. O taraftaki duvarlarda taş halka bulunmadığından, meşaleleri uzattıkları kollarının ucunda tutarak Güçlü Efendilerin etrafında durdular.

Anamaya yüzlerini artık daha iyi görebiliyordu.

Koka yapraklarının yakıldığı mangalların etrafında bu dokuz kişi bir yarım daire oluşturmuştu. Yolculuğun yorduğu dört yaşlı, iki Cuzco'lu Güçlü Efendi, Atahuallpa tarafından atanmış bir bölge reisi, Chalkuchimac ve o, yani Coya Camaguen.

122

Aralarında en etkileyicisi general Chalkuchimac'tı. Yüzündeki tek kırışık bile haftalardır çektiği acıları belli etmiyordu. Ne yürüyebiliyordu ne de ağzına yiyecek koyabiliyordu. Cajamarca'da yaşadığı işkencelerle yanmış kolları ve bacaklarındaki yaralar açıktı. Onu tedavi eden kadınların yaralarına sabah akşam merhem sürmelerine, sargılarını değiştirmelerine rağmen derin yarıklar güçlü savaşçının tüm bedenini kemirmek istercesine durmadan akıyor, derinleşiyordu. Yine de, bir hasırın üzerine oturmuş, sırtı tahtirevanın koltuklarının birine yaslanmış, yalnız yüzünü gösteren geniş bir man-ta'ya sarılmış general, Anamaya'ya orada bulunanların hepsinden daha kuvvetli ve kararlı göründü. Yabancılar şehrin sağlam kalmış yerlerinde zaferlerini şölenlerle kutlar, nehirde kokuşan ölümlerle alay ederken, bu toplantının gerçekleşmesini o istemişti. Chalkuchimac'ın gözleri ciddi ve sessiz yüzleri teker teker süzdü. Keskin bakışlarını Anamaya'nın yüzüne dikti. Meşalelerin aydınlığında gözlerinin akları kırmızıya bulandı. Kısa bir an için karşısında Atahuallpa'nın bakışları varmış gibi geldi ona. Ama Chalkuchimac'ın gözbebekleri başka yere çevrildi ve sesi bir tokat gibi patladı:

"Gözleri bağlı çocuklar gibi ilerliyoruz. Artık ne cesaretimiz kaldı ne de sağduyumuz. Yabancılar kutsal şehre girmek istiyor ve biz onları oraya götürmek için ellerinden tutuyoruz! Etrafınıza bir bakın: Kabilelerin topraklarını soyacak, tapınakların altınlarını alacaklar. Buna rağmen, Güçlü Efendiler, yüz ifadelerinizi gördüğümde ve seslerinizi duyduğumda, bunun sizi fazla etkilemediğini görüyorum. İmparatorluğun kaderinin umrunuzda olmadığını!"

En yaşlı Efendilerden biri sözünü kesmek için elini kaldırdı ve acı bir sesle:

"Sen hâlâ bir savaşçı gibi düşünüp bir savaşçı gibi davranıyorsun, Chalkuchimac. Tek bildiğin güç sözleri. İnti'nin gücü elinde olduğu sürece bu işine yaradı. Bugün güçsüzsün, Yabancıların iradesine boyun eğdin, tek konuştuğun dil yenilgininki. Bugün olanlara bir bak! Yüzlerce yiğit savaşçının bir avuç yabancıların elleriyle öldürüldü! Hoşuna gitsin ya da gitmesin, atları onlara sende olmayan bir güç sağlıyor..."

123

"Chalkuchimac, Hatun Sausa halkının coşkusunu duy!" diye cıyıkladı başka bir yaşlı, öfke dolu sesiyle. "Dans edip şarkı söylediklerini duyuyor musun? Askerlerin yabancıların yollarında kül ve dumandan gayrisini bulamamaları için bu vadiyi yakmaya gelmişlerdi! Yabancılar İnka'nın depolarını boşaltır, kadınları kendi malları gibi sahiplenirken, bu bölge halkının ne kadar da mutlu olduğuna kulak ver! Dört Bucak imparatorluğunun her köşesinde bu mu istediğin?"

"Yeter!" diye buyurdu Cuzco'lu Efendilerin en güçlüsü sakin bir sesle, "Kavga etmenin gereği yok."

Uzun bir süre, nehir kıyısıyla şehri çevreleyen çadırlardan yükselen kahkaha ve bağırışların bozduğu bir sessizliğe gömüldüler.

Cuzco'nun Güçlü Efendisi, elmacık kemikleri çıkık, yüzüne boyalı çömlleklerin görünümünü veren bakır kırmızısı tenli, toplu bir adamdı. Bakışlarının karşısında Chalkuchimac soğukkanlılığını yitirmedi. Altın kulak tıkaçları sarktığı omuzlarında ışıltıyordu. Saldırıları karşısında gözünü bile kırnamamıştı, çenesi bir yırtıcı-nınki kadar büyük görünüyordu. "Chalkuchimac'ın söylediklerinde gerçek payı var," diye yeniden söze girdi Cuzco'lu Güçlü Efendi. "Ve ben, Tisoc inka, gözleri bağlanmış çocuklar gibi ilerlediğimizi söylediğinde ona katılıyorum. Bir Tek Efendi seçmenin zamanı geldi, inti'nin aramızda bir oğlunu bulmasının zamanı geldi."

Anamaya yaşlıların yüzlerinin eğildiğini gördü. Chalkuchimac küçümseyen bir tavırla gülümsedi.

"Güçlü Tisoc'un kabilesindeki kardeşlerinin birinin seçilmesini istediğini tahmin edebiliyorum!"

"Boşuna öfkeye kapılıyorsun, Chalkuchimac. Seçilen kişinin Babası Güneşin ve Öteki Dünya'daki Ataların desteğine ihtiyacı var. Tek istediğim bu."

"Aklında belli biri olmadığını sanmıyorum," diye yüzünü buruşturdu Chalkuchimac.

"Bize inti ve Üuilla'nın arzusunu söyleyecek bir tek rahip ya da kahinimiz olmadığı halde nasıl bir Tek Efendi seçeceğiz?" diye sordu o ana kadar susan bir yaşlı. "Tek Efendi Atahuallpa

124

Ölmeden krallık mascapaicha'sını oğullarından hiçbirine aktarmadığı halde onu nasıl seçeceğiz."

"Bunu yapmasına gerek yoktu" diye cevap verdi. Chalkuchimac sertçe. "Atahuallpa'nın en sevdiği oğlunun Atoc Xopa olduğunu herkes biliyordu. Babası gibi iki curiguingue tüyünü alında taşıması gereken kişi o."

Chalkuchimac'ın sözleri ortalığı bir kez daha sessizliğe boğdu. Ama bu seferki rahatsız ediciydi. Bakışlar Anamaya'ya çevrildi. Ondan ne beklenildiğini biliyordu, ama gerekeni söylemeden önce Güçlülerin tüm sözlerinin ve art düşüncelerinin boşalıp çatışmasını tercih ediyordu.

"Atoc Xopa henüz bir çocuk" dedi Cuzco'lu Güçlü. "Ayrıca şu anda buradan ve Yabancılardan çok uzakta, Kuzey'in başkentinde yaşıyor, iradesini nasıl kabul ettirebilir?"

"Tisoc, Chalkuchimac'ın sözleriyle söylemediği şeyleri anlamadın" dedi Eskilerden biri.

"Haklısın: Atahuallpa'nın en sevdiği oğlu henüz bir çocuk. Uzakta, Kuzey'de yaşıyor ve burada kimse yüzünü bile görmedi. Cuzco'ya hiçbir zaman gelmedi. Chalkuchimac'ın hoşuna giden de bu!"

"Eğer onu atarsak, diye söze girdi bir başkası, Chalkuchimac'ın yönlendirdiği kırılğan bir gölgeden ibaret olur. İnti'nin oğlu olmamasına rağmen, imparatorluğun gerçek Efendisi Chalkuchimac olacak."

Bütün yüzler Chalkuchimac'a yöneldi. Bu suçlamalar karşısında yüzündeki tek bir kası kıpırdamamıştı. Anamaya bu güç ve sakinliğe hayran olmaktan kendini alamadı. Ancak gerginlik o kadar büyüktü ki Yaşlı Güçlülerin ellerinin titrediğini görüyordu. Aralarından en yaşlısı kıvrık parmaklı elini doğrultarak tekrar söze girdi:

"Chalkuchimac'ın Yabancıların Machu Kapitu'suna onların dilini konuşanların vasıtasıyla ne dediğini duydum. Bizim rızamız olmadan ve tek başına ona Atoc Xopa'nın Tek Efendimiz olmasını teklif ediyordu."

"Doğru mu bu, Chalkuchimac?"

Yaşlı savaşçı garip bir şekilde, Tisoc İnka'ya karşılık vermeden önce bakışını Anamaya'ya çevirdi, içini okumak ister gibi,

125

uzun süre ve kuvvetle gözlerini onunkilere dikti. Doğruldu, gülümseyerek cevap verdi: "Evet."

Güçlüler hep bir ağızdan homurdandı. Ama Chalkuchimac artık yalnızca Tisoc inka'ya hitap eder gibiydi:

"Sizlere neler oluyor böyle? Atahuallpa gibi Yabancıların onlara sunduğu altını alıp yakında gideceklerini mi sanıyorsunuz? Atahuallpa gitti ve aramızda kimse Öteki Dünya'daki Babasına kavuşup kavuşamadığını bilmiyor!"

Bir homurtu yeniden göğüsleri titretti. Derken Chalkuchimac öfkeyle üzerindeki mantayt geri itti. Herkes uzattığı ellerini gördü. Derileri soyulmuştu, kararmış kan üzerlerinde parlıyordu. Ayaklarındaki ve bacaklarında etleri parçalanmış, irin sızdırıyordu.

"Bunu neden kabul ettiğimi sanıyorsunuz?" diye kükredi Chalkuchimac. "Yakılmış etim Dört Bucak İmparatorluğunun havasını kokutuyor. Acı, inti sabahları onu yolunda bulsun diye

gökyüzünün karalığına dek yükseliyor! Ve inti, savaşçılarımızın yaralarının kokusunu soluması ve Yabancıların önünde asla e-ğilmeyeceğimi bilmeleri için iyileşmemi istemiyor. Tisoc! Onlar yumuşak ve iyi değil! Altın yiyorlar ve midelerinin dibi yok! Tisoc İnka, Cuzco'ya ulaştıklarında karşılığında hiçbir şey vermeyip alacaklarını anlamıyor musun? Toprağını, kadınlarını, çocuklarını, hizmetkârlarını alacaklar... Alacaklar, hep alacaklar, çünkü almak için buradalar! Ben, Chalkuchimac, size söylüyorum: Henüz çok kalabalık değillerken onları öldürmek lâzım."

"Bu durumda, tecrübesiz bir çocuğu atamak neden?" diye homurdandı bir yaşlı.

Chalkuchimac'ın gülümsemesi Öteki Dünya'dan bir şeyta-nınkıydı, Anamaya ürkmetten kendini alamadı.

"Çünkü o zaman Yabancılar Tek Efendiyi kendilerine ait sanacaklar. Ona, 'şunu yap, bunu yap!' diyecekler. Biz de onlara güleceğiz. Altın vereceğiz. Ama bu sırada ben serbest olacağım.

Savaşçılarımızı hepsinin ölecekleri büyük bir savaşa gönderebilirim!"

"Bugün olduğu gibi mi?" diye sırttı Tisoc.

126

"Hepiniz korkaksınız!" diye bağırdıChalkuchimac: yaralı ellerini sallayarak. "Inti sizi kül edecek!"

"İnti seni dinlemiyor, Chalkuchirnat!" diye sertçe cevap verdi Tisoc. "Unutma ki aç olan er geç yölür ya doyar. Seçimin ne bilgece ne de akla yatkın. Kimi Tek- Efendi olarak seçmemiz gerektiğini hepimiz biliyoruz. Yukarı kabilslerin Güçlüsü, Huayna Capac'ın oğlu Manco'yu. Hayatta kalanların en güçlüsü ve en akli başında olanı o. İmparatorlukta barı; ve bütünlüğe onunla ulaşırsız..."

Chalkuchimac'ın tiksinti dolu honurtusu neredeyse bir kahkahayı andırıyordu. Anamaya'ya döndj. Bakışı bir sapan taşını kırabilecek kadar sertti.

"Bu seçimi öneren sen misin, Coyı Camaquen? Çok sessizsin! Atahuallpa'nın yanındayken seni d^a konuşkan tanıdım!"

"Chalkuchimac!" dedi Eskilerden biri. "Coya Camaquen'\e alay etmeye nasıl cüret edersin?"

Chalkuchimac elleri giysilerine çarptığı içjn yüzünü buruşturdu. Başını salladı ve daha alçak bir sesb:

"Hayır, Hayır, Güçlü Efendi, alay etmiyorum. Coya Cama-quen'\n kim olduğunu biliyorum..."

"Chalkuchimac" diye söze girdi Tisoc İnka uzlaştırıcı bir tavırla, "Bu tartışmanın bir anlamı yok.

"fek Efendi'yi seçmede acele etmeliyiz. Tanrıların isteğini bize bildirebilecek ne bir kahin ne de İnti'nin bir hizmetkârı var. Coya Canaquen bunu yapabilir. Kuyruklu yıldız Üuito'nun gökyüzünde yaşamadan önce Tek E-fendi Atahuallpa'yı seçmeyi bildi. Her verdiği karar için ona güvendi, bunu biliyorsun. Babası Huayna Capac'ın yaptığı gibi o-nun da Buradaki Dünya'yı terk etmeden ince Üuito'da son keli- * melerini onunla paylaştığını hepimiz biliyoruz..."

\

"Evet!" diye yüksek sesle onayladıbir ihtiyar. "Yapılması gereken bu."

',(

"Kabul et Chalkuchimac! Coya Carnquen, Manco ve Atoc > Xopa'nın arasında bir seçim yapsın ve Tek Efendiyi belirlesin!" \

Chalkuchimac'ın bakışı Anamaya'dan ayrılmamıştı. Anama-ya bu bakışta ilk kez korku, kuşku ve neredeyse bir arkadaşlık j\

127

uzun süre ve kuvvetle gözlerini onunkilere dikti. Doğruldu, gülümseyerek cevap verdi:

"Evet."

Güçlüler hep bir ağızdan homurdandı. Ama Chalkuchimac artık yalnızca Tisoc İnka'ya hitap eder gibiydi:

"Sizlere neler oluyor böyle? Atahuallpa gibi Yabancıların onlara sunduğu altını alıp yakında gideceklerini mi sanıyorsunuz? Atahuallpa gitti ve aramızda kimse Öteki Dünya'daki Babasına kavuşup kavuşamadığını bilmiyor!"

Bir homurtu yeniden göğüsleri titretti. Derken Chalkuchimac öfkeyle üzerindeki mantay\ geri itti. Herkes uzattığı ellerini gördü. Derileri soyulmuştu, kararmış kan üzerlerinde parlıyordu. Ayaklarındaki ve bacaklarında etleri parçalanmış, irin sızdırıyordu.

"Bunu neden kabul ettiğimi sanıyorsunuz?" diye kükredi Chalkuchimac. "Yakılmış etim Dört Bucak imparatorluğunun havasını kokutuyor. Acı, İnti sabahları onu yolunda bulsun diye gökyüzünün karalığına dek yükseliyor! Ve İnti, savaşçılarımızın yaralarının kokusunu soluması ve Yabancıların önünde asla e-ğilmeyeceğimi bilmeleri için iyileşmemi istemiyor. Tisoc! Onlar

yumuşak ve iyi değil! Altın yiyorlar ve midelerinin dibi yok! Tisoc Inka, Cuzco'ya ulaştıklarında karşılığında hiçbir şey vermeyip alacaklarını anlamıyor musun? Toprağını, kadınlarını, çocuklarını, hizmetkârlarını alacaklar... Alacaklar, hep alacaklar, çünkü almak için buradalar! Ben, Chalkuchimac, size söylüyorum: Henüz çok kalabalık değillerken onları öldürmek lâzım." "Bu durumda, tecrübesiz bir çocuğu atamak neden?" diye homurdandı bir yaşlı. Chalkuchimac'ın gülümsemesi Öteki Dünya'dan bir şeyta-nıkiydi, Anamaya ürmekten kendini alamadı.

"Çünkü o zaman Yabancılar Tek Efendiyi kendilerine ait sanacaklar. Ona, 'şunu yap, bunu yap!' diyecekler. Biz de onlara güleceğiz. Altın vereceğiz. Ama bu sırada ben serbest olacağım. Savaşçılarımızı hepsinin ölecekleri büyük bir savaşa gönderebilirim!"

"Bugün olduğu gibi mi?" diye sırttı Tisoc.

126

"Hepiniz korkaksınız!" diye bağırdı Chalkuchimac yaralı ellerini sallayarak. "İnti sizi kül edecek!"

"inti seni dinlemiyor, Chalkuchimac!" diye sertçe cevap verdi Tisoc. "Unutma ki aç olan er geç ya ölür ya doyar. Seçimin ne bilgece ne de akla yatkın. Kimi Tek Efendi olarak seçmemiz gerektiğini hepimiz biliyoruz. Yukarı kabilelerin Güçlüsü, Huayna Capac'ın oğlu Manco'yu. Hayatta kalanların en güçlüsü ve en akli başında olanı o. imparatorlukta barış ve bütünlüğü onunla ulaşırsınız..."

Chalkuchimac'ın tiksinti dolu homurtusu neredeyse bir kahkahayı andırıyordu. Anamaya'ya döndü. Bakışı bir sapan taşını kırabilecek kadar sertti.

"Bu seçimi öneren sen misin, Coya Camaquen? Çok sessizsin! Atahualpa'nın yanındayken seni daha konuşkan tanıdım!"

"Chalkuchimac!" dedi Eskilerden biri. "Coya Camaquen'e alay etmeye nasıl cüret edersin?"

Chalkuchimac elleri giysilerine çarptığı için yüzünü buruşturdu. Başını salladı ve daha alçak bir sesle:

"Hayır, Hayır, Güçlü Efendi, alay etmiyorum. Coya Cama-queri'r\ kim olduğunu biliyorum..."

"Chalkuchimac" diye söze girdi Tisoc inka uzlaştırmacı bir tavırla, "Bu tartışmanın bir anlamı yok. Tek Efendi'yi seçmede acele etmeliyiz. Tanrıların isteğini bize bildirebilecek ne bir kahin ne de İnti'nin bir hizmetkârı var. Coya Camaquen bunu yapabilir. Kuyruklu yıldız Üuito'nun gökyüzünde yaşamadan önce Tek E-fendi Atahualpa'yı seçmeyi bildi. Her verdiği karar için ona güvendi, bunu biliyorsun. Babası Huayna Capac'ın yaptığı gibi o-nun da Buradaki Dünya'yı terk etmeden önce Üuito'da son kelimelerini onunla paylaştığını hepimiz biliyoruz..."

"Evet!" diye yüksek sesle onayladı bir ihtiyar. "Yapılması gereken bu."

"Kabul et Chalkuchimac! Coya Camaquen, Manco ve Atoc Xopa'nın arasında bir seçim yapsın ve Tek Efendiyi belirlesin!"

Chalkuchimac'ın bakışı Anamaya'dan ayrılmamıştı. Anama-ya bu bakışta ilk kez korku, kuşku ve neredeyse bir arkadaşlık

127

parıltısı görüyordu. Chalkuchimac birden körük gibi soluyup gözlerini kapadı ve sordu:

"Pekala, güçlü Anamaya, sen ne söyleyeceksin?"

Anamaya kalbinin kelimelerini boğacak kadar hızlı atmasına engel olamıyordu. Söyleyeceği şeyin öneminin farkındaydı. Tüm adaleleri, tüm kemikleri taş gibi sertleşmişti. Ama daha önceleri de olduğu gibi cümleler serbestçe boğazında yükselip ağzından döküldü. Konuşan kendisi olsa da sözcükler başka bir yerden gelir gibiydi.

"Cajamarca'daki Büyük Katliamdan önceki gece, Tek Efendi Huayna Capac beni Öteki Dünya'dan ziyarete geldi. Bir çocuk biçimindeydi. Bana şu sözleri söyledi: 'Eski olan kolayca kırılır, çok büyük olan parçalanır, çok güçlü olan gün gelir gücünü yitirir... Büyük pachacuti işte budur. Dünya yeniden doğmak üzere içine kapanır. Her şey değişti...'"

Hayret dolu bir mırıltı yükseldi. Kimsenin aklına söylediklerinden kuşku duymak gelmedi. Sanki büyük Huayna Capac'ın kendisi onun ağızıyla konuşmaktaydı. Sözlerini kor taneleri gibi toparlamaya çalışan gergin yüzleri gördü. Devam etti:

"Tek Efendi sözünü şöyle sürdürdü: 'Yılana dönüştürdüğüm oğluma özen göster, çünkü o şimdiki zamanın ilk düğümüdür...' Çok uzun zaman önce, henüz bilgisiz ve tecrübesiz bir genç kızken, Güçlü Manco'nun erkek olduğu törene katıldım. O gün, yarışı o kazandı. Ama koşarken onu sokmaya hazırlanan zehirli bir yılan yolunu kesti. Tam zamanında gördüm. Yılanı ondan uzaklaştırmayı başardım, Manco hâlâ hayatta."

Ortalığa mutlak bir sessizlik çöktü. Artık ne vadideki uğultular ne de gecenin içinde yükselen gülüş ve şarkılar duyuluyordu.

"Demek Coya Camaquen, Manco'yu seçtin" diye fısıldadı Chalkuchimac.

"Güçlü Chalkuchimac" diye cevap verdi Anamaya kendisinin bile şaşırdığı bir cesaretle, "Bu benim seçimim değil. Öteki Dünya'daki Atalar Manco'yu uzun zaman önce seçti. Ama onun soylu ve dürüst olduğunu söylemeye izin ver. Adil bir insan o ve korkak değil, bunu biliyorsunuz. Yabancılar bir çocuk gibi boyun eğmeden İmparatorluğun tüm parçalarını birleştirmeyi bilecektir.

128

genin istediğin savaşı verebilmek için, eğer olması gerekiyorsa, önce barış sağlanmalı. Tek Efendi Atahualpa'yı bu kadar zayıflatan kardeş savaşının yaralarının sarılması lazım. Evet, Chalkuchimac, sen büyük bir savaşçısın. Ama bugün, savaş barışın şekline büründü. Yalnızca o, eğer İnti ve Üuilla bunu isterlerse, günü geldiğinde bizim güçlü olmamızı sağlayacak..."

"Haklı! iyi konuştu!" diye onayladı yaşlılardan ikisi.

"Chalkuchimac" diye söze girdi Tisoc, "Buradaki herkes Coya Camaqueri'ye aynı fikirde. Ona güveniyoruz. Yarın, günün ilk ışıklarında, Manco'ya seçimimizi bildirmek için yanına gidecek..." Chalkuchimac kısıp gözlerle yaralarına baktı bir an. Sonra Tisoc'la yüz yüze gelmek için başını kaldırdı, dudaklarında acı bir ifadeyle:

"Ya Coya Camaquen'le aynı fikirde değilsem?" diye sordu.

Tisoc cevap vermedi. Sessizlik, güçlerini bir genç kızın dudakları ve hafızasından alan o Efendilerin yorgun soluklarına karıştı. Anamaya Chalkuchimac'a hayranlık ve acıyla baktı. Chalkuchimac daha alçak ve tehditkâr bir sesle sorusunu yineledi.

Anamaya kısa bir süre Tisoc'a baktı, ama onayını bekleme-yip ürkünç bir yumuşaklıkla karşılık verdi:

"Hiçbir şey, Güçlü Chalkuchimac. Hiçbir şey olmaz. Yarın gideceğim."

Chalkuchimac'ın gözlen onunkilere daldı, ilk defa ne öfke ne de isyan olan bir duygu okudu içlerinde: Tevekkül.

Ve sonsuz bir hüznün.

Gün kayalar ve çadırların kumaşını parlatan koyu bir sis içine ağıyordu. Havada hâlâ soğuk bir kül kokusu vardı. Nehrin kesintisiz uğultusu ve bazen bir kuş sesinin dışında bir ses duyulmaz olmuştu.

129

Gabriel, uzun at mantosuna sarınmış, İnka Efendilerinin konaklama yerinin biraz uzağındaki bir kütüğün üzerinde oturuyordu. Gece, rahatsız uykusunda bir önceki günün savaşıyla boğuşarak birçok kez uyanmıştı. Yüreği Anamaya'nın çadırına koşma arzusunun şiddetiyle çarpıyordu. Onu kollarına alıp yanan hafızasını silebilmek için okşamalarında, bedeninde boğulmayı hayal etmişti, ama buna cesaret edememişti.

Anamaya'nın yola çıkmaya hazırlandığı o anda da yanına gitmeye cesaret edemiyordu.

Don Francisco bunu ona haber vermişti: İnka Efendileri kendilerine yeni bir kral seçmişlerdi.

"Benim onayım!" demişti F'izarro başka bir açıklamada bulunmadan ve eklemişti: "Seçilen kişiye bunu haber vermek için rahibelerini seçtiler, ayrılmasına izin verdim." "Rahibe" kelimesini söylediğinde Pizarro'nun kara gözü bir anda onunkine dikilmişti, Gabriel neredeyse utanmış, bakışlarını çevirmişti.

Şimdi yerli taşıyıcılar, bu nemli ve sessiz şafakta, nehrin az ilerisinde, Coya Camaqueri'nin tahtırevanını hazırlamaktaydı. Biraz uzaklarında, genç bir subayın yönettiği muhafız alayını oluşturan bir düzine savaşçı bekliyordu. Ama Gabriel'in gözü Efendilerin çadırlarının ortasında toplanan toplulukta idi.

Orada, onu saygıyla selamlayan yaşlıların karşısında, Ana-maya ısıltılı. Mavi, lâl ve parlak sarı motiflerle bezenmiş bir vikunya manto vardı üzerinde. Üç sarı tüyüyle bir çeşit altın bir taç alnını sariyordu. Bilekleri altın varak kaplıydı. Elinde yine altından bir mısır koçanı tutuyordu.

Gabriel onu daha önce hiç bu kadar görkemli bir kılıkta görmemişti. Gözüne bir yabancı, kendisine henüz çok uzak ve ulaşılamaz gelen bir ülkenin prensesi gibi görünüyordu. Aptalca bir kıskançlığa kapıldığını hissetti.

"Gidip en azından bir güle güle demeyecek misin?" diye sordu yanı başında bir ses.

"Peder Bartolome!"

Papaz Bartolome'nin şaşırtıcı derecede soluk yüzünde bir gülümseme vardı. Parmaklarını bitiştiirdiği elini yaşlıların önünde eğildikleri Anamaya'ya doğru uzattı.

130

"Bu kadının sana ne ifade ettiğini biliyorum, dostum Gabriel. Benim patavatsızlığım değil bu. Alayda her şey biliniyor, her şey fısıldaşılıyor. Yalanlar ve gerçekler oradan doğuyor, ve bunları birbirinden ayırmak için biraz zekâ yeterli..."

Gabriel cevap vermeden önce bir an duraksadı.

"Tavsiyelerinize uyup bu durumda sessiz kalınmasının gerekip gerekmediğine bir türlü karar veremiyorum, peder Bartolome. Ne dersiniz?"

"Mihi secretum meum, değil mi? Bildiğin gibi yap dostum. Ama dudaklarının söylemediği şeyi gözlerinde okumama engel olamazsın."

Gabriel yavaşça başını salladı. Gözleri olan biteni inceliyordu. Etrafında yerli askerler ve üç efendi, peşinde bir avuç hizmetçi olan Anamaya tahtirevanına yaklaştı. Gabriel, kendisini gördüğünü biliyordu.

"Diğerlerinden farklı bir prenses olduğu söyleniyor" demekle yetindi Bartolome Gabriel'e bakarak.

Gabriel o ana kadar ilk kez neşelendi ama dudaklarında beliren gülümsemeyi durdurdu.

Zekânın buyruğunda olmak kötülüğün avcunda olmaktan çok daha tatlıydı.

"Yerlilerin onu korkarak sevmesini sağlayan yetenekleri var," diye karşılık verdi. "Rahmetli Kral Huayna Capac ona geleceklerini belirlediğine inandıkları sırlar vermiş."

Gabriel sustu, duraksadı.

"Bu belki de, peder Bartolome, size şeytanca gelebilir..."

"Her yerde şeytan görme meraklısı değilim, Gabriel. Öte yandan, karşımda beliren güzelliği görebiliyorum. Ve güzellik her zaman Tanrı'nın eseri değil midir?"

Gabriel rahibin ince ve arkadaşça yeteneği karşısında gerçek bir mutluluk hissetti.

Gülümsemesi Anamaya'nın dikkatini çekmişti sanki. Artık tahtirevanın birkaç adım

yakınındaydı. A-dımlarını tereddütle atmaktaydı. Ama yolu bir ayinde olduğu gibi belirgindi.

Yaşlı bir Efendi bir hareketiyle tahtirevanı, taşıyıcıları, muhafızları işaret etti...

Bartolome elini Gabriel'in omzuna koydu:

131

"Sana başka bir soru sormama izin ver: Neden ona iyi yolculuklar demeye gitmiyorsun?"

"Dün," dedi Gabriel, boğuk bir sesle "Çok adam öldürdüm. Çok yerli."

"Ve bunu yüzüne vurmasından korkuyorsun?"

"Bilmiyorum. Ama onları öldürmek istediğimi, bundan zevk aldığımı hatta..."

Bartolome hafifçe güldü.

"Bunları ona değil bana anlatmalısın."

Bartolome ela gözlerini yerli alaya bakmak için Gabriel'in yüzünden çevirdi. Anamaya'nın tahtirevanın koltuğuna oturduğunu görecektir kadar uzun bir süre sessiz kaldı. Tekrar konuştuğunda sesi canlı ve açıktı:

"Gabriel Montelucar y Flores, dün görevini yerine getirdin. Yoldaşlarının karşısında bir kahraman oldun ve bu sabah çoğu sana hayranlık duyuyor. Büyük ihtimalle de bu pek umruhda değil çünkü çok gururlusun ve onları biraz vahşi buluyorsun. Bunun bir önemi yok. Eğer bu senin için önemliyse, unutma ki aldığın canları Tanrı'ya havale ettin bile... Yüreğindeki aşka gelince, bunu günah olarak adlandırmamı benden bekleme..."

Gabriel o kadar şaşırdı ki rahibin bakışlarını aramak için arkasını döndü.

"Bunu bana söyleyen siz misiniz, peder Bartolome? Bu kadın vaftiz bile olmamış! Rahip Vicente Valverde'ye kalırsa..."

Bartolome sabırsızlıkla sözünü kesti:

"Bana kulak verecek olursan, aşkın gücünü tanımamak günahdır. Havari Paul bunun tersini söylemiyor, Aziz Augustin'e gelince..."

"Ama onların sözünü ettiği Tanrı sevgisi!"

"Şu parlak .zekaya da bakın, tanrı biliminden bahsediyor! Tanrı sevgisini bana mı öğretmeye çalışıyorsun? Ben sana aşkında kutsal bir kıvılcım olduğunu söylüyorum..."

Alayın yola çıkışını bildiren boru sesi Bartolome'nin son sözlerini sözlerini bastırmıştı:

132

w^

"Haydi! Çabuk ol!" diye üsteledi rahip Bartolome.

Ve Gabriel, onu bir önceki günden beri engelleyen ağırlık üzerinden kalkmış gibi, sevdiği kıza doğru gitmek için askerlerini ve Efendileri itti.

Gabriel ona yaklaştığında tahtirevan köyün çıkışına ulaşmıştı. Yerli askerler biraz şaşkın bir şekilde Gabriel'in kendilerini izlemesine baktılar.

Anamaya ona yaklaşmak için tahtirevanından ayrıldığında, Gabriel'in ensesi ürperdi. Daha önce başka birinde hiç asalet ve inceliğin böylesine birleştğini görmemişti. Onu bir kenara çeken Anamaya oldu. Taşıyıcıların, askerler ya da hizmetkârların hiçbirinin gözlerini onlara doğru çevirmeye cesaret edemediğini fark etti.

"Geldiğine sevindim" dedi Anamaya.

Kısa bir sessizliğin ardından devam etti:

"Gelmeyeceğinden çok korktum. Yüzünü görmeden gitmek istemiyordum."

Ellerini kaldırdı ve dokunmak istercesine Gabriel'in dudaklarına yaklaştırdı. Ama Gabriel onu öpmek istediğinde, hafifçe geri çekildi. Yine de gülümsemesi hâlâ dudaklarındaydı.

"Bu mümkün değil" dedi usulca. Burada değil -ve şimdi değil..."

Boğazı düğümlenmiş, kabaran yüreğinde kelimeleri bulamayan Gabriel'i bir ürperti sardı.

Ayrılmalarından önce bedenini o-nunkine dokundurmamak dayanılır gibi değildi.

Anamaya bir adım daha yaklaştı. Şimdi bedenlerinin birbirine değmeyip hafifçe dokunabileceği kadar yakındılar. Gözlerini yeniden açtığında Anamaya'nın ona çevrilmiş ve ruhunun derinliğini arayan mavi gözleriyle karşılaştı.

"Savaşın ne olduğunu biliyorum" diye fısıldadı Anamaya. "Bizim ülkemizde de düşmanlar öldürülüyor."

"Seni özleyeceğim" dedi sonunda Gabriel. "Seni özleme-den tek bir saat bile geçmiyor."

133

"Yakında barışa kavuşacağız. Yeni bir İnka seçtik. O benim için bir kardeş gibi, akli başında.

Valinizle barışı sağlamayı bilecektir."

İleride, alay hâlâ kıpırdamamıştı. Erkek, kadın kimse kılını bile kıpırdatmamıştı. Gabriel önceki günkü savaş sırasında karşılaşip gitmesine izin verdiği Guaypar'ı düşündü.

"Henüz barış yok. Dikkatli ol."

"Dikkatli olması gereken sensin" dedi Anamaya.

Birden bakışları o kadar yoğunlaştı, tasayla ağırlaştı ki Gabriel heyecanlandı.

"Bana ulaşmak için uzun bir yol katettin. Seni kaybetmek istemiyorum. Benim içime korku soktun, vadiye dönüşen bir çatlak, senin için kendim için hiç korkmadığını kadar korkuyorum." Bunları ona bakmadan söylemişti. Sesinin boğukluğuna, yüzündeki dinginliğe rağmen, Gabriel onu da tüketen heyecanı hissetti.

Konuşamıyordu.

Elini onunkine yaklaştırdı. Bu kez Anamaya izin verdi, hatta neredeyse bedenlerini çarpıştıran bir atılımla Gabriel'e dayandı. Elini acıtacak kadar sıkı tutuyordu, tırmaladı, ezdi ve bu tek sarılıştaki belki de ona kendini seviştiklerinde hiç olmadığı kadar verdi.

Gözlerinin önünde dalgalanan sisin ardında onları izleyen bakışları yakaladı. Anamaya'nın sözlerini hatırladı: "Burada değil, şimdi değil..." Sıcak yüreği, soğuk sırtıyla ilk ayrılan o oldu.

Bir süre yan yana durdular, bastıkları toprak kayar gibiydi. Ne kıpırdatabiliyorlar ne de konuşabiliyorlardı. Havada bir çiçek kokusu duyuldu ve Gabriel gözlerini kapayarak bu kokuya sığındı.

Anamaya alaya dönmek üzere bir adım attı. Durdu, arkasını döndü.

"Kendine iyi bak," dedi Gabriel boğuk bir sesle.

Anamaya konuşmak için ağzını açtı, kendini toparladı. Gab-riel'in bakışı dudaklarına, gözlerine takılı kaldı.

134

"Seni seviyorum..."

Ve ona bu sözleri ilk defa söylediğini anlamasına zaman vermeden koşarak alaya ulaştı.

135

12

Jlpurimac vadisi, 30 'Elçim 1533

Adam kısa boyluydu. Kulaklarında tahta tıkaçlar sallanıyordu ve köprü sorumlularının gömleğini giymişti. Tahtirevan hâlâ taşıyıcıların omuzlarındayken, dizlerini yolun döşeme taşlarının üzerine koyarak eğildi. Muhafız subayı elini ovup onu ihtiyatla inceledi.

"Apurimac vadisine hoş geldin, Coya Camaquen. Seni nehirden geçirmekten onur duyacağım!"

Adamın ondan o kadar çekinir gibi bir hali vardı ki Anamaya gülümsedi. Hatun Sausa'dan ayrıldığından beri ününün ve alayının köy sakinlerinden İmparatorluk görevlilerine kadar herkesi ne kadar etkilediğini fark etmediği gün yoktu. Köprü sorumlusunun endişesi nedensiz değildi. İki yüz adım altlarında, Apurimac'ın devasa kayalıklar arasındaki öfkeli suları uğulduyordu. Çağıltı, güneye doğru genişleyen vadide yankılanıyordu. Ama, bir köprünün halatlarının asılı durması gereken yerde boşluktan başka bir şey görünmüyordu.

"Doğrul" dedi Anamaya. "Ve bana köprünün neden yok olduğunu anlat."

"On gece kadar önce, Coya Camaquen, askerler gelip yaktılar. Engel olmak istedim, muhafızlarıma onları geri püskürtme emri verdim. Ama biz on kişiye geneneral Quizquiz'in mangası en az yüz adamdan oluşuyordu."

"Quizquiz mi?" diye şaşırdı Anamaya.

"Evet, Coya Camaquen. Kendilerini böyle tanıttılar. Tek Efendi Atahualpa'nın büyük generalinin askerleri olarak."

"Köprüyü neden yaktıklarını söylediler mi?"

"Altın çalan Yabancıların Cuzco'ya ulaşmasını engellemek için."

Kısa boylu adam kolunu vadinin güneyine doğru uzatıp ekledi:

"Dağlarda ve Cuzco'ya kadar her yerde birlikler olduğu söyleniyor."

"Peki şimdi nehri nasıl geçeceğiz?" diye sordu Anamaya geleceğini hissettiği gevezelikleri kesmek için sert bir sesle.

Adam bu soruyu sormasından hoşnut görünüyordu. Tekrar saygıyla önünde eğildi:

"Üç gün önce bir haberci geleceğini bildirdi. O yüzden gereken her şeyi hazırladık. Sallar..."

"Sallar mı?"

"Evet, Coya Camaquen. Ama burada değil, köprünün olduğu yerde akıntı fazla şiddetli ve fazla tehlikeli. Buradan biraz ileride daha uygun bir yer var. Bana izin verirsen seni oraya götürürüm."

"Coya Camaquen" diye söze girdi alayın genç subayı, kral yolundan ayrılmak ihtiyatlı olmaz. Bu bir tuzak olabilir!"

"Senin de gördüğün gibi, subay" diye cevap verdi Anamaya, "kral yolunun nehrin üzerinden geçen kısmı artık yok. Ve ben, her şeye rağmen yoluma devam etmeliyim. Beni korumak için elinden geleni yap!"

Bazen zorlu ve dik bir patikada bir saat boyunca ilerledikten sonra akıntının birden sakinleştiği yere ulaştılar.

iki yanı ağaçlı bayırlar arasında beliriveren Apurimac bir anda daha sakin ve düzenli akan bir nehir haline gelmişti. Tarlaların arasında uzun bir eğri çiziyor, küçük bir vadiden geçiyordu.

Ama

137

diğer tarafında, tekrar bir köpük dalgasıyla, yeni bir kudurganlığın habercisi olarak bir boz kayanın üzerinde köpürerek kırılıyordu.

Orada ise nehir durulup genişliyordu. Ama ırmağa yaklaşıldığında, akıntının aşağıda olduğundan daha az tehlikeli olmadığı bir bakışta anlaşıyordu.

"Bakın" diye açıkladı köprü sorumlusu, "Salları oradaki noktadan nehre indirmek gerek.

Kendimizi akıntıya bırakıp büyük kayadan önce diğer kıyıya ulaşmamız lazım."

"Sallar nerede?" diye sordu Anamaya.

"İlerideki korulukta, güvenli bir yerde, Coya Camaquen. Askerlerin onları senin gelişinden önce bulup yakmasını istemedik "

"Daha önce hiç nehri geçtiniz mi?" diye sorguladı subay, şüpheli bir ifadeyle.

"Daha önce bir kere!" diye cevap verdi köprü sorumlusu gülümseyerek. "Gittik ve geri geldik."

"O zaman, bu ikinci defa olacak" dedi Anamaya sakin bir tavırla.

Kısa boylu adam, teşvikten hoşnut, ondan sonraki dakikalar boyunca hararetle koşuşturdu.

Yardımcıları ormanın sınırından iki ağır kütük sal ve sırkalarını sürükleyerek getirdi. Daha küçük sırkaların yardımıyla, onları tarlaların arasından geçirip Apurimac'a ulaştıklarında daha büyük olanını suya indirdiler.

Bir düzine adam onu halatların yardımıyla tutarken diğerleri üzerine Anamaya'nın tahtirevanını yerleştirdi. Taşınabilir kolluk, gereğince yüklendiğinde sorumlunun yardımcıları yere kapanıp

Coya Camaquen saldaki yerini alana dek doğrulmadılar. Sonra uzun sıırıklarla dengeyi olabildiğince sağladılar.

Akıntı o kadar şiddetliydi ki Anamaya tahtirevanının sallandığını hissetti. Birbirlerine esnekçe bağlanmış kütükler, kayda değer ölçüde hareket ediyordu.

"En az beş askerle Coya Camaquen'e eşlik etmeliyim" diye homurdandı subay.

"İmkânsız! Sal fazla ağırlaşır. Güvenli bir şekilde yönlendirenleyiz. En fazla iki adam. Bakın: kütükler daha şimdiden suya gömülüyor..."

138

"Çünkü işinizi iyi yapmadınız!"

"Bu, tahtirevanın tahminimizden daha ağır olmasından değil. Üstelik bir sal daha var.

Askerlerin Coya Camaquen'\ onunla takip edebilir..."

"Yeter!" diye araya girdi Anamaya. "Subay, sorumluyla birlikte bu sala binin. Salı kötü yapılmışsa eğer, bizim gibi o da bunun sonuçlarına katlanır!"

Sal akıntıya bırakılır bırakılmaz, Anamaya onu yönlendirmeye çalışan adamların kaygısını anladı. Gitgide çoğalmakta olan sallantısının dışında, nehrin ortasına geldiğinde çok büyük bir hıza ulaştı. Suların gücü, birkaç saniye içinde, şaşırtıcı bir hızla sıırıklarını daldıran adamların kuvvetini yenecekmiş gibi göründü.

Birdenbire, aralarından biri çığlık attı. Çok derin bir anafor belirmişti. Altı adam salın aynı tarafına geçerek aracı sola doğru itmeye çalıştı. Her şey çok çabuk geliyordu. Sarsıntı Anama-ya'yı havaya kaldırdı, kütükler sıçrayarak suyun sakladığı kayayı sııırdı. Tahtirevan yeniden havalanarak yana devrildi. Alay subayı kendini Anamaya'yı tutmak için tahtirevanın üzerine attı. Anamaya sandalyesinin kenarlarını sıkıca tutarak denge sağlamak için vücudunu eğdi.

Tahtirevan yeniden devrildi ama ayaklardan biri çarpışmanın etkisiyle gevşemiş bağlardan birini kesti. Salın sökülmiş olan ana direği tehlikeli bir şekilde suya gömülürken sal kendi etrafında hızla çark etmeye başladı.

Akıntının habercisi olan ilerideki boz kaya, artık süratle yaklaşmaktaydı. Köprü sorumlusundan bir haykırışa benzer bir ses yükseldi, sonra bir daha. Bir daha. O zaman, altı adam mükemmel bir uyumlu sıırıkları indirip kaldırmaya başladı.

Dansı andıran bir görünümdü. Sırııklar yükseliyor, dalıyor, bükülüyor, kayıyordu, tekrar yükseliyor, dalıyor, bükülüyordu. Enselerden ter akıyordu ama sal dengelenmişti. Hatta daha da iyisi, akıntının merkezinden uzaklaşıyordu. Haykırışlar devam ediyor, sıırıklar kırılırcasına bükülüyordu. Ama sonunda, ivinti yerlerinin uğultusu pek yakın bir tehdit gibi kükrerken sal yavaşladı. Kıyıya doğru kaymaya başladı.

Köprü sorumlusu gülümsedi. Anamaya'ya dönerek onu selamladı. Adamların her biri Coya Camaqueri'n tehlike sırasında tek bir söz etmediğini, tek bir korku çığlığı atmadığını fark ettiler.

Salın kıyıya temasının yumuşaklığına şaşıarak Anamaya da gülümsedi.

Tahtirevan otların üzerine yerleştirilirken adamları izledi, havanın ferahlığını ve o henüz alışılmadık yeni mutluluğu hissetti: Üzerine çevrilen bakışlar hayranlık ve yeni bir saygıyla doluydu.

"Rimac Tambo'dan çok uzak mıyız?" diye sordu köprü sorumlusuna.

"Bir günlük yürüş mesafesinden daha yakınsınız. Eğer bu gecelik konukseverliğimizi kabul ederek bizi şereflendirirsen..."

Anamaya sözünü bitirmesine izin vermedi.

"Teşekkür ederim. Manco'ya başarımdan söz edeceğim. Ama bu gece Rimac Tambo'da olmamız gerekiyor."

Nehrin uğultusu rahatlatıcı bir soluk gibi yükseliyordu. Alacakaranlıkta, köyün etrafındaki dağların eğrileri koruyucu taç yapraklarını andırıyordu. Cancha'nın karşısında derin ve dar bir vadi doğruya doğru açılıyordu. Yaklaşan gecede, yarı saydam bir sise boğulmuş, tuhaf bir solukluktaydı.

Bugün, Anamaya bu vadinin ulaştığı yeri biliyordu: Kimsenin ismini anmaması gereken kutsal şehre. Picchu!

Rimac Tambo'da hiçbir şey değişmemişti. Yabansı bir duyguydu bu.

Birkaç sene önce, buna benzeyen bir alacakaranlıkta burada durmuştu kutlamaların yapıldığı meydana taşıyan kusursuzca eklemelenmiş güzel duvarlar o akşam aynı rahatlatıcı sakinliğe sahipti. Vadiyi içlerine aJan dik bayırlar, yere yerleştirilmiş üçgen ve dikdörtgenler gibi,

ad/artuas/'lerdeki bakirelerin her gün yaptığı dokumalardaki geometrik resimleri andırıyordu. O aynı biraz korkutucu güce sahiptiler. Farklı olan yalnızca Anamaya'ydı. Villa Oma'nın temkinli ve kendinden emin olması için çabaladığı o endişeli genç kızdı o zamanlar.

140

Tek Efendi Atahuallpa'yı simgeleyen kuyruklu yıldız o yasak vadinin derinliğinde belirmişti. Burada, benzer bir alacakaranlıkta onları hayrete boğarak.

Onu görmek için Anamaya'nın gözlerini kapaması yeterliydi, gir gece güneşini andıran açık sarı bir ateş topu. Siyah ufukta ilk doğan yıldızların arasına tırmanıyordu. Arkasında Öteki Dünya'nın rüzgarının kaldırdığı kocaman kuyruğu süzülüyordu.

Bilgenin sesini yeniden duymak için anılarına dalması yeterliydi: "Korkunu bir kenara bırak, Coya Camaquen. Bırak ruhun seni yönlendirsin. Ataların taşı içindeki yolculuğunu hatırla. Korkunu bir kenara bırak..."

Bir kuş ötüşüyle ürperdi, irkilerek gözlerini açtı.

Çevresindeki meydan bomboştı. Biraz üşümüştü. Tören mantosu bedenini bu dağlarda pek ısıtmıyordu. Yine de, geldiğinde Tek Efendi Manco'yu karşılamak için kendini iki gündür mantoyu sırtında tutmaya zorluyordu. Ama gece yaklaşırken ürpertiler ensesini ve böbreklerini donduruyordu.

Irmağın yakınlarından bir kuş ötüşü daha yükseldi. Derken tambönun arkasından bir tane daha.

Gece çabuk iniyordu. Vadi gözüne birden daha karanlık ve tehditkâr göründü. Güney vadisinin sonundaki eğimde kral yolunun dümdüz döşeme taşları ağaçlar arasında belirdi. Dağı sanki açık renkli, soğuk ve sert bir çizgiyle yararmış gibi tuhaf bir görünümü vardı. Anamaya'nın içini bu kez alacakaranlıktan çok endişeden kaynaklanan bir ürperti kapladı. Rimac Tambo'lu birçok köylü köprü sorumlusunun söylediklerini doğruladı. Etraftaki dağlarda yüzlerce asker dolaşüyor, canc-ha'ian yağmalıyor, köylere saldırıyordu. Subayları, Güçlü Efendilerin verdiği yabancılarla barış emirlerine uymayı reddediyordu. Bazıları general Chalkuchimac'ın isteği doğrultusunda hareket ettiklerini ve yabancıların Cuzco'ya ulaşmasına asla izin vermeyeceklerini söylüyorlardı. Manco'nun gelişi geciktikçe Anamaya onun bu savaşı sürüsünün elinde olduğunu haber olmaktan korkuyordu.

141

İşler her zaman böyle mi gidecekti? Böyle kötü N^iirS-b ----------,-----
---=,__, , ,ot:,,vç

bir zamanda ataların buyruğuna rağmen şiddet, nefrö eıbrıo \$ ve br katli.
fret--^

Gerçekte, bu sakın gibi görünümlü vadi ta derini itaer, öylesine çok felaket anısıyla dolmuştu ki, bu onu kcr3jjnu 'nll^erine hale getiriyordu. Anamaya tam burada meydana (i^nn^ucy- Efendi Huayna Capac'ın kuru bedenine eşlik eden y^s^nn a 9e'en, tI olayını çok iyi hatırlıyordu! Yaşlıların ^

Kararan ormanda kuşlar ötmeye devam ediyordL-^joorfi te olan gölgede ırmağın uğultusu daha yakınaklı v^h^ıljı . u' ^üVü% hale gelmekteydi. Anamaya mantosunu buz kesen «iise.he 9İZemiie

.. / 1 Omn-,1,.

sikti ama saDrı sanKi ıvianco yu ona geıiren yoiää Kc^jsia -----
gibi cancha'ya girmeye elvermiyordu.
koruyabiliri

Alacakaranlıktan bu yana kıpırdamamıştı. Artık o^td?itt«Nortalıkkaok ranlıktı. Yanına elleriyle yüzünü ısıtabilmesi için bir r-ı i bîr mangal q?. rilmışti. Yıldızların doğuşunu izlerken zaman ağır ileri i i jısi ilerliyordu.

Dağın karanlığında zaman zaman çığlıklar, ulurnr-nilulumalar yankı! nıyordu. Kulak kesilmesine rağmen, otların üzerindeydin deki ayak se lerini son anda duydu, iri ve güçlü bir el ağzını kapatıf i#p«tıp bağırma; nı engellerken arkasını dönmeye vakit bulamadı. Bi ! i &.*! Biri ona sarıl oyuncak bir bebek gibi havaya kaldırdı.

"Manco!"

"Beni çok çabuk tanıdın!" diye fısıldadı MancocD3»an,co onu bıra* rak.

Yüz yüze durdular. Heyecandan gözleri parlıyorco -ıjf/ordu. Anarfa Manco'yu karşısında görünce kararlaştırmış olduğ ^gıtod^ğu res -ılamlamayı unuttu. Karşısındaki adam güç ve seçkini îijitfeikiinlikle işy j Onu yeniden görmekten, Tumbamba'daki karşılae lîi1 ^l/h^mu*1,

bu yana geçen zamanı yüzünde ölçmekten büyük ^ÖV^ ' ^g se duydu. Manco da heyecanlı görünüyordu. Onu hayy^ ' ~ia^ redebilmek için bir adım geriledi.

, \$!İ!

"Şu an gece ama sen bir yıldız gibi parhyorsu«u2,or^ dedi Manco sevecenlikle.

142

göz!

.. - !• e çok mutluyum, Manco. Özellikle ,,seni gördüğü söylemek istedjgif bir TekEI^ nuraksadl,vemine sahip olduğu idi. Dudaklarının^ DUfve 9örker5r Güneş Oğlu'nun sahip olduğu^

,sıltısında bun(arı söylemeye cesaret J ffcty

- oüv"-1 f S duyduğu aşkın onu allak bullak eljgtarıf veİ Gabne iruİra dünyayı değil yüreğini de altüst i W H' "Jp*****^^ Sco'nun onu yanlış anlaW^Hbd«^

rinin

venin

j!içSn karm^!^Sas,n, istemiyordu. f#Ö9

kandık olarak algılamasını istemiyordu. baş«n çl b|r şey gelmeden buraya gelmene seviı

»BaşınaDil ?cy M----- " " r<vi]p3öti

.-nllndaAnamaya- - ,,,,,,,,,,_____W

=""»Fvet Quizquiz ve uuaypar ,n ujm.mum ..*. y«.«ea :

Ama bu kuzeyliler dağı benim kadar iyi tan.mıyoriaiH ^ y°r' Hafif bir küçümsemeyle gülümsedi ve şefkatle et\ \ ((q/ ^

»Nasıl oldu da hiç korkmadın ve hemen tanıdın? t y maquen artık arkasında gözleri olacak kada r güçlü rr%

"Seni saatlerdir bekliyorum! Senin için çok koıktu| *

beklerken gecenin içindeki sesleri kolluyordum..." |ı^a?<

Gülümsedi, sonra ekledi:

i / * "...Üstelik aynı yerde, aynı şekilde daha önce deş^ (y* " tın beni." t

Mutlu ve şaşkın, birlikte güldüler.

"Gel" dedi Manco, "fambo'ya gidelim. Daha rahat

biliriz, karnım da aç."

rftnt

rV

volaGtU?If Efendinin Selisi binanın içinde telaşlı bir koş subavl k3h aya'ya eşlik eden birkac Eferıdı< Anamal, 9a«an körükİ£bÜYÜk bİr °daya Y^İşti. Hizmet»! leleriaeİim- t yemeğİ hazırlamak, chfcha, örtüler yt ş@W " ,rmek !Çm odaların arasında mekik dokuyorlardı VVV*V»ay

nırkapS?yr"an odaya geldiklerinde, kapının örtq W*n' *«*** Anamaya dizüstü çöktü, iki kere yere tapj^

'Anam,

W diye haykırdı sarsılan Ma nco.

p&-

İşler her zaman böyle mi gidecekti? Böyle kötü ve kargaşalı bir zamanda ataların buyruğuna rağmen şiddet, nefret ve kardeş katli.

Gerçekte, bu sakın gibi görünümlü vadi ta derinliklerine dek öylesine çok felaket anısıyla dolmuştu ki, bu onu korkutucu bir hale getiriyordu. Anamaya tam burada meydana gelen, Tek Efendi Huayna Capac'ın kuru bedenine eşlik eden yaşlıların katli olayını çok iyi hatırlıyordu!

Kararan ormanda kuşlar ötmeye devam ediyordu. Büyümekte olan gölgede ırmağın uğultusu daha yakınaklı ve gizemli bir hale gelmekteydi. Anamaya mantosunu buz kesen omuzlarında sıkı ama sabrı sanki Manco'yu ona getiren yolda koruyabiiirmiş gibi cancha'ya girmeye elvermiyordu.

Alacakaranlıktan bu yana kıpırdamamıştı. Artık ortalık kapkaranlıktı. Yanına elleriyle yüzünü ısıtabilmesi için bir mangal getirilmişti. Yıldızların doğuşunu izlerken zaman ağır ilerliyordu.

Dağın karanlığında zaman zaman çığlıklar, ulumalar yankılanıyordu. Kulak kesilmesine rağmen, otların üzerindeki ayak seslerini son anda duydu. İri ve güçlü bir el ağzını kapatıp bağırmasını engellerken arkasını dönmeye vakit bulamadı. Biri ona sarılıp oyuncak bir bebek gibi havaya kaldırdı.

"Manco!"

"Beni çok çabuk tanıdın!" diye fısıldadı Manco onu bırakarak.

Yüz yüze durdular. Heyecandan gözleri parlıyordu. Anamaya Manco'yu karşısında görünce kararlaştırmış olduğu resmi selamlamayı unuttu. Karşısındaki adam güç ve seçkinlikle işiyordu. Onu yeniden görmekten, Tumbamba'daki karşılaşmalarından bu yana geçen zamanı yüzünde ölçmekten büyük bir mutluluk duydu. Manco da heyecanlı görünüyordu. Onu hayranlıkla seyredebilmek için bir adım geriledi.

"Şu an gece ama sen bir yıldız gibi parlıyorsun kardeşim" dedi Manco sevecenlikle.

142

Wf

"Seni gördüğüme çok mutluyum, Manco. Özellikle..."

Duraksadı ve sustu. Söylemek istediği, bir Tek Efendinin güzellik ve görkemine sahip olduğu idi. Dudaklarının çizgisinde, gözlerinin ışıltısında bir Güneş Oğlu'nun sahip olduğu kararlılık ve güvenin olduğunu. Ama bunları söylemeye cesaret edemedi. Bir anda Gabriel'e duyduğu aşkın onu allak bullak ettiğini hissetti. Pachacuti yalnızca dünyayı değil yüreğini de alt üst ediyordu, içinin karmaşasında Manco'nun onu yanlış anlayıp sözlerini baştan çıkarıcılık olarak algılamasını istemiyordu.

"Başına bir şey gelmeden buraya gelmene sevindim" dedi sonunda Anamaya.

"Evet. uüüzquiz ve Guaypsr'in birlikleri her yerde kol geziyor. Ama bu kuzeyliler dağı benim kadar iyi tanımıyorlar!"

Hafif bir küçümsemeyle gülümsedi ve şefkatle ekledi:

"Nasıl oldu da hiç korkmadın ve hemen tanıdın? Coya Ca-maquen artık arkasında gözleri olacak kadar güçlü mü yoksa?"

"Seni saatlerdir bekliyorum! Senin için çok korktum, seni beklerken gecenin içindeki sesleri kolluyordum..."

Gülümsedi, sonra ekledi:

"...Üstelik aynı yerde, aynı şekilde daha önce de şaşırtmıştın beni."

Mutlu ve şaşkın, birlikte güldüler.

"Gel" dedi Manco, "fambo'ya gidelim. Daha rahat konuşabiliriz, karnım da aç."

Güçlü Efendinin gelişi binanın içinde telaşlı bir koşturmaya yol açtı. Anamaya'ya eşlik eden birkaç Efendi, Anamaya'nın alay subayıyla birlikte büyük bir odaya yerleşmişti. Hizmetkârlar mangalları körüklerken yemeği hazırlamak, chicha, örtüler ve meşaleleri getirmek için odaların arasında mekik dokuyorlardı.

Manco'ya ayrılan odaya geldiklerinde, kapının örtüsü kapanır kapanmaz Anamaya dizüstü çöktü, iki kere yere kapandı.

fi; "Anamaya!" diye haykırdı sarsılan Manco.

I

İİ

i:

"Tek Efendi Manco..."

"Anamaya! Neden bana böyle hitap ediyorsun?" diye sözünü kesti Manco ona doğru eğilerek.

"Biz kardeşiz..."

Anamaya gözlerini ona doğru kaldırmadan başını salladı.

"Çok yakında artık öyle olmayacağız. Güçlüler toplandı. Seni Tek Efendi seçtiler."

Manco doğruldu. Dudakları katılaşmıştı.

"Zamanı geldi" diye fısıldadı Anamaya.

Manco bir an onu inceledi. Omzundan tutarak kalkmaya zorladı. Gözlerinin içine dimdik baktı.

"Gözlerini ilk gördüğüm anı hatırlıyorum. Daha çocuktuk. O gün gözlerinin maviliği doğru yüreğime girdi. Sevgili kardeşim Paullu bile bunu kıskanmıştı biraz."

Anamaya'nın yüreği ona karşı duygularından bahsettiği her zaman olduğu gibi heyecanlı doldu. Daha ileri gitmemesi için dudaklarını sıktı. Manco'nun rahatsızlığını fark etmemiş görünmesi onu rahatlatmıştı. Hülyalı bir küçümsemeyle bir an susmuştu.

"Paullu'yu özledim" diye içini çekti yavaşça. "Aylardır Titi-caca kıyısında. Yalnızca orada olmayı seviyor..."

Manco'nun bakışları sertleşti. Devam etti:

"Birbirimizi son gördüğümüz günü de hatırlıyorum, kardeşim Anamaya. Günlerce aklımdan çıkmayan o Cajamarca Katliamının olduğu geceyi."

"O gece, Güçlü Manco, Tek Efendi Atahuallpa'nın Buradaki Dünya'dan ayrılacağını ve yakında onun yerine geçeceğini sana söylemişim. Zaman geldi."

"Evet. Sözlerin hâlâ aklımda. Unutmadım. Her zaman Atalarımın Dünya'sına doğru yolumu çizmiş olduğunu unutmayorum."

"Bunu yapan ben değilim" diye karşı çıktı Anamaya. "Ben yalnızca onların ağzıyım. Ben sadece Baban Huayna Capac'ın Kutsal İkizinin karışımıyım. Seni seçen o. Dört Bucak İmparatorluğunun geleceğini ellerine teslim eden o."

144

"Anlamam gerek, Anamaya, o gece ne olduğunu anlamalı-yırm..- O kadar çok şey söylendi ki. Yabancıların tanrılar olduğu, ateş tükürüp hayvanlarıyla tek bir beden oluşturdukları... Cuzco'da, kardeşim Atahuallpa'ya el sürdüklerinden beri Güneş'in söndüğü söyleniyor..."

Anamaya sözlerini tartarak konuştu:

"İmparatorluğun başına gelenlerin anlamını bilmiyorum, Manco. Baban artık gelip bana yol göstermiyor. Ama aylardan beri Yabancıların yanında yaşıyorum, Öteki Dünya'dan gelmedikleri konusunda sana güvence verebilirim. Onlar yalnızca insan! Altına susamış insanlar. Ne ateş tükürüyorlar ne de bizden daha büyük güçlere sahipler. Sadece silahları bizimkilerden daha güçlü, o kadar."

Manco başını salladı, Anamaya'nın omuzlarını bırakıp odanın dibindeki kalın döşeğe oturdu.

"Yanıma gel" diye rica etti.

"Tek Efendi..."

"Hayır! Daha değil. Henüz olmadım! Gel. Korkma. Yalnızca sıcaklığını yanımda hissetmeye ihtiyacım var, küçük kardeş. Eskiden olduğu gibi!"

Anamaya biraz duraksayarak yanına gitti. Manco parmaklarını avcuna bastırması için elini kaldırdı. Kendininkileri usulca kapadı.

"Bana Yabancılardan biraz daha bahset" dedi. "Onları anlamama yardım et. Hepsinden nefret mi edilmeli, yoksa bazılarına saygı duyup onları dünyamızın insanları gibi sevmeli mi?"

Sarsılmıştı, yüreği hızla çarpıyordu. Gabriel'le arasında olanları biliyor muydu? Ama hayır. Manco'nun bakışları yalnızca endişe ve merak doluydu.

"Onlar bizim için iyi değiller" dedi dürüstçe. "Hemen hepsi... o kadar garip ve anlaşılmaz ki. Sanki bir tanrıyaymış gibi kendi güçlerine tapıyorlar. Bir şekilde konuşup, başka bir şekilde hareket ediyorlar. Hemen hepsi..."

"Seni korkutuyorlar mı?"

Anamaya hemen karşılık vermedi.

145

"Hayır" diye itiraf etti sonunda. "Hayır. Ama onlar korkuyorlar. Bu onları zalim ve kurnaz kılıyor."

"Onlarla barış yapmak utanç verici bir şey değil mi?"

"Onlarla barışın sağlanmasının Tahuantisuyu'da her yerde olduğu gibi şimdilik gerekli olduğunu düşünüyorum. Çok fazla kan ve ölü oldu. Bütün kabileler ve aileler acı çekiyor ama bunun nedenini bilmiyorlar. Bizi bekleyen şeye doğru atılmadan biraz soluk almamız lazım."

Manco içini çekerek başını salladı.

"Chalkuchimac benim seçilmeme karşı çıktı."

Bu bir soru değii, saptamaydı. Anamaya, inka olacak, daha şimdiden İnka olan adamın yeni olgunluğuna bir kez daha hayranlık duydu.

"Evet."

"Diğerlerini beni seçmeleri için nasıl ikna ettin?"

"Bütün Cuzco'lu Güçlü Efendiler, başta Tisoc olmak üzere, Chalkuchimac'a karşı çıktılar. Ben, yalnızca Büyük Katliamdan önceki gece Baba'nın bana söylediği sözleri ilettim. Bu da yeterli oldu."

Manco başını sallayıp onayladı.

"Artık güçlerini takdir eden yalnızca ben değilim anlaşılan, genç kız. Ama temkinli olmamız gerekiyor. Chalkuchimac'a güvenmiyorum. Dağdaki askerlerini yönetmeye devam ediyor, biliyorum. Borla'y\ alnıma takmamam için elinden geleni yapacaktır. Ve chaski\er bana Guaypar'ın Yabancılara saldırmaya hazırlandığını söylediler."

Anamaya'nın rengi soldu ama tek kelime söylemedi.

Manco ona bakmıyordu. Gözleri gecenin içinde, yazgısının düşüncesine dalmıştı.

"Savaş istiyorlar. Yabancılar ve biz Cuzco'lulara karşı savaşmak istiyorlar. Savaşı seviyorlar ve barışın imparatorluk için iyi bir besin olduğuna inanmıyorlar. Anamaya, Yabancıları bu tehlikeye karşı uyarmalısın. Chalkuchimac'ın ordusu onlara saldırıyor-sa, bu aslında beni yok etmek içindir. Yabancıların bize duydukları

146

öfkeyi harekete geçirerek benim Tek Efendi olmamı engellemek istiyorlar!"

Anamaya cevap vermedi. Manco'nun haklı olduğunu biliyordu. Ama aynı zamanda, açıklamasını yapamıyor olmakla birlikte Chalkuchimac ile Guaypar'ın Manco'yu krallık mascapaicha's'n\ alnına takmaktan alıkoyamayacaklarını da biliyordu.

Manco onu dikkatle inceledi. Bakışı o kadar derindi ki Anamaya gerçek bir okşama gibi yanaklarında, dudaklarında, alnında hissetti. Manco'nun eli kalktı, parmakları Anamaya'nın boynuna dokundu.

"Senin yakınında olmaktan çok mutluyum" diye fısıldadı. "Varlığının kokusunu solumaktan çok mutluyum. Seni çok özledim, Anamaya kardeş. Sana bunu içtenlikle savunabilirim ki, hiçbir kadın senin kadar güzel ve güçlü değil."

Anamaya gülümsedi ve nazikçe başını eğdi.

"Ben de seni özledim, kardeş Manco... Ama senin önünde eğilip sana Tek Efendi diye hitap edeceğim günün geleceğini biliyordum. Altın Kutsal İkiz nerede?" diye sordu okşayışı içeren davete cevap vermemek istercesine.

"Cuzco'da özenle saklı duruyor Coya Camaquen\" diye biraz sertçe karşılık verdi Manco.

"Onu da çok özledim" diye mırıldandı Anamaya bu kızgınlığına aldırmadan. "Onun yanında olmaktan büyük mutluluk duyarım. Büyük Katliamdan beri, Tek Efendi Huayna Capac beni bir daha Öteki Dünya'ya götürmedi."

"Sen artık eksiksiz bir kadınsın" dedi Manco hüzünlü bir sesle. Belki de artık Kutsal ikizin karısı olman mümkün değil? Eğer istersen, benim yanımda yerin çok büyük olur."

Anamaya gözlerini Manco'nun bakışına daldırdı ve onda arzuyu ve bir o kadar da gerçek şefkati okudu. Genç prensin elini tutup dudaklarına götürerek fısıldadı:

"Manco kardeş, olacak olanlar böyle gelişmemeli, biliyorsun. Yarın, şafakta buradan ayrılırken, sen Tek Efendi olacaksın. Yarın, yalnızca sen Dört Bucak İmparatorluğunun parçalanmasını engelleyebileceksin. Kimse sana dokunamayacak ya da bakamayacak, ben bile, çünkü Baban Güneş bunu istemeyecek. Yasa

147

böyle. İmparatorluğun güçlü ve bütün olması için bu yasaya man gerek. Baban Inti'nin desteğini bu şekilde alacaksın. Bu , da, ne olursa olsun, her zaman bana güvenebileceğini bilir sun."

Manco yüzünü inceledi. Gözlerinden bir katılık, hatta belki de öfke geçti. Buna rağmen, o da Anamaya'nın elini dudaklarına götürüp parmaklarını öptü.

"Anlat bana, küçük kardeş. Bana bu son aylar boyunca neler gördüğünü anlat. Atahuallpa'nın ölümünü ve Yabancıların Machu Kapitu'sunun nasıl bir adam olduğunu anlat. Ağzın kuruyana, kulaklarım yorulana dek anlat, çünkü anlamak istiyorum ve anlamak zorundayım."

13 ViCcacongá, 8 t&sım 1533

Yerli merak ve korku dolu gülümseyişini tutarak Gabriel'i süzüyordu. Yabancıların daha iyi anıyabiimeieri için cevabını yavaşça tekrarlardı:

"Evet, üç gün önce buradaydı. Onu gördüm."

"Coya Camaquen mi?"

"Ben yalnızca bir hatunruna'y\m. İnka prenseslerinin isimlerini bilmem."

"O zaman, o olduğundan nasıl bu kadar emin olabilirsin?"

"Gözlerinden. Gözlerinin gökyüzünün maviliğinde olduğunu söylemiştin. Daha önce hiç öyle gözleri olan prenses görmedim."

Gabriel bir baş hareketiyle onayladı. Gülümsedi, kendisinin de daha önce böyle bir bakışı olan bir prenses görmediğini söylememek için kendini tuttu.

Şafak vaktiydi. Rimac Tambo köyünü çevreleyen dağların dik bayırları şeffaf kumaş parçaları gibi yükselen hafif bir sisle örtülüydü. Bayırlar ve dorukları taç yaprakların güzel ve aldatıcı görünümündeydi.

Anamaya belki de pek uzakta değildi. Ormanda bir yerlerdeydi belki, kimbilir. Önceki günler, kral yolunda Soto'nun yanında at sürerken, elçilik görevinden dönen tahtirevanını görmeyi

umut etmişti sürekli. Boşunaydı. Düş kırıklığına tasa karışıyordu. Başına kötü bir şey mi gelmişti? Belki de yolculuğunu Cuzco'ya kadar sürdürememişti. Oysa öngörülen bu değildi. "Cuzco'lu bir Güçlü'yle birlikte buradaydı" diye yinedi a-dam, Gabriel'in düşüncelerini okur gibi.

"Ne tarafa doğru gittiğini biliyor musun?"

Yanıtlayacak vakit bulamadı. Bir sesle irkildiler:

"Haberler iyi mi, kötü mü?"

Soto dostça gülümsedi. Gabriel, onun hırkasının üzerine kabarık yün ceketini giymiş olduğunu fark etti. Kılıcının kabzası üzerinde olan elinde, savaşırken taktığı metal plakalarla kaplı deri eldiveni vardı. Gabriel surat asarak Soto'yı yanıtladı:

"ikisi de değil, şimdilik."

Tekrar yerliye döndü. Dağları göstererek sordu:

"Ormanda savaşçıların olup olmadığını biliyor musun?"

Adam duraksadı. Savaş giysileri içinde gelen Soto onu fazlasıyla etkilemişti. Gabriel üsteledi:

"Kuzey askerleri, hani şu soyguncular, köprülerinizle köylerinizi yakanlar?"

Yerli kararını verdi. Çiftçi parmaklarıyla güneye doğru uzanan dik bayırları işaret etti.

"iki gece önce, tam siz gelmeden, yukarıda çok ateş vardı. Ama o zamandan beri başka hiçbir şey olmadı."

Soto Gabriel'in tercüme etmesine ihtiyaç duymadı.

"Oradalar tabii" diye homurdandı. "Başkent'e gelmeden son köprüleri yok etmek için birkaç gün önümüzde olmaları gerek!"

Bir an, iki adam yeniden yerlinin işaret ettiği yöne baktılar. Köyün bir fersahtan az bir mesafe ilerisinde, kral yolu daha önce hiç aşmadıkları kadar dik bir bayırdan ilerliyordu. Taş döşeli değildi. Ormandan kalkan sisin ardında beliren ışıklı iziyle öylesine dikti ki neredeyse dikey görünüyordu.

"Bu bayır bizim için çok zorlu olacak ama atlar için daha da zorlu" dedi Gabriel. Hele bir de bu son günlerin yorgunluğunu henüz atamadıkları da düşünülürse. Belki de Vali'yi burada beklememiz daha iyi olur."

Surat asan Soto, başını salladı.

"Bu vadiden hiç hoşlanmıyorum. Bu nehirden de, bu hiç hoşuma gitmiyor" dedi.

150

Çıplak işaret parmağıyla sağlam Inka yapılarının karşısından doğuya açılan dar ve derin boğazı gösterdi. Sis dağılır, gökyüzünün mavisi ortaya çıkarken orada, gözlerinin önünde belirginleşiyordu. Kıpırtısız, tehditkâr. Yarı saydam kıvrımları ona yer yer korkunç masalsi ama canlı bir hayvan görünümü veriyordu.

"Dün bütün gün" diye ekledi Soto, "Sis boğazdan kalkmadı. Yol hiçbir yere çıkmıyormuş ya da doğrudan şeytanın evine gidiyormuş gibi!"

Gabriel gülümsemesini engellemedi.

"Doğadaki şekillerden korkacak kadar batıl inançlı olduğumu bilmiyordum., don Hernando!"

"Büyük ihtimalle iklimin etkisi... Alay etmekte haksızsın, Gabriel! Buranın özelliklerini göz ardı etmemelisin. Yerliler beklemediğimiz bir anda üzerimize atlamak için günlerce bu sisli vadide saklanabilir."

"Muhtemel tehlikelerden biri bu. Bayırı tırmanırsak kaderimizi onların merhametine terk etmiş oluruz. Atların da bize yararı dokunmaz. Tam tersine."

"O zaman acele etmek gerek. Kötü havayı beklersek işimiz daha da zorlaşır. Gökyüzüne bir bak, bugün hava harika ve sıcak!"

"Vallahi" diye homurdandı, havanın güzelliğiyle pek ikna olmayan Gabriel, "yüzbaşı sizsiniz!"

"Dur bakalım arkadaş!" diye bağırdı Soto alaycı bir şekilde, Gabriel'i kolundan tutarak. "Seni daha maceraperest tanıdım. Yoksa sevgili don Francisco'muz gibi sen de mi Cuzco'ya fazlasıyla çabuk ulaşmak istediğimden şüpheleniyorsun?"

"Evet bundan şüpheleniyorum" diye cevap verdi Gabriel aynı sesle. "Ve sanırım bu sefer, şüphem yerinde, Soto! Ama ne önemi var. Bu bayır bana fazla tekin gelmedi."

"Ve ben de sana bu vadide bir şey olmadığını söylüyorum!"

"O zaman, aramızdan biri yanılıyor" diye gülümsedi Gabriel.

"Hayır, arkadaşım! İkimizin de yanılması için dua etsen daha iyi olur!"

151

İspanyolların koşturdukları binalara doğru giderlerken, yerli Gabriel'e seslendi. Vadiye doğru uzanan kuzeydeki bir dağı gösterdi:

"Yabancı Efendi" dedi, "Gök gözlü prenses iki gün önce bu dağa gitti."

Altmış süvarinin atlarına eyer takması, kabarık yün giysilerini giyinmesi, hatta bazılarının zırhlarını kuşanması uzun sürmedi. Gün yağmurdan korkulmayacak kadar güzeldi.

Süvarisi olmayan bir atın üzerine yüklenmiş üç arkebüz, kupkuru barutla doldurulmuştu. Kalkanları olan süvariler onları eyerlere sabitlediler. Küçük kundaklı yayların telleri bir gün önce yağlanmış, sağlam olmayanları değiştirilmişti.

En fazla zaman alan, Vali gelene kadar Rimac Tambo'nun altınını koruyacak on iki adamın seçilmesi oldu. Sonunda, kimse bunun için can atmadığından Soto atsız bir avuç adamla en genç süvarilerin ikisini seçti. Gabriel ve başta Rodrigo Orgonez ile aralarında en yiğitlerinden biri olan gururlu Hemando de Toro'nun bulunduğu seçkin süvariler Soto ile gidecekti.

Diğerleri, yola çıkma emrini öğleden biraz önce, yüzlerinde öfke ve hayal kırıklığı ile aldılar. Güneş fırın gibiydi. Olanca ağırlığıyla tulgaların üzerine çöküyor, yansyordu.

Başlangıçta zevk ve coşkuyla tırmandılar. Soto bir iki defa yavaşlayıp hayvanları fazla zorlamamaları için arkadaşlarına seslendi.

Ama herkes bunun nedenini çok geçmeden anlamıştı. Döşeme taşları yerini toprak yola bıraktı. Yol toz ya da çamurdan sürekli kaygan ve çok dikti! Atlar o kadar ağırlaşmıştı ki kendilerini bile taşıyamıyorlardı. Bazen, keçiler gibi sıçrayarak ilerliyorlar, çabucak soluk soluğa kalıyorlardı. Yamacın dörtte birinde, yol çalılarının arasında daralıyor, ağaçların arası açılıyordu. Gölgeler azalıyor, sıcaklık dayanılmaz hale geliyordu. Adamlarla atların ağızları açık, dilleri yapış yapış, solukları kesikti. Soto dörderlik topluluklar halinde ilerleme emri verdi.

152

Gabriel ve üç arkadaşı yoldan uzaklaştı. Çizmeler otların üzerinde kayıyor, dut ağaçlarının, yabani pamukların tıkHz dallarına takılıyordu ama hayvanlar orada daha rahat ve daha az zorlanıyordu.

Çoğu, içlerinde sıcaktan boğuldukları kabarık giysilerini açıyordu. Kemerler gevşetiliyor, gömleklerin kopçaları çözülüyordu. Atların dizginlerini tutan eller nemliydi. Tek bir kelime söylenmiyordu ama hüküm süren sessizlik de değildi. Çizmelerin sürtünmesi, nalların tıkırtısı, kısa soluklar, billur gibi havada yankılanıyordu. Yürekler soluğu tıkanan göğüslerde ağır ağır atıyordu. Boyun ve şakak damarları şişmişti. Diş etleriyle kırılmış dişlerin kökleri sakalların aralarında beliriyor, harcadıkları çabayla şekil değiştirmiş yüzlerde ceset sırtmalarını andırıyordu.

Akılları yerlilerde değil de dağda teker teker tırmanılması gereken bitmek bilmeyen kademelerdeydi.

Öğleden sonra bayırı anca yanılamışlardı.

Sıcaklık boğucuydu. Gökyüzünde tek bir bulut yoktu. Toprağa bulanmış, bitkinlikten çukura kaçmış yüzler miğferlerin altında sırlıslıklamdı. Kundaklı yaylar artık dayanamaz olan atların eyerlerine bağlanmıştı. Hayvanların sarkık dudakları ve göğüsleri köpük içindeydi, deri kolanlar terden kararmıştı. Bazı hayvanlar solukları göğüslerini parçalarcasına baygın bakıyor, sürekli homur-danıyordu.

Bayır öylesine baş döndürücüydü ki her şeyi kuşbakışı görüyorlardı. Altlarındaki dar Rimac Tambo vadisi bir masa örtüsünden daha büyük değildi. Aralıksız uğultusu ve yer yer beliren köpük burgaçları olmasaydı, gri-mavi nehrin uykuya dalmış bir yılan gibi hareketsiz olduğu sanılabilirdi.

Sonunda, bayırın başlangıcından beri önden giden Soto, bir emir verdi. Adamlar başlarını kaldırdığında yolun ortasında tuhaf bir çıkıntı oluşturan bir çeşit taraça, otlarla kaplı uzun bir düzlük gördü.

"Yarım saat mola veriyoruz" diye bağırdı yüzbaşı.

153

"Bir saat!" diye diretti, iri bir salatalıktan oyulmuşa benzeyen bir burnu olan adam. "Soluk alması gereken yalnızca atlar değil..."

"O zaman atından kıcına üflemesini iste, Soyтина, daha hızlı ilerlersin!" diye cevap verdi bir solukta Soto. "Yarım saat, daha fazla değil. Atlarınıza su içirin, buraya kadar taşıdığımız mısırı verin! Karınlarında olması sırtlarında olmasından iyidir!"

Adamlar kendilerini arka üstü yere bırakıp artık dayanılmaz olan tulgalarını çıkardılar. Bir anlık sersemlikten sonra matarala-rıyla önce kendi kafalarını sonra da atlarının titreyen burun deliklerini ıslattılar.

Gabriel soluğuna daha iyi hakim olabilmek için ayakta durdu.

Kasılmalarla sarsılan göğsüne rağmen dorusu dayanıyordu. Gabriel ona yavaş yavaş su içirerek sakinleştirici sözler fısıldadı. Hayvan kulaklarını dikmiş, onun söylediklerinden daha çok acılarına odaklanmıştı. Öte yandan suyun ferahlatıcılığı ve Gabriel'in okşamaları etkisini gösteriyordu.

Atı sakinleştğinde Gabriel farkına varmadan Anamaya'nın ona armağan ettiği ve yanından ayırmadığı kumaş kesesini karıştırdı. İçinden koka yapraklarını çıkardı. Soto ve Hernando de Toro onun yanına geldiğinde ağzı yoğun ve acı suyla dolmuştu. Koka topağı çiğnediğini gören Soto kaşlarını çattı ama yorgun bir gülümsemeyle konuşmakla yetindi:

"Bir saat sonra haklı olduğumu göreceksiniz. En zor kısmı arkada kaldı."

Gabriel bayırın tepesine bakarak gözlerini kıstı. Yol dedikleri artık cılız bitki örtüsüyle kaplı bir kaya döküntüsünden ibaretti.

"Bana kalırsa bir fersah daha yolumuz var" diye içini çekti.

Kısa bir hareketle Soto bayırı gösterdi.

"Canımı sıkın" dedi, "artık yoldan ayrılmamamız gerektiği. Atları yanlara kaydırarak olursak kayalarda bacakları kırılır."

"Kesinlikle, diye onayladı Hernando de Toro. "Ama bu bizi koruyor da aynı zamanda. Hiç kimse böyle bir bayırda boynunu kırmadan koşamaz."

154

Gabriel bir şey söylemedi. Adamların kendilerini avutma isteğini fazlasıyla anlıyordu. Üçü de gözlerinin önünde erimesini umut edermiş gibi uzun bir süre tepeyi incelediler.

"Hiçbir şey yokmuş gibi görünüyor" diye homurdandı Soto. "Ne bir kafa ne de lanet lamalarından bir tanesi."

Hernando de Toro eldiveniyle yüzünü sildi:

"Asıl yukarıya ulaşınca temkinli olmalıyız."

"Ben önden gideceğim" dedi Soto. "Beş karışık aralarla dörder kişilik topluluklar halinde ilerleyeceğiz. Siz ikiniz, Gabriel ve sen, Hernando, en arkadan geleceksiniz."

Soto'nun emriyle yeniden tırmanışa geçtiler. Dörder dörder, dizginlerinden çektikleri atları yedeklerinde yürüyorlardı. Çizmeleri her adımda daha da ağırlaşıyordu. Kalın giysilerini üzerlerinden atmışlardı.

Güneş alçalmış, önlerine düşen gölgeleri uzamıştı. Kendilerini yola düşen titrek gölgelerinde görüyorlardı. Kısa dinlenmenin etkisi kaybolup gitmişti. Birkaç dakika geçmeden yeniden kan ter içinde ve soluk soluğaydılar.

İşte olanlar o anda oldu.

Öyle bir gürültü koptu ki sanki gökyüzü yarılıyordu. Bakışlarını bayırın tepesine çevirdiler.

Durmuş, dona kalmışlardı. Dehşet içlerini kemiriyordu.

"Lanet olsun!" diye mırıldandı Hernando de Toro.

Dağın zirvesi omuz omuza ilerleyen yerli savaşçılarla örtüldü. Kaç kişi olduklarını söylemek imkânsızdı, iki binden fazla, diye tahmin etti boğazı düğümlenen Gabriel.

Bağırıp çağıran, kalkanlarına savaş davullarının çılgın temposuyla vuran iki binden çok savaşçı.

Tepinen, baltalarını, topuzlarını sallayan, sapanlarını döndürüp duran iki bini aşkın adam.

Dağın yeşil doruğunda rengarenk bir sınır oluşturan, onları öldürmeye hazır, zehir sızıntısını andıran iki binden fazla savaşçı.

"Lanet olsun!" diye yineledi Hernando de Toro.

155

"Sıraya geçin! Sıraya geçin!" diye emretti kılıcını çeken Soto.

"At binelim!" diye bağırdı başka bir ses.

Tepede savaşçılar haykırmaya devam ediyordu ama düzenleri bozulmuştu. İlk savaşçılar bayıra doğru atıldı. Hemando'nun düşündüğünün tersine, adamlar bu lanet kayışatta koşmayı biliyordu!

"Taşlara dikkat! Taşlara dikkat!" diye yırtındı bir ses.

Gabriel bu sesin kendisinden çıktığını ayımsadı. Çevresinde herkes panik içindeydi. Adamlar hep birden korumalı giysilerini giyiyor, dar bir düzlükten yararlanıp eyerlerine atlamaya çalışıyor, k11iç13r;ni çekiyor, tuğalannı <3ı<3nı3nnu3n çözmeye, ı<sı-kanların kayışlarını

kollarına geçirmeye, yaylı okları germeye, çuvaldızlarını sabitlemeye çalışıyorlardı. Ama hiçbir şey yolunda gitmiyordu.

"Arkebüzler!" diye uludu bir ses. "Kutsal Bakire adına, ar-kebüzler!"

Ama hayır, silahlara ulaşmak mümkün değildi. Deli gibi kendi iğdişini kırbaçlayan Soto'nun arkasındaki bir bineğe sıkıca bağlıydılar.

"Atlara, kahrolsun, atlara!" diye bağırdı Gabriel'in gürültüden tanıyamadığı bir ses.

Ama atların sırtına atlayabilmiş olanlar hayvanları bayırda ilerletemedi. Yırtıcılar kadar çevik yerliler, kayşata dağıldı. Ve bu korkunç güzellikte bir görünümdü. O kadar kalabalık, bitişik ve öylesine alacalıydılar ki dağın doruğuna yayılan dev bir dokumayı andırıyorlardı.

"Taşlara dikkat! Taşlara dikkat!"

Başkalarının da yaptığı gibi, Gabriel kalkanını atının boynuna yerleştirdi, iyi de yaptı. Havayı titreten bir uğultuyla yüzlerce taş üzerlerine yağdı. Kalkanlara, otlara, kaburgalara, bacaklara, göğüslere, enselere, yüzlere çarptı. Korkunçtu. Sıra boyunca bağ-rışlar, inlemeler duyuldu.

Hayvanlar kişniyor, kayşata kaçıyor, korkuya kapılıyor, aşağı inmeye çalışıyorlardı.

"Tutun onları!" diye bağırdı Gabriel ile Hernando de Toro aynı anda.

156

Gabriel göz ucuyla şimdiden en önde yerlilerle mücadele eden, kesip vuran, kılıçlarının ucu bronz baltalarla çarpıştığında kıvılcımlar çıkaran Soto ve Ortiz'i gördü.

Uzun zaman, büyük bir karmaşa yaşandı. Binlerce yerli savaşı, delice savaş çılgınlıkları atmaya devam ederek taşlar, mızraklar, oklar atıp atları ve İspanyolları yaralayarak akın ettiler. Göğüs göğse savaşmaya henüz cesaret edemiyorlardı. Hurdalarıyla kösteklenmiş askerlerin, korkudan çıldırmış atların önlerinde dans ediyorlardı. Yüzlerini korkunç bir şekilde buruşturup bir sıçrayışta öne atılarak kalkanların derilerini yarıp doğrayan topuz ya da balta darbeleri savuruyorlar, vinlayan kılıçlardan anında kaçınıp geri çe-kiljv/nrjsrri!. Ve tekrar bağ!rmava koyuluyorlardı!

"Yukarı, yukarı" diye bağırdı Gabriel Hernando de Toro'yı iterek.

Adamların yarısı at binmemişti. Dar yolda itişip kakışıyor, birbirlerinin ayağına dolanıyorlardı. Kendilerini etkili bir şekilde savunabilmekten çok uzaktılar.

Ve birden, gürültü patırtının arasından korkunç bir kişneme, ardından bir diğeri yükseldi. İnce uzun kargılarla örtölüp dal yı-ğınlarıyla gizlenmiş bir çukur Marquina'nın atının altında çöktü.

Sivri uçlar boynuna, kaburgalarına saplandı, omurgasında kızıl yaralar açıldı. Gözleri ölüm korkusuyla yuvalarından fırlamış, acılarını daha da artırıp kan kusarak çırpınıyordu. Soyтина'nın yardımıyla çukurdan zorla çıkıp yolun üstünde sürünmeyi başardı. Ama yeterince hızlı değillerdi. Altı kadar yerli atıldı. Balta piyadenin sırtına gömüldü, burnu bir topuz darbesiyle dağıldı, yüzü bir anda bir kan, ezilmiş et ve kıkırdak bulamacına döndü.

Marquina'ya gelince, hâlâ yerdeydi. Üzerine üç kişi saldırdı. Kafatasına öyle bir darbe indirdiler ki ikiye bölündü. Ağızları açık kalan İspanyollar yerlilerin süvarinin cesedini kayşata sürüklediklerini, beyni taşların üzerinde dağıldığında neşeyle bağırdıklarını gördüler.

Güçlü uğultu havada yankılandı.

"Durun!" diye emretti Anamaya tahtirevanının taşıyıcılarına.

157

Önceki günden beri, Manco'dan ayrıldıktan lardan Cuzco'dan geri dönüyorlar, Guaypar vel^1'9' SaD leriyle karşılaşmamak için onlar da doruklardan qu'2'in kVo lardı.

' Patıkları ;°İrtl«-

Uğultu şiddetle devam ediyordu. Ağaçların v her yeri sarsıyor gibiydi.

^ra^arına d

Alay subayı Anamaya'ya döndü:

"Savaş çılgınlıkları bunlar."

Yumrukları sıkılı, kulak verdiler. Sürüyordu. Ana luğu kesildi. Midesi düğümlendi.

' rnaya'nın so-

"Kaiabaiikiar" dedi subay.

Olanları canlandırabilmek için gözlerini karjama*,,,, yoktu.

Sına Serek

Yabancıların acı çekmesinden korkmamalıydı, ama his gi korkudan da öteydi.

' setti"

"RimacTambo'dalar" diye mırıldandı.

"Evet" diye onayladı subay. "Yabancılar Vilcacong'a derben-tini aşmaya çalışıyor olmalı. Tuzak kurmak için iyi bir yer. Quiz-quiz orayı sever."

Sakinleşir gibi görünen uğultu daha acı, amansız bir şekilde yeniden yükseldi. Anamaya, sayısız askerin tahtırevan taşıyıcılarının bile bazen tırmanmak için halatlar kullandığı dik kayşattan hızla inişini gözünde canlandırdı.

Onu düşünmek istemiyordu. Ama nedense, ilk andan ben Manco'nun sözlerini, içine dolan soğukluğu hatırladı. Gabriele* tehlikedeydi.

Bunu hissediyordu, tüm bedeni bunu hissediyordu. Oradaki mücadelenin içinde olduğunu biliyordu.

Aklını başına toplamaya çalıştı. Ama ona duyduğu aşk go9 sünü parçalayan bir acıya dönüştü.

Çığlıklar ormanda ve zirvenin soğuk havasında deva
y°rdU"

n bir dua

Anamaya titriyordu. Neredeyse farkına yarrrm]0a gjarırn0f mırıldandı: "Ey İnti, Ey Öteki

Dünya'nın Güçlüsü, ty

158

Anam Quilla, Puma'nın sıçrayışını durdurrrpa-QüneŞ> ey Tek Efendi beni getirdiğin bu yolda terk et-!;iif% beni seçen dQzQ benriyen siz, onu Öteki Dünya ı'ya

:e^y S yalnız bırakmaya

!jiürüP DV ar|andı ve etrafındaki taşıyıcılarla askerlerin oonu Güçlükte t°P|erini gördü.

Ama bakışlarının karşısında he; psi

^^"ni'fndirdiler.

gö hırauyla delen bağırışların ortasında gök gürledi.

HavaVv bancıların ateşli silahlarını tanıdı. Başka bir şaklarrna Anarnaya YaD pat|ama|arın yankısı dağılır dağılmaz, savaşç:ila-taşıyıcıl '[, daha da şiddetli ve güçlü bir şekilde yeniden du-nn|dUuÖArİmaya boğuk bir sesle emretti: yÜ «Geri dönüyoruz. En kısa zamanda Rimac Tambo'ya inrnek istiyorum."

Ne kadar zamandır savaşıyorlardı? Gabriel artık bilmiyorclı. Gölgeleleri uzun ve kan içindeydi.

Gürültü kesilmiyordu, yerlilerin bağırışları kesilmiyordu. T aşlar, darbeler, oklar durmuyordu.

Atların böğürleri kandan parlıyordu. Yarım fersah tırmanmışlardı ve boşalttıkları kundaklı

yaylar kimi zaman iki yerliyi bir anda öldürmüştü. Ama gözleri kor Kaçağına daha da

saldırganlaşmıştı yerli savaşçılar. Bu silahları artık tanıyorlardı. Onları doldurmanın uzun

zaman aldığını biliyorlardı. Şaşkınlık içindeki süvarilerin üzerine doğru ürkütücü bağırışlarla

akın ettiler.

^ Gabriel dorusunu mızraklı çukurun üzerinde atlattıktan son-4aa9hS"üa SertÇe vurarak onu

saldı- At' deli 9ibi sıçrayıp önü ne bir Joi ısırarak tek basına bay|rın tepesine doğru

kendine

süvari^•Gabr'el'in tam vanında' bir Yerli topluluğu üzerindeki bağırarak1 tu£urmek atını

kuyruğundan yakaladı. Gabriel çılınca Yaralı Ver|' Lve bir darbeyle kuyruk ile onu tutan eli

kesiverdi. iard* kork n inleyerek SI|tüstü yere düştü. Gabriel bakış-layarak bir hT açıkça

öördü. Kılıcını ve daha kısa olanı çapr^z-birtekmpWuu darbesini savuşturdu, saldırganı karnına indirdiği yle baY'rdan aşağı itti.

1 59

Önceki günden beri, Manco'dan ayrıldıktan sonra, sapa yollardan Cuzco'dan geri dönüyorlar,

Guaypar ve Quizquiz'in birlik-leriyle karşılaşmamak için onlar da doruklardaki patikaları

izliyorlardı.

Uğultu şiddetle devam ediyordu. Ağaçların yapraklarına dek her yeri sarsıyor gibiydi.

Alay subayı Anamaya'ya döndü:

"Savaş çığlıkları bunlar."

Yumrukları sıkılı, kulak verdiler. Sürüyordu. Anamaya'nın soluğu kesildi. Midesi düğümlendi.

"!/~!~k~ı.P,l-." -l. j: .. .u- . . KdiauaiNiaı ucıı ouudy.

Olanları canlandırabilmek için gözlerini kapamasına gerek yoktu.

Yabancıların acı çekmesinden korkmamalıydı, ama hissettiği korkudan da öteydi.

"Rimac Tambo'dalar" diye mırıldandı.

"Evet" diye onayladı subay. "Yabancılar Vilcacong'a derben-tini aşmaya çalışıyor olmalı. Tuzak kurmak için iyi bir yer. Quiz-quiz orayı sever."

Sakinleşir gibi görünen uğultu daha acı, amansız bir şekilde yeniden yükseldi. Anamaya, sayısız askerin tahtırevan taşıyıcılarının bile bazen tırmanmak için halatlar kullandığı dik kayşattan hızla inişini gözünde canlandırdı.

Onu düşünmek istemiyordu. Ama nedense, ilk andan beri Manco'nun sözlerini, içine dolan soğukluğu hatırladı. Gabriel tehlikede idi.

Bunu hissediyordu, tüm bedeni bunu hissediyordu. Oradaki mücadelenin içinde olduğunu biliyordu.

Aklını başına toplamaya çalıştı. Ama ona duyduğu aşk göğsünü parçalayan bir acıya dönüştü. Çığlıklar ormanda ve zirvenin soğuk havasında devam ediyordu.

Anamaya titriyordu. Neredeyse farkına varmadan, bir dua mırıldandı: "Ey İnti, Ey Öteki Dünya'nın Güçlüsü, Ey Atalarımızın

158

w

Babası Güneş, ey Anam Üuilla, Puma'nın sığınağını durdurmayın! Ey beni seçen Tek Efendi beni getirdiğin bu yolda terk etme. Ey geceyi ve gündüzü belirleyen siz, onu Öteki Dünya'ya götürüp beni yalnız bırakmayın]"

Güçlkle toparlandı ve etrafındaki taşıyıcılarla askerlerin onu şaşkınlıkla izlediklerini gördü.

Ama bakışlarının karşısında hepsi gözlerini indirdiler.

Havayı burguyla delen bağırışların ortasında gök gürledi. Anamaya Yabancıların ateşli silahlarını tanıdı. Başka bir şaklama taşıyıcıları irkiltti. Patlamaların yankısı dağılır dağılmaz, savaşçıların uğultusu daha da şiddetli ve güçlü bir şekilde yeniden duyuldu. Anamaya boğuk bir sesle emietti.

"Geri dönüyoruz. En kısa zamanda Rimac Tambo'ya inmek istiyorum."

Ne kadar zamandır savaşıyorlardı? Gabriel artık bilmiyordu. Gölgele uzun ve kan içindeydi.

Gürültü kesilmiyordu, yerlilerin bağırışları kesilmiyordu. Taşlar, darbeler, oklar durmuyordu.

Atların böğürleri kandan parlıyordu. Yarım fersah tırmanmışlardı ve boşalttıkları kundaklı

yaylar kimi zaman iki yerliyi bir anda öldürmüştü. Ama gözleri korkağına daha da

saldırganlaşmıştı yerli savaşçılar. Bu silahları artık tanıyorlardı. Onları doldurmanın uzun

zaman aldığını biliyorlardı. Şaşkınlık içindeki süvarilerin üzerine doğru ürkütücü bağırışlarla

akın ettiler.

Gabriel dorusunu mızraklı çukurun üzerinde atlattıktan sonra sağısına sertçe vurarak onu

saldı. At, deli gibi sıçrayıp önüne çıkan herkesi ısırarak tek başına bayırın tepesine doğru

kendine bir yol açtı. Gabriel'in tam yanında, bir yerli topluluğu üzerindeki süvarisini düşürmek

atını kuyruğundan yakaladı. Gabriel çılginca bağırarak atıldı ve bir darbeye kuyruk ile onu

tutan eli kesiverdi. Yaralı yerli acıdan inleyerek sırtüstü yere düştü. Gabriel bakışlardaki

korkuyu açıkça gördü. Kılıcını ve daha kısa olanı çapraz-layarak bir balta darbesini savuşturdu,

saldırganı karnına indirdiği bir tekmeyle bayırdan aşağı itti.

159

Hernando de Toro yukarıdan bağırıyordu:

"Sotoyukarda! Başardı!"

Daha fazlasını söylemek isterdi ama sözü bir yerli topluluğun saldırısıyla kesildi.

Gabriel ile de Toro, geride kalanların geçebilmesi için mızraklı çukurun yakınındaki bir geçiti

tutmuştu. Bir sağa bir sola sıçrayıp, soluk soluğa, karşı saldırıya geçmeden topuz ve baltaları

geri itiyorlardı.

Hernando acı bir çığlık attı. Gabriel, oyluğuna bir mızrağın saplandığını ve dengesini

kaybettiğini gördü. Arkadaşına mızrağı çekip çıkaracak zamanı kazandırmak için kılıcını

savurarak ona doğru ilerledi.

"Çık" diye bağırdı Gabriel, "Yukarı çık, ben seni koruyacağım!"

Sesi arkebüzlerin patlamalarına boğuldu. İki el.

Ama isabet alanlar yalnızca Soto'nun on adım yakınında o-lanlardı. Bayır boyunca daha

yüzlercesi, birbirlerini ezip geçecek kadar kalabalık, hâlâ hayattaydı.

Barut onları daha da çileden çıkarmış gibiydi.

Alayın arka bölümü adım adım ilerliyordu. Kalan atlar artık dayanamıyordu. Hernando kayalara

ve çalılıklara tutunup sürünerek ilerlerken, Gabriel kılıcını kollara ve göğüslere indirerek

yamacın sağ tarafındaki yerlileri uzak tutuyordu. Şakaklarında uğul-dayan kan bakışlarını

bulandırıyor. Kılıcı o kadar ağırlaşmıştı ki darbeleri insandan çok havayı vuruyordu. Kendisi

de yerde sü-rünüyormuş gibi müthiş bir yorgunluk sardı bedenini. Korku ve kanın tiksindirici

kokusu boğucuydu. Yerlilerden birinin akıl almaz bir sıçrayışla ayakları bitişik bir şekilde Hernanda de To-ro'nun üzerine atladığını ancak fark etti.

Mücadele kısa sürdü. Yıldız biçimli topuzun yanağıyla çenesini parçaladığı anda Toro son bir çabayla kılıcını fırlattı. Gözleri fal taşı gibi açık Hernando de Toro, yerli savaşçının silahını kaldırıp alnına ölümü indirdiğini görebildi.

Gabriel düşünmeden gövdesini öne eğip aniden döndü. Kılıcı kan dolu havaya dikildi. Yerlinin ensesini biçti. Ama darbe o kadar şiddetliydi ki kılıcı elinden fırladı.

160

Korkusu tuhaf bir biçimde kaybolmuş, zaman sanki ağırlaşmıştı- Bitkinlik ve kandan duyduğu tiksinti doruğundaydı.

Yavaşça doğruldu, kısa kılıcı elinde sallanmaktaydı. Gürültünün ortasında, Dört Bucak İmparatorluğunun savaşçıların bakışlarını seçti. O yüzler artık Cajamarca ya da Hatun Sausa'daki kadere boyun eğmiş yüzler değildi. Kaybolmuş yürekliliklerini yeniden kazanmış savaşçılardı bunlar.

Soto'nun çığlık çığlığa onu çağıran sesi çok uzaklardan gelir gibiydi. Ama sapan taşı bağrılan isminden daha hızlıydı.

Algıladığı son şey, tulgasına inen darbeydi Hiçliğe daldı

#

Anamaya tahtirevanından Rimac Tambo'nun taraçalarını uzaktan gördüğünde neredeyse gece olmuştu.

Vilcacongaya bayırının tepesinden bağrışlar ve davul sesleri duyuluyordu. Yaralı savaşçılar ırmağa ulaşıyordu. Kolları kesilmiş, göğüsleri, sırtları biçilmiş bazıları o kadar kötü durumdaydı ki, yığılıp kaldıkları kıyıda buzlu suya temas ettikleri anda ölüyorlardı.

Anamaya'nın buyruğu üzerine alay subayı iki askerini haber almak üzere önden yollamıştı, iki adam tahtirevanın önünde diz çöktüğünde Anamaya alacakaranlığa rağmen yüzlerindeki dehşet haberini okudu.

"Konuşun!" diye emretti sertçe.

"Yüzbaşı Guaypar'ın yönetiminde general Quizquiz'in ordusundan iki bin savaşçı Yabancıları dağın tepesinde bekliyordu. Hayvanlarıyla birlikte yorgun düşüp her zamanki kadar hızlı hareket edemeyecek hale gelmeleri için iyice yükselmelerini beklediler."

Asker, boynu öne eğik, gözlerini indirerek sustu. Anamaya en önemli şeyin söylenmediğini bildi.

"Devam et" dedi.

"Beş Yabancı askerler tarafından öldürüldü, Coya Cama-quen, çoğu da yaralı. Büyük lamalarının ikisi öldü."

161

Anamaya korktuğunu belli etmemek için büyük bir çaba harcıyordu.

Daha yavaş bir şekilde sordu:

"Peki ya şimdi?"

"Yabancılar derbentin tepesindeler. Bir sığınak bulup atlarını dinlendirdiler. Guaypar'ın askerleri saldırıyı kesti. Ama yarın şafakta, yüzbaşılı onlara atları korkutmak için ateşli oklarla saldırmayı emredecek."

Yukarda, bayırın tepesinde davul ve gece savaşı şarkıları şimdiden daha yüksek sesle yankılanıyordu. Anamaya bir an Guay-par'ı düşündü: Öfke ve ölümcül çılgınlığıyla oradaydı kuşkusuz. Savaş ve Yabancılar hakkındaki derin bilgisi de. Onların uyumasına, gece boyunca biraz dinlenmesine izin vermeyecekti. Günün ilk ışıklarında, Gabriel ve arkadaşlarını katletmek bir çocuk oyuncağı olacaktı.

Alay subayının bakışlarıyla karşılaştı. Yaşadığı karmaşayı yüzünden okuyor, nedenini kolayca tahmin edebiliyordu. İmparatorluğun savaşçıları ilk kez Yabancıları öldürüyordu, gerçek bir savaşta onları yenmek üzereydi. Subay sevinmek istiyor ama Anamaya'nın önünde buna cesaret edemiyordu.

Tahtirevanından çıktı, bir işaretle genç subayı bir kenara çekti. Aşağıda, Rimac Tambo ile ırmağın arasında ateşler yakılmıştı. Küçük topluluklar halinde gelmeye devam eden yaralı savaşçılara yemek taşıyan köylüler görünüyordu. Çoğu kayışatlarda düştüklerinden yalnızca kollarını ya da bacaklarını kırmışa benziyordu.

"Subay" dedi Anamaya, "Tek Efendi Manco'yla konuştuğumu biliyorsun."

Bunu duyar duymaz adam öne eğildi.

"Biliyorum, Coya Camaquen."

"İmparatorluğun her yerinde ve Yabancılarla barış sağlanmasını istiyor. Yukarıda, derbentte savaşanlar onun emrine karşı geliyorlar."

Subay sustu.

"Tek Efendi Yabancıları onları karşılayıp gücünü göstermek istediği Cuzco'ya ulaşmaları için yardım etmemizi istiyor" dedi

162

Anamaya kesin bir sesle. "Eğer gerekirse hainlerle bizim savaşmamız gerekecek. Yalnızca bir Tek Efendi var ve hepimiz ona itaat etmek zorundayız. İsteğimi anlıyor musun, subay?"

Subay sessizliğini bir süre daha koruduktan sonra yavaşça doğruldu.

"Evet, Coya Camaquen. Buyruğunu yerine getireceğim."

"Teşekkür ederim, bunu unutmayacağım."

Subayın bakışlarında hüznün vardı.

"Atlı bir Yabancı birliğinin Apurimac'ın karşı kıyısındaki yolda çok uzakta olmadığı haberini aldım" dedi alçak sesle.

Anamaya sevincini belli etmemek için kendine hakim olmak zorunda kaldı.

"O halde adamlarını onların yanına yolla!" diye emretti. "Nehri en kısa zamanda geçsinler!"

Şafaktan önce burada olsunlar."

Gabriel kendine geldiğinde gecenin iyice çökmüş olduğunu fark etti. Ve kafatasına yerleşen cehennem acıyı. İnce bir yağmur iyi gelen bir yumuşaklıkla yüzünde çiseliyordu.

"Pis iş! Çok pis bir iş!" diye homurdandı parmakları kandan yapış yapış Soto, doğrularak.

Gabriel etrafındaki adamları ancak seçebiliyordu. Soto'nun yüzü oynak gölgelerle kaplıydı.

"Kıpırdama, dostum Gabriel" diye yineledi bağırmaktan sesi kısılan Soto. "Sana iyi bakılıyor.

Hepimiz buradan çıkacağız."

Gabriel'in bundan şüphesi vardı. Gülümsemek, Soto'ya birkaç söz söylemek, en azından ölümlerin sayısını Soto'nun sağ kalanlarla savaşıp savaşamayacağını, yaralıları kurtarıp kurtaramayacağını öğrenmek isterdi. Kendisi dışındaki yaralıları; çünkü onun sonu gelmiş gibiydi. Tuhaf bir şekilde bu fikre alışmış, ondan korkmuyordu. Tam tersine. Ölüm rahatlatıcı bir düşünceydi.

Ama kendi kulağına bile ulaşamayan usul bir hırıltı dışında ağızdan tek bir kelime çıkmadı.

Başka bir tuhaflık da artık ağrımayan başı yerine şiddetle sancıyan sol koluydu.

163

Hemando de Toro'nun ölümünden sonra olanları pek iyi ha-tırlayamıyordu. Bir yerli saldırısının tam ortasında onu bayırdan yukarı çıkarırken bilincini kaybetmişti. Kolu bu sırada kayaların arasına sıkışıp kırılmanın eşiğine gelmişti.

Buna karşın bildiği bir şey vardı: Acı kolundaydı ama ölüm şimdiden başını kemirmeye başlamıştı. Başı ölü bir atın örtüsüyle sıkıca sarılmıştı. Ama artık hiçbir yeri; ne kolları ne bacakları ne gözleri ne kulakları ne sesi ona itaat ediyordu.

Gece olduğunu görebiliyordu ama dünyayı kaplayan gecenin kendi gecesinin başlangıcı olup olmadığını bilmiyordu.

Savaşın bitip bitmediğini merak etti.

Yerlilerin haykırmaya devam edip etmediğini.

Yeniden bağrışlar ve boru sesine benzer bir ses duyduğunu sanıyordu. Ölümlerin dünyasına girdiğini düşünüyor ve boruları Çaldıranın Tanrı olup olmadığını merak ediyordu. Dev bir akıntının sürüklediği güçsüz bir gemi gibi hissediyordu kendini. Boruların sesi korkunç ve dayanılmazdı. Tek bir isteği vardı: Ölümün karanlık kurtuluşunda ilerlemek.

Derken onu alıp götürən tatlı uyuşukluktan başka şey hissetmez oldu ve kendini ona bıraktı.

164

WJF^

14

<ÇUcacongá, 8 Kjisımı

9 %şım 1533 'e 6ağ(dyan gece

Mola vermeden ilerliyorlardı. Yerli ve İspanyolların Rimac Tambo'ya durmaksızın yürümüş olmalarının, gecenin, kötüleşen havanın ve giysilerin içine sızarak onları üstlerine yapıştıran yapışkan nemin hiç önemi yoktu.

Anamaya, bayırda ilerlerken, tam orada, birkaç sene önce Huascar'ın çılgınlığının kurbanları, Huayna Capac'ın değerli hizmetkârları Güçlü Eskilerin yaşamına mal olan korkunç tuzağı

anımsadı. Mücadelenin ilk izlerine, kırık silahlara, inleyen yaralılara, kolları ve bacakları yarılmış cesetlere rastladıkça, Anamaya acımasızlıkların karşılıklı yineliğini düşündü. Yüzleri taşla ezilmiş bir at ile iki adamın cesetlerinin yere serildiği mızrak saplı çukura ulaştıklarında, Yabancıların öfke haykırıları karşısında Anamaya onların kendi aleyhine dönmelerinden korktu. Ama Almagro adamlarına seslenerek yollarına devam etmelerini emretmekteydi bile:

"Onlara karşı bir şey yapamayız artık! Doruğa kadar çıkalım, Soto bizi orada bekliyor olmalı. Şu lanet Yerliler de kuşkusuz mücadeleye devam etmek istiyor."

Dağın yakınlarında Guaypar'ın muzaffer askerlerinin zafer çığlıklarıyla boğuk şarkıları, davullarının gümbürdemesi ve boruları yankılanıyordu. Anamaya İnkaların gece savaşmadığını biliyordu. Ama yine de Guaypar gibi bir reisten her şey beklenirdi. Bu ilk başarının sarhoşluğuyla kim bilir, belki de Yabancıları caydırmak için son bir katliamın hayalini kuruyor olabiliirdi.

Arkasındaki bayırın kayışatlarında atlarını zorlukla çekerek i-lerlemeye çalışan ıspanyol askerlerinin kan ter içinde homurdan-dığını duyuyordu.

Arada bir gözlerini kapatıyor, tırmanışını yukarıdaki Gabriel'in varlığı ve ulaşip hayatta olduğunu görme, ona dokunma isteğiyle yol alır gibi sürdürüyordu.

Tepeye ulaştıklarında Guaypar'ın askerlerinin gürültüsü azalmıştı. Belki de ıspanyol takviye kuvvetinin haberini almış, uzaklaşıyorlardı. Atlar o kadar yorulmuştu ki başlarını yeni gelenlere doğru kaldırmadılar bile. Ama Soto'nun askerleri sevinç çığ-lıklarıyla onlara doğru koştu. Kucaklaşmalardan uzaklaşan Ana-maya, taraçanın ucunda birbirlerine sarılıp kımıldamadan duran gölgeleri ancak seçiyordu. Gecenin içinde kapkaraydılar ve ne bu Dünya'ya ne de Ötekine ait gibiydiler.

Soto'nun birliğinden geri kalanlar gecenin içinde kolay bir hedef olmamak için ateş yakmamıştı. Bir at böğür üstü uzanmıştı, çamurlu toprağa yatmış iki adam doğrulup zorlukla ayağa kalkmaya çalıştı. Biraz ileride hafif bir inleme yükseldi. Almagro yüzbaşının yanına koştu.

"Soto!"

Soto arkasını şöyle bir döndü. Geleni bir işaretle selamladı. Zırhının üst kısmındaki yırtık, pıhtılaşmış kanla katılaştıran tozlukları mücadelenin şiddetinin kanıtıydı. Ama, en önemlisi, öfke ve acının yüzünde soğuk bir maske gibi donmuş olmasıydı.

"Bizden kaç kişi?" diye sorguladı Almagro.

"Bildiğim kadarıyla beş adam" diye içini çekti Soto. "Mar-quina, Soyтина, Hernando de Toro, Ruiz ve Rodas. Ama altıncısı geceyi çıkaramayacak. Tabii eğer hâlâ hayattaysa..."

"Kim?"

"Gabriel."

"Montelucar y Flores m'r?" dedi gülümsemeye çalışarak, "Francisco'nun koruduğu mu?"

Soto başını salladı ama Anamaya kolunu tuttuğunda irkildi:

"Nerede?"

166

"Burada ne işiniz var?" diye homurdandı Soto kolunu kurtararak.

"Bizi saldırıya karşı uyarın onur muhafız takımıydı" dedi

Almagro.

"Lütfen" diye ısrar etti Anamaya. "Nerede o?"

Soto çenesiyle biraz önce gördüğü gölge topluluğunu işaret etti.

"Orada, diğer yaralılarla birlikte."

Anamaya koştu. Muhafız takımındaki yerlilerin şaşkın bakışları altında, Coya Camaquen

gecenin içinde erimek ister gibi görünen, uzanmış, inleyen gövdeiere doğru koştu.

Onları itip Gabriel'in önünde diz çöktüğünde yaraları sarmakta olan hiçbir İspanyol karşı çıkmadı. Gabriel boynuna kadar örtülüydü. Başka bir örtü bir gömlek parçasıyla sarılmış başının altına yerleştirilmişti. Tuhaf bir solgunluk kaplamıştı yüzünü, ama yan tarafındaki kan lekesi daha da tedirgin edici ve korkunç görünüyordu. Dudakları hissedilmeyecek kadar hafif bir solukla aralanmıştı, göz kapakları ateşten titriyordu. Anamaya'nın parmakları yanağına değdiğinde buz gibi bir terle ıslandı.

Anamaya, korkuyla mücadele edip sakinleşmeye çalışarak derin soluklar aldı. Buna rağmen bir el usulca omzuna değdiğinde korku dolu bir çığlık atarak irkildi.

"Bana bırakın..."

Ela gözlerini görmeden tanımişti Bartolome'nin sesini.

"Onunla ilgileneceğim" diye sözüne devam etti.

"Ne yapacaksınız?" diye sordu alçak sesle.

"Görevimi: Bir Hristiyanın öteki dünyaya geçmesinde hazır bulunacağım..."

Anamaya başını sallayarak rahibi süzdü. Ellerini kaldırıp onu geri itti.

"Eğer yapacağınız buysa, gidip başka bir şeyle meşgul olun ve beni onunla yalnız bırakın!"

Sesi soğuk değildi ama Bartolome'nin lafını ağzına tikan bir kesinlikteydi. Anamaya'nın

Gabriel'in yüzüne doğru eğildiğini,

167

ona yaslanıp kulağına bir şeyler fısıldadığını gördü, Üuechua ve Kastilya dillerini karıştıran tuhaf bir fısıltı işitti. Anamaya ellerini örtünün altına sokup yaralının göğsüne dayadı. Yavaşça ve düzenli bir şekilde kalbinin bulunduğu yeri ovdu. Başını kaldırmadan ispanyolca konuştu:

"İki tarafına ateş yakın ve ona birkaç örtü daha getirin..."

işitilip sözlerinin yerine getirilmesi onu tasalandırıyormuş gj. bi değildi. Emrini muhafız takımının bir kenarda duran, İspanyollar kadar kuşku dolu alayının askerlerine quechua dilinde tekrarladı.

"Söylediğini yapın!" diye buyurdu Bartolome.

Bir süre sonra, ilk alevler dal yığınlarının arasında titreşmekteyken Soto bağırarak onlara doğru koştu:

"Deli misiniz siz? Ateş yakmayın demedim mi ben!"

Gabriel'i soyup ince çamurla ovan Anamaya, hareketine devam ederek cevap verdi:

"Savaş bitti, Efendi Soto. Ne bu gece ne de yarın artık size saldırmayacaklar. Duymadınız mı, savaş davulları sustu."

Ve bir cevap beklemeden, quechua dilinde emirler vererek sevişmek için sarılırcasına Gabriel'in üzerine uzandı. Yerliler koşarak mantalar getirip onları saklayacak biçimde üzerlerine yığdılar.

Soto'nun şaşkınlığı öfkesini bastırdı. Bartolome tuhaf parmaklı elini kaldırdı:

"Haklı, yüzbaşı Soto. Rica ederim, bırakın ne yapacaksa yapsın..."

Kısa bir süre sonra yanlarında iki büyük kor yığını yakılan korkmuş ve yorgun yüzleri ortaya çıkarak düzlüğü aydınlatmaktaydı. Anamaya, örtülerin altında Gabriel'in canı çekilmiş vücudunu okşamaya devam ediyordu. Yaşam ateşini tutuşturmak istercesine üflüyordu çıplak bedeninin üzerine. Kemerinden kesesini çözerek içindeki kokayı çıkarıp iyice çiğnedi, suyunu sevgilisinin yanan dudaklarına akıttı. Kamptan yükselen seslerin yatışmasından çok sonra Gabriel'in boğazından çıkan hafif bir hırıltı işitti. Karnı şiddetli kasılmalarla sarsıldı.

168

Yeniden onu kokanın suyunu yutmaya zorladı. Gabriel'in soluğu ağırlaştı, boğuklaşıp derinleşti. Kalbi kaburgalarına çarpıyordu, Anamaya dudaklarını önce yüreğine, sonra da yanan yanaklarına değdirdi. Utangaç ve müthiş bir sevinçle doldu. Yaşam Gabriel için olduğu kadar kendisi için de yeniden başlar gibiydi.

169

IS

Vikacon^a, 10 %fısım 1533

Peder Bartolome çadırın eşiğinde durdu. Kaldırılmış kumaş parçalarının arasından onları gördü. Gabriel uyanmış, çadırın arka tarafında yığılan halılardan oluşturulmuş bir yatakta yatıyordu. Yüzü yıkanmış, başı bir tür mavi sarıkla sarılmıştı. Gözlerini açmış, İnkaların nüfuzlu prensesi olarak bilinen güzel sevgilisinin ellerini öpmekteydi. Bir çeşit büyücü!

Bartolome'nin dudaklarında bir gülümseme belirdi. Büyücü, genç yerli kız kesinlikle büyücüydü! İki gece önce kendi gözleriyle gördüğü şeyleri İspanya'da yapmış olsaydı, bu onu dosdoğru yakmalığa götürürdü.

Aşıklar sevgiyle öpüşüyordu. Şefkat onları bir ışık halesi gibi birleştiriyordu. Peder Bartolome bir an daha tereddüt etti, ama merakı ağır bastı.

Öpüşlerden kendini yavaşça geri çeken Anamaya'yı gördü. Gabriel'in yaralı kolunu yanına bıraktı, yanağını okşayarak küçük bir kahkaha attı. Kısa bir süre için evrenin bütün aşık genç kızlarına benzedi.

Bununla birlikte, doğrulduğunda, ölçülü hareket eden, güzelliğine göre neredeyse fazlasıyla ciddi bir prenses oldu yeniden. Ve onu gördü.

Sevgilisinin bakışlarını takip eden Gabriel de fark etti onu. Peder Bartolome pek bir rahatsızlık duymadan bir adım atıp onları selamladı.

"Bakıyorum da karşımda iyice dirilmiş bir Lazar duruyor!" diye alay etti. Gülüşü boşlukta kayboldu. Ne olursa olsun genç prensesin bakışları onu etkiliyordu. Anamaya gözünü kırpmadan başıyla kısa bir selam verdi.

"Benden korkmayın," dedi Bartolome.

Anamaya ifadesiz bir yüzle ona baktı. Bartolome, Anamaya sanki unutmak istediği kurnazlıklara kadar içini okuyormuş gibi tedirgin oldu. Sonunda, bakışlarındaki görkemli mavilikte bir gülümseme kıvılcımı gördüğünü sandı. Ama bu o kadar kısa sürdü ki, gördüğünden pek de emin değildi.

Prens Gabriel'e quechua dilinde birkaç kelime söyleyiverdi. Hızlı bir bilek hareketiyle, yumuşacık manta'sın omuzlarının üzerinde sıktı ve ıspanya kraliçesini bile etkileyebilecek bir rahatlıkla çadırdan çıktı.

Bartolome bakışıyla onu takip etti ve arkasındaki Gabriel'in boğuk sesini duydu:

"Yanlış anlamayın, peder Bartolome. Anamaya sizi seviyor. Ama bütün İspanyollardan da şüphe duyuyor."

"Bundan yakınmaman gerek!"

"Neden böyle söylüyorsunuz?"

"Beni yanından nasıl uzaklaştırdığını görmeliydin... Doğrusu ben de diğerleri gibi seni o an ölmüş gördüm, ama o senin yaşadığını gördü..."

Rahibin bu sevinci zihni ve bedeni hâlâ sisli olan Gabriel'in kafasını karıştırıyordu.

Rahip sözüne devam ederken yorgunlukla gülümsedi:

"Kesin olan bir şey var. Senin hayatını kurtardı ve ben de buna şahit oldum."

Bartolome bir an Gabriel'in kapadığı gözlerini süzdü. Gabriel gözlerini açmadan gülümseyip sordu:

"Bana siz anlatın, peder Bartolome. O hiçbir şey anlatmak istemedi. Benimse hatırladığım tek şey o soğuk..."

Bunu söylerken bile titredi.

"... bir de kendime geldiğimde benimkilerin bakışları."

171

"Tanrı haricinde herkes öldüğünü sanmıştı. Özellikle de yüzbaşı Soto!" dedi peder Bartolome. Hiçbir tepki göstermiyor-dun. Soluğun hissedilmiyordu. Soto benden seni kutsal yağla kutsamamı istedi. O yanına geldiğinde bunu yapmak üzereydim."

Gabriel sahneyi gözünde canlandırdı ve gülümsemekten kendini alamadı.

"Ne yaptı biliyor musun?" diye devam etti Bartolome. "Seni ısıtmak için sabaha kadar kollarıyla sardı ve korların arasında tuttu. Size şunu söyleyebilirim ki çok güzel görünüyordunuz. Çok etkileyiciydi..."

Gabriel kendini bu sahnenin hayaline bıraktı. Heyecandan boğazı düğümlendi. Gözlerini açarak şaşkınlığını alaya vurdu:

"Siz de ona izin verdiniz?"

Rahip Bartolome başını salladı. Bitişik parmakları düşünceli olduğunu gösteren bir hareketle şakağından çenesine kaydı.

"Evet. Bunun pek fazla münasip olmadığını kabul ediyorum. Ama etrafınızdaki koşuşturmada, o kadar acıdan sonra gece bu çok... doğal görünüyor. Bununla birlikte, Gabriel dostum, gece o sahneye tanık olmayan kişilerin bunu bilmemelerinde yarar var. Beni anlıyor musun?"

Gabriel hiç tepki göstermedi. Bedeninin tatlı sıcaklığını hissetti ve Anamaya'nın kendini tamamen ona bırakması için ölüme bu kadar yakın olması gerektiğini düşündü. "Ve ben bundan yararlanmak için pek de burada değildim..." Bu düşünceyle yüzünü buruşturup gülümsedi.

Rahip Bartolome başını salladı ve ekledi:

"Ertesi gün, bu çadıra yerleştirilir yerleştirilmez, prenses yaralarını nehrin kıyısından gelen bir kille kapladı. Ve özenle hazırladığı bitki özlerinden sana büyük bir miktar zorla içirdi."

"Hepsi o kadar mı?"

"Hepsi o kadar. Bu da oldukça fazla."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Sonra da iyileştiğini."

Peder Bartolome son sözlerini Gabriel'i birden rahatsız eden bir sesle söylemişti.

172

"Elbette" diye sözüne devam etti Bartolome, "biraz sayıkladın. Ama büyük bir neşeyle. Sanırım kendini bir çeşit yırtıcı sapıyordun. Seni anlamak güçtü, çünkü tuhaf bir şekilde Kastilya dilinde değil de, güzel arkadaşının dilinde konuşuyordun. Bildiğin gibi bu dili öğrenmeye çalışıyorum ama henüz yalnızca ana hatlarını kavrayabildim..."

"O bitki özüleri herhalde acıları dindirmeye yarıyordu" dedi Gabriel. "Burada yerliler bitkileri çok iyi kullanıyorlar ve Anama-ya... yani prenses, onların sırlarını biliyor. Bu ülkede sıradan bir olay."

"Kuşkusuz. Ama en tuhafı başındaki yaranın akıntı ve kanamasının anında kesilmesi. Senin de fark edeceğin gibi, şimdiden kapanmaya başladı bile. Tıpkı kolundaki yara gibi."

Peder Bartolome'nin sesinde Gabriel'i titreten bir yumuşaklık vardı. Bu ona çok gerilerde kalan sohbetlerini anımsattı. Sadece rahip takımında görülen, tuzaklarını daha iyi kurabilmek için kullandıkları kurnazca gülümseme biçimini hatırlattı.

"Sözü nereye getirmek istiyorsunuz?" diye sordu.

"Bu güzel prenses beni çok düşündürdü" dedi Bartolome ciddi bir şekilde, "En güçlü İnka efendisine kadar herkesi etkileyen güçlere sahip olduğu söyleniyor."

Gabriel, arkadaşlık ifadesinden eser kalmamış yüzü sertleşmiş, tüm eski kuşkuları uyanmış bir halde doğruldu.

"Eğer düşündüğünüz şey herhangi bir büyücülükse, size şimdiden söyleyeyim, yanlış yolda ilerliyorsunuz, peder Bartolome. Anamaya kadın kılığına bürünmüş bir şeytan değil!"

"Ben böyle bir şey söyledim mi?"

"Aklınıza bile getirmediğinizi düşünmeyi yeğlerim."

"Yanılıyorsun, dostum."

Peder Bartolome gerçekten şaşırmış görünüyordu. Gülüşü samimiydi. Şekilsiz elini Gabriel'in omzuna koydu.

"Aklında ne var, Gabriel? Arkadaşına kötülük etmek mi istediğimi sanıyorsun? Yoksa bana duyduğun bu kızgınlığın nedeni, aklının karışık olduğu zamanda yüreğini dinlemene yardım etmiş olmam mı?"

173

Gabriel rahibin bu iması karşısında yüzünü buruşturdu.

"Anlamadığı şeyleri uzun süre destekleyen bir din adamıyla hiç karşılaşmadım!"

"Hayır!" diye karşı çıktı Bartolome aniden doğrularak. "Hayır, yanılıyorsun ve beni yanlış tanıyorsun, Gabriel. Ben bu ülkeye acı vermek için değil, acıları dindirmek için geldim! Elbette eğer bu mümkünse. Bana inanmalısın!"

"Göreceğiz" diye cevap verdi Gabriel kendini yatağına bırakarak.

Peder Bartolome onu bir süre süzdü.

"İsa şahidim. Benim için en önemlisi, dostum, en anlaşılmasız görünen şeyleri öğrenmek."

Gabriel Bartolome'nin çadırdan çıkışını izledi.

Gözlerini yorgunlukla kapadı.

Duyduğu düşmanlığa rağmen, o şaşırtıcı iyilik dolu tuhaf rahip olmasaydı Anamaya'ya hoşça kal demeye gitmemiş olacağını ve yüreğine kazıdığı, belki de onu kurtaran o "seni seviyorum" sözcüklerinin okşayışını yaşamamış olacağını anımsadı.

Onu çağırmak için artık çok geçti.

Dudaklarında gülümsemesi, uyuyakaldı.

16

tRjmac Tambo, 13 Kısım 1533

"Tanrı'ya emanet olun" dedi Valverde.

Silahlı adamlar geniş tambo meydanında ayini olağanüstü bir saygıyla dinlemişlerdi. Atların kişnemeleriyle aşağıdaki derenin ezgileri dışında tek bir fısıltı ya da homurtu duyulmamıştı.

Rahibin çağrısına rağmen yerlerinden kılmadamadılar.

Meydanın ortasında, kefenle örtülü cesetler aceleyle kurulmuş bir sekinin üzerine konmuştu.

Hazır bulunanlar bakışlarını üstlerinden alamıyordu.

Gabriel askıya alınan kolunun gerginliğinden rahatsızdı. Diğerleri gibi zırhını kuşanmamıştı, onun yerine üzerinde artık kendi kanıyla vaftiz olmuş her zamanki deri kaplı pamuklu zırh göğsü vardı.

Şafaktan bu yana yerli müttefiklerinin en sadıkları bile bir ispanyolla karşılaştıklarında gözlerini yerden kaldırmıyordu. Chal-kuchimac'a eşlik eden Soylulara gelince, sanki dağda yitip gitmişlerdi. General bile tahtirevanından dışarı çıkmamıştı.

Don Francisco Pizarro sıraların arasından geçip Valverde'nin yanında, ölülerin tam önünde, ortada durdu.

Üzerinde, yalnızca ince karakuş başını dışarıda bırakan bütün bir zırh vardı. Konuşmasına başlamadan önce onlara teker teker baktı, adamlar başkanlarına doğru gözlerini kaldırdılar. Bazılarının Cajamarca savaşından önceki geceden de tanıdığı, piyadeyle süvari, zenginle yoksul arasındaki tüm farkın ortadan kalkmasıyla yaşanan o heyecan sarmıştı yeniden hepsini...

"Üzgünsünüz" dedi kesin bir sesle, "ve öfkelisiniz..."

Örtülü cesetlere dönüp onları işaret etti.

"Onlar arkadaşlarımızdı ve onlar yürekli askerlerdi, isimlerini unutmamanızı istiyorum. Juan Alonso de Rodas, Caspar de Marquina, Francisco Martin Soy Tina, Miguel Ruiz, Hernando de Toro..."

Aziz isimleri sayıyormuş gibi, isimlerini sertçe vurguladı.

"Bask ülkesinden, Sevil'den ve sevgili Estremadure'mizden geliyorlardı... Açık tenli ya da esmerdiler, bazıları yazmayı, bazıları da sadece savaşmayı biliyordu, bazıları atlıydı, bazıları piyade... Onlar hıyanetin kurbanı oldu ama erkek gibi öldüler..."

Gabrie!, Hernando de Soto'nun yüzüne bir göz attı. Soğukkanlı görünüyordu.

"Biliyorum" diye sözüne devam etti Pizarro, "aranızdan kimileri bunun nedenini merak ediyor. Size açıklayacağım."

Zırhını tıkırdatan geniş bir kol hareketiyle, Pizarro Vilcacongaya bayırını işaret etti. Doruğa ve ötesine çevrili eli ufuğu itersesine havada asılı kaldı.

"Hatırlıyorum" dedi neredeyse gülerek, "Altın Ülkesini bulacağımızdan şüphe duyanları hatırlıyorum. Ben biliyordum, çocuklarım, biliyordum... Ve işte Altın Ülkesinin başkentinin kapısının önündeyiz. Beni anlıyor musunuz?"

Gözlerinin külçeleri andıran parlaltısı adamlara da geçti. Pi-zarro'nun sesi alçalırken bakışları cansız bedenlere doğru indi.

"Ama altın için -Altın Ülkesi başkentinin tüm altını için!- bu adamları, İspanyol topraklarının bu yürekli adamlarını öldüren kişileri bir an olsun unutabileceğime inanıyor musunuz?"

"Hayır! Hayır!"

Dört bir yandan haykırışlar yükseldi. Gabriel, nehirden daha güçlü bir şekilde gürleyen intikam arzusunu hissetti.

"Bu anıyı sıcak tutun, sevgili çocuklarım" diye tutkuyla ısrar etti Vali. "Onu yüreğinizin en sıcak yerinde saklayın ve bilin ki onu kılıcınızla parlatmanız gereken gün gelecek!"

0

176

Vilcacongaya tepesine doğru ilerlerken, Gabriel çalılarda, kayalıklar arasında, akıntı yatağında hayaletlerin gezindiği hissine kapıldı... Gözü kırışte, her an binlerce savaşçının akın ettiğini görür gibi oluyor, göğüs göğüse savaşanların haykırışını, atların ürküntüsünü işitiyordu. Ağır yürüyüş ve hüküm süren sakinliğe karşın ter döküyordu.

En başta ilerlemekte ısrar etmişti, ama adımları kaygan taşların üzerinde ağırlaşmış, kolunun sancısı canını yakıyordu.

"Beyefendi yoruldular mı?"

Gabriel arkasını dönmeden cevap verdi:

"Senin zenci kığını kurtarabilmek için Beyefendi az daha postu deldiriyordu..."

Çevik bir hareket ve bir kahkahayla Sebastian arkadaşının yanına geldi.

"Efendim size ulaşmak için acele ediyordu... ama Soto'nun Cuzco'ya ulaşmak için o kadar can attığı söyleniyor ki..."

"Bu da neyin nesi?!"

Gabriel rengarenk giysileri hâlâ eskisi kadar göz alıcı olan Sebastian'ın belinde asılı ve münasebetsizce sallanan kılıcı işaret etti.

"Daha önce hiç kılıç görmedin mi, caballero?"

"Nerden buldun?"

"O bana resmen don Diego de Almagro tarafından, geçmişteki hizmetlerime teşekkür etmek amacıyla ve Tanrıya, Kralıma ve don Diego de Almagro'nun kendisine itaat etme sözü karşılığında verildi" diye bir okul çocuğu edasıyla anlattı Sebastian.

Gabriel dişlerinin arasından ısıklı çaldı.

"Ne sıfatla?"

"Benden bunu ilk isteyene hizmetimi sunarım."

"Peki bunu nasıl kullanmayı düşündüğünü öğrenebilir miyim?"

"Ha, şu mesele!"

177

Sebastian çaresizliğini ve bilgisizliğini belirten bir hareket yaptı. Gökyüzünün aydınlık, neredeyse beyaz olmasına karşın hava kararmıştı. Çıkışında tepenin doruğunu seçebildikleri bir uluağaç ormanında ilerliyorlardı.

"Bana birkaç ders verebileceğini ummuştum" dedi Sebastian, çekingen.

Gabriel dalgın bir şekilde onu süzdü.

"Kendini illa öldürteceksin, değil mi?"

"Ben mi? Saçmalıyorsun, mektepli. Hem ben kılıcıma itaat ederim..."

"Kılıcın ne diyor?"

"Mi dama es mi ley?"

"Hoş bir vaat..."

"Aslına bakılırsa, eski sahibine pek uğurlu gelmedi..."

"Kimdi?"

"Miguel Ruiz."

iki adam sessizleşti. Ruiz, Gabriel'in Vilcacong'a saldırısında ölen arkadaşlarından biriydi, iğrenç biri olabilirdi ama toprağın altında yatan bir adamdı. Ve Seville bir soylu ile zenci kölesinin oğlu...

Uluağaç ormanından çıkıp güneşin ışığı gözlerini kamaştırdığında, Gabriel tepenin doruğunu görebildi.

Yedi kara gölge açık seçikti.

Sabahtan beri, Anamaya Chalkuchimac'ın tahtirevanının çevresinden ayrılmamıştı. Inguill'i kendininkinde oturmaya çağırmış, onu tekrar zincire vuran İspanyol askerlerin kinine ve havadaki ölüm korkusu ve kokusuna karşın İnka generalinin yanında yürüyordu.

1 Karım yaşımdır.

178

Siyah beyaz damalı motiflerle bezeli ince alpaka yününden dokunmuş kırmızı örtüye doğru eğildi.

"Chalkuchimac?"

"Seni duyuyorum."

Gülümsedi, İnka savaşçısının sert ve katı sesi Anamaya'ya yöneldiğinde değişik bir tınıya bürünüyordu.

"Bu sabah Yabancıları dinledim, sesleri sana karşı kinle doluydu... Olanlardan seni sorumlu tutuyorlar."

"Benim için endişelenme."

Örtünün arkasından karamsar bir gülüş duyuldu.

"Kaçmak isteseydim, bunu uzun zaman önce yapardım..."

Yolun darlığı yüzünden Anamaya, tahtirevanın önünden ve arkasından ilerlemek zorunda kalan İspanyol askerlerinden uzak kalabilmişti.

"Hiçbir kanıtları yok ve Quizquiz ile Guaypar'ı silahlarını bırakmaya ikna edebilecek tek kişi benim..."

Anamaya yüreğindeki telaşı hissedebiliyordu.

"Kanıtı ihtiyaçları olmadığını biliyorsun. Üstelik ben Mançu'yu seçtim ve sen..."

"Onu seçen sen değilsin, tuhaf genç kız, Babamız Büyük Huayna Capac... Bugün, Yabancılarla barış yapacaksınız, ama yarın..."

Generalin son sözleri bir fısıltıda boğuldu. Yol genişledi ve İspanyol askerler tehditkâr bir şekilde ona yaklaştı.

"Yarın, İnkalılar ve bütün yerliler Yabancılar'a karşı savaşacak ve bu savaşı sen yöneteceksin..."

Bir İspanyol asker Anamaya'yi itti.

"Yine ne dolaplar çeviriyorsunuz?"

Askere küçümseyerek baktı. Cevap bile vermedi. Uzaklaşırken Chalkuchimac'ın sözleriyle gelen karmaşa yüreğini sardı. Savaş, ateş ve kan görüyordu.

Ve bu karmaşanın içinde, Gabriel ile Manco'nun alın altına, dudak dudağa, birinin sarı lüleleri diğerinin esmer perçemlerine karışmış, birbirlerine değecek kadar yakın yüzlerini gördü.

179

*

"Demek o" diye düşündü Gabriel, diğerlerinin bir adım ö-nünde ilerleyen, yüzü hem gururlu hem de çekingen, sarı pamuklu mantosuna sarılmış genç İnka'yı gördüğünde.

Gabriel zamanla, başlangıçta binlercesinin Cajamarca hazinesinde eritildiği lama heykelcikleri gibi birbirine benzettiği yüzleri ayırt etmeyi öğreniyordu.

Atahualpa'nın kana boğulan gözlerini, Guaypar'ın gururlu bakışlarını, Chalkuchimac'ın dağ biçimli yüzünü hatırladı. Ama bu adamın yüzünde gördüğü şey farklıydı.

Onda asalet, acı ve güç vardı. Binlerce hayat yaşamış, çocuk yaştan beri ölümlerle karşılaşmış bir gençliğin izleriydi.

Pek korkmuş benzemeyen, herhalükârda kıpırdamayan küçük İnka topluluğu İspanyolların birer birer doruğa gelişlerini izliyordu. İlk yaklaşan, Pizarro ve tercümanları beklemeyen Gabriel oldu. Genç Soylu ona hitap etti:

"Ben Manco İnka Capac" dedi sert bir sesle, "İnka Huayna Capac'ın oğluyum ve Güçlü Efendiler tarafından Dört Bucak İmparatorluğunun İnkası olmak üzere seçildim..."

"Biliyorum" dedi Gabriel quechua dilinde.

Manco hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermedi. Gabriel'e dikkatle baktı.

"Machu Kapitu'nuz uzakta mı?" diye sordu sonunda.

"Yakında burada olacak."

Gabriel doruğun altlarında sergilenen manzarayı gördü. Apurimac vadisinin dik bayırlarından sonra manzara genişliyor, tepelerin yuvarlaklaştığı geniş bir yaylada yumuşuyordu. Uzakta, bayır üstlerinde Jaquijaguana'nın toplu halde duran evleri arkasında da derbent görünüyordu. En son derbent. Ve onun arkasında, Altın Şehri.

Gabriel, bakışını yeniden, tepeye gelen adamlarla atları seyreden inkalara çevirdi. Manco'nun arkasında kulaklarında yuvarlak altın halkalarla aşağı yukarı onun yaşlarında beş soylu durmaktaydı. Biraz gerilerinde daha kısa boylu, daha yaşlı, teni di-

180

ğerlerinden daha koyu bir yerli vardı. Omuzlarına dökülen saçlarına kare biçimli garip bir külah geçirmişti. Diğerlerinin tersine, İspanyollara değil de dağlara doğru bakıyordu.

Don Francisco ve kardeşleri, arkalarında Almagro, Soto, Candia ve ispanyol yüzbaşılının bütün önde gelenleri ile birlikte geldi.

Vali, Manco'nun ellerini tutup ona cömertçe dostluk ilânlarında bulundu. Duygularını belli etmeden kendini bu karşılamaya bırakan Manco'nun yüzünü çekingen bir gülümseme aydınlattı.

"Ben ve Cuzco'lular" dedi Manco, "babam Huayna Capac'ın buyruğuna karşı hareket eden, bize hükmetmek isteyen Kievlilerin cinayetlerine ve intikamına maruz kaldık..."

"Biliyorum" dedi Pizarro yürek temizliğiyle, "ve o yüzden sana yardım etmek için bu düşmanca dağları aştım..."

"Senin orduna saldıranlar da onlardı, benimkiler değil. Bize gelince, biz barış istiyoruz."

Pizarro'nun yüzündeki gülümseme daha da belirginleşti.

"O zaman kardeşiz, çünkü ben sana kadar savaşmak ya da sahip olduklarını elinden almak için gelmedim."

"Benim barış diye adlandırdığım" dedi Manco gözlerini indirmeden, "bizi ziyarete gelen Yabancılarla barış içinde topraklarımızda hüküm sürmek."

"Demek ki barıştan anladığımız şey aynı. Sana ve halkına Kuzeylilerin cinayetlerine maruz kalmadan başkentine girmenizde yardımcı olacağımdan emin olabilirsiniz."

İki adam birbirlerine gülümsediler.

"General Quizquiz ve yüzbaşı Guaypar'ın ordularının" diye yeniden söze girdi Manco, "bütün askerleriyle Cuzco'ya yaklaştıklarını ve orada ne hazine ne de adamlarını doyuracak yiyecek bulamaman için yangın çıkarmaya niyetli olduklarını sana söylemek isterim."

"Onları engelleyeceğiz. Ve dostça ağırladığımız, buna karşılık gizlice gönderdiği haber ve emirlerle kuyumuzu kazan kişinin ihanetlerine son vereceğiz. Sözünü ettiğim şu Chalkuchimac köpeği."

181

"Köpek" sözcüğü Pizarro'nun ağzından ok şiddetiyle fırlamıştı. Sustu ve Manco'dan bir tepki bekleyerek ona baktı.

Manco sessiz kaldı.

"O köpeğin ölme vaktinin geldiğini düşünmüyor musun?"

Manco sessizliğini korudu.

Gözlerini Pizarro'nunkilerden ayırıp yolun sonuna dikti. A-namaya'nın sekiz taşıyıcının omzundaki tahtirevanı yaklaştı, durdu. Anamaya indi.

"Coya Camaquen'in de bizimle gelmesi gerek" diye bildirdi Manco buyurgan bir sesle.

"Cuzco'ya kadar bizden ayrılmamalı."

Pizarro Gabriel'e dönerek belirgin bir hareketle onayladı.

"Pekala, dostum, buysa isteğin, öyle olsun..."

Gabriel'in soluğu kesildi. Anamaya yanından geçerken bakışlarını aradı. Ama Anamaya onu tanımazdan gelir gibiydi. O zaman Manco'nunkileri aradı. Siyah gözbebeklerinde, meydan okuma, ama aynı zamanda da bir çeşit saygı gördü hayretler içinde.

%S

182

17 13 %çsım 1533 gecesi

Manco, cancha'nın avlusunda oturmuş, gözleri genç yerlilerin gelip körüklediği mangallara dalıp gitmiş, uyumaya bir türlü karar veremiyordu. Anamaya, ismini öğrendiği Katari adındaki uzun saçlı yerliyle birlikte onun yanındaydı. Manco'nun şaşkınlığını gördü: Yabancıların gürültülerine, seslerinin titreşimine, kakhaha ve bağırışlarının şiddetine alışmak imkânsız gibiydi...

Gecenin neminde, Anamaya fazlasıyla ince olan lliclla'sına sarındı. Duyduğu güvenin uçup gittiğini hissediyordu, iki zıt dünyadan gelmelerine rağmen yüreğindeki esrarengiz evde bir arada olan Manco ve Gabriel'in -birbirlerine onca yakın ama aynı zamanda bir o kadar uzak- karşılaşmasını anımsadı. Kısa bir süre, Gabriel'le konuşmadığı için kendini suçladı. Ama ona ne diyebilirdi ki? Nasıl anlatabilirdi? Bir zamanlar vizyonlar ona gün gibi açık gelirdi. Ama artık hiçbir şey görmüyordu ve önünde açılan bu yolda gözleri kapalı ilerlemek gerekiyordu. Puma'ya güven. Artık bu sözler geçmişte kalmış, anlamları yeniden sır perdesi ardında yitmişti. Yarın, savaş çıkacak ve bu savaşı sen yöneteceksin. Chalkuchimac'ın yüzünü göremiyordu. Sözleriye şimdiden Öteki Dünya'dan gelir gibiydi. Bütün bu sözler benliğinde yaşıyor, gücünü ondan alıyordu.

Gözlerini Katari'ye çevirdi.

Manco Anamaya'ya onu kısaca tanıtmıştı. Büyük bir kolla savaşçısının oğluydu. Dayısı tarafından büyütülmüş, eski tanrıların bilimiyle ve onlara saygıyla yetişmiş, sonra da taş yontmayı öğrenmişti. Manco, kendini bildi bileli, Katari'nin onu korumak ve tanrıların varlığını göstermek için her zaman yanında olduğu, nu söylemişti.

Yüzü yassı, elmacık kemikleri çıkıktı. Gözleri, esmer tenini daha açık renkli iplikler gibi çizen bir çift kırışıkla son bulan iki yarıktan oluşuyordu. Uzun saçları serbestçe omuzlarına kadar dökülüyordu.

"Zamanı geldi" dedi Katari Manco'ya bakmaksızın.

Genç İnka bir sıçrayışta ayağa kalkıp şaşırان Anamaya'ya bir işaret yaptı.

Etraflarındaki her şey uykuya dalmıştı. Yalnızca Chalkuchi-mac'ın korumasına seçilen ispanyol askerler uyanıktı. Üç genç cancha'dan ayrılıp tepenin yamacındaki küçük şehrin dar ara sokaklarında sessizce ilerledi.

Kısa süre sonra, yıldızların, yumuşak beyaz ışığını saçan a-yın altında, gecenin içinde tek başlarına kaldılar.

Katari emin adımlarla önden gidiyordu. Kısa süre sonra en son evler de gözden kayboldu. Dört kara kayanın çevrelediği bir çeşit doğal meydana ulaştılar.

Manco, Katari'nin birkaç adım önlerinde yalnız kalabilmesi için Anamaya'yı kolundan tutuyordu. Kolla mantosunu çıkarıp üzerine oturdu. Başı hafifçe sağa eğik, geceye ve kavuştukları dinginliğe dalarak bir süre hareketsiz kaldı.

Derken, bir kumaş parçası çıkarıp önüne serdi. Elleri köşelerini özenle etraflarındaki kayalıklarla aynı yöne çevirdiği kumaşın üzerinde gezindi.

Birdenbire Anamaya, geceyi yaran bir şimşek gibi, böylece oluşan sıralamayı gördü:

Arkalarında, Yasak Kentin ötesinde, karların gümüşü bir ışık saçarak parladığı Salcantay'ın doruğu vardı. Tam önlerinde, derbentın ötesinde de, Puma'nın şehrinden çok daha uzakta, VVilİkanota'nın muhteşem kütlesi.

Bu iki dağ sessizce gecenin içinde yükseliyordu. Önlerinde, bu hattın orta yerinde iki Apus, vadinin bir oyuğuna saklanmış, Cuzco'yu kollamaktaydı.

Üç'yerli, tek kelime etmeden, Katari'nin sadece kumaşını çevirerek uyandırdığı bu kutsallığı tüm bedenlerinde hissettiler.

Derken, Katari chuspa 'sini çıkarıp yarısını kumaşın ortasına döktü. En güzel yapraklardan üç tanesini eline aldı, yelpaze şeklinde açtığı parmaklarının arasına yerleştirdi, ağzına yaklaştırdı, fısıldayarak yakardığı Apus'lara doğru onlara üfledi ve yaprakları kumaşın bir köşesine koydu. Bu işlemi her köşe için tekrarladı.

Bitirdiğinde, Manco yaklaştı, o da üç yaprak alıp her seferinde Apus'ları istikametinde üzerlerine üfleyip yaprakları çiğnedi.

Aynı anda aynı şeyleri Katari de yapıyordu.

iki adamın gözleri aralıktı. Aralarında tek bir söz, tek bir bakış ümitsiz hareketlerine de yansıyan kusursuz bir içse! birliğe ulaşmışlardı. Anamaya, annesi Ay Mama Üuilla'nın aydınlığında, dinginlik içinde hareketsizdi. Varlığından başka bir şey istenmiyordu ondan.

Manco iki eliyle bir avuç yaprak alıp kumaşın bir karış üzerinden serpiştirdi. Katari yapraklara eğilip belli belirsiz bir hareketle Anamaya'yı işaret etti.

Anamaya kumaşa baktı: En büyük yaprak ona yönelikti.

Manco yaprakları toplayıp aynı işlemi tekrarladı. Yaprakları üç kez eline aldı, üç kez havaya kaldırdı ve üç kez kumaşın üzerinden serpti.

Büyük yaprak üç kez diğerlerinden ayrılıp ucuyla Anamaya'yı gösterdi.

Gecenin içinde tek duyulan, parmakların yapraklar ve kumaşa sürtünmesiydi. Kimi zaman da gece melteminde uçan bir kuşun kanat çırpışları.

Anamaya kedinin hafif ve özgür hissediyordu. O gece boyunca vizyonlarını anlaması, sözcüklerin anlamını çözmesi gereken kız değildi. O sadece koka yapraklarının seçtiği, koruyucu ve yönetendi. Yolu açan.

Manco chuspa'sından kaygan ve bir sapan taşı sertliğinde bir kara bazalt taşı çıkardı. Onu, avuçlarını taşı ısıtmak istercesine kapatan Katari'nin güçlü elleri arasına yerleştirdi.

Katari avuçlarını yeniden açıp Anamaya sanki tepelerinde parlayan ayın özelliklerine sahip olmuşçasına, parlaklaşan taşı gördüğünde gözlerinin onu yanıltıp yanıltmadığını düşündü. Katari, ortasında taş sungunun bulunduğu ellerini yavaşça kaldırdı. Kollan yüzünün hizasına geldi ve taş tek başına dümdüz yükselip gökyüzünde asılı kaldı.

Zaman durdu.

İşte tam o anda gecenin içinde bir kükreme duyuldu.

Rahip Vicente Valverde ötkü nöbetiyle meydanın ortasına koştu. Kumaşın önünde bir an durduktan sonra onu ayaklarıyla çiğneyip elleriyle top haline getirerek uzağa fırlattı.

"Paganizm!" diye tükürdü dişlerinin arasından, "Putperestlik..."

İki genç adam kıpırdamadı. Anamaya'ya döndüler, Manco'nun gözleri fal taşı gibi açılmıştı, Katari'nin kedi gözleri ise neredeyse kapalıydı.

Anamaya, cevap verecek zaman bulamamıştı ki, Gabriel ve bitişik parmaklı genç peder Bartolome'nin geldiğini gördü.

"Rahip Vicente" dedi Bartolome sakinleştirici bir sesle.

"Kâhinlik, kurban törenleri..."

"Boğazlanan çocukların bağırsıkları duyulmuyor," dedi Bartolome hafifçe alay ederek. "Rahip Vicente, rica ederim sakin olun."

Anamaya genç adamın yumuşak sesindeki kararlılığı hissetmişti ama hâlâ dominiken rahibin baskınının, ardından da Gab-riel'in ortaya çıkışının etkisindeydi.

"Haber az önce verildi" dedi Gabriel dik bir sesle. "Ortadan kaybolmuşunuz... Vali aranmanızı emretti."

"Biz..."

Anamaya sustu. Bu yine ona açıklayamayacağı bir hikâyeydi. Henüz değil. Apus'lar, koka yaprakları, zamanı durduran taş... Sessizlik aralarına girdi, genç adamın şaşkınlığı Anamaya'yı sarstı. Bir gün, çok yakında...

Bartolome Katari'ye yaklaştı. Ela gözlü rahiple uzun saçlı genç bilge arasındaki zıtlık daha çarpıcı olamazdı. Bunca aykırı görünümüne karşın aynı huzuru ve aynı ışığı saçıyorlardı.

"Gün gelecek, adetlerinizi öğrenmeyi bileceğiz" dedi Bartolome yumuşak bir sesle. "Ve sizi Tanrının yolunda aydınlatacağız. Kılıçla değil, sevgiyle..."

Katari bu sözleri anlamadan dinledi ama gülümsedi. Bartolome Valverde'ye döndü.

"Rahip Vicente, bu çabanızı anlıyorum ve inanın ben de gerçek inancın gelişimine sizin kadar bağlıyım, ama..."

"... ama onların adet diye adlandırdığınız şeyleriyle daha fazla ilgileniyorsunuz!"

"Daha iyi aydınlatmak için daha iyi tanımak, kardeşim."

Valverde, belki de onu pençesine alan şiddet nöbetinden birden utanarak sustu. Gecenin içinde yankılanan bağrışlara, yaklaşan adamlara rağmen sessizlik geri geldi.

Gabriel yüreği hızla çarparak Manco'ya yöneldi:

"Böyle uzaklaşmanız kendi güvenliğiniz için tehlikeli..."

Üuechua dilinde konuşmuş olmasına rağmen Manco ona doğrudan doğruya cevap vermedi. Anamaya'ya döndü.

"Ona Apus'ların bana göz kulak olduğunu, korunmak için yabancı askerlere ihtiyacım olmadığını söyle."

"Quizquiz ve Guaypar'ı savuşturmak için bize ihtiyacınız olduğunu sanıyordum?" diye araya girdi Gabriel. "Vali'ye söylediğiniz bu değil miydi?"

"Ona gecelerin bize ait olduğunu söyle."

Anamaya konuşmalarının iki adamı birbirine içgüdüsel olarak ve şiddetle kışkırttığını hissetti, ikisi de genç ve güçlü, zaferlerinden emin, öfke dolu, birbirlerine meydan okuyan yırtıcılar gibiydi.

"Geri dönüyoruz, Gabriel. Lütfen Vali'ye böyle bir kargaşa çıkarmak istemediğimi söyle. Herkes gecenin geri kalanını huzur içinde geçirsin."

187

Gabriel Anamaya'ya baktı. Onu üzen sessiz bir yalvarışla dolu bir bakıştı bu. Derken Valverde, Bartolomâ ve geride duran askerleri şehre doğru götürdü.

Anamaya geri gelen sessizlikte Katari ve Manco'y'a yalnız kalmıştı. Ama bir türlü huzura kavuşamıyordu. Dorukların sıralanış düzenini hissettiğinde, taş Katari'nin avuçlarında yükseldiği zaman algıladığı olağanüstü huzur artık yoktu.

Sessizliği bozan Manco oldu.

"Kim,o?" diye sordu.

Anamaya cevap veremedi.

188

18

Jac{uija£'uana,

13 %asım 1533 gecesı

İspanyollar, şafak vaktinde şehir meydanının ortasına bir direk dikilmesi emrini vermişti.

Yakmalık için gerekli çalı çırpı demetleri getirmeleri için köleleri kamçulamak gerekmedi.

Hemen hepsinin yüreği Kuzey ordusu askerlerinin zulümlerinden sorumlu tuttukları

Chalkuchimac'a karşı intikam arzusuyla doluydu. Bu manzara onları şimdiden sevindiriyordu.

Odun yükleri sırtlarına hayli hafif geliyordu, odun ve samanları gizlice şakalaşarak yığmaktaydılar. Gökyüzünü inceliyor, şiddetli bir yağmurun ateşi söndürmesinden korkuyorlardı.

Ama açık gökyüzünde tek bir bulut yoktu.

Tek bir meşaleyle aydınlanan karanlık bir odada önde gelen İspanyol yüzbaşlıları, Soto, Almagro, Juan ve Gonzalo Francisco Pizarro'nun çevresinde toplanmıştı. Söylentiye göre bulundukları yer bir Atanın sarayıydı. Onlar içinse yaşlı, titrek bir kadının koruduğu, her odasına içinde artık hiçbir değerli eşya bulunmayan nişler oyulmuş eski, iç karartıcı, karanlık bir evden ibaretti.

"Manco inka buna ne diyecek?" diye sordu Soto.

"Bu konuda bizimle hemfikir, o da bizden bunu istiyor" dedi Almagro kendinden emin.

"Bize sorulacak olursa, yeterince kanıtımız var: Yolladığı u-laklar, bilgileri ulaştırmak için kullandığı mücevherler, ayrıca şu sicimleri..."

"Qu/pu1ar" dedi Gabriel.

Pizarro onu süzdü. Juan ve Gonzalo ona bakıp kıkırdadılar.

"Üuipular pugu/'ler" diye mırıldandı Gonzalo. "Bunu söyleyen İnka'nın bir dostu, onu dinlemek lazım."

Pizarro elini küçük kardeşlerine doğru sertçe kaldırdı.

"Eğer öyle istiyorsa guipu^ar olsun, kardeşlerim. Chalkuchi-mac'ın onlara, birliklerinin çoğunluğu daha önce hiç görmedikleri halde bizi tanrı gibi görürken, biz ve atlarımızın ölümlü

olduğumuzu açıkladığını da biliyoruz... Bu hain olmasaydı, Hernando de Toro ve diğerleri şimdi aramızda olacaktı."

"Peki ya Manco?" diye üsteiedi Soto.

"Ona karşı derin bir kin besliyor. Bizden onu yakmamızı istemesini engelleyen tek şey gururu. Ve başka çaremiz de yok..."

Pizarro'nun sesinde, kimi geceler Meryem Ana'ya dua e-derken vicdanını sızlattığı su götürmez olan Atahualpa'nın ölümünden duyduğu kuşkudan eser yoktu.

Gabriel'e dönmedi bile, seslendiği Valverde'ydi:

"Hristiyanlığı benimsemesini sağlamayı deneyin, ama fazla da vakit harcamayın!"

"Yine de..." diye karşı çıktı rahip.

"Size acele etmenizi söylüyorum. Tanrımızı kabul etse bile onu yakacağımı hatırlatırım. Bize yaptığı kötülükten sonra, rahip Vincente, bu köpek bir saat daha yaşamayacak. Ayrıca bildiğim bir şey daha var, onların inançlarına göre yanarak ölmekten daha kötü bir lanet yok... lanetin bizim ellerimizden geldiğini iliklerinde duymalarını istiyorum."

Bartolome sanki bu sabah olacak olanlar onun yetkisi dışın-daymış gibi gözden kaybolmuştu.

Gabriel Hatun Sausa'da kendisini Anamaya'ya doğru ittiğinde onları birbirlerine bağlayan yakınlığı artık duymuyordu. Ona duyduğu sempatiye belirsiz bir korku karışmıştı.

"Haydi, beyler" dedi Pizarro. "Cuzco hazineleriyle aramızda artık yalnızca küçük bir çalı çırpı ateşi var. İspanyol ve Hristiyan olmanın getirdiği görevlerinizi yerine getirme sabırsızlığınızı hissediyorum."

190

Wf

Vali'nin sesinde, acı alayına içtenlikle gülmelerini engelleyen karamsar bir neşe vardı. "Onları nasıl da iyi tanıyor, diye düşündü Gabriel, bir yandan aşağılayarak ağgözlüklerini nasıl da körüklüyor..." Almagro, Soto, Juan, Gonzalo ve diğerleri Vali'nin peşinden evden, o geceliğine yerleştiği şehrin tek geniş taş e-vinden ayrıldılar.

Bekleyiş sırasında yerli halk yavaş yavaş meydana toplanmış ama İspanyollar kendilerine ushnu'ya kadar yol açmak için kılıçlarını bile kaldırmamıştı.

Piramidin basamaklarına ulaştıklarında arkalarını dönüp zincire vurulan generalin geldiğini gördüler. Güneyli İnkalardan Kuzeylilere, müttefiklerden asilere kadar bütün yerlilerin

Generalin bu halini ve Yabancıların intikamını görebilmeleri için Vali, tahtirevanının kullanılmasını istememişti.

Sonsuz bir ağırlıkla ilerliyordu, bütün bedeni herhangi birini inletecek kadar şiddetli acılarla kaplıydı. En ustalıklı hazırlanmış bitki özlerinin bile iyileştiremeyeceği ya da acısını dindiremeye-ceği kadar derinden yaralı yanık ellerini önünde tutuyordu.

Ama yüzü duygularını hâlâ belli etmiyordu, gözlerinde sınırsız bir gurur okunuyordu. Dudakları güçlü iradesini gösteren düz bir çizgi halinde sıkıydı.

Chalkuchimac ölüme doğru ilerliyordu.

Pizarro ona tek bir kelime söylemiyor, bakmıyordu. Sanki yoklarmış gibi aralarında kimseye bakmıyordu.

Yorgunluktan tökezlememesi için onu merdivenlerden direğe kadar taşıyıp bağlamak gerekti.

Arkasından yalnızca Valverde çıktı ve boşuk bir sesle Tanrı, cehennem ve cennet hakkında birkaç söz söyledi. Chalkuchimac Felipillo'ya tercüme edecek zamanı ancak tanıyarak konuştu:

"Sizi ve dininizi lanetliyorum ve sizden tiksiniyorum, sizi, dininizi, yabancı tanrılarınızı tanımıyorum ve asla tanımayacağım."

Sesinin gücü bedeninin zayıflığıyla mutlak bir zıtlık oluşturuyordu.

"Bunu keselim artık, Valverde" diye haykırdı Pizarro, "Ve bu işi bitirelim!"

191

Meşaleler çalı çırpı yığınlarına yaklaştı, ilk alevler generalin bacaklarından tırmanırken sesi yeniden yükseldi:

"Yakın beni" diye bağırdı, "Daha önce de yaptığınız gibi, ama beni öldüremeyeceksiniz!

Tanrılarımızı, o kadar çok şey yapan Viracocha'yı ve Huanacauri'yi öldüremeyeceksiniz. İnti'yi ne kadar yakamazsanız beni de o kadar yakamayacaksınız!"

Cehennem alevlerinin arasında neredeyse yok olmuştu, ama sanki sesi bedeninden öte yaşar gibiydi, ondan ayrılarak yükseldi:

"Quizquiz! Guaypar! Siz, bütün İnka generalleri, siz bütün yüzbaşılar ve askerler! Gelip öcümü alın ve hainleri yok edin, gelip kötü kokulu ve ağgözlü Yabancıları yok edin!"

Pizarro'nun bir işareti üzerine, yakmalığın gökyüzüne kadar yükselmesi için odun yerleştirdiler. Esinti o kadar kuvvetliydi ki isyankâr generalin sesi sonunda alevler tarafından yutulup yok oldu.

Ateş binlerce yerlinin etkilenmiş ve sessiz gözlerinde yansdı. Ne sevinç belirtileri vardı ne de Atahualpa'nın ölümünü örten bağış ve iniltilerin hiçbirisi. Sadece şaşkınlık, bu öfkeli tanrılar savaşı karşısında bir çeşit hayret.

Alevler durulmaya başladığında gökyüzünü sarıp bir sapan taşı gibi yüreklerle çarpan son bir çığlık duyuldu:

"Hayır!"

Son reddedişin yankısı kaybolduğunda ateş de birden söndü. Son birkaç kıvılcım gelip, feci bir şekilde yanmış, kömür karası, ama mucizevi bir şekilde gözleri açık kalarak cellatlarının ötesinde, sessiz kalan halkın ötesinde, şehrin ve dağların ötesinde bir noktaya canlılıkla dikilmiş cansız bedeninin ayaklarını yaladı.

Gözlerini diktiği yer orasıydı.

m

İnka generalinin öldüğü anda, gökyüzü birdenbire kararmış ve ilk damlalar yağmaya başlamıştı.

Yağmur o zamandan bu yana aralıksız yağıyordu. Zırhların ve tozlukların içine sızan, iliklere işleyen buz gibi bir yağmur.

192

Kurşunî gökyüzünden daha da fazla yağmur getiren karabulutlar durmadan akıyordu.

Ova, ortasından inka'ların inşaa ettiği iki yanı korkuluklu, yükseltilmiş bir yolun geçtiği bir bataklıkla son buluyordu.

Cuzco'nun görüldüğü derbente ulaşan son bayırın başında, alay neredeyse bir fersah uzunluğundaydı.

Saldırı ya da yangın söylentileri yerli ve ispanyol sıralarına yayılmıştı. Quizquiz ve Guaypar isimleri ağızlarda dolanıyordu. Korku, taşıyıcıları düşürüyor, en tecrübeli süvariler bile zırhlarının ağırlığı altında bunalıyor, geceyi eyerli ve dizginli geçiren atlarının gerginliğini hissediyordu.

Manco'nun tahtirevanı alayın başında ilerliyordu, inka generaline ait olduğunu gösteren tüm işaretleri çıkarttığı Chalkuc-himac'ın tahtirevanı ona miras kalmıştı. Tahtirevan sarı bir kumaşla kaplıydı. İspanyolların onu ilk görüşlerinde üzerinde olan mantonun altın sarısı. Kumaş hafif, serin rüzgarda sancak gibi dalgalanıyordu.

Pizarro kardeşler ve diğer yüzbaşılardan oluşan topluluk tam arkalarından ilerliyordu. Gabriel, bakışı düşmanların varlığını aradığı çevre dağlarda yitmiş, atını don Francisco'nun yanından sürüyordu.

"Pek hüznü bir halin var, oğlum" dedi birden Pizarro.

Bu bir sorudan çok, saptamaydı.

"Bunun nedeni o genç kız olabilir mi? Ona nasıl hitap ediyorlar? Coya bilmem ne."

"Coya Camaquen."

"Hakikaten de güzeli bir kız... Seni anlıyorum, oğlum!"

Pizarro sustu. En büyük kıyımlara kayıtsız kalan ve aniden derin bir duyarlık gösterebilen bu adamın sezgisi Gabriel'i bir kez daha şaşırttı.

"Evet, seni anlıyorum. Ve bu yüzden sana arkadaşlarımızdan herhangi birine söylediğim şeyi söyleyemem: Eğer onu elde edemezsen, bir başkasını alırsın..."

Gabriel gerginleşti.

193

"Sakin ol, Gabriel" diye homurdandı don Francisco alçak bir sesle onu süzerek. "Kadın kadındır ve bizim burada olma sebebimiz onlar değil."

Bir bakışla birkaç adım önlerindeki Manco'nun tahtirevanını işaret etti.

"Onu benim gibi sen de duydun: Kızı kendi için istiyor. Bunun nedenini anlayamıyorum, güneş, ay ya da büyük kondorla evli olduğunu sanıyordum... Ama şimdi kızı o istiyor. Beni anlıyor musun?"

Gabriel başını salladı. Ne yazık ki, zekâsını öven Pizarro'yu her zaman anlıyordu.

"Ona ihtiyacım var. Bizim ona ihtiyacımız var. O bir isyankâr ama acı çekmiş bir isyankâr.

Savaş yorgunluğumuzu gidermemiz, bu ülkenin boyunun ölçüsünü almamız gerek. Bu nedenle onunla dost olmalıyız... olabildiğince uzun zaman boyunca. Beni hâlâ anlıyor musun?"

Dolma yol hafifçe dikleşmiş, geniş basamaklar onları der-bente doğru götürüyordu. Yağmur durmuş, gökyüzünde ağır yağmur bulutları kalmıştı. Yüksekliğe artık alışmış olmalarına rağmen güç harcadıklarında soluklarının hızlandığını hissediyorlardı.

"Sizi anlayıp anlayamadığımdan emin değilim, don Francisco" diye homurdandı sonunda Gabriel. "Bahsettiğiniz konuda sizin kadar açık fikirli olduğumu sanmıyorum."

"Ve gururu pek hassas, elbette!" diye kurnazca gülümsedi Pizarro.

"Ona hayatımı borçlu olduğumu unutmayın. Ve sizi şaşırtabilir ama bu ikinci hayat gururun değil, aşkın meyvesi... İkimizin arasında bir seçim yapması gereken o."

Vali'nin sakalı ona doğru yöneldi. Sözcükleri mızrak gibi ılık çalarak fırladı ağzından:

"Hiç değil, Gabriel Montelucar y Flores. Buna ne sen ne de o karar verecek. Bu karar bana ait. Bana söz verdiğin şeyi, ne borçlu olduğumu unutma. Ve bu ülkede yaptığım her şeyi mahvetmene izin vermem için hoşgörüme de güvenme!"

194

Gabriel, cevap vermeden, kolunu acıtan ani bir hareketle dorusunu güçlü topuk darbeleriyle dörtlüye kaldırarak Pizarro'dan uzaklaştı. Öfke damarlarında alev alevdi. Gerektiğinden daha sertçe bineğinin hızını arttırdı, şaşkın bakışlar altında derbente doğru fırladı.

Kalbi deli gibi atarak kararmış gözlerle oraya ulaştığında atından indi, tulgasını çıkarıp fırlattı. Ve ancak o zaman, miğferinin uçup dönen hareketini takip ederken gördü vadiyi.

Yaşadığı sarsıntı o kadar derindi ki gözlerini yeni bir dünyaya açmış gibiydi.

Önce, yıkanmış, neredeyse şeffaflaşmış, kusursuz bir maviliğe bürünmüş gökyüzünü gördü.

Görüntüyü çevreleyen huzurlu dağları sonra. Uzaklarda karlı bir dağ.

Taraçaları kusursuz bir şekilde sıralanmış, ekin tarlalarının bulunduğu geniş vadiyi gördü.

Ve derken onu, o şehri gördü.

Moguer ve de Bueno'nun betimlemelerinden bir altın yığını görmeyi bekliyordu. Ama henüz nemli toprağı ısıtmaya zaman bulamamış güneşin altında gördüğü şey, vadinin ortasına konulmuş altın ve gümüşten harika bir çanaktı.

Tapınakların, sarayların ve evlerin duvarları, güneşin ince ı-şık.oyunlarıyla gökyüzüne sunulan bir hazine gibi ışıldıyordu. İnsanın iki elini birden daldırmak isteyeceği bir hazine gibi. Vadinin sonunda, şehri aşan ırmakların zümrüt yeşili iki çizgisini gördü.

Kalbi inanılmaz bir sevinçle titredi, el çırpma istedi. Alayın başındakilerin teker teker yanına gelip onun gibi bu manzarayı hayranlıkla seyrettiklerini duymadı.

"Najay, tucuyquin hatun Cuzcolf Artık onu görüyorsun!" diye kulağına fısıldadı tatlı bir ses. Arkasına dönmedi ama ensesini ısıtan ve henüz serin olan meltemden daha tatlı soluğunu hissetti.

1 Seni selamlıyorum, büyük Cuzco şehri.

195

"Onun adını biliyor musun?"

Gabriel başını salladı.

"Puma'nın şehri," dedi Anamaya. "Puma'dan doğan şehir... İkimizin de geleceğin yolunu içinde bulmamız gereken şehir."

Ve güneşin parıltısı, meltemin esintisinde, bu kelimeler Gabriel'e kuşku, gizleri ve tehditleri ortadan kaldıran bir vaat gibi geldi.

196

«£*?

açanca

vw

19 Cuzco, 15 %&sım 1533

Yeşermiş mısır tarlalarının içinden geçerlerken, İspanyollar soiiannnda bir tepe uuidular. Ama, tepe yavaş yavaş gerçek bir kaleye dönüştü. Uzaktan bakıldığında bile, kalenin duvarları devasa görünüyor, doğal bir yar kadar baş döndürücü bir diklik o-luşturuyordu.

Kastilya'dakilerden daha büyük yapının doğu, batı ve güney kısımlarında ikisi kare biri yuvarlak üç kulesi vardı.

Silahların tıkırtısı, demirlerin döşeme taşları üzerindeki takırdamaları, deri kolonların gıcırtiları büründükleri sessizliği bölmüyordu. Tek bir kelime bile duyulmuyordu. Bayırın dikliğinden dolayı huysuzlaşan atlar, okşanmayı bekleyerek titriyordu.

Bayırın başında, özenle bakılmış taraçaların karşısında, şehrin düz çizgi halindeki sokakları, rengarenk giysileri günün ilk ışıklarında parıldayan erkek ve kadınlarla dolmuştu. Çiçek tarhlarında iki ateş yanıyordu. Çok avlulu canchalar ve görkemli binaların ortasındaki büyük bir meydana hareketsiz topluluklar oluştu. Yüzler ispanyol alayına çevrilmişti. Duvarlardaki altın ışıldıyordu. Yabancıların gelişini izleyen Efendilerin kıyafetlerindeki altın parlıyordu. Vadinin biraz ilerisinde, taş şehir uzanıp gidiyor ve bir çadır şehrine dönüşüyordu. Orada da binlerce göz İmparatorluğun yeni efendilerinin indiği kutsal taraçaların üzerindeydi.

Pizarro en önde ilerliyordu. Karanlık bakışları bu görkemli şehri, her parselini kapmak istercesine taramaktaydı. Yanında kardeşleri, Tekgöz Almagro ve yüzbaşları tek bir söz söylemeye cesaret edemiyordu.

Hiçbir yerli savaşçı yoktu.

"Gabriel!" diye çağırdı Pizarro.

#

Binlerce kişi genç İnka'nın önünde eğiliyordu. Anamaya tahtirevanından bu alışılmadık manzarayı gördü. Kutsal ekin tarlalarının bulunduğu taraçalar, sokak ve meydanlar birden, baş ve bedenlerle işlenmiş bir ahşap işçiliğine dönüşmüştü.

Cuzco şehri, "Dünyanın merkezi" artık, daha önce hiç ya-pılmamış desenlerle bezeli dev bir unku'yu andıran, kadın ve erkeklerle dokunmuş bir kumaş parçasıydı. Yüzleriyle gözleri seçilmeyen bu insan dokumasından durmak bilmeyen bir uğultu yükseliyordu:

"Sapa inka Mancoi Sapa İnka Manco! "

"Beni savaşa mı barışa mı çağırıyorlar?" diye sordu Manco donuk bir sesle.

"Seni Efendileri olmaya davet ediyorlar."

"Bana yardım edecek misin?"

Anamaya kahkahalara boğuldu.

"Sen artık boşluktan ve yılanlardan korkan o genç çocuk değilsin..."

"Evet, öyleyim. Bana yardım edecek misin?"

Anamaya bakışlarını halktan çekerek ona hayretle baktı. Manco haklıydı. Yüzü hâlâ o genç çocuğunki ve kalabalık onu öylesine etkilemişti ki, dudaklarının titremelerini önlemek için ağzını iyice sıkıyordu.

"Kendi evine giriyorsun, Manco, aylar boyunca kaçıışı ve korkuyu tanıdığın Cuzco şehrine.

Bugün sen onun Efendisisin. Bundan sevinç duymuyor musun?"

"Bilmiyorum, Anamaya. Yüreğim bağırmak istiyor, yüreğim ağlamak istiyor. Kardeşim

Paullu'nun benden uzakta olduğunu bir türlü unutamıyorum..."

"Sen karmaşanın içinden geliyorsun, Efendi ve birazı da i-çinde hâlâ hüküm sürmekte."

Manco'nun bakışları sakinleşti.

"Sana Cuzco'yu göstereceğim" dedi, "Atalarımın saraylarını..."

202

"Burada yaşadım ben."

Manco şaşırıldı.

"Daha önce hiç buraya gelmediğini sanıyordum."

"Bağışla, Efendi, haklısın... Ama başkentinin taşları o kadar kutsal ki aralarından bazıları, bana İmparatorluğun Merkezinden bahseden genç kızlarla acllahuasisi'nöe büyüdüğüm Tumbam-ba'ya götürüldü... Ve, gittiği o korkunç gece Baban Huayna Ca-pac bana saraylarının her köşesini gezdirdi..."

"Beni sana seçen Babam değil mi?"

Manco elini, belli belirsiz sıkıdığı Anamaya'nın elinin üzerine koydu. Genç inka bunu hissetti ve eiini tek keime söylemeden geri çekti.

Şehre girdikleri sokak, kusursuz işçilikli duvarların aralarından berrak suları akan bir ırmağın kıyısındaydı. Yolların geniş olduğu halde taş saray boyunca bin davul sesi gibi uğuldayan bir kalabalığın arasından ancak ikişer ikişer ilerleyebiliyorlardı.

Yerliler inkanın tahtirevanını gördüklerinde saygı ve sunularını gösteren bir hareketle avuçlarını gökyüzüne doğru kaldırıyorlardı.

Korku, Anamaya'dan ayrı olmanın üzüntüsü, yabancılik duygusu Gabriel'i yavaş yavaş terk etti. Gözüpek Pizarro'nun içinde yükselen sarhoşluğu hissetmiyordu belki, ama bu yeni inka ve çevresindekileri onu koruyanlara duyulan hayranlığa, tutkuya kapıldı. Şimdi etrafında, ona dokunmaktan özenle kaçınıp koşuşturan yüzlerce kişi vardı. Tek bir kelime duyulmuyordu, sadece mırıltılar ve ayak sesleri.

"Hayal mi kuruyorsun, arkadaş?"

Bartolome kim bilir nereden çıkagelmiş, atının yanında yürüyordu. Şekilsiz parmaklı elini oyluğuna dayadı, alaycı bakışlarını ona doğru kaldırıp ekledi:

"Bana epey bir yol katetmiş gibi görünüyorsun. Sevil'deki kodes artık geçmişte kaldı..."

203

"Yanılıyorsunuz! Burada, hâlâ çok yakın."

Onunla her konuşmasında olduğu gibi, Gabriel Bartolome'nin karşısında yine tuhaf bir duygu karmaşası yaşıyordu. Güçlü bir yakınlık ikisini birbirine yaklaştırıyor, karşı durulmaz bir dürtüyle ruhunun tüm sıkıntısını rahibe açmaya itiyor, ama içinden gizli bir ses yine de dikkatli olmasını söylüyordu.

Sokakların taşla değil de, atların nallarını gıcırdatan ince bir kumla döşendiği geniş bir meydana ulaştılar. Ortasında, meydana ikiye bölen ırmağa kadar inen derelerin kaynağı, yuvarlak taşlı bir çeşmeyle çevrelenmişti.

Irmağın az önce geçtikleri kıyısında örülmeye yeni başlamış bir duvar dışında hemen hiçbir yapı yoktu. Ama diğer tarafında daha önce ülkenin hiçbir yerinde benzerlerine rastlamadıkları saray cepheleri görünüyordu. İçlerinden biri kırmızı, beyaz ve yeşil damarlı bir mermerden yapılmışa benziyordu. Yüksek, koni biçimli bir damla örtülmüş, sağlam ve yuvarlak bir kule, gümüş ve başka değerli madenlerle süslü geniş ana kapısının bir kısmını gizlemekteydi.

Nefis bir girişin altında, çok yaşlı bir Efendi, benzersiz bir işçilikle işlenmiş bir tahta oturmuş, kıpırdamadan İspanyol akınına seyreliyordu. Tavrında İspanyolları etkileyen bir asalet ve dinginlik vardı. Beyazlar giymiş bir düzine kadın, zarafetle dans e-dercesine etrafında dört dönüyordu. Aralarından ikisi onu parlak tüylerle yelpazeliyor, ikisi de ayaklarının önündeki mangalı körük-lüyorlardı.

Tüm bu sahne görülmedik bir etki yaratıyordu. Çelik miğferlerle atların geçişi, evrenin düzenini zerrece etkilemeyen bir ayrıntıdan ibaretti.

Kalabalık, kenarında kalmaya dikkat ederek tek kelime etmeksizin meydana aktı.

"Aman Tanrım!"

Gabriel, Bartolome'den yükselen haykırışı işitmişti. Ona doğru döndü.

"Ne oldu?"

"Görmüyor musun?" dedi Bartolome eliyle yaşlı adamın oturduğu tahtı işaret ederek.

204

Ter Gabriel'in alnından yüzüne süzülüyor, görüşünü bulandı-nyordu. Tüm sahneyi bir sis perdesi ardından görüyordu. Tek seçtiği, etrafında sadık hizmetkârları, kıpırdamadan oturan bir Efendiydi-

"Ölü" dedi Bartolome.

"Ölü mü?"

"Bir mumya o."

205

20 Cuzco, 15 %çisım 1533

Collasuyu'ya giden Güney yolunun arka tarafında, Pumac-hupan, yani Pumanın kuyruğu adlı bir mahallede, Güneş Tapınağına bir ses uzaklığında gösterişsiz bir cancha'yd\ . Intipampa'da bir ayın düzenlendiğinde, rahiplerin, borular ve şarkıların sesleri duyuluyordu.

Anamaya, hiçbir süsün aşılmadığı yalın işlemeli bir duvarla çevrili avluya çekinerek girdi.

Cancha'y\ çevreleyen odalar sessizliğe ve karanlığa bürünmüştü.

Ama yine de orasıydı, bundan emindi.

Bir kükrme irkilmesine sebep oldu, az daha çığlık atacaktı.

Karşısında agav liflerinden örülmüş iplerle direğe bağlı bir puma duruyordu. Kalbinin çılgınca atışına güçlkle hakim olarak gözlerini onunkilere dikti.

Yırtıcı onu gözünden ayırmadan birkaç adım attı.

"Yoksa, prenses" dedi alaycı bir ses arkasından, "Arkadaşlarımızı unuttuk mu?"

Güneş tapınağının sur duvarlarında, bir karış yükseklikte ve bir parmak kalınlığında altın bir pervaz, taş sabitlenmişti. Şişman Pedro Martin de Moguer, övünçle sahip olduğu bu parçayı küçük topluluğa gösterdi.

Vali ve don Diego Almagro'nun eşlik ettiği altı kişi altını görebilmek için burunlarını tavana doğru kaldırdı.

"İşte Cajamarca'ya göndermeyi başaramadığın bir parça, Moguer!"

"Bu ülkede altın gökten yağıyor, Ekselansları. Toprakta yetiştiriyor... Duvarlardan sökülür sökülmez yerini yenileri alıveriyor!"
Moguer Cuzco'yu aylar önce Martin Bueno'yla birlikte "keşfetmiş", başkentten Atahuallpa'nın sarayındaki fidiye odasına hazine nakillerini ilk o düzenlemişti. Bugün yükünü bir çocuk sevinciyle taşıyıp ziyareti onurlandırırken, püsküllü bir gömlek giymiş bir inka rahip, sur duvarının açıklığından çıkageldi. Yün bir kılıfla örtülü bir heykel taşıyordu. Gabriel adamın keskin bakışını, kenarlarından kokanın yeşil suyunun aktığı ince dudaklarını yakaladı. Beierinden aitin bir topuzla bir baita sarkan iki savaşçı eilerin-de mızraklarıyla onu izliyordu. Tam arkalarında da tertemiz görünen döşeme taşlarındaki tozu süpüren, yelpazeli, sarı giysiler içinde iki genç çocuk vardı.

İspanyolları gördüklerinde şaşkınlıklarını belli edip ağırbaşlılıkla Tapınağa girdiler.

"Ne oluyor?" diye sordu Pizarro.

"Ayinlerini kesiyoruz" dedi Gabriel.

Arkasından bir kahkaha tufanı yükseldi. Juan ve Gonzalo a-laylı bakışlarını ona çevirdiler.

"Şunun söyleyiş tarzına da bakın" diye kıkırdadı Gonzalo, "Duyan da Aziz Jacques'ın paskalya ayinini kestiğimizi sanır."

"Moguer, bu tapınağın içini iyi biliyor musun?" diye sordu Vali alaylara karışmadan.

"Evet, Efendim."

Pizarro gülümsedi.

"O zaman, beyler, gidip şu göreneklerin neye benzediğine bir bakalım."

"Ben de geliyorum" dedi yumuşak bir ses.

Bartolome, Pizarro'nun iznini beklemeden hızlı adımlarla peşlerine düştü.

Yamuk biçiminde geniş açıklığın arkasında mızraklarını çap-razlayarak geçmelerini engelleyen iki İnka savaşçısıyla karşılaştılar.

207

Silahlan pek tehlikeli olmadığı halde, İspanyollar bir an durak-sadı.

Gabriel, askerlerin arkasında bir tür dehliz gördü. Ortasında altın kaplı, seki biçiminde bir taş vardı. Rahip heykeli onun üzerine yerleştirdi.

Varlıklarını hissederek durdu, onları inceledi. Ağır, tedirgin edici adımlarla yanlarına yaklaştı.

"Güneşin her doğuşu beni şaşırtıyor" dedi Cüce, "Yine de ölmedim."

Anamaya gülümsemekten kendini alamıyordu.

"Seni özledim, arkadaşım."

"Ben de seni, Prenses, ben de seni! O kötü kalpli rahibin beni dağda terk ettiği o günü hatırlıyor musun?"

"Acı bir sesle 'Prenses! Prenses!' diye inliyordun."

"Ölebilirdim ama senin umrunda değildi."

"Saçmalamay kes!" diye eğlendi Anamaya, "O günden beri seni yüzlerce kez düşündüm..."

Sığındıkları odayı inceledi. Dışarıdan yoksul görünüyordu, ama hasırlarıyla, tüylü ya da yünlü yumuşak örtüleriyle rahat bir yerdi. Duvarlara puma, kondor, yılan gibi hayvanların zarif taş heykelciklerinin yerleştirildiği nişler oyulmuştu.

"Evin bir sefil için hiç de fena sayılmaz..."

"Puma bekçiliği hiçbir sağlıklı inka'nın istemediği bir uğraş. Eh, bunun da bir bedeli var!"

Cücenin üzerinde, püsküllerinin yeri süpürdüğü, ayaklarına kadar inen kırmızı kaftanlarından biri vardı. Yerinde duramıyor, Anamaya'nın çevresinde tuhaf dans adımlarıyla dört dönüyordu.

"Bu önemli görevi nasıl üstlendin?"

"Sana hiçbir şey söylemediler mi?"

"Hayatta olduğunu..."

208

"Lafın gelişi elbette... Efendim Huayna Capac'ın kuru bedeniyle birlikte şehre girdiğimizde, korkumu yenmek için alayın başına geçip dans ederek: 'Ben geldim, Büyük Huayna Capac'ın oğlu Chimbu! Yol açın, yol açın!' diye bağırdım. Ama işe yaramadı. Buranın Güçlülere beni alıp parçalamak istedi. 'Cüce! Cin!' diye bağıryorlardı, 'Güneş nasıl olur da sevgi dolu ve bize onca iyiliği dokunan Efendimiz ve Babamızı elimizden alıp yerine senin gibi beş para etmez, berbat birini verebilir...' Hakaretler yağıyor, üzerime tükürüyor, gözyaşlarım ve yalvarışlarım rağmen durmadan pataklıyorlardı. Neyse ki alaydakiler yardımına koştu da diğer tutsakların yanına götürülmemi sağladılar..."

İ\ulu aıııoMii aııııoLaiı ^u^ıııı yuj.u Kdiıııut.

"Sanca Chanca hapishanesini bilir misin?"

"Hayır."

"Öteki Dünya kâbusundan kopup gelmiş. Labirentlerle örülü bir yeraltı geçidi. Duvarları sivri çakmak taşlarıyla kaplı ve en önemlisi..."

"En önemlisi?"

"Bu hapishanede nöbetçi yok. Yalnızca kaplanlar, aslanlar, ayılar, karayılanlar ve her tür başka yılan... Üç gün boyunca haykırırlar ve korku, üç gün boyunca ağlamalar. Ölüme zaten ölmüş gibi yaklaştığımız üç gün... Ama oradan sağ salım kurtulduk."

"Ve sizi serbest bıraktılar."

Cüce başını salladı.

"Bu korkunç adetler arasında beni tek sevindiren de bu. Ben hayatımda birçok kez öldüm ama bu seferki yaşam benim için diğerlerinden çok daha değerli..."

Cüce'nin öyküsü boyunca, Anamaya büyülenmiş gibi onun bu korkunç yolculuğuna ortak olmuştu. Fısıldadı:

"Peki ya sonra?"

"İki kardeşin, Manco ve Paullu'nun peşlerine takılıp onlar i-çin bazı şeyler yaptım, işte hepsi bu."

"Ne gibi şeyler?"

209

"Evet" dedi cüce gülünç bir şekilde övünerek, "bir şeyler işte. Şehri terk edişinden önce Manco'yu burada sakladım. Pauliu hapse atıldığında da ona bilgi taşımak için hayatımı bir kez daha tehlikeye attım."

"Pauliu hapis mi?"

"Silahlı saldırıdan değil, için rahat etsin! Bunun tek nedeni Huascar'ın en çok beğendiği cariyelerden birine yaklaştığı olması... Kuzeyliler geldiğinde, onlara duyduğu dostluktan ötürü işkence gördüğünü iddia etti. Zekiceydi. Onu şüpheyle serbest bıraktılar, ama fikir değiştirmelerini beklemeden kendini bir süre unutturmak için Titicaca gölünün yakınlarına çekilecek kadar tem-

kınlı rJowronn^^»ı l-\ilrJi "

ıı ıı uCıvıaıımayı ı^ıııı...

Anamaya düşüncelere gömüldü. Huarachiku'öa yardım ettiği o iki genç adamı anımsadı. Aralarından biri bugün Sapa inka iken, diğeri firardaydı.

"Manco bana senden sevgiyle sözetti. Evinin yolunu bana o tarif etti."

"O da beni korkutuyor. Kim bilir şimdi Tek Efendi olarak ne yapacak?"

"Tasalanma, arkadaşım. Birbirimize göz kulak olacağımızı unuttun mu?"

"Unutmuş olsaydım bile, Prensese, önemli bir şahıs bunu bana bakışıyla sürekli hatırlattı..."

"Kim?"

Cüce gelip Anamaya'nın önünde dikilerek yuvarlak gözlerini ona doğru kaldırdı.

"Bana bunu bilmediğini söyleme, Prensese!"

Gabriel yeşil ağızlı adamın Vali'ye dokunacak kadar yaklaşmasını izledi:

"Benim adım Villa Oma, ben bu Coricancha'nın, Atamız Manco Capac'ın yarattığı Güneş

Tapınağının rahibiyim. Buraya hiçbir Yabancı giremez..."

210

Gabriel tercüme etti. Pizarro yatıştırıcı bir tonda cevap verdi:

"Ona buraya onu ve halkını Kuzeylilerin cinayetlerinden korumaya geldiğimizi söyle..."

"Bir de" diye ekledi Gonzalo, "buraya onlara gerçek Tanrıyı göstermeye ve putperest geleneklerine son vermeye geldiğimizi!"

"Bu işi Tanrının adamlarına bırakabilirsiniz, dostum" diye araya girdi Bartolome.

Gabriel Vali'nin sözlerini tercüme ederken gülümsemekten kendini alamadı.

Söylenenier rahibi yatıştırmadı. Koiarı yerli bir isa yibi açık, sıska bedeniyle yollarında durmaya devam ediyordu.

"Bu tapınağı ancak bütün bir sene oruç tutup omuzlarda bir yükte çıplak ayak girebilirken, siz içeri girmeye nasıl cüret edersiniz?"

Gonzalo kahkahayla güldü:

"Bu tüylüye de ki, biz bundan daha da uzun süre oruç tuttuk ve omuzlarımız yeterince ağırlaştı... Çizmelerimize gelince..."

İspanyol birliği gülerken Gonzalo çizmelerinden birini çıkarıp önünde salladı.

"Bakın, peder Bartolome! Bu..."

Çizmesinden bir çakıl taşı düştü ve yüzünü yanındakileri gülmekten kırıp geçirecek şekilde buruşturarak tekrar ayağına geçirdi.

"...vahşilerin adetlerine saygımız sonsuz. Ve Tanrının işlerini ne kadar Tanrının adamlarına bırakıyorsak da insanları ilgilendiren işleri de insan gibi hallediyoruz."

Kolunun tersiyle İnka rahibini yana iterek tapınağa girdi.

Küçük ispanyol topluluğu onu avlunun ortasına kadar takip etti. Etraftaki yapıların açıklıklarından yansımalar görünüyordu. Altın plakalardan oluşan bir şerit yukarıda, avlunun etrafında dönerek altın bir halka oluşturunuyordu.

Duvarların içine son derece ince silmelerle süslenmiş, içi bir altın tabakasıyla kaplı, kilise dolaplarına benzer dört niş oyulmuştu.

211

Köşelere değerli taşlar, zümrütler fim7ou

w;ll~ /->-----,-----IX-i.-..

u^-öier „,MQ

Villa Oma'ya döndü:

yer|eştir

"Saraylarınızın ve tapınaklarınızın tehlikeye tilerini duyduk ve başka şehirlerde düşmanlarını °'düğü sövi yıkımlara şahit olduk. Biz buraya barış için geldik - Vapabil£"

Rahip Villa Oma kaşlarını çattı.

Onlara sessizce baktı. Sözleri dehlizde yankı

"Size inanmıyorum."

Gabriel tercüme ederken Pizarro gözünü bile k

"Güvenini kazacağımızı temin et. Bu arada ~~ " taki malları koruyabilmek için keşif

yapacağız. Don [])Ve ^P"1*-

Amagro'nun tek gözü sur duvarında saklanmış hîr zenginliklerle parlıyordu.

tUn b"

"Bu Tapınağın tek bir parça eşyasının kralımızdan kaçınılm masına özen gösterme sorumluluğunu benimle paylaşman T yetkine güveniyorum."

çın

Almagro bir homurtuyla karşılık verdi. Küçük İspanyol topluluğu karşılarındaki yapının kapısına yönelirken, arkalarında kala-Villa Oma kollarını havaya kaldırarak haykırdı:

"Ey sen, Güçlü Güneş, bize açık bir işaretle gücünü göster!"

Güneşin iki yanında biraz önce meydana gördüklerine ben zer, canlılara özgü bir ağırbaşlılıkla tahtlarında oturan mumyaia vardı. Üzerlerine altın pullar ve değerli taşlarla işlenmiş ince yün lü gömlekler giydirilmişti. Krallık perçemi ve renkli tüyler alınla undaydı. Kulaklarında yuvarlak altın tıkaçlar sallanıyordu. Arala rından birinin yalnızca burnunun ucu eksikti - iki genç Pizarro kardeşi yeniden kahkahalara boğan bir tuhafılık.

Böylece bir odadan diğerine avlunun çevresini gezerken Moguer'in Venüs'e yakarmaktan kendini zorlukla a|dig^rz3. adanmış gümüş bir odaya girdiler. Ardından da, duvarları manki altın plakalarla kaplı, renkleri bir duvardan diğerine y bir gökkuşağının olduğu bir binaya. genç 9it; kleri her yapıda, sessiz edici bir şekilde ağırlaşıyordu.

Gezintilerine içki içip kız bulmaya çıkmış bir grup L ;, coşkuyla başlamışlardı. Girdikleri her yapıda, sessizli*

212

. Ha dolaşp avluda buluştuklarında, büyük ^ahV je A' a İlenler gözden kaybolmuştu. Moguer susr^TM5; . T

srkaSır*ynçelere dalmış, Vali'nin iki genç kardeşi is*^ S^cıcı

y°kIt içindeydi-

DirS *a acılan bir geçitte, Tapınağın tahmin ettikl>ennaen D*aiüyük olduğunu anladılar.

Yapılarla odalar birb -S"™ 'Zl~

;oKda j3[İarşısında yüzlerini saklayan hizmetkârları \$\\zX\\yr°x'

P' °n yescek kadar yiyecek barındırıyordu.

3İar?a t)rii arkadaşlarının bu güzellikler karşısındaki açg<^zlü ba~ , .. hissettiğinde yüreğine bir ağırlık çöktü...

<iŞİ3rin . . . , " .,_,,: u.;_j__ *»-..... .,~ . . . ,,. L-v,ir hikâ-

"İ|K jtldığımızae ucui unuen iviÜyuei, urtaiarua cP01* |

ie()0\\3^*dU-"

"A^labakalım" diye buyurdu sabırsızlanan Pizarro.

Ama"İ09uer cevap vermedi. Aralarından hiçbirinin* aklına jabu hibenin ne olduğunu sormak gelmedi. Farüoi varmadan, altın bahçesine girmişlerdi.

m

Cüceioğuk ve düzgün sesiyle anlatmaya devam ediy-^orc;lu: "Ya bacıların yaklaştıkları haberini alır almaz, Marico ber" ° zamanla r sadığım Yuçay'dan yanına çağırttı. AdamlarT"! t'enı Chinche ro'P, onun yanına götürdüler. Collcaların altındaki' t^ra" çalarda o Stü kalpli rahiple yalnız olduğumu görünce, b »en^ n gizli barı şıp o kanlı niyetlerinden birini uygulamak istedi i"kle?rını sandım.. ."

"Maane ve Villa Oma mı?" diye şaşırdı Anamaya.

ğm, SPaiİeğil mi? °an'art,k h|Çbir Şevin eskisi sit»"" ° ,,m*It

f lasvt ™ yeuZaman bula™d.m. Kendi canım, kurtar', nr^kja *W* raşguldum. Neyse ki kafalarında başka şeyler v^röt-

lünçlüân^IC?Ce'nin nikâyelerinin barındırdığı korku v^e flü-ç^9un ol/an,lmaz karışım, karşısında gülümsedi.

varm,Ş" âFadaysan ve olanları bana anlatıyorsan, hakkim da ASMalım, Prenses!"

213

Köşelere değerli taşlar, zümrütler, firuzeler yerleştirilmişti. Vaij Villa Oma'ya döndü:

"Saraylarınızın ve tapınaklarınızın tehlikede olduğu söylentilerini duyduk ve başka şehirlerde düşmanlarınızın yapabileceği yıkımlara şahit olduk. Biz buraya barış için geldik."

Rahip Villa Oma kaşlarını çatı.

Onlara sessizce baktı. Sözleri dehlizde yankılandı:

"Size inanmıyorum."

Gabriel tercüme ederken Pizarro gözünü bile kırpmadı.

"Güvenini kazacağımızı temin et. Bu arada, onu ve Tapınaktaki malları koruyabilmek için keşif yapacağız. Don Diego? "

Amagro'nun tek gözü sur duvarında saklanmış bütün bu zenginliklerle parlıyordu.

"Bu Tapınağın tek bir parça eşyasının kralımızdan kaçırılma-masına özen gösterme

sorumluluğunu benimle paylaşman için yetkine güveniyorum."

Almagro bir homurtuyla karşılık verdi. Küçük İspanyol topluluğu karşılarındaki yapının kapısına yönelirken, arkalarında kalan Villa Oma kollarını havaya kaldırarak haykırdı:

"Ey sen, Güçlü Güneş, bize açık bir işaretle gücünü göster!"

Güneşin iki yanında biraz önce meydanda gördüklerine benzer, canlılara özgü bir ağırbaşlılıkla tahtlarında oturan mumyalar vardı. Üzerlerine altın pullar ve değerli taşlarla işlenmiş ince yünlü gömlekler giydirilmişti. Krallık perçemi ve renkli tüyler alınla-rındaydı. Kulaklarında yuvarlak altın tıkaçlar sallanıyordu. Aralarından birinin yalnızca burnunun ucu eksikti - iki genç Pizarro kardeşi yeniden kahkahalara boğan bir tuhafılık.

Böylece bir odadan diğerine avlunun çevresini gezerken, Moguer'in Venüs'e yakarmaktan kendini zorlukla aldığı, aya adanmış gümüş bir odaya girdiler. Ardından da, duvarları her zamanki altın plakalarla kaplı, renkleri bir duvardan diğerine yayılan bir gökkuşağının olduğu bir binaya.

Gezintilerine içki içip kız bulmaya çıkmış bir grup genç gibi, coşkuyla başlamışlardı. Girdikleri her yapıda, sessizlik tedirgin edici bir şekilde ağırlaşıyordu.

212

Altı odayı da dolaşıp avluda buluştuklarında, büyük rahip ve arkasından gelenler gözden kaybolmuştu. Moguer susmuş, Al-magro düşüncelere dalmış, Vali'nin iki genç kardeşi ise geçici bir sükünet içindeydi.

Doğuya açılan bir geçitte, Tapınağın tahmin ettiklerinden çok daha büyük olduğunu anladılar.

Yapılarla odalar birbirini izliyor, onlar karşısında yüzlerini saklayan hizmetkârları gizliyor, haftalarca yetecek kadar yiyecek barındırıyordu.

Gabriel, arkadaşlarının bu güzellikler karşısındaki açgözlü bakışlarını hissettiğinde yüreğine bir ağırlık çöktü...

"İlk geldiğimizde" dedi birden Moguer. "Ortalarda bir hikâye dolanıyordu..."

"Anlat bakalım" diye buyurdu sabırsızlanan Pizarro.

Ama Moguer cevap vermedi. Aralarından hiçbirinin aklına da bu hikâyenin ne olduğunu sormak gelmedi.

Farkına varmadan, altın bahçesine girmişlerdi.

#

Cüce boğuk ve düzgün sesiyle anlatmaya devam ediyordu:

"Yabancıların yaklaştıkları haberini alır almaz, Manco beni o zamanlar yaşadığım Yucay'dan yanına çağırttı. Adamları beni Chinchero'ya, onun yanına götürdüler. Collcaların altındaki taraçalarda o kötü kalpli rahiple yalnız olduğumu görünce, benden gizli barışıp, o kanlı niyetlerinden birini uygulamak istediklerini sandım..."

"Manco ve Villa Oma mı?" diye şaşırdı Anamaya.

İçini çekti.

"Soylu eşin, Kutsal İkiz ile ilgilenmemi istiyorlardı."

"Senin mi?"

Bu hayretine engel olacak zaman bulamamıştı Anamaya.

"Ben de onlara aynı şeyi söyledim. Bana ağgözlü Yabancıların olabildiğince altını ele geçireceklerini söylediler. Bunların umurlarında olmadığını ve okyanuslar dolusu Yabancı'nın sonunu göremeyeceği kadar altın olduğunu. Ancak Coriancha'da bulunan Kutsal İkiz'in onların elleriyle kirlenmemesi gerektiğini."

Anamaya onu sarsan ve tüm bedenine bir ateş ve buz dalgası yayan bir duyguyla titredi.

"O burada mı?"

Cüce ciddi bir ifadeyle ona baktı.

"Onu vahşi bir puma bile koruyacak olsa evimde saklama tehlikesini göze alabileceğimi mi sanıyorsun? Gece onun yanına gideceğiz. Kutsal ikiz seni bekliyor."

Bahçedeki her şey altındandı: Otlar, çiçekler, ağaçlar, küçük ya da büyük, evcil ya da vahşi hayvanlar. Yerde altın kertenkeleler ve yılanlar sürünüyordu, havadaysa görünmez iplerle asılı altın kelebekler ve kuşlar vardı.

Bir taraça mısır tarlasına benzetilmişti. Bir başkası, yerlilerin quinua adını verdikleri buğdaygillerden bir ekin tarlasına. Altın lamalar, gümüşten sular akıtan altın çeşmeler vardı. Sebzeler, meyve ağaçları altın ya da gümüşlendi, çalı öbekleri bile sahte altındandı.

Vali'nin ağzı açık kaldı.

"Hiçbir şeye dokunmayın" diye heceledi sadece, ağzı kurumuş.

"Hikâyeye göre" dedi sonunda Moguer, "görmüş olduğumuz mumyaların birine tıpatıp benzeyen, tamamen altından yapılmış bir heykel varmış. Daha önce gördüğümüz tüm heykellerden

214

daha güzel, daha büyükmüş ve içi çoğu zaman olduğu gibi boş değil, has altınla doluymuş."

"Ne büyüklükteymiş?"

"Aşağı yukarı bir adam boyunda, dediler bana."

"Ya ağırlığı?"

"Herhalde, birkaç yüz kilo kadar."

Artık kimse Moguer'le alay etmeyi düşünmüyordu. Hepsi efsanedeki, kuşkusuz her anlatıldığında daha da büyüyecek heykelin hayalini sessizce ispanyol pezosuna çeviriyordu.

"Nerede?" diye sordu Almagro.

Moguer bilmediğini gösteren bir hareket yaptı.

"Bulmamız gerek" dedi Gonzalo

Gözleri parlayan Juan onayladı.

"Bu senin heykelin bir adı var mı?" diye sordu Gabriel.

"Hatırlayamıyorum" dedi Moguer şişinerek. "Bana tercüme ettikleri tuhaf bir isimdi: Kutsal İkiz."

Gonzalo göz ucuyla Gabriel'e baktı.

Bahçeden çıkarlarken, arkadaşlarının gözleri ve yürekleri altın dolu bir dünyayla, hayallerinde daha önce hiç canlandırmadıkları kadar çılgın düşlere ait olan bir dünyayla dolmuşken Gabriel Anamaya'nın sözlerini hatırladı ve bu sözlerin ağzından asla çıkmaması gerektiğine kendini inandırdı.

Ona Kutsal İkizin karısı olduğunu söylemişti.

Zihninin düştüğü karmaşada bunun İnkalar için taşıdığı anlamı bilmiyordu.

Bildiği, bundan böyle arkadaşları için taşıyacağı anlamdı.

215

21 Cuzco 15 %çısı 1533 geces

Cuzco şehri uyumuyordu.

Cuzco şehri asla uyumazdı.

İmparatorluğun devamını sağlayan etkinlikler orada hiçbir zaman durmuyordu. Acillahuasi'öe dokuma tezgahlarının başındaki genç kızlar, kuyumcular, heykeltraşlar ve rahipler, ölmüş hükümdarlarını besleyip, şölenler sunarak Öteki Dünya'dan gelerek dünyanın gidişatını etkilemeye devam eden sözlerini toplayan panachaïar durmak bilmeksizin hizmet ediyorlardı. Sacsayhuaman'da, kare şeklindeki kulelerde askerler nöbet değiştiriyordu. Yuvarlak Moyocmarka kulesinde, her zaman olduğu gibi, İnka'nın ziyaretine hazır bekleniyordu. Bu gece, sıradan insanların evleri kadar saraylarda da fısıltılar kol geziyor, Huatanay'ın suları ürkünç gizler taşıyordu.

Mumyalar saraylarında gözleri açık uyuyordu.

Mumyalar canlıların bilmediği şeyler biliyordu.

Cüce, Anamaya'nın önünden seğırtiyor, onu ıslaklığı ana-co'sunun içine sızan çisentiyle kayganlaşmış dar ara sokaklardan geçiriyordu.

Her şüphe uyandırıcı seste duruyor ya da onu bir duvardaki yamuk biçimli bir açıklığın sunduğu sığınağa sürüklüyordu. Ana-maya'yı Huaytanay'ın üzerindeki bir köprüden geçirdi, kendini bir huaca'nın ortasındaki boşlukta hissedeceği kadar karanlık ara sokaklarda onun önüne düştü.

Anamaya yolun başında, pumanın gövdesinin neresinde olduğunu hayal etmeye çalıştı.

Şimdiyse bütün bildiği, yavaş yavaş yükseldikleri ve arada bir yukarıda Sacsayhuaman'ın kulelerinde parlayan ışıklarından anladığı kadarıyla pumanın başına doğru ilerledikleriydi.

Sonunda, soluk soluğa dik bir bayırın başına geldiklerinde Aucaypata'daki kumun aynıyla kaplı geniş bir meydan gördü. Dipte, sırtını tepeye dayamış bir sarayın duvarında düzgünce sıralanmış nişler vardı. Nişlerin karşısında ise şehrin ışıkları ve dağ yamaçlarında meşaleler ile mangallar.

"Neredeyiz?" diye sordu Cüceye.

"Collcampata'da Prenses."

Bu kelime yüreğini titretti. Manco Capac'ın soyundan gelen Chima Panaca'nın, İnka hanedanının kurucusunun anısının kutsandığı, Cuzco'nun Sacsayhuaman'ın tam üstündeki en geniş mahallelerinden biriydi.

"Şimdi ne olacak?"

Cüce cevap vermedi. Onu elinden tutup sarayın duvarlarına doğru götürdü. Nişler boştu.

İçlerindeki altın heykeller kolay bir ganimet gibi görünüp ilk ziyaretlerinde Yabancılar tarafından götürülmüş olmalıydı. Altın plakalardan oluşan görkemli pervazdan geriye koparılmış tutturgaçların delikleri kalmıştı. Buna rağmen nemli ve karanlık gecede bu mekan gücünü yitirmemişti. Duvarların açısı, taşların mükemmel kesimleriyle artan bir görkem yaratıyordu.

Duvarı izleyerek köşeyi döndüler. Burada saray sanki tepenin içine giriyor, şehrin ışıklarının ulaşamayacağı yerde hakimiyet gölgenin eline geçiyordu. Kara taşlara karışıp her bir açıklıktan süzülerek iç duvarı takip ettiler.

Üçüncüsüne geldiklerinde, Cüce dayandı ve tüm gücüyle itti. Duvar yavaşça, sessizce döndü.

Anamaya'nın gözlerini örten perde kalktı.

m

217

Büyük meydana, don Francisco Pizarro emirlerini vermişti. Irmak boyunca uzanan ve ana mekanı, canas oynamak için altmış süvarinin toplanabileceği kadar büyük olan Kuzeydeki sarayı o alacaktı; kardeşleri ise komşu sarayı. Meydanın diğer tarafındaki duvarları taş yılanlarla bezenmiş saray Soto'yu ağırlayacaktı.

"Çadırları kuracağız" dedi Vali.

Gabriel, şaşkın, yapıları göstererek ona baktı.

"Tetikte olmamızı istiyorum ve itaatsizlik istemiyorum. Ben emretmedikçe kimse evlere girmeyecek. Genç adamla barış içinde olmak istiyorum."

"Hangi genç adam?"

"Manco. İnka. Huzurumuz için güvenini kazanmalıyım. Al-magro, Soto, kardeşlerim... ne isterlerse alacaklar. Ama burada kalıcı olduğumuzu ve bu anın bizim için en tehlikelisi olduğunu hiçbirisi anlamıyor. Kendimizi bırakacak olursak, talana izin verirsem, ölürüz. Yarın, genç adamı göreceğim. Onunla birlikte Kuzey ordusuna karşı bir sefer düzenleyeceğim." Pizarro'nun gözleri parlıyordu. Gabriel onda zor anlarında olduğu gibi bir sükûnet ve heyecan karışımı hissetti. Yüzbaşılara emirlerini verdi ve Gabriel kısa bir süre sonra küçük çadır ormanın meydana kurulduğunu gördü.

"Peki ya sonra?" diye sordu.

Pizarro alaycı bir gülümsemeyle ona baktı.

"Cevaplarını duymaktan hoşlanmayacağın sorular sorma bana."

Gabriel tam uzaklaşacakken Pizarro ince ve kuru elini omzuna koyarak onu tuttu.

"Sana sözetmem gereken bir şey var" dedi.

Geçit, karanlıkta rahatça ilerlenebilecek kadar genişti. Oraya ulaşmak, gitgide artan karanlığın korkunçlaştırdığı bir boşluğa düşmemek için her adımın dikkatle atılmasını gerektiren yüksek basamaklı bir merdiven vardı önlerinde.

218

Söylentiye göre Tupac Inka Yupanqui bu tüneli tepenin içine, o zamanlar inşaatı devam eden Sacsayhuaman kalesine kadar kazdırmıştı.

Cücenin sesi Anamaya'ya, havada asılı damlalarının yüzünü ıslattığı nemli siste boğularak ulaştı.

Yol bir dirsek yaparak kıvrıldı. Anamaya az ileride bir perdenin arkasında titreyen cansız bir ışık gördü. Cüce oraya kadar Ana-maya'nın önünden gitti, sonra önce onun girebilmesi için geri çekildi.

Nişsiz, yalnızca bir meşalenin asılı olduğu duvarları basit işlemeli, yuvarlak bir odaydı. Yerde ne hasır ne örtü, hiçbir şey yoktu.

Sadece ahşabı değersiz, işlenmemiş bir seki.

Üzerinde Kutsal İkiz oturmaktaydı.

Anamaya'nın sırtında bir ürperti dolandı. Dengesini kaybetmemek için gözlerini kapaması gerekti.

Gözlerini yeniden açtığında Cüce kaybolmuş, oda karanlığa bürünmüştü.

Ama bu gölge korkutucu değil, ortasında Kutsal ikiz'in rahatlatıcı, sonsuz bir gece güneşi gibi parladığı bir gölgeydi.

Duvarlarda tanıdık figürler görür gibi oldu... Belki ormandaki hayvanlar, belki de savaşan ordular, şimşek gibi çakan sapan taşları, kalkıp inen baltalar.

Yavaş yavaş tıpkı yüreği gibi bu çalkantı da yatıştı ve içine bir huzur dolup onu ağırlaştırdı ve yere, Dünya'nın yüzeyinde yaptığı yolculuk boyunca takip edip koruması gereken kişinin ayaklarına kaydırıldı.

Buradasın.

Tavanın altından yankılanan bir ses miydi bu? Kendi dudaklarından yükselen bir fısıltı mıydı?

Ne fark ederdi ki. Sonunda kendisini terk ettiğini sandığı kişiyi işitmekteydi.

Sen barıştan daha güçlüsün, savaşın kendisinden daha güçlü, İnka'dan daha yaşlısın ve benim yanıma gelebilmek için çölleri ve suları aştın. Senin olan her şey gecenin içinden geliyor.

219

Sessizlik yerleşti. Artık ne soğuğu ne sıcaklığı ne nemi ne de kuraklığı hissediyordu. Evrenin yüreğindeydi, kendini sonsuz ölçüde iyi hissediyordu.

Sözlerim her zaman geçerlidir. Hiçbir şeyi unutamazsın.

Ses, bazen çok alçak bazen bir deniz mühresi kadar yüksek, taş ve havanın içinden ona kadar süzülüyordu. Ama beklediğini itiraf etmeye cesaret edemediği sözleri söylediğinde artık yalnızca duyulamayan bir fısıltıydı.

Puma'ya güven.

Onu saran ve bedeninin her yanını rahatlatan huzuru tatmaya zaman bulamadı.

Işık geri geldi ve gözlerini kamaştırdı.

Anamaya çılgılık attı.

"Hangisini istiyorsun?" diye sordu Pizarro Gabriel'e güçlü duvarları sokak boyu uzanan bir sarayı göstererek.

"Hiçbirini. Ben çadırımı istiyorum."

Pizarro usulca güldü.

"Bu beni her zaman şaşırtacak, oğlum. Tanrı seni ıspanya'dan kovdu ve sen buraya altın için gelmedin..."

"Sizin istediğiniz şeyi istediğimi sanıyordum, don Francisco..."

"Benim istediğim şeyi yalnızca Tanrı ve Kutsal Bakire biliyor. Ben bile bazen bundan emin değilim..."

Çizmelerinin sesi yolda yankılanıyordu. Gecenin içinde bir çocuk ağlaması ve aralarındaki suyun tatlı akıntısı vardı.

"Bana bir şey mi sormak istiyordunuz, don Francisco?"

"Bir şey mi?"

Vali sanki bir düştten uyanmış gibiydi.

"Evet, oğlum, bir şey... önemli bir şey."

Gabriel soluğunu tuttu.

220

"O mavi gözlü kızı yatağına attığın bir sır değil. Seni bundan dolayı eleştirmiyorum, fark ettiysen benim gibi bir ihtiyarın bile bu yerli kadınlar karşısında kanı kaynıyor..."

Gabriel'in kalbi hızla çarpmaya başladı. Birden ağzı kurudu. Pizarro, tedirginliğini görmemiş gibi davranıyordu.

"Bilmediğim bir nedenden dolayı, genç adam o kadına büyük değer veriyor. Onunla ne yapmak istediğini bilmiyorum Onu eşlerinden biri olarak mı, baş cariyesi, yoksa dininin yeni rahibesi olarak mı istiyor, hiçbir fikrim yok... Beni tanıyorsun, bu şeytanlıklardan hoşlanmıyorum, ama kilise adamının dediği gibi her şeyin bir zamanı var. Neyse..."

Pizarro sözünü kesti ve titremesine hakim olamayan Gab-riel'e bir göz attı.

"Neyse, oğlum. Sanırım kadınların arasından en doğrusunu seçmedin."

"O sevdiğim kadın, don Francisco."

Kelimeler Gabriel'in ağzından kaçmıştı, söylediğine pişman oldu. "Sevmek"... bu Vali için ne anlama gelebilirdi ki?

"Böyle bir kelimeyi bu kadar kolay kullanabilmek için daha önce hiç sevdin mi?"

"Sevmemiştim, don Francisco, o yüzden anlamını şimdi anlıyorum..."

"Demek ki iş ciddi..."

Vali'nin sesinde alaydan eser yoktu, daha çok beklenmedik bir hüznle doluydu.

"Ama yine de bu işin bitmesi gerekiyor, Gabriel... ya da bu genç adamla başımın belaya girmemesi için çok dikkat etmen şart. Beni anlıyor musun?"

Gabriel cevap vermedi. Pizarro'nun kolunu acıtırçasına sıkarak elini hissetti.

"Beni anlıyor musun, oğlum?"

"Deniyorum."

"İyi dene. Ve sana bu sıkıntını unutturmak için..."

Gabriel sırtıttı:

221

"Bana başka bir kadın mı buldunuz?"

"Daha da iyisi, oğlum! Bir görev."

"Nasıl bir görev?"

"Bu kadar önem verdikleri şu Kutsal İkizi bana bul. Onu görmek istiyorum."

Gabriel, rengi atan yüzünü Vali'nin fark etmediğini umdu.

m

Meşale Manco'nun yüzünü aydınlatıyordu.

Anamaya'ya yaklaşıp onu sessizce seyretti.

Anamaya soluk almakta zorlanıyordu, içi umutsuzca kurtulmaya çalıştığı bir öfkeyle doldu.

"Baban benimle konuşuyordu" dedi sadece.

"Üzgünüm."

Bu sözcük öylesine yalın ve içten söylenmişti ki Anamaya yumuşadı.

"Aylardır konuşmuyordun... Büyük Savaşın gecesinden beri. Kendimi o kadar yalnız hissediyordum ki..."

"Ona kavuştun mu?"

"Her zaman yanımdaydı. Onu benim korumam lazım. Kimi zaman öyle bir duyguya kapılıyorum ki sanki hâlâ acılaşmış,de derslerini öğreten o küçük kızmışım da, benimle sadece daha önce söylediklerini hatırlatmak için konuşuyormuş gibi geliyor."

"Sana benden bahsediyor mu?"

Manco'nun sesindeki saflık dokunaklıydı. O da yatıştırılmayı bekleyen bir çocuktuk.

"Sana söyledim, seni uzun zaman önce gelecek zamanın ilk düğümü olarak seçti. Şu anda olanların hiçbirisi yeni değil. Her şey Babanın bana ilettiği gibi, evrenin düzeni içinde.

Korkmamalısın. Huarachiku günündeki gibi kendini gücünün ve Güneşin gücünün yol göstericiliğine bırakarak kararlı bir şekilde ilerlemelisin."

222

"Korkuma engel olamıyorum."

"Korkun bir hiç. O gerçek değil. Baban bana korkundan bahsetmedi ve ben de Güçlülere seni seçtiklerinde bir şey söylemedim. Baban korkuyor muydu? Ya ondan önce Tupac Inka, Yupanqui ve Pachacutec? Belki..."

"Ya Manco Capac?"

inka hanedanının kurucusunun adı anılınca Anamaya sustu. Manco'nun ondan ne kadar etkilendiğini biliyordu.

"Gel" dedi Manco.

Yanından ayrılmadan önce Anamaya açık avuçlarını Kutsal ikiz'e sundu.

"Chicha, mısır ve koka getirmeliyim..."

"Cüce düzenli olarak yedirip içirdi ona. Ama haklısın, sana ihtiyacı var."

Geçitten hızla ayrıldılar. Manco yalnızca ellerini dayayarak duvarı kolayca çevirdi. Kendilerini belki de geride bıraktıkları karanlıktan daha da ışısız bir gecede buldular.

Colcampata meydanında Manco Anamaya'yı kolundan tuttu. Onu şehre ve vadiye bakan bir korkuluğun kenarına kadar götürdü. Gece neredeyse kapkaraydı, ay ve yıldızların zaman zaman beliren ışığı güçlü doruklara, Apus'lara vuruyordu.

"Atam Manco Capac, Mama Occlo ile birlikte bu dağdan, Huanacauri'den geldi. Köklerinin olduğu yerden, tanrı Viracoc-ha'nın derinliklerinden çıktığı Titicaca gölünün sularından beri uzun bir yol katetmişlerdi. Bu zengin, derin, verimli vadiyi gördü..."

Manco susarak Anamaya'ya döndü.

"Haklısın, belki de korkuyordu ama bunun bir önemi yok. Korkması için pek çok neden vardı.

Yol yorgunluğu, yalnızca kendisinin gördüğü yazgısından emin olması, içini kemirip seni savaştan yorgun düşüren o korkunç düşman; kuşku. Manco Capac'ın altın budama bıçağını, fac/a'sını alıp bu toprağı ilk defa yardığında hangi korkularını yendiği efsanede söylenmiyor. Efsanede bu söylenmiyor, ama yine de bir şey..."

223

Kara bulutlar kimi zaman aralanıyor, büyük yıldız nehrinin görkemini gözler önüne seriyordu. O zaman, yıldırımdan da kısa bir an boyunca gökyüzünün ışıkları yeryüzününkilere uyumlanı-yor, dünya kusursuz bir hale geliyordu... Sonra nemli bir esinti yapacağını yapıyor ve soğuk, düşmanca, kaygı verici gece kendi içine kapanıyordu.

"Hikâyeye göre Mama Oda ile birlikteydi. Hikâyeye göre İmparatorluğu bir kadının yardımıyla kurdu..."

Anamaya sonunda Manco'nun sözü nereye getirmek üzere olduğunu anladı. Kavrayışının yavaşlığıyla ona yaklaştı.

"Sana edebildiğim kadar eşlik ettim.. Manco, daha da edeceğim"

"Ben sana bundan bahsetmiyorum."

"Bir eş daha mı istiyorsun? Bu imkânsız: Ben krallık soyundan gelmiyorum. Yatağında bir cariye daha mı istiyorsun? Onlar-cası zaten var ve seni temin ederim, bu konudaki tecrübem e-pey sınırlı..."

"Bunu biliyorum, Anamaya, daha önce de söylemiştin ve sana güzel sözlerle yalan söylemek istemiyorum. Ama bana öyle geliyor ki bu şekilde konuşmazdın, eğer..."

"Eğer ne?"

Anamaya'nın sesinde meydan okuma vardı. Manco alçak ve ısıklı bir sesle bunu kabul etti.

"...eğer yüreğin başka bir erkeğe ait olmasaydı."

Gecenin sessizliği onları sardı. Anamaya korumuş olduğu ve aynı zamanda da Tek Efendi olan bir genç adamın sözlerindeki şiddetin uyandırdığı korkudan kurtulmaya çalışarak derin soluklar aldı.

"Bu doğru" dedi sonunda, "Aralarından birini seviyorum."

"Bir Yabancı mı?"

"Evet."

Manco'nun eli kolunu çoktan bırakmıştı. Buna rağmen, Anamaya sanki kendi soluğuymuş gibi onun soluğunun yavaşladığını hissetti. Yırtıcı kuş profili gecenin içinden sıyrılıyordu, atılmaya, tırmalamaya hazır...

224

"Geleceğini uzun zaman önce bana baban bildirmişti.

"Ha!"

Öfke dolu bu ses Manco'nun gırtlığından çıkmıştı. Eli şiddetle korkuluk duvarına indi.

"Manco!"

Kızgınlık Anamaya'nın sesini titretiyordu.

"Yalan söyleyemediğimi biliyorsun. Herhangi bir yüz karartıcı aşkı saklamak için Baban Huayna Capac'ın ismini anmak gibi dine aykırı bir küstahlıkta bulunabileceğime mi inanıyorsun?"

"Hayır. Yalnızca..."

Manco'nun öfkesi bir fırtına kadar kısa zamanda dinmişti. Geride yalnızca sonsuz ve dokunaklı bir hüznü kalmıştı.

"Baban bana pumanın gelişini beklememi söyledi. Ve bu adam puma."

"O bir Yabancı. Bir Yabancı puma olamaz."

"Bu beni de senin kadar şaşırtıyor, Manco. Ama gerçek yine de bu. Yüreğimde gerçeğin başka olduğunu bulmak için çok uğraştım. Uzaklaştığım her sefer, Babanın sesi gelip bana pumaya güvenmemi buyuruyordu."

Manco cevap vermedi.

"Onda cömertlik var, Manco, iyilik var... Onu gördün, şimdiden dilimizi konuşuyor, diğerleri gibi değil, altını sevmiyor... Ve bize içtenlikle yardım etmek istiyor, biliyorum, daha önce de şahit oldum..."

Manco, sessizliğin neminin Gabriel'in sıralanan güzel niteliklerini emip yok etmesini bekledi.

Anamaya kendini budala gibi hissedip sustu.

"Ya şimdi?" diye sordu Manco.

"Şimdi mi?"

"Evet, artık İnka'yla birleşmek sana layık olmadığına ve kim bilir nereden çıkagelmiş bir pumayı tercih ettiğine göre..."

"Öfken korkundan daha iyi değil, Manco. Belki de daha beter..."

225

"Onunla sık sık konuşuyorum, biliyor musun, tanıdık bir düşmanla konuşur gibi, ve ondan beni rahat bırakmasını istiyorum. Bir çocuk gibi, Sapa İnka olmanın beni iyileştireceğini sandım..."

Artık bunun doğru olmadığını biliyorum."

Neşesiz kahkahası geceye tokat gibi çarptı.

"Ona ait olamazsın" dedi.

"Biliyorum."

"Sen Kutsal ikizin eşisin, Coya Camaquen's'n ve puma ya da kondor, yabancı ya da İnka, başka kimsenin karısı olamazsın..."

"Biliyorum. Kaderimi ben seçmedim ama onu kabul ediyorum."

istemediği halde, sesi son sözlerinde çatlamıştı. Annesinin yüzü, yüreğini ısıtan, sonsuz bir şefkatle dolu sözlerden artık hiçbirini söylemeyen devrilmiş yüzü, o yüz bir an üzerine eğilmiş, tüm eski acısıyla onu titretmişti. Sözüne gururla devam etti.

"Babanın yanındaydım, Atahualpa'nın da. Seni yılandan kurtardım ve benim sesimle İnka olacaksın... Sana sadakatimi kanıtlayacak başka deliller mi gerekiyor?"

"Sana güveniyorum, Anamaya" dedi Manco yatıştırıcı bir sesle. "Senden şüphe etmiyorum ve kat ettiğin yolu biliyorum. Herkes gibi bunun için sana minnettarım. Ayrıca önümüzdeki günlerde sana ihtiyacımız var..."

"Olması gereken de bu."

"Olması gereken de bu."

Manco'nun sesi Anamaya'yı yankılamış, evren yeniden düzenine kavuşmuştu. Ama elini, daha önce birçok kez yaptığı gibi koluna dayamak için yaklaştırdı ve durdu. Acısına bir isim takmıştı: Olması gereken. Olmaması gereken ise asla olmayacaktı ve bu çok acıydı.

226

22 Cuzco, "Kısım sonu, 1533

Acclahuasi'rim tek kapısı Aucaypata'ya açılıyordu. Binaları,

t ^>v>nn\ /"»İİQ»-" >|"* "Ü""İQ',v^ÜWO 1-. O *|* 1 O r"J t !•! O rı LJl + ılk-ı Pl Ki /-1K ^ ' r-» r-rı L" i I £\ rı f"> ı #/^

lopai ry\yıat im ybı 1091 1 iöyb ua^ıd^ıKıai | 1 igluh v>an^ııa i im iimigi 111 vo

Vali Pizarro tarafından yüzbaşı Soto'ya payına düştüğü için verilen Amaru Cancha sarayının arasına sıkışmıştı.

ispanyollar geldiğinde, Bakireler evini koruyan yirmi kapıcı kaçmıştı. Sadakat ya da

çaresizlikten geride kalan yalnızca biri vardı. Kördü. Anamaya ona seslendi:

"Geçmeme izin verebilirsin, yaşlı adam. Buraya bir bakireyi ya da Güneşin bir eşini hamile bırakmaya gelmiş bir sakallı değilim!"

Yaşlı adam homurdandı:

"Böyle şeylerle alay etmemelisin. Bu olduğu gün..."

"Bizi korumak için burada olacaksın!"

Yorgunluk ve güçsüzlüğünü gösteren bir hareket yaptı, ak gözleri artık görmediği güneşe yöneldi.

Anamaya acclahuasi' yapılarının yayıldığı sokağa girdi, önce atölyeler, ardından p/rı/alarla, İnka'ya gereken tüm ürünlerin saklandığı o büyük küplerle dolu ambarları geçti. Her sabah Güneş putunun kutsandığı avludan sonra, çoğunun artık ailelerinin yanına döndüğü hizmetkârların, adlaların evleri ve en arka tarafta da hiç kimsenin girmemesi gereken, girdiği takdirde ölümle cezalandırılacağı Güneşin eşlerine ait yapılar bulunuyordu.

Anamaya Cuzco'nun acclahuasis'Inöe bir çeşit kraliçe gibiydi. Manco'nun Coya'sı Curi Ocllo bile yetkisini tartışmaya cesaret edemezdi, içeride kalmış olan kadınlar, hayatlarını tanrılara tapmaya adanmış o rahibeler, tehlikede olduklarını, meydanın etrafındaki tüm saray ve tapınakların Yabancılar tarafından işgal edildiğini hissediyordu. Geçtikleri her şehirde giriştikleri tecavüzlerin söylentisi kulaklarına kadar geliyordu. Nedensiz bir umutla, gözlerinin maviliği içlerini rahatlatmış için, bu korkmuş genç kızlar ve hizmetkârlarına her zaman söyleyecek iyilik ve şefkat dolu bir sözü olduğundan bütün gözler ona çevrilmişti. Güneşin eşlerinin evlerinden hemen önce, o davet etmediği sürece kimsenin giremeyeceği kendi odası bulunuyordu. Bir hasır yaygı ile yünlü bir örtü dışında hiçbir eşya olmayan, duvarındaki tek nişi oyma taştan bir yılanın oluşturduğu bir oda.

Perdenin öte yanına geçtiğinde hıçkırıklarla karşılandı:

"Inguill!"

Genç kız hasırının üstünde bir top haline gelmiş, Anamaya içeri girdiğinde bile kıpırdamamıştı. Anamaya daha önce onu hiç bu kadar acı çekerken görmemişti.

"Inguill, bana ne olduğunu anlat!"

Çökmüş küçük yüzünü Anamaya'ya doğru kaldırdı:

"Ona itaat etmem neye yaradı? Dağları aşip bana tecavüz etmeye ve beni doğramaya çalışan askerlerden kaçmam neye yaradı? Beni yanına alman neye yaradı?"

"Inguill, eğer bana başına gelenleri anlatmazsan, seni bu odada talihsizliğine ağlamaya devam etmen için yalnız bırakırım!"

"Beni yanına almayacak!"

"Manco mu?"

"Uzun zaman önce bana bu sözü verdi ama yerine getirmeyecek. Beni en beğenmediği cariyelerinden bile daha fazla küçümsüyor..."

"Neden böyle aklını kaybediyorsun?"

"Cuzco'ya girdiğimizden beri benimle bir kez olsun konuşmadı..."

"Ama ertesi gün, yüzbaşı Soto'nun süvarileriyle birlikte seni rahatsız eden Kuzey ordularını kovalamaya gitti."

"Umut ediyordum, Anamaya, hem de çok..."

"Dinle beni..."

228

^r

Anamaya Inguill'e, Manco'nun Inguill'e çektiirdiği kadar acıyı kendisinin de Manco'ya çektiirdiğini söyleyemezdi... Ama Bu Dünya'nın tuhaf duygularla dolu olduğunu, sevmeye ve sevilmenin mutluluk ya da mutsuzluk veren bir yazgı olup olmadığının bilinemeyeceğini söyleyebilirdi. Ona pumadan, Gabriel'den bahsetti ve Inguill'in gözleri gözyaşlarının ardından şaşkınlık ve sevinçle parladı.

"Bir Yabancı!"

Ama o bunu erkeklerin söylediği gibi korku ve horgörüyle söylememişti... Anamaya'yı bir kadın gibi konuşturuyor, ellerinin yumuşak olup olmadığını, dudaklarının tadını soruyordu. Anamaya. o kollarının arasındayken duyduğu ve gizlemek zorunda olduğu sevgi ve gözyaşlarından sözeden kelimelerin büyük bir zevkle dudaklarından dökülmesine izin verdi.

"Ama işte, artık onu görmemem lazım" diye sözünü ani bir sertlikle tamamladı.

"Neden?"

"Manco bana bunu emretti. Kendimi kocam Kutsal ikiz ve İmparatorluğun ayakta kalmasına adamamı istiyor..."

Inguill sessiz kaldı. Kadınlık içgüdüğü İnkalara yazgısının taşıdığı sırlara kadardı.

"Manco'ya senden bahsedeceğim" dedi sonunda Anamaya. "Seni yalnız bırakmayacağım, dostum."

Inguill kollarının arasına sokuldu.

"Diğerleri seni anlamadıkları sırları görüp duyduğun için seviyor. Ben ise iyi kalpli olduğun için."

Anamaya ona kulak vermiyordu.

Gabriel hakkında konuşmak, sırrını sonunda sakınmasızca birisiyle paylaşabilmek ona çok tatlı gelmişti. Ama ağzından bu kelimeler çıkar çıkmaz onları tekrarlamak geliyordu içinden, acı-sıysa öncekinden daha fazlaydı. Manco'ya itaat etmek, her günü bir öncekinden daha da zorlaştıran bir tecrübeydi. Hiçbir anlamı olmayan, hiçbir yere varmayan bir tecrübe.

Hiçbir sözcüğün olmamasını, yalnızca onun, gözleri ve gü-lümsemesiyle, sessizce duyduğu arzuya dolu, güvenli, buyur-gan ve harikulade tavrıyla orada olmasını istiyordu.

229

Bar-ıefl Bartolome Katari'yi şafakta boş ve külrena r ^ında^P^da ilk defa yakaladığında, genç kollak irkildi DUsipata mP //ita b^a bağlı siyah giysisini, tüysüz başını, iki parm -2 ^kcT \ İsled i iteledi... Ve kızgın bakışını rahibin ela gözlerine ri-' b'ti?ik elir | j/Iserr-m33«eme, içinde hiçbir kötülük, şiddet ya da korkutT** bir9ü M/gü lü yİLİ ülümseme yüzünü aydınlatana kadar gözlerini r u'ÜnrTlaVan 'ıf 7//İP bi irjo bir şekilde başka bir adama benzediğini fark 2 'İ BÜ İPMgül İÜggülümsemesiydi... eaen bir ada-

V '

İL I Katoîl Katari, uzun siyah saçlarını sallayarak altlarından ç yi n in m 'İ" oayiam Kuic ve uuvaiıauıı işaret em. Sonra koli t""ua" U salatalardan oluşan beşiğindeki tüm şehrin üzerinde dön" Ve \ /{rindi feri "deki dağların bayırlarından, Doğu'da uzak ve qönfÇev" Yi |Vanu»jflS nus hizasında doğan güneşin ilk ışıklarına kadar kaydı "mw Cif 'ki i;" ki adam İ3İr'i'<te yürümeye başladı. Ü/ O ^=00 zamandan beri buluşup onları şehrin en uzak köşelerine 0' da k mm kutsal taşların, pınarların ve tanrıların bulunduğu Cuzco'nun 7eler «iigl l«erindeki dağlara götüren gezintilere çıkmadıkları gün yok idi. „J)'di... Bir- .}& Biraz konuşmak üzere sessizliği bozmuşlardı. Üçüncü bir y i anl^dS niayamayacak olsa bile birbirlerinin dilini hissedebiliyorlardı. 1 /cari Ç?dT' Ç°9U zaman rahibin giysisinin içinden tek şekilli bir kumaş 9 | üze^fzerme birkaç işaret çizdiği çömlekçiiierinkilere benzeyen bir lira çıl-i? çıkardığını görüp şaşırıyordu. Ama hiçbir şey sormuyordu. kfvayı ^"V1 soluyordu. Kendini rüzgarın akışına bırakıyordu. Ona, ter-W,e dQ>co dönmüş bir halde, yerin derinliklerine inen basamakları gös-^i|/iyorcr3ic:c:>rc'u• Tanrı'nın adını andığını duyuyordu. İ/1 O oOO gün, fırtına onları düşündüklerinden daha erken eve çekil-İwe s^9S zorladı ve Bartolome, Cantupata'da, çiçeklerin taç yapra '(nintonn dünyanın tüm altınlarından daha uygulandın© bir zengin i inin KD^ n cunyanın lum amnılarınaan uaud uuyyuıan—İ / (e açs-?g sÇtiğı mahallede, yerleştiğı o çok sade eve goturdu ı

asa o 3. dört sandalye, birkaç kitabın bulunduğu raflar. me.

-jöd, s, ? » _____, 4.^,^ı hirhırseyog|Cl, ,

ı onu. 6^<atari merakla, yerleştirilmiş olan birkaç m°bly^

II Ka*-VKatari merakla, yerleştirilmiş olan birkaç m"uıy°^ü jsa1i faSa c e», dört sandalye, birkaç kitabın bulunduğu raflar. ü me. ça tas, el takıldı. Bartolome hiçbir şey anlatmadı, hiçbir şey^ . ^ ^ I Bir «c=iir sandalye çekerek onu oturmaya davet etti. n baStırarak toelirSii'irsiz bir endişeyle bakınca hafifçe elini omzun

. kendini dünyanın üzerinde uçuyormuş gibi rtıtu- KaXfoe eğik ne ayakta... insanoğlunun tanıdığı hiç-

ssett' dadegl|d.

wvdu- Fır^ayhir iki damlayı silkeleyerek beyaz kumaşın üze-\üzerindeki.bir ik rP Siler pzd'-

*rUFTİÜ"" ra beyaz kumaş çıkarıp başka bir fırçayla önü-

^hiobirPd'^ „h

bir sıvının bulunduğu küçük bir kaba dal-

İj f-ırçay rindeki

aŞ r etle onu izliyordu. Derken Bartolome kumaşın .^eyîpgülümseyerek ona uzatt).

:Snne k- dedi, "ve benim yaptığımı yap."

batarı ve u/.stti, genç 3u3m onu ueceriksizce Küçük

FİfÇaVbatırdı. Şekilleri kumaşın üzerine çizmeye çalıştı ama

i?/r şişeye değildi. Lekeler Bartolome'nin gülümsemesine

sonuç P© öfke|| bir bg^^ att, ama rahip fırçayı sabırla ye-
Ele alarak elini yönlendirdi.

"jyj" dedi sonunda.

Katari çizdiği şekle baktı, bu Bartolome'nin çizdiğinin beceri-lememiş bir kopyasından başka pek bir şeye benzemeyen bir çeşit resimdi. Soru dolu bakışlarını keşişe çevirdi.

"Amigo," dedi şekilleri göstererek.

Katarinin bakışları Bartolome ile kumaşın üzerine çizilmiş şekiller arasında gidip geliyordu. Yapışık parmaklarının ucuyla Bartolome harfleri teker teker gösterdi ve sabırla yeniden başladı:

"A.M.I.G.O. Amigol"

Gülümseyerek elini önce kendi göğsüne, sonra Katari'nin-
«ne dayadı.

"sen ve ben: Arkadaş!" katarinin yüzü birden aydınlandı. Ami9o\ın diye tekrarladı başıyla onaylayarak.

231

#

Bartolome Katari'yi şafakta boş ve külrengi Cusipata meydanında ilk defa yakaladığında, genç kollak irkildi. Beyaz bir kordonla bağlı siyah giysisini, tüysüz başını, iki parmağı bitişik elini inceledi... Ve kızgın bakışını rahibin ela gözlerine dikerek bir gülümseme, içinde hiçbir kötülük, şiddet ya da korku bulunmayan bir gülümseme yüzünü aydınlatana kadar gözlerini çekmedi.

Bu, garip bir şekilde başka bir adama benzediğini fark eden bir adamın gülümsemesiydi...

Katari, uzun siyah saçlarını sallayarak altlarındaki Sacsayhua-man'ın sağlam kule ve duvarlarını işaret etti. Sonra kolu tarla ve taraçalardan oluşan beşiğindeki tüm şehrin üzerinde dönüp çevrelerindeki dağların bayırlarından, Doğu'da uzak ve görünmez Okyanus hizasında doğan güneşin ilk ışıklarına kadar kaydı.

iki adam birlikte yürümeye başladı.

O zamandan beri buluşup onları şehrin en uzak köşelerine ya da kutsal taşların, pınarların ve tanrıların bulunduğu Cuzco'nun tepelerindeki dağlara götüren gezintilere çıkmadıkları gün yok gibiydi...

Biraz konuşmak üzere sessizliği bozmuşlardı. Üçüncü bir kişi anlayamayacak olsa bile birbirlerinin dilini hissedebiliyorlardı. Katari çoğu zaman rahibin giysisinin içinden tek şekilli bir kumaş ve üzerine birkaç işaret çizdiği çömlekçilerinkilere benzeyen bir fırça çıkardığını görüp şaşırıyordu. Ama hiçbir şey sormuyordu. Havayı soluyordu. Kendini rüzgarın akışına bırakıyordu. Ona, tersine dönmüş bir halde, yerin derinliklerine inen basamakları gösteriyordu. Tanrı'nın adını andığını duyuyordu.

O gün, fırtına onları düşündüklerinden daha erken eve çekilmeye zorladı ve Bartolome, Cantupata'da, çiçeklerin taç yapraklarının dünyanın tüm altınlarından daha uygulandırıcı bir zenginlikte açtığı mahallede, yerleştiği o çok sade eve götürdü onu.

Katari merakla, yerleştirilmiş olan birkaç mobilyaya baktı. Masa, dört sandalye, birkaç kitabın bulunduğu raflar. Gözü isalı haça takıldı. Bartolome hiçbir şey anlatmadı, hiçbir şey öğretmedi. Bir sandalye çekerek onu oturmaya davet etti. Katari ona belli belirsiz bir endişeyle bakınca hafifçe elini omzuna bastırarak

230

onu oturttu. Katari kendini dünyanın üzerinde uçuyormuş gibi hissetti - ne yatık ne eğik ne ayakta... insanoğlunun tanıdığı hiçbir durumda değildi...

Rahip bir parça beyaz kumaş çıkarıp başka bir fırçayla önüne koydu. Fırçayı siyah bir sıvının bulunduğu küçük bir kaba daldırıp üzerindeki bir iki damlayı silkeleyerek beyaz kumaşın üzerine şekiller çizdi.

Katari hayretle onu izliyordu. Derken Bartolome kumaşın üzerine üfleyip gülümseyerek ona uzattı.

"Bak" dedi, "ve benim yaptığımı yap."

Fırçayı Katari'ye uzattı, genç adam onu beceriksizce küçük bir şişeye batırdı. Şekilleri kumaşın üzerine çizmeye çalıştı ama sonuç pek de iyi değildi. Lekeler Bartolome'nin gülümsemesine sebep oldu. Ona öfkeli bir bakış attı ama rahip fırçayı sabırla yeniden eline alarak elini yönlendirdi.

"iyi" dedi sonunda.

Katari çizdiği şekle baktı, bu Bartolome'nin çizdiğinin beceri-lememiş bir kopyasından başka pek bir şeye benzemeyen bir çeşit resimdi. Soru dolu bakışlarını keşişe çevirdi.

"Amigo," dedi şekilleri göstererek.

Katarinin bakışları Bartolome ile kumaşın üzerine çizilmiş şekiller arasında gidip geliyordu. Yapışık parmaklarının ucuyla Bartolome harfleri teker teker gösterdi ve sabırla yeniden başladı: "A.M.I.G.O. AmigoV

Gülümseyerek elini önce kendi göğsüne, sonra Katari'nin-kine dayadı.

"Sen ve ben: Arkadaş!"

Katari'nin yüzü birden aydınlandı.

"AmigoV diye tekrarladı başıyla onaylayarak.

231

23 Cuzco, 4 j4.raCt^IS33 gecesi

Cüce sokaklara çıkmaya cesaret edebilmek için gece karan-

hrnn""» ophri earr>acint KÜHÜmicti Nİ3İ coclori Hı ıV/Hı irtı ıPHp Kir

İİVjü III ı ^OIII oCIIIICtOlılı ÜÖı<.ıwnıyLi, ı tGi uvıııı ı vıı f v«Uy viı İWÖ UJI

kapı altına saklanıyor ya da duvara yaslanıyordu. Onu dosdoğru Aucaypata'ya götürecek Huatanay kıyısından ilerlemiyor, تنها ara sokaklara sapıyor, arkasını dönüp dinlenmek için sık sık durarak yürüyordu.

Meydana ulaştığında, İspanyol askerlerin çadırları karşısında uzun süre durdu. Neden Anamaya'ya evet demişti, neden hayatını bir kere daha tehlikeye atmıştı sanki? İçini çekerek birkaç adım ilerledi. Ona çadırın Amaru Cancha'ya en yakın olanı olduğunu söylemişti.

"Ouechua dilini biliyor" diye eklemişti, "Ona seninle arkadaşılığımızdan bahsetmiştim. Seni görür görmez benim yolladığımı anlayacaktır."

Rastladığı askerler onu fark etmiyor, etseler de birbirlerine göstererek gülüyorlardı. Çadıra gittikçe yaklaşırken bacaklarını hissetmez oldu. Girişteki perdeyi aralayacağı anda, çok yakınında bir ses kulaklarında çınladı. Cüce çadırın içine yuvarlandı.

Tuhaftı içerisi. Bu yarı çıplak, bedenleri siyah ya da kızıl tüylerle kaplı adamları görmek ürkütücüydü. Cüce kendi boyundan daha uzun olan silahları ve onları yaralanmaz kılan maden bedenleri gördü. Tek bir kelime söyleyemeyerek -söylese de anla-yamayacalardı ki zaten-onlardan uzak kalmaya çalışarak ama aynı zamanda da bir mucizeyle aradığı kişiyi bulmak umuduyla gözleri bir ona bir buna doğru yuvarlandı.

Ama Yabancılar bağrışlar, el kol hareketleriyle ona yaklaştı. Cüce kollarını sallayarak geriledi.

Çadırdan çıkmak isteğinde kumaşa dolanıp düştü. Kahkahalar yeniden yükseldi ve bu kez gülünesi bir şekilde, artık hiçbir büyük Huayna Capac'ın onu koruyamayacağını düşündü.

"Burada ne işin var?"

Çadırın içine yeni girmiş olan Yabancı istemeyerek onu tek-melemişti. Saçları açık renkte, bakışı aydınlıktı, diğerlerinden daha az vahşi bir hayvana benziyordu... Onu özel bir özen göstermeden ayağa kaldırdı.

"Adınız... Gabriel mi?"

Adam şaşkınlıkla baktı ve gözleri aydınlandı. Birkaç kelime mırıldandı, diğerleri kıkırdadı.

Tek bir kelime söylemeksizin Cüceyi çadırların arasından Cassana'ya kadar takip etti.

Colcampata'ya giden ara sokağa saptıklarında onu yakasından tutup kulaklarına gürledi:

"Beni nereye götürdüğünü söyleyecek misin artık?"

"Hayır, bunu yapamam... Yalnızca takip edin."

Gabriel onu kızgınlıkla itti, ama yine de peşine düştü. Arkalarındaki gölgeleri fark etmemişti.

Cüce ellerini duvara dayadığında Gabriel kendini birden yapayalnız ve çok ihtiyatsız hissetti.

Eğer bir tuzağa düştüyse buna düşünmeden, severek düşmüştü.

Onu ikna eden neydi? Cajamarca'da Anamaya'nın anlattığı kısacık boylu bir adamla olan eski bir arkadaşlık öyküsü. Bir de ismini tuhaf bir biçimde söylemesi: Ga-briel?

Geçit zifiri karanlıktı. Cüceye boşuna seslendi, bulamadığı duvara ellerini dayamak için arkasını döndü. Başı dönmeye başladı ve çok eski bir korku onu bağırsaklarına dek pençesine aldı.

Kalbinin şiddetli atışı şakaklarına kadar her yerinde yankılandı.

El yordamıyla ilerledi. Ayaklarının altındaki zeminin düzlüğü, büyük meydandakiyle aynı kum tabakasıyla kaplı olması içini rahatlatmıyordu. Elleri taş duvarlarda soyuluyordu. Hızını artırmaksızın daha emin adımlarla yürümeye başladı.

233

Birden ellerinin altında boşluk belirdi. Başının üzerinde boz bir ışık, hiçbir şeyi aydınlatmayan bir ışık görür gibi oldu. Durdu ama tüm bedeni dönmekteydi. Kendini bir deliğin diplerine yuvarlanır gibi hissetti.

Eller omuzlarına dokunduğunda bir adım geriledi. Neredeyse dengesini kaybediyordu.

"Buradasın" dedi sevdiği kızın yumuşak sesi.

Duyduğu büyük korkuyu aşan bir şiddetle Anamaya'yı yakaladı. Kucakladı. Gırtlığından yaralı bir hayvan hırıltısı yükseldi. Aynı anda üşüşen tüm bu istekler -sevişme ve acı verme, bedenini öpücüklerle boğma ve inletecek kadar canını yakan tokatlar atma- alışılmadık bir karmaşa yaratıyordu.

Oysa, denetimin kendisinde olduğunu sanmasına karşın onu yumuşak örtülerle kaplı hasır bir yaygıya sürükleyen Anamaya oldu. Yumuşaklığı Gabriel'in arzusunu, çılgınca tutkuyu daha da körükledi. Onu daha önce duymadığı bir güç, sınırsız, müthiş bir utanmazlıkla istiyordu.

Gömleğini omuzlarında kaydırdı. Anamaya'nın da, ayrı kaldıkları günler tüm engelleri yıkmışçasına ölçsüz ve rahat, kendini ona bıraktığını hissetti. Teni sıcak ve canlıydı, her okşayışla titriyordu.

Arzunun heyecanının tüm bedenini sardığını, onu dolu dolu yaşadığını, Anamaya boynunu öptüğünde, göğsü, göğsüne dokunduğunda, dizi oyluklarının arasındaki yolda gezindiğinde olanca gerilimini -ve belki, ondan kaçarcasına kendisini günlerce habersiz bırakmasının öfkesini de- boşaltabilmek için bağıracağını hissetti.

Anamaya'nın karnı karnına yaslanmış çılgınca, özlemin kavurucu ateşiyle dalgalanıyordu.

Gabriel, Anamaya'nın arkadaş olduğu yılanları düşündü. Haz içinde kendini onların kucaklayışına, alıp götürmesine, güçlerine boyun eğdirmelerine bıraktı, içine girdiğinde Anamaya'nın soluğunun kesildiğini, uzun bir sessizliğin onu şaşırtıp neredeyse hareketsiz bıraktığını hissetti. Sonra bedeninin dayanılmaz dalgalanması yeniden başladı.

Karanlık o kadar derindi ki hâlâ yüzünün hatlarını seçemiyor, bu da coşkusu daha da körüklüyordu. Hangi erkek, belki biraz

234

da tekin olmayan güçlere sahip, kendisini gecelerin yasak aşklarına doğru çeken yabancı bir kadının hayalini kurmamıştır ki? Seviştiğinin o olduğunu biliyordu ama kendisine yabancılaşmış olabileceğini düşünmek, Gabriel'i denetiminden çıkmasından korktuğu çılgınca bir tutkuya sürükledi.

"Ellerini boynuma geçir" dedi Anamaya.

Şaşkınlığı neredeyse onu itmesine sebep oluyordu ama Anamaya öylesine derinliklerindeydi ki Gabriel'in hamlesine rahatça hakim oldu. Artık bir an hareketsiz kalma sırası Gabriel'deydi.

Derken birdenbire uysallaşan elleri uzun kaslı ince oyluklarını, yay gibi gerilmiş, doymak bilmez sırtını, dans hareketleriyle devinen göğüslerini bıraktı. Boynunu okşayıp parmaklarını gerdanlık gibi birbirine kilitledi. Bedenin hareketleri kendinden geçene kadar hızlanırken, derisinin nazik bir kuş gibi titrediğini hissetti. Anamaya'yı boğulduğunu hissedene kadar sıkı - ama vücudu onunkinin üzerinde bir dalgalı bir deniz gibi hareket etmeye devam ediyordu - ve o an sarılışı ve olanca öfkesini serbest bıraktı ve gözlerinden yaşlar boşanırken Anamaya'ya sahip oldu.

Anamaya üzerlerine bir örtü örttü, başını Gabriel'in boynuna yasladı. Gabriel ağlamasına hakim olamıyordu. Anamaya bir kedi gibi dilinin hızlı, kesik hareketleriyle yüzünü yaladı. Gabriel, zihni hâlâ yanıtlanmamış pek çok soruyla dolu, sonunda sakinleşti.

"Canını acıtmak istemiyordum" dedi.

Bir duraksamanın ardından ekledi:

"Canını acıtmak istiyordum."

"Ben senden ikisini de istedim: Canımı acıtmadan canımı acıtmanı."

"Ee?"

"İkisini de iyi biliyorsun"

Kendilerini kahrkahlara bırakarak rahatladılar.

"Ne kadar tuhaf bir yer" dedi Anamaya. "Huaca'nın ortasındaki boşluk gibi açılan bir kapı ve dünyanın merkezine dalış. Karanlığın en yoğun olduğu anda birden bir ışık yanıyor ve gözünü kamaştırıyor. Çıktığındaysa hâlâ hayattasın. Değişmiş, dönüşmüş. Günün birinde seni oraya götüreceğim."

235

"Yaptığın şey o değil miydi?"

"Henüz hiçbir şey görmedin."

Gabriel dişlerinin arasından ısıklık çaldı. Anamaya tekrar kakhaha attı.

"Neredeyiz?"

"Sen de diğer Yabancılar gibi gizliliğe dayanamayacak ve her şeyi bilip her şeyi elde etmek mi isteyeceksin?"

"O Yabancıları iyi tanıyor gibisin."

"Bunu bana sen öğrettin. Cuzco'da başkalarının bize zarar vermeden buluşabileceğimiz yegane yerdeyiz."

"Manco, öyle değil mi?"

"Manco sana zarar vermeyecek. Ama benim yanında olmama ihtiyacı var ve Babam'ın sözlerinden kaçmamalıyım."

"Baban mı? Sanıyordum ki..."

"Babam Huayna Capac..."

"Anamaya hiçbir şey anlamıyorum. Bu kralla evli olduğumu sanıyordum..."

"Evet, ikiz Kardeşiyle evliyim."

"O nerede?"

Gabriel Anamaya'nın gerginleştiğini hissetti. Kollarından sıyrılmıştı.

"Neden bana onun nerede olduğunu soruyorsun?"

"Seni etrafımdakilerin açgözlülüğünden korumak için. Genç Pizarro kardeşler -Tanrı onların belasını versin- bu altın heykelin varlığını öğrendi. Belki de onu daha önce hiç görmediklerinden, Cuzco'da ele geçirilebilecek en güzel ödül olduğunu düşünüyorlar... Yetmezmiş gibi, Vali beni onu bulmakla görevlendirdi."

"Peki onu bulduğunda ne yapacaksın?"

"Diğerlerinin yaptığını elbette. Ele geçirecek, eritip güzel altın külçelere çevirecek, zengin olacağım! Seni baştan çıkaran aç gözlülüğüm değil miydi?"

"Ciddi ol ve soruma cevap ver."

236

TT

"Onu aç gözlülüklerinden saklamana yardım edeceğim. Çünkü ben bulabildiysem, bunu kuşkusuz diğerleri de başarabilir."

Anamaya ondan kaçtı. Gabriel'in ona uzanan kolları boşluğu kucakladı. Sesi boşuna yankılandı. Çıplaktı. Üşüyordu.

Bir meşalenin ışığı gelip bulundukları odayı hafifçe aydınlattı. Mekan, bir vaftizhane gibi yuvarlaktı ve gözleri sadece dans eden gölgeler görüyordu. Hâlâ istediği esnek bedeniyle kendisi de çıplak olan Anamaya idi. Ortada, bir kaide üzerine yerleştirilmiş altın bir heykel meşale ışığı altında kızıl parıltılar saçıyordu. Gabriel'in diğer mumyaları gördüğü şekilde oturuyordu. Bir parçası eksik olan burnunun haricinde kusursuzdu.

Gabriel titriyordu ama artık soğuktan değil. Aşk oyunlarından çıkmaya, onlara bu kadar uzun süre yasaklanan bu eşsiz esriğin tadını çıkarmaya vakit bulamamışlardı...

"Verilen emirlere itaatsizlik bizde olduğu kadar sizde de büyük bir suç değil mi?"

"Evet. Ama itaat bir avuç insanın aç gözlülüğüne geçirilen bir kılıf ise, o zaman ihanet dedikleri şey bile daha iyidir."

"Belki de basit bir duyguyu soylu sözcüklerin ardına gizliyorsun..."

"Benim içime asaleti dolduran bu duygunun ta kendisi."

"Kendini büyük bir tehlikeye atacaksın, Gabriel."

"Bu heykeli bu gece sakla."

"Daha fazla birlikte kalmamamız lazım. Bana güvenmelisin, engeller ne olursa olsun ve belki de bunun aksini gösteren belirtiler, beni görmeden bana güvenmelisin, bazen görünene ters düşse bile..."

"Ne demek istiyorsun?"

Ona son bir kere dokunmak, koluna izini bırakmak, dudaklarının kaçak okşamasını hissetmek isterken Anamaya uzaklaşmaktaydı.

"Bana daha önce benim sana güvendiğim gibi güven. Gerektiğinde yanında olacağım, Gabriel. Gözlerini kapa."

Ona itaat ederek, içgüdüüne boyun eğmemek için bütün vücudunu kasti. Onu alıp götürmek. Pizarro'ya, Manco'ya,

237

kardeşlere meydan okumak... Ama sesinin usul yankısı hâlâ kulaklarındaydı: Bana daha önce benim sana güvendiğim gibi güven.

Gözlerini açtığında Cüce'nin kurbağa bakışlarını gördü. Geçidin içinde ilerlerken altın ikize doğru dönmedi bile. Kendini boşalmış ve zayıf hissediyordu.

Geceye çıktıklarında, Colcampata taraçasına gitti. Yıldızları aradı ve Atahuallpa'nın ölümünden sonra bir gece, Anamaya'nın ışığın içine saklanan hayvanları -köpek, lama, kondor... - gösterdiği saman yolunun kara gölgelerini gördü.

Birden bire, göksel bir karışıklığın içinde, doğa üstü bir netlikte, ayakları gerilmiş, ağzı açık ona bakan bir yırtıcı gördü.

Puma.

Korkusuzca meydana doğru ilerledi.

238

24

Cuzco Tapınağı, 2011raCiiI533

Sisin silüetlerini titreştiren neminde Anamaya kimi zaman arkasından gelen iki gölgeyi seçmekte zorlanıyordu. Birbirlerine hiç benzemeyen Villa Oma ve Katari'yi. Sis Bilgenin kuru bedenini ölçsüzce uzatırken, zaten ufak tefek olan Kolla'yı daha da ufaltıyordu.

Konuşmadan ilerliyorlardı.

Cuzco'ya iyice yaklaşmışlardı, ama hava o kadar kötüydü ki dağlarda, bu en vahşi sıradağların ortasında kaybolmuş da olabilirlerdi. Mascapaicha ona verilmeden önce Manco'nun üç günlük âyine dek oruç tutmak için çekildiği Tapınağa doğru, her iki yanında küçük bir duvar olan dar bir yolda onlara yol gösteren Bilgeyi izliyorlardı.

Arkalarını döndüklerinde, sis altındaki evleri, şehri ve vadinin tamamını gördüler. Gökyüzü ışık oyunları ile hareketleniyor, onlara zaman zaman fırtınaya dönüşen rüzgarın anlaşılmasız çılgınlık attığı kayalık, hayvan, savaşçı gölgeleri yolluyordu.

Viracocha'nın istediği neydi?

Geniş meydanlı ve neredeyse Coricancha kadar mükemmel olan düzgün yapı taşlarıyla Poquekanca tapınağı sonunda önlerinde belirdi. Genişliği duvarların yüksekliğine eşit olan mısır ta-raçalarıyla çevriliydi.

Villa Oma, tek girişi koruyan nöbetçilere kendini tanıtırken Anamaya arkasını döndü ve kendini bu mekanın uyumuna bıraktı. Görkemli ve yok oluşun eşiğinde olan dünyalarının görünümü Öteki Dünya'ya hiçbir zaman bu kadar yakın olmamıştı...

Sis tapınağın avlusunu da kaplamıştı. Zeminden yükseliyor, sinekkuşu tüyleri kadar hafif gümüş pulları sarıyor, ustalıkla bir su şebekesine bağlı çeşmenin düzenli şırıltısını boğuyordu. Odasının girişinde, Manco tek başınaydı.

Ertesi gün, aclahuasf'nin yüz bakiresinin dokuduğu, her bir lifinin altın ve renk görkemiyle ışıldayacağı unku'su ile, binlerce chaquira'dan yapılmış bir gerdanlık, llautu ve curiguingue ile, ağır altın kulak tıkaçları ve göğüslüğüyle İnka'nın giysisini giyecekti... Ama şimdilik üzerinde basit beyaz bir unku ve hasır sandaletler vardı. Gözleri alacalı gökyüzüne dönük, f/ana'sında oturmaktaydı.

Anamaya, Katari ve Villa Oma başları hafifçe eğik sessizce gelip önünde durdu. Gözleri gökyüzünden ayrılıp üzerlerine dikildi. Gülümsemesi yorgun hatlarını yumuşatmadı.

"Güneşin Oğlu çakırkeyif görünüyor" dedi Katari.

Anamaya şaşırdı. Villa Oma neredeyse boğuluyordu. Bir sessizliğin ardından Manco kahkahalarla gülmeye başladı. Bütün bedenini sarsıp öksürükle son bulan bir gülüştü bu. Katari'nin yüzü aydınlandı. Yeşil ağızlı adam soğukkanlı, sert ve onaylamayan ifadesini korurken Anamaya da kendini bıraktı.

"Güneşin Oğlu çakırkeyif... Böyle bir saygısızlığını bağışlayabileceğim tek kişi sensin Katari, öyle değil mi Bilge Villa O-ma?"

Rahip cevap vermedi ama kinaması apaçık ortadaydı. Anamaya, sanki derin bir öfke içini kemiriyormuş gibi her zamankinden sessiz ve karamsar buldu onu.

"Benimle gelin" dedi Manco.

Onları avlunun etrafındaki odalardan birine götürdü. Diğer birçok tapınağın tersine henüz talan edilmemişti, ichu'dan yapılmış damı taşıyan ince çatmanın tam üstünde, duvarların çevresini dolaşan altın bir pervazı vardı. Bununla kalmayıp, odanın pervasının üzerinde tek sıra hayvan resimleriyle bezeli kalın altın tabakalarla süslenmişti. Nişlerde hâlâ, odanın her yerinden onlara bakan gözleri değerli taşlardan -firuze ve zümrütlerden- tanrı heykelleri, putlar duruyordu.

Ve en önemlisi, resimler vardı.

240

Anamaya'nın soluğu kesildi. Odanın duvarlarına dağıtılmış tahta panoların üzerindeydi bu tasvirler. Daha önce onları hiç görmemiş olmasına rağmen, inkaların geçmişindeki en ünlü olayları hemen tanıdı: Cuzco'nun Manco Capac tarafından kuruluşu, Coricancha'nın Pachacutec tarafından inşa edilmesi, Chancalarla savaş... Çok etkilendi, gözleri tek bir olayın üzerinde durmak bilmiyordu. Her şey o kadar gerçek, o kadar güçlü, renkler o kadar canlı, kişiler bu dünyaya o kadar yakındı ki, sanki ressamı aralarında bir yerlerde saklı gibiydi.

Bu yerin görkeminden Villa Oma bile etkilenmiş görünüyordu. Burada, inka dünyasının tüm efsanesi, sözlerden daha güçlü, rüzgar ve silahların gürültüsünden daha uzun ömürüü yain ve güçlü resimlerle betimlenmişti. Birdenbire Anamaya göğsünde bir darbe hissetti.

Tablolardan birinde, büyük Huayna Capac'ın eski bir odun gibi çatlak, anlaşılmaz yüzünü bir vizyonun başdöndürücü açıklığıyla gördü. Bedeni, onu içine alan soğuktan koruyan yünlü ve tüylü örtüler ardına gizlenmiş, hasır bir yaygı üzerinde yatıyordu. Yanında da yüzü yarı yarıya gölgeler arasında yiten, küçük bir kız, yaşlı kralın eli omzunda, çekingen ve korku dolu mavi gözleriyle bakıyordu.

Manco gözleri yaşlarla dolan Anamaya'yı seyretti. Huayna Capac'ın ölümünden bu yana İmparatorlukta oynadığı rolü görmezden gelemezdi Anamaya. Ama artık efsanenin ne denli önemli bir parçası olduğunu bu tablodan daha iyi hissettirebilecek başka hiçbir şey yoktu ona. "Yarın" dedi yavaşça Manco, "inkalar için önemli bir gün..."

Anamaya'nın gözleri tablodan ayrılarak dostunun soylu yüzüne, kartal profilline, sınırsız bir yaşam enerjisiyle dolu koyu gözlerine odaklandı.

"Ama yarın" diye sürdürdü inka aynı görkemle, "tehlikelerle dolu. Oruç omuzlarımdan pek çok gereksiz kaygının yükünü aldı. Yine de karmaşayı bütünüyle yok etmedi. Daha iyi görebilmek için size ihtiyacım var."

Gözleri gözünü bile kırpmayan Villa Oma'ya, derken görünmeyen bir gülümsemenin aydınlatığı Katari'ye çevrildi.

241

En sonunda Anamaya'nın üzerinde durdu ve ondan ayrılmadı.

Noel'den birkaç gün önce don Francisco Pizarro nihayet meydandaki çadırların sökülerek adamların karargahlarına geçmelerini emretmişti. Gabriel meydanın diğer tarafında çoğunlukla değil, onunla kalıyordu. Gösterişsiz bir odada yalnızdı. Tek lüksü olan, dışa bakan açıklığı sevinçle karşıladı. Yamuk biçimli ışık girişini yağlı kâğıtla kapamak istemedi. Böylece her an sokağı, insanların Huatanay'ın akıntısına kansan alacalı kalabalığını görebiliyordu.

"Gabriel?"

Karanlıkta Bartolome'yi seçti ve içini dolduran tedirginliği bastırdı.

"Ne oldu?"

Rahip ona yaklaştı, konuşmadan gülümsedi. Pencerenin önünde durdu ve o da sokaktaki hareketi izlemeye koyuldu.

"Bekliyorlar" dedi önemsemeyen bir tonla.

"Ne bekliyorlar?"

"Erkekler ne beklerse. Barış, yiyecek, bir kadının oylukları... Bizimkiler de altın, gümüş ve benzeri şeyler."

"Doğru. Vali dağıtımın taç giyme töreninden hemen sonra başlayacağına söz verdi."

"Bunu pek bir coşkuyla söylemiyorsun."

"Altının umrumda olmadığını biliyorsunuz. Gümüşün de. Ne de benzeri şeylerin..."

Bartolomâ ona ilgiyle baktı.

"O halde burada bulunmanın tek bir nedeni var?"

"Nedir?"

"Benimkiyle aynı: Tanrının en büyük zaferi."

Bartolome'nin gözünde iki adamı da güldüren bir şey vardı.

242

"Bana kalırsa peder, hangi koşullarda karşılaştığımızı düşünürsek, din konusunda bana duyduğunuz güveni gönül alıcı buluyorum."

"Haksız mıyım?"

Gabriel alay etmemek için kendini zor tutarak yüzünü buruşturdu.

"Buna siz karar verin. Ayin hazırlıklarında size yardım etmemi istemek için mi geldiniz?"
"Hayır, dostum. Bu konuda saygıdeğer Rahip Valverde'nin yeri doldurulamaz, biliyorsun. Vali'nin ona verdiği sarayı, içinden onu görür görmez bağırarak kaçan kim bilir hangi şeytanları kovarak Meryem Ana'ya adadı."

"Kilisenin inşaatı Noel'de bitmiş olacak mı?"

"Büyük ihtimalle hayır. Ama bunun tek nedeni artık mucizelere yeterince inanmamamız."

"Benim bir tane yaratabileceğimi düşünüyorsunuz, değil mi?"

"Şüphelenmeyi bırakıp bana güvenmeni istiyorum, Gabriel. Şu anda başın belada ve ben sana yardım edebilirim. Gel."

İki adam zırhlı askerlerin gece gündüz devriye gezdiği geniş avluyu geçtiler. Saraylarla tapınaklardan alınan hazineler bu iş için seçilen hazine görevlisinin denetiminde, krallık payı ayrıldıktan sonra eritilip paylaştırılmadan önce burada, Vali'nin sarayında toplanıyordu. Çadırların sökülmesinden sonra eski haline dönmüş olan meydana çıktılar. Bartolome Gabriel'i ortadaki çeşmeye doğru götürdü. Şafağın koyu sisinden sonra hava açılmış, sıcak bir güneş onları aydınlatıyordu.

"Seni gördüler" dedi Bartolome.

"Benimle anlayabileceğim bir Kastilya lehçesiyle konuşabilir misiniz?"

Bartolome sakinleşmesi için bitişik iki parmağını kaldırdı.

"Birkaç gün önce, bir gece onlardan biri seni tapınaklarından birine götürdü. Deyim yerindeyse 'duvarın içinde kayboldun' ve birkaç saat sonra tekrar ortaya çıktın."

243

"Ne var bunda?" diye meydan okudu Gabr

Bartolome konuşmasına ara verdi.

"Bana istediğin gibi cevap verebilirsin A kilde cevap verebileceğini hiç sanmıyorum " ValiVe aVn

Gabriel sarardı.

"O gece kimi gördüğüne ilişkin belli bir fikr bana ne düşünürsen düşün, seni bundan ötürü suT V9r Ve "an

Gabriel rahibin saçsız alnı ve ela gözlerinde? aVamani" " ten bir kaygının kırıksıklıklarından başka bir şey göre aradl' 'ç-

"Senin sorunun Pizarro kardeşlerin farklı düşf.n^ " nın sorunun, tam şu anda Vali'yi haklı tarafın kenHii "°SL Ve se-inandırmakta oluşları." " kendileri °lduğUna

"Peki ne düşünüyor o iki köpek?"

"Vali'nin seni bulmakla görevlendirdiği şu meşhur alt keli bulduğunu ve onu yalnızca kendine saklamak üzere eminîT yere koyduğunu düşünüyorlar."

Gabriel bastığı yerin ayakları altından çekildiğini hissetti Bartolome ela gözlerini gözlerine dikti.

"Tanrı aşkına, kastilya lehçem şimdi senin için yeterince a-çık mı?"

Konuşma uzun, çetin ve zorluydu. Katari'nin bakışları altında görüş ayrılığına düşenler çoğu zaman Manco ve Villa Oma'ydı. Anamaya, ona kendi anılarına daldığı duygusu veren

HuaynaCa-pac'ın ölümü tablosuna odaklanmıştı.

"Artık, savaş zamanı geldi," diye heceledi Villa Oma. "ferdesin Atahualpa'nın hatasını tekrarlamamalıyız. Henüz bun y^ pabilecek durumdayken onları yok etmeliyiz. Tüm koyalara ^ likler toplamalıyız. Kardeşin Paullu'yu çağırmak, hatta be quiz ve Guaypar'la uzlaşmak..."

Manco kükredi... kova|a.

"Eğer gerekirse bu adamları Öteki Dünya'ya ka yacağım... Onları kovalayıp kaçırdım..."

244

yardımla! Sahte gülüşlerine, güzel sözlerine snne !öan ? Sana seni uyutmak için söylediklerine, onların ıırın nnU^mdarlığı altında hüküm süreceğine, tanrılarını on- «?n-in ^ altında yaşatabileceğine gerçekten inanıyor mu- «nu-\\Tanrıllarw!r köle gibi hizmet edeceksin..." ?Onlarab ^ »\\üia Oma!"

leri gidiyorsun, Bilge" diye araya girdi Anamaya.

Manco'yu korkaklıkla suçlamıyorum" diye homurdandı orıdı

"Ben «yalnızca Yabancıları tanıdığımızı, tek arzularının bizi ferzi

,:ii3 O?3, qQmüşlerimizi, derken altınlarımızı, sonra zümrütle- sl;le-

;oyup önrç,,zs|erimizi alıp tapınaklarımızı yok etmek istediklerini irini

fimizive "u^Bize başka ne gerek? Ayaklanmaya hazırlanma- ria-SÖyIU!°rdaha ne kadar beklememiz gerekiyor?"

"Hazır değiliz, Bilge Villa Oma" dedi Anamaya sadece, 35e, Manco'nun ağzını bir hareketle kapatarak. "Hepsi bu."

Bilge aylar önce, inka dünyasının usullerini öğrettiği kıza fs*za baktı Derin çizgilerin buruşturduğu solgun yüzünü hüzünlü bir idbir gülümseme aydınlattı. "Çok değiştin, genç kız Anamaya."

"Dinledim" dedi Anamaya, "ve öğrendim. Yabancıları tanı- fi nı-yorum," -bunu söylerken bakışını Manco'dan kaçırdı- "Niyetle- ferini biliyorum. Ama Babamız Huayna Capac'ın iletisi, Manco'nun uun hüküm sürmesi gerektiği... Hükümdarlığı, taşların arasından ka- «><a-yan, yaprakların arasında kaybolan yılan gibi başlayacak, gökyü- iyü-zününefendisi kondorgibi değil."

Manco Katari'ye döndü:

"Sen ne düşünüyorsun?"

Genç adam uzun saçlarını salladı:

"Anamaya haklı."

"Ya sen, Villa Oma?"

fiil

ben, be|e °evap verrr|edi ama yenilgiyi şimdilik kabul edip başını 11 mı

MKaUntSa|ikiz emin bir yerde mi?"

nun sorusu bir suçlama gibi fırlayıverdi.

245 VA5

"Ne var bunda?" diye meydan okudu Gabriel.

Bartolome konuşmasına ara verdi.

"Bana istediğin gibi cevap verebilirsin. Ama Vali'ye aynı şekilde cevap verebileceğini hiç sanmıyorum."

Gabriel sarardı.

"O gece kimi gördüğüne ilişkin belli bir fikrim var ve inan bana ne düşünürsen düşün, seni bundan ötürü suçlayamam."

Gabriel rahibin saçsız alnı ve ela gözlerinde tuzak aradı. İçten bir kaygının kırıksıklıklarından başka bir şey göremedi..

"Senin sorunun Pizarro kardeşlerin farklı düşünmesi. Ve senin sorunun, tam şu anda Vaii'yi hakkı tarafın kendileri oiduğuna inandırmakta oluşları."

"Peki ne düşünüyor o iki köpek?"

"Vali'nin seni bulmakla görevlendirdiği şu meşhur altın heykeli bulduğunu ve onu yalnızca kendine saklamak üzere emin bir yere koyduğunu düşünüyorlar."

Gabriel bastığı yerin ayakları altından çekildiğini hissetti. Bartolome ela gözlerini gözlerine dikti.

"Tanrı aşkına, kastilya lehçem şimdi senin için yeterince a-çık mı?"

Konuşma uzun, çetin ve zorluydu. Katari'nin bakışları altında görüş ayrılığına düşenler çoğu zaman Manco ve Villa Oma'ydı. Anamaya, ona kendi anılarına daldığı duygusu veren Huayna Ca-pac'ın ölümü tablosuna odaklanmıştı.

"Artık, savaş zamanı geldi," diye heceledi Villa Oma. "Kardeşin Atahuallpa'nın hatasını tekrarlamamalıyız. Henüz bunu yapabilecek durumdayken onları yok etmeliyiz. Tüm köylerden birlikler toplamalıyız. Kardeşin Paullu'yu çağırmak, hatta belki Quiz-quizve Guaypar'la uzlaşmak..."

Manco kükredi...

"Eğer gerekirse bu adamları Öteki Dünya'ya kadar kovalayacağım... Onları kovalayıp kaçırdım..."

244

"Yabancıların yardımıyla! Sahte gülüşlerine, güzel sözlerine inanıyor musun? Sana seni uyutmak için söylediklerine, onların Krallarının hükümdarlığı altında hüküm süreceğine, tanrıların onların Tanrıların altında yaşatabileceğine gerçekten inanıyor musun? Onlara bir köle gibi hizmet edeceksin..."

"Villa Oma!"

"Çok ileri gidiyorsun. Bilge" diye araya girdi Anamaya.

"Ben Manco'yu korkaklıkla suçlamıyorum" diye homurdandı Villa Oma, "Yalnızca Yabancıları tanıdığımızı, tek arzularının bizi soyup önce gümüşlerimizi, derken altınlarımızı, sonra

zümrütlerimizi ve firuzelerimizi alıp tapınaklarımızı yok etmek istediklerini söylüyorum... Bize başka ne gerek;' Ayaklanmaya hazırlanmamız için daha ne kadar beklememiz gerekiyor?" "Hazır değiliz, Bilge Villa Oma" dedi Anamaya sadece, Manco'nun ağzını bir hareketle kapatarak. "Hepsi bu."

Bilge aylar önce, İnka dünyasının usullerini öğrettiği kıza baktı. Derin çizgilerin buruşturduğu solgun yüzünü hüzünlü bir gülümseme aydınlattı.

"Çok değiştin, genç kız Anamaya."

"Dinledim" dedi Anamaya, "ve öğrendim. Yabancıları tanıyorum," -bunu söylerken bakışını Manco'dan kaçırdı- "Niyetlerini biliyorum. Ama Babamız Huayna Capac'ın iletisi, Manco'nun hüküm sürmesi gerektiği... Hükümdarlığı, taşların arasından kayan, yaprakların arasında kaybolan yılan gibi başlayacak, gökyüzünün efendisi kondor gibi değil."

Manco Katari'ye döndü:

"Sen ne düşünüyorsun?"

Genç adam uzun saçlarını salladı:

"Anamaya haklı."

"Ya sen, Villa Oma?"

Bilge cevap vermedi ama yenilgiyi şimdilik kabul edip başını belli belirsiz salladı.

"Kutsal İkiz emin bir yerde mi?"

Manco'nun sorusu bir suçlama gibi fırlayıverdi.

245

"Colcampata ve Cuzco'dan ayrıldı ve yeni bir gizli yere doğru ilerliyor," demekle yetindi Anamaya.

"Yabancıya o da gösterilecek mi?"

Anamaya bunu nereden bildiğini merak etmedi ama yüzü utançla soldu.

"Hayır."

Katari ve Villa Oma sessiz kaldılar. Bilge'nin yüzünde kötü günlerin sert ve küçümseyen bakışı vardı. Anamaya bir isyan ateşinin içinde yükseldiğini hissetti ama Katari ondan önce araya girdi:

"Yarniyoofsun, Manco."

Genç inka bir an tereddüt etti. Katari'ye güveni sonsuzdu ama karışık duygular içindeydi.

"Coya Camaquen imparatorluğa daima hizmet etti" dedi Villa Oma.

Bu sözler Bilge'nin her zamanki sertliğiyle söylenmişti ama Anamaya işe yaradıklarını hissetti. Manco kaçak bir hareketle omzuna dokundu.

"Sana ihtiyacım var, Anamaya. Dört Bucak İmparatorluğunun sana ihtiyacı var."

Sesi birden bire o kadar çekingen bir tınıya bürünmüştü ki Anamaya ondan etkilendi. Yılanın önünde dona kalmış o genç adamı anımsadı.

"Copa cocha için her şey hazır."

Anamaya gözlerini bu sözleri yeşil dudaklarının arasından sarf eden Bilge'ye doğru kaldırdı.

"Bu imkansız!" diye haykırdı soğukkanlılığını yitirmeyen Manco'ya doğru dönerek.

"İmkansız mı?" diye sırttı Bilge. "En soylu ailelerin çocukları Güneşin Oğlu adına kurban olma şerefine erişebilmek için imparatorluğun dört bir yanından yola çıktıklar bile..."

Anamaya'nın sesi sertti:

"Yabancılar buna asla izin vermeyecekler."

246

"Yabancılar ha!"

Manco'yu tanık tutma sırası Villa Oma'daydı. Ama genç inka'dan hâlâ bir tepki gelmiyordu.

"Yabancılar kim ki" diye azarladı Villa Oma, "imparatorluğun kuruluşundan beri inkalarca geçerli olan gelenekleri değiştiriyorlar? Kendilerini ne sanıyorlar da bize kendi kurallarını ve tanrılarını zorla kabul ettirmeye kalkışıyorlar?"

Anamaya Bilge'ye baktı ama öfke duyacağına içini sükûnet kapladı.

"Yanılıyorsun, Bilge."

Genç kızla rahibin tartışması sırasında Katari ağzını açmamış, Manco gibi hareketsiz kalmıştı. Ama bu son sözlerden sonra sadece gelip Anamaya'nın yanında durdu, uzun saçları Coya Camaqueri'nin omuzlarına değiyordu.

Villa Oma tüm hor görüsünü kustu.

"Evet, Manco?"

Anamaya sesini olabildiğince yumuşatmaya çalışmış ama titremesine engel olamamıştı. Görüntü gözlerinin önünden şimşek gibi geçmişti. Aylar önce Saklı Kentin üstündeki tepede Kondurun kurtardığı o gencecik kızın görüntüsü.

Manco gözlerini çevirdi.

"Yabancılar hiçbir şeyi görmemeli" dedi. "Ama..."

"Ama ne?"

"...ama hükümdarlığım Copa cocho olmadan başlayamaz."

Anamaya cevap vermedi. Göz göze gelmeye çalıştı ama Manco ısrarla bakışlarını kaçıırıyordu. Dilinin ucuna kadar gelen öfke ve tiksinti sözcüklerini kendine sakladı.

O korkunç Copa cocha sözcükleri kafasında dar bir dağ geçidinde yankılanır gibi yankılandı. Sonunda açan gökyüzünün altında tapınaktan ayrılırlarken, yankı içinde çınıyor ve durmak bilmiyordu.

m

247

Cassana'nın büyük odası insan kaynıyordu, fi gi>mlek-leri ve altın kulak tıkaçlarıyla yerel başkanlar ask Üy*nında dolanıyordu. Kimileri kendine pay çıkarma Dev*Akimileri ihanet, kimileri de Bilge ya da Manco için bibi t #Bazıları her ikisini de istiyordu ve Gabriel, bu kalabalıömV30 9e" çerken bir an Toledo'daki o hırs ve sıradanlık kar,</ianınrısıa-dı. İnsan doğası...

"Ne var ne yok, oğlum?"

Zaferinden bir gün önce (çünkü İnka'nın taş agn^erü Pi-zarro'nun zaferiyle aynı gündü), Vali sonunda rahatU 9örünü" yordu. Üzerinde artık tek bir zırh parçası yoktu. Wminki kı-yafetini koyu kırmızı bir hırka -inanılmaz bir cesarePranl|y^r" du. Her zamanki beyaz işlemeli yakası bile bahaiii>cl|Vordu-Şapkasının tüyleri sanki hâlâ bir kuşa aitmişler gibisttordu.

Don Francisco, Gabriel'in kardeşlerin düşmanıWar|yla Soto ve Pedro de Candia'nın gülümsemelerini hanen gördüğü küçük topluluktan uzaklaşarak yanına geldi.

"Seni bu aralar pek göremedim."

"Don Francisco, sizinle konuşmam gerek."

"Evet, ben de öyle düşünüyorum."

Dostça ve babacan yüzü değişmemişti, ama Mel sesindeki hafif tehdidi seçebildi, içinden Bartolome'ye kendisini uyardığı için teşekkür etti. Pizarro Gabriel'i kolundan ti) den meşine karşı onu topluluğa doğru götürdü.

"Gabriel bizimle konuşmak istiyor" dedi hoşnotlirsesle.

"Ben sizinle konuşmak istediğimi söyledim."

"Bu da ne demek oluyor? Kardeşlerimin ^kulaklın ^ mu hassas? Yüzbaşı Soto'nunkiler fazla mı büyük?"

Gabriel yanılmamıştı; sözler, tatlı görünümelerini^ katlı bir ders saklıyordu. Soto yatıştırıcı bir hareketle eliy^ ve saygıyla eğilip arkasını dönerek uzaklaştı. Candiaj^ şeyj yapmak isteyince Gabriel bir bakışla dev Grekten Vi%ka|ma, sini istedi.

"Bu kadar gizli şeyleri ancak hainler ve hırsızla^. djye atıldı Gonzalo.

I

248

Gabrielbu Kaka^t karşısında kızarıp elini kılıcının kabzasıa^bzasma götürdü.

"Kapa çeneni Üonzalo. Eğer Vali'nin kardeşi olmasayo^asaydın çoktansanalanet olası meleksi buklelerini yedirmiştim."

"Seni tafiıyorurn, piç kurusu! Kardeşim Hemando bana semana senden bahsetti Seni uyarmıştım..."

Gabriel bu Fra^cisco'ya bir bakış attı. Piç kurusu kelimemb/elimesi kılını bile kıpırdatmamıştı. Hatta tuhaf bir şekilde bu durumun itmmun tadını çıkarıyorgibi gözüküyordu. Konuşmalar kesilmiş, çevrelertnyrelerin-de bir çember oluşrUiŞ. çatışma beklentisiyle dışlar gösterilrnlıist.terilme-ye başlamıştı, ftabriel ona dostça ve endişeyle bakan SebsK Sebas-tian'ın yüzünü seçti.

"Sana iyi bir ders vereceğim velet. Ve ona gösterdiğ{«erdiğim merhameti göstermeyeceğim..."

"Hakkında her şeyi biliyorum, sersem. Kılıcını ve taşaklantssaklarını lime lime edeceğim.

Kendine sakladığın altın heykeli alacağı ılışacağım. Sonra da mavi gözlü kadını alıp oyluklarını aralayıp ona gerçş gerçek bir cahalerömn ne olduğunu göstereceğim."

Gabriel sözünün bitmesini beklemeden Gonzalo'ya saldı. Bir yumruk darbesiyle kaş kemerini kırdı. Gonzalo'nun alnından kan fışkırdı.

"Yeter!"

Pizarro'nun emri tokat gibi patladı ama Gonzalo da Gabriel'i Gabriel kadar şiddetle dövmek istiyordu. Onu ancak iki üç kişi ve kiki ve kardeşi zapt edebildi. Pizarro'nun Gabriel'e çevrilen bakışlarında simrında az önceki bahar esintisinden eser kalmamıştı.

Gabriel soluğunu bir demir ocağı gibi yanan göğsünde hissetti. Vali ve bakışıyla meydan okudu.

"Gabriel^ çocuk^ gibi davranmaktan ne zaman vazgeçecez? Gececek-sin? Tüm mutluluklar elinin altında: Dostluğum, güvenim ve sen ve senin nasıl savaştığın ı görenlerin saygısı. Neden her şeyi kaybedisi kaybetmekte ısrarlı'sın?" diye azarladı Pizarro. "Kardeşim olsa bile bilici bile benim için hiçbir değeri olmayan bir adamla dalaşmanın sana «s^ana ne yararı var? Ber|. Vali, gevezelikleri için onunla kavga ediyor mıyoyyor muyum?"

249

Cassana'nın büyük odası insan kaynıyordu. Renkli gömlekleri ve altın kulak tıkaçlarıyla yerel başkanlar askerlerin yakınında dolanıyordu. Kimileri kendine pay çıkarma peşindeydi, kimileri ihanet, kimileri de Bilge ya da Manco için bilgi toplama. Bazıları her ikisini de istiyordu ve Gabriel, bu kalabalığın arasından geçerken bir an Toledo'daki o hırs ve sıradanlık karışımını anımsadı, insan doğası...

"Ne var ne yok, oğlum?"

Zaferinden bir gün önce (çünkü İnka'nın taç giyme töreni Pi-zarro'nun zaferiyle aynı gündü), Vali sonunda rahatlamış görünüyordu. Üzerinde artık tek bir zırh parçası yoktu. Her zamanki kıyafetini koyu kırmızı bir hırka -inaniılmaz bir cesareti- tamamlıyordu. Her zamanki beyaz işlemeli yakası bile baharı andırıyordu. Şapkasının tüyleri sanki hâlâ bir kuşa aitmişler gibi sallanıyordu.

Don Francisco, Gabriel'in kardeşlerin düşman bakışlarıyla Soto ve Pedro de Candia'nın gülümsemelerini hemen gördüğü küçük topluluktan uzaklaşarak yanına geldi.

"Seni bu aralar pek göremedim."

"Don Francisco, sizinle konuşmam gerek."

"Evet, ben de öyle düşünüyorum."

Dostça ve babacan yüzü değişmemişti, ama Gabriel sesindeki hafif tehdidi seçebildi, içinden Bartolome'ye kendisini uyardığı için teşekkür etti. Pizarro Gabriel'i kolundan tutup direnmesine karşı onu topluluğa doğru götürdü.

"Gabriel bizimle konuşmak istiyor" dedi hoşnut bir sesle.

"Ben sizinle konuşmak istediğimi söyledim."

"Bu da ne demek oluyor? Kardeşlerimin kulakları çok mu hassas? Yüzbaşı Soto'nunkiler fazla mı büyük?"

Gabriel yanılmamıştı; sözler, tatlı görünümünün altında katı bir ders saklıyordu. Soto yatıştırıcı bir hareketle elini kaldırdı ve saygıyla eğilip arkasını dönerek uzaklaştı. Candia da aynı şeyi yapmak isteyince Gabriel bir bakışla dev Grekten yanında kalmasını istedi.

"Bu kadar gizli şeyleri ancak hainler ve hırsızlar yapar" diye atıldı Gonzalo.

248

Gabriel bu hakaret karşısında kızarıp elini kılıcının kabzasına götürdü.

"Kapa çeneni, Gonzalo. Eğer Vali'nin kardeşi olmasaydın çoktan sana lanet olası meleksi buklelerini yedirmiştim."

"Seni tanıyorum, piç kurusu! Kardeşim Hernando bana senden bahsetti. Seni uyarmıştım..."

Gabriel don Francisco'ya bir bakış attı. Piç kurusu kelimesi kılını bile kıpırdatmamıştı. Hatta tuhaf bir şekilde bu durumun tadını çıkarıyor gibi gözüküyordu. Konuşmalar kesilmiş, çevrelerinde bir çember oluşmuş, çatışma beklentisiyle dişler gösterilmeye başlamıştı. Gabriel ona dostça ve endişeyle bakan Sebas-tian'ın yüzünü seçti.

"Sana iyi bir ders vereceğim velet. Ve ona gösterdiğim merhameti göstermeyeceğim..."

"Hakkında her şeyi biliyorum, sersem. Kılıcını ve taşaklarını lime lime edeceğim. Kendine sakladığın altın heykeli alacağım. Sonra da mavi gözlü kadını alıp oyluklarını aralayıp ona gerçek bir caballero'nun ne olduğunu göstereceğim."

Gabriel sözünün bitmesini beklemeden Gonzalo'ya saldı. Bir yumruk darbesiyle kaş kemerini kırdı. Gonzalo'nun alnından kan fışkırdı.

"Yeter!"

Pizarro'nun emri tokat gibi patladı ama Gonzalo da Gabriel kadar şiddetle dövüşmek istiyordu. Onu ancak iki üç kişi ve kardeşi zaptedebildi. Pizarro'nun Gabriel'e çevrilen bakışlarında az önceki o bahar esintisinden eser kalmamıştı.

Gabriel soluğunu bir demir ocağı gibi yanan göğsünde hissetti. Vali'ye bakışıyla meydan okudu. "Gabriel, çocuk gibi davranmaktan ne zaman vazgeçeceksin? Tüm mutluluklar elinin altında: Dostluğum, güvenim ve senin nasıl savaştığını görenlerin saygısı. Neden her şeyi kaybetmekte ısrarlısın?" diye azarladı Pizarro. "Kardeşim olsa bile benim için hiçbir değeri olmayan bir adamla dalaşmanın sana ne yararı var? Ben, Vali, gevezelikleri için onunla kavga ediyor muyum?"

249

Sert bir hareketle Gabriel kendini kurtardı ve kaşından akan kanı elinden geldiğince silmeye çalışan Gonzalo'ya baktı.

"Haklısınız, Beyefendi. Gevezelik etmek gereksiz! Hazinemi nerede sakladığımı madem bu kadar merak ediyorsunuz, beni takip edin."

Bir adım attığında herkesin onu takip etmeye kalktığını fark etti. Durdu ve parmağıyla Vali'nin kardeşlerini göstererek:

"Hayır, siz değil! Don Francisco, Candia ve Sebastian. Tek bir kişi daha istemiyorum."

Diğerlerinin karşı çıkmasını ya da onaylamasını beklemeksizin arkasını döndü. Pizarro şaşkınlığını beüi etmedi. Kardeşlerinin öfkeli itirazlarını görmezden gelip Sebastian'a göz kırparak Gab-riel'i takip etti.

Gün batmaktaydı.

Colcampata yoluna saptıklarından beri Pizarro ve Gabriel tek bir kelime konuşmamışlardı; geçide yalnız ikisi girmişti.

Sebastian ve Pedro de Candia da sessizliğe bürünmüş meydanda bekliyordu.

"Ne düşünüyorsun?" dedi Grek.

Sebastian önce cevap vermedi. Sonra:

"Bekliyorum" dedi.

Grek dişlerinin arasındaki bir saç tutamını çiğneyip geri tü-kürdü.

Pizarro ve Gabriel sonunda geçitten çıktıklarında, iki dev -biri Siyah, biri Beyaz- sorgulayıcı gözleriyle onlara doğru döndü. Gabriel ve Pizarro'nun yüzlerinden hiçbir şey anlaşılmıyordu. Sabırsızlığına engel olamayan Candia oldu:

"Ne oldu, Gabriel?"

Gabriel ona Pizarro'yı işaret etti.

"Hiçbir şey yok" dedi Vali. "Sadece duvarlı bir geçide giden tuhaf merdivenler, birkaç sıçan ve yılanlar."

250

"Peki ya heykel?"

"Heykel filan yok."

İki arkadaş rahatlamayla iç çekti.

"Bizi yalnız bırakın" dedi Pizarro.

Candia ile Sebastian uzaklaştı. Vali ve koruması altındaki kişinin arasındaki sessizlik sürüyordu.

Gabriel uzaktaki gün batı-mıyla yaldızlanan dağlara daldı.

"Onu görerek bana itaatsizlik etmiş olmandan dolayı seni kınamıyorum" dedi yavaşça Pizarro. Gabriel cevap vermeden ona doğru döndü.

"Belki de bana şu heykel hakkında yalan söylediğin için bile seni kınamıyorum. Yakaladığım hırsızları cezalandırıyorum, ama eğer ordumdaki tüm soyguncuları ve yalancıları uzaklaştırıyordım yola tek başıma devam etmek zorunda kalmış olacağımı da biliyorum..." Durdu ve kuru bir kahkaha attı.

"Belki o zaman ben bile gitmezdim."

Gabriel'in yüzünde bir gülümseme beliriverdi.

"Sonuç olarak, seni hiçbir şeyden ötürü kınamıyorum. Yalnızca biraz üzıldüm. Bu orduda kimseyi sevmediğimi biliyorsun. Yani onları birlikte gördüğüm zaman, onlarla konuştuğumda, savaştıklarında, bir dua için seslerinin bir araya geldiğini duyduğumda seviyorum onları. Ama birey olarak..."

Küçümseme dolu bir ısıklık çaldı.

"Başta kardeşlerim olmak üzere hemen hepsi hırsız ve yalancı, ikiyüzlü, ayyaş, katil. Bunu bilmediğimi mi sanıyorsun?"

Gabriel başını salladı.

"Ama seni" dedi Pizarro hafif bir tutkuyla ama ona bakmadan, "seni tanıdım, seni seçtim ve seni... evlat edindim!"

Bu kelime hâlâ ağzını açmamış olan Gabriel'i irkiltti. Ama yüreğinin derinliğinde yığılmış düşmanlık erimeye başladı.

"Ve bana yalan söylemen, benden bir şey gizlemen, bu beni... bu beni..."

251

İnce beyaz parmaklarını, bulamadığı kelime istercesine oynattı.

"Bakın, don Francisco!"

«yi ha

ıvaya

fcmF,

Pizarro'nun gözleri Gabriel'in kolunun nr«+ ,

yubierainj

rildi.

- "a^İera'9iyöneç6,

"Hem orada! Hem burada!" Gabriel'in kolu bir pusulanın telaşlı iğnesi ajh- K-

=)VI nñçtorrlı lei adamın alaMUamni.ı.».

a'DI bir

°raVı bir

burayı gösterdi. İki adamın alacakaranlıkta gördükl ^ °r* vadiyi insandan bir rüzgargülü gibi kapsayarak dön'daâla"Ve Cuzco'ya yaklaşan kalabalıklardı.

bir Yandan

"Bu da ne?" diye sordu şaşırıp kalan Pizarro "Bir Ama bir ordu asla bu şekilde ilerlemez..."

,r ordumu?

"Ne de lamalar, köpekler, kadınlar ve çocuklarla " "O zaman neyin nesi bu?" Gabriel'in omuzu Pizarro'nunkine değdi. "Bu bir sarsıntı, don Francisco" İki adam tekrar büründüğü sessizliği Pizarro bozdu.

"Tam üstüne bastın, oğlum" dedi alçak sesle. "Benden bir şey saklaman da başka bir sarsıntı."

252

25 çuzco, 25Araa&1S33

\

se5leri vadiyi kapla^İSt'- Hiç kims, Jemt

^İnprine birbirine sesH*',":~" "" ""....."? oyu^ulC"Y ya'/"

^SniokTa dağlar aras,nd^a d^maksız.n g^ y ,len4h Un. 9fdSu ay rt edemezdi. Taş,..^'19™

devın<e>na^ rrV *f her Şada kutlamanın r^ coşkulu ama ^yg(venfl An£/u yüküne kapılıyordu.

W

Coricancha'dan yola çıktıH klarında- Manco ong tam aı ,-

da BabTs Huayna CapaCn ırkuru beden,n, ta. tah^ /n yanındaki baş köşeye oturma*'8"1'

buyurduğu^ V,İla OA apl/e sevinçten titremiştı.

İa

'&

0 sabah, bu fikri Manco'n»^" k"İa9,na ?SİİW Anar\ f dı: Babasının Öteki Dünya'dak^'varİl9' ve Atal)Uall^'nı^Wa Ş' büyük Bilge Villa Oma'nın hazin r bulunustJ- on MÇunci) Inka \nda/î giyme töreninin bir kabilenin d t^ğenne karşı zaierjr# birfo\ n afiden ibaret olmadığının kanıtıyd t^1- Mes»

Anamaya, bu fikri verdiğirT^de Vi,İa Oma'n ın yü^nde , f

rfadeyi gülümseyerek hatırladı . '• Bir kanat Ç|rP^İ kad^r kiSa^elir^u"

rede Bilge'nin yüzü öfkenin eg;*sı9|ne gelmişti: j^atork bjr Âb-

neten oymuş gibi böyle konU'usmaYa nası1 *\ ke* dah^au 7/

S °erken S6^1' birden • 9ordü ye,°zİf İöfWÜ ^WcJ/a

kad! ? dikildL " Coya Came>^3uen^f\ . d>ek^enWe *

İtfSn,,mp?İBtOriU9unikinci 'İS6"?->İşı!!0^uş^sad>,^-

«sinde H f96Sİnin bile Tek * . rd' "T ^rları özer,n0\ bü t mu^kalaaraaketkiiİ °dUğUnU ' İ

Uuletne^e t#

^buuttrnaya tören alayında v yanındaki yerin, bo-Kaime da

İurrn'Stı: Kutsal İkiz ora>da bulunmalı^ an>ab3A pn

İnce beyaz parmaklarını, bulamadığı kelimeyi havaya çizmek istercesine oynattı.

"Bakın, don Francisco!"

Pizarro'nun gözleri Gabriel'in kolunun gösterdiği yöne çevrildi.

"Hem orada! Hem burada!"

Gabriel'in kolu bir pusulanın telaşlı iğnesi gibi bir orayı bir burayı gösterdi. İki adamın alacakaranlıkta gördükleri, dağları ve vadiyi insandan bir rüzgargülü gibi kapsayarak dört bir yandan Cuzco'ya yaklaşan kalabalıklardı.

"Bu da ne? " diye sordu şaşırıp kaian Pizarro. "Bir ordu mu? Ama bir ordu asla bu şekilde ilerlemez..."

"Ne de lamalar, köpekler, kadınlar ve çocuklarla..."

"O zaman neyin nesi bu?"

Gabriel'in omuzu Pizarro'nunkine değdi.

"Bu bir sarsıntı, don Francisco"

İki adam tekrar büründüğü sessizliği Pizarro bozdu.

"Tam üstüne bastın, oğlum" dedi alçak sesle. "Benden bir şey saklaman da başka bir sarsıntı."

252

\ 25

Cuzco, 25Aradi,1533

Boru sesleri vadiyi kaplamıştı. Hiç kimse, seslerin bir yamaçtan diğerine birbirine seslenen görünmez oyuncuların mı geldiğini, yoksa dağlar arasında durmaksızın gidip gelen yankı mı olduğunu ayırt edemezdi. Taşıyıcıların devinimiyle sallanan Ana-maya, her notada kutlamanın coşkulu ama kaygı verici duygu yüküne kapılıyordu.

Coricancha'dan yola çıktıklarında, Manco ona tam arkasında, Babası Huayna Capac'ın kuru bedenini taşıyan tahtirevanın yanındaki baş köşeye oturmasını buyurduğunda, Villa Oma ise sevinçten titremişti.

O sabah, bu fikri Manco'nun kulağına fısıldayan, Anamaya'y-dı: Babasının Öteki Dünya'daki varlığı ve Atahuallpa'nın yandaşı büyük Bilge Villa Oma'nın hazır bulunuşu, on üçüncü İnka'nın taç giyme töreninin bir kabilenin diğerine karşı zaferinin bir ifadesinden ibaret olmadığının kanıtıydı.

Anamaya, bu fikri verdiğinde Villa Oma'nın yüzünde beliren ifadeyi gülümseyerek hatırladı. Bir kanat çırpışı kadar kısa bir sürede Bilge'nin yüzü öfkenin eşiğine gelmişti: imparatorluğu yöneten oymuş gibi böyle konuşmaya nasıl bir kez daha cüret ederdi! Derken gerçeği birden gördü ve gözleri öfkeli bir saygıyla onunkilere dikildi. "Coya Camaquen haklı" demekle yetindi, her ne kadar İmparatorluğun ikinci önemli kişisi olmuş olsa da bu tuhaf kadının gölgesinin bile Tek Efendi'nin kararları üzerinde kendisinden daha etkili olduğunu bir kere daha kabul etmek durumunda kalarak.

Anamaya tören alayında yanındaki yerin boş kalmasını da kabul ettirmişti: Kutsal ikiz orada bulunmalıydı ama yabancıların

taşkınlığı, utanmazlıkları bu geleneğin yerine getirilmesini olanaksız kılıyordu. Taç giyme töreni biter bitmez Kutsal ikizi ele geçirip Valin'in sarayında eritmeye gönderebilirlerdi.

Bu düşünce yüreğini buruyor, yazgısını kabullenmesi ise her zamankinden daha çok huzur veriyordu.

Aucaypata yolundaki Coricancha bayırında kalabalık daha da artarken alay yavaşladı. Şarkıları, dansları, özellikle de inka'yı tanıyan kalabalığın gittikçe artan uğultusunu duyuyordu. Manco mu? Babası mı? Anamaya aylardan beri ilk defa neredeyse tüm yerli kabilelerin tutkusunun ilk kez bütünleşebilmiş olmasının haklı gururunu duyuyordu.

Guaypar ve Quizquiz'in kuzeyde ısrarla sürdürdükleri savaş giderek küçülerek geride kalan başka bir zamana ait gibiydi -başka bir Dünya'ya. Guaypar'ın yüzü sık sık rüyalarında Deliriyordu. Tehditkâr ve meydan okuyan ifadesi, gözlerinde parlayan öfkesiyle soğukkanlı ve ciddi yüzü karşısına çıkıyordu. Ama çizgiler zamanla suyun kumdaki çizgileri sildiği gibi belirsizleşiyor, kimi zaman da siliniyordu.

Anamaya davulların öfkesini, kalabalığı tüm vadiye yayılan bir dalga halinde ilerleten hareketi bir okşama gibi bütün bedeninde hissediyordu.

Derken başında aniden beliren bir sancıyla gözlerini kapadı.

Gabriel.

Onu sarmalayan zengin, renkli kumaşlar, kuştüyü yastıklar, bir insan okyanusunda yüzen tahtirevanı... Bunların hiçbirinde ne güzellik görebilir oldu, ne barış ne de umut. Yalnızca içini tasanın ateşiyle kavuran bir karmaşa.

Gabriel.

İsmi mırıldandı ve giderek yükselen bir sesle tekrarladı.

Çığlıkların, şarkıların davulların birbirinden ayırdedilemez olduğu bir uğultuyla tören alayı Aucaypata'ya ulaştığında, ismini ciğerlerinin tüm gücüyle haykırdı.

254

Ayin boyunca, Gabriel piskopos Valverde'nin yanında görev alan Bartolome'den gözlerini ayırmadı. İster onun için kutsal kitabı açsın, ister ona kutsal çanağı uzatsın, ölçülülüğü ve alçak gönüllüğü ne kadar derin olursa olsun, hareketlerinin sakın doğruluğunun olduğu kadar ela gözlerinden yayılan ışığın da yarattığı etkiyi fark etmemek mümkün değildi.

Geçici olarak kiliseye dönüştürülmüş büyük Cassana odasında saygıyla coşku birbirine karışmıştı. Hazırlıklar sırasında Gabriel askerlerin iki altın lama getirdiklerini görmüştü: Üzerleri bir raf ve bembeyaz bir örtüyle örtüldüğünde gösterişli bir sunak oluşturdular.

Bütün ispanyollar toplanmıştı, ama bir o <3uar da yerli vardı. Korku ya da eyyamcılıktan din değiştirmiş olanlarla ve Yabancıların bu kuvveti neye borçlu olduğunu merak edip yakından görmeye gelmiş olanlar.

Büyük odanın arka tarafında, yaratılmış sunağın hizasında, hazine odasını korumak amacıyla Cuzco'nun ilk kapı ve kilitleri yapılmıştı. Altının ardında gümüş, yığınla gümüş vardı... Duvarlarda bir ispanyol katedralinin aydınlatmasını taklit etmek üzere düzinelerce meşale yakılmıştı. Yegane dini tasvir ise -Pizar-ro'nun Cajamarca'dan beri yanından ayırmadığı- tahta üzerine boyanmış bir Meryem Ana'ydı.

Adamların gözleri de parlıyordu. Tek kelimesini bile anlamadan mırıldandıkları mezmurları söylerken mutluydular. Vali'nin durmadan "yarın, yarın..." dediği günler boyunca ellerinin arasından kayan şu lanet hazinelerin büyük bir kısmını kendilerine vermesi için Tanrı'ya inançla dua ediyorlardı.

Alonso, Diego'nun aldığından daha fazlasını hak ettiğini ve süvari Cristobal ile piyade Pedro'nun payının iki katını alması gerektiğini düşünüyordu... Ama buna rağmen, ne kadar aç gözlü olurlarsa olsunlar, Gabriel, meşalelerin ve arzu alevlerinin aydınlatığı yüzlere teker teker baktığında Pizarro'nun onlara duyduğu hayranlığa ilişkin söylemek istediğini anlamıştı. Kaba saba olabilirlerdi, ama cesaretli, yorulmak bilmez ve çocuklar kadar inançlıydılar.

Valverde son kutsama duasını yaparken Gabriel'in bakışları Pizarro'yu aradı. Kalabalık piskopoza bakmaktaydı, Pizarro'nunsa

255

gözleri Meryem Ana'ya dalmıştı. Gabriel, dudaklarını görmeden ona bir kere daha dua ettiğini ve şükranlarını sunduğunu biliyordu' Tam o sırada, Bartolome'nin ela gözlerini üzerinde hissetti ve suçüstü yakalanmış gibi heyecanlanarak çıkışa akın eden arkadaşlarının arkasına saklandı.

Başta Pizarro olmak üzere, İspanyollar ve yerliler, hidalgolar ve yanaconalar, zenginler ve yoksullar neşeli bir karmaşa halinde saraydan çıkıyordu. Meydanın ortasına ilerleyerek Inka'yı kabule gelen kendilerinden on kez, yüz kez büyük kalabalığa karıştılar. Gabriel bunun için özel bir gayret göstermemiş olmasına rağmen kendini Candia ve Sebastian'ın arasında, don Francisco'nun bir-

Nd^ auu 11 aı Kaoıı lua uuuu.

Güneş göz kamaştırıcı, gökyüzü berrak, yoğun ve derin bir mavilikteydi.

Hepsinin gördüğü, bir kralın tabasını beklediği gibi İnka giysisi içinde tiana'sında oturmuş Vali'yi bekleyen Manco'ydu. Altın kaideleri üzerinde yerlerini almış olan bütün mumyalardı. Rahip Villa Oma ve onun uzun, katı, düşmanca gölgesi. Tütmeye başlayan mangallar ve chicha küpleri.

Gabriel tüm bunları görüyordu ama kamaşmış gözleri yolunu kaybedip Güçlülerin başları üzerinde uçtukten sonra bir duman sarmalı içinde kaybolan beyaz bir kelebeğe takılmıştı.

Anamaya'yı aradı ama bulamadı.

"Hatırlıyor musun, Efendim?"

Sesi tanımak için arkasına dönmesi gerekmedi. Anıların ü-şüşmesi için cevap vermesi gerekmedi. Bir bardak kötü şarabın ekşi ve hoş tadını ağzında hissetti, "Dipsiz Fıçı" tabelasını ve kendilerini hayal ettiklerinden de daha ileri götürmüş olan bir macerayı bekleyen iki devi gördü. Ve birden, güçlü bir elin onun-kini arayıp kavradığını. Sebastian'ın eliydi. Bakışını yakalamak istiyordu ama dev zenci gözlerini ısrarla önüne, inka Efendilerinden oluşan topluluğa dikmişti.

Bu el onunkini sınıksız sıkarken, tek yakalayabildiği dostça, sıcak bir bakıştı.

0

Bartolome'nin bakışları bir anda tüm inka soyluları üzerinde gezindi. Altın tiana 'sında oturup ayaklarını değerli işlemelerin üzerine uzatmış, sırtı yastıklara dayalı Manco'yı; sekisi gümüşten yapılmış uzun yüzlü rahipten başlayarak gitgide daha alçak, kalay, ahşap, bambu ve hasır sekilerde oturan başkanları gördü.

Bu dünyanın düzeninin renk ve değerli maden uyumuyla dolu güzelliğinden, yüzlerin asalet ve vakarından etkilenmekten kendini alamadı.

Tam önlerinde, ipek ve kadife giysisi içinde, belinde ayin kılıcıyla Pizarro gözüne neredeyse bir taşra memuru gibi kaba göründü. Fazlasıyla dar gelen kıyafetleri boynunu omuzlarına gömülmüş gibi gösteriyor, dantel işlemeli beyaz yakası boynunun sıskalığını iyi saklayamıyordu.

Bununla birlikte Manco'ya hitap ederken ses tonunda hiçbir güvensizlik belirtisi yoktu:

"Güçlü Efendi, Gerçek Tanrı'yı takip ederek, arkadaşça sana geldik..."

Felipillo tercüme ederken, Bartolome yerlilerin yüzleri arasında yeni arkadaşını aradı.

Göremedi. Yokluğu midesinde tatsız bir his yarattı.

"... ve bizde yasa böyle olduğundan, şimdi requerimien-to'nun okunmasını dinleyeceksin.

Senden onu anlayıp kabul ettiğini söylemeni rica ediyoruz. Sen ve Kurulunun Soylularının.

Bunun ardından, ebediyen dost olacağız ve tüm düşmanlarına karşı korumamıza sahip olacaksınız."

Manco anladığını göstermek için hafifçe başını salladı. Pizarro, Pedro Sancho de la Hoz'a bir işaret yaptı.

Pedro İspanyolların arasında sesinin acı ve gür olmasıyla tanınırdı. Ama Vali'nin sekreteriydi ve bu kadar önemli bir bildiriye ancak o okuyabilirdi. Sesi her zamankinden daha da sönüktü.

Bunun amacı herkesin kelimeleri iyi duymaması mıydı? Yoksa okuma bitmeden bütün Yerlilerin kaçıp gitmesi mi?

Sözler ağır ve görkemli taşlar gibiydi ama taşıyan ses onları zavallı küçük çakıl taşlarına çeviriyordu.

"İmparator ve Kral don Carlos ve annesi dona Juana, Kastil-ya, León, Aragon, iki Sicilya, Havana, Granada, Toledo, Valensia, Galiçya, Mayorka, Kralları..."

257

Her yeni isimde, Pedro'nun sesi boşuna şişip tüm bu eyalet ve ülkelerle dolmaya çalışıyordu...

"Rusilyon ve Cerdanya kontları, Oristanya ve Got ülkesinin markileri, Avusturya arşidükleri, Filandra ve Tirol kontları tarafından. Siz Peru'nun vahşilerinin hükümdarları ve siz onların halkına, size Tek ve Edebî Efendimiz Tanrımızın gökyüzünü ve toprağı ya-rattığını tebliğ eder ve bunu mümkün olan en açık şekilde bildiririz."

Pedro'nun rahatsız edici ve boğuk sesi Felipillo'nunkinden daha görkemli değildi artık.

Bartolome onu afallatan, ama karşı durması zor bir istekle doldu. Gülmek istiyordu.

"Dünya'nın yaradılışından beri beş bin seneden fazla bir zaman içinde onaya çıkan nesillerin fazlalığından, bazı insanların bir tarafa giderken diğerlerinin de başka tarafa gitmesi ve sayısız eyalet ve Krallığa dağılmaları gerekliydi. Efendimiz Tanrı aralarından daha sonra aziz Pierre adını alan bir tanesini Dünya'nın tüm insanların Efendisi olarak seçti..."

Bartolome'nin gözleri sonunda Katari'ninkilerle karşılaştığında, dudaklarında bir gülümsemeyle onu uzun zamandır izlemekte olduğunu fark etti. Bu gülümsemede alaydan çok sorgulama vardı, bir çeşit soru: "Bu tuhaf sözlerin ne anlama geldiğini sen bana açıklarsın..."

"Dolayısıyla, söylediğimiz şeyleri anlamanızı elimizden geldiğince sizden rica ederiz..."

Requerimiento uzadıkça uzuyor, "Katolik inancı", "kötücül oyalamalar", "majesteleri" kelimeleri ve Tanrı'nın yardımı vaadi sarayın duvarlarında sekiyor, çeşmenin suyuyla akıp gidiyordu.

Bartolomâ birkaç kez bakışlarını rahatsızlık duyarak Kata-ri'ninkilerden kaçırdı. Yeniden ona baktığında Yerlinin hem dost hem de şüphe dolu gözlerinin hâlâ üzerinde olduğunu gördü.

"ama bunu yapmadığınız taktirde, Tanrımızın yardımıyla sizinle kuvvetle ve her yerde mücadele edeceğimize sizi temin ederiz. Sizi Kiliseye ve Majestelerine tutsak eder boyun eğdiririz; insanlarınızı, kadınlarınızı ve oğullarınızı alıp onları köle ederiz; ve onları bu şekilde satarız; sahip olduğunuz tüm malları alır, itaat etmeyen, Efendilerini kabul etmeyen, ona karşı koyan ve karşı gelen vasallar sıfatıyla elimizden geldiğince kötülük yapar

258

zarar veririz. Ve bunun sonucunda meydana gelecek ölüm ve zararlardan ne Majestelerinin ne bizim ne de yanımızdaki süvarilerin suçu olmayacağını ve bunun sorumlusunun siz olacağınızı açıklarız."

Tercüme süresince, Bartolome Katari'nin yüzünün karardığını, ifadesinin değişerek yerini derin bir inançsızlığa bıraktığını gördü. Kendisi de Katari'ye bu sözlerden yayılan sonsuz şiddeti sınırlayan bir dostluk işareti göndermek istediğinde, arkadaşının bakışlarını bulamadı. Pizarro Manco'ya yaklaştı ve öpmek istercesine ona doğru eğildi, ama inka sekisinden kimildamadı.

Sancaktar kraiik bayrağını iki kere uzatırken borular yankılanmaya başladı.

Sonunda, Manco ayağa kalktı.

#

"Burada değil."

Gabriel, ayın süresince, kulakları requerimiento'nur\ sözcükleriyle uğuldarken, o kocaman meydanda, arkadaşlarının arasında, yerlilerin düşüncelerinden ödün vermeyen yüzleri karşısında kendini kaybolmuş hissetti.

Anamaya burada değildi. Gabriel'in tek düşünebildiği, hissedebildiği, görebildiği ve duyabildiği onun yokluğuydu.

Son sevişmeleri, içinde sönmeyen bir yangın, dinmeyen bir acı, kendi korkusundan, Anamaya'nın istediğinden daha fazla şiddet göstermemesinden doğan bir pişmanlık olmuştu...

Şiddet mi? Şaşırp düşüncesini düzeltti: Daha çok şefkatle son derece şefkatli tüm vücudunu okşamak ve hiçbir anlamı olmayan ama aşkı değerli kılan o sözcükleri söylemek.

Kimi zaman bir meltem gelip gömleklerin eteklerini, görkemli tüylü takıları, geniş yelpazeleri uçuruyordu...

Kimi zaman bir boru sesi vadi boyunca yankılanıyordu.

Bazen bir ışık huzmesi, meydanın ortasında, çeşmenin tam yanında duran ve örtüsünü Villa Oma'nın çekip aldığı Güneş heykelinin üzerine düşüyordu.

259

Bazen, altın sekilerinin üzerinde görkemle oturan, geçmiş zaman şimdiye hükmedebilmiş gibi yaratılarak herbiri kalabalık; ve zenginliklerle kuşatılan mumyaların dinginliğinde bir hareket yakalamış gibi geliyordu ona.

Ama Gabriel'in bildiği tek şey vardı: Sevddiği kadın orada değildi ve yalnızlığı sonsuzdu; kanı çaresizlikle kaynıyordu. Man-co'ya soğuk bir kinle bakıyor, sessizce meydan okuyan ve küçümseyici sözler mırıldanıyor, hakaret ediyor, korkunç düellolara davet ediyordu onu. Ama Manco, uzun okumasına devam eden Pedro Sancho de la Hoz ve Felipillo'ya bakmadığı gibi ona da bakmıyor, gözleri Pizarro'dan ayrılmıyordu.

Manco kalkıp Anamaya nihayet arkasında belirdiğinde, göğsünden yükselen bağıışı dizginlemek için dudaklarını ısırarak zorunda kaldı.

Pizarro inka Efendilerini teker teker kucakladı. Her yerden, meydanın, sokaklar ve sarayların her köşesinden, vadinin tamamından, dağlar ve belki daha da ötelerden bağıış ve şarkılarla büyük bir uğultu yükselmeye başladı.

Bu bir coşku, anlamsız bir coşku, bilinmeyen bir şeyin umuduydu. Ama vücudunu saran titremeyle kıskançlık bedeninde güçlü bir zehir gibi dolanmaya devam etse de, Gabriel de coşku ve umutla doldu.

Tüm Dünya günler, geceler boyu sürecek bir kutlama, bütün korkuları ve savaşları silip süpürecek bir kutlamayla harekete geçmişti.

Kim taç giymişti? Kimin zaferiydi?

Ne önemi vardı?

Her şey dans etmeye başladı.

Gabriel ve Anamaya kimildamadan duruyorlardı. Karşı karşıya. Yalnız ve birlikte. Hiçbir şey bilmiyorlardı ama aşkları her şeyi biliyordu.

260

26 Cuzcoj Oca(<1534

Geceler birbiri ardından geçiyor, birbirlerine benziyordu. Bağ-nşlarla,. şarkılarla, içki alemleri ve ziyafetlerle doluydular. Şehrin diğer meydanlarında olduğu gibi Aucaypata'da, saraylarda ve en uzak canchalarda, chicha küpleri boşalıyor, durmak bilmeyen bir dansla doluyor, mangallar sabahtan akşama kadar yanıyor, canlılar kadar ölüleri de doyuruyorlardı. Altın sekilerinde oturan mumyalar tapınak ve saraylardan çıkıp meydanda yerlerini aldıkça, çevrelerini alıp

hizmetlerini gören kalabalıkla birlikte seslerinin fısıltısı, eski güçlerinin yankısı da duyulur oluyordu.

Gabriel bile duyuyordu onları.

Mumyalar imparatorluğun efsanesini, öfkeli savaşları, kendilerini gösteren tanrıları, yenilen düşmanları anlatıyordu. Güneş ve Yıldırım, havanın seyrek olduğu ve yalnızca kondorun bulunduğu dağların yalnızlığını anlatıyorlardı.

Taç giyme töreninden beri Anamaya'yı görmemişti. Öfkeye dönüşen ve keyfini kaçıran sürekli bir yoksunluk duygusuyla ayak sürüyordu bu kesintisiz kutlamada.

Cassana'da, Vali, kardeşleri, Soto ve Almagro'nun yaptığı gizli saklı toplantılar sabahtan akşama kadar havayı kirletiyordu. Aslında bunun bir önemi kalmamıştı, çünkü Gabriel'in varlığı artık hoş karşılanmıyordu. Heykelin yok olmasından beri, don Francisco bile inatla ondan kaçıyor, "ihaneti" onu herkesçe küçümsenen mutlu bir parya haline getirmişti: bu saçma sevinci paylaşmayı hiç istemiyordu. Bunun dışında Anamaya'nın yokluğunun onu sürüklediği karamsarlığa kapılmamak için günlerini oyalanarak geçirmesi gerekti. Böylece, bu tuhaf şehri arşınıyor, kendi arkadaşları için bile bir yabancı olmuş, gülümsemesini çocuklara ve yaşlı kadınlara saklıyordu.

"Gabriel!"

İrkildi ve eli içgüdüselce beline gitti.

"Selam!"

"Hey arkadaş, sana saldırı ve çalımlarını öğretmiş olduğumu biliyorum, ama mutlaka gerekli olmadığı sürece acı çekmeye de can atmıyorum!"

iki gölgenin durduğu yerde, Gabriel sonunda Pedro ve Se-bastianın devasa ama dostça silüetlerini gördü.

"Bağışlayın, arkadaşlar, benim yapmaya çalıştığım şey..."

"... bizden kaçmak, Kutsa! Bakire adına! Tek yaptığın şey bu!"

Onu dostça azarlayan Grek'ti ama belirgin gülümsemesi ve iyi niyeti bile içini ısıtamadı.

"Senin iç sıkıntına" diye sözüne devam etti Sebastian, "bir çare aradık ve bulduğumuzu sanıyoruz..."

Keyifsizliğine rağmen, Gabriel merakını bastıramadı.

"Peki nedir bu güçlü panzehir? Kondor tohumu mu? Lama dışkısı mı?"

"Çok daha iyisi! Haydi, söylenmeyi kes de bizi takip et..."

Bir an tereddüt ettikten sonra Gabriel peşlerine takıldı.

#

Cancha gölgedeydi. Odalardan kuş sesleri gibi yükselen kadın sesleri duyuluyordu.

Gabriel bir an duraksadı ama iki arkadaşı sırtına hafifçe vurarak onu sürüklediler. Kendini uyuşukluk içinde onlara bıraktı.

Girdikleri oda sıcaktı. Bütün İnka evlerindeki gibi hiç mobilya yoktu. Bunun yerine bir yığın yünlü örtü, hasır, duvar kaplaması ve rengarenk tüyler vardı. Ve, içeri girdiklerinde susan ama yüzlerindeki ısı ısı gülümsemelere bakılırsa daha önce bu iki arkadaşla tanışmış oldukları, şimdi de kendisini karşılamaya hazır oldukları anlaşılan üç genç kız.

262

Vaatlerle dolu genç bedenlerini saklayan renkli gömlekler giymişlerdi. Dizlerine kadar çıplak olan bacakları İspanyolların beğendikleri o bal rengi tenin parıltılarını sergiliyordu.

"Bizim yürüttüğümüz mücadele" dedi Sebastian yapmacık bir tumturakla, "aramızdaki adi adamları genç kızları zorlamaya iten o vahşiliğe karşı... Requerimiento'r\ur\ inka ve halkı tarafından iyi karşılandığını duyunca, gerçek caballero kibarlığını yerel hakla öğretmek için bir hareket başlattık..."

Gabriel elinde olmadan gülümsedi. Çevrelerindeki genç kızların sabırsızlıklarına bakılırsa, giriştikleri eğitim hareketi meyvelerini vermeye başlamıştı. Yumuşacık eller omzuna dokunarak onu örtülerinin hoş bir yumuşaklık vaat ettiği hasır yaygılardan birine oturmaya davet etti.

"Ama ben..." diye yavaşça söze başladı Gabriel.

"Sen hiçbir şey söyleme ve her şeyi bize bırak" dedi Pedro.

Kendini başka birinin ellerine bırakmak pek hoştu doğrusu. Aksi kaderiyle boşu boşuna durmadan savaşarak yorulmak ni-yeydi ki? Odanın içine tatlı bir sıcaklık dolmuştu, genç kızlar etraflarında ahenkli bir dansla dolaşp altın maşrapalarda içki getiriyor, kendi dillerinde Yabancıların çok yakışıklı ve diri olduklarını mırıldanıyorlardı. Dünyanın tüm genç kızları gibi kıkırdıyor, büyük bir serbestlikle bakışıyorlardı.

"Dine karşı gelmek istemem" dedi Candia istavroz çıkararak, "ve Piskopoz Valverde beni bundan dolayı bağışlasın, ama paganizmin iyi yönleri de olduğunu düşünüyorum."
"Arkadaşım" diye karşılık verdi Sebastian, "ben bunu doğduğumdan beri biliyordum."
"Evet, ama birlikte geçirdiğimiz seneler, don Diego de Al-magro'ya hizmet etmek, vaftiz, bir kılıç... tüm bunlar bir adamı değiştiriyor... Şu genç kızlara bir bak. Kutsal kitapların herhangi yanlış bir yorumu bile onları bize karşı koymaya teşvik edemez gibi görünüyor..."
"Bence bundan bile fazlası, sevgili Pedro, bizimle tanışıp bizi tanımaları gerektiğini söyleyen başka tür kitaplar okumuşlar gibi görünüyor..."

263

Gabriel gülümseyerek onları dinliyordu. Düş kırıklığı, yorgunluk ve sarhoşluk -her şey, kendini gülümseyen bir genç kızın kollarına bırakmanın geçerli olan tek felsefe ve tek umut olduğuna inandırmıştı onu.

Becerikli eller iki arkadaşının düğmelerini açmaktaydı bile. Üstleri çıplak kaldı. Sebastian'ın güçlü kaslarını ve Pedro de Can-dia'nın daha ince olmalarına rağmen iri kaslarını gördü. Ve bir çift kara gözün bakışlarını üzerinde hissetti -genç, masum, sorgulayıcı ama hiçbir şüpheye yer bırakmayan vaat dolu gözler.

"Güzelsin" dedi quechua dilinde.

! Genç kız quechua dilinde konuştuğunu duyunca hiç şaşırmış görünmedi. Sadece bakışları daha derin, okşayıcı bir hale geldi, aralanmış dudaklarının arasından inci gibi dişler, tatlı sert dişleri göründü.

Hasırın üzerine, ona dokunacak kadar yakınına çömeldi. Gabriel tek bir hareket yapmadan elin uzanabileceği, bir öpücüğün solunabileceği uzaklıkta durdu. Gabriel'in burnu ağaç ve çiçek kokusuyla doldu, bedenine girip su veren kokuyu daha derine çekebilmek için gözlerini kapadı. Ateşin içinde çatlayan bir parça odunun çıtırtısı, boğuk bir kahkaha. Artık yalnızca zevkin huzur ve teslimiyet dolu sessizliği vardı. Genç kızın eli alnına dokundu, burnunun ucundan aşağı doğru inerek eski bir kavganın belirsiz izinde durdu, dudaklarında oyalandı... içinde yükselen arzuya rağmen Gabriel gözleriyle dudaklarını kapalı tuttu ve onu öpmedi. Soluğu hızlandı. Kız, gömleğini açıp ellerini ısınan, yanan, isteyen tenine dayadığında, göğsünün ve tüm bedeninin birden genişlediğini hissetti. "Aman Tanrım" dedi kendi kendine hayretler içinde "onu ne kadar çok arzuluyorum..."

Ama hissettiği şeylerin ortasında, kendini içgüdülerine tam bırakmışken, bir düşüncenin, bir sözün gelip zihninde belirmesi, onu tedirgin etti. Düşünceyi bir sinek gibi kovmak istedi, o ise yerleşti ve başka çağrılarla yankılandı. "Anamaya, Anamaya, benden hem kaçıyor hem de kaçmıyorsun, benden kurtuluyorsun ama benden kurtulamayacaksın..." Kız onun omuzlarını soyarken ve kendini zevkten sertleşmiş ve gergin hissederken, öyle olduğunu bilir ve belki de öyle olmayı isterken, gözlerini açtı.

264

Odayı, kendini sevişmenin heyecanına kaptırmış iki arkadaşını ve genç kızın şimdi ona bir perde aralığından bakar gibi bakan yarı kapalı gözlerini gördü. Gabriel ellerini tuttu ve kız buna izin verdi. Hâlâ şaşkınlıktan eser olmayan yüzü ve o teslimiyetle... İstediyin ne olursa olsun, alacaksın... Bu özgürlük ve gücün gülünçlüğü gülümsemesine neden oldu.

Kızı önünde ayağa kaldırdı. Ellerini saçlarına daldırdı, gözleri kapalı, kedi gibi mırıldandı kız.

Gömleğini düzelterek kendisi de ayağa kalktı.

Sallanıyordu.

Onu usulca, arzusun şiddetinden şefkate iten sessiz bir müzikie dans etti. "Seni istiyorum, diye mırıldandı içinden, ama seni onu beklemek istediğim kadar çok istemiyorum... Tanrım! Bu bekleyiş ne korkunç! Ama senin sayende beklemekten daha tatlı bir şey olmadığını da biliyorum artık..."

Bedeni yavaşça gevşedi ve onu uzaklaştırdığında kız gülümsedi.

"Güzelsin" diye tekrarladı Gabriel ve bitirmediği cümlelerin sonunu gözleri getirdi, "Güzelsin ama..."

Eliyle bir öpücük gönderdi. Kız bu hareketi aynı hayretten yoksun bakışla karşıladı. Gabriel odadan çıktı, cancha'y\ geçti, sokağa fırlayıp Andların havasını ciğer dolusu soludu.

işte darbeler tam o sırada yağmaya başladı.

%

Kısa bir süre boyunca Gabriel'in bedeni az önce ayrıldığı odanın sıcaklığından, okşamalardan, tutkunun yoğunluğundan ve içine dolan o olağanüstü hafiflikten başka bir şey hissetmek

istemedi. Derken, yumruklar ardı arkasına geldi. Şiddetle sarsıldı, çaresizlik öfkeye dönüştü ve yaş olup aktı gözlerinden.

Dört kişiydiler. İkisi, kurtulmak için verdiği öfkeli mücadeleye rağmen onu tutmakla yetinirken diğer ikisi düzenli ve kitabına uygun yumruklayıp tekmeliyordu.

Konuşmuyorlardı. İşitilen yalnızca soluklarıydı ve homurtular, bir de hemen seçemediği o tuhaf ses; göğsünden yükselen

265

hırıltı, güçsüzlüğünün, yediği dayanın acısından kaçmak ya da kurtulmak için verdiği mücadelenin gereksiz bitkinliğinin hırıltısı.

Gece, ağızlarıyla burunlarını bir atkıyla gizleyen saldırganların yüzlerini koruyordu. Gabriel'in tek gördüğü kaybolup beliren kara gözlerdi.

Bitkinlik bütün vücudunu sararken gözlerine kızıl bir sis perdesi indi. Başından akarak onu körleştiren, gözyaşlarına, terine, sümüşüne karışan sıcak kandı bu... Karnının derinliklerindeki aptalca ve yaşamsal bir şey onu ayakta tutuyor, dövüşe devam etmeye itiyordu... Dövüş mü? Birkaç düzensiz hareket, ancak bir kurbağanınki kadar etkili kıpırtılar. Yine de onları iyice çileden çıkaran bir direnç.

Zihninden parça bölük cümlelerle birlikte mantığın hayali geçti. "Eğer beni öldürmek isteselerdi..." Eğer onu öldürmek isteselerdi; kafası parçalanmış, kılıcı dört adım ilerisinde, ölmüş olurdu.

işte böylece, kıpırdamadığı zaman bile dövüşmeye devam ederek kendinden geçti. Bir kötülük meleği gibi çekici ve gülümseyen yüz hatlarıyla Gonzalo'nun ustaca yapılmış kumral lülelerinin yüzüne eğildiğini gördüğünü sandı.

Bu görüntüyü gerçekten bilincini kaybetmeden önce mi görmüştü? Yoksa onu alıp götüren kabusun ilk anısı mıydı? Ara sokağın ortasında bir sarhoş gibi yatıyordu. Ama dudaklarından dereye doğru akan kandı.

266

27 Cuzco, OcakJ.534

"Zavallı arkadaşım..."

Pizarro'nun ona yönelen bakışlarına alay ve hüznün, horgörü ve acıma karışmıştı. Gabriel, vücudunda vurulmadık yer kalmadığını hissediyordu, ama Cassana sarayına kadar güçlkle yürümeyi başardığından beri henüz aynaya bakmaya cesaret edememişti.

"Juan de Balboa'yı gördün mü?"

"Benim için endişelenmeyin, don Francisco, cerraha ihtiyacım yok..."

"Senin en çok neye ihtiyacın olduğunu söyleyemem, oğlum... Öğüte mi? Kulak verecek olsaydın öğütten yana bir eksiğin olmazdı..."

Vali nereye giderse gitsin, ister sarayda kalsın ister çadırdaki odasının her yerde aynı olmasına özen gösteriyordu. Dar bir yatak, bir masa ve iki sandalye, sevgili Meryem Anasının bir resmi. Gabriel'e oturmasını işaret etti ama genç adam çektiği acıyla iki büklüm, yalnızca ayakta durabiliyordu.

"O halde, madem sen hiçbir şeyi dinlemiyorsun, ben seni dinleyeceğim."

"Bana beni bu duruma kimin getirdiğini bile sormadınız, don Francisco."

"Sormama gerek var mı?"

Vali'nin çökük yüzü alaydan yoksun hafif bir gülümsemeye aydınlandı.

"Gerek yok ve bunun da bir nedeni var. Zaten biliyorsunuz."

"Beni suçluyor olabilir misin?"

"Sizi suçlamak mı, don Francisco... Sizi suçladığım şeye bir isim takamıyorum..."

"Söyle bana, böylece ona bir isim takma zahmetinden kurtulursun."

"Kardeşleriniz, don Francisco, kardeşleriniz..."

Onların isimlerini anmak bile Gabriel'in rengini attırdı. Hayvan soyundan gelen lanet olası iğrenç kardeşler...

Pizarro, "Ne olmuş, kardeşlerime?" diye sordu, Gabriel'in kızgınlığını görmezden gelerek sakin bir tavırla.

"Hırsız olmakla ve domuzlardan daha fazla insan olmamakla yetinmeyip, don Francisco, korkaklık, aç gözlülük, iki yüzlülükle-riyle ailenizin yüz karası olmakla yetinmeyip..."

Gabriel bütün bu sıfatları sıralarken soluğu kesiliyordu. Pizarro sözünü kesmek için siyah eldivenini kaldırdı.

"Konuşma artık, genç adam. Sus."

iki adam bakışlarıyla birbirlerine meydan okudular. Gabriel titredi.

"Seni bağışlamak istiyorum" dedi yavaşça Pizarro, boğuk bir sesle. "Sana sıkı bir ders verdiler. Böyle konuşmana yol açan küçük düşürülmüş olman..."

"Küçük düşürülmüş olmam bana herkesin fısıltıyla söyleyip sizden sakladığı bir gerçeği size söyleme hakkı veriyor."

Pizarro acı bir kahkaha attı.

"Onları tanımadığımı mı sanıyorsun? Neden benim yanımda olduklarını ve ne beklediklerini bilmiyor muyum sanıyorsun? Cuzco'ya gözü kan bağlarıyla kör olmuş olarak geldiğimi mi sanıyorsun?"

"Uzun zamandır ne sandığımı bilmiyorum, don Francisco," dedi Gabriel gücünü zorlayan bir acıyla.

"İşte bu, genç adam, tam üstüne bastın. O mavi gözlü genç rahibeyi gördüğünden beri, o altın heykelle kim bilir ne entrikalar çevirdiğinden beri aklın karmakarışık, duyguların onun yerini almış, sonra da kalkıp kardeşlerime hakaret ediyorsun."

268

Gabriel için derin bir sarsıntıydı bu. Pizarro, karmaşanın hüküm sürdüğünü bildiği bir noktaya dokunmuştu. Yine de, tıpkı bir savaşın ortasında çoğu zaman olduğu gibi tam o sırada sakinleşti ve akli başına geldi.

"Haklı olduğunuzu kabul ediyorum, don Francisco. Ama haklı olmanıza -ve benim yaşadığım karmaşaya- karşın haksız olan yine de sizsiniz..."

"Bunu bana açıkla mısın?"

"Kardeşlerinizin gerekli ama sınırlı bir kötülük oluşturduğunu ve don Diego de Almagro ile sizin peşinizden gelen adamlar gibi onları da gayet iyi idare ettiğinizi düşünüyorsunuz. Siz tüm bu adamlardan üstünsünüz. Siz daha dayanıklı, yürekli, istediğiniz altının ötesinde bir şey. Siz düşünüyorsunuz ve eliniz titremiyor. Siz bir öndersiniz onlarsa ısırın köpekler. Bu konuda haklısınız. Ama göremediğiniz, tüm bu adamların, kardeşlerinizin, don Diego'nun sizin aleyhinize dönmeye hazır ve bunun için zayıf düşeceğiniz bir anı beklediği..."

"Kardeşlerim mi?"

"Kardeşleriniz size vurmayacak, ama size bana indirdikleri darbelerin yanında kadın okşayışları gibi kalacak bir kötülük yapacaklar."

İlk defa Pizarro'nun yüzünde Gabriel'in alışık olmadığı bir çeşit hafif şaşkınlık belirdi. Yerleşen sessizlikte iki adam gözlerini birbirlerinden ayırmadılar. Bu sessizlik, alışılmadık geçmişlerinin, onları kimi zaman kendilerine rağmen birbirlerine bağlayan gönül bağının geçit töreni gibiydi. Sonunda Don Francisco kollarını açtı.

"Demek ki aslında benden hoşlanıyorsun."

"Elbette, don Francisco."

Vali'nin yüzü aydınlandı.

"Elbette... İşte tam bir mektepli! Neyse. Sana yardım edeceğim, oğlum."

"Yardım mı edeceksiniz?"

"Hatta seni kurtaracağım!"

269

Gabriel Vali'yi sözünü kesmeden dinledi. Dinlerken de, kendini yorgun, yediği darbelerden daha fazla dövülmüş hissetti.

Cassana sarayından yalpalayarak çıktığında ışık gözünü aldı. El yordamıyla çeşmeye doğru yürüdü.

Yağmur başladığında yalnızdı.

*

Gün geçiyordu.

Gabriel kıpırdamıyordu.

Nem, soğuk, geri gelen sıcak, yer değiştiren değişen acılar... Hiçbir şey onu zihninde yankılanan sözlerden daha fazla etkilemiyordu.

Alacakaranlık yaklaştı.

Gelip geçen arkadaşları acıyarak bakıyor ya da alay ediyorlardı. Kimileri adını sesleniyordu.

Fısıltıları duymazdan geliyordu. Gözlerini inatla yukarı doğru dikmişti. Dağlara, güneşle birlikte batan gölgesini izlediği kaleye doğru.

Kıpırdamaksızın gecenin serinliğine kayıyordu.

Bir meşale yaklaşıp yüzünü aydınlattı. Gözlerinin kamaşmasını önlemek için elini kaldırdı.

"İyiliğimi isteyen de kim?"

"Ben."

"Sen de diğeri gibi beni kurtarmak mı istiyorsun?"

Bartolome cevap vermedi. Onu yavaşça kolundan tutup çekti. Gabriel karşı çıkmadı: Dünden beri tek yaptığı şey buydu, karşı çıkmak. Genç kızın kara gözlerine karşı çıkmak, yumruklara, Vali'nin sözlerine karşı çıkmak. Herkesle savaşımdan bıkmıştı.

Cassana sarayında yavaş adımlarla ilerlediler. Bartolomâ onu bir sakatı gezdiriyormuş gibi odasına götürdü.

Onları, soluk sarı ışığını yüzlerine düşüren titrek bir mum aydınlatıyordu. Gabriel bin bir özenle ve acılı bedeninden yükselen inlemeleri bastırarak uzandı. Bartolomâ yatağın kenarına oturarak

270

parmakları bitişik elini göğsüne dayadı. Gabriel buna da karşı çıkmadı. Soluklan yatıştığında Bartolome sonunda konuştu.

"Ne oldu?" diye sordu.

Acı birden yükseldi Gabriel'in içinde. Konuşmak istiyor ama başaramıyor, olanca yalnızlığı, çaresizliği, öfkesi yüreğiyle ağzı arasında bir yerde tıkanıp kalıyordu. Anlaşılmaz bir hıçkırık nöbetinden ibaret kalmış gibiydi.

Bartolome tek kelime söylemeden ağlamasına izin verdi. Eli ve ela gözlerinin dostça, ilgili bakışlarıyla onu rahatlatmakla yetindi.

"Savaşçıya da bakın!" dedi sonunda Gabriel.

"Savaşçıların gözyaşı dökmediğini kim söylemiş?"

"İyi bir hatipsin, peder."

Bartolome sadece gülümsedi.

"Onun peşinden gitmem gerektiğini söyledi. Yakında ülkenin başkentini kurmak için Cuzco'dan ayrılacağını ve bana ihtiyacı olduğunu söyledi. Eğer Cuzco'da kalırsam öleceğimi, o zaman da kimseye bir yararım olamayacağını söyledi. Eğer Cuzco'da kalırsam onun öleceğini çünkü kardeşlerinin intikam arzularını tatmin etmek için hiçbir şeyden kaçınmayacaklarını söyledi... Bunun bir emir olduğunu söyledi. Ve birgün geri geleceğimizi söyledi..."

"Ne yapacaksın?"

"Tuhaf bir adamsın, peder. Elbette itaat edeceğim. Çünkü haklı, çünkü iğrenç ve doğru kelimeleri kullanmayı bildi. Lanet kardeşlerinden korkmadığımı iyi biliyor. Ama bir şey daha biliyor, kendimden çok onun için korktuğumu."

"Senin için ne yapabilirim?"

Gabriel şaşkınlıkla Bartolome'ye baktı.

"Benim için mi? Hiçbir şey. Benim için ne yapabilirsin ki?"

"Benden ne istersen..."

"O kadar mı! Peder, Tanrı en anlaşılmaz hikmetlerinin yolunu sana açıyor..."

"Söyle bakalım."

271

Bartolome yine gülümsedi. Gabriel yüksek sesle hayal kurdu

"Ne isterdim... ne isterdim..."

"Bunu deneyeceğim," dedi Bartolome.

Gabriel'in ağzı açık kaldı.

"Nasıl..."

"İstedığın şey bu değil mi? İnan bana, bunu deneyeceğim."

Gabriel bir şey söylemeye zaman bulamadan rahip kalktı ve mumla birlikte gözden kayboldu.

272

28 %&nkg, Oca(<il534

Gabriel Cüceyi ne kadar süredir takip ettiğini bilmiyordu.

Bazen bir uyurgezer gibi hareket ediyor, yürüyor mu yoksa görünmez bir elin çektiği bir şerit üzerinde mi kayıyor, bilemiyordu.

Yolun başında zihninden bin çeşit varsayım geçirmişti. Col-campata, kale? Derken evler kayboldu, duvarlar azaldı, Sacsay-huaman'ın kulelerini geride bıraktı. İlerlediklerini tahmin ettiği Kuzey-Doğu istikametinin pek bir önemi kalmamıştı. Kolları önde ilerlerken yıldızların arasında uçmakta olduğu gibi tuhaf bir hisse kapıldı. Gece büyük, geniş, sonsuzdu. Yeryüzünü yutuyordu.

Acıları uyustu, yaraları onu rahat bıraktı, insan ne garip bir varlık, diye düşündü: Sabahın karamsarlığına bak, bir de gece umuduna ışık tuttuğunda özgür, neredeyse tasasız bir hale gelen yüreğine...

Gidişinin kesinleşmesi bile artık ona o kadar dayanılmaz gelmiyordu: Yarın, daha sonra...

Gerçek, Vali'nin tehditlerinde değil, gecenin içinde saklıydı.

Nerede olduğunu bilmiyordu ama, Cuzco'nun üzerine yükselirken arazi değişmiş gibi geldi.

Seyrelen hava, ağaç ve taşlardan yoksun, yuvarlaklaşan tepeler, bu gece... Zaman-mekan içinde bir yolculuğa çıkmıştı. Tanrıların varlığını kavradığını hissetti.

Cüce ağzını açmamış, konuşma girişimlerine karşılık vermemişti. Belki de Cüceydi ayak bastığı bu başka dünyanın ilk sakini.

Yoldan birden ayrıldığında, Gabriel onu duraksamadan takip etti. Genişliğini son anda fark ettiği bir kaya kütesine doğru ilerlediler. Dört bir yanına tapınaklarla en güzel saraylardakini anım-

satan nişlerin oyulduğu doğal bir amfitiyatrodu burası. Arkasını döndüğünde. Cüce ortadan kaybolmuştu.

Yaklaşıp önünde durduğu bir kaya vardı. Üzerindeki şekillerin ne olduğunu bilmiyordu ama yüreğinin tüm gücüyle çarptığını hissetti.

"Kayaya bir insan eli değmiş. Ama doğan bir Tanrı bu."

"Seni bir daha göremeyeceğimi sandım," dedi yalnızca Gabriel.

Aldığı cevap bir kahkahaydı.

"Henüz göremiyorsun. Beni takip et..."

Gerçekten de Gabriel gözlerini nereye çevirirse çevirsin onu hafif bir bayırda tepenin içine oyulmuş bir mağaraya doğru götüren titrek bir gölgeden başka bir şey göremiyordu.

"Anamaya..."

Geniş taş merdivenlerden girilen mağaranın girişinde durak-sadı.

Birkaç basamak indikten sonra gecedan daha koyu karanlıkta durdu. El yordamıyla bir engel aradı. Tek bulduğu, yeryüzünün derinliklerinden yükselen nemli ve serin havaydı. Burnuna bir yanık ot kokusu, hem çeken hem iten bir koku geldi.

Birkaç adım ilerledi, ayağı takıldı, düştü. Acı dolu bağırsı mağarada yankılandı.

"Anamaya!"

Sesinin boşukluğu yankılandı. Mağaranın birbirini yanıtlayan duvarlarından başka bir cevap gelmedi.

"Anamaya!"

"Gel..."

Fısıltı çok yakınından gelmişti. Korkusu dağıldı, sesi izledi. Gülümsemesini ve gecenin içinde parlayan gözlerini seçtiği kadına doğru adım adım ilerledi. Anamaya onu bileklerinden tutup ellerini bir çeşit sunağın, taş bir masanın üzerine koydu.

"Sana yanında olacağımı söylemişim..."

"O kadar uzun zaman oldu ki..."

274

"Bana güvenmeni söylemişim..."

Anamaya'nın elleri ellerinin üzerinde durdu ve canını acıtmadan kollarının, omuzlarının, boynunun, bütün yaralarının üzerinde gezindi. Buna rağmen, gerginleşti.

"Korkma..."

Gözlerini kapadı ve bedeninde gezinmesine ve bir meltem, bir dere gibi onu rahatlatmasına izin verdi. Tatlı bir ağırlaşma, kolayca teslim olanacak bir sıcaklık. Solukları yatıştı, bedeni gevşedi.

"Boz gözlü adam Katari'yi bulup senin bana ihtiyacın olduğunu söyledi..."

"Bartolomemi?"

"İsmi bilmiyordum. Katari'yle o sık sık buluşup birbirlerine bildiklerini öğretiyorlar..."

Gabriel sabırsızlanıyordu.

"Yola çıkma emri aldım, Anamaya."

"Biliyorum."

Anamaya'nın sesindeki sakinlik gerçeği onun gözlerinde a-ryan Gabriel'i şaşırttı.

"Burada hayatın fazlasıyla tehlikede. Uzaklaşman gerek..."

"Manco mu?"

"Sana söyledim, Manco'dan sana kötülük gelmez. Sözünü ettiğimin kendi insanların olduğunu biliyorsun."

"Bilmediğim başka tehlikeler de var mı?"

"Bilmediğimiz tehlikeler her zaman vardır" diye gülümsedi Anamaya. "Bunun aksini düşünen cahildir."

"Ya da çok bilge."

Gabriel yüzünde bir gülümseme seçebildi.

"Ya da çok bilge, evet. Ama ne olursa olsun, gitmen gerek."

Gabriel sessizliği dinledi ve havayı dolduran tuhaf kokuyu soludu.

275

"Neredeyiz?"

"Bir huaca'r\\r\ içinde, kutsal yerlerimizden biri. Cuzco'nun çevresinde, merkezini başkentimizin oluşturduğu bir çember biçiminde sıralanmış yüzlercesi var. Bazılarının içinde senin ülkenden gelenlerin kolayca ele geçirebileceği hazineler var; bazıları da o kadar gizli ki onları asla bulamayacaksınız."

"Burası bir kurban yeri mi?"

Anamaya'nın kararsızlığını sezdi.

"Kurbanlar oldu, evet."

Birdenbire Gabriel boğazını acıtan kokunun ne olduğunu anladı. Kızarmış etti bu, dökülmüş kan... Soğuk bir ürperti sırtından geçti.

Yaşadığı karmaşayı hisseden Anamaya onu çekti.

"Gel, çikalım."

Açık hava iyi geldi. Mağaranın karanlığından sonra yıldızların aydınlığı gün ışığı gibiydi. Taş bir merdivenden huaca'run tepesine çıktılar.

"Önümüzde zor zamanlar var" dedi Anamaya.

"Bu zor dönem sırasında ortadan kaybolmam mı gerek?"

"Ve bu barış, yalan ve aldatmaca dolu barış..."

"Manco'dan mı bahsediyorsun? Senin halkından mı?"

"Hepsinden bahsediyorum, Gabriel..."

"Bu yüzden mi gitmem gerek? Cevap ver bana."

Sesinde istem dışı bir sertlik vardı. Cevap veren Anama-ya'nınkinde ise karışık duygular:

"Hayır. Bunun nedeni yaşamam, önce yaşamam gerektiği!"

Bir cümleden diğerine Gabriel dinginleşmişti. Buna rağmen, duygularının yumuşaklığı içinde kara bir pınar gibi kaynamakta olan tedirginliği yatıştırmaya yetmedi.

Tepen zirvesinde, zikzaklar çizen taşın içinde bir dere akıyordu. Kayalıklara kazınmış şekiller belirdi. Bu uçsuz bucaksız-ğın ortasında iskele babaları gibi iki yuvarlak taş dikiliydi.

276

Gabriel Anamaya'ya soran bakışlarla baktı. Anamaya gülüm-semekle ve onu kollarına almakla yetindi.

Aynı taşın üzerine uzandılar.

Gabriel çektiği acıyı hissetmiyordu.

"Söyle bana" diye başladı, "Bana nedenini söyle..."

Anamaya'nın ince eli ağzını kapadı.

"Gökyüzüne bak" dedi, "Yıldızlara bak... Ve bana neden diye sormaktan vazgeç."

Gabriel Anamaya'yla çıktı yolculuğa.

Bilmediği her şeyi, tüm sorularını ve tüm kuşkuları unuttu. Puma gibi sıçradı, kondor gibi uçtu, yıldırım gibi gökyüzünü yardı. Tüm bu zaman boyunca, Anamaya'nın eli elindeydi. Tek bir kelime söylenmedi.

Anamaya Gabriel'i ayağa kaldırıp ona sokuldu.

Gabriel heyecanla doldu. Anamaya ona kendisinin de zayıf olduğunu, gidişine üzüldüğünü, onca insani ve yalın olan tasasını tek kelime etmeden hissettiriyordu.

Anamaya kollarından çekildiğinde, ona uzun uzun baktı. Gabriel istediği her şeyi bakışında okuyabiliyordu. Tüm geçmişini, bildiklerini, tahmin ettiklerini, yüreğinin en derininde ne sakladığını.

"Bak" dedi sonunda Anamaya.

Ayın altında, ışık, bir çift soluk göz gibi parlayan iki yuvarlak taşın etrafına bir resim çizmişti. Gölge sakın ve tehditkâr bir yırtıcının yüzünün sınırlarını belirliyordu.

Puma.

Başka hiçbir soru sormadı.

#

Şafağın ilk ışıklarında Anamaya çoktan kaybolmuştu.

Pumanın gözleri yeniden bir kayalığın tepesindeki iki taşla dönüşmüştü.

277

Gabriel mağaraya dönmedi.

Yolun çok daha uzun olacağını varlığının derinliklerinden bilerek Cuzco yoluna saptı.

278

KISIM

29 Cuzcoj Temmuz 1535

Vali'nin kardeşleri, o Temmuz gününde, Tek Efendi Man-no'nun sarayına ulaştıklarında henü7 o kadar erkendi ki, Colcam-pata'nın önündeki kutsal mısır tarlaları şafak sisi altındaydı.

Gonzalo şapkasının kurdelasına gösterişli mavi ve sarı tüyler takmıştı. Juan ise kendininkini beyaz bir ipek şeritle süslemişti. Kahkahaları sokağın yüksek duvarlarında çınlıyor, onların ve onları takip eden mızraklarla ve kundaklı yaylarla silahlanmış bir düzine muhbirin çizme seslerine karışıyordu.

Krallık cancha'sın\ r\ girişi, miğferinin altın amblemleri sökülmüş bir yüzbaşının emrindeki birkaç yerli savaşçı tarafından korunura benziyordu. Gonzalo Pizarro elini İnka subayının göğsüne dayayıp küçümseyerek iteledi. Juan kızmış gibi yapıp onu yakasından tuttu.

"Dikkat et, Gonzalo! Buraya dost olarak geldiğimizi unutma!"

Bu uyarı Gonzalo'yu ve diğerlerini gülmekten kırdı geçirdi. İnka askerlerinin çaresizlik ve aşağılanmışlık dolu bakışları altında, biraz buruşmuş hırkalarını düzelttiler. Andaluzya'nın bir sarayını denetleyeceklermiş gibi iki kusursuz sıra halinde dizildiler. Uzun adımlarla cancha'run ilk avlusunu geçip sonrakine girdiler. Usulsüz girişlerine şaşırان hizmetkârlar ve efendiler donakaldılar.

Don Gonzalo, o harika yüzünde mutlulukla dolup taşan bir gülümsemeyle etrafındakileri dosdoğru en büyük binanın kapısına götürdü. Kapıyı korumakta olan genç muhafızlar mızraklarını kaldırdı. Bir İspanyol, Vali'nin kardeşlerinin önüne fırladı. Yerlilerin, kısa bir tereddütten sonra başladıkları koruma gösterilerinden vazgeçmeleri için herhangi birşey yapmasına gerek kalmamıştı.

Eşiği ilk Gonzalo geçti. Onu harekete geçiren merak olduğu kadar eğlence isteği de.

Tek Efendi Manco, gövdesi hâlâ çıplak, eşlerinin ve cariyelerinin önünde ayakta duruyordu.

Başlarını eğmiş, gövdeleri iki büküm, gözleri yere çevrili kadınların her biri ona ayrı bir gömlek, kuş tüyleri kadar ince dokumalar sunuyordu. Aralarından biri Yabancıların içeri daldığını gördü. Başını kaldırmaya cesaret edemeden kısa bir çığlık attı. Manco gerginleşmişti. Şaşkınlık yüz hatlarını hemen hakim olduğu bir öfkeyle dondurdu.

"Seni selamlıyoruz, Sapa İnka!" dedi Gonzalo eğilerek.

Çağrıldığını duymazdan gelen Manco bakışını yeniden un-kulara çevirdi. Seçimini aceleye getirmede.

"Bırakalım giyinsin" diye önerdi Juan arkasını dönerek.

"Gayet tabii, kardeşim! Biz vahşi değiliz" diye alaylı güldü Gonzalo odanın içine doğru daha da ilerleyerek.

Eşlerin birine o kadar yaklaştı ki genç kadın gözlerini başka yöne çevirerek geriledi. Gonzalo uzattığı gömleği yakaladı. Çetesine doğru dönerek onu önünde salladı. Bakımlı sakalını kaldırıp bir genç kız gibi gözlerini kırıştıtararak gömleği dantel yakalı hırkasına dayadığında İspanyollar kahkahaya boğuldular.

"Bu kral giysisi bana pek de yaraşır!" dedi birkaç kaba kahkahaya yol açan soğuk bir alaycılıkla.

Kayıtsızlığını koruyan Manco, onlardan yana bakmaksızın parmağıyla lâl rengi çizgilerle desenlenmiş gece mavisi bir un-ku'yu göstermekteydi. Yabancıların alaylı sözlerine karşın, iki kadın titreyerek onu giymesine yardım ederken bir başkası krallık bağının koyulduğu katlanmış manta'yi ona uzatmaktaydı.

Bu sahnenin çekimine kapılan, karşı çıkan ve mırıldanan erkek ve kadınlardan, hizmetkâr ve Efendilerden oluşan bir kalabalık toplanmıştı. Sabahın eğik güneşinde gözler Tek Efendiye yönelen alçaltıcı davranış karşısında dehşetle parlıyordu.

"Gonzalo..."

Juan etrafındaki bağrış ve kahkahaların nereden geldiğine bakmak için sustu. Gonzalo inka tarafından beğenilmeyen gömleklerin birini bir hizmetçinin elinden kapmıştı.

282

Cariyelerin birine yaklaştı ve ona unku'yu takdim ederek kahkahaların ortasında giymeye davet etti. Cariye Yabancıların şiddetinden çok yapılan saygısızlıktan korkmuş, kendini zayıf bir şekilde savunuyordu.

"Demek bundan hoşlanıyor" dedi Gonzalo, "Onu biraz yüreklendirmek yeterli..."

"Gonzalo..." diye yineledi tedirginliği artmakta olan Juan.

Diğer kadınlar odanın en uzak köşesinde toplanırken yüzü hâlâ gayet soğukkanlı olan Manco'nun tüyü bile kıpırdamamıştı. Olanlara neredeyse bakmıyor gibiydi. Hatta genç yerli kız Gonza-lo'dan kurtulmak için kendini dizlerinin üstüne bıraktığında bile.

İşte tam o sırada herkesin tanıdığı bir ses havada çınladı.

"Beyler, Tek Efendi hiçbir zaman içeride ziyaretçi kabul etmiyor. Rica ediyorum, avluya çıkın, istediğiniz gibi sizinle görüşecek."

İspanyol topluluğu irkildi ve homurdanarak dağıldı. Anama-ya, gözbebeklerinin maviliği öfkeyle koyulaşmış gözlerini durduğu eşikten bir bir hepsine dikti. Gonzalo önce irkildi. Kardeşi Juan'ın bir reverans yaptığını görünce güldü.

"Gerçeği söylemek gerekirse, güzel bayan" dedi, "Henüz bilmiyorsunuz ama tam zamanında geldiniz: Size ihtiyacımız var."

Anamaya bakışlarını iki kardeşe çevirdi. İçindeki horgörüye, öfke ve korkuya hakim oldu.

Duruşu dik ve gururluydu. Gonzalo bile karşısında bakışlarını kaçırdı.

"Bize yalan söyledin" diye haykırdı Gonzalo. "Bize altın vaat etmiştin. Hani nerede?"

Yürüyor, güneşte kollarını sallıyordu. Manco f/ana'sının üzerinde ağzını açmadan oturuyordu. Avlunun diğer tarafında, teh-ditkâr bir hat oluşturan Yabancıların epey uzağında, krallık cancha'sına üşüşen Güçlü Efendiler toplanıyordu.

"Tam üç ay oldu, Sapa İnka" diye sözüne devam etti Gonzalo işaret parmağını Manco'ya doğrultarak, "Altın vaadinden bu

283

yana üç ay geçti. Senin de kralın olan kralımıza duyduğün dostluğu ve saygıyı göstermek ve bir ayaklanma başlayacağı söylentilerinin asılsız olduğunu bize kanıtlamak için buna söz vermiştin. Günler geçti. Elimizde ne var! Yalnızca birkaç tabak ve hizmetçilerinden aşırıldığı birkaç ıvır zıvır!"

Bir kuş sürüsü cıvıdayarak cancha'nın üzerinden uçtu. Gölgele İspanyollarla yerli Efendileri oklar gibi hızla yalayıp geçti. Juan Pizarro ısrarla Anamaya'nın bakışını aradı. Ama Anamaya ona diğerlerinden fazla ilgi göstermedi. Manco sonunda gülümseyerek sarayın avlusunu, binaların duvarlarını, odanın eşliğini gösterdi.

"Burada hiç altın görüyor musun, dostum?" diye sordu alışılmadık yumuşaklıkta bir sesle.

"Puma'nın şehrine geldiğinizden beri kış iki defa geldi. Hatırla! Geldiğin gün, bu duvarların her yerinde, cancha'nın her odasında, bahçelerinde, sarayındaki Soylularda altın vardı! Eşlerimin ve cariyelerimin saçlarında altın vardı! Biraz önce aralarından biriyle oynadın. Sana bunu soruyorum: Üzerinde altın var mıydı? Arkanı dön, dostum Vali'nin kardeşi, evimin soylu Efendilerine bak. Kulaklarına bak. Kulaklarında altın tıkaçlar görüyor musun hiç? Hayır, sadece tahta var. Göğüslerine, kollarına bak. Çıplak, köylülerin kolları kadar çıplak, çünkü size daha önce her şeylerini verdiler! Hepsi sizin elinizdeyken daha fazla altını nereden bulabilirim? Siz bu ülkenin sahipleriye onu nereye saklayabilirim?"

Gonzalo kötü bir gülümsemeyle onu süzdü.

"Bana yalan söylüyorsun" dedi ona doğrultulmuş işaret parmağıyla tane tane. "Bu ülkede daha altın olduğunu biliyorum. Bir sürü altın."

"Hiç altın gördün mü, yabancı arkadaş? Bana nerede olduğunu söyle onu senin için getirmeleri için adamlarımı yollayayım!"

Gonzalo dişlerinin arasından ısıklık çalarak sessizce Manco'ya yaklaştı. Yüzüne tükürmeye hazır görünüyordu, ama gözlerini kaldırıp Anamaya'nın yüzüne dikkatle baktı:

"Hangi altından bahsettiğimizi biliyorsun... kardeşim Vali don Francisco'nun istediği büyük altın heykel nerede? Sabrı tükendi, onunkinden çok da benimki. Aylardır bize masallar anlatıyorsun. Üç gün içinde onu evimde görmek istiyorum!"

284

Bir sessizlikten sonra Juan da yaklaştı.

"Bu imkansız" diye cevap verdi Anamaya açık seçik.

"Öyle mi? Peki nedenmiş hanımefendi?" diye sordu Gon-zalo en nazik ses tonuyla.

"Çünkü bu heykel artık bu Dünya'da değil. Güneşin battığı ülkede Güçlü Atalarla yaşıyor." Gonzalo ona bir süre sessizce baktı. Şaşkın, kaşı kalkık, bu kelimelerin anlamlarını çözmeye çalışır gibiydi. Vuracakmış gibi elini kaldırdı. Bir titreme yerli sıralarında dolaştı. Ama eli hesaplanmış bir yumuşaklıkla Manco'nun omzuna indi.

"Dostum İnka" diye sözüne başladı.. "Güneşin Oğlu, değil mi? Canlılar ve ölülerin hakimi, değil mi?"

"Tek Efendiye dokunmaya hakkınız yok" dedi Anamaya sertçe.

"Hadi canım, arkadaşım inka hayırlı bir adama ait olan bir anlık bir yakınlığa dayanabilir herhalde... Bizim aramızda bu gülümsemelerle, kucaklaşmalarla doğal bir şekilde ifade edilen sıcak bir duygudur bu... özellikle de armağanlarla..."

Gonzalo gülümsemesine ara vermeden Manco'yu yakaladığı kadar hızlı bıraktı. İnka ağırbaşlı bir tavır takınmaya çalışırken Gonzalo askerlerinden birine doğru döndü. Bir çene hareketiyle yaklaşmasını emretti. Adam omzunda büyük deri bir eyer kesesi taşıyordu. Onu açıp içinden kalın çelik kilidi olan demir bir zincir çıkardı. Gonzalo ucunu yakalayıp onu Manco'nun ayaklarına koydu.

"Ben gördüğün gibi senden farklıyım. Sana çok pahalı bir armağan getirdim."

Manco ile Anamaya zincire baktı.

"Inka arkadaş, bu zincir kardeşim Vali don Francisco Pizar-ro'nun kardeşin merhum inka Atahuallpa'yı halkının sevgisinden korumak için ayağına taktığıyla aynı. Bu parçanın hazinelerinin bir parçasını oluşturacağını ve aralarında çok değerli olacağını düşündüm, iyi düşünmüş müyüm?"

Avluda sessizlik doruğundaydı.

"Bunun karşılığında bana sözünü ettiğim önemsiz hediyeği vermeni istiyorum."

285

Bu Güçlü Ef| nına yat^ etrafınd. üzgün bj

"Bir mizdaha1

if<

tehdit ne Manco'yu ne de Anamaya . ifendilerve cancha'nın muhafızları İspO" üretti. g

jilaşmışlardı. Koruyucu bir sıra halind^anyolların ç0L.arac1a

, İla toplandılar. Juan elini kardeşinin tx.aŞlr ağılr Şef(yah-

""etlU tavırla yerlilere gülümsedi.

Ile9inine ^r<

"Sa,k

M dakika, kardeşim... Hatırlarsan Saps

savardı!"

akasını çıkarıp Manco'nun önünde söz^ .

kQydıı

ve

9 İnle

;a'Ya bir

onerj,

U Iİpa Inka" dedi Juan uzlaştıracı bir ifac^ . y9'ya

'den daha güzel ve daha görkemli ol^A6, "Herkesin di-güzel he<A~/jfykeli göremediğimiz için hayal kırıklığı u9ünü söylediği o

bu bir h^M/aksızlık. Çünkü bizi üzen, bu heykele* ^mf ^eniyor ama değil. Bj|WLize gösterdiğin güvensizlik... Aramız^|"JJ olmaYİa ilgili belki de tmJt bizimle savaşmak istediğini gösterdi^ • tJa2l.ian bunun

1 eğildi.

Ve bu n^fS fidenle sana bir teklifimiz var, eğer kab»U| ?e düşünüyor! arkadaş. \ d [ebediyen arkadaş olduğumuzu tür>, Jf^Ser] teklif önüne sJ\ill/erecek. ."

^ dünyanın Sözler,

Juat\V\jı f) sözlerinin hedeflerine ulaşması içirj ^n dar &vie'/|sakin, o kadar uzlaştıracıydı ki gerginli t hi,

w

o kadar *v rahatladı! kaya bir^M

taktım, «i

*|•|' 1

Juan ' ateşli bal\ y oynataraj,

BeMt J

adetlerinm9!

heykelin tJ'M hem de ymlj benimle xui>i' ta özgürü İjVi'/

Ana^ity

ti

uzlaştıracıydı ki gerginli kdind^MancoMe . Başını sallayıp Juan m onunde sall^makta 0|duğu iz şaşkınlıkla bakıyordu.

ıgün, Sapa inka, şapkanın üzerine bir beyaz ipek kurdela Geldiğim ülkede bunun anlamı bir e>ş almak istediğim-

Anamaya'ya döndü. Onu dikkatle inceledikten sonra (kışının üzerinde bir kaşını kaldırdı v^ gövdesini hafifçe |k yüksek sesle bildirdi:

,n sizi seçtim, güzel bayan. Bana eşinizin olmadığı, ama <iz gereği büyük altın heykelin kocanı^ gibi olduğu ve bu | başka herhangi bir evliliği yasakladığı söylendi. Ama artık bu dünyada olmadığını söylüyorsunuz. Bu hem iyi ' kötü bir haber! Demek ki bana kiliseye kadar eşlik edip

sizi sonsuza kadar koruyacak bir kutsamayı paylaşma -oinüz!" |/naya'nın hayretten rengi attı.

Juan, Anamaya'nın m

İf.r~<- I_____^_I.».- -I:~: ^--^____i- • : ./oHaÇtl. r-'1

düsel otal?|H<|jrak karnına yapıştırdığı elini tutmak için yaklaştı-

286

Vn'i

, .«kırmızı, boyun damarları şişmiş bı> hal-rn yüzü öfkeden ki?

ggbi

ManC°-I kalkmıştı bile.

Aeaytâ n^bama ait' diye bağırçj ı. "Ona kimSe el

Qrmeyece • sina anlat!" diye havb*dı Gonzalo.

»Buzırvalıklarbaşk^ a *>.

DU . ükuyan bir bakış attıktan sonra boşuk wr

Manco'ya meydan o^ İj#ağ

sesle eke • ne kadar bakireyse 0 da o kadar jstg.

"Panamalı bir fahişe jn ara|adlığını biliyor..," #*a

,/ hprkes oyuklarını kim>'

a r^o-o-o.r. önünde durmuştu bi[^. Juan'ı öyl6 bir (vianco ^parçaya nın run ^

tak|d| düşmemek iciP İ1,0'

şiddetle gen itt, ki İspanV^ M '?' >e

bir dizini yere dayamak zer

. ' avlunun karışmasına \xetti. Gonzalo f.r-

İzleyen birkaç saniye> ||rken ,,- savaşı|a;r Tek Efendile i- <?zj

layıp Manco nun koluna 9' ^^ "en . ,Pei

nin yardımına koştular.

..... , ... Kısa güreş Anamaya'r^ın dikkatini kpn-Muhbirler araya gırd,. jz fl| k(

atargk j|k ^, d

d.üzerve çekti. Kadınlar İJ ,*u ça|ısıy0rdu^ Kaç'

sırken Juan Manco yu yak;'

Birdenbire nereden g*9'^ ^mW*^ bir 9ölf. ^ay^ fe

ç*b. Juan hemen Manco" yU b'raktl' G°nzal°nu n İSe eİ1 Inkanıfl 'Si

kolunda sıkılı kaldı.

"Siz, hepiniz, akimiz, r*™™ kaÇ|rdınız?"

Anamaya Gabriel'in r>ırahİp arkadaŞI Bart*r^e'yi tanıdı. Yfr

â Çarşaf kadar beyazdı B »8,tİ?lk Parmakİ1 elini G° «nzalo'nun yQ2Ü. tlıf^J

"e doğrultarak bir kere dar/13 haykirdi: ¥

"Gelirdiniz mi siz don n Gonzaio? Bu Yerli Efendiye kaba ve . w,

^davranma hTta kt «verdiSİZe?" »^1

"^ benim hakkım. Si^İİZİ "Sindirmez."

"frakın onu!" ., Bartolome'nin el n^Öz|erinde kurtlara atfe**dilen bir parıltı ,Klri
ardl Ama daha da etkiley^0' olan sükunetinde" sidiği güçtü. M |™
,,, ,Gon2alo'nun dudakları^nda titrek bir gülQmse- *me be,irdi- Par' *mİ<
ye 7kia[lnın k/skac, aSd. ." uan Onu kÖİUndan tütu ÜP 9eri çekİl^' mö
°rlad'- O ise bir hareket JStle kendini kurtardı' *"

287 \

Bu tehdit ne Manco'yu ne de Anamaya'yı titretti. Bu arada Güçlü Efendiler ve cancha'nın muhafızları ispanyolların çok yakınına yaklaşmışlardı. Koruyucu bir sıra halinde ağır ağır şeflerinin etrafında toplandılar. Juan elini kardeşinin bileğinine koydu ve üzgün bir tavırla yerlilere gülümsedi.

"Bir dakika, kardeşim... Hatırlarsan Sapa İnka'ya bir önerimiz daha vardı!"

Şapkasını çıkarıp Manco'nun önünde sözde saygıyla eğildi.

"Sapa İnka" dedi Juan uzlaştırmacı bir ifadeyle, "Herkesin diğerlerinden daha güzel ve daha görkemli olduğunu söylediği o güzel heykeli göremediğimiz için hayal kırıklığına uğradığımız doğru. Dizim aıtmı 3r<3u3Şii<tan uSuS ıSZıS sevdiğimiz soyleniyor ama bu bir haksızlık. Çünkü bizi üzen, bu heykele sahip olmayla ilgili değil. Bize gösterdiğin güvensizlik... Aramızdan bazıları bunun belki de bizimle savaşmak istediğini gösterdiğini bile düşünüyor! Ve bu nedenle şans bir teklifimiz var, eğer kabul edersen bu teklif arkadaş, ebediyen arkadaş olduğumuzu tüm dünyanın gözleri önüne serecek..."

Juan sözlerinin hedeflerine ulaşması için bir an sustu. Sesi o kadar sakin, o kadar uzlaştırmacıydı ki gerginlik dindi. Manco bile rahatladı. Başını sallayıp Juan'ın önünde sallamakta olduğu şapkaya biraz şaşkınlıkla bakıyordu.

"Bugün, Sapa inka, şapkanın üzerine bir beyaz ipek kurdela taktım. Geldiğim ülkede bunun anlamı bir eş almak istediğim-dir..."

Juan Anamaya'ya döndü. Onu dikkatle inceledikten sonra ateşli bakışının üzerinde bir kaşını kaldırdı ve gövdesini hafifçe oynatarak yüksek sesle bildirdi:

"Ben sizi seçtim, güzel bayan. Bana eşinizin olmadığı, ama adetleriniz gereği büyük altın heykelin kocanız gibi olduğu ve bu adetlerin başka herhangi bir evliliği yasakladığı söylendi. Ama heykelin artık bu dünyada olmadığını söylüyorsunuz. Bu hem iyi hem de kötü bir haber! Demek ki bana kiliseye kadar eşlik edip benimle sizi sonsuza kadar koruyacak bir kutsamayı paylaşmakta özgürsünüz!"

Anamaya'nın hayretten rengi attı. Juan, Anamaya'nın içgüdüsel olarak karnına yapıştırdığı elini tutmak için yaklaştı. Ama

286

Manco yüzü öfkeden kıpkırmızı, boyun damarları şişmiş bir halde ayağa kalkmıştı bile.

"Coya Camaquen Babama ait" diye bağırdı. "Ona kimse el sürmeyecek."

"Bu zırvalıkları başkasına anlat!" diye havladı Gonzalo.

Manco'ya meydan okuyan bir bakış attıktan sonra boşuk bir sesle ekledi:

"Panamalı bir fahişe ne kadar bakireyse o da o kadar işte. Ve herkes oyuluklarını kimin araladığını biliyor..."

Manco Anamaya'nın önünde durmuştu bile. Juan'ı öyle bir şiddetle gen itti ki İspanyol'un ayağı takıldı ve düşmemek için bir dizini yere dayamak zorunda kaldı.

İzleyen birkaç saniye avlunun karışmasına yetti. Gonzalo fırlayıp Manco'nun koluna sarılırken yerli savaşçılar Tek Efendilerinin yardımına koştular.

Muhbirler araya girdi. Kısa güreş Anamaya'nın dikkatini kendi üzerine çekti. Kadınlar tiz çığlıklar atarak ilk avluya doğru kaçışırken Juan Manco'yu yakalamaya çalışıyordu.

Birdenbire nereden geldiği bilinmeyen kara bir gölge ortaya çıktı. Juan hemen Manco'yu bıraktı. Gonzalo'nun ise eli İnkanın kolunda sıkılı kaldı.

"Siz, hepiniz, aklınızı mı kaçırdınız?"

Anamaya, Gabriel'in rahip arkadaşı Bartolome'yi tanıdı. Yüzü çarşaf kadar beyazdı. Bitişik parmaklı elini Gonzalo'nun yüzüne doğrultarak bir kere daha haykırdı:

"Delirdiniz mi siz don Gonzalo? Bu yerli Efendiye kaba ve sert davranma hakkını kim verdi size?"

"Bu benim hakkım. Sizi ilgilendirmez."

"Bırakın onu!"

Bartolome'nin ela gözlerinde kurtlara atfedilen bir parıltı vardı. Ama daha da etkileyici olan sükûnetinden aldığı güçtü.

Gonzalo'nun dudaklarında titrek bir gülümseme belirdi- Parmaklarının kısılcı açıldı. Juan onu kolundan tutup geri çekilmeye zorladı. O ise bir hareketle kendini kurtardı.

287

"Bu vahşi bizimle dalga geçti," diye tükürdü Gonzalo hor-görüyle. "Bu kadını," dedi Anamaya'yı bir çanakmış gibi çene-siyle göstererek, "kardeşimle evlendirmek için almaya geldik. Bu vahşi onun dokunulmaz olduğunu iddia ediyor. Dokunulmaz!"

Bartolome onu yeni fark ediyormuş gibi Anamaya'ya baktı. Gelip Anamaya ile Manco'nun arasında durdu:

"Sapa İnka Manco, bu ülkenin yerlilerinin Efendisi" dedi herkesin duyabileceği bir sesle, "imparator V.Charles onu kardeşiniz Vali'nin himayesi altına aldı! Bunu unuttunuz mu?"

"Vaazınızı kendinize saklayın peder Bartolome, bugün Pazar değil!" diye kıkırdadı Gonzalo.

"Kardeşim Vali'dir ve evet bunu hatırlıyorum. Ve kardeşim buradan çok uzakta başkentler ve krallıklar kurmakla meşgul. Bu arada bu şehrin sorumluluğunu bize verdi..."

"Bu olayın ve bu adama davranış biçiminizin hesabını ona vereceksiniz."

"Burada kimin adam olduğuna kimin olmadığına" diye köpürdü Gonzalo, "biz karar veririz..."

Kardeşim Francisco'nun bize bu konuda bir ders vermeye en uygun kişi olduğunu

sanmıyorum..."

"İspanya sizi izliyor!"

"İspanya mı? Orası da neresi?" diye alay etti Gonzalo. "Artık yeter, havari! Ayrıca bize vaaz verme hakkını nereden alıyorsunuz?"

"Gonzalo!" diye fısıldadı Juan. "Lütfen..."

"Sizin üzerinizde hiçbir gücüm yok, don Gonzalo," diye cevap verdi Bartolome sakince.

"İşte tam söylediğiniz gibi" diye homurdandı Gonzalo. "O yüzden şimdi gidip elinizden geliyorsa ruhları kurtarın ve vecizelerinizi de kendinize saklayın..."

Gonzalo rahibe küçümseme dolu bir bakış atarak dövüş sırasında yere yuvarlanan şapkasını eline aldı. Juan üzgündü. Bartolome hafifçe gülümseyerek onlara baktı:

"Evet, sizin üzerinizde hiçbir gücüm yok, beyler, ama Tanrımızın üzerinizde bir gücü var ve en yüce karar ona ait. O alçakgönüllülerin bağışlayıcı, dikbaşlıların ise intikam Tanrısı."

288

"Kardeşim..." diye sözüne başladı Juan açması bir sesle.

"Sus!" diye sözünü kesti Gonzalo.

Gonzalo'nun Bartolome'ye avludan ayrılırken attığı son bakış bir meydan okumaydı.

Tüm bu olanlar sırasında, Anamaya durmadan titremiştii.

Cancha'nın duvarına usulca yaslanmış olan Bartolome bakışlarıyla avluda gidip gelen Anamaya'yı izliyordu. Yanına gitmeden önce düzen ve huzurun geri gelmesini bekledi.

Biraz bozuk konuşsa da gurur duyduğu quechua diliyle:

"Bir adamı bir başkası yerine bağışlamanın zor olduğunu biliyorum, Coya Camaquen. Ama yine de biraz önce size ve Tek Efendi Manco'ya yapılan hakaretler için özür diliyorum. Bu şiddet eylemlerini ortadan kaldırma yetkim olsaydı, böyle şeyler hiçbir zaman meydana gelmezdi. Bu davranışlardan nefret ediyorum ve onlardan utanıyorum."

Anamaya bir an ona baktı:

"Bunu biliyorum. Ve size yaptığınız her şey için teşekkür ediyorum."

"Hayır. Teşekkür etmeyin, hayır... Tek istediğim, hepimizin Vali'nin kardeşleri gibi olmadığını Tek Efendi Manco'ya anlatmanız."

Anamaya hemen cevap vermedi. Bakışı bir süre Bartolome'ye odaklandı. Sonra başını yavaşça salladı:

"Sizin gibi olanların Tek Efendi Manco'nun yüreğine su serpebilecek kadar kalabalık olduğunu sanmıyorum."

Bartolome dudaklarında ince ve hüzünlü bir gülümsemeyle başını salladı. Tuhaf eliyle cübbesinden bir tomar çıkardı. Dilini şaklatarak, düzgün bir yazının bitişik satırlarını daha da koyult-tuğu kahverengi yaprakları açtı.

"Sanırım en az iki kişiyiz!" diye mırıldandı. "Don Gabriel bana bir görev verdi ve bu görevi seve seve üstleneceğim. Bu dün

289

elime geçen bir mektup. Buraya asıl geliş nedenim sizi Pizar-ro'ların pençelerinden kurtarmak değil, buydu! Ama Sanırım Tanrı... ve "atalarınız" araya girdi."

Küçük bir kahkaha attı.

Gerçekten de içindeki bir şey Anamaya'nın varlığıyla yumuşamıştı. Sanki güzelliği onu rahatlatıp yüreğine su serpiyordu. Gündelik işlerine dönüp Tek Efendinin yemeği için çorba ve av etini hazırlayan hizmetkârların bulunduğu bir yapının gölgesini işaret etti.

"isterseniz, bu mektubu size okumam için rahat bir yere yerleşelim, Coya Camaquen."

Birkaç saniye sonra, gözleri, içine kutsal biranın sarhoşluğu gibi yayılan bir mutlulukla parlayan Anamaya'ya Bartolome'de Gabriel'in sesini ve soluğunu duyar gibi geldi. Gözleri kapalı, tüm dikkatiyle dinlerken sözcükler okşayışa yaklaşan bir varlık kazanıyordu.

"Krallar Kenti, 18 Haziran 1533"

"Peder Bartolome, dostum Bartolome,

"Umarım fazlasıyla nemli kâğıda -ama burada bulabildiğim yalnızca bu- yazdığım kelimeler çok yakında size ulaşır.

"Bu mektup belki şaşırtacak sizi. Karamsar ruh halimden kurtulmak için size yazmayı çok düşündüm. Ama araya bu zevkin gerçekleşmesine engel olan pek çok kötü olay girdi. Özlemim öyle büyük ki zaman yıldırım hızıyla değil, dayanılmaz bir ağırlıkla geçti. Her neyse, son görüştüğümüzden bu yana tam on sekiz ay oldu. Hatırladığım kadarıyla, ayrılırken bana hâlâ zorunlu olduğum sürgüne mal olan zor anlarımda gösterdiğiniz dostluk ve yardımınız için size yeterince teşekkür etmemiş olduğumu hissediyorum. Eskiden size karşı duyduğum güvensizlik bugün baktığımda çok yabancı ve gerçeği söylemek gerekirse çocukça geliyor. Bugün size seslenmek gözüme son derece doğal görünüyor.

"Vali'nin yanında yaptığım yolculuklar sırasında, sizi sıkça düşünmek ve rahatlatıcı sohbetlerimizin içtenliği kadar insan doğasına ilişkin derin bilginizi de özleme fırsatı bulabildim. Bunlardan

290

ilkini, don Francisco'nun kardeşlerini memnun etmek için beni zorladığı gerçek yalnızlıkta çok fazla özledim; ikincisine gelince, çoğu durumda yoksunluğunu fazlasıyla hissettim!

"Vereceğim haberleri ortalarda dolaşan söylentilerden duymuş olmalısınız. Siz de benim kadar iyi bilirsiniz ki söylentilerin kötü yanı gerçek dışı olmaları değil, çoğu zaman gerçek olmalarıdır. Vali'nin kardeşlerinin, değeri ve yaptıkları ölçüsünde önem kazanmasına ve zengin olmasına asla izin vermeyeceklerini anladıktan sonra, arkadaşım Soto da Panama'ya gitmek için yola çıktı. Bu benim için yeni bir kayıp oldu. Birbirimizden hoşlanmamıza rağmen hayat bizi ayırdı. Onunla yaşadığım birçok anıyı asla unutmayacağım.

"Piskoposunuz rahip Vincente Valverde de bilge patrik rolünü üstlenmeye çalışan don Fransisco'yu destekleyerek İspanya'ya doğru yola çıktı. Sanırım don Francisco bunu yapabilecek nitelikte. Onu ve onunla birlikte bizi de buraya kadar getiren çılgınlığın altında hâlâ iyi bir şeyler yatıyor. Yaşlandığını, hiçbir zaman gücünün azalmadığını ama birden ortaya çıkan barış isteğini, rahmetli inka Atahualpa'nın kardeşlerinden biri olan eşini gebe bıraktığını (ona göre bu, sözünü yerine getirip Atahualpa'nın ailesini koruma biçimi!), gerçek bir iyilikle dolu olduğunu gördükçe, içinde iki adam yaşadığını düşünür oldum. Her şeyin beklenebileceği ilkinden nefret ediyorum. Amacına ulaşabilmek için şiddete, yalana, dalkavukluğa başvurabilen, yanı sıra sınırsız bir cesaret sergileyen ilkinden. Bu adam neredeyse gerçek bir vahşi hayvan. Başka kimsenin olmadığı kadar güçlü. Bir de diğeri var, saygılı, akıllı ve usta bir siyasetçi. Sanırım tek bir şeyi ama olağanüstü bir şeyi arzulayan bir adam: Bir ülke kurmak! Aslında altın onu beni ilgilendirdiğinden daha fazla ilgilendirmiyor. Altını Cuzco'lu inka Efendileriyle paylaşabileceğine bile inanıyorum. Umarım öyledir...

"Beni 'oğlum' diye çağırmanın bu iki adamdan hangisi olduğunu asla bilemiyorum!

Gülümseyemeyin, peder Bartolom6! Bu kelimelere katmak istediği cazibe beni aldatamıyor. Ama aynı zamanda içtenliği de hissediyorum. Kardeşi Hernando'ya, iğrenç Gonzalo'ya ve bayağı Juan'a karşı beni seçti. Başka biri olsa ne yapar eder benden kurtulurdu - buna siz de tanık oldunuz- ama o beni seçti. Ve bana karşı işlediği bütün haksızlıklara rağmen onda

291

bir babanın gösterebileceği gerçek bir sevgi hissediyorum. Geçmişimi biliyorsunuz, dostum Bartolome. Bu, Sevil kodeslerinde karşılaşmamızı sağlamıştı. Bunun benim için taşıdığı anlamı biliyorsunuz... Ve neden, -sanırım biraz- onun gölgesinde olduğumu da.

"Neyse, kim olduğunu bildiğiniz kişiden uzak geçirdiğim bu kayıp zamanı fazla düşünmemek için, her günümü önemli ya da önemsiz işlerle geçiriyorum!

"Belki de bildiğiniz gibi bu işlerin en önemlilerinden biri Peru'nun başkentinin yerini saptamaktı. Şunu itiraf etmeliyim ki, bu benim için Cuzco'dan uzak geçirdiğim o uzun ayların en güzellerinden biri oldu.

"Geçen sonbahardan bu yana, don Francisco'nun bu büyük tasarıya layık bir yer aramadığı tek bir gün bile geçmemiştir. Herkesçe kabul edilen düşüncesi Panama ve İspanya'yla olan bağlantıları kolaylaştırmak için en uygun yerin Güney denizi kıyılarında olması gerektiği idi. Yüzlerce fersah çölü arşınladıktan sonra, Ocak ayının bir öğleden sonrası gerçek bir Cennet vadisine ulaştık. Bir toprak düşünün, o kadar zengin, o kadar verimli ki sık meyve ağaçları altında güneşe karşı gözlerinizi kırptırmadan at sırtında üç saat boyunca yol alabiliyorsunuz! Bir Toledo kakması inceliğindeki mısır, patates tarlalarını, saz ve topraktan yapılmış evleri, go-yavların, avokadoların, domateslerin çiçekler gibi boy attığı, olağanüstü bakılıp hiç kurumayan kanallarla zekice gerçekleştirilmiş bir sulama sistemiyle sulanan bahçeleri gözünüzde canlandırın.

"Bu büyüleyici vadinin ortasında, çok derin olmayan bir nehrin kıyısına ulaştık. Kıyıya yakın bir yerde, lâl ya da sarı çiçek öbekleriyle çevrili geniş bir düzlükte yerlilerin alışılmış yığma taş tapınaklarından başka birşey yoktu.

"Böylesine görkemli bir yerin atlarımızın burun deliklerinin altından uçup gitmesinden korkuyormuşuz gibi hafif bir tırısla girdik oraya! Vali bana sizin de tanıdığınız ve genelde zafer heyecanları ile Kutsal Bakire'ye sakladığı o bakışıyla baktı. 'İşte burası!' dedi şapkasını çıkararak.

"Ve o gün krallar bayramı olduğundan, ekledi 'başkentini adı La Ciudadde los Reyes olacak!'"
" Krallar Kenti (ç.n.).

292

"Bu arzusunu gerçekleşmesi için birkaç gün yeterli oldu. Bu senenin, yani 1535'in 18 Ocağında, buranın yerlilerinin Lima adını verdikleri bu düzlükte ölçüler alındı. Artık birkaç sırk krallık meydanını, yapılacak katedralin, pazarın ve çok daha yakın bir zamanda inşaa edilecek olan Vali'nin ve belediye sarayının yerlerini belirliyor! Panama'dan daha yeni gelmiş bir rahip bu hayalet arsaları kutsadı. Buranın adetlerine yabancı olan zavallı adamın bütün bedeni yaprak gibi titriyordu. Kendisini seyreden yerlilerin onu şişe geçirip kızartacakları anı beklediğinden emindi!

"Ama aslında itiraf etmeliyim ki bu an beni beklediğimden de fazla duygulandırdı. İşte, bir ülkeye geldik ve bugün bir şehir kuruyoruz! Bugün burada sadece otların üzerinde bir avuç sönmemiş kirecin olduğu yerde yarın sokakların, yalkı seslerinin, binaların ve dükkanların, rahiplerin ve -beni affedin!- haydutların olacağını düşünmek. Hayatın ta kendisi! Evet, sizi temin ederim bu bir savaşın sonunda hissedilen heyecandan çok daha büyük bir şey. Nihayet bu yabancı ve olağanüstü ülkeye altından, talandan, gasptan öte nedenlerle gelmiş olduğumuzu umut edebiliriz. Sonunda burada olma sebebimizin, Tanrının ya da en azından onurlu adamların eserini inşaa etmek olduğuna inanabiliriz.

"En azından şu anın duygularıyla olayları böyle görmek istedim.

"Peder Bartolome, dostum, bu satırları ince gülümsemenizle okurken, bu anlatımın doğruluğundan şüphe duyduğunuzu tahmin edebiliyorum.

"Aslında yalnızca karamsar olmamak istedim. Büyük ihtimalle bildiğiniz gibi Vali ve don Diego de Almagro'nun arası çok kötü. Yüz kavga, barışma ve bir o kadar da savaş tehdidinden sonra, iki çoban köpeğinin aynı kaptan beslenemediğini düşünürsek, aç gözlülüklerini birbirinden uzaklaştıracak bir yol bulmak gerekiyordu.

"Haberî önceki gün aldım. Bunu büyük ihtimalle biliyorsunuzdur, don Diego de Almagro'nun Peru'nun güneyini fethetmesi kararlaştırıldı. Bölgenin bu zamana kadar bütün gördüklerimizden daha zengin olduğu söyleniyor, Almagro'nun hastalık derecesindeki gözü doymazlığını giderebilecek kadar. Bana göre bu söylentiye şüpheyile bakmak gerekiyor.

293

"Don Francisco benden don Diego'nun sefer alayına katılmamı ve açıkça söylemek gerekirse, casusluk etmemi istedi!

"Bu görevden nefret ediyorum. İfade ettiği şeyden nefret ediyorum: Bir sene daha seyahat etmek. Belki de daha fazla. Ve ne seyahat! Ben nerede olmam gerektiğini bilirken.

"Dostum, izin verin ismini yazayım: Anamaya! Onu düşünmediğim tek bir şafak, tek bir akşam, tek bir sessizlik anı yok. Gözlerimi kapatıp sanki ısıtılmış bir demirle beynime işlenmiş olan yüzünü görmediğim tek bir gün bile yok. Ona duyduğum, içimde, kaynayan ve ne yapacağımı bilmediğim bu aşk beni titretiyor, dostum. Düşlediğim ama asla gerçekleşmeyen okşayışlar beni titretiyor. Günün birinde sesini, dudaklarını, teninin miskini unutma fikri beni titretiyor!

"Titriyorum ve bu işin bittiğini düşünüyorum. Ayrıldığımızdan bu yana çok uzun zaman geçti. Ve bu yeni yolculuk korkarım bizi sonsuza dek ayıracak.

"Ona kötülük yapılabileceği fikri beni titretiyor, onu koruyamadığım için çılgına dönüyorum. Vali'nin kardeşlerinin neler yapabileceğini çok iyi biliyorum.

"İşte o zaman titremekte haklı olduğumu biliyorum!

"Peder Bartolome, dostum, arzunun ateşini, yoksunluğu, bizi insan yapan o öfkeyi, birbirinden ayırdedemediğim bütün bu duyguları bir rahip olarak size açtığım için beni bağışlayın. Evet, gerçekten de insana özgü bir şey bu, çünkü tüm yüreğinizle seviyorsunuz! Kendinizden o kadar farklı, yabancı, yine de kanınız boşaltılmadan sizden ayrılamayacak bir varlığın olduğunu bilmenin getirdiği sonsuz mutluluğu tadıyorsunuz!

"Ama bu durumda bana yardım edebilecek tek kişi sizsiniz. Anamaya'ya yola çıkacağımı söyler misiniz? Ve bunun ne kadar isteğimin dışında olduğunu? Ona bir dostunuz gibi bakıp Gonza-lo ve Juan'ın çılgınlıklarından haberdar edebilir misiniz? Almagro Cuzco'dan ayrılır ayrılmaz harekete geçeceklerdir. Şehrin hakimleri olacaklar, çılgınlıklarının değil!

"Eğer gerekirse onun Cuzco'dan ayrılmasını sağlayabilir misiniz? Bu kararı size bırakıyorum... 294

"Evet! Gördüğünüz gibi kâğıdım kalmadı. Mektubu bitirmem gerek. Boğulan biri nasıl Tanrının iradesine güveniyorsa ben de size öyle güveniyorum.

"Sebastian bu mektubu gizlice size verecek. Ona güvenebilir, ondan yardım, hatta altın bile isteyebilirsiniz. Jauja'da önemli bir başarı elde etti. Kumarda ustalaşp zar atarak, bir gece ve bir günde Mancio Sierro de Leguizamón'u bir kümes tavuğu gibi soyup soğana çevirdi. Sierra iki sene önce Cuzco Tapınağını soy-muştu. İşte böylece don Sebastian'ın teni hâlâ kara, ama özgür ve zengin! Tanrınız bazen çok alaycı görünüyor.

"Sizin Tanrınız diyorum. Benimki de olması için bugün içtenlikle dua etmek isterim. Elveda, dostum Bartolome. Size yalvarırım, ona iyi bakın. Onu kendi hayatımdan daha fazla seviyorum ve gittiğim cehennemde bile unutmayacağım.

"Sizin Gabriel'iniz, Onun Gabriel'i"

Bartolome gözlerini kaldırdığında Coya Camaquenr'n ilk kez ağladığını gördü. Yüzü yukarı doğru kalkmıştı, canca?aların duvarlarının üzerinden görkemli dağlara bakar gibiydi. Ama yanakları silmeye kalkışmadığı gözyaşlarıyla parlıyordu.

Biraz şaşkın, Bartolome ellerini kaldırarak kaderci bir hareket yaptı. Ve yavaşça:

"Ülkemde Tanrıya yakın bir adam olarak görülüyorum, burada görünmez varlıklara yakın olduğunuz için size hayranlık duyulduğu gibi. Bu bizi ayırmalı, çünkü Tanrı kendinden başka görünmez varlık tanımıyor: Ama buna rağmen sizi ne zaman görsem, bizi yakınlaştıran şeyi hissediyorum" dedi.

Anamaya kaşlarını çatı. Ona eziyet eden düşüncelerden sıyrılmış gibiydi.

"Sizin için bizi anlamının zor olduğunu biliyorum. Onun için bile" dedi mektubu Gabriel'in bedenine dokunuyormuş gibi göstererek. "Bu onun için bile zor. Ama bunu denediğiniz için size teşekkür ederim"

"Bana ihtiyacınız olduğu her zaman yanınızda olacağım" diye cevap verdi Bartolome sadece.

"Gabriel doğru tahmin etti. Burada hayatınız tehlikede. Dikkatli olmalısınız."

295

"Bu kelimelerin anlamını biliyorum, ama bunun benim hayatımda yeri yok. Ben, temkin ya da ihtiyatsızlıkla yapmam gerekeni yapıyorum."

Hâlâ parlayan mavi gözlerini kısa bir gülümseme aydınlatırken bakışlarını gözlerinin derinliği ve yoğunluğundan etkilenmekten kendini alamayan Bartolome'nin gözlerine daldırdı.

"Belki de" dedi usulca, "dikkatli olması gereken sizsiniz."

296

30 cRahuanak^ı) ağustos 1535

Almagro'nun alayına yetişmek için yola çıkmalı iki hafta olmuştu. Uzun bir süre Günew denizinin kıyısında v/o! aldıktan sonra bir yerli onu vadilerden ve derbentlerden geçirdi.

iki gündür yeniden yalnızdı ve belki de yabanlığın odasındaydı. İki gündür boşluktan başka bir şey görmüyor ve heybelerini hâlâ şişirmekte olan erzaktan çok rüzgar ve tozla besleniyordu. Zaman zaman kendini dünyanın çatısındaymiş gibi hissediyordu. Dorusunun kuru ve esnek topraktaki adımları böcekleri bile kaçtırmıyordu. Ova göz alabildiğine uzayıp gidiyordu. Toprak yer yer, ichu öbekleriyle, o bodur ve kalın otlarla kaplıydı. Alacakaranlığın bu vaktinde, bütün dünya gökyüzünün koyulaşan maviliği altında kızıla bürünmüştü.

Gabriel tozdan biraz korunabilmek için yüzünü atkısıyla kapadı. Sürekli aynı şeye bakmaktan görüşü zayıflamıştı. Birden bir çığlık işitti. Ya da havada bir titreşim. Uzun bir süre etrafına bakındıktan sonra, batıda, ilerleyen gölgede, düz ufuğun üzerinde dikili şekiller gördü.

Belki de sonunda bir yere ulaşmıştı! Matarasıyla atkısını ıslatıp yüzünü serinlettikten sonra atının boynunu okşayarak yola devam etti. Manzaların en garibini keşfedene dek yarım saatten az bir süre daha geçmesi gerekti.

iki üç adam boyu devasa ve ıssız yerden fırlamış gibi görünen köşeli heykeller yan yana dizilmişti. Kara taşın içinde kabaca yontulmuş yüzler, eller, kol ve bacaklarıyla oyuncak bebekleri andıran duruşları seçiliyordu. Biraz daha uzakta, yaylanın tozlu zemini dünyanın ortasındaki bir canavar onları yutmaya çalışmış gibi bir cilalı kaya karmaşasında alt üst olmuştu.

Bazıları tek ve büyük bir kütlenin içine işlenmiş giriş ve kollu menteşeleriyle dev kapıları anımsatıyordu. Bu nasıl olabilirdi? Nasıl böyle çalışılabilmiş, yontulabilmiş, cilalanabilmiş, yalnızca gökyüzünün, rüzgarın ve tozun olduğu bu yere otuz kadem yüksekliğinde ve on beş kadem genişliğindeki bu eserler nasıl taşı-nabilmişti? Hangi araç gereçlerle, hangi bilgilerle daha da inanılmaz olan kütlelerin içine yontulmuşlardı?

Ve bu devasa kütlelerin önünde bir adam, dev taş yığınları-yla dans etmek istercesine hareket edip kendi etrafında dönmekteydi. Gabriel'in boyuna geliyordu ama daha iriydi. Sayısız kırıklık alnından boynuna kadar yassı burunlu çekik gözlü geniş yüzünü kaplıyordu. Yalnızca iki kırık diş kökü kalmış ağzının ortasında kıvrak görünümü dili hareket ediyordu. Üzerinde paçavralar vardı, bacakları soğuk rüzgara rağmen çıplaktı. Canlı renklerle işlenmiş tuhaf bir başlık takmıştı. Kare şeklindeki her köşesinde keçi boynuzuna benzeyen bir uç olan çok garip bir başlık.

Gabriel ona yaklaştığında, dorusuna ısrarlı bir bakış attı. Atlarla karşılaşan yerlilerin çoğunun aksine korkmuyordu. Bir süre sustu, ona güneye doğru gitmekte olan bir alay görüp görmediğini soran Gabriel'in selamına karşılık vermedi.

"Benim gibi giyinmiş Yabancılardan ve bunun gibi hayvanlardan oluşan bir alay" diye sözünü bitirdi, dorusunun böğürüne hafifçe vurarak.

Adam gözlerini kıstı ama ağzı kımıldamadı. Gabriel derdini anlatmayı beceremediğini düşündü. Kıydan ayrıldığından beri çoğu zaman olduğu gibi, bu ülkede o kadar çok değişik yerli ve dil vardı ki!

Derken, birden, adam kollarını bir değirmen gibi salladı. Ve anlaşılması güç bir quechua diliyle haykırdı:

"Taypikala! Taypikala! Burası Taypikala! Sen evrenin orta-sındasın, Yabancı. Gördüğün şey, bizim de insan olmamızdan önce olan insanlar! Onlar taştan ama seni görüyorlar. Beni de görüyorlar! O yüzden her gün buraya gelip onları selamlıyorum. Güneşin tepemde olduğu her gün. Evet, evet! Ve sen de, Yabancı, onları selamlamalısın. Benim yaptığımı yap."

Gözleri fıldır fıldır dönen ihtiyar dizlerini büküp kollarını havaya kaldırdı. Cılız sesiyle Gabriel'in hiçbir şey anlayamadığını bir dilde anlaşılmasız cümleler mırıldandı.

298

Biraz eğlenmiş, dorusunun dizginini omzuna geçirmiş olan Gabriel kollarını havaya kaldıran ve tavuk gıdıklamalarına benzeyen ıslak şaklamalar çıkararak gövdesini bir öne bir arkaya sallayan adamı seyretti. Ama Gabriel'in atının yanından kıpırdamadığını görünce durdu ve kötü kötü ona baktı.

"Neden Taş Adamları selamlamıyorsun?" diye kınadı onu çok zor anlaşılır bir quechua dilinde.

"Seni görüyorlar ve sana kızacaklar! Benim gibi selamla yoksa buna pişman olursun!"

Doğrusu adamın çılgınca sözlerinde o kadar büyük bir inanç vardı ki Gabriel ona inanabilirdi. Üstelik burası gördüğü en olağandışı yerlerden biriydi.

İhtiyar, Gabriel'in düşüncelerini okumuş gibi yaklaştı. Atından hiç korkmadan, hatta onu görmezden gelerek, pençe gibi kara, uzun, benekli parmaklarıyla gömleğini yakaladı. Açlığın pis kokusunu burnuna üfleyerek, mırıldandı:

"Çok uzun zaman önce, Yabancı, Başlangıcın ve Sonun yaratıcısı Viracocha dünyanın üzerine insanlar koymak istedi. Ama ilk yarattığı varlıklar ayakta duramıyorlardı. Ya da hayvanlar gibi davranıyorlardı. Hayvanlar gibi öldürüyor, homurdanıyor, birbirlerini yiyorlardı! Hayvanlar gibi çiftleşiyorlardı, çocukları'da öyle yaptı! Hayvanlar ve insanlar arasında hiçbir fark yoktu, Yabancı O yüzden Viracocha onları yok etti. Taşa çevirdi: Karşında gördüğün, onlar. 'Birkaç kusursuz insan, güçlü, akıllı ve güzel insanlar yaratacağım! Onlara yaşamaları için mükemmel bir şehir vereceğim. Mükemmel olmayanları, henüz tam olarak insan olmayanları onlar eğitirler...' diye düşündü. İşte o zaman İnka Efendilerini ve Puma'nın şehri Cuzco'yu yarattı! Orada her şey mükemmel, Yabancı!

Yaşlı adam birden sustu. Gözünü kıparak dilini şaklattı ve sonunda Gabriel gömleğini bıraktı. Alacakaranlığın altına buladığı dev heykellere doğru dönüp homurdanarak kollarını yeniden kaldırdı:

"Yabancı, Viracocha'nın yaptığı şey işte bu! Ondandır, Cuzco'nun egemenliği altındaki tüm toplulukları yarattı! Burada gördüğün şeyi yonttu, dev taşların içine yaşlı, genç, kadın, çocuk şekillerini verdi. Her topluluk için bir tane! Hepsine bir çeşit başlık, bir dokuma rengi ve tek bir düğümü olmayan qu\pu\<x.

299

Onlara burada içeride ve dışarıda yaşamayı öğrenmeleri için dev kapıları olan bir cancha yaptı. Ve onlara Cuzco'nun kutsal dağlarının etrafında bir toprak gösterdi..."

Yaşlı adamın dili cümleden cümleye daha fazla saklıyordu. Gözleri yuvalarından fırlamış, söyler söylemez soğuk rüzgarın kelimelerini boğuklaştırmasından korkarcasına bağırdı:

"Ve onlara: 'İşte bütün toplumlarınız, insanlar! Burası Canc-hilere ait, burası Kollalara, burası Yungalara... Ve itaat edeceğiniz Güçlü Efendilerinizin hepsi Cuzcolular olacak. Güneşin Oğulları, size tarımı, yollar yapmayı, insanların olması gerektiği gibi akli başında olmayı öğretecekler...' dedi. Sonra Viracocha her toplu-

l.ıU l/^in Kir rpKhpr nptirtti Hnlarp omrotti' 'Tac Arlpmlarla hirliL-to

toprağa girin ve ancak size gösterdiğim toplulukların toprağında yeryüzüne çıkın.' Ve bunu yaptılar. Yalnızca pınarlarda, mağaralarda, yarık koca kayaların içinde dışarı çıkarak yerin altında yolculuk ettiler. O zaman, Viracocha'nın rehberi büyük taş bedenlerine üfledi ve

'Canlanın, 7ayp//ca/a'nın insanları! Canlanın! insan etleri alıp bu bomboş dünyaya yerleştirin. Viracocha'nın ve Güneşin Oğlu Efendilerin isteklerine saygı duyarak çoğalın!' dedi."

Çılgın yaşlı adam bu son sözleri bağırıyordu. Soluk soluğa, gözleri kapalı, yüzü güneşin son ışıklarıyla kuşattığı gozyüzüne dönük, sustu. Gabriel ona bakarken, biçimsizliğine ve olağanüstülüğüne, onu Eski Ahit'ten fırlayıp dünyanın öteki ucunda kaybolmuş bir peygambere benzetmekten kendini alamadı.

Rüzgar keskinleşmişti. Gabriel ürperdi. Dorusunun eyerinin üzerindeki hırkasını kaparak sırtına geçirdi, ihtiyar arkasını döndü. Hâlâ atın varlığını görmezden geliyormuş gibi, ellerini çırpıp gülümsedi. Bir rahatsız olan Gabriel de ona gülümsedi.

Adam başını sallayıp yayladaki bir noktayı işaret etti:

"Aradığın kişiler orada, Yabancı" dedi eski haline dönen sesiyle. "Çok kalabalıklar, çok! Cuzcolu Efendiler var ve başka a-damlar, evet, senin gibi Yabancılar."

"teşekkür ederim!" dedi Gabriel son birkaç gündür az kullanılmaktan boğuklaşmış bir sesle.

Bir kahkaha yaşlı adamın kırık diş köklerinin arasından çıktı, gıcırdayarak patladı:

300

"Oradalar, Yabancı! Ve Viracocha'nın işine başlaması gerekecek!"

Dikili taşları avcuna toplayıp ötelere savurmak istercesine kollarıyla daireler çizdi.

"Taypikala, bitti!" diye haykırdı. "Etrafına bir bak, her şeyin kırıldığını göreceksin! Yanlarına ulaşacağın kişiler yine hayvanlara benziyorlar. Hayvanlar gibi öldürüyorlar, homurdanıyorlar ve kendi aralarında dövüşüyorlar! Genç ya da yaşlı ayırmadan kadınları alıp hayvanlar gibi çiftleşiyorlar! Hayvanlar ve insanlar aynı, Yabancı! Artık her şey eskisi gibi: Viracocha dünyaya insanları koymadan önce olduğu gibi. Bu yeni bir pachacuti. Taypikala bitti!"

Artık Gabriel'i ürperten rüzgar değil, arkasındaki yaşlı delinin kahkahasıydı. Son bir veda hareketi yaptıktan sonra, dorusunu tırısı kaldırdı. Bir süre daha, soğuk havada titreyen bağırs ve kahkahaları duydu:

"Taypikala bitti! Viracocha'nın yeniden başlaması gerek!"

Gabriel yaylayı aşmış Almagro'nun kumandasındaki alaya ulaştığında, gün batmıştı. Yaylanın kıvrımlarına yerleştirilen binlerce meşalelenin aydınlatıldığı dev birliği uzaktan görüp işitiyordu.

Bu ona önce iki sene önceki, Cajamarca'dan yola çıkan alayı hatırlattı. O kadar uzun, o kadar kalabalık görünüyordu... Almagro ve konkistadorlarını belki de on bin yerli takip etmekteydi. Gabriel, yaylayı çaprazlamasına aşırıp bu bitmek tükenmek bilmeyen insan topluluğunun genelde İspanyolların bulunduğu başına ulaşmak için dorusunun böğürünü topuklayarak hızlandı. Ama yerliler o kadar kalabalıktı ki onlara çok daha önce ulaştı. Ve birden meşalelerin zayıf ışıklarının altında gördüğü onu şaşırttı.

Adamlar onar onar zincirlenmişti. Neredeyse çıplak, ayak bilekleri ve kolları deri kayışlarla birbirlerine bağlanmış, gece ve rüzgarda ayakta duran yirmi kişi daha fark etti. Genç ya da yaşlı, ayın ışığında yüzleri acıdan mahvolmuş aynı şekilde duran kadınlar vardı. Hiçbir yerde yemek pişirilecek ateş, kalınacak çadır göremedi.

301

Her yerde gözlerini korkuyla ondan kaçırıyor, soru sorduğunda ağızlarını açmıyorlardı.

Yaşlı delinin sözlerini anımsadı: 'Hayvanlar ve insanlar aynı, YabancıV

Yüreği ağzında, Gabriel bu acı ve dehşetin içinden atını bir saat boyunca sürdürdü, ama don Diego'nun mızraklara takılı meşalelerle ısıllı ısıllı olan konaklama yerine ulaştığında, bağırış ve kahkahalardan neyle karşılaşacağını anladı.

Girişi örten perdeyi kaldırdığında, gürültü, lambaların parlaklığı ve sıcak birdenbire üzerine yağdı. Oda düşündüğünden de büyüktü, içeride tek gözlü sıska, et kızartmalarının artıklarıyla dolu uzun bir masanın ucunda bir koltuğa oturmuş kestiriyordu. Yarı çıplak, durmadan hırpaladıkları genç yerli kızlarına bira sarhoşu yirmiye yakın ispanyol bağırıp çağırıyor, gülüyordu. Gözleri fal taşı gibi açık kızlardan bazıları çıplaktı, aralarından başka bazıları da sarhoş olmuş, gözyaşları içinde gülüyorlardı.

Uyuklamasına karşın Gabriel'in içeri girdiğini ilk gören don Diego de Almagro oldu. Gözü kocaman açıktı ve şimdiden alaycılıkla parlıyordu. Bağırması tüm seslerin kesilmesine sebep oldu, bakışlar Gabriel'e çevrildi.

"Don Gabriel!" diye haykırdı Almagro. "Bu ne sürpriz!"

Bir şeytan gibi koltuğundan fırladı. Avuçlarını şiddetle masaya vurdu. Kadınlar korkudan irkildi, adamlar güldü.

"Beyler, size don Gabriel Montelucar y Flores'i takdim edeyim! Arkadaşım don Francisco'nun çok yakın ve çok değerli bir arkadaşı." Don Diego'nun sesindeki hıncı içkiye boğulmuş bakışları keskinleştirmeye yeterdi. Vali'nin adının anılması onları kinle parlattı. Gabriel bu sözlerdeki alayı görmezden geldi.

"Don Francisco beni size girişimizi desteklediğini temin etmem için yolladı. Beni size verdiği desteğin parayla sınırlı olmadığını söylemekle görevlendirdi... Ve gerektiği taktirde, bunu ona söylerseniz, desteğini kabul etmenize minnettar olacak..."

Almagro gülmeye başladı:

"Bu cömert ilgi bizi duygulandırdı. Don Francisco ceplerini güzel bir altınla doldurdu. Şu anda, biz hâlâ sadece toz bulmak

302

için koşup dururken, o yumuşak yatağında uyumakta. Ve ayrıca onun iki gözü varken bende bir tane kaldı! Ve, beyler, onun yedek gözleri de tam karşınızda!"

"Don Diego" diye sözünü kesti Gabriel, "zirvalıklarınızı yolculuğun geri kalanına saklayın. Az önce alayınızı aşırıp buraya kadar gelmek için bir saat boyunca at bindim ve gördüğüm şey cehennemdi. İnsanlara hayvan muamelesi yapıyorsunuz! Tüm ülkeyi bize karşı ayağa mı kaldırmak istiyorsunuz?"

Sessizlik rüzgar kadar soğuklaştı. Almagro'nun sesi kadar soğuk:

"Nimetiniz bana ne v/anacağ!m! mı söylemek don Gabriel?"

Gabriel cevap verecek zaman bulamadı. Bir adam masadan kalkmıştı birkaç adım geri kaçmış olan en genç kadınlardan birini kaptı. Bir şişle gömleğini boydan boya yırttı.

Çıplak göğüsleri ortaya çıktı. Şaşkınlıktan çılgına dönerek kanla lekelenmiş parmaklarına baktı.

"Burada" diye bağırıp genç kızın kaçmak için debelendiği adam, "burada, herkes istediğini yapar. Burada, Valimiz, don Diego."

Gabriel kılıcını çekmişti bile. Ama kınlarından çıkan yirmi kılıcın gıcirtısı ona karşılık verdi. Bir çelik şimşegiyle önünde kılıçtan bir çit oluştu.

Almagro'nun ağzı istem dışı bir titreme nöbetiyle çiçekbo-zuğu yanaklarını sarstı.

"Bu adamların cömertliğini görüyor musunuz, don Gabriel. Benden esirgenen unvanı, görüyor musunuz nasıl da doğallıkla veriyorlar... Dahası var. Benim için yapabileceklerinin sınırını

görmek ister misiniz? Haydi, yürekli olduğunuzu biliyorum, ama biz beş yüz kişiyiz sizse teksiniz. Korkarım sizin için bile bu çok fazla... Don Cristobal de Narvaez'in az önce söylediği gibi. Burada evet ya da hayır diyen benim. Ve istediğim gibi yolculuk ederim. Eğer davranışlarım hoşunuza gitmiyorsa, gidin don Francisco'nun çizmelerini cilalamaya devam edin."

Gabriel kılıcını yavaşça kınına soktu. Yorgunluk kollarını ve bacaklarını ağırlaştırıyordu ve ağzında acı bir tat vardı.

303

Alaylı gülüşlere arkasını dönüp giderken, yaşlı delinin sözleri zihninde üzüntüyle yankılandı. "Taypikala bitti! Viracocha'nın yeniden başlaması gerek!"

304

3i (Bpl

Cuzco, Ağustos 1535

"Sen benimsin, Efendi!"

ocıı uciik uc^in cucocyımı

"Ay, caballero!"

"Titu! Lloque! Şu sopalarla dikkat edin, canınızı yakacaksınız!"

Beş altı yaşındaki iki oğlan bir an hayali kılıçlara dönüşmüş sopalarla silahlanmış kollarına hakim oldular. Annelerine baktılar. O, diğer hizmetkârlarla birlikte yatakların manfa larını silkeleyerek büyük ortak odayı temizlemekle meşguldü. Azarının işe yaradığını görünce arkasını döndü, iki oğlan gülmekten yerlere yattı. Küçük yırtıcılar gibi sığırayarak yeniden oyunlarına döndüler. Yeni ve eşsiz bir oyun: Yabancılar gibi Yabancıların silahlarıyla dövüşmek! Anamaya gölgede durmuş kıpırdamadan onları izliyordu. Dudaklarında bir gülümseme belirmişti ama ciddi, hüznü ve gözlerini aydınlatmayan bir gülümseme.

"Nerelere daldın, Coya Camaquen\" diye fısıldadı çok yakınındaki hafif bir ses.

"Inguill!"

Anamaya biraz şaşkın arkasını döndü ve genç arkadaşının sevecen yüzünü gördü.

"Geldiğini duymadım! Hâlâ bir ceylan gibi hareket ediyorsun," dedi şefkatle.

"Pek değil! Bir süredir arkadaydım. Ama bu yumurcaklar seni çok etkilemiş gibi görüldüğünden önce yanına gelmeye çekindim. Düşündüm ki..."

Inguill tereddüt etti, dudaklarını hafifçe ısırdı ve fısıldadı:

"Onlara bakarken onu düşünüyordun, değil mi?"

Anamaya yeniden çocuklara bakarak başını sallamakla yetindi. Koşuyorlar, avlunun bir ucundan diğerine birbirlerini kovalıyorlar, bağrıışlarına ve gülüşlerine Yabancıların dillerinden çalınmış birkaç kelime katarak soluk soluğa oynuyorlardı.

"Onu özlüyorsun" dedi Inguill, gerçek bir soru sormaksızın. "Aylardır onu görmedin! Neredeyse yüzünü, hatta bedenini unutacaksın. Ben, senin kadar güçlü değilim. Ağlamaktan ölmediğim çok eskilerde kaldı..."

Anamaya genç kızı susturma arzusunu bastırdı. Sözlerindeki zalimliğin farkına varmasa bile, Inguill'in şefkati içtendi. Üstelik haklıydı.

Gerçekten de Anamaya o kadar uzun zamandır Gabriel'e duyduğu aşkı gizliyordu ki!

Üzüntüsünü ve yalnızlığını sadece gecenin karanlığına ve dağın sessizliğine açıyordu.

"Böyle birdenbire oluyor" dedi çok alçak bir sesle. "Bazen onu bütün gün unutmayı başarabiliyorum. Bazen onu düşünmek için bir kere bile uyanmadan bütün bir gece uyuyorum. Bazen de, haklısın, yüzünü, ağzının şeklini, ellerinin yumuşaklığını unutmaktan korkuyorum... Ama neden bilmeden, düşüncesi aklıma geliyor. Hiçbir şeyi unutmadım, hiçbir zaman. Biraz önce bu avludan geçiyordum ve oynayan şu çocukları gördüm. Birden, sanki onu görmüş gibi oldum."

"Ama geri gelip gelmeyeceğini bilmiyorsan neden hep onu düşünüyorsun? Daha da kötüsü: Hiçbir zaman gerçek eşin olmayacağını biliyorsun. Kendine boş yere acı çektiriyorsun, Coya Camaquen."

Gözünü kırparak gözyaşlarının habercisi olan iğnelenmeyi durdurmaya çalışan Anamaya yavaşça güldü. Inguill'in ona sevgiyle uzattığı elini tuttu.

"Haklısın. Ama böyle işte... Ne yapabilirim ki? Onu düşünüyorum, çünkü kalbimde. Onu düşünüyorum, çünkü buradaki ruhumda ve belki beni Öteki Dünya'da bekleyen ruhumda da. Onu düşünüyorum, çünkü bedenim onun okşayışlarını bekliyor ve başkalarını istemiyor..."

306

"Bu korkunç olsa gerek!"

"Hayır, her zaman değil..."

Bir süre sustular. Anneleri çocuklara yeniden seslenmişti. Bu kez, kılıç-sopalarına el koydu ve gözyaşlarına sebep oldu.

"Gabriel burada değil ama yine de çok yakında, öyle yakında ki soluğumla tenimin arasında onun için bir yer var!" diye fısıldadı Anamaya karşısında olanları izleyerek. "Bazı günler bu his o kadar güçlü, o kadar şiddetli ki Cuzco'dan henüz ayrılmış gibi. Öyle günler, sanki yüzüne dokunmam ve bana sıkıca sarılması için arkamı dönmem yetermiş gibi geliyor. Ama haklısın: Gerçeği bildiğim günler de çok fazla. O uzakta, o kadar uzakta ki hâlâ bu Dünya'da yaşadığından şüpheyi düşebilirim."

Anamaya'nın gözlerinden tek bir damla döküldü. Kaçak bir hareketle yaşını sildi. Güleç, neredeyse alaycı, Inguill'i kolundan tutup cancha'run kapısına doğru götürdü.

"Haydi" dedi daha sert bir sesle, "kadınca gevezelikleri keselim! Bana büyük Aucaypata meydanına kadar eşlik et. Bu sabah oraya Manco'nun kabilesinden eski Efendilerin kuru bedenlerini getirdiler. Onları selamlamak istiyorum."

Yanakları heyecandan kızaran Inguill başını sallayarak düşünceli bir bakışla Anamaya'yı takip etti.

Cancha'nın çevre duvarına yaklaştıklarında kısa bir boru sesi yankılandı. Tek bir emir verilmeden, Tek Efendi Manco'nun renklerindeki tüylerle süslenmiş mızraklarıyla altı muhafız ona eşlik etmek için Coya Camaqueri'ye yanına koştular.

Aucaypata'ya dik bir bayır halinde inen sokağa saparlarken Inguill birden alçak sesle:

"Anamaya, söyle bana: Bir Yabancı'yı ırkımızdan gelen bir adamı sevdiğimiz gibi sevebilir miyiz?"

Anamaya şaşkınlıktan neredeyse donakaldı. Cevap vermeden önce, duymadıklarından emin olmak için muhafız takımındaki muhafızlara bir göz attı.

"Gabriel diğerleri gibi bir Yabancı değil. Bunu sana açıklamak zor. Onu buradakilerden de geldiği ülkeden olanlardan da farklı kılan bir güç var onda."

307

Inguill muzip ve şaşkın bir gülümsemeyle başını salladı. Zor işitilir bir fısıltıyla tekrar sordu:

"Demek istediğim, buradaki erkekler gibi mi seviyorlar? Bazı kadınların Yabancıların buna bizim erkeklerimizden daha çok... önem verdiğini söylediklerini duydum! Bunu yapmaktan daha çok hoşlandıklarını ve bizim kadınlar için, yani..."

Inguill cümlesini tamamlamaya cesaret edemedi. Anamaya bu sefer gerçekten de durdu. Bulundukları yerden ayınlerin yapıldığı büyük meydan görünüyordu, mumyalar sol tarafa dizilmişti, her birinin önünde bir rahibin sürekli körüklediği bir mangal vardı.

"Bu soruyu bana neden soruyorsun, Inguill?"

"Manco'ya yardım etmek istiyorum. Ve bana yardım edersen, ona yardım edebileceğimi düşünüyorum, Anamaya. Dün, Yabancıların kaçan altın Kutsal İkizi onlara vermesi için geri gelip Manco'yu hırpaladıklarını biliyorum. Çok bağırdılar, çok tehdit savurdular! Ondan istedikleri şeyi düşünerek bütün gece uyuyamadım..."

Anamaya Inguill'in ne düşündüğünü çok iyi biliyordu. Vali Pizarro'nun iki kardeşi Juan ve Gonzalo'nun tehditleri hâlâ kafasında yankılanıyordu. Gabriel'in uzaklaşmasının asıl nedeni olan o iki şeytan!

Manco bir kere daha altın heykeli onlara bırakmayı cesaretle reddetmişti. Bir kere daha ona, İnka'ya Güneşin Oğluna sanki bir sokak köpeğiymiş gibi hakaret etmişlerdi! Sonra da ona iğrenç bir takas önermişlerdi: Coya'nın, Kralın kendi karısının onun yatağından çıkıp Juan'inkine girmesini!

"Onların bunu yapmasına izin vermeyeceğim!" diye homurdandı Anamaya öfkeden titreyerek. Muhafız takımındaki adamlar ona bakmaya başlamışlardı. Yürüyümeye devam ederek Inguill'i meydana doğru götürdü. En kısık sesiyle ama bir o kadar da öfkeli:

"Manco ona bu kadar horgörüyle davranılmasına daha fazla izin vermemeli!" dedi. "Coya'yı onlara bırakmaz, beni onlara bırakmayı kabul etmediği gibi. Curi Ocllo Kraliçe. Güneş ve Ay Tek Efendi'nin çocuklarının dünyaya gelmesini sağlaması için karnını

308

kutsadılar. O benden daha da kutsal. Bir Yabancı onu kendine alsaydı, bu ne yüz karası olur! Hiçbir Güçlü Efendi artık Manco'ya inanmaz. Hiçbir yetkisi kalmaz."

"Anamaya, artık başka çaresi kalmadı" diye karşı çıktı bir anda yüzü solan Inguill. "Manco bir kere daha reddedemez! Yabancılar onu zincire vurur. Evet, bunu yaparlar... Ey Viracocha gelip bize yardım et!"

Yüzü birden sertleşen Anamaya muhafız takımına hızlı bir hareketle uzaklaşmalarını işaret etti, meydana çıkan son döşeme taşlı basamaklara ulaşmışlardı. Meydan pek kalabalık değildi, mumyaların etrafında birkaç inka Efendisi, rahipler ve genç ço-cuklar vardı sadece. Geride, birkaç İspanyol bezgin bir merakla onları izliyordu. Ayınlerin onları büyülediği günler geçmişte kalmıştı.

"Hayır, Inguill" diye açıkça sözüne devam etti Anamaya genç kızın karşısında durarak. "Korkunun içini kaplamasına izin verme. O her zaman kötü bir akıl hocasıdır. Cuzco'dan ayrılmamız gerekiyor. En iyisi bu. Şehri Yabancılarla paylaşmamız artık imkansız."

"Anamaya! Çılgınlık bu. Yalnızca savaşa yol açar!"

"Göze alınacak bir tehlike," diye yanıtladı Anamaya sakince. "Demin çocukları gördün mü?

Yabancılik oynuyorlardı, yabancı kelimeler kullanıyorlardı. Sopaları İnka savaşçılarının topuzlarını ya da mızrak veya yaylarını değil, Yabancıların silahlarını tasvir ediyordu, işte bugün onların hoşuna giden, eğlendiren şey bu: Yabancılar benzemek! Eğer onlara izin verirse büyükünce ne biçim insanlar olacaklar? İnti ve Mama Üuilla'yı sevmez olacaklar, Viracocha'nın Dört Bucak imparatorluğunu verdiği insanları olmayı bırakacaklar. Öteki Dünya'daki yaşlıları küçümseyen ve ülkemize «Peru» diyen Yabancıların köleleri olacaklar. Bunu biliyorsun, Inguill: Chalkuchimac savaşmak istediğinde barışı sağlamak için elimden geleni yaptım. Manco'nun Tek Efendimiz olabilmesi için bu gerekliydi. Ama bugün, Tek Efendi Manco savaşmayı bilmeli."

"Bunu yapamaz!" diye bağırdı Inguill. "Bilmediğim işlere burnumu soktuğum için bağışla, Coya Camaquen. Ama, accla-

309

huasi'ye kadar her yerde yabancılarla savaşmak için yeterince gücümüz ve askerimizin bile olmadığı söyleniyor."

"Birkaç ay sonra, bu durum değişecek."

"Birkaç ay sonra, Manco'nun ayaklarının ve boynunun etrafında Tek Efendi Atahualpa gibi zincirler olacak!" diye bağırdı Inguill. "Yabancıların Coya'yı almaya gelmelerine üç gün kaldı!"

Anamaya öfkeyle homurdanarak arkasını döndü. Kalbini yatıştırmak ve InguiH'e fazla sert sözler söylememek için, bir süre sunguları sunan uzun saçaklı gömlekli rahipleri izledi. Belirli hareketlerle kor yığınlarına et parçaları ve mısır taneleri atıyorlardı. Derken onları içmeye davet ediyorlarmış gibi chicha küplerini kuru bedenlerin onunde yukarı kaldırdılar.

InguiH'e bakmaksızın, alaycılığını saklayamadan sordu:

"Peki, bütün bunları düşünmüş görüldüğüne göre belki de daha iyi bir çözüm yolun vardır?"

"Evet! Bana kızma, Anamaya. Ben sadece Manco'ya ve sana yardım etmek istiyorum."

"Peki bunu nasıl başarabileceğini düşünüyorsun?"

Genç kız gerginleşti ve bir solukta:

"Yabancılar beni seçebilirler."

"Seni mi? Inguill! Sağmalamayı bırak. Bildiğim kadarıyla sen Co/a değilsin!"

"Hayır, ama onlar bunu bilmiyorlar! Ve herkes Curi Ocllo'ya çok benzediğimi söylüyor..."

Anamaya, şaşırıp bir an Inguill'in yüzüne, iri ve çıkık elmacık kemiklerine, küçük ama güzel ağzına, hafifçe kemerli burnuna baktı... Bu doğruydı, Manco'nun karısına benziyordu.

Anamaya yine de başını iki yana salladı, duyulanmıştı.

"Hayır, Inguill, bu delilik. Sen ne dediğini bilmiyorsun."

"Anamaya, dinle beni! Manco'yu her şeyden çok sevdiğimi biliyorsun. Senin Yabancıyı sevdiğin kadar. Ona her şeyi ve en önemlisi hayatımı borçluyum, hatırla! Ve bugün, beni yatağında istememesine karşın ona olan aşkı göstermek istiyorum..."

"Bir Yabancı'nın karısı olarak mı?"

310

"Henüz kazanamayacağı bir savaşın çıkmasını engelleyerek."

Anamaya, sarsılmış, arkadaşına şaşkınlıkla baktı.

"Ama bunun senin için ne demek olduğunu anlıyor musun?"

"İyi düşündüm" diye güvence verdi Inguill hafif bir gülümsemeyle. "Biraz önce o yüzden

Yabancıların nasıl sevdiklerini sana sordum. Daha yaşlı olanının karısı olacağım, Juan adındaki-nin. Onu iyi inceledim: Galiba kardeşi kadar zalim değil."

Anamaya, kuşkulu dolu başını yeniden salladı. Gözleri yaşa-ran Inguill gülerek ekledi: "Ve ayrıca bir an için kraliçe olacağım! Bana yardım et, Coya Camaquen\ Planımı açıklamam için beni Manco'nun yanına götür."

Anamaya açıklığın önüne indirilmiş olan manfa'nın arkasına saklanmış, avluda hüküm süren kutlama heyecanını izliyordu. Manco'nun yaptığı her şey harikaydı. Yabancılar ilk defa hoşnut görünüyordu.

Krallık cancha'sının avlusunda sadece bir düzine ıspanyol ya da İnka muhafız ve asker bulunurken, pek çok genç ve güzel kız gidip geliyordu. Hepsi canlı renkli ayın gömleklerini giymişti. Kırmızı cantuta tağları başlıklarına tutturulmuştu. Ustaca bir dansla Tek Efendi ve davetlilerin önünde kokulu yemelerle, eriklerle doldurulmuş vikunya kızartmasıyla, ufacık patateslerle kızartılmış kumru ve keklikler, fıstıklı quinua püresiyle tıkabasa dolu büyük tabakları fırıl fırıl döndürüyorlardı...

Juan Pizarro yeni görünen geniş kollu, boynu benini saklayan bir avuç eninde dantelle sıkılmış bir kıyafet giymişti. Bir elinde eldivenlerini, diğerinde burnuna götürüp gözlerini açıp kapayarak kokusunu içine çektiği beyaz bir çiçek tutuyordu. Yanındaki Gonzalo ruhunun karanlığından kimsenin o an inanmayacağı bir nezaketle meyveleri ve bala bulanmış mısır peksimetlerini kabul ediyordu. Üç ayaklı kraliyet koltuğunda oturan Manco'nun karşısında iki kardeş, ince yünlü örtülerle daha rahat hale getirmiş bir sekiye yerleşmişlerdi.

311

"Her şey yolunda, diye bildirdi Anamaya alçak sesle. "Yabancılar hoşnut. Manco memnun olmalarından gurur duyuyor-muş gibi yapıyor. Coya'yı istemeleri yakındır..."

Anamaya'nın tahmin ettiği gibi, boyunlarını bükmüş, gözlerini indirmiş hizmetkârlar chicha küplerini getirirlerken Juan Pizar-ro açıkladı:

"Sapa İnka, yemeğin çok güzel, misafirperverliğin çok hoş, ama gelişimizin nedenini unutmanı istemem."

Manco, cevap vermeden, sağ eliyle bir işaret yaptı. Bunun üzerine hizmetkârlar koşuşturmayı bırakıp avlunun kapısına kadar uzanan iki sıra halinde dizildiler.

Arkasında beyaz gömlekli iki genç kız ile Mançu'nun baş cariyesi yavaş yavaş, büyük bir zarafetle belirdi. Hizmetkâr sıralarının arasından küçük adımlarla yaklaşırken, iki İspanyol geniş yüzüne, kısa boyuna, dolgun dudaklarına baktılar. Güzel olmaktan çok kanlı canlıydı ama aynı zamanda onda belirgin bir şehvet vardı. Doğruca Tek Efendi'nin önüne gitti ve Yabancılar'a bakmaksızın önünde diz çöktü.

Manco daha ona kalkmasını buyurmadan Gonzalo'nun ağzı küçümsemeyle doldu.

"Sapa inka!" diye homurdandı. "Bizi bu kadının senin karın olduğuna inandırmak mı istiyorsun?"

"Bu kadın benim karım!" diye güvence verdi Manco gülümseyerek.

"Hayır. Bizi kandırıyor! Bu kadın Coya'ya hiç benzemiyor!" diye haykırdı Juan öfkeyle. "Bak Gonzalo o benden daha yaşlı!"

"Sapa inka" diye içini çekti Gonzalo ayağa kalkarak "yine bozuşmayalım. Kardeşime kadınlarının en güzeli lazım. En sevdiğin karın, değil mi?"

Anamaya İspanyol'un gülümsediğini gördü ama sesinde zaptedilmiş bir öfke titreşimi seçti. Bunu Manco'da hissetmiş olmalıydı, hafifçe güldü:

"Bravo! Haklısın, Vali'nin kardeşi, doğru bildir. Bu kadın gerçekten de bana ait, uzun zaman önce bir erkeğin bir cariyenin oyluklarının arasında nasıl davranması gerektiğini bana o öğretmişti."

312

İki İspanyol kahkahalarıyla gülerken Manco sözüne devam etti.

"En güzel karımı değerini anlayamayacak bir adama vermek hoşuma gitmez. Zevkinizin benimki kadar ince olduğuna sevindim."

Ellerini çırpı. Karşılarındaki geniş odadan yirmi kadın çıktı. İspanyollar ağızları açık, gözleri fal taşı gibi arkalarını döndüler.

"Arkadaşlar," diye bildirdi Manco, "işte en güzel kadınlarım. Yapabileceğim en iyi şey seçimi size bırakmak!"

Anamaya saklandığı gölgeden, yüzleri ürkek ve uysal kadınlar onlara yaklaşırken Yabancıların şaşkınlığını gördü. Hepsinin üzerinde, aynı açık mavi anaco ve yalnızca etekleri birkaç renkli motifle bezenmiş beyaz bir manto vardı.

"Tamam" diye fısıldadı Anamaya, "cariyeler burada."

Inguill, sinirli ve gergin, omuzuna o kadar yaklaşmıştı ki sürdüğü ağır, yağlı misk kokusu burnuna geliyordu.

"Bak..."

Anamaya, olanları genç kızın da görebilmesi için manta'y\ belli belirsiz biraz daha araladı. Avluya dolan güneşin altında, Vali'nin kardeşleri cariyeleri denetliyordu. Bir çeneyi, bir eli kaldırıyorlar, bir omuzu okşuyorlar ve kadınları teker teker etraflarında döndürüyorlardı. Gonza-lo'nun hareketleri ve kahkahaları gitgide daha ısrarlı oluyordu. Bir göğüse, bir karna dokunuyor, Anamaya'yı tiksintiyle ürperten edepsiz okşamalara gidiyordu eli.

"Inguill, emin misin..."

"Evet, evet!" diye sözünü kesti Inguill. "Tek korktuğum, beni görmeden bir cariyeye seçmeleri!" Ama, hayır. Her şey tasarlandığı gibi gelişti. Gonzalo kaşlarını çatarak memnun görünen ve şapkasıyla devamlı selam veren kardeşini durdurdu ve Manco'nun yanına döndü. Bu kez Tek Efendinin önünde durduğunda gözleri öfke saçıyordu.

"Sapa İnka, İsa aşkına! Bize yalan söylememen gerektiğini ne zaman anlayacaksın?"

313

Birden haykırdı, cariyelerle ve hizmetkârları yerlerine çivileyen sesi avluda yankıladı:

"Bir daha asla!"

Inguill, ispanyolun öfkesinden kınlabilmiş gibi içgüdüselce Anamaya'nın kolunu sıktı.

Bu arada, Manco insanın elinin kolunu bağlayan bir soğukkanlılıkla tepki gösterdi. Gonzalo'nun bağırmasını bilmezden gelerek tekdüze bir sesle Juan'a sordu:

"Vali'nin kardeşi, bu kadınların hiçbirini beğenmedin mi?"

"Güzel olmamalarından değıl. Sapa inka" diye kabul etti Juan sıkıntıyla. "Kabul etmek gerek, hepsinin görüntüsü hoş, hepsi taze ve güzel vücutlu."

"Ama hiçbir Coya değıl!" diye sözünü kesti Gonzalo. "Ve bunu biliyorsun..."

"Ah arkadaşlar!" diye içini çekti Manco. "Ne kadar da zor beğenirsiniz!"

"Tartışmayı kes. Artık bu oyunlarıyla eğlenmek istemiyorum. Hemen Kraliçeyi görmek istiyoruz."

Manco'nun yüzü birden karardı. Bakışları yüreğı sökölür gibi sabitleşti. Bu Inguill'e sarılan Anamaya'yı ürpertti.

"Seni çağıracağ" diye fısıldadı. "Kendine iyi bak dostum."

Inguill'in yanaklarını ıslatan gözyaşlarını gördü. Genç kız ondan bu durumda beklenmeyecek bir şekilde, elini öperek:

"Korkmuyorum! Korkmuyorum!" dedi.

Anamaya yanağını yanağına sıkıca dayadı. Manco'nun çağrısını birlikte duydular.

"Curi Oclo! Coya Curi Oclo buraya gelsin."

"Seni sevdiğimi unutma!" diye fısıldadı Anamaya. "Ve eğer sana bir kötölük yapmak isterse kaçacağına söz ver..."

Ama hizmetkârlar manta'y\ kaldırmışlardı bile ve odanın eşiğinde diz çöktüler. Anamaya gölgeye kaçarken, Inguill ışıkta ilerledi.

İspanyolların bakışları o anda hoşnutlukla rahatladı. Inguill hiç bu kadar güzel olmamıştı.

Güzelliğı ispanyolların yüzüne yan-

sır gibiydi. Su yeşili ilmiklerinin seçilebileceğı kadar ince dokunmuş anaco'su narin bedenini belirginleştiriyordu. Kemerinin motifleriyle uyum sağılayan mor lıclla'sı omuzlarından sarkıp bir dumanın esnekliğıyle yerlere kadar iniyordu. Sağılarına yaldızlı küçük deniz kabukları serpiştirilmiş, yüzü kusursuz, kaşları bir fırça darbesiyle çizilmiş gibi yay biçimindeydi. Yaşlarla dolu gözleri, titrek gözkapakları ve dudakları onu daha da güzelleştiriyordu.

"Ah!" diye bağırdı Gonzalo, "kardeşim, sonunda geldi! İşte Coya, tanıdım onu."

Gördükleri Juan'ın kaldırabileceğini aşırıyordu. Anamaya onda beklediğinden de büyük bir heyecan gördü. Kararsız adımlarla, bakışları dik ve heyecan dolu, ona yaklaştı, inguiii'i eğiiererek kibarca selamladı. Hayranlık dolu beğeni ifadesiyle doğırluğun-da mutluluğuna karışan bir parça gerçek sayğı da hissediliyordu yüzünde.

"Bu kız, evet!" dedi Manco'ya dili dolaşarak. "Bu kız, evet, Sapa İnka, onu tanıdım, Coya o! Ve o bana hemen lazım..."

Elini onunkini tutmak için uzattığında, kız, kararlaştırıldığı gibi bağırmaya başladı. Arkasını döndü, inledi, elleriyle yüzünü kapatarak titriyor, küçük adımlarla geri geri gidiyordu, sonunda Tek Efendisini bırakmak istemediğini, bu insanların onu korkuttuğunu bağırdı! Korkusu ve acısı

hâlâ orada olan tüm cariyelerin ve hizmetkârların yüzlerine yayıldı. Hava o kadar gerginleşti ki fısıltılar yükselirken gözyaşları döküldü.

"Hey!" diye güldü Gonzalo. "Sakin olun bayan Coya\ Yeni kocanı ne biçim karşılıyorsun sen öyle!"

Bu arada, Juan'ın üzgün bakışlarının karşısında, Inguill güzel kıyafetini buruşturarak Manco'nun ayaklarına kapanmıştı. Böylece bir anda tüm taç yapraklarıyla açılmak üzere olan görkemli, büyük bir çiçeğe benziyordu. Ama inledi:

"Tek Efendi, yalvarırım beni terk etme! Tek Efendi, ben yalnızca seni seviyorum! Tek Efendim yüreğim yalnızca sen ve Öteki Dünya'daki Atalar için çarpıyor! Tek Efendi göğsümü aç ve kalbimi al, ama beni Yabancılar verme."

Anamaya Inguill ile önceden tasarladıkları cümlelerin ne olduğunu bilmesine karşın, söyledikleri öylesine içten geliyordu ki

315

ürpermekten kendini alamadı. Ve herkes, bunu görebiliyordu, yabancılar bile birden şaşırmış ve sarsılmıştı.

"Ayağa kalk, kadın" dedi üzüntülü bir şekilde Manco. "Arkadaşım olan bu Efendiyle git. Yabancı olmasına aldırma. Onun " karısı olmakla bana hizmet edeceksin. Ben böyle karar verdim..."

"Tek Efendi! Acı bana! Canımı al. Beni başka bir adamın ellerine verirsen yaşayamam..."

Anamaya yeniden ürperdi. Inguill'in sözleri oklar gibiydi. Ama, öngörülen, Tek Efendi'nin yalnızca gözyaşlarını silmesiyken, Manco Inguill'e doğru eğildi. Onu kolundan tutup ayağa kaldırdı. Bir anda kendine çekip ağzından öptü.

Öpücük fazla uzun sürmedi belki ama avluyu donduran sessizlik onu sonsuza dek sürdürecekti gibiydi.

Manco Inguill'i kendinden uzaklaştırdığında, Anamaya kısa bir süre genç kızla göz göze geldi. Juan'ın elleri onu sertçe kavradığında, İspanyol askerleri arasında avlunun kapısına doğru götürülmekten çok itilirken bile yüzünü tuhaf bir gülümseme aydınlatmaktaydı.

Vali'nin kardeşleri çok kısa bir zaman içinde kurbanlarıyla birlikte gözden kayboldular. Midesi ve gırtlığı utanç, öfke ve acıyla düğümlenmiş olan Anamaya odanın eşğine çıktı. Avlu yüzlerden çok, her biri aynı acı ifadesini taşıyan maskelerle dolu gibiydi.

Manco ayağa kalkıp onu takip etti. Ona doğru koşan cariye ve hizmetkârları itti. Yüzünde gülümsemeye benzetmeye çalıştığı ama gergin ve sevinçsiz bir sırıtış vardı.

Gökyüzünün derin maviliğinde, Anamaya gözlerini kaldırıp Sacsayhuaman kalesinin duvarlarını, yıkılamaz görünen üç güçlü kulesini gördü.

"Başardık" dedi Manco hüzünlü bir şekilde.

Anamaya başını sallayarak ona baktı. Hüzün ve acı iliklerine işlemişti.

"Gücünden geri kalan tek şey" dedi Anamaya üzerlerindeki duvarları göstererek. "Güneşin altındaki gücün görüntüsü, gücün anısı..."

316

"Coya Camaquen, rica ederim."

"... bizi bu canavarların açgözlülüklerini doyurmak için temiz kalpli bir genç kızı kurban edecek kadar alçaltan bir güç..."

Manco'nun yüzü sarardı, yumruklarını sıktı.

"Bilmediğimi sanma" dedi karanlık bir öfkeyle, "acının kar-nımdaki bir pumanın pençeleri gibi içimi parçalamadığını sanma..."

Anamaya sustu. 'Puma' kelimesi onu irkiltti. O çok güçlü, ama çok uzak olan Puma...

"Gel, diye mırıldandı dişlerinin arasından, sana yalvarırım, yardımına gel."

317

32 Cuzco, TrijCüCİSSS

Yağmurun sesi tatlıydı. Anamaya üzerindeki çatının her yerinin çitirdiğini duyuyordu.

Yağmurun kendisi bile tatlıydı. Saçlarından, alnından usulca süzülüyor, anaco'sunu ıslatıyordu.

Anamaya şimdi de damlaların avlunun çamuru ve su birikintilerinde çıkardığı sese kulak verdi.

Yatağından kalkıp gecenin içinde yağın bu tatlı yağmuru görmek istiyordu. Ama bir anda bir şeylerin yolunda gitmediğini anladı.

Çatının altında olduğu halde yağmur neden alnına ve saçlarına yağıyordu? Cancha'ya gelince, avlusu döşeme taşlarıyla kaplıydı, yağmur onu çamura çeviremezdi!

O zaman kalkıp eşiğe doğru gitti. Evet, yanılmıştı! Canc-ha'da değil, doğduğu ve çocukluğunu geçirdiği cengel köyündeki kulübesindeydi. Her şeyin başlangıcından önceki gece yağdığı gibi yağmur artık daha şiddetli yağıyordu.

O Coya Camaquen olmadan önce

Kısa bir süre için uyuduğunu ve rüya gördüğünü düşündü. Belki de bu rüyadan kurtulmak için uyanmalıydı*. Ama, dört kulü-beli köyün avlusunu hayranlıkla izlemekten kendini alamıyordu. Her şey eskisi gibiydi, sadece kulübeler bomboştu. Buna rağmen, kendini tehlikede hissediyor ve Tek Efendi Manco'nun savaşçıların saldırısından korkuyordu.

Evet, korkuyor ve uyanması gerektiğini hissediyordu.

Ama gecenin içinde yağmurun ısıltılı yağışı ve tatlı şarkısı o kadar rahatlatıcıydı ki ondan vazgeçemiyordu. Küçük bir kız çocuğu iken yaşadığı köyü görmek öylesine olağanüstüydü ki! Belki cesaretini toplasa annesinin yüzünü de görebilirdi?

Eşi Kutsal İkize bu düşü görmesini sağladığı için minnet duydu. Uyandığında ona teşekkür etmeyi unutmamalıydı. Aynı zamanda hem korkuyordu, hem de rahatlamıştı.

Bir ses duyup ürperdi. Bir hayvaninkini andıran adım sesleri. Derken bir tane daha. Kulübenin kazıklı duvarına doğru bir homurtuyla sıçrayan açık renk postlu bir yırtıcının gölgesini gördüğünü sandı.

Ama hayır, yanılmıştı. Duyduğu şey ıslak zemindeki bir a-dım sesiydi. Ve hatta tanıdığı çok özel bir ses: Çizme sesi! Bir yabancıнын ayak sesleri.

Kulübelerin arasında belirdiği an yüreği tutuştu. Elbette oydu. Gabriel'di. Şapkasını çıkarmıştı. Gecenin içinde yüzü gün ortasındaki gibi parlıyordu. Güzel altın saçları kuruydu. Gülümsedi. Kollarını karnı ve göğsü sevinçten titreyen Anamaya'ya doğru uzattı. Onu o kadar uzun zamandır bekliyordu ki. Nihayet.. Tanıştıkları günkü kadar canlı ve yakışıklı, nihayet geri dönmüştü!

Onu kollarına aldığı anda Anamaya'nın içi çılgınca bir mutlulukla doldu. Anaco'sunu omuzlarından çekip alırken Gabriel'in ıslak gömleğinin altındaki sıcaklığını ve öpücüklerini, hızlanan soluğunu hissediyordu. Anamaya telaşına güldü! Onu bir tüy gibi havaya kaldırıp yatağına kadar taşıdı. Anamaya yüzünü ve gözlerini de görmek istiyordu. Yüzünü, yumuşak dudaklarını, düz ve ince burnunu, açık renkli yanaklarını çok uzun zamandır özlüyordu. Ama Gabriel o kadar sabırsızdı ki hoyratlaştı. Anamaya onu ittiğinde çenesi ve ağzının sakalla kaplı olduğunu gördü. Yüzünün değiştiğini.

O zaman çığlık attı.

Gözleri ardına dek açıldı. Karanlıkta üzerinde uzanan adam Gabriel değildi. Parmakları dayanılmaz bir şiddetle göğüslerini sıkıyor, onu soymaya çalışıyordu. İrzına geçildiğini anladı ve yeniden bağırdı.

Bu kez saldırgan, gözleri nefret dolu geri çekildi.

İspanyolca küfür ederek bir eliyle ağzını kapatırken diğeriyle boğazını yakalamaya çalışıyordu. "Bana karşı koyma, kaltak!"

319

Arzu ve kinle yamulmuş ağzın kenarından köpüren sözler zor anlaşılıyordu, ama Vali'nin kardeşinin sesini tanıdı.

Anamaya'nın korkusu öfkeye dönüşmüştü. Yana kaymaya çalıştı arpa adam onu yakaladı. Debeleniyor, kafasını sallıyor, dişlerini İspanyol'un ağzını kapamaya çalışan eline geçiriyordu. Adam acıdan bağırdığı anda diline kan tadı geldi.

"Bacaklarını aç, yerli orospusu!"

Anamaya, şaşkınlığından yararlanıp dizlerini göğsüne dayayarak büzüldü. Gonzalo söyleniyordu. Yaralı eli hareketlerini be-ceriksizleştiriyordu. Anamaya'yı hareketsizleştirmek için üzerine atladı. Anamaya ayak uçlarını İspanyolun karnına dayamayı başardı ve tüm gücüyle itti. Gonzalo düşüp duvara çarptı. Ahaco'su yırtılmış, göğsü sıyrılmıştı.

Anamaya bir sıçrayışta ayağa kalktı. Bağırarak hizmetkârlarını çağırırdı. Yağmurun iyice arttığını ve Gonzalo'nun tozluklarının sırlıslıkla olduğunu fark etti. Gömleği bile açık hırkasının altında yağmurdan ıslanmıştı. Saçları çılgın yüzüne yapışmıştı. El yordamıyla, yatağın kenarına bırakmış olduğu kılıcının kınını buldu. Yakalayıp doğruldu.

"Sus, orospu!"

Ama daha o kılıcını çekmeden, daha önce hiç yaşamadığı bir öfkeye Anamaya tekmesini savurdu. Gonzalo eğilerek savuşturmaya çalıştı ama çok hızlı geliyordu. Öldürme arzusuyla dolan Anamaya'nın bedeninin olanca gücüyle. Topuğunun Yabancıнын yüzüne çarptığını,

elmacık kemiğinin üstünden kayarak gözünün çukurunda durduğunu hissetti. Yatağının üzerine tüm ağırlığıyla kendini bıraktı. Gonzalo'nun kafası bir bez yumağı gibi sekip taş duvara çarptı.

"Coya Camaquen\ Coya Camaquen\"

Ayağa kalktığı anda hizmetkârların yakınmalı bağrıışları etrafını sardı. Muhafızlar ellerinde meşaleler, topuzlar ve mızraklarla koşarak geldi. Tüm bakışlar ona, çizik yüzüne, biraz kanla lekelenmiş yırtık gömleğine çevrilmişti. Bir hareketle durdurmak istediği inlemeler yükseldi. Soluğunu topladı.

"Ben iyiyim" dedi kendi kendine konuşur gibi. "Ben iyiyim... Bana bir şey yapmadı..."

320

Yerde, ayaklarının altındaki Vali'nin kardeşi kalkmamıştı. Kan şakağından akıyor, boynundan aşağı kıvrımlanarak iniyor, gömleğine bulanıyordu.

Bir hizmetkârın uzattığı mantoyla omuzlarını örterek sordu: "Yaşıyor mu?"

Bir muhafız İspanyol'a doğru eğildi, elini göğsüne dayadı, yanağını ağzına yaklaştırdı:

"Yalnızca bayılmış, Coya Camaquen\ Ama istersen, onu gerçekten de öldürebilirim."

Bunu emretme arzusunu engellemek için gözlerini kapayıp derin bir soluk aldı.

"Hayır..." diye fısıldadı. "Hayır! Yalnızca Tek Efendi'yi çağırın."

Hâlâ duvara yaslı olan Gonzalo kendine geldiğinde, sol gözü şişmiş, kıpkırmızıydı.

Homurdanarak onu yakaladıktan sonra şakağına yakı koymak isteyen hizmetkârları itti.

Üzerine doğrulmuş yirmi mızrağı hayretle fark etti.

Tek Efendi'nin savaşçıları, Manco ve Anamaya'nın her iki yanında yer almıştı. Sarayın bazı

Güçlülere de oradaydı. Meşalelerin titrek ışığı soğukkanlı yüzlerini daha da sertleştiriyordu.

Vali'nin kardeşi sırtımaya çalıştı ama acı yüzünü buruşturdu. Yüzü artık bir meleğinkine değil, sadece vahşi ve yaralı bir hay-vaninkine benziyordu. Sağlam gözü Anamaya'ya içini titreten bir acımasızlıkla bakıyordu.

"Sana vaat ettiğim, yapacaklarımın yanında hiç kalır" diye homurdandı.

Yüzüne iğrenç bir gülümseme yerleştirmeyi başardı. Ana-maya korkunun bir zehir gibi yüreğine ve bedenine yayıldığını hissetti.

Gonzalo doğruldu ama anında yalpaladı. Kibirli bir çabayla, ağzı acıdan şekil değiştirmiş bir halde duvardaki taşlara tutunarak ayağa kalkmayı başardı. O zaman Manco değişmeyen bir sesle:

321

"Vali'nin kardeşi, seni yaptığın şeyden dolayı öldürmem gerekirdi. Sana daha önce de söyledim: Kimse Coya Camaquen'e el süremez!"

Gonzalo ona önce biraz şaşkınlıkla baktı, derken hıçkırıklı bir kahkaha yüzünün şeklini iyice değiştirdi.

"Bizim ülkemizde" diye devam etti Manco, "bir kadının ırzına geçen bir adam, yırtıcılar geride sadece kemiklerini bırakana kadar saçlarından asılır."

"O zaman ne duruyorsun. Öldür beni!"

Gonzalo tereddüt ederek iki adım attı. Mızrakların uçları göğsüne kilitlenip onu olduğu yerde durdurdu. Tek gözülle Ana-maya ve Manco'ya baktı, kendine güvenine yeniden kavuşarak homurdandı:

"Beni korkuttuğunu sanma! Sen sadece bir korkaksın Sapa İnka! Sen bir erkek değilsin ve beni buracıkta öldürmek için gereken şey yok sende. Bunu senin yerine yapacak bir düzine askerin olmasına rağmen. Sana nedenini de söyleyeyim..."

Tükürdü ve boğazını temizledi. Yüzünde kötü bir gülümseme vardı.

"Çünkü benim ölümümün seninki demek olduğunu biliyor-sun ve her şeyden çok yaşamına değer veriyorsun. Altınından, kadınlarından daha fazla... Onurundan daha fazla..."

Gözlerini Manco'ya dikmiş, öfkeyle, sinsi ve sonsuz bir nefretle bakıyor, kılıcıyla vuruyormuş gibi hakaretler savuruyordu:

"Seni, ey Güneşin Oğlu, Kutsal Sapa İnka, işte bu hale getirdik! Zırlıdayıp hareket eden bir kuklaya çevirdik. Ağzından çıkan sözler yeni doğmuş bir bebeğin viyaklamalarından ibaret..."

Savaşçılar mızraklarını iterken konuşmaya devam etti. Bronz mızrak uçları kirli gömleğinin üstüne bastırıyordu. Eliyle şiddetli bir hareket yaparak birkaç tanesini itti. Ama bu çaba başını döndürdü. Sallanarak gerileyip duvara yaslandı ve sarhoş bir adam gibi homurdandı:

"Sen ey Kralların Kralı! Beni aldattığını mı sanıyordun? Ben..."

Alaylı bir kahkaha ile döşeme taşlarının üzerine kanlı bir tükürük savurdu.

322

"Senin Coya'n bir hizmetkârdan ibaretti. Zavallı Juan Kraliçeyi becerdiğini sanırken yatağında yalnızca maymun suratlı bir kadın vardı! Sen de bunu anlayamayacağımızı sandın ha?"

Manco savaşçılara ondan uzaklaşmasını işaret etti. Elinde İspanyol'un karnının hizasına kaldırdığı Gonzalo'nun kılıcını tutuyordu, o kadar yaklaştı ki aralarında artık sadece bir kılıç mesafesi vardı. Korku bir an ispanyol'un sağlam gözünü soldurdu.

Anamaya da bir adım attı. Eliyle Manco'yu durdurmak için bir hareket yaptı. Ama Tek Efendi muhafızları irkiltecek kadar sert bir hareketle aynı anda kılıcı ve dizini kaldırdı. Kılıcın düz kısmını dizine vurarak tiz bir çınlamayla ikiye böldü.

"Kimin yaşayacağını, kimin öleceğini" diye savurdu Gonzalo, "biz söyleriz! Canlıları ve ölüleri seçen biziz!"

Öfkeden gözleri yuvalarından fırlayan Manco bir askerin ellerinden topuzunu kaptığı gibi havaya kaldırdı.

"Hayır!" diye bağırdı Anamaya. "Hayır, Tek Efendi! Yapma! Şimdi değil!"

Bir an bir dalgalanma oldu. Herkes Manco'nun yumruğuna, bir zamanlar Atahualpa'nın gözleri kadar kan çanağına dönen gözlerine bakıyordu. Sessizlik o kadar büyüktü ki İspanyol'un boğuk ve hisri soluşu iştiliyordu.

"Bırak gitsin, Tek Efendi" diye sözüne yavaşça devam etti, Anamaya. "Yalanında gerçek payı var. Ölüsünün sana dirisinden daha fazla kötülüğü dokunur."

Manco kolunu indirerek topuzu Gonzalo'nun ayaklarına fırlattı.

"Çık buradan, Yabancı" diye bağırdı. "Bu cancha'yı terk et."

Gonzalo gülümsedi. Kolunu savaşçılardan kurtararak kanın yeniden akmaya başladığı yanağını eliyle sildi.

"Yakında dokunacağım o dokunulmaz orospuna kulak ver! Hayatta kalmam senin için daha hayırlı olur."

Hizmetkâr ve muhafızlar uzaklaşarak yer açtı. Gonzalo arkasını döndü, yeniden tükürerek kan kırmızısı parmağını Manco'ya doğrulttu:

"Bırak bu büyüklenmeyi, Sapa inka. Artık burada eşek dışkısından başka bir şey değilsin! Cuzco'nun kralı artık benim."

323

Anamaya, gönülsüzce mızraklarını geri çekip topuzlarını ellerinden bırakan yerli askerlerin ortasında onun çekip gitmesini izlerken son sözlerini düşündü.

İğrenç ve gülünçtüler.

Gerçektiler.

"Hemen bu gece yola çıkmak gerek. Tek Efendi" dedi Anamaya muhafızlarla hizmetkârlar çıkar çıkmaz. "Cuzco'dan uzaklaşman gerek."

"Onu az önce öldürmeme engel olmamalıydın" diye azarladı Manco onu dinlemeksizin.

"O zaman, yarın kardeşi de gelip seni öldürürdü. Patlamasına izin vermek yerine nefretine bir yırtıcı gibi tasma takmalısın..."

Manco birikmiş tüm şiddeti içinden atamamış gibi haykırdı ve sıkıdığı yumruklarını geceye doğru savurdu.

"Bırakmalıydın geberteyim! Seni lekeledi, sense canını bağışlıyorsun. Gururun nerede kaldı, Coya Camaquen?"

Anamaya sert ve soğuk bakışlarıyla ona meydan okudu:

"Onu öldürmek savaş anlamına gelirdi. Hemen yarın! Yabancılarla savaşacak durumda değilsin, Tek Efendi. Bunun için, önce Cuzco'dan ayrılmamız sonra da birliklerimizi toparlamamız lazım.

Henüz yeterince savaşçımız olmadığını biliyorsun! Yabancılar hâlâ bizden daha güçlü..."

Manco yüzünü dikkatle inceledi.

"Savaşma zamanının geldiğini mi düşünüyorsun?"

"Hazırlığın vakti geldi. Hemen bu gece gitmek zorundayız. Artık bu sarayda kalamazsın."

Manco, Anamaya'nın sözlerinin anlamını düşünüyormuş gibi ona bir süre baktı.

"Savaşa hazırlanmak... ama nasıl? Villa Oma ve kardeşim Paullu ülkenin güneyine gitmek için Almagro'yla birlikte yoldalar. Artık dostumuz olmayan Yabancıların da bölünmesi için birliklerimizi böldük. Bugün Villa Oma ve Paullu Cuzco'ya en azından iki

324

ay kadar uzaktalar. Eğer gerçek bir ordunun başına geçmeden Cuzco'dan ayrılırsam, Dört Bucak imparatorluğunun hiçbir umudu kalmaz. Bana katılmak için gücüne kim inanır o zaman?"

"Eğer zincire vurulursan, eğer Yabancıların tutsağı olursan, ülkende ayaklanma değil yas başlatırsın, Tek Efendi! Yalnız ve bize yol gösterecek ellerden yoksun kalırsın. Dağlara gidersen, Ataların sana yardım eder. Chaski\enn çoğunluğu sana hâlâ sadık. Tek bir emrinle tüm eyaletleri harekete geçirirler. Orada ihtiyacın olan orduyu oluştururuz. Villa Oma ve Paullu çağrını bekliyorlar, binlerce adamla geri gelirler. Herkes sana yardım eder, çünkü seninle gurur duyarlar."

"Bunu sana Babam mı söyledi?"

Manco'nun sesinde Anamaya'yı ürperten alaylı bir tını vardı. Anamaya bakışlarını buna rağmen gözlerinden çekmedi.

"Manco" diye fısıldadı, "Baban Huayna Capac'ın uzun zamandır beni artık yanına çağırmadığını biliyorsun. Ben senin gibiyim: Sesini duymak istemeden geçirdiğim tek bir gece, tek bir gün yok. Bu gece bir rüya gördüm ve... ve beni çağıracağını sandım."

Gözleri yaşlarla dolmuş, bir an sustu. Bedenini kirleten Gon-zalo'nun şiddetine karışan Gabriel'in anısı zihninde canlandı.

Manco'nun dikkatini hissedince sertçe sözüne devam etti:

"Bana güven, Manco. Yabancıların nasıl düşündüğünü biliyorum. Biraz önce olanlar artık hiçbir şeyin onları durduramayacağını gösteriyor. Vali'nin kardeşi sana bunu söyledi: Seni küçük düşürmek için elinden geleni yapacak. Kaçmak zorundasın. Bu gece, zaman kaybetmeden. Güneşin Oğullarının halkını etrafına top-layabilmen için çok geç olmadan. Sana yalvarırım, Manco, dinle beni! Bunu hissediyorum, önümüzdeki şafak tehlikelerle dolu."

Manco yeniden duraksadı. Parmaklarının ucuyla, Anama-ya'nın mantosunun altına gizlediği yırtık anaco'suna dokundu, İspanyol'un tırnaklarıyla çizilmiş yanağına değdi. Sonunda başını salladı:

"Evet, sana güveniyorum, Coya Camaquen. Haber verilmesi gereken kişilere haber ver.

Cuzco'dan Güneş Kulesinin gizli merdiveninden ayrılacağız..."

325

Colcampata'nın taraçalarını Sacsayhuaman'ın yüksek Güneş Kulesine bağlayan bitmek bilmez gizli labirentten sonunda çıktıklarında doğudaki dağların üzerinde gökyüzü aydınlanmıştı bile. Cuzco'ya bakan kalenin dev duvarları gölgede uykuya dalmış bir canavarın kafasına benziyordu.

Yaklaşık otuz kişiydiler. Manco yanında sadece birkaç cariye ve hizmetkâr ile sarayının beş altı Güçlü Efendisini istemişti. Diğerlerinin hepsi, Yabancıların kaçtığını olabildiğince geç fark etmeleri için, Krallık cancha'sında kalıp her zamanki işlerine devam emri almıştı.

Tırmanmaktan soluk soluğa kalan kaçaklar kalenin altındaki taraçaya dağıldılar. Alın nemli, oylukları merdivenleri hızla tırmanmaktan sertleşmiş olan Anamaya, Cücenin şaşırtıcı bir çeviklikle bir gözetim taraçasına çıkan alçak duvarların üzerinden atladığını gördü. Küçük bedeninin karaltısı karanlık onu yutmuş gibi bir an hareketsiz kaldı.

Geri geldiğinde, Anamaya taşıyıcıların yere bıraktıkları tahtirevanların seslerini duydu.

"Her şey yolunda" diye bildirdi Cüce gülümseyerek. "Tek bir ses bile yok! Yabancılar düşlerinde altın görüyorlar. Onları kesinlikle uyandırmayacağız."

Anamaya'nın yüzünü görünce gülmeyi kesti.

"İyi misin?" diye sordu onu elinden tutarak.

"İyiyim... Tırmanış beni soluksuz bıraktı..."

Gerçekte, Gabriel'in olduğu düşünün parçaları ve giysilerini yırtan sanki bir hayvanmış gibi üzerine çullanan Gonzalo'nun görüntüsü zaman zaman gözünde canlanıyordu. Şimdiden iki kez kusmuş, halsizliği Sacsayhuaman tırmanışında gittikçe artmıştı.

"Gel" dedi Cüce onu tahtirevanlara doğru çekerek. "En azından bir an için dinlenirsin. Ve biraz yemek yemelisin. Bunu gitmeden önce senin için almıştım."

Anamaya tahtirevanına yerleşirken, çaprazlamasına taşıdığı işlenmiş küçük torbasından ateşte kızartılmış bir mısır koçanı ve bir hint kirazı çıkardı.

326

Anamaya duyulanarak gülümsedi. Cücenin elini okşayarak meyveyi ve mısırı alıp yanına koydu.

"Şu anda hiçbir şey yiyemem! Ama birazdan..."

Birkaç adım uzakta, Manco'nun kararlı sesi duyuldu:

"Ye" diye ısrar etti Manco. "Cüce haklı. Yemeli ve kendini toparlamalısın. Uzun bir gün olacak ve bana gereklisin."

Gülümsemeye çalıştı ama kendini bitkin ve tiksinti dolu hissediyordu. Manco ona ihtiyacı olduğunda -her zamanki gibi- o yanındaydı. Ya kendisi ihtiyaç duyduğunda? Kim onun yanındaydı?

Yalnızlık, eski ve korkunç yalnızlık onu soğuk bir gölge gibi içine almıştı.

Neredeyse hiç ses çıkarmadan, uykuya dalmış şehrin çevresini doğudan dolaşıyorlardı.

Koşmadan ama hızlı adımlarla Efendilerin canchalarının birkaçını geçip kuyumcular mahallesinin ara sokaklarına saptılar. Toprak evlerin avlularında bazı ocaklar hâlâ yanmaktaydı. Derken düzlüğün yakınında bulunan, Cuzco'da doğmamış olanların kaldığı şehrin bir kısmının içinden geçtiler. Evler daha seyrek, bakımlı bahçelerle çevriliydi ama onları koruyan hiçbir duvar yoktu. Bazen, ellerinde odunlarla bir kadın ya da bir adam belirliyordu. Durup, şaşkınlıkla tuhaf alayın gecenin son karanlığında uzaklaşmasını seyrediyorlardı. Şehrin büyük ambarlarını geçtikten sonra yeniden güneye giden iyi döşenmiş kral yoluna çıktılar. Tan ağarana dek bir saat boyunca sandaletlerin döşeme taşlarına sürtünmesi ve uyanan kuşların ötüşü dışında hiçbir ses işitilmedi.

Anamaya koşmaktan yorulmaması için Cüceye yanında yer açmıştı. Aylardır cancha'öan dışarıya hemen hiç çıkmamış olduğundan bu kadar verimli tarlaları ve görkemli dağları karşısında görünce şaşırı. Gecenin yağmuru doğmakta olan günde tarlaların kırmızı ve toprak renklerini parlatıyordu. Dağların rengarenk bir yelpaze gibi açılan taraçalarla işlenmiş yamaçları, bir ayın dokuması kadar incelikli motiflerle bezeli bir çeşit dev unku'yla örtülmüş gibiydi. Doruklara doğru ve vadilerin kıvrımlarında, hafif ve değişken sis katmanları kayıyor, birbirlerine karışıyordu. Toprak

327

Ananın bu görkemini çevresinde hissetmek göğsündeki a-biraz hafifletiyordu. Bunun, orada az daha kendisine de van ıl lan gibi, Yaban^,|ann lekeledikleri şehirden uzaklaştıklarına cfak" nen Ataların on |ara verdiği bir işaret olduğunu umut etti.

Umudu kısa sürdü.

Güneşin İİK ışıkları tepelere düşerken, bir asker korku dol gözlerle alayın içinden tahtirevanların yanına kadar koşarak geldi?

"Tek Efencij! Tek Efendü"

Manco örtüyü araladı ve genç çocuğa konuşmasını emretti

"Tek Efendi, bir chaski bize ^a^- Yabancılar sarayının boşalmış olduğunu görmüşler. Artık cancha 'nda olmadığını biliyorlar. Oradaki her şeyi yok etmişler..."

"O zaman peşimize düştüler bile!" diye sonuç çıkardı Cüce Anamaya'ya bakarak.

"Hızlılarıyla bize ulaşacaklar!" diye inledi yaşlı bir Efendi sanki şimdiden ell^r on|ar, kop^rtıyormuşçasına yaldızlı kulak tıkaçlarına dokunarak;. "Ey Viracocha gel de bize yardım et!"

"inlemenin zamanı değ'1'" diye sözünü kesti Manco.

Birkaç kelimeyle Efendilere, kadınlara ve hizmetkârlara kral yolunda güneye doğru yola devam etmelerini emretti.

"Acele etmenize gerek Y°k- Sizi yakalarlarsa sizden kardeşim Paullu ve arkadaşları Alnagro'nun yanına gitmenizi istediğimi söyleyin... Ben, Güneydeki vadilerde gözden kaybolacağım. Coya Camaquen benimle geliyor."

"Ben de, lütfen, Tek Efendi!" diye haykırdı Cüce yerlere kapanarak.

"Bırak gelsin" diye ısrar etti Anamaya Manco'nun yüzünü buruşturduğunu görünce. "Gerekirse senin için ölmeye hazır olduğunu biliyorsan"

"Hatta dahg da iyisi" diye homurdandı cüce, "özgür yaşayabilmen için inatla hayatta kalacağım."

Manco omuz silkerek kabul etti ve taşıyıcılara yola devam emri verdi. Şaş imci bir gürbüzlükle, yüklerine rağmen koşuy lardı. Kral yolundan ayrıldıklarında, kaygan toprak yollarda y

328

su birikintileri vardı, ama ayaklarına s; esanki pençeler takılmıştı. Va. dinin sınırlarına ulaşmaları fazla uzun n sürmedi. Birden, tanıcılardan biri bağırarak kolunu uzattı. Bir süÜsüredir ufka bakan C(jce aym anda haykırdı;

"İŞte oradalar!"

Anamaya ve Manco, quinoa tarhanalarının gri-yeşili udinden Yabancıların birliğini gördüler.

Kara k>l kabuklarıyla ekin tadarının arasında doğaüstü bir hızla kayan büryyüyük böceklere

benziy0rlardı, Atlarının sayesinde hızlı gitmekle de & kalmıyorlardı: Düzine gö. rüş açıları da çok genişti.

"Kral yolundalar" diye belirtti Msflanco umutla. "Kadımın arkasından koşuyorlar, bizi göremeyecekler."

Anamaya başını salladı:

"Korkarım görecekler. Tahtırevamsnlar tarlaların üzerintjen çok iyi görünüyor,"

"Haklı Tek Efendi" diye katıldı OD Cüce terbiyeli olma saygısı gütmeksizin, "Biz onları görebiliyorsassak, onlar da bizi göret?iliyor demektir!"

Bir süre, çaresizlik içinde kıvranan 6arak İspanyol çetesirijn dörtnala ilerlemesini izlediler.

Bağrıslar d' bdüzlükte ava çıkmış y^ıcıla-rın ulumalar gibi yankılandı. Ama Cüajüce birdenbire elleri^ çırparak yere atladı,

"Tek Efendi, orada bataklıklar vanier, diye haykırdı düzlüğün ve taraçaların sınırındaki koruluğu göstereirerek. "Yabancılar bty\ e yerlerden korkup, çünkü oraları atları iei için iyi değil. Biz gidijj paklanırken taşıyıcılar dağ yolunda ilerlemeeseeye devam etsin!"

Manco onayladı.

Cüce doju söylemişti. Dağlara a işlenmiş ilk taraçaİ3rın birkaç dönüm ilerisinde koruluk uzunlar-lamasına ve sazlarla kaplı bir bataklıkla sınırlanıyordu.

Cüce şaşırtıcı bir hızla sazları kınıpırmış, kuru ya da çymüş olanlarına karıştırıyordu. Bu karışıma «a kuru dal ve çarnjr katıp

329

Ananın bu görkemini çevresinde hissetmek göğsündeki ağırlığı biraz hafifletiyordu. Bunun, orada az daha kendisine de yapacakları gibi, Yabancıların lekeledikleri şehirden uzaklaştıklarına sevinen Ataların onlara verdiği bir işaret olduğunu umut etti.

Umudu kısa sürdü.

Güneşin ilk ışıkları tepelere düşerken, bir asker korku dolu gözlerle alayın içinden tahtırevanların yanına kadar koşarak geldi:

"Tek Efendi! Tek Efendi!"

Manco örtüyü araladı ve genç çocuğa konuşmasını emretti.

"Tek Efendi, bir chaski bize ulaştı. Yabancılar sarayının boşalmış oiduğunu görmüşler. Artık cancha'nöa olmadığını biliyorlar. Oradaki her şeyi yok etmişler..."

"O zaman peşimize düştüler bile!" diye sonuç çıkardı Cüce Anamaya'ya bakarak.

"Hızlılarıyla bize ulaşacaklar!" diye inledi yaşlı bir Efendi sanki şimdiden eller onları

kopartıyormuşçasına yaldızlı kulak tıkaçlarına dokunarak. "Ey Viracocha gel de bize yardım et!"

"İnlemenin zamanı değil!" diye sözünü kesti Manco.

Birkaç kelimeyle Efendilere, kadınlara ve hizmetkârlara kral yolunda güneye doğru yola devam etmelerini emretti.

"Acele etmenize gerek yok. Sizi yakalarlarsa sizden kardeşim Paullu ve arkadaşları Almagro'nun yanına gitmenizi istediğimi söyleyin... Ben, Güneydeki vadilerde gözden kaybolacağım. Coya Camaquen benimle geliyor."

"Ben de, lütfen, Tek Efendi!" diye haykırdı Cüce yerlere kapanarak.

"Bırak gelsin" diye ısrar etti Anamaya Manco'nun yüzünü buruşturduğunu görünce. "Gerekirse senin için ölmeye hazır olduğunu biliyorsun."

"Hatta daha da iyisi" diye homurdandı cüce, "özgür yaşayabilmen için inatla hayatta kalacağım."

Manco omuz silkerek kabul etti ve taşıyıcılara yola devam emri verdi. Şaşırtıcı bir gürbüzlikle, yüklerine rağmen koşuyorlardı. Kral yolundan ayrıldıklarında, kaygan toprak yollarda yer yer

328

su birikintileri vardı, ama ayaklarına sanki pençeler takılmıştı. Vadinin sınırlarına ulaşmaları fazla uzun sürmedi. Birden, taşıyıcılardan biri bağırarak kolunu uzattı. Bir süredir ufka bakan

Cüce aynı anda haykırdı:

"İşte oradalar!"

Anamaya ve Manco, quinoa tarlalarının gri-yeşili üzerinden Yabancıların birliğini gördüler. Kara kabuklarıyla ekin tarlalarının arasında doğaüstü bir hızla kayan büyük böceklerle benziyorlardı.

Atlarının sayesinde hızlı gitmekle de kalmıyorlardı: Düzlükte görüş açıları da çok genişti.

"Kral yolundalar" diye belirtti Manco umutla. "Kadınların arkasından koşuyorlar, bizi göremeyecekler."

Anamaya başını salladı:

"Korkarım görecekler. Tahtirevanlar tarlaların üzerinden çok iyi görünüyor."

"Haklı Tek Efendi" diye katıldı Cüce terbiyeli olma kaygısı gütmeksizin. "Biz onları

görebiliyorsak, onlar da bizi görebiliyor demektir!"

Bir süre, çaresizlik içinde kıvranarak İspanyol çetesinin dörtnala ilerlemesini izlediler. Bağrışlar düzlükte ava çıkmış yırtıcıların ulumaları gibi yankılandı. Ama Cüce birdenbire ellerini çırparak yere atladı.

"Tek Efendi, orada bataklıklar var, diye haykırdı düzlüğün ve taraçaların sınırındaki koruluğu göstererek. "Yabancılar böyle yerlerden korkuyor, çünkü oraları atları için iyi değil. Biz gidip saklanırken taşıyıcılar dağ yolunda ilerlemeye devam etsin!"

Manco onayladı.

Cüce doğru söylemişti. Dağlara işlenmiş ilk taraçaların birkaç dönüm ilerisinde koruluk uzunlamasına ve sazlarla kaplı bir bataklıkla sınırlanıyordu.

Cüce şaşırtıcı bir hızla sazları kırmış, kuru ya da çürümüş olanlarına karıştırıyordu. Bu karışıma kuru dal ve çamur katıp

329

onunla mevsimlerdir buradaymış gibi görünen büyük bir çalı yığını hazırladı. Ama onu içine saklanmaya davet ettiğinde, Manco küçümseyen bir tavırla dışlerinin arasından ısıklık çaldı.

"Beni bir hint domuzu mu sanıyorsun?"

"Tek Efendi..."

"Hayır!" diye bağırdı Manco öfkeyle. "Bu çürük dal yığınının altına saklanmam söz konusu bile olamaz! Babam ne der sonra?"

"Manco, bu sadece bir süreliğine, Yabancılardan kurtulmak için!" diye onu ikna etmeye çalıştı Anamaya tatlılıkla.

Manco ona öfkeyle baktı:

"Coya Camaquen\ Yabancılara karşı olan savaşıma bir korkak gibi saklanarak mı başlamamı istiyorsun? Illapa ve İnti'nin beni bu pis kokulu yığının altına bir çocuk gibi büzülmüş görmelerini mi istiyorsun? Vali'nin kardeşinin bana korkak dediğinde haklı çıkmasını mı istiyorsun?"

"Seni yakalamamalarını istiyorum" diye cevap verdi Anamaya.

Boşuna. Manco arkasını döndü ve çalımlı bir şekilde açıkladı:

"Buna Babam ve Viracocha karar verecek ve ben bir karar almadıkları sürece ayakta duracağım!"

Gidip, ayaklan suda, sazların aralarına şöyle bir saklandı. Anamaya ona şu anda Gonzalo'yla konuşmadığını, utancını kibirli boş laflarla değil de kurnazlıkla telafi edilebileceğini anlatmak için gerekli kelimeleri bulamadı.

Bu halde uzun zaman geçirdiler. Anamaya ve Cüce çalı çırpı yığının altında birbirlerine sarılmıştı. Manco ise onu iyi saklaya-mayan sazların ortasında bekliyordu. Ama soğuk nem şimdiden dondurucuydu. Anamaya titrememek için yumruklarını sıkmak zorunda kalıyordu. Yine de bir an başardıklarını düşündü. Yabancıların gürültüsü uzaklaşmış ve çok azalmış gibiydi. Birden Cüce'nin kısa parmakları omzunu sıktı.

İlk işittiği, toprağı döven nalların gürültüsüydü. Derken çağrılar. Onların ne demek istediğini anlayabilecek kadar yakın.

330

"Oraya, Beltran! Git koruluğa bjr

"Gelecekler" diye fısıldadı Ana^^a^

Cüce elini sıkmakla yetindi. Arv a\, yana beliren iki süvari gördü. Hayva ,p(l\ baktılar. Adi adıyla çalı yığınınına doğru. fe^/ iyi aramak için atının yanından aşı*. ^%f" kapadı. Ama bulundukları yerin yan^ ,^nt* İu>i> <y kırtısını duydu. Yabancılar hiçbir şey nfi/^îJ^tifeuV^ ca yollarına devam ettiler. \W ? U ffiÇM

Tam o sırada daha uzakta, dağlan .^ \VYif \l ^ 'l

"Ah! Lamanın kara tüyleri adına|,/ <\U \m] "Taşıyıcıları yakaiadiiar... Tahtirevanı^^ % j 4' ' "

"t"

WIŞii' fil* "

WM

çekler!'

W

Bağrıslar bir kez daha yükseldi. ç> j. diğİ sazlara çevirmişler, atların ağır a^ p*\ | lardı. Bir ispanyol bağırdı:
"Don Pedro! Grek! Buldunuz my f\ ^p
Cevap gelmediğinden, geri dön^ kınından geçtiler. Tam o sırada çok Uvvı lığın öteki tarafından çıkageldi. Ağzı U üti"en7^|u su sıçratıyordu. p l^ /
"Tahtirevanlar elimizde" diye bu-r<X /ç, gerek." ir \. '
Anamaya onun Gabriel'in nadir *,^<K lav nu gördüğü anda adam atının dizgini^ ^l\ J
"Yetişin! O burada, arkadaşlar!" f/r *
W, »ı

M

A VI

\

^V'T«, :f

»*A

^

\ i \ V

Si

"Hayır!" diye mırıldandı Anamaya ,/H ,k. "Susss... Hiçbir şey söyleme!" % >? h Vılc^ '
Atlar çamuru çiğniyor, sazlar ezilip, ,n\W/o\V larını ispanyolların çizmesi gibi örten ça /nw
jijg^ vakur bir tavırla ortaya çıktı. ' ^ r

"Kıpırdama" diye yalvardı Cüc^ J3 p-v' M emirlerini duyan Anamaya'nın koluna gs.«la|
XwA

"Beltran! Git, Gonzalo'ya onu ^^/uA \ Sapa inka'nın tahtirevanı buraya getir'ijii.iji \$ Yy1
A

onunla mevsimlerdir buradaymış gibi görünen büyük bir çalı yığını hazırladı. Ama onu içine saklanmaya davet ettiğinde, Manco küçümseyen bir tavırla dişlerinin arasından ısıklık çaldı.

"Beni bir hint domuzu mu sanıyorsun?"

"Tek Efendi..."

"Hayır!" diye bağırdı Manco öfkeyle. "Bu çürük dal yığınının altına saklanmam söz konusu bile olamaz! Babam ne der sonra?"

"Manco, bu sadece bir süreliğine, Yabancılardan kurtulmak için!" diye onu ikna etmeye çalıştı Anamaya tatlılıkla.

Manco ona öfkeyle baktı:

"Coya Camaquen\ Yabancılar karşı olan savaşıma bir korkak gibi saklanarak mı başlamamı istiyorsun? Illapa ve İnti'nin beni bu pis kokulu yığının altına bir çocuk gibi büzülmüş görmelerini mi istiyorsun? Vali'nin kardeşinin bana korkak dediğinde haklı çıkmasını mı istiyorsun?"

"Seni yakalamamalarını istiyorum" diye cevap verdi Anamaya.

Boşuna. Manco arkasını döndü ve çalımli bir şekilde açıkladı:

"Buna Babam ve Viracocha karar verecek ve ben bir karar almadıkları sürece ayakta duracağım!"

Gidip, ayakları suda, sazların aralarına şöyle bir saklandı. Anamaya ona şu anda Gonzalo'yla konuşmadığını, utancını kibirli boş laflarla değil de kurnazlıkla telafi edilebileceğini anlatmak için gerekli kelimeleri bulamadı.

Bu halde uzun zaman geçirdiler. Anamaya ve Cüce çalı çırpı yığının altında birbirlerine sarılmıştı. Manco ise onu iyi saklaya-mayan sazların ortasında bekliyordu. Ama soğuk nem şimiden dondurucuydu. Anamaya titrememek için yumruklarını sıkarak zorunda kalıyordu. Yine de bir an başardıklarını düşündü. Yabancıların gürültüsü uzaklaşmış ve çok azalmış gibiydi. Birden Cüce'nin kısa parmakları omzunu sıktı.

İlk işittiği, toprağı döven nalların gürültüsüydü. Derken çağrılar. Onların ne demek istediğini anlayabilecek kadar yakın.

330

I

"Oraya, Beltran! Git koruluğa bir göz at..."

"Gelecekler" diye fısıldadı Anamaya.

Cüce elini sıkmakla yetindi. Anamaya dalların arasında yan-yana beliren iki süvari gördü. Hayvanlarını yavaşlatıp sağa sola baktılar. Adi adımla çalı yığınının doğru ilerlediler. Biri çalıları daha iyi aramak için atının yanından aşağı sarktı. Anamaya gözlerini kapadı. Ama bulundukları yerin yanından geçip giden nalların tıkırtısını duydu. Yabancılar hiçbir şey görmemişti. Bataklık boyunca yollarına devam ettiler.

Tam o sırada daha uzakta, dağlardan bağrışlar yankılandı.

"Ah! Lamanın kara tüyleri adına!" diye homurdandı Cüce. "Taşıyıcıları yakaiadiar..."

Tahtirevanların boş olduklarını fark edecekler!"

Bağrışlar bir kez daha yükseldi. Gözlerini Manco'nun saklandığı sazlara çevirmişler, atların ağır ağır suda ilerlediğini duyuyorlardı. Bir ispanyol bağırıdı:

"Don Pedro! Grek! Buldunuz mu onu?"

Cevap gelmediğinden, geri dönüp yeniden çalıların çok yakınından geçtiler. Tam o sırada çok uzun boylu bir yabancı bataklığın öteki tarafından çıkageldi. Ağzı köpük dolu olan atı her yere su sıçratıyordu.

"Tahtirevanlar elimizde" diye bildirdi. "Çok uzakta olmasa gerek."

Anamaya onun Gabriel'in nadir arkadaşlarından biri olduğunu gördüğü anda adam atının dizginini çekti.

"Yetişin! O burada, arkadaşlar!"

"Hayır!" diye mırıldandı Anamaya. "Hayır!"

"Sussss... Hiçbir şey söyleme!" diye fısıldadı cüce.

Anamaya, kısa bir süre, dalların arasından Manco'nun onun-kileri arayan bakışlarını gördüğünü sandı. Soluğu kesildi, Cüce orada olmasaydı ayağa kalkmıştı bile.

Ama Manco arkasını döndü. Yıkanmaktan gelse yüzü ancak bu kadar kayıtsız olabilirdi.

Taşıyıcılar koşarak geldiler. Bir gülümseme ve saygı işaretleriyle, Grek onu binmeye davet etti. Mantosunu geriye doğru iten Manco yerine geçti.

"Onunla gitmeliyim" diye fısıldadı Anamaya.

"Deli misin sen?"

"Onu yalnız bırakamayız!"

"Peki yabancılar seni de yanlarına aldığı anda ne yapabilirsin?"

"Gitmeliyim..."

Cücenin küçük eli ağzına kapandı:

"Yalvarırım, sus! Bu gece olanları unuttun mu? ispanyolun sana ne yapacağını sanıyorsun?"

O anda, sanki Cücenin düşüncesi onu bir kabustan alıp gerçeğin orta yerine atmış gibi, Gonzalo, atlarını onun kadar çılgınca koşturan üç süvariyle birlikte bataklığın kıyısında belirdi. Bineğini tahtirevanın çok yakınına doğru sürdü, öyle ki atının nallarından biri, inleyerek yere düşen bir taşıyıcının oyluklarına çarptı.

Vali'nin kardeşi atının dizginini sertçe çekerek onu kokmuş durgun suda çark ettirirken etrafını ıslattı. Başına lâl rengi bir bağı sıkıca bağlamış, yaralı gözünü saklamaktaydı.

"Büyük Kralımı, bir tanecik ıslak Sapa İnka'mı yeniden görmekten mutluluk duyuyorum."

Sesi sakın ve kötü bir alaycılıkla doluydu. Tahtirevanın yanına yaklaştı, birden eyerinin üzerinden eğilerek Manco'yu sağından tuttuğu gibi oturduğu yerden çekti. "Manco..." diye fısıldadı Anamaya. "Sus! Sus/sakın bakma!" diye azarladı Cüce. "Don Gonzalo" diye baş kaldırdı Candia. "Ona böyle davranamazsınız..."

332

Gonzalo ona aldırmaksızın, atını yanından yürümeye zorlayarak, Manco'yu tahtirevanın dışına çıkardı.

"Don Gonzalo!"

"Siz, Grek, gidip bir sorun bakalım, annenizin kığını silmenize ihtiyacı var mıymış!" diye bağırıdı Gonzalo dizlerinin üzerine düşen Manco'yu bırakarak. "Zincirleri getirin ve bu maymunlar kralını zincire vurun!"

Anamaya artık bakmıyordu. Bakmıyordu ve kalbinin hâlâ attığına şaşıyordu. Zincirlerin şakırtısını, bağrışları ve küfürleri duyuyordu. Tüm bedeni taş gibi ağırlaşmıştı. Cüce onun kollarında boğulacakmış gibi soluklanıyordu.

"Ey Öteki Dünya'nın Güçlülere, ey Viracocha! Neden bizi terk ediyorsun? Neden?"

"Sus" diye fısıldadı Cüce, "Yalvarırım sus."

İspanyollar tutsak Manco'yla uzaklaşırken sessizlik geri geldi. Meltemin esintisinden ve suyun şıpırtısından başka bir ses kalmadığında, Cüce ona umulmadık bir kuvvetle sarıldı.

"Artık yalnız sen kaldın, Prenses. Onun için onların seni almalarına izin verme, beni duydu mu? Asla."

333

33

^upiza ÇrandSalar, (Kjıstm-Ara[ı^IS35

Genç-yaşlı, onar, yirmişer kişilik sıralar halinde zincire vurulmuş yüzlerce kişiydiler.

Hepsinin boynunda aynı kızgın demir halka vardı. Gözlerinde güneşin yakıcılığını gecenin karanlığından ayırtedemez olmuş aynı bakış. Omuzları onları birbirlerine bağlayan zincirin sallantılarıyla yara bere içindeydi.

Günlerdir birlikte yürüyorlardı. Derbentleri ya da çıplak düzlükleri aşarken, giysiler, yiyecekler, tabak çanak ve kalay maşrapalar, daha bir yığın mutfak eşyasıyla dolu, kendileri kadar ağır sepetleri taşımak için yaralı kaslarını sarıyorlardı.

Tam tepelerindeki güneş altında aralarından biri tökezlediğinde neredeyse öğle vaktiydi. Bir an kendini toparladı. Sonra dizleri yeniden uykuya dalarmış gibi büküldü. Bir kırbaç havada sakladı ama onu uyandıramadı. Adamların arasındaki zincir gerildi. Birkaç adım boyunca, boyunlarına oturarak soluklarını kesti. Hiçbiri bu ek acıya karşı koymadı. Herkes bunun anlamını biliyordu.

Maşrapa ve çanaklarla dolu sepet hâlâ adamın omuzların-daydı. Ama onu taşıyan ölmüştü.

Bedeninin kalan parçaları pes etmişken donup kalan kolları yüke lehimlenmiş gibiydi.

Sonunda, sepet büyük bir tıngırtıyla düştü, içindekiler yere saçıldı. Zincirlenenler durdu.

Ağızlarından bir mırıltı yükseldi. Ölü artık, başını dik tutan demir kısıka asılı bir bedenden ibaretti.

Oradan elli adım ileride atını süren Gabriel, zincir seslerini duyduğunda eyerinin üzerinde arkasını döndü. Güneşin altında gördüğü şey kanını dondurdu.

Geniş şapkalı bir süvari ölü adamın iki yerlinin arasında asılı olduğu yere ulaştı. Kırbacını sol eline alırken, sağ eliyle kalender bir hareketle kılıcını çekti. Gabriel ne olduğunu ancak kılıç güneşi yansıttığında kavrayabildi.

Sert bir hareketle dorusunu çark ettirdi, atını şiddetle topuklarken bağırdı:

"Hayır! Hayır!"

Bu arada donuk yansılı kılıç havalanmıştı bile. Süvari eğilerek tek hamlede ölünün başını kesti. Kafa ichu öbekleri arasına yuvarlanırken yarılmış omuzlarıyla gövde, arkadaşlarının dona kalmış bakışları arasında yığıldı.

Dörtnele yaklaşan Gabriel cesedin yığılısını görmedi. Kılıcını çektiğinde taşıyıcılar arasında bir çığlık yükseldi. Öteki adam, şapkasının gölgesi altında şaşkın bir bakışla arkasını döndü.

Kıpırdayacak zaman bulamadı. Ne bağırarak ne kendini savunacak zaman. Gabriel, kılıcının siperinde yumruğu sıkılı, dorusunun tüm gücüyle yuvarlanan bir gülle gibi müthiş bir kuvvetle göğsüne vurdu.

Kaburgaları kuru odun çatırtısıyla kırılan adam eyerinden havalandı.

Atının başı üzerinden uçarak tiz bir çığlıkla yere yığıldı. Ne olup bittiğini anlayamayan gözlerle doğrulmaya çalıştığında salyasına kan karışmıştı. Karşısında gördüğü, Gabriel'in çizmeleri ve dünyayı yok etmeye hazır bir delinin bakışlarıydı. Gabriel kılıcını hançeresine öylesine kuvvetle dayamıştı ki soluk alamıyor, kendisine bağrılan şeyi anlayamıyordu:

"Senin o pis suratını yerinden sökeceğim!"

Adam bıçağın etine saplandığını hissediyordu. Avuçlarını yaralayarak iki eliyle Gabriel'in kılıcını geri ittiği anda başka bir ses taş kesilmiş havada gürledi:

"Yerinizde olsam, don Gabriel, bunu yapmazdım. Bir hareket daha ve beyninizi dağıtırım!"

335

Gabriel başını çevirdiğinde beş adım ilerisinde göğsüne doğrultulmuş bir kundaklı yayın okunu gördü.

Kısa bir süre, hareketini tamamlamanın dayanılmaz arzusunu duydu. Bunca zamandır içini kemiren utanca son verecek olan kirşin şaklamasını sonunda duymak!

"Geri çekilin yoksa atış emri veririm!" diye yeniden bağırdı tereddüt ettiğini hisseden Almagro.

Askerin arkasında atının üzerinde duran don Diego işaret parmağını ona doğrultmuştu. Son derece çirkin yüzü öfkeden kıpkırmızıydı. Dudakları mosmordu, yıllardan beri firengi nöbetleriyle çöken yanakları patlamak üzereydi. Şişkinlik ve çatlakların bir yanardağ ağızına benzettiği bedeni aşın bir sıskalıktaydı

Adam Gabriel'in ayakları altında inleyerek sürünüyordu. Gabriel tepki göstermedi. Çevrelerindeki durmuş, yüzlerce yerli korku dolu ve mesafeli bakışlarla onları izliyordu. Kimse, kapkara kanı akıp duran cesede doğru bir adım atmadı. Almagro, dizginini şaklatarak bineğini Gabriel'in yanına sürdü. "Lanet olsun!" diye bağırdı. "Ne oluyor size?" "Siz bir çılgınsınız, Almagro. Şu etrafınıza bir bakın. Zincirsiz ya da halatsız tek bir adam yok! Açlıktan, susuzluktan kırılıyorlar, ama onların yüklerini günde bir saat bile hafifletmiyorsunuz. Neredeyse taylarınızı bile tahtirevanların üzerlerinde taşıyorlar. Yağmurda, donda, geceleri korunmaları için kılınızı bile kıpırdatmadan vahşi hayvanlar gibi bağlıyorsunuz. Hiç değilse çocuklar bir hafta içinde ölüp gidiyor, ne mutlu onlara! Kadınlara gelince, bacak aralarından kan gelene dek onar onar tecavüz ediliyor! İnsanlar sizden kaçmak istediği anda köyleri yakıyor ya da çorbanızı pişirmek için evlerinin damlarını söküyorsunuz. Şimdi de paralı askerleriniz zincirlerin kilitlerini açma zahmetinden kurtulmak için cesetlerin kafalarını uçuruyor! Almagro, size söylüyorum, siz bu dünyanın en kokuşmuş insanısınız. Bunu anlamak için yüzünüze bakmak yeterli. Şimdi artık her adımınızda pis kokulu izinizi bırakıyorsunuz!" Gabriel öfkeden tir tir titreyerek sustu. Her cümlesinde Almagro'nun kahkahaları kuru bedenini sarsarak artıyordu. Piyade ya da süvari yirmi kadar ispanyol çevrelerinde toplanmış, onlar da gülüyordu.

336

"Zavallı adam! Zavallı küçük kuş!" diye kıkırdadı Almagro kahkahaları daha da artarak. "Dinleyin beyler, bu parlak delikanlı bize nasıl da bir ders vermek istiyor. Ama onu anlamak gerek. Don Francisco'nun kıcını yalamaktan Gabriel beyefendi gül kokusuna alışmış!" Kolu gergin ve dümdüz olan Gabriel bir adım öne atarak kılıcını Almagro'nun sıksa bedenine doğrulttu. Birden bir sessizlik çöktü. O ana dek kavgayı bezginlikle izleyen yerlilerin bakışları gitgide keskinleşti. Birkaç süvari ellerinde şişlerle atlarını sürüp Gabriel'in çevresini aldılar. Almagro küçümseyen bir gülümsemeye elini kaldırarak onları durdurdu. "Hiçbir zaman" diye bağırdı Gabriel herkese hitap ederek, "Vali hiçbir zaman Peru halkına karşı bu kadar kaba güç kullanmadı! Almagro! Cajamarca'ya geldiğinizden beri, etrafınıza hiç durmadan utanç ve yıkım saçtınız. Atahuallpa'nın ölümünü sağlamak için hile yapıp yalan söylediniz. Siz pisliğin tekisiniz! Yukarıda bir cehennem olması için dua ediyorum. Tıpkı burada yarattığınız gibi bir cehennem! Ve eğer Tanrı hâlâ varsa, sizi orada karşılayacak..." Kendini kaybeden Gabriel kılıcını itmek üzereyken bir süredir başlayan mide bulantısı arttı. Başı döndü. Buz gibi bir ter boşandı, dizi üstüne çöktü. Bir değnek gibi kılıcının topuzcuğuna tutundu. Gücünü yitirmiş, gözlerinden yaş getiren bir öğürtüyle iki büklüm, midesinde ne varsa kustu.

Tepesinden gelen kahkahalar çoğaldı.

Diego, hafif bir mahmuz darbesiyle bineğini ilerletti ve gelip çizmesini ensesine dayadı: "Gabrielito!" diye gıdıkladı. "Bana sorarsan bu yolculuk sağlığına pek iyi gelmiyor. Küçücük kalbin hassas, küçücük gönlün de öyle. Bu gidişle, korkarım bu son gezintin olacak. Sana bir öğüt: Bırak biz cehennemimizde yolumuza devam edelim, sen de git, cennet kokularını kokla..."

Kahkahaların ve ısıklamaların arasında Gabriel sustu. İçi acı ama son damlasına kadar içilmesi gereken bir içkiyi andıran yeni bir duyguyla doldu.

* Gabriel'cik (ç.n.).

337

Bu kahkahaların her birini dinlemek, alaylı gülüşlerin her biriyle beslenmek, en iğrenç içgüdülerin kemirdiği bu insan yüzlerine gülümsemek zorundaydı.

Kalkıp, boğazındaki safrayı bal özü gibi yutmak.

Aşağılanma, gücünün kaynağıydı.

#

Atı dötrnala, ağzında hâlâ acı bir tatla Gabriel Büyük İnka Efendilerinin tahtirevanlarına kadar tırmandı. Bilge Villa Oma'nın ve Sapa inka Manco'nun kardeşi Paullu'nun yetkisi altında, alaya eşlik, hatta yol göstericilik ediyorlardı.

Burada ne zincir vardı ne de can çekişen yüzler. Gömlekleri Cuzco meydanındalarmış gibi tertemiz birkaç muhafız, mızrakla-rıyla yolunu kesmek istedi. Bir emir yankılandı. Muhafızlar Villa Oma'nın tahtirevanına kadar koruma görevini üstlendiler. Örtü, yanındaki tahtirevanın örtüsüyle birlikte aralandı. Gabriel Paullu'nun ince ve kurnaz yüzünü tanıdı.

İki inka Efendisi ölçülü bir şaşkınlıkla onu inceledi. Gabriel sesine hakim olarak onları selamlamaya özen gösterdi:

"Bilge Villa Oma, Vali don Francisco Pizarro adına, sizden bu alayda halkınızın insanlarına çektilen acılara son verilmesini istemeye geldim! Güneye kadar bu şekilde devam etmek imkânsız. Halkınızın bu insanları oraya varmadan ölmüş olacaklar! Sizi temin ederim, don Francisco burada olsaydı böyle bir dehşete asla izin vermezdi! Tüm bunlar onun irade ve emirlerine ters düşüyor."

Genç Paullu'nun bakışları bir anlık bir parlamanın ardından başka yöne çevrildi. Bilgenin yüzü kıpırtısızdı. Koka topağını bir yanağından diğerine geçirmekle yetindi. Ama karşılık olarak ne bir işaret yaptı ne tek kelime söyledi.

"Neden bahsettiğimi biliyorsunuz" diye ısrar etti Gabriel. "Don Diego'yla konuşup bu duruma müdahale etmelisiniz! Taşıyıcıların artık zincire vurulmamalarını isteyin. Kadınların ve çocukların alaydan ayrılmasını isteyin! Tek Efendi Manco adına..."

Bilgenin, üzerindeki karanlık bakışları o kadar ağırdı ki sustu. Sessizlik çöktü.

338

Huzursuzlanan dorusu nallarını yere vurarak kişnedi. Gabriel onu kendi etrafında çark ettirmek zorunda kalıp titreyen bir sesle sürdürdü.

"Bilge Villa Oma! Kim olduğunuzu biliyorum, siz de beni tanıyorsunuz. Ben Tek Efendi Manco, mascapa\cha'y\ alnına bağladığında Cuzco'daydım. Sizi Dört Bucak İmparatorluğunun ikinci Güçlüsü olarak seçtiğini biliyorum! Bense... Coya Camaquen'\n bir dostuyum. Sizden bana kulak vermenizi istiyorum; Vali Pizarro halkınıza böylesine kötü davranılmasını istemiyor! Sizler... Efendi Paullu, Bilge Villa Oma, bunu siz nasıl kabul edebilirsiniz?"

Öfke ve düşkünlüğüne rağmen, Gabriel sözlerinin sessizliği dipsiz bir kuyu gibi derinleştirdiğini hissetti. Anlaşılmaz ifadeleriyle bütün yüzler ona dönüktü. Soyluların, taşıyıcıların, muhafızların bakışları dikkatle parlıyordu. Ama aldığı tek karşılık sessiz oldu.

Sonra, sessizlik sürerken, Bilge birden yeşil ve koyu koka suyunu dorunun nalları arasına tükürdü. Dilini şaklatarak taşıyıcılara yola devam etmelerini buyurdu, tahtirevanının örtüsünü indirdi.

*

Gece uzun ve soğuktu. Uykusuz.

Büyük alaya çeyrek fersah uzaklıkta, onu rüzgardan biraz olsun koruyan bir bayırın yanında büyük bir kayaya sırtını dayamıştı. Almagro ve adamlarının kamp yerine kızıl parıltılar saçan meşalelerden saatlerce gözünü ayırmadı. Birkaç meşale de, öteki uçta, İnka Efendilerinin çadırları önünde yanıyordu. Işık, acı ve utancı saklamaya çalışır gibiydi.

Ay güney yıldızlarının arasında hiçlik kadar koyu bir gökyüzü bırakarak kaybolurken, Gabriel, zifiri karanlıkta, öfke ve çaresizliğin aklını başından almasına engel olamıyordu. Bağrıların duyulmaması için kılıcının kınına dişlerini geçirerek Tanrıyı ve insanları lanetliyordu, bu dünyayı ve hayatın kendisini lanetliyordu.

Derken Anamaya'nın düşüncesi, yüzü ve ismi birden arınmış bir hava solur gibi canlandı içinde. Bugün burada insan olmanın öfkesinden başka bir şeyle titremeye başladı. Bir an, tüm bedeni bir barış gülümsemesi gibi hafifledi. Bir an, kolunu uzatıp avcunun altında sevgilisinin sıcak ve güvenli bedenini bulduğunu hayal etti.

339

Şafak söküyor, kurşuni mor bir dalga gibi doğudaki ulu zirvelerin üzerinde ilerliyordu. Gözleri hâlâ açıktı. Nemin ağırlaştırdığı örtünün altında ara sıra ürperiyordu. Önceki gün yakmayı başardığı ateşten geriye küller kalmıştı. Ağaran günün soğukunda bir karar alması gerekecekti. İki seçeneği vardı. Bu cehennem yoluna alaylı sözler ve vahşet arasında devam edebilirdi. Ya da leş kokulu Almagro'nun söylediği gibi "cennetin kokularını solumak" için Lima'ya, don Francisco'nun yanına dönebilirdi. Her halükarda, utançtan kurtuluş yoktu!

Eyerini çıkardığı dorusu birkaç adım ötede tetikte uyuyordu. Arada bir kulakları dikiliyor, bir gözünü açıp burnunu titreterek yelesini sallıyordu. Gözleri parlıyor, bir okşayışın şefkatiyle burnunu uzatıyordu.

Birdenbire sırtı diken diken, gözbebekleri ardına dek açılmış, doğruldu. Kendi etrafında dönüp gürültüyle solumaya başladığı anda Gabriel çakıl taşlarının arasından gelen bir hisrti duydu. Duyulmak istemeyen hafif bir ayak sesi taşlarda ilerliyordu. Gabriel örtüsünün altında kısa kılıcını kapmıştı bile. Ama onu diğer taraftan beklerken gölge solunda belirdi. Fısıltı onu daha da şaşırttı.

"Korkma, Efendi! Korkma!"

Buna rağmen Gabriel silahı elinde ayağa fırlamıştı bile.

Kahverengi denilecek kadar koyu kırmızı manîa'nın altından şekilsiz parmaklı bir el çıktı. Manta'yı geri itti. Karşısında beliren öylesine kırıksık bir surattı ki, Gabriel ilk bakışta onun kadın mı erkek mi olduğunu anlayamadı. Yüz gülümsedi. Ağız neredeyse dişsizdi ama bir kış sonu karı kadar grileşmiş gözler parlıyordu.

"Korkma, Efendi!"

Mantonun önü açılarak diğer el dört köşesinden düğümlü bir kumaş parçası çıkarıp uzattı.

"Bu senin için ayırdığım bir parça yiyecek."

Gabriel armağanı hayretle alıp düğümü açtı. İçinde ham ve pişmeden önce uzun zaman donmaktan kömür gibi kararmış birkaç patatesle bir avuç mısır vardı.

"Teşekkürler" diye fısıldadı. "Ama neden?"

340

Yaşlı yüz muzip bir kahkaha attı. Gabriel onun bir kadın olduğunu düşündü.

"Çünkü dün iyi yürekli ve cesurdun, Yabancı. Gece boyunca diğerlerinden uzaktaki ateşini gördük. Ve sana teşekkür etmek istiyoruz."

"Biz mi?"

Yaşlı kadın şekilsiz elini alaya doğru uzattı.

"Hepimiz... Herkes biliyor. Gece boyunca herkes nasıl öfkeye kapıldığını anlattı. Ve Bilge'ye gidip nasıl senin insanlarına karşı çıkmasını söylediğini."

"O zaman Bilge Villa Oma'nın bana neden cevap vermediğini açıklayabilir misin?"

Yaşlı kadın bir an tereddüt etti. Gözlerini, bundan tedirgin olan Gabriel'e dikti.

"Çünkü kararını zaten vermişti. Bu gece Tek Efendimiz Manco'yu kurtarıp Cuzco'nun Yabancılarına savaş açmaya gitti."

Bir ürperti hırkasının altında Gabriel'in tüylerini diken diken etti.

"Ne diyorsun?"

"Tek Efendi Manco, Cuzco'da hapiste. Chaski bunu iki gün önce haber verdi. Oradaki yabancılar da aynı buradakiler gibi. Tek Efendinin boynuna zincir takmışlar."

"Aman Tanrım!"

Gabriel bir sonraki soruyu sormaya cesaret edemedi. Gözleri kırıksık kırıksık yüze bakarak titredi.

"Peki ya Coya Camaquen?" diye sordu sonunda. "Coya Camaquen" de tutsak olup olmadığını biliyor musun?"

Yaşlı kadın kafasını hafifçe salladı. Ağzını buruşturdu.

"Coya Camaquen kim?"

Gabriel cevap vermedi. Bir anda gözünün önünden Anama-ya'yı hırpalayan Gonzalo ve Juan'ın görüntüsü geçti. Anamaya'yı boynunda bir zincirle gördü...

Hayır, bu düşüncelerine bir son vermeliydi. Yol fazla uzundu. Oraya varmadan çıldırırdı!

341

Örtüsünü katlayıp eyerini kaldırdı. Doru anında başını sallayarak soludu, beklediği buymuş gibi sallanarak yaklaştı.

"Bilge ne tarafa doğru gitti?" diye sordu Gabriel eyerin örtüsünü dorunun sırtına atarak.

Yaşlı yüz gülümsedi.

"Tenha bir yola saptı ama bizi buraya getiren yolu takip e-dersen ona kolayca ulaşırın.

Yanında su ve daha fazla yiyecek götürmelisin. Bunları bulman için sana yardım edeceğim..."

Kolanı tokaya geçirirken Gabriel arkasını döndü, kaşlarını çatarak:

"Neden bana bu kadar yardım etmek istiyorsun?" diye sordu.

"Çünkü hoşuma gidiyorsun."

"Sen de benim hoşuma gidiyorsun, büyükanne. Gerçekten de çok şirinsin."

"Şirin ha!"

Yaşlı kadın genç bir kız gibi güldü.

Gabriel atını eyerleyedursun oradan uzaklaşırken gülmeye devam ediyordu.

Günlerdir ilk kez huzura kavuşmuştu. Kötülük duvarları aralanmış, yaşam yeniden önündeydi.

Yapılacak tek bir şey vardı.

Akla gelebilecek en gılınca şey olsa bile.

ttuckuy Qpsqo, JLraCı^IS3S

Gece yaklaşıyordu, hava serindi. Anamaya ellerini Cücenin yaktığı ateşe uzattı. Kahverengi toprak çömleğin içinde çorba yavaşça ısınıyordu. Yabani soğanların ve domateslerin ekşimtirik kokusu nemli havaya karışıyordu.

Anamaya gizlice sadık dostunu süzdü. Yağmur altında iki günlük bir yürüyüşün ardından köye geldiğinde, onu tanıyamamıştı. Hâlâ bağırsaklarını kasıp kavuran acı yüzünün şeklini değiştirmişti.

Aşağıda, Huchuy Qosqo'nun canchalannin yüksek kırmızı duvarları, alacakaranlıkta baş döndürücü zirveye kadar yayılan ovanın mısır ve patates tarlalarının kula yeşiliyle aydınlanır gibiydi. Anamaya gök ve yerin arasında asılı olan bu kentin huzur veren düzenini severdi. Ama, sabahtan beri sanki Pacha Mama, sevgili Toprak Ana Cüceyle aynı acıyı çekiyordu.

Şafakta, Kral Kentlerinin vadisi korkunç bir fırtınayla sarsıldı.

Gökyüzü tam tepelerinde yalnızca sisle kaplıyken, kapkara ve külrengi bulutlar tarlaların kıyısına kadar vadinin sınırlarına yığıldı. Vadinin tamamı kısa sürede Öteki Dünya'dan gelen bir duman sızdıran bir kazana dönüştü. VVİIkamayo'nun kıyılarına kelebek kanatları gibi dizilmiş mısır ve çuinua taraçaları yok oldu, sonra en dik bayırlar ve sonunda Huchuy Qosqo'ya giden neredeyse dikey yol.

Ve birden bire, koyu bulutun içine sıvı bir gümüş dalgası yayıldı. Gök gürültüsünün olması gerektiği gibi gökten değil de vadinin ortasından gelmesine rağmen herkes Illapa'nın gürlemesi-ni duymuştu.

Köylüler aralarında fısıldaşıyordu. Kadınlar çocukları evlere soktu. Huchuy Qosqo'nun rahipleri ve Güçlüler yaylanın uç sınırını oluşturan duvarlara yaklaştı. Hepsinin aklından aynı şey geçti. Birden Dünya'yı tersinden görmeye başladıkları.

İnti'nin sisten sızan ışığı Huchuy Qosqo'nun tarlalarıyla sokaklarını kapladı. Orada, Kral Kentlerinin vadisinin öte tarafında doğudaki yüksek dağları aydınlattı. Ama bu ikisinin arasında, böylesine olağanüstü bir şekilde doğan bulut denizi gümüş ışıktan mızraklarla yırtılarak durmadan kaynamaktaydı.

Sonra kesildi bu. Bulutlar çabucak yırtılan kıvrımlar halinde sarmalanarak ağır ağır yükseldi. Canchaİarın toprak duvarları ince bir yağmura karışan sisle cilalandı. Gökyüzü karardı, öğleden sonraya kadar durmadan yağmur yağdı.

İşte Cüce, çamura bulanmış, bitkin, dağın bozuk yollarında bir günlük bir yürüyüşün ardından o zaman çıkageldi.

Artık gökyüzünde tek bir bulut bile yoktu. Kaygılı olan, yalnızca Cüce'nin yüzüydü. Anamaya büyük bir pişmiş toprak kase alıp kaynamış çorbayla doldurdu.

"İç" diye buyurdu tatlılıkla. "İç, soğuk ve aklıktan titriyorsun. Bana sonra anlatırsın."

Cüce çocuk parmaklı elini çanağa uzattı. Kırmızımsı ve kokulu çorbaya kısa bir süre baktı.

Sonra başını sallayarak kalın göz kapaklarını kaldırdı.

"Hayır" dedi. "İçemem. Önce anlatmalıyım..."

Ama sustu. Ateşten parlayan gözleri Anamaya'nınkileri aradı. Anamaya elini uzattı. Cüce kaseyi ateşin yanındaki bir taşın üstüne koydu, elini tutup kendisinde olmayan gücü onda bulmak istercesine alnını dayadı.

"Önce" diye fısıldadı, "aşağıdaki şehrin bir ucundan ötekine sürüklediler. Onu, Tek Efendi Manco'yu, boynunda zincirlerle Coricancha'run önünden geçirdiler. Sonra, Yabancıların demirleri boynunda ve ayak bileklerinde, üç gün boyunca Colcampata'nın meydanında kaldı..." Ağzından dökülen kelimeler onu her cümlede biraz daha zehirler gibi sustu Cüce. Anamaya'nın elini iterek büzüldü:

344

"Orada... Evet, onu, Tek Efendimizi orada bıraktılar. Zincirlerle, kirli ve yırtık unAru'suyla.

Anamaya, üç gün boyunca üzerinde aynı gömlek vardı! O, İnti'nin oğlu, Atalarının kuru bedenlerinin önünde, Cuzco'luların gözlerinin önünde öylece durdu! Sabahtan akşama kadar Yabancılar gelip onunla alay etti."

Cüce yeniden sustu. Anamaya artık ona bakmaya cesaret edemiyordu. Gözlerini çok uzaktaki dağlara dikti. Karlı zirveler gecenin karanlığında yükseliyordu. Buzullarını tüm bedeninde hissetti.

"Onu Colcampata'dan çıkardıklarında, tüm Puma'nın şehri inledi," diye sözüne devam etti Cüce. "Senin ırzına geçmek isteyen şeytan yabancıнын evine götürdüler onu. Hizmetkârlar ona nasıl davranıldığını gördüklerinde dehşet içinde bağırdılar. Bazıları kaçtı, bazıları kendi boğazlarını kesmek ya da göğüslerini deşmek için Yabancıların silahlarını kullandılar. Cariyeler

gelip onlara Tek Efendiye daha iyi davranmaları için yalvardı. Yabancılar yine gülerек cevap verdi. Cariyeleri avluya kapadılar, bedeni zincirle kaplı Manco'yu oraya taşıdılar, önünde kadınları soydular. Tek Efendi'nin gözleri önünde bütün gece onlara tecavüz ettiler. Ertesi gün birçoğu öldü: Bacaklarının arasından kalpleri boşalıyordu."

Cüce kesik kesik soluyordu. Öylesine titriyordu ki dengesini kaybetmemek için yaygıya dayanması gerekti. Anamaya'ya bakmaya cesaret edemiyordu. O kadar hareketsizdi ki sanki ilk hareketinde kırılacak gibiydi.

Birdenbire, hıçkırığı andıran bir bağrıyla Cüce çorba kasesini itti. Kase kırıldı. Ateş, bir duman tıslamasıyla söndü.

"Onu bir çukura attılar, on iki kişi üzerine işedi!" diye soludu Cüce.

"Yeter!" diye emretti ayağa kalkan Anamaya.

Yüzü bir kireç kayasından yontulmuş gibiydi.

Bu ana dek savaş uzak bir gürültüydü, çarpışan binlerce askerin her zaman yabancı gösterisi. Şimdiyse savaş Anamaya'nın içindeydi artık.

345

Kutsal İkizin meşaleler arasındaki altını gecenin içinde parlıyordu. Yabancıların göz diktiği heykel küçük bir tapınağın içinde, büyük cıvalı bir taşı kaplayan pamukla doldurulmuş bir yastığın üzerinde duruyordu. Ayaklarının dibindeki bir mangalın korlarında koka yaprakları yanıyor, odaya baş döndürücü bir koku yayıyordu. Anamaya içeri girdiğinde, iki genç kadın Kutsal İkizin yanına yiyecek koyduktan sonra yere cantuta yaprakları serptiler. Anamaya dışarı çıkmalarını emretti.

Bakışları boş, yüzü ifadesizdi.

Üzerinde, omuzlarına iki gümüş tokayla tutturduğu uzun, yünlü mantosu vardı. Yine de arada bir o kadar şiddetli ürperi-

yordu ki dişleri birbirine çarpıyordu.

Chicha küpünü kaldırdı, boyalı ahşaptan ayın maşrapasını doldurdu. Tek kelime söylemeksizin, başının üzerine kaldırdı. Bakışlarını Kutsal İkizin altın yüzüne çevirdi. Bu yüz de sakın ve ifadesizdi.

Öteki Dünya'daki eşini selamlayacağı an kolu yanına düştü. Chicha\\ yere dökmeydi, sunmadı onu. Maşrapayı göğsüne dayamıştı, gözkapakları mavi bakışlarını örtüyordu. Hafifçe açık ağzında kelimeler homurdanmaya dönüştü:

"Sana neden gün be gün içecek ve yiyecek sunmalı ey Güçlü Kardeş, eşim? Neden sana seslenmeli, duymadığın acımı fısıldmalı. Tek Efendi Huayna Capac? Bize karşı bu kadar uzun bir sessizlik neden? Size ne yaptık ki burada hepimizi içine alan bu utanca izin veriyorsunuz?"

Bir an sustu. Durduğu yerde sallandı ama farkında bile değildi.

Alnı kırıştı, dudakları büküldü. Boğuk bir ses odanın içinde öyle bir şiddetle yükseldi ki bir an meşale alevleri söner gibi oldu.

"Neden bizi yalnız bırakıyorsunuz?"

Gözlerini açmadan bir adım ilerledi, elleri uzandı, bir hıçkırıkla sıkıca tuttuğu Chicha maşrapasını altın heykelin üzerine döktü.

"Ey Öteki Dünya'nın Güçlülere, burada mısınız? Aşkımızı ve inlemelerimizi duymuyor musunuz? Acı çektiğimizi görmüyor musunuz? Ey Öteki Dünya'nın Güçlülere, her yerde ve her şeyde

346

size itaat etmediğimiz gün yok. Yatarken ve kalkarken sizi düşünüyoruz. Ruh halinizi öğrenmek için kuşların uçuşunu ve bulutların hızını izliyoruz. Sizin için en iyi mısır fidanlarını getiriyoruz, size mutlu olmanız ve bizimle gurur duymanız için en görkemli lamaların kanını armağan ediyoruz. Size bu Dünya'da ve Ötekinde saygı göstermek için bir barış günü kadar güzel renkli örtüler dokuyoruz. Sizin kurallarınıza ve buyruklarınıza göre hareket ediyoruz. Yine de verdiğiniz tek karşılık sessizliğiniz! Yabancılar hükmeden Güçlülerden mi korkuyorsunuz? Bizim kadar güçsüzsünüz mi yoksa?"

Anamaya'nın gözleri yaşla dolmadı ama acı ve öfke bedenini pençesine aldı Kendine hakim olamayarak kutsal İkizin altın heykelini yastığının üzerinde salladı. Bağırды:

"Burada mısınız?... Cücenin söylediklerini duydunuz mu? Oğlunuz Manco'yu düşmanlarımızın sidiğinin altında gözlerini kaparken gördünüz mü?"

Kelimeler tapınağın dışında yankılandı, buz gibi ve kıpırtısız gecede yükseldi.

"Ey Tek Efendi Huayna Capac! Sen ki İnti'ye kavuşmadan önce elimi tuttun, beni yalnız bırakma! Bana sırtını dönme! Koca bir dağda kaybolmuş çocuklar kadar yalnız olduğumuza

inanmama izin verme. Bizi barışta yok ettiğin gibi savaşta da yok olmaya mı bırakacaksın? Halkımızı Yabancıların gücü karşısında yalnız bırakma. Eğer ben, Coya Camaquen, bir yanlışlık yaptıysam, kül olmak istiyorum!"

Sessizlikte bu fısıltı bile silindi.

Küçük tapınağın dışında, Huchuy Qosqo'nun yerlileri Coya Camaquen'\n bağırsıklarını duyup toplanmıştı. Şimdi onlar da Ana-maya gibi titriyor, dudaklarını ısıyorlardı. Onun gibi sessizliğin başka bir şeye dönüşmesini istiyorlardı.

Ama yalnızca ichu damlardan süzülüp döşeme taşlarına damlayan suyun tekdüze sesi işitiliyordu.

m

Tapınaktan ayrılmaya karar verdiğinde şafak sökmek üzereydi.

347

Meşaleler sönmüştü ama kimse gelip yeniden yakmaya cesaret edemedi.

Gece hâlâ karanlıktı. Eşikte ışıkla karşılaşan Anamaya gözlerini kırıştırdı.

Yıldırım kadar hızlıydı.

Sanki ova, kutsal Vadi ve doğudaki dağlar birden güçlü bir güneşin ışığına bulandı. Sanki her şey sonsuz bir beyaz tuz düzlüğü gibi düz ve tozluysa. Sanki tüm evren bir anda çöle dönüşmüştü! Sanki Dünya artık çatlak bir ölü deriden ibaretti. Artık ne gölge ne bitki ne ağaç kalmıştı ne de bir hayat soluğu. Tek bir böcek bile yoktu.

Anamaya dizlerinin büküldüğünü hissetmedi. Yardımına koşan Cücenin küçük ama sağlam elini hissetmedi. Yere yığıldığında mırıltıları duymadı. Yalnızca ebediyen öldüğü zaman insanların dünyasının neye benzeyeceğini gördü.

Onu, işte tam o sırada gördü.

Gabriel'i.

Onu teni kara, giysileri lime lime gördü. Sonsuz düzlükte çok uzaktaydı, derken çok yakında, o kadar ki boğuk soluğunu hissediyor, eski bir deri gibi çatlamış yanaklarını, şişmiş ve patlak dudaklarını görüyordu. Ölü dünyanın beyazlığıyla yenmiş göz-bebeklerini görüyordu.

Kirpiklerinden terler akmış, güneş onları ufacak tuz billurlarına dönüştürmüştü. Pıhtılaşmış kana bulanmış parmaklarıyla ellerini gördü. Ölüm döşeginde bir adam gibi sallanıyordu. Bilinci yitmiş gözlerini gördü.

Dünyanın dönüştüğü dev gölde, attığı her adım, ayak izlerini silen ufacak bir toz kaldırıyordu.

Birdenbire, sallandı ve yere yığıldı.

Anamaya çığlık attı.

Gabriel'in ölmekte olduğunu ve Öteki Dünya'nın Güçlülerinin onu duyduğunu anladı.

348

35

Çratut Satar çölü, Arahil535

Gözalabildiğine bembeyazdı.

Son derbenti geçmişlerdi. Bayır dikti. Yol on beş bitişik dolambaç halinde bu olağanüstü vadiye ulaşıyordu. Sol tarafta tuz denizi uzanıyor, giderek genişleyerek görüş alanının ötesinde kayboluyordu. Hiçliğin gökyüzüne açılan kapısı gibi beyaz, sert ve tehditkârdı.

"Lloc! Artık gitmeme vakti!"

Bu kelimeleri anlaşılmaz bir biçimde söyleyen kısıp sesli adamın görüntüsü Gabriel'in günlerdir etrafındaki yegane şeydi. Kısa boylu, kir içinde, güneşin kavurduğu teni karaydı. Pislikten dağılmış örgülü uzun saçlarının altından sarktığı renkleri solmuş bir takke giymişti. Giysisi lekeli, çok eski bir gömlekti. Lama derisinden uzun bir halat beline sarılmıştı. Oyluklarının ve baldırlarının kasları o kadar belirgindi ki sanki derisi yok gibiydi. Ama en olağanüstü olan, ayaklarıydı. Bastığı bütün taşların, yürüdüğü bütün yolların şeklini almış ayakları. Aslında bir insanın ayaklarından çok bir hayvaninkilere benziyorlardı. Ayak parmakları artık ayırıt edilemiyordu, tırnakları o kadar kalın bir deriyle kaplı ya da kopmuştu ki açılan çatlaklar kanamıyordu bile.

Gabriel onunla bir gün önce tanışmıştı. Bir hafta boyunca Villa Oma'yı yakalamaya çalıştıktan sonra kaybolduğunu kabul etmek zorunda kalmıştı.

Tupiza'dan ayrılışının ilk günü Bilge ve muhafız takımı ile arasındaki mesafe giderek açıldı. Atını gereğinden az dinlendirse de.

Yiyecek bulduğu köylerden birinde, ona Bilgenin geçtiği her yerden adamlar istediği anlatılmıştı. Hepsine Kuzey'e ulaşma emrini verdiği. Böylece yeterince taşıyıcı bulduğundan yemek yediği ve biraz uyuduğu tahtirevanından gece gündüz ayrılmadan ilerliyordu. Başlangıçta Gabriel, bu acelenin Cuzco'da olanların önemini gösterdiğini düşündü. Bilgenin seferberlik çabaları savaş anlamına geliyor olmalıydı.

Sonraki düşüncesi umutsuzluk oldu. Villa Oma'ya ulaşip onunla birlikte fazla tehlikeye girmeden İmparatorluğu katet-mekten artık umudunu kesmeliydi. Bir başka deyişle, Anama-ya'ya yeterince çabuk ulaşmaktan artık umudunu kesmeü! Tam tersine: Pizarro'nun kardeşleri ona en büyük kötülükleri yaparken bir kurtçuk gibi ağır ağır ilerleyecek, zaman kaybedecekti. Bundan şüphesi yoktu! Haftalarca Almagro'nun paralı askerleriyle yaşadığı şeyler bütün umudunu silmişti. Korkunç sahnelerin gözünün önüne gelmediği bir tek saat ya da gün yoktu. Düşüncesizliğinden ve hayattaki tek gücünden, ona olan aşkından bunca uzaklaşmasına neden olan don Francisco'ya itaatinden dolayı kendini suçluyordu.

Evreni Gonzalo'dan nasıl arındıracağını düşünce gördü. Rüyasında bir kuşa dönüşüp onu güçsüzlüğe mahkum eden bu insan yavaşlığından kurtulduğunu gördü. Rüyasında hemen o anda ona ulaştığını, onun kollarına ve göğüslerinin yumuşaklığına, ayrıldıkları günkü gibi güzel ve dokunulmamış bir halde kavuştuğunu gördü.

O zaman, usdışı bir dürtüyle dorusunu tırıs geçirdi, gerektiğinden daha fazla sabahladı ve onu gecenin bir bölümünde yürümeye zorladı. İşte böyle kayboldu!

Bir kaya yığıntısına tırmanmaktayken, yaşı kestirilemeyen bu adam yeraltından çıkan bir şeytan gibi önünde belirene kadar.

Şu anda gece kadar karanlık gözlerle ona bakan ve anlaşılmaz bir quechua ağzıyla onu bir kere daha uyarmakta olan adam.

"Llod Eğer gidersen ya çabuk ulaşırsın ya da çabuk ölürsün."

Gerçekte, bunu anlamak için tuz denizinin soluk enginliğine bakmak yeterliydi. Şafak güneşi üzerine dağların ölçsüz gölge-

350

lerini yayıyordu. İleride, kuzeyde, sabah sisiyle bulanık soluk ufuk çizgisi bir okyanusunki kadar eğriydi.

"Üç gün gerektiğini mi söylüyorsun?" diye sordu Gabriel belki onuncu kez.

"Eğer oraya ulaşabilirsen üç gün. Eğer güneş seni daha önce kemirmezse."

"Gündüz yerine gece yürüyebiliriz."

"Gece kaybolursun! Bulutlar olduğu zaman sana yol gösteren Apu'ların zirvelerini görmezsin. Ölürsün. Ve eğer gündüz vakti bulutlar çok uzun zaman yok olursa, yine ölürsün. İnti seni yer."

Gabriel yerlinin sözlerini anlamış gibi ürperen dorusuna bir okşamayla karşılık verdi.

"Üç gün" diye sözüne devam etti. "Dağdan gidecek olursam yedi ya da sekiz gün gerekeceğini söylüyorsun..."

"Llocl Evet. Yedi ya da daha fazla çünkü yağmur mevsimi ve yollar nehirlerle dönüşüyor. Yedi ya da daha fazla, ama hayattasın."

"Eğer o artık değilse hayatta olmam ne işe yarar? Haydi gidelim, gevezelik ederek zamanımızı daha fazla harcamayalım. Bana yol gösterir misin?"

Bu soruyu umutsuzca sormuştu.

Adam başını sallayınca şaşırıldı.

"Sen benden daha çılgınsın" dedi.

Ve tuz çölüne doğru ilerledi.

*

Grand Salar'ın girişinde gördüğü şey çok şaşırtıcıydı. Sadece tuz gördüğünü sandığı yerde sadece su vardı. Yükselmiş olan güneş ufuk çizgisini silen hafif bir sisle kaplanmıştı. Gökyüzü ve su bir bütün halinde sulu bir fırça darbesi oluşturuyordu. Gabriel daha boyanmamış beyaz bir tualin içine girmek üzere olduğu duygusuna kapıldı. Sanki bu, başka bir dünyanın kötü ruhlarıyla savaşmak için yapılan bir törenmiş gibi gözlerini kapadı.

351

Yerli ne yapılacağını gösterdi. Dorunun eyerine sabitlenmiş dört testiden birini alıp suyuyla takkesini ıslattı ve gözleri görün-meyecek şekilde onu iyice başına geçirdi.

"Aynı şeyi kendin ve hayvanın için yap" diye emretti, boğuk sesiyle. "Yoksa tuzun ışığı gözlerini oyar ve kafan ateş gibi olur."

Gabriel son gömleğini çıkarıp ıslatarak parçalara böldü. Doru fazla itiraz etmedi, gözleri şimdiden yanmaya başlamıştı. Buna rağmen gözlerindeki sarıkla o kadar gülünçtü ki Gabriel gülümsedi. Kendi başını sararken bastığı yeri görebilmek için küçük bir aralık bıraktı. Sonra, tek bir keiime daha etmeden, atının dizgini omzunda, beyazlığa girip onu beklemekte olan yerlinin peşine düştü. Hareketsiz gölgesi boşlukta süzülür gibiydi.

Bir saatin sonunda su kayboldu. Yerini dünya durmuş gibi kıpırtısız bir denize bıraktı. Göz alabildiğine yayılmış taş gibi sert binlerce döşeme taşı halinde çatlamıştı, sertti, gıcırdıyordu. Sis de dağılmış, ardında koyu mavisi endişesini tazeleyen bir gökyüzü bırakmıştı. Ve adımları sevdiği heceleri dorusunun nallarının hızında vurguluyordu.

Dağların gölgeleri uzun zaman önce geri çekilmişti. Havada tek bir esinti bile yoktu. Yerli sağa sola bakmadan ilerliyordu. Uzun bir süre sol taraflarındaki, Gabriel'in başka bir dünyadan gelen bir asker birliğine benzettığı dev kaktüslerin yükseldiği kayalık bir ada boyunca ilerlediler. Derken, beyaz denizin çevresindeki yamaçların araları açıldı. Kaçıyor, ufukta süzülüyor, sıcak siste titrekleşip bulanıklaşıyorlardı.

Tepe noktasına ulaşmadan önce güneş akkor halinde ince bir tabakaya dönüştü. Gabriel günlerdir kesmediği sakalının altında, çenesinde, yanaklarında, sargının açıkta bıraktığı her yerde, alev kadar şiddetli olmaya başlayan yansıma yanığını hissetti. Testilerin birinden biraz su içme dürtüsü güçlüydü. Ama dürtüyü her seferinde bastırmayı başarıyordu.

352

Yerli birden durdu. Bu o kadar ani oldu ki, Gabriel ona çarpmaması için dorusunu kenara çekmek zorunda kaldı.

Adam, ufkun her bir noktasını gözden geçirir gibi, tek kelime söylemeden kendi etrafında döndü. Sonunda Gabriel'e baktı. Takkesini biraz yukarı kaldırıp başını salladı.

"Ne oluyor?" diye sordu. Gabriel ağzı yapış yapış. "Doğru yönde değil miyiz?"

Adam parmağını gökyüzüne çevirdi.

"Uod Çok fazla güneş."

"Çok fazla güneş de ne demek?" diye haykırdı Gabriel sargısını biraz daha aralayarak

"Yeterince bulut yok. Güneş bizi yiyecek."

Adamın kara elleri tüm çölü, ardından lekesiz bir mavilikteki gökyüzünü gösterirken, Gabriel henüz anlamamış gibiydi.

"Bugün ve yarın ve yine yarın" dedi, "çok fazla güneş olacak. Çölü aşmayacağız. Yoksa güneş bizi yer. Gece olmadan önce dağa dönebiliriz hâlâ."

"Hayır!" diye homurdandı Gabriel. "Bu söz konusu bile olamaz! Geri dönemem!"

Yerli iki adım gerileyerek omuzlarını silkti.

"Hayvanın da ölecek" dedi usulca. "Eğer bulut olmazsa, hiç kimse tuz denizini aşamaz."

"Korkuyorsun, hepsi bu! Ben çölü aşacağım."

Adam bir süre ona dikkatle baktı.

"Bazen, korkmak gerek" diye mırıldandı.

Takkesini gözlerinin üzerine indirdi ve ekledi:

"Yarın, eğer isterse inti sana parmakları birleşmiş iki el gibi bir dağ gösterecek. Adı Apu Thunupa. Eskiden, dağ olmadan önce, insan bir adamdı, Cuzco'daki Güçlü Efendiler gibi. Tuz denizinin sonunu o gösterir. Ama dağları görebilmek için gözlerinin hâlâ yerinde olması gerek." Durduğu kadar ani bir şekilde, selam bile vermeksizin yürümeye koyuldu. Bu sefer, dosdoğru doğudaki en yakın dağlara gidiyordu.

353

Gabriel duraksadı. Yerlinin haklı olduğunu biliyordu. Tek başına tuz denizini geçmenin daha da zor olacağını biliyordu. Ama tek gerçeğini tekrarlardı kendine. O artık hayatta değilse hayatta kalmak neye yarardı?

Uzaklaşan adamın gölgesi çok kısaydı. Kendi ayakları çizmelerinin içinde şimdiden kaynıyor gibiyken, onun bu tuz kabuğunun üzerinde nasıl yürüdüğünü merak etti.

Yerli arkasına bakmadan yüz adım ilerlediğinde Gabriel dorusunun boynunu yavaşça okşayıp fısıldadı:

"Gel, güzelim. Tek başımıza bu işin içinden çıkabiliriz!"

Ağzından çıkana kendisinin inanıp inanmadığını düşünmeye zaman bırakmadı.

Şafaktan önce, gecenin altında harelenen beyazlıkta yeniden yola koyuldular. Gökyüzünde bayram eden sayısız yıldız bir avuntuydu. Birkaç saat boyunca hava, Gabriel Güney Haçına* bakarak yönlendirdiği dorusuna binmeye cesaret edebilecek kadar serin bile sayılırdı. Derken

sis geldi. Gabriel yerlinin yanıldığını düşündü, güneş onları yemeyecekti. Bulutların arasında belirdiğinde, beyaz denizin üzerindeki beyaz bir çemberden ibaretti. Her şey yoluna girmişti. Sıcak artık o kadar korkunç değildi, yansıma daha az öldürücüydü. Gabriel attan inip dorusunun önünden yürümeye koyuldu. Gün ortasına kadar hayli yol aldılar. Yorgunluk ancak güneşin beyaz halkası batıya doğru alçalmaya başladığında Gabriel'in oyluklarını sardı. Başlangıçta için için ve hafif bir ağrıydı. Ama kısa bir süre sonra binlerce iğne kaslarına batmaya başladı, inliyordu. İlk kez durdu. Dorusunun huzursuz bakışı altında yeniden yola koyulmadan önce biraz uzanmak zorunda kaldı.

Bir fersahtan az bir yol gittikten sonra yeniden durdu. Anlaşılmaz bir ağrıydı. Oyluklarında kasları kördüğüm olmuş gibiydi sanki.

* Güney yarıküreden görülen bir takırryıldız (ç.n.)

354

Kısa süre sonra, artık o kadar sık duraklıyordu ki doru onu burnuyla itmeye başladı. İşte bu şekilde ilerlemeye çalışırken birden atın kişnemelerine karışan bir çatırtı duydu. Atın başı şiddetle Gabriel'in sırtına vurdu, onu yere yuvarlarken kendisi de kişneyerek yere yığıldı. Dizlerinin üzerine doğrulan Gabriel, ayağa kalkacak gücü bulamadı. Gördüğü, kabusların en korkuncuydu.

Gözlen kamaşan dorusunun sağ ön bacağı dizine dek kalın tuz kabuğuna girmiş, tuz kristallerinin yüzdüğü bir karış genişlikte bir yarığa saplanmıştı. Ve anında kırılmış. "Doru!" diye fısıldadı Gabriel sargısını çıkararak. "Doru!" San dişlerinin üzerinde dudaklarını kıvıran at burun deliklerini titreten acı dolu bir homurtuyla boynunu uzattı. Son bir çabayla doğrulmaya çalıştı. Gözleri korkuyla dolup ölümü görürken bacakları boşlukta çırpınıyordu, inleyerek böğrünün üzerine düştü.

Sonunda kendine gelen Gabriel doruya kadar süründü. Başını tuttuğu anda korkunç bir ürperti yaşlı yoldaşının bedenine yayıldı. Doru artık can havliyle soluyordu. Boğuk bir kişneme göğsünü sarstı. Kan gelip göğsünün altındaki tuzu boyadı, soluk tozda ışıldadı.

Gabriel ancak o zaman atının acı su testilerinin üzerine yığıldığını ve ağırlığıyla onları kıldığını anladı. Şiş kadar sivri bir çanak parçası, kaburgalarına saplanıp ciğerini yarmıştı. Kan ağzına gelmişti bile.

"Doru!" diye fısıldadı Gabriel atın başını kendine doğru çekip göğsüne dayayarak. "Doru! Bir ismin yoktu, atım, ve bu işi şimdi yapmam artık bir işe yaramaz..."

Boyun eğişikle şimdiden donuklaşan usul bakışlı gözü aralandı.

Gabriel son bir gayretle acısını unutarak hayvanın koşum takımlarını çıkardı. Ama at bakışlarıyla yalnızca okşanmak ister gibiydi. Yeni bir acı dalgası bütün bedenini titretti. Gabriel bacaklarını dorunun başının altına kaydıldı. Başını uzun uzun okşadı. Yanağını burnuna, kulaklarının arasına dayadı.

Yapması gerekeni biliyor ama bir türlü karar veremiyordu.

Belinden kısa kılıcını çıkarıp yanına koydu.

355

Boğulmanın acısını dorunun soluğunda hissetmesine rağmen biraz daha zamanı olduğunu düşündü.

Tuzlu gözyaşları boşandı gözlerinden. Ağlıyordu. Göğsü başkaldırı, bitkinlik ve korkuyla inip kalkıyordu.

Derken yapılması gerekeni düşünmeden yaptı. Kısa kılıcını kavradı, atın boynunun yumuşaklığına sapladı.

Kurtuluş anında, dorusu başıyla Gabriel'in göğsünü o kadar kuvvetle itti ki Gabriel arka üstü devrilip yoldaşının kanına bulandı.

Yeni bir gece geçmişti. Artık ne kadar zamandır yürüdüğünü bilmiyordu.

Dorunun pıhtılaşmış kanı bedenini güneşten koruyan bir kabuk gibi kaplamıştı.

Geri gelmişti güneş ve onu yemek istiyordu.

Dudakları o kadar kurmuş ve şişmişti ki zaman zaman soluk alamaz oluyordu. Onu bu halde görse Anamaya'nın kendisinden vazgeçeceğini düşündü.

Ama yürüyordu ve bacakları artık ağrımiyordu. Sanki bedeninin başka bir işlevi kalmamış gibi yürüyordu. Balon gibi şişmiş elleri yanlarından sarkıyordu. Fırına girmiş kadar yanmışlardı.

Arada bir gözünü açıp bir bilek hareketiyle sargısını kaldırıyordu. İşte o zaman Thunupa'nın, bir zamanlar insan olan dağın delik deşik zirvesini görür gibi oluyordu. Ama oraya asla

ulaşamayacağını biliyordu. Tuz iğneler çizmelerini yırtmış, ayaklan ona ölüme doğru yaptığı yolculukta eşlik etmeyen yerlinkilere benzemişti.

"Sen benden de çılgınsın" diye kendi kendine tekrarlıyordu bazen, artık kimden bahsettiğini bilmeyerek.

Sonra, Anamaya'nın yüzünün ve bedeninin görüntüsünü önüne yerleştirerek yürüdü. Birbirlerine bakıp gülümsediler.

"Senin yanına şimdi gelemem ama bekleyeceğim. Seni sevdiğimi asla unutma."

356

Anamaya başını salladı ve ona iyi olduğunu, endişelenmemesini söyledi.

"Puma olduğunu unutma!" dedi ona.

Gabriel güldü ve onu birden Thunupa dağının yemyeşil otları üzerinde gördü. Bu kez çok uzaktaydı ve ona toprak rengi bir küçük evin önünde kollarını uzatırken gözlerini pek seçemiyordu. Anamaya ona bir kez daha bağırdı:

"Puma olduğunu ve her zaman kendini kurtarabileceğini unutma!"

Delirdiğini ve Tanrının her ikisini de kurtarabilmesi için dua etmeyi düşündü. Bir dua ve Tanrıyı öfkelendirmemek için henüz zamanı olduğunu!

Ama Anamaya'nın bu kez daha yakından, neredeyse elli a-dim öteden gelen çığlığını bir kere daha işitti. İnanmak istemiyordu ama inandı.

Kalbi huzura kavuşmuş gibi yavaşça atmaya koyuldu.

işte o zaman sonunda uzun, çok uzun ve bir o kadar da boşuna yürüyüşüne son verdi.

Canavar elleriyle sargıyı gözlerinden çıkardı.

Bunu önceden sezdiği gibi, Thunupa'nın yamaçlarındaki bir tarlada değildi. Beyaz ve sonsuz Dünya'daydı. Sıvı sıcakta, ona doğru geliyormuş gibi görünen bir alay gördü. Dans eden, şarkı söyleyen ve dönüp duran gölgeler.

Gülümsedi ve anladı. Meleklerdi.

Anamaya'nın öpüşünü yüzünde hissetti. Yere yığıldığında gittiği çenette onun yanında olacağını anladı.

357

36 Cuzco, TAJİÜİ1S35

Şafakla birlikte Huchuy Oosqo'nun üstlerindeki derbenti yüzlerce kişi aşmaktaydı. Kalkanları omuzlarında, ellerinde sınıksız tuttıkları yıldız biçimli topuzlar, çiçeklenmiş patates taraçaları'nın arasından inip canchalann kırmızı duvarlarına ulaştılar. Lama derisi sandaletlerinin döşeme taşlarında çıkardığı ses, yeryüzünün derinliklerinden gelen bir fısıltı gibi yankılanıyordu.

Efendilerden hizmetkârlara, çocuklardan yaşlılara, herkes gelip Kuzeyden, Güneyden ve Okyanus kıyısındaki uzak kum düzlüklerinden gelen gömleklerini hayranlıkla seyrediyordu. Vadiye hakim olan büyük ayın taraçasında arka arkaya sıralandılar. Çoğunun yüzü ciddiye ama kimileri mutlulukla gülüm-süyordu. Kimi general işaretleri takmıştı, kimi henüz genç subaylardı. Çoğu daha önce Atahuallpa'nın ya da Huascar'ın emirleri altında savaşmış olan subaylardı. Çok uzun zamandır bekledikleri bu büyük günde bütün eski kavgalar bir yana bırakılmıştı.

Inti bile onları görmekten mutluydu. Artık yağmur yağmıyordu, hava ılık, gökyüzü tüyden bir halı gibi hafifti. Kokaların yandığı mangalların dumanı gökyüzüne yükselirken, Tek Efendinin sevgili Babası da dağların üzerinde yükselmekteydi.

Genç bakireler yeni gelenlere soğuk su ve mayalanmış lama sütü testileri, meyveler ve mısır peksimetleri getiriyordu. Ta-raçanın dört köşesinde, Inti'nin hergün toplandığı kutsal taşın etrafında, rahipler esmer toprağa kutsal bira sunuyordu. Sonunda Bilge Villa Oma ve Coya Camaquen taraçada ilerlerken davullar gümbür gümbür çalmaya başladı.

Başlarındaki savaşçının ağır altın mızrağını taşıyan Bilge tek bir geometrik motifle bezenmiş lâl rengi ve yeşil bir unku giymişti.

Yarım daire şeklinde mavi ve sarı tüylerin takıldığı altın miğferi ışınlarını İmparatorluğun dört bucağına saçan ikinci bir güneş gibi ısıldıyordu.

Onun ushnu'nun kutsal taşına doğru ilerlediğini gören birkaç savaşçı gururla fısıldaştı. Villa Oma'nın kulak memelerinden geçen altın tıkaçlar o kadar büyük ve olağanüstüydü ki senelerdir benzerlerini görmemişlerdi.

Bilge'nin yanında yürüyen Coya Camaquen'ın üzerinde de Yabancıların durmak bilmeyen hırsızlıkları sırasında çalındığı sanılan mücevherleri vardı. Beyaz gömleği ve ince dokuma

kemerinden İnti'nin ağır altın çemberi sarkıyordu. Saçlarında, tıpkı kendisi gibi görünenden görünmeyene yolculuk yapabilen Yılan Amaru'nun altın burmaları ışıldıyordu.

Anamaya ve Villa Oma silahlı yüzlerce adamın önünde durduklarında, deniz kabuğu borusu uzun uzun çaldı. Titreşimi dağlarda yankılandı. Sesi öyle güçlüydü ki, yankısı bir şahin gibi Kral Şehirleri vadisini aşan çağırısı çoğaltıp yineleyerek dalga dalga uzaklara yayıldı. Savaşçılar Dört Bucak İmparatorluğunun bu iki en güçlüsü karşısında eğildiler.

Anamaya, karşısında eğilen savaşçılara doğru ilerledi. Boynundaki altın çemberi eline alıp kaldırdı. Dinsel ezgiyi okuyan sesi güçlüydü:

Ey Viracocha, Ey inti,
Evrenin güçlü babaları,
Geleceğin sevilen Babaları
Çağrımızı duyun!
Ey Viracocha,
Yukarıdaki gökyüzünde, varolabilirsin!
Ey inti,
Aşağıdaki gökyüzünde, varolabilirsin!
Ey Viracocha, Ey İnti,
Başlangıcın sevilen Babaları,
Tüm güçlülerin Efendileri,
Bize bakın!
Bize kuvvetinizi bağışlayın!

359

Ey Viracocha, Ey Inti, Geceyi takip eden günde Varlığınızı hissetmekten Başka bir arzumuz yok!

Kısa bir sessizliğin ardından savaşçılar doğruldu. Ateşli bakışları güvenli bir sesle devam eden Anamaya'nın soluk gözle-rindeydi:

"Tahuantinsuyu ordularının Güçlü Yüzbaşıları! Çağırma karşılık verdiğiniz için çok mutluyum. Bu haberi benim ağızımdan duymanızı istedim: Tek Efendi Manco yakında özgür olacak. Yabancıların boynuna ve ayaklarına bağladıkları zincirler şimdiden düştü ve yakında acıları denecek, iki ay sonra Babası İnti yanımıza geleceği Kutsal Vadiye bedeninin gölgesini çizecek..."

Anamaya konuşurken kalabalıktan bir fısıltı yükseldi. Yükseldi ve sabah havasında bin sapan kayışı gibi yankılanan bir çığlığa dönüştü.

Villa Oma yeşil dişlerini göstererek gülümsedi. Bağırıtı dinmeden Anamaya'ya yaklaştı. Hızlı bir hareketle taraçanın kenarında duran dört askeri çağırdı. Adamlar büyük bir sepetle koşarak geldiler. Açıp savaşçıların önüne boşalttılar.

Pıhtılaşmış kanla kararmış yırtık bir hırka, bir çift çizme, kırık bir kılıç, biçilmiş otların üzerine yuvarlandı. Başka bir şey daha. Aynı anda koyu ve açık, yumuşak ve sert olan tuhaf bir yığın. Villa Oma mızrağını yığına sapladı.

Soğukkanlı ifadesiyle yavaşça bu et yığını kaldırdı. Beyaz bir Yabancı'nın diri diri yüzülmüş derisini gördüler.

En yaşlı ve en tecrübeli subayların kılı bile kıpırdamazken gençlerin yüzlerinde bir dehşet rüzgarı esti. Anamaya gözlerini çevirdi. Mide bulantısını yapabildiğince saklamaya çalışırken Villa Oma'nın sesi gürledi:

"Bu deriyi taşıyan adam çocuklarımızı köpeklerine yediriyor-du. Yabancıların arasında Coricancha'yı ilk kirleten oydu: adı Mo-guer'di! Çığlıkları kulaklarıma tatlı geldi, çünkü Tek Efendi Man-co'yu küçültmeye cüret edenlerin kahkahalarını bastırıyordu. Bu onlara verdiğimiz ilk cevap!"

360

Yüzü bir baltanın bronzu kadar sert olan Villa Oma savaşçıların arasından geçerek hepsini bu korkunç ganimete bakmaya zorladı. Aynı sesle devam etti:

"Yokluğumda Coya Camaquen Öteki Dünya'nın Efendilerinin desteğini elde etti. Sevgili Huayna Capac'ımızın Kutsal ikizi, oğlu Tek Efendi Manco'yu kurtarmamıza rıza gösterdi! Hepimiz ona bundan dolayı şükran duymalıyız. Bir kadın olmasına rağmen bir savaşçı gibi davranıyor. Ama yarın, inti'nin ışığında yeniden özgür Tek Efendi bu vadiye yanımızda olduğunda ona kendisini kirleten saygısızları sonsuza kadar cezalandıracak gücü vermek zorundayız!"

Bir bilek hareketiyle Villa Oma mızrağını çevirdi. Yüzülmüş deri havalandı ve genç subayların önüne yayıldı.

"Ben, Villa Oma, Tahuantisuyu imparatorluğunun ikinci Güçlüsü, Aucaycusqui ayından önce Pumanın şehrini yabancıların elinden alacağımızı ve orada Büyük Güneş Bayramını kutlayacağımızı bildiriyorum! Cuzco'yu büyük bir savaşla temizleyeceğiz ve böylece Tek Efendimiz oraya dönüp cancha'smda oturabilecek ve Atalarımızın kuru bedenleri büyük Coricancha tapınağında huzura kavuşacak. Bugünden itibaren, hepiniz teker teker ihtiyacımız olan adamları ve silahları toplamalısınız. Cuzco'nun etrafındaki tepelerin doruklarını kaplamaya yetecek kadar kalabalık olunmasını istiyorum. Gün geldiğinde Tek Efendi Manco'nun savaşçıların şehrin etrafında lama derisinden bir kayış kadar sağlam bir çember oluşturmalarını istiyorum, işte o zaman Yabancıların boğazlarını sıkacağız ve bir teki bile sağ kalmayacak!"

Villa Oma elleriyle bir yabancıyı boğuyormuş gibi yaptı. Ama savaşçıları kaplayan ürperti bu hareketinden kaynaklanmıyordu.

Bir süredir bir sağnak, vadinin karşı tarafında bir dağdan diğerine kaymaktaydı. Bilge susarken Cuychu'nun yedi renkli kuşağı parlıyordu. Bir anda gerildi, gökyüzünün tepesinde eğildi ve Huchuy Qosqo düzlüğüne inen dik yamaca saplandı. Uzun bir süre olanca görkemiyle orada kaldı.

O zaman Anamaya'dan Villa Oma'ya, Huchuy Qosqo'nun sakinlerinden toplanan savaşçılara dek herkes hep birlikte avuçları göğüsleri önünde açık, kımıldamadan durdu. Savaş Güçlülerinin habercisi gökkuşağını hayranlıkla seyrederek saygıyla mırıldandılar:

361

"Seni görüyoruz, Cuychu, seni görüyoruz! Bize mücadelenin gücünü ve sevincini veren sen, aramıza hoş geldin!"

Küçük tapınağın tatlı gölgesinde, dışarıdaki güçlü ışığın yansımaları Kutsal ikizin yüzüne bir gülümseme olarak düşüyordu. Villa Oma ona uzun uzun baktıktan sonra saçları dizmekte olan Anamaya'ya bir göz attı.

"Coya Camaquen, bu önemli anda tekrar bir araya geldiğimize seviniyorum. Seninle çok gurur duyuyorum. Manco için yaptığın şeye paha biçilemez."

Anamaya başını sallayarak yüzünü buruşturdu.

"Bu yalnızca bir başlangıç. Vali'nin ağabeyi ülkesinden geri geldi. Cuzco'daki Yabancıları artık o yönetiyor. Çok kibirli ve kimseyi dinlemiyor! Tek Efendiye gülümsüyor, çünkü altın elde etmek istiyor. Manco'ya küpler ve tabak çanak yolladık. Onlar eline geçtiğinde Vali'nin kardeşi Manco'nun zincirlerini açtırdı. Sonra da Viracocha'dan rahiplerin vermeyi kabul ettiği bir heykel yolladık. Eşim Kutsal ikiz kadar büyük ama içi boş. Manco onu Yabancılar armağan etti ve o kadar mutlu oldular ki Tek Efendi artık şehre girip çıkmakta özgür. Yakında Vali'nin kardeşine gelip Kutsal ikizi almayı teklif edecek, çünkü bütün Yabancılar onun ağır ve som altın olduğunu biliyorlar. Manco Cuzco'dan ayrılacak ama oraya ordularımızla geri dönecek..."

Gülümsemesi neredeyse neşeliydi.

"Uzun zamandır sadece bana öğrettiklerini uyguluyorum, Villa Oma" diye ekledi.

Bilgenin kahkahası bir kum gıcirtısına benziyordu. Sinirli parmakları Anamaya'nın bileğini okşadı:

"Bilgimin ilk adımlarını Anamaya adındaki tuhaf bir çocuğa öğrettim ben. Coya Camaquen, çok uzun zamandır artık bu çocuk değil!"

Villa Oma'nın iltifatı onu şaşırtmış gibi gözlerini indirdi Anamaya:

"Sana bir soru sorabilir miyim, Bilge?"

362

Villa Oma'nın kaşları çatıldı, Anamaya keskin bakışları karşısında kızardığını hissetti.

"Sor, Coya Camaquen. Bilmediğin benim de bilmediğimdir. Yine de sor."

Anamaya susacak gibi oldu ama merakı ağır bastı. Yaklaşık bir aydır geceleri içini kemiren endişe dayanılmazdı.

"Onu gördün mü?" diye fısıldadı.

Villa Oma'nın yüzü ve bedeni bir yayın kirişi gibi gerildi. Ağız bir hançere, gözleri öfkeyle parlayan yarıklara dönüştü.

"Kimden bahsediyorsun, Coya Camaquen?"

"Bunu biliyorsun. Güney yolunda birlikteydiniz ve..."

"Buna nasıl cüret edersin?"

"Villa Oma!"

"Buna nasıl cüret edersin? Sen? Yabancılara savaş açmaya karar verdiğimiz gün!"

"Villa Oma, Gabriel diğerleri gibi bir Yabancı değil. O Puma!"

"Sus! Bu ismi burada ağzına alma. Bu tapınağı kirletme! Bütün Yabancılar aynı, Coya Camaquen, bunu bilmezden mi geleceksin? İstisnasız hepsi! Günler boyunca onları gördüm, geçtiği yerlerdeki tüm canlıları yok ediyorlardı. Adamları, kadınları, çocukları, evleri ve hayvanları, taşları ve tapınakları! Gece gündüz. Onlar şeytan, Coya Camaquen\ Diğerleri gibi o da!"

"Hayır. O değil! Tek Efendi Huayna Capac'ın bana gösterdiği oydu."

"Yanıldın!"

"O zaman, Bilge Villa Oma, Tek Efendi Atahualpa'yı gösteren kuyruklu yıldızı gördüğümde de yanıldım. Kutsal ikiz Man-co'yu Inkamız olarak seçmeme yardım ettiğinde de yanıldım. Villa Oma, eğer Gabriel konusunda da yanıldıysam, bize yol gösterecek Puma o değilse, o zaman Tek Efendi Huayna Capac'ın elimi tuttuğu o ilk geceden beri yanıldım."

Bilge yeşil koka suyunu tapınağın eşiğine tükürdü.

"Coya Camaquen, ne istersen onu düşün! Ama ben Tek Efendi'nin ordularının başındaki kişi, seni uyarıyorum: Bu Yabancıyı onu bekleyen cezadan kurtarman söz konusu bile olamaz.

363

İlk ölenlerden biri olması için elimden geleni yapacağım! Eğer hâlâ düşünebilecek durumdaysan bunu da bir düşün. Eşin Kutsal İkize onunla ihanet edecek olursan hepimizi tehlikeye atarsın. Yana yakıla aşk isteyerek kocasını aldatan genç bir kız gibi davra-nırsan, Manco'yu ve İmparatorluğun tamamını yok edersin, Ana-maya kız! Eğer böyle bir şey olursa, ben, Villa Oma, bu Dünya'da Güneşin hiçbir Oğlu kalmadan önce seni ben yok ederim!" Anamaya Bilgenin yüzüne bakmadan, onu harekete geçiren tam bir inançla uzaklaştığını gördü.

Puma'ya güven.

İlk defa, yanılıp yanılmadığını düşündü.

364

37 f1B

İlticaca ÇöCü, Şubat 1536

Kırılan bardak sesleri, şingırdayan kristaller ve kahkahalar duydu. Derken bedeni buz kesti. Her şey kızıııaştı. Acı mengene gibiydi. Karşı çıkmak istedi, ama ağzından hiçbir ses çıkmadı. Gece geri geldi, huzur da onunla birlikte.

Yeniden, sanki kendi kanında yüzüyormuş gibi, her yer kızıla çaldı. Onu taşıyan, kuşatıp koruyan bir sıvı içindeydi. Belki de doğmaktaydı. Kızılık daha da yoğunlaştı. Kahkahaları ve kristalleri duydu. Soğuk şakaklarını pençeledi, o anda gözlerini açtı.

Dişleri birbirine çarpyıyordu. Soluğunun kesildiğini hissetti. Ama derin bir nefesin ardından yüreği yatıştı. Gözlerinin önündeki perde kalktı. Gördüğü şey olağanüstüydü. Gerçek olamayacak kadar şaşırtıcı.

Çevresinde her şey masmaviydi. Kristal sandığı billur gibi bir suydu. Zirvesini bile göremediği dev dağlar arasında, engin ve buz gibi bir denizin içindeydi.

Gabriel titreyerek yeniden soluk aldı ve onu hoşnutlukla izleyen yirmi kadar kadın ve çocuk yüzü gördü. Bazıları onun gibi suya dalmış, bazıları da suyun üzerinde ayakta duruyordu. Yürüyorlar, gidip geliyor, eğilip ellerini ona uzatıyorlardı. Doğaüstü bir dünyaya geldiğini sanıp kaçmak için doğrulmak istedi.

Buz gibi soğuk suyun dibinde ayakları taşlara çarptı, yalpalayarak kalkmayı başardı. Çocukların kahkahaları daha da artarak yankılandı. Gabriel arkasını döndü. Bir kumsalın ahenkli eğrisini gördü. Birkaç evli küçük bir koydaydı. Ağaçlar çamları, hatta zeytin ağaçlarını andırıyordu. Bir an, bir rüyada olduğunu, doğduğu ıspanya'ya geri döndüğünü sandı. Kalbi sevinçle çarptı.

Kıyıda

koşmak istiyordu ama kasları çok zayıftı. Uç adım attıktan sonra her tarafa su sıçratarak kahkahalar arasında yığıldı.

Tüm gücünü toplayarak dört ayak üstünde doğruldu, sakalı kendi yarattığı dalgacıklar içinde yüzüyordu. Birkaç el uzanıp onu kendilerine doğru çekti. Bunlar kokular sürülmüş uzun saçları özenle yağlanmış kadınlara aitti. Çok gerçek ve çok güzeldiler. Çırılçıplak olduğunu fark etti. Ellerinden kurtulup örtünmeye çalıştı, bu onu kumsala taşırlarken yeni gülüşlere yol açtı.

Orada kısa boylu, gürbüz bir adam ona bakıyordu. Bakışları huzurlu ve arkadaşçaydı. Uzun saçları omuzlarına dökülüyordu. Elleri alışılmadık lde iri ve gclyd. Genç kadınlar Gabriel'i kuma yatırdıklarında başıyla onu selamladı. Gabriele! sonunda onu tanıdı.

"Katari!" diye bağırdı kendinin bile tanıyamadığı bir sesle.

"Merhaba, Coya Camaqueri\`r\` dostu" diye karşılık verdi Katari tatlılıkla.

"Tanrı aşkına, bana hangi dünyada olduğumuzu söyle."

Katari cevap vermeden sağ elini açtı, avcundaki kara taş gösterdi. Bileğinin bir hareketiyle taş havaya fırlattı. Taş bir an, düşmek istemezmiş gibi havada asılı kaldı. Sonra avcuna geri döndü.

Gabriel ona ve çevresine baktı.

Burası ve başka bir yerdi, şimdi ve başka bir zaman.

Katari gülümsedi.

"Dünyaya hoş geldin" dedi usulca.

Gabriel yumuşak bir döşek oluşturan ince dokunmuş birkaç manta'nın üzerinde yatıyordu. Bir kadın sabırla vücuduna etini gevşeten ve güneşte kar gibi erimiş kaslarını ısıtan bir merhem sürmekteydi.

Açık havada, kendine geldiği kumsalın üstlerinde bir yerdeydiler. Gördükleri içinde derin bir heyecan yarattı. Yamaçlarındaki kusursuz bir duvar işçiliğiyle onlarca taraça olmasa küçük bir Akdeniz koyuna benzeyecek bir krfezdeydi.

366

Suda rüzgardan korunan garip tekneler vardı. Bazıları küçük, sala benzeyen bazıları da yirmi kişi alacak kadar büyüktü. Balıkçılar, Gabriel'in yarı bayginken de gördüğünü sandığı gibi suyun üzerinde yrrcesine hareket ediyor, oradan oraya gidip geliyordu. Ama daha da şaşırtıcı olan, teknelerin gövdeleriyle yelkenlerdi. Ahşap ya da kumaştan değıldi, ustaca bir işçilikle sarı kamış sapından yapılmışlardı.

Gabriel'in deniz sandığı gerçekte bir güldü. Ama yle büyük bir gl ki karşı kıyıları görünmüyordu. Kuzeyde sisin ardında yiten ufuk okyanusunki gibi bir eğri çiziyordu. Doğuda, Gabriel'in hayatında gördüğü en yüksek dağların yamaçları dik ve kurak bir çizgiyle yükselirken dağların buzu! dorukları dingin yansılarını su lara düşürüyordu. Batıda ve Güneyde yamaçlar gzalebildiğine ekili taraayla kaplıydı.

En yüksek zirvelere kadar kesintisiz uzanan taraçaların yumuşak eğrileri gölün mavi yarına usulca düşen yeşil, olağanüstü bir dokuma gibiydi. Bu dağlar sanki ilahi iradenin rn değıl de, bir taraçayı diğetine, bir duvarı ötekine ekleyen insanlar tarafından gökyüzüne doğru yükseltilmiş gibiydi.

Bütün bu görkem ve güzellik öylesine hayret vericiydi ki Gabriel bedenini canlandıran elleri unutmuş, uyanık olup olmadığını kestiremez bir halde seyrine dalmıştı.

"Bu gölün adı Titicaca," diye açıkladı birkaç adım ilerde -melmiş olan Katari. "Viracocha'nın istediği dünya burada doğdu. Bu gördüğün dağlar, en gclleri, en yüksekleri, Apu Ancohuma, Apu İllampu, burada doğan ilk canlılar. Bugün Dağ Efendiler hayata geri döndüğünü gördüler. Bundan mutluluk duyuyorlar."

Gabriel onunla alay edip etmediğini anlamak için Katari'ye baktı. Ama İnka Taşlarının Efendisi en ciddi haliyle karlı dorukları seyreliyordu. Dalgın bir tavırla elindeki kara taşla oynuyordu.

"Burada" diye sözüne devam etti, "bir adadasın. Inti'nin doğduğu gün gökyüzüne sıçramadan önce kutsal kayadan çıkardığı adada. Orada, tepenin arkasında bir ada daha var. Daha küçük bir ada: Ay Ananın da doğduğu gün dinlendiği yer. Senin ş anda yaptığın gibi!"

Gabriel Katari'nin sesinde ve bakışlarında ilk kez bir alaycılık sezdi. Onu tedavi eden genç kadın, gereksiz bir utangaçlıktan

367

uzak kalçalarını öyle bir ovuyordu ki kendini kundağa yatırılmak üzere bir bebek gibi hissetti.

"Beni gerçekten de böyle ellemek zorunda mı?" diye sordu "Evet" dedi Katari eğlenerek.

"Aylarca yrmedin, parmağını bile kımıldatmadın. Eğer kısa zamanda fazla acı çekmeden ayakta durabilmek istiyorsan, seni bolca ovmak gerek. Ama edebin için kaygılanma, bu hizmetkâr seni uzun zamandır çıplak görüyor..."

Gabriel söyleneni onaylamak isteyen hizmetkârın elini ve gülümsemesini geri çevirdi:

"Katari, en kısa zamanda Cuzco'ya gitmek için yola koyulmalıyım!"

Taşların Efendisi küçük bir kahkaha attı:

"En az bir aydan önce bunu yapamazsın. Seni taşıyacak bir atın artık yok. Yürümen gerekecek. Tüm gücünü toplaman lazım."

"Bu imkansız, daha önce gitmeliyim..."

"Eğer Coya Camaquen için endişeleniyorsan" dedi yavaşça Katari, "için rahat etsin. O iyi.

Cuzco'lu Yabancıların bilmediği dağdaki bir kentte yaşıyor."

Gabriel onu daha iyi görebilmek için doğruldu. Genç kadın bir süre masajına ara verdi.

"Cuzco'lu Yabancılar' diyorsun, Katari... Bunun nedeni beni kırmak ve gururumu incitmek istememen mi? Bu insanların ne kadar kötü olduğunu benden daha iyi kimse bilemez. Vali Pizar-ro'nun buraya getirdikleri artık çılgınlığın pençesinde. Tek arzuları, tek düşünceleri, varlık nedenleri altın ve kan bundan böyle! iyiyle kötüyü ayırtedemez oldular. İnsanla hayvanı. İnan bana, çok uzağımdaki bu çılgınlık beni dehşete düşürüyor."

"Onları inceledim" dedi Katari. "Hayvanlardan daha kötüler, çünkü hayvanlar zulmetmez, hayvanlar kölelik nedir bilmez, yalnızca beslenmek için öldürürler... Ama bu doğru, sen onlar gibi değilsin. Eğer öyle olsaydın Coya Camaquen sana bu değeri vermezdi."

. "Teşekkür ederim."

368

u Dün. ifin İV' Va da kötü olar-fıı biliyorum."

. Aa ,,, ıkdeg, j?

\^ V"/uzco'n yaklaşmalı" diye mır-fıldandı Gabriel.

KaVi bA7 »I N, °

"H^,.ri\% &\ jsnTek Efendi Mançu'dan uzaklaşa-maz. o;V r: n/ac3k.L%ra, ona savaşta yardım edecek. Bu-9ün, Ar\^" ^yiün^şraiunun bu dünyadaki tJtekyol gosterici-

si. Güçl,aTfî buyruğu duymayı bilenbir o*2 kaldı. Peşinden gittiğin \£%Hfi artı^ Bilge değil:

Yalnızca » intikamla yanıp

tütuşa%irJ4Ç'-' b'

Gai • „ı W*ın Ef .pinin sözlerini kavram^ıaya çalışarak bir süre se;f^ V/ Hi-Ç { %e bir şey yüreğine sU serpmiştı. Ana-maya h^ t L|Val iA peşlerinden uzaktayodı!

"B • AU'Kurtal / diye sordu hayretle^- "0 tuz cer,en-

K%ri*;^ ^\9idoluydu-

"B W on a v ^kür edebilirsin! Neremde olduğunu ve tuzun &u™* V4c&.ğiydördü. Haberi bana

b c»ir c/jastf getirdi. Seni bı ®" U yCJİ^) °Jdum. Bulduğumda uyku seni öteki Dünya V

\İLor^ Haç ay boyunca ruhunkfiun senden ayrıl-

mamaswS}bu r9vtmak zorunda kaldım-

"A , y/ddt*nrı f diye mırıldandı Gaft briel inanamaya.

rak. '% ^drV'9 Tii!A kapamış gibi hisseo diyorum! Düştüğüm arvf hAüjf,rurT\ 1 Vmun

ölümünüze il©erlemek isteme-yen göSqehWrI|,^Qr i Susuzlu9u ve yanıksıları da hatırlıyo-

r^' a%a.. W Ü

Elk nvi'-Vı prır»^ , ^ . Senç hizmetkârın güneşin altında yağla p;^ / A;h duur.baLn ovduğu

omlarını hissetti. Ve göz-

lerineiCA*

"Dk | \VAsaggl Jiye güldü biraz. "Ber-m sapasağlamım. Sanki rv!r J\V(rüWV\ da ° korkunç tuz çöl ilünü aşmamışım gibi!" SarŞİf^ ^ ^

Kal. :, V-ra QQ% : parladı. Avcunuyenicrden açıp kara taşını hav^yA |ji. G3^lejpri kez daha, taşın Taş Şiarın Efendisine

V

369

uzak kalçalarını öyle bir ovuyordu ki kendini kundağa yatırılmak üzere bir bebek gibi hissetti.

"Beni gerçekten de böyle ellemek zorunda mı?" diye sordu.

"Evet" dedi Katari eğlenerek. "Aylarca yürümedin, parmağını bile kımıldatmadın. Eğer kısa zamanda fazla acı çekmeden ayakta durabilmek istiyorsan, seni bolca ovmak gerek. Ama edebin için kaygılanma, bu hizmetkâr seni uzun zamandır çıplak görüyor..."

Gabriel söyleneni onaylamak isteyen hizmetkârın elini ve jülümsemesini geri çevirdi:

"Katari, en kısa zamanda Cuzco'ya gitmek için yola koyulmalıyım!"

Taşların Efendisi küçük bir kahkaha attı:

"En az bir aydan önce bunu yapamazsın. Seni taşıyacak bir atın artık yok. Yürümen gerekecek. Tüm gücünü toplaman lazım."

"Bu imkansız, daha önce gitmeliyim..."

"Eğer Coya Camaquen için endişeleniyorsan" dedi yavaşça Katari, "için rahat etsin. O iyi. Cuzco'lu Yabancıların bilmediği dağdaki bir kentte yaşıyor."
Gabriel onu daha iyi görebilmek için doğruldu. Genç kadın bir süre masajına ara verdi.
"Cuzco'lu Yabancılar' diyorsun, Katari... Bunun nedeni beni kırmak ve gururumu incitmek istememen mi? Bu insanların ne kadar kötü olduğunu benden daha iyi kimse bilemez. Vali Pizar-ro'nun buraya getirdikleri artık çılgınlığın pençesinde. Tek arzuları, tek düşünceleri, varlık nedenleri altın ve kan bundan böyle! iyile kötüyü ayırtedemez oldular. İnsanla hayvanı. İnan bana, çok uzağımdaki bu çılgınlık beni dehşete düşürüyor."
"Onları inceledim" dedi Katari. "Hayvanlardan daha kötüler, çünkü hayvanlar zulmetmez, hayvanlar kölelik nedir bilmez, yalnızca beslenmek için öldürürler... Ama bu doğru, sen onlar gibi değilsin. Eğer öyle olsaydın Coya Camaquen sana bu değeri vermezdi."
"Teşekkür ederim."

368

v ~1

"Yaşadığım bu Dünya için iyi ya da kötü olanı biliyorum."

"Savaş olacak değil mi?"

"Şüphesiz."

"Anamaya Cuzco'dan uzaklaşmalı" diye mırıldandı Gabriel.

Katari başını salladı.

"Hayır! Coya Camaquen Tek Efendi Manco'dan uzaklaşa-maz. Onu kurtaracak. Sonra, ona savaşta yardım edecek. Bugün, Anamaya Güneşin Oğlunun bu dünyadaki tek yol göstericisi. Güçlü Ataların buyruğunu duymayı bilen bir o kaldı. Peşinden gittiğin Villa Oma artık bir Bilge değil: Yalnızca intikamla yanıp tutuşan bir savaşçı."

Gabriel Taşların Efendisinin sözlerini kavramaya çalışarak bir süre sessiz kaldı. Hiç değilse bir şey yüreğine su serpmiştii. Anamaya hayatta ve Vali'nin kardeşlerinden uzaktaydı!

"Beni nasıl kurtardın?" diye sordu hayretle. "O tuz cehenneminde nasıl buldun beni?"

Katari'nin kahkahası sevgi doluydu.

"Bunun için ona teşekkür edebilirsin! Nerede olduğunu ve tuzun seni öldüreceğini o gördü.

Haberi bana bir chaski getirdi. Seni bulmak için yola koyuldum. Bulduğumda uyku seni Öteki Dünya'ya götürüyordu. Birkaç ay boyunca ruhunun senden ayrılmaması için seni burada tutmak zorunda kaldım."

"Aylarca uyudum mu?" diye mırıldandı Gabriel inanamaya-rak. "Kendimi gözlerimi dün kapamış gibi hissediyorum! Düştüğüm anı hatırlıyorum. Dorumun ölümünü ve ilerlemek istemeyen gölgemi hatırlıyorum! Susuzluğu ve yanıkları da hatırlıyorum, ama..."

Elleriyle kollarına baktı. Genç hizmetkârın güneşin altında yağla parlattığı ve durmadan ovduğu omuzlarını hissetti. Ve gözlerine inanamadı!

"Derim sapasağlam" diye güldü biraz. "Ben sapasağlamım. Sanki herşey bir rüyaymış da o korkunç tuz çölünü aşmamışım gibi!"

Katari'nin kara gözleri parladı. Avcunu yeniden açıp kara taşını havaya fırlattı. Gabriel bir kez daha, taşın Taşların Efendisine

369

dönmeden önce yörüngesinde bir an durduğunu gördüğünü sandı.

"Birkaç ay boyunca uyudun" diye doğruladı. "İyileşmen için bu gerekiyordu çünkü tuz bedenini içinden kurutuyordu ve seni bir kuru bedene dönüştürüyordu. Eğer uyanık olsaydın, acı senin için o kadar dayanılmaz olurdu ki kalbin patlıyormuş gibi ölürdün. O yüzden seni uyutan otlar içirdim. Yavaş yavaş içini suyla doldurduk. Bugün sen sudan çıkana kadar!.."

Katari'nin gülüşü bir hayat kurtarmaktan gurur duyan bir in-sanıinkiydi. Bir hareket yaptı ve hizmetkâr masajına son verdi. Gabriel'e sarı bir unku uzattı. Gabriel gömleği giydi. Sakalı gömleğin boynuna takılınca genç kadın ona yardım etti.

"Sakalımı kesmem gerek" diye homurdandı Gabriel. "Sakallı olmaktan nefret ediyorum."

"O zaman adadaki tüm kadınlar ağlayacak" diye takıldı Ka-tari. "Altın ipliklerle kaplı yüzün çok hoşlarına gidiyor. Senin Dağların bir hediyesi olduğunu ve yakında erkeklerinin hepsinin sana benzeyeceğini düşünüyorlar. Kollarını kesecek olursan, onları se-ninkinden daha ağır bir hastalıktan kurtarmam gerekecek!"

Gabriel sonunda gülümsedi. Elini Taşların Efendisine doğru uzattı:

"Sana çok şey borçluyum, dostum Katari. Borcumu da ödeyebileceğimden emin değilim..."

Katari avcunu simsıkı kapadı.

"Öteki Dünya'da olduğu gibi bu Dünya'da da geri verilecek bir şey yok. Sadece vermek var, arkadaşım, sınırsızca vermek."

Katari bütün söylediklerinde haklıydı.

Gabriel sakalını kestiğinde bir haftadan uzun bir süre boyunca adanın kadınları gözyaşlarına boğuldular ve ona rastladıklarında yüzlerini elleriyle sakladılar. Yürümeye gelince, başlangıçta on adım, derken yirmi ya da elli adımla yetinmek zorunda kaldı. Bir derbenti tırmanmış gibi yorgun düşüyordu.

370

On gün geçmeden fazla acı duymaksızın bir saat boyunca gölün kıyısında yürüyebilecek hale geldi. Kısa bir süre sonra da yürüyüşleri onu adanın olağanüstü manzaralarına götürdü.

Yeniden doğduğu kumsalı gören büyük açıklığı keşfetti. Lama sürüleri, sınırlarını ağaçların yumuşattığı bu açıklığa gelip huzur içinde otlanıyordu.

Yavaş yavaş, doğunun ulu dağlarının alışılmadık gücünü o da hissetmeye başlamıştı. Kıvrımları ve dev doruklarıyla gölün devinimsizliğinde dinlenir gibiydiler. Ama aynı zamanda da bütün Dünyayı evrenin gecesine sürükleyebilecek mucizevi bir hareket bekler gibi.

İki hafta sonra, Gabriel sonunda adadaki derbente ulaştı ve hayretle batı tarafını gördü. Orada, tek bir lama, tek bir mısır ya da patates tarçası yoktu. Toprak kıraçtı. Rüzgar her yerde çalıları, otları ve bıkmadan parlatıp cilaladığı taşları aşındırıyordu.

Zaman zaman, adanın öteki tarafındaki büyük kutsal kaya ve bayramlarda göl kıyısında yaşayanların akın ettiği İnti Tapınağını görmeye gidiyor, fazla merak uyandırmamak için uzaktan seyretmekle yetiniyordu.

Günden güne, yürüyüşleri uzadıkça, Anamaya'nın fikri zihnini daha da çok meşgul eder oldu.

Ona kavuşma arzusu dayanılmazdı. Gözlerini ufka dikerek bedeninin her parçasını, sonra da birlikte yaşadıklarını biraraya getirmeye çalışıyordu. Batıdan gelen rüzgarda kokusunu solumak, sesini duymak istiyordu. Sadece onun görüntüsünü yaşamak için artık adadaki hiçbir kadına bakmıyordu.

Geceleri, düşlerinde, özlemiyle kavrulduğu varlığı yanına geliyor, serin geceyi kucaklayan kollarıyla sıçrayarak uyanıyordu.

Ada, ona duyduğu, bedenini kimi zaman yorgunluktan da çok tüketen bu aşkı sarıp sarmalıyordu. O zaman kendini, bu huzurun içinde, hayatının her gününü kumsaldaki evlerden birinde Anamaya ile birlikte yaşarken görüyordu. Aşkın birleştirdiği bir erkekle kadının yapması gerekeni yaparken.

Ve bu bir gelenek haline geldi. Her güneş batışında engin Titicaca kıyısında bir kayanın üzerine oturarak yaşamlarının bu görkem içinde nasıl olacağını hayal ediyordu

371

Bir akşam, birdenbire gökyüzünde parlak yeşil çizgiler gördü. İçini korku dolu bir ürperti kapladı. Ama gözünün önündeydi işte! Güneş batıdaki dorukların arkasında kaybolmuştu, dağlar lâl rengi bir bulutla örtülmüştü ama daha yukarılarda yeşil izler kararan gökyüzünde ilerlemekteydi. Dünyanın değişiminin başka işaretleri de belirecekmiş gibi doğruldu. Arkasında yavaşça mırıldanan sesi duyunca korkuyla irkildi:

Güneş,

Ay,

Gece ve gündüz,

ilkbahar ve kış,

Taş ve dağlar,

Mısır ve cantuâ,

Hiçbir şey yersiz-değil burada, ey Viracocha,

Herkes Titicaca'nın kıyılarında

Onlara senin gösterdiğin yere gidiyor.

Evren senin iraden, Viracocha,

Ve iraden Titicaca'nın kıyılarında gerçekleşti.

Burada, Ey Viracocha, başlangıcın esasını tutun,

Burada, Titicaca'da ruh ikizimle birlikteyim,

Aşağıdakiyle ve yukandakiyle,

Ey Viracocha bu senin iraden,

Titicaca'dan uzaklaşan,

Artık dönüş yolunda.

Bu sözcükleri söyleyen, haftalardır ona bakan hizmetkârdan başkası değildi. Parmağını yeşil ışınların uzaklaştığı gökyüzüne doğrulttu.

"Gökyüzü yeşerdiğinde" dedi, "Viracocha'nın insanlara Barış armağan ettiğini gösterir.

Viracocha seni seviyor ve bunu sana söylüyor." Gabriel'in elini tutup usulca sıktı.

"Gitme zamanın geldi. Yabancı. Göl sana gözlerinin henüz göremediği şeyleri öğretmeye başladı. Bir gün geri gelmek isteyeceksin, çünkü teninin beyaz olmasına karşın Viracocha seni kabul etti. Sen onun başlangıç Asasından çıktın ve aşağıdaki bir ruh seni burada bekliyor."

372

Bu tuhaf sözlerin ardından hayretler içindeki Gabriel'in elini kendi elinde sıkarak mırıldanmayı sürdürdü:

Güneş,

Ay,

Gece ve gündüz,

ilkbahar ve kış,

Taş ve dağlar,

Mısır ve cantuta,

Ey Viracocha bu senin iraden,

Titicaca'dan uzaklaşan,

Anık dönüş yolunda.

373

38 Caica, 9\tsan 1536

İki gündür, Calca tapınaklarında, rahiplerin bilicilere sordukları artmaktaydı. Koka birçok kez yakılıyordu. Sabah akşam, siyah ve beyaz lamaların kalpleri inceleniyordu. Huaca'yı çevreleyen taş kulede, kentin dışında, zamanı sayanlar durup dinlenmeden hesaplamalarını yeniden yapıyorlardı. Ambarlarda, quipu dü-ğümleyicileri işlerini yaparken Villa Oma tarafından atanmış yüzbaşılar silah altına alınmış taburların, gizli famöolara yığılmış silah ve yiyeceğin sayımını yapıyorlardı.

İki gündür, Krallık cancha's\ arı kovarı gibiydi. Hizmetkârlar yüz kişilik yemek hazırlıyor, bakireler görkemli gömlek yığınlarını özenle istifliyor, eşler ve cariyeler güzelliklerine özen gösteriyor, kirpiklerinin kıvrımlarına kadar her şeyi gözden geçiriyorlardı.

İki gündür, Calca'da, erkek, kadın ve çocuklar, ne durumda olurlarsa olsunlar, yemek yemiyor, su içmekle yetiniyordu.

Çünkü, iki gündür Tek Efendi Manco özgürdü.

Ve o sabah, ağaran şafakla birlikte borular vadide yankılandı. Calca'nın etrafındaki yamaçlardan herkes, Tek Efendi'nin tahtirevanının çevresinde oluşan alayı, yolunun üstündeki tozu süpüren hizmetkârları, şarkı söyleyenleri, gümbür gümbür vurulan davulları ve ellerinde yayları ya da topuzlarıyla onu izleyen kusursuz giyimli bin savaşçıyı görebiliyordu.

İşte o zaman, Anamaya Kutsal ikizin avlunun ortasına yerleştirilmesini emretti. Saçılar, koka, yemek ve chicha yerlerine yerleştirildi.

Sonra, Cuzcolu ve diğer şehirlerden gelen Güçlü Efendiler Kutsal ikizin altın yüzünü

selamlayarak avlunun kenarında, ağır

dikdörtgen taşların arkasındaki yerlerini aldı. Eşler ve cariyeler, yarasa tüyünden dokunmuş motifli uzun cumbi üzerinde duran üç ayaklı krallık koltuğunun gerisinde sıralandı.

Herkes yerini aldığı anda yüzler gurur doluydu. Manco masca-paicha'yı taktığından bu yana böyle bir şölen yaşanmamıştı. O an herkes için Dört Bucak imparatorluğunun görkemi yeniden doğmuş gibiydi. Yabancılar Viracocha'nın yarattığı topraklara parmaklarını hiç sürmemiş gibi olanca görkemle karşılarında.

Anamaya'nın yüzü ışık saçıyordu. Her hareketinde savaşçılara güç ve övünç veren bir asalet vardı.

Yüreği ise herkesten saklaması gereken bir bekleyiş ve hüznün gölüydü.

Güneş tepe noktasına ulaşmadan önce, borular ve davullar Calca'nın duvarları arasında yankılandı. Krallık avlusunun önünde eşler ve cariyeler yerlere kapanıp öylece kaldı. Güçlü Efendiler ve generaller ayaklarının önüne bırakılan ağır taşları aldılar. Omuzlarına yerleştirdiler ve bu şekilde eğilip Tek Efendi Man-co'nun içeri girmesini beklediler. Anamaya da dizlerini büktü ve ensesini eğip avuçlarını yere dayadı.

Bakirelerin şarkıları kesildi. Borular son bir kez çaldı, davullar gümbürdedi.

Şehre derin bir sessizlik çöktü. Herkes soluğunu tuttu.

O kadar derin bir sessizlik ki, avludaki herkes tahtirevandan indiğinde Manco'nun çok ince cu/nö/'sinin hışırtısını duydu ve ardından da bakirelerin Tek Efendi'nin adımlarının önünden döşeme taşlarında salladıkları tüylerin titreyişini.

Ve Anamaya'nın omzuna dokunduğunda herkes sözlerini duydu:

"Ayağa kalk, Coya Camaquen. Ayağa kalk ve bana bak."

Anamaya ayağa kalktı. Sağ ve nihayet özgür gördüğü Manco karşısında gözyaşlarına hakim oldu. İşte önünde, güneş kadar parlaktı, altın miğferi ve gömleği ise Kutsal İkizinki kadar görkemli.

375

"Seni gördüğüme sevindim, Tek Efendi!" dedi Anamaya. "Seni özledim. Seni hepimiz özledik."

Manco gülümsedi ve dönüp taş ağırlıklarının altında eğilmiş olan Güçlülere baktı. Anamaya yüzünü o zaman gördü. Şaşırdı.

Bir anda gözüne gece kadar karanlık göründü bu yüz. Zayıflamıştı. Yanakları çukurlaşmış, dudakları incelmışti. İnce kırışıklar göz kapaklarının etrafına yayılmıştı. Gözleri, yüreğinin, hayatın artık neredeyse gözbebeklerine ulaşamayacağı kadar geri çekildiği bir adamın gözleriydi.

Bir gün büyük huarachiku yarışını kazanan genç, canlı ve ateşli Manco'ya ait olan her şey silinmişti bu yüzden!

Bu yüzde, Yabancılar hakaretin korkunç izini ve kinin dondurucu soluğunu bırakmışlardı.

Elini kaldırdı ve parmaklarını Anamaya'nın yanağına dayadı.

Anamaya bu temastan ürperdi, geri çekilmemek için kendini tuttu.

"Ben de sana kavuştuğuma sevindim, kardeşim Anamaya. Sana çok şey borçlu olduğumu biliyorum."

Sözleri sıcaktı, sesiyse soğuk ve mesafeli. Anamaya Man-co'nun arkasında Villa Oma'nın dikkatli bakışını seçti.

Manco okşayışına son verdi ve içini çekerek:

"Beni değişmiş buldun, değil mi?" diye sordu.

"Hayır" diye cevap verdi Anamaya çekinerek. "Sadece uykuya, güzel yiyeceklere ve biraz huzura ihtiyacın var, Tek Efendi."

Manco'nun yüzünde acımasız bir ifade belirdi:

"Yanılıyorsun Coya Camaquen," dedi. "Ben değiştim ve yalnızca savaşmaya ihtiyacım var."

"Savaş seni bekliyordu Tek Efendi."

Anamaya gülümsedi. Kendini hiçbir zaman olmadığı kadar yalnız hissetti.

"Anamaya!"

376

Ona ilk kez seslendiğinde, Anamaya Cüce'nin fısıltısını duymadı...

Ay uzun zamandır gökyüzünün ortasındaydı. Krallık canc-fta'sından şölen sesleri yankılanıyordu. Efendiler savaş sırasında sadık ve kuvvetli olabilmek için bol bol içki içiyordu.

Bir o kadar da düşmanlarıyla alay etmek için içiyorlardı. Konuşmaktan çok bağırarak eski savaşlardan, Ataların büyük zaferlerinden sözledi-yorlardı.

Avlunun bir köşesine çekilen Anamaya onları sadece uzaktan görüyordu ama meşalelerin ışığında yüzleri kah çocuksu, kah dehşet vericiydi.

"Anamaya!"

Sonunda arkasını döndü ve binanın köşesindeki küçük gölgeyi gördü. Cüce eliyle ona yaklaşmasını işaret etti.

"Neden saklanıyorsun?" diye sordu Anamaya.

"Beni görmelerine gerek yok" diye mırıldandı Cüce mantosunun eteğini tutarak. "Eğil ki duyasin."

"Bu gizlilik neden?"

"Eğil!"

Yorgun bir gülümsemeyle dediğini yaptı. Yüzü yüzüne yaklaştığında Cüce fısıldadı:

"O burada!"

Anamaya ürperdi. Aklından geçen düşünceden dolayı suçluluk hissetti. Şakakları uğuldarken kendini kaşlarını çatmaya zorladı ve sordu:

"Kimden bahsediyorsun?"

"Ondan. O burada."

Cüce muzip bir ifadeyle güldü ama Anamaya anlamamakta direndiğinden, homurdandı:

"Aptalları oynama! O burada: Puma burada."

Anamaya bacakları onu taşıyamayacakmış gibi Cücenin elini sıktı. Gözlerini kapadı ve bir solukta tekrar sordu:

"Nerede?"

377

"Yün ambarına götürdüm. En emin yer orası. Seni oraya götüreceğim."

Cüce duvarın dibine bıraktığı sepete doğru gitti.

"Sana siyah bir manto getirdim. Cancha'dan çıktığında daha az fark edilirsin."

Anamaya onu kolundan tuttu.

"Chimbu..."

"Prenses, bana bu isimle hitap ettiğine göre iş çok ciddi olmalı!"

"Korkuyorum."

#

Bir an o olduğundan şüpheye düştü.

Üzerinde sarı bir gömlek ve bir köylü pantolonu vardı. Dört sivri uçlu bir Titicaca başlığı kısa kestiği sarı saçlarını örtüyordu.

Ondan daha epeyce uzaktayken, başlığını çıkardı ve gergin bir şekilde güldü.

"Bu kıyafet çok garip" diye mırıldandı, "ama buraya fazla olay çıkmadan gelmemi sağladı. En zoru Cüce'nin dikkatini çekmekti."

Anamaya bu kelimeleri duymadı. Gabriel'in gülüşü, içinde bir mutluluk alevi gibiydi. Birkaç adım attığında, gün boyunca bü-ründüğü Coya Camaquen'\r\ tüm katılığı düştü üzerinden. Anamaya kollarını boynuna doladığında Gabriel hâlâ gülüyordu. Gülüşünü dudaklarıyla boğdu, sıcaklığında eridi.

Neredeyse şiddetle kollarından uzaklaştı, geri çekildi ve bir gaz lambasının soluk ışığında yüzünü inceledi. O da delicesine kahkaha atıyor, ona küçük okşayışlarla dokunuyor ve etrafında dönerek durmadan aynı şeyi tekrarlıyordu:

"Yaşıyorsun! Yaşıyorsun!"

Bu kez Gabriel onu yakaladı ve gelecek yüzyıllar boyunca teniyle ve kokusuyla beslenmek istercesine dudaklarını ağzından boynuna ve göğsüne kaydırды. Öpücükler arasında fısıldadı:

378

\

"Evet yaşıyorum, ama bana hayat veren sensin! Ben ölmüştüm!"

Bu uzun ayrılık onları kör etmiş gibi ellerini birbirlerinin yüzlerinde gezdirdiler. Ama çok uzun zamandır hakim oldukları ve hayal ettikleri arzu içlerini yakıyor, okşayışlarını hızlandırıyordu.

Anamaya Gabriel'in gömleğini çıkardı, parmakları omzundaki izin üzerinde dolaştı. İnledi:

"Puma! Puma!"

Gabriel onu kaldırdı ve ham pamuk yığınının üzerine götürdü. Bedenini yeniden ve yeniden keşfetti. Yeniden ve yeniden kavuşup birleştiler.

Uzaklarda, dağlarla çevrili gölde, Katari kara taşını onlar için bir kez daha karanlık gökyüzüne fırlattı ve taş aşklarının sığınabil-mesi için zamanı durdurarak havada asılı kaldı.

Daha sonra, gencecik insanların çekingenliğine kapıldılar ve geçen ayları, çekilen acıları anlatırken okşayışların arasında kelimelerle birbirlerine yardımcı oldular. Yerçekimi bedenlerine geri döndü ama her ikisi de mutluluğunun hafifliğini daha sürdürmek istiyordu.

"Cüce bana Cuzco'da olan her şeyi anlattı. Manco'ya ve sana..." dedi sonunda Gabriel.

Anamaya cevap vermedi ve ona gergin göğüslerinin, karnı ve oyluklarının üzerindeki okşayışlarında eşlik etmek ve kendini daha iyi verebilmek için parmaklarını parmaklarına geçirip gözlerini kapadı.

Gabriel bir süre ona izin verdi.' Birdenbire, elini kapatarak Anamaya'nınkini durdurdu:

"Gonzalo'yla olanları biliyorum. Sana ne yapmaya cüret ettiğini. Yemin ederim onu öldüreceğim."

"Her şey aklımdan silindi" diye cevap verdi Anamaya. "Unutuldu. Hiçbir zaman olmadı."

Ama gözlerinden yaşlar süzüldü. Gabriel dudaklarıyla onları içti.

379

"Puma'nın kim olduğunu biliyorum sanırım" dedi, heyecan dolu. "Onu gördüm."

Anamaya susuyordu.

"Onu gölgelerde ve güneşte gördüm, gecenin içinde ve taşların üzerinde. Onu efsanelerinizin ve tarihinizin başladığı ve benim ikinci kez doğduğum o gölde gördüm. Sana doğru gelirken anladım ki puma benim... Korkmaz oldum."
Anamaya sessizliğini sürdürdü. Söyleyebileceği hiçbir şey evrene yenilik bir katamazdı. Yine de, Gabriei'in söylediği hiçbir şey, artık içinde yer etmiş olan bu sürekli yalnızlığı dindirmiyordu.

"Gideceğiz" dedi Gabriel gözleri parlayarak. "Bu karmaşadan kaçıp seni de yanımda götürmeye geldim. Titicaca gölündeki adaya yerleşeceğiz ve ne Pizarro ne Manco, hiç kimse mutluluğumuzu bozamayacak..."

Anamaya gerginleştii, gözlerini kısa bir an gölgeye çevirdi. Tuhaf bir kahkaha, bir hıçkırık gibi boğazını titretti. Tek sözcük söylemeden Gabriei'in yüzünü elleri arasına aldı ve arzusu yeniden uyanana dek uzun uzun öptü onu. Bu kez, görünen dünyanın tüm gerçeklerini ortadan kaldırıp bir umut gölü haline gelebi-lirmişçesine kendisini daha yavaşça verdi.

Gece sonsuzluğa uzanıyordu ama geceden sonra tepelerin doruklarına şafak gelecekti.

Gece hiçbir zaman bitmeyecekti ama gece yakında sona erecekti.

Çıplak ve kusursuz, yanak yanağa, yan yana uzanmışlardı.

"Manco'nun yanında kalmak zorundayım" dedi Anamaya sonunda.

"Hayır!"

Anamaya haykırışını usulca eliyle susturdu.

"Gabriel, savaşıcağız. Savaşmak zorundayız, yoksa yakında Güneşin Oğullarından geriye hiçbir şey kalmayacak."

380

Gabriel ona bakmıyordu. Anamaya sözüne devam etti:

"Burada, yanımda, kalamazsın. Villa Oma seni öldürmek isteyecektir."

Gabriel gözlerini yaşartan acımasız bir alayla başını salladı.

"Sana yüreğim aşkla dolu geliyorum ve sen beni kovuyorsun! Bu yolu, bunca uzun bu yolu aştım ve sen beni kovuyorsun! Sana yüreğimin en derinindeki bu sözleri söylüyorum ve senin için bunların hiçbir değeri yok. Bana savaştan bahsediyorsun ve benim insanlarımla çılgınlığına senin insanların çılgınlığıyla karşılık veriyorsun..."

Anamaya duraksadı. Siyah mantosunu çekip Gabriel'in omuzlarını örttü.

"Sen Pumasın, sen bu Dünyada ve Ötekinde bana dokunabilecek tek erkeksin."

"Ama Ötekine gitsem beni daha çok seveceksin!"

"Yalvarırım, yapma!"

Gabriel titremekten kendini alamıyordu, hareketleri avuntu bilmez bir çocuğu anımsatıyordu.

Anamaya ona sarılmak istedi ama öfkeyle itti. Onu bıraktığındaysa Gabriel boynunu tuttu, tırmaladı, sıktı, okşadı... Ve göğsünü yakan sözlerden kurtulmak için bu şiddete ihtiyacı varmış gibi onu sertçe geri itti.

"Bu savaşı kazanamazsınız! Güçsüzünüz ve dünyanız sönmek üzere. Bizim fethimiz yanlış: Bunu biliyorum. Beni utandıran korkunç şeyler yapıldı: Bunu da biliyorum. Ama Cajamar-ca'da ve başka yerlerde de olduğu gibi kaybedeceksiniz... Bunu anlamıyor musun?"

"Bu savaşı vermeliyiz çünkü Dağların ve Atalarımızın hiçlikte yok olmamaları için bize ihtiyaçları var. Ve ben, savaşıcağı zaman Manco'nun yanında olmak zorundayım, çünkü yerim orası."

Gabriel öfkeyle homurdanarak ayağa kalktı. Gidip ambarın açıklığında asılı olan örtüyü itti.

Soğuk içini titretti.

"O halde birbirimize karşı savaşmak zorundayız."

"Bunu yapmak zorunda değilsin" diye fısıldadı Anamaya.

"Senin yerin benim yanımda değil de Manco'nun yanınday-sa" diyâ cevap verdi Gabriel ani bir yumuşaklıkla, "bu, benim de

381

diğerleri gibi bir 'Yabancı' olduğum anlamına gelir. Demek ki yerim Yabancıların arasında."

Uzun bir süre hiç kımıldamadan birbirlerine baktılar, ikisi de bakışlarında umut arıyordu.

"Bu savaşı vermem gerekiyor" diye fısıldadı Anamaya sonunda, sesi sertleşmiş. "Bu gerekli!"

Yoksa Tek Efendi Huayna Capac'ın elimi tutmasının hiçbir anlamı olmazdı."

Gabriel'i beklenmedik bir sükûnet sardı, tüm öfkesi yatıştı.

"Anlıyorum" dedi sonsuz bir tatlılıkla. "Ne anlama geldiğini bilmiyorum ama ruhumun derinliklerinden anlıyorum ve kabul ediyorum."

Bu dinginlik Anamaya'yi bağırlardan da, başkaldırı sözlerinden de daha çok sarstı. O an Gabriel gerçekten puma idi. Beklediği. Ayrıldıkları o anda, başlangıçların gölünde bir bütün olan ve dalga ve yıldız denizlerini aşarak birbirlerine yeniden kavuşan iki varlık kadar yakındılar. "Umuyorum" dedi Gabriel, "mantığıma ve bu savaşa karşı umuyorum... Ama zor, çok zor..." Sesi kısıldı, devam etmek için boğazını temizlemesi gerekti. "Sana kavuşmak için bunca yolu katettikten sonra senden ayrılmak çok zor..." "Seni seviyorum..."

Gözleri yaşlarla buğulanmış olan Gabriel başını salladı. Ana-maya'ya yaklaştı ve bu sefer onu ağzından uzunca öpmek için yüzünü tutan kendisi oldu.

Daha sonraları, karanlık saatlerde, savaşların gürültüsünde, taş ve ok seslerinin arasında, hayatın anlamına kadar her şeyi yitirdiğinde, bu sözcükleri söyleyen dudakların yumuşaklığını yalnızlığa ve üzüntüye karşı saklayacaktı. Anamaya bu kelimeleri söylediğinde dudaklarındaki yumuşaklığı içinde saklayacaktı. Ve bir şeyi daha. Bir kez daha, sonun arkasında başka bir doğuş olduğunun mantıksız inancını.

İKİNCİ KİTABIN SONU

382

SOZLUK

Acllahuasi: Bakireler evi.

Anaco: Ayak bileklerine kadar uzanan düz bir kadın gömleği.

Apu: Büyük ruhlar ya da tanrısal varlıklar (ergildir). Dağ tanrısı.

Ayllos: Çevirerek taş fırlatmaya yarayan bir tür sapan.

Balsa: Orta Amerika'ya özgü, kerestesi çok hafif bir ağaç ve bu keresteden yapılmış yelkenli sal.

Borla: İnkalarda krallık tacının karşılığı olan alın bağı.

Cancha: Yüksek duvarlarla çevrili avlu, avlulu ev.

Chaco: Sürek avı.

Chaquiras: Kolye haline getirilen ya da ayin kıyafetleri için dokunan pembe deniz kabuğu (mullu) incileri.

Chaski: Ulak, haberci.

Chicha: inkalara özgü, biraya benzer bir tür mayalı içki.

Chuno: Donmuş kurutulmuş patates.

Chuspa: Kumaş kese. Tanrılara saçı olarak sunulacak Koka, qui-nao yaprakları, mısır, vb. konulur.

Collcas: Tek bir binadan oluşan yiyecek, dokuma, silah ve çeşitli eşsiz eşyaların konulduğu bir tür depo.

Coya: İnka'nın töreye uygun eşine verilen isim.

Cumbi: Çok kaliteli, çoğu zaman vikunya yününden yapılan bir dokuma.

Curaca: Yerel hükümdar ya da topluluk başkanı.

Curiguingue: Krallık alın bağı olan borlaya takılan kutsal tüy.

Gacha: Ortaçağda yemeklerin temeli olan nişastayla ya da tahıl ürünlerinden yapılan bir tür çorba.

Hatunruna: quechua dilinde köylü.

Huaca: Kaya ata - Dört Bucak İmparatorluğunun sınırlarını belirleyen, sayıları binleri bulan kutsal taşlar. Bu taşların yerlerini sadece yüksek rahipler bilirdi.

Huara: Sadece bedeninin aşağı kesimini örten bir çeşit peştamal.

Ichu: Saman damları örtmek için kullanılan, dağlarda yetişen yabani bir bitki.

Inti Raymi: İnka takviminin kışa giren gündönümünü kutlamak için yapılan en önemli ayinlerden biri.

Kallanka: Genelde bir idari işler merkezine çıkan açıklıkları olan uzun bir bina.

Kapak: Şef.

Llautu: Renkli yünden yapılan bir başlık oluşturmak için baş etrafına birkaç kez sarılan uzun bir örgü.

Manta: Orta Amerika yerlilerine özgü, gerektiğinde yağmurluk, gerektiğinde yaygı ya da battaniye olarak kullanılan kalınca örtü.

Mascapaicha: Borlayla aynı şey.

Mullus: Atlas Okyanusunun kıyısında bulunan kırmızı ya da pembemsi deniz kabukları. Doğal ya da işlenmiş olarak ayinlerde kullanılıyor.

Pachacuti: Büyük değişim, dönüşüm.

Panaca: Soy, bir İnka hükümdarının soyundan gelenler.

Plateros: Değerli madenlerle uğraşan madenciler anlamına gelen ispanyolca bir kelime.

Quinoa: Orta Amerika'da besleyici taneleri için yetiştirilen bir bitki.

Quipu sicimi: İnka rahiplerinin astrolojik hesaplamalar ve tarihsel kayıtlar için düğümler atarak kullandıkları renkli ipler.

Sapa İnka: Tek Efendi, inka hükümdarına verilen unvan.

Tambo: Kale. Machu Picchu'ya giden yol boyunca oluşturulmuş bir çeşit yol istasyon sistemi içinde her bir durak.

384

Tiana: Sadece İnka'nın ya da Curacalann kullanabileceği gücü simgeleyen küçük sandalye.

Tocacho: Soğuğa iyi dayanan, beş ile sekiz metre uzunluğundaki ağaç.

Tocapu: Kemer, kuşak.

Tumi: Orak biçimli, kıvrık uçlu, kurban ayinlerinde kullanılan, altın ya da gümüşten yapılan küçük bir tören bıçağı.

Tupu: Manta adı verilen dört köşe şalı göğüste birleştiren tutan, altın, gümüş ya da tahtadan yapılma iğne, broş.

Unku: Yerli erkeklerin giydikleri uzun gömlek, üstlük.

Ushnu: inkalara özgü, basamaklı piramid şeklindeki tapınak.

Viscacha: Kayaların kayşatlarında yaşayan bir tür kemirgen.

385

İNKA ^MmjLMI

VIRACocha

Chaska

(Venüs)

Inti

(altın)

03:3

İC"5

Yakumama

(Deniz Ana)

Ouilla

(gümüş)

Sachamama

(Ağaç Ana)

VIRACocha

* Viracocha, inka panteonunda bütün tanrıların üzerinde yer alan, her şeyi yaratan, gözle görülmez, sonsuzluktan gelen ve sonsuzluğa uzanan, kadiri mutlak tanrıdır. Her üç dünyada da bulunur.

İNKA ÜÇLEMESİ

BİRİNCİ KİTAP İKİNCİ KİTAP

KAN^OT4a)a &FİOESİ

ÜÇÜNCÜ KİTAP

MA£Ha *ptetfH£WaN

İspanyot egemenliği... İstiCacıCarCayerCiCerin 6ir arada yaşama çabası

felaketle sonuçlanır. İnkaların gururu,

İspanyolfatihkrinin açgözlülüğünü körükler.

Cja6riel 6ir seçimle karşı karşıyadır:

Hep peşinden koştuğu şan ve kudret yolunu mu izleyecektir,

yoksa aşkıyla Sirlikte

dağlarda münzevi Siryaşam mı sürecektir?

MANCO'NUN ÖFKESİ

Dünya, kayıp İnka uygarlığıyla aşkı yeniden tanıyor...

İnanılmaz olan, gerçekleşti!

Cajamarca'daki büyük katliamdan sonraki korkunç gecede, İmparator Atahuallpa tutsak edildi.

Atahuallpa altınla özgürlüğünü satın alabileceğini umut ediyordu, \ıgınla altınla... Asla yeterli olmayacak kadar çok altınla...

Böylece Konkistadorlar efsanevi Cuzco'ya, altın tapmaklı şehre bir sefer düzenlemeyi kararlaştırdılar! Tuzaklarla dolu bu yolculuk amansız olacaktı; çünkü İnka halkı ilk kez baş kaldıracaktı!

Bu anlatılmaz karmaşada Anamaya imparatoruna sadık kalmak isteyecek; Gabilerin ise Yüzbaşı Pizarro yanında yer almaktan başka seçeneği kal-ma\

1 Cuzco, 1 Mayıs 1536

Gabriel, öğleye yakın Gonzalo Pizarro'nun oturduğu canc/ia'nın köşesine gelip çömeldiğinde kimse oralı olmadı.

Haftalardır sırtından çıkarmadığı gömleği, herkesin başını öte yana çevirtecek kadar kirliydi. Uzayan sakalının sarı kıllarını göstermemek için yanaklarını kille sıvamıştı, ispanyollar onu paçavralar içinde zavallı bir yerliden ibaret, bundan böyle Cuzco sokaklarını dolduran o yoksullardan biri olarak görüyordu. Yerliler ise, alnına dek indirdiği köşeleri gülünç derecede sivri başlığıyla bir Titicaca köylüsü sanıyordu onu. Oysa, unku'sunun altında, beline deri kayışla tutturulmuş, tüm umutlarını içeren küçük bir bronz topuz takılıydı.

Şafak sökerken girmişti kente. Manco ile Villa Oma tarafından toplanmış savaşçıların ardı arkası kesilmeyen akınından yararlanarak bir solukta Calca'dan buraya yürüdü, iki üç kez karanlıkta yönünü şaşırdığı için yolu biraz uzadı. Yine de, öfke ve acısı adımlarına güç verdi, durup soluklanmasına engel oldu.

Gabriel ancak şimdi, güneşten ısınmış koca duvarın dibine çekildiğinde, kollarını, bacaklarını kaskatı eden açlığı ve yorgunluğu duyumsuyordu. Yine de, biraz yiyecek bulmak için uzaklaşmayı bir an bile getirmede aklına. Canc/ia'nın kapısına çivilenmiş bakışları bir an bile oradan ayrılmıyordu. Yiyecek için daha sonra dilediğince zamanı olacaktı, bu onun için hâlâ bir anlam taşıyacaksa elbette.

Gonzalo'yu öldürmek için buradaydı. Başka bir hedefi yoktu artık.

1

iki saat boyunca Vali'nin kardeşinin evine hizmetkârlar ile bir avuç yakın arkadaşından başka kimse girmediydi. Çoğunluğu da yeni yüzlerdi bunların, tavırları ve giyimleri hâlâ İspanya kokan erkekler. Tozlu avluda çizmelerinin topuklarını vura vura yürüyüşlerinde bile yeni efendilerin olanca küstahlığı vardı.

Yorgunluk, Gabriel'in gözlerini kapatıyordu. Susuzluk ve açlık zaman zaman tepeden tırnağa ürpertiyordu bedenini. Yine de, dünyayı verseler, biraz su ve yiyecek aramak için bulunduğu yerden ayrılmıyacaktı. Gonzalo'yu vuracağı anı durmaksızın hayalinde canlandırıyor.

Dünyanın, sonunda bu baş belasından temizleneceği o anı! Açlığını dindirmek için, gömleğinin altında, teninin üzerinde, boynuna asılı keseden birkaç koka yaprağı alıp dikkatle çiğnedi.

Cüce'nin anlattığı korkunç öykü hâlâ şakaklarını zonklatmaktaydı: "Gonzalo, Anamaya'nın odasına girdi. Kız uyuyordu. Gonzalo dokunur dokunmaz uyandı. Bağırды, kavga ettiler. Manco onu oracıkta öldürmek istedi ama Anamaya, Yabancıların öğlerini Tek Efendi'den almalarından çok korkuyordu. Bunun üzerine biz de sabah olmadan Cuzco'dan kaçtık..."

Günlerden beri zihninde evirip çevirdiği bu korkunç sözcükler sınırlarını açlık ve susuzluktan da çok bileyen, ateş ve buzdan bir kini besleyen görüntülere dönüşmüştü. Aldığı her solukta bir yaşam iksiri içercesine öç ateşini içine çekiyordu. Gözleri ardına dek açılıyor, uyuşmuş parmakları topuzun sapını sımsıkı kavırıyordu.

m

Öğle sonrasının sıcak güneşi olanca ağırlığıyla üzerine çöktü ve daha Gonzalo Pizarro evinden bile çıkmamışken onu kendinden geçirdi. Gabriel sonunda uyuyakaldı. Ağız tozla dolmuş, uzaklarda, yüzü kararlı, sert bir Anamaya'yi gördüğü bir karabasana yuvarlandı. Kadın altın kocasına sarılıyor, şunları söylüyordu:

"Sizinle savaşmak zorundayız Yabancılar, çünkü Dağlar ve Atalarımızın hiçliğı karışık yok olmamak için bizim sevgimize ve cesaretimize ihtiyacı var. Ve ben de, savaştığı zaman altın kocamın yanında olacağım, çünkü yerim orasıdır. Sana gelince, senin benden uzaklaşman gerek..."

4

Gabriel karşı çıkmak, düşmanmış gibi birbirleriyle çatlamayacaklarını söylemek istiyordu. Ne var ki dudakları kımıldasa da sesi çıkmıyordu. Sesini duyurmak için insanüstü bir çaba harcadı. Anamaya'ya yakarıyor, bakışlarındaki sertliği silmesi için yal-varıyordu. Boşuna. Tek bir ses, hatta bir çığlık bile çıkmıyordu gırtlığından. Öylesine sarsıntıyla uyandı ki, iniltisi yükseldi kulaklarında. Zihni Anamaya'nın varlığıyla dolu, nerede olduğunu birden çıkaramadı.

Gördüğü karabasanın çaresizliği bir süre daha peşini bırakmadı. Sonra, göğsüne saplanmış bir hançerin sapını oynatmış gibi, o aşk gecesinin ardından, Calca'da kadına verdiği yanıt geldi aklına:

"O halde birbirimizle savaşmak zorunda kalacağız. Eğer savaş sırasında sen Manco'nun yanında ve benden uzakta olursan, Anamaya, o zaman senin gözünde, ötekiler gibi bir "Yabancı" olup çıkmışım demektir. O durumda da yerim, Yabancıların yanı olacaktır." Anamaya'nın dudakları acıyla titremişti. Parmaklarının ucuyla Gabriel'in yanağına dokunarak mırıldanmıştı:

"Sen pumasın, aşkım! Bu Dünyada da Ötekinde de, bana dokunabilecek tek erkek sensin. Yüreğime ulaşan ve beni alıp dünyanın mutluluğuna götürebilen tek ve eşsiz insansın sen." Gabriel farkına varmadan gülümserken çatlamış kille sıvanmış yanaklarından iki damla yaş süzüldü.

Evet. Onu sevdiği kadar Anamaya'nın da kendisini sevdiğinden kuşkusu yoktu.

Bununla birlikte, artık aralarında hiçbir şey olamazdı. Öleli yıllar olmuş bir İnka Efendisinin büyülu karısıyla arasına aşılmaz bir uzaklık ve gözyaşı girmişti.

Evet, Gonzalo'yu öldürmekten başka bir şey kalmamıştı geriye.

Ve eğer kendisi de ölebilirse bu kaderin bir bağıışı olacaktı!

#

Akşamın gölgeleri Cuzco'ya inmek üzereyken beklediği şey sonunda gerçekleşiyordu.

5

İnanılmaz bir patırtı onu daldığı hayallerden uyandırdı. Sokağı cehennem gürültüsü, kükremeler doldurmuştu. Gabriel, çatırdayan dizleri, sertleşmiş kalçalarıyla doğrulmaya çalıştı. Ağzını sonuna dek açmış bir domuz çıktı karşısına. Gece kadar siyah kıllarıyla devasa bir yaban domuzu! Tam bir Endülüs "cerrano'su, en azından yüz yirmi beş kilo gelen hayvan, bir atın karnını parçalayacak güçteki sivri domuz dişlerini gösterdi.

Sonra ansızın başkaları da geldi peşinden. Belki otuz kadar hayvan, başlarını eğmiş, gırtlakları gibi böğürerek ilerliyordu. Er-; kekler dosdoğru koşuyor, yabanıl hayvan kafalarıyla cancha'nın duvarlarına tosluyorlar, kocaman karınlı dişilerse memelerini tozun ; içinde sürüklüyorlardı. On kadar ürkmüş domuz yavrusu da, bağıra bağıra bu keskin kokulu sürüyü ellerinden geldiğince yola sokmaya çabalayan birkaç beceriksiz ve şamatacı Yerlinin bacakları arasından zikzaklar çizerek arkadan geliyordu.

Domuz çobanlığına yeni terfi etmiş, gömlekleri leke içindeki köylüler, ellerindeki uzun sopalarla uğraş veriyordu. Bunları domuzların kığına indirmekten çekiniyorlardı. Yavrulardan biri onlara çarpacak olursa kaçmaya hazır dılar. Geride, ne olur ne olmaz diye epey uzakta Cuzco'ular toplanmıştı. Kadın, erkek, çocuk, gözlerini dört açmış, bu garip sürüyü izliyorlardı.

Gabriel de haykırarak sokağın ortasına fırladı. Birkaç yuvarlak kığı tekmeledi, genç bir erkeği kulaklarından yakaladığı gibi bozgunun önünü kesti. Birdenbire duruveren domuzlar bundan hoşnut görünüyordu. Burunları kalkmış, gözlerinde tuhaf bir dikkat ifadesi, yürek paralayan çığlıklarını kestiler.

Bir o kadar şaşır an domuz çobanları da ürkek bakışlarla birdenbire karşlarına çıkan bu adamı süzüyordu. Gabriel onları rahatlatmak için kendi dillerinde selamladı. Ama hayvanların nereye götürüldüğünü sorduğunda onu yanıtlayan sessizlik oldu. Kılığı kadar şivesi ve kurumuş çamurun yer yer döküldüğü, yeşil koka suyunun dudaklarının kıyısından sızdığı suratı da adamları şaşırtmış olmalıydı. Sonunda, içlerinden biri elini kaldırıp Gonzalo'nun evini gösterdi: "Şu Yabancıya. Bunlar onun hayvanları. Ta Cajamarca'dan getirtti, yemek için!"

Adamın sesinde saygı kadar inanmazlık da vardı. Gabriel birden, talihin sonunda yüzüne güldüğünü kavradı.

6

"Size yardım edeyim" dedi. "Bu hayvanların nasıl güdüleceğini iyi bilirim de."

*

Yine de sürünün tamamını cancha'nm trapez biçimli daracık kapısından sokabilmek için epey uğraşmaları gerekti.

Bundan sonra şamata yeniden başladı. Genç yerli hizmetçi kızlar, avlunun bir ucundan ötekine küpleri devirip kırarken tımar edilmekte olan atları tedirgin ederek dörtnala koşan ürkmüş hayvanların önünden kaçıyordu.

Gabriel'in son gördüğünden beri, iki yıdan bu yana Gonzalo'nun evi hiç değişmemiştir. Yalnızca, odalara İspanyol marangoz işçiliğinin eseri güzel ve sağlam kapılar takılmış, avluya da atları bağlamak için bir parmaklık dikilmişti, o kadar.

Gabriel domuzları bir yana bırakarak avlunun ortasına gelip dikildi. Yan avludan sesler ve kahkahalar duyması, nefret ettiği o sesi tanıması için çok beklemesi gerekmedi.

Fırfırlı gömleği, kadife pantolonu ve parlak çizmeleriyle Gonzalo, yanında iki yardımcısıyla ortaya çıktı. Görünüşte bir Yerli olan adama dönüp bakmadılar bile. Gabriel'i görmezden geliyor, hüküm süren kargaşayla eğleniyorlardı. İçlerinden biri, oyun olsun diye genç bir hizmetçiyi zorla yakalayıp yaban domuzlarının en vahşisine doğru tuttu. Domuz saldırmak üzereyken Gabriel yıldızlı topuzunu çekti, koluna indirerek aptalı sendeletti ve genç kızı bıraktırdı.

"Kahretsin!" diye inledi çığırıldı. "Neredeyse bileğimi kırıyordu şu maymun!"

Öfkeden gözü dönen Gonzalo ve arkadaşı ona vurmaya hazırlanırken, başlığını çıkarıp yüzünü göstermesiyle donakaldılar. Gabriel, iyice tanısınlar diye elinin tersiyle yüzünü sildi.

Kendini toplayıp alaycı bir havaya bürünen Gonzalo oldu:

"Sürpriz diye buna derim işte! Dostlarım size, domuzlarla birlikte teslim edilmiş olan don Gabriel Montelucar y Flores'i tanıtayım! İşte azizim, sonunda kendinize yaraşır bir yer bulmuşsunuz!"

7

I

Yanındakiler kılıçlarını çekmişti bile. G%je| o*1'31'1 9örrTnezden geldi.

"Sizin için kayboldu, kaçtı, belki de c% djyo rlardı" drye a|ay etmeyi sürdürdü. "Ama ne gezer, işte capcan|, ve 9örüldp9 ü kadarıyla, pislik içindesiniz! Acaba sevgili kardeş pra<tcisco'nun nihayet kışınıza tekme basmaya karar verdiği sonucu*™ mu Ç|ka!rmalı-yım bu durumdan?"

Gabriel'in bakışları öfkeden alev alevdi, Gonza»,0 ile arkia*aşları iki adım geriledi.

"Cehennem kapılarını sana açsın, Gon;a|0» dive dişleri nü gıcır-datan Gabriel, topuzunu havada salladı. "Qjdjp Orada sana ^V'lan yeri alma günün geldi artık!"

"Vay be, şu elindekiyle ödüm* patlattırıl" diy^ kahkahaym bastı Gonzalo.

"Şu elimdekiyle, Gonzalo, senin hayalar,™ ezece9im! Kurtulma umudun hiç yok. Senin çapındaki rezilleri cezaf,dırır,aYI TianrıYa havale edenlerden değilim ben. Bu işi kendi elimle yapmaktan zevk duyarım."

Gonzalo'nun yanındakilerin dudakları ^r an korkuy|a Qerildi-Gabriel ileri atılın-ıak için bu anı seçti. Kdıçlar çarpış111' on,arı kolunun tersiyle, şiddetle uzaklaştırdı. Kılıçlara çarpan t(7puzunun bronz tınladı. Geriye doğru sıçrayan Gonzalo çizmesinden bir han çer çek" ti. Bir hamlede Gabriel'in kolunu vurmaya ça||Şti- Hançer Ihavayı biçerken hamlesinin sertliğiyle dengesini yitirdi. #teki ikilinin kılıçlarını savuşturmak için iki büküm olan Gabrj^ Gofizalo'nurn kalçalarına şiddetli bir darbe indirdi.

Gonzalo acı j|e bağırarak avlunun ortasına y,ğ|d'- Gabriel Hbir kez daha saldırmak istediye de kılıçlardan biriryn ucU unku's-u niu kesip kaburgalarına değdi. Dertop olup yere çökt(j ikj \şç^yo\ ise ssağdan soldan havayı dövüyordu. Topuzu kılıçlan'engel|ese de kl,ıçların derin kesikler açtığı sapı incelmekte geciknrec|j

Bir saniye içinde, kılıçlarıyla İnkaların sj|ahlarını etkisiz İbırakır-ken İnka savaşçılarında kaç kez gördüğü 0 yam0n ÇaresizliHk 9@ aklına. İnkalar gibi onun da çok geçmede^ kılıçla"1 karş,sın "İL deninden başka bir şey olmayacaktı elinqe \şte o zaman, aKi geldi.

8

^Ofretle haykırarak daha geniş bir daire çizdi ve topuzunu en

d^ki surata doğru sapan taşı gibi fırlattı. İspanyol yan çizecek yakın bulama^ bron? yanağına gömüldü, kemiklerini kürü bir caza"1^ kırarken yere yığılarak kendisini kaybetti. Öteki dövüşçü-^^ korkusundan yararlanan Gabriel, kavgadan huzursuz olmuş HUmtJZ

yavrularından birini yakalamak için aralarına dalıp kollarıyla d^ya kaldırdı, saldırganın onu şişe geçirir gibi kılıcına geçirmek an atıldığı sırada bu tuhaf, debelenen kalkanı siper etti kendine. Kılıç haVvanın bedenine tereyağına girer gibi ve öyle derinlemesi-^ gömüldü ki, ete ya&ıŞıP kaldı. Gabriel dönerek var gücüyle domuz ya^usunu avlunun öte ucuna fırlattı.

Düşmenin sarsıntısı|a k), kamını yardı, zavallı hayvanı acıyla böğürttü. Öte yandan Gabriel. karnına indirdiği bir tekmeyle silahsız kalmış raki£>mi saf dışı bıraktı.

Gonzalo'nun tepesine binmek için iki kez sıçraması yetti- Çılgın bir öfkenin verdiği güçle üstüne yatarak ellerini girtlağında kenetledi.

"Bitti, Gonzalo" diye homurdandı. "Bitti, dünya seni istemiyor artık!"

Gabriel, boğulmak üzere olan Gonzalo'nun bakışlarıyla büyü-lenmişçesine, ne çığlıkları duyuyordu, ne de sırtına inen çizmelerin sesini. Bir topuğun kabaralı ucu böğrüne girdiğinde duyduğu acı kadar gafil avlanmak da kesti soluğunu.

Ellerini bırakıp geriye, Gonzalo'nun bacaklarına doğru atıldı. Yerinden doğrulmaya olanak bulamadan şakağına yediği yeni bir tekmeyle neredeyse kendinden geçti. Kiskıvrak yakaladılar onu. Gözleri görmez olmuştu, beyni uğulduyor, artık debelenmiyordu. Ellerini arkasından bağladıklarının bilincine hayal meyal vardı. Öfke ve yenilginin acısı ona son bir canlılık verdi. Kalan olanca gücünü top-layarak işini hepten bitirsinler diye doğrulmak ister gibi yaptı. Gerçekten de bitiriyorlardı sanki. Ensesi patladı. Artık sadece karanlık vardı, başka da hiçbir şey.

... ..karanlık kızışıyor, sivilaşıyor ve bulanıyor, yaman bir acıya onuŞüyordu. Tepeden tırnağa her yanına vuruyorlarmtş gibiydi

S

Yanındakiler kılıçlarını çekmişti bile. Gabriel onları görmezden geldi.

"Sizin için kayboldu, kaçtı, belki de öldü diyorlardı" diye alay etmeyi sürdürdü. "Ama ne gezer, işte capcanlı ve görüldüğü kadarıyla, pislik içindesiniz! Acaba sevgili kardeşim Francisco'nun nihayet kıcınıza tekmeyle basmaya karar verdiği sonucunu mu çıkarmalıyım bu durumdan?"

Gabriel'in bakışları öfkeden alev alevdi. Gonzalo ile arkadaşları iki adım geriledi.

"Cehennem kapılarını sana açsın, Gonzalo" diye dişlerini gıcırdatan Gabriel, topuzunu havada salladı. "Gidip orada sana ayrılan yeri alma günün geldi artık!"

"Vay be, şu elindekiyle ödümf patlattın!" diye kahkahayı bastı Gonzalo.

"Şu elimdekiyle, Gonzalo, senin hayalarını ezeceğim! Kurtulma umudun hiç yok. Senin çapındaki rezilleri cezalandırmayı Tanrıya havale edenlerden değilim ben. Bu işi kendi elimle yapmaktan zevk duyarım."

Gonzalo'nun yanındakilerin dudakları bir an korkuyla gerildi. Gabriel ileri atılmak için bu anı seçti. Kılıçlar çarpıştı, onları kolunun tersiyle, şiddetle uzaklaştırdı. Kılıçlara çarpan topuzunun bronz tınladı. Geriye doğru sıçrayan Gonzalo çizmesinden bir hançer çekti. Bir hamlede Gabriel'in kolunu vurmaya çalıştı. Hançer havayı biçerken hamlesinin sertliğiyle dengesini yitirdi. Öteki ikisinin kılıçlarını savuşturmak için iki büküm olan Gabriel, Gonzalo'nun kalçalarına şiddetli bir darbe indirdi.

Gonzalo acı ile bağırarak avlunun ortasına yığıldı. Gabriel bir kez daha saldırmak istediye de kılıçlardan birinin ucu unku'sunu kesip kaburgalarına değdi. Dertop olup yere çöktü, iki İspanyol ise sağdan soldan havayı dövüyordu. Topuzu kılıçları engellese de kılıçların derin kesikler açtığı sapı incelmemekte gecikmedi

Bir saniye içinde, kılıçlarıyla İnkaların silahlarını etkisiz bırakırken inka savaşçıları kaç kez gördüğü o yaman çaresizlik geldi aklına. İnkalar gibi onun da çok geçmeden kılıçların karşısında bedeninden başka bir şey olmayacaktı elinde. İşte o zaman, aklına geldi.

8

Nefretle haykırarak daha geniş bir daire çizdi ve topuzunu en yakındaki surata doğru sapan taşı gibi fırlattı. İspanyol yan çizecek zaman bulamadı, bronz yanağına gömüldü, kemiklerini kuru bir çatırtıyla kırarken yere yığılarak kendisini kaybetti. Öteki dövüşçünün korkusundan yararlanan Gabriel, kavgadan huzursuz olmuş domuz yavrularından birini yakalamak için aralarına dalıp kollarıyla havaya kaldırdı, saldırganın onu şişe geçirir gibi kılıcına geçirmek için atıldığı sırada bu tuhaf, debelenen kalkanı siper etti kendine. Kılıç hayvanın bedenine tereyağına girer gibi ve öyle derinlemesine gömüldü ki, ete yapışıp kaldı. Gabriel dönerek var gücüyle domuz yavrusunu avlunun öte ucuna fırlattı. Düşmenin sarsıntısıyla kılıç karnını yarı, zavallı hayvanı acıyla böğürttü. Öte yandan Gabriel, karnına indirdiği bir tekmeyle silahsız kaimiş rakibini saf dışı bıraktı.

Gonzalo'nun tepesine binmek için iki kez sıçraması yetti. Çılgın bir öfkenin verdiği güçle üstüne yatarak ellerini gırtlığında kenetledi.

"Bitti, Gonzalo" diye homurdandı. "Bitti, dünya seni istemiyor artık!"

Gabriel, boğulmak üzere olan Gonzalo'nun bakışlarıyla büyü-lenmişçesine, ne çığlıkları duyuyordu, ne de sırtına inen çizmelerin sesini. Bir topuğun kabaralı ucu böğrüne girdiğinde duyduğu acı kadar gafil avlanmak da kesti soluğunu.

Ellerini bırakıp geriye, Gonzalo'nun bacaklarına doğru atıldı. Yerinden doğrulmaya olanak bulamadan şakağına yediği yeni bir tekmeyle neredeyse kendinden geçti. Kiskıvrak yakaladılar

onu. Gözleri görmez olmuştu, beyni uğulduyor, artık debelenmiyordu. Ellerini arkasından bağladıklarının bilincine hayal meyal vardı. Öfke ve yenilginin acısı ona son bir canlılık verdi. Kalan olanca gücünü toplayarak işini hepten bitirsinler diye doğrulmak ister gibi yaptı. Gerçekten de bitiriyorlardı sanki. Ensesi patladı. Artık sadece karanlık vardı, başka da hiçbir şey.

Karanlık kızışıyor, sivilaşıyor ve bulanıyor, yaman bir acıya dönüşüyordu. Tepeden tırnağa her yanına vuruyorlarmış gibiydi

9

uğuldayan kafası. Gabriel, ellerinin ona itaat edip kıpırdadığını fark ederek şaşırdı. Yüzüne dokundu. Parmakları kanının ılık ıslaklığına bulandı.

Gözlerini açtı. Toparlanırken olanları anladı.

Bir odanın toprak zeminine uzanmıştı. Tanıyordu burayı. Uzun zaman önce, don Francisco'nun emriyle Cuzco'dan ayrılmadan! önce, burada otururdu.

Sersemliği üzerinden bütünüyle atamadan doğrulup oturdu.

Uzun boylu, fıçı gibi yuvarlak bir adam, sağ ayak bileğine geçirilmiş, bir ucu duvara mıhlı zincirin iki ucunu bir tokmakla vurarak özenle birbirine bağlıyordu. Hareketlerinde cüssesiyle bağdaşmayan bir özen vardı. Gabriel, işini tamamlayan adamın kara gözlerinde ne acımasızlık, ne zevk olduğunu fark etti. Olsa olsa can sıkıntısı. Dört adam çevresini sarmış, ilgisiz bir tavfla onu süzüyordu.

"Adın ne senin?" diye sordu Gabriel.

"Enrique Hermoso, don Gabriel, ama arkadaşlarım bana Kike derler."

"Sen işini yap, Kike. Ötesiyle de ilgilenme."

Kike, içini çekerek sürdürdü işini. Gabriel dişlerini sıkı.

Kendini, tanımadığı bu yeni gelenleri incelemeye vermeye çabalıyordu. Oldukça kalın, deri yelekleri de yeniydi, üzerine Pizarro'ların arması kakılmıştı: Arduaz üzerinde yürüyen iki ayı arasında bir çam ve elmalar. Omuzlarına şöyle bir astıkları, kabzaları haç biçimi baltalı mızraklar da yeniydi. Bu yüzden, adamların kenara çekilip de uzun boylu, sakalı özenle düzeltilmiş, dantel yakalığı kusursuz ve kolalı birine, don Hernando Pizarro'ya yol vermeleri onu pek şaşırtmadı.

"Şimdi bitiriyorum, Efendimiz" dedi iri yarı adam.

Tokmağı son bir kez, sadece Gabriel'in bileğini hafifçe örseleyip onu inletecek kadar şiddetle indirdi. Zindancının yüzünde sıkıntılı bir gülüş belirdi:

"Ayağında bu zincirle dansa filan gidemez, don Hernando!"

"Çok iyi, Enrique" diye alay etti Hernando. "Biz de Saygıdeğer Montelucar y Flores'e kendimizce bir balo veririz."

10

İri yarı adam soluk soluğa doğrulurken Gabriel de midesini altüst eden, onu kusturacak gibi olan baş dönmesini belli etmemek için dişlerini sıkarak ayağa kalktı. Bacağı öylesine acıyordu ki bedenini zorlukla ayakta tutabiliyordu.

Hernando başını salladı.

"Zaman, üzerinizden sizi fazla etkilemeden geçip gidiyor anlaşılan, don Gabriel. Sizi öfkeniz burnunuzda bırakıyor, otuz ay sonra aynı durumda buluyorum! Yine de, kılığınıza bakılacak olursa, pek de aynı denemez ya. Biraz daha alçalmışsınız, gübre çukurunun kıyısına gelmişsiniz!"

Gabriel, kızıl bir tükürük savurdu.

"Çok iyi" dedi don Hernando. "İşte geldiğinizden beri havayı dolduran kokunun açıklaması." Deri yeleklilerden biri yaklaşacak gibi yaptı, Hernando onu bir el hareketiyle durdurdu.

"Montelucar, bu kez sizi kurtarması için don Francisco'ya güvenemezsiniz. Bundan böyle burada efendi benim. Sevgili kardeşim Vali benim İspanya'dan dönmenden öylesine mutlu oldu ki beni resmen Genel Valiliğe atadı. Sizin nasıl biri olduğunuz konusunda gözleri nihayet açılabilirdi. Size vermiş olduğu görevden nasıl kaçtığınızı haber aldı!"

"Tepe tepe kullanın!" diye dişlerini gıcırdatır gibi konuştu Gabriel, sırtını duvara dayayarak.

"Unvan, ne denli büyük olursa olsun, onu taşıyanın soysuzluğunu gizlemeye yetmez. Hayvan pisliğisiniz, öyle de kalacaksınız, don Hernando."

Don Hernando'nun eldivenli eli yaman bir tokatla üst dudağını patlatınca Gabriel kendini yeniden dört ayak üzerinde buldu.

"Artık böbürlenecek durumda değilsin, uyuz köpek!" diye hırladı Hernando. "Şu anda senin gibi bir pisliği ayağımın altına alıp ezebilirdim. Bağırsaklarını kaşıkla boşaltmaktan öte bir şey düşünmeyen Gonzalo'nun ellerine teslim edebilirdim seni! Ama bu seni fazlasıyla onurlandırmak olurdu. Toledo'dayken bana insanların dava açmaktan hoşlandığı anlatılmıştı. İşte ben de sana böyle bir dava açacağım! Hem de yolunca yordamınca. Böylece tüm İspanya öğrenecek Montelucar y Flores'lerin piç kalıntısını niçin astığımızı.

11

"I

Bütün İspanya, dostum, Peru topraklarında tahta ilk sırt çevirenin adını hatırlayacak!"

Gabriel'in kan içinde kalmış ağzında tuhaf bir alaycı gülüş belirdi:

"Elini çabuk tutman gerekiyor, Hernando, o davada! Sevgili kardeşlerin Manco'ya ve yakınlarına öyle iyi davrandılar ki İnkalar kana susamış vahşi hayvanlara dönüştü. Manco ve generalleri Cuzco'nun kuzeyindeki vadilerde on binlerce adam toplamışlar. Onları gözlerimle gördüm. Sayıları yüz bini aşkın. Yarın öbür gün bu sayıyı ikiye katlayıp burada olacaklardır..." Sözleri, Hernando'nun çevresindekiler üzerinde beklenen etkiyi uyandırdı. Sert ve ciddi bakışları karşılaştı. Hernando'nun gülüşü küçümseme doluydu:

"Haber diye buna derim işte! O maskaralar çakıl taşları ve tahta parçalarıyla kenti geri almayı hayal ediyorlarsa sonuç her zamanki gibi olur, lokma lokma doğranırlar. Sizin yerinizde olsaydım, don Gabriel, çayı görmeden paçaları sıvamazdım. Üstelik sizi uğrayacağınız akıbetten ancak dua etmek kurtarabilir, vahşiler değil!"

12

2 Cuzco, 3 Mayıs 1536

Ona bir şilteyi bile çok gördüler. Zindancı bir köşeye bir testi su ile üç haşlanmış mısır bıraktı. İki gün onlara el bile sürmedi denebilir, ihyan adam onun hâlâ yaşadığından emin olmak için geldiğinde gözlerini zar zor aralayabildi.

"Don Gabriel?"

"Buradayım, Kike. Daha doğrusu, benden geriye kalan burada..."

"Çok üzgünüm ama..."

Kike ayak bileğini gösterip tokmağı yanlışlıkla kaydırmasını kaşı gözüyle anımsatırken Gabriel kayıtsız bir tavırla elini kaldırdı. Öksürüğü andıran bir kahkaha gırtlığını paraladı.

"Ben seni daha becerikli sanıyordum. Demek bile bile, özellikle yapmadın, öyle mi?"

"Hayır, don Gabriel, inanın bana! Hatta don Hernando'nun emirlerine bile karşı gelmiş oldum size şeyinizi bırakmakla..."

Zindancı bir eliyle ona chuspa's\ n\ işaret etti. Kaslarına yayılan ağrıları unutmak için Gabriel, tek eşyasının içinde bulunan tüm koka yapraklarını çiğnemişti. Gerçekte öyle çok çiğnemişti ki, o tatsız yaprak tomarı yanaklarında bir yumurta kadar irileşmişti.

"Sağol, Kike" dedi sakın bir şekilde. "Şimdi beni yalnız bırakır mısın?"

İhyan adam, ensesinden tutup su içmesine yardım etti. Gabriel onun ekşimtirak ter kokusunu duydu, ama gariptir, şu aşırı zayıf düşmüş durumunda, çok yakınında bir insanın varlığı ona öyle büyük bir mucize gibi geldi ki, gözleri yaşardı.

1

Adam çıkınca yeniden yalnız kaldı.

Yorgunluğu geçmiş, artık bir türlü dinmeyen bir mide bulantısında erimişti. Odanın zeminine uzandığı zaman bile geçmiyordu bulantısı. Arada ateşinin birden yükselmesi yüzünden, bir duvarın dibinde dertop olmuş, tir tir titriyordu. Parmakları, boşluğa yuvarlanıp gitmesini engelleyebilirmiş gibi zincirini sımsıkı kavramıştı.

Uyumaktan korkuyordu. Yine de taş gibi yuvarlandı uykuya. Sayıklayarak uyanıyor, görüntüler peşini bırakmıyordu. Öyle anlaşılmaz biçimde gerçek görüntülerdi ki bunlar, öylesine elle tutulabilir gibiydiler ki, düş gördüğüne inanamıyordu bir türlü.

Doru atının bacaklarının çamaşırdan daha beyaz ama adını; anımsayamadığı bir çölün tuzdan kabuğuna gömüldüğünü açık seçik görüyordu. Su, atın kırılmış bacaklarının arasında fokurduyordu. Dorunun iri gözleri yakarırcasına dikilmişti yüzüne. Kendini gördü, uzun süre öyle, kıpırtısız kolları hayvanın başına dolanmış bir halde durdu. Güneş kavurucuydu. Sonra birden, hançeri atın boğazına gömüldü.

Oluk oluk kan, hiçbir hayvanda bulunamayacak denli çok kan, akıyor ama güneş kanı pıhtılaştıramıyordu. Fokur fokur kaynayan ve her şeyi içine alıp yutacakmış gibi bir kandı bu.

Güneş şimdi sonsuz büyüklükteydi. Öyle büyüktü ki ufka konmuş ve artık hiç gölge kalmamış gibi duruyordu. Gabriel, kendini atının leşine gömerek güneşten korunmak istiyordu. Ama dorunun karnını bir meyve açar gibi açarken kendisi de bir hayvana dönüşüyordu, sıçrayıp bu ölüm yerinden kurtulabilecek türden bir yabanıl hayvana.

Düşün çılgınlığı onu yoğun bir zevke gömdü. Yaşadığı ve gördüğünün artık mantık ile en ufak bir bağlantısı kalmamıştı. Güneş yine uzakta ve sakindi. Çöl silinip gitmişti.

Her sıçrayışında, inanılmaz zıplamaları onu çocuksu ve şiddetli bir zevke boğuyordu. Bu güçlü ve masalsi kedigilin gölgesi kırların hendeklerinde ve yolların tozunda kayarcasına ilerliyordu. Kısa ve sert kıllı böğürleri, en yüksek ağaçların yapraklarına sürtünüyordu. Tırmanmak için tırnaklarını batırdığında kayalar pençelerine rahatça kucak açıyordu. Bir kuştı sanki, hafif esinti dostuydu onun, alıp götürüyordu bedenini.

14

Yolu onu Titicaca gölünün uçsuz bucaksız maviliğine götürdü. Orada, yan yatmış, Taşların Efendisinin dersini dinliyordu. Gökyüzüne, yükseklere fırlattığı bir sapan taşıyla oynadığını görüyordu onun. Gabriel, şaşkın, taşın bir tüyden bile daha hafifmiş gibi gökte asılı kaldığını görüyordu. Taşların Efendisi ona gülümsüyordu. Hoşgörülü ve acıklı bir gülümsemeydi bu. Gabriel bu gülüşte, tek sözcük söylenmemesine karşın, bir isteğin olduğunu anlıyordu.

O zaman bir kahkaha duydu.

Beyazlar giyinmiş Anamaya, insan kadar canlı altın bir heykele sarılmış halde belirdi. Anamaya elini ona doğru uzatıp çağırırdı.

"Gabriel!"

Karşı koyamadığı, tatlı ve şarkı gibi bir çağrıydı bu. Şimdi bir vahşi hayvan kimliğinde olmasına karşın onun yanına gidiyordu.

Kızın yanına uzandığında altın adamın orada olmadığını anladı. Anamaya çırılçıplak, güzel olduğu kadar kırılgandı da. Kendini sunduğu kadar istek uyandırıcı. En ufak bir korku belirtisi göstermiyordu. O yabanıl hayvanın boynuna sarılıyordu, burnunu ve onu ezebilecek güçteki çenesini öpüyordu. Üzerine dayadığı pençelerini hissetmiyordu.

Uzun bir süre, mutluluk ve dinginlik içinde kaldılar. Sonra Anamaya'nın omuz başında Gabriel, onları karanlıkta gözleyen altın adamı gördü. Gecenin içinde bir yıldız gibi parlıyordu adam. Dudaklarını bile kıpırdatmadan Anamaya ile konuşuyordu. Kız, hiç duraksamadan terk ediyordu Gabriel'i. Arkasını dönmüyordu, o boğuk homurtusunu, dağların arasından yankılanan, ölümüne yaralanmış, öfkeli vahşi hayvan kükremesini işitmiyordu.

Öyle yüksek sesle inlemişti ki, iniltisinin şiddetinden boğazı yırtılır gibi oldu ve gözlerini açtı.

Ter, üstündeki paçavraları göğsüne yapıştırmıştı. Dili acı bir tükürükle ağırlaşmıştı.

Gonzalo'nun avlusunda yediği tekmelerden bu yana kafatasını oyan ağrı, büsbütün azıtiyordu. Bir saniye sonra, kendinden geçmiş, düş mü gördüğünü yoksa aklını kaçırmakta mı olduğunu bilmez olmuştu. Gücünü toparlayabilseydi, sonsuza dek gerçek bir uykuya dalıp uyumak için Tanrıya yakarırdı.

15

Onu uyandıran, şiddetli rüzgârın getirdiği şafak soğuğu oldu. Odaya açılan daracık tavan penceresinden kışın habercisi dondurucu hava giriyordu.

Gün doğmadan öncesinin zayıf aydınlığında, Gabriel, düştüğü açması durumu görüyordu.

İğrenç bir pislikteki gömleği yırtılmıştı. Onu ancak örtebiliyordu artık. Tüm bedeni, tepeden tırnağa ağrılar içindeydi. Parmak uçlarıyla, yediği darbelerden hâlâ şiş suratını yokladı. Zincirin halkası altında bileğinin eti kıpkırmızı görünüyordu. Bulantısı geçmiş ama başındaki uğultu silinmemiş, yüreği bir davul gibi kafasının içinde güm güm vuruyordu sanki.

Şiş dudaklarını korkarak testideki suya daldırdı, kana kana içip susuzluğunu giderdi. İki gün önce zindancının getirdiği mısırlar boynuz gibi sertleşmişti. Ama midesini kazıyan açlık öylesine baskın çıktı ki yine de aç kurt gibi kemirdi bunları..

Ancak o zaman anladı, o zamana dek duyduğu davul seslerinin çılgın beyninden de, yaralı bedeninden de gelmediğini. Bunlar gerçekten davul sesleriydi, giderek yükseliyor, yaklaşıyorlardı.

Zihnini iyice toparlayarak kulak kabarttı, zincirini yakaladığı gibi pencereye dek tırmanmaya çalışırken zindanın çevresinde İspanyolların ilk haykırışlarını duydu:

"İnkalar! İnkalar!"

Pencerenin darlığı görüş açısını da daraltıyordu. Önce hiçbir şey görmedi. Kentin üzerindeki yoğun alaca karanlıkta korku çığlıkları her yandan yükseliyordu.

"İnkalar! İnkalar!"

Doğuda, kente yukarıdan bakan tepelerden gelen boru sesleri, haykırırlar inanılmaz bir gürültü dikkatini çekiyordu şimdi. Orada gördükleri yüzünü kamçıl原因an buz gibi rüzgârdan da çok dondurdu kanını.

Kasırgaların sarstığı çitler ya da ağaççıklar sanılabılırdi ama, kocaman yığından çıkan kollar, mızraklar ve savaş bayrakları görünüyordu yer yer. Binlerce gölge, göğün beyazlığında belirliyordu.

Devasa İnka ordusu Cuzco'yu kuşatmış, tepelerin doruklarını canavar bir yılan gibi örtmüştü. Gece boyu, rüzgâr en yüksek düzlüklerin yeşilini süpürmüş, yerine şimdi avazı çıktığı kadar haykıran bu rengarenk kalabalığı getirmişti.

16

Davulların gümbürtüsü, deniz kabuklarından yapılmış boruların kalın sesini büsbütün artırıyordu. Kapıldıkları dehşet, İspanyolları sokaklara dökmüştü.

İlk korku ürpertisi geçince Gabriel bu olağanüstü manzarayı hayranlıkla seyretmekten öte bir şey yapamaz oldu. Anamaya ile jylanco tasarılarını uygulamaya geçirmiştiler demek! intikam zevki yüreğini ısıtıyordu. Bu olayın onun gibi Cuzco'daki birkaç yüz İspanyol için de taşıdığı tehlikeyi unutmıştı.

Doğrusu istenirse, bundan sonra, böylesine hak edilmiş bir kıyımda yok olup gitmek, umurunda değildi! Hemando ile Gonzalo'nun acımasız darbeleri altında gebermekten Anamaya'nın yönetimindeki savaşçıların eliyle ölmek yeğdi!

Saatler boyu tavana yakın pencereden ayrılmadı. Artık gecikmeyecek olan saldırıyı bekliyordu her an. Bu saldırının ne ağırlığından ne de vahşetinden kuşku duyuyordu.

Şaşırtıcıydı ama öğle olduğu halde dev İnka ordusu hâlâ saldırıya geçmemişti.

Savaşçı safları artık öylesine sıklaşmıştı ki gömleklerin canlı renkleri ayırt edilemiyordu da, tek bir koyu renkli, sık yığın seçiliyordu. Kulakları sağır eden patırtı dinmemişti. Buna karşılık Gabriel, zindanının çevresinde ne seslenmeleri duyuyor, ne de tek bir kıpırtı görüyordu. Cuzco terk edilmişti sanki.

Bu yüzden, kapısını kapatan sürgünün çekildiğini işittiğinde zinciri ellerinde, kıpırtısız kaldı. içeri giren göbekli zindancısıydı, bir elinde kocaman bir lastik kırba, ötekinde de içinde mısır peksimetleriyle haşlanmış patates bulunan bir manta vardı.

"Kike!"

"Beni böyle iyi karşılamayınız, don Gabriel, hoşgörünüzü hak etmedim."

"İblis çıkıp gelseydi onu da iyi karşılardım, azizim Kike. Yaşadığımızı bize doğrulayan şeyin, sadece başkalarının suratı olduğunun

17

1

ne derece doğru sayılması gerektiğini hiçbir zaman böylesine iyi anlayamamıştım."

"Bana felsefe paralamayın, don Gabriel, böyle zamanlarda hiç anlamam çünkü. Zaten başka zaman da anlamam ya."

Gabriel adamın yüzünü kaplayan korkuyu işte o zaman gördü. Kike odanın her köşesini, bir Yerli ordusunu saklayabilirmiş gibi dikkatle gözliyordu. Yükünü Gabriel'in ayakları dibine fırlattı.

"Bir süre bununla yetinmeniz gerekecek. Üzgünüm, tüm bulabildiğim, bunlar."

"Hey, buraya bak" diye karşı çıktı Gabriel, "Beni yargılayacaklardı sözde, aklıktan öldürmek değildi ki niyetleri!"

Adamcağızın kahkahası neşeden yoksun çıktı.

"Benim gibi siz de duydunuz. Vahşiler geldi. Kirişi kırmadan önce sizi düşündüğüm için sevinmelisiniz!"

"Kaçıyor musunuz? İspanyollar kenti terk mi ediyorlar?"

"Yok canım! Kaçan filan yok, iş işten geçti bile kaçmak için. Ama ben, Yerliler boyumu kısaltmadan önce içine girip kaybolacağım bir delik biliyorum!"

Pencereye yaklaşp tepelere bir göz attı.

"Buradan görülen, hiçbir şey değil. Her yere doluşmuşlar, güney ovası baştanbaşa bunlarla kaplı. Atların ayaklarını ve atlıların kafalarını kesmişler."

Demek öyle, diye düşündü Gabriel, Hernando, kibri ve İnkaları hor görmesine yenik düştü, gafil avlandı.

"İşin anlaşılmaz yanı" diye içini çekti iri yarı adam dönüp giderken, hâlâ saldırıya geçmemiş olmaları. Bana kalırsa kafalarından bir şey geçiriyor bunlar. O şeyi bize göstermek isteyecekleri zaman, yollarına çıkmamak en iyisi olacak."

"Bana garip bir şeyler oluyor. Kike."

"Ne gibi?"

"Canım artık ölmeyi o kadar da istemiyor."

Zindancı onu sonsuz bir şaşkınlıkla süzdü.

18

"Elimden ne gelir ki, benim? Neyim varsa verdim size. Tasalanmayın. Onlar tepemize ininceye dek size yeter! O zaman da, bana kalırsa en çok canınızı sıkan şey, açlık olmayacaktır."

"O halde sana teşekkür ederim, Kike."

Gabriel'in soğukkanlılığı ve yazgısına boyun eğmiş hali iriyarı adamı bir kez daha şaşırtıyordu, küçücük kara gözlerini ardına dek açtı.

"Bana durmadan teşekkür etmeyin, bağırıp çağırırsanız bu kadar utanmam. Alın, işte."

Kirli pelerininin derinliklerinden çekip çıkardığı bir paketi Gabriel'in eline tutuşturdu.

Domuz derisine sarılmış kalın bir dilim domuz salamıydı bu. Ellerinin üzerindeki yağ, Gabriel'in ağzını sulandırdı. Zindancıya doğru bir hareket yaptı, adam geri geri kapıya giderek arkasını döndü.

"Bana yine teşekkür edeceksiniz" diye homurdandı.

"Sadece hayatta kalman için dua edeceğim."

Adamın sırtı kıpırdamadı.

"Sizin Tanrıya bile inanmadığınızı söylemişlerdi bana, don Gabriel."

"Senin için dua edecek kadar inanırım, dostum."

Kapı kapandığında Gabriel yapayalnız donakaldı.

Korku her yanını kaplasa da domuz salamını elinden bırakmıyor, dudakları kıpırdıyor, bir şeyler mırıldanıyordu.

Belki de dua ediyordu.

19

3 Cuzco, 6 Mayıs 1536

Zindancı yanılmıştı.

İnka savaşıları saldırmıyordu. Ne o gün, ne ertesi gün, ne daha ertesi gün.

Tepelerin doruklarında ve yamaçlarda kalmışlardı. Sabahtan akşama sayıları artıyor, çoğaldıkça çoğalıyor, kentin güneyindeki düzlüğü baştan başa kaplıyorlardı. Gece, binlerce ateş yakılıyor, başına ateşten bir taç kondurulmuş gibi Cuzco'nun çevresinde büyüleyici bir ışık çemberi çiziliyordu. Bununla birlikte, bağırışlar, ulumalar, davul sesleri susmuştu. Ve bu sessizlik, bu bekleyiş İspanyolların omuzlarına öylesine ağır bir yük gibi abanmıştı ki Gabriel zaman zaman, artık bu korkulu bekleyişe dayanamayacak duruma gelenlerin haykırışlarını işitiyordu.

Durum iki gün böyle sürdükten sonra, savaş sabırsızlığının giderek büyüdüğünü o da duyumsar oldu. Hiç olmazsa bu bekleyiş ve zoraki durağanlık ona, her gün ne olur ne olmaz diye kendine pek az besin alma hakkı tanıdığı halde, gücünü toplama ve acılarını dindirme olanağını bağışlıyordu.

Gonzalo'nun adamlarının bu garip saatlerden gelip onu çaktırmadan boğazlamak için yararlanmalarından çekindiği için uykularını pek kısa tutmaya zorluyordu kendisini. Can sıkıntısını da kendine, duruma uygun bir silah üretmekle gideriyordu. Zindancının bıraktığı su testisini kulpunun uzantısından uzun ve kalın bir parça çıkarmak için özenle kırmıştı. Ama durmadan yinelenen aynı hareket zihnini boş bıraktığından, Anamaya'yı düşünmesini engelleyemiyordu.

O acı veren ve çilgin düşleri peşini bırakmış ama sevgilisinin ne onca kendine özgü kokusu, ne de yüzü kendisini terk etmişti.

Anamaya'nın kahkahasının ve zevk çığlığının tınısı bir şarkı gibi beyinde dans ediyordu. Testi sapının giderek kusursuzlaşan cilasını yoklarken zaman zaman gözlerini kapıyordu. Parmak uçlarıyla, erişilmez aşkının ensesini ya da kalçalarını okşadığını hayal ediyordu.

Ah, Anamaya onunla gelmiş olsa ve ikisi birlikte şu kargaşadan kaçıp Titicaca gölüne ulaşmış olsalardı, şu an ne kadar da mutlu olabilirlerdi!

Ne yazık ki, umutlarının ne denli boş olduğunu ve çevresini saran gerçeği ölçmesi, bacağını kesen zinciri, çürümüş hasırı ve zindanının kalın duvarını bir hançer gibi delip geçen şu soğuk, umursamaz ışık ışınını görmesi için gözlerini açması yetiyordu.

Anamaya uzaklarda, dağdaydı. O, kendisinin, Gabriel Montelucar y Flores'in, bunca uzaktan onların huzurunu ve yazgısını çalmak için gelmiş Yabancı'nın asla ait olamayacağı bir halkın yaşayan umuduydu. Hayatta kalmaları için Anamaya gerekliydi: inkalar Cuzco'yu almak, onun yeniden güçlü sahipleri olmak ve tüm İspanyolları, bir teki kalmamacasına yok etmek zorundaydı! Ötekiler gibi kendisini de. Çok geçmeden Gabriel Anamaya için bir anıdan ibaret kalacaktı, Manco'nun ve güçlü rahip Villa Oma'nın, kızın belleğinden silmek için uğraşacakları bir anıdan ibaret.

Bunun başka türlü olabileceğine bir an için bile olsa nasıl inanabilişti, onun elini, sıradan bir kadınınkini tutar gibi tutabileceğine ve onunla sarmaş dolaş, mutluluğa yürüyebileceğine? Eğer Tanrı var ise, Tanrı onu bu görmezliğinden dolayı cezalandırıyordu işte... Eğer yok idiyse, o zaman Gabriel düpedüz saflığının bedelini ödemekteydi.

Adam sen de! Soruların yararsız burgacına kendini kaptırıp gitmemek için derisini kan çıkartıncaya dek kaşdı.

İki gündür özenle ciladığı testi kırığı birden, tamamlamış olduğu en gülünç eser gibi göründü gözüne. İçinde hapsoldüğü şu mutlak unutulmuşluk, boğazlanmaktan da beterti! Silaha ne gerek var ki? Pizarro'lar onun bedenine bir bıçak saplamak zahmetine bile katlanmayacaklardı. Onu unutmaları yeterdi, işini açlık ve susuzluğa havale etmeleri, yerli savaşçıların gazabına terk etmeleri. İşte o kadar.

O zaman, elindeki testi kırığını öfkeyle duvara savurduğunda cilalanmış parça tuzla buz olarak yeniden toza dönüştü.

21

Bu yaptığı karşısında bir an şaşırıp kaldıktan sonra kıvrılıp tostoparlak oldu, zincirine yularmış gibi sarılarak hiçliğe girercesine uykuyu aradı.

Hafif bir gürültü uyandırdı Gabriel'i. Bildik bir gıcirtı. Hücresinin kapısını kapatan ağır kol yavaş yavaş kaldırılmaktaydı.

İçgüdüsel bir davranışla kollarına dayanarak doğruldu. Sessizce zincirinin halkalarını toplayarak kırbaç gibi kullanmak üzere eline aldı. Boyun eğmişliği, uykusuna karışıp gitmişti. Savaşma isteği damarlarına yayılıyordu. Özsaygısı, saldırganlarını kırıp geçirmek için kendisini yeterince nefretle savunmasını gerektiriyordu!

Öyle karanlık ki kapının açıldığını göremedi ama anlık bir hava akımı algıladı. Kaç kişi olduklarını seçmek olanaksızdı. Elinden geldiğince sessiz, duvarın dibine sindi, çömelip kaldı orada. Nefes bile almaktan çekiniyor, son saatinin çalmış olduğunu düşünmemeye çalışıyordu. Birdenbire, ışığı örtülebilen bir fenerin kapağı gıcırdadı. Bir mumun sarı parıltısı duvarları taradıktan sonra üzerine durdu. Onu aydınlattığında lamba bir sıçramayla sarsıldı.

"Gabriel!"

Alçak ve kısık olsa bile, uzun aba entariyi görmeden çok önce sesi tanıdı.

"Gabriel. Korkma, benim."

"Bartolome! Peder Bartolome!"

"Evet, dostum" diye fısıldadı Bartolome sesinde bir gülüşle.

Hiç kuşku kalmamasını istercesine keşiş, işaret ve yüzük parmakları garip biçimde birbirine yapışık olan elini ölgün ışığa uzattı.

"Vay canına" diye bağırdı Gabriel, "Bu gece burada görmeyi en son umduğum kişi sizdiniz!"

"İşte bunun için sen üstüme saldırmadan kendimi aydınlatmak gibi bir önlem aldım ya..."

Gabriel, elindeki zinciri bırakarak güldü.

22

"İyi de olmuş!"

Keşiş onu kardeşçe kucaklamak için yaklaşırken Gabriel, bir el hareketiyle onu kendisinden uzak tuttu.

"Sizi seve seve bağırma basardım, ama sanıyorum bunu yapmamak daha iyi!"

Bartolome, fenerini ağır ağır kıpırdatarak onu tepeden tırnağa süzdü:

"Zavallı dostum! Ne durumda bırakmışlar seni böyle!"

"Kokum en az yirmi fersah öteden duyuluyordur."

"Şu feneri al da beni aydınlat" diye fısıldadı Bartolome. "Dışarıda seni yeniden insan kılığına sokmak için gereken bir şeyler var."

Az sonra kolunda koca bir sepetle dönüp geldi.

"Doyasıya yemen için yiyecek var burada" derken yükünü Gabriel'in ayakları dibine bıraktı.

"Bol bol da su, hem içmene, hem de yıkanmana yetecek kadar. Yaralar ve şişler için biraz da merhem."

"Bir kuşatmaya dayanacak kadar demek..."

"Üzerine bastın! Ama bunu birazdan konuşuruz. Önce karnını iyice doyur."

Gabriel, heyecanla, hayır dercesine salladı başını:

"Dün akşam, bir köpek gibi tek başıma ölüme çaresiz boyun eğmiştim, kimse cesedimin pisliğini temizleme zahmetine katlanmayacak diye düşünüyordum. Şu dünyada göreceğim olduğum son insan yüzünün göbekli bir zindancının yüzü -ki insanların en kötüsü sayılmaz ama yine de Erasmus ile Sokrates'ten yeterince uzak- olacağını düşünüyordum. Ama işte siz karşımdasınız ve şimdi şu zinciri duvardan iki elimle sökecek kadar güçlü hissediyorum kendimi!"

"Tanrı, hoşgörüsünü kendince ifade etmeyi bilir, Gabriel, sen bunu anlamazlıktan gelmeyi yeğlesen bile" diye takıldı Bartolome, ona dolu bir kırba uzatırken. "Bana öyle geliyor ki, hemen biraz temizlenmeye başlasan ikimiz için de iyi olacak. Ne yazık, kılık kıyafet konusunda öylesine ilgisizim ki, sana şu paçavralardan kurtulman için de bir şeyler getirmek aklıma bile gelmemiş!"

23

1

"Don Hernando döndüğünü ve tutuklandığını haber vermek için beni görmeye geldi" diye anlatmaya koyuldu Bartolome, Gabriel kızarmış bir lama budunu iştahla ısırırken. "En tatlı sesiyle, 'aziz kardeşim' dedi bana, 'o adam, ölümden başkasını hakketmiyor. Ona kavuşacağından da kuşum yok. Ama biliyoruz ki Hristiyan merhameti aceleye getirilmiş hükümlerden gocunur. Bu nedenle o piçe bir yargılama sunacağız. Bu koşullarda, burada bu yargılamayı kusursuz biçimde yürütebilecek sizden başka kimseyi göremiyorum...' Ve işte beni böylece senin yargıcın yaptı."

Bartolome, usulca gülerek sustu. Gabriel'e susuzluğunu giderecek zaman bıraktıktan sonra ekledi:

"Don Hernando İspanya'dan, eskisinden çok daha kurnaz biri olarak dönmüş. Toledo'da pek zor durumda kalmışmış. Pizarro'ların yöntemleri sarayda pek çok kimseyi şaşırtmış ve dehşete sürüklemiş. Kraliçenin çevresindeki kişilere varıncaya değin, Atahualpa'nın akıbetine üzölmüşler."

"Üzölmeleri neyi değıştirtir!"

"Ah! bu da uzun sürmemiş zaten! Üstelik bir de Santiago nişanı verilmiş, soluğu seninle benim tanıştığımız o zindanda alacağı sanılırken."

O günlerin anısı ikisini de gülümsetti.

"Seni derhal sorguya çekmek istedim" diye sözlerini sürdürdü Bartolome. "Ama beni caydırdılar, sözde seni bir süre yalnız başına bırakarak pişmanlık getirmen için zaman tanımalıymışız. Ben de bundan, seni iyice hırpalayıp oldukça kötü duruma düşürdükleri sonucunu çıkardım!"

"Neyle suçlanıyorum, tam olarak?"

"Gonzalo'yu öldürmeye kalkışmakla... Ama bundan da önce, Vali'nin sana verdiği görevi terk ettiğin için, ihanetle: Güney seferine don Almagro ile birlikte çıkma görevini..."

"Ne görev ama! Özellikle Almagro'nun yolu boyunca çevresine yaydığı dehşete tanıklık etmekten ibaretti. Orada neler gördüğümü hayal bile edemezsiniz, Bartolomö. Demek İspanya sarayı, Atahualpa'nın akıbetine üzölmüş, öyle mi? Gözlerimin haftalar boyu gördüklerini saraya gösterebilseydim, öğürmekten içleri dışlarına çıkardı! Almagro'ya eşlik eden ipten kazıktan kurtulmuş serseriler,

24

yerlilere şiddet uyguluyor ve sıçan öldürür gibi öldürüyorlar. Çocuk, yaşlı, kadını, hastası... Onlara kalırsa hiçbiri yaşamayı ve sayayı hak etmiyor. Ölümlerin bile kafalarını uçurduklarını gördüm! Yüzlerce fersahlık yol boyunca yakılmamış, yağmalanmamış, soyulma-mış tek bir köy kalmadı!"

"Evet, ben de duydum bunu."

"Ben ise, oradaydım. Ve elim kolum bağlı olarak oradaydım. Karşı çıkmak istediğimde Almagro kundaklı yayını üzerime doğrulttu, o kadar. Gün be gün bu acıların ortasında olup onlarla sava-

şamamanın, hatta onları hafifletememenin ne demek olduğunu düşünün bir. Altın hırsının yarattığı çılgınlıktan salyaları akarak çevresini kasıp kavuran, insanlığın o yüz karaları gibi bir katil olmanın yarattığı utancı düşünün!"

"Neden böyle söylüyorsunuz? Sen, sen hiçbir şey yapmadın ki."

"Ben çevreme ıstırap yaymadım ama engelleyemedim de, bu da aynı şeye gelir. Bundan böyle, bu ülke insanların gözünde artık bütün ıspanyollar birbirine benziyor demektir..."

Gabriel, heyecanla, İnka ateşlerinin kızıl ışıklarının vurduğu tavan penceresini gösterdi:

"Orada, yukarıda, bizi kuşatan ve haykıran binlerce savaşçı için artık iyi ve kötü 'Yabancılar' diye bir şey yok. Onlara göre hepimiz yok edilmeyi hak etmişiz. İşte Hemando'nun, Almagro'nun ve her şeyi yapmasına izin verdikleri Gonzalo gibi cehennem kaçkınlarının politikasının sonucu!"

"Hiç değilse Valiyi bu listenin dışında bırakıyorsun" dedi Barto-lome, yatıştırmak ister gibi bir el hareketiyle.

Gabriel, acı acı homurdanmakla yetindi, pencereden biraz temiz hava almak için zincirine asıldı.

"Don Francisco haydudun teki değil gerçi" diye onayladı. "Ama işine geldiğinde gözlerini kapatmasını fazlasıyla iyi biliyor. Ve böylesi de sık sık işine geliyor."

Gökyüzü İnkaların ateşleriyle öylesine aydınlanmıştı ki doğu ufkunda şafağın söktüğü belli belirsiz seçiliyordu. Her gece olduğu gibi, tepeler, yansımaları Cuzco surlarına ulaşan binlerce ateşle alev almıştı. Orada burada yer değiştiren gölgeler göze çarpıyordu.

25

"Galiba senin davan unutulacak" dedi Bartolome yaklaşıp, "Ben de bir yolunu bulup seni salıveririm. Zincirini kırmak için bir alet bulurum. Şehir öylesine karmaşa içinde ki, kimse farkına bile varmadan olur bu."

"Sağolun, peder Bartolome. Yine de fazla hayale kapılmayın, ister burada içeride, isterse dışarıda, bundan böyle hepimiz aynı durumdayız. Son saatimiz gerçekten gelip çatmışa benziyor."

Bir an boyunca ikisi de tepeleri birbirine bağlayan ateş ırmağıyla büyülenmiş, sessiz kaldılar.

"Belki de iki yüz bin varlar" diye mırıldandı birden Bartolome. Saldırmak için ne bekliyorlar acaba?"

"Sadece artık onlara hiçbir karşı koyma olanağımızın kalmamasını."

"Ya da hepimizin aklıktan gebermesini! Yiyecek giderek azalıyor. Sana bu akşam getirdiklerimi çalmak zorunda kaldım ben ve bir daha öyle dolu bir sepet görmek pek kolay olmayacak sanırım. Bugün, Meija adında bir atlı, düzlük yönünde kendine ille de bir yol açmak istedi. Göz açıp kapayınca dek atından indirildi. Önce kellesini uçurdular, sonra da atının bacaklarını kestiler!"

"Hemando'nun savunma için verdiği emirler ne?"

"Bu insan duvarında bir gedik açıp destek aramaya gitmek için atlıları toplayarak saldırıya geçmeyi düşünüyor."

"Bu, kaç at demek oluyor?"

"Kentte olsa olsa altmış tane var."

"Ne saçmalık!"

Bartolome ona keskin bir bakış fırlattı. Gabriel başka bir şey söylemeyince sordu:

"Neden?"

"Ah, biraz düşünmek yeter! Ama Hemando Pizarro Efendimiz karşısında sadece vahşilerin olduğuna öylesine yürekten inanmış ki düşünmeye gerek duymuyor. Bense onların savaşta komutanlarını az çok tanıyorum. Nasıl savaştığımızı ve nerelerde zayıf olduğumuzu pekâlâ biliyorlar. Bekledikleri de bu zaten: Toplu bir saldırı. Bugüne dek kullana geldiğimiz tek askeri yöntemimiz bu değil mi ki!"

26

"Çünkü her zaman zafer getirdi de ondan."

"Bu kez getiremez, inkalar bırakacaklar atlılar geçsin aradan, durdurmaya kalkmayacaklar. Ya da onları bir tür sözde çatışmayla oyalayacaklar. Bu arada neler olacak? Cuzco'da, yüz bin Yerlinin karşısında bir çift bacakla bir kılıktan öte savunma aracı olmayan iki üç yüz İspanyol kalacak! Savaş bir gün bile sürmez, Bartolome. Göğüs göğse çatışmada Manco'nun askerleri yamandır. Sapan taşları en iyi zırhları bile deler ve kılıçlarımızın çeliğini kırar. Size söylüyorum bakın: Cajamarca mucizesi ikinci bir kez yinelenmeye-cektir!"

"Başka çözüm var mı?"

"Barış! Manco'yı, tüm hükümdarlık haklarına yeniden kavuşturmak, çalınan altını da geri vermek... Ama bu yapılmayacaktır, zaten iş işten geçti sayılır: İnkalar istemez artık. Neden barış yapsınlar ki, bizleri sinek gibi ezebilecekken?"

Bartolome, başını sallayarak onayladı. Ama konuştuğunda sesi biraz değişik çıktı:

"Don Hemando senin artık Manco'nun bir casusu olduğuna, onun kaçmasında, bu kuşatmanın hazırlanmasında katkın olduğuna inanmış gibi davranıyor..."

"Ve benim kocaman bir altın heykel ile bu altın adamın karısı olarak bize tanıtılan bir İnka prensesini gizlediğime!" diye acı acı gülererek tamamladı Gabriel onun sözlerini.

"Gerçi senin hakkında son derece garip söylentiler dolaşmaya başladı" diye içini çekti Bartolome. Ama ne de olsa, senin buraya döndüğünü görmek, hem de yerli bir köylü kılığında... Şiddete başvurarak yaptıkların da cabası. Gonzalo bir süredir adamakıllı topallıyor, en yakın arkadaşlarından birinin de kafasını kırmışsın. Neden bunca vahşet?"

Bartolome'de birden, geçmişte Gabriel'i, bir takım karanlık düşünceleri gizlediğinden o derece kuşkulandırmış olan bir uzaklaşma, soğuk bir merak sezildi.

"Yoksa yargıcın sorgulaması başlıyor mu?"

"Gabriel!"

27

"Şu durumda size bunu açıkça itiraf edebilirim, Bartolome. En büyük üzüntüm, indirdiğim darbenin yerini bulamamış olmasıdır. Topuzum Gonzalo'nun beynine gömülmeliydi, arkadaşının değil. Bu yüzden, evet, cezalandırılmak isterim!"

"Korkarım bunca nefretin nedenini hâlâ anlayabilmiş değilim, dostum."

Gabriel birkaç saniye duraksadı. Tepelerin üzerinde gökyüzü giderek solmaktaydı. İnka savaşçıları her zamankinden daha çok kıpırdar gibiydi.

"Bir yıldan uzun bir süre önce, ben uzaktayken, Gonzalo Anamaya'nın ırzına geçmeye kalkışmış" dedi güçlükle işitilir bir sesle. "Manco'nun bir an önce kaçmasına yol açan, bu olaydı işte. Ne Anamaya, ne o, artık Cuzco'da güvenlikte sayılırlar. Elbette Gonzalo bu yaptığıyla övünemedi ve siz de bilemezsiniz."

"Aman Tanrım!"

"Ne yazık ki, Gonzalo Manco'yı yakaladı ve hapsetti. Anamaya ise, dostu olan o cüceyle birlikte kaçabildi. Ayaklanmayı örgütlemek için dağda gizlendi. Amacı her şeyden önce, tam da burada, en berbat bir biçimde horlanan, alçaltılan Manco'yı kurtarmaktı. Ben, bunu bilmiyordum. Ben sadece Manco'nun o Gonzalo çılgınının tutsağı olduğunu öğrenmişim ve Anamaya'nın da onun pençesine düşmüş olduğunu sanıyordum. Bunu düşünmek bile dayanılmazdı. Hemen, Almagro seferini terk ettim, zaten yaratılan dehşetten hiç de hoşnut değildim..."

"Anlıyorum, anlıyorum..."

Bartolome, elini Gabriel'in omzuna koydu; sesi yine sıcak ve dostçaydı.

Gabriel tavan penceresinden uzaklaştı ve bir an önce Cuzco'ya ulaşmak için o garip tuz çölünü nasıl geçmeye kalkıştığını, atını nasıl ölüme götürdüğünü ve kendisinin de ancak "Taşların Efendisi" Katari tarafından kurtarılabildiğini birkaç cümleyle anlattı.

"Ölmüş gibiydim ve o, beni sözcüğün tam anlamıyla diriltti."

"Katari..." diye heyecanla mırıldandı Bartolome. "Ben her zaman o adam eğer bizde olsaydı bir tür aziz olurdu diye düşünmüşümdür. Sanki bizim gizlerimizi önceden sezme gücü gibi bir şeye

28

sahip- Bana quechua dilindeki ilk sözcükleri o öğretmiştir, ben de ona ük ispanyolca sözcükleri. Ama yüzüne sadece bakmakla bile anladım ki bu adam saf bir ruha, pek az bulunan bir ruha sahiptir. Tanrı isterse onunla seve seve yine buluşurum."

"Ah!" dedi Gabriel, coşkulu, keşişi hemen hiç dinlemeden, "Dünyanın en güzel yerinde uyandım! Uçsuz bucaksız bir göl, neredeyse bir deniz, oralılar Titicaca diyorlar. Çevresini kuşatan dağlar hayal edilebileceklerin en yüksekleri, tepelerinde kar hiç erimiyor ve doruklar, kimi günlerde gölün yüzeyine bir aynaymış gibi yansıyor. Yine de iklim sanki Cadix iklimi, o denli yumuşak! İnsanları da sakın, cana yakın... Oraya, Anamaya'yla birlikte yaşamak için dönmeyi hayal ettim. Onunla birlikte oraya kaçmayı..."

Tümcesini yarım bıraktı. Geçen günlerin çılgın karabasanları birden aklına gelmişti. Bunları Bartolome'yle konuşmak isterdi ama bir şey bunu yapmasına engel oldu. Belki de düşünde kendini hayvan sanmanın yarattığı utanç. Keşişe, Dört Bucak İmparatorluğu'nun her yanından

Manco'nun savaşçıları akın akın gelmeye başladığı bir sırada Calca'ya gelişini anlatmakla yetindi.

"Orada Anamaya bana, aynı zamanda hem beni sevdiğini söyledi, hem de birlikte kalmamızın olanaksızlığını, çünkü savaş patlamak üzereydi! Gerçekte, bana böyle, sözlerindeki ve öpücüklerindeki tatlılıkla itiraf ettiği, Bartolome, benim artık onun için tıpkı ötekiler gibi bir Yabancıdan başka bir şey olmadığım ve..."

"Gabriel! Tanrı aşkına, Gabriel, bak... Ulu yaradan!"

Bartolome'nin haykırışı Gabriel'in kanını dondurdu. Zincirlerini şakırdatarak pencereye doğru sıçradı. Boğazından çıkan hayret çığlığının kendisi bile ayırdına varmadı.

Doğın günün yarı aydınlığında, alevler sanki tepelerden inmiş, savaşçıların yaktığı ateşlerin ırmağı taşıyormuş gibiydi. Birdenbire borular kulakları tırmalarcasına ötmeye başlamıştı.

Hemen ardından, göğün dört bir yanından, inanılmaz haykırışlar boru seslerini örttü.

"Saldırıyorlar" diye mırıldandı Bartolome, donuk bir sesle.

"Bakın" dedi Gabriel, "Göge bakın!"

Fırlatılan oklardan oluşmuş bir buluttu bu, öylesine sıkışık ve öylesine yoğun ki, yerden yükseltelen bir perdeyi andırıyordu.

29

Oklar, garip bir yavaşlıkla ama büyük bir güçle yağıyordu. Çok yakında sokaklardan İspanyolca haykırışlar gelirken binlerce ok birdenbire yön değiştirip olanca hızıyla yere indi. Bartolome, içgüdüsel bir davranışla geri çekildi. Ama oklar henüz, tutuklu bulunduğu cancha'ya erişemiyordu. Gabriel haykırışları duymaz olmuştı. Ölüm perdesinin damları gözden silerek inişine bakıyordu, inanılmaz gürültüye karşın, vuran okların patırtısı uzun, boğuk bir yırtılma sesini andırıyordu, işte o zaman davullar çaldı ve boru seslerinin yerini aldı.

"Gidip Hernando'yı bulmalıyım" dedi Bartolome.

Gabriel onu kolundan yakaladı:

"Bekleyin bir saniye, bu çok tehlikeli, başka bir şeyler olacak..."

Tümcesini henüz tamamlamıştı ki, garip bir uğultu göğüslerine çarparak titreşti, haykırışların ve iniltilerin arasından kendine yol açıyormuş gibiydi. Ama henüz hiçbir şey görünmüyordu.

"Sapan-taşları/"

Evet, ok yağmurunu bir taş fırtınası izliyordu. Ve bu, tepelerden değil de Cuzco'ya tepeden bakan, konutların ve sokakların pek yakınındaki büyük Sacsayhuaman kalesinden geliyordu. Taşlar oklardan çok daha uzağa gidiyordu. Gabriel ve Bartolome, onların her yanda, damlara ve duvarlara vurdukça çıkardığı o boğuk patırtıyı duyuyorlardı. Taşlar gittikçe artıyor, ısıklık geliyor, homurdanıyor, zaman zaman da havada çarpışıyorlardı, atışlar öylesine aralıksız devam ediyordu. Bu durum sürdü, sürdü, ispanyolların dehşet çığlıkları göklere yükseliyor, onlara tepelerden bağırtilar yanıt veriyordu. Yeni bir ok salvosu yükseliyor, kentin üzerine iniyor, sapan taşlarına katılıp ölümcül bir sağanak yaratıyordu. Sözcüğün tam anlamıyla, sanki gök, oradaki tüm yaşamı yok etmek, onu ancak ceset yığınları üzerinde dinecek bir intikam ateşinde boğmak için Cuzco'nun başına yıkılıyordu.

"Gitmeliyim!" diye bağırdı Bartolome.

"O halde bari başınızı sununla koruyun" diye haykıran Gabriel, sepeti boşaltıp keşişin başına geçirdi. "Sizi biraz olsun korur!"

Ne var ki Bartolome, kapıyı açtığı anda donup kaldı.

30

"Aman Tanrım" diye mırıldanarak istavroz çıkardı.

Cuzco'nun saman damları, şimdiden on kadar yerde tütmeye başlamıştı- Alevler bir anda körüklenmiş gibi oradan buradan parlıyordu.

"Sapan taşları" diye açıkladı Gabriel, "Bunun içindi! Damların samanını tutuşturan, sapan taşları."

"Kenti baştan başa yakacaklar" diye inledi Bartolome.

Gabriel, öfke içinde zincirine asıldı.

"Bulabilirseniz, beni şu baş belası pis zincirden kurtaracak birini bulun!"

"Senin burada kavrulmana izin vermem."

Keşiş, onu kısaca kucakladı.

"Söz veriyor musunuz?"

Bartolome, dumanla dolu havada çıkıp giderken başını sallamasına karşın, Gabriel onu bir daha görebileceğinden oldukça kuşkuluydu.

Rüzgâr, alevleri ta gecenin ortalarına dek körükledi durdu. Kent baştan başa bir yangın yeri idi artık. Sadece büyük meydanın çevresindeki birkaç eve ulaşamadı alevler, ya da bu evler canları pahasına damlarını sulayan müttefik yerlilerin, ispanyolların sadık yardımcılarının gözü pekliği sayesinde kurtuldu yangından.

Gün batarken duman öylesine yoğunlaştı ki zaman zaman önündeki duvarları bile görmek zorlaştı. Geniz yakarak zehir gibi ciğerlere dolup göğüsleri yırttı. İnsanlar diz üstü yığılıyor, solukları öyle kesiliyordu ki, inleyemiyorlardı bile. Atlar ürkmüştü. Sırtları ürperiyor, burundan soluyorlar, kan çanağına dönmüş gözlerini deviriyorlar, burun delikleri, dudakları titriyordu. Kimileri de acıklı homurtularla sahiplerini ısıırıyordu.

Oklar ve sapan taşları, aralıksız ısık çalarak dumanı yarıyordu. Rasgele, duvarlara çarpıyor ya da terk edilmiş yaralıların etine saplanıyordu. Ama bu yaralıların acı çekecek çok zamanı kalmamıştı zaten.

31

Dumanın yoğunluğundan yararlanarak, ağzını bir pamuk maskeyle kapatmış İnka savaşçıları kentin çevresindeki daracık sokaklara daldılar. Barikatlar kuruyor, ağaç kütüklerini deviriyor, önceden hazırlanmış çitleri yerleştiriyorlardı. Çıkışları teker teker, atların aşamayacağı bir yükseklikte tikiyorlardı.

Villa Oma'nın bir buyruğu uyarınca topluluklar halinde gizlice Cuzco'nun içlerine dalıyorlardı. Uzun taş veya bronz topuzlarla silahlanmış olarak, yazgısına terk edilmiş yaralıların işini bitirdikten sonra, önlerine gelen kömürleşmiş canc/?a'ların duvarlarına sığıyorlardı. Zaman zaman, dehşet içindeki göz akları kararmış yüzlerinde birer delik gibi gözükten Canari kadınlarıyla çocukları onlara yakarıyor-du. Ama hiçbir yakarış Manco'nun savaşçıları durduramıyordu.

"Bunu görmeyi öyle uzun zamandır umuyordum ki" diye bayram ediyordu Villa Oma, Anamaya ile Manco'ya pek seyrek görülen ve pek gururlu bir gülümseme bağışlayarak. "Tek Efendi, sana sonunda bu savaşı sunmak benim için gerçekten büyük bir zevk. Umarım Baban Güneş de tüm Ataların da bizim gibi seviniyorlardı."

Güneş kalesi Sacsayhuaman'ın en yüksek kulesindeydiler. Gittikçe ağaran günde, Cuzco dev bir ocaktan başka bir şey değildi artık. Savaşçılar yorulmak bilmeden sapanlarını çevirerek gün öncesinden bu yana ateşin içinde sakladıkları ve pamuğa sardıkları taşları savuruyorlardı. Taşın yolda geçirdiği süre pamuğu tutuşturmaya yetiyor, mermiler damlara ulaştığında üstlerini örten kupkuru ichu'nun alev alması saniye sürmüyordu.

Bugün, Öteki Dünya'nın Güçlülere sadece Tek Efendi Manco'yı destekliyordu. Gece sona ermeden rüzgâr yeniden esmeye başladı ve ilk alevleri çabucak körükledi. Alevler büyüdü, uzadı, kıvnla kıvnla damdan dama süzüldü. Yukarı Cuzco'nun tüm cancha'ları ateş, sıvıya dönüşmüş gibi aynı anda alev aldı.

Savaşçılar yeniden binlerce çakıl taşı fırlattılar, sapanlar ısık çaldı ve şimdi, yaz sonunda mısır tarlaları gibi alev alev yanan, Aşağı Cuzco'ydu. Yangın orada zıplaya zıplaya ilerliyor, sokakları aşılıyor, bahçelere ve avlulara sığıyordu.

32

Ellerini sokak genişliğindeki taş duvarın üzerine dayayan ivlanco neşeyle güldü:

"Bak, Anamaya! Bak şunların koşmasına, bizim güçlü Yabancıların! Ölümün ayaklarını kızarttığını hisseden böcekler gibi, değil mi?"

Anamaya başını eğerek onayladı. Manco'nun benzetmesi pek yerindeydi, ispanyollar ile Canan, Huanca yerlileri ve onlara bağlı kalmakta hâlâ direnen başka halklar, alev alev yanan damlardan ve tahtalardan kurtulmaktan başka bir amaçları olmaksızın dört bir yana koşuyorlardı. Alevlerden kurtulup da açığa çıkar çıkmaz, bu kez üzerlerine sapan taşları ve ok yağmuru yağıyordu. Şimdiden, kimsenin yardıma koşma yürekiliğini gösteremediği oniarca yaralı ve ceset göze çarpıyordu.

Deminden beri ispanyol atlılar büyük alana çekilmişti. Burası Sacsayhuaman kulelerinden yeterince uzakta olduğu için alevlerin ve taşlarla okların tek ulaşamadığı yerdi. Anamaya, oradan oraya gezinen sinirli gölgeler arasında Gabriel'in sarı saçlarını seçmeye çalışıyordu. Ama pek sıkışık, birbirlerine pek yakın, yüzleri de tolgaların altına gizli Yabancılar seçilmiyordu. Alana, bağıra çağıra, kal-kanlarıyla ellerinden geldiği kadar kendilerini koruyarak başkaları da geliyordu.

"Ne diyorsun bu işe, Coya Camaquen?" diye sordu, neler hissettiğini kolayca sezen Manco, onu gülen gözlerle süzerek.

"Bunun güzel bir savaş olduğunu ve bütün savaşlar gibi ürkütücü olduğunu düşünüyorum."
"Biz yeneceğiz" diye sitem etti Villa Oma, "ama bu, seni sevindirmişe benzemiyor."
"Henüz yenmiş değiliz" diye alçak sesle karşılık verdi Anamaya. "Şimdilik yakılıp yıkılan sadece bizim Cuzco'muz, Yabancılar değil."
Bu söz Villa Oma'yı can evinden vurdu. Öfkeli bir el hareketiyle Cuzco'yu kuşatan orduların inanılmaz büyüklüğünü işaret etti.
"Ovaya bak, Coya Camaquen. Savaşçılarımıza bak, dağı taşı kaplamışlar, ova onlarla örtülmüş. Ellerinden bir karınca bile kaçamaz. Onların yenik düşebileceğini aklına getiriyor musun?"

33

"Şimdilik savaşçılarımız kentin dışında, Yabancılar ise içinde."
"Bu böyle gitmeyecek. Az sonra emri vereceğim. Tüm ordular Cuzco sokaklarına boşanacak. Şu Yabancılar iyi bak, orada, alan-dakilere! Bu akşama teki bile sağ kalmayacak!"
Villa Oma'nın sesi neredeyse bağırış olarak çıkmıştı. Anamaya yanıt vermedi. Savaşın şiddetten sarhoş ettiği yaşlı Bilgenin ne düşündüğünü biliyordu. Calca'da Gabriel ile birbirlerinden ayrıldıklarından bu yana zihnini kurcalayan soruyu sormamak için dudaklarını ısıırıyordu. Eğer Gabriel Puma ise, ve eğer ölürse ne olacaktı peki?
"Anamaya haklı" dedi Manco sertçe, onu düşüncelerinden çekip alarak. "Bana gösterdiklerin hoşuma gidiyor, Villa Oma ama sevinmek için henüz çok erken."
"O halde bu akşamı bekle" diye homurdandı Villa Oma, biraz da küçümsemeyle. "Şuraya bir bak..."

Parmağını Yabancıların atla kaçmasını önleyecek çitleri dikmek üzere sokaklara dalan ilk savaşçılara doğrultmuştu.
"Hayır" diye kesin emir verdi Manco. "Hayır, kente bugün' girmiyoruz. Daha çok erken. Yakında Ouito'dan savaşçılar gelecek, o zaman saldırır ve yeneriz."
"Tek Efendi! Şimdiden iki yüz bini aşkınız, onlar ise iki yüz!"
"Hayır diyorum, Villa Oma. Onları daha da zayıf düşürmeliyiz. Büyük alana dek su taşıyan boruları kırmalıyız. Onları aç bırakmalı, her dakikayı dayanılmaz kılmalıyız ki ovaya sığınmak istesinler... Ovayı sular altında bıraktın, atları hiçbir işe yaramayacaktır. Ellerimize düşecekler ve atlılarını İnti'ye kurban vereceğiz. Korku, Villa Oma! Korkudan gebermeliler!"
Villa Oma'nın yüzü öfkeden allak bullak olmuştu. Ama susuyordu. Alev alev yanan kenti, koşuşturan, avaz avaz haykıran insanları seyretmekle yetiniyordu. Anamaya onun dudaklarının titrediğini ve yumruklarının iradesi dışında sıkıldığını gördü. Kolunu uzatıp Manco'ya vurmamak için kendini tutuyordu.
"Villa Oma..." diye yatıştırıcı bir sesle söze girdi Anamaya.
"Senin burada olmaman gerekirdi Coya Camaquen" diye hain bir alaycılıkla homurdandı Bilge.
"Eğer Yabancılar Manco'nun dediği

34

I

kadar tehlikeliyse, sen de bu kulenin üstünde kendini göstermekle hüvük bir tehlikeye giriyorsun demektir. Derhal Calca'ya dönmeli-

II

sın.
Anamaya, ona arkasını dönüp mavi gözlerini alevlerin ve dumanların yükseldiği göğe daldırıp giderek, sonunda yüreğini kaygıya I<aptırabildi.
Evet, Gabriel için korkuyordu!
Evet, var gücüyle ve tüm ruhuyla, hiç olmazsa onun sağ kalmasını istiyordu. Ve o sadece Huayna Capac'ın haber verdiği Puma olduğu için değil, sevdiği adam olduğu ve onsuz yaşamak, yaşamak sayılmayacağı için.

35

4 Cuzco, Mayıs 1536

Gabriel, zincirle bağlı bir köpek kadar çaresiz, can çekişenlerin haykırıışlarını duyuyor, kentin alev alev yanmasını seyrediyordu. Duman, penceresine dek geliyor, onu geri çekilmeye zorluyordu. Öksürük nöbetleriyle iki büklüm, ceketinin kalan parçalarını da yırtıp yüzüne bağladı. Nicedir zindancının da, peder Bartolome'nin de dönmesinden umudunu kesmişti. Nicedir umudu kalmamıştı zaten ve artık tek bir soluk daha almaktan, sağ kalmaktan başka bir şey düşünmüyordu.

Onca çekindiği vuruşları duymaya başladığında Cuzco'nun yarısı alevler içindeydi. Taşlar şimdi de kapatıldığı yerin damına ulaşıyordu. Belki on kez o boğuk gürültü yinelenirdi. Sonra bir taş, saman ichu'yu delip yanı başına düştü.

Hemen ardından da esmer bir duman ahşap direklerin çevresinde fır dönmeye başladı.

Küçük bir alev sıçrayarak cızırdadı. Altın renkli bir yılan örneği damın tepesine ulaştı, zikzaklar çizdi, duraksadı, karşı eğimden yeniden inerek duvarlar boyunca koşmaya başladı.

Bir dakika geçmeden başkaları doğdu ve öncekilerle birleşti.

Derken, bir anda saman dam bütünüyle alev aldı.

Gabriel harekete geçmeden yangın toprağı ararmış gibi üzerine yürüdü, onu diz çökmeye zorladı. Birkaç saniye içinde sıcak, dayanılmaz bir hal almıştı.

Gabriel, zincirine lanet okudu, Hernando'ya da, Pizarro'ların tümüne de lanetler yağdırdı.

Suratını korumak için yüzükoyun uzandı. Ama sırtı öylesine ısındı ki bu da dayanılmaz oldu.

ichu'dan aşağı, küçük yabanıl hayvan homurtularıyla koca koca arçalar çökerken kıvılcımlar dört bir yana saçılıyordu. Alevler büsbütün yükseldi ama dumanlarını da alıp dışarının havasına kapılarak aittiler. İşte o zaman Gabriel'in aklına Bartolome'nin getirdiği kırbalara geldi.

Ellerinin üzerindeki tüyleri kavuran sığa meydan okuyarak kırbalara ulaşmak için yerde süründü. Tahta tipasını tutan kayışı dişleriyle kopartarak yüzünü ve omuzlarını ıslattı, kırbayı alev alev yanan bedenine tepeden tırnağa son damlasına dek boşalttı. Suyun soğuğu bedenine öylesine sert ve şiddetle çarptı ki, tir tir titredi, dişleri birbirine vuruyordu. Bilinci ancak saman damın üzerine çöktüğünü kadar açıktı. Hareketlerini kısıtlayan zinciriyle kısıvrak bağlı, bir duvarın dibine dertop olarak bu alev öbeklerinden elinden geldiğince uzak durmaya çabalıyordu.

Sonra da yangın birden, yayıldığı kadar şiddetle, bitiverdi.

Kalasların çevresinde sadece birkaç alev dili kalmıştı, dumanı döne döne yükselten rüzgârın titreştirdiği alevler. Yakıcı sıcaklıktaki duvarlardan serin, hatta soğuk bir hava süzülüyordu içeri.

Gabriel, elleri, kolları acılar içinde, kalan tek kırbayı yakaladı ve daha içmek ve ıslanmak dürtüsüne karşı koyamadı. Birazdan hiç suyu kalmayacaktı ama varsın kalmasın.

Korkudan bitkin düşmüş, yere uzanmış, rüzgârın ona bağısladığı serinliğin tadını çıkarıyordu.

Duman, şimdi Cuzco'nun damlarının üzerinden kayıyor, göğü, bir günbatımı fırtınası gibi örtüyordu. Sanki kentte uğuldayan tüm bu inilti, bu çağrılar, bu ölüm ve yıkım patirtisi ondan gelir gibiydi.

Acıyan gözlerini kapayıp yıpranmış köselele dönüşen dilini patlamış dudaklarından geçirdi.

Kaç ispanyol'un sağ kaldığını sordu kendine.

Kendisine gelince, şimdiden ölümler dünyasının eşğinde gibiydi.

*

O gece de, önceki geceler gibi, boruların ve şarkıların iniltisi, çağrılar, yüz bin inka savaşçısının sövgüleri dinmek bilmedi. Bu

37

"1

korkunç gürültü, alev alev gökte titreşiyor, fırtına bulutları kadar yoğun dumanları yuvarlıyordu. İblisin kendisi gelip de Cuzco'nun üzerine cehennem saçacağını çekmiş gibiydi.

Gabriel, bitkin, ayaklarından göz kapaklarına dek her yanı acılar içinde, uzun bir süre uyukladı. Yorgunluğun sersemliğinde sessizliği arıyordu.

Diğerlerinden farklı bir çığlık, gözlerini açmaya zorladı.

Gördüğünden emin değildi. Başının üstünde, duvarın tepesinde üç gölge dimdik durmaktaydı. Yüzleri olmayan gölgelerin sadece bedenleriyle kollarını, bacaklarını seçebiliyordu. Mızrak ve topuz kuşanmışlardı.

Önce hiçbir şey kıpırdamıyordu. Hâlâ kötü bir düşte olduğunu sanıyordu. Sonra karanlıkta yeni bir çığlık yükseldi. Bir kol kalktı ve bir şey fırlattı. Bir taş, ipe bağlanmış kocaman bir taşıtı bu! Yerde sekti, ayağa fırlamış ve hiç düşünmeden haykıran Gabriel'in bacağının dört parmak ötesine düştü.

"Ben size karşı değilim!" diye haykırıyordu.

Kendi dillerini duyunca, üç adam duraksadı.

"Size karşı değilim, Coya Camaquen'der\ yanayım ben!" diye bağırdı yeniden.

Göz açıp kapayıncaya dek kısacık bir anda, İnka savaşçılarının duraksadığını sezdi, içlerinden biri, anlaşılmaz bir şeyler mırıldandıktan sonra kolunu ona doğru salladı. Gabriel yineledi:

"Size karşı değilim!"

Onu engelleyen ne olduğunu göstermek için zincirine asıldı, adamlardan biri el kol hareketleriyle Gabriel'in hâlâ anlayamadığı bir şeyler mırıldandı. Öteki yerli, ipi sinirli sinirli sallıyor, ucuna bağlı taş, İspanyol'un ayaklarının arasına yuvarlanıyor, dengesini kaybettirecek gibi oluyordu.

Gabriel, içgüdüsel bir hamleyle taşı ve ipi yakalayıp kendine çekti. Aynı anda saldırganlardan birinden bir inilti yükseldi, diğer ikisi geri çekildiler, ip, Gabriel'in ellerinde gevşedi. Duvarın üstünde saldırganlardan biri yığılırken arkadaşları homurdanarak sapanlarını döndürmeye başlamışlardı. Adam zindanın zeminine düşen bir çuval gürültüsüyle yığıldı.

38

Gabriel başını kaldırıp baktığında, iki savaşçı kaçıp asıboyası rengindeki geceye karışmıştı bile. Yanına düşen adam ölmüştü. Kundaklı yayla atılan bir ok, göğsüne öyle derinlemesine gömülmüştü ki, neredeyse görünmez olmuştu!

Gabriel şaşırarak zaman bulamadı. Zindanın kapısı gıcırtyla açıldı, kapkaranlık, zenciye dönüşmüş bir hayalete benzeyen bir gölge, damsız odaya kıvrak bir hareketle süzüldü. Elinde bir kundaklı yay sallanıyordu.

Gabriel bacaklarının arasında zincirleri şangırdatarak geri çekildi. Alaycı bir kahkaha patladı.

"Ne o, dostum, tanınmıyor muyum artık?" diye fısıldadı o çok tanıdık ses.

Gabriel'in şaşkınlığı öylesine büyüktü ki, ağzını açamadı. Gölge dikkatle yaklaştı.

"Hey, Gabriel! Dilini mi kopardılar yoksa?"

"Sebastian... Sebastian!"

"Haşmetmeapları, emrinizdeyim."

İri yarı ve gururlu arkadaş, eski köle, yaklaştı, yayını dikkatle yere bırakıp hiç duraksamadan Gabriel'i kucakladı. Doğrusunu söylemek gerekirse, Gabriel gibi onun da üstünü kirletmekten çekinmesine gerek yoktu. Giysi olarak, yedek oklarıyla uzun bir hançerin asılı olduğu bir tür deri etekten başka bir şey yoktu üstünde. Kara derisi kurşuni isle lekelenmiş, bedeninin geri kalanı çıplaktı.

"Sebastian iblis kılığında!" diye bağırdı rahatlayan Gabriel.

Pırıltılar saçan beyazlıkta bir gülüş, karanlığı deldi.

"Yaşadığımız şu günlerde, bundan iyisini de bilmiyorum doğrusu. Nasıl olsa bir defacık, siyah renk, elimde koz oluyor ya, ondan vazgeçmem söz konusu değil!"

Kahkaha, Gabriel'in gırtlığında, soğuk su içer gibi yükseliverdi. Sebastian, ayağının ucuyla inka savaşçısının cesedini yokladı:

"iyice ölmüş, anlaşılan. Tam zamanında gelmişim demek, öyle değil mi?"

"Burada olduğumu nereden bildin?"

39

"Peder Bartolome'den elbette. Senin nasıl bir kapana kısırıldığını bana o söyledi. Biraz geciktim çünkü şunu sağlamam gerekiyordu..."

Sebastian deri eteğinden çelik bir delgi ile bir küçük çekiç çıkardı:

"Şişko zindancı dostunu bulmak biraz zor oldu da. Sevimli bir adam, huyu da hoşuma giden türden. Bana içini döktü, bir oğlan babası olmayı sağlama başlamak için altı ayrı Yerli kadından altı çocuk yapmak zorunda kaldığını anlattı. Neyse... senin zincirlerini açmaya yarayacak delgi, ondaydı. Bu olmadan, zincirini duvardan sökmek gerekecekti, onu peşinden sürüklemek üzere!"

Sebastian, konuşurken bir yandan da işe koyuldu, zincirin halkalarını kapatan pime delgiyi saplayıp çekiçle ve kısa, yerini bulan darbelerle vuruyordu.

"Kimıldama, şimdi bitiyor! Sen duvarları kolla ki İnka dostlarımız böğrümüzü gıdıklamak için bizi gafil avlamak üzere dönüp gelsinler!"

Gabriel'in kulağına açılan zincirin şingirtisi, altın sesinden daha hoş geldi. Hemen o anda sanki daha iyi soluk alıyormuş gibiydi.

"İşte özgürsün" dedi Sebastian, Gabriel'in bileğine sevgiyle vurarak.

"Ulu Tanrım! Şu duvarların arasında tavuk gibi kızaracağım sanmıştım" diye homurdanan Gabriel, birden bire bin iğne batıyor-muş gibi olan baldırlarını ovuyordu. "Sana pek çok şey borçluyum, Sebastian!"

"Gerçek şu ki berbat kızartma kokuyorsun!" diyen Sebastian yüzünü gülünç bir biçimde buruşturdu. "Şimdi buradan savuşmak gerek, ama önce..."

Hançerini çekip ölü savaşçının yanına diz çöktü. Hiç duraksamadan bıçağı cesedin göğsüne daldırdı.

"...oku geri alıyorum da" diye açıkladı. "Çok değerli ve boşa harcayamayacak kadar azaldı cephanemiz."

"Hernando ile ötekiler neredeler?" diye sordu Gabriel, gözlerini Sebastian'm ellerinden kaçırarak.

"Büyük Alan'ın yukarısındaki cancha'da\ar. Orası, yanmamış. Don Hernando, yangını daha başlangıçta söndürmek üzere dama

40

köleler dikti. Bir düzine kadarı öldü orada ama bundan böyle, atlar a3i insanlar da, hepimiz orada güvendeyiz... işte bu da oldu!"

Sebastian, en ufak bir duygulanma belirtisi göstermeden kısacık oku ölünün gömleğiyle sildi.

"Seni oraya götürürüm" diye kıkır kıkır gülererek ekledi. "Seni sapsağlam karşılarında görmek onları hayli şaşırtır herhalde!"

"Bu kılıkta mı?"

Sebastian'ın kahkahası, kentin üzerine çökmüş olan patırtıyı bastırdı.

"Hiç olur mu, Monsenyör! Bende bundan çok daha iyisi var!"

Sebastian, Gabriel'i çok şaşırtarak, büyük alana giden en kısa yola sapmadı. Tersine, bir kedi gibi çevik ve sessiz, güneşin doğduğu yönden, birkaç damında hâlâ duman tüten bir sokaktan dolandı. Bir bakışta Gabriel, Hatun Cancha'nın sarayının bulunduğu sokağa çıktıklarını anladı.

Birden, Sebastian, yangına karşı koyacak kadar taze guanako derisinden bir kapıyı açtı.

"Bir saniye" diye fısıldadı, kapıyı özenle kapadıktan sonra. "Sen bir yere kımıldama, geliyorum."

Birkaç adımda uzaklaşarak karanlıkta gözden yitti. Gabriel bulundukları cancha'y\ hiç tanıyamadı. Kentin her yerinde olduğu gibi, damı yok olmuştu. Bununla birlikte, ispanyol tarzı zengin bir şekilde oyulmuş kalasları iyi durumdaydı. Uzun inka odaları birbirine, açık renk badanalı yeni yapılarla bağlamış, avlunun çevresinde tek bir yapı oluşturmuştu. Gerçek kapılar ve gerçek pencereler buraya tanıdık bir hava veriyordu.

"Herşey yolunda!" diye fısıldadı, yanına dönen Sebastian. "İstenmeyen konuklarımız var mı diye bakmaya gitmiştim de."

"Neredeyiz?" diye sordu Gabriel.

Sebastian, bir çocuk gibi kahkaha attı.

"Ha! Neredeyiz dersin? Benim evimde, yahu!"

"Senin evinde mi?"

41

"1

"Artık zengin olduğumu unutmuş olamazsın? Harun kadar zengin!"

Gabriel kendine gelmek ister gibi başını salladı, alaylı alaylı gülümsedi. Onu böyle, yarı çıplak, elinde kundaklı yayla gördükçe, buranın sahibi olduğunu düşünmekte zorlanıyordu elbette.

"Gerçek şu ki, unutmuşum. Unutmuşum bu derece zengin olduğunu... Ne ev ama!"

"Damıyla eşyası varken çok daha güzeldi" diye homurdanan Sebastian, onu iterek önünde yürütüyordu. "Gel, burada kalmayalım!"

Girdikleri oda soğumuş duman, is ve kül kokuyordu. Tahta eşyadan geriye sadece koltukların çatlamış meşini, bir masanın maden köşeleri ya da şamdanın eğrilmiş ayağı kalmıştı.

"Ne yazık!" diye homurdandı Sebastian yine.

Bir yatağın kalıntılarını ve birbirine dikilmiş manfa'lardan oluşan bir halıyı kenara itti. Altındaki geniş döşeme taşlarının hiçbir özelliği yoktu. Ama Gabriel daha şaşkınlığını dile getiremeden, Sebastian bir demir çubuk yardımıyla taşlardan birini yerinden oynattı, sonra öteki ikisini kaldırdı. Duman bulutlarını delmeye başlayan yıldızların ve yeni ayın ölgün ışığında, sağlam bir tahta kapak görüldü sonunda.

"Yardım et bana" dedi. "Üç eşek kadar ağır bu."

Kapak sadece bir karanlık kuyuya açılıyor gibiydi. Ama Sebastian ilerledi. El yordamıyla, bir değirmenci merdiveninin direklerini buldu. Görünmeyen eli, bir mum parçasıyla çakmak bularak çıkardı.

"Elimizi çabuk tutsak iyi olur. Bizi kimsenin görmesine gerek yok!"

An sonra Gabriel gözlerine inanamadı. Onun bu sessiz, donakalmış hali Sebastian'ın çok hoşuna gitti. Rahat bir oda gibi görünen, ama aynı zamanda tıklım tıklım bir giysi ve silah ambarı olan bir mahzendeydiler.

! "Zenginim ben" diye güldü Sebastian. "Cuzco gibi bir kentte bu, az çok belirsiz bir durum sayılır. Yarın belki de Yerlilerin yüzünden ya da Pizarro'ların veya Almagro'nun sayesinde yoksul düşebi-

42

Yim. Yaşamda öğrendiğim bir şey varsa o da kara derili olduğum ' hep de öyle kalacağım. Bu da her zaman az çok köle sayılacağım demektir! Bu sağlıklı çekimserlik bana, tüm hazinelerimi ortalığa rremmeyi öğütledi. Sen buraya giren ilk insansın ve diyelim ki benim sakla samanı gelir zamanı diye biriktirdiklerimi görüyorsun. Bu bodrum da, içindekiler de, bir bakıma bir seraptan öte bir şey değil!"

O, kapak iyice kapanmış mı diye bakmak için merdiveni gerisin geriye tırmanırken Gabriel de çevresindeki hazineyi hayretle gözden geçiriyordu, incecik gömlekler, pelerinler, yırtmaçlı pantolonlar, hatta terzi bekleyen top top kadife, patiska ve ketenlerle dolu birkaç sandık vardı. Garip biçimli askılarda deri ya da keten astarlı zırhlar asılıydı. Tulgalar sepetlere atılmıştı. Gümüş işli dört tane zengin eyer sehpalara yerleştirilmişti, büyük bir sandıkta ise kılıçlar, hançerler ve manivelalı tüfekler bulunuyordu... Ortalıkta altın görünmüyordu ama Gabriel göze çarpmayacak bir yerde birkaç külçenin yığılmış olmasından kuşkulandı!

"Gözlerime inanamıyorum doğrusu" diye dile getirdi duygularını.

"Gel, sana gösterecek bir şeyim daha var" karşılığını verdi Sebastian.

Mum ışığında mahzenin derinliklerine doğru ilerlediler. Dar bir geçit serin bir odaya açılıyordu. Gabriel, daha görmeden akan suyun şırıltısını işitti.

"Bak" diye gösterdi Sebastian, solgun ışığını kaldırıp taşa oyulmuş bir tür doğal havuzu ortaya çıkararak. "Buz gibidir, ama içinde yıkanabilir, sonra da şafağa dek dinleniriz. Hiç olmazsa burada artık Inkaların şamatası duyulmuyor. Yarın, kendine güzel bir kılık ve sana yaraşır bir kılıç seçersin. Göz kamaştırmanı istiyorum!"

"Sebastian..."

"Karşı gelmek yok, Gabriel! Sana bu ufak tefeği sunabilmek benim için sınırsız bir zevk, üstelik, yarın seni sapsağlam görececek olan dostlarımızdan bazılarının şaşkınlığı ile iki kat artacak bir zevk!"

43

^p

Şafakta, tertemiz giyinmiş, ayağında yeni çizmeler, gömleğinin üzerinde sağlam bir deri ve çelik örgü zırh, belindeki gümüş kakmalı deniz kabuğuyla süslü Toledo kılıcı temiz kadife pantolonunu döven bir Gabriel Sebastian'ın evinden çıkıyordu. Kentin dumanı hâlâ tüt-mektedir. En azından yarısı, Manco'nun savaşçıların eline geçmişti.

iki kez gerisin geriye dönüp sapan taşlarından kaçmak zorunda kaldıktan sonra büyük alanın olduğu gibi kalmış tek canc/ia'sındaki ıspanyolların yanına gelebüdiler. Taş ve ok yağmurunu önlemek için devasa yelkenleri andıran kalın kumaşlar bir sürü halatla avluların üzerine gerilmişti. Yerinden çıkartılmış kapılar ya da kepenklerle kendilerini koruyan nöbetçiler girişleri tutuyor ama girmek isteyeneye engel olmuyorlardı. Gabriel için tüm yüzler yeniydi. Tıklım tıklım avluda kimse onunla ilgilenmiyordu.

Bakışları kaygılı askerlerin arasında bir süre dolaştıktan sonra Gabriel birden Hemando'nun sesini işitti. Juan ile Gonzalo'nun arasında, on kadar atının karşısında ayakta, işaret parmağıyla alelacele çizilip büyük bir masaya yayılmış bir kent planına vuruyordu:

"Canarilere bakılırsa, kentin tüm kuzey sokakları artık dört, beş hatta altı kulaç yüksekliğinde çalı çırpıdan barikatlarla kapatılmış. Ne olursa olsun, atların geçemeyeceği kadar yüksek. Ve şurada da öyle, doğu kesiminde ve şurada güneyde. Zaman yitirmemişler anlaşılan..."

"Tuzak kapanıyor, diyorum size! Bizi tavşan gibi boğazlayacak bunlar!" diye inledi, pelerininin kavrulmuş sırtından gömleği görünen bir adam.

"Kıçımızı alevlere yalattık diye tavşan mı olacağız artık, Diego!" diye karşı çıktı Hernando.

"Barikatların en berbatı kuzeydekiler" diye söze karıştı Juan Pizarro da. "Sacsayhuaman kalesine her türlü saldırıyı engelliyorlar. Ve ne yazık ki Inkalar da oradan, yukarıdan gece gündüz bize ok ve taş yağdırıyor. Bu durumun yarattığı duygudan nefret ediyorum. Devlerin bakışları altındaki karıncalar gibiyiz!"

Juan'ın yılgın konuşmasından gocunan Hernando bir el hareketiyle susturdu onu.

"Kardeşim, zaman, güzel cümlelerin zamanı değil! Bundan böyle, her bir davranışımızda çok dikkatli olmalıyız. Artık bu

44

rgpcha'öan küçük topluluklar halinde çıkmak söz konusu değil, voksa bir taş yağmuru altında yıkılırız, atlarımız da yaralanabilir. En Lgi öfkemize gem vurmak ve iki üç gün içinde düzlük yönünde kitle halinde bir saldırıya geçebilecek duruma gelmek. Biraz kurnazlık edip sinirlerini yıpratalım. Bırakalım bizim zayıf olduğumuzu ve paniğe kapıldığımızı sansınlar, o zaman kuşatmayı cam bir halka gibi kırarız."

"Zayıf ve paniğe kapılmış! Birkaç gündür bu kentten yükselen çılgınlarla iniltileri duyunca sizi temin ederim ki her ne olursa olsun, herhangi bir şeye inanmazlar. Zayıfız, evet ve bunu onlar da biliyor. Üstelik, bu taktiğinizin işleyeceğinden emin misiniz, don Hemando? Onlar iki yüz bin, bizse ancak iki yüzüz, hâlâ işe yarayacak durumda da ancak elli ya da altmış atımız kaldı!"

"Cajamara'da, kardeşim Vali'yle sayımız bundan ancak elli fazlaydı Barco efendi! Atahuallpa'nın yüz bin savaşçısını birkaç saat içinde yenik düşürdük. Tanrı böyle istiyordu ve bize gereken irade gücünü verdi. Asla unutmayınız ki iyi bir kılıç tutan eliniz, onların, çelik ve keten yeleklerinizi delmek için elli darbe indirmesi gereken yerde, bir vuruşta on Yerliyi ikiye bölebilir! Az önce sevgili kardeşim Juan'ın söylediğinin tersine, biz karınca değiliz Beyler.

Korkuyor muyuz? Daha iyi ya: Bu bizi büsbütün güçlendirir."

Gabriel, kötü kötü is kokan odada ilerlediğinde Bartolome'nin şaşkın ve dikkatli bakışıyla karşılaştı. Sevimli bir gülüşle parmağını dudaklarına götürerek ona susmasını işaret ederken genç ama gözleri uykusuzluktan çökmüş bir adam şiddetle karşı çıktı:

"Don Hemando, anlamıyorum! Neden bu saldırıya kalkışmak için yarını ya da öbür günü beklemeli, hemen bir saat içinde şu cendereden kurtulmaya bakmak varken?"

"Çünkü ilk girişimde başarmak zorundayız da ondan, Rojas. Sayımızı göz önüne alırsak, tek bir şansımız var. Şu son saatler hepimiz için pek çetin geçti. Çevrenize bakın bir, atlısı piyadesi, hepimizin biraz dinlenmesi gerekiyor. Ve herkesten önce de sizin, azizim Rodrigo: Ayakta zor duruyorsunuz."

"Buraya sinmek, don Hemando, kenti onlara teslim etmek demektir! Onlara kenti teslim etmek, sıçan gibi ölmek demektir ki siz bir de tutmuş bize zamanımızı uykuyla harcamamızı öneriyorsunuz!"

45

"Hayır, Rojas, o zaman da boşa harcanmış olmayacak. Bizim harekete geçmememiz Yerlilerin canını sıkacak, sabrını taşıracak. Onlar da bağırarak, taşlarını fırlatmakla kendi kendilerini yıpratacaklar!"

"Peki onları gelip burada bizi kızartmaktan kim alıkoyacak, hem de bu geç? Onlar, on binlerce, don Hernando. istemeye görsünler, pirelerin papaz cüppesine atladıkları gibi şu avluya bile atlayıverirler!"

"Ama istemiyorlar işte, Barco beyefendi!" diye dişlerini gıcırdattı, öfkeden rengi uçan don Hernando. "Bize alanın ta öte ucundan taş atmakla yetindiklerini görmüyor musunuz? Bizden, kılıçlarımız ve atlarımızdan korkmasalardı şimdiye dek ölmüştük çoktan. Korkuyorlar bizden Barco! Belki sayılan binlerce ama korkanlar da binlerce! işte size söylüyorum: Bir saldırı yeter, bütün gücümüzü bir araya getirdiğimiz tek bir saldırı saflarında panik yaratmamıza yeter."

"Boş hayallere kapılmayın, don Hernando" diye araya girdi Gabriel sakın bir sesle.

"Cajamarca'da değiliz. Evet, siz oradaydınız ama ben de öyle. Ben dışarıdan geliyorum ve inanın bana, İnka savaşçıları sözde sindirdiği sanılan bu korku, tam tersine onları gayrete getiriyor. Sizin yüzlerinize bakınca, Saygıdeğer Efendiler, darılmayınız ama bana öyle geliyor ki, asıl korku bu yanda!"

Ayaklarını iki yana açıp sağlamca basmış, ona doğru dönen şaşkın bakışlara meydan okuyordu. İlk karışıklık Gonzalo'dan geldi. "Tanrının cezası!" diye homurdandı. "Kim salıverdi bunu yahu?"

Gabriel'e doğru iki adım attı. Çatışmalarının ardından henüz bütünüyle iyileşememiş, hâlâ topallıyordu. Juan hem onu desteklemek, hem de engel olmak için dirseğine yapışmıştı.

"Sağ kalmış olmakla yetiniyorum ben" diye alay etti Gabriel, "Madem ki siz de hâlâ hayattasınız." Sonra da, hem şaka yollu, hem de görgü kuralları uyarınca yerlere dek eğilerek selam verdi. "Don Hernando, özgürlüğüme kendi olanaklarımla kavuştuğumdan, beni ondan yoksun bıraktığınız için sizi başışlıyorum ve bizi bekleyen o güzelim savaş dakikaları için kendimi hizmetinize sunuyorum!"

Gonzalo, Juan'ı bir yana itti, eli kılıcının kabzasına gitti. Ama Gabriel'in kılıcı kınından çıkmıştı bile.

"Kardeşiniz beyefendiyle dalaşabilirim, don Hernando. Ama şimdi zamanı olduğunu sanmıyorum. Sağlam kollara ihtiyacınız olacak ve önümüzdeki günlerde ölme fırsatı nasıl olsa bol bol çıkacak karşımıza. Boş zamanı olursa Don Gonzalo'nun kendisi de bu işle uğraşabilir!" "Kardeşim" diye araya girdi Gonzalo, çatlak bir sesle, "Baş belası bir casus parçası, yalancı ve katilin aramızda olmasına göz yumamazsınız! Yarından tezi yok bize sırt çevirir!"

"Saçmalama, kapa çeneni, Gonzalo!" diye karşılık verdi Gabriel. "Burada sırt çevirecek bir şey yok, onurdan başka. Sende ise, bunu anlayacak kadar onur kalmış mıdır acaba?"

"Yeter!" diye soğuk bir tavırla onun sözünü kesti Hernando. "İleride hesaplaşırsınız nasıl olsa.

Adaletin elinden kaçacağınızı sanmayın, Montelucar!"

"Adaletle karşılaştığım zaman ondan kaçmak benim defterimde yazılı değildir, don Hernando, ne yazık ki buralarda onunla sık karşılaşılmıyor. Sanırım bunu da birkaç kez size kanıtlamıştım zaten."

"Beyler! Don Hernando! Don Gonzalo!" diye araya girdi Bartolome, o garip elini kaldırarak.

"Şimdi bu boş lafların sırası değil. Don Gabriel'e ne denli kin beslerseniz besleyiniz, o, Yerlilerle buradakilerin tümü kadar, hatta daha çok kez, çarpışmıştır. Öğütleri değerli olabilir. Sözlerine neden kulak vermemeli?"

"Doğru" diye onayladı Juan Pizarro, Gonzalo'ya dönerek. "Peder Bartolome, sağduyulu konuşuyor! Hele bir kez bu savaş kazanılsın, eğer kazanılırsa, don Gabriel'in yanlışlarını hatırlamaya nasıl olsa zaman bulunur."

Hernando, bir el hareketiyle ve içini çekerek, Gonzalo'nun yanıtını yarıda keserek sordu:

"Madem bu denli bilginiz, bizi biliminizle aydınlatın: Sizce, yerli dostlarınız nasıl davranmayı tasarlıyorlardı acaba?"

"Yıllardır bizi gözlüyorlar" dedi Gabriel, kendisine yönelen alayı anlamazdan gelip orada bulunan herkese seslenerek. "Artık bizim

zayıf noktalarımızı tanıyorlar ve atlarımızı nasıl saf dışı bırakacaklarını biliyorlar. Onları dehşete salan ve ikiye bölünmelerine yol açan doludizgin saldırıların zamanı geçti. Kolumuzu ya da atlarımızın bacaklarını kırmak için sapan taşlarını nasıl kullanacaklarını biliyorlar. Piyade olarak dövüşmeye gelince bu, uzun süredir onların en güçlü özelliği zaten. Onlar bizlerden daha çevik ve daha usta..."

"Bakın bu, iyi haber!" dedi Gonzalo, tükürürcesine. "Bu sözlerde bizim bilmediğimiz hiçbir şey göremiyorum."

"İşte tam da böyle, bizim sabrımızın taşmasını ve kendimize güvenmemizi umuyor onlar" diye sürdürdü onu duymazdan gelen Gabriel. "Açlık ve susuzluğun bizi onların düzlükteki ordularına saldırmaya iteceğini umuyorlar. Sizin de önerdiğiniz gibi, don Hernando, bizi boğdukları yuları çözmeye ve kaçmaya kalkışmak üzere, saflarına tüm atlarımızla yükleneceğimizi umuyorlar. Ne var ki bu kez onlar buna hazır, beyler! İnanın bana, biraz kolayca girebileceğimiz tüm yollara, hendekler, kazıklar, tuzaklar, her tür engel gizlenmiştir bile. Bu saldırıya kalkarsanız, don Hernando, kılıçlarımızın ucuyla daha tek bir düşmanın ensesine dokunamadan atlarımızın bacaklarını kırarlar!"

Aralarından kimilerinin bir süredir düşünmekte olduğunu yüksek sesle dile getiren Gabriel'in konuşması kolayca etkisini gösterdi. Ardından gelen sessizlik, cesaretin yitirilmesi kadar ağırdı. "Siz ne önerisiniz, don Gabriel?" diye sordu Juan Pizarro neden sonra.

"Kaleyi almayı!"

"Aklınızı kaçırmışsınız siz!" diye bağırdı Gonzalo, küçümser bir kahkaha atarak. "Olağan şey mi bu!"

"İşe yarayacak ve gereken tek şey, budur. Siz de bilirsiniz ki" dedi Gabriel, Gonzalo hiç yokmuş gibi, Hernando'ya dönerek, "kale olmazsa kuşatma da olmaz."

"Ya öyle mi! Peki bu işin üstesinden nasıl gelmeyi tasarlıyorsunuz acaba?" diye dalga geçti Gonzalo. "Bir sıçrayışta, herhalde? Kulenin ve surların yüksekliği nasıl olsa on beş yirmi kulacı asla geçmez. Onlara ulaşmayı engelleyen çitler hariç tabii."

Adamların arasında bir mırıltıdır gidiyordu. Gabriel, gözlerin ondan kaçırıldığını, başların öne eğildiğini gördü. Bartolome, bile pek

48

jnanmamışçasına yüzünü buruşturmuştu. Gabriel bir elini kaldırıp yüreğine bastırdı. "Beyler, ben ne aklımı kaçırdım, ne de sizleri bir çılgınlığa sürüklemek niyetindeyim. Korkularınızı anlıyorum. Ama gerçek karşınızda, hiç olmadığı kadar çıplak. Ya sakınarak öleceksiniz, ya savaşarak öleceksiniz. Sakınmak utanç, savaş da zafer getirmekle kalmaz..." "İşte şimdi de kardeşim Francisco gibi konuşuyor" diye alay etti Gonzalo. "... sakınmak" diye sürdürdü Gabriel, hep öyle, Gonzalo'ya bakmadan, "herkes için kesin ölüm demektir, buna karşılık savaşmak bize zafer getirebilir. Ve o durumda, belki de birkaç kişi canını kurtarabilir."

Gabriel, sessizlikten ve yeniden dikkatleri yakalamasından yararlanarak Gonzalo'yu tepeden tırnağa süzdü.

"Kendi adıma ve don Gonzalo sayesinde, bugün ölmek, umurumda değil. Bu yüzden, işte benim önerim. Hemen bu gece gider, barikatları ateşe veririm, gerekirse tek başıma. Sonra neler olacağını görürüz."

"Kardeşim" diye kükredi Gonzalo anında, "Bu bir hile! Bu adam düpedüz kaçmak ve vahşilere katılmak istiyor."

"Don Gonzalo" diye öfkeyle araya girdi Bartolome, "düşünün biraz! Don Gabriel kaçmak niyetinde olsaydı, zindanınızdan kurtulduktan sonra, bizi uyarmak için kendi ayağıyla neden buraya gelsindi ki?"

Bartolome, öfkeyle söylediği sözlerini daha tamamlamadan Hernando'nun yüzünde garip bir gülümseme belirdi. Elini Gonza-lo'nun koluna koydu.

"Bu, benim pek işime gelir, don Gabriel! Eğer buradakilerden biri size atını sunacak olursa, serüveninizi görmeyi merak ediyorum. Ve eğer bu baylar arasında size eşlik etmek isteyenler çıkarsa, fazlasıyla büyük bir felakete uğramamak için, sayılarını beşle sınırlandırmakla yetiniriz."

Gabriel hoşgörölü bir yanıt verdi ona: "Don Hernando, aklın, benim bu dünyadan ayrılmam gibi yaman bir isteğe üstün gelmesinden mutlu oldum."

49

H

"Azizim don Gabriel, sonunda Kralınıza yararlı olmayı ve Ulu Tanrının zaferini onurlandırmayı tasarlıyorsanız eğer, ben kim olurum da sizi bundan alıkoyarım?" ;

"Ben de sizinle geliyorum" dedi Sebastian, az sonra.

"Hayır" diye gülümsedi Gabriel. "Pizarro'ların öfkesini bilemek hoşuma gitti ama yine de girişeceğim işin başarıyla sonuçlanacağına görüldüğüm kadar emin olmaktan uzağım."

"Buna karşılık onlar, kendi girişimlerinin başarısından emin -başta o korkunç Hemando. Sana sanki cesedin şimdiden ellerindeymiş gibi bakıyordu."

"Varsın hayal etsin!"

"Seninle geliyorum" diye yineledi Sebastian, kaşlarını çatarak. "Yoksa atın olmaz. Benden başka da kim sana at verme yürekliliğini gösterir ki?"

Gabriel yine karşı çıkmak isterken Sebastian ekledi:

"Bu baylara yürekliliğin ve sadakatın nerede olduğunu göstermek isteyen, yalnız sen değilsin herhalde!"

iki arkadaş birkaç saniye sessizce bakıştılar sonra Gabriel heyecanla Sebastian'ın elini kavradı.

"Sana çok şey borçlu olacağım!"

"Borcun peşinen ve çoktan ödenmiştir dostum Gabriel. Bildiğim kadarıyla, bugüne dek sizinle birlikte şeytanın kıcını gıdıklamaktan daha büyük bir zevk tatmadım! Şimdi gel de sana atlarımı göstereyim."

Cancha'nın yelken bezleriyle özenle kpruma altına alınmış olan ikinci avlusu bir tür ahıra dönüştürülmüştü, idrar ve gübre kokusu geniz yakıyor, öbek öbek sinek vızıldaşıyordu. Sebastian ile Gabriel girer girmez, atlardan birkaçı ürkererek geri çekildi, hemen ardından hepsi homurdanıp iri, kaygılı gözlerini devirerek ayaklarını yere vurdu, sertçe itti. Oraya, o daracık yere üst üste sıkıştırılmış, kentin yangınından ve tepelerden gelen çığlıklardan ürkmüş bir haldeierken, korku hep öyle, bakımsız ve titrek sırtlarını okşuyor gibiydi.

50

Sebastian'ın hafif ıslığıyla, tüyleri kar beyazı görkemli bir kısarak, hiraz çekinerek, avutucu bir el arar gibi, boynu bükük, alnı ileride, yaklaştı-

"Sana İtza'yı tanıtayım" dedi Sebastian atın yanağını okşayarak. "Görüyorsun ya, ben senin gibi değilim, atlarıma isim takıyorum."

"Peki itza ne demek?"

"Bilmem. Ama Beyazlara gözünü kaldırıp bakmaktan bile çekinen bir köle olduğum sıralarda, Panama'da, benimle bir hayvanla değil de insanla konuşur gibi konuşan yaşlı bir konkistador tanımıştım Ağzında hep bu ad vardı: itza, itza.. büyüğü bir sözcük gibi. Sanıyorum şu hanıma pek yaraşan bir ad bu: Ganlı, şimşek gibi apaçık, yine de tatlı. Bak, bunun adı da Pongo."

"Sana nedenini sormuyorum."

Bakla kırık bir iğdiş at Sebastian'ın, kısırağı okşamasını kuşkuyla gözleyerek yaklaşmaksızın öteki bineklerin önünden geçti.

"Beyimiz hayalarından olmuş ama kötü huyu yine de geçmemiş. Oysa, iyi anlaşıyoruz onunla. Sen itza'yı alırsın, senden hoşlanacağına eminim."

Dediği doğrudu. Kısarak ansızın Sebastian'ın okşayan elini bırakıp geldi, burnuyla Gabriel'in göğsüne vurdu.

"Sana ne demiştin ben?" diye güldü Sebastian.

"Sence başka atlılar da gelir mi bizimle?" diye sordu Gabriel ciddi bir tavırla, Itza'nın iltifatlarına karşılık verdikten sonra.

"En önemlisi atlıların değil de birkaç dost Yerlinin olması. Bize en çok yardım edecek olan onlar."

"En önemlisi bu değil" dedi Gabriel, gülümseyerek.

"Neymiş, çok merak ettim, Monsenyör..."

"insanın senin gibi bir kara derili dostu olması."

m

Gece, yoğun tartışmalardan sonra elli kadar Cañari yerlisi ve üç atlı, Gabriel ile Sebastian'a eşlik etmek için gönüllü oldu. Cancha'n\

51

"1

açılan kapısı önünde bütün ispanyollar sessiz bir çit oluşturdu. Sadece atların ayaklarını yere vurması ve dua eden Bartolome'nin mırıltısı iştiliyor, bu arada dışarıda tepelerden gelen patırtı kesilmeden sürüyordu.

Don Hernando kapının hemen yanındaydı. Zoraki bir gülümsemeyle başını eğdi.

"iyi geceler, don Gabriel."

"Korkunuz olmasın" diye karşılık verdi Gabriel, aynı biçimde. "İyi olacaktır. Ve eğer çok uykunuz gelmezse, duvarların üzerinden bir göz atmanızı öneririm size. Göreceğiniz manzara hoşunuza gidebilir."

Karanlıktan ve çıkışın ani olmasından yararlanarak çite fazla zorlanmadan ulaştılar. Bu çit Sacsayhuaman kalesine giden sokakların en genişini kapatmaktaydı. Kazıklardan bir iskelet üzerine dikenli çalılar sıkıştırılıp insanların da atların da kolayca orasını burasını deleceği bir engel oluşturmuştu.

Tepelerdeki savaşçıların bağırıp çağırımları, nalların ve koşumların şakırtısını örtüyordu.

Atların boyunlarıyla başları, taşlardan korumak için bezlerle sarılıp sarmalanmıştı, kösele parçaları da göğüslerini örtüyor, bacaklarını, bileklerini sarıyordu. Ne ki, bu koşumlar, hayvanlara ağır geliyor, onları yavaşlatıyordu.

iyice yaklaştıklarında, ansızın bir pututu'nun çağırısı yankılandı. Bir nöbetçi onların ilerlediğini görüp alarm vermişti. Bir anda, çevre cancha'lann kavrulmuş damlarında inka savaşçıları belirdi. Gabriel, ilk taş yağmurundan korunmak için kalkanını kaldıracak zamanı ancak buldu. O da, başı omuzlarına gömülmüş, avazı çıktığı kadar hay-kırarak kısırağını düzenli bir tırısa kaldırdı. Duvar diplerinden, inka savaşçılarının bacaklarını ve ayaklarını kesmek için kılıcı havaya kalkmış, ilerlemeye koyuldu.

Arkasında Cahariler, topuz ya da bronz baltaları havada, korkunç bir çeviklikle duvarların üzerine sıçıyorlardı. Taş yağmuru hemen kesildi, duvarların üzerinde dehşet verici bir göğüs göğüse çarpışma başlarken çığlıklar ve acı dolu iniltiler de ayyuka çıktı.

"Yağ, yağ!" diye haykırdı Gabriel, Sebastian'a.

Kılıcı bir tırpan gibi havayı döver, itza'yı çitin orada döndürüp dururken Sebastian ile İspanyollardan ikisi, kocaman bir yağ küpünü

52

cjtin dallarına çarparak kırınca bir çakmak kıvılcımı çiti ateşe vermeye yetti. Gözleri kör edici sarı bir ışık, bir sevinç çığlığıyla aynı anda fıskırdı:

"Santiago! Santiago!..."

Çitin tutuşan çalılarının aydınlığında, duvarların üzerindeki göğüs göğse, acımasız çarpışma, birdenbire bir cehennem dansına döndü. Canari savaşçıları delice bir sevinçle baltalarını indirerek, sıradan birer korkuluğu parçalar gibi İnka savaşçıları doğramaya koyuldu. Kararmış taşlar kandan ve bağırsaklardan yapış yapış oluyor, ölümler birbirinin üzerine devriliyordu.

Gabriel, bu dehşet sahnesinden gözlerini kaçırarak geri çekilme komutunu haykırıyordu. "Başka bir çite!" diye kükrüyordu. "Bize orada pusu kurmalarına olanak bırakmadan hemen başka bir çiti tutuşturmalıyız!"

Sadece dizleriyle sıkıştırarak güzel İtza'yı dörtnala kaldırdı, Canarilerle atlılar da onu izledi. Ve bu gece boyu böyle devam etti. Çitler bir sokakta, ardından bir başkasında tutuşturuluyordu. Dört kez, beş kez aynı kahredici kıyım yineleni. Çitten çite, iş giderek güçleşiyordu. Ne var ki kaleye, karanlık duvarlarını başlarının üzerinde seçebilecek kadar yaklaşmışlardı şimdi. Adamların ve yarı yarıya azalmış Canari topluluğunun yorgun düşmüş olmasına karşın Gabriel, son bir çiti daha yakmak istiyordu. Onu da ortadan kaldırırsa, hemen ertesi gün, dosdoğru kaleye giden yol açılmış olacaktı!

Ne var ki bu çitte hiçbir şey önceki gibi olmadı. İnka savaşçıları aralarında haberleşmişler, saldırıyı bekliyorlardı. Taş ve ok yağmuru daha da yoğunlaşmış, savuşturulması daha zorlaşmıştı. Yorgunluktan yavaşlayan ve artık baskının üstünlüğünden yararlanamaz olmuş Canariler, duvarların üzerine sızamakta zorlanıyordu. Taşlar yüzlerine, bacaklarına geliyor, kemiklerini ve atılım güçlerini kırıyordu.

Gabriel, çevik kısırağını sürerek çitin hemen önüne kazılmış ve toprakla, dallarla üstü örtülmüş bir hendekten mucize eseri atlayabildi. Ama ardından gelen iki atının talihi böyle yaver gitmedi. Atlarının bacakları kırıldı. Gabriel bağırdıklarını duydu ve atını tam da arkadaşlarının taşlandığı sırada çevirdi.

53

"Sebastian!" diye haykırdı.

"Buradayım!" diye bağırdı kara dev, bir sürü İnka savaşçısını püskürtmek için didinirken.

"Bunlar çok kalabalık, Gabriel, geri çekilmeliyiz..."

Ama iş işten geçmişti artık. Onlarca İnka, haykırarak dalga dalga geliyordu. Çiti ateşe verecek kadar yaklaşma umudunu yitiren Gabriel de, Canarilerin artık koruyamaz olduğu iki yaralı atlıyı kurtarmak için saldırıya geçti. Kılıcı kandan kıpkırmızı kesilirken Sebas-tian'ın yeni bir haykırışı şaşırttı onu.

"Dikkat! Dikkat! Yukarıdan gelen ateşe dikkat, Gabriel!"

Kalenin tepesinden, ateşe verilmiş oklar, yere düşüp ezilen yıldızlar gibi yağıyordu üzerlerine.

Canariler, birden taş kesilmiş gibi kıpırdamadan kaldı, sonra da acıyla inlemeye başladılar.

Göğsü, omuzları alev almış insanlar çırpınıyordu. Gabriel, göz ucuyla, kalenin üzerinde yeni bir salvo hazırlanırken, inkaların gerilediğini gördü.

"Şeytanın boynuzu, bizi tuzağa düşürdüler" diye haykırdı Sebastian "Sıkıştık kaldık, çitle..."

Cümlesini bitiremedi. Bir ateş okunun gelip saplandığı pamuklu göğüslüğü tutuşmuştu.

Sebastian, elinin tersiyle ama kalkanı yüzünden zorlanarak ateşi söndürmeye çalışıyordu.

Ürken atı, döne döne tırıs kalkmasıyla göğüslükteki yangını büsbütün alevlendiriyor, bu arada başka oklar da atın sağrılarına çarpıp sekiyordu. Gabriel sonunda yanına yaklaştı ve hançer vuruşlarıyla göğüslüğü yırtarak alev almış parçalarını attı.

İşte o zaman garip bir durum çıktı ortaya, ispanyol'u, Canari'si, İnka'sı, herkes de gördü.

Yeni bir tutuşturulmuş ok yağmuru indi. Ama okların hiçbiri, ne Gabriel'e, ne Sebastian'a değiyordu. Korunmak için kalkanlarını bile kaldırmaları gerekmedi. Görünmeyen bir güç tarafından uzaklaştırılıyormuş gibi, oklar birkaç adım ötelere düşüyor, kaldırım taşlarına vurup sekiyor ya da duvarlara çarpıp kırılıyordu.

Gabriel, o zaman, kendi gibi yorulmak bilmeyen kır kısırağını yeniden sürerek düşman savaşçıların saflarına daldı. Çoğu geri çekiliyor, en yürekli sapanlarını geriordu. Ama oklar gibi sapan taşları da Gabriel'e de, itza'ya da vurmadan geceye karışıp yiti-yordu. Çekilmiş oldukları çemberin ortasında ispanyoilerle Canariler,

54

rabriel'in, kılıcını İnka saflarına doğrultmuş ama savaşçılara hiç dokunmadan, atını sürdüğünü gördüler. Bir kurtarıcı melek gibi, kısırağının lekesiz gücüne binmiş, bu kez tek damla kan akmadan kendine yol açıyordu, insanlar ya şaşkınlıktan donakalmış ya da ürkmüştü hiç kimse ona karşı koymuyordu. Çok geçmeden daracık sokakta geçit açıldı.

"Arkamdan gelin!" diye bağırdı arkadaşlarına. "Beni izlerseniz size hiçbir şey olmaz!"
Ve gerçekten de şaşkınlıklarından sıyrılıp "Santiago! Santiago!" diye uluyarak peşine düştüklerinde tek bir İnkâ bile onları engellemeye kalkışmadı, tek bir ok ya da sapan taşı üzerlerine isabet etmedi.

Tüm bu zaman içinde ve gece boyunca Gabriel'in içinde kırırdayan korku değildi artık, ne de kin, şiddet arzusu: Tuhaf, yoğun, önüne geçilmez bir gülme isteği idi sadece.

#

Bu umutsuz gecenin kahramanlığını ertesi gün silip götürdü.

Öğleye doğru, Gabriel, yorgunluktan tükenmiş bir halde, davulların aralıksız gümbürtüsüne ve midesini kazıyan açlığa karşın, uykuya dalar gibi olmuşken, bağırışlar ve büyük bir kargaşayla sil-kindi. Homurdanarak, sığındığı, atların yakınındaki gölgelikten çıkmaya hazırlanırken, Sebastian, kolu ve omuzu sargılar içinde, ciddi yüzlü Bartolome ile birlikte karşısına dikildi.

Kaygı dolu sordu Gabriel: "Nasılsın sen?"

"Zıfâf gecesi ertesinde genç bir gelin gibi!" diye homurdandı Sebastian.

"Yanıkları ağır mı?" diye Gabriel bu kez de Bartolome'ye sordu.

"Acısını uzun süre hissettirecek kadar" diye çaresizce içini çekti Bartolome. "En çok da yaraların iltihap kapmasından korkuyorum. Bir zeytinyağlı merhem gerek bana ama burada..."
"Ben kız çocuğu değilim ve yaram da benim gibi, daha iyi zamanların gelmesini bekler pekâlâ" diye öfkeyle karşı çıktı Sebastian, bu arada Gabriel'i yeniden gölgeli köşeye itti. "Ama sen, dostum, sen ortalıkta fazla görünmesen iyi edersin..."

55

"Nedenmiş o? Neler oluyor?"

"Hiç suyumuz kalmadı" diye haber verdi Bartolome, "Ancak birkaç fıçı, hepsi o kadar, inkalar bu sabah büyük alanın havuzunu besleyen taş olukları kırmışlar da."

"İyi de, bu durum, benim ortalıkta görünmemi neden engellesin?" diye merakla sordu Gabriel. Sebastian, Bartolome ile göz göze geldi. Onların da yüzleri açlık ve korkudan allak bullaktı. Sebastian'ın yükselmiş olan ateşi, her zaman onca canlı olan bakışlarını karartmıştı. Yaralı kolu sinirli sinirli oynuyordu. Bartolome'ye gelince, yüzünün derisi, solmuş aba cüp-pesininki gibi kurşuni bir renk almıştı. Şakaklarıyla ellerinin üzerinde öylesine gerilmişti ki, altından kemikleri teker teker seçilecek gibiydi! Her ikisi de öyle çekingen duruyorlardı ki Gabriel bir kez daha sordu:

"Söylesenize, ne var?"

"Kimilerine göre, dün gece çitlere saldırmamız İnkaları kızdırmış, yoksa olukları kırmak akıllarına gelmezmiş."

"Böyle bir şeye kim inanır ki?" diye mırıldandı Gabriel.

"Gonzalo'nun buna inandırdığı herkes. Üstelik az önce Canari-lerin yaptığı keşif çıkışından sonra büsbütün inandılar: İnkalar çitleri yeniden yapmışlar. Gecenin tüm çabası boşuna harcanmış oluyor. Kaleye ulaşılması, dün nasıl idiyse, bugün de o derece olanaksız..."

"Ee, ne var bunda? Elbette çitleri yeniden yapacaklar" diye öfkeyle sözünü kesti Gabriel. "Biz de yeniden ve yeniden yakarız! Kuşatılan, biz değil miyiz? Çarpışmayacak da ne yapacağız? Ya da inkalarla barış yapalım. Böyle bir şeyden dertlenecek olan ben değilim..."

"Söz konusu olan, sadece çitler değil ki."

"Ya?"

"Şey de var... olanlar."

"Peki ne olmuş?"

Ona kısa bir sessizlik yanıt verdi.

"Allah kahretsin, konuşacak mısınız?"

56

"Sen de biliyorsun ya" diye mırıldandı Sebastian, yüzünü atlara dönerek.

"Hiçbir şey bilmiyorum."

"Bu gece üzerine pek çok olmayacak şey anlatılıyor da" dedi uSulca Bartolome.

"Ben de gözlerimle gördüm" diye ekledi Sebastian.

"Peki neymiş?"

"İtza'nın sırtında sana oklarla taşlar isabet etmiyordu da bizleri kırıp geçiriyordu."

"Talih benden yanaydı, hepsi bu."

"Hayır, başka bir şey daha vardı!"

"Sebastian, sen yaralanmıştın! Korktun ve hayal gücünü dolu dizgin bıraktın, o kadar. Bu da çok doğal."

"Sen ne kadar karşı çıkarsan çık, dostum Gabriel, ben ne gördüğümü biliyorum. Hiç de doğal değildi. Sanki seni koruyan bir şey vardı, itza tek bir sıyrığı olmadan döndü, bense Pongo'nun yaralarını timar etmek için bir saat uğraştım!"

"Bu sabah dolaşan söylentiyi öğrenmek ister misin?" diye araya girdi Bartolome. "Gonzalo şeytanın ve İpkaların seninle birlik olduklarını anlatıyor. Bu gece sizinle gelenler, bizzat aziz Jacobo'nun sende dirildiğine yemin ediyorlar! Hatta Meryem Ana'nın senin yolunu açtığını söyleyenler bile var."

"En azından, ben kimseyi görmedim" dedi yüzü asılan Gabriel. "Şimdi de bu saçmalıkları duyuyorum... Çarpışmalar ve fazlasıyla ölü, işte olan, sadece bunlardı."

"Hayır. İnka savaşçıları bile gördü" diye karşı çıktı Sebastian. "Zaten bunun için bizi bıraktılar ya. Üstelik sen de biliyorsun: Kılıcınla onları geri püskürttün ama hiç dokunmadan."

"Gören tek kişi Sebastian değil ki, Gabriel" diye üsteledi Bartolome. "Kurtardığın atlılarla da konuştum ben, Canarilerle de. Hepsi aynı şeyi söylüyor. Alevli oklar da, taşlar da, mucize eseri gibi sana dokunmuyorlarmış! Seni Tanrı mı koruyor? Yoksa... inkalar arasındaki dostların mı?"

"Peder Bartolome, size son derece saygım var ama saçmalıyorsunuz! inka savaşçılarının çarpışmaları sırasında büyüye ne denli

57

duyarlı olduklarını bilirim. Ben de buna oynadım, hepsi bu! Onların taşlarından da, ateşinden de korkmuyormuş gibi yaptım. Ve bu da onları etkiledi. Sonra da..."

Gerçekte ise kendi kendini inandırdığına bile emin değildi. Se-bastian haklıydı. Çarpışmalar sırasında ona garip bir şeyler olduğunu hissetmişti. Birden gücünün sonu yokmuş gibi olmuştu. Ama insan, aklını kaçırmamışsa eğer, böyle bir şeyi nasıl açıklayabilirdi ki?

Güç duyulur bir sesle "Bana inanmalısınız" diye ekledi. "Ölümün bana vız geldiği de doğru ayrıca. Ama bunda mucize ya da büyü denecek bir şey yok ki."

"Senin için belki yok ama burada olanlar ve acı çekip ölümden korkanlar için durum bu denli basit değil" diye karşı çıktı Bartolome. "Onlar, ölümlü karşılaşmanın öylesine güzel bir an olduğunu düşünecek gurura sahip değiller, Gabriel Montelucar."

"Sizi inandırmak için ne yapmamı istersiniz, peder Bartolome? inkaların beni de herhangi bir kişi gibi gebertebileceklerini size kanıtlamak için silahsız, sokaklara mı çıkayım?"

Henüz susmuştu ki Bartolome, iki parmağı birleşik sağ elini onun yüzüne doğru kaldırdı.

Gösterişli bir hareketle haç çıkarırken homurdandı:

"Bu kadarını istemiyoruz senden. Bırak, Tanrı senin için gerekli olan yolu çizsin! O zamana dek de içimizden herhangi biri gibi yaşamak alçakgönüllülüğünü göster bari ve uslu dur. Don Hernando her türlü yeni saldırıyı yasakladı ki bu senin için de geçerli."

Gabriel kendi kendine kaldığında derin düşüncelere daldı. Bakışları, bir türlü alınamayan kalenin dev taşları üzerinden dağlara uzanıyordu. Talihi de, tanrıların koruması da vız geliyordu ona. "Nerededir şimdi o acaba?" diye mırıldanıyordu bıkip usanmadan. "Nerededir?"

Ama canını bağışlayan tanrılar ona yeniden can verecek olan yanıtı duyurmaya yanaşmıyorlardı.

Ertesi beş gün beş gece boyunca Cuzco patırtı, ölüm ve acıdan ibaretti.

58

İlk geceki saldırıdan ders alan İnka savaşçıları, atlı saldırılarını elieyen çitleri yeniden yapmakla kalmamış, gizli hendeklerle bir

^güçlendirmişlerdi. Nöbetçiler günün ve gecenin her saatinde

raya yaklaşanları kollamaktaydı. Ayrıca ispanyollara dehşet salmak 0 biraz dinlenmelerine engel olmak için, savaşçıların bağrıışlarının, davul seslerini ve boruların uğursuz iniltilerini izlemediği tek saat

ecrniyordu. Gece gündüz, Sacsayhuaman kalesinin yüksek surları üzerinde okçularla sapancılar, büyük alanı ve kuşatma altındakilerin sindiği son cancha'y\ sürekli ok ve taş yağmuru altında tutmak için nöbetleşiyordu.

Açlık ve susuzluk, dinlenme olanaksızlığına, uykuların sürekli "ürültü patırtıyla yarıda kesilmesine eklenince, adamları deliye çeviriyordu. Kimi gözlerini kapatarak bas bas bağılıyor, kimi çocuklar gibi ağlıyordu. Kimileri de artık hiç ara vermeden ve öylesine içtenlikle dua ediyordu ki Bartolome, onların dindarlığına yol göstermekten çekiniyordu. Kimileri de Vali don

Francisco Pizarro ile katıldıkları pek eski seferleri anımsıyor ve ya solucan kızartıyor, ya da başkalarından idrar dilenmedikleri zaman kendi idrarlarını içiyorlardı! Dördüncü gün, savaştan yoksun bırakılmış adamlarının çılgınlığını daha uzun zaman gemleyemeyeceğini kestiren Pizarro, kardeşleri Juan, Gonzalo ve yirmi kadar piyadeye büyük alanın öte yanında kalan, içinde hâlâ Cajamarca'dan getirilmiş domuzlardan birkaçının, biraz bakla, hatta biraz da un ile mısırın bulunabileceği umulan Gonzalo'nun evini geri almak üzere bir çıkış yapmaları için izin verdi. Gonzalo, Gabriel'in yanında olmasını yasakladığı için, Gabriel, birkaç adamla savaşçıların gerisini kollamak ve onları döner bir manevrayla korumak için küçük gruplar oluşturdu.

Çarpışmalar dört saat sürdükten sonra Juan ile Gonzalo'nun atları, İnka savaşçıların cesetlerini çiğneyerek nihayet avluya girdiler. Domuzlardan geriye çürümeye yüz tutmuş, solucan basmış leşlerden başka bir şey kalmamıştı. Mahzende, kuşatmacılar tarafından unutulmuş tek bir fıçı buğday vardı. Bununla birlikte, Sebastian'ın mahzeninde olduğu gibi, görünmeyen bir pınarın suyuyla ağzına dek dolmuş, üstü açık bir havuz sevinç çığlıklarına yol açtı.

Akşamüstü, bu cılız zafer, İspanyolların umudunu biraz canlandırdı. Bundan böyle, büyük Aucaypata alanı artık bütünüyle inkaların

59

T^

taş yağmuruna hedef olmaktan çıkmıştı. Gonzalo'nun evindeki tüm kumaşların, örtülerle halıların alınması emri verilmişti. Cadix'te bjr mağazayı andıran ev bunlarla dolup taşıyordu. Gece boyu, hummalı bir etkinlik tepelerin gürültüsünü, açlık ve korkuyu unutturdu. Atlılar, büyük alanı Manco'nun birliklerinin saldırısından uzak tutmak için nöbetleşirken, kılıç veya mızrağa daha alışkın iri parmaklı piyadeler de bu birbirini tutmayan kumaşları birleştiriyor, kimileri de halat örüyor, kazık dikey ve kömürleşmiş damlardan hâlâ kullanılabilir durumdaki girişleri indiriyorlardı.

Şafakta, büyük alanı dev gibi, renk renk bir bez, Hernando'nun evinden başlayıp Gonzalo'nunkine dek örtüyor, kuşatma altındakiler! ta Sacsayhuaman'dan (ırlatılan taş yağmurundan koruyordu.

Bu başarıyla yüreklenen Hernando onları boğan kısıkcı biraz gevşetmeye kalkıştı. Atlılarını, alanın çevresinde gittikçe daha uzaklara çarpışmaya yolluyordu. Ama çok geçmeden bu çatışmaların yararlı olmaktan çok, tehlikeli olduğu, hatta ellerinde kalan azıcık gücü bile zayıflatmaya yüz tuttuğu anlaşıldı.

Her çarpışmada hep aynı serüven yaşanıyor. Atlar, alanın batısını kuşatan teras dek kazılmış siperlere düşüp yaralanıyorlardı. Binicileri yere fırlatılıyor ve anında ya onlarca inka savaşçısının saldırısına uğruyor, ya da bir taş yağmuru altına sözcüğün tam anlamıyla gömülüyorlardı.

Böylelikle beşinci günün akşamı Juan Pizarro, Bartolome tarafından yaralılara iyi kötü bakmak için hazırlanmış döşeklerden birine yatırıldı. Bir sapan taşı çene kemiğini kırmış, yarası sarılırken tüm yiğitliğine karşın inliyordu.

Bartolome, kırık kemikler birbirinin üzerine binmesin diye yara linin çenesine asılırken hastayı kırıpratmamak için Gabriel'den yar dım istedi. Alalecele ateller ve sargılar uyduruldu. Don Hernando ile Gonzalo koşup geldiklerinde Juan bayılmıştı. Gabriel, Gonzalo'nun yaralının başucuna diz çöktüğünü, bir çocuğu okşar gibi onun alnını okşadığını görünce çok şaşırdı. Gonzalo'nun gözleri yaşlarla parlıyor, titrek dudaklarından avutucu sözcükler daha çıkarken ölüyordu.

"Çok da kaygılanmayın, don Gonzalo" diye mırıldandı Bartolome, "Yara acı verici ama ölümcül değil. Kardeşiniz gözü pek olduğu kadar sağlam da. Yarın biraz ateşi yükselir ama ayağa kalkar."

60

"Kalkar da ne için, Tanrının gazabı!" diye bağırdı Hernando yUrnrklarını sıkarak.

Gabriel ile göz göze geldiler. Nasılsa bir defalık, ondan yardım ister gibiydi- ikisi birlikte, cancha'rvn duvarı üzerine gerilmiş kumaştaki ara-lıâa doğru döndü. Yüzlerce meşaleyle aydınlatılmış Sacsayhuaman kalesi şimdiden geceye hazır. Günbatımının belirsiz ışığında küfleri, derisi ateşten bir ejderha başı resmediyordu.

"Gitmemiz gereken yer orası, yukarısı" diye mırıldandı Gabriel,

"Yukarısı! Bunun olanaksız olduğunu biliyorsunuz."

"Saldırmak ve kaleyi almak gerekiyor" diye yineledi Gabriel. "Gerisi hiçbir işe yaramaz."
"Nasıl da kolay söylüyorsunuz! Bu kuleler kadar iyi korunan ne var! Oraya giden yollar öylesine dik ki, atlar ya kayıyor ya da çok yavaş çıkıyorlar. Yüz adım atmaya kalmadan öldürülür insanlar! Kulelerin duvarları öylesine yüksek ki merdiven uzunluğu yetmez. Kaleyi tersinden almak gerekir ama bunun için de kentten sağ olarak kurtulmanın yolunu bulmak gerek!"
"Don Hernando, benim gibi siz de biliyorsunuz, başka çare yok. Ne pahasına olursa olsun Sacsayhuaman'ı ele geçirmek zorundayız."
"Bu da çılgınlıklarınızdan biri. Çitler gibi!"
"Eğer yukarıya ulaşabilirsek" dedi Gabriel, onu dinlemeden, "bizim gırtlığımızı sıktıkları eldiveni ters çevirmiş olacağız! Kardeşinize bir bakın don Hernando. Onun yarası bizim ne işimize yarar? Artık sadece elli atlı kaldık. Bu bizim son şansımız."
Hernando'nun bakışları keskinleşti. Bu bakışlarda kuşku ve güvensizlik, umutla savaşmaktaydı.
"Hele önce kardeşimi iyileştirelim de" diye homurdandı, "gerisini sonra düşünürüz."
"Kardeşinizi iyileştiririz" dedi Gabriel, "Savaşabilen herkese ihtiyacımız var."
Gabriel ilk kez, Hernando'nun ona fırlattığı bakışta nefretten ve güvensizlikten başka bir şey seziyordu: Bir tür saygı başlangıcı.

61

T^

Sonra Gonzalo'nun kıpkırmızı, yaşla dolu gözlerini aynmsadı Bu da başka bir şaşkınlık konusuydu. Ardından melek yüzlü küçük kardeş, suratının ortasına tükürdü:

"Gebermesi gereken, asıl sensin, sen!"

Ama Gabriel, Pizarro'lann bu en gencinin çektiği acıyı hissederek ağzını açmadı.

62

5

OÜantmjtam6o, %ayıs 1536

Güneşin çemberi inanılmaz derecede büyüktü.

Onu henüz batıdaki dağlardan ayıran göğe, bir babanın yolculuk dönüşü çocuğunu kucaklaması gibi, bu Dünyayı içine almak için kucak açabilecek görkemli bir altın kabarcık benzeri konmuştu.

Anamaya, Ollantaytambo krallık kentinin dik merdivenlerinde ayakta, gözleri alabildiğine açık, güneşe dönmüştü. Yüzüne, göğsüne ve karnına vurup titreşen sıcaklığını duyumsuyordu.

Güneşin ona kadar gelen soluğunu hissediyordu.

"Ey İnti! İnti, gecemizi aydınlat!"

Güneş, vadinin öte yanındaki dağlara ne denli yaklaşırsa, o denli büyüyordu. Anamaya, arkasında, daracık ve birbirlerinin üzerine saplanmış gibi görünen dimdik taraçalann üzerindeki rahipleri işitiyordu. Henüz yeşil olan ve aralarına altın mısır tanecikleri serpiştirilmiş büyük tören mısırlarının sapları arasından ilahiler okuyarak güneşi karşılıyorlardı:

Ey İnti,

Ey Güçlü Baba,

Günü yakarak dolaştın evreni,

Ey inti,

Ey merhametli baba,

Kızıla dönüşürsün, kana dönüşürsün,

^

Ey inti

Ouilla kanını yenilesin,

Seni kucaklasın ve yorgunluğunu gidersin

Öteki Dünya'nın karanlığında!

Ve biz ki gözlerimizi kapatacağız,

Sabaha dek yıldızlar gibi titreyeceğiz,

Ey inti,

Karanlıkta titreyeceğiz ve inleyeceğiz

Senin dinlenmen sona ersin diye,

Şafak senin altınının ateşinde geri dönsün diye,

Ey İnti i

Onlar gibi Anamaya da duayı yinelerken güneş, daha ağırlaşmış, dağlara yaslanıyor, görünenin ta ötesine saplanıyordu, fc/m/'yle yarılmış bir yürek gibi kıpkırmızıydı.

Anamaya'nın göğsünde titreşen sıcaklık birden söndü. Dağlardan hafif ama soğuk bir rüzgâr iniyordu. Yapıların taşları da kızarıyor, bir an için bir çocuğun teni kadar esnek ve hafif bir hale geliyorlardı sanki.

Sonra da inanılmaz büyüklükte bir gölge, ulu Kutsal Vadi'nin dibini kazıdı. Irmak orada, tatlı yeşil taraçaların arasında balkımasını kesti. Bir yılanın bedeni gibi kapkara oldu. Yüksek dağların sivri dorukları arasında şimdiden kararan doğu seması gibi soğudu. Doğudan gelen daracık, parçalı vadi, kentin düzenli, bir manta deseni kadar keskin çizgilerle çizilmiş sokaklarına dek ilerleyen belirsiz gölgeye bir ağız gibi açılıyordu.

Cancha'ların damları şimdiden kurşuni renkteydi. Avlulardan dumanlar daha dik tırmanıyordu, onlar da kurşuniydi. Sokakların sessizliği de. Irmaklara inen taraçalar, dağların yamaçları, kurşunide siliniyordu. Şimdi, son bir altın ışını hâlâ koruyan, kutsal avlunun sivri ucuydu yalnızca, taşların üzerinde İnti'nin kırmızı ışığı incecik bir cila gibi parlıyordu.

Birkaç saniye boyunca Anamaya, ayakları yerden kesilir, kanatları onu herşeyin üzerinde tutar gibi oldu. Gözleri, kuş gözleri gibi, karanlık vadiyi, solgun ve küçülmüş dağ yamaçlarını,

64

Ollantaytambo'nun tahtadan yontulmuş çocuk oyuncaklarına benzeyen evlerini görüyordu.

Ve birden, güneş artık görünmez, hatta gökyüzü bile kurşuni ve dümdüz oldu.

"Ey inti" diye mırıldandı, "Bizi terk etme."

Sessizlik kısa bir an daha sürdü, dünyadaki herşey akşamın hüznüne gömülmüş gibiydi. Neden sonra merdivenlerin dibinden gelen sesler dikkatini çekti. Bir bakışta, geçiş izni için avludaki nöbetçilerle pazarlık eden adamı tanıdı. Yüreği delice çarpmaya başladı.

Yanına gitmek için dik basamakları inmekte duraksadıktan sonra toparlandı. Ürpertisini belli etmemek için dimdik kesilmiş, omuzlarını örten manfa'yı aşırı bir telaşla çeğiştirerek, adamın onun yanına varmasını bekledi. Eskiden de kendisine bir kez Rimac Tambo'ya. Manco'ya giderken eşlik eden ve Vilcacong'a savaşından önce, Gabriel'i kurtarmasına olanak sağlayarak ona yardımcı olan genç subaydı bu.

Kendine güveni gelmiş, bedeni gibi yüz çizgileri de savaşlardan ağırlaşmıştı. Ama daha yakınına bile gelmeden, bir yalılar patikası kadar dik basamakları ağız yarı açık, omuzları da yorgunluktan düşmüş tırmanırken gördüğü an, kötü bir haber getirdiğini anladı.

Ondan henüz beş basamak uzaktayken diz çöküp başını eğdi.

"Coya Camaquen, emrindeyim" diye fısıldadı.

"Doğrul, Titu Cuyuchi" diye yanıtladı Anamaya, biraz heyecanlı.

Yüzünde okuduğu şey, korkularını doğruluyordu.

"Eee?" diye sordu.

"Bu başarısızlığımı bağışlayasın, Coya Camaquen, ama beceremedik."

Yüreğinin çarpıntılarını dindirmek için kendini derin derin soluk almaya zorlayarak yeniden sordu:

"Hiç değilse sağ olup olmadığını biliyor musun?"

"Onu gördüğümüzde sağdı. Ama beş gün önceydi bu."

"Neden başaramadın, Titu Cuyuchi?"

65

1^

Subay, yıkılır gibi bir hareket yaptı.

"Yanımda iki adamım vardı. Cuzco'nun damlarındaki yangın biter bitmez, gecenin iyice bastırmasını, ortalığın kararmasını bekledim, sonra onlarla birlikte duvarların üzerinden bana göstermiş 0|. duğun cancha'ya kadar koştum. Haklıydın, Yabancı, oradaydı. Onu Titicaca köylüsü gömleğinden tanıdık. Bir zincirle duvara bağlıydı."

"Zincirle mi?"

"Evet. Bizi yanıltan da bu oldu. Bir an kendi kendimize sorduk onu nasıl kurtaracağımızı.

Askerlerden birine bir ok isabet etti, öldü. Sadece kara bir gölge gördük, o kadar. O an herşey karmakarışık..."

"Peki o, bir şey söyledi mi?"

"Senin dostun olduğunu söyledi, Coya Camaquen, onu öldürmememiz gerektiğini söyledi.

Kurtarmaya geldiğimizi anlamamıştı!"

Anamaya susuyordu. Yüzünü, batının henüz kızarmaya başlayan ufkuna doğru çevirdi.

"Kaçmak zorunda kaldık" diye devam etti Titu Cuyuchi. "Bize kimlerin saldırdığını bile seçemiyorduk."

"Bir kez daha denemedin mi?"

"Hayır, Coya Camaquen..."

Titu Cuyuchi'nin sesinde bir çekingenlik vardı. Anamaya ona dikkatle baktı.

"Konuş, korkma, konuş" diye buyurdu donuk bir sesle.

"Hemen ertesi geceden başlayarak Yabancılar, Caharilerin yardımıyla barikatlarımızı ateşe verdiler. Bizimkilerden çok adam öldürdüler. Son çatışmada ben de savaştım, saldırılarını geri püskürtmeyi başardık. Onu tanıdım. Bir ata binmişti. Yabancılar gibi giyinmiş, ve..."

"Ve?"

Ama Titu Cuyuchi yine yanıt vermekten çekiniyordu. Bakışları, Anamaya'nın üzerinden kayıp biraz yukarılara yöneldi. Anamaya da tam yanlarına gelmekte olan Taşların Efendisinin hafif adımlarını duyduğu sırada dönüp arkasına baktı. Onun orada bulunmasından

66

eredeyse rahatlamış gibi derin bir soluk aldı. Daha sert ve Katari duysun diye yüksek bir sesle yineledi:

"Konuş, Titu Cuyuchi."

"Kır bir atın üzerinde dövüşüyordu, Öteki Dünya'nın bir Efendisi gibi! Artık hiçbir şeyi, ne ondan yana olanların ölümünü, ne de kendi plümünü önemsiyormuşçasına askerlerimizi biçiyordu. Sonra da garip bir şey oldu. Biz Yabancıları barikatın önünde kuşatmıştık, Sacsayhua-man'm büyük kulesinde bulunanlar ise onlara tutuşturulmuş oklar atıyorlardı. Oklar ona vurmadan yön değiştiriyorlardı, sapan taşları da öyle. Gözlerimle gördüm bunu, Coya Camaquen\ Bu durum askerlerimizi öylesine etkiledi ki, savaştan vazgeçip bıraktılar onu gitsin."

Anamaya, gözlerini kapatırken ürperdi.

"O olduğuna emin misin?"

"Evet, Coya Camaquen. Seni şimdi gördüğüm gibi gördüm onu, üstelik kılıcını karnıma saplamaya kalkıştı! Özgürdü ve sağdı."

Subay duraksadı, sonra ciddi yüzünde bir gülümseme belirdi. Anamaya'nın yüzüne dosdoğru bakarak ekledi:

"Ne var ki çitleri boşuna yaktı, Coya Camaquen. Onları yeniden yaptık. Yabancılar artık sığındıkları yerden çıkmaktan çekiniyorlar. Çok geçmeden bozguna uğrayacaklar ve Tek Efendi de yeniden Cuzco'ya dönebilecek."

"Sana teşekkür ederim, Titu Cuyuchi. Elinden gelen herşeyi yaptığını biliyorum. Hadi git de hem dinlen hem de karnını doyur..."

Subay merdivenden inerken gece, Ollantaytambo'nun sokaklarına şimdiden çökmüş gibiydi. Anamaya donup kalmıştı. Gözlerindeki yaşları görecekt diye Katari'ye bakmaya çekiniyordu. O zaman Katari ona dokunacak kadar yaklaşıp usulca,

"Puman özgür, Coya Camaquen" dedi.

"Özgür ya da ölü, kim bilir? Acaba yanlış mı yaptım, Katari? Yabancıların onu hapsettiğini öğrendiğim zaman, Titu Cuyuchi'den onu özürlüğüne kavuşturmasını istedim."

"Ama puma kendi kendini kurtarır" diye gülümseyerek yanıtladı Katari.

"Sen de benim gibi, onun Tek Efendi Huayna Capac'ın bana haber verdiği puma olduğuna inanıyor musun?"

67

fi

"Onunla Titicaca kıyısında ilgilendiğimde omzundaki işareti gördüm. Elimi üzerine koydum, Coya Camaquen ve senin gibi ben de duyumsadım."

Anamaya, yine ürperdi. Gece, dağlara inmişti.

"Ben yanılmışım, Katari. Artık doğru karar vermeyi bilemiyorum, yüreğim aklımı karmakarışık ediyor. Hem ondan uzak olmanın acısını çekiyor, hem de fazla yakın olmaktan korkuyorum! Gabriel'den uzaklaşmayı kabul ettim, çünkü Villa Oma bunu benden istiyordu. Gabriel'den nefret ediyor... Ama günler geçtikçe onu yitirme korkusu büyüyor içimde. Ah, Katari, o puma olduğu için mi korkuyorum, yoksa bir Yabancıyı sevdiğim için mi?"

"Sana yanıt veremem, Coya Camaquen."

"Sen de Villa Oma gibi düşünüyorsun, değil mi?"

"Hayır. Villa Oma artık seni eğitmiş olan Bilge değil, bundan böyle o, bir savaş tutkunu. Artık önündeki şiddetten başka şey görmüyor."

"Bana yardım et, Katari. Doğrunun nerede, yanlışın nerede olduğunu nasıl bilebilirim?"

"Öteki Dünya'daki Atalara kulak vermelisin."

"Sessizlikten başka bir şey duymuyorum ki."

Son ışık da kutsal avlunun en eski yapısından ve ona dikine inen kayalık doruklardan çekildi.

İlk yıldızlar parlarken meşaleler Ollantaytambo'nun sokaklarını aydınlatıyordu. Anamaya, omzunda Katari'nin sıcak avucunu duyumsadı.

"Eğer bana güvenirsen, belki de kocan Kutsal İkizin, Tek Efendi Huayna Capac'a bir yolculuk yapmana izin vermesi için bir çare bulabilirim" diye fısıldadı.

Gece karanlığında Anamaya Taşların Efendisinin göz bebeklerinde parlayan şeyin ne olduğunu artık seçemez olmuştu. Ama sesinin yankısı uzun süre içinde çınladı (daha sonra, uykuya yenik düştüğü ve düşlerle kaynaşan bir geceye daldığı zaman bile) ve aylardan beri ilk kez kaygıların silemediği bir umuda kapıldı.

"Seni bekliyorum" diye fısıldadı geceye.

Ve ona, sözleri işitilmiş gibi geldi.

68

6

Cuzco, Mayıs 1536

Gabriel, kuşatmanın onuncu günü akşamı, yaklaştığını gördüğü adamı önce tanıyamadı.

Avlunun üzerine gerili koruyucu örtülerin koyulttuğu yarı karanlıkta, olağandışı büyüklükte bir kafası olan bir gölgeden başka bir şey değildi bu. Yerde, çerçöpün üzerinde uyuklayan Panamalı kölelerin uzağından geçerek dikkatle ilerliyordu. Açların, şimdiden ölümü haber veren soluklarına varıncaya dek burada herşey pisti, kokuyordu. Artık açlık, mideleri de, yürekleri de katılaştırıyordu. Gabriel de, ötekiler gibi, midesini kazıyan yanmayı, ona her an, beş gündür ölü bir attan alınmış bir et parçasından başka bir şey yemediğini hatırlatan o yanmayı lanetliyordu.

Adam iyice yaklaştığında, hem kolunun altında tuttuğu tolganın parlak kırmızı tüyünü, hem de pelerinindeki koca koca kan lekelerini seçebildi. Kafasının o garip boyutuna gelince, o da sardığı sargıdan ileri geliyordu. Bu sargı, yüzünde sadece alev alev parlayan gözleri, kemerli bir bumu ve zorlukla kıpırdayan dudakları açıkta bırakıyordu.

"Don Gabriel!"

Ses oldukça alçak, sözcükler öyle zor çıkıyordu ki, zorlukla anla-şılabilirdi. Gabriel, koltuk yerine kullandığı fıçıdan inmeye bile gerek görmeden başını şöyle bir eğerek zoraki selamladı adamı:

"Don Juan! Demek ayaktasınız artık. Peder Bartolome, kafanızı pek güzel sarıp sarmalamış, başka taşlara dayanabilesiniz diye."

Bu alaylı sözler don Juan Pizarro'nun kaskatı kesilmesine yol açtı, gözlerindeki yangını körükledi. Bir an, birbirlerini süzerek tarttılar. Gabriel gözünü bile kırpmıyordu. Juan'ın eli yatıştırıcı bir hareketle kalktı. O garip, gırtlaktan gelen sesiyle mırıldandı:

İH

"Don Gabriel, ben sizinle barışmaya geldim."

Gabriel yanıt vermeksizin ona bakınca her tümce arasında soluklanarak ekledi:

"Sizi Gonzalo'ya saldırmaya iten nedenleri biliyorum... Sizi suç-layamam... Bir kadını sevmek benim için de yabancı değil, don Gabriel. Karım anlaşılmasa da benim için beni bıraktı, biliyorsunuz... Yine de onu seviyorum, Tanrı kendisi onu bana vermiş gibi... Tatlı Inguill'im sık sık bana arkadaşından... sizin... kardeşimin hırpaladığı kadından... söz etmişti. Gonzalo kimi zaman böyle düşüncesiz davranır."

Gabriel, Juan'ın sıkıntısını bir el hareketiyle giderdi.

"Yanlış anlamayın, Monsenyör" dedi bir tür kederle, "Kardeşinizi unutmuş değilim. Eğer fırsat karşıma çıkacak olursa, korkarım ki yüreğim ve onurum beni yine aynı girişimde bulunmaya götürecektir..."

"O durumda karşınızda beni bulursunuz ve aynı nedenlerle, çünkü ben de yürek ve onur sahibi olduğuma inanıyorum. Kusurları ne olursa olsun, Gonzalo benim kardeşimdir ve onu severim..."

Ve belki sizi şaşırtacak ama o da beni mutlak ve kıskanç bir sevgiyle sever ki bu beni zaman zaman kaygılandırıyor -onu şeytanın kucağına düşmekten alıkoyan yalnızca benmişim gibi."

"Neyse ki bugün ona melekler yol göstermekte!"

Juan yanıt vermeye kalkıştı ama yüzü ansızın acıyla allak bullak oldu. Acı acı, alay etti: "Pekâlâ, öyle olsun, don Gabriel. Siz onu öldüreceksiniz, ben de savunacağım. Bu arada, yapacak başka şey var mı?" Gabriel, bıkkın bir ifadeyle yetindi. Bu kez don Juan'ın kısılmış dudaklarında beliren bükülme, gerçekten de gülümsemeyi andırıyordu. "Biz şimdiyi düşünelim" diye sözlerini sürdürürken, zorlukla konuşması daha iyi anlaşılabilir diye yaklaştı. "Sizinle barışmaya geldim, yan yana savaşmak için... Don Hernando bizi topladı, kaleye saldırı kararı alındı. Bu, sizin öneriniz... Yaralı olmama karşın, Hernando beni tüm yüzbaşılara komutan olarak atadı... Bu savaşı ben yöneteceğim."

70

"Öyle olsun" diye onayladı Gabriel, ciddi bir tavırla. "Ama bi-zirn Komutan-Valinin düştüğü yanlışa düşmeyin: inkaları küçümse-eyjn. Onların reisini tanırım, adı Villa Oma'dır. Akıllı ve direşken-!jr özellikle de bizi, son adamımıza dek yok etmekten öte bir tutkusu yok ve bu da ona çok büyük bir güç veriyor. Ondan hiçbir zayıflık ummayın, don Juan. Kollarını kesseniz, omuzda kalan parçalarıyla savaşacaktır!"

Juan, çenesinin ve sargısının elverdiğince başını sallayarak onayladı. Akşamın serinliğine karşın, Gabriel onun alnında biriken boncuk boncuk teri görebiliyordu.

"Bunu bilmiyor değilim, don Gabriel... Bunun içindir ki sizi yanımda istiyorum. Bende eksik kalacak canlılığa siz sahipsiniz... Zayıf düşersem yerime geçmesini bilirsiniz."

Bu sözcükleri elle tutulur hale getirmek istercesine, sert bir tavırla, tolgasını Gabriel'in eline tutuşturdu.

"Bunun sizin başınızda olmasını istiyorum... Yaram yüzünden ben onu takamayacağım. Bu tüyün altında siz oldukça, herkes nereye gitmesi gerektiğini bilecektir!"

"Beni fazlasıyla onurlandırılıyorsunuz, don Juan! Ve ben buna hiç mi hiç alışık değilim.

Kardeşleriniz de sizin gibi mi düşünüyorlar?"

Juan, ağrıyan başını kaldırdı, Gabriel'in alaycı bakışından kaçmadı. Sözcükleri zorlukla işitiliyordu:

"Size söyledim ya, barışmaya geldim ben... Ve yüzbaşılarımı belirlemek de bana düşer..."

Biraz sustuktan sonra ekledi:

"Silah arkadaşlarımız sizi aramızda istiyorlar, don Gabriel! Kimileri Tanrının parmağının size yöneldiğini, Meryem Ana'nın sizin yanınızda olduğunu öne sürüyor... Başkaları da Tanrının bu işle ilgisi olmadığını, bunun Yerlilerle ilişkinizden ileri gelen bir büyü olduğunu söylüyorlar... Geçen geceki serüveniniz zihinlerde yer etmiş."

"Tüm azizler adına, böylesine boş inançlara nasıl bel bağlayabilirsiniz?"

"Ben de gözlerimle gördüm bazı şeyleri... Ve buradakiler gibi, dün olan şeyler değil bunlar...

Bu Tumbez kumsalında başlamıştı, daha buraya gelişimizde... Ölmeniz gerekiyordu, o gün de."

71

Gabriel'in alaycı sesi bir yakınma gibi çınladı:

"Ben Tanrıya karşı o denli umursamazım ki benim için bir kirpiğini bile oynatmaz... Sizin düşündüğünüz kadına gelince, o bana pek özel hiçbir şey öğretmemiştir, sadece inkaların da sizin ve benim gibi, büyüyle küçüğüyle, insanlar olduğunu ve bizim yüzümüzden ruhça ve bedence çok acı çektiklerini."

Sinirlenen Juan, "Bizim umurumuzda mı, sizi ister Tanrı getirmiş olsun, ister şeytan?" derken hızlı hızlı ve sesli soluk alıyordu. "Gerçek şu ki, silah arkadaşlarımız sizden hem korkuyorlar, hem de size bir tılsım gibi değer veriyorlar... Şimdi de siz olmadan hiçbir başarı şansımız olamayacağını düşünüyorlar."

"Daha dün, benim yüzümden herşeyin yitirildiğini düşünüyorlardı ama."

"Önerimi kabul ediyor musunuz, don Gabriel?"

"Geri çevirirsem, soluğu yine zindanda alırım, değil mi?"

"Ben barışmaya geldim, sizi tehdit etmeye değil."

Gabriel, tolgayı dikkatle fıçının üzerine bıraktı. Dalgın dalgın kızıl tüyünü okşayıp sordu:

"Kaleye nasıl girmeyi tasarlıyorsunuz?"

Don Juan'ın gırtlığından garip bir homurtu yükseldi, gözleri kısıldı. Gabriel bunun bir kahkaha olduğunu biraz geç anladı.

"Size en iyi nasıl geliyorsa öyle!"

Gabriel, neredeyse suç ortağı gibi gülümseyerek çizmesinin ucuyla tozda belirsiz bir şey çizdi.

"Bana kalırsa, hileye baş vurmaliyiz. Villa Oma'yı ve subaylarını kaçıtmalıyız."

Çizmesi, kaleyi gösteren yığının çevresine bir çember çizdi:

"Şurası Carmenga boğazı. Bizi kuzeybatı yönünde kentten de, kaleden de uzaklaştırır. Oraya ulaşmak, sonra da tırmanmak çetin bir iş olacak, çünkü tam anlamıyla bir akarsu yatağıdır. Ama oraya ulaşırsak onların gözetiminden kurtulmuş olur, uzun bir daire çizerek kaleye arkadan yaklaşıyoruz. Orada birkaç kapı vardır. Aralarında girilebilecek nitelikte olanlar çıkabilir." "Öyle yapalım..."

72

"Don Juan, hayallere kapılmak yok! Benim ellerimden hiçbir ucize çıkmaz. Başarı olasılığımız midelerimiz kadar zayıftır!"

"Bir gerçek varsa, o da bu gece için hiçbir şöenin öngörülmediği Bu da bize dua etmek için zaman bırakacak!"

Don Juan'ın ağır ve düzensiz adımlarla uzaklaşmasını seyrederken Gabriel'i derin bir sıkıntı bastı. Tek bir kez karşı çıkmadan, hiçbir şey demeden (çünkü yüreğinin ta derinlerinde o da savaştaki dokunulmazlığından, tıpkı ötekiler gibi korkmaktaydı) en büyük düşmanlarına sadakatle hizmet etmeyi kabul etmiş bulunuyordu.

Pişmanlık duymadı.

Hatta, keyiflendi.

Şafak sökerken, her gece olduğu gibi, inka savaşçıları o dehşet patırtılarını daha kesmemişler, elli atlı, yüz kadar Chachapoya ve Canarinin etkilenmiş bakışları önünde diz çökmüşlerdi. Bartolome, sık safların arasından geçiyor, parmakları yapışık eliyle her bir alını kutsuyordu. Kafası temiz bezlerle sarılmış, gerçek bir zırhla göğsünü ve bacaklarını koruma altına almış olan Juan, büyük bir heyecanla alnını uzattı kutsanması için. Yanında, göz alıcı saçları, ince altın işlemelerle süslü çelik omuzluklarına düşen don Gonzalo'nun suratı pek asıktı. Dudakları, dua sözcüklerine yol vermek için gönülsüzce kıpırdıyordu.

Biraz geride, az sonra kuşatmaya yalnız başlarına karşı koyacak olan piyadelerin önünde ayakta duran Hernando, duaları dalgın dalgın mırıldanarak töreni gözleriyle izlemekteydi.

Avlunun girişinde, arkasında uslu uslu gelen kır kırsığıyla Gabriel'i de ilk o gördü. Sol koluna yuvarlak kalkanını şimdiden takmıştı, ötekiyle de deri astarlı uzun örme zırhının üzerine kızıl tüylü miğferi sıkıştırmıştı.

Her ne kadar Hernando istifini bozmuyor ise de, duasını hemen kesen Gonzalo'nun yüzü sapsarı kesildi. Gözbebekleri büyüdü, ağzı Pater duasıyla kapandı. Gabriel onun doğrulacağını sandı. Ama Hemando'nun buyurgan bakışı, olanca ağırlığıyla küçük kardeşinin üzerindeydi, işte o zaman dua tamamlandı ve atlar getirildi. Atlılar,

73

*m

Gabriel'den yana bakıyorlardı. Başlar selam vermek üzere eğiliyor, kimileri bir kez daha istavroz çıkartıyor, ama tümü de yaklaşılmaya çekiniyor, eyere atlamak üzere hayvanlarının dizginlerine yapışıyorlardı.

Bu hayhuy içinde Gonzalo silinmiş gibiydi. Hemando, Juan'ın atına binmesine yardım etti.

Gabriel de tolgayı başına geçirip çenesinin altından sıkıca bağladı.

"Duamda sen de vardın dostum! Ve az önce senin de dua ettiğini gözlerimle gördüm, kimse seni görmüyor sandığın zaman."

"Umarım beni ele vermezsiniz. Bu, ünüme leke düşürür de! Sonunda, peder Bartolome, benden hoşnut olmalısınız. İnanmak için ille diz çökmenin gerekmediğini siz anlatmamış mıydınız bana?"

"Sen sandığından çok daha inançlı birisin."

Bartolome, tahta haçını Gabriel'in göğsüne tuttu. Gözleri iyice çukura kaçmış, bitkinliği, zayıf yüzünü on yıl daha yaşlandırmıştı.

"Önüne de arkana da dikkat et" diye ekledi daha alçak sesle. "Juan ille de gelmeni istedi diye Gonzalo öfkesinden çılgına döndü. Onu kıskırtmaktan uzak dur."

"Korkmayın, bundan böyle herşeyden korunduğum resmileşmiştir, hem de bizzat Tanrı tarafından."

"Tanrıya saygısızlık etme, yararı olmaz!"

"Peder Bartolome, eğer Tanrı varsa" dedi Gabriel büyük bir ciddilikle ve dimdik onun yüzüne bakarak, "beni Varlığına inandırabileceği gün, bugündür. Canımı kurtararak değil ama, canı ne yapacağım, siz de biliyorsunuz nedenini..."

"... ama dünyayı bir çırpıda, tüm kötülüklerden arındırarak, tercihen de Gonzalo Pizarro'dan başlamak üzere, değil mi?"

"Gerçekten de aziz biraderim, zaman zaman soruyorum kendime, gerçekten de bizzat Tanrı'dan mı esinleniyorsunuz acaba diye."

"Benim Tanrım" dedi Bartolome, ciddi bir tavırla, kılıçla cezalandıran intikam Tanrısı değil, sevgi ve merhamet Tanrısıdır. Ve inan bana, sen de ona kulak versen iyi edersin. Gerektiğinde kılıcını kullanmayı da unutmadan!"

74

Gabriel alaylı bir sözle yanıt vermek için ağzını açtığı sırada n pizarro onlara doğru ilerledi.

Gabriel, onun sözlerini duymak-Jya 0|<1 kurumuş dudaklarından okudu:

"Zaman geldi, don Gabriel... Atlı birliğimizi iki bölüğe ayırdım. ı/arcleğim Gonzalo ikincisinin başında."

Gözleri bir onay bekliyordu, Gabriel de başını sallayarak verdi

onayı-

"O halde, Tanrının inayetiyle!"

Tepelerdeki patırtıyı ve kaledeki boruların ulumasını daha iyi duymak ister gibi, garip bir sessizlik içinde canç/ia'nın kalaslarla kapatılmış kapısına yaklaştılar. Genelde o denli gürültücü olan Canariler bile susmuştu.

Geçidi açmak için çırpınanlar arasında Gabriel, omzu ve kolu hâlâ sargılar içindeki Sebastian'a gülümsedi. Nasılsa bu defalık iriyarı Zenci, gülümsemesine karşılık vermedi. Ciddi yüzü, gerçek bir vedalaşmanın üzüntüsünü taşıyordu. Kısrağın boynunu okşamak için yaklaştı, hayvan da ona başıyla hafifçe vurarak karşılık verdi.

"Ona da kendin gibi dikkat et, dostum."

"Bir dahaki sefere benimle gelebilesin diye sana merhem getireceğim" diye takıldı Gabriel.

Sebastian'ın dudakları isteksiz bir gülüşle gerildi.

"iyi olur."

Gabriel, üzengilerinin üstünde doğruldu ve var gücüyle haykırdı:

"Aziz Jacobo adına, bu akşam yemeği kalede yiyeceğiz!"

Ve arkasından, elli gırtlak bir ağızdan gürledi: "Santiago! Santiago!"

Atlar, bir toz bulutu kaldırarak büyük alana sıçradığında bir kez daha bağırdılar, Cahariler vahşi bir hayvan sürüsü gibi uluyarak daldı o buluta.

Son cancha\ar\ın duvarlarını ve boğazın eteklerini belirleyen ilk taraçaları henüz geride bırakmışlardı ki başlarının üzerinde bir ok

75

Kie

yağmuru ıslık çaldı. Etkili olamayacak kadar uzaktan fırlatılan okl9r kalkanlarla atların yastıkla beslenmiş sağrılarına kuru bir gürültüyü çarpıp saplanmadan sekti.

Bununla birlikte, önlerinde, kentin batısını kuşatan taraçalardan geçen yolun üzerinde üç dört sıra inka savaşçısı şimdiden yo^ kesmişti. Juan, Gabriel'e döndü. Dudaklarının emredemediğnj gözleri açıkça ifade ediyordu.

Kılıcını kaldıran Gabriel, dörtнала emrini haykırdı. İtza bir sıçradı ve bütün beklediği buymuş gibi açtı adımlarını. Yeleleri rüzgârda dalgalanarak, yere basmadan engele doğru dans edercesine atıldı Et ve demirden, sımsıkı atlı yığının da, daha geride, baltalar uzatılmış., kalkanlar kalkmış, avaz avaz uluyan ve inanılmaz bir çevikli koşan Canarileri de bir hamlede peşinden sürükledi.

Bir, belki iki saniye boyunca inka savaşçıları birbirlerine iyice sokuldu, mızraklar kaldırılmış, topuzlar eldeydi. Ama herşey fazlasıyla çabuk olup bitti. Örgü yeleklere ve zırhlara çarpıp seken sapan taşlarından daha hızlı. Gözleri evinden uğramış, atların üzerlerine indiğini gördüler. Yer sarsıldı, nalların toprağı dövmesi, bir korku dumanı gibi göğüslerinden içeri daldı. Güneş, kılıçların havada dönen çelikleriyle, ışınlara bölünmüş gibiydi. Ağızlar acıyla açılıyor, çelik, etlere iniyor ve biçiyor, nallar karnırları eziyor, göğüsleri çöker tiyordu. Yüzlerde ne biçim kalmıştı, ne çığlık. Hayvanlar kendi çevrelerinde dönerek etten kemikten bir halıyı çiğneyip duruyordu Sonra, kargaşayı büyütürken de Canariler katıldı çarpışmaya. Vahşet arttı, kılıçlar kesip biçmeyi sürdürürken yol ölümlerle açılıyordu.

İnka safları çöküyor, savaşçılardan kimileri tabanları kaldırma dan önce topuzlarını atlıların üzerine fırlatıyorlar, kimileri de atları karnına veya ispanyolların bacaklarına mızrak saplamaya kalkışarak kendi canına kıyıyordu. Ama boşuna.

Göğsü ve bacakları kan içinde atlar bu ölüm çorbasından ken dilerini kurtarıp dörtlale boğazın ilk kıvrımına, mızraklardan ve sa panlardan uzağa yöneldi.

Yüzü kan ter içinde, bedeni, vurmaktan ağırlar içinde, göğsünde soluğu homurdayan bir ateş gibi olan Gabriel, savaşçılara ardından gelmeleri için durup dinlenmeden sesleniyordu.

Derin bir heyecan içindeydi. Umursamazlığının, yaşamdan tiksintisinin ötesinde, sınırsız bir güç duygusu içinde yüzüyordu.

76

Çatlamış sesiyle bir kez daha haykırdı: "Santiago!"

Ve ona yanıt veren ispanyolların haykırışında, ısıklık seslerinde darbelerde, can çekişme iniltilerinde ya da zafer çığlıklarında, Vültü ve tepinmelerde ona öyle geldi ki, dağların tüm yamaçları, ?L|ar ve hatta toprağın kendisi bile, onun, zafer kılıcını taşımasını kabul ediyorlardı.

m

Ne var ki, yalnızca en kolayı aşılmıştı. Gabriel'in korktuğu gibi, Carmenga bayırı, güçlerini büyük ölçüde tüketen çetin bir sınavdı.

İki saat boyunca, kıvrımdan kıvrıma tırmandılar. Yirmi kez, her an çökmeye hazır, ancak atın geçebileceği genişlikteki yol, hendeklerle kesildi. Her seferinde Canariler küçük, dört köşe kalkanlarının altında tuhaf bir karınca yuvası gibi çömelir, çukuru doldurur ya da yolu açarken, yamacın tepelerinden yağmur gibi fırlatılan taşların altında sabırla beklemek gerekti.

Gabriel, korkunun o kötü kokusunun ispanyolların üzerine yeniden çöktüğünü algıladı.

Sabırsızlık ve kaygı, bir de açlıkla körüklenince, en pişkinlerinin bile yiğitliğini törpülüyordu.

Tam burun deliklerine gelen bir taşla yaralanan bir at acıyla şaha kalktı. Ön bacakları, önünde giden ata çarptı, binicisi geriye devrildi, ancak iki Cañari savaşçısı sayesinde uçuşunun dibini boylamaktan kurtuldu. En yakındaki hayvanlar paniğe kapılmış, itiş kakıştan, neredeyse yarım düzine binici, atlarıyla birlikte uçuşuna düşmekten zar zor kurtulmuştu.

"At in!" diye haykırdı Gabriel. "Attan inin ve hayvanlarınızı geminden tutun. Burunlarını indirmeye zorlayın!"

Ama itiraz sesleri yükselince, sesini değiştirip güven vermeye çalıştı:

"Gececeğiz, gececeğiz çünkü geçmek zorundayız!"

Yine de, Juan'ın bakışlarında bile kuşku vardı hâlâ. Doğrusu, o da aynı düşünceden kurtaramıyordu kendisini: Şu Carmenga boğazı da, yıllar önce İspanyolların öylesine kötü duruma düştükleri ve Gabriel'in can çekişirken hayatını ancak ve ancak Anamaya'nın inadı ve sevgisi sayesinde kurtardığı o Vilcacong boğazına dönmessin sakın.

77

' "p^

"Aynı durumdayız!" diye homurdandı Juan, gözlerini, karaba, sanı görmemek ister gibi kapayarak. "Onlar yukarıda, biz aşağıda. Bineklerimiz de elimizi kolumuzu bağlıyor."

"Hayır" dedi Gabriel, ancak Juan'ın duyabileceği kadar alça^ sesle, "Bu kez yukarıda kimse yok. Villa Oma'nın ordularının ana bölümü arkamızda."

"Tanrı duysun sözlerinizi!"

"Boğazın doruğundan önce bir düzlük vardı, hatırlıyorum Orada atlara binebilir ve kuzeybatı yönünde taraçalardan gidebiliriz Kaleden uzaklaşıyormuş izlenimi bırakırız. Sadece kaçmaya çalıştığımızı sanırlar."

Yanıt olarak Juan, sargılı alnına bir haç işareti çizdi.

"Taşlara dikkat!" diye kükredi bir ses. "Taşlara dikkat!"

Gabriel, içgüdüsel bir davranışla kalkanını, miğferi olmayan ve yarası yüzünden kendini iyi koruyamayan Juan'ın başının üzerine kaldırdı.

Juan mırıldanarak emretti: "Siz kendinizi koruyunuz, don Gabriel!"

Bu kez taş yağmuru öylesine şiddetliydi ki, dağ harekete geçmiş, çığ gibi üzerlerine kayıyordu sanki. Kırılan kalkanlar altında kollar bükülüyor, insanlar haykırıyor, atlar acı acı kişniyordu.

Yine de, bu korkunç sahnenin tam ortasında, herkes, hatta Gonzalo bile aynı şeyi gördü:

Gabriel'e de, kır kırsığına da, bu taş yağmuru değmiyordu bile. Ötekilerin bacakları, böğürleri, omuzları kalkanların ve astarlı zırhların korumasına karşın yara bere içinde kaldığı halde! Ve kalkanının altında Juan da, dam altındaymış gibi korunmadaydı.

Ama kimse bir şey söylemeye cüret edemiyor, sadece ağızla rını kapatıp yürekten dua ediyorlardı.

Sonunda, Gabriel'in belirttiği gibi, taş yağmuru kesilip de düz lüğe ulaştıklarında oraya dek onları rahat bırakmamış olan İnka savaşçılarının ancak elli kadar olduğu çıktı ortaya! Bir sapan taşı atı mindan daha fazla yaklaşıyorlardı şimdi. Huysuzlaşmış atların bir an dörtlüde kalkması tabanları yağlamalarına yetti.

Gabriel, onların kaçışına eşlik eden bağırışları işitti.

"Kastilya'ya döndüğümüzü sanıyorlar!" dedi gülerek.

78

Az önceki dehşet kadar güçlü bir rahatlama duygusu, göğüsleri büyük bir kahkahayla şişirdi.

Bir an için yorgunluktan eser kalmadı.

"Santiago! Santiago!" diye bağırdı atlılar, bu başarının nedenini bilmemeyi yağlar gibi, gözleri yerde, istavroz çıkartarak.

O anda Gabriel'in yüreği buz gibiydi.

Bundan sonra olacakları düşünüyor, her bir görüntü, şimdiden yaşanmış gibi iz bırakıyordu üzerinde.

Ancak akşama doğru, döne dolaşa, engebeli bir düzlüğe ulaştılar sonunda. Yer yer devasa kara kayaların bulunduğu ve tatlı bir eğimle Sacsayhuaman kalesinin gerisine doğru inen bir düzlüktü bu. Orada, yukarıda duvarlar yükseliyordu. Öyle büyük ama öylesine ustalıklı bitleştirilmiş taş bloklardı ki, onları birbirinin üstüne insan elinin yerleştirdiğinden kuşku duyulabilirdi. Ama gariptir, onları gözetleyen hiçbir savaşçı yok gibiydi.

Juan, bir pınarın başında mola emri verdi. Canari savaşçıları yaban sığınağı, hatta savaşın dağıttığı sürüden yolunu şaşırmış iki lamayı avlayacak zaman bulabilmişti. Ateş yakmak yasak olduğundan hayvanlar parçalanarak çiğ çiğ yendi.

Bu sözde konak yeri uzun bir süre derin bir sessizliğe gömüldü. Ama birkaç lokma et, içilen kanın tatsızlığı, kısa zamanda, en bitkin düşmüşleri bile, sinirli ve canlı kıldı yeniden. Yüksek sesle ilk konuşan Gonzalo oldu:

"Zaman geldi, kardeşim, geceyi beklememek gerek. Canariler bir keşif yaptılar. Kalenin savunma duvarları arasındaki geçit, barikatla kapatılmış ama, önce de düşündüğümüz gibi, İnkalar saldıracağımızı öylesine uzak bir olasılık gibi görüyorlar ki kalenin bu kesimini kimse korumuyor. Ben dostumuz don Gabriel'in, az bulunur olanaklarını kullanarak Caharilerle birlikte gidip bir yol açmasını öneriyorum. Saldırımı rahatça gerçekleştirebileceğimiz zaman bize işaret verir. Ve siz de saldırıyı yönetecek durumda olmadığınız göre kardeşim, gerektiğinde bizi desteklemek üzere on kadar atlıyla sizin burada kalmanızı öneriyorum."

79

Gonzalo'nun alaycılığı Gabriel'i ancak şöyle bir gülümsetti. Juan ile göz göze geldiler. Kızıl tüylü tolgayı başına geçirirken görüşünü bildirdi:

"Pek de kötü bir fikir değil bu."

Sonra, Gonzalo'nun bakışını yakaladı. Bu bakışta gördüğü, öç almaya başlamış gibi bir hoşnutsuzlukla doldurdu içini: Yakışıklı, acımasız Gonzalo ondan korkuyordu.

#

Yürüyerek, Canari askerlerinin ortasında ilk barikata yaklaştı. Burada bir gedik açmaian hiç de uzun sürmedi, onları bekleyen yoktu.

Canariler, hiç gürültü yapmadan, tek söz söylemeden taş duvarları sökme işini tamamladığında Gabriel eyere sığırdı. Yine öyle sessiz, itza'yı, kalenin büyük surlarıyla kulelerini koruyan doğal kayaların ve sağlam duvarların oluşturduğu labirente doğru sürdü.

Her an tetikte, inkaların uyarı çığlığını kolluyordu.

Ama hayır.

Onu da, atının nal seslerini de duyan yoktu. O ürkütücü duvarı gözünden gizleyen küçük tepe boyunca ilerlemeye devam etti. Düzlüğü şimdiden seçiyordu. Kalenin dibini yalayan, otları biçilmiş geniş düzlüğün sınırına adeta adımlarla ulaştı. Dev bloklar oradaydı.

Gabriel'in yüreği hop etti. Tek bir inka savaşçısı onu görmemişti. Ne bir taş, ne bir ok tehlikesi vardı. Biraz ileride, solda ana duvarın bir tür zikzak yaptığı yerde, taşlar ve kalkanlarla üstün körü kapatılmış, trapez biçiminde bir kapıyı seçti gözleri. Oraya ulaşmak, Sacsayhuaman'ın bağrına dalmak demektir!

Daha fazla beklemekten ve pek yakındaki zaferinden emin, kısırağının yularına asılıp dörtlüde, arkadaşlarını kaldırmaya döndü.

"Herkes eyerlere!" diye komut verdi, Gonzalo'ya sesini duyuracak yakınlığa geldiğinde. "Yol açık! Don Hemando, kent yönünde adamları oyalıyor ve bizden haberleri yok." Kararlaştırıldığı gibi, yedekte sadece bir avuç atlıyla don Juan Pizarro bırakıldı. Dörtmala ve olabildiğince büyük bir sessizlik içinde,

80

nzalo ile atlıları Gabriel'in kır kırsığının izliyordu. Barikatın üzerin-j* n atlardılar, Canari savaşçıların yanından geçip trapez biçiminde-| bQyük kapıya saldırdılar, işte o zaman her şey altüst oldu.

Bir deniz kabuğu borunun sesi yüksek, yuvarlak kuleden aşağılara yay|lc|l- Surların üstünde öfkeli bir patırtıdır koptu. Bir saniye önce, bomboş taraçalara girmeyi uman Gabriel, önünde yüz, iki yüz, belki de bin kadar inka askeri bulunca şaşırıldı.

itza'nın uçarcasına koşusunu yavaşlatmaya vakit bulamadan sapanlar sakladı, mancınıkla fırlatılmış taş güller gibi havayı titreştirdi. Bir taş yağmuru havayı yarıp üzerine çullandı.

Arkasında, henüz açıkta olan atlılar taşların altında acıdan haykırıyordu. Atlar nalla-

["(Via IdŞıaia vulüııoa ıaşıaı ScKıyui, aııııa* ı uaş aŞdyl yeie yuvöııı- yordu. inka savaşçıları ise onları yakalamak için hazır beklemekteydi.

Gabriel öfkesinden uluyup kılıcını havada döndürerek kırsığını imdada koşturuyordu. Onun işe karışması, Sacsayhuaman'ın savunucularını ürküttü, yana çekildiler. Bu arada attan düşmüş biniciler de atlarını kaldırmaya çalışıyor ya da şimdiden dönüp kaçmaya başlamış arkadaşlarının terkisine atlıyordu.

Ama kargaşa yine de dinmek bilmedi. Canari savaşçıları, inka-ların birden ortaya çıkmasıyla gafil avlanmış, kendilerini iyi savuna-mıyorlardı. Göğüs göğse çarpışma atlıların geri çekilmesini zorlaştı-rıyordu. Yerde öyle çok taş vardı ki, atlar sakınarak ilerleyebiliyordu. Çok geçmeden, Gabriel'in kırsığından başka dörtmala koşarak sonuçsuz saldırıyı sürdüren kalmadı. Bu çılgınlık ne kadar sürdü, bilen yoktu...

Açması bir durumda, öfkesi boş kursağında kalmış ispanyollar, homurdanarak ilk barikatın gerisine çekildi. Gabriel ise, beş altı kez onları yeniden saldırınsınlar diye kışkırtmak için yanlarına geldi.

Ama her seferinde daha dev boyutlu duvara varmadan çok önce taş yağmuru atılımlarını kesiyordu. Ak kırsığının peşinden gidemeyince, her defasında, bacakları kırılmasın diye atlarını dizginlemek zorunda kaldılar.

Bir saatten uzun zaman geçmiş, cesaretleri tükenmiş, hava kararmaya başlamıştı, Gabriel yine de onları son bir çaba harcamaları için yüreklendirmeye geldi. Ama henüz durmuştu ki kulaklarında bir böğürtü patladı. Kurtarıcı bir tepkiyle, kalkanını, Gonzalo'nun, göğsünü paralamaya kalkan kılıcına siper etti.

81

^1

"Hain! Kokmuş sıçan!" diye haykırdı Gonzalo, çılgın gözlerle "Sonunda gerçek yüzün ortaya çıktı işte! Bizi bu tuzağa düşürdü^ gün için belanı bulasın!"

"Don Gonzalo!"

"Sus, keçi boku! Gözümle gördüm, hepimiz gördük: inkalar sana dokunmuyor. Sen onların taşlarından kurtulmayı öğrenmişsin ve bizleri diledikleri gibi kırıp geçirsinler diye hepimizi peşinden sürüklemek istiyorsun!"

Gabriel karşılık vermeye olanak bulamadan Gonzalo, üzengilerinin üzerinde kalkmış, kılıcını sallayarak yeniden haykırdı:

"Yoldaşlar! Yoldaşlar! Bu adam bizim Santiago'muz değil, bir casus ve iblis! Artık onun peşinden gitmeyin! Onu dinlemeyin, sizi ölüme götürüyor!"

Bunca çabanın, bunca tersliğin ardından, yorgunluktan sersem lemiş olan atlılar, doğruyu çılgınlıktan ayırdedemeksizin iki adam seyretmekle yetiniyordu. Kimileri istavroz çıkartıyor, kimileri taşlarla yırtılmış bacaklarını temizlemeye çalışıyor, başkaları da birbirlerinin örgü zırhlarındaki ya da atların göğüslüklerindeki kırık ok parçalarını: ayıklıyorlardı. Ama, tam o anda bir dörtmal gümbürtüsü onları gaffi avlayarak karar vermek zorunluluğundan kurtardı. Juan ile yedekteki atlıları dolu dizgin yanlarına geliyorlardı.

"Juan!" diye payladı Gonzalo, öfkesi yatışmamış, "Kardeşim, sen elini bir yılanı uzatmışsın, o da seni ısıyor! Montelucar bizler katlediyor, iblisin ta kendisi o! inkalar bizi bekliyordu, belki de onlara haber vermiştir... Hiçbir zaman kalenin bağına giden geçidi zorlayamayacağız. Gece karanlığı iyice bastırmadan gerisin ger Cuzco'ya inmek en doğrusu olacak!"

"Don Juan" diye bağırdı Gabriel, "Bu saçmalıklara inanmayın! Bir şansımız daha var: inka savaşçıları da taş atmaktan bizlerin taş yemekten yorgun düştüğümüz kadar yorulmuşlardır. Çok geçmeden artık taşları da kalmayacak! Tek başıma gitmek zorunda kalsam bile, bana son bir saldırı hakkı tanıyın!"

Juan duraksamadı bile. Kılıcının ucuyla kaleyi gösterdi, sonra da atının sağrısına bir şaplak indirdi. Az bir gecikmeyle tüm birlik Gonzalo'nun karşı çıkmalarına aldırmadan onu izledi.

82

Bu kez, ilk barikat aşıldıktan sonra, Gabriel, Itza'yı, basamak oluşturan birkaç kayanın gözüne ilistiği tepeden yana sürdü. Kısarak basamaklardan ustalıklı atlıyordu, inka savaşçılarının birinci safını arkadan bastırarak, daha sapanlarını hazırlamaya zaman bulamadan geri çekilmeye zorladı onları. Aşağıda, bu tek zafer bile atlıların sevinç çığlıkları atmasına yol açarak umutlarını yeniden canlandırdı.

Bir an sonra ak İtza ile Gabriel'in kızıl tüyü karmaşasının üzerinde, her yana yetişerek sura doğru ilerlemekteydi. Bir mucizeydi bu. İspanyollar zafer çığlıkları atmaya başlamışlardı. Ne var ki, yukarıdan, surun üzerinden korkunç bir taş ve ok yağmuru birden tepelerine indi. Gabriel de, ötekiler gibi, korunmak için kaikanını kaldırırken zırhları ve astarlı örme yelekleri döven ölümcül çatırtıyı işitti.

Bunu kısa ve tuhaf bir sessizlik izledi. Ardından korkunç acı bir çığlık göğe yükseldi.

"Juan! Ah, Juan! Ah, kardeşim benim..."

Gabriel'in yüz adım ötesinde, Juan Pizarro eyerinden kaymış, otları örten taştan yatağın üzerine yığılmıştı. Geniş sargısı açıktı. Kafatasının tepesi bir kan, kemik ve beyin karışımından ibaretti. Savaşın coşkusuna kendini kaptırmış, kalkanını indirmiş, çıplak ve yaralı kafasını bir taşa apaçık hedef olarak sunmuştu.

Gonzalo başucunda diz çökmüştü bile, ağzı tiz çığlıklarla bir karış açılmıştı. Kardeşini bir çocuk gibi bağrına basmış, boşuna sallıyordu.

Gabriel buz gibi bir kılıcın göğsünde dolandığını ve soluğunu kestiğini duyumsadı. Alışkanlıkla İtza'yı yanaştırmak istiyor, bu arada atlılar da Pizarro kardeşleri korumak için çevresinde toplanıyorlardı. Atlılar koşarak Juan'ın cesedini götürürlerken Gonzalo, onunla yüz yüze geldi. O güzel suratı acı ve kinle çirkinleşmişti.

"Onu sen öldürdün, Gabriel Montelucar, sevgili kardeşimi sen öldürdün."

Gabriel sustu, olanca kini, olanca alaycılığı uçup gitmişti. Çok geçmeden Gonzalo, düşmanına arkasını dönüp acıdan boğulurca-sına ve bir çocuk gibi hıçkırmaya başladı.

83

1^1

"Kardeşinizin kafatasını parçalayan taşı ben atmadım, don Hernando, ama bir saldırıya daha kalkmamız için üsteleyen, evet, bendim, ki o da ötekiler kadar boşunaydı. Don Gonzalo'nun onuri ölümünden beni sorumlu tutmaya hakkı var."

Hernando yanıt vermedi. Yanakları çökmüştü. Bir kandil sert yüzünü belli belirsiz aydınlatıyordu. Yan odadan ağlama sesleri ve inilti geliyor, arada da Gonzalo'nun sesi ve Bartolome'nin duası seçiliyordu.

Kalenin önündeki düzlükten inmeleri ve büyük Aucaypata alanındaki barınağa, İnkaların sürekli sataşması altında, Juan'ın cesedini taşıyarak varmaları dört saat sürdü. Gabriel öyle yorgundu ki artık ne kollarını duyumsuyordu, ne bacaklarını. Artık aç biie değildi. Kılıcı uzun süre sıkmaktan parmakları uyuşmuş, eli şişmişti. Gözleri çevresindekileri pek iyi seçemiyordu.

"Ama yenilgiye uğramamızı istediğim ve bu uğurda çalıştığımı söylemek, yanlış" diye ekledi.

Hernando yine yanıt vermedi. Yakınmaları, kadınların dualara eşlik eden ağıtlarını dinler gibiydi. Birden, alçak sesle,

"Juan, Gonzalo'nun dünyada şimdiye dek sevmiş olduğu tek insandı. Öteden beri ve tutkuyla. Tuhaf, değil mi?"

Yanıt vermeme sırası Gabriel'deydi. Juan'ın daha o sabah söylediklerini anımsadı.

"Gonzalo asla Juan'dan başka kimseyi ne sevmiş, ne saymıştır" diye sürdürdü Hernando.

"Kadın olsun, erkek olsun. Benim otoriteme de güçle katlanır. Ve şimdi, Juan'ın ölümü onun aklını büsbütün başından alacak, büsbütün delinecektir."

"İblisler ortaya dökülecek demek" diye mırıldandı Gabriel.

Hernando bir an şaşkınlıkla süzdü onu, sonra o da mırıltıyla karşılık verdi.

"İblisler, evet..."

Yanda, ölüm duası bitmiş ama ağıtlar sürüyordu. Hernando, zihnini dolduran düşünceleri uzaklaştırır gibi küçük, bıkkın bir hareket yaptı eliyle, isteksiz bir gülüş, dudaklarına değip geçti.

"Savaşlarda ölümler olur, don Gabriel" diye daha alaycı bir tonla başladı yeniden. "Hatta savaşlar bunun içindir. Özellikle de kaybe-

84

jjlince. Ben iyi bir Hristiyanım ve kardeşimin ölümü beni yasa bo-âüy0r. Ama daha da üzüldüğüm, tüm özgüveninize ve tüm büyüme karşın, hâlâ şu şeytanın kalesinde olamayışımız! Duyduğuma aöre taşlar ve oklar sizden yine uzak durmuş, ama bir mucize bana hiç bu denli yararsız görünmemiştir!"

"Göreceğiz bakalım, büyü var mı, yok mu!" diye homurdanan Gabriel, yüzünü sıvazladı.

"Ya, öyle mi?"

"Saldırımızın en azından bir elle tutulur sonucu oldu, don Hernando. Biz inka birliklerini kalenin arkasında oyalarken, siz sonunda bu yönden surlara ulaşabildiniz. Az önce, arkadaşların orada kamp kurduklarını gördüm..."

"Yarın inkalar bizi oradan söküp atmak için herşeyi yapacaklardır. Başarırlar da. Onlara uzun süre karşı koyamayacak kadar yorgunuz."

"Hayır, şafak söker sökmez ben tek başıma kulenin tepesine çıkacak, oradan size bir geçit açacağım."

"Çılgınlık bu, Gabriel!"

Hernando ve Gabriel, bağırmanın kim olduğunu görmek için döndüler. Bartolome odaya girerken yeniden bağırdı:

"Bunu asla başaramazsın!"

"İlk surun yarı yüksekliğinde bir pencere var. İyi bir merdivenle oraya ulaşılabilir. Sonra da, biliyorum, bir taş merdiven ta kulenin ayağına dek gider. İnkalar oraya tırmanmanın yolunu elbet biliyorlar, ben de bulurum o yolu!"

"Sayıklıyorsun sen! Tüm azizler tanıgım olsun, bu geçirdiğin gün, seni çıldırtmış."

"Don Hernando, siz o merdiveni yaptırın. Benim biraz uyumam gerekiyor. Ama gün ışıırken, hazır olsun."

"Don Gabriel, daha merdivenin ortasına varmadan taş yağmuru altında ölürsünüz" dedi Hernando, soğuk bir kuşkuyla.

"Ölümüm sizi hiç üzmez ve eğer başarırsam, o da işinize gelir. Bundan daha kazançlı pazarlık düşünemiyorum, don Hernando."

Hernando şaşırır gibi yaptı, sonra kuru dudaklarının arasından garip bir kahkaha sızdı.

85

"Nasıl da sıra dışı bir kişiliğe sahipsiniz, don Gabriel. Hep ölmek ve dirilmek isteyen! Hep kendini bizlerden üstün göstermek isteyen. Sonunda ağabeyim Vali'nin görüşüne katılacak ve bazı olumlu nitelikleriniz olduğunu kabul edeceğiz galiba."

Gabriel onun alaycı sözlerini ve bakışını görmezden geldi. Bartolome'nin biçimsiz elini tutup var gücüyle sıktı.

"Öğrenmenin zamanı geldi, dostum Bartolome. Öğrenmeliyim! Ve bu kez kimsenin ardından gelmesine gerek olmayacak."

Gece boyu, Gabriel gözünü kırpmadı, isteği dışında bölük pörçük bir uykuya dalıp çıkıyor, uyanık bir düşte geziniyordu.

Görüntüler durmadan zihnine akıyor, peşini bırakmıyor, rahat vermiyordu ona.

Sabah esintisinde, yuvarlak biçimli kulenin mazgallarına takılı, hafif hafif dalgalanan bir ip gördü. Yara bere içindeki elleri ipi yakaladığı an hiçbir şey onun tepeye dek tırmanmasına engel olamayacaktı artık.

Şafak, soğuktu. Toprak neredeyse donmuş, gökyüzü keten bir örtü gibi bembeyazdı. Belden yukarısı çıplak Gabriel, pis bir örtüye sarınmıştı.

Onu uyandıran, başında ve omzunda gezinen bir elin hafif okşayışı oldu. Pürüzsüz bir avuç, incecik parmaklar. Bir kadın eli, unutulmuş bir yumuşaklık.

Gözlerini açıp dipsiz bir uykudan bedeni ağırlar içinde uyandığında, genç kadının yüzüne tanımadan baktı. Gözlerinde yaşlar parlıyordu, yanakları toza bulanmıştı.

"Beni hatırlamıyorsun" diye fısıldadı belli belirsiz gülümseyerek. "Benim adım İnguill. Çok uzun zaman önce görüşmüştük, Tek Efendi Atahuallpa'nın ölümünden önce. Ben Coya Camaquen'\n hizmetinde gencecik bir kızdım. Bana senden çok söz etti."

Gabriel dirseklerinin üzerinde doğruldu, hepten uyanmıştı.
"Seni o mu gönderdi?" diye sordu. "Anamaya mı gönderdi seni?"

86

İçiz, neredeyse gülümseyerek başını hayır anlamına salladı:

»Hayır. Ben Efendi don Juan'ın karışımıym."

Sesi çatladı. Sonra toparlanarak ekledi:

"Yani, daha dün, karışıydım."

"Biliyorum. Üzgünüm. Bana senden söz etmişti."

Jnguill'in bakışında acı ve gurur birbirine karıştı.

"Beni bir köle olarak seçmişti ama bir eş gibi sevdi. Ben de onu sevdim. Bana çok iyi davranırdı. Öteki Dünya'daki Ataları onun fazla acı çekmesini istememişler demek, iyi oldu."

Çevik bir hareketle, unla/sundan küçük bir şişe çıkarıp Gab-riel'e uzattı.

"Çocuklarımız için biraz keçi sütümüz vardı da sana getirdim. Kuleye çıkmadan önce içmelisin.

Güçlü olman gerekiyor."

Gabriel onun bileğini yakaladı:

"Niçin yapıyorsun bunu?"

İnguill onu bir an süzdü. Boşta kalan eliyle Gabriel'in omzunu okşar gibi yaptı. Parmakları kürek kemiğine doğru kayarak oradaki koyu renk lekeye dokundu.

"Coya Camaquen seni koruyor, Güçlü Atalar da öyle" diye fısıldadı. "Bizi kurtaracaksın, bunu hepimiz biliyoruz."

Gabriel'in parmakları Jnguill'in kolunu büsbütün sıktı.

"Nereden biliyorsun? Kendi-halkına karşı beni savunmak niye? Anlamsız bir şey bu."

inguill kendini kurtarıp sert bir hareketle doğruldu.

"Sütü iç, sana iyi gelecek" demekle yetindi, sonra savuşup gitti.

Gabriel, birkaç adım geriden onu sert bakışlarla süzen Sebas-tian'ı ancak o zaman gördü.

"Bu kadın da rasgele, düşünmeden konuşuyor!" diye ho-murdanıyordu. "Onların o kahrolası merdiveniyle kahrolası kulelerine tırmanmak, şimdiye dek aklına gelen düşüncelerin en kötüsü, Gabriel.

87

Gabriel, gülümseyerek kalktı.

"Artık sen bile beni aziz Jacobo olarak gördüğüne inanmıyorsun demek?"

"Hayır, elbette inanıyorum! İkinizden birinin bir sahteci olduğunu bilecek kadar hem de! Ve, biliyor musun, seve seve bahse girerdim aziz Jacobo üzerine!"

"Seni kâfir!"

Gabriel içtenlikle gülerek gelip dostuna sarıldı.

"İtza'ya iyi bak. O, güzel bir kısrak ve ileride, şu savaş bitijği zaman onu bana bağışlamayı isterdim."

"Sana kısrakını da bağışlarım, dahasını da haşmetmeap, ama sen de bana söz vermelisin, aziz Jacobo ve Meryem Ana adına, Güneş ve Ay adına ve dişlerim ve sakalım ve seninki adına..."

"Ne sözü?"

"Yaşamak sözü, şaşkın!"

*

Merdiven en azından sekiz kulaç uzunluğundaydı ama duvarda açılmış daracık pencerenin ancak kenarına geliyordu. Onu dikip tam yerine yerleştirmek için yirmi kişi gerekti.

Olabildiğince bir araya getirilmiş kirişler ve barikat kazıklarından yapılmıştı. Yer yer kırık mızrak parçalarından oluşan basamaklar için yeterli ip bulunamadığından araları çok açıktı ve Gabriel birinden ötekine geçmek için kollarına iyice asılmak zorunda kalıyordu.

İlk iki kulacı geçer geçmez sallantı başladı. Gabriel daha az sert hareketler yapmaya çalışıyordu, iki basamak daha tırmanmıştı ki, seslenmeler işitti. Gözlerini indirdiğinde, Sebastian, Bartolome, Her-nando ve tüm ötekilerin, tutmakta oldukları ana direktten telaşla uzaklaştıklarını gördü. Gabriel, daha bakmadan anlamıştı. Başını omuzlarının arasına gömüp ayaklarını basamaklara takarak kalkanını başını üzerine kaldırdı.

Taşların kalkanına vurdukça çıkardıkları doğal sesi neredeyse zevkle dinliyordu. Kimi oldukça ağır taşların çarptığı merdiven, al tında titriyordu. Fazla gecikmemesi gerekiyordu.

88

w

Oduncular gibi oflaya puflaya, atılan taşları yok sayarak, üst basamaklara doğru hamle yaptı. Merdiven büküldü ve feci biçimde gıcırdadı. Derin soluk veren bir karın gibi katlandı. Gabriel gözlerini duvardan ayırmıyordu. Yukarısını da, aşağısını da unuttu, taşlar ılık çalarak ona değip yanından geçiyor, kimi zaman kalçasına, tahtaya, parmaklarının hemen yakınına vurup sekiyordu. Parmaklarına isabet etse ezebilirdi. Ayakları ve dizleriyle tırmanıyordu. Bağrıslar, seslenmeler dört bir yanını sarmış ama o artık bir şey duymuyordu.

Merdivenin ortasını geçti. Burada, sallantı öyle güçlüydü ki, kendi ağırlığına karşın merdivenin kıpırdayıp yer değiştirdiğini hissetti. Yukarıda, onu yakalayıp aşağıya atabilecek adamları düşündü, r^pss da unuttu.

Arkadaşları onun yorulacağını hesaplamış olmalıydı, son basamaklar birbirine daha yakın ve tırmanması daha kolaydı. Bunların üzerinden koşarak geçebilirmiş gibi geldi ve içeriye hiç göz atmak-sızın dar pencerenin geniş pervazına bıraktı kendini.

Sabahın henüz solgun ışığı içeriye pek aydınlatmıyordu ama bir taş merdiven ve genelde duygularını belli etmemekle birlikte şaşkınlıktan allak bullak olmuş yüzler gördü.

Kılıcının kınından çekilirken çıkardığı ses, karşısındaki, ellerinde sapan ve topuz bulunan on kadar savaşçıyı geriletmeye yetti. Aptal aptal, şaşkınlıktan olduğu kadar meraktan da donakalmış, hiç kıpırdamadan birbirlerine bakmakla yetiniyorlardı. Gabriel, quechua dilinde haykırdı:

"Geri çekilin, geri çekilin! Canınızı yakmak istemiyorum!"

Kılıcını tahtadanmış gibi sallayarak üç basamak çıktı, ötekiler de D kadar tırmandılar. Ve böyle, bir kez daha. Sonra inkalardan biri:

m "Bu, beyaz atlı Yabancı!" dedi.

P Yine, gözlerine inanamıyormuş gibi bakıştılar. Gabriel de neye karar vereceğini onlardan iyi bilmiyordu aslında. Derken askerler tek söz söylemeden geri dönüp dimdik merdiveni şaşılması bir çeviklikle tırmandılar.

Sakınarak ve kılıcı önde, Gabriel de onları izledi. Gün ışığına ulaştığında, kulenin dibindeki tabyanın boş olduğunu gördü. Savaşçılar kaçmış, subaylarını uyarmaya koşuyorlardı.

i

I"

t,

Komşu kulelerden Gabriel'i görüyorlardı. Bağrıslar duyuluyor, taşlar atılıyordu yine. Ama taşların hiçbirisi ona atılmıyor da surun dibinde kalmış olan ispanyollara fırlatılıyordu.

Bunca kolaylıktan keyfi iyice yerine gelmiş olan Gabriel, kuleyi dolandı.

Ürpererek başını kaldırdığında İnguill'in haklı olduğunu anladı. Herkesin haklı olduğunu anladı.

Kulenin içine açılan hiçbir kapı ya da pencere bulunmamasına ve yukarıya ulaşmaya olanak vermemesine karşın, agav ve ichu ipinden, köprülerde kullanılabilecek benzeyen, insan kolu kalınlığında bir halat, en inanılmaz bir çağrı gibi, yapının boyu boyunca sarkıtılmıştı.

Düşünde gördüğünü olağanüstü bir açıklıkla görüyordu.

Yorgunluğu filan kalmamış, ne kaskatı kesilmiş kasları umu-rundaydı, ne de ihtiyat. Artık kendini tutamayan Gabriel, duvarın kıyısına yaklaştı, kalkarıyla kılıcını sallayarak haykırdı:

"Santiago! Santiago!"

Aşağıda, birbirlerine iyice bitleştirilmiş kalkanların altında, arkadaşları, pis kabuklu küçücük hayvanların boyutuna indirgenmiş gibi görünüyorlardı. Gabriel deli gibi güldü ve yeniden uludu:

"Santiago!"

Sonra, tek bir hareketle tolgasını başından attı, kılıcını yeniden kınına soktu ve ağır zincir yeleğini çıkardı. Bu, Yakub'un merdiveni kadar mucize sayılacak halatı acaba yukarıdan keserler mi diye hiç umursamadan onu iki eliyle kavradığı gibi tırmanışa geçti.

Doğruyu söylemek gerekirse, bacaklarıyla gövdesi dik aç yapacak biçimde, çizmeleri taşların üzerinde kayarak ve kolları onu boşluğun üzerinde tutmakta zorlanarak dört kulaç kadar yükselmesi yetti coşkusunun yatışmasına.

iki kez bacakları ağırlaştı, ayağı iyi bir dayanak bulamadığı için kaydı. Hemen, olanca ağırlığıyla duvara çarptı. Dizlerini ve göğsünü pek sert vurdu, az kalsın acıdan halatı bırakacaktı. Soluğu yeniden kesildi, kasları gerilmiş, tırmanmaya devam etti. İki kulaç, dört kulaç. On iki kulaç kadar daha vardı, belki biraz daha fazla. Sebas-tian'ın sözleri geldi aklına: "Neredeyse, gökten yere gerçek bir melek gibi ve çakıl taşları safra yerini tutarak uçacaksınız!" Acı bir kahkaha

onu durdurdu ama bedeni öylesine ağırlaşıyordu ki, yeniden tırmanışa geçmek için çabalamayı yeğledi.

Yarı yüksekliğe henüz ulaşmıştı ki, bir sarsıntıyla başını kaldırdı. Tam üzerinde, küçük bir iskemle iriliğinde bir taş, boğuk bir vuruşla duvardan sekti. Duracak zamanı bile bulamadı, ancak gözlerini kapatabildi.

Hiçbir şey gelmedi. Sadece omzunun yanı başında düşen kayanın rüzgârı.

Tabyanın döşeme taşlarına vurup bin parça olduğu an gözlerini açtı.

"Korunuyorum ben" diye mırıldandı, göğsü alev alev "Ana-maya beni koruyor. Seviyor ve koruyor!"

işte o zaman yine o garip çılgınlığa kaptırdı kendini. Artık önünde, kulenin duvarını değil, Anamaya'nın mavi gözlerini görüyordu. Artık ne yanan ciğerlerini, ne dayanamaz duruma gelmiş kollarını, ne kıvrılmak istemeyen kalçalarını duyumsuyordu. Sanki birisi onu taşıyormuş gibi tırmanıyordu. Bir şeytan ya da bir maymun gibi. Ve aşağıdakilerin tümü, onun son kulaçları böyle tırmandığını gördü. Kulenin tepesini kuşatan alçak duvarın kenarlarına yapıştığında bağırıldılar:

"Santiago! Başardı, Santiago!"

Bir an, boylu boyunca uzanmış, soluk almakta zorlanarak öylece kaldı. Doğrulacak gücü yoktu. Gelip onu tutsak alacak İnka askerlerini ha duydu, ha duyacak diye bekliyordu.

Ama gürültüler uzaktaydı.

Doğrulunca yalnız olduğunu gördü. Kulenin üst tarafı boştu. Ortasına bir tür küçük kule kondurulmuştu. Birkaç katlı, basamakları ancak yanlamasına geçilebilecek kadar dar bir merdivene açılıyordu. Orada da kimse yoktu ama aşağıdan sesler ve çağrılar duydu.

O zaman, alçak duvara dönüp geldi. O da sesleniyor, zafer naraları atıyor ve birinci kulenin alındığını, hepsinin çıkabileceğini haykırıyordu avaz avaz!

91

Öğle olmuş, çarpışmaların sonu gelmemiş ve ikinci bir kule alınmıştı. Gabriel kendi kulesinden ayrılmıyor, kimde de yanına gelmiyordu. Dehşet içinde ve bıkip usanmadan o büyük savaş gösterisine tanıklık etmişti. Şimdi Sacsayhuaman kalesinin surlarında yerler cesetlerle doluydu. Bin, belki iki bin ceset.

Gabriel, acıyan ellerini alçak taş duvara koyduğunda titrediklerini gördü. Artık hiçbir şey duyumsamıyordu. İçinde nasıl bir deliliğin yer ettiğini soruyordu kendi kendine, ayılan bir sarhoş gibi.

Artık Anamaya'yı aklından bile geçiremiyor, böylesine büyük bir kıyımın gerçekleşmesi için kızın onu koruduğuna da, ayıp bir şey yapıyormuş gibi, inanamıyordu.

Ölümün o vebalı kokusu burun deliklerini kemiriyordu.

Sebastian'ın sevgi dolu sözleri sanki ona değil de bir başkasına söylenmiş gibiydi.

Evet, yine, ölümün onu alıp götürmesini ve bu kıyıma alet olmaktan duyduğu zevki unutmak için kuleden aşağı atlamak zorunda bırakmamasını umdu.

"Ben kendimi efendi sandım" diye kendisiyle alay etti, "Oysa açması bir köleden başka bir şey değilmişim!"

Ama gözleri bir türlü -bir an bile- ayrılmıyordu ölüme giden adamların yorulmak bilmeyen deviniminden.

Akşam, Hernando Pizarro tarafından kulelerin sonuncusuna, en büyük ama alelacele, üstünkörü bir taş işçiliğiyle yapılmış olanına saldırı emri verildi.

Adamlar merdivenleri yarılادığında, o zamana dek Sacsayhuaman savunmasını yönetmiş olan inka generali, tek başına alçak duvarın üzerine dikildi. Kulaklarında önemini belirten iri altın tıkaçlar parlıyordu.

Gabriel, onun, yanaklarını derisini sıyrıncaya dek toprakla ovduğunu görünce şaşırdı. İnka, kulenin taşları arasından aldığı toprakla yüzünü ortadan kaldırırcasına yaralarını ovuyordu.

Artık ispanyolların hiçbir kimildanmıyordu, hepsinin gözleri ona dikilmişti.

92

İnka askerleri de susuyordu. Buz gibi bir rüzgâr tüm dünyayı kaplamıştı sanki.

O zaman general, ağzını toprakla dolduruyordu, başına kadar uzun pelerinine sarınıp kendisini boşluğa bıraktı.

Gövdesi bir sapan taşı yığını üzerine düşüp parçalanana dek hiçbir ses işitilmedi.

Ancak o an, Gabriel, arkasından bir bağırış duydu. Döndüğünde, karşısında on İnka savaşçısı buldu. Elllerinde ipler vardı. Gözlerindeki duraksamayı okudu. Aralarından biri uzun bir bronz topuz kaldırdı. Vurmaya hazırды.

Gabriel başını salladı.

"Hayır" dedi quechua dilinde. "Değmez."

Ağır ağır kılıcını kınından çekti ve alçak duvarın üzerinden fırlattı.

"Dövüşmeyeceğim artık" dedi, "Bitti."

Ve savaşçılar onu sınıksız bağlamış, geceye sürüklerken, rüzgârla birlikte İspanyol yoldaşlarının sarhoşluk ve zafer naralarının da uzaklaşıp gittiğini duydu.

Ölmeyi istemişti.

Yaşamayı istemişti.

Artık hiçbir şey istemiyordu.

"5*

Ollantaytambo, Jâziran 1536

Düzlükteki cancra'lar da, iki ırmağın arasında, taraçalar ve tapınakların basamak basamak yükseldiği yamaçlarda yüzlerce ateş yakılmıştı. Suyun şarılısından başka bir şey duyulmuyordu. Ana-maya bu sesle kulaklarını doldurdu: Acılı, insanın peşini bırakmayan bir yasin sesiydi bu.

Savaşçılar köprüden bozgun yürüyüşüyle geçiyorlardı. Teker teker, tek söz söylemeden, yüzler donuk ama başlar öne eğik gidiyorlardı. Dolunayın bembeyaz aydınlığında yüzleri kararmış gümüş gibiydi. Yorgunluk çizgileri alınlarında ve yanaklarında birer yara gibi duruyordu.

Unku'yan yırtılmış, çamura, kana bulanmıştı. Bikkınlık, kollarını, bacaklarını ağırlaştırıyor, silahları, kollarının ucundan işe yaramayan çocuk oyuncakları gibi sarkıyordu, ispanyollardan alınmış silahları taşıyanlar, tek tük atları yedeğinde götürülenler bile utanç içindeydi.

Kaybetmişlerdi.

Köprü'nün öte ucunda Manco ile Villa Oma'yı gördüklerinde yük, taşınamayacak denli ağırlaşmış gibi omuzları büsbütün düştü adamların. Ama savaşçıların önünden geçerken

Manco, onları gurur okşayıcı bir sözle doğrultmayı bildi. Geceye karışık gözden yittiler.

Dinlenemeyecek kadar yorgundular.

Anamaya, Villa Oma'ya baktı. Bilge diye adlandırdığı adamın keskin bakışları uzaklarda. Kutsal Vadi boyunca yitip gidiyor, Cuz-co'nun üzerindeki tepelere doğru kayıyor ve kazanılması gereken ama kazanılmayan bu savaşın yolunu yeni baştan geçiyordu. Yüzü sessiz bir öfkeyle gerilmişti.

Manco onunla hiç yüz yüze gelmedi. O gururlu yüzü, savaşçılarına karşı sevecenlik ve yüreklendirme doluydu. Anamaya, şiddetin tam orta yerinde, içinde - hedef olduğu aşağılanmalardan bu yana, belki de ezelden beri- gizlediği bu yumuşaklığa şaşıyor, duygulanıyordu.

Titu Cuyuchi'nin, Gabriel'in ortadan kaybolduğu haberini getirdiği günden bu yana, Anamaya uyku nedir bilmiyordu. Uyuduğunu sandığı zaman, puma, gözünün önünden geçiyor, günün her saniyesinde, onun gölgesini görür gibi oluyordu. Görünüşte ve sözlerinde Coya Camaquen, herkesin medet umduğu, kâhinlerin ve rahiplerin bile saygı gösterdiği kadın rolünü oynamayı sürdürüyordu ama yüreğinin ta derininde, sevdiği erkek için duyduğu kaygılardan kıvranan bir kadındı sadece.

Bozgun saatinde -üstelik öylesine acımasız bir bozgun, çünkü zafer pek yakında gibi görünüyordu- bu duygu tüm öteki duygularını bastırıyor, onu adeta utandırıyor.

"Gel."

Katari'nin fısıltı, gecenin içinde kanat çırpın bir yarasa gibi çıkan sesini duyup duymadığına emin olamadı. Olduğu yerde ona doğru döndü. Genç adam, belli belirsiz bir baş işaretiyle omuzlarına dek inen uzun saçlarını dalgalandırdı.

Ağzını açmadan ona peşinden gelmesini işaret etti. Anamaya artık ne Manco'yla ilgiliydi, ne de Villa Oma ile.

İki genç, özenle bitleştirilmiş taşları, kutsal olduğunu belirten küçük duvarın alt tarafında homurdanan, kaynayan akarsu boyunca yürüdüler. Ay ışığı şimdi, kente uzanan yolu aydınlatıyordu. Evlerdeki, tapındaki ateşler başka bir dünyadan gelmiş, uzak yıldızlar gibi parlıyordu.

Yüreğinin çarpıntısı yatıştı.

Dağların yamaçları boyunca, VVilIkamayo'nun davullarının uğultusunu daha tiz notalı bir müzik bastırır gibi kanallardan çeşmelere dökülen suların şırıltısını duyuyordu. Birden, Katari olduğu yerde kaldı. Anamaya bir an gözlerini onun geniş omuzlarına dikip durdu. Sonra da onun gibi, bakışlarını, Ouilla'nın, tepesine yusuvarlak çemberini kondurduğu Batı Dağlarına doğru çevirdi.

98

Kondorun kara gölgesi, gecenin içinde belirdi.

Dev bir kuştı bu, herşeyi gözleyen bir dağ-kuş. Kayanın ucunda, gagasının ve gözünün açık olduğu başının gölgesi belirdi, boynu güçlü kanatlarının arasına gömülmüştü. Kıpırtısızdı. Kutsal Vadi'ye doğru uzanmış, onu korur, vadiye ayak basıp kirletecek olanları tehdit eder gibiydi.

Katari sonunda Anamaya'ya döndü.

"Vakit geldi" dedi yalnızca.

Anamaya, genç adamın soğukkanlılığına, ondan çevreye yayılan pırıl pırıl sağduyuya -o iri ve kaslı bedeninden, bir huaca'nın bitmek bilmeyen yarıkları gibi çekik gözlerinden yayılan sağduyuya-bir kez daha hayranlık duydu.

Hemen ayırdına varmamıştı ama kaya boydan boya işlenmişti. Üzerindeki çukurlar suya yol veriyor, yarıklar dibe dek iniyor, binlerce aydan beri insanların burada tanrıların varlığını benimsediğini gösteriyordu.

İkisi birden kondorun gölgesine girdiler ve ay, saklandı. Karanlığa karşın Anamaya, ayaklarını onun bastığı yere güvenle basarak korkmadan izliyordu Katari'yL

Toprağa saplanmış, biçimi ona tanıdık gelen dev boyutlu bir kayanın çevresini dolandılar.

Burada küçük bir düzlük vardı. Ortasındaki ateşin kuru henüz sönmemişti, Katari onu canlandırmakta güçlük çekmedi. Gözlerini kaldırıp kayaya açılmış dört küçük kovuğu dikkatle incelediğinde Anamaya, buraya eskiden de geldiği izlenimine kapıldı.

Biraz soluklanırken içini anlaşılmaz bir duygu kapladı. Katari, ne istediğini ona konuşmadan da aktarabiliyordu. İçgüdüsel olarak gelen bu kendini bırakmışlıktan neredeyse ürktü.

"Korkacak bir şey yok" dedi Katari usulca.

"Beni dinliyor muydun?"

Katari'nin hafif kahkahası gecenin içinde yankılandı.

"Yanında olmadığım zaman bile sana kulak verdiğimi bilmen gerekirdi..."

Anamaya'nın aklından Salar çölünde yitmiş olan Gabriel'in anısı geçti. Huzursuzluğu silindi, o da gülümsedi.

99

1

"Bana yardım edebileceğini söylemiştin..."

"Doğru. Ama bunun için korkunun tümüyle geçmesi gerekiyor Ve bir de..."

Katari manfa'sını önüne sermişti bile.

"Birde?"

"Çıkacağımız yolculukta sadece bir kişi olması gerekiyor..."

"Ama sensiz gidemem ki. Ne demek oluyor bu, Katari? Anlamıyorum."

"Su ve taş var" dedi Katari. "Bu Dünya ve Öteki Dünya, VVilIkamayo ve yıldızların Yolu. inti ve Üuilla, altın ve gümüş... Evrenimizde her şey çift... Ama bir tanesi nesnelerin bağrında gizli, eğer aramayı bilirse..."

O konuşmaya başladığında Anamaya'nın yüreği hop etti. içinden, onun sözlerini tamamladı: inkalar var ve Yabancılar var. Ama cesaret edemedi.

"Hâlâ anlamıyorum" diye mırıldandı.

Katari ona bir göz attı.

"Söylediğinden daha iyi anlıyorsun... Şimdi sana açıklayamam bunu. Ama şunu bilmelisin ki, bulup öğreneceğin hiçbir şey benden gizlenmeyecek. Bunun için bana yeterince güveniyor musun?"

Anamaya onun manfa'sından yapraklı bir dal çıkarmasını izledi. Bu bir orman bitkisiydi, dağ bitkisi değil. Hiç duraksamadan Katari dalı ateşe attı. Hemen, geniz yakan, kokulu bir duman yükseldi.

"Sen bana, beni götüreceksin kadar güveniyorsun ya" dedi Anamaya. "İzin ver de ben de sana güveneyim..."

"Sana yol göstereceğim, Anamaya ama yine de beni sen götüreceksin."

Anamaya gözünü dört oyuğa ve içine gömüldükleri kayanın öylesine kendine özgü kesimine dikti. Gülümsedi. Onun sözünü ettiği yolculuğu biliyordu.

Katari artık ona bakmıyordu. Başını bir o yana, bir bu yana sallayarak dumanı Anamaya'nın yüzüne doğru üfleme için bir yelpaze gibi yararlanıyordu sık saçlarından. Bir yandan da, gözleri kapalı, Anamaya'nın bilmediği bir dilde acılı, tekdüze bir ezgi söylüyordu.

100

pumanın kokusu kadının burun deliklerinden içeri doluyor, başını ve bedenini kaplıyor, müzik, etkisini gösteriyordu. Kendini hem uykudan gğışmış, hem uyanık, neredeyse kıpırdıyamaz durumda, hem de tam bir hafiflik içinde duyumsuyordu. Katari'nin kalktığını gördü.

Gelip yanına oturduğunda, elinde göz alıcı bir kero, Anama-ya'nın, eşsiz güzelliğini doğaüstü bir açıklıkla seçebildiği bin bir geo-ppetrik çizimle kazılmış tahta bir vazo tutuyordu. Vazonun dibinde yeşil bir sıvı vardı.

Katari' daha küçük iki kero daha çıkardı, bunların hiç süslemesi yoktu. Dalın biçimini koruya gelmiş, ham tahtadan yapılmışlardı. Sadece çukuru, insan eli değmiş olduğunu belli ediyordu. İki tahta kupayı doldurup bir tanesini Anamaya'ya uzattı. Hâlâ taze mısırı andıran şekerlimsi tadı, damak ve boğaza iyice yayılsın diye yavaş yavaş içtiler.

Katari'nin şarkısı, dağda uzaklaşan bir gök gürültüsü gibi başlamıştı. Şimdi büyüyor ve pınarların suyunun sesini hemen hemen tümüyle örtüyordu. Kulaklarındaki uğultu, yüreğinin deli gibi çarpması, Anamaya'nın tüm bedeni ona, kaynağı artık Katari'nin göğsünde değil de, taşlarda, suda, tüm dağdaymış gibi gelen bu şarkının uyumuna eşlik ediyordu.

O hüzünlü ezginin üzerine daha tiz bir ses bindi. Bunun bir ısıklık sesi, dudaklarından çıkan bir inilti olduğunu belli belirsiz duyumsuyordu. Başı da Katari'nin başıyla birlikte sallanıyor ve kendini yavaş yavaş koyuveriyordu.

Zaman bilinci silinip gitti, bulunduğu yeri algılaması da öyle...

Birden, tepeden tırnağa kasıldı, sarsıldı. Sanki ensesinden doğup ürperti ırmağı halinde sırtından aşağı, kollarını ve bacaklarını sulamak için inen, şimşek gibi şiddetli bir boşalımdı bu. Böyle, birkaç kez sallandı, sarsıldı. Her defasında da bir aşk kucaklaşması gibi kendini bu izlenimi algılamak için sundu. Aldığı zevk, son derece tatlı bir patlamaydı, izlenimler dalgalar halinde aktığı içinde kaynıyordu. Karnı sıcak, alev alevdi. Öylesine eksiksiz, öylesine yoğun bir mutluluktan ki bu, kısalığını ölçecek zaman bile bulamadı.

Sessizlik geri geldi.

Gözkapaklarının içinde yoğun, parlak, ışıklı renk lekeleri dans ediyordu.

101

Şarkı durdu. Sadece suyun sesi vardı şimdi. Pınarın sesi, Kondor huaca's\ boyunca giden akağın sesi, aşağıda akan ırmağın sesi. Ama doğanın adeta asılı kaldığı şu, saniyeden de kısa zaman içinde algılama gücü ansızın ve öylesine açık seçikti, öylesine bilenmişti ki, gecenin bağrında her şeyi görmeye, herşeyi duymaya herşeyin kokusunu ve tadını almaya hazır hale geldi... Esintiden fırtınaya, tüm çeşitlenmeleri kulağına ulaşan rüzgârın dalgalanmalarını anlıyor; tenini okşamasını duyumsuyordu. Bunlarla esirmek için burun deliklerini ve ağzını olabildiğince açtı. Birden, bir kuş sesi ufku kapladı. Küçük bir kızken ormanın ortasında yaşadığı yıllardan bu yana duymadığı kuştı bu. Toprağın gizli kokularını içine çekti, kara toprağın, gecenin nemle yüklü sık bitkilerin kokusunu...

Taşın üzerinde bir sürtünme sesiyle gözlerini açtı, Katari'yi gördü. Katari, önlerinde bulunan ve Anamaya'nın dibini görmediği dört oyuğa gözlerini dikmişti. Anamaya'nın elini tuttu, kız da korkmadan ona bıraktı elini.

Kayaya yaklaşırlarken oyuklardan bir tanesi taşın kendisinden gelen, süt rengindeki cılız bir ışıkla aydınlanır gibi oldu. Diz üstü başlayan devinimleri belli belirsiz bir sürünmeye dönüştü ve kayayla birleşip taşla kaynaştılar. Oyuğun girişinde beyaz ışık onları baştan aşağı kucakladı. Kaya kütlelerinin olanca titreşiminde Anamaya, onları içine almak için oluğun mu genişlediğini yoksa kendi boyutlarının mı birdenbire küçüldüğünü bilemedi. Ve bunun hiç de önemi yoktu zaten.

Hangisi olduğunu kestiremediği bir an, sürtme taşı ile temas tatlı bir okşayışa dönüştü ve tenin tüm sürtünmeleri, bedenin tüm ağırlığı ve tüm korkular, son derece usul bir kucaklamaya teslim oldu. Madde ile et temasa geçmiş ve anında kaynaşmış gibiydi. İçinde bir ses çınlıyor, belirsiz sözlerle, eskiden insanların böyle doğduğunu söylüyordu. Ama Anamaya öyle şaşırmıştı ki, o sözlerle kulak vermeye zamanı yoktu. Kollan bacakları, birer birer dağın içine çekilirken insanca olan son izlenimi, elini sınıksız tutan Katari'nin avucu oldu. Ta uzaklarda, gecenin

içinde bir ateş topu, kafasının içinde bir keder topuna benzeyen korkusunu görüyordu. Bedeni ise, onu parça parça, lif lif içine alıp sindirecek daha büyük bir yığının durdurduğu çok büyük bir kütle gibi, aşırı ağırlığın altında hafifliyordu.

Taştı şimdi. Dağın ta kendisi.

102

En garibi de, kendi kendinin mutlak bilincinde olmayı sürdürmesiydi. Anamaya idi ama bir çırpıda tüm biçimlerin, tüm maddelerin, tüm nesnelerin, doğanın tüm yönlerinin birbirine karıştığı bütün bir izlenimler evreniyle zenginleşmiş bir Anamaya. Bir kez daha haz duymaya vakti yoktu artık. Herşey, benliğinde, bin davul, bin boru, bin ırmak ve bin yıldız gibi, patlamaya hazırdı. Her türlü izlenimin aşırılığından oluşan bu izlenimin ortasında tüm benliği küçücük bir topa dönüştü. Bu topun yoğunlaşmış yegane çabası, mutlak kısırtı-sızlıkta eriyip yitmekten var gücüyle kaçınmak ister gibi kendini taştan çekip kurtarmak içindi.

Kendi içinden gelen, karmaşanın ortasında pek alçak ama yine de pek belirgin, Katari'nin sesini algıladı. "Ge!, Anamaya, zamanıdır."

Artık öte yandaydı.

m

Hava.

İçinde dalgalanan, onu destekleyen şu titreşimden, şu kaymadan, şu hafiflikten öte bir şey yoktu şimdi.

Uçuyordu.

O anda, bir güçlülük izlenimini mutlak, sonsuz bir özgürlükle karıştıran o hazdan öte bir şey yoktu. Ona öyle geliyordu ki artık görmek için bakıştan, işitmek için kulaklardan yoksun, bedeni ise, rüzgârın akışında yolunu şaşırmış bir balsa gibi, kırılğan bir birleşimdi.

Sen, koridorsun.

Kısacık bir an, bu düşünce aklına geldiğinde, garipliğiyle ür-perdi. Sonra, Katari'nin artık yanı başında olduğunu anladı. Elini tutmuyordu ama bu uçuşta onunla birlikteydi. Katari de onunla birlikte ve onun için, kondora dönüşmüştü.

Korkusuz ve sakınmasız, kendini dönüşüme bıraktı.

O zaman geceyi geçtiğini anladı ve güneşin doğduğunu gördü. Hava akımları onu anında göğe, yükseklerle çıkardı. Görkem kanatlarının altına serildi. Vadinin dibinde ırmağın şeridi, çok zaman yanı başında durmuş olan, sağduyu simgesi yılan Amaru'nun gümüş

103

pullarıyla akıyordu. Siteyi kuşatmış, çevresinde çöreklenmiş, ona ormanın zümrüt korunağını sunmaktaydı.

Bakışları, aynı zamanda bulunduğu uzaktaki sıradağları kucakladı; Salcantay'ın karlı doruğu, And dağları Apu'larının olanca göz kamaş-tırıcılığı güneşin ilk ışınlarıyla birlikte kendilerini ona sundu. İçinde, Katari'nin neşeli bir ezgiyle "Hamp'u! Hamp'!" diye şarkı söyleyen sesi çınladı. Dağlar teker teker, parıldayarak buna yanıt veriyorlar gibi geldi ona.

Sonra da, kuşkusuz, tanıdı onları: Adı-söylenmeyen-Kente, yıllar önce, genç bir kızken kabul edildiği kente bekçilik eden yaşlı doruk ve genç olanıydı. Mısırın henüz meyve verdiği kat kat tara-çaların üzerinde; rahipierin ve gök bilginlerinin, kâhinlerin ve mimarların minicik gölgelerinin İnti'nin gelişini karşılamak için çıkmaya başladıkları yapıların üzerinde uçuyordu. insanların, gökte, ta yükseklerde bulunan kondora yöneltmiş bakışlarını sezinledi, korkuları ve saygılarını sevdi.

"İmparatorluk gizlerinin en gizlisi burada saklanıyor" dedi Katari'ye. "Zamanın ötesinde varolması gereken yer, burası."

Katari ses çıkarmadı ama Anamaya, içine dolan sevinci algıladı ve onu büyük kanat çırpılarıyla gökyüzüne, yükseklerle, daha yükseklerle götürdü.

"Villa Oma da beni götürmüştü, henüz kendisine Bilge dendiği ve onun da Tanrılarla konuştuğu dönemde. Ama oranın yolunu yitirdi artık ve bir daha da hiç bulamayacak."

"Güneşin zaferine bak" dedi Katari.

Gizli kentin bağrında, güneşin ışınlarının dokunduğu, sonra da yeniden, dünyayı aydınlatmak, zamanı bölmek için ayrıldığı bir taşın üstünden uçuyorlardı. Genç Doruk Huayna Picchu'nun sonsuz atılımına yanıt vermek için çok eski zamanlarda yontulmuş bir taşı bu.

Uzun süre, taştan yayılan uyuma kapılmış, üzerinden uçtular. Burada insanların sağduyusuyla doğanın düzeni arasındaki birlik onları duygulandırdı. Taş, ışığı içine almak için yontulmuştu

sanki, ışıqla gölgeyi paylaşması, dağlar arasında sessizce yankılanan bir dua gibiydi. Kırılganlığı ulaşılmazdı. Güzelliği ise belleğin ta kendisi.

104

Anamaya, Katari'nin tüm izlenimlerle aynı anda dolduğunu sezdi, onları sarhoş edici bir sıvı gibi içtiğini. Her bir tapınak, her bir taraça, her bir taş, içinde dünyanın başlangıcını, suyu, taşı ve insanları kucaklayan bir efsaneyi titreştiriyordu.

Neme doymuş hava, yavaş yavaş güneşin sıcaklığıyla yükleniyordu. Yaşamın kusursuz gürültüleri, havanların dibine vuran tokmaklar, kadınların canlandırdığı ateşlerin çıtırtısı, sincapların çılgın koşusu, orkidelerin kan çiçekleri -herşey bu kusursuzluğa katkıda bulunuyordu.

Anamaya teraslar boyunca yükselerek Yaşlı Doruk'u boydan boya geçen görünmez damarı buldu. Yıllar önce, bir kondor, bir genç kıyı kurban etmek üzere olan rahipleri durdurduğu zaman, geçtiği yoldu burası onun. Kızın bakışını, eline, çocukluğun o güven dolu salıvermişliğiyle bıraktığı küçük elini anımsadı.

Doruğa yaklaştıkça uçuş yavaşladı, ağırlaştı. Ansızın üstüne bir yorgunluk çökmüş gibi kanatları artık onu pek iyi taşımıyordu.

Tam huaca'run üzerine kondu.

Kendininki, Katari'ninki, rüzgârınki.. Soluklardan başka bir şey duymuyordu.

"Bak" dedi Katari, "yüreğinin ta derinlerinden bak."

Düşünmeksizin, ince uzun gölgesi tam üzerinde yükselen Huayna Picchu'ya yöneldi. Bakışları boşluğa inerken dağın karşısında asılı kalmış gibi buldu kendini, onun her çıkıntısını, her düzlüğünü algılıyordu. Ve, dağda, dehşet verici ve bildik bir görünüm belirdi birden: Puma.

Dağ puma olmuştu ya da puma, dağ, tıpkı onunla Katari'nin kondor olmaları gibi. Görünüm, büyüyle onu coşturdu, içinde pek insancıl bir duygu ve heyecan ırmağı olup aktı: "Gabriel" diye geçirdi aklından önce çekinerek, sonra da giderek artan bir güçle, "Gabriel!"

"Ta kendisi, karşında ve seni bekliyor" dedi Katari'nin dingin sesi.

Daha anlama ve düşünme zamanı bulamadan sevince boğuldu. O buradaydı işte, karşısında ve bütün korkuları sabaha karışıp gitti!

105

Uzun süre, onun gücüyle korunduğunu duyumsayarak dağ-pu-manın karşısında kaldı.

Katari'nin sezgisinin derindeki anlamını çözüyordu şimdi: Gabriel'in başına bir şey gelemezdi, o, Apu'lar tarafından korunmaktaydı.

Güneş tepe noktasına vardığında yeniden uçmaya başladı Ana-maya.

Bir kanat çırpışıyla tapınakların bulunduğu düzlüğe doğru inip uçuşunun üzerinde kaldılar, karşıda aşağıda homurdanan VVİHKama-yo'nun yatağıyla uzaktaki Vilcabamba Kordüleri'nin arasında yitmiş insanların yakalandığı baş dönmesini tarttılar.

Düzlüğün bir köşesinde, özenle yontulmuş ve Dört Yön'ü belirten tek bir küçük kaya dikiliyordu..

Ve bu kaya, konuşuyordu.

m

Düzlük bomboştı. Oraya her kim yaklaşırsa, garip bir görünümle karşılaşacaktı; kayanın karşısına konmuş, güneşte ısınan bir kondorla. Ancak görmesini bilmeyenlere garip gelecekti bu.

Anamaya'nın yeniden o saf, temiz ve yaralı genç kıyı, yaşamının akşamında ulu kral Huayna Capac'ın yanında bulunan o genç kıyı olduğunu yalnızca Katari biliyordu. Onu o haliyle, beli basit bir kırmızı kuşakla sıkılı beyaz bir anaco giyinmiş, kurşuni teni ürpertiler içinde, dağ profilini karlara, Öteki Dünya'ya çevirmiş olan yaşlı kaya-kralın yanı başında diz çökmüş haliyle görüyordu. Onun krala doğru hiç ses çıkarmadan eğildiğini, kralın sözlerini dinlediğini görüyordu.

Ve Katari de işitiyordu o sözleri.

Sen benimlesin, göl gözlü genç kıyı,

Ve Kutsal İkizimi koruduğun sürece seni bırakmayacağım,

Sonra herşey yok olacak ve o da yok olacak.

Puma, Okyanus üzerinden sıçradığını gördüğündür.

O, gittiği zaman sana geri dönecektir.

106

Ayrı düşmüşsünüz ama birlikte olacaksınız, Ve herkes gittiği zaman sen kalacaksın, yanında da puma kalacak. Birlikte, atalarınız Manco Capac ve Mama Occlo gibi, Bu toprağın yeni yaşamını üreteceksiniz. Savaşlar olacak, savaşlar olduğu gibi. Ayrılıklar olacak, ayrılıklar olduğu gibi. Yabancılar zaferleri içinde yoksulluğu tanıyacaklar, Ve biz, Inkaların, aşağılanmamız gerekecek, utancın kölesi olmamız, kat etmiş olduğumuz ve sadece savaş anlayışıyla coşmuş, inti'den esinlenmemiş panaca'larımızın yıkıcı çılgınlıklarında unuttukları o upuzun yolu anlamamız için. Ama ölmeyeceğiz.

Anamaya, yaşlı Kralın soluğundaydı. Onu dinliyor, yeniden eski zamanları, dünyanın yaradılışını, inkaların, Cuzco dağlarının beşiğinde doğmuş olan güvenini anlatmasını; fetihlerini göklere çıkarmasını ve oğulları arasındaki savaşa ağlamasını dinliyordu. Kral, Atahuall-pa'yı simgeleyen ateş topundan söz ediyor, Anamaya anımsıyordu; Manco'ya, gelecek zamanların ilk düğümüne değiniyor ve Anamaya anımsıyordu.

Soyumun Eskileri gibi, Cuzco'nun bir dağının esnek ve yumuşak otlarına konmuş bir taş a dönüşmek istedim. Savaş beni kovdu ve Gizli Kent'e sığındım. Taşım, Dört Bucak İmparatorluğu'nu genişletirken Dört Yöne açılır. Oysa sıradan bir taşdır, zira sonunda imparatorluktan geriye kalacak olan odur: Güneş'in bağlanacağı bir taş. Dört yön, arınmış bir insanın yüreğinde olacaktır. Bugün, bilmiyorlar ama, kardeşler arasında savaş başlamıştır bile. Ve yeniden olacaktır savaş,

Güneşin Oğullarında savaş ve Yabancılarda savaş; bu, işarettir. Kardeş kanı, dost kanı, düşman kanından daha cömertçe akıtılacaktır; bu, işarettir.

107

Taş ve su ormanda kaybolacaktır; bu, işarettir. Ulu Atasına değil de bir kadına dua eden Yabancı öldürölür; bu, işarettir.

Hiçbir kâhin bunu görmüyor, rahipler yolunu şaşırmış, gök bilginleri için Güneş kararıyor, ihanet halkın dostu oluyor, Okyanus, giderek daha çok Yabancıyı kusuyor, çok geçmeden senin için, her zaman olanı ve her zaman olacağı kurtarmak uğruna kaçmanın zamanı gelecektir. Ama işaretleri bekleyeceksin ve inti aramızdaki kini tüketince-ye ve geriye, dökülen kana ağlayan kadınlardan başka kimse kalmayınca de, bizimkilerin yanında duracaksın. Yanlış yapmayacaksın.

Taşı zamanı durduranla karşılaşacaksın ve o da senin gibi benim karşımda olacak, ama köklerin olduğu yere doğru gidecek, sense Adı-söylenmeyen-Kentin yolunu tutacaksın. Söylememesi gerekeni bilecek ve susacaksınız. Sadece olması gerekeni söyleyeceksin ve olacak ve bu, bir elin iki parmağı olduğunda, bir elin iki parmağı sizi birleştirecek. Özgür olacaksın.

Kutsal ikizimi yolunun sonuna götüreceksin ve o da, aynı biçimde, özgür olacak.

Tek bir sır senden gizli kalacak ve onunla yaşamın gerekecek. Tüm bu zaman içinde, benden kuşku duyma. Benim soluğumda kal ve pumaya güven.

Sessizlik, rüzgârla ırmağın bitmek bilmeyen söyleşiyle ancak bozulan bir sessizlik, yeniden çöktü. Güneş örtölmüş, hava kapkara ve nemli bulutlarla ağırlaşmaktaydı.

Anamaya, Huayna Capac kadar kırıltısızdı. Elini, ölmekte olan yaşlı hükümdarın bedenine koymuştu. O eski acı yineleniyor, yok edilmiş yalnızlık yeniden gelerek yüreğini buruyordu. Gözleri kapalıydı. Ürperdi. Başka bir kıyıya doğru gidiyormuş gibi kaçıp gitmekte olan varlığı duyumsuyor, kırırdamadan, onun yanına ulaşamadığı, onunla yaşayamadığı için acı çekiyordu. Katari gelip elini omzuna koyarak acısını durdurdu.

108

Vadi sise bürünmüştü. Karşılarında doruklar yok oluyor, teraslardaki mısırın altın rengi sönüyor, çiçeğe durmuş quinoa kurşuni renk alıyor, tapınaklar bir su taşından yapılmış gibi duruyordu. Tel tel bulutlar onları kuşatıyor, çevrelerinde dans ediyordu.

Anamaya elini Huayna Capac'ın cesedinden kaldırdı.

Taştan başka bir şey görmüyordu ama şaşırmadı.

Omzunda, Katari'nin iri elinin ağırlığı vardı hâlâ. Hâlâ üzgündü ama dostunun onu tehlikeli bir yolculuğa çıkarmaktan alıkoyduğunu seziyordu.

İkisi birden batıya, kara ufukta bir ışık aylasının bulutların arasından süzölmeye devam ettiği yere bakıyordu.

İliklerine işleyen yağmuru duymuyorlar, topraktan yükselen soğuşu umursanıyorlardı.

Sonra, tıpkı kapanırken olduğu gibi, beklenmedik bir anda gök boşandı. Yukarıda, üç kovuklu tapınağın merkez kapısına gökkuşağının bir ayağını dikmişti.

"Gel" dedi Katari.

Ve ikisi birlikte, göğre doğru atıldılar.

*

Ollantaytambo'ya gece inmişti.

Anamaya ile Katari VVilIkamayo boyunca giden alçak duvarın üzerine uzanmışlar, konuşmaya çekiniyorlardı.

Gök açıktı. Dolunay, kondor kayasını karanlıktan ayırmaya devam ediyordu.

"Bir düş gördüm, sen de vardın" dedi neden sonra Anamaya, doğrularak.

Katari kıpırdamadı. Gözleri ardına dek göğün ve yıldızların sonsuzluğuna açılmıştı.

"Ben de aynı düşü gördüm" dedi ona bakmadan.

"Nereden biliyorsun?"

Katari karşılık vermedi, ama Anamaya, onun sesinin yankısını, bir an kendi içinde işitti, birlikte yaptıkları o yolculuğun gerçekliğini

109

duyumsadı. Katari haklıydı. Başlangıç noktasına mı döndüklerini, yoksa bir günü geride mi bıraktıklarını ona sormak isterdi... Neredeyse tam olan aya bakarken yanıtı bulamadı.

"Neyin söylenmemesi gerektiğini bilecek ve onu söylemeyeceksiniz. "

Anamaya, bıraktı sözcükler, içinde patlasın ve Huayna Capac'm sözlerindeki olanca güç, birden içini kapladı. Hayır, gerçekten de artık geçmiş, şimdiyi ve geleceği unutmuş olan o dehşete kapılmış genç kız değildi artık. Gizemi anlamak için aralıksız savaşım vermek zorunda olan Coya Camaquen değildi. Dünya, yerli yerindeydi: Açıklanmış olan, kalıyordu, gizli tutulması gereken de öyle.

Kuzey yönünden boğuk bir homurtu yükseldi.

Katari, doğruldu.

Önce, bunun ırmağı taşıyıp yatağından çıkaracak bir yer sarsıntısı olup olmadığını sordular kendilerine. Ama homurtu sürdü ve nereden geldiğini ikisi aynı anda anladı. Karşılarındaki dağdı bu, iki ırmağın tepesinde yükselerek Kutsal Vadi'yi koruyan dağ.

Şiddetli bir acının pençesinde kıvranan bir insan gibi kükrü-yordu. Titrediği, harcadığı çabayla çatladığı duyumsanıyordu. Derken çok büyük bir taş, yamaçta koskocaman açılmış bir göz çukuru bırakarak büyük bir gümbürtüyle dağdan koptu.

Yoğun bir kara toz bulutu yavaşça yükselip geceyi örterken dağ zaman zaman şiddetle sarsılmaya devam etti. Sonra bir çatırdı daha duyuldu ve geçirimsiz bulutun ardında bütün bir yamacın çöktüğünü görür gibi oldular. Dağ, kendi kendine açtığı yaraların etkisiyle iki kez daha inledi.

Bu görünümü, büyülenmiş gibi, her türlü korkuyu unutarak yaşadılar. Doğanın ayaklanması, insanlara yönelmiş bir öfke değildi. Daha uzaklardan geliyordu. Buna sadece seyirci olmak, bir bölümüydü gizli.

Toz gözlerine kadar geldi, önlerini neredeyse göremez oldular. Gözlerini yıkayıp yanmasını gidermek için pınara dek gitmek zorunda kaldılar. Beklediler.

Gürültü tümüyle kesildiğinde döndüler. Bulut, yavaşça çöktü. Dağın tanıdık biçimini yeniden seçtiler.

110

Anamaya bir çığlık attı.

Ay ışığında açık seçik, belirgin olarak gördüğü, Huayna Capac'ın yüzünün ta kendisi, yıllar önce, ölüm saatinde karşısında duran ve düşünde de -yolculuğunda- kondor olduğu zaman gördüğü biçimiyle profiliydi.

Dağın tam da yamacına çizilmiş, mucizeler yaratan bir heykeltıraşın büyük keski vuruşlarıyla yontulmuş gibiydi. Etten kemikten insandan yüz kez, bin kez daha büyük bir taş-insandı bu.

Gözü çukura kaçmış, iri burnu, iradesini belirtir bir düz çizgiyle alınının uzantısı gibiydi. Bir yarık, ağzını açıyor, çenesi kayalardan, uzun bir sakalla örtülüyordu. Kuzeye, vadinin ortasına, ormanın üzerine. Kutsal Kente doğru dönmüştü.

Anamaya, o an, bilginin kendi içinde olduğunu anladı.

111

8

Ottantaytambo,
Chotpiana tqCidi,
16tiaziran 1536

Gabriel, elleri arkasından bağlanmış, ayaklarında adımlarının genişliğini kısıtlayan kalın agav ipler, çevresinde onu gözetmek için gece gündüz nöbet değiştiren on kadar savaşı, üç gündür yürümekteydi.

Yakalandıktan sonra, kurak bir dağın bağına birkaç çamur kulübeden oluşmuş yoksul bir köycüğe götürülmüş, orada bir ay tutuklu kalmıştı. Yaşlı bir kadın onu besliyor, bekçileri gibi, sorularına o da yanıt vermiyordu. Günler geçtikçe soru sorma girişimleri de giderek seyrelti, savaşların o çılgın heyecanının ardından bir tür gevşekliğe gömüldü. Yazgısı eskiden olduğu gibi, bir kez daha kendi elinden çıkmıştı. Artık öfke de duymadan, kuşkusuz, ölümden başka bir şey olmayacak bir sona doğru sürüklenmeye boyun eğiyordu. Onu hemen öldürmeleri gerektiği düşüncesi aklından geçmiş, yersiz bulduğu bu düşünceyi kafasından silip atmıştı. Üç gün önce, şafak sökerken, onu almaya geldiler ve yola düşmenin zamanı olduğunu işaretler anlattılar. Hiçbir şey söylemedi ve o zamandan beri de ona, şimdi, ardında merak ve herhalde korku bulunduğunu bildiği o umursamazlıkla bakan bekçileriyle üç sözcük ya konuştu ya konuşmadı. Gün batımında, aralarında konuştuklarını işitti ama yorgunluğu ne konuştuklarını anlamak için çaba göstermesine engel oldu.

Bir düşten uyanır gibi uyandı.

Tüm bu haftalar boyunca, tek bir düşüncenin tutsağı olarak yaşamıştı. Gonzalo'nun kininden, ardından zindanın yangınından sağ kur-

tulmak, oklardan ve sapan taşlarından canını kurtarmak, kuleyi al-^ak..- Kendini, arkadaşlarında hayranlık uyandıran bu eylemleri yeri-ne getirirken görebiliyordu gerçi ama daha çok da hayalinde, maske takmış bir oyuncunun onun rolünü oynadığı bir tiyatro sahnesindeki bir gösteriyi seyrediyormuş izlenimi yer ediyordu. O, Gabriel, sanki tüm bu zaman içinde yok olmuş, silinmişti. Kendini yine kısıklarak bağlanmış, umarsız, dağların kilidiyle kapatılmış bu vadi boyunca yürür bulmak, onu hiç de hoş olmayan duygularla yaşama geri getiriyordu.

Önünde yürüyen, çıplak, baldırları kaslı, tahta gibi düğüm düğüm bacakları görmese, koca quinoa demetlerinin altında görünmez olmuş taşıyıcıların gölgesini ayırt edemeyecekti bile. Geniş in<3 yolu, şımarık bir rüzgârın dalgalandırdığı bir tarlaya dönüşmüş gibiydi. Gabriel havayı derin soluklarla ciğerlerine çekiyor, demetler yükselip alçalıyor, Gabriel yeniden soluyor, demetler dalgalanmaya devam ediyordu. Saçma olduğu kadar, beklenmedik biçimde gülmek geldi içinden. Kastilya dilinde bağırdı: "Ben quinoa'nın efendi-siyim! Mısırın efendisi!" Ve ciğerlerinde rüzgârı dolu kırlar varmış-çasına üflüyor, üflüyordu. Yerli askerler ona bakıp mızraklarını kavradı, sapanlarını sıktılar. Yoksa tutsak, aklını mı kaçırmıştı? Gabriel, öksürüğü tutana kadar güldü, sonra birden sustu.

Irmak yatağının açtığı vadi yavaşça daraldı. Vadiye, iki yanında eteklerine kaleler kurulmuş yalıylar hakimdi. Irmak, bir menderesle, bir yalıyardan diğerine, bir kaleden ötekine doğru ilerliyordu. Üzerlerinde yalnızca huara'lar\ olan yüzlerce, belki binlerce adam kaleleri pekiştirmek için çalışıyordu. Kimileri, dizilmiş, kocaman kayalar getiriyor, besbelli son derece düzenli örgütlenmiş başka ekipler de duvarları ve tahta iskeletleri kuruyorlardı.

Ama Gabriel, taraçaların inanılmaz güzelliğini ve onlara olanca görkemiyle yukarıdan bakan, tamamlanmamış olmakla birlikte çekiciliğinden bir şey yitirmeyen o yapıyı, yürüyerek geçecekleri ırmağa doğru onu ittikleri sırada gördü. Tapınak mı, kale mi olduğunu bilemedi ama o anda anladığı, İnkalarda böyle bir ayrımın olmadığını.

Soluğu kesilmişti.

Ve o anda, heyecan ve acı veren, nedenini bilemediği bir inanç doğdu içinde, onu göreceğinden emindi.

0

113

Güneş batarken, havayı serinleten bir rüzgâr çıktı. Düzenli taşlarla döşenmiş, dik saman damlı cancha'lara giren dar ve yüksek kapıların açıldığı dümdüz sokaklarda yürürken Gabriel, çevredeki canlılıktan etkilendi.

Burası, yapım aşamasında bir kent, hiç dinmeyen bir hareketlilikle fıkır fıkır kaynayan, şimdiden iyice öğrendiği quechua dilinin konuşulduğu ama jaki aru ve pukina gibi sadece kulaktan tanıyabildiği Kollasuyu dillerinin de geçerli olduğu bir kentti. İçlerinden çoğu hiç yabancı görmemişti. Onu, o karmakarışık sarı saçları, haftalar süren tutukluluk ve savaşın ardından yüzünü kemiren sakalıyla görünce, duydukları şaşkınlığı örtbas etmekte zorlandılar.

Askerler kente girdiklerinden beri,, kalabalığın ortasında kaçabiürmiş gibi onu çok daha yakından izliyorlardı.

Önünde durdukları cancha'yı iki orejones bekliyordu, ispanyollar, kulakları, eskiden altından yapılan ama fetihten bu yana çoğunlukla ahşap tıkaç süslü inka soylularına bu adı vermeyi alışkanlık edinmişlerdi.

Yapının, hiç de yabancı gelmeyen içine ite kaka sokuldu. Avlu askerlerle doluydu. Kadınlar geride duruyorlar, kimileri yemek hazırlamakla uğraşüyor, kimileri avlunun dibindeki duvarın orada, hatta komşu cancha'run üst katına çıkan merdivene dek çekingen bir tavırla toplanıyorlardı. Avlunun ortasında Manco'yu hemen tanıdı. Hükümdar f/ana'sına oturmuş, yanında, biraz daha alçak bir sekide, incecik dudaklarıyla upuzun, sıska Villa Oma vardı. Ortam daha gösterişsiz olmakla birlikte, genç hükümdardan, Cuzco'da, Aucaypata'da taç giyerken sahip olduğuyla uzak yakın ilişkisi bulunmayan bir yücelik ve vakar yayılıyordu. Gabriel, ondan yayılan bu karanlık ama sarsılmaz iradede elinde olmaksızın etkilendi. Don Francisco'nun yerleştirdiği kukla-kral ölmüştü. Karşısında Sacsayhuaman'da az daha onları yenecek olan ve ordusu Cuzco kuşatmasını sürdüren savaşçı bulunuyordu. Anamaya'yı göremedi.

Ağır bir sessizlik çökmüştü.

Gabriel'in bakışları Bilge ve İnka arasında gidip geliyordu. Konuşurken acele etmemeyi ve ileri atılmadan önce yüzlerdeki ifadeyi okumayı o da öğrenmişti. Sessizliği bozan Villa Oma oldu.

Ağır ağır f/ana'sından kalkarak "Yabancı ölmeli!" diye hüküm verdi.

114

v

Sözcükleri öfkeli bir sükûnetle tükürürcesine dökülmüştü ağzından. Hazır bulunanlar donup kaldı.

"Sacsayhuaman kalesine saldırıyı yapan odur ve savaşçılarımızdan çoğu onun yüzünden ölmüştür. Onun yüzünden soylu Cusi Huallpa kendini kurban etmiştir. Yabancılar onun bizim kâhinlerimizin tümünden üstün bir büyüye sahip olduğunu ve kendi tanrıları tarafından korunduğunu öne sürüyorlar... Güllünc söylentiler! Onu lokma lokma doğrayalım ve kafatasını, bir de davula gerilmiş derisini onlara gönderelim, bizim savaşçılarımızın onların sözde tanrılarından daha güçlü olduğunu göstermek için! Zaten çoktan öldürmeliydik onu. Bizi bundan alıkoyan yalnızca o zamanki zayıflığımızdır..."

Villa Oma Manco'ya dönerek besbeili faziasıya uzun zamandır zapt edilmiş bir öfkeyle sürdürdü sözlerini:

"... bizi Yabancı köpeklerle karşı kazanılacak mutlak bir zaferden de yoksun bırakmış olan o zayıflık yüzünden. "

Kimse, hiçbir zaman herkesin ortasında Manco'ya böylesine doğrudan ve böylesine şiddetle saldırmaya cüret edememişti. Gab-riel, hakaretin bilincindeydi ve gariptir, kendi yaşamı tartışma konusu olduğu halde, içinden onu kendi yazgısına seyirci kılan bir tür kayıtsızlığın yükseldiğini duyumsuyordu. Bilge'yi yok sayıp gözlerini Manco'nun gözlerine dikerek sakın bir sesle yanıt verdi:

"Yaşamımı siz nasıl umursanıyorsanız ben büsbütün umur-samıyorum. Benimkiler onu almak istediler ama Tanrı ya da talih bana bağışladı... Beni askerlerin yaptığını yapmak için öldürmek istiyorsunuz öyle mi? Öldürün. Bu, haklı bir karar mıdır yoksa sizin tanrılarınızı da benimkilerin tanrısını da kızdıracak olan gereksiz bir hainlik midir, söylemek bana düşmez."

Manco hâlâ ağzını açmamıştı. Düşüncelerine dalıp gitmiş gibi, hemen hemen hiç kıpırdamıyordu. Villa Oma çileden çıktı:

"Şunun işini bitirelim, Manco kardeş! Bu, halkın ve tanrıların, bize parlak bir zafer vermek için bekledikleri işaret olacaktır!"

"Bu adam ölmeyecek."

Manco, sözlerini kimseye bakmadan söylemişti. Villa Oma, öfkesinden kaskatı kesilmişti. Kolu kalktı ve Manco'yu gösterdi. Ama inka'ya terslenmeye zaman bulamadan cancha'mu girişinde bir itiş

115

kakış oldu. Terden pırıl pırıl iki chaski avluyu geçip Manco'nun önünde yere kapandılar.

"Konuşun" dedi inka.

Daha yaşlı olanı başını kaldırmadan söze başladı:

"Tek Efendi, sana parlak bir zaferi haber vermeye geldik. Ordularımız /cap/fu'larının Cuzco'da kuşattıklarımıza yardım için gönderdiği bir Yabancı ordusunu yok etti. Çok insan öldürdük,

atlarını ve silahlarını aldık. Buraya getiriliyorlar Tek Efendi, sana sunulmak ve seni yüceltmek için!"

Manco, Gabriel'in cancha'ya girdiğinden bu yana olduğu gibi, umursamaz, istifini bozmadan oturmaya devam ediyordu.

"Bilge Villa Oma" dedi neden sonra, ağır ağır, "şimdi öğrenmiş olmalı ki, büyük zaferler kazanmak için ille de haksızlık yapmak gerekmez."

Villa Oma'nın suratı, dudaklarının kenarından sızan coca suyu kadar yeşerdi, ama tek söz söylemedi. İzin almadan, şaşıp kalmış asker kabalığını yarıp geçti, kadınları elinin tersiyle iterek merdivene daldı. Komşu yapının üst katında gözden yiteceği sırada mante'sına sarınarak döndü:

"Manco, aynı babanın, ulu Huayna Capac'ın oğullan olduğumuzu unutmuyorum. Senin Güneşin Oğlu olduğunu unutmuyorum. Ama İnti, o, her gün parlamak için gerekeni yapıyor. Sense hepimizin üzerine gece karanlığını çöktürmenin mi peşindesin?"

Bu ağır hakaret karşısında askerler ona doğru atılacakmış gibi yaptılar. Ama Manco onları bir el hareketiyle durdurdu.

"Bırakın onu" dedi. "Bilge artık Bilge değil. Öfke ve kin ondaki bilgeliği almış götürmüş. Sözleri, ağzıyla çıkardığı gürültülerden başka bir şey değil! Bana da" dedi gözlerini Gabriel'e dikerek, "bana da, Yabancılar, küçük düşürmek için yapmadıklarını bırakmadılar, karımı çalmak istediler, bana bir köleden beter, bir köpekten beter-mişim gibi davrandılar... Ama ben hep sustum ve dağlarımızın gizinde, tanrılarımızın izniyle kazanacak olduğumuz bu savaşı hazırladım..."

Manco'nun sesi konuştuğu yükseliyordu. Bir uğultu, çok geçmeden de bir alkış, tüm cancha'öa yankılandı.

116

"Şimdi" dedi Manco, heyecan yatıştığında, "Yabancı ile yalnız kalmak istiyorum."

Birden kalktı, önünde yerleri süpürmek için koşuşan kadınları elinin tersiyle itti. Gabriel'e yaklaşp kolunu tuttu. Hazır bulunanlar, bir şaşkınlık çığılı atmadan kendilerini alamadıysa da İnka oralı olmadı. Gabriel'i yapının en geniş ve en zengin süslenmiş odasına sürükledi.

Kapıdan sızan dışında gün ışığı girmiyordu içeriye. Duvarlarda açılan oyuklara, ya altın veya gümüş vazolar ya da hayvan heykelcikleri konmuştu.

"Seni bağışlamamın nedenini biliyorsun herhalde?" dedi Man-co, sert bir sesle.

Gabriel, şaşkınlığını belli etti.

"Hayır, Efendi Manco."

"Oysa senin için pek değerli bir adı var."

Yarı karanlıkta Gabriel Manco'nun bakışlarının alevlendiğini gördü... Bir saniye önce İnka, ağırbaşlı bir huzurla dolu gibiydi; şimdiyse, öfkelenme sırası ona gelmişti, gözlerinden kıvılcımlar saçtıran bir öfkeydi bu.

"Anamaya senin yaşamın" dedi Manco. "Senin de onun için ne anlama geldiğini- bilmeseydim eğer, bana kadar bile gelemezdin ve cesedinin külleri verimli tarlalarımızı besliyor olurdu..."

"Anlıyorum, soylu Manco. Ama bu arada Villa Oma'ya söylediğinin yüreğinden geldiğini de biliyorum! Benden nefret edebilirsin ama sana hayranlık duymamı engelleyemezsin."

"Ben İnka'yım, Yabancı! Unutma, bana bakabiliyorsan eğer, i-zin verdiğim içindir... Duyguların bile sana ait değildir!"

Gabriel, birden kapıldığı titremeye engel oldu.

"O halde, benden alamayacağın tek şeyi de kendime saklamama izin verebilirsin:

Suskunluğumu."

Manco yanıt vermedi. Sonra odadan çıkmak üzere arkasını döndü. Tam perdeyi açacakken Gabriel'i son bir kez süzdü:

"Puma!" dedi, Gabriel'in anladığı kadarıyla, tükürürcesine. "işte puma geldi!"

117

9

Oliantaytambo, 18 ^Haziran 1536gecesi

Gabriel, gecenin soğuşuna daldı.

Bu kentte hiçbir zaman kesilmeyen suyun sesini dinleyerek sert döşğinde uyukluyordu ki bir Yerli, cancha'da Manco'nun ona verdirmiş olduğu odaya süzüldü. Kimse onun tutsak olduğunu söylemedi, kimse onun özgür olduğunu söylemedi. Sadece bileklerindeki ipler çözüldü, ayak bileklerindeki zincirler çıkartıldı. Hizmetinde iki kadın vardı, iki de Yerli, sessiz Kollalar, onu

korumak -ya da bekçilik etmekle- görevliydi. Katari odasına girdiğinde Gabriel onu hemen tanıdı ve yüreği sevinçle hop etti. Bartolome'nin dostu, özellikle de Titicaca gölünün kıyısında kendisini kurtarmış olan Katari'ydi bu.

"Hoş geldin, Taşların Efendisi! Beni yeniden dünyaya getirmek için mi buradasın?"

Çok şaşırtıcıydı ama Katari hiçbir şey söylemedi, hatta anlayış ya da dostlukla gülümsemedi bile. Uzun saçları yarı karanlıkta uçuşurken çıkık elmacık kemikli yüzü, öyle donuk, ifadesiz kaldı.

"Beni izle" demekle yetindi.

Gabriel, yıkanmaya ve kuleye saldırdığından beri üzerinde olan kirlenmiş giysileri atmaya zaman bulabilmişti. Üzerinde alpaga yününden, geniş bir gömlek vardı. Kasları sancıyordu, bedeni tepeden tırnağa dayak yemiş gibi ağırlar içindeydi... Katari'ye hiçbir şey sormadı, kalktı ve onun peşinden ağır yün perdeyi geçip çıktı.

Katari, kapıdaki iki nöbetçiye alçak sesle bir şey söyledi, adamlar yana çekildi. Sandalları döşeme taşlarının üzerinde kayarak sessiz cancha'lar boyunca yürüdüler. Katari, yavaşlamadan ve tek söz et-

meden geniş bir alanı geçip anıtsal bir kapıdan girdi. Birbiri ardından, her biri birkaç basamakla çıkılan altı katı tırmandılar. Batmakta olan ayın solgun ışığına karşın Gabriel, önlerinde tepeden aşağı dümdüz, neredeyse baş döndürecek kadar dik inen bir merdiven seçti. O gün öğleden sonra gelirken kat kat taraçaları ve devasa tapınağı gördüğü yamaçtı bu.

Basamaktan basamağa yorgunluğunun, hatta Katari'nin garip tutumunun yükü giderek üzerinden kalkıyordu. Karanlıkta, taşlarla adamakıllı pekiştirilmiş taraçalardan sonra, birkaç kovuklu bir yapı gördü. Duvarlarına bakınca bunun da bir tapınak olması gerektiğini düşündü ama Katari'nin inatçı suskunluğu ve soluğunun giderek kesilmesi, onu genç adamı sorguya çekmekten alıkoydu. Katari, ta vadiden görünen Büyük Tapınağın kalın duvarlarının dibine vardıklarında durmadı, yavaşlamadı bile. Sadece yokuşun biraz hafifleyen eğimi, ona bir soluklanma olanağı sağlıyordu. Sonunda yokuşu kesen koskocaman bir duvarın dibine ulaştıklarında Katari durdu.

Gabriel, güçlükle soluk almak için ellerini kalçalarına dayadı. Soluğu yerine geldiğinde, başını kaldırıp Taşların Efendisine baktı:

"Şimdi konuşacak mısın benimle?"

Katari hep öyle sessizdi ama hiç olmazsa yüzü, Gabriel'in düşmanca olarak algıladığı tarafsız ifadesini yitirmişti.

"Seninle, o konuşacak."

Gabriel'in soluğu yeniden kesildi, ama bu kez nedeni, harcadığı çaba değildi. O!

Ollantaytambo'ya geldiğini anladığından beri yüreğini bir yıldırım gibi parçalamış olan düşüncüyü zihninin bir köşesine atmıştı: Onu görmek, onu kucaklamak düşüncesini... Bu, aynı zamanda öyle görkemli, öylesine de acı verici bir düşünceydi ki başını ellerinin arasına almak zorunda kaldı.

Duvarın ötesinde Katari eliyle, ta tepeye dek kıvrıla kıvrıla hafif eğimle çıkan yokuşu işaret etti.

"Git" dedi yalnızca.

Veda etmeden, bir açıklamada bulunmadan gözden kayboldu. Gabriel, yola baktı, ilerledi. Her adımı ağır geliyor ve savaşta titremediği gibi titriyordu.

119

Anamaya, günbatımından beri tepenin doruğundaki tapınakta yalnızdı. Vadiden görünmüyordu tapınak. Katari ile birlikte burayı seçmelerinin nedeni de buydu. Düşüncelerini Manco'ya açtıklarında inka, hiçbir şey belli etmeden onları dinledi ve sonunda içini çekerek onayladı:

"Siz, benim bilmediğim şeyleri biliyorsunuz."

Sır daha iyi saklanabilsin diye yapım işini Katari, Kollalardan birkaç kardeşle birlikte yürüttü. Sadece bir gün içinde tamamlandı. Yontma taştan basit bir duvar, insan boyunda dört oyukun açıldığı küçük bir yapıydı. Üç gece önce buraya, askerlerden ya da rahiplerden kimse -doğruyu söylemek gerekirse, Manco'dan başka hiç kimse-, özellikle de Villa Oma öğrenmesin diye Kutsal ikizi man-te'lara sarıp getirdiler. Kutsal İkiz, güneve bakan ilk kovuğa yerleştirildi. Büyük Yolculuk'tan beri Anamaya Kutsal İkize artık eskiden baktığı gözle bakmıyordu. Ona verilmiş olan bilgi, susuzluğunu ve kaygısını gidermiş gibiydi. Artık gereksinme duyduğu şeyi eskisi gibi onda aramıyordu da, tersine, şimdi onu koruması ve savaş koşullarının ötesinde kollaması gerekeni kendisi olarak görüyordu.

Yine de, güneşin son ışınları, arkasındaki dağlarda gözden kaybolup gecenin serinliği ve rüzgârları ona eşlik etmeye geldiklerinde kendini, beklemenin heyecanına kapılmaktan alıkoyamıyordu... Gabriel'i yeniden görmek, nihayet onu yine görmek... Kalktı, karanlığı araştırdı, adımlarını duymak için kulak kabarttı... Chaski tutsağın yolda olduğu haberiyle geldiği zaman Katari'ye fırlattığı o tek bakışı belleğinde canlandırıyordu... Hayal gücünün, kollarına atılmak ve kucaklamak için, tüm bu aylar boyunca söyleyemediklerini söylemek için ona doğru koşmasına engel oldu. Ouechua dilindeki ve İspanyolca sözcükler karmakarışık bir halde dudaklarının ucuna geldi, gözyaşları ve kahkaha yükseldi içinde.

Sonra, hareketsiz, sonsuz Kutsal İkize baktı. SükÜnete benzer bir duygu yeniden kapladı içini. Yapıdan dışarı birkaç adım attı. Akşam rüzgârının sesi, iki ırmağın sesi gibi giderek uzaklaştı.

"O gittiği zaman sana geri dönecektir. Ayrı düşmüşsünüz ama birlikte olacaksınız..." Ulu Huayna Capac'ın sözleri bunlardı. Olmuşları mı söylüyordu acaba, yoksa olacakları mı?

Anamaya'nın kanı öyle çok soruyla kaynıyordu ki kehanet, o soruların tümüne yanıt veremiyordu. Bilgi kapısının öte

120

vanında bir kapı daha bulunuyordu, sonra daha başkaları ve, bu punya'daki yaşamın sonuna ve bizi Öteki Dünya'ya götürecek merdivenlere dek bu böylece uzayıp gidiyordu.

Bir bulut ayı gizledi, gece neredeyse kapkara kesildi. Rüzgâr yeniden çıktığını vj3un6ı in aya< seslerini duyuu ve aynı anda da gecenin içinde gördü onu. Koştı, ama ona değil, tapınağın içine doğru. Ve Gabriel onu, yerde, kolları Kutsal İkize sarılmış olarak buldu.

Usulca yanına doğru kaydı.

Tek söz söyleyemiyor, tek bir hareket yapamıyorlardı.

Birbirlerine bakmıyorlardı.

Sadece esen rüzgâr, Gabriel'in sarı saçlarını Anamaya'nın siyah saçlarına karıştırıyor, sadece omuzları değiyordu birbirine. Bedenlerini ele geçiren sarsıntıyla titreyen hangisi, onlar da ayırd edemiyordu.

Kendini ilk toplayan, Anamaya oldu.

Bal rengi elini usulca Gabriel'in omzuna götürdü ve unku'nun kurmasıyla teninin arasına kaydırды. Omuzu ağır ağır okşadı. Gabriel'in bedeni tepeden tırnağa yeniden ürperdi. Anamaya, parmaklarıyla puma lekesini buldu, hafifçe tırmaladı, onu inletti.

Sonra arkasına kaydı ve dudaklarını ağır ağır, sonu gelmeye-cekmiş gibi, bedeninin, ona adanmış olan lekesinin bulunduğu yerinde gezdirdi.

*

Gece boyu, birbirlerini yeniden tanıdılar.

İlk sözlerden çok önce, ilk davranışlar vardı. Bir kahkaha, dökülen bir gözyaşı. Gabriel'in kadının saçlarında gezinen, eşsiz bir yol çizen, o yolu on kez yineleyen eli. Anamaya'nın onun sakalına takılan parmakları, Gabriel'in, yanaklarını, çenesini, tüm yüzünü avucu-na alışı.

Birbirlerini soluyorlar, birbirlerine dokunuyorlar, parmaklarla, tenle, dille birbirlerini eğitiyorlardı. Birbirlerine, acıtmayan ama izi, unutulmuş duyumları uyandıran küçük darbeler vuruyorlardı.

Sonra duyulan eksikliğin ve yokluğun uzunluğu, ayrılığın yarattığı öfke onları sardı. Şiddetli okşamalar, acıtan tatlılıkların zamanı

121

geldi... Birbirlerinin üzerinde genç yırtıcı hayvanlar gibi yuvarlanıyor birbirlerini ısırarak, şaşırtarak oynuyorlardı. Güçlü olan Gabriei'dj ama Anamaya da orman hayvanı tepkilerine kavuşuyordu. Elinden kurtuldu, sırtına atıldı. Gabriel bir yolunu bulup dönerek onu yakaladı, bir çeğişte anaco'sunu düşürdü.

Hareketsiz kaldılar.

Anamaya şimdi çırılçıplaktı. Birbirlerine kavuşmak, birbirlerini yakalama telaşı gecenin içinde erimiş gitmişti. Bakıştılar ve el ele, ağız ağza, ama bu kez her davranışta, her kıpırdanışta bir ağırlıkla, sevecenlikle herşey baştan başladı.

Gabriel'in ağız, göğsüne yaklaştığında Anamaya soluğunu tuttu. Erkek onu, dudaklarıyla teninin her bir parçasında gezinmek ister gibi öptü. isteği öylesine derin, öylesine yoğun ki, sabır veriyordu ona, acımasız bir sabır. Anamaya ona doğru uzandı, dudaklarının ucuyla onu yüreklendiriyor, çağırıyordu. Henüz sözcük değildi ağızından dökülenler, daha çok, inilti, kadının da ona duyduğu karşı konulmaz isteği dile getiren küçük, anlamsız çığlıklardı. Ama

Gabriel, kasıklarından yükselen atılıma karşın onu elinden geldiğince usulca öpmeyi sürdürüyor, keşfinin yavaşlığından yararlanıyordu. Anamaya iki eliyle onun saçlarından öylesine bir şiddetle kavradı ki Gabriel bir sıçrayışta doğrularak ağzını ağızıyla kapattı. Sonu gelme-mecesine öpüyordu onu, çöl aşmış bir insanın su içmesi gibi, sever gibi, soluk alır gibi, yaşar gibi öpüyor, daha önce hiç öpmemiş gibi öpüyordu. Yerdeki giysileri onlara döşek oldu, üstüne yuvarlanıyorlardı. Tenlerinin rengi olmasa, tek bir beden oldukları sanılabilirdi. Evet, bir olmayı istiyorlardı, konkistador ile ormandan gelen garip kız, ispanyol ile inka. O anda, ötekinin bedeninden de fazlasına sahiplerdi ve Anamaya kendini zaman zaman, Katari'yle yaptığı yolculuğu anımsatan bir mutluluğa kayar buluyordu. Neredeyse, erkek, daha içine girdiği an, zevkin doruğuna varmıştı ama şimdi, o bitirmiyordu ya, Anamaya'nın aldığı zevk de evrenin boyutlarına ulaşacak kadar genişliyor, o evrene küme küme yıldızları, dağların kayalık yarıklarında gizli tüm serin pınarları alıyordu. Gabriel de mutluluk içinde sarsılıyor, sarsılıyor, ve yaman kükreysi, vadileri dolduruyordu. Bedeninden ve bedeninden gizlenenden korkusu yoktu, tüm sınırları genişletecek kadar güçlü buluyordu kendini. Derinliklerinde bir

122

ercie geçmişteki bütün serüvenlerine gülme duygusu gizliydi. Kır Sınırı üzerinde bir çocuktu o zamanlar, şimdiyse bir erkek.

Tutkularının bitmek bilmeyen deviniminde, tuzlu tadı onları da-^a çok, daha çok susatan bir ter bastı her yanlarını. Meltem çıktı, sonra dindi. Soğuk, bedenlerini iSiriyordu arna umurlarında değildi, gecenin sınırlarını aştılar, taşlar gibi çarpıştılar, ırmaklar gibi aktılar, sayvanlar gibi tırmalaştılar ve erkek ile kadın gibi seviştiler.

Bitkinlikten uyuyakaldıklarında bile sevda, onlara eşlik etti.

Kutsal ikizin ayaklarının dibine birbirlerine sarılarak uzanmışlardı. Yarı aralık dudaklarının üzerinde bir gülümseme geziniyordu. guıcı ve mutluydular.

Günün ilk ışınları dağların doruğunda titreşirken Gabriel Ana-maya'ya sarıldı. Doğrulup dünyanın yeni bir güne doğuşunu birlikte seyrettiler: VVİlkamayo'nun sularının, bir boğazda sıkıştığı ve öfkeyle fokurdadığı yerde çıkardığı gürültü, ince uzun VVakay VVİHca doruğu.

Sonra Gabriel, karşı dağın yamacında oluşmuş o anıtsal profil çizgilerinin gölgeden sıyrılışını gördü. Soran gözlerle Anamaya'ya döndü. Kız da onunla birlikte izliyordu, henüz yanıt vermeden; ama Gabriel, kızıdan yayılan sıcaklığı, ışığı algıladı ve nedenini anlamadan, Anamaya ile bu güçlü ve gizem dolu görünüm arasındaki bağı sezdi.

Onu göğsüne biraz daha sıkı bastırdı, Anamaya da bıraktı kendini, gözlerini, sözleri, Patacancha ırmağının pınarları gibi içinde yankılanmaktan geri durmayan Huayna Capac'ın yüzünden ayır-maksızın.

İşte o zaman ilk sözcüklerini söyledi.

"Gabriel..."

Bu iki hece, dudaklarından bir soluk gibi, usulca döküldü. Zihni, ateşte kaynayan bir kazandı.

Ona söylemeyi öyle çok isterdi ki ama nereden başlayacağını bilemiyor, onun neler duyabileceğini bilmiyordu... Sonra da şimdi ortalık aydınlandığına, aydınlık, vadiye ve

123

dağlara indiğine göre, bir an önce söylemesi gerektiğini düşünüyordu. Onun sesini duymalı ve o sesle doymalıydı, bedeninin doyduğu gibi.

"Anlat bana, Puma..."

Gabriel o korkunç günleri, savaşın onları sonsuza dek ayıracağını sandığı, umutsuzluğa kapılıp, dünyayı Gonzalo'nun pis soyundan kurtararak ölmek istediği günleri anlattı... Onu hücresinde öldürmeye gelen üç Yerliden ve Sebastian'ın mucize gibi yetişerek duruma el koymasından söz ederken Anamaya gülümsedi... Savaşın öyküsünü, Juan'ın ölümünü, içinde yükselen ve kapıldığı umutsuzlukla birlikte ona en çılgın, en saçma işleri yaptıran o garip yenilmezlik izlenimini, kılı kıpırdamadan dinledi...

"Anlamıyordum" diye mırıldandı Gabriel, "hâlâ da anlamıyorum. Sanki ışık, aynı zamanda hem benden çıkıyor, hem de beni kucaklıyor gibiydi. Biliyor musun, bu saçmalıkları eskiden de duymuşluğum vardı ve hep alay etmişim - çarpan okların sektiği ya da sapan taşlarının son anda yön değiştirip kayalara yuvarlandığı savaşçı masallarını. Don Francisco'nun Pek Sevgili ve Kutsal Meryem Anasına nasıl inanmıyorsam bunlara da inanmam... Ama yine de kabul etmek

zorunda kaldım: Ben inanmasam bile, ötekiler, silah arkadaşlarım, birkaç yiğit ve o serseri takımı inanıyorlar ve bana bir kahramana bakar gibi değil de (bu, biliyorum, insanca bir şeydir ve sonuç olarak hayranlık ile kıskançlığın birbirine karıştığı sıradan duygularla doludur), bir tür tanrısal korkuyla bakıyorlardı. Sakın bu durumdan övünç duyduğumu sanma. Tam tersine, daha da umursamaz davranıyordum ben... Kuleye tırmanırken, örgü yeleğimi aşağı fırlattığımda kurtulmuşum gibi geldi bana ve eğer derimi söküp atabilseydim, onu da yapardım."

Gabriel bir an sessiz kaldı ve Anamaya onun söylediklerini, henüz anlamını çözmeye çalışmadan içinde bir ezgi gibi çınlamaya bıraktı.

"Sonra da, o garip izlenime kapıldım rüyamda, görüyormuşum gibiydi."

Anamaya yerinden sıçradı.

"Ne yapacağımı biliyormuşum gibiydi, yoktan varolan bir haberci bana bildiriyormuş, yaşamın kendisi kadar canlı görünüşleri

124

uenjrn için ortaya çıkarıyormuş gibiydi. İlk kulenin duvarından salla-nan o halatı, yakalamadan önce gördüm. Ve ellerim onu kavradığında, korkunun da, yiğitliğin de ötesindeydim artık, kuşkunun da, görevin de ötesinde. Ben sadece olması gerekeni yapıyordum."

"Geliyorsun, yaklaşıyorsun..."

"Seninkileri geri püskürten saldırıyı yöneterek mi?"

"Sen bizi kurtarmak için buradasın."

Yerinden sıçrama sırası şimdi Gabriel'deydi.

"Saldırının bir gün öncesi ya da sabahı İnguill'i gördüm, o da aynı şeyi söyledi..."

"Kauül et..."

Gabriel, başını iki yana salladı.

"Zihnimde herşey henüz çok taze ve zaman zaman kendimden bir duvarla ayrılmışım gibi bir duyguya kapılıyorum, aldığımız kulelerin duvarlarından da kalın bir duvarla."

"O duvarın içinden geçeceksin."

Gabriel içini çekti.

"Bugünlük, daha fazlasını anlamaktan vazgeçiyorum."

"Kulenin alınmasından sonra neler oldu?"

"Seninkiler beni tutsak ettiklerinde, en ufak bir çaba harcamadan yakalayıp kısıvrak bağladıkları, sersemlemiş bir adamdı. Beni neden öldürmediler? Hâlâ bilmiyorum, tıpkı, dağda yitmiş o evde beni neden bir ay alıkoyduklarını, o berbat, kurumuş ve buruşuk papas'lannızla neden beslediklerini de bilmediğim gibi. Siz ona chuno diyorsunuz, değil mi? O çürümüş toprak tadı... Ve dört gün önce, sonunda beni o büyük zevkten kopartıp alarak neden buraya getirmeye karar verdiklerini söyler misin bana?"

Gabriel içini çekti, sonra gülerek ekledi:

"Eee, tüm gizleri bilen Prenses, bunları bana söyleyemeyecek misin?"

Anamaya, duraksadı, yere saçılmış giysileri toplamak için kalktı.

"İki ay geçti, değil mi?" dedi sonunda. O iki ay içinde, sık sık, seninle bir saniyem olacak olsa, onu tüm bir geceye dönüştürmeyi hayal ettim. Ve şimdi o geceyi geçirdiğime göre..."

125

Sustu. Gabriel de bıraktı. Artık o hoyrat sabırsızlıkların zamanı değildi. "Bartolome, görseydin belki bana bilge derdin..."

"Bildığım herşeyi sana öğretmek isterdim" dedi Anamaya, neden sonra, "Çünkü sen de öğrendiklerimin parçası, belki de hepsi içinde en güzelsin. Ama sen de, benim gibi, aşamaları geçmelisin."

"Bana birkaçını geçmişim gibi geliyor" dedi Gabriel, biraz da zoraki bir neşeyle.

"Biliyorum, sevgilim, ama daha öğrenilecek öyle çok şey var ki..."

"Yıllar önce, korkunç bir gece, senin Tek Efendin Atahuall-pa'nın cesedinin yanındaydık ve sen bana bu Dünya'nın kapısını aralamıştın, değil mi?"

"O zamanlar bana Coya Camaquen denmesinden, Güçlülerin, bilmediğim gizler için bile bana danışmalarından büyük övünç duyuyordum. Ne büyük bir karmaşaydı içimdeki! Ama evet, haklısın, işte o zaman söylemek istemiştin sana aşkımızın ve savaşın arkasında bir Başka Dünya olduğunu..."

"Sence ona yaklaşmış mıyım?"

Gabriel'in sesinde yakaran bir şeyler vardı, Anamaya gülmesini tutamadı.

"Benim pumam bazen öyle çocuk oluyor ki" dedi elini tutup ellerinin arasında sıkarak, sözlerindeki alaycılığı hafifletmek ister gibi. "Ama evet, elbette, yaklaştın, hem de büyük, ateşli sıçramalarla, nereye gittiğini bilmeden, ama o verici yüreğinle!"

"Şimdi, seninleyim, değil mi?"

"Ayrı düşmüşsünüz ama, birlikte olacaksınız..." Bu sözcükleri öyle uzun zaman aramıştı ki Anamaya, bulamadan. Ve şimdi içindeydiler ya, neredeyse pişmanlık duyacaktı, çünkü dilini bağlıyordu bu sözcükler. Artık Villa Oma'nın eğittiği o bilgisiz genç kız değildi, artık, gururlu Coya Camaquen de değildi, sevdalı... Bu sözcük içinde canlandığında yüreğe baş kaldırdı. Evet, o bu aşık kadındı işte ve kehanetin henüz açıklamadığı gizler ne olursa olsun, bu sevdayı yaşamaya ve onunla beslenmeye hakkı vardı.

"Evet" dedi, "benimlesin."

Gabriel'in heyecanı yatıştı ve gözlerinin önüne serilen görüntünün görkemine bıraktı kendini yeniden. Onu herşeyden çok -erime-

126

ven karlardan da, sıcacık ormanların zümrüt yeşilinden de çok- kenene çeken, dağdaki yüzdü. Doğan güneşin aydınlığında belli belirsiz seçiliyordu ama varlığı öylesine güçlüydü ki olanaksızdı ondan kaçınmak. Seyrederken, Anamaya ile göz göze geldi.

"Kim bu?" diye fısıltıyla sordu, sonunda.

"Birlikte olmamıza izin veren."

127

10

Ottantatjarnbo, Temmuz başı 1536

Kutsal taraçaların arasında açılmış büyük merdivenin yukarısında, Gabriel'in gözleri önüne serilen görünüm şaşırtıcıydı. Vadinin aşağısındaki cancha'lar yapımları uzun süre önce tamamlanmış eski binalardı. Ama Manco şimdi Ollantaytambo'yu ana burç yapmaya karar vermiş, yerleşim bölgesine yukarıdan bakan daracık taraça baştanbaşa, dev boyutlu bir yapım alanına dönüşmüştü. Gabriel o güne dek böylesine bir iş için gereken inanılmaz boyutlardaki çalışmalara hiç tanık olmamıştı. Büyülenmişçesine, her gün, Man-co'nun ona tanıdığı, gözetim altındaki özgürlükten yararlanarak buraya geliyordu.

Uzakta, Cachicata taşocağında, yüzlerce minicik gölge Kara Dağ'dan düşmüş her boyutta kayanın çevresinde didinip duruyordu. Vadi işçilerin, yorulmak bilmeden kayayı yonttukları çekiç, taş ve bronz keski darbeleriyle yankılanıyordu.

Dağın yamacından ta ırmağın kıyılarına dek bir kalabalık kaynaşmaktaydı. Her birinin belirli bir görevi olan binlerce insan, daha gün doğarken işe koyuluyordu. Kimileri kayalara, vadinin aşağısına doğru yuvarlandıkça, vuruyordu. Onlara ham bir biçim vererek fazla ağırlıklarını alıyor, sonra da salla bir kıydan ötekine taşıyorlardı.

Başka işçiler de halatları yapıyor, onları karşı yamaca, Ollantay-tambo'nun doruğuna dek çekmeye yarayacak kalasları biçiyordu. Diğer yüzlercesi saatler boyu taşları itip çekiyordu. Her bir karış toprağı çıkmak için, yüzlerce kol işçisi, kaldıraç işi gören ve taşları yavaş da olsa güven ve düzen içinde ilerletmeye yarayan sırkılarla çalışıyorlardı.

Irmaktan başlayarak, kayaları yapım alanına dek getiren rampanın varış noktası insanla kaynıyordu. Ama burada iş daha incedi, gembeyaz bir toz bulutu içinde, sadece bronz ve taşan spatulalar yardımıyla adamlar birbiriyle kusursuz biçimde birleştirmek için koskocaman kaya bloklarını törpüleyip cilalıyorlardı. Gabriel üç insan boyu uzunluğundaki bir dikilitaşın çevresinde koşuşturan bir işçi ordusunu büyülenmiş gibi seyreliyordu. Tek parça kaya, bir dizi kütüğe yerleştirilmiş, birçok halatın yardımıyla çekilmekteydi.

Katari, bu dev boyutlu yapım yerinin şefiydi. Gabriel onu, o sakın haliyle, bir tapınağın, bir duvarın ya da bir kayanın dikilmesini yönetirken seyretti.

Gabriel Katari'nin yaptığı işin belirli kuralları olduğundan kuşku duymuyordu. Ama bu kurallar onun, gerçi sınırlı olmakla birlikte mimarlık sanatı konusunda bildiklerine hiçbir bakımdan benzemiyordu. Katari'nin elinde çizim filan yoktu ve yapılarını kurmak için en çetin yerleri seçmişe benziyordu. Pınarlardan başka bir şeyin bulunmadığı vadideki iki ırmağın arasında kentin genişletilebileceği bir yer vardı. Gerçi "kenti geliştirmek" onun kaygısı değildi, orası doğru. Onun kurduğu yapıların hiçbirisi, konut olarak kullanılma amacı gütmüyordu.

Gabriel'e göre, yeni yapılardan hiçbirisi, önceden hazırlanmış kaya bloklarını dikmek için açılmış olan yamacın orta yerindeki Tapınağın duvarlarından daha gizemli değildi. Tapınağın tek bir

duvarı dikilmişti henüz, bir çırpıda kondurulmuş dört dev bloktan oluşuyordu. Pembe taşlandı. Saatten saate güneşten şaşırtıcı renkler alıyordu. Her bir blok yanındakinden, bilmeyen bir gözün taştan yapılmış, uzun bir kamışa benzeteceği bir oluşumla ayrılıyordu.

En güzel İnka yapılarında her zaman olduğu gibi taşlar arasında harç kullanılmıyordu. Kusursuz biçimde bir araya getirilmiş, kışkırtıcı ve yıkılmaz bir şekilde yükseliyorlardı. Yaklaşınca, içlerinden üçünün yüzeyinin süsleme benzeri çıkıntılarla bezeli olduğu görülüyordu. Gabriel bunların neye yaradığını bulmaya çalıştı ama başaramadı.

"Sana göre güzel mi bunlar?"

Katari ter içindeydi, ama badem gözlü, çıkık elmacık kemikli yüzü gülümsemesine yeniden kavuşmuştu. Çevresindeki işçiler gibi onun da belden yukarısı çıplaktı. Gabriel, güçlü kaslarına hay-

129

ranlıkla baktı. İncecik toza bulanmış iri elleri bir adamın belini kolayca kırabilecek gibi duruyordu. Boynunda ince altın bir zincirin ucunda taş bir anahtar asılıydı.

Gabriel hayranlığını gizlemeye çalışmadı.

"Göz kamaştırıcı bir şey, Katari. Böylesin! hiç görmemiştim. Bizim en iyi mimarlarımızın bile böyle bir başarıya ulaşabileceklerinden kuşku duyarım!"

"Biz iş başarmak peşinde değiliz ki!"

"Peki, neyin peşindesiniz?"

"Sen, düşündüğünden daha fazlasını zaten biliyorsun."

Gabriel şaşırdı.

"Ne demek istiyorsun?"

Katari'nin gülüşü bütün yüzüne yayıldı.

"Bu taşların biçimi sana hiçbir şey anımsatmıyor mu?"

Gabriel, gözlerini kısarak dikilitaşların karşısında bir süre kıpırdamadan durdu. Giderek, zihninde bir görüntü biçimleniyordu. Bulanık, çok eski, unutulmuş acılarla ilişkili bir şey...

"Taypikala!" diye bağırды sonunda. "Tıpkı buna benzer taşlar orada davardı!"

Katari, başını iki yana salladı:

"Hepsi bu kadar değil. Yaklaş."

Gabriel, cılız ögle gölgesine daldı, taşlara iyice yaklaştı. Yüzeylerinde garip kabartılar göze çarpıyordu. Bir çifte merdivenin geometrisini tanıır gibi oldu. Üst kesim geleneksel biçimde yükselirken alt kesim, dağların bir göle yansıması gibi tersine iniyordu! Daha ötede, hazırlanmış ve bir kaide üstüne oturtulmuş bir bloğun üzerinde Gabriel'in elleri T biçiminde bir anahtarın izine dokundu.

"Ben bunu daha önce görmüştüm!" dedi heyecanla Katari'ye-dönerek.

"Aynı yerde" dedi Taşların Efendisi, dingin bir tavırla. "Bu seni şaşırtıyor mu?"

Dürüstçe yanıtladı Gabriel, "Bilmiyorum. Bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum."

130

"Sana boynumda taşıdığımı benzeyen bronz anahtarların açtığı bu oyukların taşların yerlerini bulmaya yaradığını ve bu çıkıntıların da onları buraya taşımak üzere istif etmeye yaradığını anlatabilirim, ama.--"

Sustu. Gözleri, kuzeye doğru, ıraklara dalmış gitmişti.

"Ama?"

"... doğru olurdu. Ama yeterli olmazdı. Başka bir şey daha var."

Gabriel, öğrenmek isteğinin yüreğinde kabardığını duyumsadı. Yalnızca merak değildi bu, uzun süredir bir şey bilmeden yanında yaşadığı bir dünyaya girmek umuduydu aynı zamanda.

"Kenti görüyorsun, aşağıda" dedi Katari, "canc/?a'ları, konutların odalarının çevresinde dizildiği avluları. Sokaklar, çizgilerin kesiştiği bir plana göre açılmış. Sizin kentlerinizi hiç görmedim ben, Yabancı, ama bizimkilerin seni şaşırtmaması gerekirdi... Oysa bu..."

Katari'nin kolu, çevresinde bir yay çizdi ve bakışları dönüp Gabriel'e takıldı.

"Biz burada, her yapıyla, her taşla, her kayayla bizi kuşatan tanrılara saygılarımızı sunmak isteriz. Babamız Güneş'e, kuşkusuz, ama aynı zamanda Ay'a, Şimşek İllipa'ya ve ayrıca bütün bu doruklara da... Şu taraçalara bir bak..."

Tapınak, çepeçevre, mısırın boy verdiği bir dizi küçük taraçanın ortasına gömülmüş gibi duruyordu.

"Bunlar buraya rastlantı sonucu dizilmemiş, görüyorsun. Tapınağı bir mücevher kutusu gibi kuşatıyorlar... Ve tapınağın kendisi de... Gök bilginlerimiz uzun süre gökyüzünü, yıldızların ve

gezegenlerin devinimini gözlediler, tapınağın yerini, her bir duvarın hangi yöne bakacağını belirlemek için. Bizde, gölge ve ışık tanrılara bir saygıdır..."

Gabriel'in aklından bir an, yurdundaki eski manastırlar ve kiliseler geçti. Zihninde, Hristiyan yapı ustalarından İnkalara incecik bir bağ uzandı. Ama Katari, kendini anlatısına kaptırmıştı, sözünü kesemezdi.

"Sana burada söylediklerim hiçbir şey değil" dedi Katari, hafife alarak, "Bu kadarını bütün İnkalar bilir... Ama, taşa yaklaşmakla, ona

131

bakmakla, dokunmakla, geçmişimizin en derin gizlerine ulaşılabilceğini, en eski zamanlara, İnkaların varolmadığı zamanlara dek uzanabileceğini bilmezler."

"İnkalar her zaman bu toprakların sahipleri değil miydi?" diye sordu Gabriel şaşkınlıkla.

Katari kahkahayla güldü.

"İnkalar ancak birkaç kuşaktır var, gerçi olağanüstü savaşçılardır ama artık senin de, benim de bildiğimiz gibi yenilmez değiller..."

Katari, Gabriel'e bir göz attıktan sonra sözlerini sürdürdü.

"Ruhsal gücü akıl almaz uygarlıklardan sonra gelmişler. Bize göre bile gizem doludur o güç, bir kıvılcımını bile anlamak için tüm bir yaşam boyu yol almak gerekir."

"Titicaca kıyısında olan, dönüş yoluna girmiş demektir" diye mırıldandı Gabriel.

"Görüyorsun ya, sandığından da çok şey biliyormuşsun sen! Evet, Taypikala'nın ve başlangıç göllerinin yoluna girmek gerekir. Giz, sudadır ve taştadır, sonsuza dek Titicaca gölüne yansıyan doruklardadır. O gölün yakınında doğmuşum ve her ne kadar babam savaşçı olmuş ise de ben, İnka Tupac Yupanqui'yi Titicaca gölünün Güneş tapınağına görkemini yeniden kazandırmaya razı eden amcam Apu Poma Chuca tarafından, taşların sanatında eğitilmişim... Ama bu kadarı yeter, sana bir şey daha göstermek istiyorum. Yaklaş."

Katari, Gabriel'i elinden tutarak sağdaki iki dikilitaşın hemen karşısına getirdi.

"Şu kabartmalara iyi bak."

Gabriel nicedir dikkat etmişti onlara. Her taşın üzerinde birbirinden eşit uzaklıkta üç kabartma vardı. Çıplak gözle, hepsi az çok birbirine benzeyen, uzun biçimler gibi duruyorlardı.

"Onlara gerçekten bakman gerekir, sadece gözleriyle değil, tüm bedeninle. Bir bakıma, içlerine girmen gerekir..."

Bu son sözler üzerine Katari'nin sesi alçadı, Gabriel bu sesin hafifçe titrediğini hissetti.

Anladığına emin olmamakla birlikte, Taşların Efendisinin dediğini yapmaya çalıştı. Ona, biçimler kırırdıyor, canlanıyor gibi geldi.

132

w

"Hayvanlar" diye mırıldandı duraksayarak.

"Bildiğin bir hayvan, dostum."

"Puma!"

Katari, sessizce gülümseyerek süzüyordu onu.

"Şimdiden dilimizi konuşuyorsun ve bizimkilerden birine tutkunsun" dedi heyecanla. "Ama öyle sanıyorum ki bu taşın üzerinde senin de yazgının yazılmış olduğunun bilincine ilk kez varmaktasın."

Gabriel gözlerini kırptı. Karşısında yapım halindeki bir tapınağın devasa taşlarından başka bir şey yoktu. Bununla birlikte, ona, dünya değişmiş gibi geldi. Tek bir bulut güneşi gizledi.

Taşların pembesi, kurşuniye dönüştü.

"Daha ileri gitmek ister misin?"

Gabriel, şaşkınlıkla Katari'ye baktı, "daha ileri" nasıl gidilebilirdi ki? Katari onun kaygılı halini gülerek izliyordu.

"Merak etme, Oradan gelen kardeşim, bu gece, tüm gördüklerin düşünde geri dönecek ve bu da öğrenme korkunu silecek. Gel, artık köye dönmenin zamanı."

Gabriel VVİIkamayo boyunca açılmış yola inen dik merdivenlerde onu izledi. Bayırın ortasına vardıklarında, derinden gelen bir şarkı tüm vadiyi kapladı, işareti duymamıştı ama binlerce işçi işlerini bıraktı. Taşocaklarındakiler, surlardakiler, pınardakiler, tapınaktakiler, yontucular, marangozlar, taşıyanlar ve kazanlar, hepsi aynı anda Güneş'e doğru döndü ve batıda, dağların arkasında gözden yitmeye başlayan gök cismine bir selam şarkısı gönderdiler.

Gabriel de, sanki istem dışı, avuçlarını göğşe açtı ve ağzını açmaksızın içinden bu evren şarkısına katıldı.

Oİİantaytambo, Jhğustos 1536

"Bazen" dedi Gabriel, "bana öyle geliyor ki Katari, zamanı durduran taşını yine atmış."

"Atmadığını sana kim söyledi ki?"

ikisi de gülümsedi. Anamaya'nın eli, Gabriel'inkine değdi. Başkalarının önünde -yani gecenin dışında her zaman- birbirlerine do-kunmamaya dikkat ediyorlardı, ama Anamaya ara sıra onu bir pençe darbesiyle, beklenmedik bir tatlılıkla kışkırtmaktan ve bedenini tepeden tırnağa saran ürpertiye duyumsamaktan hoşlanıyordu. Bu ortamda, her gün pınarların serinliğinde, co//ca'ların sıralandığı yoldan taştan taş Kutsal İkiz'in tapınağına gidiyorlardı.

Doğrusunu söylemek gerekirse, adımlarının onları götürdüğü yere gidiyorlardı, çünkü sevdaları her yanda konacak ve büyüyecek yer buluyordu.

Gabriel'in gözleri kamaşmıştı.

Kimi günler, katıksız güzelliğe, göğün mavisine, rüzgârların esintisine adanmış birer sessizlik tapınağına benziyordu. Buna karşılık kimi günlerde de, durmadan konuşma, birbirlerine herşeyi söyleme, herşeyi anlatma ihtiyacı duyuyorlardı... Birbirlerinin söylediklerine şaşırarak bir dilden ötekine kolayca, ayırdına varmadan geçiyorlardı.

Ama ister susarak, ister konuşarak, Gabriel'e yüreği günden güne daha da genişliyormuş gibi geliyordu.

Gerçi, kimi zaman, görünürde bir neden olmaksızın, bir kaygı, bir bilinmezlik bulutunun geçtiği o mavi gözlerdeki giz, hep oradaydı. Anamaya'ya soru sormuyor, yanıtlarının derinliğini ölçmekle

yetiniyordu. Kıskaç, buluttan nem kapan sevgili, saf asker değildi o Lflk. Evet, kendini erkek olarak duyumsuyordu. Tam anlamıyla bilge değilse de daha dingin, ve... -sözcük kendisini de şaşırttı- mutlu.

Geçmiş yaşamı dalga dalga canlandı gözünde. Çocukluğunda yaşadığı acılar, ilk gençliğindeki coşkulan, dona Francesca, zindan... Özgürlük düşü, zafer düşü, ün kazanma isteği... Mutluluk düşüncesine yüreğinde hiçbir zaman yer vermemiş olduğunu anladı. Bu düşünce henüz öylesine kırılgandı ki kendini ona tümüyle kapıp koyuveremi-yordu ama güneşin okşayışı altında gözlerini kapadığında, Anama-ya'nın var olduğu duygusu içinde yüzerken, ona öyle geliyordu ki, yaşam onun zavallı düşlerinden inanılmaz derecede daha güzeldir.

"Havai mi kuruyorsun, Puma?"

"ikimizden hangisinin hayal kurduğunun ne önemi var ki, diğeri de bu düşün içinde olduğuna göre."

Yarı-bayırda, kentin canc/ıa'larının oluşturduğu uzun trapezin epey yukarısında, Gabriel'in artık her bakışında Katari'nin öğrettiklerini düşünmeden edemediği Büyük Tapınağın yapım alanına ve taşocağına çıkan yokuşun bitiminin biraz aşağısındaydılar. Karşılarında, onunla birlikte, şafak sökerken gördüğü dağ-yüzün profili belirdi. Buraya dönmekten ve bu yüzün gizemini düşünmekten bıkmıyordu Gabriel. Çünkü her ne kadar Anamaya yaşamını olduğu gibi anlatarak ona açılmışsa ve İnka ölürken Anamaya'nın onun yanında olduğunu biliyor idiye de, İnka'nın verdiği gizleri anmaya sıra gelince kızın ağzı mühürleniyordu. Gabriel de, sevdanın verdiği -belki de yanılsamadan ibaret olan- bir hoşgörülle onu sorularıyla bunaltıyordu.

"Kapa gözlerini" dedi Anamaya.

Çocuk uysallığıyla sözünü dinledi. Anamaya, eliyle usulca elini okşarken içinden, zihnini savaştan tümüyle arındırmasını, kendini ona bırakmasını, isteğin ötesine, duyguların ötesine, suya ve taşta doğru bırakmasını ondan istedi. Gabriel'in bedeni gevşiyor, Anamaya onun tümüyle teslim olduğunu duyumsuyordu.

Gabriel'e o kadar az şey söyleyebilirdi ki... Yolun tümünü kendi başına alması gerekiyordu, başka çaresi yoktu. Sonuna vardığında, ancak o zaman o da Anamaya gibi anlayacak, sözcükler o zaman diline gelecekti. Ama o zamana dek, Anamaya, Gabriel'in rüzgârların üzerine çıkacağını, suyun akışını izleyeceğini umarak ona ancak güneşin izlediği yolu ve yıldızların yerini gösterebilirdi.

"Aç gözlerini, şimdi,"

Gabriel, dünyaya o an gelmiş gibi yüzünü ovuşturdu.

"Şimdi, ne görüyorsun?"

Gabriel'in gözleri bir çocuk kahkahasıyla parladı.

"Seni sevdiğimi görüyorum, sevgilim, öyle çok, öyle şiddetle ki!"

"Kıpırdama, Puma! Ciddi ol, söyle bana gördüklerini."

"Gözleri kapalı olan ne görürse onu gördüm: Oynaşan renk renk benekler ve güneşin ışığının yanında, daha güçlü bir ışık, bir sıcaklık... Bana hiçbir şey düşünmememi söylemiştin ama kendimi yine kır atımın üzerinde gördüm ve çevremde taşlarla okların ısıklık çaldığını duydum..."

Anamaya'nın yüreği deli gibi çarpıyordu.

"Birisini benim yerime seçim yaptın, değil mi? inanmam gereken bu mu?"

"Bu sorulara verecek yanıtlım yok, Puma. Bu sorular senin içinde olduğu zaman, ancak o zaman bilmen gereken her şeyi öğreneceksin."

"Benimle bilmece gibi konuşuyorsun."

"Bildiğimi ben de bilmecelerden öğrendim. Ve bu bilmeceleri çözmek için bedenimi her şeye yöneltmek de bana düşüyor..."

"Yönelt öyleyse" dedi Gabriel, yine gülmemek için kendini tutarak, "Bana doğru yönelt ki öğrenesin..."

Anamaya, usulca, tüy hafifliğiyle ona yaslandı. Gabriel yeniden kapadı gözlerini. Ama bu kez onunla olmak, onun, kendini tutmasını ve coşkusunu duyumsamak gibi, katıksız ve basit bir mutluluktan kaçınması olanaksızdı. Olanaksızdı sevgisinden başka bir şey düşünmesi. Birden kolunu ona doğru uzattı ama Anamaya kendini bir sıçrayışta kurtarınca kapadığı avucunda kızın gölgesiyle rüzgârdan başka bir şey kalmadı.

Anamaya, ağır yük altındaki taşıyıcıların yeşil mısır koçanları ve altınla dolu manfa'larını bıraktıkları co//ca'lara doğru baktı.

"Villa Oma bu sabah yine Manco'ya meydan okumuş."

136

Gabriel'in yüzü karardı. Savaş... Ondan pek söz etmiyorlardı
^a onları az kalsın ayıracak olan, haberlerini sormaktan çekindiği,
h;r sabah herşeyin Aucaypata'nın çevresindeki bir dans ile sona
erdiği1"11 duymayı her türlü mantiğin dışında umut ettiği o savaşı
umezden de gelemiyorlardı...

u....

"Beni hâlâ davula dönüştürmek istiyor mu?"

"Cuzco'ya daha önce saldırmadığı ve tüm güçlerimizi kente karşı bir araya getirecek yerde, senin Pizarro'nun göndermeyi başardığı destek güçlerle çarpışmak üzere ordular gönderdiği için sitem ediyor Man-co'y3-- Umutsuzca bir çaba harcanmadıkça bu savaş yitirilecektir diyor."

"Peki ya Manco ne düşünüyor?"

"Manco, Gonzalo'nun aşağılamalarıyla kararlılığı büsbütün pekişmiş olan bir savaşçı..."

"Bu, onun kazanacağı anlamına gelmez ki."

"Bu savaş kazanılabilir olmasa da sonuna dek gidecek."

"Peki ya sen, sen neye inanıyorsun?"

Anamaya'nın bakışları Gabriel'den uzaklara kaçtı.

"Ben, bir gün biteceğine inanıyorum."

Gabriel acı acı güldü.

"Gizleri bilemeyen ben bile bunu biliyorum."

"Gizleri bilen ben bile, bir yandan bilgisizlerin en bilgisiziyim. Yine de, biliyorum ki savaşın bitmesi bizi özgür bırakacaktır, Puma. Ama savaş sürdükçe..."

Anamaya gelip yanına çömelerek ona yaslandı, başını omzuna dayadı.

"Söyleme sakın" diye fısıldadı Gabriel.

Bir dizi taş işçisi önlerinden geçti ve çekingenliklerine karşın, Gabriel, onların ikisini gizlice süzdüklerini sezdi. Doğrulacak gibi yaptı ama Anamaya eliyle bastırarak onu durdurdu.

Evet, Katari gerçekten de zamanı durduran taşı fırlatmıştı. Ne var ki Gabriel, taşın gerisin geri düştüğünü ve yere aşırı bir hızla yaklaştığını gördü.

137

Söylenti, VVİHkamayo'nun kaynayan sularının hızıyla kenti t>ov dan boya geçti. Daha chask!e\ Tek Efendi Manco'nun huzurun çıkmadan doruktan doruğa taşınmıştı.

General Quizo Yupanqui'nin ordusunun bir bölümü, gururh Apu Üuispe'nin komutasında ve göz kamaştırıcı zenginlikte garj metle geri dönmekteydi: İspanyol silahları, giysiler hatta atlarla birlikte... Tutsaklar ise birkaç gün gerideydi.

Vadi, şarkılar, davul ve boru sesleriyle inliyordu, işçiler, zafer kazanmış ordunun gelişini görmek için işi bırakıyorlardı. Taşıyıcıların, İnka'nın tahtirevanına yaraşır bir saygıyla tuttıkları birkaç sedye üzerine yığılmış silahlara kimse elini sürmemişti.

Her biri korku içinde ve hayvanları tutmayı amaçlayan bir tür uzun insan zinciri oluşturmak üzere ellerini birleştirmiş on kadar savaşçının kuşatması altında on kadar at vardı.

Haber Manco'ya ulaştığında, sarayından birkaç Efendiyle birlikte, zafer kazanmış orduyu karşılamaya hazırlandı, Gabriel'den de, tahtirevanının yanında yürüme dostluğunu göstermesini istedi. Gabriel, kendisine verilen onur üzerinde düşünmeye zaman bulamadan onun dediğini yaptı.

I

Choquana surlarının dibinde orduyu bekliyorlardı. Villa Oma bile duygulanmış, ama kendini düşmanca ve küçümseyici bir sessizliğe kapamış, geride duruyordu.

"Seninle birlikte tüm bu parçaların kullanışını incelemek isterim" dedi tahtirevandandan inen Manco, Gabriel'e gülümseyerek. "Halkının nasıl yaşadığını öğrenmek istiyorum."

Gabriel onun silahlara baktığını gördü. Tüm bakışlar kendisine çevrilmişti ama o susuyordu.

"Sana yararı dokunacağından pek emin değilim, Efendi Manco" dedi sonunda.

"Bana kalırsa, bana pek yararlı olacaklardır. Ne demek istediğini anlamıyorum. Bana açıklamalısın..."

Neyse ki Gabriel'in sıkıntısı giderek artarken ordunun gürültüsü yaklaşmaktaydı.

Apu Üispe, Manco'nun ayaklarına kapanırken, Efendiler de sessizce ganimet sedyelerine yaklaştılar. K\\\çar, kalkanlar, mızrak-

138

w

iar, tolgalar, örme zırhlar, deri göğüslükler, hatta top parçaları vardı aralarında. Her biri Gabriel'in yüreğini oynatıyor, katıldığı savaşlardan karma karışık görünümle canlandırıyordu. Savaşın süresine ilişkin kuşkusu böylece ortadan kalktı.

Silahların arkasından taşıyıcılar geliyor, manfa'larını açıyordu. Onları iki yıldan beri İspanya'dan gelen çeşitli gereksiz zenginlikle dolup taşan iki sedye izledi: İşlemeli kumaşlar ve ipekliler, ince keten kumaşlar, şarap testileri, konserveler ve başka yiyecekler. Bütün bunların arasında, açması bağırsaklarıyla, bu hazineler karşısında kayıtsız görünmeye çalışan Yerlilerin tiksintiyle yüzünü buruşturmasına neden olan canlı domuzlar bile vardı.

Herkeste hayranlık uyandıran ise atlardı. İçlerinden kimilerinin binici ile bineğinin masalsı bir güce sahip tek ve aynı yaratık olup olmadığını sorguladığı zamanlar pek de geride değildi. Gabriel, Cajamarca'da Atahuallpa'nın adamlarının korkusunu ve İnka'nın gazabını anımsadı. İspanyollar tıpkı çelik silahlar gibi atlara yaklaşmalarını da ölüm cezası tehdidiyle kesin olarak yasakladıklarından buradaki Yerlilerin çoğu atlara yaklaşma olanağını hiç bulamamıştı. O yüzden, bu yasak şeylerden birkaçına şimdi sahip olmak, onların yüreğini gururla dolduran bir zafer anlamını taşıyordu.

"Ne diyorsun?" diye sordu Manco.

"Bunlar, kardeşin Atahuallpa'nın kurtarmalığını bile karşılamaz" dedi Gabriel, yansız bir sesle, "ama memnun olabilirsin."

Konkistador'un bu ihtiyatlı tutumu, Manco'nun gülümsemesine neden oldu. Başını çevirerek zafer kazanmış generale doğrulmasını işaret etti.

"Bize zaferini anlat, Apu Üispe ve yüksek sesle konuş ki içimizde İnka savaşçılarının kahramanlığını bilmeyen kalmınsın."

"Sadık generalin Quizo Yupanqui'nin komutasındaki ordu, yetmiş atlı ve bir o kadar da piyade savaşçıdan oluşan bir yabancı bölüğünü bastırdı. Hepsi silahlıydı. Cuzco'dakilerin yardımına koşuyorlardı. Günler boyu kendimizi göstermeden peşlerinden gittik. Onları Pampas ırmağının boğazında bekledik, Huaitara sığılğından geçerlerken taşlarla yollarını kestik ve çoğunu böyle öldürdük. Sağ kalanları tutsak aldık. Sağlam koruma altında arkamızdan geliyorlar. Atla-rıysa, işte."

139

Asker, derdini anlatmaya alışık değildi. Tümceleri kısa ve kesik kesikti. Boğuk sesi çınlamıyor, gözlerini de sandallarından ayırmıyordu.

"Duyuyor musun, Villa Oma?" diye sordu Manco, besbelli pek mutlu olmuş.

Bilge, yanıt vermedi.

"Başka haberler de var" diye ekledi adam.

"Söyle."

Adam, utanmış, duraksadı.

"Generalin Üizo Yupanqui başka bir İspanyol kuvvetinin yaklaştığını biliyor ve İnti'nin yardımıyla onu da yok etmeye hazırlanıyor. Ayrıca güneyden gelen haberciler de var..." Manco'nun gözleri parladı. Güney, kardeşi Paullu'nun ordusuyla, Tek Göz yani Diego de Almagro'nun fetihlerini desteklemek bahanesiyle bulunduğu yöndü. O da, Cuzco'ya saldırının haberini alır almaz "yeni dostunu" gafil avlayarak yok edecek ve İnka başkentine, genel ayaklanmaya katılmak üzere dönecekti.

"Kardeşim yolda mı?"

"Evet, Tek Efendi. Ama..."

"Ama, ne?"

"Ama Almagro'nun ordusuna eşlik ediyor ve yola çıktığından beri ona her şeyde yardımcı oluyor. Üstelik, birkaç çatışma sırasında Yabancılar zarar verme olanağını bulduğu halde, bu yolda bir emir vermemekle kalmamış, onlarla birleşmiş de."

"Birleşmiş mi? Kardeşim mi? Eğer bana Üizo'nun zaferinin haberini getirmiş olmasaydın, bu saygısızlığı yaptığın için dudaklarınla dilini kestirirdim."

"Şu halde pek çok Efendinin dudaklarıyla dillerini de kesmek gerekiyor, Manco!"

Villa Oma'nın sesi herkesi şaşırttı.

"Hepimiz biliyoruz ki, Paullu ile dostluğun artık sadece senin kafandadır..."

"Kardeşim asla bana ihanet etmeyecektir!"

140

^

"Haklısın, Manco, sana ihanet etmesine gerek kalmayacak, çünkü etmiş bile. Bunu görmemek için senin gibi saf ve zayıf olmalı."

Manco, öfkeden titriyordu.

"Sus, sahte bilge. Seni sözlerinin hak ettiği gibi ellerimle parçalayıyorsam, babamız Huayna Capac'ın adına ve eskiden bana ettiğin yardım hatıranadır!"

Villa Oma sustu ama gözlerini kaçırmadı. Gabriel'in yüreği hızla çarpıyordu. İnkalarda böylesine bir gerilim patlamasına ilk kez tanık oluyor ve bunu da gelecek adına hiç de iyi görmüyordu. Savaş, düşündüğünden de erken yakalamıştı onu, bir daha da bırakmayacağını seziyordu.

Manco, öfkeden köpürerek silahların yığılı olduğu ilk sedyelere doğru ilerledi. Bir kılıcı kapığı gibi rahatça savurdu.

"Öğrendim ben de, Villa Oma, Büyük Kırım'ın öyküsünden ders aldım. Kendimizi onlara hiç ses çıkarmadan boğazlattığımız zaman, meğer karşılarında çocuk gibiymişiz ve bunun bir daha hiç olmayacağına söz verdim kendi kendime. Kardeşlerimiz Atahuallpa ile Huascar arasındaki korkunç savaştan da ders aldım. Onun tek gözlü adamla birlikte gitmesinden önce, kardeşim Paullu ile ben, böyle bir şeyin yinelenmemesi için aramızda kan üzerine and içtik... Ve şimdi ilk kez silahlarını alıyoruz, savaşlarda yeniyoruz onları, kuşatıyor, gözlerindeki gerçek korkuyu görüyoruz. Sen ise tutmuş, benim zayıflığımdan dem vuruyor, kardeşim üzerine masallar anlatıyorsun!"

Manco kılıcı havada savurdu, çeliğini güneşe tuttu.

"Onları yeneceğim" diye kükredi, "Bizim silahlarımızla ve onları rınkilerle, dağlarda da yeneceğim, ovalarda da, kayalıklarda da, tuzlu denizde de, yeneceğim, yok edeceğim ve toprağımızın geçmişteki huzur ve gücüne yeniden kavuşması için onları tanrılara kurban olarak sunacağım."

Manco sustu. Kalabalık sessizliğini sürdürdü, sadece belli belirsiz bir mırıltı dolaşıyordu. Manco silahı elinden bırakıp atlara yöneldi. Önünde, insanlar yana çekiliyor, yere kapanıyorlardı.

"Onların atlarına bineceğim" dedi Manco, birden, daha sakın bir sesle.

"Sana kim öğretecek?" diye sordu Gabriel.

"Sen."

141

12

Oİİantaytambo, IS36yazı

Gabriel iki atı da, tatlı tatlı konuşarak, işini ustaca görürken bir yandan da sevgiyle pat pat vurarak, eyerledi. Tüm gözler ona dikilmişti. Her türlü sert davranıştan kaçınıyordu. İri kır atın koşumlarını geçirirken üzengilerin uzunluğunu ayarlamak için Manco'ya bir göz attı. Kulamsı

donunu ve akıllı kafasını beğendiği güzel bir alı kendine ayırmıştı. "Üçüncü sen olacaksın" diye düşünürken gülümsedi. Sonra gemlerini ve dizginlerini geçirip İnka'ya yaklaştı.

"Biz hazırız."

Manco şaşırılmıştı. Efendilerin önünde ve binlerce gözden az uzakta, beceriksizliğini sergilemek, bir inka'nın saygınlığına yakışmazdı. Ama Gabriel bu tehlikeyi uzaklaştırdı.

"Atlari yedeğimize alır, köprüye kadar yürürüz, nasıl olsa köprüyü yürüyerek geçmek zorundayız. Sonra da yolun dirsek yaptığı yerde, kente girmeden, bakışlardan uzak, bineriz. Bu sizin için uygun mu?"

Manco hiç duraksamadan dizgini yakalayarak başını salladı.

"Onu dinleme, Manco!" diye seslendi Villa Oma. "Nereden geldiğini ve sana bir tuzak kurabileceğini unutma!"

"Sessizken daha seviyordum seni" diye yanıtladı Manco, uzaklaşırken, "içinizden kimse, benim, Yabancı'nın önünde kente girdiğimi görmeden buradan ayrılmasın."

»

Choquana'dan başlayarak yol iki yanda düzenli örülmüş alçak duvarların arasından düz bir çizgi halinde ilerliyordu. Gabriel bu yoldan, ayaklarına pranga vurulmuş bir tutsak olarak geçerken kentin, taraçaların ve tapınağın oluşturduğu görünümü, bir sis perdesi ar- nCj3n görür gibi hayranlıkla seyretmişti. Şimdi talihin şu garip cilvesini düşünüyordu. İşte elinde bir at, tek başına inka'ya yol göstermekteydi. Ancak Anamaya ve az sayıda kişiye tanınan bir ayrıcalıktı bu kuşkusuz.

"Size bir kez daha teşekkür etmeliyim, Efendi Manco!"

Manco, görünüşte uysalca kendisini izleyen atın davranışlarını gözlemek için çok sık arkasını dönmemeye çaba gösteriyordu. Dizginlen ne fazla kısa, ne fazla uzun tuttuğu ve bedeninde hiçbir kasılma, hiçbir kaygı belirtisi okunmadığı Gabriel'in gözünden kaçmadı.

"Önce de söylemiştim sana, teşekkür etmen gereken ben değilim, Anamaya. Bana senden uzun süredir söz ediyordu. Ölümünün onu umutsuzluğa düşürecek olduğunu biliyorum..."

"Ortak düşmanlarımız olduğunu da biliyorsunuz..."

Manco'nun yüzü karardı.

"O Gonzalo Pizarro Öteki Dünya'dan çıkagelmış bir yaratık, yok edilmesi gereken bir canavar."

"Belki sizin de bildiğiniz gibi, onu yok etmeyi denedim ben. Üstelik kendi canımı tehlikeye atarak. Juan'ın ölümünden sonra, sınırsız bir güç kazanmış olmasından korkuyorum..."

"Bütün bunları anlamıyorum ben" dedi Manco. "Anlamak da istemiyorum. Bana göre, bu kardeşlerin tümü de Yabancı ve herşeyimizi almak peşindeler. Atahualpa'nın kapitu Pizarro'ya güvendiğini ve bu yüzden başına ne geldiğini biliyorum."

"Ama yine de, bana güveniyorsunuz."

Manco bu soruya yanıt vermedi. İki adam sessizce yol alırken, Gabriel, dikine inen taraçaları hayranlıkla seyrediyordu. Yüz adım kadar önlerinde asma köprüyle ırmağın ortasında, köprüyü taşıyan alışılmadık taş sütunu gördü.

"O adamları sevmiyorum, Efendi Manco, onların dostu değilim. Savaşmak gerektiğinde savaştım ama, prenses Anamaya size

143

söylemiş olmalı, hiçbir zaman sözümden dönmedim ve ülkeni^ barışın gelmesini umut ediyorum..."

"Sen onların Hükümdarı mısın? Ordularına sen mi komuta ed. yorsun?"

"Benim gibi adamlar gerekii oiaçak, Efendi Manco, bu savaş bittiği zaman..."

"Bu savaşı bitirmenin tek bir yolu var, o da bizim kazanmamız."

Bu kez sessiz kalma sırası Gabriel'deydi.

"Sizin tarihinizi tanımayı öğrendim" dedi bir süre sonra, "ve öyle sanıyorum ki sizde de bizimkinden hiç de aşağı kalmayan bir sağduyu var. Ama zaman gerekiyor, sözler ve armağanlar gerekiyor..."

"Sana ister istemez saygı duymak zorunda kaldım ve yiğit bir adam olduğunu sanıyorum, sana verilmiş olan "puma" adını ben de sana başlıyorum... Ama seninkilerin bana tüm getirdiği yıkım, yağma ve küçük düşürülme iken bana nasıl zamandan ve armağanlardan, sağduyudan ve güzel konuşmalardan söz edebilirsin ki? Yıkılan tapınakları, ırzına geçilen kadınları, arkadan vurmaları, hırsızlıkları ve halkımın köleleştirilmesini göz ardı ederek sana, yalnızca sana mı kulak vermeliyim? Bana yapılanları unutmamalı mıyım?"

"Bu köprüyü benimle yalnız geçmek istediğinize emin misiniz?"

"Anlamıyorsun. Ben bu köprüde bana yol göstermeni istiyorum. Bu hayvanlara binmeyi bana öğretmeni istiyorum. Silah kullanmasını, silah yapımını bize öğretmeni istiyorum... Bize yardım etmeni istiyorum."

"Ben önünüzden gireceğim köprüye" diyen Gabriel, atların gözlerini bağladı.

"Daha önce de geçtik köprülerden!"

"İnka tahtirevanında!"

"Tahtirevanları tanımadan önce bir kaçaktım ben ve başıboş geziyordum... inan bana, senin geçmekten çekineceğin çok köprüden geçmişimdir."

"Önce benim köprünün orta sütununa varmamı bekleyin, siz öyle girin. Orada durur ve gerekirse yardımınıza gelirim."

144

"Gerekmeyecektir.

Köprü'nün girişini belirleyen iki sütunun arasından geçerken Gabriel, Manco'nun kararlı tutumuna hayranlık duydu ama bu, içindeki derin kaygıyı azaltmadı. Çok değil, daha şafakta, kendini sakın ve güvende buluyor, Anamaya'nın gözleri tüm sorularına yanıt veriyordu. Ama şimdi, Manco'nun söyledikleri onu derinden etkilemişti. Köprü'nün ilk dalgalanmalarından çok daha kaygı vericiydi. O sözleri duymazdan gelmesi, verdiği beceriksiz, kendini beğenmiş yanıtlarla yetinmesi olanaksızdı...

Al at, büyük bir uysallıkla peşinden geliyordu.

"Atınızı ürkütmemek için düzenli adımlarla ilerlemelisiniz."

"Ne yapmak gerektiğini biliyorum" dedi Manco.

Sinirlendiği öyle belliydi ki Gabriel öğütleriyle canını sıkmaktan vazgeçti. Gabriel, arkasından gelen al atın rahat olduğunu sezdi. Asma köprü'nün tabanının dalgalanması onu az önceki kadar ürkütüyordu. Köprü ayağına çarpan suyun kaynaşma sonucu yükselmesine de alışmıştı.

Yine de, sütunun sağlam zeminini ayaklarının altında hissettiğinde düşecek gibi oldu ve devrilmemek için korkuluk görevini gören agav ipinden yapılma sağlam halata dayanmak zorunda kaldı. Köprü'nün öteki ucunda Anamaya tek başına onları beklemekteydi.

#

Onu yerli kılığında görmeye alışan Anamaya, Gabriel'in onlardan biri olmadığını unutuyordu kimi zaman, Üuechua dilinin kimi sözcüklerini garip bir biçimde söylese, bazı günler sarı tüyler yüzünü kaplasa bile artık onda hiçbir yabancılik görmez olmuştu.

Ama uzaktan onun bir atı yedekte getiren gölgesini gördüğünde kafasında bir şimşek çaktı, Cajamarca yakınlarındaki ilk karşılaşmalarını ve atların Atahualpa ile adamları üzerinde yarattığı etkiyi anımsadı. Beklenmedik bir panik ürpertisiyle tepeden tırnağa sarsıldıktan sonra toparlandı.

Gabriel yaklaştı ve Anamaya onun şaşkınlığını sezdi. Elli adım gerisinde, büyük kır atı tutan Manco'yu gördü.

145

"Neden geldin?"

"Bana da" dedi Anamaya "At binmeyi bana da öğretmeni istiyorum."

Yol, Manco'ya eşlik etmiş olan Efendilerin meraklı bakışlarından onları gizleyen bir dirsek yapıyordu. Oradan görülemeyecek kadar uzaktaydılar kentin kapısından.

Manco Anamaya'yı gördüğüne hiç şaşırmadı ve Gabriel, kızın binmesi için üzengileri kısalttığında da hiçbir şey sormadı. Gabriel birbiri ardına ikisine de talim ettirerek yumuşak bir sesle onlara, bineklerini ürkütmeden eyere çıkmayı, dizgini ne fazla uzun, ne fazla kısa tutmayı ve adeta adımlarla gitmeyi öğretti..

Üuina'sı biçilmiş bir tarla talim alanı yerine geçti. Gabriel, sırayla, bindikleri atı yularından tutarak yol gösteriyordu onlara. "Haydi!" diyordu. "Yavaş yavaş!" diyordu.

Anamaya onun komut veren sesinden, kendi içinde doğan güvenden, bu, öylesine yabancı ve çekinmek gerektiğini bildiği bir güçle dolu canlı gövdeyi çıplak bacaklarının sarmasından hoşlandı. Gayretli, sabırsız, çıplak topuklarıyla şimdiden efendisi olduğunu söylemek istercesine kır atın sağrılarına bastıran Manco'yı gözlüyordu.

Adeta adımları yeterince öğrendikleri zaman Gabriel tırısı geçti. Anamaya, kır atın ritmini doğallıkla benimsemiş görünen Manco'ya şaşkınlıkla baktı. Sıra kendisine geldiğinde o kesik gidişe zorluk çekmeden alıştı ve ırmakta ilerlenmiş gibi, kayarcasına gitti.

Gabriel ter içindeydi.

"Daha hızlı gitmek istiyorum" dedi Manco. "Hani kendinizi kapıp koyuverdiğinizde gittiğiniz hızla gitmek istiyorum."

"Dörtnala mı?"

"Dörtnala."

"Düşersin" dedi Gabriel, "daha ders alman, atına alışman, onun da sana alışması gerekir..."

"Bugün dörtnala gitmek istiyorum!"

146

Anamaya'nın, yıllar önce, huarachiku'daki o günden anımsadığı jbj dik kafalılığı tutmuştu. Gabriel, tek söz söylemeden, yuları çözüp Manco'ya bir göz attı Bir şaplak ve bir bağırsıkla yüreklendirerek atı yürütmek istedi ama hayvan duraksadı, binenin kim oduğunu anlamaya çaişir gibi başını salladı. Gabriel, dişlerini sıkarak yuların ucuyla sağrısını kırbaçladı. Hayvan anında sinirli, öfkeli bir tırıs kalkarak dosdoğru tarlalara daldı. Manco'nun ayakları üzengiden kurtulmuş, atın üzerinde bir kukla gibi sarsılıyordu. Yeleğe yapıştı ama kalçaları iki yana sallanmaktaydı. Al at daha otuz adım atmamıştı ki Manco yandan aşağı kaydı ve boşuk bir homurtuyla küt diye yere düştü.

"Neden bunu yapmasına izin verdin?" diye sordu Gabriel'in yanında kalmış olan Anamaya.

"Kendisi öyle istemedi mi?"

Manco yerden kalktı, birkaç adım ötesinde durmuş, kayıtsız gözlerle ona bakan ata doğru öfkeli bir işaret yaptı. Sonra, ağrımakta olan kollarını, bacaklarını ovuşturmadan kaçınarak yanlarına döndü .

"Ee işte böyle" dedi Gabriel, hiç de alttan almayarak, "Sana söylediklerime şimdi inandın mı?"

"Yeniden başlamak istiyorum."

Gabriel içini çekti.

Tüm öğleden sonra ve güneş batıncaya dek Gabriel, hiç karşı çıkmadan, hiç bağırmadan, hiçbir öfke belirtisi göstermeden, düşmekten ve kalkmaktan bıkip usanmayan Manco'yu çalıştırdı. Atı almaya gelmiş bir hizmetkâr, sırtı Sapa İnka'ya dönük az beride duruyordu. Anamaya ise Manco'nun şiddetinin giderek yatıştığını, hayvan ile tek beden olduğunu hissederek Gabriel'i izliyordu.

Güneş dağların arkasında gizlenmeye başladığında Manco sonunda attan inmeye razı oldu.

"Bize öğreteceksin" dedi Gabriel'e, "bana ve Efendilere. Sonra da bize kılıç kullanmayı, barutu öğreteceksin...."

147

"Böyle bir şey yapmam ben" dedi Gabriel.

"Gonzalo'ya karşı değil misin?"

"Sacsayhuaman'ın son kulesi alındığı zaman silahı bıraktım ben, Efendi Marco ve bir daha asla elime almamaya and içtim. |\\je seninkilere karşı, ne benimkilere karşı."

Anamaya, birbirinin karşısına dikilmiş iki erkeğe baktı. Gabriel sağrıları ter içinde kalmış olan kır atın eyerini çıkarırken sakın dav-ranmaya çalışıyordu. Manco, gözleri ve ağız bir öfke yarığı gibi açılmış kıpırdamadan duruyordu.

"'Puma olmak' ne anlama geliyor?" diye sordu Anamaya'ya dönüp. "Mısırımızı ve guina'mız-, yemek mi? Kutsal İkiz'e olan görevlerinden seni uzaklaştırmak mı? Dağlarımızda hiç görülmemiş, savaşmayı reddeden nasıl bir puma bu?"

"Gerçeği söylüyor" dedi Anamaya, sakın bir tavırla.

"Gerçeği mi?"

Manco önce şiddet sonra da alaycılıkla onlara baktı.

"Yabancı, sen istesen de, istemesen de savaş var. Var, çünkü siz toprağımızı kirlettiğinizden beri başka türlü olanaksız..."

"Ben de yok demiyorum ki, Efendi Manco."

"O halde nasıl, ne bir yandan, ne ötekenden olabiliyorsun?"

Sanki o zamana dek ondan gizlenmiş bir gerçek gözlerinin önüne serilmekteymiş gibi Gabriel'in heyecanı tuhaf bir şekilde yatışmıştı.

"Belki de 'puma olmak' işte tam da bu demektir" dedi Anamaya.

Manco'nun dudakları bir kez daha mühürlendi. Eli, vurmaya kalkışır gibi değil de, anlamadığı bir niyetle Gabriel'e doğru kalktı. Gabriel hâlâ taş kesilmiş gibiydi. Manco, hafifçe gülümser gibi oldu.

"Şu atı yeniden eyerle" dedi, "senden rica ediyorum, savaşmayan Yabancı, parçalamayan puma ve seyretil!"

Gabriel söyleneni yaptı ve Manco'nun binmesine yardım etti.

İnka, önce adeta adımlarla, ardından tırıslla, derken atını yolun tozunu havalandıran dörtnala kaldırarak kente doğru uzaklaştı.

148

Onu, kent surlarının çevreninde sadece kara bir nokta olarak ördüklerinde, şarkılardan daha gür, borulardan ve davullardan daha yüksek alkışı duydular.

Gabriel, bütün bunlar olurken atı dizgininden tutmuş, arkası dönük bekleyen uşağa doğru ağır adımlarla ilerledi. Sanki İnka ken-jjSiymiş gibi, gözlerini bir türlü yerden kaldırmayan adama "git", dedi. Uşak, koşarak gözden kayboldu.

Gabriel çevik bir sıçrayışta eyerin tanıdık meşinine oturarak hayvanın o güzelim sıcaklığına kavuştu. Anamaya'ya doğru eğilip kolunu uzattı. Kız ona tutunup güvenle bindi önüne.

Olabilmişince yavaş bir adeta tutturdular. Akşam inip de karanlık onları içine ve korumasına alırken yaman bir özlem duymak için sözcüklere gereksinimleri kalmadı.

At sırtında sevdiği kadını kollarında tutan binicinin özlemiydi bu.

Cajamarca'daki günün özlemiydi, Gabriel'in onu çiğnenmekten ve kıyımdan çekip kurtardığı ve yazgılarının ona, ilk kez bir duman ve ter kasırgası içinde görüldüğü günün özlemi.

149

13

Ouantaytam6o, "Ekim 153G

Krallık cançfta'sının avlusunda, akşam karanlığında hasır sandalları yerlere sürtünen gölgeler kaynaşıyordu, ister ulu Huayna Capac söz konusu olsun, ister Atahuallpa ya da Manco, tanrılar Güneşin Oğlu İnka'nın hizmetinin törelere ve geleneklere göre yapılmasını isterler. Geçmiş böylece güne ve geleceğe bağlanır. İnka'nın giysileri, en ince vikunya yünündendir, sadece bir kez giyilir, eli, yiyeceğine dokunmaz, saçının teli korunur... Böyle olması için de çevresinde son derece düzenli, sessiz ve kesintisiz bir kaynaşmanın sonu gelmez.

Avlunun ortasında basit, dörtgen bir taştan yapılmış bir çeşme vardı. Ortasından fışkıran su, kayaya oyulmuş dört taş oluktan Dört Yöne dağılıyor ve bu oluklarla avluyu geçiyordu. Suyun enerjisi önce merkeze geliyor, sonra Dört Ana Yönden İmparatorluğu sulamak üzere dağılıyordu...

Eskiden ona soluduğu hava kadar doğal gelen, şimdiyse sorgulamaya başladığı bu ayrıntılar, günden güne Anamaya'nın gözüne çarpar olmuştı. O hayali gördüğünden beri, İmparatorluğun bağrın-daki gizli çatlağı duyumsuyordu: Ebedi olan kalmalıydı. Ama her şey var kalmaya yazgılı değil miydi? Sonsuza dek süreceği sanılan filanca simge ise tanrılar için bir kolibrinin kanat çırpışından öte bir şey olmayabilir miydi?

Perdenin öte yanından, Anamaya iki sesi de duydu. Man-co'nun azarlar gibi, ama sevecen sesi ile doğumda ölen bir karısından olma, en sevgili oğlu Titu Cusi'nin sesi. Eşi, tatlı ve güzel Curi Oclo bakıyordu anasız çocuğa sevgiyle.

Calca'da bulunduğu sürece Manco oğluyla ilgilenmedi. Ama Ollantaytambo'ya gelir gelmez, onu yanına getirtti. Onunla oynamadığı akşam yoktu artık.

"Daha güçlü, hadi, topuklarını vur!" dedi Manco'nun kalın sesi.

"Hadi, daha çabuk, daha çabuk" dedi, küçük çocuğun tiz, heyecan dolu sesi.

Anamaya, hiç istifini bozmadan Tek Efendi'nin kapısını koruyan iki nöbetçinin direnciyle karşılaşmaksızın perdeyi açıp içeri girdi.

Meşalelerin aydınlığında, Titu Cusi'nin babasının sırtına binmiş atçılık oynarken kollarını savurup kalçalarına vurduğunu gördü. Bir yandan da bağıırıyordu.

"Hadi, daha hızlı, atım! Daha hızlı!"

Manco, odayı neredeyse bütünüyle kaplayan yastıklarla halıların üzerinde at gibi koşturuyordu. Sırtına küçük bir çocuğun bindiği bu İnka-atın, kuştüyları ve en değerli cumbHer ortasında koşması, Anamaya'ya büsbütün alışılmadık geldi.

"Bak Anamaya!" dedi, Titu Cusi. "Ben de ata binmeyi biliyorum, babam gibi!"

Manco çevik bir hareketle oğlunu yere kaydırды, güçlü kollarıyla yakalayıp boğarcasına sıkı sararak öptü, öptü.

"Hadi git artık" dedi oğlanı yere bırakarak.

Uzun ve kapkara saçları, neşe ve zekayla pırıl pırıl aydınlanan yüzünü çerçeveleyen küçük çocuk, odadan koşarken bir yandan da bağıırıyordu:

"At dersi yarına! Hazır ol!"

Anamaya, Manco'ya gülümsedi.

"Onca kardeşin arasında gözden o, değil mi?"

Manco'nun yüzü karardı:

"En büyükleri o... Bana canlılığını, güvenini veren, o... Curi Ocllo yetiştirdi onu, sevdiğim kadının sütü ve gücüyle beslendi. O kollanmdayken," Coya'ya duyduğum sevgi geliyor aklıma... bir an için savaşın getirdiği kaygıları unutuyorum ve senin yokluğunun.

Son sözcüklerde keder vardı.

151

"Yokluğumun mu?"

"Biliyorum, buradasın, biliyorum Kutsal İkiz'e bakıyorsun, ama..."

"Ama?"

"Onunla birlikte çekip gitmişsin gibi geliyor bana. Savaşımızın yazgısına kayıtsızmışsın gibi."

"Yanıyorsun, Manco. Başarılarımıza sevinçle kulak veriyorum, yenilgilerimizin haberi ise kederle dolduruyor yüreğimi. Ne var ki baban Huayna Capac'ın savaşın da ötesine giden sözleri hiç durmadan yankılanıyor içimde."

Manco küçük, isteksiz bir kahkaha koyuverdi.

"Demek savaşın da ötesi var? Sen her zaman yanımda oldun, Anamaya, ayaklanmanın başını çekmeye beni sen ittin ve şimdi de sen, tutmuş bana savaşın ötesinden söz ediyorsun! Hem de tam karar anında! Sevgili kardeşim Üuizo Yupanqui, Lima'ya saldırı sırasında yenilgiye uğramış. Savaşta ölmüş. Neyse ki, Illac Topa ile Tisoc ve daha birçokları nöbeti ondan devralmışlar. Ama ya sen? Bana öyle geliyor ki çok değil, daha kısa bir süre önce bu savaşa katılmak için sen kendi ellerinle sapan taşlarını atardın! Peki, sana ne oldu da artık 'ötesinden' başkasını göremiyorsun?"

"Anlatayım, Manco kardeş."

#

Anamaya, Manco ile uzun uzun konuştu. Ölümünden kıl payı kurtulmuş genç bir prenses olduğu zaman başlayan geçmişlerini sevecenlikle anımsattı. Yolundan uzaklaştırdığı yılanı anımsattı ona. And içmiş düşmanı Guaypar'dan, söylentilere bakılırsa, İspanyollar'dan yana bir ordunun komutasında yeniden ortaya çıkmış olan Guaypar'dan söz ettiler. Anamaya bütün bu zaman boyunca durak-sadı. Huayna Capac'ın sözleri zihninde yankılanıyordu: "Söylenmemesi gerekeni bilecek ve susacaksınız." Manco'ya neyi söylemesi, neyi söylememesi gerekiyordu? "Yanında kalacağıma söz verdim ve yanında kalıyorum. Beni Yabancılarla bulduğun zaman vermiştim bu sözü ve o zamandan beri de sözümü nasıl tuttuğumu biliyorsun."

152

"Katari'yle konuştum. O, susuyor. Seninle konuşuyorum, sen (je susuyorsun. Sözünü tuttuğunu biliyorum ve benden hiçbir za-^an da en ufak bir sitem duymadın. Bilge Villa Oma'nın sana nasıl baktığını gördün mü? Onu tehditlerinde yüreklendirecek en ufak bir sözcük çıktığını duydun mu ağzımdan? Ama suskunluğun, suskunluğun benim elimi ayağımı kesiyor, geceleri içimde yankılanıyor ve kendime soruyorum..."

Manco kuşkularını anlatırken, Anamaya, Huayna Capac'ın o korkunç sesini anımsadı: "Ve biz inkaların, aşağılanmamız, utancın kölesi olmamız gerekecek... Ama ölmeyeceğiz... Kardeş kanı, dost kanı, düşmanınkinden daha cömertçe akıtılacaktır: Bu, işarettir."

"...kendime soruyorum, Pauuu ve sen -ki başlangıçtan beri be-nimleydiniz- benden yüz çevirecek olursanız neden savaşayım diye. Villa Oma bile kendi hesabına savaşmak peşinde. Illac Topaç kuzeyde ve Tisoc güneyde ama bana olan bitenden pek seyrek haber veriyorlar. Herkes kendi adına davranıyor! Çılgınlık bu!"

Anamaya, bir karşılık vermek isterdi ama verilecek bir karşılık olmadığının bilincine vardı. Manco'ya, Huayna Capac'ın sözlerinin onu savaşa mahkum ettiğini söyleyemezdi. Anamaya'nın suskunluğu, İnka'yı, ağaçlarla, gölgelerle savaşan bir çocuk gibi yalnız olduğu kaçınılmaz bir savaşa itiyordu.

"Beni yüreklendiren, sendin" diye sürdürdü Manco. "Beni 'gelecek zamanların ilk düşümü' diye çağıran sendin... Bunun hiçbir anlamı yokmuş demek, kuru gürültüden, rüzgâr esintisinden ibaret-miş..."

"Sen yüreklisin, Manco, soyluluk, tıpkı bir alev gibi içinde yanmakta senin."

"Ama bu bir işe yaramayacak ki! Ata binmeyi öğrenirsem, at yıkılacak, kılıç kullanmayı öğrenirsem, kılıç kırılacak, bin ok havalanacak olsa, yere düşecekler..."
"Babanın bana söyledikleri" dedi Anamaya, "benim için de anlaşılmasın şeyler. Bana uykumda düşler gibi, çözmenin sonu gelmediği bilmeceler gibi görünüyorlar. Ama onlar içimde yer ettiği oranda bilgisiz hissediyorum kendimi. Bildiğim bir şey var sadece, o da, bu yıkımın bir sonu olduğu... Ama ardından neyin geldiğini bilmiyorum."

I

1

153

::

"O son, bizim sonumuz mu?"

"Katari'ye danış: Zamanı bilen, o."

Manco, parmaklarının arasında sivri köşeli kara bir taşı evirip çeviriyordu. Taşı ayaklarının dibine düşürdü.

"Herşeyi yapabilecek adam hiçbir şey yapamıyor" diye içini çekti. "Değil mi?"

Anamaya, yine susmak zorunda kaldı.

"Yine de bir şey var" dedi Manco.

"Ne?"

"Puma."

Anamaya'nın soluğu hızlandı. Ondan uzaklaşmış olan bekleyiş, yeniden bastırdı.

"Bize yardım edecekti ama sözleri böyle bir niyeti olmadığını kanıtlıyor."

"Silaha sarılmadan da bize yardım edebilir."

Manco, bu karşı çıkmayı küçümser bir tavırla geri çevirdi.

"Düşmanın saldırdığında, savaşmayan bir dost, nedir ki? Bir korkak, başka bir şey değil!"

"Onun yürekli biri olduğunu sen de biliyorsun."

"Biliyorum. Ama yine biliyorum ki, Villa Oma senin şu puma delisinin söylediklerini duysa, hemen öldürtür ve ben de engellemek için hiçbir şey yapamam. Taraçalardan taşocağına, ona karşı yükselen düşmanca söylentileri duymak istemiyorsun. Buradaki herkes onun kurban edilişinde hazır olmaya can atar..."

"Sen buna izin vermeyeceksin!"

Manco, usulca içini çekti, biraz geçtikten sonra yanıtladı:

"En anlaşılmasın da bu ya. Hayır, buna izin vermeyeceğim."

14 Oliantaytambo, <Bkirtt 1536

Karşısındaki yüz, ölmeden önce ulurcasına bağırıyordu. Ağız, inanılmaz derinlikte bir acı ve korkunç bir korkuyla gerilmiş, çarpılmıştı. Bakışlardan ne geçtiği asla bilinemeyecekti; gözler oyulmuş-tu. Göz çukurları kokuşmuş bir et yığınının, simsiyah ve yarı yarıya kabuk tutmuş kandan ibaretti.

Midesi kabaran Gabriel, kusmamak için başını öte yana çevirdi.

CancAia'lerden VVIIkamayo ırmağına dek inen geniş caddede İs-panya'daki bir pazar yerini andıran bir kaynaşmadır gidiyordu. Ne var ki kumaş ve baharat alışverişinin yürütüleceği, satıcıların terazilerini hazırlayacakları yerde, cesetlerden başka bir şey görülüyordu.

Caddenin iki yanında, üzerine neredeyse insan boyunda kovukların açıldığı duvarlar vardı. Kovuklara, herkes hayranlıkla seyretsin diye insanlar sergilenmişti. Genelde herşeye karşı öylesine ilgisiz olan Yerliler, kahkahalar atarak, bağıra çağıra bu insanları birbirlerine gösteriyorlardı.

Cancha'lara en yakın olan ilk kovuklarda seçkin savaş kazanım-ları sergileniyordu. On kadar İspanyol'un cesediydi bunlar. Kemikleri çıkarılmış ve davula değil de tulumla dönüştürülmüşlerdi. İçi tümüyle boşaltılmış olan deri, yeniden dikildikten sonra şişirilmiş, böylece özgün durumuyla sadece gülünç bir ilişkisi kalan insan biçimine dönüştürülmüştü yeniden.

Tiksinti içindeki Gabriel, talihin bu acımasız oyununu düşünmekten alamadı kendini. Tanrı tarafından yaratılan bu insanları, yabancı tanrılar, işledikleri suçların benzeri olarak biçimsiz, iğrenç, doğadışı bir şekilde yeniden yaratmıştı... Bununla birlikte, yerli sa vaşçılar acımasızlıklarında insanın içinde gizlenen canavarı göz|e" önüne sermişler gibi bu cansız kuklalar içinde varolan da yine in. sandı.

Cesetlerin he(biri bir kazığa geçirilip kovuklardan birine dikil-misti.

içindeki başkaldırı ve korkusuna karşın Gabriel, aralarında arkadaşlarından birinin olup olmadığını görmek için bu yüzlerin her birine bakmak zorunda kaldı. Oysa, çoğundan nefret ediyordu. Hem Pizarro'lara karşı çıktığı için, hem de, onlar için anlaşılabilir bir şey olan Anamaya ile olan ilişkisi yüzünden bu silah arkadaşlarıyla yolları ayrılmıştı. Ama hayretle, ilk zaferlerinin sarhoşluğunu yaşayan, bozgunda küçük düşürüldüklerinde nasıl yaman yıkılmışlarsa, zaferde de öylesine doymak bilmeyen inka askerlerinin sevinç çığlıkları arasında işkenceden geçirilip öldürülen sanki kendisiymiş gibi, birden kendini onlara yakın hissetmişti. Neyse ki, gördüğü yüzlerden hiçbirini tanııyordu. Yakınlarda Panama'dan gelen destek güçlerden olmalıydı bunlar. Altın peşinden gelip de bunun yerine ölümle karşılaşanların o çıldırması, şaşkın gençliğine sahiptiler.

ispanyollardan sonra kara derili köleler, kıstaktakiler ve yerli yandaşlar geliyordu... Ama onlar aynı işlemden geçirilmemişlerdi.

Yalnızca kafaları kesilmiş, kelleleri, şurada burada hâlâ yelesi, nalları ya da; kuyruğu ayırt edilebilen at derilerine sarılı kazıklara geçirilmişti, öabriel'in aklına putperest tanrılar geldi. Fethin ilk zamanlarında kimi Yerlilerin yabancıları benzettiği yarı-tanrılarının gülünç kopyalarıydı bunlar.

Zavallı tanrılar... Kölelerin bembeyaz dişleri sökülmuş, bir zamanlar reis olanın kafasına taktığı renk renk tüyler toz ve çamurdan kararmış, açması bir biçimde kırılmış, artık kırışmayacak olan alnına sarmıştı. Kimi Canari prenslerin renkli alın bantları hâlâ yerindeydi ama boş göz çukurlarına, boynun, kanın yol yol aktığı piliç derisi gibi kırış kırış derisine doğru kaymıştı. El kol hareketleriyle, bağıra çağıra yorumda bulunan kalabalıkta Gabriel kendini, hoyratça ve umarsızca yalnız hissetti.

Ansızın, omzuna konan bir elle yerinden sıçradı:

156

"Katari!"

Taşların Efendisinin yüzü ciddiye.

"Burada durmayalım."

Gabriel onu izledi, iki adam, canc/ia'ların daracık sokaklarından Büyük Tapınağa çıkan dik merdivene doğru yürüdüler. O ölümcül görünümünden biraz uzaklaşır uzaklaşmaz Gabriel daha rahat soluk aldığı duymadı.

Tapınak düzlüğüne ulaştıklarında, yontulup dikilmek üzere yere yatırılmış taşlardan birine oturdular. Buraya ilk gelişinden bu yana, ötekiler gibi, benzerlerinden kamışa benzeyen incecik bir taşla ay-nlan iki dev dikilitaş dikilmişti.

"Tehlikedesin" dedi Katari.

"Buraya geldiğimden beri tehlikedeyim zaten" dedi Gabriel, telaşsız. "Gördüğüm o zavallılardan daha çok tehlikede olamam. Ne vahşet ama..."

Katari, önce sustu. Sonra, "Ölü adam ölü adamdır" demekle yetindi.

"Haklısın. Dilim dilim doğranmış, hayaları ağzına dikilmiş, bayrağa veya balona dönüştürülmüş diye daha az ya da daha çok ölü olacak değil ya..."

Gabriel konuşurken, sözlerindeki acı alaycılığın farkına vardı. Kendisini silah arkadaşlarına yabancılaşmış sanırken, içinden hâlâ onların kardeşi olduğunu görüyordu.

"Bunu yapmış olanlar benden silah kullanmada onlara yardımcı olmamı istiyorlardı, daha çoğunu öldürmek için ve Tanrı bilir ne tür yeni ganimetlere dönüştürsünler diye... Beni, neden böyle olduğunu anlamıyorlar: Bir daha elime silah almayacağım."

"Yaşamın pahasına mı?"

Katari'nin sesinde beklenmedik bir titreme vardı.

"Yaşamım, yaşamım..." diye mırıldandı Gabriel. "Ben ne olduğunu biliyor muyum acaba, yaşamımın? Benden alındı, bana geri verildi, bu işte benim pek katkım bulunmaksızın."

"Sen pumasın" dedi Katari ciddi bir tavırla. "Tüm bu olaylardan sağ çıkmak zorundasın."

157

Gabriel, Anamaya'nın karşısında öylesine sevdaya boğuluyordu ki kafasını sis buruyordu.

Katari'nin karşısında ise tersine, zihni büsbütün açılıyordu.

"Silaha sarılmak zorunda kalırsam değil ama..." "Biliyorum" diye sabırsızlandı Katari, "ve öyle yapman gerektiğini söylemiyorum sana. Ama Anamaya da, ben de, artık seni uzun süre koruyamayacağız. Şu kanlı zafer görüntüsünü umulmadık bir fırsat sayan Villa Oma'ya Manco da daha uzun süre karşı koyamaz."

"O halde?"

"O halde, gitmen gerekecek."

"Ne zaman?"

Katari yanıt vermeye zaman bulamadan bir patlama ortalığı sarstı.

Cancha'lara doğru merdivenden aşağı paldır küldür koşarlarken Gabriel'in yüreği çatlayacakmış gibi çarpıyordu. Ama yeni bir dehşet sahnesi görmekten çekindiği için mi yoksa içinde uyumakta olan, Anamaya'dan yine ayrılmak zorunda kalacağı düşüncesinden dolayı mı böyle çarptığını bilmiyordu.

Villa Oma, kadavra kolu gibi sıska, upuzun kollarını ortada bırakan kan kırmızısı bir unku giymişti.

Kovuklarda sergilenen cesetleri göstererek uludu:

"Sonunuzun onlar gibi olmasını ister misiniz?"

İki İspanyol, sözde yiğitliğe leke sürmemeye çabılıyor ama tepeden tırnağa tir tir titriyordu.

Gabriel, silah arkadaşlarının bu görüntüsünün neleri akla getirebileceğini pek iyi biliyordu.

"Neler oluyor?" diye sordu, titremeyen bir sesle.

"İşte puma geliyor derinlerden!" diye cıyak cıyak bağırdı Villa Oma.

Gabriel, Bilge'nin karşısına dikildi. Çevrelerinde bir kalabalık vardı ama ne Anamaya'yı, ne Manco'yı görebildi. Katari, kan ko-

158

loisu ve elleri ile ayakları bağlı iki canlı tutsağı felce uğratan korku-nUn büsbütün körüklediği sessiz, gizli düşmanlığın ortasında onu desteklemek için tek başına yanında kalmıştı.

"Savaşçılarımız sizin ateş kusan silahlarınızı denediler" dedi Villa Oma, "ama hedefi

vuramadılar, kendilerini korkutmaktan öte bir şey yapamadılar."

Ölümcül içeriğiyle, kovukları gösterdi. Demek bu zavallılar, türlü işkenceler içinde ölmekle kalmayıp şimdi de hedef tahtası yerine kullanılıyordu.

"Ve bunlar da" dedi Villa Oma, tutsakları küçümser bir el hareketiyle göstererek, "sözde onlara yardım ettiler ama ateş, savaşçılarımızdan birinin suratında patladı."

"Ne oldu?" diye sordu Gabriel, ispanyollara dönerek.

"Daha da çok barut koymak istediler, kundaklı tüfeğin namlusu patladı" diye yanıtladı, genç olanı, ürkek bir sesle.

"Bir kaza olmuş" dedi Gabriel, Villa Oma'ya.

"Kaza ha? Şu Yabancı köpekler yüzünden, şimdi ölecekler!"

Birkaç Yerli, artık pek karşı koyamayan tutsakları yakaladıkları gibi yan yana iki kovuğa doğru ittiler. Üstünde kellelerin dikili olduğu iki kazığı sıyırdılar. Kelleler, kahkahalar arasında tozların içinde yere yuvarlandı.

Gabriel hemen iki adamın önüne atıldı.

"Çevrendeki insanların senin gerçekte kim olduğunu bilmesini istiyorum, Villa Oma."

Orada bulunanlar taş kesildi. Bilge de şaşkınlıktan ağzını açamadı.

"Ben Güneydeyken ve benimkilerin en alçaklarının sizin halkınıza verdikleri eziyeti gördüğüm zaman şu adamı uyarmak istemiştin" dedi Bilge'yi göstererek. "Onlara engel olma gücüne sahipti, çünkü onun görüşü de, Paullu Inka'nın görüşü de İspanyollar için değerliydi. Ama o, hiçbir şey yapmadı..."

"Onu dinlemeyin!" diye haykırdı Villa Oma. "Size yalan söylüyor!"

Onun bu çağrısına karşın halktan ses çıkmadı, Yabancıyı dinliyorlardı.

159

"Size, halkınızın sonunda Yabancılardan öcünü alacağı savaşı hazırladığını söyleyecektir. Ama ben de size şunu söyleyeyim ki Bilge dediğiniz şu adamın içinde onu ve ardından gidecek herkesi ölüme götürecek olan sınırsız bir acımasızlık gizlidir. Savaş acıları savaş acılarıdır. Ama şu iki insanı öldürecek olursanız, intî'nin gazabı da sizin üzerinize oiaacaktır!"

Villa Oma, bu kadarına dayanamayarak zincirinden boşandı: "Şuna bakın, tanrılarımızın adını nasıl da ağzına alıyor!" diye kükredi. "Onu da ötekiler gibi bağlayın, o da aynı akıbete uğrasın."

Askerler yaklaşıp onu yakalamışlardı bile. Savaşçılar bir leğen barut ile gelerek iki tutsağın ağzına barutu dolduruyor, başkaları da barutu ateşleyip onları diri diri yakmak için ellerinde saman sapından meşalelerle yaklaşıyordu.

Gabriel öfkeyle debeleniyordu ama boşuna. Katari'yle göz göze gelmeye çalıştı, başaramadı.

"Yeter!" diye gürledi Manco'nun sesi.

inka, Gabriel onu görmeksizin kalabalığın ortasında belirmişti. Askerlerle Efendiler yana çekilip yol verdiler, karşısında yalnızca yeşil koka suyu dudaklarından çenesine sızmakta olan Villa Oma kaldı.

"Tek Efendi'nin önünde eğil!" diye buyurdu Villa Oma'ya.

Bilge, öteden beri İnka'ya gösterilmesi gereken saygı belirtilerini umursamayan tek kişiydi. Kan çanağına dönmüş gözleri bir an Manco'nunkilere daldı, sonra belli belirsiz eğildi.

Gabriel sonunda, Manco'nun arkasına yarı gizlenmiş Anama-ya'yı gördü.

"Çevrene bir bak, Manco!" dedi Villa Oma. "Şimdiden başlamış olan pachacutfye bak ve senden büyük gücün önünde boyun eğ... Yabancılar tanrı deniyordu, bak biz onları ne hale getirdik." Villa Oma, bronz uçlu kazıklara geçirildiği için dik duran, bir zamanlar insan olan kuklaları işaret etti.

"Bu, geri dönüşün başlangıcı. Bizim ve bizimkiler için geri dönen barış bu..."

"Pachacuti çoktan başlamıştı, Villa Oma. Babam Huayna Capac da ilk kurbanı olmuştu ama şimdi bizi Öteki Dünya'dan yönetiyor. "

160

V

Villa Oma dinlemiyordu bile. Onun, dalgın bakışlarla mırıldandığı duyabilmek için kulak kabartmak gerekiyordu:

"Senin içinde çok eski ve mundar bir şey var..."

Gabriel'in tehlikede olduğunu gören Anamaya buz kesmişti. Huayna Capac'ın belirsiz sözlerinden uzaktı ve hiçbir şey görmeyen önsezilerden, hiçbir haber vermeyen kehanetten de korkuyordu.

Canc/ia'ların dar ve dikdörtgen sokakları vadinin tüm Yerlile-riyle dolmuştu. Araç gereçlerini bırakmışlar, tarlalarını terk etmişler ve bir boydan bir boya, kente yığılmışlardı. Anamaya tüm ruhuyla, onların içindeki VVİHKamayo'nun suları kadar güçlü, fıkır fıkır kaynayan ölüm ve kan tadına tek başına direniyordu. Kalabalığın üzerinden Ata'nın yüzüne doğru dönüp onu imdadına çağırırdı.

"Artık açık seçik göremiyorsun. Villa Oma, gözlerin Atahuall-pa'ninkiler gibi kızarmış, yüreğinde bir kan gölü oluşmuş. Gizli gizli lanetler yağıdırıyorsun ve kurbanlar veriyorsun, öldürmeye doymuyorsun ama Ataların gücü, çevremizi kuşatan tanrılar olmaksızın bir hiç olduğunu unutuyorsun..."

"Mundar bir şey!" diye yineledi Villa Oma, hiçbir şey duymamış gibi. "Anımsıyorum o lanetli günü, öğütlerime karşı, zihnine hastalığın gölgesi düşüp karartmış olan ulu Huayna Capac'ın mundar bir genç kızın bedenini pumaya kurban vermeye yanaşmayıp, tersine onu yanı başına aldığı ve kimsenin hiçbir zaman bilmediği gizleri anlattığı o günü... Kızı onun elinden zorla alıp işi bitirmeliydim, çünkü işte şimdi, puma tarafından yok edilecek yerde onu toprağın bağrından çıkarmış bulunuyor kız, puma bizi yok etsin diye..."

"Son kez söylüyorum, Villa Oma, sus! Anamaya İnkalara hiçbir zaman sırt çevirmedi. Hiçbir zaman Huayna Capac tarafından seçilmiş Coya Camaquen olmaktan çıkmadığını, yolu da ona senin gösterdiğini unutuyorsun... Anamaya gelenektir, eskiden olan ve ileride olacak olandır..." Villa Oma susuyordu. Sıska bedeni, içten gelen bir sarsıntıyla sallanıyor, unku'su bir kan ırmağı gibi dalgalanıyordu. Artık dudaklarından sözcükler çıkmıyor ama köpük kabarcıklarına dönüşen bir tükürük hiçbir zaman çiğnemekten vazgeçmediği kokanın yeşiline karışıyordu. Bakır rengi teni kurşuniye dönmüştü.

Derken, büyük bir çabayla, kollarıyla bacaklarının her biri öfkeden kasılmış, istemeyerek konuşur gibi açtı ağzını:

"Çekilmem gerekiyor. Elveda, Tek Efendim."

Ve sarsak adımlarla, tek başına ırmağa yöneldi.

Öfkesine ve kinine karşı, bundan böyle onları ayırıyor gibi görünen şeye karşı, Anamaya onun son sözlerinde Manco'ya göstermekten kaçındığı saygının yankılandığını duydu ve uzaklaşırken ona, düşman olmuş kardeşlerin eski dostluğunun anısını bağısladı.

162

IS

Oftantayt(im6o, %çLSim 1536

Villa Oma gözden yiter yitmez askerler Gabriel'in çevresini sardılar ve onu kalabalığın homurtuları ortasında Manco'nun cancha'sına doğru sürüklediler. Anamaya'nın, Katari'nin,

Manco'nun yüzleri bütünüyle silinmişti. Gabriel kendini, sele kapılıp sürüklenen kırılğan bir sepet gibi hissetti.

Cancha'run avlusuna girdiğinde kadınlar geri çekildi ve Gabriel, Dört Bucak çeşmesinin başında, ölümden kurtulduğu için çarpan yüreğiyle, Manco ile Bilge'nin birbirlerine söyledikleri ağır sözleri bir kez daha aklından geçirerek, bir kez daha, yararlandığı anlaşılan o gizemli korumanın gücü üzerine kendisine sorular sorarak yalnız kaldı.

"Bütün Yabancılar senin gibi midir acaba?"

Gözleri merakla parlayan küçük bir oğlan onu, dört, beş yaşın yürekliliğiyle korkusuzca süzmekteydi.

"Çoğu benden daha kötüdür!" diye gülümseyerek yanıtladı.

"Senin adın ne?"

"Gabriel."

Küçük çocuk, ciddi ciddi düşünür gibi yaptı.

"Garip bir ad bu. Hiçbir anlamı yok."

"Seninkilerden kimileri bana, 'puma' demek olduğunu anlattılar. Ya sen, senin adın ne?"

"Benim adım Titu Cusi, İnka Manco'nun oğluyum ve bir gün ben İnka olacağım."

"Senin güçlü bir Efendi olacağına ve hakça davranacağına hiç kuşku yok..."

Ama çocuk artık onu dinlemiyordu. Askerlerden ve Efendilerden oluşan çifte bir duvar arasında avluya giren babasına doğru koştu. Manco gülümseyerek oğluna eğildi. Gabriel onun, çocuğu nasıl sevecenlikle kucakladığını gördü. Sonra doğruldu ve Gabriel onun kapkara, düşmanca ve anlaşılmaz bakışlarıyla yeniden karşılaştı.

"Gel" dedi Manco, "beni izle."

Manco'nun hemen arkasında Anamaya ile Katari vardı. Onun peşinden hükümdar odasının perdesinden içeri girdiler.

"Efendi Manco" diye söze başladı Gabriel, "biliyorum ki benim teşekkürlerimin senin için hiç anlamı yoktur, ama sana ta yüreğimin derinlerinden teşekkür ediyorum."

Manco, karşılık vermeden ona baktı. Gabriel, Katari ya da Anamaya'yla göz göze gelmekten çekindi.

"Villa Oma benim şimdi bildiğimi bilmiş olsaydı, çoktan ölmüştün" dedi sonunda Manco.

"Nedir bildiğin?"

"Seninkiler geliyormuş. Güçlü bir ordu, pek çok atlıdan oluşmuş bir ordu, bin kadar da hainin yardım ettiği kapitu Pizarro'nun kardeşlerinden birinin komutasında."

"Gonzalo'nun mu?"

Bu lanetli adı söylemesiyle Gabriel'in yüreği hop etti.

"Hernando."

Omuzlarını silktL

"Benim onlardan olmadığımı biliyorsun."

"Senin hakkında ne bildiğimi bilmiyorum ama karşımda, senin yaşamının değerli olduğu iki insan var, onlardan başka seni umur-sayan da yok zaten. Talihin varmış ki bu ikisi aynı zamanda benim de en çok gereksindiğim iki insan."

"Ne yapacaksın?"

"Oturalım."

164

Manco, Gana'sına yerleşirken Gabriel, Anamaya ve Katari de ayaklarının dibine, vikunya yününden örtülerin üzerindeki yumuşacık guanako yastıklara oturdular. Meşalelerin ışığı yüzlerinde oynuyor, Anamaya'nın çizgilerinin üzerinden altın tozu gibi geçiyordu.

"Casuslar, bize saldırmaya hazırlandıklarını haber alalı günler olmuş. Biz de onlarla savaşağız, haklarından öylesine geleceğiz ki, sağ kalanlar Vali'ye gidecek ve onu bizi rahat bırakması için ikna edecekler..."

"Yanılıyorsun, soylu Manco!"

imparatorun yüzünde bir öfke şimşeğı çaktı.

"Zaferimizden kuşku mu duyuyorsun?"

"Zafer her zaman kuşkuludur, senin söylediğinden de çok... Ama benim sana demek istediğim bu değil. Onlar artık gitmeyecek. Bu gelenleri yenersen arkasından başkaları gelecektir, onları da yenersen, yine ve daha başkaları gelecektir, inan bana, Pizarro'yu herkesten iyi tanırım. Asla vazgeçmeyen bir adamdır. Asla."

"Beni tanımayan, o!"

"Yalvarırım sana, Efendi Manco, burada kimsenin kuşkusu yok senin yiğitliğinden. Ama şunun üzerinde düşünmelisin, sen de bir Villa Oma olmak istemiyorsan eğer... ispanyolları gerçekten tartman gerekir, güçlerinin niteliğini değerlendirmen..."

"Sus!"

"Ben yine de senin tutmayacağın bir öğüt vermekle bitireceğim konuşmamı. Saygın bir barışın yolunu bul, alçaltılmalara sessizce boyun eğ, kurtarılabilecek olanı kurtar ve bir grup gence, onların silahlarına karşı koymak için kendi aralarında gizlice kendilerini eğitmeyi öğret... Sana kılıçtan, baruttan, atlardan söz etmiyorum... Dilden, onların Tanrısından, onların törelerinden söz ediyorum."

"Bunu yapamam."

"Galiba anlıyorum, Manco, senin gözüne gerekli görünen şeyi

Manco Anamaya'ya döndü.

"Sen ne diyorsun, Coya Camaquen?"

"Bu savaşı kazan, Manco, senin için de bizim için de seçenek yok. Ama sonra da sağduyunun sözlerine kulak ver."

Manco onu sessizce süzdü. Sonra bakışları Katari'ye yöneldi:

"Ya sen, dostum, sen. Taşların Efendisi?"

Katari yanıt vermedi. Kalkıp Manco'ya yaklaştı, onu omuzlarından tuttu. İki adam kısaca kucaklaştılar. Ardından Manco, f/ana'sının üzerindeki yerini aldı yeniden.

"Şimdi beni bırakın" dedi, "yalnız kalmaya ihtiyacım var."

166

16

Ottantaytambo, %astm 1536

Şafak sökerken, Katari, Anamaya ile Gabriel'i mante'lara sardı, boğazlarına dek örtündüler. Hızlı adımlarla, tek boş sözcük konuş-maksızın, gürültülerden, bakışlardan uzak durmaya çalışarak Büyük Tapınağın merdivenlerinden çıktılar. Tapınağın duvarını aştıklarında Anamaya rahat bir nefes aldı.

Artık, gözlerden uzak, tepenin ardındaydılar ve kimse, Kutsal ikiz'in onları beklediği dört kovuklu küçük tapınağa gelme yürekliliğini gösteremezdi.

Gabriel ile Anamaya, uzun uzun, bitmek bilmeyecekmişçesine kucaklaştılar, birbirlerinin yüzünü, bir ilk kez hevesiyle, bir son kez kederiyle ellerine almışlardı. Birbirinin teninde gezinmek, denizleri aşmak, dağlarda gezinmek gibi heyecan verici bir yolculuktu. Bıkmak bilmiyorlardı. Parmakları, birleştiğinde sağlam, kopmaz bir halat oluşturmak üzere kavuşan iki sağlam ip gibi birbirine kenetlendi.

Dudakları birbirinden ayrıldığında gözleri yaşlarla dolmuştu.

"Gidiyorum" dedi Gabriel.

"Başka çare yok" diye yanıt verdi Anamaya.

Güneşin ilk ışınları bir yandan dağların doruklarını aydınlatırken bir yandan da Kutsal İkiz'in altınında yansıyordu.

"Üzölmek istemiyorum" dedi Gabriel.

"Ben de öyle. Her şey, Huayna Capac'ın bana haber verdiği gibi geliyor. Gizler çözölüyor ve sen hâlâ buradasın. Sonuna dek burada olacaksın..."

"Bana söyleyebileceğin her şeyi söylediğini biliyorum ve bu çu çok bir şey değil... Kendi yolumu açnam gerektiğini, kendi kendime öğrenmem gerektiğini biliyorum, işte alınacak büyük ders bu ve ben de onu kimi zaman yitiriyor, kimi zaman biliyorum. Manco ile konuşurken artık korkmuyordum, her şey içimde yerli yerine oturmuştu. Günü geldiğinde iyi bir puma olacağıma inanıyor musun?"

Sözlerine biraz da sevecen bir alaycılık katılmıştı. Anamaya ona yaslandı.

"Herşeyi apaçık gözlerimin önüne seren, senin sevgin oldu" diye sürdürdü Gabriel. "Tüm bunları, şu, senden yeniden ayrılmak ve seni bir daha ne zaman bulabileceğimi bilememek saçmalığını bile olası kılan, senin sevgin."

"Bana, 'Gittiği zaman, sana geri dönecektir. Ayrı düşmüşsünüz ama birlikte olacaksınız'demişti."

Çocuklar gibi, alçak sesle gülmeye başladılar. Ata'ya, Kutsal ikiz'in açısından bakıyorlardı, güneydeki kovuğun baş döndürücü bakış açısından.

Bir sürtünme sesiyle sıçradılar. Katari'nin gölgesi, karşılarında dikildi.

"Vakit geldi" dedi.

*

Ata'nın dağında, daracık, taşları iyi döşenmemiş bir yoldan tırmanıyorlardı. Katari ve Gabriel'in sırtlarında manta'lara sarılı ağır birer taş vardı.

Herkesin savaşa hazırlandığı cancha'\anr\ kaynaşmasını Villa Oma'nın izine rastlamadan geçtiler; ağzına dek dolu co//ca'ları geride bıraktılar. Bayırın aşağısında Katari, Gabriel için bir taş seçti. Şimdi onun sırtıyla omuzlarını adeta kopartan, her adımını dayanılmaz acılara dönüştüren taşıtı bu.

Yine de gıkı çıkmıyor ve niçin böyle, taş taşıyıcısına dönüştürüldüğünü sorma gereğini bile duymuyordu. Katari, yükü, rüzgârda özgürce uçuşan saçları gibi, ona sanki hiç ağırlık olmazmışçasına önünde bir alpaga çevikliğiyle ilerliyordu.

168

Ara sıra dönüp, düzlüğe yayılan Inkalara ve ormandan çıkıp onca katılan Antisuyu'nun yüzlerce yaman okçusuna bakıyordu. VVİII-Lrnayo'nun akış yukarısında bir set kurulmuştu, su düzeyi yükseldiğinden yürüyerek ırmağı geçmek zorlaşmıştı. Artık silah taşımak yemeyen Gabriel, bedeninin derinliklerinde sancılı bir vuru duyum-sVdı. İspanyolların yaklaşmasını bedensel olarak paylaşır gibiydi. Kır atmin üzerinde, kılıç elinde, tolganın ve örme zırhın altında ter dökerek onların arasında bulunmayışının garipliği tüm çıplaklığıyla gözlerinin önüne serildi. Beklenmedik bir sancı parladı içini: Sebastian da onların arasındaydı ve dostunu savunmak, belki kurtarmak için kendisi orada bulunmayacaktı.

Öfke ve çaresizlikten bağırarak için için dışlarını sıktı, elleriyle manîa'simn kıvrımlarına yapıştı ve ağırlığı kalçalarını döven taşın belini adeta kırmasına katlandı.

Ağrı ve yorgunluk yavaş yavaş etkisini gösteriyor, duyuları öylesine uyuşuyordu ki, üstündeki yükü algılamaz oldu.

Doğal bir düzlük boyutlarındaki bir tür kayalık girintiye ulaştılar. Gabriel taşını bıraktı, ağrı öylesine dayanılmaz bir hale gelmişti ki düşecek gibi oldu. Anamaya onu bakışlarıyla destekliyordu. Gabriel, harcadığı çabadan ve birden için kaplayan o kuşkudan iki büküm olmuş bedenini yavaş yavaş doğrulttu.

"Geldik" dedi Katari.

Gabriel tümüyle yönsüzleşmişti, anlamaya çalışarak Anamaya'ya baktı.

"Ata'nın yüzünün tam üstündeyiz" dedi Anamaya.

Katari çömelmiş, chuspa'sından çıkardığı bronz bir keski ve tam yerini bulan birkaç vuruşla taşını işledi. Ardından Gabriel'in taşını aynı işlemde geçirdi.

"Bak" dedi.

Kolla, bir taşın üzerine pumayı, ötekine de bir yılan çizmişti.

"Amaru'nun gücü" dedi Gabriel, "ve sağduyusu."

"İyi" dedi Katari, "tanrılarımızı öğrenmişsin demek... Yakında Huayna Capac'ın yüzünü taçlandırmak için bir tapınak yükselecek burada ve inka'nın gücünün peşinde olanlar gelip adaklar sunacaklar."

169

Gökyüzü, sis şeritlerinden sıyrıldı, sabahın duru aydınlığı dağla rın yamaçlarından kaydı. Genç bir güneş, teraslarda koşuyor ve saları parıltıyordu.

Ölmek için güzel bir gündü.

Aşağıda, kalabalığın geniş bir dalgalanması, tehlikenin yakınlığı, nı haber verdiğinde bedeni acı verecek kadar gerildi. Anamaya, sevecenlikle döndü ona.

"Yüzün sararmış" dedi.

Yüzünün kanı çekilmiş, yüreği çatlayacakmış gibi atıyordu.

"Yapamam" dedi.

Anamaya, elini elinin üzerine koydu.

"Onlarla birlikte olmadan, ölmelerine göz yumamam..."

"Savaşmak mı istiyorsun?"

"Hayır!"

Denetimi dışında kopmuş bir çığlıktı bu.

"Onlarla birlikte ölmek mi istiyorsun?"

"Ben kendimi... korunuyor sanıyordum..."

"Her şeyden, kendin hariç..."

Anamaya, savaşçılarla kaplı yamaçlara, taraçalara baktı.

"Bırak gitsin" dedi Katari'ye, sakın bir sesle.

O anda, ilk bağıris koptu.

Sanki buz gibi bir su Anamaya'nın üzerine boşalmış da hem gövdesini, hem kollarıyla bacaklarını felce uğratmış gibiydi. Yerinden kıpırdamıyordu.

Gabriel'in ilk adımları öylesine yavaş, sonu gelmeyecekmiş gibiydi ki... Tam dönemece geldiğinde geri dönecekmiş gibi durdu. Dönmedi. Tersine, Anamaya onun, bayır aşağı, neredeyse koşarak gittiğini gördü; sapan taşına dönüşmüş insan.

Aşağılardaki taraçalarda Anamaya, yığın yığın okçuları ve hem VVIHKamayo'nun sol kıyısında, hem de dağın yamaçlarında sayısız sapan taşı taşıyıcılarını gördü...

170

İçinden, Huayna Capac'ın ona konuştuğu taşla yöneldi ama tek jözcük daha yoktu artık. Hiçbir şey, Pumanın yabanıl bir hayvan gibi kümüne koştuğunu, kendinden olanlara katılmak üzere Okyanusu OS yönden aştığını söylemiyordu.

Katari, onun yanında, kıpırtısız duruyordu. Keskisiyie, Tapınağın jile taşları olacak olan taşları yontma işini tamamladı.

"Sen pumanın bir insan olduğunu unutmuşsun" dedi sadece.

Anamaya, inanmadan başını salladı.

*

Gabriel, şakakları zonklayarak bayır aşağı koşarak inmişti. Kararı bir bakıma onsuz, kendiliğinden verilmişti ve zorlukla soluk almaya çalışırken, kuşku, parça parça zihninden geçti. Yaklaştıkça, ona öyle geliyordu ki dağ da, ova da, toprağın derinliklerinde vuran binlerce davul yeri göğü ayağa kaldırırcasına boydan boya homurdanmaktaydı.

Korkan ve kendini yüreklendirmek için bağıran insanların sesi, binlerce ayak sesi, silahların şakırtısıydı bunlar.

Yarı-bayırda birdenbire, ormandan gelen okçuların asıl kalabalığının yerleştiği taraçaların üzerinde buldu kendini.

Savaşçıların kalabalığından etkilenmiş, duraksadı. Ollantaytam-bo'da geçirdiği haftalardan sonra, dağların bunca savaşçıyı gizlediğini aklına getirmemişti. Okçuların arkasında da mızraklarla, topuzlarla, kargılarla silahlanmış asker kalabalığı vardı. Bir çırpıda, aralarından kimilerinin ıspanyolların şuradan buradan derlenmiş giysilerini giydiği gözüne çarptı, kiminde sahipsiz kalmış bir tolga, kiminde bir örme zırh ya da deri yelek, hatta kimi subayların elinde kılıç vardı.

Karşı yamaçta, ırmağın öte yakasından, İspanyol ordusunun yaklaştığını gördü. Yüzleri teker teker seçemeyeceği kadar uzaktaydılar ama en başta yürüyen Hemando Pizarro'yı tolgasındaki tüyden tanıdı. Yüz kadar atının ardından aralarında her zamanki müttefikler olan Canariler ile Huancalar ve Manco'ya düşman olan inkala-rın da bulunduğu en az otuz bin yerli savaşçı geliyordu.

Onları gören Gabriel atıldı ve sıkışık savaşçı saflarının arasına girmeyi denedi. Onu bunu dirsekleyerek, sövüp sayarak birkaç sırayı geçmeyi başardı.

171

Ama okçuların arkasına geldiğinde karşısına aşılmaz bir enam dikildi.

y '

Umutsuzluk içinde geçemeyeceğini anladı.

O anda, terasların ta ucunda Manco'nun kibirli gölgesini gördü Kolaylıkla sürdüğü kır bir ata binmişti, elinde güneşte parlayan bir kargı vardı.

Bakışları İspanyolların ilerlediği düzlüğe dek ulaşamıyordu ama Anamaya, İnka sıralarından geçen dalgalanmalardan onların yaklaştığını hissetti. Girişi duvarla örülmüş olan Tapınağın bulunduğu dağın yamaçlarından, Manco ile adamları, zaman zaman başarılı oldukları ani baskın taktiği yerine, düşmanlarına, onları beklediklerini ve korkuyu ta çizmelerine dek indireceklerini göstermek ister gibi, davullarla birlikte çalınan boruların cehennem sesi geliyordu.

Gözlerini kapatarak Gabriel'i canlandırdı zihninde. Neredeydi? Savaşçı sıralarını geçmeyi başarmış mıydı? Her türlü mantıklı düşüncenin tersine, onun savaşçı saflarının arasından süzülüp kendi adamlarının yanına varmak için ırmağa daldığını, bir ata atlayıp eline bir kılıç geçirdiğini hayal etti... Anamaya'ya, Sacsayhuaman'ı almak için yaptıklarından sıkça söz etmişti. Kız onu İspanyol saldırısının başına geçmiş olarak canlandırmakta güçlük çekmiyordu...

Açtığı gözleri güneşten kamaştı. "Olacak şey değil" diye mırıldandı dudaklarının arasından, "Bir daha eline silah almamaya and içmişti, bunca da yol aldı..."

Ama bu içini rahatlatmıyordu. Nerede olursa olsun, ne isterse istesin, savaşın ortasındaydı ya, öleceği düşüncesi üzerine öyle çullandı ki, bu düşüncüyü zihninden uzaklaştıramadı.

"Santiago!"

Öylesine bildik İspanyol çığlığı vadide yankılanarak göğsüne ulaştı.

"Santiago!"

Korkuyla irkildi. Katari yanına yaklaştı.

"Dur" dedi ona. "Bekle. Korkunu kovala."

172

Ama Katari'ye baktığında, gözlerindeki kaygıyı okudu. Yüreği sıkıştı-

Manco, uzaktan Gabriele'i görür görmez, ona yöneidi, asker safları, açılarak yol verdiler.

"Burada ne işin var?" diye sert bir sesle sordu. "Bizimle birlikte savaşmaya mı geldin?"

Gabriel, yanıt vermedi, gözlerini inka'ya dikip dikkatle bakmakla yetindi.

"Yoksa onlara katılmak mı istiyorsun? Onlarla birlikte ölmek?"

Manco bunu sakın bir tavırla söylemişti, Gabriel onun duyduğu güveni anladı.

"Eğer karşıya geçip bunu yapmak istersen sana engel olmam" dedi Manco, ona ovayı işaret ederek.

Gabriel, kımıldamadı.

"Emin misin? istemiyor musun? O halde benim Efendilerimle gel" dedi Manco, "korkacak bir şeyin yok, gel de gör seninkileri neyin beklediğini..."

"Santiago" çığlığı, damarlarında eskiden kalma bir şeyleri kaynatıyordu. Ona doğrulma, Manco'nun kıskırtıcı önerisine uyup şu kalabalıktan kendini kurtararak soydaşlarına katılma gücünü verecek bir çağrı gibiydi. Ama dişlerini sıktı ve sustu.

İnkalar son derece düzenli bir hareketle İspanyolları ok ve ateş yağmuruna tuttuğunda ilk dalga önce duraksadı, sonra geri çekildi. Yüzlerini görmeden, uzun boylarından, Gabriel, iki dev, Candia ile Sebastian'ı tanıdı. Kara derili, kır bir ata, Candia ise yağız bir ata binmişti...

İtza'yı gördüğünde kulaklarından bir uğultu geçti -öyle ya, Sebastian'ın ona verdiği kısraktı bu. Geçmiş, dörtmala onu karşılamaya gelmişti sanki.

Katari, boynundaki taş anahtarı çıkarıp Anamaya'ya verdi. Kızın mavi gözleri uzaklara dikilmişti, solgundu.

173

Taraçalardan yükselen patırtı kulakları sağır ediciydi, ısıklı ses leri her yanı kaplamıştı. Her ok yağmurunda, bir böcek bulutu ton^ rağı mahvetmek için göğü kaplıyordu sanki, taşlar, kuşlar gibi cıvılda~ yordu.

Anamaya ve onunla aynı anda Katan, kuzeye, Anamaya'nın Huayna Capac'ı bulmuş olduğu gizli kente doğru döndü.

"İnti aramızdaki kini tüketinceye dek..." diye fısıldadı.

Katari ise:

"...ve geriye, dökülen kana ağlayan kadınlardan başka kimse kalmayınca dek" diye.

"Sence şimdi mi bu?"

Katari, çizgileri sayısız yara izine karışmış güçlü ellerini açtı.

"Hayır, tüm işaretler burada değil."

"Ya o, o ölebilir mi?"

"Sana pumanın bir insan olduğunu söyledim ve bir insan, ölmek zorundadır... Ama bu insan, pumadır."

Anamaya gülümsedi.

O anda, şiddetli bir patlama dağlarda yankılandı.

#

Gabriel, yerlilerin taş ve mızrak yağmurunun, gözü pek olmalarına karşın, Candia ile Sebastian'ı geri püskürtmesini büyülenmiş gibi seyreliyordu. Bir grup atlı Tapınağa saldırıya geçmeden atlarını çevirdiler. Aşağıdan bakıldığında, İspanyollar, o ürkütücü duvarlarıyla yapıyı bir kale sanmış olmalıydı. Savunucular geri çekilir gibi olduğunda Chachapoyalardan iki Yerli, fırlattıkları ilk atın bacaklarını kırınca diğer süvariler paniğe kapılıp geri çekildi. Bundan sonra başka hiçbir atlı, saldırıya kalkmak yürekliğini gösteremedi.

Gabriel İspanyollarda bir duraksama sezdi, ilk kez, düzenli bir savaşta üstünlük kuramıyorlardı. Atlarının kalktığı ani saldırının etkisi geçmiş, topları yetersiz kalmıştı. Manco tarafından örgütlenen savunma, onların tüm hareketlerini öngörmüşe benziyordu.

174

Hernando'nun, tapınak duvarlarına yeni bir saldırı için dağı dolanmak üzere gönderdiği piyade bölüğü bile, taşlarla beslenen saldırıyla geri püskürtüldü.

İşte tam o anda patlatıldı top. Ama terasların ortasına, inkalar tar3f!nda yerleştirilmişti ve etkisiz kalan patlama (İnkalar gibi beceriksiz topçuların başında patlamamış olması tek mucize, diye düşündü bir an Gabriel) tüm savaşçıların göğsünden gururlu bir homurtu yükselmesine yol açtı.

Patlamanın gürültüsü terasları ve savaşçıların beklediği tüm yamaçları baştan başa dolaştı ve Manco'nun kükremesiyle birleşti.

İnkalar, her yerden aynı anda kopmuşçasına İspanyollara saldırıya geçtiler. Gabriel, çaresiz ve neredeyse körleşmiş bir haide, yeryüzünün baştan başa sarsılmasından öte hiçbir şey duymaz oldu bir an için. Dikkatini sadece ve sadece, alçaltılma ve korkuyla yüklü şu bir ayın öfkesiyle bilenmiş, herşeyi alıp götürmeye hazır, zincirinden boşanan insan dalgasına kendini ezdirmemeye yoğunlaştırmıştı.

Ayağı, düzlükten yükselen kargaşada yere bastığında, gözlerinin önünde yükselen bir sis oldu tek gördüğü. Toz, ter, fıskıran toprak, uçan kılıçlar ve kargaşanın kaldırdığı bir sis ve ortasında, öfkeyle, hiçbir şeyden yılmayan bir şeytan gibi, kır atının üstünde, elinde bir mızrak, alnında mascapaicha ile saldıran Manco.

Gabriel'in gözlerinden bir an ilk binicilik dersi geçti.

"Savaşmak istemiyordum" diye mırıldandı, "ama yine de savaşıyorum..."

Canlarını dişlerine takarak direnmelerine ve İnkalara verdirdikleri kayıplara karşın İspanyollar ve yandaşları olan yerliler adım adım geri çekiliyordu. Atlıların saldırılarındaki kıyıcılık, derinlik, yıkıcılık hafiflemekteydi. Hernando'nun miğferindeki kırmızı tüy, sulara kapılmış, uzaklaşan bir sal örneği ovada giderek uzaklaşıyordu.

Akşam karanlığı inmişti bile. Gabriel şaşırды, güneş henüz doğmuş gibi geliyordu ona.

Bakışları, savaştan ayrılıp doruklara, Katari ile Anamaya'nın ona tanımayı öğrettikleri Apu'lara yöneldi. Sonra da iki ırmağı buldu ve duyduğu hayretten olduğu yerde kaldı.

175

Yüz kadar Yerliden oluşan bir topluluğun tamamlamakta duğı iş, Patacancha ırmağının akışını, uzun zamandır hazırlarım olan yataklara yöneltmekten ibaretti.

m'ş

Gabriel, şimşek hızıyla kavradı.

Ovayı su basacak...

...ve İspanyollar boğulacaktı.

176

17

OÜantaytambo, %asım 1536

Dağın doruğuna karanlık, gökyüzü boyutlarındaki bir kondorun kanatları gibi iniyordu. Karşıda, aşağıda, gürültüler diniyor, uzaklaşıyor gibiydi. Daha az bağırış ve daha çok inilti duyuluyordu, patlamalar tümüyle kesilmişti. Anamaya birden üşüdü. Buz kesmiş bedenine manfâ'sının uçlarını çekti.

"Acaba Villa Oma nerede?" dedi.

Katari, düşündü.

"Herhalde yerin altındaki bir huaca'ya sığınmış, yeni yeni lanetler hazırlamak ve kötü kehanetini doğrulayacak bir yenilgi ummakla meşguldür..."

"Ben ise, bu savaşta Manco'nun yanında yer alacağını düşünürdüm."

"Öfkesi, onu karaların ortasında yitmiş bir adaya tek başına hapsetmiş."

"Benim için, o, Bilge idi..."

"O da bir insan. Aslında, güçlü Huayna Capac'ın ona hiçbir zaman Tahuantinsuyu'nun gizlerini vermeyip bu iş için şu mavi gözlü garip bir kızı seçmesini hiç anlayamadı..."

Anamaya, dalıp gitti.

"Benim için, yine de Bilge olarak kalacaktır."

Katari'nin kahkahası, gecenin içinde usulca çınladı.

"Neden güldün?"

"Uzun zaman, Coya Camaquen'm ardında, Inka Huayna Ca pac'ın huzuruna geldiğinde olduğun o küçük kıızı görmeye çalışm," şımdır. Şimdiyse onu ilk kez işitiyorum."

Bu kez Anamaya, gülümsedi.

"Bana bu taş anahtarı neden verdin?"

"Bir gün, tüm işaretler tamamlanmış olduğu zaman, seninle ben de ayrılacağız. Ben kökenimizin olduğu göle doğru gideceğim sense..."

Anamaya, parmağını dudaklarına koyarak susturdu onu.

"Adını söyleme, rica ederim."

"O zaman bu anahtara gerek duyacaksın, sana taşı açacak."

"Nasıl bileceğim?"

"Bileceksin."

Gece rüzgârı çıkmış, insanların patırtısını alıp götürüyordu. Gariptir, Anamaya artık üşümüyordu.

"Ya o?" diye sordu.

#

Gabriel suyun inanılmaz bir hızla yükseldiğini, ovayı kapladığını, toprağın derinliklerinden fışkıran ve onları içine alıp boğan bir göle batmışçasına yavaşlayan atların koşumlarına dek çıktığını gördü. Bir atının suya devrildiğini ve kollarıyla, suyun üstünde kalmak için daireler çizirken bir yandan da ağır donanımından kurtulmaya çabaladığını izledi.

Karanlık yavaşça çökerken İspanyolların geri çekilmesi artık onun için, uzaklaşan bir gürültü, yankılanan bir çağrı, bir boru sesi, İnkalar geride kalan birini yakaladıkları ya da bir atı devirdikleri zaman duyulan ani bir çığlıktan ibaret kaldı.

Tüm gövdesine, kollarına, bacaklarına sonsuz bir yorgunluk çöktü. Dövüşmemiştir ama kendini birdenbire yaşlanmış, dayak yemiş, yaralanmış hissetti. Gözlerini kapadığında kendini aynı zamanda hem inka, hem İspanyol, hem süvari, hem piyade, hem kılıç, hem sapan kullanır gördü... Kopup ayrılması zor olan bir hayaldi bu,

178

vjne de savaşta öldürülmemiş de, her şey nihayet sona erdiğinde vere yıkılmış ve artık ancak en derin bir yorgunluğa yenik düşebilecek bir savaşçı olarak gömülmek istediği bir hayal.

Manco, çamura bulanmış atını dizgininden tutmuş, yürüyerek geliyordu. Gabriel'i konuşmadan, tepeden tırnağa süzdü, hâlâ savaş sarhoşluğuyla yüklü kara gözleri gururla parlıyordu. Zafer; testi testi chicha'öan da, binlerce koka yaprağından da daha güçlü olan o uyuşturucu.

Sonra dizginleri Gabriel'e uzattı ve ona bir kez bile bakmadan, savaş kazanmış ama bitkin düşmüş bir savaşçı olarak cancha\ann yolunu tuttu.

Gabriel onu izledi.

*

Yol öyle dik ve yer yer öylesine düzensiz taşlarla döşenmişti ki, gece inmek tehlikeliydi.

Yine de, Anamaya ile Katari, ara sıra kendini gösteren ay ışığında ve her göğün altında yürümüş olanlara özgü o içgüdüyle, düzenli ve güvenli adımlarla ilerliyorlardı.

VVİIkamayo ile pınarlara yaklaşır yaklaşmaz, atıyjailli'leri, şimdiden kahramanların yiğitliklerini anlatan o zafer şarkılarını işittiler. Toprak hâlâ kan içiyor, ırmak, boğulanların, ölenlerin cesetlerini sü-rüklüyordu... Kıyıda Anamaya, anlaşılabilir bir savaş için peşinden gittiği kocasının giysilerini sardığı manta\ bağına bastırmış bir kadının ona dönük yüzünü gördü.

Bomboş bakışları, Dört Bucak'ın ötelere yitip gitmişti.

Cancha'lann girişinde sendeleyerek adamlara rastladılar. Kimileri yerlere uzanmış, çamur, kumuklarına karışıyor, belirsiz bir iniltiyle, Okyanusun öte kıyısından gelmiş tanrılara karşı kazandıkları zaferin şarkısını söylüyorlardı hâlâ. Yabancılar yeniden, aylar önceki, elleri bıçak gibi kesen ve ateş kusan gümüş sopalar taşıyan o masal yaratıklarına, o at-insanlara dönüşüyorlardı. Ama zafer kazanmış ve sarhoş savaşçıların anlattıklarında, onların karşısına, bizzat Viracocha'nın, taşın yarattığı, kesilen kolları yeniden uzayan, suyun ve karın efendileri olan İnkalar dikiliyordu...

İSlıjr

9ıtsin

Cancha'ların dar sokaklarında ilerledikçe Anam kulaklarına, avluların en kuytu köşelerinden yüks ^a "e ^ta •! zartmak için ateş çevresinde telaşla dolanan kadını ' tavşan'^ lamadığı bir söylenti geliyordu. Herkes taşı atıp en " bile W bacaklarını kırıdandı söz ediyor, herkes Patacancha'0^6 3eien a-değiştirilmesinden söz ediyor, herkes mızrak ya daT Sularına vqı

çalıyor, herkes bir ata yapışıp devirdikten sonra sürül^ 9ibi isi diye leşini ırmağın sularına koyuveriyordu. Herkes ko ip „.....“ zaferin mutluluğuna doymaya asla yetmeyecekti sözcüldUyorclIJ-^

Anamaya korkuyordu.

Gabriel ortalarda yoktu. Karanlıkta gördüğü her h;-katle incelemekten kendini alamıyordu. Ama dili bağılydı h'U2U * sormaya cesaret edemiyordu. Yabancı ha? Varsın Öteki ryb'rş,ey karışıp yok olsun, buydu işte herkesin istediği. Unya ya

Nöbetçiler onlara yol vermek için Manco'nun canc/ia'sımn varına açılmış trapez biçimli yüksek kapıda yana çekilirken ba yanıyordu.

9n

İnka, unfo/sunun üstüne örme bir zırh geçirmiş, ayaklarının dibinde bir kargı ile Efendilerin odasındaıydı. Anamaya, onun bir şey anlatmak için uzattığı ellerinin hâlâ toprağa ve kana bulanmış olduğunu gördü. Yanaklarından çamur yaşları akmış, bakışları gurur ve kinle alev alevdi. Çevresindeki yüzler gülüyordu. İnka'ya borçlu olunan saygıya biraz da birlikte zafer kazanmış savaşçıların arkadaşlığı karışmıştı. Anamaya ile Katari girdiklerinde sessizlik oldu. "İşte böyle, Coya Camaquen, babam sana herhalde bu zaferi haber vermiş olmalı ki bunca uzun süre bizden uzak durdun..."

Bir işareti üzerine, iki kadın ona bir testi chicha getirip ince işli bir altın kupayı doldurdular. Manco uzun uzun içti.

"Ya sen, Katari, sen de bizimle birlikte Pinkylluna dağının tepesinden taş mı atıyordun?"

İki genç, susuyordu. Sarhoşluk, İnka'nın yanaklarını kızartmış1' gözleri alev saçıyordu.

^

"Bana karşılık vermiyorlar" dedi Efendilere dönerek, ya küçümsüyorlar ya da utanıyorlar..."

. „... m

"Yeni bir tapınak için taş koyduk da dean^ 'nai<çin-Ata'nın, baban Huayna Capac'ın alnını taçlandırarak bir

180

»rkusuzdu. Manco'nu^ gözleriydi A^/icü' ,sık :gSİ sakın, ko^ Anam9ya -yi gösterdi.

^

3 parmağı ^yvan bu,dum" diye, öfkesi a> ok y>tlcr/nı\$ 0ibl' -Savfa,^rus?anav^^ek istiyorum." Ç Y^

'^fVe'dl'• hu ha-^^3117" d^e usulca Sordu klz " 'NeYmİŞ Serr1ninle bağlantısı olduğ^öyleniyof."

"B'r pUm!n eli ı bir yaV ?»zerek karanlıkta bir ^ktay, ^jerdi- 'kl Manco nui Ggİabrje| çliçt, oradan, yütf) donu^tu, W£?

finaraSI a geri'fi veriVorüm. Anamaya, senin.%." OnUS3- tümT1 bedenimle, tüm yüreğiyle oUa koş 5arllm^ AnarT1drken keh ndini kipırdamamaya ^Orluyorcu up Esenin pu^™- anc0k bir koşulİ9Sağ kal^k." Anamaya'nın r^avi Sözleri, Manco'^nkiler* sapl^dl(Manc* OnÜ bile kırpma.^1-

»Zaferimizin ei^esı şafa9' 'Çin İnt. daha ilk ışıklann ^derme -oryokolmalı. Araladın m, pen,? S*

" Anamaya sess^Ö'ni korudu. Gabıy'in yctgün kjn Üz* rinde ürkek adırr^arla Varıma yaklaşmasını bekledi ^rlerin* değmeden, Manc^'nun karşısında yan yana qufuyQrA Sonra avluyu dolduran MOİabalıgırı içinden geçtiler. Herkeslerin^ çekilip yol veriyord I" ama Aramaya, düşmanlıkla d0|u Q| jırını, oç alma isteklerini his:>setti- Ah, onu parçalayabılsel^rdj... av

Bir kondoron» işlenmiş olduğu taş kemerden ferken Manco'yu son kez işittiler.

s

"Şafak sökmeden" qjyordu. Ve sesinde sarhoşluktan eser kalmamıştı.

Cancha'lardarı uzaklaşırlarken gece üzerleri^e ka& j, Gabriel'i pınarların oradan,

VVİIk^mayo Uyun^ «tanın -acas|nagötürdriJ.

^a-

-sceUhUîSüre s^stular- Birbirlerine değmekte^ çeki. ^i-Sa~ Dlrkaç saat ayrı konuşlardı ama ilk söztuklen %e*n

Cancha'ların dar sokaklarında ilerledikçe Anamaya ile Katari'nin kulaklarına, avluların en kuytu köşelerinden yükselen, tavşan ^ zartmak için ateş çevresinde telaşla dolanan kadınların bile kurtulamadığı bir söylenti geliyordu. Herkes taşı atıp en önde gelen atın bacaklarını kırandan söz ediyor, herkes Patacancha'nın sularına yön değiştirilmesinden söz ediyor, herkes mızrak ya

da taşlar gibi ılık çalıyor, herkes bir ata yapışıp devirdikten sonra sürüklenip gitsin diye leşini ırmağın sularına koyuveriyordu. Herkes konuşuyordu. Bu zaferin mutluluğuna doymaya asla yetmeyecekti sözcükler.

Anamaya korkuyordu.

Gabriel ortalarda yoktu. Karanlıkta gördüğü her bir yüzü dikkatle incelemekten kendini alamıyordu. Ama diii bağlıydı, hiçbir şey sormaya cesaret edemiyordu. Yabancı ha? Varsın Öteki Dünya'ya karışıp yok olsun, buydu işte herkesin istediği.

Nöbetçiler onlara yol vermek için Manco'nun canc/ia'sının duvarına açılmış trapez biçimli yüksek kapıda yana çekilirken bağı yanıyordu.

inka, unku'sunun üstüne örme bir zırh geçirmiş, ayaklarının dibinde bir kargı ile Efendilerin ortasındaydı. Anamaya, onun bir şey anlatmak için uzattığı ellerinin hâlâ toprağa ve kana bulanmış olduğunu gördü. Yanaklarından çamur yaşları akmış, bakışları gurur ve kinle alev alevdi. Çevresindeki yüzler gülüyordu. İnka'ya borçlu olunan saygıya biraz da birlikte zafer kazanmış savaşçıların arkadaşlığı karışmıştı. Anamaya ile Katari girdiklerinde sessizlik oldu. "İşte böyle, Coya Camaquen, babam sana herhalde bu zaferi haber vermiş olmalı ki bunca uzun süre bizden uzak durdun..."

Bir işaret üzerine, iki kadın ona bir testi chicha getirip ince işli bir altın kupayı doldurdular. Manco uzun uzun içti.

"Ya sen, Katari, sen de bizimle birlikte Pinkylluna dağının tepesinden taş mı atıyordun?" iki genç, susuyordu. Sarhoşluk, İnka'nın yanaklarını kızartmıştı, gözleri alev saçıyordu.

"Bana karşılık vermiyorlar" dedi Efendilere dönerek. "Demek ya küçümsüyorlar ya da utanıyorlar..."

"Yeni bir tapınak için taş koyduk da" dedi Katari, "bir gün Ata'nın, baban Huayna Capac'ın alnını taçlandırarak bir tapınak için."

180

r

r~

Sesi sakın, korkusuzdu. Manco'nun gözlerindeki ölümcül ışık söndü. Parmağıyla Anamaya'yı gösterdi.

"Savaşta bir hayvan buldum" diye, öfkesi az çok yatışmış gibi, haber verdi. "Onu sana vermek istiyorum."

"Neymiş bu hayvan?" diye usulca sordu kız.

"Bir puma. Seninle bağlantısı olduğu söyleniyor."

Manco'nun eli bir yay çizerek karanlıkta bir noktayı gösterdi. İki askerin arasında, Gabriel çıktı oradan, yüzü donuktu.

"Onu sana geri veriyorum, Anamaya, senindir."

Anamaya, tüm bedeniyle, tüm yüreğiyle ona koşup sarılmak için can atarken kendini kıpırdamamaya zorluyordu.

"Ama senin puma, ancak bir koşulla sağ kalacak."

Anamaya'nın mavi gözleri, Manco'nunkilere saplandı, Manco, gözünü bile kırpmadı.

"Zaferimizin ertesi şafağı için inti daha ilk ışıklarını göndermeden, yok olmalı. Anladın mı beni?"

Anamaya sessizliğini korudu. Gabriel'in yorgun bacakları üzerinde, ürkek adımlarla yanına yaklaşmasını bekledi. Birbirlerine değmeden, Manco'nun karşısında yan yana duruyorlardı.

Sonra avluyu dolduran kalabalığın içinden geçtiler. Herkes önlerinden çekilip yol veriyordu ama Anamaya, düşmanlıkla dolu olduklarını, öç alma isteklerini hissetti. Ah, onu parçalayabilselerdi...

Bir kondorun işlenmiş olduğu taş kemerden geçerlerken Manco'yu son kez işittiler.

"Şafak sökmeden" diyordu.

Ve sesinde sarhoşluktan eser kalmamıştı.

m

Cancha'lardan uzaklaşırlarken gece üzerlerine kapandı.

Gabriel'i pınarların oradan, VViIikamayo boyunca, kondorun huaca'sma götürdü.

Uzun süre sustular. Birbirlerine değmekten çekmiyorlardı. Sadece birkaç saat ayrı kalmışlardı ama ilk sözcükleri söylemeden

181

önce soluklarının yatışması, yürek çarpıntılarını dindirmeleri gerekiyordu.

Gece serin ve yumuşaktı. Yolda tüm gürültüler, korkular ve savaşın dehşetleri silinmiş gitmişti. Artık ne zafer vardı, ne bozgun ne heyecan, ne nefret ve zafer çtğliklan.

Kayaya yaklaştıklarında Anamaya durdu, Gabriel de onu izledi. Kız onu elinden tutup ırmak boyunca giden alçak duvarın üzerine uzanmasını istedi. Gözlerini kapayıp zihinlerini ve tüm bedenlerini suyun ebedi sesiyle birlikte akıp gitmeye bırakarak şiddetten arındılar.

Sonra Anamaya doğruldu, suyun kıyısına indiler ve sevecen davranışlarla erkeği soydu. Hâlâ terden ıslak olan unku'su yere kaydı. Soğuk su, şaşkınlık ve acıyla bağırmanın eşiğine gelmesine neden olsa da Anamaya onu korkmadan akarsuyun ortasında, yüzeye çıkmış yassı, kara bir taşa götürdü. Taşın üzerine uzandılar, bedenleri yarı yarıya soğuk suya gömülüydü. Anamaya'nın elleri yavaş yavaş Gabriel'i bütün yorgunluğundan arındırdı. Su, eller... Gabriel hiçbir ayırım yapmadan kendini koyuverdi, yorgunluğu suyun dibini bulsun diye. Zihnine takılan görüntüler usulca uzaklaşıyor, savaşmadan yaşadığı o göğüs göğse çarpışmadan çıkıyordu. Anamaya onu kaldırıp kıyıya doğru götürürken nefis bir ferahlık hatta bir sevişme isteğinin başlangıcı sardı bütün varlığını.

Manfa'sının içinde ona giydirmek üzere incecik yünü tenine bir başka okşayış gibi gelen bir unku getirmişti.

Alçak duvarı yeniden aşarak yola çıktılar. Başlarının üzerinde kondorun huaca'smm gölgesi belirdi.

"Gitmek istemiyordum" dedi Gabriel.

"Biliyorum."

İşitilme korkusuyla değil de karanlığın içinde birlikte sığınacakları bir mağara yaratmak için alçak sesle konuşuyorlardı. Yaklaşan ve görünürde kıpırtısız gecede öylesine çabuk gelen ayrılıktan başka herşeyden söz ettiler.

"Onların yanı başında olmam gerektiğini sanmıştım. Seninki-lere karşı savaşmak istemiyordum, atların çiğnediği çayırın düzeyinde, yaralıların elinin uzanacağı yerde, onların bakışlarının erişeceği yerde olmak istiyordum... Hatta o amansız Hernando alçağının

182

miğferinin kırmızı tüyünü mutlaka görmem gerekiyor gibi tuhaf bir ^uyguya kapılmıştım. Evet, ona karşı beni utandıran, ama duymaktan da kendimi alıkoyamadığım bir tür sevecenlik hissediyordum. gu savaşı yitireceklerini biliyordum ama dağın tepesinde kendimi jjjr hain gibi görüyordum,"

"Bir ses senin ölmeyeceğini söylüyordu ama öteki de seni çiğnenmiş, yırtılmış, parçalanmış gösteriyordu. Bir ses buluşacağımızı, öteki de seni yitireceğimi söylüyordu."

"Orada, benimleydin. Sebastian ile Candia'nın dörtnala yaklaştıklarını gördüğümde, bunu sana söylemek için sana doğru dönmek istedim..."

Anamaya güldü, sonra daha ciddi bir sesle sordu:

"Hâlâ yaşıyorlar mı?"

"Bilmiyorum. Umarım... Anımsıyorum, taş ve ok yağmurunun üzerlerine yağdığını gördüğüm zaman, zihnimde onlara doğru koştuğumda, Sacsayhuaman savaşında yararlandığım o korunmadan onların da yararlanmasını var gücümle diliyormuşum gibi bir izlenime kapılmıştım. Her tür tanrıya, benimkine, seninkilere dua ederek, 'Kim olursanız olun, ben ne denli inançsız olursam olayım, iki arkadaşımı kurtarın, şimdi ölmesinler' dedim."

t "O halde hâlâ hayattalar."

I "O güce sahip miyim ben?"

* "Öyle bir güç var. Gel."

Kayaların arasından huaca'ya çıktılar, inkaların inançlarına karşı yeni edindiği duyarlıkla Gabriel, orada titreşen şeyi duyumsadı. Sustu ve kendini, Anamaya'nın taştan taşa yol göstermesine bıraktı yeniden.

Birkaç ayak yüksekliğinde, tek bir keski izi görünmemesine karşın üzerinden insanın geçtiğini gösteren ince uzun bir kayanın karşısında durdu Anamaya. Uzaklarda, gecenin içine gizlenmiş, aynı biçimde bir dağ yükseliyor olmalıydı.

"İşte burası" dedi Anamaya.

Gabriel'in yüreği durdu.

Kendi sözlerine şaşırان Anamaya sustu. Düşünmeden konuşmuş, sözcükler kendiliğinden fıskırmıştı. İçindeki bir korku kalıntısının silindiğini hissetti. Ondak saklamak zorunda olduğu gizler, artık yanı başındaydı. Onun da bilmesi gerekiyordu.

"Bir yer var" dedi, "buraya hem uzak, hem yakın, adının gj2lj kalması gerek. Ollantaytambo'dakilerden sadece Katari ile ben git-tik oraya... Buradan kimsenin görmediği, ve orada, gizli tapınağımızın üzerinde dikili olan dağ biçimindeki taşı da o yonttu. Bu dağın yamacında..."

Gabriel anlamaya kalkışmadan Anamaya'yı konuşmaya bıraktı. Sözler, bedenindeki tüm gözeneklerden içine giriyor ve izlerini bırakıyordu.

"... bir yüz beliriyor. Bu, pumanın yüzü."

Anamaya sustu. Gabriel'in kendisinden söz edildiğini anlaması için biraz zaman geçmesi gerekti. Merakla, karanlıkta, yontulmuş kayanın üstünde herhangi bir biçim seçmeye çalıştı. Hiçbir şey göremedi.

"Sen görmüyorsun, ama orada. Katari sana yazgının taşta kazındığını söylemişti ya, işte tam da karşısındasın."

Gabriel'in bedenine yoğun bir sıcak bastı, ne amansız savaşların kül ve kan tadına hatta ne de sevdanın bal tadına benzeyen eşsiz bir heyecandı bu. Bir ürpertiyle tepeden tırnağa sarsıldı. Kendini dünya ile tek bir varlık olmuş gibi ve olağanüstü bir minnet dolu hissediyordu.

"Biliyorum" diye mırıldandı, "görüyorum."

Pumanın yüzünün ısırmaya ve parçalamaya hazır, taştan çıkmış sivri dişleri vardı. Ama Gabriel korkmadı. Gözyaşlarının ve kahkahanın ötesinde, eşsiz güzellikte, anlatılamaz bir mutluluktan sarhoştı. Sonunda, diye düşündü, sonunda geldim işte.

184

18

Oüaniaytambot %psım 1536

İkisi de çıplak, aynı taşın parçasıymışlar da bir yontucu onları kayanın üstüne çizmiş gibi birbirlerine sarılmışlardı. Birbirlerinin içine, derine girmişler, hemen hemen hiç kıpırdamıyorlardı. Tenin üzerindeki bir parmağın belli belirsiz yer değiştirmesinin onlarda tatlı izlenimler bırakmasına izin veriyor, hafif rüzgârın soluğunu paylaşıyorlardı.

Eksiksiz bir mutluluk içindeydiler, garip yazgılarının tüm yollarını ve yordamlarını gerekli, belirli kılan bir mutluluktu bu. Şu anda hiçbir açıklaması yoktu ama herşeyin yolunda olduğu inancı içinde birleşmişlerdi. Heyecanları yarım ayın aydınlığında dalgalanıyordu.

Kimi zaman, öylesine tam bir kıpırtısızlıkta direnir kalıyorlardı ki, solukları neredeyse duruyor, taşta dönüşmüş gibi hissediyorlardı kendilerini, kimi zaman da birbirlerinin içine öyle iyi akıyorlardı ki, gürültüsü onlara eşlik eden, içlerinde olan ırmak boyunca yüzüyorlardı sanki. Dudaklarını kıpırdatmadan konuşuyorlardı birbirleriyle. Eller gibiydi sözcükler, yürek vuruşları gibi, aydınlık ve gölgeler gibi, evrenin ortasında iki beden yapmış dansın parçaları gibi.

ilk ayrılan, Anamaya oldu. .

Gabriel hiç acı duymuyordu.

Onun zarif bir davranışla anaco'sunu giymesini, kendisine de un/a/sunu uzatmasını izledi.

Anamaya, yanına oturdu. Bakışları dağın gölgesinde, kayanın içine oyulmuş kovuklar görür gibi olduğu yere daldı.

"Sana bir yolculuk anlatacağım" diye başladı mırıldanarak.

m

Gabriel Anamaya'nın taşı geçişini, Gizli Kent'in üzerindeki kon-dor uçuşunu anlatmasını dinledi.

Konuşan kayanın öyküsünü, yaşlı İnka Huayna Capac'ın yüzünün öyküsünü dinledi.

Anamaya, Gabriel'e inka'nın sözlerini yineledi. Sözcüklerin hepsi onun içini aydınlatmıyor ama belirsiz bir nedenle hepsi içine kazınıyordu. Onu kuşatan gizleri çözmiyordu bu sözcükler ama sesinin mıltısıyla o zamana dek hiç bilmediği bir huzur, rahatlık duyuyordu. Seviniyordu bile. Silahları bırakmakla kalmadığını, savaş ruhunun da kendisini terk etmiş olduğunu anladı.

Savaşın onu bir yerlere sürüklediğini, içinden baba dediği adamın onu aşağılayarak zindandan çıkardığı o uğursuz günden beri durmadan sürüklediğini anladı.

Anamaya ile birlikte yaşamının üzerinde uçuyormuş gibi bir izlenime kapıldı, tıpkı kendisinin, Katari'yle birlikte bu gizemli vadinin üstünde uçtuğu gibi. Savaşlarına, şiddet davranışlarına, atılımlarına, öfkelerine bakıyor, bir Yabancı gibi değil de bir tür yepyeni hoşgörüsüyle, tüm varlığının onda "Ha, demek sadece buymuş" diye fısıldamak isteği uyandıran sakinleşmesiyle onları gözden geçiriyordu. Bu onun pek az dostuna duyduğu sevecenlikten de, karnında yanan aşk ateşi topundan da bir şey eksiltmiyordu.

Aşkını yokluyor, derinliğini, hemen hemen sonsuz gücünü ölçüyordu. Korkusunun çevresini dolanıyordu.

Sonra tüm görüntü silindi, Manco'nun gür sesinin bir çan gibi çınladığını duydu: "Şafaktan önce" diye yineliyordu genç asi İnka, "şafaktan önce."

Ata'nın dağının doruğunun hafifçe aydınlandığını görür gibi oldu.

Anamaya ona iyice sokuldu.

"Benim bildiklerimi sen de biliyorsun" dedi. "Senden hiçbir şey gizlenmedi. Bana kavuşman için yaşamam gerekeni yaşamam kalıyor geriye. İşaretlerin verilmesini beklememiz gerekiyor..."

"Nasıl bileceğiz?"

Anamaya, ona taş anahtarı verdiği zaman Katari'ye aynı soruyu sorduğunu anımsadı.

186

"Bileceğiz. Sen de benim kadar bileceksin."

"Uzun süre bekleyecek miyiz?"

"Uzun süre" deyişinde ansızın ve beklenmedik bir kaygı belirmişti, sanki içindeki çocuk birden yüzeye çıkmış da elde etmezse tepinmeye hazır, mutiuiuğu hemen oracıkta ister gibiydi.

Şafak söküyordu.

Soluk pembe aydınlık dorukların üzerinde titreşiyor, gece ka-çarcasına uzaklaşıyordu. Her saniye, yüreğinde çıtırdayan bir kum tanesiydi. Anamaya, yanıt yerine dudaklarının üzerine uzun bir öpücük kondurdu.

İkisi birden kalkıp kah birbirlerinin kemiklerini kıracak derecede şiddetle, kah tatlı ve nazik davranışlarla bir kez daha kucaklaştılar. Neredeyse soluğunu kesen bir çabayla Gabriel, sonunda ondan kopmayı başardı.

"Seni seviyorum" dedi kadın.

Anamaya'ya bakıyor ve ondan aldığı, tüm yüzlerinin, tüm gülüşlerinin ve tüm gözyaşlarının görüntüsü, birbirinde eriyip tek bir bütüne dönüşüyor, kendini gözlerinin sakın su gölünde yitiriyor, orada bir dağın yansımasını görür gibi oluyordu.

Daha usul bir sesle yineledi; "Uzun süre bekleyecek miyiz?"

Anamaya parmağını onun dudaklarına dayadı.

"Seni seviyorum" diye yineledi, bu kez daha yüksek sesle.

Son bakışı, Ata-dağaydı. "Benim soluğumda kal ve pumaya güven... " Sözcükler yüreğine dek ulaştı ve ona eksikliğini duyduğu son cesareti verdi.

İrmak boyunca uzanan yola doğru inerken Anamaya'nın, arkasında kıpırtısız kaldığını hissetti.

Durmak ve yapılması gerekeni yapamamak korkusuyla dönüp bakmadı. Artık biliyor ve yüreğinin derinliklerinde kabulleniyordu bildiğini.

Cancha'vara doğru telaşla giderken adımları hızlandı.

Köprüyü geçtiğinde güneşin ilk ışını alnına düştü, gözlerini kırıştırdı.

3

sın 3

!

19

<T%ticaca ÇöCü, Mart 1539

Ortalık henüz aydınlanıyor, saydam bir pus, ağır ağır Ay adasına kayıyordu. Göl henüz görünmüyordu. Her şey sessizdi. Kıyıdaki çakıl taşlarına vurup geri çekilen dalgaların hışırtısı belli belirsiz duyuluyordu.

Gabriel, arkası Üuilla Tapınağına dönük, en yüksekteki terasın alçak duvarına oturmuştu.

Sarındığı, mavi yünden büyük pelerine karşın, şafağın serinliğinden tüyleri diken diken olmuştu. Buraya her gelişinde olduğu gibi, onca iyi tanıdığı bu kutsal yerin eşsiz dinginliğine bir kez daha kaptırmıştı kendini.

Gökyüzü ile gölün, bağrında aydınlığın giderek büyüdüğü, tek bir hareketli ve süt rengi maddeden oluşmuşa benzediği şu anı çok seviyordu. Yalnızlık duygusu derindi ama yaşamın ve doğan günün her şeyin üstündeki gücüne kapılıp sürüklendiğine inanabiliyordu.

Sonra sabah esintisi arttı. Sarı saçlarını havalandırdı, uzamış sakalıyla oynadı. Güneyden gelen esinti, sisi kıvrım kıvrım, şerit şerit parçalıyor, dörtnala kalkmış bir at sürüsü gibi, bölüm bölüm kuzeye doğru sürüklüyordu. Küçük adanın kısacık otlarla kaplı eğimleri ve ağaççıkları usulca beliriyordu. Aşıboyası renginde ve esmer taş duvarlarla özenle sınırlanmış tören taraçalarının keskin çizgileri, karanlık suları kısacık dalgaların köpüğüyle çizgilenen gölün kıyılarına dek açılıyordu.

Çok geçmeden, Titicaca'nın olanca sonsuzluğu gözler önüne serildi. Doğu ve kuzey yönünde, uzaklarda Gabriel yavaş yavaş Apu'ların, bu Ata-dağların, Dünya'nın başlangıcı olan büyük gölün

kaygılı bekçilerinin baş döndürücü yamaçlarını seçmeye başlamıştı Sel yataklarından uçurumlara gecenin son gölgeleri teker teker gömülürken şimdiden maviye kesilmiş gökyüzünde, yükseklerde sis iyice açılıyordu. Güneşin ilk ışınları Ancohuma'nın ve Ulam. pu'nun doruklarına takılı pamuksu bulutlan altın rengine boyuyordu Sonsuza dek buz tutmuş yamaçlarında parıltıyor, kaya kayşatlarının, yarların ve buz yığınlarının üzerinde oynayıyordu. Ardından, diğer dağların dorukları da altınla kaplandı. Göl, koyu ve yoğun bir maviye bürünüyor, kıyıları yükselir gibi görünüyordu. Görkemli süsünü gözler önüne seren bir tavus kuşu gibi, batı kıyılarını sarmalayan binlerce taraça, yeşil, tatlı eğimli ve zevkle yerleştirilmiş geometrik biçimlerle açılmaktaydı. Gabriel bir an, dünyanın doğuşuna tanık oluyormuş gibi olağanüstü bir izlenime kapıldı.

Sonra ansızın, tam karşısında, ta kuzeyde, sisin son beyazlarının ortaya çıkardığı Ay Ana göründü! Yusuvarlak, koskocaman, tam dağların yansımalarının düştüğü gölün üzerinde duruyordu. Uzun süre böyle kaldı. Gabriel'in, üzerindeki gölgeleri doya doya seyretmesi, parıltısını günün aydınlığının yavaş yavaş silmesini izlemesi için yeterli bir süreydi bu. Derken, bir çırpıda, güneş, büyük Apu'ları aştı. Gözleri kör edici ateşini her yana saçıyordu. An önce öylesine koyu olan gölün yüzeyi, dayanılmaz bir baskıya dönüştü.

O zaman ay, görünmez oldu.

Gabriel, arkasından gelen şarkıyı duyduğunda yerinden sıçradı:

Ey Üuilla anamız gece nasıl da soğuktu!

Ey Üuilla anamız al bizi kollarına,

Ey Ay Ana, bize sarıl!

Güneş günün sütünü senin memelerinden içti,

Güneş yaşam sütünü senin karnına akıttı,

Ey Üuilla Ana!

Titicaca'nın dibinde dinlen sen,

Gecenin karanlığını aş,

Doğmayan yarına bizimle dön, gel,

Karınlarımızı ve memelerimizi şişir.

192

w

Ey Ay Ana,

Yukarıdaki Dünya'da da,

Öteki Dünya'da da,

Kucakla bizi,

Çünkü biz senin kızlarıңыз,

Ey Qu i İla Ana!

Bu ilahiyi tekdüze bir sesle okuyan, on kadar kadındı.

Ellerini yukarı kaldırmışlar, feri kaçmış gözlerini ayın giderek yarı saydamlaşan yuvarlağına dikmişlerdi. Veda şarkısı bir kez daha buruşuk dudaklarından döküldü, dişsiz ağızlarını şişirdi.

Her bir çağrıyı, gümüş levhalardan dikilmiş pelerinlerini dalgalandıran kalça kıvrımlarıyla vurguluyorlardı. Tuhaf bir şekilde, yüzleri artık yaşı kalmamış gibi görünürken görkemli kumaşların altında yaşlı bedenleri bir genç kız zarafetini korur gibiydi.

Kadınların arkasında, Ay Tapınağının binaları üç yandan, çizgileri dümdüz çekilmiş bir avlu oluşturunuyordu. Pervazları ve kemerleri manta'lar kadar ince işlenmiş aşiboyası rengindeki on üç taş kapı, üst kattaki teraslarla birleşen hücrelere açılıyordu. Her kapının önünde beyaz gömlek giymiş, göğsü bir gümüş levhayla örtülü bir genç kız durmaktaydı.

Gabriel, ürpermekten kendini alamadı. Her yanı uyuşmuş, dimdik doğrularak duanın bitmesini bekledi.

Rahibeler sustuğunda tapınağın odalarının birinden üç yeni-yetme kız çıktı. İkisinin kolunda, hiç ağırlığı yokmuş gibi ince dokunmuş, vikunya yününden cumbi"\\er vardı. Üçüncüsü Gabriel'e yaklaşarak basit, kırmızı ve altın motiflerle süslü uzun bir gömlek uzattı.

Gabriel, tek sözcük söylemeksizin pelerinini çıkardı, sadece gömlek ve kadife pantolonla kaldı.

Genç kız, başını gömleğin dar yakasından geçirmesinde yardımcı oldu. Gömlek bedenini bütünüyle kapladı, sadece çizmelerinin ucu açıkta kaldı.

Yünün ve perdelerin hayvansı kokusu burnunu doldurdu. Şafak güneşiyle tümünden menevişlenen dağlara son bir kez göz atarak rahibelerin en yaşlısının önünde eğildi. Saygıyla mırıldandı:

193

"Hazırım, Ouilla'nın kızı."

Yaşlı kadınlar çevresini kuşatarak önüne düşüp onu sadece kandillerle aydınlatılan, hiçbir yer görmeyen bir odaya götürdüler. Orada, her biri bir mangala birkaç koka yaprağı attı. Gürültü patırtı, telaş içinde, Gabriel'i donuk renkli uzun bir perdenin önüne ittiler. Rahibelerden biri perdeyi kaldırarak karanlık, dar ve garip dirsekler çizen bir geçide girdi. Yaşlı kadınlardan beşi aynı şekilde gözden kayboldu. Sonunda birkaç el, Gabriel'i de geçidin mutlak karanlığına itti.

Perdeyi geçer geçmez, hiçbir şey seçemez oldu. Kör gibi, ellerini öne doğru uzatmış, serin duvarı yokluyordu. Duvar sıvası, binlerce parmağın dokunup geçtiği bir kösele kadar yumuşaktı.

Geçit, sola doğru dik bir açı yaparak birden daraldı. Gabriel duraklayacak gibi oldu ama arkasından, düzenli soluğunu ensesinde duyacak kadar yakınından gelen bir yaşlı kadın, homurdanarak karşı çıktı ve ilerlemesini buyurdu. Gabriel yanını verdi geçide. Göğsü duvara sürtü-nerek dikkatle birkaç metre daha ilerledikten sonra ancak geçebileceği kadar genişlikteki bir tür yarıktan yeni bir odaya girdi. Öncekinden daha geniş ama berbat bir şekilde dumana boğulmuş bir odaydı bu.

Burada, duvarların birinde, sivri kemerli dört kovuğa açılmış küçük deliklerden içeri biraz aydınlık giriyordu. Tam karşıda, iki insan boyunda, hafif kabarık bir gümüş disk parlıyordu. Odanın duvarları ve kadınların kıpırdayan gölgeleri biçimsiz bir aynaya vurur gibi büyümüş, yuvarlanmış ve eğrilmiş bir görüntüyle bu diske yansiyordu. Önlerinde, renk renk boyalı, iki büyük pişmiş toprak mangal bol bol tütüyor, ağır havaya pis bir koku saçıyordu. Yakıt olarak kullanılan lama gübresinin ekşi kokusuna yağ, kömürleşmiş iç organlar ile yanan koka yapraklarının baş döndürücü rayihası ve kutsal biranın acımtırak kokusu karışıyordu. Duman öyle yoğun, o pis koku öylesine eskiydi ve öyle iyi besleniyordu ki duvarlara iyice sinmişti. Gabriel, irkilerek ağzını, burnunu örttü; Ama yaşlı kadınlar çevresinde koşuşturmaya başlamışlardı bile. Kimileri ellerini, kollarını, hatta boynunu yakalıyor, kimileri de uzun gömleğinin kıvrımlarına yapışıyordu. Böylece, birbirine kaynayıp bir olmuş garip bir gövde

194

gibi, keskin dumandan burgaçlar yaratarak odanın ortasına geldiler. Gabriel, yanan gözleriyle, kadınların oluşturduğu tuhaf kütlenin akışkan bir yansımayla eğilip büküldüğünü gördü.

Kadınlar alçak sesle ilahi okuyordu:

Ey Üuilla Anamız, bizi kollarına al, Ey Ay Ana, bize sarıl sıkı sıkı!

Rahibelerin en büyüğü mangallardaki korları hırsıyla körüklüyordu. Gabriel, mangalların kükreyen bir puma başıyla süslenmiş olduğunu ancak o zaman gördü. Rahibe., mangala koka yapraklarını, arkasından da, ödağacına benzeyen kokusu tüm öteki kokuları bastıran küçük kökleri yağmur gibi yağdırmaktaydı. Ama hemen ardından Gabriel'in gözleri öylesine dayanılmaz biçimde yanmaya başladı ki gözkapaklarının altında yaşlar birikti. Onu kuşatan kadınlar, sınıksız tutarak, bir sağa bir sola sallanmaya koyuldular. Tepinmeyi andıran dansa, ellerindeki bir kukladan ibaretmiş gibi onu da öylesine güçle sürüklüyorlardı ki, gövdesinin, ağırlığını yitirdiğini duyumsuyordu. Bir yandan da inliyorlardı:

Ey Ay Ana,

Yukarıdaki Dünya'da da,

Öteki Dünya'da da,

Sarıl bize...

Rahibelerin en yaşlısı karşılarına geçmişti. Sağ elini kaldırıp gittikçe daha çılgın bir görüntünün kıpırdadığı gümüş diski okşuyordu. Sonra bir chicha testisini havaya kaldırdı. Var gücüyle sallanmayı sürdürürken çömleği eğip ekşi sıvıyı tüm çevresine, hatta korların üzerine dökerken bağırırdı:

Ey Üuilla, bizim için iç! Ey küçük Ana, onun için iç!

Odanın havası solunamaz olmuştu. Ağzını sonuna kadar açan Gabriel, soluk almaya çabalıyor, kum dolmuş gibi acıyan gözlerin-

den yaşlar akıyordu. Gözlerini ovuşturmak, yanmasını gidermek istedi ama ona asılmış olan yaşlı kadınlar elleriyle kollarını bir an bile serbest bırakmıyordu. Rahibenin mangallara

bakirelerin o nefis dokumalarını attığını hayal meyal görebiliyordu. Kumaşların meneviş, lenen renkleri biran gümüş diskte ışıklar saçıyordu.

Duman, kapkara ve ağır bulutlar halinde iki kat artmadan önce çok kısa bir an kesildiği sırada yaşlı kadınların sallanması daha gergin ve düzensiz bir hal aldı.

Mangalların üzerinde cumb!er kıvrılıyor, bükülüyor, yünün incecik lifleri nefis biçimleri yutan yeşilli mavili kısıcak alevlere dönüşüyor, eşsiz renkler çatırdıyordu. Kumaşların kıvrımları bir bir korlar üzerine yığıldı. Gabriei dumanın aşındırıcı bir hamur gibi ağzına dolduğunu, boğazını ve ciğerlerini ateşe verdiğini hissediyordu. Aldığı her nefes, ölümdü. Parmakları kadınların omuzlarını şiddetle kavıyor, sıkıyor ama kadınlar o yaşlı bedenlerine göre şaşılacak bir güçle onu zahmetsizce taşıyor ve ilahilerini kesmiyorlardı.

Gözkapaklarını güçlükle kaldıran Gabriei, ancak gümüş yuvarlağı ve rahibenin gölgesini görebiliyordu. Mide bulantısına dayanamıyor, boğulacak gibi oluyor ama yaşlı kadınlar onu daha da çok sıkıyorlardı.

Ansızın, sessizlik çöktü, hareketler durdu.

Gabriei, Üuilla'nın gümüş yuvarlağının önünde dumanın garip dansını görebildi o an. Renk renk bir dumandı. Şurada lekesiz bir beyaz, orada sarı, esmer neredeyse kara bir buhar. Ya da kurşuni bir renkte, giderek yeşile, sonra da kırmızıya dönüşen burgaçlar. Devinimleri çelişkili ve rasgeleydi. Ağır duman bükümleri dümdüz ve dikine inen bir örtüye düşüyor, ardından saydam bulutlar halinde dağılırken alacalı tonlarını birbirine karıştırıyor, sonra bulanık ve haşın bir dumanın karşısında siliniyorlar, derken gümüş yuvarlağın hemen üzerinde, orada kuyular kazıyormuşçasına, geçirimsiz duman bulutlarından sarmallar halinde dönüyorlardı.

Bu arada odanın karanlığı tehditkar bir hale gelmiş, geçidin duvarları ve darlığı kapanan bir yumruğa dönüşüyordu sanki. Gabriei, boğazına ip bağlayıp sıkıyorlarmış gibi gırtlığının kapandığını du-yumsadı. Bacakları, kalçaları, omuzları ve tüm kasları öylesine ağırlaşmıştı ki, ayağını bile kaldıracak gücü kalmamıştı. Yüreği, kaburgalarına, çatlatmış gibi vuruyordu. Duyduğu acıya karşın gözle-

196

fjni dört açmış, gümüş yuvarlakta bir yüz taslağı görür gibi oldu. /tfna bir saniye içinde karanlıktan başka hiçbir şey kalmadı. Ölmekte olduğunu biliyordu. Gözlerinden ve ağzından fışkıran kanı gördü. Hiçliğe daldığını gördü.

Bir çılgılık bile atmadan, onu sınıksız kavramış ellerden kendini koparıp aldı. Yaşlı kadınları itti, yerlere fırlattı ve duvardaki, çıkış ödevi gören yarığa doğru atıldı. Geçidin aşırı dar duvarlarında avuçlarını ve alnını yaralayarak sonunda bu cehennemi odadan kaçtı, ağzını ardına dek sabahın taze havasına açmış, Tapınaktan dışarı fırladı.

Tapınağın çimenlik düzlüğünde diz çökmüş, gözleri kapalı, kendine gelmesi için uzun bir zaman gerekti.

Neden sonra başını kaldırdığında rahibelerin en yaşlısını birkaç adım ötesinde ayakta gördü. Biraz geride, Tapınağın kapılarından birinin önünde genç kızlar toplanmıştı. Gariptir, hepsinin yüzü gülüyordu, hepsi neşeliydi. Tiz bir kahkaha, rahibenin yüzünü dişsiz bir maskeye dönüştürdü.

"Altın kılıklı Yabancı, seni uyarmıştım!" diye haykırdı. "Buluşma Dumanı'na dayanamayacağını söylemiştim sana! Ancak pek yaşlı kadınlar ve erkekler katlanabilir bu çetin sınava ve gümüş yuvarlağın içine süzülebilirler!"

Gabriel, uğuldayan kulaklarını sıvazlayarak doğruldu ve yaşlı kadına dik dik baktı:

"Belki bu sınavdan geçmeyi ben başaramadım" diye homurdandı. "Belki de sen, Buluşma Dumanını yaratmayı başaramadın?"

Çok yaşlı kadın, yeniden güldü. Ama kahkahası tiz olduğu kadar kısaydı.

"Sözlerin gölün üzerinde bir kırıştıktan öte bir şey değil!" diye kesip attı ciddi bir tavırla.

"Benden, seni dumandan geçirerek Coya Camaquen'e götürmemi istemiştin, ben de bunu başaramayacağımı söyledim. Üçtür deniyorsun, üçtür de başaramıyorsun işte."

"Belki de Coya Camaquen artık beni işitemiyordur? Belki de Öteki Dünya'ya geçmiştir?"

197

Yaşlı rahibe, bu soruları küçümseyen bir ifadeyle yüzünü bu ruşturarak karşıladı:

"Sen haddini aşıyorsun, altın saçlı Yabancı. Dumana dayana. madığın için, Ouilla'nın sessizliğinin ne anlama geldiğini benden iyi bildiğini sanıyorsun! Şunu kafana iyice sok, eğer o isteseydi, az önce senin soluğunu hepten keserdi! Öteden beri, Ouilla'nın yurtluğu henüz güçlü

yerinde erkeklere kapalıdır. Ne var ki, Ulu Pachacuti kendini çekti ve Ay Ana'nın sana ihtiyacı var."

Gabriel, omuz silkerek yaşlı kadına ve sitemlerine sırt çevirdi. Sonra uzaklaştı ve uzun gömleğini şaşılı bir çeviklikle çıkardı. Ama rahibe ona yetişip eline yapıştı.

"Hayır!" diye buyurdu. "Böyle çekip gidemezsin. Yaptığın kabalığı bağışlaması için Quilla'ya hizmet etmek zorundasın,."

"Ne demek istiyorsun?"

Rahibe, ona karşılık vermeden genç kadınlardan yana bir işaret yaptı.

"Ay'ın kızlarının peşinden git ve onların senden istediğini yap."

"Hayır" diye direndi Gabriel. "Bitti artık. Bugünlük bu kadar saçmalık yeter, bıktım!"

"Onların peşinden git" diye yineledi rahibe, Gabriel'in elini bırakmadan. "Ouilla bunu istiyor ve sorularına yanıt verecektir."

"Apinguela! Apinguela!"

Genç kadının bağıışı, pruvadan yankılanıyordu.

"Apinguela! Apinguela!"

Teknedeki yirmi kadar kadın, aynı bağıışı bir ağızdan yinelerken, parmaklarıyla, gölün sularının birazcık üzerine çıkmış tatlı eğimli bir adacığı gösteriyorlardı.

Gabriel, daha iyi görmek için güçlükle doğrulup kamıştan yapılmış uzun kayığın direğine yapıştı. Ama teknenin kısa ve sert dalgalar üzerinde sallanması onu hemen yerine oturtmak zorunda bıraktı. Bu boşuna çabası alaycı bir kahkahayla karşılanırken kadınlar coşkulu şarkılarını sürdürdüler:

198

Güneş,

Ay,

Gündüz ve gece,

ilkbahar ve kış,

Taş ve dağlar,

Mısır ve cantuta.

Ey Ouilla,

Sen süt ve tohumsun,

Sen bacakları açarsın

Gecenin sıcağına,

Ey Ouilla, senin iradendir bu,

Titicaca'dan uzaklaşan Dönüş yoluna girmiş demektir.

Güneyden esen rüzgâr, fofora'dan, sımsıkı dokunmuş bu ince ve esnek kamıştan yapılma ve sıradan bir yelken kadar işe yarayan tuhaf yelkeni şişiriyordu. Kayık, kalın, rahat fitillerle birbirine bağlanmış tek bir bitkisel bileşimden oluşuyordu. Kadınlar sere serpe uzanmışlardı. Ne var ki, omurgası, küreği ve dümeni bulunmadığından sadece yelkenin ve gölün dibi izin verdiğinde uzun sııkların yardımıyla neredeyse dura kalka ilerliyordu. Bu nedenle, Ay'ın kızlarının Apinguela dedikleri o adacığa yaklaşmaları neredeyse bütün bir gün sürdü. Ve tüm bu gün boyunca da yol arkadaşları durmadan güldüler, şarkı söylediler.

Gabriel kayıktaki tek erkek ve saatlerdir onların ilgisiyle şakalarının odağıydı. Nereye, ne yapmaya götürüyorlardı? Üuilla, kendisinden ne istiyordu? Yol arkadaşlarından bir teki bile sorularına yanıt vermek istemedi. Kıkır kıkır gülerek, "Görürsün, görürsün" diye karşılık veriyorlardı. "Ouilla Ana yalnızca senin mutluluğunu düşünür!"

Kayığı götürmelerine yardımcı olma önerisini de geri çevirdiler. Chicha ve cengel meyveleriyle tıka basa doldurulmuş, göle beyaz bir alev gibi vuran acımasız güneşten sersemlemiş olan Gabriel günün büyük bir bölümünde uyudu ve yüreği ağzında uyandı.

Artık rüzgâr, akşam serinliğini yüklenmişti bile. Alçalan güneş, yaklaşan adacığın taşlık kıyılarındaki gölgeleri büyütüyordu. Genç

199

kadınlar birden sustu. Artık, iplerin direğe ve pelesenge sürtünür ken çıkardığı gıcırtdan, kamış tekneye vurup kırılan dalgaların hışır! tısından öte bir şey işitilmiyordu. Yüzler, ciddi, dikkatli bir ifadeyle gerilmişti.

Şaşırان Gabriel, yeniden doğruldu. Gözleri, bir yaşam belirtisi onları karşılamaya gelecek bir tekne arayarak adacığın kıyılarını taradı. Ama adanın yamaçları sadece billurlaşmış parçaları

andıran karmakarışık ve yassı kaya parçalarıyla örtülüydü, şurada burada ichu çalılıkları ya da rüzgârdan eğilmiş ağaççıklar göze çarpıyordu.

"Apingula!" diye mırıldandı pruvadaki genç kadın yine.

Gabriel'in yanında duran da, kolunu adanın ucuna doğru uzattı.

Göle dalan kayaların arasında, ötekilerden daha geniş bir kayayı göstererek, "Orada" dedi usulca, "Apinguela! Ay Ananın karnı açılmış."

Gabriel, su yüzeyinde, yüksek, sivri ucu, adanın bağrına giriş sunan bir yarığı andıran bir mağaranın açık ağzını seçebildi.

Daha mağaraya girmeden. Ayın Kızlarını bir telaştır almıştı. Kimileri yelkeni indirirken, kimileri de kayığı yönetmek için uzun sırkaları alıyorlardı ellerine. Daha başkaları da, deri bir kesede saklanmış kolları çıkartıp on kadar meşaleyi büyük bir özenle yaktı, dört kadın ise, kayığın ortasında, bir taş testi ile on beş kadar altın lama ve küçük memelerini kollarıyla koruyan kadın heykelciğini örten cumbileri çekip açtılar.

Kayık mağaranın ağzına doğru kayarken Gabriel, oradan çıkan garip, sıcak soluğu hissetti.

Meşaleli kadınlar sallanıyorlardı. Sonra her şey sakın bir ılıkliğa büründü. Pürüzsüz iç duvarlar, yukarıya, doğal kubbeye dek ince bir yosun katmanıyla örtülmüştü. Dümdüz su yüzeyinde tek bir kırıksık yoktu ve öylesine saydamdı ki meşalelerin aydınlığı, yakın olan dibini görmeye yetiyordu.

Kadınların hepsi ayağa kalkmış, sessizce kayığın burnuna dönmüşlerdi. Gabriel de kalkmak istedi ama iki el onu sınıksı tutarak engel oldu.

Sırkılarla itilen uzun kayık mağaranın karanlığına doğru ilerlerken karanlık birden ikiye bölündü. Ay'ın Kızları, hiç duraksamadan

200

PfF

\$0\ taraftaki geçide girdiler, burası daha genişti, birdenbire derinlere gömülmüşe benzeyen dipler zümrüt yeşili bir suyun altında görünmez olmuştu. Meşalelerin aydınlığı artık dibe ulaşamıyordu.

Burada, o garip sıcak giderek arttı. Gabriel'in alnında ter damlaları belirmeye başlamıştı, sırtından oluk oluk ter akıyordu. Mağaranın duvarları daralıyor ve totora'dan yapılmış kayığın yuvarlanmış küpeştereleri usulca yosuna sürtünüyordu.

Tekne, bir yirmi kulaç kadar daha ilerledikten sonra durdu. O zaman Gabriel, Ay Tapınağının kurban odasındaki kadar büyük bir gümüş yuvarlağın geçidi tıkadığını gördü hayretle.

Kadınlar, tek söz söylemeden meşaleleri yosunlu duvarlara yontulmuş halkalara geçirdiler. Bir ağızdan, mırıltıyla dua okumayı sürdürdüler.

Sonrası öylesine hızlı gelişti ki, Gabriel ne karşı çıkmaya, hatta ne de anlamaya zaman bulabildi.

Ay'ın en genç kızları bir çırpıda soyunup suya daldılar. Diğerleri de çırpıplak soyundular. Utanan Gabriel, mağaranın duvarına dayanarak kalktı. Yüzünü öte yana çevirmek istedi ama kadınlar uzun gömleğini kaldırmışlardı bile. Gömleğini yırtmakta ve çizmelerini çekiştirmekte hiç duraksamayarak üstündekileri çıkardılar.

"Hey!" diye homurdandı Gabriel, ellerini iterek. "Ne yapıyorsunuz siz?"

Sesi, mağaranın içinde gök gürültüsü şiddetiyle patladı, gümüş yuvarlağı bile titretti sanki. Ona sadece kahkahalar yanıt verdi. Yol arkadaşları şiddeti büsbütün arttırarak üzerinde giysi olarak ne kalmışsa onu da yırttılar. Debelenmeyi sürdürdüklerinden bileklerine incecik bir ip bağladılar.

"Ne oluyor yahu, delirdiniz mi siz?" diye bağırarak Gabriel, mağaranın duvarlarını yeniden inletti.

Ne var ki çıplaklığından duyduğu utanç, hâlâ şakaklarında zonk-layan sarhoşluğu ve başına gelenlerin yarattığı şaşkınlık, onu yeni doğmuş bir bebek kadar çaresiz bırakmıştı.

Bileklerindeki ipi beceriksizce çözmeye uğraşırken kadınlar da ipin ucunu el çabukluğuyla taş testinin ağzına çepeçevre kazınmış derin oluğa dolayıp bağladılar.

201

Ardından, iki Ay kızı testi kaldırdı ve Gabriel'i de peşinden ço kerek hiç duraksamadan kayıktan aşağı attı.

Gabriel, öfkeyle bağırarak testinin ağırlığıyla sürüklendiğini far^ etti. Son bir çabayla ağır taş kütleli tutmaya çalıştı ama ince ip ^j, teklerini kesti. O zaman, yenik düşmüşlüğü iniltisiyle kendini bırakarak ancak son bir kez soluk almaya zaman buldu, ardından yüzü suyun yüzeyine çarparak suyun içinde tümüyle kayboldu.

Şaşırtıcı bir şekilde su da mağaranın havası kadar ılıktı. Dibe yaklaştıkça daha da ısınıyordu. İnış kısa sürdü. Dört kulaç, belki en çok altı kulaç. Sonra testi dibi buldu, boşuk sesi suya yayıldı. Parmaklarıyla Gabriel de kayalık dibe değiyor, yukarıda, pek de bulan-mamış olan sudan, meşalelerin aydınlığını seçiyordu.

Ellerini çözmeye bir kez daha yeltendi ve onların çevresinde olduğunu hissetti. Ay'ın Kızlarının tümü de onu kuşatmışlar, ustaca yüzüyorlardı. Kimileri altın heykelcikleri önünde tutuyor, altının yansımaları suda balıkları andıran çizgiler çiziyordu.

Gabriel'in soluğu kesilmeye başlamıştı. Bir yandan paniğe kapılırken bir yandan da göğsünde dayanılmaz bir sancı duydu.

Kadınlar, durmadan çevresinde yüzüyor, gittikçe daha çok sür-tünüyor, onu okşuyor, orasını burasını elliyorlardı. Onu rahat bıraksınlar da alev alev yanan ciğerlerini yatıştırabilsin diye bağırarak istedi. Ama kadınların dansı giderek yavaşlamış, hafiflemiş gibiydi. Testinin kapağını açıp altın heykelcikleri içine koyduklarını belli belirsiz görebildi.

Şakakları şiddetle zonkluyor, göğsündeki ateş, tüm bedenine yayılıyordu, kanı ansızın kaynamaya başlamış gibi kaslarını yırtıyordu. Havasız kalmak, duyularını bulandırıyor. Yüzünü, kaba etlerini, karnını okşuyorlarmış gibi geliyordu. Debeleniyor, yumruklar savuruyor, gövdelere çarpıyordu. Ama onu yeniden ve daha da sıkı kucakladılar. Kalçalar, kollar bedenini sardı.

işte o an, bir şey pes etti içinde.

Yaşamayı ya da ölmeyi düşünmekten vazgeçti. Bir kadın bedeninin ona sımsıkı yapıştığını duyumsadı ve Anamaya'nın sıcaklığını tanıdı. Biranda yatıştı.

202

wr

Kaldırıldığını, götürüldüğünü, korunduğunu hissetti.

Sadece uzaklardaki ve hiç unutulmamış o sevgili yüzü arıyordu şimdi-

Yazık ki, onu bulamadan alev dili yeniden ciğerlerini sardı. Boşuk bir uluma, boğazını yırttı.

Gözlerini açmadan, yeniden soluk aldığını fark etti. Tenden tepe, koldan kola, yanakları bir göğüsten ötekine kayarak onu kayığa taşıyorlardı.

Soluk almanın verdiği acı, soluksuz kalmanın kadar amansız-dı.

"Yüzünü görmedim" diye düşündü çaresizlik içinde.

Sinirsel titremelerle sarsılıyor, dişleri birbirine vuruyordu. Onu kurulayan eller bedenini okşuyor, damarlarındaki kanı harekete geçiriyordu. Gözlerini açtığında yüreğindeki çarpıttan bulanmış bakışları üzerine eğilen güleç yüzleri seçti.

"Yüzünü göremedim" diye homurdandı yine.

Bir kadın, "Ouilla Ana ancak istediği zaman gösterir kendini" diye yanıtladı onu tatlılıkla.

"Üuilla'nın değil" diye karşı çıktı Gabriel. "Anamaya'nın yüzünü."

"Ouilla'nın çok yüzü vardır" dedi başka bir kadın.

Kanı yeniden ısındı. Okşamaların tatlılığı sonunda etkisini göstermeye başlamıştı.

Son bir çabayla, Anamaya'nın yüz çizgilerini anımsamak ve elle tutulur hale getirmek için zihnini zorladı.

Boşuna.

Duyumsadığı sadece Ay'ın Kızlarının ısrarlı okşamaları, tenini ve zevkini arayan dudaklardı.

Parmaklar, kalkmış cinsel organını kavradı. Gözlerini açmadan, açılan bacakları ve onunla kavuşmaya gelen kalçaları hissetti.

Anamaya'yı unutmaktan kaçarak kendini bıraktı.

203

20 VUcabambaj Mart IS39

'Dinle! Dinle!'

Anamaya, ırmağın içinde ayakta idi, su, belinin çevresinde burgaçlar oluşturmaktaydı.

0 an, sadece ışıltıdan ibaretti. Uzaklarda, kanyonların orada, gök alev almış, bir cumbfın kusursuz dokuması gibi, altın renginden kızıla kayarken, tam başucu noktasında çok soluk, neredeyse yeşil bir mavi kalmıştı.

Günlerden beri ilk kez yağmur yağmamıştı, cengelin rutubeti daha az boşucuydu. Gün sonunun bu saatinde, yeşilliği aşılmaz gibi görünecek kadar yoğun ve sık yalıyarlann arasına sıkışmış ırmağın kıyıları yeniden yaşamaya başlıyordu. Anamaya, yüzünü ırmağın akış yukarısına çevirmişti.

"Dinle" diye fısıldadı yeniden.

Birkaç adım ötesinde, akan suya oburca dalmakta olan Manco'nun pek güzel ve genç karısı Curi Ocllo, kıpırtısız kaldı. Irmağın taşlarına bastı, Anamaya'ninkinden daha tıknaz ama oranları kusursuz bedenini doğrulttu. Kaşlarını çatarak meme başları esmer göğüslerini elleriyle örttü, vadiden yana dönüp baktıktan sonra başını anlamamış gibi salladı.

"Neyi dinlememi istiyorsun ki?"

Anamaya ona eliyle susmasını işaret etti. Bakışları, yıkandıkları küçük çukura yukarıdan bakan en yüksekteki yeşilliklere dek yükseldi. Dallar eğiliyor, yapraklar, rüzgâr altındaymış gibi dalgalanıyordu. Ama bu, günbatımının serinliğinde oyuna dalmış maymun yavrularının itiş kakışından başka bir şey değildi.

Gerçekte, gecenin yaklaşmasıyla canlanan cengelde sadece alı-eiimiş ve rana1;latıcı gürültüler yankılanıyordu. Dokumacı sariasma Lşlannın gulu gulusu, bitkileri bir köpük fişkirtmasıyla delen çağla-anm düzenli şapırtısını arada bir örtüyordu. Bir yeşil papağan sürü-Î-Ü sinirli çığırlarla ırmağı karşıdan karşıya aştı, geçişleri, on kadar kırmızı mavi ara papağanını kızdırdı. Bir an boyunca, öfkeli bağırırlarla yalıların bir girintisine gizlenmiş yuvalarının önünde yaygarayı kopardılar. Sonra sessizlik yeniden çöktü, suyun mırıltısından başka bir şey kalmadı geride.

"Dinliyorum, ama bir şey duymuyorum" dedi Curi Ocllo.

Serin suya boynuna dek kaydı. Bu arada Anamaya, hâlâ tedirgin olan bakışlarıyla yavru kaplumbağaların devrik ağaç kütükleri üzerinde dinlendikleri kıyıları kolağan etti.

"Papağanlar, işte bütün duyduğun bu" diye alay etti Curi Ocllo, sık saçlarını sıvazlayarak.

"Hayır" diye directti Anamaya. "Bir şey duyduğuma eminim ben."

Bu arada, Anamaya da kendini suya bıraktı. Curi Ocllo'nun ince hatlı, yuvarlak yüzü yaklaştı.

Anamaya, genç kadının ellerinin usulca omuzlarına konduğunu hissetti.

"O zaman, duyduğun, ancak Coya Camaqueri'r\ duyması gereken bir şey demek. Benim gibi bir kadının kulaklarına dek gelmeyen şeyler."

"Belki."

"Kesinlikle" dedi Curi Ocllo yüzünü buruşturarak. "Sen ve Taşların Efendisi öyle garip, öyle güçlü işler başarabiliyorsunuz ki!"

Elinin tersiyle, bir minicik beyaz kelebek sürüsünü uzaklaştırdı. Sonra, zarif bir hareketle kendini sırtüstü, dibi balçık ve siğ kıyıya doğru bıraktı. Gözleri kapalı, kusursuz bedeninin olanca çıplaklığını akıntının okşamalarına bıraktı.

Anamaya, dudaklarında bir gülümsemeyle tam ona yanıt vermek üzereyken bir kez daha başını kaldırdı. Kulağı tetikte, bakışları merak doluydu.

Evet, ırmağın yukarisından gelip onu okşar gibi bir hışırtıyla kucaklayan bir soluk sezdi. Bir şey değildi bu, sadece bir izlenimdi.

205

Belki de sadece serince bir esintiydi cengelin sık yaprakları ve aqa dalları arasında gezinen, belli belirsiz işitilir bir rüzgârdı. Ne var ki 0? bu sesi başka türlü algılamaktan kendini alıkoyamıyordu. Başka h' varlık duyumsamaktan, Pumanın soluğunu hissetmekten! Gabriell! Birkaç saniye boyunca, tepeden tırnağa onun varlığıyla doldu Midesini sıkıştıran bir ürpertiyle, kollarını uçları sertleşmiş göğüslerine bastırmış, daha iyi işitmek, daha iyi algılamak için, gergin bir halde uzandı. Görünmeyen okşayış onu bir fısıltı gibi sarıp sarmaladı. Ürperen teninin üzerinde Gabriel'in avuçlarını ve soluğunu duyar gibi oldu. Heyecanı öylesine dayanılmazdı ki, gözlerini kapayıp elinde olmadan kendini koyuverdi.

Farkına bile varmadan onun adını fısıldadı.

Sonra da büyü, başladığı gibi hoyratça kesildi. Bir çırpıda cengelin sıcak ve nemli havasında kaybolup giden bir sanrı gibi.

Anamaya, gevşedi ve gözlerini açtı. Herşey eskisi gibiydi. Günbatımı gökyüzünü daha da kızılaştırmış, yeşil yalıların arasında gölgeler daha da büyümüşü. Yaklaşan geceden heyecanlanan maymunlar yüksek ağaçlarda gevezelik ediyor, papağanlar, küçüklerini kovalamak için bağırıyor, keleklerle küçük bulutlar halinde çağlayanın kaynayan köpüğünden yukarı zarafetle süzülüyorlardı.

"Ne duydu ki?" diye sordu suyun içinde büzülmüş Curi Ocllo, titreyen bir sesle.

Anamaya, gülerek silkindi. Manco'nun genç karısının sıcacık kara gözleri onu korkuyla karışık bir merakla süzmekteydi.

"Bir şey gördün sen!" diye üsteledi. "Bir an öyle garip oldun ki. Sanki burada değilmişsin gibi..."

Utangaç bir gülümsemeyle Anamaya, kendini suya bıraktı. Çıplaklığını gizliyordu, Curi Ocllo, teninde, Öteki Dünya'daki Güçlülerin az önce ona aktarmış oldukları, Gabriel'in garip okşayışının izini görebilirmiş gibi.

Avucuyla, ırmağın döne döne kaynaşan sularını tutup omuzlarına, ensesine serpti.

"Bunu açıklaması zor."

206

W'

"Yani, yasak demek istiyorsun."

"Hayır, yasak değil. Yalnızca, açıklaması ve anlaması zor."

Curi Ocllo'nun hâlâ çocuksu, güzel dudakları somurtur gibi bir bükülüşle gerildi. Başını arkaya atınca sık saçları bir an akıntıda kara kir yosun gibi dalgalandı, yuvarlak memeleri, yaldızlı yansımalar saçan çakıl taşları örneği suyun üzerine çıktı.

"Artık dönmeliyiz" dedi Anamaya.

Küçük ve hem kıskanç, hem de alaycı bir kahkaha Curi Ocllo'nun karnını sarstı.

"Bana söylemek istemediğinin ne olduğunu biliyorum, Coya Camaquen. Sevdiğin Yabancıyı düşündün, puma dediğiniz o adamı!"

Anamaya duraksadı, sonra gülerek açıkladı:

"Düşünmedim onu, hissettim."

"Hissettin öyle mi? Seni kollarının arasına almış gibi mi hissettin yani?" diye bağırdı Curi Ocllo, şimdi gözleri dört açılmış, ayakta idi.

Anamaya gülmek ve başıyla onaylamakla yetindi. Sonra da elini uzatıp genç kadının elini tuttu, giysilerinin bir yabancı incir ağacının alçak dallarına asılı olduğu kıyıya doğru yürüdüler.

"Bu sık sık oluyor mu" diye sordu yine Curi Ocllo, "böyle senin yanına gelebilmesi?"

Anamaya, tümcesini gülererek noktaladı. Curi Ocllo, giyinmesini tamamlamış, ona kuşkulu olduğu kadar şaşkın bir bakışla bakıyordu.

"Seninle alay etmiyorum, Curi Ocllo" diye tatlı bir sesle sözlerini sürdürdü Anamaya. "Dünya, yalnız görülen ibaret değildir ve Güçlü Atalar bize göz kulak olurlar. Onlara güvenmek gerekir."

"Evet, evet, biliyorum! Hep böyle söylersiniz, sen, rahipler Taşların Efendisi. Ama öyle görülüyor ki, Güçlü Atalar herkese aynı derecede göz kulak olmak istemiyorlar. Hatta belki de Manco ile benden yüz bile çevirmişlerdir... hemen hemen bütün İnkalardan çevirdikleri gibi!" Genç kadının sesi, öfke ve gözyaşlarıyla boğuklaşmıştı. Kaçmak istercesine, sert adımlarla cengelin içinden açılmış yola daldı. "Curi Ocllo!"

Curi Ocllo arkasını dönmeden sert bir sesle sorguladı onu: "Yabancı ne kadar zamandır senden uzakta, Anamaya?" "Yirmi sekiz aydır."

"Ve yirmi sekiz aydır puma dediğin adamın nerede olduğunu bilmiyorsun, öyle mi?"

"Evet."

"Yine de, geçen bunca zamana karşın, seni unutmuyor, sen de onu unutmuyorsun. Bunca zamana karşın onu yanında hissediyorsun, o da seni yanında hissediyor olmalı."

"Belki."

"Kuşkunuz! Onu düşlerinde gördüğüne ve hatta zaman zaman uykunda onunla çiftleştiğine de eminim! Yirmi sekiz ay ha! Evet, haklısın: Güçlü Atalar sizi koruyor ve ayırmak istemiyorlar. Seni ve Yabancıyı!"

Curi Ocllo, ani bir dönüşle Anamaya'nın yolunu kesti.

"Neden? Bana nedenini söyleyebilir misin, Coya Camaquen?"

Bağırmıştı. Cengelin kesilmek bilmeyen gürültüsü birkaç saniye için kesildi.

"Sorunu anlamıyorum, Curi Ocllo" diye yanıtladı Anamaya onu usulca.

208

w

Çaresizlik ve keder, genç kraliçenin güzel yüzünü çarpıtmıştı.

"Ben" diye mırıldandı, "Manco'dan ayrılalı ancak dört ay oluyor. Uykumda düş görmüyorum hâlâ, ırmakta onsuz yıkanıyorum. Nereye gidersem gideyim, sevdiğimin varlığını çevremde hissetmi-yorum ! Güçlü Atalar beni soğukla kuşatıyorlar. Beni bilmezden geliyorlar, Coya Camaquen, bana yardım etmiyorlar artık. Hatta öyle sanıyorum ki Manco'ya da yardım etmiyorlar."

"Manco yapması gerekeni yapıyor" dedi Anamaya alçak sesle, Curi Ocllo'yu altüst eden ve fazlasıyla iyi anladığı gerçeklerle yüreği burkularak. "Ve o seni seviyor. Seni başka hiçbir karısını sevmediği kadar seviyor."

"Beni seviyor, bense onun yanına gidemiyorum. Döşeğimi ısıtmıyor. Beni seviyor, bense ne ellerini, ne ağzını üzerimde hissettim. Beni seviyor ama yarınlar bana en yüksek dağlardaki bir kış günü kadar soğuk görünüyor."

"O, savaşıyor, Curi Ocllo. Manco Yabancılarla savaşıyor ve bu, amansız bir savaş."

fc Yüzü gözyaşlarına boğulan Curi Ocllo başını salladı:

I "Hayır, Anamaya, sen benden de iyi biliyorsun. Manco savaş-I mıyor: Savaşı kaybetti."

| "Curi Ocllo!"

"Bu gerçeği görmeyen var mı? Kocam Tek Efendi Manco yapayalnız ve kuvvetleri zayıf düşmekte. Kardeşi Paullu Yabancılardan yana geçmiş. Bilge Villa Oma kendi hesabına savaşmakta. Sen ve Taşların Efendisi, sizler de burada, cengelin yeni kenti Vilcabamba'da saklanmış, hep Güçlü Atalarla ilgileniyorsunuz ama |- sevgilim Manco'dan uzaktasınız. Hatta ben bile, buradayım!"

"Curi Ocllo" diye mırıldandı Anamaya, onu kollarına alarak, ı ama söylediklerine karşı çıkamayarak.

"Öyle yalnız ki! Yabancılar onca sevdiği oğlu Titu Cusi'yi tutsak almışlar! Ne büyük hainlik!

Hatta Cuzco'daki, Güçlü Ataların kuru Bedenlerini bile alıp götürmüşler..."

Anamaya, büyük bir üzüntü içinde, bu dehşet verici görünümü hafifletmek için söyleyecek söz bulamıyordu. Genç kadının ıslak yanağını okşamakla yetinirken fısıldadı:

209

"Tek Efendi Manco'yu terk ettiğimi sanma sakın, Curi Ocllo Ben her zaman onun yanımdaydım. Benim için hep bir ağabey gjl biydi o. Burada, Vilcamaba'da yaptıklarımızın hiçbirini ona karşı değil Tam tersine. Taşların Efendisi, bir gün sevgili Manco'n burada Güneşin bir Oğlu olarak yaşayabilsin diye bu kenti kurdu."

Anamaya'nın kollarından kurtulan Curi Occlo ürperdi. Gururlu bir ifadeyle yüzündeki yaşları sildi. Ama yüzü acıyla bir kez daha buruşmuştu. Yitik bir çocuk edasıyla bağırdı:

"Ah, Anamaya, yarınlardan öyle korkuyorum ki!"

Vilcabamba'nın ilk surlarına vardıklarında güneş son ışıklarını saçtı. Taşların Efendisi Katari'nin titiz planı üzerine kurulmuş olan yepyeni inka kenti, anlaşılmaz bir huzurla ısıldıyordu.

Büyük tören alanının çevresinde ve on kapısıyla uzun bir yapı olan Güneş Tapınağının önünde, taraçalan ve cancha'yan kusursuz biçimde yerleştirilmişti. Odaların duvarları da cancha'larınkiler de, bastıran gecede altın gibi ışık saçan kızıla çalar esmer renkte bir badanayla sıvanmıştı. Bir mücevher gibi güneşin batışını yansıtıran yakındaki ırmak ve yemyeşil ekili, zengin taraçalar da gölgede silini-yordu.

Kuzeydeki dağlarla doğudaki, sedir ağaçlarıyla ve dev caboa'lar-la örtülü, sisin parçalar halinde yırtıldığı kıvrım kıvrım Pampakona vadileri üzerine şimdiden karanlık çökmekteydi.

Kuş cıvıltılarıyla ancak bozulan bir sessizlik, ıslak otlarda adımlarını yavaşlatan iki genç kadını etkisi altına almıştı. Gözlerini güneyledeki sıradağın henüz ışık saçan doruklarından ayırmıyorlardı. Sonra, karanlık, sanki ebedi buzları ve buzulları kuşatıyormuş gibi hoyratça gizledi onları.

Hemen yakında, kurbağalar vıraklayıp dururken birden seslerini kestiler. Yerinden sıçrayan Curi Ocllo Anamaya'nın koluna yapıştığı gibi taş kesildi. Tek söz söylemeksizin parmağıyla bir duvar boyunca giden uzun bir ağaççık yığınının gösteriyordu. Geniş yapraklar kıpırdıyor, kıvrılıyordu, şaşkın bakışlı genç bir puma çıktı ortaya. Henüz pek açık renkteki postu akşamın alaca karanlığında parlıyordu.

210

Derin izler bırakan pençeleri üzerinde sıçrar gibi esnek adımlarla onlara doğru ilerliyordu.

Anamaya soluk alamaz oldu. Curi Ocllo'nun korkudan attığı küçük çığlığı işitti.

Puma öyle yakındaydı ki, gözlerin çevresindeki küçücük beyaz gölgeleri, ince kulaklarının kenarındaki solgun halkayı seçebiliyorlardı.

Anamaya'nın iki adım ötesinde durup gözlerini aradı. Ağzı uzun ve tatlı bir kükreyişle açıldı. Ve bir sıçrayışta çalılıkların arasında gözden yitti.

Anamaya ve Curi Ocllo, bir an taş kesilmiş gibi kalakaldılar, cengele doğru uzanan vahşi hayvanın koşarken çıkardığı hafif sese kulak verdiler.

Göğsü hâlâ korkuyla inip kalkmaya devam eden Curi Ocllo, Anamaya'ya döndüğünde, arkadaşının yüzüne yepyeni bir ifade kazandıran mutluluk dolu bir gülümseme gördü. "Ah, haklıymışsın" dedi fısıltıyla, "Haklıymışsın: Buradaymış, hemen yanı başında."

211

21

ilticaca Qölü, Copaca6ana, 9\$san 1539

"Efendi GabrielI"

Odanın eşiğinde dikilmiş çocuk ancak on yaşlarında kadardı. Ama yüzü öylesine sertti ki, hiç duraksamadan birkaç yaş daha büyük olduğu söylenebilirdi.

"Rahat bırak beni, yumurcak!" diye homurdandı Gabriel. "Bırak uyuyayım yoksa seni dilim dilim doğrarım!."

"Efendi Gabriel, artık uyumamalısın!" dedi çocuk, hiç oralı olmadan.

Gabriel, gözlerini aralayarak içini çekti.

"Tüm azizler adına! Gerçekten de seni rahatsız eden bir şey var galiba, Chillioc. Peki neden uyumamı engelliyorsun, daha güneş yeni doğmuşken?"

"Birisi geliyor, Efendi Gabriel. Birisi seni görmeye geliyor."

"Yaa öyle mi?"

Gabriel, eşikte dikilmeye devam eden çocuğa biraz daha ilgi gösterdi. Avludan, kadınların sabah kahvaltısını hazırlamaya başladıklarının habercisi olan sesler geliyordu.

Gabriel, hamağını devirmemek için dikkatle doğrulurken sordu:

"Kimmiş o birisi ve beni görmeye geldiğini nereden biliyorsun?"

"Chaski dedi ki: 'Bir Yabancı bir atın üstünde geliyor. Yaşlı ve yorgun. Copacabana'yı geçmiş bile, Cusijata yönünde ilerliyor!'"

\

Çocuk, hafifçe omuz silkerek sustu, sonra ekledi:

"Bir Yabancı buraya dek geliyorsa, elbette seni görmek içindir."

Gabriel, elinde olmadan gülümsedi. Kalkarken hamak usul usul sallandı.

"Gömleğimi getir Chillioc" diye buyurdu. "Yaşlı ve yorgun bir Yabancı dedin, öyle mi? Yüzünde beyaz kıllar var mıymış?"

"Sanmam. Chaski sadece, yüzü görünmüyor dedi, çünkü baştan başa bezlerle örtülüymüş. Ve uzakta değilmiş ve gölgesi bir el kadar kısalmadan senin cancha'mn önünde olurmuş."

Giyinmesini tamamlayan Gabriel, çocuğa merakla baktı. Odadan çıkıp uzun avluda boy gösterdiğinde mutfak görevi gören küçük sundurmanın altında, ocağın başında koşuşturan hizmetçi kadınlar onu gülerek selamladı ve yanlarına gelmesini işaret ettiler. Gabriel başını iki yana sallayarak elini çocuğun ensesine koyup onu yanına çekti.

"Pekâlâ Chillioc, beni uyandırdığın için sana teşekkür etmem gerek galiba. Haydi benimle gel de şu Yabancıyı karşılayalım."

#

İlk bakışta gördükleri öylesine değişik bir şeydi ki, Gabriel bile gelenin at üzerinde bir insan olduğunu anlamakta gecikti. Bu, daha çok, garip bir örtü yığınının benziyordu, kimisi ispanyol, kimisi yerli işi örtülerden oluşmuş ve göl kıyısına dikine inen taraçalar arasında kıpırdayan bir yığın.

"Bu Yabancı kim olursa olsun, durumu pek de iyiye benzemiyor" diyen Gabriel, çocuğu da peşinden sürüklüyordu.

Bu garip yığının kırk metre kadar yaklaştıklarında adamın atı durdu. Manfa'ların kıvrımları arasında gizlenmiş adam, üzengileri boşaltmak üzereymiş gibiydi.

"Hey!" diye bağırды Gabriel, adımlarını açarak.

"Hey, companero\ Kimsin sen?"

Kumaşların arasından hiçbir yanıt yükselmedi. Ansızın kuşkuya kapılan Gabriel, adımlarını yavaşlatarak ne olur ne olmaz diye Chillioc'u arkasına aldı.

213

"Sen burada kal, küçük. Gelme sakın! Bu hınzır bize kötü bir oyun oynamak isteyebilir, belki de paçavralarının arasında bir silah filan saklıyordun"

Çocuk, verilen emre gönülsüzce uyarken ona sitemli bir bakış attı. Gabriel bir an artık yaşamıyormuş gibi kıpırtısız duran adamla atına baktı ama silah seçemedi paçavraların içinde. Teninden bir parça ya da saçından bir perçem bile görünmüyordu binicinin. Gözleri de

görünmüyordu. Kaygıyla ürperen Gabriel, karşısındakinin, bitkin bir atın inatla taşımayı sürdürdüğü bir ceset olup olmadığını bile sordu kendine.

"Hey! Hey, companerol" diye bağırdı yine, ama daha yüksek sesle.

Bağırışının tek etkisi, atın korkuyla ürpermesi ve yan dönerek birkaç metre gerilemesi oldu.

Ancak o zaman Gabriel, binicinin yıpranmış çizmelerinin üzerine kıvrım kıvrım dökülen kalın aba cüppe ile dizginleri sımsıkı kavramış bir el gördü, işaret parmağıyla orta parmağın tek bir parmak oluşturacak biçimde birbirine yapışık olduğu bu eli tanımamak olanaksızdı!

"Vay canına! Peder Bartolome! Chillioc! Chillioc, gel de bana yardım et!"

Birkaç tatlı sözle Gabriel, usulca ata yaklaştı. Bir eliyle yanağını okşarken ötekiyle gemin halkalarından birini sımsıkı kavradı.

"Chillioc, yaklaş, korkma sakın..."

"Korkmuyorum, Efendi Gabriel!"

"Çok güzel! O halde yakala şu dizgini ve çekmeden atın tam önünde dur..."

Çocuk, hayvanı tutarken Gabriel de örtülerin kıvrımlarını geriye doğru itti. Gördüğü şey, yüzünü buruşturmasına neden oldu. Uyumuş ya da bayılmış Bartolome, eyerinin üzerinde iki bükülmüdü. Cüppesi boydan boya yırtılmıştı. Ama özellikle, kurumuş kandan koyu bir renk almış bezlerle sarılı suratı zor seçiliyordu.

"Hey Tanrım!" diye homurdandı Gabriel Bartolome'nin elini yakalayarak. "Peder Bartolome!

Peder Bartolome, uyanın!"

Ortaya çıkan göz, kırılmıyordu. Gabriel'in elinde tuttuğu el, bir deri bir kemik kalmıştı. Bir an şaşırıp kalan Gabriel, ne yapacağına karar veremedi. Sonra, Bartolome'yi bırakıp çocuğa döndü.

"Buraya gel, Chillioc!"

Çocuğu belinden yakaladığı gibi, atın sağrısına, tam eyerin arkasına bindirecek kadar yükseğe kaldırdı.

"Arkadaşıma sarıl ki düşmesin" diye onu yönlendirirken, Chillioc'un ellerini eyer kaşına götürdü.

"İşte böyle. Ben sizi cancha'ya götürünceye dek sıkı tutun."

Çocuk, yanağını kötü kokan örtülere yapıştırmış, tiksintiyle yüzünü buruşturduğunda, Gabriel gülümser gibi oldu.

"Kötü kokuyor ama bu, Yabancıların, Titicaca'ya geldiklerinde saçtığı kokudan başka bir şey değil!"

Ancak kadınlar, büyük bir özenle, yaralarını temizledikten sonradır Bartolome, gözlerini araladı. Çökmüş gözleri çevresinde nirengi noktaları arıyordu. Sonunda, kabuk tutmuş dudaklarından çatlak bir ses çıktı:

"Gabriel?"

"Buradayım dostum."

Gabriel, kadınların işini yarıda keserek Bartolome'nin bir deri bir kemik kalmış elini tuttu.

Bakışlarıyla birbirlerine gülümsediler. Gabriel, arkadaşının soluğunu yatıştırarak rahatlamayı hissetti.

Bartolome'yi hiç çıplak görmemişti, ama kadınlara onu paçavralarından kurtarmak için yardım ederken gözüne çarpan, sözcüğün tam anlamıyla dehşet vericiydi. Rahip öylesine zayıftı ki kaburgala-rıyla kalçalarının derisi, çatlamak üzere bir zar gibi pırıl pırıl olmuştu. Kollarında ve bacaklarında yer yer iyi kapanmamış yara bereler göze çarpıyordu.

Sargı görevi gören bezleri yüzünden çekip aldıklarında etleri ve seyrek sakalını yırtan uzun bir kılıç yarası gördüler, şakaktan sol yanağa çaprazlamasına iniyordu. Kötü kokan, iltihaplı yarıklarında soluk renkli kurtların kıpırdadığı yara, hizmetkârların dehşetle bağırmasına yol açtı.

Yıkayıp yaraları sarıldıktan, külle ve asitli bir kök suyuyla arındırıldıktan sonra yara, iki yüzü olan bir insan görünümü veren yeşil bir macunla kaplandı.

215

"Bu işi nasıl başardınız bilmiyorum, aziz dostum" diye mırıldandı Gabriel sevgiyle, "ama hesabınızı iyi görmüşler anlaşılan."

"Buradayım! Tanrıya şükür, burada, seninleyim ya, önemli olan bu!"

Yorgun göz kapakları kaçamak bir gülümseyişle kırıştı ve ekledi:

"Asla başaramayacağım sanmıştım. Ama görüyorsun, Tanrı istediği zaman, istediğini yerine getirmeyi biliyor..."

"Ara sıra da biraz daha tatlılıkla yerine getirse bari" diye işi şakaya vuran Gabriel, eline bir tas aldı. "Biraz quinoa lapası. Yemelisiniz. Karnınız rüzgâra kapılmış bir tüy kadar hafif."

Dört kaşık içtikten sonra Bartolome, Gabriel'in elini itti.

"Sana gelmek için on bir gündür yoldayım. Pizarro'ların, İnka Manco'nun generali Tisoc'un başkaldırısını bastırdıkları güneyden çıkıyorduk. General, tutsak alındı ve... Ah, anlatılır gibi değil! Vahşet, dostum, her gün vahşet!"

Sesi kuruydu, kesik kesik anlatıyordu. Gabriel, Bartolome'nin konuşmaya gerek duyduğunu biliyordu. Keşişin peşini bırakmayan görüntüleri fazlasıyla iyi tanıyordu. Aylar ve aylar boyu bu görüntüler onun da düşlerini karartmamış mıydı?

"Çocuğu, kadını, yaşlısı!" diye fısıldadı Bartolome. "Her gün, kıyımlar, aşağılamalar. Ve Tisoc, orduları yenilip de tutsak alınınca Gonzalo, daha da vahşi bir misilleme emri verdi! Erkeklerin de, ırzına geçilmiş kızların da içine atıldığı, kazıklar dikilmiş çukurlar... Zavallı insanların içine tıklıp güz yaprakları gibi diri diri yakıldığı evler! Ah, Gabriel..."

"Biliyorum, Bartolome arkadaş. Biliyorum. Ben de o yoldan geçtim birkaç yıl önce,

Almagro'nun yanında. Hiçbirini unutmadım çünkü böyle şeyler unutulmaz."

Artık kemikten ibaret kalmış 1 parmaklarıyla Gabriel'in gömleğine sıkı sıkı yapışan Bartolome, aşırı vahşetten kirlenmiş belleğini arındırmak istercesine yay gibi gerildi.

"Senin söylediklerini anımsadım, Gabriel: 'Ben çevreme acı vermedim ama, engellemedim de, ki bu da aynı şey demektir' demiştin. Anladım ve senin gibi benim de düştüğüm çaresizlik beni

216

R

utandırdı! Ah Tanrım, hatta galiba bunca acı karşısında gözlerimi açık tutmaya beni zorladığınız için size hakaret de etmişim..."

"Bartolome!"

"Hayır, bırak söyleyeyim! Bırak! Orada soluduğum havanın pis kokusu genzimden çıkmak bilmiyor, burun deliklerim hâlâ yakılan çocukların kokusuyla dolu, Gabriel! Ve uyuyacak olursam, onları görüyorum... Hazreti isa adına! Hazreti isa adına! Alevler içimde yanıyor, beni kavuruyor..."

Gabriel ve hizmetkârlar, incitmeden, Bartolome'nin alnına ve göğsüne nemli ve serin bezler koyuyordu. Ama hiçbir şey, onun konuşmasını engelleyemiyordu:

"Zincire vurulmuş kadınlar. Teki bile yirmisini aşmamıştı! Heyhat, ben de gafil avlandım.

Canavarlar! Canavarlar! Tanrının bir hizmetkârı olmak beni hiçbir şeyden korumadı. Herhalde Ulu Tanrı, tüm oğullarının acısını benim etime kazımak istemiş... Hazreti isa, o yaptı bunu!

Evet, beni damgalamak istedi, Gabriel! Çünkü bunlar, onun çocukları, bunu herkesin bilmesi gerek: Yerliler de Tanrının çocuklarıdır..."

"Yavaş, Bartolome, yavaş!"

"Ama o alçaklar beni bayıltıp kafamı kesmeye kalkışmadan, kaçabildi onlar. Başardım, Gabriel! Hiç olmazsa o kızlar kaçabildi... Ama nedir ki? Yirmi zavallı çocuk. Öyle çok var ki, her yanda! Her yanda!"

Sayıklamanın eşiğine gelmiş olan Bartolome'nin sesi birden tiz-leşti, çatladı. Gabriel onu yatıştırmak için elini alnına koydu.

I'" "Sakin olun, dostum, ben buradayım, size bakacağız..."

s'

i'l "Kaçtım, arkamdan gelmesinler diye, sadece geceleri yol alarak! Yabanıl hayvanlar gibi. Onlar yabanıl hayvanlar gibi, dişleri cehennemde..."

"Bartolome, uyumanız için size bir ilaç içireceğiz."

"Hayır, hayır sana anlatmam gerek!"

"Yarın bol bol zamanımız olur. Dinlenin..."

"Senden bir şey istemeye geldim, Gabriel. Önemli bir şey! Yalnızca sen..."

217

Ama Gabriel kadınlara bir işaret yaptı. Onlarda, Bartolome'nin sesinden ve ateşli durumundan ne yapmaları gerektiğini anlamışlardı zaten. Gabriel, papazı omuzlarından tutup usulca doğrulturken, kadınlar da keşişin burun deliklerine üzerinde bir otun dumanı tüteri bir ateş yaklaştırdılar. Birden gevşedi, uysallaştı ve onu birkaç saniyede uyutan bir sıvıyı içti. Bartolome, ancak iki gün sonra, akşama doğru, sonunda zihni biraz yatışmış, ilk kez gerçek anlamıyla bir yemek yiyecek duruma geldi.

Gabriel onun döşeğini gölün kıyılarına bakan odalardan birine yaptırdı. Kadınlar, gece gündüz başında beklediler, koma durumunu içirdikleri ilaçlarla sürdürerek ateşini düşürdüler. Dostunun gözleri açılır açılmaz, Gabriel, tatlı yiyeceklerle sağlığına kavuşmaya başlayabilsin diye ona meyveler ve koka yapraklarından yapılmış içecekler getirtti. Bartolomé, bu kez, parmaklarını titreten bir açlıkla girişti önüne konulanlara.

Biraz sıkıntılı, uzun bir sessizliğin ardından ağzını silerek, "Dostum Gabriel, sana canımı borçluyum" dedi.

"O halde ödestik demektir. Siz olmasaydınız ben de çok zaman önce Cuzco'daki o zindanda kavrulup gitmiştim."

"Sayıkladım ve saçma sapan şeyler anlattım herhalde?"

"Ne yazık ki hayır, sadece doğruları söylediniz. Unutun bunları! Sizi yanımda bulduğum ve sonunda iştahınızın biraz yerine geldiğini gördüğüm için mutluyum."

"Şu meyveler nefis" diye mırıldandı Bartolomé, başını sallayarak. "Sanki cennet için yaratılmışlar."

Başındaki özenli sargıyı, yanakları çökmüş yüzüne biraz yaşam verir gibi olan mangoların ve goyaviann suyunu daha iyi tadabilmek için biraz yana çekmiş, bakışlarını gölün balkıyan mavisinde gezdiriyordu.

Günün bu saatinde dağlar, doruklarını birbirine bağlayan yoğun bulutlarla örtülmüştü. Baş döndürücü yamaçların yansıması, Titica-ca'nın yüzeyine vurmuş, onu daha koyu, daha donuk bir renge boyamaktaydı.

218

w

"Şimdi anlamaya başlıyorum, neden gelip buraya sığındığını" diye onayladı Bartolomé, hafifçe gülümseyerek. "Haklıymışsın: Bundan daha güzel, daha dingin bir manzarayı hayal etmesi bile zor."

Dudakları kederli bir ciddilikle kilitlenmiş, birden sustu.

"Şu son oyarda gördüklerimden sonra" diye sürdürdü sonra sözlerini, "sanki Tanrı sonunda bana biraz huzur bahşeder, bu dünyada uyumun henüz var olduğunu göstermek ister gibi!"

Gabriel şaşkınlıkla ona baktı. Keşişin sol yanağını çarpıtarak ka-fatasını saran koca sargı, yorgunluğunu ve bıkkınlığını büsbütün vurguluyordu. Sonra, acı acı gülümseyerek küçük bir baş işaretiyle onayladı.

"Ben bu cenneti bulduğumda, durumum sizinkinden iyi değildi, Bartolomé! Ve, Tanrı'yı bir yana bırakırsak, ben de sizin gibi düşünmüştüm. Evet, bana öyle geliyor ki insanların dünyası, fazlasıyla insanlık dışı olduğu zaman, Titicaca bizim sığınağımız olmalı..."

"insanlık dışı!"

Bartolomé'nin gırtlığından çıkan, neredeyse bir kahkaha, acı bir alaydı:

"İnsanlık dışı! Evet, sözcük tam da bu! Heyhat, Gabriel, şurasını kabul etmek zorundayım ki sen benden daha sağduyulu davran-dın. Cuzco'yu yerle bir eden o korkunç savaşın ardından bizden kaçmakta, Pizarro'lardan uzak durmakta ne kadar haklıymışsın! Tanrı beni başıgılasın. Sen beni uyardın ama ben senin sözlerine kulak vermek istemedim. Ancak bugün anlıyorum, ikimiz senin zindanın-dayken ve inka'lar bizi yok etmek istediklerinde bana söylediğini:

'Bundan böyle, bu ülke insanların gözünde, tüm İspanyollar birbirine benziyor... Onlara göre bizler yok edilmeyi hakketmişiz. İşte Her-nando'nun, Almagro'nun ve herşeyine göz yumdukları Gonzalo gibi cehennem zebanilerinin politikasının sonucu!' Baştan sona haklıydın. Aradan üç yıl geçti ve hepsi de doğru çıktı."

Göğsü heyecandan sarsılan Bartolomé, bir an, gözleri kapalı, sustu:

"Gabriel" diye sordu sonra, ancak işitilir bir mırıltıyla, "Tanrı nasıl olur da böyle bir şey isteyebilir? Nerede ve nasıl buyuracak cezayı? Ah, dostum, dostum! Kimi zaman, bizim dönüştüğümüz şu iblisleri Tan-rı'nın, aracılığıyla vuracağı kişi olmak isteği doğuyor içimde!"

219

Gabriel, dostunun gözlerinde yaşları gördüğünde utancı kışkırttı. Gölü seyrederken kısa bir sessizlik onları birleşti. Kıyıda çocuk bağırışları ve haykırışlar duyuluyor, köyden bir 'çav.' adalar yönünde uzaklaşıyordu.

Gabriel açık bir mangoyu eline alıp ne idüğü belirsiz bir ze'r içeriyormuş gibi, kokulu etini çatık kaşla seyretti.

"Bu ülke bu meyveye benzer. Zenginliklerini ve en tatlı kokularını yaymaktan başka bir özlemi yoktur. Burada, Titicaca kıyısında kimi zaman bana, sonuna dek açılmış ve bizi bekleyen,

kendini bize sunan, ama bizim görmemekte inat ettiğimiz bir dünyanın öşigin-deymişiz gibi geliyor. Huzurun her bir ispanyol'u o arabalar do|usu altından da çok zengin etmesi için öyle az şey gerekiyor ki."

"Ah, huzur!" diye bağırdı Bartolome, alaylı. "Kendi adıma ben o kadarını da istemiyorum. Don Francisco ile kardeşleri, acılan ve gözyaşlarını körükleyecek yerde biraz daha ölçülü davranmalar, o bile yeter bana. inkalarla savaşmanın açtığı yara yetmezmiş gbj şimdi bir de ispanyollar arasında iç savaş ortalığı kasıp kavuruyor."

"Tek Göz'e Hernando tarafından idam cezası verildiğini duymuştum."

"Gerçek şu ki don Diego Almagro öldürüldü! Ölümcül bir yanlış yaptı. Kuşatma sona erer ermez, Vali'nin kardeşleri zayıf düştüğü sırada, Hernando ve Gonzalo'yu tutuklatarak kenti komutasın^ aldı. inan bana, onu vazgeçirmeyi denedim. Hernando'yu desteklemek için değil, bu darbenin yaratacağı etki fazlasıyla ortada ve belli olduğu için! Heyhat, bir Kilise adamının sözünün ne değeri olabilirdi ki yıllardan beri Pizarro'lar tarafından kandırıldığına yürekten inanmış bir ihtiyarın inadı karşısında? Almagro'nun Atahuallpa'nın kurtsrma-lık altını ve Vali'nin onu katmadığı, Cajamarca paylaşımını düşünmediği tek gece geçmiyordu. Duyduğu kin ve öç alma isteği öylesine amansızdı ki aklını hepten başından alıyordu. Cuzco'yu kendine mal etmesi hadi bir yana diyelim, ama Pizarro kardeşleri hapse atması, elini akrebin deliğine uzatmak demektir... Yapabildikleri anda, onu, bir pilicin boynunun kopartır gibi kolayca başlarından attılar!"

Gabriel başını salladı. "Almagro'yla öyle kötü anılarım var |<ir o hain adama acımam olanaksız. Yine de bu davranışta Hemanço ve Gonzalo'nun kendilerine özgü davranış biçimlerini açık seçik görebiliyorum!"

a ba-

220

"Çılgın bunlar! Hepsi çılgın! Bundan sonra öç alma duygusu, oyunda top değişir gibi yön değiştiriyor. Kimileri Pizarro'ları desteklerken başkaları da onların gücünü ve zenginliklerini ele geçirmekten öte bir şey düşünmüyor. Hepsi de sadece ve sadece karşı ^eteyi parçalamanın düşünö kuruyor!"

Gabriel, alaycı bir gülüşe engel olamadı. Bartolomê, ona sitem dolu baktıktan sonra Peru'nun tüm çektiklerini tartabilirmiş gibi sargısını yokladı.

"Gerçek şu ki Gabriel" diye içini çekti, "yakında biz ispanyollar, karşılıklı olarak birbirimizi yok edeceğiz hem de inkaların hiçbir zaman başaramadığı bir ustalıkla! Ulu Yaradan bizi bağışlasın! Belki de bu adamların her birini, Yeni Dünya'da yarattıkları o sonsuz vahşetten ötürü cezalandırmanın zamanının geldiğini düşünür artık!"

Bartolome'nin bu son sözleri heyecan doluydu. Gabriel bir an sustu, gözleri uzaklarda, gölün yansımalarına takılıydı. Sonra sordu:

"Bu, Manco'ya karşı girişilen savaşın yatıştığı anlamına mı geliyor?"

"Manco savaşını kaybetmekte. Kısa süren üstünlüğü sırasında Almagro, Manco'nun öz kardeşi Paullu'yu krallığa atamakla inkaların içinde büyük anlaşmazlık yarattı. Pek çok Yerli ona katıldı. Bugün Manco yalnız bırakılmış ve zayıflatılmış durumda bu yüzden. Çarpışmalarda yenik düştü, tek savunma aracı olan ormanın gittikçe derinlerine daldı. Sonra da pek ağır darbeler aldı..."

Bartolome bir an duraksadı, Gabriel ise büyük dikkatle onu dinlemekteydi:

"Oğlu tutsak edildi. Titu Cusi adında küçücük bir çocuk."

"Titu Cusi!" diye mırıldanan Gabriel'in gözleri önünde, Ollan-taytambo'da oynayan ve ona, 'Tüm Yabancılar senin gibi midir?' diye soran çocuğun yüzü canlandı. "Ve İnka Paullu Cuzco'da, kabilesinin mumyalarını yeniden yanına aldı... Bunun Manco için ne demek olduğunu sen kuşkusuz benden daha iyi bilirsin."

"İster Efendiler olsun, ister halk, inkalara göre, mumyalar bir Güçlü Efendi'nin yanında bulunuyorsa bu, Atalar onun kararlarını destekliyor anlamına gelir" diye homurdandı Gabriel, kaşlarını çatarak. "Çok önemlidir."

221

Bartolome, gözleri kapalı, kurumuş dudaklarıyla bir mor eriğjn suyunu emiyordu. Ancak sezilebilen bir rahatlama gülüşü yüz çj2_ gilerini bir an gevşetti.

"İnka Paullu garip bir kişi. Bilmiyorum gerçekçiliğindeki sağduyuya mı hayran olmalı yoksa korkaklığından mı tiksirmeli. Ama gerçek şu ki her zaman kim güçlüyse ondan yana kayıyor. Dün Almagro, bugün Pizarro'lar. Ve her iki durumda da, ağabeyi Manco ile savaşmaktan hiç geri durmuyor. Düşündüğünü hiç mi hiç belli etmiyor, asla. Güneye yapılan o korkunç seferde

bizimleydi. Bir an bile ne halkının kıyımına uğratılmasına, ne de Tisoc'un, Manco'nun ayaklanmayı yöneten o generalinin yakalanmasına karşı çıktı."

"Demek öyle" diye mırıldandı Gabriei, "Manco artık yapıyorsunuz."

Bartolome onu dikkatle süzdü, ağzı soru sormak için aralandı. Sonra vazgeçti.

"Duyduğuma göre yeni bir İnka kenti kurdurmuş, Cuzco'nun kuzeyinde, çok uzakta. Dağda değil de cengelde, bizler için tümüyle ulaşılmaz olsun diye" dedi, "Ama senden bir şey gizlemiş olmamak için şunu söyleyeyim ki, şu son aylarda gördüklerimden sonra, bana kalırsa başkaldırısı yakın bir gelecekte bir anıdan ibaret kalacaktır."

Birden aralarına ağır bir sessizlik çöktü. Suskunluğu çekingen bir sesle bozan, Bartolome oldu.

"Anamaya'dan hâlâ haber alamıyorsun, değil mi?"

Gabriei, gülümser gibi yaparak başını salladı.

"Onu görmeyeli yakında otuz ay olacak. Hâlâ yaşıyor mu, onu bile bilmiyorum."

Ne diyeceklerini bilemiyorlardı, sustular.

"Bu önemli değil" diye sürdürdü sözlerini Gabriei yapmacık bir umursamazlıkla. Bir bakıma, zaten böyle kararlaştırmıştı diyebilirim. Uzun bir süre ben de bu kararı çaresiz, kabullenmişim. Kuşkusuz, dedim kendi kendime, ayrılığımız çok sürmeyecektir. Savaş bitecek ya da Anamaya, kendi isteyecektir yanıma gelmeyi... Sonra gerçeği gördüm. Zaman geçiyor ve ben, onun yüzünü bile unutmaya başlıyorum. Dayanılmaz bir şey bu ama yine de kabullenmek zorundayım. Yoksa onu tehlikeye atarım! Öyle şeyler var ki, onların yüzünden yakınlarını bırakamıyor, hele benim yanıma gelmesi büsbütün zor."

222

m

"Öyle şeyler mi?" diye alçak sesle sordu Bartolome. "Kocam dediği o altın heykelcik mi örneğin?"

"Evet, Kutsal İkiz" dedi Gabriel, gülümseyerek. "İnkalara saygı duymayı o denli istemenize karşın, o heykelciğin onun için de, onlar için de ne anlama geldiğini anlayabileceğinizden kuşku duyarım."

Biraz gocunmuş olan Bartolome, "Anlamamın ne önemi var ki" diye karşı çıktı. "Önemli olan, Gonzalo'nun da, Hernando'nun da öteden beri o... nesneyi ele geçirmek istemesi... Bunca dirhem altın onları çıldırtıyor."

"Çılgınlıklarının canı cehenneme! Asla ona sahip olamayacaklar."

Gabriel'in ses tonu öyle sakın, öyle kendinden emindi ki Bartolome onu dikkatle süzdü, dostunun yüzü gibi alışılmış bir görünüm altında, tanımadığı birini görür gibiydi.

"Çok emin görünüyorsun. Onlarsa, o nesneyi ele geçirmek için Peru'daki her bir taşı kaldırıp altına bakabilirler!"

"Taşları kaldırırılar da altından sadece boşluk çıkar" dedi Gabriel yine gülümseyerek. "Biz İspanyollar, bu ülkede yaşayanlara işkence edebiliriz. Onları öldürebilir, mallarını çalabiliriz. Ama şu göle bir bakın, peder Bartolome. Şu dağlara bir bakın..."

Geniş bir kol hareketiyle Gabriel, şu anda, yansımalar oyunuyla hem göğün mavisinde, hem de Titicaca'nın koyu mavisinde yitip gitmiş gibi duran yamaçları gösterdi.

"Evet, çok güzel" diye onayladı Bartolome, "Ama..."

"Hayır" diye sözünü kesti Gabriel, "söz konusu olan, güzellik değil. Tüm bunlar yaşıyor. Dağlar, taşlar ve su... Burada her şey bizimkine benzeyen ama yine de sizin de benim de göremediğimiz bir yaşam sürüyor!"

"Ne demek istiyorsun?"

"İnkaların görünmeyeni görmesini bildiklerini. Dahası da var: Görünmeyenin soluğunu algılamayı, ondan güç almayı biliyorlar. Nerede olursa olsun ve kendini nasıl ifade ederse etsin, yaşamı algılamayı da biliyorlar. Keskin bir kılıcın altında bir piliçten daha güçlü değiller. Ve belki günün birinde de piliçler gibi yok edilecek hepsi! Ama öz yine de korunmuş olacak. Dünya konusundaki bilgilerini dağlara, taşlara ve ne görmesini, ne dinlemesini bildiğimiz şu

223

göle götürecekler. Bir Pizarro'nun yenebileceğinden çok öteye g. den güçler var burada!"

Gabriel, bu kez coşkuyla konuşmuştu. Bartolome'nin bakışları karardı, hüzünlendi.

"Pek de hristiyanca olmayan bir nesneleri algılama biçimi! Söylendiğine göre burada sen, zaman zaman yerli rahiplerle putperest törenlere katılıyormuşsun."

Kısacık bir an Gabriel soğukkanlılığı elden bırakacak gibi oldu. Ama ardından dudaklarından alaycı bir kahkaha döküldü, başını salladı.

"Buradaki yaşamım konusunda ne söylediklerinin ne önemi var. Bana pek uygun geliyor."

"Emin misin?"

"Yoksa bir soruşturma mı yapıyorsunuz?"

"Ben bir Tanrı adamıyım, Gabriel ve senin dostunum. Senin, İsa'nın şu dünyadaki eserinden ve her birimiz için simgesi olduğu umuttan yüz çevirdiğini hatta belki de onu ayaklar altına aldığı görmekten hoşnut olacağımı sanma!"

"Ben insanlara da, yaşama da saygıdan vazgeçmiş değilim. Bunun, içinizi rahatlatmaya yeterli olması gerekir."

Bartolome, bir an Gabriel'i dikkatle süzdü. Gerginlik, avurtları çökmüş yüzünü büsbütün inceltmişti. Sonra birden, artık gücü kalmamış gibi başını salladı.

"Kuşkusuz haklısın. Ama bunu kabul etmek çok garip geliyor."

Gabriel'in eli, dostunun kolunu aradı.

"Ben ruhumla barışığım, peder Bartolome. Korkmayın."

Keşif, yükselen ateşiyle tepeden tırnağa ürperdi. Dudakları şiddetle titrerken gözlerini kapattı ve güçlükle işitilecek bir sesle mırıldandı:

"Ruhunun huzur içinde olduğundan kuşku yok, azizim Gabriel. Heyhat, benimki öyle olmaktan çok uzak... Çok yorgunum, biraz uyuyacağım. Bana bir iyilik yap. Ben uyurken eyerime asılı torbaları açmanı istiyorum. Orada benim elimle yazılmış sayfalar bulacaksın. Tanrı aşkına, oku onları."

224

"Tanrı aşkının bir katkısı olmaz, peder Bartolome. Ama sizin dostluğunuz aşkına okurum elbette."

Bartolome, ancak gece bastırırken kurşun gibi ağır bir uykudan uyandı. Döşesinin birkaç adım ötesinde, yanar bir mangalın başında Gabriel'i gördü. Oturmuş, akşam karanlığına dalmakta olan gölü ve dağları seyrediyordu hiç kıpırdamadan. Dizlerinin üstünde büyük bir deri çanta vardı, içinde de incecik bir yazıyla doldurulmuş bir kağıt tomarı.

"Gabriel..."

Gabriel, ona dönüp dostça gülümsedi. Ama az önce seyretmekte olduğu karanlık, bakışlarına sinmiş gibiydi. Bartolome, deri çantayı işaret etti.

"Okudun mu?"

"Okudum. Bu sayfalarda öyle dehşet verici şeyler, öyle haksızlıklar var ki, insan kendini bir cehennem işkenceleri derlemesi karşısında sanır."

"Oysa Tanrı adına and içebilirim ki, orada yazılanlar şu Peru toprağına ayak bastığımdan bu yana benim tanık olduğum olaylardan ibaret. Her şeyi kaydettim, her gün. Yerlilere çektilen tüm işkenceleri, uğradıkları tüm aşağılamaları, Tanrı'nın ve Roma'nın kurallarının her çiğnenişini, krallığın yasalarından her sapışı... Hepsi orada!"

Gabriel, deri çantayı garip bir hayvanmış gibi süzdü, sonra Bartolome'nin ayaklarının dibine bıraktı.

"Evet, hepsi orada. Ama siz, düşüncesiz bir adamsınız, Bartolome, dostum. Eğer Pizarro ya da o Efendilerden bir başkası bu kağıtları bulacak olursa ölürsünüz!"

"İşte ben de sana gelirken bunun için sadece geceleri yol aldım ya" dedi Bartolomë, fısıltıyla.

Gabriel ona ciddi bir gülüşle karşılık verdi:

"Korkarım bu kadarı yeterli olmayacak. Bu kağıtları ya şu ateşte yakın, Bartolome, ya da ilerisi için daha gizli bir yere saklayın.

Bugün içinde bir işe yaramazlar. Böylesine iç karartıcı bir şeyi kim okumak ister ki!"

Bartolome, biraz da öfkeyle doğruldu. Dört ayak olup deri çantayı kaptığı gibi başının üzerinde salladı.

"Yakmak ha? Kral Carlos'un bilmesi gereken bu gerçekleri saklamak ha? İspanya burada olup bitenleri öğrenmeli. Roma da, papa da bu sayfalardan dehşete kapılmalı!"

Gabriel, alay eder gibi başını salladı.

"Hastalık ateşi sizi coşturuyor, aziz dostum. Altını unutuyor musunuz yoksa? Okyanusun öte kıyısında, onun nasıl ele geçirildiği kimin umurunda ki? Sanıyor musunuz ki burada vahşilere zararlı böcekmiş gibi davranılıyor gerekçesiyle kral ya da papa, saraylarını veya kiliselerini altınla kaplamaya yanaşmayacaklar? Hadi canım! Avrupa'yı zengin ettikleri sürece Don Francisco ile kardeşleri diledikleri gibi zorbalık edebilirler!"

"Yanıyorsun! Yanıyorsun Gabriel!"

Bartolome, sendeleyerek doğrulup kalktı. Öylesine bir öfkeyle bağırdı ki, iki hizmetçi kızla Chillioc, ellerinde meşalelerle koşup geldiler. Gabriel onların merakını bir baş işaretile giderirken Bartolome, kendinden geçmiş bir halde ellerine sarılmıştı onun: "Hayır, hayır!" diye heyecanla karşı çıkıyordu. "Böyle söylemeni istemiyorum. Sen yapma bari, Gabriel! İspanya'da da, Ro-ma'da da iyi niyetli insanlar yok değil. Kilise'de de, sarayda da. Yerlilerin de hepimiz gibi Tanrının çocukları olduğuna inanan insanlar!"

"Yazık ki oradalar onlar, burada değil..."

"İşte bunun için de bilmeleri gerekiyor."

"Ama bilseler bile..."

Bartolome'nin sargılı suratı çılgına dönmüştü, göz kapakları durmadan kırışıyor, boynunda iri bir damar da küt küt atıyordu. Gabriel onun her an bayılmasından korkuyordu ama, o, bir yay gibi gerilmiş, omuzlarına yapışmıştı:

"Gabriel, dinle beni: İspanya'da biri var, burada, bu dağlarda yaşayan herkese saygılı ve onurlu davranılmasını isteyen bir din adamı. Las Casas adında bir dominiken rahip. Seninle benim sevdi-

226

ğımız ve hayranlık duyduğumuz türden bir bilgin. Erasmus'u okumuş olan biri..."

"Yalnız bir adam, peder Bartolome! Sizin gibi. Benim gibi. Ve bu dağlardan öylesine uzakta ki..."

"O kadar da yalnız değil! Etkili biri, sözünü dinlerler. Papa Üçüncü Paulus'un tüm dünyadaki Yerlilere insan gibi davranılmasını emreden bir papalık emirnamesi ilan etmesini sağladı..."

Gabriel'in alaycı gülüşü karşısında Bartolomâ, doğruldu ve öfkeyle ondan uzaklaştı. İskelet eline benzer eliyle, odanın dibinde, gözleri anlamazlıktan büyümüş, taş kesilip kalmış hizmetçileri işaret etti.

"Yerlilerin, gerçek birer insan olarak, sadece dinsel inancı almaya yetenekli olduklarını düşünmekle kalmayıp, yine de ilan ederiz ki, her türlü tersine düşünceye karşın, adı geçen Yerliler hiçbir bakımdan, özgürlüklerine de, mallarına da sahip olmaktan yoksun bırakılmayacaklardır ve ilahi sözlerin yayılmasıyla ve erdemli ve kutsal bir yaşam örneği gösterilerek Hazreti İsa'nın inancına davet edilmeleri gerekir!"

Bartolome, soluğu kesilmiş, sargılı başı bir o yana bir bu yana sallanarak sözlerini bitirdiğinde genç Chillioc'u yakaladığı gibi onu önüne itti.

"İşte Papa Hazretlerinin sözleri ve iradesi bu. Şu çocuğun başı üzerine herşeye kadir Tanrının huzurunda and içiyorum. O da bizim istediğimizi istiyor."

Gabriel, yanıt yerine elini genç Chillioc'a uzatarak ürkmüş yüzünü okşadı.

"Korkma, Chillioc" diye mırıldandı onun dilinde. "Arkadaşımın biraz ateşi var da. Yardım et, yatıralım onu."

Bartolome, karşı çıkacak oldu ama bitkinliğine yenik düştü, bacakları artık onu zorlukla taşıyordu. Çocuk ve Gabriel onu yeniden uzanmaya zorlar ve üzerine bir örtü çekerlerken kırık bir sesle sordu:

"Bana inanıyor musun, Gabriel?"

"Size inanıyorum."

"O halde bu sayfaları İspanya'ya götür. Las Casas'ın eline geçmelerini sağla. Bunlara ihtiyacı var onun."

227

Gabriel hayretler içinde kalakaldı. Meşalelerin aydınlığı gölgelerde oynuyor, yüzlerin biçimini bozuyordu. Bartolome'nin sargılar içindeki yüzü bir maskeye benziyordu.

"Ben mi?" diye fısıldadı.

"Senden başka kim o iradeyi ve o yürekliği gösterebilir ki? Gör şu çocuğun sana nasıl baktığını, Gabriel" diye üsteledi Bartolo-me, Chillioc'un ellerini tutarak. "Sen bu sayfaları İspanya'ya gö-tü-rürsen, o da bir insan yaşamı sürer."

Ve Gabriel, kaşları çatılmış, başını çevirip mesafeli bir tavır takındığında ekledi:

"Burada ne bekliyorsun ki? Anamaya'nın yanına dönmesini mi? Böyle gitmeyeceğini biliyorsun. Bundan böyle yalnızsın. Burada Titicaca'nın güzelliğini seyrederek zamanını yitiriyorsun, bu arada savunduğunu sandığını kişiler yok olmakta. Bu kağıtları al, götür Toledo'ya, gerçeği, patlaması gereken yerde anlat, tanıt. Bu ülkeyi krala senden daha iyi kim anlatabilir ki? Bana yardım et, Gabriel. Tanrı uğruna değil, ondan yüz çevirdiğine göre. Ama unutmak istemediğin ve yüreğini kederle şişiren kadın uğruna."

Gabriel, gözlerini kırpmadan, yanıt vermeden keşişe uzun uzun baktı. Bütün bedenini alan ürpertiden sözlerin hedefini bulduğunu anlamıştı. Süt gibi bir şafak, Titicaca gölüne yayılıyordu. Sis, suyun kurşuni yüzeyini ve taraçaların kurşuni duvarlarını ortaya çıkararak iplik iplik çözülmekteydi. Kutsal Güneş ve Ay adalarının karşısındaki büyük körfezin dibinde, Cusijata'nın evlerinden dumanlar yükseliyordu. Göle doğru uzanmış bir tür kayalık burnun yarı yamacından Gabriel, son bir kez bu büyüyeyici yeri seyretti. Sebastian ile birlikte ve Güney Denizinde yok olma tehlikesini atlattıktan sonra, inka toprağında ilerleyen ilk konkistadorlardan biri olarak Tumbez kumsalına ayak bastığı o, 1532'nin mart gününden bu yana huzur içinde yaşayabildiği tek yerdi burası. Yedi yıl, hemen hemen günü gününe! Yedi yıllık umut, savaş ve zaman zaman da zafer. Ve neredeyse yedi yıl süren bir sevda.

228

Ama öylesine az bir mutluluk! Savaşın ve acı olaylardan çalınmış kaçamak anlar...

Anamaya!

Sabahın yumuşak esintisinde, sadece adını fısıldamanın bile bedenini ürperttiğini hissetti, teninin her bir karışına sevgilisinin büyüyeyici heceleri dövmeyle işlenmiş gibi: Anamaya. Ve işte bugün, yedi yıl öncesinden tümüyle bambaşka bir insan olmuşken, ıspanya'ya dönmek üzere yola çıkacaktı. Arkasını dönmeden, Anamaya'nın dudaklarını son bir kez bile öpmeden gitmek. Gitmek ve onun teninin tadını, kalçalarının sıcaklığını yavaş yavaş unutmak. Onun, Gabriel'i sürüklemeyi öylesine iyi bildiği o dünyanın garipliklerine yapılan yolculukları unutmak. Gerçekte, bunun olabileceğini bile sanmıyordu.

Ama gece boyu, keşişin sözleri kafasının içinde döndü durdu. Bartolome'nin ateşten sayıklamasına karşın, mantık ve güç dolu sözleri. Elinden geldiğince unutmaya çabaladı onları. Sonra birden, zihnine başka sözler doldu. Anamaya'nın söyledikleri. "Puma"ya söylediği ama uzun süre önce ölmüş bir inka imparatorunun garip ve inanılmaz bildirisini yinelediği sözler: Puma, Okyanus üzerinden sıçradığını gördüğündür. O, gittiği zaman sana geri dönecektir. Ayrı düşmüşsünüz ama, birlikte olacaksınız, Ve herkes çekip gittiğinde sen kalacaksın, yanında da puma kalacak.

Birlikte, atalarınız Manco Capac ve Mama Occlo gibi. Bu toprağın yeni yaşamını üreteceksiniz. Anlamadan iştirilmiş ve bir sandığın bir gizi sakladığı gibi zihinde tutulmuş sözler. Ama birden durulaşveren sözler, tümcelerdi bunlar. Evet, gitmeliydi! Sonunda, Anamaya'nın yanına nasıl varacağını anlıyordu. Titicaca'ya dalarak değil, Okyanus'u aşarak. İspanya'ya dönerek. Görünüşte rastlantıya ve Bartolome'yi ayırdına varmadan isa'nın olduğu kadar, Güçlü inka Ataların da habercisine dönüştüren yazgısının gücüne boyun eğerek!

229

Bir dal çatırtısı Gabriel'i yerinden sıçratarak daldığı hayalleri yarıda kesti. Dönüp baktığında, önce hiçbir şey göremedi. Sonra bir ağaççığın yaprakları aralandı ve gözlerini ona çevirmeye çekinen Chillioc çıktı.

Gabriel, tatlı bir gülüşle elini uzattı.

"Gel, Chillioc, yaklaş."

Çocuk küçücük elini elinin içine bırakınca onu yanına oturttu.

"Uykuda olman gerekirdi" diye sevgiyle azarladı.

"Uyuyamadım. Senin de uyumadığını görünce peşinden geldim."

Gabriel başıyla onaylayarak çocuğun avucuna sığınmış olan elini biraz daha sıktı, ikisi birlikte ve konuşmadan, sisin göl üzerindeki dansını seyrettiler.

"Gidecek misin, Efendi Gabriel?"

"Nereden çıkardın bunu?"

"Sen hasta Yabancıyla konuşurken yüzünde gördüm."

"Evet, gideceğim, Chillioc. Haklısın ve seni özleyeceğim."

"Ama niçin gitmek istiyorsun ki? Yanımızda iyi değil misin?"

"Evet" diye gülümsedi Gabriel, "Çok iyiyim."

"O halde?"

)
"Gitme zamanım geldi, birini bulmak... ve bir şey yapmak için."

Çocuğun anlamazlık ve hüznü dolu bakışları ona çevrildi.

"Eğer gidersen" diye fısıldadı Chillioc, "bizi sevmeyen Yabancılar buraya gelir: Herkes korkar."

"İşte gitmemin bir nedeni de bu" diye homurdandı Gabriel, boğazı düğümlenmiş.

"Yabancıardan artık korkmayınız diye."

"Sence bu, olabilir mi?" diye sordu çocuk, gözlerini iri iri açarak.

"Belki. Bilmiyorum. Ama bildiğim bir şey varsa, denemeden yaşamak olanaksız."

230

22

<]\/\lcabamba, tfaziran 1539

"Senin varlığından hoşlanıyorum, Kutsal İkiz" diye fısıldadı Ana-maya. "İşte on yıl oluyor ki senin karınım. On kez dört mevsim, dünyamızda sıcakla soğuğa yer değiştirtmiş. On kez doğduğum gün geçmişte kalıp uzaklaşmış. Tek Efendi Atahuallpa sana sonsuza dek eşlik etmemi ve Coya Camaquen olmamı buyurduğunda çocuktum. Bugün, Tek Efendi Manco'nun prenseslerinden de cariyelerinden de daha yaşlı bir kadını. Bununla birlikte, senin yanındayken bana, zaman sana da, bana da değmeden geçiyormuş gibi geliyor." Anamaya sevecenlikle gülümsedi. Vilcabamba'daki Büyük Güneş Tapınağının önünde, Katari tarafından dikilmiş taşın üzerinde duran Kutsal İkiz'in altın heykelciğinin yanında, topuklarının üzerinde oturuyordu. Bin kez yapmış olduğu birkaç hareketle Kutsal ikiz'in önündeki armağanları, bal ve meyveleri, ırmak balıklarıyla taze mısırı dağıttı. Sonra, son derece sıkı kurallar doğrultusunda, üzerinde Yılan Amaru'nun resmi kazılı bir çanakta toplanmış olan kızıl korların üzerine koka yapraklarını belirli bir biçimde dizdi.

Belinden yukarısını hafifçe eğerken içinden, "Ah, kocam, Coya Camaquen'\r\ sana tüm yüreğiyle sunduklarını kabul et!" diye geçirdi.

Koka yapraklarının keskin kokulu ve kuru dumanı dalgalandı. Altın heykeli yavaş yavaş, okşayarak kuşattıktan sonra günün doğmakta olan ılıkliğinde yükseldi.

Yağmur mevsimi bittikten bu yana her sabah olduğu gibi, cengelin bağrındaki küçük kent, şafağın ilk altın ışıklarıyla birlikte parıl-

diyordu. Güneşin her şafakta takıldığı Kutsal Kaya'nın ucundan son ra büyük tören alanı, ardından da krallık canc/ıa'larını kuşatan taraçalar yemyeşil cengelden gün ışığına çıkıyorlardı. Az sonra da bu kez, sokakların, merdivenlerin ve köprülerin oluşturduğu dolambaç, gölgelerden kurtuldu. Anamaya hiç bıkmadan her gQn Katari'nin her zaman yapı geldiği bir büyüyle sanki topraktan çekin çıkardığı bu kentin kusursuz uyumunu hayranlıkla seyrediyordu tapınaklar olsun, soyluların ve sıradan kişilerin konutları olsun, hatta ambarlara varıncaya dek, tüm yapılar, boyutları ve yerleşimleriye cengelle öylesine iyi uyum sağlıyordu ki, bir serap gibi gözden silinip yok olması için Vilcabamba'dan bir çeyrek saat yürüyerek uzaklaşmak yeterliydi.

"Senin varlığından hoşlanıyorum. Kutsal İkiz" diye yineledi Anamaya, tatlı bir sesle. "Beni huzura kavuşturuyor, içimi umutla dolduruyor, çünkü senin aracılığıyla, Tek Efendi Huayna Capac'ın, çevremizde savaş herkesi öldürür ve yok ederken bizi koruduğunu duyumsuyorum. Uzun zaman. Kutsal ikiz, seni sevmeyi de, dinlemeyi de bilemedim. Fazlasıyla genç bir kızdım. Senden korkuyordum. Sessizliğinden ve altın bedeninden çekiniyordum. Yanı başındaki karılık görevimden çekiniyordum. Varlığının bana öğrettiği ve Güçlü Efendilerin çekemezliğini, kıskançlığını ve öfkesini üzerime çeken bilgiden çekiniyordum."

Anamaya, düşünceli bir halde mırıltısını kesti. Bir grup genç Seçilmiş Bakire, ellerinde Güneş Baba'ya sunulanların bulunduğu cumö/lerle Tapınak avlusunun trapez biçimli yüksek kapısından giriyorlardı. Dua eden Coya Camaquen'\ görünce eğildiler. Saygıyla, gözlerini yerdeki taş döşemeden kaldırmıyorlardı.

Anamaya, genç ac//a'lardan yana alaycı ve sevecen bir gülüşle bakarak sürdürdü sözlerini: "Çünkü senin varlığın ey kocam, beni, o derece basit ve utangaç, üstelik kanı karışık olan o kızı, herkesin çekindiği bir kadına dönüştürmüştür!"

Yüzü yeniden ciddileşti, elini uzattı, avucuyla heykelin omzunu okşadı.

"Gerçek şu ki, Kutsal ikiz, herşeyden çok, Tek Efendi Huayna Capac'ın benim için seçtiği kişiyi sevmeme engel olmandan korktum. Senin kıskançlığından korktum. Çok uzun süren ayrılığa karşın,

232

W

yüreğimin ve bedenimin, İnti'nin okşaması altındaki kar gibi eridiği pişiyi durmadan benden uzaklaştırmaya çalışacağından korktum, gvet, Kutsal İkiz, senin kıskanmandan korktum."

Anamaya, kaygı dolu bir dikkatle altın yüzü inceliyordu. Sabahın nittikçe artan aydınlığında bakışın gölgesi hafifliyordu. Burnun güçlü kemeri altında birden gülümser gibi duran dudakların

ince çizgilerine uzanıyordu ışık. Anamaya gözlerini kapadı ve fısıltı halinde, içini sözcüklere döktü:

"Ey Kutsal İkiz, ağızım ve aklım kaç kez onun adını, Gabriel diye andıkça, elleri veya dudakları tenime kondukça senin gazabından korkmuşumdur! Budalalığımı başışla, sevgili kocam. Şimdi, bu korkunun boşuna olduğunu biliyorum işte pumanın soluğunun, bir akşam ırmakta, üzerime esmesinden bu yana üç ay oluyor. O günden bu yana ve senin huzurunda, pumanın benimle buluşmaya gelmediği gece de, uyku da yok. Düşten düşe, ey Kutsal İkiz, onunla birlikteyiz. Birbirimize dokunuyor ve birbirimizi seviyoruz, bir erkekle bir kadının İnti'nin aydınlığında seviştiği gibi! Artık onun yanaklarını örten kıllardan geçiriyorum parmaklarımı. Yüzünün avucumda titrediğini duyuyorum. Beni arzuladığı ve Cajamarca, Cuzco veya Ollantaytambo'daki gecelerimizde olduğu gibi var gücüyle geldiğinde bakışlarındaki parıltıyı görüyorum! Gecedan geceye, ey sevgili Kutsal İkiz, yüreğim onun yüreğiyle okşanıyor. Düşten düşe, onun pumaya dönüştüğünü görüyor ve biliyorum ki, o da beni unutmamış. Her uyanışimde, sakinleşmiş, güven dolu oluyorum. Bugün, Tek Efendi Huayna Capac'ın sözlerini anlıyorum. Evet! Güçlü Ataların sözleri ve iradesi böyle yerine geliyor. Ve ben, Coya Camaquen, yakında senin de aralarında huzur bulacağın yere, yanına geleceğim."

Derin duasına dalmış olan Anamaya bir an kıpırtısız kaldı. Gözleri hâlâ kapalı, altın heykelin sessiz yanıtını daha iyi algılamak ister gibi kendi içine kapanmıştı.

j Epey sonra, hızlı bir soluk duyuldu. Hıçkırıkla geçirtilirmeye ça-

I lışılan bir yakınmaydı bu. Sıçrayarak doğrulduğunda Manco'nun I genç karısını birkaç adım ötesinde, yüzü yaşlarla ıslanmış bir du-ikrumda, diz çökmüş gördü.

I "CuriOclo!"

m. "Yardım et bana, Coya Camaquen\ Yardım et bana, yalvarırım..."

233

Curi Oclo! diye bağırdı Anamaya yeniden rini ona uzatarak. "Neler oluyor?"

a^a9a ı^

"Bu gece bir chaski geldi, Yabancı askerlerin C diğini haber vermek için. Kutsal Vadi'de ilerliyor ve hUZCO'darı avn yorlarmış..." ^aj

Curi Oclo'nun iri, kara gözleri olanca kaygısını o miş gibi Anamaya'ninkilerin içinde erimeye çalışıVOr!]a aktarabilir. ise kaşlarını çatmakla yetindi. Hıçkırıkları iyice artan pU ^narT1aVa n °clo ba.

"Öteden beri korktuğum hep başımıza geldi Ana korkunç bir şey bu! İnti bizi korusun!"

' maVa! Ah,

Anamaya onu zorla kaldırıp parmaklarını yaslar hn« naklarında gezdirdi.

Şanan Y*

"Böyle telaşlanmanı anlamıyorum, Curi Oclo! Manco üç h savaşıyla Vitcos'ta. Yabancıları geri püskürtecektir ve bu ilk; k olmayacak. Cengelde hiç de iyi savaşamaz onlar." ' ez
Yeni bir hıçkırık, Curi Oclo'nun karşı çıkmasını engelledi. Anamaya, arkadaki, genç ac//a'ların gizli gizli kendilerine baktıklarını hissetti. Küçük kraliçenin titreyen omuzlarına sarılıp onu Tapınaktan çıkardı.

"Sakin ol, Curi Oclo" diye sevecenlikle fısıldadı. "Güneşin Kızlarının seni bu durumda görmesi hiç de iyi olmaz."

Curi Oclo bir özür mırıldanırken büyük tören alanına ulaştılar. Anamaya, çok geniş basamaklarla Vilcabamba'nın dışına ve ırmak kıyısındaki ekili tarlalara giden büyük merdivene yöneldi. Curi Oclo'yu alçak bir duvara oturtarak,

"Anlat bana seni bu derece üzen şeyin ne olduğunu" dedi.

Curi Oclo, biraz yatışmış gibiydi.

"Beş ay oluyor, Manco yine Cuzco'yu Yabancılardan almaya kalkışmıştı. Ne var ki, Puma'nın kentine kadar bile 9'tmeı,Ç kardeşi Paullu'nun kendisi, yaşlı ve sadık Tisoc'u yendikten bin kadar askerle oraya dönüyordu..."

Anamaya, sabırsızlıkla onun sözünü kesti:

"Bunu biliyorum! Manco'yu, giriştiği seferin ^°şu^g|ıydı!" konusunda ben uyarmıştım.

Paullu'yla çatışmaya kalkm

234

a*(\co n* ^ [5ötü,9âünü an çok bfcpn PaullUlu değil ki" diyö/e dicuri

Oclo'go^erini*rarattıJeşim« Guaypar." "İfllda ^ava irkildi' CWi Ocilo ise, mk duyulu—ir bir sesle sür>*r"

;"fd"r,iayPa r niCedir- kuzeyden »k »dasavaşgçı toplamıştı vdf PaUİİu'^LjuJ"eml|'n^ verdPaul|ywjir kacöinın, sevmediği o^3,i boyun ^eeğışı gibi Yaban**bopejnnesi, onun umurunda^ efkewpâil Yıll^ı^ rrdan beri' Manco'ybeusdinli sessviyorsam o da d' k ^, nefret etfi"tı. Başka ş düşÜndüa«k.Sadec=e Manco'yu yokr Jekpeşinde ee-Nedeni^ bi|ebimiJ inamaya_ ürpererel^ göz|erini^ı Eli, Cur-i Oclo'nun om-^ zunu aradı, parn-nmaklan ohu seVgiyiiekavrad!--Ben, bil iyV^orum"diVe ^^ai

Curi Oclo'o • nun sozlSri onu oldUğugjbigeçm işe götürmüşçe^,,! sineTumebammba'daki huarac^k geçirilen o s«oğuk ve pırl pırl»1 ar günleri yenidenin gordu:

^0CU|<tular.HepSi;Manco, Paullu, Guaypar.^ Kendisi de Bilgiliğe Villa rjma tarafı^,eğitilmeye başlamış amrfdl Atuhualpa'nın korumasia|tinagirriştjokorkunç yarışı anımsadı.^ Manco'nun yılsılsandan korkmasını,Paullu'nur ağabeyine gösterdiği! ve büyük dostluğuj uj. Ve dah^ 0 zamandan,Gua^pE""ın acımasızlığını ve^jnj nefretini. Manonaco ile G^ypar^inste5«yesindeki dövüşmesini»1^^ anımsadı; öfkene ı nın ve ^dıfln Sidiği, chicha'dan sarhoş£|a ve geceyi öldüüürme hırsıy)a deleniki çocuğun, Manco'nun amcala-^ nndan bin sonuu_jnda onlar, durduwayafckdövüş meşini.

"DersvenİTİ-ilmiştirv6kimseWut„cjktır" demişti. Guaypar^fj fa buna, utanç?c ve kind^ ç^nafin* fcir halde yanıt vermiştik Sen lanetlendibodin artık, ^anco! ^ Kya<ya varmadan yanacak^3 sm. Ruhun asla BQ özgür ol^ayarf

^Itl^^^t Sözllettya^ını ve soluğunun daral^] yordu. Kendisi! ı ıı üretin gşıçet nedenini, evet, onu da bilM'

%^YaE :i °: Guavpa%ama<%4aondan, karısı olmasını iste-g^ yad^i ruhum *' l,arCajanWyay%i,l en.Guaypar ona "Bu dün^zca dönmek h? * ancak S^'nle solukak

Anamaya! Seni yalnızca!" öne ı s, jçimi yaL» inışti a,YQYVVeyineledr'on|an3|fa[1|„peolduğunu biliyorum." "

i 235

235?

"Curi Oclo!" diye bağırdı Anamaya yeniden, ayağa kalkıp eni rini ona uzatarak. "Neler oluyor?" e~

"Bu gece bir chaski geldi, Yabancı askerlerin Cuzco'dan ayrı dığını haber vermek için. Kutsal Vadi'de ilerliyor ve bize doğru gei~ yorlarmış..."

Curi Oclo'nun iri, kara gözleri olanca kaygısını ona aktarabilir-miş gibi Anamaya'ninkilerin içinde erimeye çalışıyordu. Anamaya ise kaşlarını çatmakla yetindi. Hıçkırıkları iyice artan Curi Oclo bağırdı:

"Öteden beri korktuğum hep başımıza geldi, Anamaya! Ah korkunç bir şey bu! İnti bizi korusun!"

Anamaya onu zorla kaldırıp parmaklarını yaşlar boşanan yanaklarında gezdirdi.

"Böyle telaşlanmanı anlamıyorum, Curi Oclo! Manco, üç bin savaşıyla Vitcos'ta. Yabancıları geri püskürtecektir ve bu, ilk kez olmayacak. Cengelde hiç de iyi savaşamaz onlar."

Yeni bir hıçkırık, Curi Oclo'nun karşı çıkmasını engelledi. Anamaya, arkadaki, genç ac//a'ların gizli gizli kendilerine baktıklarını hissetti. Küçük kraliçenin titreyen omuzlarına sarılıp onu Tapınaktan çıkardı.

"Sakin ol, Curi Oclo" diye sevecenlikle fısıldadı. "Güneşin Kızlarının seni bu durumda görmesi hiç de iyi olmaz."

Curi Oclo bir özür mırıldanırken büyük tören alanına ulaştılar. Anamaya, çok geniş basamaklarla Vilcabamba'nın dışına ve ırmak kıyısındaki ekili tarlalara giden büyük merdivene yöneldi. Curi Oclo'yu alçak bir duvara oturarak,

"Anlat bana seni bu derece üzen şeyin ne olduğunu" dedi.

Curi Oclo, biraz yatışmış gibiydi.

"Beş ay oluyor, Manco yine Cuzco'yu Yabancılardan almaya kalkışmıştı. Ne var ki, Puma'nın kentine kadar bile gitmedi, çünkü kardeşi Paullu'nun kendisi, yaşlı ve sadık Tisoc'u yendikten sonra bin kadar askerle oraya dönüyordu..."

Anamaya, sabırsızlıkla onun sözünü kesti:

"Bunu biliyorum! Manco'yu, giriştiği seferin boşuna olduğu konusunda ben uyarmıştım.

Paullu'yla çatışmaya kalkmamalıydı!"

234

W'

"Manco'nun kötülüğünü en çok isteyen, Paullu değil ki" diye pırıldandı Curi Ocllo, gözlerini kaçırarak. "Kardeşim Guaypar."

Anamaya ırkıldı. Curi Ocllo ise, ancak duyulur bir sesle sürdürdü konuşmasını:

"Guaypar nicedir Kuzeyden çok sayıda savaşçı toplamıştı ve onları Paullu'nun emrine verdi. Paullu'nun, bir kadının, sevmediği erkeğe boyun eğişi gibi Yabancılar boyun eğmesi, onun umurunda bile değil. Yıllardan beri, Manco'yu ben ne denli seviyorsam o da o kadar nefret etti. Başka şey düşündüğü yok. Sadece Manco'yu yok etmek peşinde. Nedenini bile bilmiyorum." Anamaya ürpererek gözlerini kapadı. Eli, Curi Ocllo'nun omzunu aradı, parmakları onu sevgiyle kavradı.

"Ben, biliyorum" diye fısıldadı.

Curi Ocllo'nun sözleri onu olduğu gibi geçmişe götürmüşçe-sine Tumbabamba'daki huarachiku'da geçirilen o soğuk ve pırıl pırıl günleri yeniden gördü: Çocuktular. Hepsisi: Manco, Paullu, Guaypar. Kendisi de Bilge Villa Oma tarafından eğitime başlamış ama Atuhualpa'nın koruması altına girmişti. O korkunç yarışı anımsadı. Manco'nun yılandan korkmasını, Paullu'nun ağabeyine gösterdiği büyük dostluğu. Ve daha o zamandan, Guaypar'ın acımasızlığını ve nefretini. Manco ile Guaypar'ın ateş çevresindeki dövüşmesini anımsadı; öfkenin ve kan tadının çılgına çevirdiği, chicha'dan sarhoş ve geceyi öldürme hırsıyla delen iki çocuğun, Manco'nun amcalarından biri sonunda onları durduruncaya dek dövüşmesini.

I "Ders verilmiştir ve kimse unutmayacaktır" demişti. Guaypar t da buna, utanç ve kinden çılgına dönmüş bir halde yanıt vermişti: I "Sen lanetlendin artık, Manco! Öteki Dünya'ya varmadan yanacak-I sın. Ruhun asla özgür olamayacak!"

i Bu kez Anamaya da gözlerinin yaşardığını ve soluğunun daral-I dığını hissetti. Tüm bu nefretin gerçek nedenini, evet, onu da bili-I yordu. Kendisi!

i Anımsadı: Guaypar Huamachuco'da ondan, karısı olmasını iste-
ş' misti, Yabancılar Cajamarca'ya yaklaşıırken. Guaypar ona "Bu dün-
; yadaki ruhum ancak seninle soluk alıyor, Anamaya! Seni yalnızca
\\ düşünmek bile içimi yakıyor" demişti.

\\ "Evet" diye yineledi "onları ayıranın ne olduğunu biliyorum."

235

"Ben de birbirlerini öldürmelerini engellemek istiyorum, Ana-maya. Manco benim sevgili kocam! Yüreğimde hiçbir zaman başka erkek istemedim. Ama Guaypar da kardeşim. Onu da severim."

Anamaya, Curi Ocllo'nun korku içindeki bakışıyla karşılaşmaktan çekinerek sustu.

"Coya Camaquen, bana yardım et" diye yalvardı genç kadın.

"Sana nasıl yardım edebilirim ki? Olana nasıl karşı çıkabilirim?"

"Bırak Manco'nun yanına gideyim. Bana ihtiyacı var. Guaypar ona meydan okuyacağı zaman da yanında olmak istiyorum. Gerekirse ikisinin arasına girerim."

"Hayır, Curi Ocllo" diye kestirip attı Anamaya, "böyle bir budalalık yapmana izin vermeyeceğim. Manco ile kardeşini karşı karşıya getiren olay, fazlasıyla eskiye dayanıyor, fazlasıyla güçlü, eğer olacaksa, çatışmalarını senin engelleyemeyeceğin kadar."

"Hayır, asla! Asla onları terk edemem ben!" diye karşı çıktı Curi Ocllo haykırarak. "Gerekirse Vitcos'a tek başıma giderim. Ayıp sana, Coya Camaquen\ Ayıp sana ki Tek Efendi'ni yüz üstü bıraktın..."

"Curi Ocllo!"

Ama Anamaya, üzüntüsünden ağlayarak, Vilcabamba'nın ortasına doğru koşan genç kadını alıkoyacak kadar çevik değildi.

"Ey İnti!" diye geçirdi içinden, kendisi de gözyaşlarına yenik düşerken "Bu gün umut ve mutlulukla başlamıştı, oysa şimdiden gelen, dağlan titreten bulutlardan da ağır olacak."

236

23 Cuzco, ttfazvran 1539

?!
; 'I

Sacsayhuaman'a yaklaşıırken Gabriel bir sarsıntı geçirdi. Şiddetli savaşlar ve yangınlar, uğruna onca insanın öldüğü ve içinde bir efsane yarattığı kale surlarının bir bölümünü yıkmıştı. Kuleler yerle bir olmuş, ok ve taş yağdıran savaşçı orduları silinmişti. Ne var ki dev boyutlu kaya blokları, artık bir gizden ve rüzgârdan başka bir şeyi korumasalar da, aynı gururla dikilmeye devam ediyorlardı.

|| Bartolome atını durdurdu ve elini uzattı.

B "Gördün mü?"

w Kaleye yukarıdan, yüksekten bakan taşocağında, oynayan, bir-I birini kovalayan, birbirlerini yakalamaya çalışan, yerlerde yuvarlanan ve dövüşen çocuk gölgeleri görülüyor, tiz çığlıklar tepelerden yankılanıyordu. Gabriel gülümsedi.

"Çocukların savaşı, kurbansız bir savaş."

"Çabuk büyüyorlar. Heyhat, öldürmeyi öğrenmekten kolay bir şey yok."

Gabriel, sessizce onayladı.

Şimdi, quinoa ve mısıra ek olarak, buğday, arpa ve yulaf ekilmiş tarlalardan geçiyorlardı.

Kente yaklaşırken lahana ekili, çevresi kuşatılmış küçük bahçeleri görünce şaşırdı.

Ot bürümüş surların eteğinde Puma Kenti yayılıyordu. Gabriel onu ilk gördüğünde gözlerinin nasıl kamaştığını anımsadı, Anama-ya'nın birden öylesine uzaklarda kalmış, Manco'nun yanındaki yüzünü gördü yine, Pizarro'nun zaferini gördü.

Bartolomâ bir torbadan giysiler çıkarmış, ona uzatıyordu.

"Aşağı yukarı aynı boydayız" dedi çekinerek, "düşündüm ki..."

"Bana gerekmez."

Gabriel tatlılıkla ama kararlı konuştu. Bartolome'nin üzerine dikilen bakışını hissediyordu:

Gonzalo'yu öldürmeye kalkışmak için Cuzco'ya döndüğünde olduğu gibi artık Yerli kılığında değildi. O sade ve bu yeni ülkeyle ilişkisini belirten kılığı benimsemişti: Üzerinde, isteği üzerine Titicaca kadınlarının dokuduğu kara bir puma olan krem renginde bir unku vardı.

"Şimdi olduğum insan olmak için çok zaman harcadım ben, peder Bartolome. Artık olmadığım insanın kılığına bürünmem."

Bartolomâ saygılı ve şaşkın bir ifadeyle sustu. Sonra son bir girişimde bulundu:

"Neler diyeceklerini biliyorsun, değil mi?"

Gabriel, yanıt vermek zahmetine bile katlanmadı.

"Haydi" dedi, topuklarını hafifçe bastırıp atını sürerek.

Yapması gerekeni yapacak biri gibi, neşesi yerindeydi.

Kente girerken Gabriel, son geçişinden bu yana olan değişiklikleri hemen gördü.

En göze çarpan, pislikti. Sokakların orta yerindeki, eskiden içinden dupduru bir su akan kanallar, her türden çöple dolmuş taşıyor, patates kabukları, yarısı yenmiş mısır koçanları göze çarpıyordu. Kokuşmuş sudan çevreye yayılan pis koku mide bulandırıcıydı, domuz artıklarına karışan at gübresi kokusu da ondan geri kalmıyordu.

"Uygarlığın katkısı işte" diye alay etti Bartolome, Gabriel'in yüzünü buruşturduğunu görünce.

Gabriel başını kaldırdı.

Cuzco yangınından sonra, saman damlar yanmış, çoğunun yerine kiremit damlar yapılmıştı, ıspanyol kiremidiyie örtülmüş o soylu İnka konakları, göze pek yabancı geliyordu. Gabriel, yerlerine ko-

238

caman kilit asılmış tahta kapılar konmak üzere kimi trapez biçimi kapıların alt kesiminin örülmüş olduğunu da gördü.

"Hırsızlık nedir bilmezlerdi" dedi Bartolome, "Evde olmadıklarını belirtmek için kapılarını sadece bir sopayla kapatırlardı. Bu da bizim armağanlarımızdan biri..."

iki domuzun kovaladığı bir tavşan Gabriel'in atının bacakları arasından süzülünce at yana kaçtı.

Gabriel, üzerine yönelen bakışları fark etti. Yerli kılığındaki bu Yabancı, geleneksel giysileri üzerine İspanyol ayrıntıları eklemiş olan pek çok Yerlinin homurdanmasına yol açtı. Gerçekten de bunların kiminin elinde eldiven vardı, kimi beline deri bir kemer takmış ya da ayağına çizme geçirmişti... Sadece inkalar, alışılmış kılıklarını gururla korumaktaydı.

Aucaypata alanına girdiklerinde geçmişin görüntüleri Gabriel'in zihninde birbirini kovalamaya başladı: Mumyaların girişi, Manco'nun taç giymesi... Ne var ki geçmişe yolculuğu, bir çan sesiyle yarıda kaldı. Bu bildik ve öylesine eski ses, onu olduğu yere çiviledi. Şaşkın bir halde Bartolome'ye baktı. Rahip ona, Sunturhuasi'nin, alana egemen olan o gizemli yapının eskiden bulunduğu yeri işaret etti.

Damı koni biçiminde olan kulenin yükseldiği yerde artık sadece bir yapı alanı vardı. Hiçbir taş konmamış ama iskelet yükselmışti bile. Bir kirişe işçiler tek bir çan asmışlardı, sesi alanı dolduruyor, tüm Yerliler dönüp bakıyordu.

"El Triunfol" dedi Bartolom . "Zaferin ve kuşatmanın anısına yapmaya başladılar. Söylediklerine göre, burada gerçekleşen mucizelerin bir tablosunu yapmak için ıspanya'dan bir ressam gelecekti..."

"Hangi mucizeler?"

"Yanında kır bir ata binmiş, tüm darbelere karşı bağışıklığı olan atıyla yangını söndüren Bakire Meryem mucizesi."

"O mucizeyi belli belirsiz anımsar gibiyim" dedi Gabriel. "Yaşam gücünü bulmak için mucizelere gerek duymayan insan azdır."

"Bunu da anlamaya başlıyorum."

Alanın ötesinde Gabriel, Bartolome'yi Hatun Cancha sokağına dek peşinden sürükledi. Daha küçük boyutlarda, kapısına guanako postu asılmış bir sarayın önünde durdular. Gabriel atından inip dizginleri bu işte uzmanlaşmış bir yaşlı adama uzattı.

239

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Bartolome.

"Beni bekleyen biri var" dedi Gabriel sakince.

"Ne zaman ayarlandı bu buluşma?"

"Başka bir yaşamda. Ne de olsa, beni mucizelere inanmaya zorlayan sizsiniz... Benimle gelmek ister misiniz?"

Bartolome, iki parmağı yapışık elinin gizem dolu bir hareketiyle hayır işareti yaptı ve bir kez daha gülümsedikten sonra uzaklaştı.

»

Bu sarayı boydan boya geçmek, bir oyun sahnelemek gibiydi. Bekleme odaları, geçitler, üniformalı yerli uşaklar, genç hizmetkârlar... Gabriel birdenbire, metnini eline vermeyi unuttukları bir tiyatro oyununa aktarılmış gibi gülünç bir izlenime kapıldı. Perdelerle ağırlaştırılmış bir salonda sabrı taşmakta iken, müthiş bir kahkaha işit-mesiyle dönmesi bir oldu.

"Sebastian!"

"Buraları tanımadın mı? Gerçi hiç bu kadar iyi durumda olmamıştı, orası doğru..."

Gabriel kendini zorlayarak, ateşten kararmış duvarları, yanmış damlarıyla zindandan çıkışında Sebastian'ın onu tepeden tırnağa yeniden donatmak üzere getirdiği bu sarayın anısını canlandırdı zihninde.

"Asıl berbat durumda olan, bendim" diye içini çekti.

İki dost, içtenlikle kucaklaştı. Peder Bartolom 'yi ne denli iyi anlarsa anlasın, Gabriel ile onun arasında hiçbir zaman paylaşılmış serüvenlerin getirdiği bu içli dışılık olamayacaktı.

Kahkahalar ve birbirlerinin sırtına indirilen şaplaqlarla ayrıldıklarında Gabriel arkadaşına baktı. Renk renk çizmelerinden Pizarro'nunkinin taklidi ince dantelden yakalığa varıncaya dek üzerindeki göz alıcıydı. Sebastian'ın da ona benzer bir şaşkınlıkla baktığını görmezden geldi. "İşte garip kılık diye buna derim!" dediler neredeyse bir ağızdan, ardından da yeniden bastılar kahkahayı.

240

"Panama'dan gelen zenci kölelerden ayırt edilmek için çok çaba harcamam gerekiyor" dedi Sebastian. "Peki ya sen, sen de İnka mı oldun?"

"İnka olacağım, senin vali olduğun gün."

"Neden olmasın? Güzel bir anlaşma yapardık ve zaferimizi bir Gonzalo kızartmasıyla kutladıktan sonra şöyle güzel bir barış hazırlardık... elbette ilerideki zor günleri öngörerek, önce ceplerimizi tıka basa doldurur sonra yapardık bunu!"

"Gördüğüm kadarıyla bu işe enikonu hazırlıklısın."

Sebastian burun kıvırdı,

"Her gün yıpratıcı bir savaşım vermenin ne olduğunu bilemezsin" dedi.

Parmaklarını şaklattığı gibi, iki genç hizmetkâr boy gösterdi. Tek söz söylemesine gerek kalmadan kızlar gümüş bir tepside içindeki sıvı, meşalelerin ışığında koyu bir kırmızıyla parlayan bir sürahiyle iki gümüş kupa getirdiler.

Gabriel'in damağı, şarabın tadını unutmıştu, ilk yudumda yüzü kızardı.

"Fena değil" dedi dilini şaklatarak. "Ama yine de şeyinkine benzemiyor... Neydi o hanın adı, yahu?"

"Dipsiz Fıçı" diye gürlledi Sebastian. "Ah, o saygıdeğer dolandırıcı ve onun o unutulmaz, berbat şarabı... Haklısın, hiçbir şey onun tadını bize geri veremez."

Sebastian'ın sesine ansızın bir hüznün çökmüştü. Gabriel, sustu.

"Bana yaşamından söz et" dedi neden sonra Sebastian. "Söylentiye göre orada, Titicaca'nın kıyılarında çok büyük bir Beyefendiymişsin..."

"Sonra anlatırım sana, Sebastian. Bartolome'nin bana verdiği son haberleri tamamlaman gerekiyor... işe, servetine ne olduğunu anlatmakla başlayabilirsin..."

"Zenginim, görüyorsun, ama kendimi neredeyse, senin tanıdığın, sadece iyi yürekli Candia'nın dostluğuna sığınmış o mutsuz köleyken olduğum kadar tehlikede buluyorum."

"Nedenmişo?"

241

"Ben istemeden baş koruyuculuğuma soyunan Almagro'nun ölümünden (kusurları yok değildi o adamın ama yine de onu kurtarmış olduğumu bir türlü unutamıyordum) bu yana, küçümseme ve kıskançlık çemberinin çevremde giderek daraldığını hissediyorum... Ve sonra da, sana söyledim ya, sırtında hiçbir şey olmayan o siyah-çıklardan her gün yenileri geliyor... Beni bu görkemli kılığımla, jyj cins ispanyol şarabımla, üç cariyemle ve başka şeylerimle gören iyi bir ispanyol ise kendi kendine, salt varlığımın bile eşyanın doğasına da, tanrısal düzene de bir hakaret olduğunu söylüyor olmalı. Yakında gün gelecek, içlerinden, beni bir sokağın dibinde gebertip sayısız domuzlarına, o her zaman aç olan hayvanlarına yem olarak verecek biri çıkacaktır..."

"Daha... gösterişsiz davranamaz mısın? Herşeyini şu döşemenin altında, eskiden hazinelerinin yığıldığı o mağaranın dibinde sak-lasan olmaz mı?"

Sebastian bir kahkaha patlattı.

"Bunu da bana sen söylüyorsun ha!"

"Aynı şey değil ki!"

Zenci, susup gülümsedi.

"Haklısın. Aynı şey değil. Senin nedenlerini bilmiyorum ama bir defasında sana söylediğim bir şeyi hiç unutmuyorum: Aramızda bir deniz var ve hiçbir kaptan, en ustası bile, onu aşmayı asla başaramaz. Bu böyle işte."

Uzun uzun ve zevkle içiyordu. Kupasını kızlardan birine uzatarak ona tatlı tatlı gülümsedi. Kız kupayı yeniden doldurdu.

"Değişmek istemiyorum, ölmem gerekse bile. Sahip olduklarımı elde etmek için fazlasıyla çaba harcamak zorunda kaldım, çok fazla aşağılandım. Bunları belirsiz ve acınası bir yaşam ile değiş tokuş etmem. Yarın öleceksem bile, elimde Toledo çeliğinden kılıcımla öleyim ve kanım, işlemeli yakama aksın."

"Seni anlıyorum."

Sebastian, bir el hareketiyle sözlerindeki aşırı karamsarlığı süpürdü.

"Benim yazgımın belirsizliklerini dinlemeye gelmedin ya. O kadın için geldin, değil mi?"

242

TT

I

Gabriel hemen telaşlandı.

"Onun için, mavi gözlü prenses için" diye vurguladı Sebastian, buna gerek varmış gibi.

"Haberin vardır, herhalde..."

Gabriel'in yüreği, Triunfo'nun çanı gibi vuruyordu.

"Hiçbir şey bilmiyorum, hayır, peder Bartolome bir şey söylemedi. Neler oluyor?"

"Sefer, isa'nın kanı aşkına! Seferden söz edildiğini duymadın mı?"

Gabriel, yerinde doğrulurken kupasını devirdi, içinde kalan sıvı, kalın, yün haliya döküldü.

"Yahu, konuşsana benimle!" diye neredeyse bağırdı, "Neler olduğunu anlat!"

"Dolu dolu iki ay oluyor onlar Vali'nin emriyle yola çıkalı" dedi Sebastian, kaşları çatık.

"Gonzalo'nun komutasında üç yüz kişi, ayrıca Paullu'nun ve Manco'ya düşman başka İnka subayların komutasında da çok sayıda Yerli. Manco'yu aramak için cengele daldılar, hedefleri belli: Anamaya'yı ve her yere yanında götürdüğünü bildikleri, bir bakıma evli olduğu o altın heykeli ele geçirmek."

Sessizlik yeniden çökmüştü.

"Niçin Anamaya?"

"Manco'nun, önde gelen generallerinden ayrı kalarak zayıf düştüğünü ve Anamaya'yı almanın ona ölümcül bir darbe indireceğini düşünüyorlar. Bundan sonra, son avı sürmekten öte işleri

kalmayacak. O altın heykel onlarda adeta çılgınca bir saplantı olmuş. Candia'nın başına gelenleri duymuşsundur..."

Gabriel sabırsızlandı.

"Başka zaman anlatırsın, eminim çok eğlencelidir. Acaba amaçlarına ulaşmışlar mı, biliniyor mu?"

"Kuşkusuz hayır, yoksa zafer haberleri bize ulaşır. Ve Paullu da, tam şu sırada don Francisco'dan destek kuvvet istemeye gelmezdi."

Gabriel, Sebastian'ı telaşla kucakladı.

"Onu görmeliyim. Neredeler?"

243

"Herhalde Vali'nin orada, Cassana'da. Ya da belki Paullu'da-dırlar, taç giydiğinden beri işgal ettiği Colcampata sarayında."

Gabriel, önünden giden hizmetkârları haşin olmayan bir hareketle yana çekip kendine yol açarak çıkış kapısına yöneldi.

"Sebastian, senden belki bir şey isterim..."

"Neymiş o?"

"Şimdi söylemek istemiyorum. Ama senden bir şey yapmanı istesem, yapar mısın?"

Bütün işittiği arkadaşının iç çekışı oldu, çabucak toparlandı.

"Bir şey demedim, başışla."

"Seni duymamış gibi yapamam ki. Kafanda ne gibi bir çılgınlık olduğunu bilmiyorum, ama heyhat ki bana, evet, sana yardım ederim."

Gabriel kısa bir kucaklaşmanın ardından, üniformalı uşakların ve cariyeye benzeyen hizmetçi kızların elinden kurtularak kaçtı.

Bartolome, onu sarayın kapısında beklemekteydi. Gabriel, tek söz söylemeden atına atladı.

"Böyle hızlı hızlı nereye gidiyoruz?" diye sordu Bartolome.

"Colcampata'ya. Neden bana bir şey söylemediniz?"

"Ama ben..."

"Bana yapmayın, peder Bartolome, bari siz yapmayın! Gonza-lo'nun çıktığı seferden haberiniz olmadığını söylemeyin bana."

"Tek başına elinden bir şey gelmez, Gabriel. Bunu sen de biliyorsun pekâlâ."

"izin verin de ne yapabilip ne yapamayacağıma kendim karar vereyim."

Nallar taşlarda yankılanırken, Gabriel öfkesine hakim oldu ve içini kaplayan korkunç ve derin kaygıyı bastırmaya çabaladı.

244

24

Cuzco, Cokampata, ^Haziran 1539

Colcampata düzlüğünde kalabalık birikmişti.

Gabriel, buraya gelirken, olanca dikkati hemen tanıdığı Francisco Pizarro'ya yöneldiği halde, Puma Kentinin, dağların bağrında yerleştiği çerçeveye bir göz atmadan da edemedi. Bu kentin sonsuz gücünü -domuzların kokusundan ve fatihlerin getirdiği namussuzluklardan uzakta- her zamankinden iyi anlıyordu. Güçlü, uykuya dalmış ama yeniden sığramaya ve kükremeye hazır soluğunu duyuyordu onun.

Kusursuz bir işçilikle örülmüş saray duvarlarının ortasına açılmış kovuklara mumyalar yerleştirilmişti. İnka Huayna Capac'inkini tanıyan Gabriel duygulandı. "Bunları Paullu istemiş" diye kulağına fısıldadı Bartolome. "Yasal İnka'nın atalarından uzak kalması uygun düşmezmiş."

Gabriel, bir yandan yaşlı koruyucusu Francisco Pizarro'ya bakarken belli belirsiz başını salladı. Eskişinden de zayıftı Vali, kemikleri fırlamıştı. Zaman geçtikçe çevresine yaydığı güçten hiçbir şey yitirmemekle birlikte ufalmışa benziyordu. Baştan aşağı siyahlara bürünmüştü, yalnızca şapkası ve çorapları beyazdı. Sonsuz zenginliğinin tek belirtisi boynunu gömdüğü yakalığının seçkin danteliydi. Kara gözlerini, karşısında inka'ya yaraşır bir biçimde f/ara'sında oturan ve Gabriel'in hemen tanıdığı, Paullu'ya yoğun bir dikkatle dikmişti.

Cuzco'nun yeni İnka'sı, üvey kardeşi Manco ile aynı yaş ve aynı boydaydı. Ama asinin yüz çizgileri taş yontucusunun kaleminden çıkmışa benzerken, Paullu ablak suratlıydı. Hatları kaba değildi ama

bir tür gevşekliği, yaşam zevklerine düşkünlüğü çağırıştırıyor, sadece gözlerde şaşmaz, aşılmaz bir irade ve uyanık bir zeka okunuyordu.

Paullu kendini İspanyolca çok iyi ifade ediyor, iki adam çevirmenlerin yardımı olmadan konuşuyorlardı.

Gabriel ile Bartolome, orada toplanmış yerli Efendiler ve ispanyol soyluların arasına katıldıkları anda Pizarro'nun yüzü onlara doğru çevrildi.

Yaşlı Capitan'ın, yuvalarında derine gömülmüş kara gözlerine bakınca Gabriel, ta eskilerden kalma bir heyecan dalgasıyla sarsıldı. Kendini toparlayıp hafifçe başını eğerek gülümsemeye çalıştı.

"Size yardımcı olmadan önce anlamaya çalıştığım, Efendi Paullu" diye sözlerini sürdürdü Pizarro, seferin başarı olasılığı."

"Çok büyük, Vali, hemen hemen kesin..."

Paullu'nun konuşması, quechua diline özgü boğuk vurgulamalarla kesik kesikti. Gabriel, arkasında; bir İspanyol soylusunun yere tükürüp homurdandığını işitti: "Bu köpek hepimizin o kahrolası cengelde gebermesine neden olacak..."

"Telaşla dönüp geldim, kardeşiniz Gonzalo'nun ısrarı üzerine, destek güçleri toplamak için, çünkü Manco'nun orduları güçlü ve düzenli."

Manco adını duyunca Pizarro'nun gözlerinde şimşekler çaktı.

"O köpeği yok edebileceğimizden emin misiniz?"

"Kendi kardeşime 'o köpek' diyemem" dedi Paullu, kibarca, "akıl dışı bir başkaldırıyla başışlanmaz bir yanlış yaptığını düşünsem bile. Sorunuza gelince: Evet, onun ordusunu yenebiliriz. Ama bir koşulla..."

Paullu, yarattığı etkiden emin, bir an sustu.

"Nedir?" diye sabırsızlandı don Francisco.

"Vali, adamlarının, onlara yol göstermek için benimkilere ne derece gerek duyduğunu bilir.

Yine bilir ki -Paullu'nun bakışları, meydan okurcasına tüm İspanyol topluluğunu taradı- kardeşleriniz Hemando ile Gonzalo'nun da eğer burada olsalardı tanıklık edebilecekleri gibi, pek çok durumda, sizlere karşı bağlılığım, savaşlarda sonucu hep etkilemiştir..."

246

"Bundan kuşku yok. Efendi Paullu. Size neler borçlu olduğumuzu biliyoruz. Siz de bize neler borçlu olduğunuzu bilirsiniz..."

Francisco'nun gözü, Paullu'nun alnını süsleyen krallık püskülüne kaydı.

"Güzel bir dostluk, iyi bir dengeden doğar" dedi, yumuşamış görünen korkunç Paullu. "Size söylemek istediğim, Vali, ordularım ve destek güçlerle kardeşiniz Gonzalo'ya katılmak ve seferin tüm amaçlarının başarısını sağlamak amacıyla orman yolunu tutmamın şart olduğudur."

"Ne zaman yola çıkmak istiyorsunuz?"

"Yarın ya da onu izleyecek gece... Zaman daralıyor! Ama düşününüz ki, Vali, zafere ulaşılır ulaşılmaz Lima'yı, o güzelim Krallar Kentinizi kalkındırma işinize geri dönebileceksiniz..."

"Siz de sevgili kentiniz Cuzco'da hüküm sürme işine."

"Atalarımın kentine kayıtsız kalamam" diye karşılık verdi Paullu, onları kovuklardan gözleyen mummyalar dizisine belirsiz bir hareketle işaret ederek.

"O halde gidiniz, Efendi Paullu. Vali'nin emriyle, gerekli göreceğiniz orduları toplamakla yükümlü olduğunuzu bildirebilirsiniz."

"Bana dağlılardan çok Yungalar gerekecek, Vali. Bunlar kıyıdan ve rutubetli iklimden gelirler de..."

Pizarro yine sabırsız bir hareket yaptı:

"Nasıl uygun görürseniz öyle yapın, azizim Sapa İnka, siz Yerlilerinizi tanırırsınız. Yapın ve kazanın."

Oturduğu yerden ilk kalkıp orali olmayan bir Paullu'nun önünde sözde eğilip selam verir gibi yapan, Pizarro oldu. Bu davranışı, diye düşündü Gabriel, iki adam arasındaki ilişkiyi yöneten iki yönlülüğü olduğu gibi ortaya koyuyor.

İnka ileri gelenleri uzaklaştılar.

Hemen ardından İspanyol saflarında bir mırıltı yükseldi.

"Şu haine güvenmek ha... Almagro'nun dostuna..." Pizarro bir el hareketiyle onları susturdu. Sözü, en azından görünürde, hiçbir zaman olmadığı kadar geçerliydi.

247

"Sakin olun" dedi, "O bize gerekli, ama biz de ona gerekliyiz Şimdi bize ihanet etmeyecek kadar ikiyüzlü bir adam o. En az bizim kadar o da kurtulmak istiyor sevgili kardeşinden..."

Bu son sözlerinde neşeyle karışık bir alaycılık vardı.

"Artık gidin. Onunia baş başa kaimak istiyorum..."

Gabriel'e dönmüştü. Orada bulunanlardan yeniden mırıltılar yükseldi. Yerli gömleği giymiş İspanyol'u herkes tanımiyordu ama Santiago tarafından korunan ve tek başına kaleyi alan o gururlu savaşçı söylencesini hepsi biliyordu.

Yaşlı konkistador ile bir zamanlar oğlu olan kişi, sonunda düzlükte yalnız kaldılar.

"Söyle bakalım" diye söze başladı Pizarro, "Şu garip kılık da neyin nesi?"

#

Gabriel, baş başa kaç saat geçirdiklerini bilemiyordu.

Gökyüzünün sıcakık mavisinde öğle oldu, geçti, altın rengi dağlara kaydı, akşamın gölgeleri yayıldı. Onlar hâlâ konuşmaktaydılar.

Vali, eski arkadaşına kavuşmuş olmaktan gözle görülür bir zevk alıyordu. Onu Titicaca gölü kıyısındaki yaşam üzerine sorguya çekti, yerli kadınlar konusunda takıldı. Gabriel de Vali'yi, kuruluşuyla onca ilgilendiği sevgili Lima kenti konusunda konuşturdu. Pizarro'nun isteğiyle, geçmişi anımsadılar; Sevilla'yı, Toledo'yu, hükümdarların huzuruna çıkışı ve yolculukta çekilen sıkıntıları. Böylece yerleşen içli dışlılıkta Vali rahatlamış, anlattığı öykülere göre beyaz şapkasını bir bez, bayrak ya da örtü gibi sallayıp durmaktaydı.

"Kendime çokça sorduğum bir soru var, don Francisco."

"Sor, oğlum."

"Derler ki ilk seferlerinizden birinde, arkadaşlarınız sizi yüzüstü bırakmak üzereyken onların tümüne yoksulluk ile servet, geçmiş ile zafer arasındaki sınırın nerede olduğunu göstermek için kum üzerine bir çizgi çizmişsiniz..."

"Gallo adası" diye mırıldandı Pizarro, düşlere dalmış.

248

w

"Yine derler ki, sizden yana geçmek için o çizgiyi aşan, sadece On iki kişiymiş."

"Peki, bilmek istediğin ne?"

"Bilmek istediğim, bunun doğru olup olmadığı. Olayın gerçekten böyle geçip geçmediği."

Pizarro bir an sustu. Sert yüzü bir gülümsemeyle yumuşamıştı.

"Onlardan kimileriyle dost değil misin?" diye sordu. "Bu soruyu Candia'ya sormuş muydun?"

"Gülüp geçti sadece! Ben de sizin ağzınızdan duymak istedim."

Ama Pizarro oyuna gelmedi. Ya da belki bu söyleşi onu öylesine eğlendirmişti ki pes etmek istemedi.

"Bana da dediler ki" diye karşılık verdi, "sana benzeyen -ama senin gibi garip kılıkta olmayan- bir atlı, kır bir ata binmiş, yerli oklarının ortasında atını dörtünale sürüp yangınlardan geçerek yanı başında görünen Bakire Meryem'in koruması altında tek başına kalenin üç kulesini ele geçirmeye gitmiş. Doğru mu?"

Gülümseme sırası Gabriel'deydi.

"Sizin de çok dostunuz var, don Francisco. Onlara sormadınız mı?"

"İsa aşkına, tümü de bunun böyle olduğuna and içiyorlar - kardeşim Gonzalo hariç elbette."

Gabriel'in kahkahasına yaşlı konkistador da katıldı. '

"Bu söylenceler" diye mırıldandı Pizarro "aramızdan hangimiz bunların doğrusunu bilir..."

Yaşamımın öyle çok dönemini bir sis perdesinin ardındaymış gibi anımsarım ki. Kimi zaman sabah uyandığımda bana, geceyi Estramadura'daki o güzelim köyümde, bir çan dökerek geçirmişim ve tüm yaşamım da böyle geçmiş gibi gelir. Sonra nerede bulunduğumu anımsarım, nelerden geçmiş olduğumu ve yaşlandığımı."

"Ama yine de, buradasınız."

Gabriel, bir el hareketiyle ayaklarının altındaki tüm manzarayı, bastıran gecede yakılmaya başlayan meşaleleri gösterdi. İki erkek, kendi düşüncelerine dalıp gitmişti, her biri onları birbirine yaklaştıran geçmişin anılarını deşerek bir an sessiz kaldı.

249

Sonra Gabriel, Vali'nin neredeyse fısıltı halindeki sesini işitti:

"Sana ihtiyacım var, oğul."

Bedeni, tokat yemiş gibi kasıldı. Onu don Francisco'ya bağlayan sevgiye, ona hâlâ duyduğu saygıya karşın, bu sözlerde korkunç dayanılmaz bir tehdit seziyordu.

"Yine yalnız kaldım, biliyorsun. Hernando, Tek Göz'ü öldürdü ve kralın karşısında kendini haklı çıkarmak için kalkıp İspanya'ya gitti... Başına neler geleceğini Tanrı bilir. Senin ondan nefret

ettiğini bilmiyor değilim, ama hayalarının üzerinde - deyimi başışla- biraz akli olan da yalnızca o... Ötekiler hakkında ne düşündüğümü sen de bilirsin."

"O halde niçin Cuzco'yı Gonzalo'ya emanet ettiniz?"

Gabriel'in sesi sakindi ama sorusundaki suçlamayı sezmek olanaksızdı.

"Tüm kusurlarına karşın, yakınlarımdan biri Gonzalo, güvenebileceğim tek yakınım...

İspanya'dan bize on beygir ve elli donanımlı piyade ile gelen bütün subaylar, herşeyi yapabileceklerini sanıyor, Peru'nun tüm hazinelerinin onlara sunulmasını bekliyorlar..."

"Bir ülke kurmak gerekiyor ve siz savaşmaktan, durmadan savaşmaktan başka bir şey düşünmüyorsunuz..."

"Başka bir yolu var mı? inan bana Gabriel, ben de senin kadar özlüyorum barışı. İzinle sana şunu söyleyeyim ki..."

Pizarro şapkasını kente yukarıdan bakan alçak duvarın üzerine koyup Gabriel'in kolunu tutarak bir sır verir gibi kulağına eğildi: "Dona Angelina olarak vaftiz ettiğimiz o yerli prensesle evlilik dışı yaşıyorum, biliyorsun... Onu ne kadar sevdiğimi gizlemek için olmadık güçlükler çekiyorum! Ve Dona Ines Ouispe Sisa'dan olan kızımı, o harika, küçük Francesca'yı günün her anı koşup kucaklamak için nasıl da yanıp tutuşuyorum, bilemezsin. Haftalar oluyor onu görmeyeli. Ne çok özlediğimi bir bilsen..."

Don Francisco'nun gözleri yaşlarla doldu.

"Tek bir isteğim var: Onlarla birlikte yaşamak, sade yemeğimin yanında su katılmış bir kupa şarabımı içmek, bedenimi basit açık hava oyunları ile zinde tutmak, çocukken oynadıklarım gibi, şişe

250

w

devirmeler, top oyunları... Daha şafakta şu berbat yollarda at koşturmaktan, ordulara komuta etmekten, şu Paullu'ya inanmalı mıyım, inanmamalı mıyım diye kafa patlatmaktan zevk aldığımı mı sanıyorsun..."

"O halde baş yapın!"

Sözcük, sessizlikte bir tokat gibi patlamıştı. Pizarro beyaz şapkasını alıp toprak parçasıymış gibi yuvarladı elinde.

"Barış! Çok büyük sözler ediyorsun, oğlum."

"Görmüyor musunuz, don Francisco?"

"Gördüğüm, bir tür şeytan, oğlum, Yerli kılığına bürünmüş ve bana konumunu aşan sözler eden bir İspanyol..."

An önce, sevgi dolu baba rolünü içtenlikle oynayan yaşlı adamın yüz çizgilerini buz gibi bir öfke titreştiriyordu şimdi. Ama Gabriel, onun karşısında o güne dek hiç sahip olmadığı bir güçle dolduğunu hissediyor, tatlı bir coşku tüm bedenine yayılıyordu. Güvenle karşılık verdi:

"Karşınızda titremeyenlerin sözlerine kulak verdiniz mi hiç? Askerlerinizin yasaların hiçbirine saygı duymadığını ve yağmalayarak, öldürerek, köleleştirerek yaşamakta direndiklerini biliyor musunuz? Yerlilerle bu şekilde barış yapabileceğinize inanıyor musunuz?"

"Önce şu Manco belasına karşı savaşı kazanmam gerekiyor. Barış ve anlaşmaya sonra sıra gelecek..."

"Hayır, don Francisco, görmüyorsunuz! Savaş ruhu her yana sinmiş, bizim saflarımıza bile.

Almagro'nun öldürülmesine göz yumdunuz..."

"Bilmiyordum..."

"Hadi canım, tıpkı Atahualpa'nın öldürüldüğünü bilmediğiniz gibi. Biliyordunuz ve cinayet işleninceye dek başınızı öte yana çevirip göz yumdunuz. Artık her yanda öç alma tutkusu kol geziyor. İnsanlar kendi kardeşlerinden nefret ediyor ve onların sahip olduğunu elinden almaktan öte bir şey düşünmüyor. Haksızlığı görüyor, gereğince desteklenirse gücünün her zaman haklı çıktığına inanıyorlar! Onlardan farklı olduğunuz halde siz de onlar gibi davranıyorsunuz! Kendi arkadaşlarınızın uysal bakışları arasında size sırt çevirecek

251

olanları ve belki de şimdiden canınızı almak için gizlice hazırlık ya panları görmüyorsunuz..."

Pizarro birkaç kez yanıt vermeye kalkıştı ama Gabriel'in coşkulu konuşması onu susturmuştu. Son sözleri üzerine, ıslık çalar gibi homurdandı:

"Hadi, oğul, cüret edemezler!"

Gabriel susmadı.

"Tarihe topraklar fetheden ve orayı bir ülkeye dönüştüren bir adam olarak geçme olanağınız vardı, hâlâ da var! Ama bu olanağı elinizden kaçırmak üzeresiniz."

"Gabriel, yapamam."

Sözleri bir umutsuzluk çığlığı gibi çınladı.

"Senin cömertliğini ve yiğitliğini bilirim ve senden herşeyi duymaya hazırım. Söylediklerinin çoğundaki gerçeği yadsımıyorum. Kimi zaman, geceleri Kutsal Anamıza dua ederken, işlenen cinayetler için gözyaşları döküyorum. Kendimi senin yargıladığından daha az acımasız yargıladığımı sanma. Ulu Yargıcım bir yana, kimse benim bildiğimi bilmez! Ama söylediğin, olanaksız, anlıyor musun, olanaksız..."

"Gonzalo ile Paullu'nun giriştiği seferin ilk hedefinin Anama-ya'yı ve altın heykeli ele geçirmek olduğu doğru mu?"

"Evet, ve Manco'yı da. Ama Gonzalo beni, eğer rahibesıyla birlikte bilmem hangi büyülü güçlere sahip o heykel elimize geçerse Manco'yı yakalamanın daha kolay olacağına inandırdı..."

"Ondan sonra da barışın geleceğini söylüyorsunuz."

Alaycılık ve acı, Gabriel'in dişleri arasından ısıklık gibi yükselmisti.

"Onlar için değerli olanları yok ederek barışa yaklaştığınızı sanıyorsunuz öyle mi? Tam tersi, don Francisco: Savaşı savaşıla kö-rüklüyorsunuz! Manco'nun işini bitirdiğinizde -eğer bunu başarırsa-nız- karşınıza savaşçıya dönüşen Bilge, Villa Oma çıkacak, ardından İlla Topa. Onlar da ölünce arkalarından başkaları dikilecek... Onların da işi görüldüğünde kendi saflarınıza karşı koymanız gerekecek, hiç kimseye güvenemeden, dört bir yandan kendinizi korumanız gerekecek. Böyle davranmakla, herkese, İspanyol'una da, Yerlisine de

252

w

aS|a başlarından atamayacakları bir miras olarak savaş ruhunu bırakmakta olduğunuzu görmüyor musunuz!"

"Anlamıyorsun, Gabriel, henüz çok gençsin. Ben tüm bunları biliyorum. Ama senin bilmediğin şeyleri de biliyorum. Orada" dedi batıyı göstererek, "sabırsızlanıyorlar ve bir genel vali göndermeyi düşündükleri haberleri geliyor bana. Eğer Manco'yu daha önce yakalayıp ayaklanmayı bastırmazsam bitti demektir."

"Nedir biten? İktidarınız, zoralımlar ve cinayetler mi?"

"Hayallerim, Gabriel..."

Son sözler don Francisco'nun solgun ve ince dudaklarından bir soluk gibi dökülmüş, Gabriel'in atılımını yanda kesmişti Bunca uzaktan gelmiş şu yaşlı adamın hayallerinin sürmesi konusunda söyleyebileceği hiçbir şey yoktu. Açması ve görkemli hayaller her varlığın gizidir.

İki erkek usulca soluk aldılar. Sözlerini dolduran öfke yatıştı, gecenin karanlığına kanat açtı, taşlara gömüldü, onları seyretmekten geri durmayan mumyaların bilgeliğinde eriyip gitti.

"Bırakın, onlara katılayım" dedi Gabriel, "Manco ile derhal barış pazarlığına oturmak üzere yetki verin bana. Onu iyi tanırım, biliyorsunuz, belki de görüşmeyi kabul edeceği tek ispanyol benim."

"Hayır."

Gabriel doğruldu, birkaç adım attı. Bütün duyguları yerlerini sonsuz bir yorgunluğa, tüm bu yılların bıkkınlığına, onca hayranlık duyduğu, onca nefret ettiği adamı inandıramamanın yarattığı üzüntüye bırakmıştı.

Bakışları karanlıkta, kırık burunlu mumyaya, Huayna Capac'ın mumyasına daldı. Geçmiş duygular içini kapladı. Yıldızlı gecede, bir anda Ollantaytambo'nun görkemli taraçalarına götürülmüş gibi ür-perdi.

Arkasını döndü.

Francisco Pizarro yerinden kıpırdamamıştı.

"Elveda, don Francisco."

Vali hareketsiz kaldı. Gabriel kente doğru yöneldi.

Yaşlı adam, birden arkasından seslendi.

253

"Ne yapacaksın?"

Gabriel onunla yüz yüze gelmek için döndü ama onun şimdiden uzaklaşıp silinen gölgesinden başka bir şey göremedi karanlıkta.

"Don Francisco, Gallo adasındaki olayı çok düşündüm: Gerçekten de kılıcınızın ucuyla kuma o çizgiyi çizdiniz. Her biri karar vermek zorundaydı: Hangi yanda olmak istiyorlardı?"

Sustu, gecenin serin havasını geniş soluklarla içine çekti.

"Galiba her insanın yaşamında, sizin gibi, kılıcını çıkarıp kuma bir çizgi çekeceği bir zaman geliyor. Herkes bir seçim yapıyor." "Sen ne yapacaksın?" "Yapmam gerekeni." Ve geceye karışarak gözden kayboldu.

254

ir

"Sen çıldırmışsın!" diye haykırdı Sebastian.

Gabriel durdu, arkadaşını yatıştırmak için ellerini kaldırdı. Onu hiç böylesine öfkeli görmemişti.

"Sakin ol."

"Sakin olmamı bana söylüyorsun, ha?"

"izin ver de açıklayayım..."

"Sen beni aptal bir zenci yerine mi koyuyorsun?"

Gabriel'in kolları çaresizlik içinde iki yanına düştü.

"Ben seni dost yerine koyuyorum."

Sebastian'ın gözleri hâlâ ateş saçıyordu. Sarayına karanlık çökmüş, tek bir meşale ile iki adamın başında oturdukları ince işlemeli küçük masanın üzerinde birkaç mum yanıyordu yalnızca. Hizmetkârlarla kadınlar yatmıştı ama iki adam, yine de alçak sesle konuşuyordu.

Daha sakın bir sesle karşılık verdi Sebastian:

"Bir dost, dostunun ölümünü isteyebilir mi? Ve onunla birlikte kendi canına kıymayı?"

"Senden istediğim sadece..."

"Sadece ormanın ortasına bir sefer düzenlemek için gereken parayı sağlamak üzere kendi ipimi çekmem. Hem de ne için, gidip bir Yerli kızı - oysa parmağımı şaklatmam yeter, sana elli tane hem de daha güzelinden bulabilirim- ve kimsenin istemediği bir barışı kurtarmak için. Ah, unutuyordum, bir de er geç Cassana'da ya da şu soylu beyefendilerden birinin sarayında eritilecek olan bir altın

putun kaçırılmasını sağlamak için. Bak yine söylüyorum, dosturuy Sen çıldırmışsın. Ve eğer seni dinleyecek olursam ben de senin gibi aklımı kaçırmışım demektir!"

"Ben de öyle" dedi karanlıkta üçüncü bir ses. "Aynı çılgınlığa ya da ona yakın bir başkasına yakalanmış biri. Ama yine de buna inanmak istiyorum."

"Siz misiniz, peder Bartolome?"

Keşif, gizlendiği karanlıktan çıkmıştı, gözleri, sözde Sacsayhua-man kalesini konu alan acemi işi bir tabloya dikiliydi.

"Yoksa" diye sordu Sebastian, "piskopos Valverde'nin dönüşünden bu yana şu güzelim Cuzco kentinin en yüksek din adamları arasında değil misiniz artık?"

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Göreviniz sizi... onların müttefiki yapmıyor mu?"

"Dostum, o görev -ve omuzlarıma yüklediği ağırlık- beni fazlasıyla sürüp giden bir şeyin tanığı ve uzun zamandır da suç ortağı yaptır. Buraya Tanrı adına cinayetler işlenmesine göz yummak için gelmedim ben. Şu adam -senin dostun- benim gözümde buna bir son verdirme olanağı, iki yıl önce Papa Hazretleri Üçüncü Paulus papalık emirnamesini yayınladığında kdsin bir zafer kazandığımı sanmıştım. Ama yanılmışım. Gabriel'in, tanıklık etmek ye Kraldan Tanrının yasasını uygulamak için yardım dilemek üzere ıspanya'ya gitmesini istiyordum. Ama senin çılgınlık dediğin şeyi ben anlıyorum ve elimde olsaydı onunla birlikte giderdim..."

Sebastian'ın, gözleri ikisi arasında gidip geldi.

"Sadece merak ettiğim için soruyorum, adam bulmak için ne yapacaksınız?"

"Birkaç dostum var" dedi Gabriel gülümseyerek.

"Kim? Eski dostumuz Candia o baş belası ormana girmeye kalkışırken iflasın eşiğine geldi!

Madem benim altınım söz konusu, o halde hiç değilse bu dostların adını öğrenebilir miyim?"

"Elinde kalanların tadını çıkarman için adlarını bilmemen daha iyi olmaz mı?"

"Ne kadar da iyi yürekli, Soylu cenapları! Elimde kalanların tadını çıkarmama izin veriyor.

Duygulandım doğrusu."

256

"Sebastian..."

"Sebastian filan dinlemem. Beni soyuyorsun, gebertiyorsun, tutmuş bir de teşekkür etmemi istiyorsun."

Gabriel ile Bartolome susuyordu. İnandırmanın, pohpohlamanın, bağırp çağırmanın, şakalaşmanın zamanı değildi. Eski kölenin yüzünü izliyor, birbirinin yerini alan öfke, kuşku, heves ve geri çevirmeyi görüyorlardı bu yüzde...
"Peki ya hayır dersem?"

*

Gabriel ile Bartolomë, mehtapsız gecede Cuzco sokaklarına bastıran karanlıkta telaşla ilerliyordu. Aucaypata'yı geçip Güneş Tapınağına doğru indiler. Oradan geçerken Gabriel'in soluğu kesildi. Surlar yıkılmış, duvarlar yarı yarıya çökmüştü. Geriye sadece fatihlerin saldırma yürekliliğini gösteremedikleri -ya da belki ileride üzerine yapı kurmak için ilişmedikleri- temel taşları kalmıştı.

"Altın Bahçe" dedi Gabriel, ıslık gibi çıkan bir sesle, "ne hale getirmişler burayı? Domuz ahır mı?"

Gecenin karanlığında, İnka kehanetinin sözcükleri, Anama-ya'nın, birlikte geçirdikleri son gece ilettiği ve anlamı onun için her zaman gizini koruyan sözcükler aklına geldi.

Yüreğinde çarpan aşk kadar bu sözcüklere olan inancı nedeniyle de her şeyi göze almaya hazırды. Pumachupan canc/ia'larına ulaştıklarında sessizce yürüyen Bartolome'nin omzuna elini koydu. Keşiş ona dönüp gülümsedi; yüzü yara iziyle gölgelenmişti. Gösterişsiz bir duvarda açılmış bir aralığa yöneldi. "Burası" dedi.

Avlu ıssız ve karanlıktı. Gelişleriyle birkaç tavşan uyanıp çılgınlık atarak bacaklarının arasından süzöldü.

Göğüs düzeyinde bir meşale onlara doğru geldi. Işığında gözleri kamaşan Gabriel, elini siper etti. Tanıdık ve boğuk bir ses, düzgün bir Kastilya ağzıyla "Hoş geldiniz, Senyör" dedi.

Gabriel, Cüce'nin o kendine özgü gölgesini seçebildi sonunda. Eski bir dosta kavuşma duygusuyla korkusuzca arkasından gitti. Gündüz gözüyle hiçbir zaman karşılaşmamışlar, hiçbir zaman birkaç

257

sözcükten fazla konuşmamışlardı ama onu Anamaya'ya yaklaştırmak için Cüce her zaman orada olmuştu. Bir kez daha yardım edecekti.

Cüce'nin onları götürdüğü gösterişsiz odanın perdesinin arkasında, şatafatı Gabriel'i hem şaşırtan, hem sevindiren bir saray belirdi. Sanki Cüce, kendisi tarafından yönetilmek ve sadece onun tarafından tanınmak için yaratılmış küçük bir krallığın inka'sı olmuş gibiydi. Odadaki her şey son derece değerliydi. Kupaları, testileri, tepsileri altın, gümüş ve değerli taşlar süslüyordu. Yerdeki halılar vikunya yününden, iki sandalye ile bir sıranın arasındaki masa da zümrüt kakmalı, değerli ahşaptandı. Kovuklara bildik lama ve kondor heykeltikileri sıralanmıştı ama Gabriel'in Inkalarda hiç görmediği ürkütücü heykeltikler de vardı. Daha da şaşırtıcı olanı, bir tür Meryem Ana ikonasıydı. Hepsı de, sanki Cüce'nin boyu ve yalnızca onun zevkine göre sarayında çalışan sanatçılar tarafından özellikle yapılmış gibi ufacıktı.

Küçük adamın buyur etmesiyle oturdular. Cüce'nin, saçakları tozları süpüren tek bir kırmızı giysiye sahip olduğu günler çok gerilerde kalmıştı. Sarı ketenden çoraplar ve aynı renkte bir pelerin vardı üzerinde. Başındaki, dört köşesi sivri başlık, Gabriel'e, Titicaca gölü kıyısında tanıdığı Kollaların başlıklarını anımsattı.

"Bu konut benim Yuca'y'daki evimden daha gösterişsiz" dedi Cüce, "ama sizi burada ağırlamaktan ötürü mutluyum."

"Anlaşılan kaderin sana servet getirmiş" dedi Gabriel, gülümseyerek.

"Beni köle olarak bulmuşlar, köle olarak da kalacağım. Ama bu arada göze batmadan yazgımın bana verdiklerinin tadını çıkarıyor, beş ve yedi yaşında, benden daha uzun olan oğullarımın büyümelerini izliyorum. Bu da yazgının, pohpohlanmaktan anladığını kanıtlıyor. Ama siz buraya benim yaşam öykümü dinlemeye gelmediniz."

"Senden yardım istemeye geldik."

Cüce gülmeye başladı, iri elleri kalçalarını dövüyordu.

"Kimin aklına gelirdi ki? Kimin aklına gelirdi ki?" diyordu boyuna.

Doyasıya gülüp de son "Kimin aklına gelirdi ki?"si bir hıçkırıkla boğulduktan sonra, Gabriel isteğini açıkladı: Ollantaytambo'ya git-

258

mek ve oradan da Gonzalo'nun Anamaya ile Manco'nun peşlerine düştüğü balta girmemiş ormanlarda ona yol göstermek üzere bir kılavuz ve on kadar adam gerekiyordu kendisine. Cüce hiç soru sormadı. Ciddi bir tavırla Gabriel'e uzun uzun Daktı.

"Öteden beri, her zaman seni ona götürmüşümdür" dedi.

Gabriel başıyla onayladı.

"Ne zaman yola çıkmak istiyorsun?"

"Olabilirse hemen bu gece."

Cüce, dişlerinin arasından ısıklık çaldı

"Yucay'a gideriz, gereken adamları toplayım. Ama yeterince altının var mı?"

"Evet altını var."

Perde kalkmış, kara derili dev adam belirmişti.

"Evet, altını var" diye yineledi Sebastian, çevresindeki her şeyin küçüklüğü onu da ufalmaya zorluyormuş gibi, başını eğerek. "Zaman yitirmek istemiyor, değil mi?"

Sebastian, Gabriel'in şaşkınlıktan dona kalan yüzü karşısında güldü.

"Yalnızca yüzünüzün şu halini görmek bile, soylu cenapları, işkenceden geçmeye değer. Hadi, çabuk olalım, burada durmak bile boynumu ağrıtıyor."

Dışarı çıktılar. Gabriel Bartolome'nin kolunu tutmuş, heyecanla sıkıyordu. Önleri sıra, iki eski köle, tek sözcük konuşmadan yan yana yürüyordu. Cüce koşuyor, dev ise adımlarını küçültüyordu. Sessiz cancha'\ar\ geçip Collaysu'nun taş döşeli yoluna çıktılar.

Son evlerin sınırına gelip de önlerinde tahıl tarlaları ve ardında Yucay'm gizlendiği boğazın karanlık çizgisi belirdiğinde Bartolome ile Sebastian durdular. Sebastian dişlerinin arasından hafif bir ısıklık çaldı.

İki yerli ve gecenin içinde beyaz bir gölge göründü.

"İtza! diye bağırdı Gabriel."

"Onu senin için saklayacağımı söylemiştim!"

259

"İtza!"

"Çıkardığın seslerin çeşitliliği beni şaşırtıyor. Üçüncü kez söyler misin bize?"

Gabriel, bu alaylı sözlerle aldırmandan, kısırağın burnuna sevgiyle, hafif hafif vurdu. Parlayan gözlerle dostlarına döndü.

Keşiş, parmakları bitişik elini Gabriel'e doğru kaldırdı.

"Seni kutsamama izin vereceksin" dedi gülümseyerek. "Gerçek Tanrı seninle olsun!"

"Kocaman hayalarını da unutma" dedi Sebastian asık bir suratla. "Onları bacaklarının arasında iyi koru."

Gabriel, bir süre iki dostuna bakıp onlarla kucaklaştı. Teşekkür etmek için ağzını açtı.

"Sus" diye azarladı Sebastian, "Canımı sıkıyorsun. Bir kadın gibi ağlayacaksın, 'İtza! itza' diye inleyeceksin, bundan nefret ederim. Hadi durma."

Son bir duraksamanın ardından Gabriel, onlara arkasını dönüp çevik bir hareketle ata bindi. Geceye daldı.

I

260

26

Vilcabamba, Vitcos, Temmuz 1539

Anamaya, yaklaşmadan önce bir an, Vilcabamba'nın eteklerinde, ırmak kıyısında açılmış taraçaların üzerindeki kadınlı erkekli kalabalığın telaşını seyretti. Katari'nin dikkatli bakışları altında kadınlar kil yoğurup tahta çerçevelerin içine özenle yayıyorlardı. Erkekler de bu şekilde oluşturulan parlak toprak levhaları kaldırıyorlardı. Oturup kalçaları üzerinde ikiye katladıktan sonra kurusunlar diye dikkatle güneşe, yapraklardan bir halı üzerine yerleştiriyorlardı. Az ötede, başka bir grup erkek, kurumuş, daha açık kurşuni renkteki levhaları ateşi hazırlanan bir fırına taşıyordu.

Anamaya, Katari'nin yanına geldiği sırada onun işçilerden birine el sallayarak büküğü kil levhasını getirmesini istediğini gördü. Daldan bir bıçak yardımıyla ve el çabukluğuyla Taşların Efendisi henüz esnek yüzeye bir yılan çizdi.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Anamaya, hayretle. "Bu toprak levhalar ne işe yarayacak?"

"Senin damını örtmeye Coya Camaquen ve gelecek yağmurlarda kuru bir yerde yaşamana!"

Anamaya kaşlarını çatıp anlamadan ona baktı. Katari, başka bir levhaya daha bir yılan çizdi.

Hareketleri öyle yalın ve rahattı ki yılanın görüntüsü gerçek bir sürüngeninki gibi birden ortaya çıktı.

"Bunlar, Yabancıların kiremit adını verdiği şeyler" diye açıkladı Katari, heyecandan gözleri parlayarak. "Bu kil levhalar bir kez pısti mi, damın hiç su geçirmemesi için çatının tahta iskeletini bunlarla örtmek yeterli. Önce senin damını örtmeye karar verdim, Coya Camaquen, onurlandırmak için seni. Sonra, bunlardan Vilcabam-ba'nın tüm cancha' la rina koyacağız. Tek Efendimizin yeni krallık kentini güzelleştirme işi böylece tamamlanmış olacak." Yarı kaygılı, yarı alaycı Katari, az önce resim yaptığı kiremidi göstererek ekledi:

"Tek kaygım, bizim erkeklerin kalçaları Yabancılarınkinden daha küçük. Bu yüzden de bizim kalıpladığımız kiremitler Cuzco'da yapıldığını gördüklerimden daha küçük oluyor. Bu sorunu çözmek için damlarımızın tahta iskeleti üzerinde çalışmamız gerekecek."

"Beni şaşırtıyorsun, Taşların Efendisi" diye gülümsedi Anamaya. "Sen, Atalarımızın bilgilerinin bekçisi, geleneklerimizin koruyucusu, inka damiarını kaldırıp yerine Yabancıların bir buluşunu koymak istiyorsun öyle mi?"

"Neden olmasın? Başka halklardan yaşamın onlara öğrettiklerini öğrenmemiz gerekmez mi? Kuyumculuğu Chimu sanatçılarından derslerinden, çömlekçiliği onların ataları Mochicalardan ve dokumacılığı da Paracas'ın eski halkından öğrenmemiş miyiz? Bu çok güzel bir buluş. Bunlarla, o can sıkıcı ichu kesme işi de, çürüdüğü için her dört mevsimde değiştirilmesi gereken damlar da sona erecek! Tanrılar bize öğretecek zamanı bulamadılar diye bu bilgiyi göz ardı etmemiz mi gerekir? Bu damlar, biz inkaların, Viracocha'nın yarattığı tüm halklardan daha iyi yapmasını bildiğimiz yapıların da, duvarların da güzelliğinden hiçbir şey eksiltmeyecek ki!" , Katari'nin sesi kadar yüzü de onda ender rastlanan bir coşkuyu dile getiriyordu. Anamaya, uygulanmış, işçi kadınlarla erkeklerin o telaşlı devinimini izliyordu.

"Bu söylediklerin beni mutlu etti, Katari, Bu demektir ki, sana göre, halkımız, savaşa, Manco'nun zayıflığına ve Tek Efendi Huayna Capac'ın o karanlık öngörülerine karşın, kalkınmayı ve geleceğe umutla bağlanmayı sürdürmeli."

Ciddileşen Taşların Efendisi, "Bunlar, bana sorduğun, tek bir soru içindeki sorular, foya Camaquen" diye yanıtladı. "Sana iki kez karşılık vermeliyim. Önce, bilgileri ve yetenekleri boşa harcamak bana tehlikeli görünüyor. Bu Dünya'da herşeyin, valıklarının bir işareti olarak var olmasını istemiş olan Güçlü Atalarımızın da hoşuna gitmez bu."

262

Katari kolunu kaldırıp, bulundukları çamurlu taraçanın ötesinde, çörmemiş çocukların hayran bakışları önünde on kadar atın sakince otladığı bir çimenliği gösterdi.

"Manco şu hayvanları Ollantaytambo savaşında ele geçirmişti. Gururla onları buraya getirdi. Ama ne için? Sırtlarına tırmanmayı yalnızca o biliyor. Ne yazık ki elimizde kalan tek toprak parçası olan bu cengelde hayvanlar ilerleyemiyor. Üstelik onlara henüz bizim yapabilecek durumda olmadığımız maden topuklar gerekiyor. Bu yüzden, neye yarıyor bu atlar, çocukların gözlerini iri iri açtırmaktan öte?"

"Manco'nun gururuna hizmet ediyorlar"dedi Anamaya, sevecenlikle. "Bu atlar herkese, Tek Efendi'nin her zaman Yabancıların gücüne boyun eğmediğini gösteriyor!"

Az uzaklarında, yuvarlak fırınlardan yoğun ve kokulu bir duman yükselmekteydi. Anamaya, ciddi bir yüzle, o fırınların çevresindeki, Katari'nin kiremitler üzerinde oynadığı garip oyunu görmemişe benzeyen erkeklerle kadınları seyretti.

"İlk benim damımı süslemek istemen beni pek onurlandırdı" dedi, "Ama senin işini görmem biraz zaman alacak. Curi Oclo'nun Manco'nun yanına gitmesini kabul ettim ve onu ben götürmeye karar verdim."

Katari ona şaşkın ve kaygı dolu bir ifadeyle bakınca, Anamaya, henüz sormadığı sorusunu yanıtladı: "Neredeyse bir aydır Vilca-bamba'dan ayrılmasına izin vermiyordum. Ama bakıyorum, kendini yiyip tüketiyor, yemek yediğinden daha sık ağlıyor. Belki haklıdır. Onun varlığı Manco'ya destek olabilir."

"Peki neden senin de onunla birlikte gitmen gerekiyor?"

Anamaya, bir an duraksadı. Orada, adamlar bağırsıyor, kiremitlerin üzerinde ısıyı eşit yaymak için fırını alelacele çalı çırpıyla örtüyorlardı.

"Manco'ya yanında olmaya söz vermiştim ve uzun süredir ben de onu yalnız bıraktım. Curi Oclo bu kez Manco ile savaşının, kardeşi Guaypar olmasından korkuyor. O ikisinin arasında, benim biraz da kendimi sorumlu tuttuğum eski bir kin var. Belki de Tek Efen-di'ye yararlı olabilirim."

Katari, kuşkulu bir tavırla başını iki yana salladı. "Orası senin yerin değil, Coya Camaquen. Manco'nun beslediği kinler, bu kentin

263

ichu damları gibidir: Onlar ne yağmurun döşekleri ıslatmasını, ne Yabancıların savaşları kazanmasını engelleyebilen eskimiş uygulamalar! Ayrıca, Yabancılar yaklaşırken cengeli geçmek senin için tehlikeli!"

Anamaya, elini Taşların Efendisinin bileğine sevgiyle koyarak sözünü kesti:

"Eşlikçilerimiz kalabalık olacak. Katari, Kutsal ikiz'i sana emanet ediyorum. Ona iyi bak. Elimden geldiğince çabuk döneceğim. Onu, o bildiğin yere götürmenin zamanının yaklaştığını hissediyorum."

Küçük topluluk, ormanda üç gün ihtiyatla yürüdükten sonra, üçüncü gün, ırmak boyunca giderek Vitcos'un tahkim edilmiş sarayının üzerine bulunduğu kayalık çıkıntıyı uzaktan gördü. Katari'nin kaygılarının tersine, cengelde yolculuk, her geçişte açılan yolu hemen yutup silecek kadar güçlü bitki örtüsüyle baş etmekten öte bir zorlukla karşılaşılmağın geride kalmıştı. Curi Ocllo da yiğitçe davrandı, yollar çok daralınca gerektiğinde tahtirevanından inmekte hiç duraksamadı. Vitcos'un vadiye dikine inen surları görüldüğünde sabırsızlığı öylesine artmıştı ki elleri titriyordu. Yüzü, onu çirkinleştiren somurtkanlıktan sıyrılıp Manco'nun onca sevip arzuladığı güzelliğine kavuştu. Yüzü heyecandan pırıl pırıldı. Hem dünyanın hiçbir çetin sınavının etkileyemeyeceği gencecik bir kızın, hem de az sonra sevgilisinin bakışlarını ve parmak uçlarını üzerinde hissedeceğini bilen bir kadının vaatlerle titreyen, mutlu yüzüydü bu. Kaleye kuzey yamacından ulaşan oldukça çetin bir yokuşun ilk basamaklarına ulaştıklarında topluluk ansızın durdu. Yanlarındaki on beş kadar savaşçıya komuta eden subay daha tahtirevana yaklaşmadan Curi Ocllo söylenmeye başladı:

"Subay, neden dur emri verdin? Neredeyse gelmiştik..."

Subay, onun önünde saygı ve bu tür törenlere alışık bir adamın rahatlığıyla, aynı zamanda Anamaya'yı da selamlayarak eğildi.

"Vitcos'a çok yaklaştığımız doğru, Coya. İşte bunun için ben de Coya Camaquen'der\ kaleye iki asker gönderip geldiğinizi Tek Efendi'ye bildirmek üzere izin isteyecektim."

264

"Gerekmez!" diye bağırdı Curi Ocllo. "Nöbetçileri ona haber verir nasıl olsa. Hatta ani gelişimle onu şaşırtırsam böylesi daha da hoş olur!"

Gülerek Anamaya'ya dönüp yalvardı:

"Boşuna zaman yitirmemeü, değil mi?"

"Subay" diye sordu Anamaya, "Öncü göndermek şart mı? Coya haklı: Tek Efendi nasıl olsa nöbetçilerinden öğrenecektir geldiğimizi."

Sıkıntı, bir an eşlikçilerin komutanının yanıtını geciktirdi. Sonunda, eğilerek:

"Gerçekte, Coya Camaquen, Tek Efendi Manco'nun kalede olup olmadığından emin olmak isterdim."

"Neden olmayacakmış ki?" diye bağırdı Curi Ocllo. "Gitmiş olsaydı duyardık. Bize bir haberci gönderirdi. Ah, Anamaya, lütfen. Öyle yaklaştık ki!"

"İhtiyatsız davranmak budalalık olur ama" diye yanıtladı Anamaya usulca.

Curi Ocllo'nun kara gözlerinde bir anda inci taneleri gibi yaşlar birikti. Anamaya bu şımarıklık karşısında gülümsemekten kendini alamadı.

"Subay" diye içini çekti, "Bir öncü gönder de geldiğimizi haber versin ama biz onun dönüşünü beklemeden yola devam edelim."

Curi Ocllo, şımarık bir çocuğun anlıksallığıyla kollarını Anama-ya'nın boynuna doladı.

"Teşekkürler, Anamaya! Teşekkürler! Sonunda Manco'ya kavuşmaktan nasıl mutlu olduğumu bilemezsin!"

Topluluk artık kaleye sadece iki sapan atımı uzaklıktayken öncü, koşarak yanlarına geldi.

Eşlikçilerin komutanı yeniden dur komutu verdi.

"Coya Camaquen" diye raporunu verdi, "Kimse yok. Vitcos boş..."

"Boş mu?"

265

Curi Ocllo'nun şaşkınlık dolu sesi bir ac, Ç|ğhıydı.

"Anlaşılan Tek Efendi ve askerletj sar dan birkaç gün ayrılmışlar..."

' v^

"Ama neden?"

"Belki de Yabancılar yakınlardadır, çoya ..

"Bu durumda subay" diye Anamaya hemen emir verdi, . yolda oyalanmak boşuna. Bir an önce yeye jde|jm Madem l> yerleşir, gerekirse kendimizi orada koruyabiiirjz "

°Ş,

Gerçekten de, d.ş duvarı aşar aşmazterkedi|mişyap,iarv^ fularla karşılaştılar.

av-

Anamaya ve Curi Ocllo, kaygılı bir tavır,a tahtirevandana in<iil geniş ve kusursuz bir dörtgen biçiminde djzi|mi a|çak odQE kuşatılmış olan ilk avluyu geçtiler. Y^n|arında as?ker|lerle sar girişinin tam karşısındaki yapılara yöhe|di|ler Dar ve savunma kolay bir siper oluşturan, bir tür dik açı yapm d kak, ka|en ir,™ uç bölümüne geçiş sağlıyordu.

Orada, gözlerinin önüne serilen harikulade bir görünümünden başka bir şey bulamadılar. Yüksek bir av|u, kayahk bir jantının tam ucuna, ırmakta son bulan baş döndürücü bir yanıacm tepesine kurulu, atkı taşları beyaz granitten on b^ nefis ka| ,|, uZUn ve sağlam yapı ile son buluyordu. Çepeçevr^ Apu'ların en yüksek karlı dorukları ve yamaçlarıyla kuşatılmış sa*-ay yıkıl|ma2 ve tuhaf bir biçimde sakın görünüyordu.

Curi Ocllo, kırık bir sesle yineleyip qurUyordu.

"Anlamıyorum! Manco, bizi karşılöma bir ^ bile göndermeden niçin gitti?"

Anamaya çevredeki yamaçları örte^ ormanı kollayarak onuVa" tıstırdı:

"Bir terslik bu sadece. Machu Puc^ra'daki ku uk jaleye ^ekl1" miş olmalı."

v

"Niçin? Bize önceden haber vermeçen »

"Belki de subay haklı: Yabancılar anıldığından da yak'^de İhtiyatlı davranmalıyız. Machu Pucara'y^ bir haberci qöndereHr Manco..."

266

i /zünÜta. -rnlayarfiadanjü^ r,nı qVdurdu. ^^ \

V,

V,

, kadın \ ^ hiçbir şey görenden

nra.l

S^

çıktılar.

V

n

deK

. ^mleklen, -puito'nun renklerin-, '• ler v"^<alkanlah .. \e yüz ya da iki y

9r ve sapanlarha\ •ı vaw^ar

bir

Ky/?nzgürv. #r ve sapanlarMyaw^dar 1 doğrulmuş, fg,f talar kaldırılmıştı! \ *%pmi^ k (ikçitop, , uğun subayı, bağ A| ^ J mişY?Ostünkö^ - t>jr engel oluşlıraJ ^dovc»' rakla- ^|a

Aıarç va ve Curi OclloV\^rak j\

alm^Y^apan t^Lafı ısıık çalarakg^ bjr x kor^| dura* Curi tö^'nun hepsini ba \ y % ^uç '}

gib\j, % S^"1: 1

..'yle kısav „ amansız bir saldırı \ar^vleri?f|;

ne k-^ynayazak ^n bulabildi. Sonc\ n Ç'9" ,|'ı

b"«av"u" V .^.

B/denr>zllkç;* K.Ü&

.zeyli as^er,r|er ıki kadınınçev turdı^f- Curt ^ ,^.\o dizlerinin üzerU bakıVfi altında

^Mnamayvya sokuA »",

f %/ f% B bİr yoİ9ç.ldrYükAe%de s* de tjnjndamavj tf tüyden kısa birye^ ^ktü': ların^

gözaie, |f,kaçlar olan bkir>L ^ birbiri1;; köş&^di, göz!*. ^ garip denecek I r^tbeli" Ocll^lıV un sıçray ' 0 ona doğru kojtuiV' (%f|e s*i

nnı

ritmi

H^uaypar!^hf|ı, Guay&ar,

^yecanla, ^re yığıldı. Guayp - ^yenon/ .şiarına çevirmedi belirdi, y.^-üzünde büyü

titT

Anaı^ya'yaya^ştı.

(^eni beki prduk, Co/a Gwwn

kırsı

;e "Curalaranek £ yalnızca seriîç^

r^ndaterf.; ^ini! -V(

Sıçır^ I Küçüm ı

bir

^3%|dik."

Curi Ocllo'nun şaşkınlık dolu sesi bir acı çığlııydı.

"Anlaşılan Tek Efendi ve askerleri saraydan birkaç gün önce ayrılmışlar..."

"Ama neden?"

"Belki de Yabancılar yakınlardadır, Coya."

"Bu durumda, subay" diye Anamaya hemen emir verdi, "bu yolda oyalanmak boşuna. Bir an önce kaleye gidelim. Madem boş, yerleşir, gerekirse kendimizi orada koruyabiliriz."

Gerçekten de, dış duvarı aşar aşmaz terk edilmiş yapılar ve avlularla karşılaştılar.

Anamaya ve Curi Ocllo, kaygılı bir tavırla tahtırevandan indiler, geniş ve kusursuz bir dörtgen biçiminde dizilmiş alçak odalarla kuşatılmış olan ilk avluyu geçtiler. Yanlarında askerlerle sarayın girişinin tam karşısındaki yapılara yöneldiler. Dar ve savunması kolay bir siper oluşturan, bir tür dik aç yapmış dar sokak, kalenin en uç bölümüne geçiş sağlıyordu.

Orada, gözlerinin önüne serilen harikulade bir görünümünden başka bir şey bulamadılar. Yüksek bir avlu, kayalık bir uzantının tam ucuna, ırmakta son bulan baş döndürücü bir yamacın tepesine kurulu, atkı taşları beyaz granitten on beş nefis kapılı uzun ve sağlam yapı ile son buluyordu. Çepeçevre Apu'ların en yüksek karlı dorukları ve yamaçlarıyla kuşatılmış saray yıkılmaz ve tuhaf bir biçimde sakin görünüyordu.

Curi Ocllo, kırık bir sesle yineleyip duruyordu:

"Anlamıyorum! Manco, bizi karşılamaya bir chaski bile göndermeden niçin gitti?"

Anamaya çevredeki yamaçları örten ormanı kollayarak onu yatıştırdı:

"Bir terslik bu sadece. Machu Pucara'daki küçük kaleye çekilmiş olmalı."

"Niçin? Bize önceden haber vermeden..."

"Belki de subay haklı: Yabancılar sanıldığından da yakındalar. İhtiyatlı davranmalıyız. Machu Pucara'ya bir haberci gönderelim de Manco..."

266

Sözünü tamamlayamadan, yükselen dehşet haykırıışları kanlarını dondurdu.

İki kadın önce hiçbir şey göremedi.

Sonra, ortaya çıktılar.

Gömlekleri Üuito'nun renklerini taşıyan, önlerinde deri miğferler ve kalkanlar ile yüz ya da iki yüz kadar kuzeyli savaşçı adeta boşluktan sıçırıyor, gizlenmiş oldukları yapının arkasından kesintisiz bir dalga halinde fişkırıyordu.

Bronz gürzler ve sapanlar havayı dövdü. Mızraklar üstlerine doğrultulmuş, baltalar kaldırılmıştı! Eşiiıçkı topluluğun subayı, bağırarak komut yağdırmaya başlamıştı. Üstünkörü bir engel oluşturan bir avuç askeri, uzattıkları mız-raklarıyla Anamaya ve Curi Ocllo'yu kuşattı. Ama daha yerlerini alır almaz sapan taşları ısıık çalarak gelip içlerinden ikisini oracıkta öldürdü. Curi Ocllo'nun hepsini bastıran çığlıı saldırıyı başlatmış gibiydi.

Öyle kısa ve amansız bir saldırı oldu ki, Anamaya, ne anlamaya, ne kaçmaya zaman bulabildi.

Son ölen, kafası yıldızlı bir gürzle yarılan subayı oldu.

Birden, sessizlik çöktü.

Kuzeyli askerler iki kadının çevresinde sıkışık bir çember oluşturdular. Curi Ocllo dizlerinin üzerine çöktü. Savaşçıların ifadesiz bakışları altında Anamaya'ya sokuldu. Birbirine çarpan kalkanlarla askerler arasında bir yol açıldı. Yüksek rütbeli, simli bir pelerin içinde başında mavi tüyden kısa bir yelpazeyle süslü bir miğfer, kulaklarında göz alıcı tıkaçlar olan bir İnka subayı ilerledi. Yüzü sert ve köşeliydi, gözleri, garip denecek kadar küçüktü. Anamaya, Curi Ocllo'nun sıçrayıp ona doğru koştuğu anda tanıdı:

"Guaypar! Ah, Guaypar, kardeşim!"

Heyecanla yere yığıldı. Guaypar ondan uzak duruyordu, gözlerini titreyen omuzlarına çevirmedi bile. Biçimli dudaklarında bir sırıtma belirdi. Yüzünde büyük bir küçümseme ifadesi olan Anamaya'ya yaklaştı.

"Seni bekliyorduk, Coya Camaquen. Doğruyu söylemek gerekirse, buralara dek yalnızca senin için geldik."

267

"Öyleyse, bu ne biçim karşılamaydı, Guaypar?"

Guaypar'ın sırtışı yüzüne yayılırken arkasında adamları, elleri bağlı, hıçkırıklarla sarsılan Curi Ocllo'yu tutuyordu.

"Kan bağları umurumda değil, Anamaya. Kız kardeşim, uzun süre önce hain, taht hırsızı Manco ile evlenmekle bana sırt çevirmiş sayılır zaten..."

"Onun ve benim yazgımızın birbirine bağlı olduğunu bil Guaypar."

"Buna karar vermek bana düşecek, Coya Camaquen. Ama sabırsızlığımı anlamalısın. Bu anı öyle uzun bir süredir hayal ediyordum ki!"

Bakışları öylesine güven ve nefret doluydu ki, kuşku ve korku zehri uzun zamandır ilk kez Anamaya'nın damarlarına sızdı.

"Huamachuco'daki o geceyi hatırlıyor musun? Yabancılar gelmeden önceydi, Tek Efendi Atahuallpa, Deli Huascar'a karşı savaşıyordu..."

Guaypar, sorusunu sorarken sırtıyordu. Ama sesi gibi yüz ifadesi de buz gibiydi. Yanıt vermeden önce Anamaya da gülümsedi:

"Evet, hatırlıyorum."

Guaypar'ın savaşçıların onu götürdüğü, kalenin küçük odalarından birinde yere çönelir gibi oturmuştu. Gereksiz sertliğe başvurmadan ama konumuna da hiç saygı göstermeksizin, kollarını ve baldırlarını sırtından geçirdikleri kocaman bir sırığa bağlamışlar, onu böğürlerini adeta kesen biçimsiz bir duruşa zorlamışlardı. Dayanılmaz bir ağrı şimdiden sırt kemiği boyunca inerek omuzlarına yayılıyordu. Yine de gülümseyerek yineledi:

"Hatırlıyorum. Angoyacu savaşında Huascar'ın generallerini yakaladığın için yüzbaşığa getirilmiştin."

Guaypar'ın kara gözlerinde şaşkınlık okunuyordu. Anamaya, soluğunun, göğsünü şişirdiğini gördü. Sonra adam bakışlarını askerlerin gürültüyle yerleşmekte oldukları avluya çevirdi.

Anamaya'nın zihnine yüzlerce soru dolmuştu ama sormadı, Guaypar'ın, eski sitemlerini tükürmesi için ses çıkarmamaya zorladı kendini:

268

"O akşam sana, Tahuantinsuyu kadınlarının en güzeli olduğunu söylemiştim. Hiçbirinin senin güzelliğinin yarısına bile sahip olmadığını, hiçbir bakışın, hiçbir ağzın seninkilerle karşılaştırılamayacağını söylemiştim..."

Ayakta duruyor, kösteğinde işkence çeken Anamaya'ya uzun boyuyla yukarıdan bakmasına karşın, Guaypar yine de egemen olmaktan çok tetikte olduğu izlenimi veriyordu. Gümüş ve altından tören baltası elinde hafifçe titriyordu. Zihnine üşüşen anılar tenini kirletir gibi yüzüne kurşuni bir renk vermişti. Ekledi:

"Daha da fazlasını yaptım: O gece, senden karım olmanı istedim, sen ise beni istemedin."

"O halde nedenini de hatırlıyor olmalısın" diye usulca yanıtladı Anamaya.

Guaypar'ın dudaklarında hem öfkeli, hem alaycı bir gülüş belirmişti:

"Kutsal İkiz! 'Yapamam, Kutsal İkiz yüzünden!' demiştin. O günden bu yana, bu ülkede tek bir Güçlü Efendi yoktur ki, toya Cama-queri'n, Tek Efendi Huayna Capac'ın Kutsal ikizine olan bağlılığını nasıl gösterdiğini bilmesin. Bir Yabancıya bacaklarını sonuna dek açarak! Yerli kılığında gezen ve bizimkiler tarafından olduğu kadar kendi insanları tarafından da küçümsenen bir Yabancıya. Senin ko-' ruman altında olmasaydı eğer..."

Guaypar sözünü tamamlamadı. Ama eliyle yaptığı bir kesme hareketi, Gabriel için düşündüğü sonu yeterince açık ifade ediyordu.

Böğründeki ağrı Anamaya'nın karnını sıkıştırıyordu. Bir an, nefes alabilmek için gözlerini kapamak zorunda kaldı. Dışarıda, gürültüler ve bağırışlar yeni birliklerin geldiğini haber veriyordu. Gözlerini yeniden açtığında Anamaya, odanın eşiğinde Guaypar'ın emirlerini bekleyen subayları gördü ama hiçbiri onu rahatsız etme cüretini gösteremiyordu.

"Benden ne istiyorsun?" diye sordu, acısını belli etmemeye çalışarak.

Guaypar, sorusunu anlamamış gibi odayı arşınıyordu. Birden, durdu, dışarıdaki kaynaşmaya görmeden baktı ve güçlkle işitilir bir sesle:

269

"O çok gerilerde kalmış zamanda sana bir şey daha söylemiştim. Hatırlamıyor musun?" diye sordu.

"Her zaman çok şey söyledin, Guaypar. Bana, senin bendeki anılarının neler olduğunu soruyorsan kolayca özetleyebilirim: Nefret ve şiddet sözcükleri! Hem de, daha ilk günden başlayarak."

"Hayır!"

Yüzü öfkeden allak bullaktı. Bağrışı dışarıdaki subayları yerinden sıçrattı.

"Hayır!" diye homurdandı, Anamaya'nın düzeyine gelmek için çö-melerek. "Daha ilk günden, içimde sana karşı sevgiden başka bir şey olmadı. Ama sen1, Anamaya, sen ki bir hiçtin, inka kanından bir prenses bile değildin, sen ormanın kızı, önce Atahuallpa'yı, sonra da Man-co'yu daha iyi baştan çıkartabilmek için durmadan beni uzaklaştırdın!"

"Bunca yıllık kıskançlık!" diye soludu Anamaya, başını sallayarak. "Zavallı Guaypar! insan bunca zaman, içi içini böylesine kemi-rerek nasıl yaşayabilir?"

"Sana uzun zaman önce söylemiştim Anamaya! Seni unutmak isteseydim bile benim için olanaksızdı bu. Seni düşünmeden tek bir mevsim, tek bir savaş bile yaşamadım ben! Seni düşünmeden yatağıma tek bir kadın bile almadım. Seni düşünmeden Yabancılarla savaşmadım. Hor görmen yüzünden bana çektiirdiğın acıları sonunda benim sana çektirebileceğım böyle bir gün geleceğini her zaman bildim!"

Guaypar'ın yüzü, sözlerini taş gibi ağırlaştıran öfkesiyle sertleşmişti. Donuk bakışları, titrek dudakları ve çılgınlığa yakın bir yavaşlıkla Anamaya'nın yanağına dokunmak için elini kaldırdı. Ama dokunmadı. Büyülenmiş gibi, parmaklarının ucunu değdirmeden çekip saçlarından göğüs uçlarına değin okşar gibi yapmakla yetindi.

"Benden ne istiyorsun?" diye fısıldadı Anamaya, kendini zorlayarak.

"Önce, Manco'yu mahvetmek için seni kullanacağım. Sonra sıra sana gelecek. Bir gün, Paullu'nun yerini alacağım ve bu kez ben Tek Efendi olacağım!"

"Sen çılgın ve budalasın" diye mırıldandı Anamaya, gözlerini yeniden kaparken. "Yarından hiç haberin yok. Nefretin seni Öteki Dün-ya'ya götürüyor, hiçbir zaman Güçlü Atalarına kavuşamayacaksın!"

270

"Coya Camaquen gevezelikleri bunlar! Hiçbir zaman senin sözcüklerinle etkilenenlerden olmadım ben, Anamaya. Senin büyüne inanmıyorum. Huayna Capac sana en ufak bir yeteneğini geçi-remeyecek kadar hasta ve yaşlıydı! Tüm bunlar hiçbir zaman Atahuallpa'nın, kendini Cuzco kabilelerine kabul ettirmek için çevirdiğı dolaplardan başka bir şey olmadı. Ve sen de bu durumdan kendin için yararlandın."

"Benim için ne düşündüğünün ne önemi var, Guaypar. Beni öldürebilirsin. Manco'yu kayıf düşürebilir, hatta yenebilirsin. Ama kendi geleceğini değıştireceğini sanma, hele imparatorluğu'nkini, hiç. Asla Tek Efendi olmayacaksın. İnti, oğullarının tutacağı yolu kararlaştırdı bile."

Artık tam anlamıyla işkence içindeki kollarını, sırtını, omuzlarını hissetmez olmuş gibiydi Anamaya, mavi gözlerini Guaypar'ınkilere dikti. Kadının gösterdiği soğukkanlılıkla süngüsü düşmüştü adamın, suratı daha da kurşunileşmiş, gözleri çukurlarına daha da gömülmüş bir halde kalkıp uzaklaştı.

"Kardeşine, Curi Ocillo'ya ne yaptın? Onu da mı öldürmek istiyorsun? Seni neredeyse Manco'yu sevdiği kadar seviyor o, sen ise onu hor görüp tanımazdan geliyorsun."

Guaypar, bir el hareketiyle Anamaya'nın sitemini geçiştirse de yanıt vermeye zaman bulamadı. Dışarıdan yüksek sesli kahkahalar, ardından da kılıç şakırtıları ve çizme vuruşları duyulmaya başlamıştı.

"Demek işe koyuldunuz bile, Efendi Guaypar!"

Anamaya, sesi, uzun sarı saçları, ince yüz çizgilerini bir anda tanıdı. Olsa olsa, zamanla gözlerin altında kırışıklar belirmiş ve acı bir kıvrım, ağzı aşağıya doğru çekmişti. Gonzalo Pizarro sonunda yendiğı avın karşısındaki bir avcı uğursuzluğuyla onu süzerken sırttığında bir yan dişinin de eksilmiş olduğunu gördü.

Arkasında, maden miğferli, yüksek konçlu çizmeleri cengeli geçerken kirlenmiş, elleri kılıçların kabzasında on kadar İspanyol vardı. Küçük oda bir anda doldu. Bakışlar üzerine kurşun gibi çökerken Anamaya, gözleri iyice yakınına gelmiş çizmelerde, yüzünden bir şey belli etmemeye zorluyordu kendini.

Gonzalo'nun sesi, aynı neşeli havayla yineledi:

271

"Sizi kutlamalıyım, Efendi Guaypar. Bu işi pek güzel kıvırdınız! Şu değerli prensesi şu berbat cengelde çok daha zor bulacağımızı sanıyordum ben."

Guaypar'ın suratı asılmış, ispanyol'un aşırı pohpohlamaları karşısında kayıtsız kalmıştı. Gonzalo, birden eğildi, eldivenli parmaklarıyla Anamaya'nın çenesini tuttuğu gibi sertçe kaldırdı.

"Bakıyorum beni yeniden görmekten duyduğun mutluluğu giz-leyemiyorsun, güzel prenses!" Anamaya yanıt vermedi. Ama en ufak bir korku izi bulunmayan mavi gözlerini, Valinin kardeşinin gözlerine öyle derinlemesine dikti ki, sonunda Gonzalo, sıkıntılı bir gülüşle bakışlarını kaçırmak zorunda kaldı.

Gururla doğrulurken arkadaşlarına açıkladı:

"Bu kadın hep böyledir işte. Kışkırtıcı, kendinden emin. Onu sorguya çekmek tam anlamıyla bir zevk olacak! Efendi Guaypar, altın heykeli nereye sakladığını sordunuz mu kendisine?"

Anamaya'nın ağrıyan böğrü buz kesti. Guaypar'ın da, Yabancıların da aradığının Kutsal ikiz olduğunu bir anda anladı. Yakalanması rastlantı eseri olmamıştı! Guaypar'ın kin dolu bakışının ağırlığını üzerinde hissediyor, bu bakışlarda okuduğu şey korkusunu doğruluyordu.

"Manco artık Babasının Kutsal ikizini de, seni de yitirince" diye quechua dilinde mırıldandı, "bir çocuk kadar güçsüz kalacaktır."

"Bense Manco üzerinde sahip olduğum etkiyi küçümsediğini sanıyordum" diye alay etti Anamaya.

"Benim ne düşündüğümün ne önemi var! Manco, senin sahip olduğun güce inanıyor. Gerçi bugüne dek bu gücün ona hiçbir yararı dokunmadı ama senin ele geçmen onu korkutacaktır. Güçlü Atalarının onu terk ettiğinin işareti sayacaktır bunu! O zaman ben de huarachiku gecesinde başladığımız savaşı tamamlayabileceğim."

"Guaypar! diye bağırdı Anamaya. "Guaypar, bunu yapamazsın! Atahuallpa sana kardeşim dedi, yüreğinde akan kan, Inti'nin kanı. Sen bir İnka'sın: Yabancıların Kutsal ikizi ele geçirmelerine izin verme! Onu ne yapacaklarını biliyorsun: Altın levhalara dönüştürüp Okyanusun ötesine götürecekler. O zaman, halkımızın sonu gelmiş

272

olacak, Guaypar! Artık hiçbir Güneşin Oğlu ayakta kalamayacak, gün yüzüne çıkamayacak! Ötekiler gibi, sen de. Beni öldür, Man-co'yu devir, eğer amacın buysa. Ama Yabancıları Kutsal ikiz'e götürme yoksa senin doğmanı sağlayanı yok etmiş olursun! Sana yalvarıyorum, Guaypar! Bunu senden isteyen ben değilim, tüm Güçlü Atalar, benim ağızımdan sana yakarıyorlar..."

"Hey! Dur bakalım!" diye homurdandı Gonzalo, boşlukta Ana-maya'nın sözlerini yakalamak istercesine elini kaldırarak. "Bu bağ-rışlar, konuşmalar da neyin nesi, Efendi Guaypar? ispanyolca olmalarını yeğlerim! Ne dedi size?"

"Ölmek istediğimi söyledim ona" diye karşılık verdi Anamaya Guaypar'ın ağzını açmasına oianak bırakmadan "aradığınızı bulmanıza izin vermektense."

"Ah, güzelim" dedi Gonzalo da, arkadaşlarına göz kırparak, "bunlar, bilgisizce söylenmiş şeyler. Size düşüncenizi değiştirtmekten duyacağım zevki hayal bile edemezsiniz!"

Guaypar, oldukça yavaş bir ispanyolca'yla araya girdi:

"Senyör Gonzalo, bırakın da Coya Camaquen ile ben ilgileneyim. Altın heykelin nerede olduğunu sanırım biliyorum. Sizi yakında oraya götürürüm, buraya nasıl getirdiysem..."

"Ya, öyle mi!"

Gonzalo'nun kaşları, kuşkuyla kalkmıştı. Yüzü buruşmuş, birden, güvensizlikten öte bir ifade takınmıştı:

"Ben durumu böyle görmüyorum, aziz dostum" dedi sert bir sesle. "Kardeşinizi, Manco'nun güzel karısını bulduğunuzu öğrendim. Onu da yanınıza alıp Manco'ya gitsenize. Eminim, bu küçük çabayı harcaması için kardeşinizi razı etmeyi bilirsiniz! Manco'nun karşısına çıktığınızda, bu kadının bizim yanımızda olduğunu ve benim onunla söyleştığimi ona haber verebilirsiniz. Kuşum yok, sizi dikkatle dinleyecektir..."

Gonzalo'nun parmağı Anamaya'ya uzanırken Guaypar başını iki yana salladı.

"Savaşmak için olmadıkça Manco'ya gitmenin ne gereği var?"

"Yapabilirsiniz onu öldürmenize engel olan yok, Efendi Guaypar" diye alay etti Gonzalo. "Ama bu kız olmadıkça Manco'nun güneşte

273

ısınmış taş üzerindeki bir solucan gibi olduğunu söyleyen siz deöii miydiniz?"

Guaypar'ın, Yabancılar onu ite kaka odadan çıkarırlarken Anamaya'ya fırlattığı bakış, bu kez nefretten çok bıkkınlık yüklüydü

27 'Vitcos, Machu Tucara, Ümmuz 1539

Gece bastırılı çok olmuştı.

Yakalandığından bu yana bir şey yememiş, içmemiş olan Ana-maya'nın yakınına ölgün bir fener konmuştu. Bedenini adeta paralayan acılar soluğunu öylesine kesiyordu ki, artık nefes almaktan öte bir şey düşünemez olmuştı. Susuzluğunu da, açlığını da unutmuştu.

Herşeye karşın gözlerini açık tutmaya çabılıyor, Gonzalo'nun o gözlerde olanca umursamazlığını okumasını istiyordu.

Kapatıldığı odaya tek başına geldi adam. Üzerinde bir gömlek, elinde bir hançer vardı, fenerin ölgün ışığı yüz çizgilerini ortaya çıkarmıyordu.

"Sessiz kalman hoşuma gider" diye mırıldandı, hançerini parmaklarının ucunda oynatarak.

"Aldığım zevk daha büyük ve daha uzun olacak."

Alaycı bir gülüşle doğruldu, karanlıkta uzaklaştı ve kadının arkasına süzüldü.

"Senin Gabriel'in kayıplara karıştığını biliyor musun? Gitmiş, uçmuş... Kimileri onun ispanya'ya döndüğünü söylüyorlar, başkaları ise bir gölde boğulduğunu."

Anamaya, kılını kıpırdatmadı. Tüm iradesini bu çabada toplamıştı: Gonzalo'ya, beklediği zevki vermemek. Ağzından bir mırıltı bile çıkmadı. En ufak bir heyecan belirtisi göstermedi.

"Yıllar önce, seni belki de karım yapardım. Oldukça hoşuma giderdin. Kardeşim Juan ile de konuşmuştuk bunu... Sevgili Juan'ı-mın senin Gabriel'in yüzünden öldüğünü biliyor musun?"

Hançer, deri ile gömleğin arasına kaydı.

"Juan'ı severdim. Bugün bulunduğu yerde, cennette ya da cehennemde, hançerim seni öpmeye başladığı zaman attığın çığlıkları duymasını istiyorum."

Gonzalo, bir hançer darbesiyle gömleğini yırtarak omzunu ve bir göğsünü ortaya çıkardı.

Anamaya ise yanı başına bir sinek konmuş gibi, kılını bile kıpırdatmadı.

"Güçlüsün" diye fısıldadı Gonzalo onun boynuna doğru. "Ama senden daha güçlü olduğumu göreceksin."

Yeniden karşısına geçerek gözlerini aradı.

"Savaşçıların arkadaşlarına yaptığını Den de sana yapacağım. Ama kendi yöntemimce..."

Hançerin ucunu Anamaya'nın omzuna dayayarak göğsüne indirdi.

"Biraz derini yüzmekle başlayacağım, şuradan" dedi ruhsuz bir sesle. "Önce bir meme, sonra öteki... Bir kadın böyle bir yaradan ölmez, ama çok acı çekermiş. Hele yarasının üzerine biraz tuz ekilirse."

Gülümsedi. Beklediği tepki gelmedi.

"Kullanılırken gördüğüm bir yöntem daha var: Yaraların üstüne biraz barut serpiliyor, sonra da tutuşturuluyor. Bunun üstünlüğü, kan akmasını engellemesi..."

Anamaya artık dinlemiyordu. Sözcükleri çevresinde yararsız ve boş bir gürültü gibi uğuldamaya bıraktı. Gonzalo tümceleri tümcelere ekler, ağzından çıkan dşhşet sözcükleriyle kendi kendini heyecanlandırırken, Anamaya, garip bir dinginliğin yüreğine ve ruhuna yayıldığını hissediyordu. Korkusu kaybolmuş, sırtının ağrısı bile azalmışa benziyordu. Gonzalo istediği kadar konuşabilir, düşüncelerinin ve isteklerinin kusmuklarını saçabilirdi, hayal gücünü dolduran hayvanları kovalayıp öldürmek isteyen bir çocuk kadar güçsüzdü.

"Ama tüm bu zevklerden önce" dedi Gonzalo feneri kapıldığı gibi doğrularak, "sevgili arkadaşlarım, seninle eğlenecekler. Ben dilim dilim kesmeden önce onlara güzelim bedenini sunacaksın. Bacak aran artık işe yaramaz duruma gelinceye dek seni zevklerine uygun bulacak yirmi kadar adam olur!"

I Hoşnut bir sırtışla kapının perdesini kaldırırken ekledi:

I "Kuşkusuz, prenses, bu hoşa gitmeyecek şeylerden kaçınmak

I mümkün: Bizi altın heykele götürmen yeter. Sana söz veririm, on-
™ dan sonra beni atımın gübresi kadar bile ilgilendirmezsin. Ne diyor-
dui i:

Onu kışkırtmaya ve tehdit etmeye başladığından beri ağzını açmamıştı Anamaya. Bir saraylı zarafetiyle, dudağının üzerinde bir ter damlası inci gibi parlarken, ilk sözü döküldü ağzından:

"Hayır."

*

Belki uyuyakalmıştı.

Tutsak olduğu odanın koyu karanlığında garip bir yaprak hışırtısı geldi kulağına.

Kolları ve bacakları öylesine uyuşmuştu ki artık hissetmiyordu. Geride yalnızca sırtında ve omuzlarındaki iğne gibi batan acı kalmıştı.

Hışırtı giderek arttı. Birden kesildi, sonra yavaş ve ölçülü, yeniden başladı.

Ichu parçacıkları üzerine döküldüğünde anladı.

Neyse ki odanın damı Katari tarafından onca gururla kotarılan kiremitlerden değil de hâlâ ichu'öanöO.

"Buradayım!" diye fısıldadı. "Coya Camaqueri\m ben..."

Tek yanıt, karanlıkta düşen birkaç saman tomarıydı. Çıplak omzunu gecenin serinliğinden bir soluk yalayıp geçti. Bağları açık seçik görmesini engelliyordu ama damın açıklığında bir gölge seçer gibi oldu.

Bir korku sardı içini. Guaypar'ın adamlarından biri olmasın sakın?

Susup soluğunu tuttu, adam çevik bir hareketle yere atladı.

Hiçbir şey olmadı. Sessizlik, tam sessizlik.

Adam niçin bunca inatla susuyordu acaba?

Sonra, hepsini birden hissetti; parmaklar, çıplak etini bulan bir el, usulca kayıp bağlarını yokladı, ensesini ve şakağını okşadı. Ana-

277

maya dehşetle ürperir, dudaklarının kıyısına gelen bir çığlığı z0r tutarken, tüm sesler içinde tanıyacağı bir ses, kulağına fısıldadı:

"Anamaya!"

Bayılacak gibi oldu. Yüreği göğsünde bir lav selinden ibaretti artık.

"Ey Güçlü Efendiler, böyle olmasını istemiştiniz!"

Ses yeniden fısıldadı: "Anamaya!" Güçlü eller ve kollar onu kucakladı, okşadı. Yüreğinden çılgın bir mutluluk yükselerek göğsünde patladı.

"Gabriel? Gabriel!"

"Evet, benim! Şşt, bağırma, dışarıda bir nöbetçi var!"

"Ah, Puma, Pumam benim! Sana güvenmem gerektiğini biliyordum!"

"Bekle, bağlarını keseceğim... Usulca... Şu reziller ipi bol bulmuşlar anlaşılan."

"Nasıl öğrendin?"

"Yavaş, sabırsızlık yok."

İplerin baskısı kalkar kalkmaz Anamaya diz çöküp Gabriel'in yüzünü elleri arasına almak istedi ama bacakları tutmuyordu. Kan, damarlarında bin okka agav taşıyormuş gibi yeniden ağır ağır dolaşmaya başlarken kollarının arasına yığıldı.

Gabriel, sesinde bir gülümsemeyle, şakaklarını, gözkapaklarını öperek, şimdiden dudaklarını arayarak, "Yavaş" diye yineledi.

Ama eli, gömleğin yırtığını yoklayınca gerildi:

"Yaralı mısın? Ne yaptılar sana?"

Bu kez Anamaya gülümsedi:

"Hiç. Sadece boş laflar... Kutsal İkiz'i istiyorlarmış da, beni korkutmayı umuyorlardı."

"Biliyorum. Bu seferi neden başlattığını öğrenir öğrenmez Gonzalo'nun peşine düştüm ben de" diye anlatırken Gabriel bir yandan da Anamaya'nın ağrılar içindeki kaslarını usulca ovuyordu.

"Dört gün önce onlara yetiştim. Nerede bulunduğunu bilmediğim için beni sana getirmelerini beklemeyi daha uygun buldum..."

278

I

^ "Öyle uzun zaman oldu ki" diye fısıldadı Anamaya, yeniden öpmek için onun yüzünü avuçlarken. "O kadar uzun zaman! Ve bir gece, tek bir gün bile inanmadım büsbütün ayrı düştüğümüze. Birkaç gündür de seni çok yakınımda hissediyordum."

Gabriel parmaklarını onun dudakları üzerine koydu. Dışarıda bir ayak sesi, nöbetçinin varlığını hatırlatmıştı. Gabriel Anamaya'yı kollarında sıkarak kulağına fısıldadı:

"Bir daha asla senden ayrılmayı kabul etmeyeceğim. Asla. Bunu benden isteme artık, çünkü reddederim!"

Ona sınımsız sokulmuş Anamaya'nın göğsünden küçük bir kahkaha koptu.

"Bir daha ben de senden istemem zaten" diye yanıtladı. "Bundan böyle, birlikte gideriz."

Sonsuzluk nihayet isteklerini yerine getirmiş gibi sessizce birbirlerinin kollarında kaldılar.

Sonra, Gabriel, sesini yükseltmeden, saman damda açmış olduğu deliği gösterdi:

"Gonzalo kendinden öylesine emin ki, seni kapatacağı yeri özenle seçmemiş! Kalın bir ağaç dalı dama uzanıyor ve oradan, hemen kalenin surları dışına çıkıyoruz. Cüce dışarıda bekliyor, bize yol gösterecek: Manco, Machu Pucara'daki küçük kalede."

"Tahmin etmişim zaten."

"Gece boyu yürürsek, Gonzalo ile casusları senin kaçtığını anlamadan Manco'nun yanına varırız."

"Evet" diye onayladı Anamaya, yavaşça ayağa kalkarken. "Acele etmeliyiz. Curi Ocllo benimleydi. Guaypar onu tutsak aldı. Kendisini Manco'ya götürmesi için onu zorlamak niyetinde. Onlardan önce ulaşmalıyız."

"Haklısın" dedi Gabriel, "kaybedecek tek dakikamız yok."

Ama onu peşinden sürüklemeyi önce kucaklayıp uzun uzun bağrına bastı.

I

*

Tek Efendi Manco, altın bir göğüslüğü yarı yarıya örten siyah fbeyaz kareli bir unku giymişti.

Altın kulak tıkaçları vikunya derisin-

279

den uzun pelerinin omuz kıvrımları üzerinde sallanıyordu. Alnına krallık şeridi llautu'yu takmıştı. Örgü kamış üzerine altın kaplı miğferi üzerindeki, onun inti'nin Oğlu olduğunu gösteren üç curiguingue tüyü, rüzgârda salınıyordu.

On adamın taşıdığı savaş tahtirevanının üzerinde ayakta idi. Sol eli tören mızrağını sımsıkı kavramış, sağ eliyle, beline takılı, savaşçıların getirdiği ganimetler arasında en işlemeli olan bir kılıcın kabzasındaydı. Bakışları kayalıklar kadar sertti. Dudakları ve gözka-pakları öylesine kıpırtısızdı ki soluk aldığı belli olmuyordu.

Subayları ve savaşçıları aylardır Tek Efendilerini böylesine güzel bir kılıkta görmemişlerdi.

Günün çok önemli olaylara gebe olduğunu hepsi hissediyordu.

Şafakta, gecenin pusu henüz ırmağın buz tutmuş sularından kalkmamışken, Manco yüzbaşılara birden safları oluşturma ve eski küçük tabyanın duvarlarına, Cuzco'da, büyük Aucaypata tören alanındaymişler gibi dizilme emri vermişti. Meraklı bakışlara ve sessiz sorulara yanıt olarak gülümseyerek:

"Bu gece Yabancıların bize önemli bir haberci gönderdiklerini haber aldım. Onları onurlandırıyorum" dedi.

Gerçekten de, inti'nin ilk ışıkları yaprakları delirken, boru öterek ziyaretçilerin gelişini duyurdu.

Büyük Aucaypata tören alanında olduğu gibi binlerce savaşçı beş sıra halinde dizilmiş, ta ormana dek uzanan, mızraklardan, kargılardan, bayraklar ve uzun topuzlardan bir duvar oluşturmuşlardı. Manco'nun arkasında, bir düzine kadar subay, İspanyollardan ele geçirilmiş kundaklı tüfeklerin çevresini almıştı.

Guaypar, Curi Ocllo'nun önü sıra yaklaşırken kimse kıpırdamadı.

Manco'ya yüz adım kala, Coya gözyaşları içinde yerlere kapanarak herkesin işiteceği biçimde bağırdı:

"Bağışla beni, Tek Efendim! Yalnız seni seviyor, sana boyun eğiyorum ben, sevgili eşim. Sana yalvarıyorum, kardeşim Guaypar'ı bağışla: Senin kötülüğünü istemiyorum."

Kimi askerler, Guaypar'ın yüzünde bir an bir gülümseme belirdiğini gördüler. Ama subaylar çevresini kuşatmıştı bile. Kollarından

280

yakalayarak Guaypar'ın var gücüyle direnmesine aldırmış etmeden Manco'nun önünde yere kapanmaya zorladılar. Yaşlı bir subay, getirdiği ağır bir taşı omuzlarına bırakırken homurdandı:

"Ya Tek Efendini selamla, ya geber, pis hain!"

"Sen korkaktan öte bir şey değilsin Manco!" diye bağırdı Guaypar, karşılık olarak. "Benimle baş etmen için sana binlerce adam gerekiyor, bense yalnız geliyorum."

Ağzı küçümsemeyle bükülmüş Manco bir şey söylemeden ona baktı. İki subay mızraklarının sapını Guaypar'ın ensesinde tutup yerden kalkmasına engel olurken o hâlâ böğürüyordu:

"Sen babanın oğlu değilsin, Manco! Coya Carnaquen"ın çevirdiği dolaplar ve Villa Oma'nın çılgınlığı olmasaydı, llautu'yu alnına * hiçbir zaman takamazdın. Kardeşim Atahuallpa, yerine geçmek için asla seni seçmezdi..."

O böyle haykırırken, Curi Ocllo yanına koştu. Bütün bedeniyle titremekteydi. Gümüş rupi/sunu öyle kuvvetle sıkıyordu ki, parmakları kan rengine bürünüyordu. Korkudan çılgına dönmüş, inliyordu:

"Sus, Guaypar! Sus! Kocam Tek Efendiyle böyle konuşamazsın."

"Kocan artık bir hiçtir!" diye bağırdı Guaypar.

Curi Ocllo, kan içinde kalmış elleriyle Guaypar'ın ağzını kapatmaya çabalıyordu. Ama Manco'nun bir bakışı üzerine bir asker onu kollarından tutarak geri çekti.

"Anamaya elimde tutsak" diye homurdandı Guaypar, ensesi hâlâ öne eğilmiş. "Beni Kutsal İkiz'e o götüreceksin... Bitti Manco, bundan böyle Güçlü Atalar benim yanımda."

Curi Ocllo'nun çığlıklarıyla gözyaşları büsbütün artarken Manco »!yaklaştı ve bir çekişte bacaklarını döven kılıcı çekti.

Guaypar dişlerinin arasından:

"Anamaya artık Baban Huayna Capac'ın desteğine sahip değil" diye sürdürdü. "Ama Yabancılar bana söz verdiler: Vilcabam-ba'ya dönerek savaşmaya son verecek olursan seni öldürmeyecekler."

Manco, kılıcıyla savaşçıları kenara çekti.

281

"Doğrul!" diye buyurdu, gülümseyerek.

Guaypar omuzlarındaki taşı düşürüp doğrulduğunda Manco'nun gülüşü daha da korkunç bir hal aldı.

"Zavallı Guaypar, yttlar önce huarachiku günü sana verdiğim dersi hâlâ anlamamışsın! Önüne bak!"

Manco yana çekildi. Savaşçıların sırası iki yana açıldı. Anamaya ile Gabriel öne çıktılar.

"Zavallı Guaypar" diye alay etti yeniden Manco, gıcırda gibi bir gülüşle. "Papağan sesi kadar ürkütücü sözlerin ormanda çınlıyor!"

Ama aynı anda, boru uzun uzun öttü. Bir subay bağırdı:

"Yabancılar yaklaşıyor, Tek Efendi! Sapan atımına yüz karış uzaktalar!"

Curi Ocllo sıçrayıp kılıcını yükseğe kaldırmış olan Manco'nun ayaklarına attı kendini:

"Kardeşimi öldürme! Benim hatırıma bağışla onu, ey Manco!"

"Onu buraya dek getirmemeliydin, Coya" diye çıkıştı Manco. "O benim kellemi uçurmadan boynunu koparmalı. Yabancıların kılıcını seviyor. Hadi alsın bakalım!"

Kılıç, havada ısık çalarak büyük bir daire çizdi. Garip bir biçimde sallanan Guaypar'ın başı yere yuvarlanır, omuzlarından kan fışkırırken şaşkınlıktan büyümüş gözleri hâlâ açıktı.

Curi Ocllo, korkunç bir hayvan iniltisiyle, kanı yüzünü ve göğsünü ıslatan kardeşinin dalga dalga kasılan gövdesini tutmaya çabalıyordu.

Anamaya ile Gabriel ona doğru koştular ama Manco yüzbaşılara ormanda dağılma emrini vermişti bile. Yüz kadar savaşçı, sessizce, düzgün sıraları bozup kuzeye doğru koşarken birkaç dakika boyunca inanılmaz bir kargaşa kapladı ortalığı.

Anamaya, Guaypar'ın kandan yapış yapış cesedi üzerine diz çökmüş Curi Ocllo'yu omuzlarından tutarak:

"Durma orada" diye yakardı. "Durma orada. Yabancılar seni yakalarlar, bizimle gel..."

Ama Curi Ocllo, yüzünü kardeşinin göğsüne gömmüş, can çekişen bir hayvan gibi küçük iniltiler çıkartarak başını sallamaktaydı.

282

"Seni duymuyor" dedi Gabriel. Curi Ocllo'nun, Guaypar'ın ellerine sarılmış parmaklarını çözme başaramıyordu.

Ormanda tüfek patlamaları duyulmaya başlamıştı bile.

"Gel. Anamaya!" dedi Gabriel onu Curi Ocllo'dan ayırıp belinden yakalayarak. "Yoksa biz yakalanacağız."

Askerlerin arkasından koşarlarken Gabriel arkasını döndüğünde Curi Ocllo'yu hâlâ görebiliyordu; kana bulanmış saçlarıyla Guaypar'ın başsız gövdesine sarılmış, onunla birlikte hiçliğe yuvarlanmak ister gibiydi.

283

3

I*

28

Chiupdchaca, Mart 1540

Öğle sonrasının aydınlığı ağaçların arasından çağlayan gibi iniyordu. Yavaş yavaş koyulaşan mavi gök sık yapraklar arasında kaybolmuştu. Ormanın sonsuzluğunda hayvan sesleri, kuşların

civıltısı, Anamaya'yı alıp çocukluğunun ülkesine götüren tüm o günbatımı hazırlığı yankılanmaktaydı.

Akarsuyun kıyısına, kumluğa oturmuş, annesini düşünüyordu.

Akış yukarıdaki cavlının gümbürtüsü, onu düşün derinliklerine çekti. Gözleri açık olduğu halde sağında oturan Gabriel'in varlığının farkında bile değildi. Daracık kumsalda, suların cılaladığı, birbirine geçmiş kuru dalların ortasına oturmuşlardı. Anamaya kendini, yalın ayak, onu karşılamak için kollarını iki yana açmış annesine doğru koşar gördü. Bu düşün uzun süre bir karabasanla noktalanmıştı: Annesini alnının ortasından vuran sapan taşının anısı, kolunda birden can veren bedeninin ağırlığı, onu buz gibi bir ter içinde uyandırır, yalnızlığı yüreğine çöreklenirdi.

"Neredesin?"

Gabriel'in sesi, suların ortasında bir nefes gibiydi. Tatlılığı, Ana-maya'nın çocukluk düşünden hırpalanmadan sıyrılmasını sağladı. Curi Oclo'yu kardeşinin cesedinin başında umutsuz bir halde bıraktıklarından bu yana altı aydır Manco'dan, savaş düşüncesinden uzak, ormanda birlikteydiler. Aralarındaki uyum güneşin her doğuşu ve batışıyla biraz daha derinleşir gibiydi. Çoğu zaman sözlere bile gereksinimleri yoktu. Yalnızca birlikte olmaları varlıklarını doyurmaya yetiyordu. Bir bakış, bir el hareketi yüreklerini mutlulukla dolduruyordu.

"Uzun bir yolculuğa çıkmıştım da..."

"Ben de yanında mıydım?"

Anamaya gülümsedi.

"Hayır, annemleydim."

Bir bulut, güneşi örterek yüzlerine gölgesini düşürdü.

"Bana annenden çok söz ettin" dedi Gabriel, "ve onu Öteki Dünya'da bulduğunu biliyorum.

Ama ya baban, onu gördüğün hiç olmuyor mu?"

Gabriel bu soruyu hiçbir zaman böylesine doğrudan sormamıştı. Anamaya boğazının kuruduğunu hissetti.

"Bilmiyorum. Yüzü, gecenin içinde yitiyor..."

"Anamaya..."

Gabriel, elini tutuyordu. Elini onun avuçlarına bırakan Anamaya, sürdürdü:

"... annemin ölümü ondan önce tüm yaşadıklarımı silmiş gibiydi. Geriye yalnızca silik izlenimler kalmıştı."

"Tek bir sır senden gizli kalacak ve onunla yaşamam gerekecek. Kral Huayna Capac sana böyle söylememiş miydi?"

"Onun sözlerini iyi biliyorsun."

"Benim için, bunlar senin sözlerin. Belki de budur, sır. Ya da bambaşka bir şey: Seni Titicaca'da bekler, Üuilla'nın hizmetkârlarının yardımıyla, ruhumda seninle birleşmeyi denerken onlardan biri bana senden 'gözleri göl renkli kız' diye söz etti. Sonra da ekledi: 'Mucize değil. Ay Ana gölün suyunu onun gözlerine koymuş, çünkü senin aradığın kız zamanın başlangıcıyla sonunu birleştiriyor. O, bakışlarında Başlangıcı taşıyan. Ve sen de eğer onun yanına gitmek istiyorsan, görmeyi öğrenmek zorundasın!'"

Rahibenin öfkesini hatırlayan Gabriel usulca güldü. Anama-ya'nın yüzü de uçucu bir gülümsemeyle aydınlanırken bir kekliğin ötüşü gökyüzünde yankılanıyordu.

L/n/ft/'larıyla anaco'larını çıkararak girdikleri suda uzun zaman kaldılar. Yeniden kendini gösteren güneşin altında, balçık gibi su

288

bedenlerini hoş bir şekilde serinletiyordu. Sudan çıkmış bir dalın üzerinde iki kaplumbağa boyunlarını güneşe uzatmış, ısıniyordu. Yanlarında hiç kıpırdamadan duran daha küçük altı kaplumbağa vardı.

Suyun yüzeyinde ara sıra bir yalıçapkınının mavisi şimşek gibi parlıyor, bir kedi balığının kuyruğunun şaklaması duyuluyordu. Kıyıdaki bir su birikintisinin üzerinde dönen kelebekler rengarenk bir şerit gibi geçip gitti.

Anamaya ile Gabriel, suya dalıp çıkıyor, kahkahaları suyla birlikte fışkırıyordu. Bedenleri, iki su yılanı gibi kavuşuyor, birbirine dolanıyor, yarattıkları köpükten izlerini akıntı, burgaçlar halinde alıp götürüyordu.

Kıyıdaki bir ters akıntıdan yararlanarak ırmak boyunca ilerleyen, ağaç kütüğü oyularak yapılmış bir kayığın geldiğini gördüler. Elllerinde sırtlarıyla iki uçta ayakta duran iki adam kayığın ilerlemesini engelleyen dalları itmek için sık sık eğiliyordu. Yanlarından geçerlerken

dönüp kısa bir selam verdiler, sonra enlemesine kıyıya yöneldiler. Çağlayanlardan uzak durmak için oradan ormana dalacaklardı.
Kıyıya çıkıp uzandıklarında Anamaya Gabriel'e doğru eğildi. Hem biberli, hem şekerli olan kokusu hafif bir sarhoşluk yaratan yapraklarla onun sırtını ve omuzlarını uzun uzun ovdu. Gabriel, bir okşayış kadar tatlı masaja kendini bıraktı. Geceler boyu Anamaya ona, bedeninin güç dolu, fetihlere susamış bir kemik ve sinir yığından ibaret olmadığını, istekten titremeye başlamadan önce sevgiyle uyandırılmaya hazır tatlı bir ırmak da olduğunu öğretmişti. Yaklaşan akşamın esintisiyle ürperdiler. Anamaya, manfa'sını üzerlerine çekti. Dizlerini göğsüne kaldırarak ona iyice sokuldu, Gabriel de zayıflamış, kasları bıçak gibi bilenmiş koluyla onu sardı.

"Zamanın geldiğini hissettim" diye fısıldadı Anamaya.

"Nereden biliyorsun?"

"Her yanda, her şey çekip gidiyor. Bu, bir belirtiler dönemi. Hem korkuyorum, hem de mutluyum, bir an önce seni götürmeyi öyle istiyorum ki."

"Nereye?"

"Oraya..."

289

"Ama henüz Manco'yı bırakamazsın. Onunla kalmak zorundasın." "Bizi bırakan, o, Gabriel. Çekip giden ve öfkesinin ormanına dalan, o. Gerçi Guaypar öldü ve Gonzalo da Cuzco'ya dönmek üzere yola çıktı. Ama başkaları gelecek, daha başkaları. Villa Oma'ya ne olduğunu bilmiyoruz ama girdiği savaş, onu hiçbir yere götürmüyor. Illac Topaç hâlâ direnmekte ama bir kaçak gibi yalnız. Aylardan beri Manco, egemenliğini sadece gölgeler üzerinde sürdürmekte. Dört Bucak imparatorluğu yok artık. Vilcabamba, ülkesi olmayan bir başkent, inkaların boyun eğdirecek halkları, fethedecek toprakları kalmadı. Dağlarından, Manco Capac ile Mama Occllo'nun tırpanıyla yarılmış topraktan uzaktalar.

"Yine de" diye karşı çıktı Gabriel, "tüm bunlar ardından iz bırakmadan yok olamaz!"

Anamaya başını salladı.

"Bir iz kalacak. Katari'yi beklemeliyiz" dedi. "Bize bir süre Vitcos'dan ayrılmamızı öğütleyen, o. Zamanı geldiğinde bizi çağırın da o olacak. Katari'ye güvenelim."

Birden, kıyı boyunca çağlayan gibi yuvarlanan çığlıklar işittiler. Doğruluklarında akış yukarısında, yüz ayak ötede ellerinde sopalarla koşan çocukları gördüler. Dalgaların üstünde usulca kayarak geniş ırmağın sürüklediği yöne giden bir tahta parçasını kovalar gibiydiler. Ara sıra çocuklardan biri suya atlayarak tahtayı kıyıya doğru çekiyor, bir başkası da sopasıyla yeniden uzaklaştırıyordu. Tahta kimi zaman suyun girdaplandığı yerde tümüyle gözden yitiyor, sonra bir burgaçla yeniden yüze çıkıyor ve yavaşça inişini sürdürüyordu.

"Bir sepet bu!" diye bağırdı Anamaya.

"Bırakalım oynasınlar..."

"İçinde bir şey var sanki."

Sepet önlerine geldiğinde çocuklar suya daldı. Kıyıda kalanların kahkahalarından ve bağırışlarından destek alarak o garip teknenin kenarına yapışıp kıyıya doğru ittiler, kumluğa çıkardılar. Merakla gülümseyen Anamaya yaklaştı.

Alışılmadık büyüklükteki sepet agav ipiyle sıkıca bağlanmış bir kapakla örtülüydü. Gabriel de yanlarına giderken heyecan içindeki çocuklar açmak için var güçleriyle kapağa asıldılar.

290

Kapak birden çatırdayarak arkaya yatıverdi. Çocuklar, daha gördükleri şeyin ne olduğunu anlamadan, Anamaya dehşet dolu bir çığlık attı.

291

29 Mitos, Mart 1540

Kayalık kıyının üzerine kurulu zarif Vitoos sarayı uzaktan görüldüğünde Anamaya'nın bedenini titreme sardı. O boş kaleyi, Guaypar'ın ani saldırısının yarattığı dehşet verici şaşkınlığı, Gonza-lo'nun tehditlerini, teninde onun hançerinin soğuk çeliğini dün gibi hatırlıyordu. Gabriel, korkusunu sezmiş gibi kolunu omuzlarına doladı, sıcaklığını, gücünü ona aktardı.

"Senden ayrılmayı artık asla kabul etmeyeceğim" diye mırıl-danmıştı onu iplerinden kurtarıırken. Bu sözlerdeki güç, Anamaya'nın peşini bırakmayan korkunç bir görüntüye karşın aylardan beri içinde yankılanmayı sürdürüyordu. Sepetin içinde, Curi Occllo'nun, ana rahmindeki gibi dertop olup kendi üstüne kapanmış, buruşturulmuş ve ayaklar altında

çiğnenmiş gibi duran cesedi, onca zaman suda kalmasına karşın yüzünü olduğu gibi korumuştur. En kötüsü, bu güzelliğin, kirletilmiş ceset üzerinde gözler önüne serilmesi idi. Sepetin dehşet uyandıran yükünü, dallar ve kamışlardan yaptıkları bir sedye üzerine yatırdıktan sonra, birkaç savaşçının eşliğinde Vitcos'un yolunu tuttular.

Manco'nun sevgili karısının böyle işkence görmesi için neler olmuştu? Nasıl olsa bulunarak Manco'ya götürüleceği gibi anlamsız ama sonunda gerçekleşmiş bir umutla kim onu ırmağa bırakıp geri göndermek gibi uğursuz bir şeyi akıl etmişti?

Manco! Onun çekeceği acıyı düşündükçe Anamaya'nın içi şimdiden paralanıyordu. Tüm çabalarına karşın, genç inka'yı bundan koruması, ardından neler yapacağını öngörmesi olanaksızdı.

Ormanda ilerlemenin zorluklarına karşın, her gece Curi Ocllo'nun Öteki Dünya'daki ikiz ruhuna adaklar sunmayı unutmadılar. Koka yaprakları yakarak Mama Ouilla'ya, Öteki Dünya'ya doğru o zor inişi sırasında, ona yardımcı olması için yakardılar. Bir kez Anamaya, Gabriel'i, ellerini kavuşturmuş, gözleri kapalı, başı, üzerlerindeki ışık sızdırmayan ağaçların oluşturduğu çatıya çevrili yakaladı.

"Ne yapıyorsun?"

"İnanmadığım o Tanrıya dua ediyorum."

"Madem dua ediyorsun, inanıyorsun demektir, değil mi?"

"Curi Ocllo için dua ediyorum, ruhunun huzura kavuşması için."

Anamaya başka soru sormadı ama acısının içinden bir ışık geldi geçti. Puma ile hiçbir zaman olmadığı kadar birbirlerine bağlanmışlardı. Artık savaş da, tanrılar da ayıramazdı onları.

Sarayın beyaz granit atkılı on beş kapısı yaklaşırken Anamaya, onları gören askerlerin Coya Camaquen\ taniyınca, elde kargı saygıyla karşılamaya çıktıklarını gördü.

Saray ve çevresindeki on dört yapının, tek bir cancha'ya kurulduğu tepeye giden dar kapıyı geçtiler. Ciddi yüzlü askerler sessizce, Manco'nun bulunduğu geniş avluya kadar onlara yol gösterdi.

Saraya girerlerken Anamaya, içgüdüsel bir davranışla Gabriel'in elini tutup sıkı.

"Neredeydiniz?"

Manco'nun sesi, baş döndürücü kokularıyla orkidelerin serpiştirildiği avlunun öte ucundan gürledi. Geniş bir kovukta, ormanda yakalanmış gencecik bir puma, bambu kafesinde öfkeyle gidip geliyordu.

Manco, sepeti ayaklarının dibine bırakan taşıyıcılara bakmadı bile. Çukurlarına kaçmış gözlerini, Anamaya ile Gabriel'e dikmişti. Hizmetkârlardan askerlere, efendilerden cariyelere herkes, başı önde, susuyordu. Korku, taşlardan sızıyordu sanki.

"Vilkamayo ile Vilcabamba'nın kavşağındaydık" diye yanıtladı Anamaya.

Sesinde, Manco'yu tedirgin eden sınırsız bir sükûnet vardı. Gözlerini, ayaklarının dibindeki sepete çevirdi.

293

"Ne getirdiniz bana?"

Herkesin Tek Efendiye borçlu olduğu boyun eğme hareketiyle iki büküm olan Anamaya yaklaştı. Tek sözcük etmeksizin hasır kapağı kaldırdı.

Manco'nun bakışı donup kaidi. Ağzı, ciğerleri birden boşalmış-çasına açıldı. Yere kayarak diz üstü sepetin kenarına asıldı. Uluması, duvarları sarstı.

Bir insan çılgılığı değildi bu. Sözcüksüzdü. İcini parçalayan acıyı tüküren yaralı bir hayvanın bağıışıydı. Avludaki herkes varlığını silmeye çalışır gibi sinmişti. Karmaşanın hüküm sürdüğü bütün bu zaman boyunca Tek Efendi'nin gazabı ve çaresizliği karşısında sıkça korkuya kapılmışlardı. Ama duydukları, bugüne dek tanık olduklarını aşan bir şeydi.

Manco soluğunu toparladığında bütün bedeni hicrîkırıklarla sarsılmaya başladı. Curi Ocllo'nun yüzünü avuçlarına aldı, bir zamanlar karısının o güzelim bedeni ve gecelerinin mutluluğu olan gevşemiş gövdeyi de ardından sürükleyerek yukarı kaldırdı. Bir kez daha patladı o uluma.

Anamaya elini ona uzattı. Çılgılığın şiddetinden bükülmüş ensesine dokundu. Ama parmakları tenine değdiği anda, Manco bu temas yakıcıymış gibi bir sıçrayışta uzaklaştı.

Ona ulaşabileceği umudu olmaksızın "Manco..." diye fısıldadı.

Manco ağlamıyordu. Gümbürdeyen, geceyi çatallı dillere benzeyen şimşekleriyle yırtan, yeryüzünü derinden titreten bir kasırga gibiydi.

"Hayır! Hayır!"

Ağızından ilk dökülen sözcüklerdi bunlar ama içinden kopan uluma kadar hayvansıydı, avutmuyor, rahatlatmıyorlardı sahiplerini. "Hayır! Hayır!"
Dile gelen, olanca karşı koymaydı. Boyun eğmeye, kaybetmeye, yakalanmaya, evet demeye, zamanın böylesine acımasız geçmesine karşı koyma. Ama her birinde, aç bir sürünün ortasında kalmış yabanıl bir hayvandan, eşsiz ve dehşet verici bir öfkeyle yaşama bağlanıp kalmış ruhsuz bir yığından ibaretti artık.

294

r

Yakınları, birer birer avludan çıktılar, ona görünmemek gibi korkakça bir umutla çekilip duvarlar boyunca sözde ifadesiz yüzler altında korkudan ve terden sıılsıklam, süzülüp gittiler. Yalnızca Anamaya kımıldamıyordu. Yere yatmış, şimdi biraz daha alçak sesle hırlamayı sürdüren Manco'nun karşısında çömeldi.

Gabriel de Anamaya'ya şöyle bir dokunduktan sonra çekilirken kızın sevecen bakışları onu okşadı sonra yeniden Manco'ya döndü.

"Manco" diye mırıldandı bir kez daha.

Ona bakıyordu. Genç inka, yaşlı bir adama benziyordu. Bedeni ve yüzü, ölüm döşeğindeki Huayna Capac'dan daha yaşlı ve bitkindi Ve Huayna Capac bir takım gizleri biliyordu, oysa Manco artık hiçbir şey bilmiyor, hiçbir şey istemiyordu. Gözleri, yumruk yemiş gibi çökmüştü. Yüzü, titreyen çizgiler, izlerle doluydu. Donuk teninde kurşuni yansımalar vardı.

"Manco..."

Dirseğine dayanarak hafifçe doğruldu. Gözlerini ona dikti.

"Yapa... yapamam..."

Anamaya'nın karşısında yapayalnız, umutsuzluk ve yenilginin acı ve boşuna gözyaşlarını koyuverdi.

m

Gece yaklaşırken avlu yeniden dolmuştu. Başlayan yağmura karşın Manco kıpırdamadı. Anamaya'nın ona en güzel giysisini giydirmesine ses çıkarmamıştı. Curiguingue tüyleri, çiseleyen yağmurda usulca salınıyordu. Önündeki gümüş tabak, olduğu gibi duruyordu. Güzel bir cariye, verilmek bilmeyen bir emri beklemekteydi.

"Konuş" dedi Manco.

Cüce, ulu Huayna Capac onu bir örtü yığınının altında bulduğundan beri ölmesinin mümkün olmadığını anımsayarak yüreğini yumruk gibi sıkın korkuyu bastırıyordu.

"İki kadın, Yuca'ydaki evimden geldiler ve senin dinlemen gerekeni bana anlattılar, Tek Efendi."

"Niçin bu kadar bekledin?"

295

"Bana çok ağır gelen bu sırdan korkuyordum, Tek Efendi."

Cüce'nin boğuk sesi, gerçeği güçsüzlük ve zayıflığıyla dile getiriyordu. Herkes bir öfke patlamasından çekinirken Manco'nun ince dudaklarından bir iç çekiş yükseldi yalnızca.

"Konuş" dedi sepeti göstererek. "Artık sır, senin olmaktan çıktı."

"Vali Pizarro senin barış önerilerini almış, karşılığında sana bir kısarak, bir zenci köle ve başka değerli armağanlar göndermişti. Rastlantıya bak ki, yüzbaşlarından biri bu alayın yolunu kesti ve senin gözüne gireceğini sanarak kısrağı, köleyi ve birkaç hizmetkârı kurban etti. Canını kurtarabilenler kapitu'ya şikayete gelince o çok öfkeleni."

Anamaya, boynuyla anaco'sundan içeri giren yağmur damlacıklarını hissetti. Ötekiler gibi o da kımıldamıyordu.

"Curi Ocllo'yu ırzına geçilsin diye kardeşi Gonzalo'ya, sonra yardımcısına, ardından da ispanyol askerlere, müttefiki Yerlilere verdi. Öfkeleri ancak Curi Ocllo'nun kalçaları kan ve tohum içinde kaldığında yatıştır gibi oldu. Bunun üzerine vali idam edilmesi emrini verdi."

Cüce'nin söylediklerini dinleyen Gabriel dehşetten donakalmıştı. Vali'nin sesinin, omzuna koyarak sevgiyle sıkıdığı elinin anısı, Gabriel'i eski efendisine yaklaştıran herşey gibi artık onu tiksindiriyordu.

Manco ne Cüce'ye, ne başkalarına bakıyordu. Gözleri bastıran geceye, karlı dorukların, artık onu korumaz olan Apu'ların bulunduğu yerlere dalıp gitmişti.

"Curi Ocllo değerli takılarını ve nesi var nesi yoksa hepsini çevresindeki İnka kadınlarına dağıttı. Tek bir öfke ya da sitem sözü çıkmadı ağızdan. Sadece cesedinin alınıp bir sepete konarak sana kadar gelebilsin diye suyun akışına bırakılmasını istedi."

Mutlak bir sessizliğin egemen olduğu avluda yalnızca Cüce'nin boğuk sesi işitiliyordu.

"Kadınlarımdan birine sarılıp teşekkür ettikten sonra, onun verdiği kumaş parçasıyla gözlerini kendi elleriyle kapadı. Onu bir sırığa bağlarlarken şunları söylüyordu -sözlerimden biri bile doğru değilse yüreğimi canlı canlı pumaya ver!- 'Hırsınızı bir kadından

296

s alıyorsunuz! Benim gibi bir kadın size ne yapabilirdi ki? Elinizi çabuk ! tutun ki aç gözünüz doysun!" İspanyollar arasında bile ağlayanlar olduğu söyleniyor. Sonra Canari Yerlileri kargıları ve oklarıyla onu < delik deşik ettiler, can çekişirken tek bir çığlık atmadı, inlemedi bile.

Sonra büyük bir yakmalık hazırladılar, ama intı bunu istemedi ve l bedeni, alevlerin arasında olduğu gibi kaldı. Gece olduğunda kadın:- larım, son isteğindeki gibi sana ulaşması için ölü bedenini alıp bir i sepete yerleştirdiler."

! Katari, kalabalığa karışan Gabriel'in yanına geldi, usulca kolunu f sıkarken alçak sesle: "Buradan gitmeliyiz!" dedi. Anamaya onlara \ sorgu dolu bakışlarla baktı.

"Sonra?" diye sordu Manco.

"Condesuyu'da yakalandığından beri Bilge Villa Oma da orada bulunuyordu. Onu da Yuca'y'a götürdüler. Zincire vurulmuş, bir şey yapamaz durumda olmasına karşın onları lanetliyor, karına yaptıkları yüzünden, köpekler, diye bağıırıyordu. Böylece onu da diri diri yaktılar..."

Curi Ocllo'nun ölümü anlatılırken egemen olan sessizliğin tersine, Bilge'ye edilen işkence anlatılırken inilti ve sövgüler dinmek bilmiyordu. Manco, bir eliyle kalabalığı susturdu.

"Alevler ayaklarını yalamaya başladığı sırada Bilge, Huayna Capac ile tüm Sapa İnkaları, Chalkuchimac'ı ve Atahuallpa'yı yardıma çağırıyordu."

"Beni de çağırır mı?"

Cüce, ilk kez duraksadı, sesi bir perde alçalarak, "Senin adını kimse duymadı, Tek Efendi, ama çok çabuk öldü o, kuşkusuz, ihtiyaç duyduklarının hepsini çağırmaya zaman bulamadan. Onun arkasından da generalin Tisoc'u yaktılar..." dedi.

Katari, Gabriel'i sürükledi. Anamaya onların avludaki kalabalığa karışıp gözden kaybolduklarını gördü. Cüce'nin ağır ağır sıraladığı komutan adlarının yarattığı şaşkınlıkta kimsenin gözüne çarpmadılar.

"Taipi ile Tanqui Huallpa'yı, Orco Huaranca ve Atoc Suqui'yi de yaktılar..."

Manco'nun yüzü kıpırdamıyor, gözlerini kararan gökyüzünden ayırmıyordu. İnsanların bu büyük savaşçıların adlarını birer darbe gibi duyduğu ortamda Manco, kendi içinde yitmiş gibiydi. Ama Ana-

297

maya onun kıvrılıp bükülerek boşluğu sıkın ellerini gördü ic nereye götürdüğünü bilmemekle birlikte, Gabriel'in ortad'au r'n'n masına sevindi.

n ^Ybol-

Cüce, pırıl pırıl gecede teker teker sönerek bütün dñv ve mutlak bir karanlıkta bırakan yıldızlara benzeyen boöi mt 'clerin rarak sürdürdü:

a tuyu a*-

"... Ozcoc, Curi Atao..."

"Villa Oma haklıymış" dedi Manco neden sonra, "o biletmeden bu hayvan soyunu yok etmek gerekiyormuş m' -"^ Chalkuchimac da haklıymış; çoğu zaman zayıftılar ve biz fırsatlara yararlanmayı bilemedik... Boş hayallere, yanlış belirtilere, kuvr" k,n yıldızlara ve pumalara inandık..." 'u iu

Manco Anamaya'ya bakmıyordu ama sözlerindeki nefret ve düş kırıklığı neredeyse elle tutuluyordu.

"Gidin" dedi Manco, gözlerini indirip onlara bakarak. "Artık yalnızım ben."

Bir kargı ve mızrak kargaşasında, kalkanları birbirine çarparak, ayaklarındaki sandalları gıcırdatarak ve seslerini yükseltip hemen alçaltarak çıktılar.

Yalnız Anamaya kaldı. "Sen de" dedi Manco. "Ben seni hiç bırakmadım, biliyorsun." "Bir zamanlar Dört Bucak İmparatorluğu'nu kurar, onu hiçbir İnka'nın yapmadığı kadar genişletirken benim yanımda olduğuna inanıyordum. Babamın söylediği, Bilge'nin yürekten inandığı gibi, senin bize büyük umutlar vermek üzere Başlangıçlar gölünden gelen bir işaret olduğuna inanıyordum. Ama sen bunların hiçbirini değıldin. Sessizce taşıdığın o kehanet bana onur kırıklığından ve yıkımdan öte bir şey getirmedi. Çek git!"

"Sen sağduyuya kulak vermek ve yolu izlemek istemedin, Manco. O ilk gün, Guaypar'a karşı boşuna şiddet gösterdiğin z -man yaptığın gibi, gazabına kulak verdin sadece..."
"Artık Guaypar öldü, Villa Oma öldü, Tisco öldü, sevgili'.CJJJ Ocllo'rn öldü, hepsi öldüler. Ben de öleceğim. Senin kehane mu, Öteki Dünya'dan bana acı çektirmek için gelen kadın.

298

"Oğlun Titu Cusi yaşıyor ve sana umut bağlayann <\ -tCe-
leri—"

"Daha nicelen mır

yyjanco'nun kolu gece karanlığında bir daire çizerek* g^,, .^a Hu "Alnını saran şeridi sert bir hareketle çekip aldı. "P8"

"Benim gücüm bu tütün gücü kadar" dedi onu kxik ,^ır tavırla sallayarak. "Rüzgârla gelir, rüzgârla gider." w

Hor görü dolu bir kahkaha attı. "İktidarımın geri kalana bak..."

Manco bir sıçrayışta kalkıp genç pumanın uyuduğu u L ^ laştı. Sessizce baktı ona. Mırıldandı: tes"

"Bize yardım etmek için büyümen gerek, değil mi i? k .an rastlantı değil ve -kim bilir- sen bir işaretsin belki de..." *

Kafesi kapatan kolu çekerek uyuyan hayvanı aldı. Bj ^e tumfsini yüreğine sapladı, varlığının derinliklerinden geek *,S)Z-bir öfkeyle kudurmuş gibi omurlarını kırdı, boynunu bümktjj ^ nni birer birer kırıyor, gözlerini oyuyor, yırtarak soktuğu u ^,\n ellerini et ve kana bulanmış halde çıkarıyordu. ^

"Hâlâ benimle kalmak istiyor musun, pumaların dosost

Anamaya'nın dehşetten dili tutulmuştu, yine de üst^ı

U "Seni terk etmemeliyim. Evet seninle kalmak istiyoon

"Hayır!"

Manco, kanlı elini ona doğru kaldırdı. Bu davranış g yoktu ama yollarının kesin olarak ayrıldığını belirtiyorduHu ^L yine de tiksintisini bastırarak yaklaşip elini ellerine aldı. *j1

"Madem istiyorsun, giderim, ama seni hiç terk etmrm. ,,,, fırlayacaksın. Daha ilk günden, baban Huayna Capac'ınn!

3u günden bu yana, söz dinlemekten öte bir şey yv^V
anımsayacaksın..." b

Manco susarak elini Anamaya'nın ellerinden çekti... v ,,

'et humması İÇİ—" !•;4-~;" +; a,,,~,,,,,, ,;^!,,,:: :,:-;~-t~!W
bile bilmiyordu yadan gelir gibiydi.

"et humması içinde yitmişti. Anamaya, sözlerini işnitA a»^bile bilmiyordu. Yineledi Manco:

"Hayır." Sesi, ^Ç.

maya onun kıvrılıp bükülerek boşluğu sıkıan ellerini gördü. Katari'nin nereye götürdüğünü bilmemekle birlikte, Gabriel'in ortadan kaybolmasına sevindi.

Cüce, pırlıl pırlıl gecede teker teker sönerек bütün dünyayı derin ve mutlak bir karanlıkta bırakan yıldızlara benzeyen boğuntuyu artırarak sürdürdü:

"... Ozcoc, Curi Atao..."

"Villa Oma haklıymış" dedi Manco neden sonra, "o bizi yok etmeden bu hayvan soyunu yok etmek gerekiyormuş meğer. Chalkuchimac da haklıymış; çoğu zaman zayıftılar ve biz fırsatlardan yararlanmayı bilemedik... Boş hayallere, yanlış belirtilere, kuyruklu yıldızlara ve pumalara inandık../*

Manco Anamaya'ya bakmıyordu ama sözlerindeki nefret ve düş kırıklığı neredeyse elle tutuluyordu.

"Gidin" dedi Manco, gözlerini indirip onlara bakarak. "Artık yalnızım ben."

Bir kargı ve mızrak kargaşasında, kalkanları birbirine çarparak, ayaklarındaki sandalları gıcırdayarak ve seslerini yükseltip hemen alçaltarak çıktılar.

Yalnız Anamaya kaldı.

"Sen de" dedi Manco.

"Ben seni hiç bırakmadım, biliyorsun."

"Bir zamanlar Dört Bucak imparatorluğu'nu kurar, onu hiçbir İnka'nın yapmadığı kadar genişletirken benim yanımda olduğuna inanıyordum. Babamın söylediği, Bilge'nin yürekten inandığı gibi, senin bize büyük umutlar vermek üzere Başlangıçlar gölünden gelen bir işaret

olduğuna inanıyordum. Ama sen bunların hiçbirini değildin. Sessizce taşıdığın o kehanet bana onur kırıklığından ve yıkımdan öte bir şey getirmedi. Çek git!"

"Sen sağduyuya kulak vermek ve yolu izlemek istemedin, Manco. O ilk gün, Guaypar'a karşı boşuna şiddet gösterdiğin zaman yaptığın gibi, gazabına kulak verdin sadece..."

"Artık Guaypar öldü, Villa Oma öldü, Tisco öldü, sevgili Curi Ocillo'm öldü, hepsi öldüler. Ben de öleceğim. Senin kehanetin bu mu, Öteki Dünya'dan bana acı çektirmek için gelen kadın?"

298

"Oğlun Titu Cusi yaşıyor ve sana umut bağlayan daha niceleri..."

"Daha niceleri mi?"

Manco'nun kolu gece karanlığında bir daire çizerek gelip alnına kondu. Alnını saran şeridi sert bir hareketle çekip aldı.

"Benim gücüm bu tüyün gücü kadar" dedi onu küçümser bir tavırla sallayarak. "Rüzgârla gelir, rüzgârla gider."

Hor görü dolu bir kahkaha attı.

"İktidarımın geri kalana bak..."

Manco bir sıçrayışta kalkıp genç pumanın uyuduğu kafese yaklaştı. Sessizce baktı ona.

Mırıldandı:

"Bize yardım etmek için büyümen gerek, değil mi? Bulunman rastlantı değil ve -kim bilir- sen bir işaretsin belki de..."

Kafesi kapatan kolu çekerek uyuyan hayvanı aldı. Bir darbeye fırlatıp 'sini yüreğine sapladı, varlığının derinliklerinden gelen amansız bir öfkeyle kudurmuş gibi omurlarını kırdı, boynunu bükte. Bacaklarını birer birer kırıyor, gözlerini oyuyor, yırtarak soktuğu ölü ağızdan ellerini et ve kana bulanmış halde çıkarıyordu.

"Hâlâ benimle kalmak istiyor musun, pumaların dostu?"

Anamaya'nın dehşetten dili tutulmuştu, yine de üsteledi:

"Seni terk etmemeliyim. Evet seninle kalmak istiyorum."

"Hayır!"

Manco, kanlı elini ona doğru kaldırdı. Bu davranışında tehdit yoktu ama yollarının kesin olarak ayrıldığını belirtiyordu. Anamaya yine de tiksintisini bastırarak yaklaşıp elini ellerine aldı.

"Madem istiyorsun, giderim, ama seni hiç terk etmediğimi hatırlayacaksın. Daha ilk günden, baban Huayna Capac'ın içini bana döktüğü günden bu yana, söz dinlemekten öte bir şey yapmadığımı anımsayacaksın..."

Manco susarak elini Anamaya'nın ellerinden çekti. Yalnızlık ve şiddet humması içinde yitmişti. Anamaya, sözlerini işitip işitmediğini bile bilmiyordu. Yineledi Manco: "Hayır." Sesi, Öteki Dünya'dan gelir gibiydi.

299

Anamaya, sonunda, pumanın kanının kırmızımtırak bir çamur gibi toza karışıp aktığı, yağmurdan ıslanmış avludan çıkarken, asi Manco'nun tüm yaşamını, ruhunun derinlerinden gelen, sakince söylenmiş tek bir sözcüğe ulaşmak için yaşamış olduğunu düşündü: Hayır. Katari ile Gabriel, boş cancha'yı çabucak geçtiler, kalenin çevresinde devriye gezen asker topluluklarına görünmeden ve tek kelime konuşmadan ormanın yolunu buldular. Sonunda ağaçlara ve geceye sığınıp tehlikeden uzaklaştıklarında Gabriel, Katari'ye sordu:

"Ne söyleyecektin bana?"

Taşların Efendisi siyah saçlarını salladı.

"Dostun Bartolome geldi üç gün önce. Kaleye ulaşmaya kalkışmamak ve beni uyarmak için iki haberci göndermek sağduyusunu göstermiş. Buradan bir saatlik yürüyüş uzaklığında bir huaca'da gizledik onu."

"Bartolome..."

"O, sağduyu ve bilgi sahibi bir adam" diye sürdürdü Katari, "Dünyanın başlangıcından, yaradılıştan, garip yaratıklarından, insanlardan söz ettik..."

"Ormanı seninle bu söyleşiyi yapmak için geçtiğini söyleme bana!"

"Önce olanlardan, sonra olaklardan söz ettik."

Gabriel'in sesindeki alaycılık silindi.

"Ben keşişimi tanırım. Sana ne denli dostluk duyarsa duysun, iyi bir nedeni olmadan buralara gelmezdi..."

"Sana bu nedeni kendisi söyleyecek."

Yağmur, alacakaranlığın gürültülerini boğuyordu.

"Ya Anamaya?"

"Manco'nun gazabı sana yönelmeden uzaklaşman gerekiyordu. Çok geçmeden Cüce ile bize katılacak."

iki adam ağır adımlarla ilerliyordu. Tüm ormanı ıslatan, göğün ve ağaçların teri gibi enselerine damlayan yağmur dinmişti.

300

Bir açıklığa çıktılar. Ustünkörü yontulmuş birkaç taş, açıklığın ortasındaki sazdan yapılmış basit bir kulübenin çevre duvarını oluşturuyordu.

Onlar yaklaşırken Bartolome'nin kolayca tanınan görüntüsü kapıda belirdi. Kurşuni gözlü keşiş, Gabriel'in boynuna sarıldı. Ateşi varmış gibi titriyordu.

"Siz iyi değilsiniz, peder Bartolome..."

"Benim için tasalanma. Seni gördüm ya, çok daha iyi oldum. Nerede o?"

Katari'ye döndü. Katari, görünmeyen kale yönünde bir işaret yaptı.

"Fırsatını bulur bulmaz Cüce ile gelecek..."

"İyi" dedi Bartolome, "Ona ihtiyacım var."

Üç adam, tepelerindeki gökyüzü açılır gibi olduğunda uçuşu ve ren rengarenk kelebekleri seyrettiler bir an. Ağaçların arasında maymunların itiş kakışı kuş seslerine karışıyor, ara cinsi iki papağanın parlak renkli tüyleri yaprakların arasından göz alıyordu.

Keşiş, Gabriel'e dostça baktı:

"Seni son gördüğümde bu yana, yol almışsın bakıyorum... Öfke, yüzünden tümüyle çekilmiş, şeytana köle olan birine benze-miyorsun artık..."

"Demek o kadar ciddiymi?"

Bartolome, iki parmağı bitişik sağ eliyle Gabriel'in alnına dokundu.

"Aşk seni avucuna almış, kardeşim. Besleyen ve tutuşturan, veren ve paylaşan aşk..."

"Benim tanıdığım sevdadan söz ediyorsunuz..."

Kulübenin önüne dizilmiş basit ağaç kütüklerinin üstüne oturan üç adam, inmekte olan akşamın görkeminde alçak sösle şuradan buradan konuşuyordu. Sabırsızlanmıyordu Gabriel. Ara sıra, yaprakların arasında bir kıpırtı, Anamaya'nın gelişini mi haber veriyor diye ormanın kıyısına doğru bir göz atıyordu sadece.

Onca uzaktan gelmiş ve başkalarının yüreğini altüst eden savaştan kendilerini kurtarmış olan bu üç adamın arasında derin bir huzur egemendi.

301

Neden sonra, Katari ateş yakmak üzereyken Anamaya ile Cüce batan güneşin son ışınlarıyla birlikte çıkageldiler.

Bartolome, Anamaya'yı hayranlık ve saygıyla süzdü.

"İşte bir aradasınız" dedi, kurşuni gözleri yükselen ateşiyle pmi pırıl, "Size bakınca ikinizin de haikiarınızın yüce yönlerini ve bir araya gelmenizin bugün niçin, yaşadığınız yıkımlardan çok daha önem kazandığını anlıyorum..."

Anamaya, Gabriel'e yaklaşmış, yanına oturmıştı. İki genç sessizce el ele tutuşmuşlardı.

Bartolome'nin sözlerindeki ciddiliği seziyor, sözü nereye getirmek istediğini merak ediyorlardı.

"Hatırlıyor musun, Gabriel, bu fetih hakkındaki gerçekleri anlatan haberleri götürmen için seni İspanya'ya göndermek istiyordum... Kısa bir süre önce, ancak tanrısal bir işaret sayabileceğim bir haber geldi bana..."

Keşişin yorgun yüzünden inancının derinliği, kendisi için de bir alay belirtisiymiş gibi bir gülümseme geçti.

"İmparator Şarlken bu ülkeye yerleşecek bir yargıç gönderiyormuş. Adı Vaca de Castro.

Duyduğum kadarıyla, iyi ve hak bilir bir adammış. Belki de şu sırada Lima'ya gelmek üzere, denizdedir. Bu bizler için, bir daha asla ele geçirilemeyecek bir fırsat... Biz İspanya'ya gitmek istiyorduk, şimdiyse İspanya bize geliyor!"

"Nasıl emin olabilirsiniz ki?"

"Biliyorum, Gabriel. Ah, sesindeki kuşkuları ve güvensizliği duymuyor değilim ve inan bana, bunları seninle paylaşıyorum. Ama yanıltmayan işaretler de var: Alçak Hemando, işlediği suçlardan dolayı İspanya'da hapse atılmış..."

"Herhalde Yerlilere karşı işlediği suçlardan değildir! Almag-ro'yu katlettiği içindir!"

"Olsun. Cezasız kalma dönemi geçti artık. Her yanda, gerek Kilisede, gerekse Sarayda, fethin aşırılıklarını kınayan ve bu halklar adına adalet isteyen sesler yükselmekte!"

Gabriel içini çekti.

"Buna inanmak için insanda sizin dinsel inancınızın olması gerek, peder Bartolome. Bana göre..."

302

"Benim Tanrı'ya olan inancımı, hatta ıspanya'nın yüceliğine olan inancımı bile unut. insana olan inancımı paylaşmıyor musun? Bu adamın, geldiğinde, birbirini yok etmek ve şu dünyada tek bir dirhem altın ya da gümüş kaldığı sürece olabildiğince yağmalamak için birbirinin gözünü oyan bu iki tarafın saçmalıklarından başka şeyler de duyup dinlemesi gerektiğini düşünmüyor musun?"

Gabriel kollarını havaya kaldırdı.

"Bilmiyorum..."

"Onu dinle!"

Katari'nin sesi Gabriel'i yerinden sıçratmıştı.

"Ne demek istiyorsun, Taşların Efendisi?"

"Şunu demek istiyorum ki, söylediklerinde haklı. Tüm bir yaşamı ormanda, vahşi hayvanlar gibi peşine düşülmüş, yapraklardaki en ufak bir gürültüden korkar, rutubet ve hastalığın tehdidi altında, düşman askerlerin keyfine bağlı olarak geçiremeyeceğimizi söylemek istiyorum. Bu, Manco'nun seçtiği yaşam ama bizimki olamaz."

"Ya Anamaya?" diye sordu Gabriel, prensese dönerek.

"O da seninle gelmeli" dedi Bartolome, Katari'nin onayını aldıktan sonra. "Yerlilerin herşeyden habersiz hayvanlar değil, geçmişi, dini, gelenekleri, yaşam biçimleriyle bizim saygımıza ve korumamıza hak kazanmış insanlar olduğuna seninle birlikte o da tanıklık etmeli."

Gabriel, sesi titreyerek sordu:

"Peki ya Anamaya onların eline düşerse? Ya bu ülkeye yerleşecek olan yargıç, söylendiği gibi bir bilge ve ermiş değil de bir başka Gonzalo ise? Ya Curi Oclo'ya yaptıklarını Anamaya'ya da yapma hevesine kapılırlarsa?"

"Bu tehlike var, evet" dedi Anamaya sakın bir sesle. "Tıpkı senin de tutuklanman, hapsedilmen tehlikesi olduğu gibi.. Bartolome ve Katari yine de haklı: Denemeliyiz."

"Peki ya Kutsal ikiz?"

Bu kez konuşma sırası, Katari'deydi:

"Eğer Coya Camaquen isterse, ben Kutsal ikizle ilgilenir, onu yolculuğuna hazırlarım..."

Gabriel, birinden diğerine gidip geldi.

"Sebastian dışında, sizler şu dünyada kendimden çok güven duyduğum üç kişisiniz. Neden hâlâ kuşku duyuyorum öyleyse?"

"Biz de duyuyoruz" dedi Bartolome. "Ben, kesinlikle sonuç elde edileceğini söylemiyorum.

Sadece, çok küçük de olsa, yabana atılmayacak bir yeni ülke kurma olanağından söz ediyorum."

Katari sakın bir tavırla:

"Sizlerin buraya gelişiniz üzerinden yüz ayı aşkın bir süre geçti" diye anımsattı. "Yabancıların burada temelli kalacağını görmemek için kör olmak gerekir. Gelecek kuşakların, yıkım ve yağma çocuklarının nefret uyandırıcı yüzüne değil de sizlerin yüzünüze sahip olabilmesi için bu fırsatı değerlendirebilirsin ..."

"Peki ya başaramazsak?"

Hiçbiri yanıt vermedi ama Gabriel'in sesindeki yumuşaklıktan, sonunda kabul edeceği anlamını çıkardılar.

"Gideceğim" dedi fısıldar gibi.

Anamaya'nın elini tutup avucunda sıkı.

"Madem sizler, izlememiz gereken yolun bu olduğunu düşünüyorsunuz, gideceğiz, içimdeki tehlike duygusuna kulak vermeyeceğim. Bizim için dua etmeniz gerekecek, aziz peder..."

Bartolome, gülümsedi.

"İstesen de, istemesen de dualarımda hep varsın zaten."

Gabriel Katari'ye döndü:

"Ve sen de, Taşların Efendisi, bizi bırakma..."

"Yakında buluşuruz..."

"Nasıl bileceğiz bunu?" diye sordu Anamaya.

Katari, chuspa'smdan çıkardığı ince bir ipe güçlü parmaklarıyla düğüm attı. Sonra ipi Anamaya'ya uzattı:

"Şu kipu'yu al" dedi kararlı bir sesle. "Zamanı geldiğinde sana nerede olduğumu gösterecek. Taş anahtar da mekanı ve zamanı açacak. Ben de, sizden ayrı iken sizinle birlikte olacağım, siz yükselirken ben gömüleceğim, siz çıkarken ben ineceğim. Ama hep birlikte Viracocha yolunun sonsuzluğunda olacağız. Hadi gidin, artık."

304

Katari, bir meşalenin bile yardımı olmaksızın, tek başına Vitcos'un yolunu tutarken, Bartolome, Cüce, Anamaya ve Gabriel, umut ve kuşku yolculuğu için ormana daldılar.

305

30

Lima, 24 haziran 1541

Sisli okyanustan gelen uzun beyaz kanatlı deniz kuşları, doğmakta olan kentin üstünde süzülüyordu. Büyük alanın ve tamamlanmamış katedralin üzerinde daireler çizdikten sonra boğuk çığlıklar atarak kıyının yeşile çalar dalgaları yönünde uzaklaşıp gittiler.

Anamaya onları seyretmek için başını kaldırdı. Sabah güneşi tatlı tatlı alnını okşuyordu.

Rüzgârın havalandığı, saçlarını örten garip örtü, yanağında ve dudaklarında incecik kıvrılırken onu şaşkın bir el hareketiyle geri itti.

Kuşlardan Lima'nın evlerine ve ilk kez gördüğü okyanusa varıncaya dek, Lima'ya geldiğinden beri gördükleri onu sürekli şaşırtıyordu.

Gabriel'in onu peşinden sürüklediği katedralin inşaat iskelesinin tepesinden kentin planı olduğu gibi görünmekteydi. Yabancıların yaptığı evler, inka cancha'ları kadar düzenle yerleştirilmişti.

Tıpatıp eşit boyda, kusursuz dörtgenler çiziyorlardı. Burada, damlar kiremitsizdi. Kalın, düz bir toprak katmanıyla örtülmüş çatılar birbirinin eşi avluları kuşatarak Yabancıların gün boyu başka işleri yokmuş gibi durmadan gidip geldikleri dümdüz sokakların iki yanında dizilmişti.

Tıpkı katedralin henüz çan kulesi olmaması, ana mekanın kubbe yerine alalecele saman ve keresteyle örtülmesi gibi, evlerin çoğu da tamamlanmamış sayılırdı. Hatta birkaç tanesi henüz kalın kereste ve tahta kiremitlerden basit birer taslak durumundaydı. Şurada burada boş arsalar, domuzlara ve kümes hayvanlarına hatta

zaman zaman da Yabancıların "araba" dedikleri, atlarına kendilerini çektiirmek için oturdukları, dört tahta çember üzerindeki bir tür kutulara barınak olarak kullanılıyordu.

Büyük alanda, Katedralin karşısında tek bir yapı ötekilerden daha genişti. Beyaz badanayla sıvanmış, mavi boyalı kepenkleri vardı, ahşap balkonlarla yer yer şişmiş duvarları, tam bir ev boyunda yeşil bir bahçeyle iki avluyu kuşatıyordu. Vali don Francisco Pizarro'nun eviydi burası.

"Ben güneye, Almagro'nun yanına giderken sana okusun diye Bartolome'ye gönderdiğim mektubu hatırlıyor musun?" diye alçak sesle sordu, Gabriel Anamaya'ya, ellerini tutup sıkarak.

"Dur bakayım... yedi ya da sekiz yii önceydi! Hatta sanırım yine haziran ayın-daydık! İşte o mektubu tam burada yazmıştım gece karanlığı basmadan hemen önce. Güneş, okyanusun üzerinde uzaklaşıyordu. Evler filan yoktu. Sadece meyve yüklü ağaçlar. Birkaç kulübe ve çocukların bizi iri iri açılmış şaşkın gözlerle süzdükleri bir arsa. O zaman cennetin, kafamızda canlandırabileceğimiz tüm görüntülerini andırıyordu."

Elini uzatarak, denize kavuşan, suları sarı ırmağı ve daha da uzaklarda zengin meyve bahçelerini, sonra da altlarındaki, henüz boş olan alanı gösterdi.

"Don Francisco büyük bir ciddilikle 'Burası olacak işte!' demişti. Ertesi gün, toprağa kazıklar çakmak ve burası alan, şurası kilise, oraları evler ve sokaklar olacak diye karar vermek yetti! Bu kadar kolay! Dörder ev içerecek her bir dörtgen için dört yüz elli ayak uzunluk ve her sokak için kırk ayak genişlik. Ve işte: Peru'nun başkenti doğmuştu."

Gabriel'in sesinde gurur ve keder birbirine karışıyordu. Ana-maya, usulca düşündüğünü söyledi:

"Bir ülkeyi ele geçirenin gücü kendini böyle gösterir. Tek Efendi Huayna Capac da Kuzey halklarını yendikten sonra Üuito'ya aynı şeyi yapmıştı. Güçlü Ataları da ondan önce, Dört Bucak imparator-luğu'nun her yanında öyle yapmışlar. Artık kentler kurmak, bize düşmüyor." Bunu görünürde üzülenek değil de, Gabriel'i huzursuz eden sakin bir tavırla söylemişti. Denizden esen rüzgârın ılık olmasına karşın Gabriel onun ürperdiğini hissetti. Kaygılandı:

307

"Üşüyor musun?"

"Hayır!" diye gülümsedi Anamaya. "Hayır, bir şey değil..."

Gerçekte, onu ürperten, soğuk değil, o sabah kentte egemen olan garip sessizlikti. Kuşların çığlığı dışında çıt çıkmıyordu. Gün, uiumaya başlamadan önce soluğunu tutmuş gibiydi,

Sokaklardan birkaç gölge, telaşla ilerliyordu. Şurada burada, rüzgâr boş alanda küçük toz bulutları kaldırmaktaydı.

Böylesi sessizlikleri Anamaya geçmişte de duyumsamıştı. Bunlar her defasında birer fırtına habercisi olmuştu.

Anamaya elinde olmadan, Tek Efendi Huayna Capac'ın sözlerini düşünüyordu: "Yabancılar zaferlerinde sefaleti tanıyacaktırlar..." Yine de, Gabriel onu kaygıyla süzdüğü için, gülerek ekledi: "Bu giysilere alışık değilim de ondan!"

Bir hafta bile olmamıştı; Lima'ya girmeden önce, Gabriel'in karşı çıkmasına aldırmış etmeyen Bartolome, onları ispanyol kılığına girmeye zorlamıştı. "Anamaya kente İnka prensesi giysileriyle girerse neler olacağını düşünebiliyor musun? Bir saate kalmaz, buraya ne yapmaya geldiğini sorgulamak üzere bütün Beyefendiler burnunun dibinde bitiverirler! Don Francisco'nun casuslarının altın heykelin nerede olduğunu sormaları için de bu kadar zaman yeter. İspanyol gibi giyinirse, kıvrırcık saçları ve mavi gözleriyle kimse onun yerli olduğundan kuşkulamaz. Lima'da zaten çok melez genç kadın var ve pek güzel karışıyorlar araya. Öte yandan, aynı şey senin için de geçerli. Seni unuttular. Sen de bu durumun bir zaman sürmesi için gerekeni yap bari..."

"Şu berbat giysiler" diye homurdandı Gabriel, şimdiden alışkanlığını yitirmiş olduğu gömlek yakasının düğmelerini çözerken. "Anlaşılan daha bir süre böyle kılık değiştirmiş gezeceğiz. Dün, haberler iyi değildi. Bartolomâ'nın duyduğuna göre, yargıç Vaca de Castro'nun gemisi daha Tumbes'e varmadan batmış."

"Bu, gelmeyecek mi demek?"

"Şimdilik, hiçbir şey demek değil. Ya da, bu kent bana, Bartolome'den de daha hasta görünüyor demek ve onun isteğine boyun eğdiğim için çok pişmanlık duymaya başlıyorum demek."

Gabriel bir an, alanın çevresindeki evleri inceledi. Sonra, başını sallayarak ekledi:

308

"Hayır, yanılıyorum: Kent hasta değil! Pizarro'ların yandaşlarıyla, ölen Almagro'nunkilerin arasındaki nefretten taş kesilmiş! Bu sessizlikten hoşlanmıyorum, bu boş alandan hoşlanmıyorum. Burada olmaktan hoşlanmıyorum ve seni buraya sürüklemiş olmaktan, büsbütün hoşlanmıyorum. Bartolome'yi kemiren bu hastalıktan da hoşlanmıyorum. Senin için bulaşıcı olabilir. Söylendiğine göre, bizlerin buraya getirdiğimiz ateşli hastalıklar yüzünden birçok Yerli ölüyor."

"Tasalanma, benim için hiç tehlike yok" diye rahatlattı onu Anamaya. "Yardıma kabul ederse arkadaşını da iyileştirebilirim."

"Hadi canım! Bartolome'nin kafası şişe oyununun topundan daha serttir! Her geçen gün, daha kötü görünüyor ama iyileşmek için sadece dualarına sığınır, başka bir şeyi kabul etmeye yanaşmaz. Gerçekte ben onu hiçbir zaman hem bunca zayıf, hem de Tanrısına bunca tutkuyla bağlanmış görmemiştim. Paçavralar içinde bana, Titicaca'ya geldiğinde bile. Zaten o bu derece ateşli ve hasta olmasaydı ben de burada kalmazdım."

Anamaya sakin bir tavırla yanıtladı:

"Yapmamız gerekeni yapmalıyız."

"Bense, her ne olursa olsun, bir şeyler yapabileceğimizden hep kuşku duydum."

Ama Anamaya daha ona karşılık vermeden, ansızın esen bir rüzgâr, geniş ispanyol giysisinin eteğini havalandırdı. Bir hayret çığlığı atarak hemen indirdi eteğini. Beceriksiz hareketleriyle bu kez başındaki örtü kayarken saçları darmadağın olmuştu.

Sevecen ve alaycı bir kahkaha döküldü Gabriel'in dudaklarından. Kibarca, üstüne başına çekidüzen vermesine yardımcı oldu. Ona her bakışında, güzelliğinden altüst olmamak elinde değildi. Doğuştan gelen zarafeti, belinin inceliğini gösteren geniş pilili ipek giysi ve aynı biçimde göğsünün yuvarlaklığını vurgulayan patiska gömlek üzerine giyilmiş kadife cepkenle büsbütün ortaya çıkıyordu.

Duygulanmıştı Gabriel:

"Ne kadar güzelsin!" diye fısıldadı. "Kimi zaman bana öyle geliyor ki, hiçbir şey seni etkileyemez, güzelliğin seni de, beni de koruyor! "

309

Ama Gabriel tam Anamaya'yı çekip bağrına basmak üzereyken birden durdu. Bir adam hızlı adımlarla alandan geçmekteydi. Yürüyüşünden tanınan, iri yarı bir adam. Katedralin gölgesine girmeden, meraklı bakışlardan çekinir gibi arkasına baktı. Şapkası yüzünü gizlediği ve rengi

uçmuş eski bir pelerin omuzlarıyla ellerini örttüğü halde Gabriel'in onun kim olduğundan kuşkusu yoktu.

Anamaya'yı elinden tutup ahşap merdivene yöneldi.

"Gel!" dedi, "Anlaşılan beklenmedik bir konumuz var."

"Sebastian de la Cruz!"

Geniş şapka kalktı. Son görüşmelerinden bu yana Sebastian'ın göz altlarındaki çizgiler daha derinleşmiş, kırışıklar artmıştı. Bununla birlikte bakışları, uzun, kara yüzünde hâlâ pırıl pınlı. Eski kölenin güçlü elleri pelerini açıp Gabriel'e uzandı içtenlikle:

"Vay canına, demek doğruymuş! Gerçekten buradasın..."

Kucaklaşmaları içten olduğu kadar kısa sürdü. Hoş geldin gülümsemesi yerini hemen öfkeli bir yüze bıraktı.

"Şeytanın kığı adına!" diye köpürdü Sebastian.

"Ne halt etmeye kurdun inine geldiğini söyler misin bana? Üstelik bir de yanında..."

Birden sustu, hayret dolu bir ifade belirdi yüzünde, Anamaya'yı tanımıştı.

"Tanrı adına, sizsiniz! Beni bağışlayın prenses, budalanın tekiyim ben!" diye zarif bir selam vermek için eğilirken kahkahayı bastı. "Bu kılık sizi öylesine gizlemiş ki! Sizi, buraya artık gemiler dolusu gelen o altın avcılarından biri sanmıştım da. Bizim Gabriel'in böyle bir kadınla ne işi olabileceğini sorduydum kendime!"

"Bartolome, Anamaya'nın da, buraya geldiği zaman yargıç Vaca de Castro ile görüşmesini istedi..." diye açıkladı Gabriel, gülümseyerek.

"Öyleyse onu daha çokook beklersiniz!"

"Ne demek istiyorsun?"

310

"Yargıcın, ancak cehennemde donduğu zaman burada olacağını..."

"İşte, şu içinde bulunduğumuz ortama hiç de uygun düşmeyen sözler, don Sebastian!"

Onlar sese yönelirken cümledeki "don" sözcüğü de Sebastian'ı güldürdü. Elini ayın eşyası odasının küçük kapısının pervazına dayamış olan Bartolome'nin benzi uçmuş, alnı pırıl pırıl, gözleri inanılmaz derecede büyümüştü. Sol yanağını boydan boya geçen yara izi, demirle kızdırılmış ve garip bir biçimde şişmiş gibi duruyordu. Bu arada, Anamaya yanına yaklaşırken elini kaldırıp ona engel oldu.

"Ben iyiyim kızım" diye karşı çıktı. "Görünüşüm aldatıcı, o kadar. Her sabah böyle oluyor ama birkaç saat sonra ateş düşüyor. Sadece sabırlı olmam gerek. Tanrının, ateşin büsbütün geçmesini isteyeceği gün de gelecek elbette."

Anamaya tatlılıkla üsteledi:

"Bunu dağlardan ayrıldığımızdan beri hep söylüyorsunuz ama bana öyle geliyor ki Tanrınız sizi duymuyor. Yanımda sizi birkaç günde iyi edebilecek otlar var ve..."

"Şşt" diye onun sözünü kesen Bartolome'nin Anamaya'nın e-lini tutup zarifçe dudaklarına götürmesi, Gabriel'i de Sebastian'ı da şaşırttı.

"Şşt, yeter, Coya Camaquen... Sizin neler yapabileceğinizi biliyorum, iş başında gördüm sizi. Ama burada, bu gibi şeyleri unutmanın daha iyi olacağı bir evde bulunuyorsunuz."

İstavroz çıkarırken güldüğü için öksürmeye başladı. Soluğu yerine geldiğinde, elini Sebastian'a doğru salladı.

"Unutalım bunu! Anlaşılan don Sebastian'ın bize söyleyeceği daha önemli şeyler var... Yargıç de Castro'nun gelişi konusunda ne biliyorsunuz?"

"Gelmeyeceğini, çünkü denizde boğulup öldüğünü!"

"Hazreti İsa aşkına! Doğru mu bu?"

"Doğru ya da yalan, söylemesi zor! Dün gece üç saat boyunca, don Juan Herrada bizi yargıç Vaca de Castro'nun gemisinin batışının denizin bir cilvesi olmadığına inandırmaya çalıştı. Ona ba-

311

kılırsa, bu işte dalgaların da, akıntıların da günahı yokmuş. Vali'nin bir gemisiymiş onu batıran."

"Kanıtı var mı?" diye sordu Gabriel.

Sebastian gülümseyerek omuz silkti:

"Artık kanıtı filan gereksinme duyacak durumda değiliz. Öte yandan, kentte dolaşan bir başka söylentiyle bakılırsa, yargıcın gemisini, Peru'ya hiçbir zaman ulaşamaması diye daha

Panama'dayken sakatlamışlar. Bu sabah, yargıcın öldüğüne ve bunun sonucu olarak da Vali yaşadığı sürece, Pizarro'ların zorbalıklarının sonunun gelmeyeceğine herkes inanmış durumda." "Demek böyle" dedi Bartolome, bir deri bir kemik kalmış parmağını yara izinin üzerinden geçirerek, "don Herrada alevlerin nereye gideceğini bildiğinden ateşe körükle gidiyor!" "Yani Herrada ile çetesinin don Francisco'yu öldürmeyi düşündüğünü mü söylemek istiyorsunuz?" diye bağırdı Gabriel.

"Bu bir düşünce değil artık, bir karar."

"ihtiyatlı olunuz, don Sebastian" diye mırıldandı Bartolome, arkasındaki kapıyı yeniden açarken. "Sesiniz ta uzaklardan duyuluyor ve bu tamamlanmamış kilisede duvarlar, sözcükleri hiç saklamıyor. Hücreme gidelim."

"Sen, asıl senin burada ne işin var, söyleyebilir misin bana?" diye sordu Gabriel ayin eşyası odasını geçip Bartolome'nin küçük dairesine giderlerken.

"Ah" diye dişlerini gıcırdattı Sebastian, "ben de senin kadar budalayı oynamaktayım burada. Üç ay oluyor, bu ülkeden ve özellikle de halkından artık bıktığıma karar verdim..."

Sebastian, aralarında yürüyen Anamaya'nın omzuna şöyle bir dokunduktan sonra alaycı bir gülüşle ekledi:

"Yani, İspanyol halkından, demek istiyorum teni, dağların güneşine karşın oldukça beyaz olanlardan! ister Vali çetesinden olsunlar, ister Almagro'nun oğullarından yana, Peru'ya yaptıklarından hiç hoşlanmıyorum. Bundan böyle her ne kadar özgür ve zengin bir "zenci" olsam da, gözlerim görmeye devam ediyor. Ve bana gösterdikleri, burada, bir domuz ya da katırın yarı ederine satmak için karaya çıkardıkları gemiler dolusu köle. Dönüp Panama'ya yerleş-

312

meyi kafama koyduğumdan, ben de Cuzco'daki evimi bıraktım, iyi bir fiyata, orasını belirtmeliyim. Çil çil altına. Bunları da hazinelerimi yüklemek için güzel bir gemi almak uğruna kullandım bile..."

"Panama mı?" diye şaşkınlıkla sordu Anamaya. "Neresi orası?"

"Kuzey yönünde, Prenses. Benim doğumuma tanık olan ve sizinkinin var olduğunu öğrendiğimiz ülke. Ama rüzgâra ve keyfime bağlı. Kim bilir? Belki de Panama, Lima kadar yaşanmaz bir yer olarak çıkar karşıma ve benim de bir ülke keşfetmem gerekir!"

Gözleri heyecanla parlıyordu.

"Neden daha yola çıkmadın?" diye sordu Gabriel.

"Bu da bambaşka bir öykü. Yelkenlim, limanın az uzağında demirli. Ne var ki, sekiz haftadır don Francisco, Almagro'nun adamlarının gemilerinin denize açılmasına izin vermiyor. Yargıç de Castro'yu karşılamak üzere yelken basmalarından korkuyor. Bense, don Herrada'dan ve Almagro'nun oğlundan ne kadar uzak durursam durayım, Pizarro'ların gözünde hâlâ 'Tek Göz'ün zencisi' sayılıyorum... Almagro'culara gelince, onlar da kendilerine ait olduğumu göstermek için en ufak bir fırsatı bile kaçırtmıyorlar."

"Ne demek istiyorsun?"

Sebastian, yürek paralayıcı bir iç çekişle karşılık verdi. Bir kumaş hışırtısıyla küçük bir yan kapıdan gözden yiten Anamaya'yı bakışlarıyla izliyordu.

"Neredeyse" diye mırıldandı Gabriel'e bakarak, "insan onun her zaman böyle giyinmemesine üzülecek! ispanya modası ona bir eldiven gibi oturmuş, pek yakışmış."

Bartolome onu kabaca küçük çalışma odasına doğru iterek sözünü kesti:

"Don Sebastian, artık meraklı kulaklardan uzağız. Modadan sonra konuşuruz! Don Francisco'yu öldürmek istediklerinden emin misiniz?"

"İnsanları kıskırtan yalnızca don Herrada değil. Silahlar iki gündür hazır. Zamanı bile seçilmiş."

"Nerede ve ne zaman olacak?"

313

"Birazdan, Vali buraya gelmek üzere alanı geçerken."

"Ayından önce mi?"

"Herrada, Vali'nin, pek dindar olmakla birlikte, bir an önce cehennemi boylamasını arzu etti! Ayin sırasında nedamet getirmesine oianak verilmemesi gerektiği görüşünde."

Bartolome, son gücünü de alıp götürür gibi görünen derin bir iç çekişle başını salladı. Usulca inleyerek yüksek bir iskemleye yığıldı. Gözleri kapalı, mırıldandı:

"Ben ne yapabilirim acaba? Don Francisco, yargıcın gelişinde benim de az buçuk parmağım olduğunu biliyor. Kardeşi Hernan-do'nun hapsedilmesinden bile beni sorumlu tutuyor, sitem

etti! Bu suikastı ona önceden haber versem de bana inanmaz. Tam tersine, kimbilir hangi tuzaktan kuşkulanır."

"Affınıza sığınarak, peder Bartolome, Vali'yi uyarabilecek birisi, hatta bunu yapmakta büyük çıkarı olan birisi var!"

Sebastian ile Bartolome'nin bakışları, hemen hemen aynı zamanda Gabriel'e çevrildi.

"Hayır" diye karşı çıktı Gabriel öfkeyle, ellerini göğsüne doğru kaldırarak.

"Gabriel..."

"Hayır, Bartolome! Katiller arasındaki bu dalaşlar artık beni ilgilendirmiyor. Don Francisco'yu hoş görmek için bahaneler bulduğum dönem çoktan gerilerde kaldı. Hele şu son aylarda olanlardan ve Curi Oclo'nun korkunç ölümünden sonra asla kararımdan dönmem!"

Sebastian, sağ eliyle Gabriel'in önu açık gömleğine yapıştı.

"Niçin buradayım sanıyorsun ki, Gabriel? Adın bu gece Almag-ro'nun evinde geçti. Herrada ile ötekiler senin burada, bu kilisede olduğunu öğrenmişler. Biri seni tanımış olmalı. Ve biliyor musun bundan nasıl bir sonuç çıkardılar?"

Gabriel, surat asarak karşılık vermeyince Sebastian onu bıraktı ve sözlerini güçlendirmek için, işaret parmağıyla arkadaşının göğsüne vurarak konuştu:

"Don Francisco'nun, kendini tehlikede görerek seni yardımına çağırdığı sonucunu. Seni, yani fethin başlangıcındaki sadık adamını!"

314

Bunca uzun zaman 'oğlum' dediği kişiyi! Gabriel de Montelucar y Flores, Cuzco kuşatmasının Santiago'sunu! Onların içine nasıl bir korku saldığından haberin yok mu senin?"

"Çıldırılmışlar!"

"Hayır, sadece çok öfkeli ve korkuyorlar. Bir sineğin uçuşunda bile tehditler ve tuzaklar görüyorlar! Ve her zaman da haksız sayılmazlar."

"Doğru söylüyor, Gabriel..."

"Elbette doğru söylüyorum, peder Bartolome. Olacak olan şu, Gabriel arkadaş, Vali'yi uyarmak için kışını kımıldatmayacak olursan Vali'yle birlikte seni de öldürür onlar. Ya da belki önce seni öldürürler, işi sağlama bağlamak için!"

Bir kapı gıcirtısı ile elbise hışirtısı onları yerlerinden sıçrattı. Elinde sıcak ve tuhaf, koyu renkte bir sıvıyla dolu bir çanakla Anamaya odaya dönüp keşişe yöneldi.

"Bunu içmelisiniz" dedi, çanağı gülümseyerek ona uzatırken. "Tanrınız bu yüzden size kızamaz. İçinde, kendisinin yaratmadığını düşüneceği hiçbir şey yok..."

"Hristiyanlığın ilk derslerine yabancı olmadığınızı görüyorum, bu da beni çok mutlu etti..."

Bartolome'nin kurumuş dudakları kurnaz bir sırıtmayla gerildi. Eli tahta çanağı itmeye hazırды ama omuzlarını hafifçe silkerek çanağı aldı.

"Madem sizin için bu kadar önemli" diye mırıldandı.

Peder çanaktakini içerken Anamaya, Gabriel'e döndü:

"Sebastian haklı, gidip Vali'yi uyarman gerek."

"Anamaya" diye karşı çıktı Gabriel, "az önce de söyledim ya sana: Yapabileceğimiz tek akıllıca şey, hemen Lima'dan ayrılmak!"

"Hayır, başlatılan her şey bitirilmeli. Sonra, dağlara dönebiliriz."

Gabriel'in yüzü hâlâ asıktı. Sebastian ona doğru eğilerek ciddi bir sesle, usulca:

"Bunu yapman için sana yalvarıyorum, dostum" dedi.

Sesindeki ciddilik Gabriel'i irkiltmişti.

315

"Sana söyledim" diye ekledi Sebastian, "beni sıkıştırıyorlar, rahat bırakmıyorlar... Herrada az önce, elinde kılıç, onlarla birlik olmayacak olursam gemimin işinin bitik olduğunu ima etti..."

"Pekâlâ" demekle yetindi Gabriel, "gideceğim."

*

Vali'nin sarayının kapısının Gabriel'e açılması için çok diretmek gerekti. Ancak adının tamamını

"Gabriel Montelucar y Flores" diye verdikten ve ardından yine uzun süre bekledikten sonra

sarayın kapısı, çivilerle süslü ağır kanat rezeleri üstünde dönerek açıldı. Kan kırmızısı

üniformalar içindeki iki küçük köylü onu kuşkuyla inceledikten sonra geçmesine izin verdiler.

"Marki hazretleri sizi bahçede bekliyor" diye bildirdi usakların genç olanı.

Avluya girdiğinde Gabriel, geçitte onu dikkatle süzen bir düzine kadar daha yüzle karşılaştı.

İçlerinden birkaçını tanıyordu; Cajamar-ca'dan eski silah arkadaşları ya da Cuzco'da gözüne

ilişmiş daha yeni görevlilerdi bunlar. Onlar da, Gabriel de selamlaşmak üzere dav-ranmadılar.

Çizmelerinin topukları avluya döşeli yuvarlak çakıl taşlarını döverek uşağın arkasından bir geçide daldı. Bahçenin alçak kapısı açılır açılmaz da onu gördü. Belki omuzları biraz daha kamburlaşmış olabilirdi ama uzun boyu, ayak bileklerine dek inen siyah çuhadan uzun giysisinin altında dimdikti. Gümüş bir hançer kınının asılı olduğu altın kakmalı bir kemer kuşanmıştı. Fötr şapkası da oğlak derisinden çizmeleri gibi lekesez beyazdı. Sırtı Gabriel'e dönüktü, elinde bakır bir bahçe kovası vardı. Özenle, taze bir incir fidanını suluyordu. İleri yaşı, romatizmadan pek de biçimi bozulmamış ellerinde esmer lekeler oluşturmuştu. Arkasını dönmeden, selam bile vermeden konuştuğunda biraz hırçın çıkması dışında değişmemiş olan sesinde hafif bir sevecenlik vardı: "İşte bu ülkeye dikilen ilk incir ağacı. Her gün, ona su içirmeye gelir ve birkaç kelime konuşurum... Bitkilerin büyürken kendileriyle konuşulmasından hoşlandıklarını bilir misin?" "Don Francisco" diye kuru bir biçimde karşılık verdi Gabriel, "Almagro'nun adamları, sizi, az sonra katedrale girerken öldürmeye karar vermişler."

316

Francisco Pizarro'nun kılı kıpırdamadı. Omuzları ya da ellerinden Gabriel'in söylediklerini işitip işitmediği anlaşılmıyordu. Su, değişmeyen inceliğiyle yumuşak toprakta iz bırakarak kovadan fidanın dibine akmaya devam ediyordu.

"Vali, söylediğimi duydunuz mu?" diye sordu Gabriei, sertleşmiş bir sesle. "Don Herrada adamlarını gece boyu iyice bilemiş. Elleri kılıçlarında." incecik suyun akması kesildi. Bahçe yönünden bir pancur sesi yükseldi. Gabriei orada, pancura yapılmış, her davranışlarını inceleyen bir takım suratlar görür gibi oldu. Don Francisco neden sonra arkasını dönerek feri kaçmış, bebekleri bir hançerin ucu kadar küçülmüş ve Gabriel'in kaç kez gerçeğin parıltısını aradığı gözlerini ona dikti. Özenle kesilmiş olmasına karşın, artık bembeyaz olan sakalı yüz çizgilerini gizlemiyordu. Gü-lümsemek için açılan ağzının bir bebeğinki kadar pembe dişetle-rinde çürümüş son üç dişi göründü. "Artık" dedi usulca, "bana hiç 'Vali' demiyorlar. 'Monsenyör Marki' diye sesleniyorlar daha çok." "Hey Tanrım, don Francisco kesin bu boş lafları, iki yüz kişi sizi öldürmeye karar vermiş!" "Saçma!"

"Olmadığını siz de biliyorsunuz! Şu ülkedeki ispanyolların yarısı size karşı nefret ve öfke dolu." "Öfkelenmeleri için hiçbir neden yok! Sadece hainlik ve ihanet bu."

Sinirlenen Gabriel'in sesi yükseldi:

"Pek çok neden var, don Francisco! Bunu siz de bilmiyor değilsiniz!"

"Niçin? Herkese karşı baba gibi iyi davranmıyor muyum? Birisini yoksulluk içinde görünce ne yapıyorum biliyor musun? Onu şişe oyunu oynamaya çağırıyorum!"

"Don Francisco..."

"Beni dinle, Gabriei! Onu şişe oyunu oynamaya çağırıyorum. Oyunu on pesoya. Kimi zaman daha da çok. Olabilirse bir katı. Kimi zaman da, çağırdığım adam tanınmış biriye, bir altınına. Ve kaybe-

317

diyorum... Zaman harcıyorum Çünkü seviyorum oynamayı ama kaybediyorum. Görüyor musun: Böylece yoksul, artık yoksul olmaktan çıkıyor ve ben de ona sadaka vermiş olmamakla onuruna saygı gösteriyorum. Hakkımda dedikodu yapıyorlar, beni hiç rahat bırakmak istemiyorlar. Benimse herkesin iyiliğinden başka kaygım yok ama yine de dedikodu yapıyor' söylediklerimi saptırıyor, beni arkamdan vuruyorlar!"

"Almagro'nun adamların m gemilerinin gitmesine izin verin, sizi rahat bıraksınlar."

"Neden tüm bunları ban^ anlatmaya geldin, oğul? Üstelik gerçekte olduğun gibi, İspanyol K'l'9'nda..."

"Lima'ya sizin için gelm^dim. Va'i- Krallık yargıcını görmek için buradayım."

"Ya?"

"Ama duyduğuma göre onu denizde boğmuşsunuz."

"Yanlış! Bu da yanlış... Ben ona buraya kalyonlarımdan biriyle gelmesini önerdim, o ise beraat bir gemiyi yeğledi. Ama gelecektir. Boğulmuş filan da değil. Ne söylemek istiyordun ki ona?"

"Bu ülkenin Yerlilerine de- insanlara borçlu olunan saygının gösterilmesi zamanının geldiğini- Ona Yerlilerin de bizim gibi insan olduklarını, papanın da bu gö^Şte olduğunu söyleyeceğim."

"Papanın görüşünü biliyor musun sen?"

"Ya sizinki? Siz ve kardeşlerinizin. yüzlerce, binlerce suçsuz insana nasıl eziyet çektiğini? anlatacağım ona."

"Peki ya sen, sen çektirmedin mi?"

"Evet, aptalca sizin emlerinize uyararak ben de çektirdim. Her yana yaydığımız çığlıklar ve dehşet görüntüleri gözlerimizi iyice açın-caya dek kendi kendimi körleştirecek!"

"O halde, dostum, ona, seninle benim, bu ülkeyi bir Hristiyan yurdu yapmak uğruna'nasıl'savaşmak zorunda kaldığımızı da söylemelisin! Pek Aziz Meryem Ana'nın ve Elinde Gül Tutan Çocuğun nasıl bin kez tehlikeleri bizden uzaklaştırdığını ve Meryem Ana'nın iradesi olmasaydı hiçbir şeyin başaramayacağını da anlatmalısın. Cajamarca'da nasıl, Ulu Tandin elinde aletten başka bir şey olmadığımızı anlatmalısın!"

318

"Hayır, don Francisco!"

"O zaman sen de ötekiler gibi yalan söyleyeceksin demektir. Tanrının herkesten çok, seçilmiş kulu olan sen: Cuzco kuşatmasında seni nasıl koruduğunu unutuyor musun?"

"Beni neyin koruduğundan haberim yok."

Ani bir öfkeye kapıldı Pizarro.

"Bizleri inkâr ediyorsun!" dedi, elindeki sulama kovanı sallayarak. "Tanrıyı da, beni de, bizi inkârâ cüret ediyorsun! Ben ki seni buralara dek getirmişim. Ben ki, sen, yeryüzünde bir bitten öte bir şey değilken sana bir ad vermişim!"

"Anlatması bana düşmeyen bir öyküden söz ediyorsunuz, don Francisco. Orada, pencerelerinizden sarkmış bizi dinleyen ve her gün sizi övgülere boğup doyuran şu Beyefendilere sorsanız onlar bu görevi pek güzel üstlenirler. Bu şarkıyı yazmak benim elimden gelmez çünkü. Gözlerimde ve yüreğimde, hiçbir zaman silmek istemediğiniz fazlasıyla kötü anı var. Hiçbir zaman dindirmediğiniz fazlasıyla acı. Kendi yarattığınız acılar da cabası!"

"Sen de, sen de bana öfkeli misin, oğlum?"

"Bu sözcüğün artık aramızda hiçbir anlamı kalmadı, Monsen-yör Marki. Üstelik, bundan böyle yararı da yok. Çoktan alıştım ben, babasızlığa."

"Yine de benim için kaygı duyuyorsun. Ölmemi istemiyorsun, beni savunmak için kılıç çekmeye hazırsın!"

"Böyle bir şey söylemedim. Sizin için dövüşmem. Sizi uyarmaya gelişimin tek nedeni, ölümünüzün, büyük bir olasılıkla benimkine de yol açacağı ve bu dünyadan ayrılmadan önce daha yapacak çok işim olmasıdır."

"Vay be! Yapman gereken o denli önemli şey, neymiş acaba?"

Don Francisco'nun alaycılığı, sesindeki acılık, Gabriel'i şaşırttı ve soğukkanlılığını yeniden kazanmasına yol açtı. Gülümseyerek bir adım çekildi.

"Doğrusu Marki Hazretleri, korkarım size bunu açıklayabilmem olanaksız. Bu, sizin ve benim için, yeni bir yaşam sürmek kadar uzun bir zaman gerektirir."

319

Don Francisco'nun suratı, pek eski ve ıssız bir yıkıntının kapanan kapısı gibi ifadesizleşti. Çizgileri derinleşti. Gözlerinde aşağılayıcı bir ifadeden öte bir şey okunmuyordu.

"Ayini burada, odamda yaptıracağım" dedi donuk bir sesle. "Bakalım göreceğiz, Herrada ve ayak sürüyenleri buraya gelmek cüretini gösterecekler mi! Ve sen de, ben dua ederken portakallarımın suyundan içebilirsin. Bu ülkede yetiştirdiğim ilk portakallar bunlar."

"Ben susamadım, don Francisco."

Marki elini, onca kez yinelediği ve bir tür dostlukla birlikte boyun eğdirme iradesi de içeren o tavırla, Gabriel'in omzuna yaklaştırdı. Ama Gabriel'in gözlerindeki yeni, soğuk ve kararlı bir şey, hareketini yarım bırakmasına neden oldu.

Kara gözleri sevgili 'oğlunun' gözlerini umutsuzca araştırırken eli havada kaldı. Parmakları birer birer kıvrıldı.

"Nasıl istersen öyle olsun" diye homurdandı neden sonra, alçak sesle.

Çaresizliği Gabriel'i, önceki sözlerinin tümünden daha çok duy-gulandırmıştı.

"Ölmemeye bakın..."

Marki'nin omuzlarına yığılmış gibi görünen zayıflığın ve kuşkunun izi silinip gitti. Gurur dolu, kararlı bir sesle konuştu:

"Benim gibi bir adam, ölmez."

*

"Yaşasın Kral! Yaşasın Kral! Zorbaya ölüm!"

Bir sokaktan çıkıp katedralin önündeki alana yürüyenler başlangıçta otuz kişi kadardı. Bartolomâ'yi peşinden sürüklediği iskelenin tepesinden Anamaya, yüzlerini iyi göremiyordu ama adamların heyecanı, Lima'nın ıslak havasında giderek daha da çok hissediliyordu. Bir kez daha ulur gibi bağırdılar: "Yaşasın Kral! Yaşasın Kral! Zorbaya ölüm!" Zincirinden boşanmış gibi, ellerindeki her türden silahı, kundaklı yayları, baltalı mızrakları, kılıç ve kargıları, hatta iki tane de arkebüzü salladılar.

320

"Delirmiş bunlar" diye mırıldandı Bartolome, farkına olmaksızın Anamaya'nın kolunu sıkarak.

"Savaşa kalkışmasını sakın?"

Anamaya, hemen yanıt vermedi. Sebastian'ın dev gölgesini seçmeye çalışıyordu. Ama daha onu göremeden, iskelenin kalaslarına dek her yer büyük bir gürültüyle sarsıldı. Bir saniye önce boş olan sokaklardan, alanı kuşatan cansız evlerden iki üç yüz adam avazları çıktığı kadar bağırarak fırladı. Çoğu atlı, zırhlı ve örme zincir gömleliydi.

"Hazreti isa bize acısın" diye bağırarak Bartolome'nin alnı terden boncuk boncuktu.

"Validen bu kadar mı korkuyorlar ki, onu öldürmek için bunca kalabalık gelmişler?" diye sordu Anamaya.

"Elbette don Francisco'dan korkuyorlar. Ama Gabriel'den ve onun 'Santiago de Cuzco' büyülerinden daha da çok korkuyorlar!"

Anamaya, kendini, Bartolome'yi şaşırtan, alay eder gibi bir işaret yapmaktan alıkoyamadı.

"Bu, sizi güldürüyor mu, Coya Camaquen?" diye asık suratla homurdandı Bartolome. "Sizi çok sakın buluyorum doğrusu!"

Bir arkebüzün kuru sıkı patlatılmasıyla yeni bir bağırs dalgası yükselerek keşişin sözünü kesti.

Bartolome, sesini duyurmak için neredeyse bağırarak zorunda kalmıştı:

"Şunlara bakın! Böyle giderse, bir saate kalmaz, Pizarro ölmüş olur, belki Gabriel de. Bu ihtimal sizi ancak bu kadar mı kaygılandırıyor?"

"Merak etmeyin, Bartolome arkadaş, Gabriel ölmeyecek."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?"

Öfke, Bartolome'nin yüzüne renk getirmişti. Ama bakışları, Anamaya'nın gözleriyle karşılaştığında kızın haklı olduğunu ve bu bilgi ile güvenin ona nereden geldiğini asla bilemeyeceğini aynı anda anladı.

Umutsuzluğunu belirtmek ister gibi gözlerini kapayıp heyecanla istavroz çıkarırken ayaklanma dalgası da bir anda don Francisco Pizarro'nun evine vurdu.

321

"Silah başına! Silah başına! Markiyi öldürmek için kapıyı zorlayacaklar!"

Uşağın haykırışı, devasa yapının her yanında çınlayarak avluda panik yarattı. Yukarıdan, koridordan Gabriel, Vali'nin maiyetinin birbirini itip kaktığını, adamların, kılıç çekmekten kaçmaya çalıştığını gördü. Aynı anda, demir gibi bir el, kolunu yakalayarak onu geri çekti. Dönüp baktığında, don Francisco'yu gördü. Yüzü yüzüne o denli yakındı ki, gözlerinden başlayıp sakalının içine dalan incecik kırışıkları bir bir sayabilirdi.

"Benimle odama gel! Hiç değilse zırhımı giymeme yardım e-debilirsin! Görürsün, birazdan pek kalabalığımız kalmayacak!"

Gerçekten de yapının köşesinde bulunan ve tek kapısı olmak gibi bir üstünlüğe sahip bekleme odasında sadece üç dört kişi vardı.

"Kapının önünden ayrılmayın!" diye emir verdi Pizarro, bir e-linde hançer, ötekinde kılıç olan iki Senyöre.

Uzun çuha entarisini çıkarıp peşinden ayrılmamış olan uşağa bakarak ekledi:

"Sen, sadık Diego'm, sen de olup bitene iyi bak. Sonra gelir bana anlattırırın!"

Ketene sarılı eski zırhının durduğu sandığı açarken Gabriel ile göz göze geldi ve bir an, gülümser gibi yaptı.

"Monsenyör, Monsenyör" diye bağırdı uşak, "tamam! Kapıyı kırmışlar şimdi ilk avludalar!"

"Kaç kişi?"

"On... Hayır, on dört. Belki de on beş. Durmadan kıpırdıyorlar, sayamıyorum."

"Korkaklar! Duydun mu, Gabriel? Dışarıda alanda iki yüz kişi var ama içeri girme yiğitliğini ancak on beşi gösterebiliyor!"

"Monsenyör! Teğmen Velasquez ile katip Salcedo korkup pencereden bahçeye atladılar..."

"Tanrı aşkına, Gabriel, ben yeleğimi geçirirken şu bağları çöz. Beni öldürmek ne demekmiş göreceksiniz onlar!"

"Monsenyör, don Herrada ile adamları ikinci avlunun merdivene-nindeler. Dövüşüyorlar ve... Ah, Monsenyör, don Hurtado ile don Lozano yaralandı!"

322

"Herşey çok çabuk geliyor. Koridorun kapılarını kapatın ve her kapının önüne üçer kişi dikin!"

"Mümkün değil Monsenyör. Senyörlerimizin çoğu yataklarla dolapların ardına saklanmış!"

"Pis korkaklar! Gabriel, çocuğum, sık, iyi sık, hadi!"

Gabriel, zırhın göğüsünü arkasına bağlayan kayışlara asılıp sıktı. Artan bir tiksinti ve kendini de şaşırtan bir soğukkanlılıkla, dışarıda kavga patırtıları giderek yaklaşırken, kükreyen ihtiyarı kendi çelik mezarına kapatırmış gibi geliyordu ona.

"Ah Monsenyör, Senyör Chavez öldürülüyor! Bıçaklarını boynuna saplıyorlar! Monsenyör!

Öldürüyorlar, öldürüyorlar!"

"Köpekler! Hem de boynuna, bire karşı on! Kalleşler! Ne utanç verici!"

Haykırışlar ve küfürler birden arttı. Kapının kanadı bir vuruşta açılıp duvara çarparak geri geldi. Gırtlığı yarılmış sadık uşak tek söz edemeden bir daha kalkamamacasına arka üstü devrildi.

Soluklar kesilmiş, gözler büyümüştü. Kısacık bir an herkes donakaldı. "Zorbaya ölüm!" çığlığı o anda çınladı Vali'nin demir göğsünde.

Gabriel, çekmemeye ant içtiği halde adeta içgüdüyle, kılıcı elinde, yana sıçradı. Ne var ki, odada bir kargaşa kasırgası esmekteydi. Silahların şakırtısı, bağırışlar, diş gıcırtiları ve öfkeli soluklar, çılgınlığa dönüştü. Don Francisco, insan kılığında bir şeytan gibi kendini savunurken Gabriel ile ilgilenen yoktu... Sol eliyle baltalı mızrağını savurur, sağ elindeki kılıcı uçar, savuşturur ve keserken Vali'nin artık ne yaşı kalmıştı, ne güçsüzlüğü. Sakalı bile kesici bir madenden yapılmıştı sanki. Homurdanmaları ve öfkesi, vuruşları giderek zayıflayan saldırganları püskürttü.

Don Herrada, benzi uçmuş, adamlarını önüne sürerek "Geber-sin zorba!" diye bağırdı.

"Hainler! Maskaralar! Şeytan pislikleri!" diye yanıt verdi don Francisco.

Birden, başka suikastçılar da odaya daldı. Çarpışmanın kargaşası içinde, Gabriel'in gözüne, Sebastian'ın beceriksiz ve hantal gövdesi çarptı.

"Sebastian! Orada durma" diye seslendi. "Bırak birbirlerini yesinler!"

323

Sebastian, kolunu şiddetle savurarak Pizarro'nun baltalı mızrağını itti ama Vali'nin son kalan savunucularından birinin vurduğu darbe, koluna indi. Yüzü acıyla buruşarak yeninden kan fışkırırken, yanına yaklaşan Gabriel'e döndü. Ancak Gabriel, onun yanına ulaşamadan, niyetini anlamış gibi, don Herrada'nın iki eli, Sebastian'ın sırtına bastırıp don Francisco'nun öldürücü kılıcının üzerine itti onu.

"Sebastian!"

Gabriel'in kılıcı, don Francisco'nunkine yön değiştirmek için havada ısıklık çaldı. Ne var ki Vali, var gücüyle saldırıya geçmişti. Onca kez kesmiş ve savaşmış olan kılıç Sebastian'ın örme zırhının aşağı kesiminden bir yol buldu. İçeriye öyle kolaylıkla girdi ki kara dev boğuk bir sesle inlerken don Francisco, dengesini yitirip onun göğsüne doğru devrilecek gibi oldu.

Her şey aynı zamanda olup bitti. Sebastian, don Francisco'nun kılıcını da birlikte sürükleyerek yere yığılırken, bir anlık şaşkınlık, Vali'yi hareketsiz bıraktı. Bir ağızdan uluyan on silahlı yumruk birden üzerine çullandı:

"Geber! Geber! Geber! Zorbaya ölüm!"

Gabriel, Sebastian'ı omuzundan yakalayarak zorlukla geri çekmeyi başardı. Kılıcı göğsünden çekip çıkarırken iki adım ötesinde, dişsiz ağzı, uzun, sessiz bir çığlıkla açılan don Francisco Pizarro yere yığıldı. Dudaklarından kanla karışık bir soluktan başka bir şey çıkmadı:

"Günah çıkarayım! Merhamet, günah çıkarayım! Merhamet, son bir kez pek Kutsal Güllü Meryem Ana'nın resmini öpebileyim!"

Gabriel, ellerinin altında, Sebastian'ın can çekişme çırpınışlarını hissetti.

"Dayan!" diye yalvardı, açık yaraya elleriyle bastırırken. Kılıcın ucunun kendi avucuna kayıp onu da keserek geniş bir yara açtığını gördü ama umursamadı. "Kendini bırakma, Sebastian. Anamaya seni iyileştirir."

"Bırak, Gabriel. Böyle iyi."

Sebastian ellerini arkadaşının elleri üzerine koydu, gülümserken, bakışları Vali'nin kederli yüzüne kaydı. Don Francisco'nun yakarmasına karşılık olarak, katillerden biri, son bir vahşi davranışla, getirip bir testiye üzerinde kırdı, ağızyla birlikte dualarını da parçaladı.

324

"O öldü bile" diye fısıldadı Sebastian. "Ve ben de, sonunda, bir köle olmaktan çıkacağım."

"Dur, dur..."

Sözcükler Gabriel'in ağzında birbirine dolanırken yüzünden terle gözyaşı karışımının aktığını hissetti.

"Senden bir şey daha isteyeceğim, Sebastian."

"Seni tanırım... Zaman kazanmak istiyorsun."

"İnan bana, sana ihtiyacım var!"

"Zaten her zaman, vedalaşırken böyle zırlama eğilimin vardı senin, Gabriel. Sus ve elimi sık." Dostunun gözleri kapanır, nihai özgürlüğüne doğru yelken a-çarken Gabriel onun elini bırakmadı.

Okyanustan gelen inatçı ve nemli sis kıyıyı ve kıvrımlarını çizen, aşiboyası rengindeki kayaları kapladı. Bir yandan da, Lima'nın kuzeyindeki çölün uçsuz bucaklığını kavuran acımasız güneşle de savaşıyordu.

Kentin yeşil zenginliğinin ve don Francisco'nun ölümünden sonra kenti ele geçiren çılgınlığın gözlerden yitmesi için katır ve at sırtında üç saat yetti. Nefret ulumaları, giderilecek olan aç alma susuzluğunun delilik danslarına dönüşmüştü. Vali'nin paramparça edilmiş cesedi eski pişmanlıklarını ve uzayıp gitmiş vahşet yıllarının yarattığı korkuları silecek bir paçavra gibi büyük alanda gezdirildi.

Pizarro'nun evlerinin yağmalanması kahkahalara yol açarken, Bartolome de Gabriel'i, Herrada ona sataşmadan, kentten ayrılması için sıkıştırmaya başlamıştı.

Gabriel, kızaran gözlerle karşı koydu:

"Önce Sebastian'ı gömmek istiyorum!"

"Olanaksız. Sana bunun için zaman bırakmazlar! Sen onları korkutacak insanların sonuncususun. Bunu unutacaklarını sanma."

Kentten, bir zamanların zenci kölesinin cesedini de alarak gitmeyi öneren, Anamaya oldu.

325

"Neden olmasın ki?" dedi Bartolome de, omuz silkerek. "Bir toprak parçasını kutsarım ve burada olacağı kadar huzur içinde olur o da."

Bir devin kucak açmış kollarını andıran iki kaya yükseltisinin arasında kazılmış bir mezarın önünde durmaktaydılar. Denizin getirdiği, insan boyunda iki tahta parçasından yapılmış bir haç, tozlu toprak kefenin üzerinde uzatıyordu gölgesini. Diz çöken Bartolome, Gabriel'in dudaklarından dökülmeyen duayı mırıldandı.

Gabriel'in sağlam eli, ona sıkı sıkı sokulmuş olan Anamaya'yı var gücüyle sararken, bıraktı anılar, bir kara kuş sürüsü gibi içini doldursun. Sevilla'da, Dipsiz Fıçı hanındaki ilk gülümseyiş, ilk dostluk sözleri: "Yeni bir ülke bulduk biz." Durmadan yineleyen Sebas-tian: "Asla unutma arkadaş, ben karaderili ve köleyim. Böyle değilmiş gibi davranılsa bile, asla başka bir şey olamam!" Atahuallpa'yı boğan tahta parçasını döndüren Sebastian. Kurtaran, koruyan, kendisiyle dalga geçen, ona bağlı kalmaktan asla vazgeçmeyen Sebastian. Son saatine dek! "Burada rahata erer" dedi alçak sesle Bartolome, yerinden doğ-rulurken, Gabriel'le göz göze gelmekten çekinir gibi Anamaya'ya bakarak. "Bu da sizin pek yerinde düşüncelerinizden biri, prenses."

"Doğru" diye onayladı Gabriel de, acı acı güler gibi yaparak. "Her zaman başkalarının gölgesi olarak yaşayagelmış bir adam nihayet kendi köşesine çekiliyor. Herrada ve adamları şimdiye dek onun gemisine çoktan el koymuş olmalı. Birkaç güne kalmaz, onların kafasından da öylesine silinir ki, hiç yaşamamış gibi olur..."

Öfkeden dudakları titriyordu. Bartolome, kurşuni gözlerini ona dikmişti.

"Onu vaftiz ettiğimi hiç unutmayacağım" diye mırıldandı.

"Vaftiz mi?" diye şaşırdı Gabriel. "Sebastian'ı mı?"

"Evet ya. Ben Cuzco'dan ayrılmadan kısa süre önce bunu kendisi istedi... için rahat olsun, inancını fazla kurcalamadım. Diyelim ki... rahatlamak istiyordu."

Bartolome, parmakları yapışık eliyle Gabriel ile Anamaya'nın birbirine kavuşmuş parmaklarını kavradı.

"Ama sizi evlendirirken onu vaftiz ederken olduğumdan çok daha sevinçliydim."

326

Gabriel irkildi:

"Ben tören filan anımsamıyorum, peder Bartolome."

"Heyecanlanma, dostum. Seni ona ilk iten, ben değil miyim? Anamaya ile seni ormanın bağrında gelip bulan da ben değil miyim... İşte o gün sizleri yüreğimde evlendirmiş ve öyle sanıyorum ki töreni dostum Katari'yle paylaşmıştım. Sözler bazen bizi birbirimizden ayırmıştır, Gabriel ama size dostluğumu ve insancıl olduğu kadar tanrısal bir sevgiyi de, artık hangisini istersen, bırakmadan ayrılmak istemiyorum. Kabul ediyor musun? Kabul ediyor musunuz?" "Teşekkür ederim" demekle yetindi Anamaya. Gabriel ise ciddi bir tavırla başıyla onayladı. "Hayır, Coya Camaquen. Asıl ben, size teşekkür borçluyum. Hem sandığınızdan da çok! Siz olmasaydınız, herkesin utancı da, acısı da bugün daha büyük olurdu, biliyorum. Sizi hiç unutmayacağım. Toledo'ya siz ve Peru'nun davasını savunmak için gittiğimde, yargıç de Castro ile konuşurken gözlerimin önünde hep sizin yüzünüz olacak."

Bir an, birbirine kavuşmuş parmaklarıyla olduğu kadar aynı duygularla da bağlı olarak, sustular. Çölün sıcaklığı ve yakınlarındaki denizde kıyıya vuran dalgaların geri çekilme sesi, sonsuz bir yalnızlık ve huzurla kuşatmıştı onları. Gabriel, tuhaf bir şekilde içini dolduran kederin eridiğini hissetti; varlığını kuşatan sonsuzluk, onu içine alır ve birden yaşamının gerçek başlangıcını gözleri önüne serer gibiydi.

Elini ilk çeken, Bartolome oldu. Duygusallığından utandığı zaman hep yaptığı gibi, bitişik parmaklarıyla yara izini okşayarak, "Ve gördüğünüz gibi de, ateşim düştü artık. Hiç bilinmez Tanrı mı sonunda dualarımı işitti yoksa sizin içirdiğiniz ilacın etkisi mi, Prenses? Daha uzun süre yaşayacağımdan kuşkunuz olmasın!" dedi.

Az sonra, o, katırın üzerine eğilmiş, kuzeye doğru uzaklaşırken Anamaya, Gabriel'e sokuldu.

"Onun da Güçlü Efendi Huayna Capac'ın bir işaretinden söz etmesi garip değil mi?"

Gabriel, Anamaya'nın zihninden geçeni biliyordu. Kendisi de Tek Efendi Huayna Capac'ın sözlerini düşünmekteydi:

327

"Güneşin Oğullarında savaş ve Yabancılar da savaş: Bu, işaret-tir.

Kardeş kanı ve dost kam düşman kanından daha cömertçe akıtılır: Bu, işaret-tir.

Ulu Atasına değil de bir kadına dua eden Yabancı, öldürülür: Bu, işaret-tir."

Evet, artık herşey yerini bulmuştu.

"Hadi" diye mırıldandı Anamaya. "Artık dağlara dönmenin ve Kutsal ikizi varlığımızdan kurtarmanın zamanıdır."

"Ve tüm bu zaman içinde, benden kuşku duyma. Benim soluğumda kal ve pumaya güven" diye yanıtladı Gabriel, Sebastian'ın mezarına son bir kez bakarak.

328

31

Mac/tu (2iccu - Caral, 1542

Lima'dan ayrıldıklarından bu yana konuşmamışlardı.

İkisi de kendi düşüncelerine dalıp gitmiş, yaşamlarının karmaşasını, fırtınalarını ve şaşkınlıklarını yeniden yaşamaktaydılar. Gabriel, zaman zaman, önünde adeta kıpırdayan taş döşeli İnka krallık yoluna gözünü diyor ve onu gittikçe daha yukarılara kaldıran bir denizde yüzdüğünü düşünüyordu. Anamaya gözlerini dağların doruğuna kaydırıyor ve ara sıra da insan, yalnızca insan olduğunu hatırlamak için kollarını uzatma ihtiyacı duyuyordu. Sahip olabildikleri olanca vakar, uçup gitmişti. Coya Camaquen ile Santiago'nun kır atlısı, artık, yanlarında birkaç taşıyıcıyla yollara düşmüş bir erkekle bir kadından ibaret kalmıştı. Sevgi, onlara hiçbir sözcük esini vermiyordu; sadece kimi önemsiz davranışlar, silik bakışlar.

İspanyol giysilerini çıkarmamışlardı. Sabah aydınlığında, Gabriel, izi yavaş yavaş kapanan yaralı eline, kalın erişkin derisi çevresinde yeniden oluşan o çocuk tenine bakıyordu.

Sebastian'ı düşünüyordu. İçinde, bu el gibi iyileşmeyecek bir şeyler kopmuştu. O öldüğü halde yaşamaya devam etmesi çok garip bir duyguydu. Böylesine basit bir şeyi anlamak için onca ölü...

Apurimac vadisine ulaştıklarında Gabriel ara sıra arkasını dönüyor, ortasında yükselmekte oldukları derin vadiye gömülmüş bir dağın kusursuz üçgenine bakıyordu.

Ertesi gün, Rimac Tambo'da olacaklardı.

Yolda, savaşların, bir çağlayanın aşılmasının, dağdan kaya yuvarlanmasının birbirini izleyen anıları peşini bırakmamıştı. Sonrası, bilinmeyendi.

Oysa, nereye gittiklerini ona sormasına gerek yoktu.

Gabriel biliyordu.

Taşıyıcı tambo'lann onlardan ayrılacağını, yalnız kalacaklarını biliyordu. ispanyol giysilerini, bir daha hiç giymemek üzere çıkaracaklarını ve beyaz bir unku ile bir anaco giyeceklerini biliyordu.

Anamaya'nın kuzeye doğru bakacağını ve ona kuyruklu yıldızın görüldüğü yeri göstereceğini de öyle. Sonra Biige Viiia Oma'nın onu getirdiği sık ormana giden yola daleceklerdi.

Anamaya, ilk sözlerini söyleyecekti: "İşte burası."

Akşam yaklaştıkça, kalın bir sis katmanı yükselerek onları içine aldı, hemen hemen görünmez kıldı. Gabriel, onun bu perdenin ardından birdenbire görünmez olduğunu hayal ettiğinde parmaklarının kasılmasına engel olamadı. Sarhoş bir adam gibi kendi çevresinde dönerek ancak Anamaya'yı kolundan tutunca durabildi. Yürek çarpıntıları içinde kıpırdamadan durdu. Anamaya onun elini tutup yumuşacık dudaklarını yarasına götürdü.

Katari, deniz rüzgârının getirdiği binlerce damlacığın alnını ıslattığını duyumsadı.

Her şey silindi.

Gök, deniz ve kara, hepsi de herşeyin birbirinde eridiği, herşe-yin silindiği bir süt beyazına kesmişti. Dokusunu, kalınlığını hissedebilmek için tenine dokunma ihtiyacı duydu. Üç Dünya ve bütün elementler birbirine kavuşmuş gibi tüm öteki duyuları hemen hemen silinmişti.

Yine de, kuzeye, içindeki ışığın gösterdiği yönde doğru ilerlemeye devam ediyordu.

Vilcabamba'dan ve Manco'nun sonsuzluğa bakan, yitik gözlerinden ayrıldığından beri, bir gün bile ara vermemiştii yürüyüşüne.

330

Inka onun uzaklaştığını görmedi, Kutsal İkiz'in yol hazırlıklarıyla ilgilenmedi. Yalnızlığı artık sadece kısa emirlerle kesintiye uğruyor ve ancak gecenin ortasında, cariyelerin bacalarının arasında biraz can buluyordu. Saygı işaretleri korku işaretlerinden ibaret kalmıştı. Sabahleyin bağırarak uyanıyor, ürküten, yüzünü allak bullak eden düşleri yorumlatmak üzere kâhinler getiriyordu. Katari ayrılırken onu, dudakları titrer bir durumda bıraktı: İnka bir şey daha söylemek istiyordu ama bu çaba fazlasıyla büyük, olanaksız görünüyordu gözüne. Unutuluşu onu içten içe kemirmeye başlamıştı bile.

Katari'nin Kutsal İkiz'i emanet ettikleri, açıklama beklemeden sözünü dinleyen ve çocukluktan beri derin bir suskunluk alışkanlığına sahip kendisi gibi Kollalardı. Heykelin tahtirevanını bir anakon-dadan az gürültü çıkartarak ormandan geçireceklerdi. Huayna Capac'ın sözleri uyarınca Anamaya ve Puma ile buluşması ve sonsuzluktaki konutuna kavuşması için onu olması gereken yere götürceklerdi.

Katari, yalnız gitmeyi yeğledi.

Bir insanın sadece varlığı bile düşüncelerini altüst edecek, belki de onu yolundan çevirecekti. Yakında bir ay olacaktı; sadece ve sadece doğanın ve hayvanların sesleriyle yaşıyor, taçyaprakları nemli orkidelerin kokusuyla doyuyordu, kuşlardan başka kimseye yanıt vermek zorunda değildi.

Pek az uyuyor, hep aynı düşü görüyordu: Oraya hiç gitmediği halde nerede olduğunu biliyordu düşünde. Onu yerinden sıçratıp daha çabuk yürümesini sağlayan bir gerçeklik duygusuyla mutluluk hissederek uyanıyordu. Kaslı bacakları onu çeşit çeşit manzaralardan geçiriyor, sıcaktan soğuğa, oradan yeniden sığağa götürüyordu.

Ormandan sonra tepelerin, yuvarlaklarını alabildiğine gözler önüne serdiği vadilerle yarılmış düzlüklere geçti. Bakışları, katıksız mavi göğün altındaki sarı ichu demetleriyle dinleniyordu. Bir toz bulutu kalktığında, bunlar insan değil, sıçramalarıyla toprağı titreten vikunyalar oluyordu.

Denize doğru inerken, yer yer, kıyısında, sık yeşillikler arasında neredeyse çırılçıplak yerlilerin yan yana dikilip onun geçtiğini fark bile etmeden baktıkları, küçük ırmaklarla kesilen taş çöllerini aştı.

Denize yaklaştıkça, parça parça sisler gökyüzünü yırtıyor ve havayı teninin ta derinlerine işleyen bir rutubet ile yüklüyordu.

331

Nemle kuşatılmıştı. Rutubet gözlerini görmez kılıyordu ama o herşeyi görüyordu. Havayı, seslen boğan bir tür dolguya dönüştürüyordu ama o herşeyi duyuyordu. Denizden güçlü kokular getiriyordu ama Katari çok daha uzaklardan gelen kokuları alıyordu.

"Buradasınız" diye fısıldadı Gabriel ve Anamaya'ya, "uzakta ama yanı basımdasınız.

Birlikteyiz."

Onlar dağa dalıp Apurima'dan uzaklaştıkça, sis kalktı. Gece boyu yürüdüler ve şafağın serinliğinde Anamaya, ona iyice sokuldu. Gabriel de kendini onun gözlerinin gök mavisi, gece mavisi, ona kavuşmak için kulaçladığı gölün mavisi gözlerine bıraktı. Göğe doğru yükselen taş sütunları aştıklarında Anamaya ellerini, kapatması için Gabriel'in gözlerine bastırdı. Gökle yer arasına asılı basamakları çıkmaya devam ederlerken Gabriel derin bir kaygıya kapıldı. Anamaya, elini hafifçe bastırarak ona, gözlerini yeniden açabileceğini işaret etti.

Gördüğü manzara, güzellik ve görkem açısından hayal edebileceklerinin tümünü de aşıyordu. Sanki bu gizli yerde insanlar, gökyüzü, dağlar ve ırmak arasında bir anlaşmaya varılmış, tanrıların varlığını yüceltmek için doğa boyutlarında bir tapınak yaratılmış gibiydi.

"Picchu" diye mırıldandı Anamaya.

Gabriel'in gözleri pırıl pırıldı, göğsü, güçlü ve dingin bir solukla dolmuştu. Olması gereken yerdeydi artık, yolunun onu getirdiği yerde. Basamak basamak inen taraçaların, evlerin ve tapınakların üzerinden kayarak geçiyor, rüzgârın ve suyun hissettirisi izliyordu. Ichu damlardan kurşuni dalgalar halinde yükselen dumanlardan ta uzaklarda bir düzlük olduğunu fark etti... Bakışları durmadan hafif ve ince uzun, manzaraya egemen olan dağa çekiliyordu. Yüreği çarparak, aynı zamanda hem Ollantaytambo'daki dört kovuklu kayanın biçimini, hem kentin üzerine, uyuklar ama aynı zamanda uyanıklığı dehşet verici, çöreklenmiş pumanın kolayca tanınabilir çizimini ayırımsadı.

Soracak öyle çok şey vardı ki, ama anlayacak, hiçbir şey: Her-şey oradaydı.

332

Anamaya, yanı başında titreşimlerini ve ışığını yayıyordu.

"Söz vermiştim" dedi alçak sesle, "gizi asla açıklamayacağıma ve bu kapıdan asla bir Yabancıyla geçmeyeceğime..."

"Ama yaptığın, bu değil mi?"

"Sen bir Yabancı değilsin ki. Sen pumasın. Giz sana ait. Burası da senin evin."

Gabriel, kendini mutlu ve özgür hissetti. İçinde uyuyan o küçücük çocuk, taraçalardan paldır küldür inebilir, daracık sokaklardan hoplaya zıplaya geçebilir, aşağıda ırmağın gümüş şeridinin baskındığı baş döndürücü yamaçlara tırmanabilirdi... Ama bu yerden öylesine bir soyluluk yayılıyordu ki, heyecanını dizginledi ve huzurun içine dolduğunu hissetti.

Anamaya, yıllar önce Villa Oma'nın geçip kaybolduğunu gördüğü o anıtsal kapıya giden merdivenden indi. Picchu'nun merkezine girişi kapayan ahşap parmaklık hâlâ yerindeydi. Ellerini üstüne koyunca kapı hemen açıldı, sokak ile alçak evleri ortaya çıktı. İfadeyiz yüzleri, ellerinde mızraklarla üç nöbetçi onları karşıladı ve tek söz etmeden ichu damı dik eğimli, duvarları özenle badanalanmış büyük bir eve götürdüler. Duvara açılmış trapez biçiminde iki pencereden vadinin tüm derinliği gözler önüne seriliyordu.

7/ana'ya oturmuş, uzun saçları Salcantay beyazlığında yaşlı bir adam karşıladı onları.

"Yıllar oldu, Huilloc Topağ" dedi Anamaya yavaşça, "ama sen hâlâ buranın bekçisisin."

Kar saçlı yerlinin gözleri, bir görmezin neredeyse bembeyaz gözleriydi. Ama gözlerini onlara çevirdiğinde, ruhlarının ta en derinine dek araştırıldıklarını hissettiler. Neden sonra, "Sizi bekliyordum!" demekle yetindi.

Kurşuni bir aydınlıkta yüzen tepelerin uçsuz bucaksız beşiğinin ortasında, altı küme, tam bir daire çiziyordu. Deniz uzaklarda, birkaç günlük yürüyüş uzaklığında kalmıştı, yine de hafif kokuları onu yakın kılmaktaydı. Aşağıda, kıyılarında iki yabancı yeşillik şeridiyle bir ırmak yılan gibi kıvrılıyordu.

333

Katari'nin yüreği hızla atıyordu.

Alışkın olmayan bir göz için bunlar toz yığınlarından ve daha koyu rengiyle taş ve kayalık zeminde belirginleşen toprak yığınlarından ibaretti; zamanından çok ötelede yolculuk edegelen Taşların Efendisi için ise yolun sonu.

Burada, zamanlar hem bitiyor, hem başlıyordu.

Adımları birden yavaşladı ve bıraktı rüzgâr deniz kabuğuna dönüşmüş kulaklarında uğuldasın. Zamanların öncesinden gelen bedeninde bir boru sesi çınlıyor, yankılanıyor ve ona, olanın ve olacağın söylencesini fısıldıyordu.

Viracocha'nın Titicaca gölünden çıkarak Kuzey yolunu tutup Tumbez kapısından, bugün Yabancıların gelişiyi kirlenmiş olan Ulu Denizin bağrına dalmasından çok önce herşey burada başlamıştı.

Toprağın derinlerine dikilmiş huanca taşı, insanın Andlann bu toprağına demir attığını gösteren Başlangıcı Belirleyen Taş burada yatıyordu.

Bunu ona taşlar anlatmış, Cuzco yağmasından kurtarılmış eski quipu'lar da doğrulamıştı. Çıkınından gu/pu'ları çıkardı. Parmakları iplerin düğümleri boyunca gezinirken gözleri kapalı, sözsüz bir dua okudu. Çok yaşlı bir amauta, bunun anahtarını vermişti ona. Andlann belleği idi bunlar ve artık Katari o belleği uyandırmayı biliyordu. Denizin kokusu burnuna geliyor, ırmağına ona karışıyordu. Uzun siyah saçları, yüzünü süpürüyordu. Artık, hiç duraksamadan, kümelerin en yükseğine yöneldi.

O yaklaştıkça kümenin biçimi daha da belirginleşti. Katari, görünürdeki terkedilmişliğin altında, basamaklar halinde uzanan düzenli taraçaları düşledi. Bir piramidin karşısında durmaktaydı. Parmakları quipu'yu kavramaya devam eden Katari, taş yığınlarının altında girişi aramaya koyulmada gecikmedi. Onun ve burada dinin gereklerini yerine getirmiş kuşakların varlığını içine dolmaya bırakarak yavaşça piramidin çevresini dolandı.

Taşların altında başlangıç noktasını bulduğu inişin eteğine geldiğinde zemin birden geniş bir daire biçiminde çukurlaştı. Katari'nin yüzü aydınlandı. "Urku Pacha" diye fısıldadı, "Öteki Dünya'ya ge-

334

çış. Burası. Gelin." Dairenin merkezine oturarak gu/pu'larını önüne dizdi. Sonra kollarını ve bacaklarını iki yana açarak uzandı ve yeryüzünün gürültüsü içinde yükseldi.

*

Gün ve gece boyu Huilloc Topaç ile birlikte oldular. Yaşlı adam ne savaşlardan, ne de Oradaki Dünya'dan hiçbir şey dinlemek istemiyordu; Anamaya'nın onda anımsadığı o küçümser düşmanlığından iz kalmamıştı. Yağmurun, üstünden uzun süre aktığı bir taşın yalınlığına sahipti. Şafak söker, gün ışığı, taraçaların üzerinde kıpırdamaya başlarken onları peşine takarak dik sokaklardan geçirdi, sessizce, bir mağarayla son bulan bir düzlüğe götürdü. Düzlüğe, gagası toprağa dalan, taş bir kondorun gölgesi düşüyordu.

Huilloc Topaç koka yapraklarını dizdi. Gabriel onun ateşi yakmasına, sonra da chicha'yı doldurmasına yardımcı olurken, kendini onunla garip bir uyum içinde hissetti.

"Çok yakında" dedi gözlerini deviren Huilloc Topaç, başını, yolunu yitirmiş bir yıldız gibi çevirerek.

Gabriel ile Anamaya onu bırakıp özgürce dolaşmaya çıktılar. Genç kızlara, rahiplere, kuyumculara, dokumacı kadınlara rastlıyorlardı. Uzakta köylüler mısır taraçalarında çalışmaya başlamışlardı bile. Ağır bir dinginlik egemendi havaya, fırtına öncesinin dinginliği.

Tek tük sözcük dışında konuşmadılar. Gün sona ererken yerleşim yerine yukarıdan bakan eve dönerek akşamın inmesini seyrettiler.

Ansızın, bir sesin yankısı onlara dek geldi ve vadinin her yanından bir şarkı yükseldi. Tek bir nota üzerinden söylenen, insan, boru ve davul seslerinin birleştiği, acıklı ve gizemli bir güzellikte bir şarkıydı bu, içe işleyen bir şarkı.

Anamaya kalktı, Gabriel de onu izledi.

Beş kovuklu tapınağın alt tarafındaki geniş düzlükte Picchu'nun tüm halkı toplanmıştı. Unku ve anaco'lar beyazdı. Düzlüğün ortasında meşalelerden bir ışık yolu oluşturulmuştu. Bütün göğüsleri şişiren şarkı, sonu gelmezce yankılanmayı sürdürüyordu. Gabriel ile Anamaya yaklaştı ve gördüler.

335

Gelmişti.

Gün batımında Kutsal İkiz onları beklemekteydi.

Picchulular başlarını eğmiş, sırtlarını kamburlaştırmıştı, hatta içlerinde, en derin saygı gösterisiyle yere uzanmış olanlar bile vardı.

Anamaya, Kutsal ikiz'in yanına yalnız gitti. Onun başına dokunduğunda, şarkı kesildi, tüm vadide rüzgârın yankısı ile VVilkama-yo'nun homurtusundan başka ses kalmadı.

Hiçbir şey boşuna değildir, ey Viracocha! Herkes Titicaca gölünden başlar, Herkes gömülmüş piramitlere dek gider, Herkes onlara gösterdiğin yere varır!

Duanın sözleri, uzun süre akıp gitti. Sona erdiğinde Anamaya, quipu'lar önüne yayararak parmaklarıyla düğümleri yokladı, Katari'nin ruhu ona geçti. Doğrulup konuştuğunda Gabriel'in onu hiç görmediği kadar güzel ve ışıklıydı.

"Çok zaman önce" dedi, "Sapa inka Huayna Capac, ormandan çıkmış bilgisiz bir genç kıza sırlar vermişti. Bu sırları ele geçirmek için çok insan birbiriyle savaştı, pek çoğu onları savaşta

ve sonsuz yıkımda bulabileceğini sandı. O zamanın, sonu gelmiştir. Tek bir sır vardır. Bu da, halkımızın ruhu, dağlarımızın ebedi ruhu, tüm dünyaların, buradakinin de oradakinin de, aşağıdakinin de birliğinin korunması için Kutsal ikiz'in artık yerini bulması gerektiğidir..." Anamaya sustuğunda şarkı yeniden başladı. Picchuluların bedenlerini, ağır, ciddi ve güven dolu dalgalandıran bir dans gibiydi şimdi. Taşıyıcılar Kutsal İkiz'i tahtırevana kaldırdılar. Anamaya, kalabalığın geri kalanının ayrılmadığı düzlüğün altındaki üç kat taraçada onlara yol gösterdi. Kıyısı VVİIkamayo yatağına açılan bir girintide, toprağın en derinlerine iner gibi görünen üç kaya delinerek bir geçit açılmıştı.

"Urku Pacha " dedi Anamaya, Katari'nin ona verdiği taş anahtarı olarak. "Burası." Güneşin son ışınları İntihuatana'ya takılıp bir an orada kalırken Kutsal İkiz geçitlerden ortadakinde gözden kayboldu.

336

Şarta yer^p taMve t^ gib?b1r\!rs,nZ\TJ^09 bin-I lerce davul s^ yankı!amyornüş
ü,TMya, evrensel bir
Gelmişti.

Gün batımında Kutsal İkiz onları beklemekteydi.

Picchulular başlarını eğmiş, sırtlarını kamburlaştırmıştı, hatta içlerinde, en derin saygı gösterisiyle yere uzanmış olanlar bile vardı.

Anamaya, Kutsal İkiz'in yanına yalnız gitti. Onun başına dokunduğunda, şarkı kesildi, tüm vadide rüzgârın yankısı ile VVilkama-yo'nun homurtusundan başka ses kalmadı.

Hiçbir şey boşuna değildir, ey Viracocha! Herkes Titicaca gölünden başlar, Herkes gömülmüş piramitlere dek gider, Herkes onlara gösterdiğin yere varır!

Duanın sözleri, uzun süre akıp gitti. Sona erdiğinde Anamaya, quipu'\ar\ önüne yayararak parmaklarıyla düğümleri yokladı, Katari'nin ruhu ona geçti. Doğrulup konuştuğunda Gabriel'in onu hiç görmediği kadar güzel ve ışıklıydı.

"Çok zaman önce" dedi, "Sapa İnka Huayna Capac, ormandan çıkmış bilgisiz bir genç kıza sırlar vermişti. Bu sırları ele geçirmek için çok insan birbiriyle savaştı, pek çoğu onları savaşta ve sonsuz yıkımda bulabileceğini sandı. O zamanın, sonu gelmiştir. Tek bir sır vardır. Bu da, halkımızın ruhu, dağlarımızın ebedi ruhu, tüm dünyaların, buradakinin de oradakinin de, aşağıdakinin de birliğinin korunması için Kutsal İkiz'in artık yerini bulması gerektiğidir..."

Anamaya sustuğunda şarkı yeniden başladı. Picchuluların bedenlerini, ağır, ciddi ve güven dolu dalgalandıran bir dans gibiydi şimdi. Taşıyıcılar Kutsal İkiz'i tahtırevana kaldırdılar. Anamaya, kalabalığın geri kalanının ayrılmadığı düzlüğün altındaki üç kat taraçada onlara yol gösterdi. Kıyısı VVİIkamayo yatağına açılan bir girintide, toprağın en derinlerine iner gibi görünen üç kaya delinerek bir geçit açılmıştı.

"Urku Pacha" dedi Anamaya, Katari'nin ona verdiği taş anahtarı olarak. "Burası."

Güneşin son ışınları intihuatana'ya takılıp bir an orada kalırken Kutsal ikiz geçitlerden ortadakinde gözden kayboldu.

336

Şarkı yeniden kesildi ve tüm yeryüzü, ayaklarının altında binlerce davul sesi yankılanıyormuş gibi bir sarsıntıyla, evrensel bir tepinmeyle sallandı.

m

Güneş dağların ardında batmak üzereyken Katari, zamanı durduran taşı son bir kez fırlatmak üzere oturmuştu.

Piramidin tepesine takılmış bir ışın, yanından aşağı yıldırım gibi inerek ayaklarının dibinde, aşağıdaki tapınağın dairesinin açıldığı yerde durdu.

"Burası" diye yineledi bronz anahtarı eline alarak.

Yer, boşuk bir gürültüyle, derinden gelen vuruşlarla birden sarsıldı. Her yandan ona doğru ilerleyen bir orduyu andıran bir titreşim, ayaklarından ve bacaklarından bedenine aktı.

Piramidin tepesinde, yüzlerce yıllık Başlangıcı Belirleyen Taş önce çatladı, sonra dağılarak tozlarını okyanustan gelen rüzgâra savurdu. Çıplak ucu, toprak yüzeyinde kalırken ilk yağmur damlaları granitten derisinde patladı.

Gözlerini kaldıran Katari, yüzünü yağmura sundu.

*

Güneş dağların ardında kaybolurken Gabriel uçuşunun kıyısındaki taraçada Anamaya'nın yanına gitti.

Picchulular yavaş yavaş geceye karışarak gözden kayboldular. Uzun, sessiz diziler halinde, dönmek üzere kentten ayrılıyorlardı. Gökte yıldızların belirlediği saatte dağın gölgesinde meşaleleriyle ateşten yılanlar çizerek Dört Bucak'da uzaklaşıyorlardı. Yıllar boyu, Kutsal ikiz'e yaraşır bir konut yapmak için Picchu gizli kentini kurmuşlardı. Kentin altın bağı İnkaların tüm tarihini ve gücünü, zafer ve zorlukların anısını içermekteydi. Bugün ayrılanlar bunu biliyorlar mıydı acaba? Kuşkusuz hayır, diye düşündü Ana-maya, ama tamamladıkları eserden övünç duyuyorlardı. Tek söz söylemeden, arkalarına bir kez bakmadan gittiler. Söylenmesi gereken söylenmiş, yapılması gereken yapılmıştı.

337

Anamaya ile Gabriel, gidenler arasında uzun süre Huilloc Topac'ın kar rengi saçlarının dalgalanışını izlediler, sonra o da görünmez oldu.

Geride sessizlikten başka bir şey kalmadı.

Ağır havada, birden basan bir rutubet yüzlerine yapışırken akşamdan da kara bulutlar göğü örttü, ilk yağmur damlaları düştü. Sessiz şimşekler dağların gölgesinde soluk bir ışık saçarak zikzaklar çiziyordu. Büyük bir hızla, Macchu Pichhu'yu sivri dişleri parlayan bir yabanıl hayvan sürüsü gibi kuşattılar. Bir yıldırım, boğuk havlamalarla, ışıktan oklarını oraya buraya saplıyordu.

Anamaya, içgüdüsel bir davranışla, solunumu hızlanan Gabriel'e sokuldu. Onun elini arayıp karnına bastırdı. Bu basit hareket onu çekmiş gibi yıldırım, hemen yanı başlarına, taraçaların en yükseğine düştü. Titreyerek gök gürültüsünü beklerken gözlerini sıkı sıkı kapadılar. Ama göğün ateşi, bir ölü yaprak çatırtısıyla göz kamaştırıcı bir küreye dönüştü. Erimiş altın kıvılcımlar saçarak bayır aşağı hızla indi, kayanın en ufak çatlağından bile giren sayısız ateş ırmağı halinde patladı. Suya doymuş havada kükürdün keskin kokusu kabardı. Gök gürültüsü ancak o zaman, göğüslerini titreterek yamaçtan yamaca, uçurumların en derinine dek yuvarlandı. Gazap, gökten iniyor, yerden yükseliyor, tüm Dünyayı sarsıyordu.

Korkmadılar.

Fırtına dindiğinde serin bir rüzgâr bulutları önüne katarak gökyüzünü açtı.

Sessizlikte rüzgâr yeniden yaprakları hışırdatmaya koyuldu.

Gece öylesine karanlıktı ki dünya yalnızca gökyüzünden oluşmuş gibiydi.

Yağmur dindiğinde Katari yıldızlarla yolculuk etti. Ufuktan başlayarak, göğün Mayo'sunun, gökyüzünün Kutsal Irmağının yolunu izliyordu. Karanlık Lama bulutunun üstünde durduğunda gülümsedi. Öteki Dünya'nın Güçlülere, görevini tamamladığı için onu kutluyordu. Sis parçalanmıştı, İllamacnawin'\er\, lamanın iki gözünü açık seçik görebiliyordu, iki yıldız tatlı tatlı parlıyordu. Aynı yürekle çarpan sonsuz çiftin vuruları düzenli, yavaş ve uyumluydu.

338

"Oradasınız" diye mırıldandı, "sizinleyim. Zaman, birdir. Önceden geldik ve sonra geleceğiz. Herşey yolunda."

Gece boyu, Gabriel ve Anamaya, takımyıldızların arasında gezindiler.

Anamaya, Ülker'e co//ca'lar dedi, onların tüm öteki yıldızların anası olduğunu söyledi. Orion kayışının üç yıldızını gösterdi.

"Kondor, akbaba ve şahin" diye fısıldadı Gabriel'in kulağına.

Gabriel de Anamaya ile birlikte uçuyordu. Yıldızların kuşattığı Kuş, Ayı, Yılan ve sonunda da Puma'nın biçimlerini gördü.

Şafağın yan-aydınlığında Anamaya ona Venüs'ü Chasca Cuyllor adıyla gösterdi.

Batmış dünya yeniden doğuyordu.

Bir yılan gibi kıvrılmış zaman çözülüyordu.

Uzun uzun öpüşüler.

Sonra taraçalardan yukarı, terkedilmiş kentin sokakları boyunca buradan başlayan merdivenlere dek çıktılar. Anamaya onu, ormanı boydan boya geçerek Machu Picchu'nun doruğuna ulaşan dik ve kaygan yola, yıllar önce, kurban edilecek olan ve edilmeyen bir küçük kızın elini tuttuğu yere götürdü.

Sık bitkilerin arasından, yeni günün güneşiyle kamaşmış gözlerle tırmandılar. Taş kapılardan geçtiler. Göğün en yüksek katı parmaklarının erişebileceği yerdeymiş gibi yüzlerini kaldırdılar. Rüzgâr bulutlar ve sisle oynarken onlar hiç korkmadan kayanın çıkıntısına ulaştılar. Boşluğa atılmak için kanat açar gibi kollarını açtılar.

Rüzgâr şiddetini arttırmış, göğün mavisini ufukta koyulaşmıştı. Doğan güneşe karşı, aşkla dolu kuş-insanlar gibi öylece kaldılar.

Aşağıda, ta aşağılarda sadece taşlar ve daha şimdiden, haya- -letler vardı.

"Yalnızız!" diye haykırdı Gabriel, rüzgârı bastırarak.

Anamaya, usulca karşılık verdi:

"Birlikteyiz."

339

1520'ye doğru, Peru'nun Francisco Pizarro tarafından bulunmasından on yıl önce, İnka İmparatorluğu'nun doğu sınırları, Tupinambas ordularının istilasına karşı koymak durumunda kaldı. Brezilya'dan gelmiş bu Yerlilerin başında, Alejo Garcia adında bir Avrupalı bulunuyordu. Güneşin Oğulları istilacılar dalgasını durdurmayı başardılar ama onlar Chiriguanolar adını alarak yine de Kordil-lera'nın eteklerine yerleştiler.

Bir söylenceye göre, Flaman kökenli bir Portekizli olan Alejo Garcia, bir inka prensesini tutsak etmiş ve kendine eş yaptıktan sonra doğu yönünde gidip kaybolmuş. Ve bu adamın porselen mavisi renginde gözleri varmış...

İspanyolların tutsak aldığı oğlu Titu Cusi'yi kurtardıktan sonra Manco, birkaç yıl daha, sığındığı Vilcabamba'da yaşamayı sürdürdü. 1544'de, Vitcosda öldürüldü, hem de kucak açmış olduğu yedi Almagro yandaşı tarafından. Bu adamlar bu alçakça cinayet sayesinde Gonzalo Pizarro'nun kendilerini bağışlayacağını umuyorlardı.

Paulu, Cristobal adıyla ve ailesinin birkaç önemli üyesiyle birlikte, 1543'de vaftiz edildi.

1545'de soyluluk unvanı verildi ve bir hidalgo oldu. Bu iç karartıcı söylence, 1549 yılında, "eceliyle" ölen pek az kahramandan biri olacaktır.

Cüce, Chimbo Sancto, yaşlılık günlerini Yucaj vadisindeki topraklarında geçirmiş olmalı. Sayısız çocukları arasından iki kızına cüce boyunu miras bıraktı. Ama izleri, geçmişin karanlık bölgelerinde yitiyor.

Hernando Pizarro ispanya'da yirmi yıl tutuklu kaldı. Sahibi olduğu, Medina del Campo'da bulunan la Mota şatosundan, Pizarro "kabilesinin" sonsuz ve yararsız servetini, ağabeyi Francisco'nun kızıyla evlenmesi sayesinde, dikkatle ve sağlam bir elle yönetti. 1561'de özgürlüğüne kavuşunca doğum yeri olan Trujillo'da bir saray yaptırdı ve orada 1578'de o dönem için kayda değer sayılan bir yaşta, yetmiş bir yaşında, neredeyse görmez olmuş bir durumda öldü.

Hiç değişmeyen Gonzalo Pizarro, emellerinin önünde hiç gerilemedi ve bu yüzden de yaşam sanki onu ödüllendirdi. 1544'de, ispanya Tahtına açık açık başkaldırarak kendini Peru Valisi ilan ettirdi. Dört yıl süreyle, karşıtlarına, özellikle de "And Şeytanı" diye ad takılan Francisco de Carbajal'in silahlı kolu aracılığıyla, dehşet saldı. Nihayet 1548'de krallık güçleri tarafından yenik düşürüldü, savaş alanında kafası kesildi.

Manco'nun yerine geçenler 1572'ye dek Vilcabamba'da direndiler, gerilla savaşları ve barış görüşmeleri, dönem dönem birbirini izledi. 1572'de, son yasal Sapa İnka olan Tupac Amaru, ormandaki barınağında ele geçirildi, Cuzco'ya götürülüp orada inka İmparatorluğunun eski başkentinin Silahlar meydanında genel vali Francisco de Toledo'nun emriyle kafası kesildi.

Direğe çivilenen başı, çürüyüp kokmak şöyle dursun, her gün daha da güzelleşti ve giderek büyüyen bir saygıyla o başa tapıldı. Bugün bile söylence, kafa, başsız kalmış gövdeye kavuştuğu gün, İnka 'nın geri döneceğini öngörür.

342

SÖZLÜX

/ * %

Acllahuasi: Seçilmiş Kadınların (acllas) konutu. Amauta: Bilge, bilgin, kendisine bilgi emanet edilen kişi. Anaco: Kadınların, ayak bileklerine dek inen uzun gömleği. Apu: Ouechua dilinde "Efendi" anlamına gelen sözcük; genellikle, her biri koruyucu birer tanrısal yaratık olan dağ doruklarını belirtir. Aylios: Fırıatıcı siyah: Her birine safra olarak bir taş bağlanmış üç deri kayış. Fırlatıldığında, hayvanların bacaklarına sarılır. Balsa: Aynı adı taşıyan ağaçtan yapılan sal. Borla (ispanyolca) ya da mascapaicha (Ouechua dili): Uaufu'lar ve curiguingue tüyleriyle, alına düşen bu bir tür saçak, Sapa inka'nın simgesel başlığını oluşturur.

Cancha: Avlu. Genişletilmiş anlamıyla, avluyu çevreleyen ve konutun birliğini oluşturan üç dört yapılık bütün.

Chaquiras: Birleştirilip gerdanlık yapılan ya da tören giysilerine dikilen küçük pembe deniz kabuğu (mullu) incileri.

Chaski: Bir tür, haberleri aralarında geçirme sistemiyle görevlendirilmiş koşucular.

Chicha: Çoğunlukla mısırdan yapılan tören içkisi, mayalanmış bira.

Chuno: Birkaç ay saklanabilmek için doğal bir suyu alınma işleminden geçirilmiş patates.
Chuspa: İçine koka yaprakları konan, dinsel simge motifleri işlenmiş küçük kese. Collcas: Yiyeceklerin, dokumaların, silahların ya da benzer saygın nesnelerin korunması için yapılmış, yuvarlak ya da dikdörtgen biçiminde tek odalı yapılar.
Coya: İnka'nın yasal karısına verilen san. Cumbi: Çoğunlukla vikunya yününden yüksek nitelikte dokuma. Curaca: Yerel hükümdar veya topluluk başkanı.
Curiguingue: Siyah beyaz tüyleri Sapa İnka'nın başlığını süsleyen, şahingil-lerden küçük kuş.
Guanaco: Ouechua dilinde huanaco sözcüğünden, lamanın akrabası, And-larda yaşayan evcilleştirilmemiş devegil. Hatunruna: Ouechua dilinde köylü anlamına gelir.
Huaca: "Kutsal" anlamına gelen sözcük. Genelleştirilmiş anlamıyla, bir tanrısal yaratığın tapınağı ya da konutu.
Huara: Don. Küçük erkek çocuğa, huarachiku denilen bir başlangıç töreniyle verilir.
İchu: Yükseklerde yetişen yabancı ot, samanı özellikle damları örtmekte kullanılırdı.
inti Raymi: İnka dinsel takviminin kış gün dönümü dolayısıyla yapılan belli başlı törenlerinde biri.
Kallanka: Açıklarklarla donatılmış, genellikle bir yönetim merkezinin alanına bakan uzun yapı.
Uautu: Kafaya birkaç kez dolanıp başlık oluşturan, renkli yünlerden, uzun örgü. Manta: İspanyolca örtü anlamına sözcük, aynı zamanda erkeklerin (llacolla) ve kadınların {lliclla) kullandıkları pelerinlere de denir. Mascapaicha: Bakınız, borla.
Mullus: Büyük Okyanus kıyılarının, kırmızı ya da pembemsi renkteki deniz kabukları; doğal ya da işlenmiş durumuyla, kullanımı, dinsel törenlere sıkı sıkıya bağlıdır.
Pachacuti: Yeni bir çağın başlangıcını haber veren çok büyük, altüst edici olay. Panaca: Soy. Bir İnka hükümdarından gelenler. Papas: Patates.
Plateros: İspanyolca sözcük, değerli madenlerde uzmanlaşmış metalürjist-leri belirtir.
Pututu: Boru ödevi gören büyük deniz kabuğu. Quinoa: Andlar yöresinin, proteinden yana pek zengin tahılı. Quipu: Kayıtları anımsamak için kullanılan, renkli düğümleri içeren sicimler bütünü.
Sapa İnca: Sözcük anlamı: Tek Efendi, İnka hükümdarına verilen unvan. Tambo: imparatorluk yollarında belirli aralıklarla kurulmuş bir tür aktarma yeri. Yolcu burada, Devlet hesabına barınak, yiyecek, hatta üst baş bulur. f/ana: Küçük sıra, iktidar simgesi, kullanım hakkı sadece İnka'nındır. Tocapu: İnka dokumalarını süsleyen, simgesel anlamlı geometrik motif. Tumi: Bronz bıçağı sapına dik gelen tören hançeri. Tupu: Pelerin ya da manfa'yı kapatmak için kullanılan altın, gümüş, bronz ya da bakırdan uzun iğne.
Unku: Erkeklerin giydiği, dize kadar inen kolsuz gömlek. Ushnu: Bir İnka yerleşim bölgesinin alanında bulunan iktidara ayrılmış küçük piramit.
Viscacha: Köstebekler ailesinden, sincabinkine benzer kuyruğu olan ve kaya kovuklarında yaşayan kemirgen.

344

MACHUPICCHU'NUN IŞIĞI

Dünya, kayıp İnka uygarlığıyla aşkı yeniden tanıyor...

İspanya'dan gelen konkistadorlarla İnkaların acı dolu çatışması devam ediyor.

Birbirlerine, iki insanın yaşayabileceği en derin aşkla bağlı olan Gabriel ile Anamaya'yı ayıran bu büyük savaş, aynı zamanda iki farklı uygarlığın mücadelesi.

Ancak Önce Gabriel, sonra da Anamaya bu umutsuz savaştan çekiliyor.

Onları, bizlerle birlikte gizemin derinliklerine çeken bir yolculuğa çıkıyorlar.

Savaşın yıkıcılığından aşkın yaşam vericiliğine doğru bir yolculuk bu.

Machu Picchu'nun Işığı, ilkel dürtülerin egemenliğindeki insanın yüreğini aydınlayabilecek mi?